BIBL. NAZ.
Vitt Emanuele III
RACCOLTA
VILLAROSA
C
189
NAPOLI

Digitized by Google

Race Vill
C. 169
59 8004

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

3T6004

REMISSIONES DOCTORVM

DE OFFICIIS PVBLICIS, IVRISDICTIONE, ET ORDINE IVDICIARIO.

IN LIBRVM PRIMVM, SECVNDVM, ET TERTIVM ORDInationum Regiarum Luſitanorum, cum concordantijs vtriuſque Iuris, legum Partitarum, Ordinamenti, ac nouæ Recopilationis Hiſpanorum.

ACCESSERE CASTIGATIONES ET ADDITAmenta ad Remiſsiones libri quarti, & quinti Ordin. Reg.

AD ILLVSTRISSIMVM AC REVERENDISSIMVM D. D. Alphonſum Furtado de Mendoça Archiepiſcopum, & vrbis Bracharæ Dominum, Hiſpaniarum Primatem digniſsimum, &c.

AVCTORE EMMANVELE BARBOSA IVRECONſulto Luſitano, opera & diligentia P. Auguſtini Barboſæ Preſbyteri Vimaranenſis, & Auctoris filij.

Biblioteca Nazionale NAPOLI

Cum facultate Sanctæ Inquiſitionis, Ordinarij, & Regis.

VLYSSIPONE. Typis Petri Craesbeeck. Anno Dñi 1620.

Digitized by Google

LICENÇAS.

V I eſtas Remiſſoẽs do Iureconſulto Emmanuel Barboſa ás Ordenaçõꝰes deſte Reyno,& não achei nellas couſa que impida poderenſe imprimir; antes me parece que ſerá a obra muito bem recebida dos curioſos Iuriſtas: porque o Author tras muitos Doutores em todos os titulos principaes, & nos pontos de importancia: & aſsi entendo que os doutos terão de que ſe ajudar, & os que não ſabem tanto terão luz para poderem acertar em ſeus juyzos: pelo que ſe lhe pode dar a licença que pede para ſe imprimirem as dittas Remiſſoẽs. Em S. Domingos de Liſboa 6. de Nouembro de 617.

Frey Thomas de S. Domingos.

V Iſta a informação podeſe imprimir eſta primeirá parte das Remiſſoẽs á Ordenação, & depois de impreſſa torne a eſte Conſelho para ſe conferir com o original, & ſe dar licença para poder correr, & ſem ella não correrá. Liſboa 17. de Nouembro de 617.

Bertholameu da Fonſeca.	Antonio Diaz Cardoſo.
Fr. Manoel Coelho.	Ioão Aluarez Brandão.
Gaſpar Pereira.	Dom Franciſco de Bragança.

P Odeſe imprimir eſte liuro. Liſboa 19. Nouembro 617.

Damião Viegas.

Q VE ſe poſſa imprimir eſte liuro viſto a licença do Sancto Officio, & Ordinario, & depois de impreſſo torne para ſe taxar, & ſem iſſo não correrà. A 4. de Dezembro de 617.

Luis Machado de Gouuea. Franciſco Vaz Pinto. Moniz.

P Ode correr o liuro intitulado, Remiſsiones Doctorum in lib. 1. 2. & 3. Ordinationum, Auctore Emmanuele Barboſa Luſitano, viſto eſtar conforme com o original. Em Liſboa 7. de Março de 1620.

O Biſpo Inquiſidor Gèral.

T Axão eſte liuro em ſeys toſtões em papel. a 6. de Março de 1620.

Franciſco Vaz Pinto.	*Antonio Cabral.*
Ignacio Ferreira.	*Aluaro Lopez Moniz.*

¶ 2 ERRA

ERRATA SIC CORRIGE.

PAg 27.col.2. Ambroſij lege Bernardi, pag.57 col.2 n.2.in fine copiam lege copia, pag.120.col.2.n.2. lin pen. Cald. lege Cabed pag 121.col 1.nu.4.lin 12 iniuria in lege iniuria, pag 131. col.1. n.2. lin.5. remiſsio lege remiſſio, pag.138 col 1 tit.3. lin.1 adminiſtratoris lege adminiſtratores. pag.141.col.1.n.2. lin.2. gaudant lege gaudeant. pag.272 n.3.col.1 lin 5 ampliauis lege ampliabis. pag.273.col.1 ſin.6.quæ lege qui, pag 273.col.2.n.2.manifeſta lege manifeſte. & ibi nomine lege minime, pag.152.col.1.n.7. materiæ lege materiæ, & ibi comitatu lege comitata, pag.156. col.1. n 7. lacius lege laicus pag.157. col.2.n 2. tradictio lege traditio. pag,166.col.1.in princip n.3.ab emphyteuſis lege emphyteutis, & ibi dominia lege domina pag 177.col 2.n 3.lin.1.dacta lege data pag.184.col.1.tit.34 in princ.lin 4 inuicto lege inuito, pag.208.col.1.n.3.lin.antepen text.lege tamen, pag.109.col 1.in princ lin.antepen. redatā lege redactā, & ibi col.2 n 3.lin.1.ff.de te iodie.lege de re iudie ſublato ff pag.209.col.2.n.5. declarando lege declarado. pag.210.col.2 n.10.iudicicij lege indicij. pag.247 col.2.lin 4 hominem lege hominum. pag 247. col.2.lin.antepen.impedimento lege impedimentum. pag.264 col.1 n.1 lin.8. vide lege vidi, pag.265.col. 2.lin.3 .louuores lege lugares. pag.266 col.2.lin.pen.principis lege principi, pag 268 col.1 in princ.lin.4. appellari lege appellare. pag.168, col.1.lin.9. poreſt lege poſt, pag 269.col.2.n.11.lin.11.non fierit nulla niſi fuiſſe recuſatut.lege non erit nulla niſi fuiſſet recuſatus, pag.270. col.1.n.14. oppinionem lege opinionem. pag 278.col.1.n.3.lin.2.facti lege facto. pag.278.col.2. referre lege referret, pag 282.col.2.n 10. lin.antepen. pars lege par, pag 286.col.2.n.13.lin.15. aſsinatus lege aſsignatus. pag.287. col.1.n.18 deſestiuum lege defectiuum, ibid n.19. oppinio lege opponi, pag.297.col.1.n.2, lin.5. vterur lege eiretur, pag.297.col.2.n.5, remouili lege remobili, pag.298.col.1.n.10.remittatur lege remittitur, pag.298.col.2. tit.38.in princip. n.1.melitia lege militia. pag.331.col.1. an ſocer cui à genero ſuo, lege an gener cui à ſocero ſuo, ibid.focrum lege ſocerum. pag.338.col.1.n.19. prorogata lege prorogabilis. pag.344. col.1. n.9.lin.2.proteſtetur lege proteſtatur. pag.401.col 1.n.4. producere lege procedere. pag 404. col.1.n.4. lin antepen.ſoluto lege ſolutio. & ibid.n.5.lin.2. illorum lege illatum. pag 414. col.1. n.6. lin.antepen. actibus lege actis. pag.417.col.2.n.3.lin.5.obſeruare lege abſoluere. pag 334. col.2.n.2.lin 3. actionē lege exceptionem. pag 335.col,2.lin.1.emptionem lege exceptionem pag.387.col.1.n.2.lin 7.poſt lege poteſt, pag.140.col.2.lin.30 in l.ſicut lege videlicet; pag.172.col.1.lin 13. ſerper lege ſemper, pag.162 col.1.n.3. lin.3. iudicis lege viduis.

Alia vero, ſi qua irrepſerunt ex litterarum defectu & tranſmutatione, facile deprehendes. Si tamen in his multi errores occurrerint, qui correctione indigeant, hoc abſentiæ noſtræ tribuendum putate, neque enim á diligentiſsimo quoque omnia poſſunt ita prævideri, vt in manus alicuius Ariſtarchi non poſsint incidere, qui occultos defectus linceis oculis non ſerutetur.

Digitized by Google

Barbosæ effigiem reſero Emmanuelis, in illa,
Et forma & facies ſunt tibi nota ſenis.
Septenos decies poſtquam compleuerat annos,
Natalis repetens tempora prima ſui.
Hæc variis diſperſa locis, quæ ſcripſerat olim,
In lucem prodeunt gnati operata manu.

ERRATA SIC CORRIGE.

PAg 27.col.2. Ambroſij lege Bernardi.pag.57 col.a n.2.in fine copiam lege copia, pag.110.col.2.n.2. lin pen.Cald.lege Cabed pag 121.col 1.nu.4.lin 12 iniuriam lege iniuria, pag 131. col.1.n.2.lin.3. remiſsio lege remiſſo,pag.138 col 1.tit.3. lin.1 adminiſtratoris lege adminiſtratores. pag.148.col.1.n.2. lin.2.gaudant.lege gaudeant.pag.272 n.3.col.1 lin 5.ampliauis lege ampliabis. pag.273.col.1 lin.6.quæ lege qui,pag 273.col.2.n.2.manifeſta lege manifeſte.& ibi nomine lege minime, pag.152.col.1.n.7. materiæ lege materiæ,& ibi comiratu lege comirata, pag.156. col.1. n 7. laeius lege laicus pag. 157.col.2.n.2. tradictio lege traditio.pag.166.col.1.in princip n.3.ab emphyteuſis lege emphyteutis,& ibi dominia lege domina pag.177.col 2.n 3.lin.1.dacta lege data pag.184.col.1.tit.34 in princ.lin 4 inuicto lege inuito, pag.208.col.1.n.3.lin.antepen text.lege tamen,pag.109.col 1.in princ.lin.antepen. redatā lege redactā, & ibi col.2 n 3.lin.5.ff.de re indic.lege de re iudic ſublato ff pag.209.col.2.n.5. declatando lege declarado.pag.210.col.2 n.10.iudicicij lege iudicij.pag.247 col.2.lin 4 hominem lege hominum. pag 247. col.2.lin.antepen.impedimento lege impedimentum.pag.264 col.1 n.1 lin.8. vide lege vidi,pag.265.col. 2.lin.3.louuotes lege lugaret.pag.266 col.2.lin.pen.principia lege principi,pag.268 col.1.in princ.lin.4. appellari lege appellare. pag.168,col.1.lin.9. poteſt lege poſt, pag 269.col.2.n.11.lin.11.non fierit nulla niſi fuiſſe reeuſatus.lege non erit nulla niſi fuiſſet reeuſatus, pag.270. col.1.n.14. oppinionem lege opinionem.pag 278.col.1.n.3.lin.2.facti lege facto.pag.278.col.2. referre lege referrer,pag 282.col.2.n 10. lin.antepen.pats lege pat, pag 286,col.1.n.13.lin,15. aſsinatus lege aſsignatus. pag.287. col.1.n.18 deſestiuum lege defectiuum,ibid n.19. oppinio lege oppont, pag.197.col.1.n.1, lin.5. vietur lege citetur, pag.297.col.2.n.5,remouili lege te mobili,pag.198.col.1.n.10.remittatur lege remittitur,pag.298.col.2. tit.38.in princip. n.1.melitia lege militia. pag.331.col.1. an ſocer cui à genero ſuo, lege an gener cui à ſocero ſuo,ibid.ſoerum lege ſocetum. pag.338.col.1.n.19. prorogata lege prorogabilis. pag.344. col.1. n.9.lin.2.proteſtetur lege proteſtatur. pag.401.col.1.n.4. produeere lege procedere. pag 404. col.1.n.4. lin antepen.ſoluto lege ſolutio.& ibid.n.5.lin.2. illorum lege illarum. pag 424. col.1. n.6. lin.antepen. actibus lege actis.pag.417.col.2.n.3.lin.5.obſeruare lege abſoluere.pag 334. col.a.n.2.lin 3. actionē lege exceptionem.pag 335.col.2.lin.1.emptionem lege exceptionem pag.387.col.1.n.2.lin 7.poſt lege poteſt, pag.140.col.2.lin.30.in l.ſicut lege videlicet, pag.172.col.1.lin 13. ſerpet lege ſemper, pag.162 .col.1.n.1. lin.3. iudicis lege viduis.

Alia vero, ſi qua irrepſerunt ex litterarum defectu & tranſmutatione, facile deprehendes. Si tamen in his multi errores occurrerint, qui correctione indigeant, hoc abſentiæ noſtræ tribuendum putate, neque enim á diligentiſſimo quoque omnia poſſunt ita prauideri, vt in manus alicuius Ariſtarchi non poſſint incidere, qui occultos defectus linceis oculis non ſcrutetur.

Digitized by Google

EMMANVEL BARBOSA VIMARAN. IVRECONSVLTVS LVSITANVS ÆTATIS SVÆ ANNO 73.
Barboſæ effigiem reſero Emmanuelis, in illa,
Et forma & facies sunt tibi nota ſenis.
Septenos decies poſtquam compleuerat annos,
Natalis repetens tempora prima sui.
Hæc variis diſperſa locis, quæ scripſerat olim,
In lucem prodeunt gnati operata manu.

¶ 2

Digitized by Google

ILLVSTRISSI-MO, AC REVEREN-DISSIMO DOMINO D. ALPHON-SO FVRTADO DE MENDOÇA AR-chiepiſcopo, & vrbis Bracharæ Domino, Hiſpaniarum Primati digniſsimo, &c.

PRISCI mortales, Antiſtes huius æui decus, quod perpetuum, inuiolatumquê eſſe volebant, id numini cuipiam conſecrabant, vt vel religio ab improborum iniuria deterreret, ac tueretur. Inde exemplum ad ſtudia defluxit vt quidquid à ſcriptoribus editioni mandetur, illuſtri aliquo, gratioſoquê nomine prodeat commendabile: cùm vt ſuarum vigiliarum præmium conſequantur, tùm vt aduerſus maleuolorum inuidiam, qui omnem iudicij laudem in vituperandis alijs poſitam eſſe putãt, magni nominis auctoritas auxilietur. Cum igitur anno proximo in duos poſteriores legũ noſtri Regni libros parentis mei annotationes addiderim, quæ ſtudioſis nec inutiles, vt audio, nec ingratæ fuerunt, nunc etiam ad tres priores annotamentis locupletandos animum appuli. Quem autem alium patronũ huic labori quæram, quàm te, Archipræſul modis omnibus digniſsime, in quo ſic faces eminẽt virtutum omniũ, vt numini quam homini propior eſſe videare. Præterea cum vnus totius Luſitanicæ nobilitatis inſtar obtineas, lucubrationes huiuſmodi tibi nuncupans, pleriſquê omnibus Regni proceribus ſatisfeciſſe mihi perſuadeo. tum quod hoc quaſi fatale eſt familiæ veſtræ vt litteras ametis, homineſquê litteris excultos benignê

foueatis. Unde nihil mirum ſi ex ipſa vniuerſæ Hiſpaniæ ea lumina belli, togæq; præluxerunt, quorũ ſplendor nulla vnquã obliuione inobſcurabitur. Atq; vt antiquiora exempla nõ repetam obijcit ſe ſe nobis frater tuus Petrus Furtado de Mendoça *Hieroſolymitanæ militiæ decus, & ornamentũ, Prioratus do Crato adminiſtrator meretiſsimus, Luſitanis copijs ſummus Præfectus, Turcarum terror & excidiũ, vir auitis virtutibus ſimillimus, impetus ad prælia maximi, qui ſemper inter arma & honeſta ſtudia verſatus, aut corpus periculis, aut animũ liberalibus exercuit diſciplinis. Is quinq; indicis nauibus præfectus, nauigatione fortunatiſsimè in Indiam peracta, remenſo Oceano, magnis diuitijs onuſtas Olyſsiponẽſi portui integras, ſaluaſq; reduxit, atq; reſtituit. Sed proh dolor! qualem nobis iuuenẽ immatura fata rapuerunt ſummo patriæ gemitu, cui decus inſignẽ præſtabat: quantæ nobis ſpes interciderunt! eius tamen virtutis memoria hominũ mentibus æternũ inſidebit.*

Sed & feſtinanti manum inijcit, & in ſe morari cõpellit Andræas ille Furtado de Mendoça *vir omnibus belli, ac pacis dotibus non ſeculi ſui, ſed omnis æui eminentiſsimus, innocentia eximius, bello acerrimus, ingenij leniſsimi, munificentiæ effuſiſsimus, & fortuna & fortitudine maximus, excogitandis aggrediundiſq; negotijs promptus & audax, bonam ſibi ſemper ſpem proponẽs, vitæ inſuetus duræ & aſperæ, ſomno & cibo in vitam, non in voluptatem vſus, conſilijs Dux, miles manu, magnitudine cogitationum, celeritate bellandi, perſeuerantia in laboribus, periculorum contemptione, pugnarum numero, victoriarũ multitudine, reiq; militaris gloria magno illi Alexandro, ſed ſobrio, vt de Iulio Cæſare dixit Paterculus, nec iracũdo ſimilis. In tantûm deniq; laudandus, in quantum intelligi virtus poteſt. Nam Indiam fere totã ingentibus concuſſam motibus firmauit, ac pacauit, populos rebellare, &*

frænos

frænos depellere molientes, mari, terraq; aut acie fudit, aut nutãtes, & dubios in Fide retinuit. Quamplurimos Reges Duceſq; fortunato magis quâm æquo Marte profligatos, fugatoſq; caſtris exuit, copias deleuit, vrbes expugnauit, tantaſq; res geſſit, quãtas audere vix hominis perficere penê nullius fuerit ſine præſentiſſimo cœli auxilio. Itaq; vix vllius gẽtis, ætatis, ordinis hominẽ inueneris cuius fortitudinem, & felicitatẽ huius viri virtutibus, & fortunæ cõpares. Tandem poſt excellẽtes triũphos in extremo ferê orbis termino, vltimoq; orientis tractu de Chriſtiani nominis hoſte reportatos patriã victoriarum, & honorũ plenus repetẽs, vitam quam longiſſimè glorioſiſſimêq; degere dignus erat immatura morte in medio Oceano finiuit; Deoquê ſpiritum optimê de Regibus, & patria meritum reddidit.

Sed quid ego in alienis virtutibus moror cum in te, inclite Domine, laudis tuæ propriæ in bellicis rebus exẽpla præſtô ſint. Non ne illa tua profectio aduerſus pyratas Britanicos quibuſuis triumphis ſpecioſior fuit? Non nê poſtquâm Buarchum, Figueiramq; miſerabili deprædatione vacuauerat hoſtis immaniſſimus iam in vicina loca meditabatur, parabatq; populationes, niſi tu cum lectiſſimis adoleſcentibus in caſtris Mineruæ duce tê verſantibus, â litterarum otio ad armorum negotium cõuerſus ſubitô occurriſſes, & illum virtutis tuæ terror refrænaſſet, fugaſſetquê? At verô alijs virtutibus compluribus ſic emines, vt inter omnia ornamenta tua minima portio ſit generis tui â Regibus non paucis diriuata nobilitas. De tê enim veriùs quâm de Scipione Æmiliano, & M. Catone prædicari poteſt, quod hic nihil in vita, niſi laudandum, aut fecerit, aut dixerit, aut ſenſerit, ille nunquam rectê fecerit, vt facere videretur, ſed quia aliter facere non poterat, cuique id ſolum viſum eſt rationem habere, quod haberet iuſtitiæ. Itaq; vulgò etiam dicitur nihil â te precibus peti oportere;

¶ 5 *nequê*

neq; enim ad iuſta impetranda ſunt neceſſariæ, neq; ad iniuſta extorquẽda efficaces. Unde nemini mirum videri debet, quod rerum tuarum faſtigia tãtis auctibus fortuna extulerit, vt intra breuem temporis diſcurſum Conimbricẽſis Academiæ Rector, inde ad ſupremũ Regij ſtatus conſiliũ adſcitus; mox grauiſsimi, quod Conſcientiæ vocant, tribunalis præſes: deindè Egitanienſis Eccleſiæ Præſul, hinc ad Conimbricenſem Epiſcopatũ trãslatus, poſtremò Bracharenſis Archiepiſcopus, Hiſpaniarumq; Primas, Dijs hominibuſq; fauentibus, creatus es. Nimirum vt quot noſtræ Luſitaniæ ſunt partes, totidem faceres monumẽta virtutis tuæ. Quis autem non miretur nouum, inauditumq; tuũ has ad dignitates iter? In quibus te non propria cupiditas, ſed publica vtilitas collocauit, quas non ambiiſti, ſed vendicaſti, nec in illis donũ à fortuna, ſed præmium recipiſti. Mitto etiam vt non minus laudabiliter quam conſtanter nuper Olyſsipone coram Rege Catholico, atq; in vniuerſi ferè orbis conſpectu Primatus tui ius defenderis, inuiolatumquê conſeruaueris, ac aduerſantes cum ſumma gẽtis noſtræ lætitia, & totius Luſitaniæ gratulatione excõmunicationis telo coercueris, tibi etiam Apoſtolici Legati ſentẽtia ſuffragante. Hiſce ego cauſis adductus paruum hunc paterni, & mei laboris fructum nominis tui cõmendatione ornatum in manus hominũ venire volui: primûm quôd libro ipſi parum ex me auctoritatis habituro, multũ ex te acceſſurũ dignitatis intelligam: tûm quod illum litteratorum centuriæ laudatiſsimi incõparabiliſq; Mecænatis auſpicijs in publicum exeuntem propenſioribus ſint ſtudijs excepturæ. Paruum quidem munuſculum fateor, ſed à magno animo proficiſcitur, vt teſter hominibus obſeruãtiam erga te meã. maiora fortaſſe ſubſequentur, ſi hoc non ingratum tibi fuiſſe perſpexero. Vale.

Illuſtriſsimæ dominationis veſtræ humillimus ſeruus.

P. Auguſtinus Barboſa.

INDEX LEGVM, ET CAPITVLORVM, DE QVIBVS AGVNT Doctores in hoc opere citati.

Ex Digeſtis.

Accuſat. LEX Hos accuſare.pag.233. tit.8.in Princ.
Act. Emp. L.Tenetur § Si tibi iter, & §.vlt.pag.328 col.1.§.3.
Appell. L.1. p.430.col.2.tit.69.
Cuſt.re. L.2. §.fin. p.239.col.2 tit.10.
Ferijs. L.1. l.Ferialis.p.254 col 1.§.2.n.1.
Euict. L.Euicta re. p.328.col.1.§.3.
L.Lutius.p.328.col.2.§.4.
Except. L.Cum quaeritur. p.340.col.2.tit.50.n.1.
In ius voc. L.2. p.233.tit.8.in Princ.
L.4. §.Prætor ait.p.234.col.2.§.1.
L.Parentes. ibid.n.2.
L.Adoptiuum. §.Patronum. p.235.col.2. n.12.& §.2.n.1.
L.Quæſitum. p.238.col.1.§.5.
L.Pleriqué. p.239.col.1.§.13.
Indic. L.2. §.Legatis.pag.222. col.1.titul.3. in Princ.& p.223.col.1.tit.4.
L.Pars litterarum.p.233.col.2.tit.9.
L.Lis nulla.p.236.col.2.§.3.
L.Iulianus in 2. p.281.col.1.tit.24.
L Venditor. p.329.col.2.§.11.
L.Si quis poſteaquam. p.122.col.1.
Iure dot. L.Si á matre.p.329.col.1.§.5.
Iure fiſci. L.1. p.177. col 1.§.17.
Iuriſd. L Qui iuriſdictioni.p.281.col.1.tit.24.
Legib. L.Princeps. p.189.§.21 col 1.
Mand. L.Si procuratorem 8. §.Si ignorantes ad finem p.295.col.2.tit.27.n.1.
L.Si fideiuſſor §.In omnibus.p.311.tit.36. n.1.
Minor. L.Præſes. p.319. col.2.§.4.n.1.
Procur. L Ante litem 6. cum l ſeq. p 294. col.2. tit.26.in Princ.n.1.
Quando dies L.1. §.fin.p.309.col.2.tit.35 n.1.
Qui ſatiſd. L.Sciendum p 303.col.2.§.2.
Quod vi. L Aut qui aliter 5. in princ. verſ.Et ſi forte. p.220. col.2.tit.2.in Princ.
Re iud. L.Poſt edictum. p.219.col.2.§18.
L.Quæſitum.p 238.col 2.§.10.
Rec. Arb. L.Sed et ſi §.Si quis index.p.247.col.1.§.3.
L.In compromiſſis, & l.Item ſi vnus §. Item ſi plures. p.247.col.2.§ 6.
L.Si in tres 20. l.Diem proferre 32. §.Si plures. p.248.col.1.§.7.
Re mil. L.Omne delictum,§.Contumacia.p.244. col.2.tit.15.in Princ.n.1.
L.Milites.p.104.§.29.
Rei vend. L.fin p.305.co.2.§.2.& p.316.col.1.ti.40.
Si quis caut. L.Non exigimus, §.Si quis municipalis. p.239. col.2.tit.10.in Princ.
Teſtib. L.1. p.386 col.2.§.2. & p.390. §.11. & p 391.col.2.tit.56.n.1.
L.3. p.282.col.1.n.54 & p.384. nu.72. & p.395.col.1.§.7.
L.3. §.Lege Iulia p 383.col.2. nu.65. & p.396.col.2.§.9.
L.Qui falſo.p.386.col.1.n.91.
Tutor. L.Nec mandante,§.Dari tutor.pag.254. col.1.§.5.
Via pub. L.3. p.70 §.19 col.1.
Vſur. L.Cum quidam, §.Diuus, verſ In tacito. p.178.col.1.§.23.n.1.

Ex Codice.

Aduocat. diu: iudic. L.Memini. p.29 §.10.
Admin. tutorum. L.Lex quæ tutores 22.p.102.§.25.
Appellat. L.Et in maioribus.p.433.col.2.tit.70.
L.Appellatione. p.443.col.1 tit.73.
L.Eos. p.388.col.1.n.6.
Bonis vac. lib 10. L.1. p.177.col 1.§.17.
Bonis proſcript. Auth.Bona dãnatorum p.178.col.2.§.28.
Dilation. L.Siue pars p.361.col.2.§.15.
Contrah. emp. L Cum ipſe. p.104 §.29.n.1.
Epiſc. & cler. Auth.Item nulla communitas.p.157. col. 2. §.3.

L.2.

Digitized by Google

L.2. & l. Preſbyteros.p.159.col.1.tit.11.& p.64.col.1.
L.*Cum clericus. p.76.§.11.n.10.*
L.De his.p.128.col.2.§.19.
Edendo, L.*Edita. p.261.col.1.n.2.& 3.*
Euictioņ. *L.Emptor.p.317.col.1.§.2.*
L.Non dubitatur. p.328.col.1.§.3.
L.Si cum quæſtio.ibid.
L.Si fundum.p.329.col.1.§.5.
Exception *L.fin.p.335.col.2.§.2.*
Exhib.reis *L.Neminem.p.76.§.11.n.10.*
Ferijs. *L.Vt in dies.p.252.col.2.tit.18.n.1.*
L.vlt.p.219.§.17.n.1.
Furtis, L.*2.p.325.col.2.§.3.*
His qui veni. at. *L.1.p.322.col.1.§.1.& §.1.*
*His q*ꝗ *ad Eccleſ.* *L.1.p.144.col.1.§.1.*
L.Si ſeruus.p.148.col.2.§.6.
His qui ex publi.rat. *L.1.& 2.p.197.col.2.tit.51.n.1.*
Ingenuis, L.*Diffamari.p.241.col.1.§.4.*
& man. *L.fin.p.234.col 2.§.1.*
In ius voc. *L.Sancimus.p.267.col.2.n.3.*
Iudicijs; *L.Apertiſſimi, p.271.col.2.n.1. & p.335.col.1.§.1.*
L.Properandum ꝗ.*§ Sin autem alterutra p.417.col.1.tit.67.in Princ.n.1.*
Iur.calum. *L.2.p 322.col 2.tit.43.n.1.*
Iuriſd.em-ninm. *L Iuris ordinem p.240 col.1.tit.11.n.1.*
Legibus, *L.Digna vox.p.186.col.1.§.21.*
Litis côteſt. *Gloſ. verbo Viginti in Auth. Offeratur. p.435.col.2.n.12.*
Ne quis in ſua cauſa. *L Vni.p.281.col.1.tit.24.*
Ne liceat pot *L.1.& 2.p.315.col.2.in princ.n.1.*
L.Vni.p.71.col 1 §.23.n.2.
Noui oper. nunt *L.Intra.& l Nemo.p.36 col.1.§ 43.*
Oper publ. *L.Memini, & l.Omnes. p.62 § 40.n.1.*
Patria pot. *L Congruentius.p.236.col.2.§.3.*
Plus pet. *L.Vni. p 309.col.1.tit.34.n.1.*
Precib Imp.off. *L.Quoties, l.Vniuerſa.p.311.col.2.tit.37.*
L.Si quis aduerſus.p.479 col.2.§.9.
Procurat. *L.Actiones 5.p.222.col.1 n.8.*
L Inuitus.p.295.col.2.tit.27.n.1.
L.fin.p.232.col 1.tit.7.in Princ.
L.*Nulla 23 p.32.§.28.n.1.*
Per. & com.rei vend. *L.1.p.327.col.1.§.2.*
L.*Sicut ad finem p.341.col.1.n.4.*
Præfer. 30. Probation. *L.Exceptionem.p.335.col.2.§.2.*

Auth. At qui ſemel.p.410.col 1.n.1.
L.Qui aduocatorum 5.p.29.§.11. *Poſtulando*
L.Vni.p.225.col.1.§.3. *Quando Imper.*
L.fin p.235.col.2.n.2.12. *Qui accuſ. non poſ.*
L.Venales.p.448.col.1.n.7. *Quando prouoc.*
L.2.p.449.col.2.§.2. *Quæ res pign.*
L.Executore 7.p.466.col.1.§.24. *Quorum appel.*
L.Ante ſententiam 7.p.430.col.2. titul. 69.in Princ.n.1.
L.*1.p.452.col.2.§.3.*
L.Ab executione. p.451.col.1.tit.76.
L.Cum antea.p.246.col.1.§.1. *Recep.arb.*
Auth.Decernit.p.246.col.2.§.1.
L.Ad ſolutionem.p.452.col.2.§.2. *Sent. & re iud.*
Auth. & conſequenter , & l.Papinianus, p.306.col.2.§ 2. *Senten. & interl.*
L.1.& 3.p.448.col.1.n.8. *Si ex falſis inſtr.*
L.Placet.p.64.col.1. *Sacroſ.Ecc.*
L.*Altius.p.71.col.2.§.24.* *Seruit. & aqua.*
L.*1.p 62.§.40.n.1.* *Superind. lib 10.*
L.vlt.p.320.col.1 § 6. *Temp.in int.*
L.*Si quando.p.218 col.1.nu.6.& p.390. §.11.* *Teſtibus.*
L.*Iuriſiurandi.p.363.col.2.concl.1.*
L.*Solam.p.371.col 1.concl.4.*
L.*Etiam.p 375.col.1. concl. 6. & p.380. col.1.n.34.*
L.*Si quis teſtibus.p.382.col.1.n.54.*
L.*Quoniam liberi.p.388.n.6.*
L.*Parentes.p.392.col.1.§...& de gloſ.vlt. verſ.Sed de fratre quaro.p.394.§.2.*
L. *Si quis teſtibus.p.395.col.1.§.7.*
L.*Teſtium.p.398.col.1.n.1.*
L.*fin.p.246.col.2.n.3.*
L.*Si cauſa.p.319.col.2.§.4.n.1.* *Transfal.*
L.*Meminimus.p.220.col.2.tit.1.* *Vnde vi.*
L.*1.& Auth. Qua in prouincia.pag.231. col.2.§.4.* *Vbi de crim.*
L.*Vni.p.36.tit.60.§ 3.* *Vt omnes iud.*

Ex Decretalibus.

Cap.Repellantur cap.Cum oporteat.p.395. §.7. *Accuſat.*
Cap.Romana, §.Si verò.p.435.col.1.n.10. *Appellat.*
Cap.Vt debitus. p.436.col.2.§ 1.

Cap.Vna

Cap Vna ſententia pen.p.453.tit.80.
Arbitris Cap.Dilecti.p 246 col.1.in Princ.n.1.
Cap.1.p.248.col.1.§ 7.
Cap.Cum dilectus.p.308 col.2.§.8.
Except. Cap.Paſtoralis p.271 col.2 n.1.
Ferijs. Cap fin p.253 col.2.n.11.& p.254.col.1.§.2.
Foro comp. Cap.Si clericus laicum,& cap.Conqueſtus p.122.col.2.§ 5.
Homicid. Cap.1.p.147.col.1.§.4.
Immun. Eccleſ. Cap.Inter alia p.146.col.1.§.3.
Cap.Aduerſus.p.159.col.1.tit.11.& p.64.col.1.
Cap.Non minus.p.64.col.1.
Cap.vlt p.145.col.1.§ 3.
Iniur. Cap Bos,& ſeq.p.129.col.1.§.20.
Iudic. Cap.Quanto.p.123.col.2.§.7.
Cap.Intelleximus.p.339.col.1.§.4.
Litis cont. Cap.1.p.344.col.1.n.11.
Mutuis petit. Cap.1.p.306.col.2.§.2.
Noui op. nunt. Cap.2.& 3 p 71.col.2.§.23.n.2.
Poſtulando Cap.1.p.299.col.1.§1.
Plus petit. Cap.vni.p.309.col.1.tit 34.n.1.
Reſcriptis. Cap.Ex parte in 1.p.294.col 2.n.2.
Re iudic. Cap.Ad probandum.p.340.col.1.§.5.
Sent. excõ. Cap.Vt fama.p.135.col.2.§.29.
Cap.Decernimus.p.380.n.38.
Sequeſ poſ. Cap.vlt.p.444.col.2.§.2.
Teſtibus. Cap.Licet vniuerſis. cap.Veniens.pa.363.concl.1.
Cap.Licet ex quadam. pa.365.concl.2.& p.366.n.9.
Cap.Cum cauſam.pa.371.concl.4.& pag.386.§.2.
Cap Quoties,verſ.Credere.p.374.conc.5.
Cap.In litteris.p.375.concl.6.
Cap.Veniens in 2.pag.380.n.38.
Cap De cætero.p.382.n.57.
Cap.Iudæi.p.394.col.2.§.4.
Cap.Tuis.p.398.col.1.n.1.
Cap.Significauit 41.p.390.col.1.§.8.
Teſtib cog. Cap.1.& 2.p.390.col.1.§.11.
Verbor ſig. Cap.Forus in fine.p.394.col.1.§.3.
Vt lite non cont. Cap.Quoniam frequenter.pag.389.col.1.§ 7.
Cap.Accedens.p.344.col.1.n.11.

Ex Sexto Decretal.

Cap.1.Cap.Quamquam p.159 col.1. tit.11.& p 161.col 1.§.1.& p.160.col.1.n.9. Cenſibus.
Cap.Vni.p.133.col 2 n.5. Cler. cõiu.
Cap.2.p 355.col.1 §.13. Confeſſis.
Cap.1.p.219.col.2.§.18.& pa.244. col.1. tit.14.n.1. Dolo, & cont.
Cap.1.p.320 col.1.§ 6. In integ. reſt.
Cap.2.§ Procuratores.p.324.col.1.§.2. Iur cal.
Cap.Nullam 3.p.324 col.2.§.3.n.1. Iureiur.
Cap.1.§.Licet.p.32.§.28.n.2. Procur.

Ex Decreto.

Cap.Deniquè.p.148.col.2.§.6. Diſt.16.
Cap.Anteriorum.p.435.col.1. n.10. & ibi gloſ.Dierum.p.436.col.1.n.16. 2.q.6.
Cap.Vlt. §.Sunt quorũ.p.452.col.2.§.3.
Cap.Infamis,§ Arcentur.p.39.§.11. 3.q.7.
Cap.1.p.383.n.63. 3 q.9.
Cap.Si teſtes,§.Sola.p.371.concl.4. 4.q.2.
Cap.Si teſtes §.Teſtes.p.375.concl.6.
Cap.Si teſtes,§.Lege Iulia.p.396.§.9.
Cap.fin.§.Item idonei.p.380.n.34. 4.q.3.
Cap.Teſtimonium.p.378.n.18. 11.q 3.
Cap Epiſcopos.p.145.col.1.§.2. 17.q.4.
Cap.Adminiſtratores,cap.Regum.p.138. col.1.tit.3. 23.q.5.
Cap.Mulierem.p.383.n.66.

Ex legibus Partitæ.

L.56.tit.5.p.129.col.1.§.21. Part.1.
L.51.& 52.tit.6.p.126.§.12.col.1.
L.56.tit.6.p.125.col.2.§.7.
L.57.tit.6.p.118.col.1. §.1. & p.125. §.11. & p.128.col.2.§.19.
L.46.tit 6.p.132.col.1.§.26.
L.48.tit 6.p.299.col.1.§.1.
L.vlt.tit.11.p.147.col.1.n.3.
L.11.tit.1.p.71.n.6. Part.2.
L.2.tit.1.p.173.col.2.tit.26.
L.1.tit.9.p.76.col.2.§.11.
L.24.tit.9.p.71.n.4.

L.22.tit.9.p.8.col.1.n.12.
L.2.tit.27.p.5.col.2.§.45.
L.1.tit.22.p.8.col 1.n 11.
Part.3. *L.4.tit.2.p.236.col 2 §.3.*
L.4.tit.3 p.222.col.2.tit.3.in Princ. n.1. 4.& 5.
L.pen.tit.2.p.241.col.1.§.4.
L.44.tit.2.p.309.col.1.tit.34. in Princ. n.1.
L.32.tit.2.p.240.col.1.tit.11.n.1.
L.pen.tit.2.p.241.col.1.§ 4.
L.9.tit.3 p.335.col.2.§.2.
L.4.tit.3.p.222.tit.3.n.4 & 5.
L.28.tit.4.p.247.col.2.§.6.
L.21.tit.5.p.222.col.1.n.8.
L.23.& ſeq.tit.5.p.294.col.2.n.1.
L.11.tit.6.p.29.§.11.
L.2.tit.7.p.238.col.1.§.7.& p.238. col. 2. §.10.
L.3.tit.7.p.239.col.1.§.13.
L.8.tit.7.p.244.col.1.tit.14.in Princ.
L.15.tit.7.p.315.col.1.tit.29.
L.6.tit.8.p.444.col.2.§.2.
L.5.tit.16.p.241.col.1.§.4.
L.99.tit.18.p.97.§.4.n.1.
L.fin.tit.10.& l.23.tit.11.p.322; tit.43. in Princ.n.1.
L.4.tit.24 p.311.col.2.tit.37.
L.13.tit.22 p.448.col.1.n.8.
L.14.tit.22.p.451.col 1.tit.77.
L.17.tit.23.p.479.col.2.§.9.
L.26.tit.23.p.443.col.1.tit.73.
L.4.tit.24.p.311.col.2.tit.37.
Part.4. *L.fin.tit.26.p.128.col.1.§.17.*
Part.5. *L.36.tit.5.p.327.col.1.§.2.n.1.*
L.1.tit.7.p.68.col.2.§.10.
Part.6. *L.3.tit.13.p.177.col.1.§.17.*
Part.7. *L.8.tit.19.p.320.col.1.§.6.*
L.8.& 9.tit.16.p.68.col.2.§.10.

Ex legibus Ordinamenti.

L.8.tit.18.lib.2.p.168.col.2.tit.20.
L.10.tit.1.lib.3.p.138.col.2.§.1.
L.5.tit.8.lib.3 p.284.col.1.n.1.
L.3.tit.16.lib.8.p.131.col.1.§.3.

Ex legibus nouæ Recopil.

L.10.tit.3.p.299.col.1.§.1.
L.2.tit.4.p.122.col.2.§.4.& p.159.col.1. *Lib.1.*
L.1.tit.4 p.134 col.2.in princ.
L.3.4.& 5.tit.4.p.138.col.1.tit.3. & col. 2. § 1.& p.139.col.1.tit.4.
L.3.tit.4.p.3.tit.1.§.2.
L.7.tit.5 p.3.tit.1.§.2. *Lib.2.*
L.4.tit.10.p.275.col 2.§.6.
L.16.tit.10.p.278.col.2.§.22.
L.14.tit.16.p.30.§.15.
L.15.tit.16.p.299.col.1.§.1.
L.25.tit.16.p.255.col.2.§.1.n.2.
L.10.tit.1.p.119.§.2.
L.4.tit.7.p.169.col 1 §.2. *Lib.3.*
L.14.tit.7.p.234.col.1.n.6.
L.11.tit.11.p.114.col.1.tit.95.
L.10.& 13.tit.1.p.127.col.1.§.14.
L.5.tit.6.p.410.col.2.§.3. *Lib.4.*
L.1.cum ſeqq.tit.14.p.192.col.1.tit.43.
L.10.tit.17.p.414.col.1.tit.63.
L.1.& 2.tit.21.p.284.col.1.
L.2.tit.19.p.479.col.2.§.9.
L.4.tit.25.p.114.col.2.§.1.
L.19.tit.25.p.168.col.2.tit.20.
L.10.tit.7.p.223.col.2.§.1.
L.6.tit.13.p.477.col.2.tit.94. *Lib.6.*
L.7.tit.3.p.196.col.2.tit.46.
L.9.tit.10.p.182.tit.32. *Lib.7.*
L.25.tit.13.p.466.col.1.§.24. *Lib.8.*

FINIS.

INDICEM DOCTORVM, QVI IN hoc opere citantur, habes in principio Remiſsionum libri quarti, & quinti, nouiſsimi, vltra ibi relatos, his Remiſsionibus acceſſerunt, qui ſequuntur Doctores.

ALOYSIVS Riccius in Praxi rerum fori Eccleſiaſtici, & in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapolitanæ, & p.5. collect.

Amator Rodericus in Pract de modo, & forma videndi, ſeu examinandi proceſſum, & de Priuilegijs creditorum.

Benedictus Ægidius Luſitanus in tom.1. repet. l.Ex hoc iure ff.de Iuſtit.& Iure.

Camillus Borrellus in Summa omnium deciſ.& de Regis Catholici præſtantia

Ceuallos in tract.de Cognitione per viam violentiæ inter iudicem Eccleſiaſticum,& ſecularem.

Emmanuel Mendez de Caſtro in Praxi Luſitana.

Franciſcus de Souſa Luſitanus in Repet. l.Fœminæ ff. de Regulis iuris.

Iodocus Coccius in Theſauro Chriſtiano.

Marcus Antonius Genuenſis in Praxi Curiæ Archiep. Neapol.

Melchior Phœbos in Deciſionibus,& Areſtis Luſitan.

Raphael de la Torre in 2. 2. D.Thomæ.

Proteſtatio Auctoris.

EGO Emmanuel Barboſa Iureconſultus Luſitanus meum hoc opus, & omnia in eo contenta, cuius mihi vt Auctor, ſic & propitius adiutor fuit Dominus noſter Ieſus Chriſtus, ſubmitto correctioni Sanctæ Matris Eccleſiæ Romanæ; ſi quæ verò ſcripta fuerint, quæ pias Chriſtianorum aures offendant, aut menti, & diſpoſitioni Sanctæ Sedis Apoſtol. non conueniant, paratus mutare, pro non dictis haberi volo.

Emmanuel Barboſa.

Digitized by Google

Pater Auguſtinus Barboſa iuris ſtudioſis.

ELaboratiſsimas parentis mei Remiſsiones, ſeu potius euigilatos labores in quinque Regiæ Ordin. libros, propter illius ingraueſcentem ætatem in me ſuſcepi, & acceptas nouo quodam ordine, ac requiſito complurium iudicio decoraui. Ille enim Doctorum allegationes ſumma diligentia, & longis vigilijs vſque ad ſeniles annos productas ſingulis tam Regij quam Pontificij & Cęſarei iuris decretis & locis fideliter diſtribuendas curauit, & opinatiſsimos ac eminentiores iuris vtriuſque ſcribentes, nuda tantum locorum oſtenſione inſeruit. Ego verò, illo inconſulto & penitùs repugnante, immatura hac mea ætate, quæ non dùm trigeſsimum attingit annum, huiuſmodi Remiſsiones ad præſentem reduxi ſtatum, & quæ diſsita, & diſperſa erant apte digeſta congeſsi. Caſtigationes deinde & additamenta in quartum, & quintum Regiæ Ordinat. libros ſuccinctè collegi: vberiores tamē fructus in publicùm edere decreueram, niſi in colligendis Pontificij iuris Remiſsionibus noctu, diuquè elaborarem, quarum textus, & gloſſas percurrens ſingulis illarum deciſionibus plurimorum Doctorum, tám exterorum, quàm noſtratum cuiuſcunque facultatis allegationes cumulaui. Animum magnoperé addunt ne á ſuſcepto labore manum amoueam Remiſsiones noſtræ in Sacroſanctum Concilium Trid. quæ ſtudioſis nec inutiles, vt audio, nec ingratæ fuerunt, & varijs in locis impreſsionem repetitam verus mihi retulit nuntius: quam ob cauſam à me additamentis, & varijs Illuſtriſsimorum Cardinalium deciſionibus locupletandas promitto. Elaboratiſsimum denuò præ manibus habeo Repertorium quoddam totius iuris Ciuilis, & Canonici, vbi quicquid in iure, & in praxi deciſum, & reſolutum quæras, alphabetico ordine, magna Doctorum copia dictante, facillimè inuenies, rem non minus vtilem, quàm neceſſariam in forenſibus controuerſijs, & Academicis agonibus verſantibus, vbi quæ alibi ſparſim magno cum labore quæruntur, lucu-lentiſsime collecta inuenientur. Accipe ergò, ſtudioſe lector hilari fronte hæc, quæ tuæ vtilitati inſeruiunt, atque in poſterum (Deo annuente) promiſſa ad publicum commodum ſpectato.

REMIS-

REMISSIONES DOCTORVM IN LIBRVM PRIMVM ORDINATIONVM REGIARVM LVSITANORVM IN REFORMATIS.

In antiq. tit. 1.

Ad tit. 1. Ordinationis Regiæ.

Do Regedor da caſa da Supplicação.

DE Rectore iuſtitiæ Senatus Supplicationis agit latè Cabed.p.1.deciſ.1.cum ſeq. Gam. deciſ. 1. num.16. vbi dicit in Regno Franciæ, Cancellarium præferri omnibus alijs officialibus Regni, ſed ab ordine ſcripturæ in hoc Regno ei præferri Præfectum prætorio, à priore enim nominatione maior, potiorque dignitas arguitur ex Gloſ. in cap. Bene quidem 96. diſt.& in cap. Sedes de Reſcript.cũ alijs, de quibus per Guillelm.in cap. Rainuntius verbo Teſtamentum d 2.n.28.& in q.de Canonicatu nu.9. Tiraq.de Iure primog.q.19. num.2. Cald. Pereira de Nominat. q. 10. num.44.cum ſequentibus.

Ad Princip. Ordin. Regiæ.

Rector debet procedere ex nobili familia.

1 In text. ibi (*que ſeja homem fidalgo*) Nota quod Rector Senatus Supplicationis, ſeu Præfectus prætorio debet procedere ex nobili familia. Vide Gam.deciſ.1.n.19. Cabed. p.1. deciſ.2.n.1. Ad gubernationes enim, & officia publica Reip.nobiles ſunt eligendi, vt pluribus, tam iuris diuini, quàm humani auctoritatibus latè cõprobat Tiraq. de Nobilit.cap.20. Azeued.ad rub.tit.2.n.18.cum ſeqq. lib. 6 nouæ Recop. optimè Bobadil. in ſua Politica lib.1.cap.4.à princip. Fr.Ludou.Mirand.de Ordine iudic. q.4.art.5.

Timorata conſcientia.

2 In text. ibi (*de ſaã conſciencia*) Vide ſemper auctoritatem D.Chryſoſtomi in ſermone Ioannis Baptiſtæ. ibi, facile deuiat à iuſtitia, qui in cauſis non Deum, ſed homines pertimeſcit, quam refert Bobadil.d. lib.1. cap.3.n.51.& Diuum Ambroſ ſerm. 20. ſuper Pſalmo 118. de iudice timente Deum dicit, quod iudex qui timet Deum ingenij ſui demetitur

Digitized by Google

vires, in emergentibus dubijs peritiores conſulit, nihil ex arbitrio ſuo facit iuri obtemperat, & ius ipſum, ſemel, & iterum dijudicat, omnia in iudicio, & iuſtitiæ ſtatera diſponere curat, & iuxta leges, & iura pronuntiat, &c. refert Fr. Ludou. Miranda d q.4. art.12.

Prudens 3 In text. ibi (*prudente*) Nota ſcientiam, & prudentiam inter ſe differre ſecundùm Ariſtot. de Anima. prudens eſt, qui intelligentia ſua aliquid cognoſcit, ſciens, qui alterius iudicio rem percipit. Terent. in Eunuch. Et prudens, & ſciens, viuus, viuenſque pereo. Multa ad hoc propoſitum adducit Bobadil. d. lib. 1. cap.5. à princip & cap.9.

Magnæ auctoritatis. 4 In text. ibi (*& de muyta authoridade*) Deſumitur ex Ariſt. lib. 6. Politic. Debent incedere in forma, & honorificentia, vt habeantur in maiori culmine gloſ. verb. Dignitatum in cap. Vt Apoſtolicæ de Priuileg. lib. 6. Bobadil. d. lib. 1. cap. 3. à n. 45. Et facit illud metri:

Vir benè veſtitus, pro veſtibus eſſe peritus
Creditur à mille, quamuis idiota ſit ille,
Si careat veſte, nec ſit veſtitus honeſtè
Nullius eſt. laudis, quamuis ſciat omne
quod audit.

Literatus. 5 In text. ibi (*& Letrado ſe for poſſiuel*) Multos Rectores Senatus Supplicationis, qui literati fuerunt, enumerat Cabed. p.1. deciſ. 2. n. 3.

Diues. 6 In text. ibi (*& aſsi deue ſer abaſtado de bẽes*) Facit auctoritas D. Pauli 1. ad Theſſal. 5. Sicut diuitiæ negligentiam pariunt, ita egeſtas dùm ſaturari quæritur à iuſtitia declinat, & Iureconſultus in l. Reſcripto ff. de Muner. & honorib. pluribus auctoritatibus confirmat Bobadil. d. lib. 1. cap. 11. Cab. p. 1. deciſ. 2. n. 2.

Incola Regni. 7 In text. ibi (*deue o Regedor ſer noſſo natural*) Vide Caſſan. in Catalogo gloriæ mundi p. 10. conſid. 32. verſ. Licet enim, & p. 11. conſid. 22. Menoch. de Præſumpt. lib. 5. q. 12. nu. 5. Cabed. p. 1. deciſ. 2. n. 8. Iudex etiam debet eſſe incola huius Regni, vt per Mendez à Caſtro in Praxi Luſitaniæ lib. 1. cap. 2. §. 9. Fr. Ludou. Miranda de Ordine iudic. q. 4. art. 6.

8 In text. ibi (*& aſsi deue temperar a ſeueridade, &c.*) Vide Ariſtot. lib. 5. Politic. cap. 2. ibi. Denique opus eſt, &c.

9 In text. ibi (*que os homẽs de baixo eſtado, &c.*) Vide l. Illicitas §. Ne potentiores ff. de Officio Præſid.

10 In text. ibi (*achem nelle, &c.*) Vide l. Obſeruandum ff. de Officio præſid. Auth. de mandatis Principum §. Deinceps collat. 3. Azeued. ad Curiam Piſanam lib. 2. ca. 12. n. 7.

11 In text. ibi (*& ſolicito*) Nota quod præcipitur Rectori quod ſit ſolicitus, eſt enim differentia inter curam, & ſolicitudinem, quia ſolicitudo eſt cum moderatione, cura verò ſine moderatione vt per Luc. de Penna in Rub. Cod. de Curioſis lib. 12. & in l. 2. Cod. de Fundis rei priuatæ lib. 11. Afflict. in Conſt. Neapol. lib. 2. rub. 36. n. 1. *Solicitus.*

12 In text. ibi (*& com ſeu exemplo*) Facit illud Claudiani.

— *totus componitur orbis*
Regis ad exemplum, nec ſic inflectere ſenſus
Humanos edicta valent, quam vita regentis.

Et illud Platonis, quales in Republ. Principes, tales reliquos ſolere eſſe ciues. Vide Molin. de Primog. lib. 1. cap. 2. num. 22. Maſcard. de Probat. concl. 1068. n. 13. Mench. Illuſtri. in præfat. n. 107. Flamin. de Reſignat. lib. 5. q. 3. n. 156. cum ſeqq.

13 Nota quod in quolibet ſupremo Gubernatore ad rectam Reip. guberna-

gubernationẽ reperiri debent deuotio, probitas, circunſpectio, & in ſubditos dilectionis affectus, iuſtitia, animi fortitudo, conſtantia, prudentia, liberalitas, & potentia. Vide l. Imperialis 23. ibi imperialis beneuolentiæ proprium hoc eſſe iudicamus, &c. Cod. de Nupt. Tiraq. de Nobil. c. 17. à n. 40. Molin. de Primog. lib. 1. cap. 3. n. 20. Iuſt. Lipſ. de Monitis, & exemplis lib. 1. cap. 2. 6. 7. & 8. & lib. 2. c. 9.

AD §. I.

In antiq. Ordinat. ſub hoc tit. §. 2. deſignabatur forma iuramẽti, quam etiam ponit Imper in Auth. Iuſiurãdũ quod præſtatur collat. 2. & Pontifex in cap. Ego N. de Iureiur. Vide Plate. in §. vlt. Inſt. de Publicis iudic. col. 7. ad finem. Luc. de Penna in l. 1. col. 2. Cod. de Aquæductu lib. 12. Et apud Hiſpanos conſiliarij iurant vt in l. 21. tit. 3. lib. 2. Ordin. Iurant etiam auditores ex l. 2. tit. 4. lib. 2. Ordin. & l. 6. tit. 5. lib. 2. nouæ Recopil. ponitur forma iuramenti quod præſtant.

AD §. II.

1 Rector Iuſtitiæ, & Senatores mane hora ſolita ad Senatum venire debent, idquè cito, quod, & de iure probat l. 2 §. Et quia magiſtratus ibi veſpertinis ff. de Origine iuris gloſ. in l. Vni. verbo Indefeſſo ad finem Cod. de Iuſtin. Cod. confir. Concordant apud Hiſp. l. 7. tit. 5. lib. 2. nouæ Recop. & l. 3. tit. 4 eod. lib. 2. ibi: *vayan cada dia por la mañana*: plura aducit Cabed. p. 1. deciſ. 2. num. 5. vbi dicit quod ea ratione Senatus mane fit, quia veſperi non ita prompti ſumus, ſicut mane, iuxta illud Heſiodi, qui maturius mane operatur, tertiam partem operis conficit.

In text. ibi (*o qual tempo ſe não gaſtarà em praticas*) Senatores ergo ad illud ſumme attendere debent, ne in Senatu tempus conſumant in colloquijs priuatis, ſed cauſas diligenter expedire curent ex Cab. p. 1. deciſ. 6. n. 14.

AD §. V.

In text. ibi (*& não ſe chegarão às meſas*) Quia non debent detegi ea, quæ in Senatu geruntur ex Cabed. p. 1. deciſ. 6 n. 15. Et ſilentium eſt cultus iuſtitiæ vt per Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ gloſ. 17. n. 24.

AD §. VI.

Quis ordo ſeruandus ſit in votis Senatorum, vide Cabed. p. 1 deciſ. 6. à princip. Dubitatum fuit, *ſe nas cauſas em que pode auer pena de cortamento de membro, & degredo para ſempre, ſe hão de ſer ſeys Deſembargadores ao votar ſobre o recebimento da contrariedade, & ao dar da ſentença? Determinouſe que ſi* teſte Melchiore Phœbo tom. 1. Areſto 153.

AD §. VII.

Vide l. Item ſi vnus §. vlt. ff. de Arbitr. Cabed. p. 1. deciſ. 6. n. 2.

AD §. VIII.

De Senatorum votis ad cõcordiã reducendis, vide Cabe. p. 1. deciſ. 7. per totam.

AD §. IX.

1 In text. ibi (*& o que a mayor parte del les juntos concordar, ſe cumpra*) Ergo ſemper maiori parti vototum ſtandũ eſt ex gloſ. verbo Rationabiliter in cap. 1. de his, quæ fiunt à maiori parte capituli. Cabed. p. 1. deciſ. 6. n. 4.

Maiori parti votorum ſtandum eſt.

2 Quis prius debeat votum dare vide apud Hiſpanos l. 6. tit. 4. lib. 2. nouæ Recopil. Greg l. 7. verbo Mas honrado tit. 15. part. 6. Caſſan. in Catal. p. 11. conſid. 17. Ozaſc. in Proæm. deciſ. nu. 11. Auend. de Exequendis mand. p. 1. cap. 19. nu. 14. Azeued. ad Curiam Piſanam lib. 2. cap. 4. Gam. deciſ. 1. n. 11. Cabed. p. 1. deciſ. 6. n. 11.

3 In text. ibi (*o Regedor darà ſua voz*) Nota quod ſi vota æqualia numero ſint, tunc ipſe Rector Senatus votum dabit, & præualebit ea pars, cui ipſe adhæſerit, quod tamen nunquã ſuo tempore in Senatu factum vidiſſe refert Cabed. d. deciſ. 6. n. 3. Et vide Melchiorem Phœbum tom. 1. deciſ. 67. n. 6.

AD §. XII.

In text. ibi (*os quizer leuar, &c.*) Vide Abb. in cap. Cum in veteri notab. 5. de Elect. vbi reſoluit quod ſi in actu requiratur conſilium plurium, poteſt vnus ſolus petere tempus ad deliberandum, licet alij velint incontinenti reſpondere.

AD §. XIII.

Notatur ad hoc quod in hoc Regno, qui alijs præeſt relationem facit, & priùs votum præbet vt per Mendez á Caſtro in Praxi ſeculari Luſitaniæ. lib. 3. cap. 19. n. 17.

AD §. XVIII.

Vide Ordinat. infra hoc lib. tit. 6. § 6. & tit. 7. § 6. Et idem obſeruatur in Senatu Portucal. in petitionibus grauaminum, quæ intimantur à iudicibus ciuitatum per quoddam decretum illius Senatus.

In text. ibi (*& ſe no mãdar ajũtar eſtas petições, &c.*) Vide Cab. p. 2. Areſt. 92.

AD §. XXI.

Idem infra hoc lib. titul. 58. §. 54. quod etiam ſeruatur apud Gallos vt per Rebuff. tom. 3. ad leges Galliæ tit. de Appellat. art. 4 gloſ. 3.

AD §. XXVII.

Vide apud Hiſpanos l. 8. tit. 5. lib. 2. nouæ Recop.

AD §. XXX.

In text. ibi (*viſitarà as cadeas*) De hac viſitatione vide Azeued. l. 1. titul. 24. lib. 4. nouæ Recop. Dicit ſalutariùs, & conuenientiùs bono publico viſitationem carceratorum magis frequenter fieri, ideſt ſingulis ſabbatis, more Regni Caſtellæ nouiſsimè Mendez á Caſtro in Praxi Luſitan. lib. 5. cap. 1. n. 31.

AD §. XXXII.

In text ibi (*os Aduogados ſejão condenados em dez cruzados, &c.*) In Portucalenſi Senatu anno Domini 1591. die verò 25. Iunij coram D. Gubernatore Henrico à Souſa ita lib. 3. Spheræ fol. 233. conſtitutum fuit. *Quando diante o Deſembargador que faz as audiencias dos aggrauos ſe requere contra algum Aduogado a pena da ley, por não dar o feito em tempo, a eſſe meſmo Deſembargador pertence conhecer do dito incidente, & não aos Deſembargadores do aggrauo, a que fora o dito feito diſtribuido, & em auto ſeparado ſe pode requerer ao Deſembargador das audiẽcias ſobre o dito incidente.*

AD § XXXVII.

Nota quod pertinet ad officiũ Rectoris iuſtitię obſeruatio ſtyli ita Cab. p. 1, deciſ. 2. n. 11. & dec. 3. n. 5. Et facta contra

contra ſtylum ſunt nulla Bald. in l. De quibus n. 21. ff. de legib. Foleri. ad Matant. de Ordine iudic. p. 1. diſt. 1. num. 74. Et ſtylus, ac conſuetudo obſeruata per caput debet vbique obſeruari in alijs locis, vt per Vincent. de Franch. deciſ. 253. num. 5. Practica enim curialis ſeruanda eſt ex Azeued. l. 1. num. 55. tit. 5. lib. 4. & l. 2. tit. 10. & l. 7. nu. 14. tit. 21. eod. lib. Et multa de ſtylo, & practica dixi infra lib. 3. titul. 54.

AD §. XXXVIII.

Nota quod Rector iuſtitiæ curare debet vt eiſdem Senatoribus Rex retribuat ſecundùm eorum merita teſte Cabed. p. 1. deciſ. 2. n. 10.

AD §. XXXX.

1 Nota quod Rector Senatus Supplicationis Senatoribus eiuſdem Senatus ſalaria perſoluere iubet, ita Cabed. p. 1. deciſ. 8. num. 1. vbi á nu. 2. agit quonam tempore Senatoribus ſalarium illis conſtitutum, & debitum ſoluendum ſit.

2 In text. ibi (*& no mantimento delles ſe não farà embargo*) In ſalarijs ergo Senatorum non poteſt fieri ſeyſina, vel arreſtũ ex Cabed. p. 1. deciſ. 8. n. 32.

AD §. XXXXI.

1 In text. ibi (*Porem a nenhum deſembargador, nem official mandarà pagar o tempo que não ſeruio*) Et ita officialis, qui culpa ſua ab officio remouetur pro aliquo tempore etiamſi poſtea abſoluatur per ſententiam non lucratur ſalarium, iudicatum dicit Cabed. p. 1. deciſ. 8. n. 34. vbi. n. 35. reſoluit quod officialis pro tempore ſyndicatus dùm officium vacat, ſalarium debet habere.

2 In text. ibi (*ſaluo eſtando doente na Corte*) Ægroto Senatori ſalarium debetur, vt per Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 200. à nu. 7. Cabed. p. 1. deciſ. 8. n. 30.

3 In text. ibi (*ou indo por noſſa licença, ou ſua fora*) Senatori abſenti de licentia Regis, ſeu Præfecti prætorio ſalarium debetur. Vide Rebuff. ad leges Galliæ tom. 3. tit. de Inquiſit. fol. 373. Surd. conſ. 42. n. 1. Cabed. d. deciſ. 8. n. 30. verſ. Senatori.

AD §. XXXXII.

Vide Ordin. infra lib. 3. tit. 55. §. 6. Gregor. l. 26. verbo Deſpezas tit 11. p. 3. Auil. ad cap. 27. Prætor. verbo Entreguen nu. 25. Perez l. 1. titul. 17. lib. 8. Ord. pag. 376.

AD §. XXXXV.

1 Vide apud Hiſpanos l. 2. tit. 27. part. 2. et Theoph. quem refert Simanch. de Repub. lib. 9. cap. 22. dicebat tribus rebus vitã humanam conſeruari, beneficijs, honore, & pœna.

2 In text. ibi (*para receber de nòs a honra, fauor, & merce que merecer*) Remuneratio, & prœmia fieri debent vt homines prœmiorum exhortatione boni efficiantur, quod eſt principalis finis, & intentus legalis ſapientiæ l. 1. & ibi Doct. ff. de Iuſt. & iure, elegãs tex. in l. vlt. Cod. de Statuis, & imag. ibi, & virtutum prœmia tribui merentibus conuenit, &c. et in l. antepen. in fine ff. Ad Syllan. Roman. ſing. 671. *Præmiorũ exhortatione boni efficiuntur.*

AD §. vlt.

In text. ibi (*que for mays antigo*) In officio, non verò in ætate vt per Rebuff. in tract. Nominat. q. 21. n. 4.

In antiq. tit. 2. & Extra. 1. tit. 2. p. 1.

Ad tit. 2. Ordinat. Regiæ.

Do Chanceller mòr.

1 DE officio, & præeminentia magni Cancellarij. Vide Guid. Papæ q. 436. num. 39. Boer. de poteſtate magni conſilij nu. 10. Guillelm. in cap. Rainuntius verbo Et vxorem deciſ. 2. n. 193. Caſſan. in Catalogo gloriæ mundi p. 7. conſid. 7. Gregor. l. 4. verbo Chanceller tit. 9. part. 2. Menoch. de Arbitr. caſu 68. num. 7. 11 & 19. P. Azor. Inſtit. Moral. p. 2. lib. 5. cap. 36. Perez l. 1. tit. 4. lib. 2. Ordin. pag. 225.

Cancellarius vnde dicatur. 2 Cancellarius dicitur à cancellando, ideſt, illinendo tranſuerſis lineis, vel cancellis, cũ ſæpiùs reſcripta Regis, ſeu Principis ſigillo munienda corrigat, Caſsiodorus autem à cancellis, quod intra ſecreta cancellorum ſeptis clauſa cauſas examinarint. Ita Cornel. Khelian. in ſuo dictio. Teutonicolatino verbo Cancellier pag. 223 Vnde Cancellaria eſt locus vbi litteræ portantur ſigillandæ, ſi iuſtæ ſint, cæteræ autem cancellandæ ex Perez vbi proximè. Et vide Oroſcum in libro, quem intitulauit Theſouro da lingoa Heſpanhola verbo Canciller.

AD §. VII.

Senatores Palatini recuſatur. In text. ibi (*Deſembargadores do Paço*) Ergo Senatores Palatini recuſari poſſunt, vt per Mendez à Caſtro in Praxi Luſit. lib. 3. cap. 19. á n. 21. Cabed. p. 1. deciſ. 64. n 5. & n. 6. reſoluit quod Cancellarius maximus, & alij Cancellarij Senatus Supplicationis, & Portucal. recuſari poſſunt, in illis tantùm caſibus, in quibus iudices ſunt, at in expediendis chartis, ſeu ſententijs vt tranſeant per Cancellariam non poſſunt recuſari, quia non ſunt iudices, ſed ſolùm dubitatores, & dubia ab illis propoſita per alios Senatores deciduntur.

AD §. X.

1 Nota quod poſt publicationem legum factam in Cancellaria maxima tranſactis tribus menſibus ligant vt per Cabed. p. 1. deciſ. 184. à n. 1. Lex enim humana neminem obligat priuſquam promulgetur vt per Sebaſt. Medices in Repet. cap. Erit autem lex diſt. 4 n. 67 Greg. de Valen. to. 2. diſp. 7. q. 5 punct. 5. Sayr. in Claui Regia lib. 3. cap. 5. per totũ. Caputaq. deciſ. 203. n. 1. p. 3. Zerol. in Praxi Epiſcop. p. 1. verbo Pragmatica in princip. P. Azori. Inſtit. Moral. p. 1. lib. 5. cap. 3. Gabri. Vaſquez 1. 2. tom. 2. diſp. 115. cap. 2 Nicol. Garci. de Benef. p. 5. cap 8. à nu. 14. P. Soar. de legib. lib. 3. cap. 17. & 18. P. Anton. Fernandez de Moure in examine Theologiæ Moralis p. 2. cap. 3. §. 3. Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 200. n. 10. & ſeq. plures Doctores ex antiquioribus refert Cened. ad Decretum collect. 1. n. 5. *Lex humana neminem obligat priuſquam promulgetur.*

2 Elapſo prædictorum trium menſium termino poſt promulgationem non admittitur ignorantiæ legis probatio, niſi talis ſit, quod aliquis adhibita diligentia ſolita adhiberi, ſcire non potuit legem, vt per Cabed. p. 1. deciſ. 184. n. 3. Si tamen Ordinatio habuerit decretum irritans ſtatim ligat etiam ignorantes propter naturam dicti decreti non quoad pœnam, ſed quoad actus nullitatem ex Cald. Pereira quæſt. Forenſ. lib. 1. q. 6. nu. 31. D. Matt. de Iuriſdict. p. 4. caſu 94. n. 32. Fr. Eman. q. regul. tom. 2. q. 73. art. 2. Farinac. in Praxi delicto. 7. *Scientia in dubio præſumitur.*

&o.7 p.in fragmẽtis litera C.n.672.

3 Scientia enim in dubio præſumitur, & ad probandam ignorantiam requiritur probatio ordinaria, nec ſufficit iuramentum ipſius partis ex Cabed.d. deciſ.184. nu.5. Aduerte etiam quod lex declaratoria iuris antiqui extenditur ad præterita quoad actus nullitatem ex Cald. Pereira de poteſt.elig.cap.11. nu.30. P. Ribadeneira in libro pro defenſione Societatis cap.15. Farinc. vbi ſupra n.677.

AD §. XII.

Coneſtabilis. 1 In text.ibi (*Condeſtabre*) De quo vide Guillelm. in cap. Rainuntius verbo Et vxorem n.449. Oroſco en el Theſoro de la lengua Heſpanhola fol.231.Fray Alonſo Venero en el Enchiridion de los tiempos fol. mihi 134.Fray Hieron.Romano lib.4. de la Republica gentilica cap. 12. fol.127.Gardiola no Tratado da nobleza de Heſpanha cap.44. Cabed. p.2.deciſ.98. Vocatur latinè Coneſtabilis, comes ſacri ſtabuli, præpoſitus domus Regiæ, vel magiſter militum ſecundum Budæ.in prioribus annot.ad Pandect. pag.286. Caſſan. in conſuetud. Burgund. in procem. verbo Miſſire n.3.fol.7.& in Catalogo p.7.conſid.8.

2 In text.ibi (*Veedores da fazenda*) De quibus Guillelm. Benedict. in cap. Rainuntius verbo Et vxorem num.510.

Primicerius notariorum. 3 In text.ibi (*Eſcriuão da puridade*) Appellatur tribunus, vel primicerius notariorum. Vide Cardin. Cæſar. Baron. in addit. ad Martyrologium Romanum die 6. Aprilis pag. mihi 154.

Almiraldus. 4 In text.ibi (*Almirantes*) De officio, & dignitate Almiraldi. Vide l. 24. tit.9.part.2.& l.2.& 3.tit.24.ead. p.2.Caſſan.in Catalogo gloriæ mũdi p.9.conſid.16. pag.176. verſo. Fr. Hieron. Roman. lib. 4. da Republ. gentilica cap.12.fol.128 Gardiol.de la nobleza de Heſpanha cap. 45. Menoch.conſ.302.n.24. Orozco en el Theſoro de la lengua Heſpanhola fol.45.verſo. Cabed.p.2.deciſ.99.

Mariſcalis. 5 In text ibi(*Marichal*) De officio, ac dignitate Mariſcalis agunt Budæ. in priorib. annot. ad Pandect. pag. 147. Syluan.conſ.74.n.15.Guillelm. in cap. Rainuntius verbo Et vxorem n 510 Tiraq.de Nobil cap.8 n.15.& 17. Caſſan.in Catalogo p.9. conſid. 17.Cornel.Khelian.in ſuo Dictionario Teutonicolatino fol. 301. Fr. Hieron. Roman. lib. 4. de Republ. gentilica cap.12.fol.129. Gardiol.no Tratado da nobleza de Heſpanha cap.44. Oroſco en el Theſoro de la lengua Heſpanhola verbo Mariſcal fol 540. Mariſcalus eſt nomen officij eius, qui parte aliqua bellicis rebus præeſt.Cabed.p.2.deciſ.100.

Marchio. 6 De Marchione vide l. 11. tit. 1. p.2 ibi Marquez tanto quiere dezir, como ſeñor de alguna grande tierra, que eſtà en comarca de Regnos. Tiraq. de Retract. lig. ad finem tit. n.66. fol.608. Andræ. de Reſende in ſua Luſitania pag.137. Caſſan.in Catalogo gloriæ mundi p.8. conſid. 15. Fr. Ioſeph. de Seguença en la hiſtoria de S.Hieronimo p.3.lib.1.cap.11. Garc.de Nobilit. gloſ.48.§.3. n.69. Fr Hieron.Roman.lib.4.de Repub. gentilica cap 14.fol.130. verſo. Gardiol.de la nobleza de Heſpanha cap. 47. Menoch.conſ.302.num.8. cum multis ſeqq.& n.19.Sebaſt.de Orozco en el Theſoro de la lengua Heſpanhola verbo Marques pag.540.

Dux. 7 De Duce, & eius origine, vide Menoch.conſ.302.n.49. cum multis ſeqq. Fr.Hieron. Roman.d.lib.4.

Digitized by Google

cap.13 fol.129 Gardiol.d.tract. cap. 46.Sebaſt de Orozco verbo Duque fol.331 verſo. Reſend. d.p.137. Cabed.d deciſ.105.n.2.p.2.

Comes. 8 De Comite vide Reſend. vbi ſupra pag.136.cum ſeq Gudiel en la hiſtoria de los Girones cap.2.fol.4. verſo.Garibay in Compendio hiſtoriali lib.7.cap. 17. & 47. & lib. 10. cap.4.Ambroſ de Morales p.2.de la Chronica de Heſpanha cap.31. fol. 143. verſo. Gardiol. in tract. de la nobleza de Heſpanha cap.41.& 42. Fr.Hieron. Roman. d.lib.4. cap.15. fol 131. P. Azoti. Inſtit. Moral. p.2. lib.11. cap.8 & 9. col.1240. Bobadil. in ſua Politica lib.2.cap.16.num.25. cum ſeqq. Stephan. Gratian. Diſcept.Forenſ.cap.291. nu.17. Sebaſt. Orozco en el Theſoro de la lengua Heſpanhola verbo Conde fol. 230. verſo.Cabed.d.deciſ.105.n.2.& 3.

Viccomes 9 De Vicecomite vide Fr.Hiero. Roman.lib.4.de Republ.gentil.cap. 15. fol.133.Cabed.p.2.deciſ.105.

Baro. 10 De Baronibus vide Caſſan. in Catalogo gloriæ mundi p.8.conſid. 15. Gardiol. no tratado da nobleza de Heſpanha cap.43.Cabed.p.2.deciſ.104.Cornel Khelian.in Diction. Teutonicolatino verbo Bander, in hæc verba. Baro autem vulgo vocatur,qui inter nobiles opibus,& potentia antecellit, homo generoſus, & inſignis,merum, mixtumque imperium in aliquo caſtro, aut oppido cõſenſu Principis habẽs, &c.Sebaſt. Oroz verbo Baron.fol.122.verſo.

11 De Duce vulgò *Adail* agit l. 1. tit.22.part.2. in hæc verba, Quatro coſas dixeron los antigos que deuen auer en ſy los Adalides, ſabedoria, esfuerço,buen ſeſo,y lealtad, refert Orozco verbo Adalid fol. 13. verſo Curitam en los Annales de Aragon p.1.lib.4.cap.24.Bobadil.in ſua Politica lib.4.cap.2. num.46.

12 De Præſide prouinciæ vulgo *Adiantado* agit l.22.titul.9. part.2. in hæc verba. Adelantado, tanto quiere dezit,como ome metido adelante en algun fecho ſeñalado por mandado delRey. D. Epiſcop. Fr. Prudent. de Sandoual en la 1. p. de los Monaſterios de San Benito tit. de San Milan de la Cogola §. 72. Gardiol. de la nobleza de Heſpanha cap.45.Fr.Hieron.Roman.lib.4. de Republ gent.cap.12. fol.128. verſo. Bobadil. in ſua Politica lib.1. cap. 2. fol. 24. Orozco verbo Adelantado fol.14. *Præſes prouinciæ.*

Ad tit.3.Ordin.Regiæ.

In antiq. tit.3. & tit.4.p.1. Extrauag.

Dos Deſembargadores do Paço.

DE Senatu Palatij nouiſsimè agit Mendez à Caſtro in Praxi Luſitaniæ lib.1.cap.2.§.1.

AD §. 1.

1 Nota quod legitimare ſolùm pertinet ad Regem,ſeu ad officiales ab ipſo deputatos,quia eſt ſupremæ ſuperioritatis regalis.Cabed.p.2.deciſ.69.n.1.vbi per totam deciſionem agit de legitimationibus, quæ fiunt per Regem. *Legitimare pertinet ad Regem.*

2 Principes ſeculares directè, vel indirectè non poſſunt ad ſpiritualia ſubditos ſuos legitimare ex Gloſ. 1. in cap.1.diſt.10.Doct.in cap. Per venerabilem, qui filij ſint legitimi vbi Ioann.Andr.n.3.Anton. n.10. Petr. Gregor.Syntagm.lib.45.cap.7.n.11. P.Sanch.de Matrim.lib.8. diſput.7. n.11.P.Soar. de Cenſuris tom.5. diſput.50.Sect.5.n.8.Sayr.eodem tract. lib.6.cap.11.n.15.

Vnde

Vnde ad Eccleſiaſticam emphyteuſim legitimati á ſeculari Principe admittendi non ſunt,& ex alijs communem teſtatur Gam. deciſ.72.n.6. verſ.Nec illi. Cald. Pereira de Nominat.q.21.à nu.49. Valaſ.conſ.134. n.8. Quàm tamen doctrinam notabiliter limitat idem Gam.deciſ.307. à n.3. quod ſolùm procedat in emphyteuſi,quæ ad Eccleſiam reditura eſt,non ita in ea, quæ ad extraneos debet peruenire, in hac enim cum nullum præiudicium Eccleſiæ inferatur ex eo quod ad legitimatum potiùs, quam ad extraneum inferatur,& perſona,quæ legitimatur ſubdita ſit ſeculari Principi,nihil inconuenit quod abolita macula illegitimitatis per ſui Principis legitimationem ad eccleſiaſticam emphyteuſim ceſſante Eccleſiæ præiudicio admittatur.

4 Per legitimationem petitam à Principe vt filium ſuum legitimaret probatur filiatio ex Menoch. de Præſumpt.lib.6.q.53.nu 37. verſ.Et dicitur. Valaſc.conſ.176.n.11.

5 In text.ibi(*confirmações de perfilhamentos*) Nota quod cõfirmare adoptiones,& arrogationes ad ſolum Regem pertinet,ſeu ad officiales ab ipſo ad id deputatos, eſt enim & hoc de ſuperioritate regali, quæ tamen apud nos non ſunt in vſu, nec fiunt huiuſmodi confirmationes prædictarum adoptionum,teſte Cabed.p. 2. deciſ.70.n.4.

AD §. II.

Ad famã reſtituere pertinet ad Regem.

1 Nota quod ad ſolum Regem pertinet, ſeu ad illum, qui ſuperiorem non recognoſcit ad famam reſtituere,vt per Cacheran. deciſ.101. n.2.Optime Sfort.de in integ.reſt.p. 2.q.92.vbi art.4.tractat an Papa,vel Collegium Cardinalium poſsit ad famam reſtituere, & art.5. de Epiſcopo,& art.6.de Inquiſitore contra hæreticam prauitatem, & art 8. de Senatu Romano, & art.9. de Marchione,Duce,& cæteris dominis.

2 Aduerte quod licet Princeps poſsit delinquẽti famam reſtituere, & iuris infamiam ex delicto incurſam ei tollere,non poteſt tamen remouere infamiam facti, quia opinio hominum de bonitate,vel de malitia alicuius non poteſt ab aliquo etiam maximo,vel ſupremo Principe remoueri, Princepsque non poteſt facere vt homines credant illum eſſe bonum, quem credunt, & credere volunt eſſe malum, imo non niſi á Deo infamia facti aboleri poteſt vt per Roman. ſing.469. incip. Dubitatio eſt magna. Sfort. tamen quem refert, & ſequi videtur Farinac.in Praxi.crimin. p.1. q.6.nu.45. verſ. In propoſito dicit quod Princeps reſtituit etiam ab infamia facti, ſi hoc ei placeat,& exprimat.

AD §. III.

In text.ibi (*cartas de fintas*) Nota quod chartæ, quas vocant de finta, per Regem ſolùm conceduntur, ſeu in tribunali Palatij vt per Gabed. p.2.deciſ.72.n.5.

AD §. V.

In text.ibi(*cartas de inimizade*) Nota quod chartæ inimicitiæ, confirmationes etiam donationum, quæ requirunt inſinuationem, per Regem ſolùm conceduntur in tribunali Palatij vt per Cabed. p. 2. deciſ.72.num.5.

AD

AD §. VI.

1 In text. ibi (*cartas tuitiuas*) Circa remedium poſſeſſorium chartæ tuitiuæ regalis. Vide Valaſc. conſult. 79. per toram. Et circa tempus, quo cõcedi debet, vide Cabed, p. 1. deciſ. 76. & p. 2. deciſ. 71.

2 Nota quod ad Regiam maieſtatem, ſeu ad officiales ab ipſo ad id deputatos, qui ſunt Palatini Senatores, chartas tuitiuas pertinet cõcedere, vt per Valaſc. conſ. 79. n. 2. Cab. d. deciſ. 76. n. 3. & p. 2. deciſ. 71. n. 1.

3 Aduerte Regum præcipuum officium eſſe populos ſibi ſubiectos, & oppreſſos iniuſtè à iudicibus eccleſiaſticis cum moderamine inculpatæ tutelæ (id eſt ſalua ſemper in omnibus ſummi Pontificis auctoritate) defendere, & obuiare abuſui notorio eccleſiaſticæ poteſtatis, ne pax publica perturbetur, & commune bonum detrimentum patiatur per cap. Regum 23 q. 5 reſoluunt Greg. l. 13, verbo Nin fuerça titul. 13. part. 2. Mich. Agia de Exhibendis auxilijs in 27. fundam. verſ. Erga oppreſſos. Anend. de Exequendis mand. lib. 1. cap. 1. n. 32. verſ. Nam cum. Simanch. de Cathol. inſtit. tit. 45 n. 35. Morl. in emporio iuris p. 1. tit. 2. q. 14. n. 5. Ioſeph. de Seſſe de Inhibit. cap. 8. §. 3. nu. 25. nouiſsime Ceuall. in tract. de Cognitione per viam violentiæ in rebus eccleſiaſticis.

AD §. VII.

1 In text. ibi (*& cartas de emancipação*) Emancipationes filiorum expediuntur per eorum patres apud iudices l. fin. Cod. de Emancipat. liber. §. Præterea Inſtit. quibus modis ius patriæ poteſt. ſoluitur. Et pater iudex poteſt filium coram ſe emancipare l. Si conſul ff. de Adopt. Vide Iaſ. in l. Eſt receptum n 8. & 9. ff. de Iuriſdict. omnium iud. & in l. Imperium n. 97. vbi Bart. nu 22. ff. eod. tit. Azeued ad Curiam Piſan. lib. 2. cap. 12. nu. 9. Cabed. deciſ. 72. nu. 2. p. 2. apud quem ſit emancipandus filiusfam. clericus vide D. Matt. de Iuriſdict. p. 4. cent. 2. caſu 108.

2 Emancipationis inſtrumentum probat patriam poteſtatem præceſſiſſe: Vide Maſcar. de Probat. concl. 599. n. 4. & concl. 971. n. 3. Et inſtrumentum legitimationis probat quẽ non eſſe legitimum vt per Maſcard. concl. 848. nu. 13. & concl. 883. nu. 1. Valaſc. conſ. 176. n. 11. Menoch. lib 6. de Præſumpt. q. 53. n. 37. Et excommunicatus non probatur quod quis fuerit ex eo quod petat abſolutionem á ſententia excommunicationis, niſi legitime probetur excommunicatio Maſcard. concl. 700.

3 In text. ibi (*& ſupplimento de idade*) Nota veniam ætatis à ſolo Principe concedendam l. 1. Cod. qui veniam ætatis ibi, à principali clementia impetrarunt, Gallin. in comment. ad tit. de Verborum ſignif. lib. 5. cap. 20. nu. 125. Morl. in Emporio iuris p. 1. tit. 2. in prælud. n. 66. in fine Cabed. deciſ. 72. n. 4. p. 2. & vide ad calcem huius lib. 1. in regimine Senatorum Palatij §. 13. quod maſculis excedentibus ætatem 20. annorum concedatur, fœminis autem minime.

AD §. IX.

1 In text. ibi (*perdão de todas as partes*) Et ſic non ſufficit pacem haberi á maiori parte hæredum in ipſa pace obrinenda. Vide Viui. tom. 2. Communium Opinion. lib. 9. tit. 25. nu. 130. pag. 524. & num. 162. pag. 527. Mench.

Mench. frequent. cap. 30. num. 39. Azeued. ad l. 1. n. 63. tit. 25. lib. 8. nouæ Recop.

Princeps non poteſt remittere pænã parti applicãdam. 2 Nota Principem poſſe remittere pœnam fiſco applicandam, non tamen remittere applicandam parti, de quo vide Iaſ. per gloſ. ibi poſt Bald. in l. Venia. Cod. de In ius vocãdo. Caſſan. in conſuet. Burgund. tit. des iuſtices §. 5. in gloſ. Sil na grace n. 163 cum ſeq. fol. 58. Anton. Gom. tom. 3. cap. 3. n. 56. & cap. 13. num. 38. Gregor. l. 12. tit. 18. part. 5. Clar. lib. 5. § fin. q. 59. Andræ. Gail lib. 2. obſeruat. 57. Menoch. de Arbitr. lib. 1. q. 6. n 1. & conſ. 185. n. 4. Perez tit. 11. lib. 1. Ordinam pag. 174. Pereg. de Iure fiſci lib. 4. tit. 8. n. 12. cũ ſeqq. Ioſeph. Seſſe de Inhibit. cap. 1. §. 5. Cabed. p. 1. deciſ. 75. vbi. n. vlt. reſoluit de ſtylo apud nos obſeruari quod fiat ſine partis venia commutatio pœnæ, ſeu remiſsio exilij, poſtquam impleta fuerit tertia, aut maior pars temporis, & idem Cabed. conſulit ne id fiat in grauioribus delictis, ego tamen vidi ſine partis venia nobili viro Vimaranenſi capitis pœnam remitti, & audiui ita accidiſſe cuidam viro de Monção, ſed ad hoc debet dari magna cauſa, quia ius partis læſæ Princeps facile remittere non poteſt vt per Cald. Pereira de Empt. cap. 26. n. 32.

AD §. X.

Petens veniam delicti non cõfitetur ſe illud commiſiſſe. 1 In text. ibi (*& quando algum pedir perdão de morte*) Nota quod qui petit veniam delicti non ob id confitetur ſe commiſiſſe delictum, de quo vide Alexand. in l. 1. in princip. n. 7. & ibi Iaſ. n. 4. ff. de nouis operis nunt. Felin. in cap. litteras n. 19. de Præſumpt. Afflict. in cap. 1. §. Et bona committentium n. 146. quæ ſint regalia lib. 3. fol. 147. Bonacoſ. Commun. crimin. p. 1. verbo Venia fol. 183. & p. 2. verbo Delictum fol. 22. verſo. Surd. deciſ. 91. n. 4. Maſcard. de Probat. concl. 501. Et vide in ſimili de petente abſolutionem ab excommunicatione Abb. in cap. 2. num. 39. de ordine cognit. vbi addit. lit. C. Maſcard. concl. 700.

Regi competit exilium remittere. 2 In text. ibi (*& não lhe ſerà mudado eſte degredo*) Nota quod ſoli Regi competit exilium remittere l. Relegati ff. de pœnis. Roland. conſ. 4. n 52. vol. 3. Azeued. l. 15. titul. 5. lib. 2. pag. 169. & l. 1. n. 7. cum ſeqq. tit. 25. lib. 8. nouæ Recopil.

AD §. XII.

Exulatus ad locum incertum tranſacto tẽpore poteſt liber exire. In text. ibi (*lugar certo*) Vbi autem locus eſt incertus tranſacto tempore poteſt liber reddire, nec tenetur certitudinem oſtendere adimpleti exilij Cremenſ ſing. 47. Deci. conſ. 145. Peralt. in l. Stichus n. 4. ff. de Legat. 2. Rebuff. in l. Imperium ff de poſtulando, & tom. 2. ad leges Galliæ tit. de Reſcrip. art. 1. gloſ. 1. optimè Farin. fragment. crimin. p. 1. lit. B. n. 97. cum ſeqq.

AD §. XIIII.

Deſumitur ex quadam pragmatica promulgata menſe Auguſti anno Domini 1594. cuius meminit Cabed. p. 1. deciſ. 38. nu. vlt. vbi reſoluit quod qui volunt ſe excuſare ab electione officiorum ciuitatum facta per Regem, & in menſa Senatorum Palatij, debent grauamina interponere per eoſdem Senatores.

AD

In antiq. tit. 2. p. 1. Extrauа.

Ad tit. 4. Ordin. Regiæ.

Do Chanceller da caſa da Supplicação.

Cancellarius poſt Rectorem ſecundum locum obtinet.

NOta Cancellarium poſt Rectorem ſecundum locum obtinere, dummodò non adſint Cancellarius maximus, & Senatores Palatij Regij. Ita Gam. deciſ. 1. n. 43. Notabis diſcrimen inter Cancellarium, & iudicem Cancellariæ, nam ad hunc ſpectat decidere dubia, quæ oriuntur ſuper ſolutione decimæ poſt tranſactam ſententiam per Cācellariam ex Ordin. infra hoc lib. titul. 14. in Princip. & ad illum dùm ſententia eſt in tranſitu per Cancellariam.

In antiq. tit. 5. p. 1. Extraua.

Ad tit. 5. Ordin. Regiæ.

Dos Deſembargadores da caſa da Supplicação.

Ad Princip. Ordin. Regiæ.

1 IN text. ibi (*dez Deſembargadores dos aggrauos*) Vide Cabed. p. 1. deciſ. 9. n. 1. Et de Senatu Supplicationis agit nouiſsime Mendez à Caſtro in Praxi Luſitaniæ lib. 1. cap. 2. §. 2.

AD §. IIII.

2 Intellige de Senatoribus, qui per ſe ſolum negotia expediunt, non vero quando id faciunt in Senatu, prout iudicatum refert Cabed. p. 1. Areſto 61.

3 In text. ibi (*ſendolhe allegadas*) In dolo enim verſantur, qui errant in iure, & illud ignorant. Vide Maſcar. de Probat. concl. 532. nu. 2. Valaſc. conſ. 26. nu. 7. D. Barboſ. in Prælud. l. Si mora à n. 12. ff. Soluto Matr. & in l. Filiusfam. á n. 41. ff. de Iudic.

4 In text. ibi (*paguem à parte em cujo fauor forem alegaldas vinte cruzados*) Aduerte quod ad hoc vt iudex in ſyndicatu de dolo teneatur non ſufficit probare ipſum malè pronunciaſſe, aut contra iura, ſed quod dolo aut malo animo, ſic malè pronunciauerit vt per Farin. p. 4. conſ. 64. nu 10. vbi etiam ex Clar. & Ioſeph. Ludou. reſoluit quod hodie ex generali conſuetudine officiales non ſyndicantur niſi de furtis malè ablatis, & baratarijs, non autem de ſententijs iniquis, & malè prolatis.

AD §. V.

1 In text. ibi (*vão com a duuida ao Regedor*) Intellige quando alia lege ſuppleri nō poteſt l. Non eſt nouum ff. de legib. Gregor. l. 14. tit. 1. part. 1. Burgos de Paz in proœm. legum Tauri n. 368.

2 In text. ibi (*ſegundo o que alhy for determinado*) Vide Iul. Cæſar. Ruginer. Practic. lib. 1. q. 29. n. 15.

3 In text. ibi (*& os que em outra maneira interpretarem noſſas Ordenações*) Ex ea ratione quia illius eſt interpretari, cuius eſt condere, de quo Fr. Ludou. Miranda de Ordine iudic. q. 3. art. 2. concl. 1. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Lex nu. 6. Dom. Chriſtoph. de Paz in Schol. ad leges ſtyli l. 39. nu. 22. Intellige hanc Ordin. de interpretatione capitoſa, & friuola prout ex Valaſc. reſoluit filius meus Auguſtinus Barboſa in prologo apologetico in Remiſſ. ad Concil. Trident. & ex Cald. Pereira nouiſsimè Mendez à Caſtro ad finem praxis Luſi-

Luſitaniæ in cap. de interpretatione legum Regni.

AD §. XII.

Deſumitur ex quadam Extrauag. edita anno Domini 1582. die verò 25. Nouembris *ſobre a reualidação dos autos, concedida aos Deſembargadores da caſa do Porto*, cuius tenor inſertus eſt in libro Spheræ fol. 217. verſo. Vide Bald. in l. Ita vulneratus ad finem ff. ad leg. Aquil. Angel. in l Denunciatio n. 5. ff. de Adulter. Roland. conſ. 12. n. 12. lib. 3. Farin. conſ. 99. n. 3. Cabed. p. 1. deciſ. 206.

2 Ex iudex appellationis attento etiam iure communi poteſt abſoluere abſoluendum, & condemnare condẽnandũ, nõ attẽta nullitate proceſſus. Vide Caualc. deciſ. 25. ſub. nu. 16. p. 1. Mynſing. cent. 5. obſeru. 93. in princ. Viui. Neapol. deciſ. 31. Franc. Monald. conſ. 143. nu. 25. & 26. Bernard. Græuæ ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 42.

3 In Senatu Supplicationis, anno Domini 1606. die 22. Martij, coram Rectore domino Didaco à Caſtro, conſtitutum fuit *que eſta Ordenação, em quanto diſpoem acerca de reualidar autos que vierem à Relação, & tiuerem defeito na ſolemnidade, não tem lugar nos feitos ſentenceados, & que ſômẽte ſe deue entender no principio, quãdo os feitos vem por algum modo à Relação*, teſte Melchiore Phœbo Areſto 108. in fine.

Ad tit. 6. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 4.

Dos Deſembargadores dos aggrauos, &c.

DE expeditoribus cauſarum grauaminum latè agit Cabed. p. 1. deciſ. 9.

Ad Princip. Ordin. Regia.

In text. ibi (*por aggrauo*) A ſententijs enim latis in Cancellarijs Supplicationis non appellatur vide Parlad. different. 10. n. 1.

AD §. IIII.

In text. ibi (*& quando os aggrauos forem do Iuyz, &c.*) Vide Valaſc. conſul. 47. n. 6. verſ. Vnde eſt, vbi quod iudices Senatus cognoſcunt de querela vulgo nuncupata *aggrauo* interpoſita à receptione appellationis.

AD §. XIIII.

Vide nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitaniæ lib. 3. cap. 19. n. 18.

AD §. XVII.

Vide Menoch. conſ. 107. n. 95. Fr. Emman. quæſt. Regular. tom. 2. q. 35. art. 3.

AD §. XVIII.

1 Vide latè Cabed. p. 1. deciſ. 10. n. 4. cum ſeqq.

In text. ibi (*& irà o feito ao outro Deſembargador dos aggrauos*) Vide Cabed. p. 1. deciſ. 10. n. vlt.

3 In text. ibi (*& ſendo abſente do Regno*) Veluti in India, Braſilia aut inſulis ſubiectis Regno noſtro, eo enim quod à Regno continente Portugaliæ, & Algarbiorum recedit, à Regno abeſſe intelligitur quoad effectum huius Ordin. ita iudicatum teſtatur Cabed. d. deciſ. 10. n 5.

AD §. XIX.

Vide Cabed. p. 1. deciſ. 9. num. 7.

vbi quod in Senatu conceditur auxilium brachij ſecularis.

AD §. XX.

Vide Cabed. p. 1. deciſ. 46. à princip. vbi num. 2. quod de ſententia lata per Senatores videlicet quod non cognoſcunt de appellatione quia iuriſdictioni iudicis ſubeſt, & illum in expenſis condemnat, ſoluitur ſignatura.

AD §. XXI.

Nota quod quando iudex reuocat ſententiam ex nouiter adductis, debet hoc exprimere, vt honor iudicis à quo ſeruetur. Vide Lanfranc. in cap. Quoniam contra verſ. Interlocutoriæ col. vlt. de Probati. Azeue. l. 7. n. 100. tit. 18. lib. 4. nouæ Recop. Et iudex in vno infirmans, in alijs cenſetur confirmare ex Menoch. de Præſumpt lib. 6. q. 77. n. 8.

Ad tit. 7. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 5. & tit. 6. p. 1. Extraua.

Dos Corregedores da Corte dos feitos crimes.

Curia quæ dicatur vide Afflict. ad conſtit. Neapol. lib. 1. rubr. 37. nu. 55. Gregor. l. 27. verbo Corte tit. 9. part. 2. Garci. de Expenſis cap. 12. n. 25.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

In text ibi (*& derredor cinco legoas*) Curia ſemper intelligitur cum quinque leucis in circuitu, quia hæ quinque leucæ dicuntur Curiæ territorium. Ita poſt Greg. & Humad. reſoluit Cabed. p. 1. deciſ. 13. num. 3. vbi n. 4 cum alijs, quos citat, dicit, quod leucæ menſurari debent per viam conſuetam, & frequentiorem.

AD §. III.

Nota quod infames accuſati de aliquo crimine, & qui in reatu ſunt, non poſſunt in Curia morari, nec in ea ſeruire Regi, nec intrare palatium, nec videre faciem illius, vt cum alijs reſoluit Cabed. p. 1. deciſ. 13. n. 9.

AD §. V.

Vide Dom. Chriſtoph. de Paz in Scholijs ad leges ſtyli l. 48. ſchol. vni. num. 1. Remiſsio cuius expenſis fieri debeat dixi infra lib. 2. titul. 1. §. 24. num. 3.

AD §. VIII.

1 Nota quod ſi Curia petat ex officio, vt ſibi delinquens remittatur, debet fieri remiſsio de expenſis publicis Curiæ, ad quam fit remiſsio. Ita Afflict. ad Conſtit. Neapol. lib. 1. Rub 41. n 13.

2 In text. ibi (*treiçaõ*) Intellige cum Azeued. l. 1. titul. 8. lib. 8. nouæ Recopilat.

3 In text. ibi (*& neſtes caſos, &c.*) Qui ſint caſus curiales vide apud Hiſpan. l. 14. tit. 2. lib. 3. Ordinam. & l. 8. tit. 3. lib. 4. nouæ Recopil.

4 Quid ſi accuſetur de pluribus criminibus, quorum aliqua ſunt de reſeruatis, alia non? Dic quod in non reſeruatis remittitur delinquens ad iudicem municipij. Ita Azeued. l. 9. num. 4. tit. 3. lib. 4. nouæ Recopil.

AD

AD §. IX.

In text.ibi(*Porem ſe algum morador, &c.*) Vide D.Barboſ.in l. Hæres abſens §. Proinde in art. de foro delicti à n.41.& n.56.

DA §. X.

In text.ibi(*& das mortes acontecidas na India*) Vide Cabed.p.1.Areſto 22.

AD §. XIIII.

Hodie non ſufficit habere decretum de expediendis litteris ſecuritatis niſi tranſeat per cancellariam, prout conſtitutum eſt in nouiſsima reform.Iuſtitiæ §.4.

AD §. XV.

Vide Cabed. p.1. Areſto 65. vbi *Duuidouſe na Relação ſe hum inſtrumento de aggrauo, ſobre hũa ſuſpeição, poſta a hum julgador que conhecia do caſo crime pertencia aôs Corregedores da Corte, ou aos Deſembargadores dos aggrauos. Aſſentouſe, que aos Corregedores do crime da Corte*, ſecus tamen in exceptione incompetentiæ poſita in proceſſu criminali.

AD §. XVI.

In text.ibi (*& iſto não ſendo aggrauos, &c.*) Vide Cabed.p.1. deciſ.13. n.10. & nouiſsimam reformat.iuſtitiæ §.12.incip. *Os aggrauos.*

AD §. XVII.

Vide Soar.de Paz in Pract.tom.1. p.5.cap.3. §.4. num.1. vbi quod delinquente incarcerato iudex ſtatim coram tabellione confeſsionem eius aſſumere debet, & in ſcriptis eam redigi facere.

Ad tit.8.Ordin.Regiæ. *In antiq. tit.6.*

Dos Corregedores da Corte dos feitos ciueis.

VIDE Cabed. p.1. deciſ. 13. à num.10.

AD §. I.

In text.ibi (*nos caſos da ley Diffamari*) Vide Foler.ad Marant.de Ordine iudic p.4.diſt.21. n.19. Oliban.de Actionib. lib.1. p.2. cap. 33. num.9. Valaſc. conſ. 144. num. 6. Cabed. p. 1. deciſ. 43. & vide aliqua infra lib.3.titul.11.§.4.

AD §. III.

Nota quod omnes eccleſiaſticæ perſonæ exemptæ ab Ordinarijs locorum quamuis ſint immediatè ſubiectæ Pontifici maximo, ſi tamen nõ habeãt in Regno ſuperiorẽ, qui eos puniat, ſi delinquãt poſsũt coerceri, & remitti ſuo ſuperiori, & in ciuilibus cõueniri coram iudicibus laicis per gloſ. verbo Intra Eccleſiam ad fin. in cap. Principes 23.q 5. & gloſ. verbo Regis in cap. Filijs 16. q. 7. Nau. in cap. Cum contingat remed. 1. verſ. Vndecimo facit de Reſcript. Bobadil. in ſua Polic. lib. 2. cap.18. num.127. gloſ. lit. F. Cened. Pract. & Canon. quæſt. lib.1.q.45.n.10.

AD §. VII.

In text.ibi (*para os Deſembargadores da caſa da Supplicação*) Vide

Ordin.infra lib.2. tit.59. in Princip. Cabed.p.1.deciſ.213 & p.2.deciſ.86. D.Barboſ.in l.1. ff. de Iudic. art.3. à n.222.

AD §. VIII.

In text.ibi (*por contractos que nelles tenhão feitos, ou por razão, &c.*) Ergo æquiparantur forus rei ſitæ, & contractus. Vide D. Barboſ. in l. Hæres abſens §.Proinde ff. de Iudic. in art. de foro rei ſitæ nu.16. quod intelligi debet vbi lex ita declarat, & non aliter, quia forus rei ſitæ non durat apud nos, niſi per annum, & diem, in quo conuentus cæpit poſsidere per Ordin.infra lib.3.tit.11.§ 5. & in his terminis poteſt actor eligere coram quo iudice velit conuenire per Cabed.p.2 deciſ.86.n.6. D. Barboſ. dicto art.de foro rei ſitæ à n.13.vbi à n.22.quid ſit de clerico poſſeſſore.

Ad tit.9.Ordin.Regiæ.

In antiq. tit.7.

Dos juyzes dos feitos delRey, & da Coroa.

DE iudicibus cauſarum Regis vide late Cabed.p.2.deciſ.118, per totam, quorum iuriſdictio illis, videtur conceſſa priuatiue, & ex his, quæ Ioſeph.Ludou.tom.3.Communium Opinion.ritul.de Iuriſdict. concl. Vni. verſ. Fallit 5. fol mihi 498. Princeps non eſt ſuſpectus de cauſa vertente cum eius ſubdito. Vide Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ.cap.4.n.24.

Ad Princip. Ordin. Regiæ.

In text.ibi(*com nome, & qualidade de força*) Vide Garc. Maſtrillò Siciliæ deciſ.83.

In text.ibi(*& a elles poſſaõ trazer algum proueito, ou dano*) Vide l.2. Cod.Si aduerſus fiſcum. Cald. Pereira de Empt.cap.31.n.99.

AD §. I.

Vide Cabed.p.2.deciſ.118.n 2.ad hoc quod iudices cauſarum Regis cognoſcunt per appellationem, & per inſtrumentum grauaminis.

AD §. II.

Vide Pereg. de Fideicōm. art.52. à n.140.Cab.p.2 deciſ.118.n.3.& Areſto 64.iudicatum dicit quod vbi tractatur de iuribus regalibus non expeditur per inſtrumentum grauaminis.

In text.ibi(*acerca das interlocutorias*) Quid ſi ſit ſuper mittendo, ſeu auferendo aliquem à poſſeſsione an dicatur interlocutoria? Dic quod ſic. Vide Menoch.remed.8.recup.n.86. & faciūt quæ remed.vlt.retin.n.47.

AD §. III.

In text.ibi (*ſerà nenhũa*) Sententia lata contra fiſcum, abſente eius procuratore, eſt nulla gloſ.in l.Fiſcus ff. de Iure fiſci.Balb.tom.2.Commun. Opin.lib.7.tit.31.n.4.Garci.de Nobilit.gloſ.3.nu.12. Secùs ſi lata ſit in fauorem fiſci, quia tunc valebit ex gloſ. in l. Non intelligitur §. Diuus verbo Reſtituuntur ff. de Iure fiſci. Tiraq.de Iure mariti gloſ.8.n.71.

AD §. VI.

Vide nouiſsime Mendez à Caſtro in Praxi Luſit lib.1.cap.2.§.2.n.9.ad hoc quod iudex iſte cognoſcit de donationibus officiorum à Rege factis.

AD

AD §. VIII.

In text. ibi (*as informações*) Vide Cabed. p. 2. Areſto 85. vbi *Que por deſpacho do juyz do feito sómente, podem ſer citadas para a Corte quaeſquer peſſoas ſeculares que juriſdição delRey tiuerem, & que eſta Ordenação ſe entendia nas peſſoas que alias não podião ſer traſidas citadas à Corte: porque neſtas taes ſe hauia de mandar per deſpacho na Relação foſſem para ella citadas.*

AD §. XI.

In text. ibi (*por inhibidos*) Vide Caſtill. lib. 2. quotid. cap. 19. n. 32.

AD §. XII.

Vide quæ dixi ſupra hoc lib. tit. 3. §. 6 n. 3.

In text. ibi (*ſaluo quando ſe aggrauarem, &c.*) An clerici ad Curiam ſecularem recurrentes aliquam incurrant excommunicationem? Vide P. Azori. Inſtit. Moral. p. 1. lib 5. cap. 12. verſ. Ex dictis pag. 409. Ioſeph. de Seſſe de Inhib. c. 8 §. 3. à n. 109. & 167.

In text. ibi (*a noſſos vaſſalos*) Clerici enim ratione originis, & domicilij vaſſali ſunt illius Regis, in cuius territorio degunt, & ciues illius oppidi, ſeu ciuitatis, in qua nati fuerunt Valaſc. conſ. 100. n. 2. Cabed. de Patronat. cap. 36. n. 1.

AD §. XIII.

Vide Azeued l. 2. nu. 4 tit. 1. lib. 4. nouæ Recop. & quæ Cabed. de Patron. Regiæ Coronæ cap. 49. per totum.

AD §. XIIII.

Vide Cabed. p. 2. deciſ. 118. nu. 5. vbi quod cognoſcit iudex Regiæ Coronæ de appellationibus armorum, & pœnis eorum.

Ad tit. 10. Ordin. Regiæ.

l. 1. tit. 1. p. 5. Extr.

Dos Iuyzes dos feitos delRey da fazenda.

Vocantur hi iudices Regij patrimonij vt per Cabed. p. 2. deciſ. 118. n. 8.

AD §. VI.

Vide ad quid dicat hunc §. emendatum Mendez à Caſtro in Repertorio Ordinat. verbo Officiaes fol. mihi 89. verſo.

AD §. VIII.

Vide Capic. deciſ. 197. n. 3. Pereg. de Iure fiſci lib. 7. tit. 1. nu. 9. Cabed. p. 2. deciſ. 119 n. 7. ad hoc quod procurator Regius nominatus actor, ſeu aſsiſtens litem auocat ad ſuum proprium iudicium.

Ad tit. 11. Ordinat. Regiæ.

In antiq. tit. 9. & tit. 8 p. 1. Extrava.

Dos Ouuidores do crime da caſa da Supplicação.

De Auditoribus criminalium cauſarum agit Cabed. p 1. deciſ. 19.

AD §. II.

1 De vocatione teſtium ad Curiam teſtimonij ferendi cauſa. Vide Cabed. p. 1. deciſ 15.

2 In text. ibi (*para bem de juſtiça*) Quid hæc verba importent inuenies apud Cabed. d. deciſ. 15. n. 2. ideſt ex

officio iudicis, non autem ad petitionem partis, quia teſtes non poſſunt repeti ad inſtanriam partis vt addant, detrahant, vel corrigant dicta ſua ex interuallo ex Valaſo conſ. 43. n. 17.

4 In text. ibi (*ſerão pagas das deſpeſas da Relação*) Intellige quando vocantur per Senatores, ſecùs verò ſi vocentur parte petente, quia tunc debet ſoluere ex Ordin. infra lib. 3. tit. 55. §. 6.

AD §. VI.

De intellectu vide Cabed. p. 1. deciſ. 14. nu. 18. quod Audirores appellationum criminalium faciant libros, in quibus reos delinquentes ſcribant, etiamſi non ſint partes in his actis, quia ex actis inter quoſdam poteſt procedi contra alios.

Ad tit. 12. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 11. & tit 9. p. 1. Extraua.

Do Procurador dos feitos da Coroa.

DE officio Procuratoris Regiæ Coronæ agũt Garci. de Nobilit. gloſ. 3 & gloſ. 35. n. 40. cum ſeqq. latiſsimè Cabed. p. 2. deciſ. 119.

An Procuratores Regij in partibus, qui pedanei dicũtur ad differentiam Procuratoris Regij generalis in loquendo, & ſedendo omnes alios, licet antiquiores, præcedat. Vide Cabed. p. 1. deciſ. 214. nu. 12. vbi reſoluit omnes alios præcedere, & ita iudicatum dicit in inſtrumento grauaminis Licenciati Franciſci Vieira ciuitatis Viſenſis, & etiam iudicatum fuit in mea cauſa dùm eſſem Procurator Regius in hoc oppido Vimaranenſi, & vide quæ Caſſan. in Catalogo p. 7. conſid. 33. cum ſeq. & p. 4. conſid. 43. fol. 97. & de conſuetud. Burgund. rubr. 6. § 4. gloſ. 1. n. 6. fol. 214. Tiraq. de Nobilit. cap. 6. n. 22. Menoch. conſ. 126. n. 20. Aduerte tamen Auend. de Exequendis mand. p. 1. cap. 19. n. 15. verſ Itaq; reſoluere quod in modo ſedendi inſpici debet iudex conſuetudinem, veluti in modo procedendi quando fiunt proceſsiones.

AD §. I.

1 Quid ſi lis vertatur inter regium Procuratorem, & alium, & tertius ſe opponat an teneatur citare regium Procuratorem impetrato diplomate regio? Dic quod non prout reſoluit Cabed. p. 2. deciſ. 119. num. 18. & Areſto 52.

2 In text. ibi (*não ſerão as partes eſcuſas de ſerem condenadas nas cuſtas*) Vide Rebuff. tom 3. ad leges Galliæ tit. de Expenſis art. Vni. gloſ. Vni. nu. 19. & 20. Gutier. Pract. lib. 3. q 21. n. 4.

3 In text. ibi (*ſem noſſo eſpecial mandado*) Vide Cabed. p. 2 deciſ. 119. nu. 14. vbi n. 15. reſoluit non procedere in Procuratoribus regijs, qui ſunt in partibus, qui vocantur pedanei.

4 In text. ibi (*& não leuarà ſalario das partes*) Faciunt quæ Auiles ad cap. 1. Prætorum fol. 57. n. 8.

AD §. II.

Nota quod Procurator Regis præſens eſſe debet tempore quo proceſſus, in quo ipſe eſt actor, ſeu reus definitur, & idem in recuſationibus iudicis reſoluunt Vincent. de Franch. deciſ. 118. n. 2. p. 1. Cabed. p. 2. deciſ. 118. n. 2. Limita in examinatione teſtium, vel tortura Rei, cui Procurator fiſci præſens eſſe non debet ſecundùm Afflict. in conſtit. Neap. rub. 61. n. 6.

AD

AD §. V.

Vide Cou. Pract. cap. 35. n. 2. verſ. Cæterum. Iacobus de Graſſijs deciſ. aure. lib. 4. cap. 18. à n. 138. Ioſeph. de Seſſe de Inhibit. cap. 8 §. 9. n. 37.

In text. ibi (*& quando os prelados*) Vide Lud. Peguer. cap. 29. á num. 5. Gaſpar Roder. de annuis reditib. lib. 1. q. 17. n. 67.

AD §. VI.

In text. ibi (*nas quaes lhes encomendarão, &c.*) Vide Ioſeph de Seſſe de Inhibit cap. 8. §. 9. n. 37. & vide infrà lib. 2. tit 1 §. 15.

Ad tit. 14. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 1. p. 1. Extraua.

Do Iuyz da Chancellaria da caſa da Supplicação.

Ad Princip. Ordinat. Regis.

PRO intellectu vide Cabed. p. 1. deciſ. 18. n. 10. vbi tenet quod per hanc legem ſolum cognoſcit de decimis debitis ex ſententijs latis in Senatu Supplicationis.

AD §. I.

Nota *que o Iuyz da chancellaria pode auocar a ſeu juyzo as culpas de algum eſcriuão, para ſe liurar diante delle, & conhecer dellas per noua aução,* ita Cabed. p. 1. Areſto 11. *Poderà mays conhecer dos feitos dos liuramentos dos procuradores que ſeruem ſem carta de Chanceller mòr* Cabed. d. p. 1. Areſto 13. *Poderà tambem conhecer da appellação, que algum Tabellião tirar por ſer accuſado pella juſtiça, ou per outrem por algum erro que no tal officio cometeſſe.* Cabed. d p. 1. Areſto 85. *E não tem alçada para tomar querela de erros de officiaes, que os cometeſſem fora das cinco legoas da Corte* Melchior Phœbus tom. 1. Areſto 146. *E a prouiſaõ que tem para conhecer, & deuaſſar dos peccados publicos, não ſe eſtende mays que à cidade de Lisboa* Phœb. Areſto 146. in fine.

In text. ibi (*darà cartas de ſeguro*) Vide ſupra tit. 7. § 13 ibi *q̃ os Deſẽbargadores do Paço.* Vide in regimine Senatorũ Palatij in fine huius primi libri §. 56. cum ſeqq. & §. 70. Quid in ſcribis gabellarum de quibus iudex ordinarius in elogio generali inquirit vt habetur infra hoc lib. tit 65. §. 62. An poterit iudex cancellariæ litteras ſecuritatis concedere? Videtur affirmatiue reſpondendum propter nomen eſcriuães.

AD §. II.

Nota quod Senatu Portucal. anno Domini 1585. die verò 31. Auguſti coram Gubernatore Petro Guedes conſtitutum fuit lib. 3. Spheræ *que ſe dous eſcriuães, ou de hum juyzo, ou de diuerſos, contendeſſem ſobre quẽ ha de eſcreuer em algũs autos, que o conhecimento deſta cauſa pertence aos juyzes ordinarios, & a appellação aos Deſembargadores dos aggrauos, & não ao juyz da chancellaria.* Poſtea verò anno Domini 1586. coram eodem Gubernatore ſtatutum fuit eodem lib. 3. Spheræ fol. 212. *que ſem embargo do aſſento atras, viſto o ſtyllo que conſtou hauer na caſa da Supplicação per ſentenças, & certidões, ſe deſpachaſſe a dita cauſa no juyzo da chancellaria, & não no dos aggrauos.*

In text. ibi (*& quando os procuradores, &c.*) Vide Flores lib. 1. Vari. q. 12. num. 50. Dom. Chriſtoph. de Paz in Scholijs ad leges ſtyli l 33.

Ad tit.16.Ordin.Regiæ.

In antiq. tit.14.p.1 Extraua.

Do Iuyz dos feitos da Miſericordia, & do Hoſpital, &c.

Miſericordiæ confraternitas.

1 NOta quod Miſericordiæ cõfraterniras vbique terrarum eſt celebratiſsima propter eximia charitaris opera, in quibus eius confratres exercentur in pauperibus alendis, curandis infirmis, orphanis virginibus maritandis, peregrinorum neceſsitatibus ſubleuãdis, de cuius laudibus, & inſtitutione agunt Cabed de Patronatib. Regiæ Coronæ cap.46. per totum, & p.1.deciſ.51. Benedict. Ægid. ad l.1. Cod. de Sacroſſanct. Eccleſ. p.1. in initio à n 34. Fr. Hieron. Roman. de Republ. Chriſtian. lib.5. cap.22. per totum.

2 Et de Hoſpitali magno ciuitatis Olyſsiponenſis inuocationis omnium Sãctorum !arè Cabed. d. tract. de Patronat. Regiæ Coronæ cap. 39. Fr. Hieron. Roman. d. cap.22. §. Tiene Lisboa.

At tit.18.Ordin.Regiæ.

In antiq. tit.15.

Do Almotacè mòr.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

IN text. ibi (*regatões*) Appellantur dardanarij vide Azeued. l.9. tit. 18. lib.4. nouæ Recop. & in Princip. tit.14. lib.5.

AD §. I.

Nota quod vendens propria frumenta, vel vina, non dicitur dardanarius ſecundùm Auend. de exequẽdis mand. p.1. cap.19. n.25. verſ. Et ob vbertatem. Azeued. l.9. nu.4. tit.18. lib.4. nouæ Recop. & l.2. nu.1. tit.14. lib.5. Vincent. de Franch. deciſ.128. num.2.

In text. ibi (*de dentro de cinco legoas*) Vide Azeued. l.1. num.3. tit.14. lib.5. nouæ Recopil.

AD §. II.

In text. ibi (*regatões*) Etiam fœminam dardanariam comprehendit vt per Azeued. l.1. nu.2. & 3 tit.4. lib.5. nouæ Recopil.

AD §. III.

In text. ibi (*farà vender*) In platea, vel loco publico, vt omnibus obuia ſint, aliàs puniri poſſunt ſi abſcondant res vendendas ex Azeued. l.2. n.2. & 3. tit.14. lib.5. nouæ Recop.

Nota quod ex ſtylo *os teceloẽs ſão eſcuſos de ter peſos, ſem embargo da Ordenação infra hoc tit* § 55. & 56 prout iudicatum dicit Cabed. p.2. Areſto 12. in fine.

Ad tit.20.Ordin.Regiæ.

In antiq. tit.13.§.3.

Do Eſcriuão da chancellaria da caſa da Supplicação.

AD §. III.

1 IN text. ibi (*ſe a ſentença condemnatoria, &c.*) Præceptum iudicis de ſoluendo factum illi, qui confeſſus eſt, an ſit ſententia? Vide Bellacomb. & Mich. Graſſ. tom.2. Communium Opinion. lib.7. tit.8. nu.9. & 10. pag.242. Cabed. p.1. deciſ.16. n.6. D. Barboſ. in l. Si debitor nu.91.

cum

cum ſeqq. ff. de Iudic. vbiâ nu. 35. reſoluit quod confeſſus debitum ante datum libellum non ſoluit decimam, & à n.138. quod debet proferri ſententia in ſcriptis.

2 In text.ibi (*ſem por iſſo o condenado,&c.*) Similis eſt Ordin.infra lib.4. tit.76.§.4.

3 In text.ibi (*ſerà primeiro pago ò vencedor*) Vide Azeued.l.7.nu.1. tit. 21. lib.4.nouæ Recopil.

4 Quid de ſententia per iuramentum an debeatur decima? Vide Bart. in l.1.ff.de Confeſſ.Auil. ad cap.10. Prætor.gloſ.Execucion n.36.Giron. de Gabellis p.10.cap.1.n.10. Azeued. l.5.n.32.tit.21.lib.4.nouæ Recop.

AD §. V.

Intellige cum Cabed. p.1. deciſ. 18.n.7.& p.2.Areſto 48.vbi limitat hunc §.tranſactis ſex menſibus.

AD §. VI.

Vide Cabed.p.1.deciſ.17.n.12.vbi tenet quod â ſentētijs Præſidum qui cognoſcunt loco iudicum non debetur decima.

Ad tit.24.Ordin.Regiæ.

In antiq. tit.20.

Dos Eſcriuães dante os Deſembargadores do Paço,&c.

AD §. I.

Examen hoc faciunt hodie per hanc Ordin. Senatores Palatini, antiquitus faciebat Cancellarius maximus ex §.2. titul. 20. in antiq.

AD §. XV.

Vide Azeued.l.9.n.5.tit.21. lib.4. nouæ Recop. Et iſte poteſt ad libitum tabellionis excludi vt per Azeued.l.4.nu.67.tit.25.eod.lib.4. Gutier.Pract.lib.3.q.11.num.22.faciunt quæ Auiles ad cap.1.Prætor. verbo Fiel n.42. Hodie tamen in nouiſsima reformatione iuſtitiæ §.antepen: ita conſtitutum eſt. *Não poderà nenhũ Eſcriuão ter mays de dous eſcreuentes, & eſtes terão carta de eſcreuentes, paſſada pela Chancellaria, & ſe deuaſſarà delles, como dos de mays officiaes dà juſtiça, & ſerão caſtigados, pelos erros que fizerem, como os proprios Eſcriuães, & viuirão no bairo dos Eſcriuães a que eſcreuerem: os quaes os não poderão deſpedir, ſem expreſſa licença do Regedor, ou do Chanceller nem darlhes menos da quarta parte do que eſcreuerem.* *Nouiſſima inſtituæ reformatio.*

AD §. XVIII.

In text.ibi (*ou daquelles que viuerem continuamente em ſuas caſas*) Intelligo de domeſticis, qui viuunt continuè cum illis, cum aliqua inferioritate ad vnum panem, & ad vnum vinum per ea quæ latè tradit Farin. in Praxi crimin.q.55.n.9.

AD §. XIX.

1 In text.ibi (*& não as aſsinando o dia que as der,&c.*) Sententia enim debet ferri à iudice in ſcriptis, vel ſaltem debet eſſe ab eo ſubſcripta ex text. in l.2.Cod.de Sentent.ex breuil.recit.cum alijs, de quibus per Coſtam in l.Si ex cautione pag. 38. verſ.Secunda ſpecies. Cod. de Non num. pecun.Azeued.l.10. n.75.ad finem tit.17.lib.4.nouæ Recop.

2 In text.ibi (*por mãdado do julgador*) Abſque

Confeſsio facta corã tabellione ſine iudicis mandato non nocet cõfitẽti

Abſque enim iudicis mandato confeſsio facta coram tabellione non nocet confitenti gloſ. in l. Iubemus Cod. de liberali cauſa. Flamin. de Reſignat.lib.2.q.3.n.15. Nec poteſt accipere inſtrumenta ſine mandato iudicis ex Bald. in Auth. quæ ſupplicario Cod. de precibus Imp. offer. Nec dare aliquid ex actis, vt per Iaſ. in l.Is apud quem n 3. Cod. de Edendo Deci.in cap.1.n 53.verſ. Tertio de Probat. Nec denique poteſt acta conficere. Vide Duenh. reg.5.verſ. Limita 1. Tiraq. de Conſtit.limit.3.n.39.& ſeq.Afflict. deciſ. 258. nu.3.Hippol.conſ.2.n.27. cum ſeqq. Menoch.conſ.180.n.22.

3 In text.ibi(*aſsinem*)Si ſciant ſcribere.Vide Alexand. conſ.7. num.2. lib.7. Auil.ad cap.36. Prætor. gloſ. firmadas n.1.

Interlocutoria eſt omnis vox iudicis faciens ad cauſam.

4 In text.ibi(*interlocutorias*) Omnis vox iudicis faciens ad cauſam eſt interlocutoria. Vide Auiles ad cap.6. Prætor.verbo Sentencias n.10.

AD §. XX.

1 In text.ibi(*confiſſaõ, ou repoſta, feite em algũa cauſa crime*)Confeſsio criminis per viam exceptionis oppoſiti,vel aliás incidenter emanata, an ad condemnandum ſufficiat? Negant Bart.in l.2.§.Si publico nu.20. ff.de adulter. Tiraq. in tract.res inter alios acta fol.8. in fine verſ. Poſtremo.Maſcard.de Probat. concl.345. à n.21.& concl.383.nu.1.5.& 6. Farin.in Praxi crimin.q.81.à n.219.vbi latiſsimè eum ampliat. & limitationibus hanc regulam exornat.

Confeſsio vt valeat, debet redigi in ſcriptis, & ſignari per partem.

2 In text.ibi(*que aſsine*)Ergo vt valeat confeſsio debet redigi in ſcriptis, & ſignari per partem confitentem.Vide Ozaſc.deciſ.2.n.46.

AD §. XXI.

Obligationes factæ penes acta valent ſine teſtibus ſi iudex mandet illas fieri.

1 In text.ibi (*pactos, & conuenças*) Nota valere obligationes factas penes acta ſine teſtibus ſi iudex mander illas fieri ex Alexand. & Imol.in l.Acta ff.de re iudic.gloſ & Bald. in l.Illud Cod. de Sacroſanct. Eccleſ. reſoluit Seraph. de priuilegijs Iuram. priuil.34.nu.9. Si tamen recipiantur per notarium, iudice abſente, ſunt nullæ vt per Afflict. deciſ.135. & lib. 2. rub. 5.n.16.& lib.1.rub.60. nu.14. Marãt.de Ordine iudic.p.6.memb. 10.n.10. & 11.

2 Tabellio, vel notarius aliquando ad intereſſe tenetur partibus ſi ob illius ſolemnitatis defectum inſtrumentum corruit, & ita tenetur pœna falſi, ſi omittat ſcribere ſolemnitatem. Vide Tiraq. de Retract. lig. §.36.gloſ.2.n.44. cum ſeqq.Menoc. conſ.37.n.3.& conſ.100.à n.54.

3 In text.ibi (*& de nenhum effeito*) Adde quod hæc annulatio procedit licet pars terminum ſcribat, ſi non ſubſcribat ex Valaſc. de Iure emphyt.q.7.n.12.ad finem.

AD §. XXV.

In text.ibi (*& ſe o eſcriuão, &c.*) 1
Quid ſi acta ſint amiſſa,& poſt conſtructum recens proceſſum, appareant, an debeat iudicari ſuper primis actis, an ſecundis? Conclude ſuper primis iudicandum eſſe, quia ſi extant acta antiqua non requiritur, vt quæ recenter facta ſunt, tunc attendantur. Vide Marant.de Ordine iudic.p.6.tit. de actis editis num.52. Maſcard.de Probat.lib.1.q.32. n.25. & 26.

AD

AD §. XXVI.

Vide bonam cautelam per Peguer. in pract. crimin. rub. 23. nu. 5.

AD §. XXXIIII.

In text. ibi (*e os treslados conſertados com os proprios &c.*) Vide Azeued. l. 16. n. 4. tit. 25. lib. 4. nouæ Recop.

In text. ibi (*a custa da parte remetida*) Vide Aufrer. deciſ. 274. in fine. & in Clem. 1. de Officio ordin. q. 2. n. 11. Boer. deciſ. 303. Menoch. de Arbitr. caſu 228. nu. 7. Soar. de Paz in Pract. tom. 2. fol. mihi 7.

AD §. XXXXI.

Procedit in ſalario iudicis vel procuratoris. Vide Capic. deciſ. 11. nu. 1. Menoch. remed. 11. recup. n. 14. Boer. deciſ. 15. n. 3. Bart. in l. Quæ omnia §. ult. ff. de Procurat. & in bono caſu Surd. deciſ. 50. Carot. de Locato tit. de Melioram. q. 1. fol. 220. Pallador. different. 130. §. 1. n. fin.

AD §. XXXXIII.

Tabellio ſeu aduocatus gratis cũ pauperibus ſe habere debet.

In text. ibi (*pagar ametade*) De iuro tamen communi & æquitate naturali tabellio ſeu aduocatus nihil exigere poteſt, ſed gratis cum pauperibus ſe habere debet ex gloſ. in l. Tam dementis Cod. de Epiſcop. audient. gloſ. verbo Nõ habebunt in l. 1. § Ait prætor ff de Poſtulãdo. Afflict. lib. 2. Conſtit. fol. 81. n. 18. Cou. Pract. cap. 6. nu. 4. Tiraq. de Nobilit. cap. 29. n. 39.

AD §. XXXXIIII.

In text. ibi (*as ordeẽs*) Et fiet eius expenſis vt ſupra § 34. ſi autem ſit pauper fiet expenſis Epiſcopi poſt Bald. reſoluunt Couar. Pract. cap. 33. n. 5. Rebuff. in tract. quando ſecularis n. 69.

Ad tit. 28. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 25. p. 1. Extrau.

De Theſoureiro dos depoſitos da Corte, & caſa da ſupplicação.

NOta quod hic olim ſculna, & ſculna nominabatur vt ex Gellio & Lauinio refert Conan. lib. 7. cõmẽtar. iuris Ciuilis cap. 4. n. 6. Nũc vero apud Gallos vocatur cõmiſſarius ſeu de poſitarius iuſtitiæ vt per Rebuff. tom. 3. ad leges. Galliæ tit. de Sequeſtris & commiſſar. art. 1. gloſ. 1. n. 2. & 5.

Ad tit. 33. Ordinat. Regiæ.

In antiq. tit. 27.

Do Carcereiro da Corte.

De cuſtode carceris curiæ.

1. DE Carceribus & carceratis latè agunt Boſsi. in tit. de Carceribus. Cõrad. in Pract. tit. de Carcerib. Bonacoſ. Cõmun. crimin. p. 1. verbo Carcer. Soar. recept. ſent. verbo Carcer. Maſcard. de Probat. concl. 267. late Farin. in Praxi crimin. lib. 1. tit. 4. q. 27. de Carceribus & Carceratis. & q. 31. de cuſtode carceris.

Cuſtos carceris æquiparatur depoſitario.

2 Nota quòd cuſtos carceris æquiparatur depoſitario. Vide Boer. deciſ. 216. poſt n. 6. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 70. nu. 6. Farin. d. q. 31. num. 76.

AD §. II.

In text. ibi (*ou ſe tem feito algũa malicia*

Cuſtos carceris punitur ex omni eo quod immittitur in carcerem.

licia para ſe ſoltarem) Nota quod punitur cuſtos ex eo omni quod immittitur in carcerem, ex quo poteſt ſequi mors, vel fuga carcerati, veluti ferrum, venenum, funis, & his ſimilia, ſi in eo detur culpa, vel negligentia, vel ſi non faciat ſolitam carceratorum perquiſitionem, reſoluit Farin. in Praxi crimin. p. 1. q. 31. à. nu. 95. cum multis ſeqq. & n. 102. reſoluit quod cuſtos ſi opus fuerit, & carceratus ſtet in ſecretis carceribus, debet frangere ferculum, panem, vas vino plenum, & ſimilia ad hoc vt certificaretur nunquid forte limas tegant, aut alia inſtrumenta ad compedes limandas, & carcerem frangendum accommodata.

AD §. IIII.

Carcer virorum, & mulierum debet eſſe diſtinctus.

1 In text. ibi (*nem que os preſos, ou outros homẽs de fora durmão na priſaõ com as mulheres preſas*) Nota quod diſtinctus debet eſſe carcer virorum, & mulierum, vt per Bonacoſ. commun. crimin p. 1. verbo Mulieres fol. 118. Gregor. l. 5. titul. 29 part 7. Menoch. lib. 1 de Arbitr. q. 88. num. 21. & 25. Azeued. per text. ibi in l. 2. titul. 24. lib. 4. nouæ Recop. Farin. in Praxi crimin. q. 27. n. 52. & 59.

2 In text. ibi (*& dormindo o carcereiro com algũa dellas, &c.*) Vide Bonacoſ. commun. crimin. p. 1. verbo Cuſtos carcerum carnaliter cognoſcens. Hippol. in l. 1. ff. de Sicear. n. 5. & in Pract. §. Aggredior nu. 26. Clar. in §. fin. verbo fornicatio verſ. Cum carcerata Boer. deciſ. 317. n. 2. cum ſeq. Gregor. l. 15. verbo Con ſu ſeruo tit. 17. part. 7. Plaç. de Delictis cap. 10. ad finem Iodoc. in Pract. crimin. rub. de Carcerar. ſiue commentar. cap. 17 n. 16 Perez l. 12. titul. 14. lib. 2. Ordin. pag 336. Maſcard. de Probat. concl. 267. nu. 4. latè Farin. in Praxi crimin. tit. de Carcerib. & carcerar. q. 31. n. 110. cum ſeqq. vbi n. 120. & 121. cum ſeqq. quod cuſtos carnaliter cognoſcens meretricem carceratam iudicis arbitrio puniendus eſt, de quo vide Hippol. in l. 1 n. 3. ff. de Siccar. Menoch. de Arbitr. caſu 292. Azeued. l. 2. tit. 24. lib. 4. nouæ Recop. Hortenſ. Caualcan. de brachio Regio p. 2 à n. 151. cum ſeqq.

3 Nota quod ſi mulier prægnans reperiatur in carcere, culpa cuſtodis præſumitur. Vide Boer. deciſ. 216. Maſcard. de Probat. concl. 267. n. 4.

4 Aduerte quod mulier carcerata, quæ tentata à cuſtode, vel ab alio viro nolens ei conſentire euitandæ libidinis cauſa ex carcere aufugit, non punitur. Ita Boer. deciſ. 215. nu. 18. verſ. Et pro hoc facit. Viui. Commun. opin. verbo Fugiens è carcere publico n. 5. in fine Maſcard. de Probat. concl. 266. nu. 29. & concl. 820. n. 26. Farin. d. q. 30. n. 190.

AD §. V.

Vide Farin. in Praxi crimin. q. 31. n. 95. cum multis ſeqq. Maſcard. de Probat. concl. 267. n. 11. vbi reſoluit quod præſumitur inuecta in carcerem culpa cuſtodis.

AD §. XI.

Vide Cald. Pereira in comment. ad l. Vni. Cod. Ex delictis defunct. p. 4. n. 26.

AD §. vlt.

Vide Stephan Gratian. Diſcept. Forenſ. c. 25. n. 20. vbi reſoluit carcerarium poſſe retinere carceratum pro alimentis ſibi præſtitis. De quo etiam Clar. §. fin. q. 62. n. 10. Azeued.

l. 1.

l. 1. num. 2. tit. 28. & l. 9. nu. 9. tit. 23. lib. 4. nouæ Recopil. Perez l. 12. tit. 14. lib. 2. Ordin.

In antiq. tit. 30.

Ad tit. 36. Ordinat. Regiæ.

Do Chanceller da caſa do Porto.

De Cancellario Senatus Portuc. Senatus Portucal. ſtatuit.

1 Nota in Senatu Portucalenſi anno Domini 1587. die verò octauo Auguſti conſtitutum eſſe *que quando ao Chanceller pertence dar juyz em lugar de algum ſoſpeito, a elle pertence determinar as duuidas que ſobre iſſo ſe mouerem ſe o juyz dado o pode ſer, ou não, & eſtà lançado eſte aſſento no liuro 3. da Sphera fol. 213.*

AD §. vlt.

In text. ibi (*o Deſembargador dos aggrauos mays antiguo*) Circa ſubſtitutum Cancellarij in eodem Senatu anno Domini 1587. die verò 12. Ianuarij coram Gubernatore Petro Guedes conſtitutum fuit in lib. 3. Spheræ *que ao Deſembargador dos aggrauos mays antiguo pertencia a ſeruentia de Chanceller, poſto que actualmente não ſeruiſſe o dito cargo de Deſembargador dos aggrauos, & delle foſſe tirado para ſeruir outro officio.*

3 Aduerte quod ſubſtitutus Cancellarij honore ipſius vtitur, in his quæ attinent ad iuriſdictionem cauſarum ad eius Tribunal pertinentium, non in illis, in quibus ipſe honoratur reſpectu dignitatis, ordinis, vel gradus. Ita Gam. deciſ. 1. n. 50.

In antiq. tit. 32.

Ad tit. 37. Ordin. Regiæ.

Dos Deſembargadores dos aggrauos & appellações da caſa do Porto.

AD §. I.

Hvic §. cauſam dedit quædam contentio, quæ orta fuit in Senatu Portucalenſi, de qua per Cabed p. 1. deciſ. 11. n. 5.

AD §. II.

Limita in inſtrumentis grauaminum, in quibus Senatus in illa quantitate habet omnimodam iuriſdictionem in caſibus ſui diſtricti, & in illis non datur ſupplicatio ad alterũ Senatum, & ſic ſeruat ſtylus, & practica vt per Cabed. p. 2. deciſ. 60. n. 2. Idem obſeruatur quando denegatur grauamen in menſa magna coram Gubernatore, datur tamen recurſus ad Regem ex Cabed. d. deciſ. 60. nu. 2. verſ. Secundo.

Ad tit. 39. Ordin. Regiæ.

Dos Corregedores dos feitos cíueys da caſa do Porto.

AD §. II.

Totum in hoc §. contentum fuit nouum, & ſubrogatum in locum iudicum nouarum actionum, qui olim erat in Senatu ciuilium cauſarum, & in locum *dos ſobrejuyzes* de quibus agebat Ordin. antiq. lib. 1. titul. 32.

AD §. III.

In text. ibi (*Almotacè môr*) In Portucalenſi Senatu anno Domini 1587. die quinta Decembris in menſa magna lib.3. Sphęræ fol.218. conſtitutum eſt *que das appellações, & aggrauos que as partes intimarem do Almotacè môr, & Apozentador da caſa pertence o conhecimento ao Gouernador, & com os Deſembargadores que lhe parecer as deſpacharà.*

Senatus Portucal. ſtatuit.

Ad tit. 40. Ordin. Regiæ.

Do Iuyz dos feitos da Coroa na caſa do Porto.

DE Iudice Regiæ Coronæ Senatus Portucalenſis agit Cabed. p.2 deciſ. 120. per totam. Et in cauſis pertinentibus ad Regiã Coronam non poteſt fieri compromiſsio Cabed. p.2. Areſto 61.

Ad Princip. Ordin. Regia.

1 In text. ibi (*o fazem os juyzes dos noſſos feitos na caſa da Supplicação*) Nota quod iudex Regiæ Coronæ Senatus Portucal. cognoſcit de cauſis pertinentibus ad Regiam Coronam eo modo quo cognoſcit iudex Regiæ Coronæ Senatus Supplicationis. Ita Cabed. p.2. deciſ. 120. n.1.

2 In text. ibi (*& das ſentenças que der, que paſſarem de oitenta mil reys*) Vide Cabed. p.2. Areſto 87.

3 In text. ibi (*& não tomarà conhecimento das couſas tocantes à aprezentação de igrejas de noſſo padroado*) Vide Cabed. d. deciſ. 120. n.3.

AD §. I.

In text. ibi (*as cartas*) Quæ dicantur ortatoriæ vide Iacob. de Graffijs lib.4. deciſ. aure. cap.18 nu.138. Ioſeph. de Seſſe de Inhibition. cap. 8. §.4. num.87.

Ad tit. 48. Ordin. Regiæ.

In antiq. ti. 38.

Dos aduogados, & procuradores, &c.

De aduocatis, & procurat.

DE aduocatis multa adducunt Tiraq. de Nobilit. cap. 29. Caſſan. in Catalogo p.7. cõſid. 28. Menoch. de Arbitr. caſu 494. Adrianus Puluæus in Oratione de aduocatorum priuilegijs. Perez l.1. tit.19. lib.2. Ordin. pag.399. & 402. & l.2. tit.4. lib.3. pag.561. Azeued. ad titul.16. lib.2. nouæ Recop. pag.176. Garci. de Nobilit. gloſ.35. n.11. cum ſeqq. Donell. comment. iuris Ciuilis lib.18. cap.3. Bobadil. in ſua Politica lib.3. cap.14. n.56. cum ſeqq Sayr. in Claui Regia lib.12. cap.22. P. Valeri: Reginal. in Praxi fori pœnit. tom.2. lib.25. cap.45. à n.661. plures Doctores ex antiquioribus refert Cened. ad Decretum collect. 28. nu.4. Valaſc. cõſult.124. n.1. Cabed. p.1. deciſ. 214. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap.186. n.6. cum ſeqq. & à n.57. de rabulis, & litium cõſinatoribus, nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi Luſitan. lib.1. c.3. n.27. de Aduocatis.

2 Aduocationis officium quam honeſtum, quam vtile, quamque neceſſarium Reip. ſit teſtatur Imper. in l. Laudabile Cod. de Aduocatis diuerſ. iudic. & exornant præter ſupra citatos latiſsimè Bernar. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib.1. concl. 43. à princ. Card. in Praxi iudicũ, &

aduo-

aduocat. verbo Procurator nu 5.D. Mar.de Iuriſdict.p.4.cent.2.caſu 115. à n.3.Cabed.d.deciſ.214. n.1. Amat. Rodet.in Pract.cap.10.n.9 & 10.

Aduocati militibus comparantur. 3 Aduocati militibus, ſeu equitibus comparantur, quia vt hi armis, ita legibus illi hominum vitas defendere dicuntur ex reſolutis per Tiraq. de Nobilit.cap.29 à nu.11.Baeç. de inope debitore cap.16.à num. 148. Garci.de Nobilit.gloſ.35.nu.10.Medicis ſunt præſtantiores,quia ſi medicinæ ſcientia præciſe ad curationem corporis tendit, ſcientia verò legalis principaliter ad curationem animi dirigitur, ex reſolutis per Mozzi.de Cōtract.tit.de Locato in princ.n 16.Bernar.Græuæ. d.concl. 43. n.6.

Aduocatus verax. 4 Aduocatus debet eſſe verax in ſermone,iuſtus in iudicio,plenus in cōſilio.Afflict.lib.1.conſtit.Neapol. rub.81.n.4.& multa de aduocatis dixi infra lib.3.tit.20 § 1.

5 Doctores aduocatorum officio fungentes potiuntur priuilegijs actu legentibus Doctoribus.conceſsis ex Stephan Gratian. Diſcept. Forenſ. cap.186.n.3.

6 Aduocati,& iudices debēt habere veſt s pro grauitate, & maieſtate officij ſui Specul.de Aduoc § Sequitur vidēdū de veſtibus col.2.quia veſtibus pretioſioribus honor adhibetur Caſſ.in Catalogo p.1.cōſid.23. in princ.Mēdez à Caſtro in d.c.3.n.27. Vnde Chlamys militē,purpura Regē,ſtola Sacerdotem,cuculla monachū,toga aduocatū demōſtrat,gloſ. in l.1 Cod.Nulli lice.in fren.lib.11. Vnde Ioann.Lignanus Iuriſcōſultus clariſsimus quem ad nuptias inuitatum Choragus iuſſerat conſidere in loco parūm honorifico tanquā minus ornate indutum,ex veſte hominem iudicans,properè iuſsit famulū petere domo veſtē ſplendidiorem, eaq; ſuo loco depoſitam,veſtem voluiſtis, veſtem habetote exclamans cū indignatione deceſsit ex Barbat. refert Barthol. Bolognin. in Auth. Habita Cod.Ne filius pro patre.

7 Plurimos aduocatos fora noſtra hac tempeſtate enutriunt, quos in perniciē ali Reip.& ad bonas cauſas male perdendas natos credas,quippe quod ad eos nulla alia ratione eatur frequentius,quám quod minoris multo cæteris proſtent.Obturbatorum loco erunt,& apud nos illi omnes,qui cum ius,in quo verſantur,ignorent,ad remoras tamen veluti ad ſacram anchoram confugiunt,& *embargos* ſemper ſonant. Callidè,& per ſummam impudentiam excogitatis ratiunculis,quibuſdā putidis,quibus ſuffundunt tenebras,iudices ſupplātant,obtundunt, reijciūt, & cauſas (facinus illis inclitu)in mille protrahūnt annorum meryadas. O quam præſtaret nebulones iſtos,meras harpyas foro pellere,imò,& loco mouere & in Cerites rurſus referre,nihil enim aliud crudelius in eos licet per Chriſtianam pietatem optare, facit excellens D.Ambroſij auctoritas relata lib.1. de conſid.ad Eugen.cuius hæc ſunt formalia verba. Miror quemadmodū aures diuinæ poſſunt huiuſmodi aduocatorū diſputationes, & pugnas verborum audire, corrige Deus prauum morem,præcinde linguas vaniloquas, & labia doloſa claude. Hi ſunt qui linguas ſuas docuerunt loqui mendacium, diſcreti aduerſus iuſtitiā,eruditi pro falſitate,ſapientes vt faciant malum, & loquentes vt impugnent verum. Hi ſunt qui inſtruunt á quibus fuerant inſtruendi.aſtruunt non comperta, ſed ſuas ſtruunt calumnias, innocentiæ deſtruunt veritatis

ſimplicitatem, & obſtruunt iudicis vias, refert plura in hoc propoſitum Stephan. Gratian. d. cap 186. à. n. 57. Nobili aduocationis officio in Portucalenſi Senatu, & in hoc Vimaranẽſi oppido, dum Regius eſſem procurator, pluſquã triginta annos functus fui, in illis ſemper ſecundum conſcientiam, & quod reperi in iure diſpoſitũ liberè loquutus fui, & cauſarum controuerſias componere, lõgaſque dilationes præcindere, partium ſumptibus parcendo, præ oculis ſemper habui, periculoſum tamẽ officium vt effugerem, & aliorũ aduocatorum in me odij cauſam derelinquerem in villam quan iam prope Vimaranum oppidum, de Aldão nuncupatam, me recepi, vbi per viginti prope annos, ſine litibus, & cõtrouerſijs, libris tamen aſſociatus quietè demoratus ſum.

Ad Princip. Ordin. Regia.

In antiq. erat Extrauag. 13. in prin. tit. 17. p. 4 & Cõcordat apud Hiſpanos l. 2. tit. 9. lib. 3 Recop. & Princip. huius Ordin. in fine praxis non recepit.

AD §. I.

Vide Cabed. p. 1. deciſ. 214. n. 2. & 3. Et quod aduocati conſiſtoriales Curiæ domus Supplicationis fungã. tur priuilegio Doctorũ tradit Ioann. Martins à Coſta in annot. ad tract. libellorum annot. 54. Et de Procuratoribus conſiſtorialibus vide Steph. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 186. á n. 20. Et huiuſmodi aduocatis cõceditur homagium etiam in cauſis criminalibus, prout iudicatum refert Phœb. Areſto 58. & nouiſsime Mendez à Caſtro in Praxi. Luſitaniæ p. 1. cap. 3. n. 27.

Senatus Supplic. iudicauit.

AD §. II.

Vide Cab. p. 1. deciſ. 214. n. 4. Aduocati Curiæ Portucalẽſis potiũtur priuilegijs illorum, qui aduocati ſunt in Curia Supplicationis, cum æquiparati ſint in regimine eiuſdem Curiæ §. 6. & licet dicto regimine contineatur dictis aduocatis concedi honores, priuilegia, & prærogatiuas, conceſſas per Ordin. & in nulla prædictarum Ordin. de hoc fiat expreſſa mentio, ſit tamen in legibus Imperialibus, in quibus de hoc ſunt iura in l. Aduocati 14. Cod. de Aduocatis diuerſ. iudiciorum, & per Tiraq. de Nobil. cap. 29. n. 11. & deficiente Ordin. recurrendum eſt ad leges Imperiales vt habetur infra Ordin. lib. 3. tit. 64. §. 1. & relatum eſt in referente l. Aſſe toto ff. de Condit. & demonſt.

AD §. IIII.

Vide *no regimento dos Deſembargadores do Paço* §. 70. Amat. Roderic. de modo proceſ. p. 1. cap. 10. nu. 4. Soar. de Paz in Pract. tom. 1. Annot. 5. n. 14. Cabed. p. 1. Areſto 13.

AD §. VII.

In text. ibi (*& os que fizerem petição de aggrauo, &c.*) Vide Bart. Angel. in l. Si quis obrepſerit ff. de Falſis. Bobadil. in ſua Politica lib. 3. cap. 1. num. 48.

AD §. VIII.

Vide Languæ. lib. 1. de Semeſtrib. n. 13. fol. 37. & adde quod ſi cauſa mutetur in aliam prouinciã non tenetur aduocatus in illa præſtare patrociniũ l. Sed hæc §. Non ſolũ vbi gloſ. & Bart.

Bart. n. 3. ff. de Procurat. & in l. Næuia §. Vxori ff. de annuis legat.

AD §. X.

Vide l. Nemini Cod. de aduocatis diuerſorum iudic. Angles in 4. Sentent. p. 2. titul. de Iniuſtitia aduocati difficult. 5. dub. 3. Morl. in emporio iuris p. 1. titul. 2. q. 7. & q. 9. num. vlt. Bernard. Græuæ. ad Practic. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 45. P. Valeri. Reginald. in Praxi fori pœnit. lib. 10. num. 98.

AD §. XI.

Aduocatus cum cliẽte pactum, de quotta litis facere nõ poteſt.

Deſumitur ex l. Qui aduocatorum 5. Cod. de poſtulando cap. Infames §. Arcentur etiam à profeſsione 3. q. 7. Concordat apud Hiſpanos l. 14. tit. 6. part. 3. vbi gloſ. 7. Vide Bonacoſ. Cõmuni. crim. p. 1. verbo Pactum fol 125. & p. 2. verbo Aduocatus fol. 3. Nauar. conſ. 1. ſub tit. de Procur. Donell. Cõmentar. iuris Ciuilis lib. 18. cap. 3. col. 9. verſ. Præterea non debet aduocatus. Surd. conſ. 306. nu. 10. Caualc. deciſ. 41. num. 43. p. 1. Azeued. l. 8. tit. 16. lib. 2. nouæ Rocopil. Vincent. de Franch. deciſ. 265. Soar. de Paz. in Pract. tom. 1. in init. annot. 5. n. 63. Bobadil. in ſua Politica lib. 3. cap. 14. n. 68. ad finem. Morl. in Emporio iuris p. 1. titul. 3. in prælud. n. 60. cum ſeqq. Sayr. in Claui Regia lib. 12. cap. 23. nu. 30. cum ſeqq. Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1 concl. 44. à num. 22. Farin. conſ. 70. lib. 1. Fr. Paulin. Berti Lucenſ. in Praxi crimin. Regularium tit. 4. cap. 7. n. 33. Cabed. p. 1. deciſ. 19. num. 1. cum multis ſequentib. Alexandr. Trentaſinq. Vari. reſolut. lib. 2. tit. de Poſtulando reſolut. 1. pag. 64. cum ſeq.

AD §. XII.

In antiq. lib. 5. ti. 55.

Aduocatus vni ex partibus conſulere, & pro altera patrocinari nõ poteſt.

1 Nota aduocatum vni ex partibus conſulere, & pro altera patrocinari non poſſe Cabed. p. 1. deciſ. 214. n. 15. Vide Burg. de Paz ad l. 1. Tauri n. 64. Auend. de Exequendis mand. p. 1. cap. 2. nu. 24. Gutier. Pract. lib. 1. cap. 30. n. vlt. Et aduocatus actoris in prima inſtantia, non poteſt eſſe Rei in ſecunda, & vice verſa ex Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. in procem. n. 41.

Aduocatus reuelãs ſecreta clientis, tenetur pœna fiſci.

2 Aduocatus reuelans, ſecreta clientis tenetur pœna falſi. Vide l. 1. vbi Gregor. tot. 7. part. 7. & l. 17. tit. 16. lib. 2. nouæ Recopil. Franc. Marc. deciſ. 20. Perez ad l. 1. tit. 19. lib. 2. Ordin. pag. 400. Paz in Pract. fol. 15. n. 46. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 100. n. 16. Cald. Pereira in comment. ad l. Vni. Cod. Ex delictis defunct. p. 4. nu. 31. cum ſeqq. plures Doctores ex antiquioribus refert Cened. ad Decretũ collect. 28. n. 21.

AD §. XIII.

Aduocati nõ poſſunt informare Senatores in domo.

Nota aduocatos non poſſe informare Senatores in domo ſua, nec in illorum domus intrare, durante lite, in qua patrocinantur. Ita Cabed. p. 1. deciſ. 214. n. 13. Poſſunt tamen mittere Senatoribus allegationes in ſcriptis ex Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 39. n. 6. & cap. 55. n. 17.

AD §. XIIII.

Vide Bertachin. in Repertorio verbo Diuerſitas. Maſcard. de Probat. concl. 740. à n. 10. & à nu. 18. D. Barboſ. in l. Non poteſt videri n. 30. in fine ff. de Iudic.

AD §. XV.

Vide apud Hiſpanos leg. 14. tit. 16. lib. 2. nouæ Recop. Aduocatus debet inſtruere de iure, & non de facto Affliċt. lib. 1. rub. 81. nu. 8. Soar. de Paz in Praċt. tom. 1. annot. 5. n. 18. aduocatus qui conſulit parti vt neget male facit ex gloſ. 1. in cap. 1. verſ. Solent de Confeſſ. lib. 6. Rebuff. de Except. n. 149.

AD §. XX.

Vide apud Hiſpanos l. 19. verbo dezifiete titul. 5. part. 3. & l 2. titul. 6. part. 3. Gutier. de Iuram. confirm. p 3. cap. 11. Rebuff. in traċt. Exception. nu. 302. Obſtat maximè Ordinat. infra lib. 3. titul. 9 §. 5. ibi, *ſem ter deſaſete annos perfeitos*, & Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Hunc contraċtum nu. 36. cum ſeqq. tenet has Ordinat. ex recopilatorum negligentia inter ſe eſſe diuerſas, ſed facili negotio ad concordiam reduci poſſunt, nam hic §. qui requirit 25. annum procedit quando conſtituitur procurator ad omnes cauſas. alius verò, qui requirit 17. procedit quando conſtituitur ad particularem cauſam, & hoc videtur inſinuare P. Molin. de Iuſtit. traċt. 2. diſp. 228. verſ. Excipitur ſecundo in fine.

AD §. XXI.

In text ibi (*Corretor*) De proxenetis vide Cabed. deciſ. 91. p. 2.

AD §. XXII.

Procuratoris officium an ſit vile? Vide Doċtores infra citatos lib. 3. tit. 28 § 1. Et procuratoris officium eſt vile. Vide Cou. Praċt. cap. 19. n. 7. Caualcan. p. 1. deciſ. 41. num. 26. Viui. tom. 1. Communium Opinion. lib. 2. tit. 8. n. 18. Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo læſis n. 101 Fatin. conſ. 94. nu. 5. & ibi addit. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 786. n. 20. Cuti. Philip. p. 1. §. 2. n. 18.

AD §. XXV.

1 In text. ibi (*ou outro crime por que fique infame*) Vide Bernard. Græuæ, ad Praċt. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 43. conſid. 3. D. Barboſ. in l. Cum prætor §. vlt. n. 126. ff. de Iudic. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Procurator n. 5. *Infamis non poteſt eſſe aduocatus.*

2 Vnde Iudæus non poteſt eſſe aduocatus, vt per Bart. in l. vlt. Cod. de Poſtulando Greg. l. 1 tit. 6. part. 3. Cou. in Clem. Si furioſus p. 2. §. 2. ad finem Menoch. de Arbitr. caſu 360. n. 69. Donell. comment. iuris ciuilis lib. 18. cap. 3. col. 7. verſ. Præterea. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Officialis num. 51. & verbo Procurator n. 110. *Nec Iudæus.*

3 Portans Crucem in pœnitentiam poſitam, quam ſambenito vocamus, non poteſt eſſe aduocatus iuxta reſoluta per Cald. Pereira quæſt. forenſ. conſ. 13. n. 7. *Nec ſambenitus.*

4 Excommunicatus ad iudicia procurator eſſe non poteſt, ſecùs ad negotia. Ita Pereg. de Iure fiſci lib. 3. tit. 11. n. 30. Cardoſ. d. verbo Procurator n. 110. *Nec excommunicatus.*

5 Nota quod ille qui non poteſt aduocare, poteſt conſulere, & dare in ſcriptis, vt per Barthol. Bolognin. in Auth. habita Cod. Ne filius pro patre nu. 314. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 39. á num. 10 cum ſeqq. & cap. 55. num. 17. Cardoſ. d. verbo Procurator n. 101.

AD

AD §. XXVII.

1 In text. ibi (*tiuer recebido ſalario*) De præmio debito aduocatis pro labore quem patiuntur, vide latè Bernard. Græuæ. ad practicam Cameræ Imper. lib.1. concl.44.

2 Vnde ſi vna pars oſtenderit iura ſua aduocato, & viſis inſtrumẽtis ille aduocatus ſpẽ dederit patrociniũ ſe præſtatutum in illa cauſa, ſi poſtea pars renuerit iuſtũ illi præſtare ſalariũ, bene poterit eſſe ex altera parte ei præſtando patrociniũ. Vide Gregor. l.10 verbo Su ſalario tit.6. part.3. Pereg. de Iure fiſci lib.7. tit.2. nu.11. Gutier. Pract. lib.1. q.30. Auend. de Exequendis mand. p.1. cap.2. nu.25. verſ. Non tamen. Azeued. l.7. tit.16. lib.2. nouæ Recop pag.186. n.5.

3 Quid ſi à duabus partibus aduocatus aliquis accipit quolibet anno pro patr. ocinio in cauſis ſuis præſtãdo aliquod ſalarium, & iſtæ duæ partes in lite vna ſunt inuicem contrariæ, quam earum tenebitur in hoc caſu aduocatus adiuuare? Dic illum, qui prius ſalarium huic aduocato conſtituit, quaſi prior tempore potior ſit iure. Vide Roland. conſ. 44. n.24. vol.2. Alexand. conſ.118. nu.15. & 16. vol.5. Rebuff. ad l.52. ff. de verbor. ſignif. pag. 268. Azeued. ad l.18. n.2. tit.16. lib.2. nouæ Recop.

4 Aduocatus ſi immodicum ſalarium extorſerit tenetur ad reſtitutionem. Vide Auiles ad cap.1. Prætorum fol.57. Perez l.2. tit.19. lib.2. Ordin. pag.403. & ſeq. Sayr. in Claui Regia lib.12. cap.23. n.28. cum ſeq. Azeued. l.21. n.3. titul.16. lib.2. nouæ Recop. Soar. de Paz in Pract. tom.1. annot.5. n.50. Flores de Mena Vari. lib.1. q.7. §.1. nu.49. Cald. Pereira in comment. ad l. Vni. Cod. Ex delictis defunct. p.4. n.27. cum ſeqq. plures Doctores ex antiquioribus refert Cened. ad Decretum collect. 28. num.15.

Aduocatus immodicum ſalarium extorquens tenetur ad reſtitutionem.

5 Aduocatus habet tacitam hypothecam pro ſalario in bonis ſui clientuli, & præfertur alijs creditoribus vt per Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap.257. num.17. cum ſeqq. Flores lib.1. Vari. q.8. §.1. nu.70. Rebuff. de Priuileg. Scholaſt. priuil.118. optimè Amat. Roderi. de Priuileg. credit. p.1. art.3. n.18.

Habet tacitam hypothecam pro ſalario.

6 Aduocatus non tenetur gratis conſulere, quando id facit ſine labore, & librorum reuolutione ex reſolutis per Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap.39. à n.15. Cened. d. collect.28. n.20.

7 Aduocatus pro modico aduocans contemptibilis habetur vt per Viui. Neapol. deciſ.123. n.1. Monter. à Cueua Aragoniæ deciſ.14. nu.62. Bernard. Græuæ. d. lib.1. concl.44. conſid.1.

Pro modico aduocans contẽptibilis habetur.

8 Aduocatus domum exiens, debet habere ſumptus à ſuo clientulo vt per Camill. Borell. conſ.21. nu.17. p.1. Et aduocato vbi extra habitationis locum, vel ciuitatem proficiſci, in cauſa clientis neceſſe eſſet, vltra ſalarium ſibi debent præſtari expenſæ alimentorum, & vecturæ, vt per Surd. de Alim. tit.1. q.68. n.1. & tit.4. q.8. n.6. adeò vt huiuſmodi expenſæ ante quam de domo pedem moueat ſibi ſoluendæ ſint, ex eod. Surd. d. tit.4. q.17. num.32. refert Bernard. Græuæ. d. concl.44. á n.20.

Et domũ exiens debet habere ſumptus.

9 Aduocatus proprijs in cauſis patrocinium ſibimet præſtare non poteſt, vt per Valaſc. conſ.25. num. vlt. quem refert, & ſequitur Bernard. Græuæ. d. lib.1. concl.151. conſid.1. n.14. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Procurator num. 106. Alexand.

Aduocatus in cauſis proprijs patrocinium ſibi præſtare non poteſt.

Trentaſinq. Variar. lib. 2. tit. de Poſtulando reſolut. 3. Si vero propriam conduceret cauſam, & in ea obtineret vtique non poſſet pro ſalario aliquid petere ratione aduocationis, niſi petat tanquã damni, & intereſſe. Ita Viui. tom. 1. Commun. Opin. lib. 2. tit. 6. num. 21. verſ. Sed aduerte pag. 311. D. Barboſ. in l. Eum qui temere in princip. nu. 261. ff. de Iudic. vbi n. 262. aſſerit debere aduocatum aſſumere alium aduocatum in propria cauſa. Idem tradit Valaſc. conſult. 25. nu. 25. & Bern. Græuæ. dicto n. 14.

AD §. XXVIII.

1 Deſumitur ex l. Nulla 23. Cod. de Procurat. Concordat apud Hiſpan l. 23 tit. 5. part. 3. vbi gloſ. 2. Vide Donell. Commentar. iuris Ciuilis lib. 18. cap. 12. col. 7. Rebuff. in tract. Nominat. q 14. n. 105. Cardin. Mantic. de Tacitis, & ambig. conuent. lib. 7. tit. 21. n. 5 & n. 9. cum ſeqq.

2 In text. ibi (*ou ſendo ja feitos, &c.*) Deſumitur ex cap. 1. § Licet de Procurator. lib. 6. Idem in ſubſtituto ſubſtituti iuxta Rot. 28 de Procuratorib. in antiq. aliás 546 Procurator enim ad lites ante litis conteſtationem nequit alium ſubſtituere niſi mandatum habeat cum ſpeciali clauſula ſubſtituendi Marant. de Ordine iudic. p. 4. diſt. 16 num. 21. & 28. Vanti. de Nullit. titul. ex defectu mand. nu. 109. Soar. de Paz in Pract. tom. 1. in initio annot. 4. nu. 5. & 6. tenet quod ſi dominus prius fuerit litem conteſtatus, & deinde procuratorem conſtituat, tunc procurator non poteſt alium ſubſtituere, niſi ſpecialiter hoc in mandato contineatur. Et quamuis in mandato dicatur quòd eius Procuratorem, ſeu ſubſtitutum teleuat, non tamen per hoc dicitur datam eſſe ſubſtituendi poteſtatem, vide Menoch. conſ. 175. n. 12. Surd. deciſ. 195. n. 9.

3 Nota quod aduocatus inuitus cogitur patrocinium ſuſcipere etiã pro pauperibus, & miſerabilibus perſonis. Vide Soar. in Theſauro commun. Opin. lit. A. nu. 93. Lancelot. Polyt. de Officio aduocat. cap. 3. Bernard. Græuæ. ad Practic. Cameræ Imper. lib 1. concl. 43. conſid. 1. n. 4. & 5. Secùs in procuratore, qui non tenetur inuitus ſuſcipere mandatum Ludou. Schard. de Feudis p. 10. ſect. 18. n. 115. Bernard. Græuæ. d. conſid. 1. num. 17. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſium cap. 56. n. 22. & 23. & 32.

4 Aduocatus inimicus contra ſuũ inimicum non patrocinatur, vt teſtantur Valaſc. conſ. 124. vbi dicit iudicatum, & Cabed. p. 1. deciſ. 214. n. 10. Cardoſo in Praxi verbo Procurator nu. 108. Quod tamen non procedet quando inimicitia fuit orta poſt aduocationem, & cauſa repellendi aduocatum, inimicitia enim affectata ad finem repellendi non poteſt obſtare ex Bart. in l. 2. §. Sed ſi agant ff. de Iudic. & in l. 1. §. Cum quis ff. de quæſt. vbi Hippol. n. 5. & 17. Maſcard. de Probat. concl. 857. n. 54. & concl. 1046. n. 16. cum citatis à Cald. Pereira de Renouat. q. 7. nu. 16. & in ſimili circa teſtes idem diſpoſitum eſt in Ordin. lib 3. tit. 58. §. 8. Et inimicitia aduocatione contracta non eſt conſideratione digna, vt aſſerit Menoch. de Arbitr. caſu 131. n. 5. & 6. Et ita iudicatum fuit Portucalenſi Senatu, anno Domini 1617. die verò vltima Februarij in cauſa mea, cum Gundiſaluo de Freitas Vimaranenſi, iud. D. D. Mendo Foyos, & Balthesare Fialho, ſcriba Damiano Cardoſo. *Senatus Portucal. iudicauit.*

Aduo-

5 Aduocatus, ſeu procurator accuſatoris in cauſa criminali dicitur accuſati inimicus, ſed non capitalis, ſecùs in lite ciuili. Vide Tiber. Decian. tract. crimin. p. 1. lib. 3. cap. 25. n. 18. & 59. Farin, in Praxi crimin. p. 1. q. 49. à n. 73. & iudex poteſt punire illum, qui minis, & terroribus inducit aduocatos, & procuratores à deſiſtendo ex Farinacio in Praxi delictorum. 5. p. q. 114. n. 61.

Ad tit. 50. Ordinat. Regiæ.

In antiq. tit. 15. p. 1. Extraua.

Dos Prouedores das capellas, & dos reſiduos, &c.

VErbum *reſiduos* ottum habuiſſe videtur à titulo de Reſiduis ſub lege Iulia peculatus, ſicut enim ibi tenetur quis reſiduum dare, ita hic reddere rationem de reſiduo, quod ſupereſt. Et de Prouiſore Reſiduorum latè nouiſsime agit Mendez à Caſtro in Praxi Luſitaniæ lib. 1. cap. 2. §. 3. vbi tenet Senatũ cenſuiſſe anno Domini 1610. huiuſmodi Prouiſorẽ decidere poſſe dubium quod incidit ſuper fideicommiſſo, vel legato relicto, & quod nullus priuilegiatus, quamuis clericus, poterit huius iudicis forum effugere.

Senatus Supplic. iudicauit.

At tit. 51. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 13. p. 1. Extraua.

Do Iuyz da India, Mina, & Guinè.

DE Iudice Indiæ, & Minæ nouiſsimè agit Mendez á Caſtro in Praxi Luſitaniæ lib. 1. cap. 2. §. 4. vbi n. 14. refert Senatum cenſuiſſe ſententiam huius iudicis non poſſe in alio foro executioni mandari, & illum non eſſe competentem ſuper rebus alterius Indiæ Occidentalis.

Senatus Supplicat. iudicauit.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

In text. ibi (*dos quaes caſos, nenhum outro julgador tomarà conhecimento*) Vide D. Barboſ. in l. 1. ff. de Iudic. tract 4. n. 51. vbi reſoluit quod vbi ex verbis conceſsionis colligitur iuriſdictionem datam fuiſſe priuatiuè nõ poterunt alij iudices cognoſcere de illis cauſis, etiam ex prorogatione partium. Et quod nullus priuilegiatus veluti ſcholaris, aut ſenator ſuper actione rerum Indiæ poterat iudicium illud declinare, decreuit Senatus teſte Mendez à Caſtro d. §. 4. num. 14. Acta proceſſus ſuper morte commiſſa in India tenetur remittere ad Præſides Curiæ vt deciſum fuiſſe teſtatur Cabed. p. 2. Areſto 22.

Senatus Supplic. iudicauit.

AD §. III.

1 Vide Cabed. p. 1. Areſto 79. *onde diz que foy duuida, ſe o Iuyz da India podia conhecer dos ſeguros que ſe fazião para a India: julgouſe, que lhe não pertencia tal conhecimento*, & refert Emman. Mendez à Caſtro d. §. 4. n. 13.

Senatus Supplic. iudicauit.

2 *O Iuyz da India, & Mina não pode paſſar carta para fora do ſeu limite* Et iudicatum refert Melchior Phœbus tom. 1. Areſto 5. *Nem cartas, & mandados para ſerem citados Sacerdotes* ex eodem Melch. Phœbo Areſto 14. Nec poteſt expedire litteras citatorias vt compareat aliquis in Curia ex prouicia Braſilenſi vt per Cabed. p. 1. ſtylo vlt.

Senatus Supplic. iudicauit.

3 In text. ibi (*poſto que as partes ſe deſaforem*) Vide D. Barboſ. in l. 1. ff. de Iudic. art. 1. n. 107. ad finem. Vbi quod quando lex, vel ſtatutum concedit alicui iuriſdictionem ad cognoſcendum de certis cauſis, itaut alij de

cognitione illarum cauſarum non poſſent cognoſcere, alij iudices non poterunt de illis cognoſcere etiam virtute prorogationis inductæ de conſenſu partium.

In antiq. tit. 39.

Ad tit. 58. Ordin. Regiæ.

De Præſide prouinciæ.

Dos Corregedores das Comarcas.

TOta prouincia eſt territorium Præſidis. Vide D. Barboſ. in l. 2. §. Legatis n. 140 ff. de Iudic. Et ſi infirmetur habebit ſalarium toto tempore, quo infirmitate fuerit detentus ex Flores de Mena Vari. lib. 1. q. 7. n. 28. & 30.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

In text. ibi *(tanto que for em ſua correição)* Oſtenſis prius litteris ſuæ commiſsionis ex Auil. ad cap. 1. Prætor. verbo Cartas fol. 25.

AD §. II.

Vide Valaſc. de Iure emphyt. q. 8. n. 32. Azeued. l. 1. n. 2. cum ſeqq. tit. 1. lib. 4. nouæ Recopil.

AD §. XII.

Quid ſi vniuerſitas faciat litem aliquibus contradicentibus, & ſuccumbat, an contradicentes ſoluere debeant in ſumptibus? Vide Mieres de Maioratu p. 4. diſt. 26. n. 5.

AD §. XIII.

Deſumitur ex l. Si in aliquam ff. de Officio proconſ. Vide Boer. deciſ. 44. Petr. Gregor. Syntagm. lib. 3. cap 21. n. 3.

AD §. XIIII.

Vide Clar. §. vlt. q. 96. n. 3. Gutier. Practic. lib. 1. q. 36. n. 12. vbi agit cuius expenſis faciendus ſit carcer.

AD §. XXII.

1 In text. ibi *(nos caſos em que direitamente pertence a nós)* Vide Auend. de Exequendis mand. p. 1. cap. 19. n. 2.

2 In text. ibi *(poderoſas)* Potentior dicitur, qui aduerſarium terrere poteſt, & arbitrio iudicis relinquitur, ex Menoch. lib. 3. de Præſumpt. q. 129. n. 37.

AD §. XXIII.

1 In text. ibi *(& poderà auocar a ſy os feitos, &c.)* An & quando, & quis poſſit auocare ad ſe cauſas pendentes coram iudicibus inferioribus. Vide Cou. Practic. cap. 9. Berrachin. in tract. de poteſtate Epiſcopi lib. 5. p. 5. n 41. Auend. de Exequendis mand. p. 1. cap. 19. nu. 2. Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 41. per totam.

2 In text. ibi *(não pagarà dizima)* Similis eſt alia Ordin. ſupra hoc lib. tit. 20. §. vlt. Vide Cabed. p 1. deciſ. 17. n 12. vbi à ſententijs Præſidum, qui cognoſcunt loco iudicum non debetur decima.

AD §. XXV.

1 In text. ibi *(porem ſendo o aggrauo ſobre incompetencia &c.)* Vide Roland. conſ. 33. nu. 6. lib. 4. Menoch. remed. 4. Adipiſc. n 807. cum ſeqq. Cabed. p. 1. deciſ. 48. n. 2. vbi in pronunciatione ſuper incompetentia nulla eſt iudicum iuriſdictio.

2 In text. ibi *(ſobre nullidade notoria)* Vide

Vide Farin. conſ. 85. n. 146. Et de eui. denri iniuſtiria Ruin. conſ. 82. nu. 1. lib. 5. Azeued. conſ. 19. n. 22. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Sentenria continens manifeſtam. D. Barboſ. in l. Ad perẽptorium n. 30. ff. de Iudic.

3 In text. ibi (*com tanto que as partes declarem que aggrauão para elle*) Poterint ramen variare inrra decendium ex text. in l. Si quis libellos vbi Bart. Cod. de Appellat. iun̄ctis rraditis per Marant. de Ordine iudic. p. 6. actu 2. n. 146. pag. 438. Soar. recept. ſenren. lir. A. n. 202. Gurier. Pract. lib. 1. q. 108. nu. 2. Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 119. conſid. 1. n. 17. & 18. Facit Ordin. infra lib. 3. tit. 74. §. 1.

AD §. XXVII.

In text. ibi (*mas poderà conhecer, & determinar, &c.*) Vide Cabed. p. 1. deciſ. 46.

In rext. ibi (*não conhecerà de taes inſtrumentos*) Vide Cab. p. 1. Areſto 44.

A·D §. XXXI.

Vide Bobadil. in ſua Politica lib. 2. cap. 21. num. 49.

AD §. XXXIIII.

1 In text. ibi (*ſobre os juyzes*) Nota *que não podem deuaſſar dos officiaes da Alfandega, nem intrometeremſe em couſas della, & da fazenda de ſua Mageſtade. aſsi eſtà julgado per ſentença da Rolação do Porto no anno de 1593. em hũa cauſa dos officiaes da Alfandega da dita Cidade, forão juyzes os Doctores Gaſpar da Coſta, Simão Monteiro de Leiria, & Ioão Gil Daureu, Eſcriuão Ambroſio de Mattos.* *Senatus Portucal. iudicauit.*

2 In text. ibi (*Meirinhos*) Nota quod correctores prouinciarum non poſſunt inquirere de officialibus prælatorum ſi delinquant in officio. Ita iudicatum refert Cabed. p. 1. deciſ. 202. â princip. vbi n. 3. id limitat ſi ex parte prælatorum detur negligentia in puniendis ſimilibus delictis, tunc enim poteſt Rex per modum defenſionis ſuorum ſubditorũ prælatos admonere vt talia delicta puniant, quod ſi non fecerint, & negligentes exriterint poterit Rex tales officiales punire. *Correctores prouinciarũ non poſſunt inquirere de officialibus prælatorum.*

3 In text. ibi (*& quaeſquer outros officiaes da juſtiça*) Non inquirent ſuper exactoribus maioribus ad redimendos captiuos conſtitutis, vulgo Mãpoſteiros mòres, quia verba hæc Ordin. de ſimilibus expreſsis intelligunrur.

AD §. XXXV.

In text. ibi (*dos que comprão paõ para vender, ou o atraueſsão*) Nota quod contra exportantes frumentum, & alias res vetitas, quamuis apprehenſi, & capti non fuerint poſſunt reſtes recipi vt per Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 1. n. 36. Azeued. l. 1. à n. 17. tit. 18. lib. 6. nouæ Recop. & hanc legem clericos, & eccleſiaſticas perſonas ligare tenent Azeued. d. l. 1. à n. 19. Mexi. gloſ. 5. â n. 17. Salzed. ad Bernard. cap. 55. addit. 1. verſ. 3.

In text. ibi (*ou para deſpeſas de ſuas caſas*) Vide Mexi. d. concl. 1. n. 30.

AD §. XXXVIII.

Vide D. Barboſ. in l. Hæres abſens §. Proinde ff. de Iudic. in arr. de foro delicti n. 80. vbi quod ſi præſidi prouinciæ, conſtiterit aliquem deliquiſſe intra prouinciam abſque alia requiſitione debet delinquentem capere, & remittere ad iudicem loci delicti cõmiſsi intra prouinciã.

AD

AD §. XXXX.

In Portucalenſi Senatu conſtitutum eſt hunc. §. procedere etiamſi querela coram Præſide curiali intimata ſit, dummodo non ſit de caſibus hic exceptis, & de caſibus in ciuitate Portucalenſi contingentibus ſolus Præſes curialis concedit litteras ſecuritatis.

AD §. XXXXIII.

1 Deſumitur ex l. Intra, & l. Nemo Cod. de Operib. publ. gloſ. in l. Quoniam Cod. de Dignitat. lib. 12. Vide Auend. de Exequendis mand. p. 2. cap. 3. num. 1. Azeued. l. 1. tit. 1. lib. 7. nouæ Recop. optimè Bobadil. in ſua Politica lib. 3. cap. 5. n. 15. cum ſeqq.
2 Nota quod ædificijs factis Reipubl. expenſis non poſſunt arma depingi, vt per Auend. de Exequend. mand. cap. 13. nu. 4. Bobadil. d. cap. 5. num 56.
3 In text. ibi (*atè quantia de quatro mil reys*) Vide Ordin. infra hoc lib. titul. 66. §. 41.

AD §. LIII.

Nota quod in menſibus Iunij, Iulij, & Auguſti non debet fieri correctio propter agricolarum laborem, vt per Azeued. ad l. 6. titul. 6. lib. 3. nouæ Recop. pag. 240.

antiq. t. 42. Ad tit. 60 Ordin. Regiæ.

Como os Corregedores das Comarcas, Ouuidores dos Meſtrados, & de ſenhores de terras darão reſidẽcia.

1 Vide Clar. lib. 5. §. fin. q. 50. n. 5. Fr. Emman. quæſt. Regular. tom. 3. q. 77. art. 2. Bobadil. in ſua Politica lib. 5. cap. 1. per totum.
2 Nota quod officialis pro minimo non eſt ſyndicandus, de quo vide Hippol. conſ. 103. n. 15. Tiraq. de Iudicio in rebus exig. pag. 52. verſ. 3. Fr. Emman. d. q. 77. art. 1. Bobadil. d. cap. 1. n. 134.
3 Et officiali finito officio tempore ſyndicatus idem honor debitus eſt, qui antea præſtabatur in memoriã priſtinæ dignitatis. Vide Steph. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 184. n. vlt. Et an iniuria facta officiali exiſtenti in ſyndicatu puniatur acſi eſſet in officio? Vide Farinac. in Praxi crimin. p. 1. q. 17. num. 38. Et aduerte quod inferior à Principe non poteſt vti poteſtate ſyndicandi, reſoluit Cabed. deciſ. 68. p. 2.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

Vide Bobadil. in ſua Politica lib. 5. cap. 1. num. 46.

AD §. I.

1 In text. ibi (*irà ao lugar cabeça da correição*) Nota quod ſi ſyndicator ſtatuat certum tempus partibus, eo elapſo, partes non audiuntur, ſi in termino non venerint. Vide Clar. §. fin. q. 51. nu. 6. Soar. de Paz in Pract. tom. 1. temp. 8. n. 1. Azeued. ad l. 13. à n. 13. tit. 7. lib. 3. Recop.
2 In text. ibi (*hum mez no tal lugar*) Vide Dom. Chriſtoph. de Paz in Scholijs ad leges ſtyli l. 135. in fine n. 2.

AD §. III.

1 Deſumitur ex l. Vni. Cod. Vt omnes iudices tam ciuiles, & ex Auth. Vt iudices ſine quoquo ſuffragio §. Oportet, & § Neceſsitatem vbi gloſ. verbo

verbo Oſtenditur. Vide Puteum de Synd. verbo Fuga officialis Duenh. reg. 389. limit. 1. Amadæ. de Syndic. n. 163. ad finem, & nu. 187. verſ. Verum. Dulcet. eod tract. nu. 28. Clar. lib. 5. §. fin. q. 21. n. 29. Perez. l. 6. titul. 16. gloſ. de fiadores lib. 2. Ordin. Azeued. l. 23. n. 9. tit. 7. & l. 6. n. 8. tit. 9. lib. 3. nouæ Recopil. Maſcard. de Probat. concl. 821. Soar. de Paz in Pract. p. 8. cap. Vni. n. 13. plures Doctores refert Bobadil. in ſua Politica lib. 5. cap. 1. à n. 117.

2 Nota quod ſyndicatus fugiens ad Eccleſiam non gaudet eius immunitate vide Soar. de Paz d. cap. Vni. n. 13. Bobadil. in ſua Politica lib. 2. cap. 14. n. 77.

3 Aduerte etiam quod ſi poſt fugã iudex, vel officialis ſyndicatus fugiens redeat, nulla probatio ex fuga inducitur, etiamſi inuitus, & non ſponte reducatur ſecundùm Auil. ad cap. 1. Prætor. verbo Dadiuas nu. 23. Azeued. d. l. 23. n. 9.

AD §. V.

Vide Bobadil. in ſua Politica lib. 5. cap. 1. n. 260. §. 3.

AD §. IX.

Vide Bobadil. in ſua Politica lib. 2. cap. 11. n. 50. & lib. 5. cap. 1. n. 260. §. 8.

AD §. XX.

Vide Bobadil. in ſua Politica lib. 5. cap. 1. n. 142. cum multis ſeqq.

AD §. XXI.

Vide Bobad. in ſua Politica lib. 5. cap. 1. n. 260. de los alguaziles.

In text. ibi (*os eſcriuães*) Nota *que os tabelliões das notas não entrã em reſidencia* prout iudicatum referunt Cabed. p. 1. Areſto 103. & Melchior Phœbus tom. 1. Areſto 170. in fine.

Dubitatum fuit *ſe tomandoſe reſidencia ao eſcriuão que ſeruio de ſeruentia hum anno, & mays: ſe eſte tal no tempo da reſidencia ſerà obrigado irſe fora da terra onde ſeruio, aſsi como ſe mandão ſayr os proprietarios. Iulgouſe que não erão obrigados a ſe ſayrem* in Senatu Supplicationis hoc anno 1618. teſte Melch. Phœbo Areſto 170. & Areſto 168. dicit iudicatum anno Domini 1617. *que os juyzes ſyndicantes não podião tirar reſidencia dos eſcriuães das ſizas, por não ſerem officiaes da juſtiça, ſenão da fazenda.* Senatus Supplic. iudicauit. Senatus Supplic. iudicauit.

Ad tit. 61. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 43.

Dos Chançareys das comarcas.

AD §. III.

1 IN text. ibi (*ou o rendeiro da chancellaria*) Dummodo de hoc determinetur in anno ſui arrendamenti, ſi verò finito illo terminetur quæſtio ſecundo arrẽdarori pertinere debet. Vide Guid. deciſ. 535. Caſſan. in conſuetud. Burgun. rub. 1. §. 1. n. 89. fol. 20. & melius rub. 1. §. 7. verbo L'amende n. 7. fol. 75. & rub. 2. §. 1. verbo Et appartient nu. 3. fol. 94. Tiraq. de Retract. conuent. §. 5. gloſ. 4. à nu. 18. Boer. deciſ. 5. á nu 16. Parlad. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. p 6. §. Vni. n. 34. cum ſeqq. Gutier. de Tutelis 3. p. cap. 24. n. 14. cum ſeqq.

Nota tamen quod ſi ſentẽtia lata ſit in vno anno, & facta res iudicata in alio videtur quod arrendator primi anni debeat habere gabellam. Vide tamen Bart. in l. Suſceptores n. 1. Cod. de Suſceptor. lib. 10. Tiraq. de Re-

d. Retract.tit.2.§.5.gloſ.4.n.23.Bonacoſ.Commun. crimin. p.1. verbo condemnationis vtilitas fol.32.verſo.Menoch.de Præſump.lib.6.q.17. n.8.Gutierres de Turellis p.3.ca.24. n.14.cum ſeqq.Cald.Pereira de Reſolut.emphyt.cap.16.n.88. D.Barb. in l.Diuortio §.Si vir n.43. ff.Soluto matr.vbi n.51.& 52.quid ſi pendente appellatione ſucceſſerit alius arrendator.

2 In text.ibi(*& aſſi as peſſoas particulares,&c.*)Vide Cabed.p.2.Areſto 12. in princ.vbi iudicatum refert in perſonis particularibus.

AD §. V.

In text.ibi(*julgadas*)Per ſententiam ſcilicet,quæ tranſeat in rem iudicatam Azeued.l.11.tit.6.lib.3.nouæ Recop.& l.14.tit.22.lib.4.Rurſus ſi dãnum dantes ſoluant non ſpectata ſententia, & recipit cuſtos non eſt increpandus. Auend.de Exequend. mand.p.1.cap.1.n.14.

AD §. XI.

In text.ibi(*apell à,ou aggrauarà*)Vide Cabed.p.1.Areſto 8.vbi *que as cuſtas que ſe contão ao prezo hão de ſer contra quem o fez prender ſómente.*

In antiq. lib.2.ti.35

Ad tit.62. Ordinat. Regiæ.

De Prouiſore prouinciali.

Dos Prouedores, & Contadores das comarcas.

Ad Princip.Ordinat.Regiæ.

Executoris officiũ volũtariũ.

1 EXecutoris officium à principio eſt voluntarium vide Menoch.conſ.58.num.18.Capr. tom.2.Commun.Opinion.lib.6.tit. 21.n.8.pag.139.Perez tit.2.lib.5.Ordin. pag. 142. Spin.in Speculo teſt. gloſ.28.princ.n.18.Mart.Carrillo en la Explicacion de la bulla de los defunctos p.2.cap.14.n.10.& 11.

2 Executor teſtamenti etiam præſens,& tacens non videtur acceptare officium,dummodo non ſit coniunctus.Vide Mart.Carrillo d.nu.11. Steph.Grat.Diſcept.Forenſ.c.68.n. 17. cum ſeq.Cald.Pereira de Empt. cap.17.n.16.&18.

3 Executor quod ſalarium habere debeat.Vide Auend.de Exequendis mand.p.1.cap.2.num.8. Vincent.de Frãch.deciſ.122.n.6.Spin.d.gloſ.28. á n.77.D.Martin.Carrillo d.cap.14. n.36.Horrendã viſionem cuiuſdam non adimplẽtis voluntatẽ defuncti referunt Guill.Bened.in cap.Rainũtius verbo Si abſq; liberis in 2.n.208. Rebuff.tom.1.ad leges Galliæ tit.de Sen.prouiſ.in præf.n.86.p.mihi.144. *Executor habet ſalarium.*

Executores non poſſunt commutare voluntatem defuncti,illa non refragante,etiam in cauſam magis piã, poterunt tamen commutare cum conſenſu, & auctoritate Epiſcopi ſi adſit iuſta, & rationabilis cauſa, reſoluunt Cou.in cap.Tua 7.verſ.Nec tamen inficior de Teſtam. Spin. d. gloſ.28.n.26.& gloſ.1.Rub.n.24.optimè Martin.Carrillo d.cap.14.n.32.

5 In text.ibi (*ſerão obrigados a dar conta,&c.*)Vide Schou.de Ratiocin. cap.3.n.18.Gutier.de Tutel.p.3.cap. 1. n.15. Pichard. in §.Igitur n.25.Inſtit.quæ ex quaſi contractu.

6 In text.ibi(*poſto que os teſtadores digão,&c.*) Vide Cou.in ca.Tua n.6.de Teſtam.Galeaul.in reper. l. Centurio n.347.ff.de Vulgari Sarm. lib.1. Select.cap.11 à. n.13. Rip. in l.Nemo poteſt n.127.ff.de Legatis 1.Spin. in Specul.teſt.gloſ.28. princ.n.20. D. Mart.de Iuriſd.p.4. caſu 88. á n.14. & caſu

& caſu 113 nu. 31. Valaſc. 105. nu. 57. Mart. Carrill. en la Explicacion de la bulla de los defunctos p. 2. cap. 14. n. 23.

AD §. I.

Vide Panormit. in cap. Tua col. 2. de Teſtam. vbi Cou. nu. 6. Rip. in l. Nemo poteſt col. fin. ff. de legat. 1. Galdenſ. de arte teſtandi tit. de Executor. caut. 6.

AD §. II.

Annus nō curris executoribus ignorantibus.

In text. ibi (*dentro de hum anno*) An hoc tempus currat executoribus ignorantibus, vel á die ſcientiæ, vel mortis teſtatoris? Vide Craſſ. lib. 2. in art. de execut. vltimæ volunr. q. 5. n. 5. Cald. Pereira de Renouat. q. 5. n. 27. Ceuall. Communium contra commun. q. 374. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 73. n. 11. cum ſeqq. vbi reſoluit hunc annum currere â die monitionis factæ per iudicē, & non ligare ignorantes, & imperitos, etiamſi detur fauor conſcientiæ defuncti, de quo etiā Surd. de Alim. tit. 8. priuil. 33. n. 7. vbi limitat in legatis pijs, & fauore alimentorū Tiraq. de Priuilegijs piæ cauſæ priuil. 97. quia non debet impedimētum retardare pias cauſas l. Si quando Cod. de Teſtam. Bald. in l. vlt. §. Sed & ſi quis col. 4. verſ. Pone quod infra annū Cod. Cōmun. de leg. D. Mart. Catrillo en la Explicacion de la bulla de los defunctos p. 2. ca. 14. n. 13. cum ſeqq. P. Molin. de Iuſtit. tract 2. diſp. 251. n. 5. vbi reſoluit in hoc Regño eo ipſo quod executores intra annū, & menſem à morte teſtatoris voluntatem illius non impleuerint, amittunt munus executoris, & priuantur legato, ac cōmodo, aut præmio ipſis â teſtatore relicto, quas pœnas aduerſus illos executioni mandari non poſſunt ſi integre antequam citentur eam adimpleuerint.

AD §. IIII.

Defunctorum volūtates exequi eſt mixti fori.

Ad eccleſiaſticos, & ſeculares magiſtratus ſpectat compellere vt defunctorum voluntates executioni mandētur, & datur locus præuentioni. Vide l. Hæreditas ff. de petit. hæred. Auth. de Eccleſiaſticis titul. §. Si quis ædificationem Greg. l. 7. tit. 10. part. 6. Sarm. lib. 1. Select. cap. 11. n. 15. Gonzal. ad reg. 8. Canc. §. 3. proæm. n. 12. Valaſ. conſ. 105. n. 61. elegāter P. Mol. de Iuſt. trac. 2. diſp. 150. per torā.

In text. ibi (*tal citação foſſe nenhuã*) Per citationem nullam non manet iuriſdictio præuenta vt per Maſcar. de probat. concl. 1226. n. 17. vbi etiā in fine quod nec per citationē fraudulentam de quo Azeued. l. 10. n. 46. tit. 13. lib. 8. nouæ Recop. vbi etiam n. 43. reſoluit quod fieri non poteſt præuentio ante tempus.

AD §. V.

In text. ibi (*poderão ter hum ſò porteiro leigo*) Videl. 11. tit. 2. p. 2. Extrau. Cab. p. 1. deciſ. 157. vbi quod citatio ad executionem teſtamentorum debet fieri per nūtium laicū, quem etiā Eccleſiaſticus iudex ad huiuſmodi citationes habere debet vnū tanrum, & non plures.

AD §. VII.

Vide Gutier. de Tutel. p. 2. c. 15. n. 22. Cald. Pereira de Empt. c. 17. n. 8. cum ſeqq. ad hoc quod teſtamētarij executores etſi facultatem vendendi rem alij habeant, ipſi tamen emere ſibi directè, vel per interpoſitam perſonam non poſſunt, & n. 12. quod vbi plures executores ſunt, poteſt vnus alij vendere, & n. 14. quod vbi

certas quantitas diſtribui, aut pauperibus erogari mandatur, ill aquantitate expenſa rem vendendam, poteſt executor retinere, & n.19. quod ſi alius emptor non reperiatur tunc emptio executori iure permittitur.

AD §. VIII.

In text. ibi (*& os Proucdores terão eſpecial cuidado de fazer cumprir as vontades dos defunctos*) Nota quod defunctorum voluntates inuiolabiliter obſeruari publicè intereſt, de quo Vigli. in Princip. Inſtit. quibus non eſt permiſſum facere teſtam. Mench. de Succeſſ. creat. §. 2. n. 5. & §. 3. nu. 8. Pichard in § Sed cum paulatim nu. 4. Inſtit. de Teſtam. Pradil. in Summa legum pœnal. p. 2. caſu 25. Voluntas enim teſtatoris totum facit, & omnino eſt obſeruanda vt per Petr. Magdalen. de numero teſtium in tetamento requiſito p. 1. cap. 8. á nu. 6. Cardin. Mantic. de coniecturis vltim. vol. lib. 3. tit. 3. Anton. de Petra de Fideicōmiſſ. q. 9. Pereg. eod. tract. art. 11. à n. 1. optimè D: Martin. Carrillo en la Explicacion de la bulla de los defunctos p. 2. cap. 14. Et loco præcepti eſt Surd. deciſ. 232. n. 5. Phœbos deciſ. 100. n. 7. & 8. Vnde executores negligentes in voluntate defuncti executioni mandanda peccāt mortaliter ſecundū qualitatem neglıgētiæ prout reſoluūt Nau. in Man. ca. 25. á n. 65. Fr. Emman. in Sum. p. 1. cap. 33. n. 8 optimè Mart. Carrillo en la Explicacion de la bulla de los defunctos p. 2. cap. 15. n. 8. & cap. 16. per totum.

AD §. XIII.

1 In text. ibi (*aſſi como dizer certos trintarios*) Aduerte quod expenſæ factæ præſente corpore antequam ſepulturæ mandetur ex communi aceruo ſunt deducendæ vt per Greg. L. 2. verbo Deſpezas titul. 11. part. 6. Gam. deciſ. 310. incip. In cauſa diuiſionis nu. 1. Valaſc. de Partit. cap. 19. n. 48. Huius autem impenſæ, & funerariæ actionis priuilegij materiā tractant. Surd. deciſ. 255. Steph. Grat. Diſcept Forenſ. cap. 94. Matienſ. & Azeued. l. 13. tit. 6. lib. 5. Recop. Garc. de Expenſis cap. 8. Ayor. de Partit. p. 2. q. 20. Meyrer. de Pignorib. lib. 2. de priuil. credit. tit. 2. Floreſ. lib. 1. Vari. q. 9. art. 3. n. 8. Rodetic. de Priuileg. credit. p. 1. art. 3.

2 In ſupremo Senatu iudicatum fuit quod Miſſarum ſuffragia non poſſunt celebrari vltra locum à defuncto deſtinatum, hoc anno 1618. teſte Melchiore Phœbo deciſ. 100. à n. 1. & nu. 11.; dicit in eodem Senatu deciſum quod quando teſtator non deſignauit locum certum vbi Miſſarum ſuffragia celebrentur, quod celebranda ſunt in loco vbi iuſsit ſe ſepeliri, & num. 14. reſoluit quod ſi Sacerdos fuerit deſignatus à teſtatore ad celebrandas Miſſas cum certo ſtipendio, vltra illud non debent dari candellæ, vinum, & alia neceſſaria. *Senatus Supplic. iudicauit.*

AD §. XVI.

1 In text. ibi (*que caſem tantas orfas*) Quando teſtator mandat bona ſua diſtribui in virgines maritandas non poterunt executores ea erogare in virgines ingredientes monaſterium. Ita Natta conſ. 296. n. 4. Rolan. conſ. 35. n. 16. vol. 3. Boer. deciſ. 3. n. 13. Card. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 12. tit. 23. n. 5. & lib. 8. tit. 5. n. 22. Sim. de Prettis de interpret. vltim. volūt. lib. 5. dubit. 2. n. 77. Gaſp. Baeç. de nō meliorandis dotibus filiarum ca. 14. n. 9. Perez l. 1. tit. 2. lib. 5. Ord. pag. 72. & 79. *Diſtributio facienda ab executore in virgines maritandas, non poteſt erogari in ingredientes monaſterium.*

& 79. Matienſ. l. 14. gloſ. 1. n. 14. tit. 4. lib. 5. nouæ Recop. Menoch. de Præſumpt. lib. 4. q. 189. n. 95. Surd. de Alimentis tit. 1. q. 93. á n. 35. Gutier. lib. 1. Canon. cap. 32. n. 20. ad med. & conſ. 26. á n. 13. P. Sanch. de Matrim. lib. 1. diſp. 33. á n. 31. Cened. Practic. & Canon. quæſt. lib. 1. q. 35. n. 11. P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſput. 207. concl. 1. D. Garci. Maſtrillo Siciliæ deciſ. 153. Perez de Lara de Capellan. & anniuerſarijs lib. 1. cap. 21. n. 24. Quando verò relinquitur legatum alicui perſonæ determinatæ vt matrimonium ineat, ferè certum eſt deberi ſi religionem ingrediatur per §. Sed hoc præſenti in Auth. de Sanctiſſ. epiſcop. collat. 9. & Auth. Niſi rogati Cod. ad S. C. Trebell. Cou. lib. 1. Var. c. 9. n. 10. Emman. Coſt. in l. Cũ tale §. Si arbitratu limit. 4. n. 5. Menoc. d. lib. 4. q. 148. à n. 13. Perez d. l. 1. verſ. Legatũ relictũ P. San. d. diſ. 33. à n. 29.

2 Quæſtio eſt dubia, An filia cui mille pater reliquit ſi nupſerit, & cẽtum ſi monaſterium ingrediatur, poſſit petere mile ſi monaſterium fuerit ingreſſa, de qua vide Anton. Gabri. lib. 4. Commun. tit. de legat. concl. 2. Roland. conſ. 35. vol. 3. Mich. Graſſ. lib. Sentent. §. Legatum q. 50. nu. 12. Nicol. Mozz. de Contract. tract. de Matrim. tit. de diuiſione matrim. n. 1. Ludou. Bej. reſp. caſuum cõſcientiæ p. 1. caſu. 44 Cacheran. Pedam. deciſ. 126. n. 6. Couar. lib. 1. Variar. c. 19. n. 9. Capic. deciſ. 204. Iacob. Cancer. lib. 1. Vari. cap. 24 à n. 15. Perez l. 1. tit. 2. lib. 1. Ord. Card. Mant. d. tit. 18. n. 27. Coſt. in d. § Si arbitratu ampl. 11. n. 5. Lar. in l. Si quis à liberis §. Si quis ex his n. 174. Menoch. de Præſum. lib. 4. q. 83. n. 4. & n. 26. in fine, & conſ. 169. n. 18. Zerol. in Praxi Epiſc. p. 1. §. Legatum verſ. Ad quartum. Spin. in Speculo teſtam gloſ. 14. princ. n. 58. Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 2. q. 127. art. 1. Ceuall. Cõmun. contra cõmun. q. 241. Perez de Lara d. cap. 21. n. 25. Galganet. de cõdit. & demõſt. p. 1. cap. 8. num. 44. P. Molin. de Iuſt. diſp. 207. verſ. Dubium deinde eſt. Maſtrill. d. deciſ. 153. n. 9. D. Mart. de Iuriſdict. p. 4. caſu 8. P. Rebello de Obligat. Iuſtit. p. 2. lib. 18. q. 16. nu. 3. Benedict. Ægidi. in Repet. l. Titiæ ff. de condit. & demonſtr. p. 1. nu. 48. Benedict. Pinell. Select. iuris interpret. lib. 1. cap. 20. à n. 29. plures Doctores ex antiquioribus refert Cened. ad Decretal. collect. 111. nu. 2. & Pract. ac Canon. quæſt. lib. 1. q. 35. per totam.

3 Nota quod legatum pro maritãdis puellis intelligitur vt ſint maiores 12. annorum. Ita P. Sanch. de Matrim. lib. 7. diſp. 21. n. 61.

Deputatus ad certa bona diſtribuenda inter pauperes, poteſt in ſe ipſum vti pauperem diſtribuere.

4 In text. ibi (*ou veſtir tantos pobres*) Nota deputatum ad certa bona diſtribuenda inter pauperes poſſe etiã diſtribuere in ſe ipſum, vti talem pauperem ſi egeat. Vide Palat. in Repet. rub. §. 65. n. 42. Afflict. in cap. Si inter dominum n. 101. & 102. Si de inueſt. inter dom. & vaſſal. lib. 1. fol. 97. Gregor. l. 3. verbo Tuuiere ti. 10. part. 6. Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 1. n. 49. & concl. 6. n. 49. verſ. Tandem commiſſarius. Azeued. ad Curiam Piſanam lib. 2 cap. 10. n. 5. Menoch. de Præſumpt. lib. 4. q. 125. n. 17. Spin. in Speculo teſtam. gloſ. 6. princ. n. 10. & gloſ. 28. nu. 28. Surd. de Alimentis titul. 1. q. 94. n. 4. poſt Flamin. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 2. nu. 55. Cald. Pereira de poteſtate elig. cap. 13. nu 9. Et poteſt in filios ſuos pauperes fraude ceſſante diſtribuere ex Bald. in l. 1. à num. 29. Cod. de Sacroſ. Eccleſ. Aleiat. de Præſumpr. reg. 3. præſumpt. 29. num. 8. Maſcard. de Probat. concl. 531. nu. 171.

Cald.Pereira d.cap.13. n.9. Gonzal. ad reg.8.Cancel.gloſ.2.num.54.vbi etiam reſoluit quod ſi eſt commiſſa electio pauperum Priori fratrum Prædicat.poteſt eligere fratres ſuos, quamuis ipſi filij ſint ſpurij, quia non dat eis de ſuo,ſed de alieno.Vide Peralt. in l. Vnum ex familia in princ.à nu.27.ff.de Legat.2.Pereg. de Iure fiſci lib.3.tit.18.n.101.D.Barboſ.in priuatis ſchol.ad l.Si is qui ff. de Vulgari n.2.

Spurius filius teſtatoris eligi non poteſt ab executore.

5 Spurius filius teſtatoris eligi non poteſt ab executore, cui eligendi pauperes commiſſa eſt poteſtas.Vide Perez tit.3.lib.5.Ordin. pag.154. Mexi.d.concl.6.num.49.Rebuff. de Verborum ſignif.pag.301.Menoch. lib.4.de Præſumpr.q.96.n.12. Surd. de Aliment.tit.1.q.93.nu.5. Gutier. Pract.lib 3.q.55.nu.21. Cald.Pereira d. cap.13.n.9. cum ſeq. Matienſ.l.7. gloſ.5.num.2.cum ſeqq. tit.8. lib.5. Recop.

6 Executor poteſt eligere pauperes ſibi cōiunctos. Vide Vezin.tom. 2.Commun. Opinion. lib.6. tit.21. n.32.pag.141.Menoch.lib.3.de Præſumpt.q.54.nu.3.Surd.de Aliment. tit.1.q.93.n.5.

Eleemoſina prius debet dari illis, qui ſunt de ſanguine.

7 Nota quod ſi debeat dari eleæmoſina priùs debet dari illis, qui ſunt de ſanguine. Vide Menoch. conſ.321.n.3.& lib.4. de Præſumpt. q.125. nu.13. Et diſtribuenda inter pauperiores, & nobiles eleganter Surd.de Aliment.tit.1.q.93.à n.20.

8 Quando diſtributio bonorum ex verbis teſtatoris in pauperes fieri debet,vni totum teſtatoris patrimonium concedi non poteſt. Vide Bart.in l.1.ff.de opti.leg.Auil.ad cap. 2. Prætor.verbo Ninguno n.3.Myn ſing.cent.5.obſeru.67.Papon.Arreſto 91.Aloyſ.Ricci. in collect. deciſ. p 3. collect.522. Menoch. d. q. 125. n.20.Petr.Magdalen.de numero teſtium in teſtam.requiſ. p.2. cap.2.à nu.43.Viui.tom.2. Commun.Opin. lib.6.tit.26.nu.99. pag.148. Cened. Pract. & Canon. quæſt. lib. 1. q. 35. num.13.

Monachus poteſt eſſe elector pauperum

9 Nota quod licet monachus non poſsit eſſe executor teſtamenti, poteſt tamen eſſe elector pauperum, quibus teſtator mandauit aliquid diſtribui Gualdenſ. de arte teſtandi caut.7.tit.7.Cou.in cap.Tua n.1. ad med.de Teſtam. Ceuall. Commun. contra commun. q. 88. in fine.Flamin.de Reſign.lib.5.q.3.nu.25. Stephan.Gratian. Diſcept.Forenſ. cap. 123. num.25.vbi n.26.idem reſoluit quando teſtator mandauit vt cum conſilio monachi,vel Gardiani exequatur teſtamentum Spin. gloſ. 28. princip.n.35. D. Martin.Carrillo en la Explicacion de la bulla de los defunctos p.2.cap.14.n.7. vbi nu.5. in hæc verba.El mudo,ſordo,prodigo, y furioſo,no pueden ſer executores, pero la muger ſy, la qual ſi fuere executora del teſtamento de ſu marido,caſando ſegunda vez,pierde el officio de executora,aunque lo cōtrario tiene Cou. in cap. Tua nos n.3.de Teſtam.

AD §. XIX.

Vide Benedict.Ægid.in Repet. l. 1. Cod.de Sacroſ.Eccleſ.p.5.§.1.nu. 26.ad hoc quod teſtamentarius tenetur ad confectionem inuentarij, & ibi contra facientibus certæ pœnæ ſtatuuntur ſi probatum fuerit, quod plus acceperunt, quam quod in rationibus poſtea reddiderunt,& quod vltra defuncti bona non teneantur ſi inuentarium omiſerint.

In text.ibi (*& os teſtamenteiros*) Qui non poſſunt alijs vices ſuas manda-

mandate ſi ſint ab homine dati, ſecùs ſi à lege, vel canonice darentur ex Cott. in Memorabil. verbo Erogatorij.

AD §. XXI.

Vide Maſcard. de Probat. concl. 709. & concl. 722. vbi tenet quod circa expenſas debeat ſtari iuramento executoris ſi ſint paruæ, ac rationabiles, & veroſimiles, faciunt quæ Surdus deciſ. 55. n 3. vbi etiam de libro executoris vita functi, & deciſ. 103. n. 7.

AD §. XXXVIII.

1 De bonorum traditione abſentis facienda conſanguineis. Vide Greg. l. 14. verbo Abonda tit. 14. part. 3. Parlad. quotid. lib. 1. q. 2. Gom. Leo in ſua cent. informat. iuris facto 29. Aym. conſ. 558. n. 4. lib. 3. Petens hæreditatem abſentis debet probare illum eſſe mortuum ex Soar. de Paz in Practic. tom. 1. p. 3. n. 1i. fol. 89.

2 In text. ibi (*hum sò fiador*) An ſufficiat quod hic fideiuſſor det certificatores, quos vulgo abonadores vocamus? Dic quod ſic, & vide Rebuff. tom. 1. ad leges Galliæ tract. de Sent. execut. art. 1. gloſ. 6. n. 37.

3 In text. ibi (*abonado*) Qui autem dicit fideiuſſorem eſſe idoneum debet probare l. Non eſt neceſſe ff. de Probat. l. Si cõtendat ff. de Fideiuſſ. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 125. n. 34.

4 In text. ibi (*com outorga de ſua mulher*) Poterit tamen vxor vti auxilio S.C. Velleiani iuxta ea quæ dixi lib. 4. tit. 60. in Princip. n. 2.

AD §. XXXIX.

1 Vide Concil. Trid. Seſſ. 22. cap. 8. de Reformat. vbi latiſsimè filius meus Pat. Auguſtin. Barboſa plures Doctores refert, quibus adde Pariſ. conſ. 34. vol. 4. Menoch. remed. 15. Recup. n. 28. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 34. n. 1. Cald. Pereira de Empt. cap. 8. n. 44.

2 In text. ibi (*que os hoſpitaes*) Vide Pat. Barboſ. d. ca. 8. n. 7. fol. 59. verſo.

3 In text. ibi (*per authoridade, & conſentimento dos Prelados*) Ex diuturnitate temporis præſumitur Eccleſia ædificata auctoritate Ordinarij. Vide Rot. Bonon. deciſ. 13. nu. 4. Maſcard. de Probat. concl. 1316. num. 8. Steph. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 34. n. 1. & Cabed. deciſ. 52. nu. vlt. & vide eundem nu. 11. an iſtis capellis concedatur reſtitutio in integrũ vbi affirmatiue reſoluit quando auctoritate prælati fundatæ fuerunt. Et ad præſumendum eam auctoritatem adfuiſſe oportet cymbalum eſſe cõſtitutum ſuper tectum, publiceque pulſari, vel ſi ibi celebretur omnibus indifferenter ad diuina audienda admiſsis. Ita P. Sanch. de Matrim. lib. 9. diſp. 15. n. 39.

4 In text. ibi (*elles, & ſeus officiaes*) Procedit in Abbatibus habentibus iuriſdictionem quaſi epiſcopalem. Vide Flores de Mena Vari. lib. 2. q. 24. n. 22. P. Barboſ. d. cap. 8. n. 10. P. Sanch. de Matrim. lib. 8. diſp. 2. n. 10. vbi reſoluit quod ea poteſtas tranſit in capitulum Sede vacante quatenus iure ordinatio competebat Epiſcopis.

5 In text. (ibi *pertence em todo aos juyzes leigos*) Secùs ſi aliqua ſtatuta contineant illicitum, & quod ſapiat ſimoniam. Vide Bejam reſponſorum caſuum conſcientiæ p. 4. caſu 16.

6 In text. ibi (*porem neſte caſo podem os Prelados, &c.*) Vide Valaſc. conſult. 105. n. 56.

D 4 AD

AD §. XXXX.

Vide Guid.deciſ.188. Pariſ. conſ. 34. n 3.& ſeq.vol.4.& conſ.50 .n.26. vol.2.poſt Lapidum alleg. 42.Cald. Pereira de Emptione cap.8.n.44.

AD §. XXXXI.

1 Vide Spin.in Speculo teſtamen. gloſ.3 princip.à n.1.
2 In text.ibi(*veſtir, ou alimentar pobres*)Vide Cardin. Mantic. de Coniecturis vltim.volunt.lib.6.tit.3.n.22. & de tacitis , & ambiguis conuent. lib.13 tit.12.n.1.Et á pari procedunt alimentorum cauſæ, & redemptionis ex Surd.conſil.367.n.41.
3 In text.ibi (*que ſaõ Miſſas*) Nota quod ſi teſtator mandet celebrari Miſſam in tali altari , ſeu capella, ad quam conſtat habere deuotionem, non erit licita loci mutatio.Ita Spin. Gutier. & alij quos refert , & ſequitur Ceuall. Communium contra comm.q.686.nu.6. Steph.Gratian. Diſcept.Forenſ.cap.73.n.4.vbi n.5. reſoluit quod ceſſante huiuſmodi coniectura poteſt tam in vno loco, quàm in alio Miſſa celebrari, cum vtroque modo ſatisfiat animæ teſtatoris.
4 In text.ibi(*nas quaes quando os Prelados,&c.*)Vide Cabed. de Patronat. Regiæ Coronæ cap.38.

AD §. XXXXII.

Hoſpitalia 1 In text.ibi (*ſe entenderà nos hoſpitaes*)Vide Pat.Auguſt.Barboſ. in ſuis Remiſsionibus ad Concil.Trid.Seſſ. 22. de Reformat.cap.8.n.7.vbi infinitos propemodum ex nouioribus refert Doctores diſputantes quando hoſpitalia loca pia , & religioſa dicantur,& latè Alexandr. Trentaſia. Vari.reſolut.lib.1.titul.de Reſcriptis reſolut.4.Et quod iudex eccleſiaſticus non poteſt viſitare hoſpitalia contra præceptum. teſtatoris tradit Céuall.in tract.de cognit. per viam violentiæ p.2.q 32.n.5.
2 In text.ibi(*Confrarias*)Vide Doctores relatos à P.Barboſ.d.cap.8.n. 9. quibus adde Azeued.l.3.n.9.titul. 14. lib.8.nouæ Recop.Cabed.de Patronat.Regiæ Coronæ cap.42. n.5. Gutier.Canon.cap.35.n.9.&17.Stephan.Gratian. tom.3. Diſcept. Forenſ.cap.481.n.2.cum ſeqq.& nouiſſimè Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ p.2.q.32.à nu.1. Cuti.Philip.p.1.§.5.n.13. *Cõfratria*
3 In text.ibi (*que não forem da noſſa immediata proteição*)Vide Conc.Trid. d.cap.8.ibi,non tamen quæ ſub Regum immediata protectione ſunt, vbi P.Barboſ.nu.6. Valaſc.conſ.105. nu.62.Cabed.de Patronatib.Regiæ Coronæ cap.38.& 39. Ceuall. d. q. 32.n.4.
4 In text.ibi(*como ſaõ as caſas da Miſericordia*)Vide Cabed.p.1. deciſ.51.à n.2.

AD §. XXXXIII.

1 In text.ibi (*por ſerem fundados por ſua authoridade, &c.*) Quæ præſumitur ſi locus ab antiquo ſit in forma Eccleſiæ vbi Sacerdotes celebrant. Vide Felin.in cap. Illud n.5. verſ.Et pro iſtis de Præſumpt. & in cap.Sicut n.29. de Re iudic. Rot. Bonon. deciſ.13.n.4.Gutier. Canon. cap.35. nu.18. Franc.Marc.Delphin. deciſ. 1017. nu.2. Menoch. de Præſumpt. lib.6.q.79. n.3. Maſcard.de Probat. concl. 583. & 623. & 869. Valaſc. conſ.105.n.45.
2 In text.ibi (*que per dereito baſte*) Quæ in hoc caſu ſit ſufficiens vide apud

apud Valaſc. conſ. 105. n. 64.

AD §. XXXXV.

1 In text. ibi (*andarà em pregão primeiro, &c.*) Nota non eſſe ſtandum inſtrumento alienationis, in quo ſit mentio de ſubhaſtationibus, ex quo tempore confecti inſtrumenti non potuit interuenire. Vide Soccin. conſ. 46. n. 35. vol. 4. Maſcard. de Probat. concl. 1315. n. 17.

2 In text. ibi (*vinte dias*) Vide l. Si tempora iuncta gloſ. Cod. de fide inſtrum. lib. 10. Roland. conſ. 33. n. 14.

3 In text. ibi (*em voz alta que o pregoeiro cada dia lançarà*) De iſtis auctionibus, & ſubhaſtationibus vide l. 4. vbi Sebaſt. Nævi. Cod. de diuerſis præd. vrb. lib. 11. expedit vt præcedat æſtimatio ex Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 7. n. 19. cum ſeqq.

4 In text. ibi (*à peſſoa que mayor lanço &c.*) Aduerte tamen quod ſi aliquis deſcendens vltimi poſſeſſoris, qui fecit melioramenta voluerit capere in emphyteuſim, vel in cenſum proprietatem illam, & offerat pretium ab alio oblatũ potiùs huic, quàm illi concedenda eſt emphyteuſis ne lugeat ab alijs poſsideri labores ſuos contra æquitatem l. fin. Cod. de Alluuionib. & l. fin. Cod. de bonis quæ liber. faciunt quæ Gregor. l. 5. verbo Mas tit. 19. part. 6. Menoch. conſ. 36. n. 12. Valaſc. de Iure Emphyt. q. 20. nu. 12. Cald. Pereira de Nominat. q. 23. n. 54. & conſ. 46. à n. 3. imò ſi iſte qui fecit melioramenta offert iuſtum pretium ei debet concedi emphyteuſis licet alius plus liciretur vide l. Congruit 4. Cod. de Locat. præd. ciuil. lib. 11. & quæ tradit Valaſc. de Partit. cap. 22. n. 10.

5 In text. ibi (*& não as peſſoas das defeſas em direito*) Quæ ſint perſonæ hæc prohibitæ in iure. Vide Gregor. l. 29. verbo a orden titul. 8. part. 1. Cald. Pereira de Renouat. q. 19. num. 15. & n. 26. Valaſc. conſ. 101. ad finem.

AD §. XXXXVII.

1 Nota quod in caſu, de quo hic contractus tempus inſpici iubet Ordin. vt ſecundum monetam illius, eiuſque valorem ſolutio fieri debeat vt aſſerit nouiſsimè Benedict. Ægid. ad l. Ex hoc iure ff. de Iuſtit. & iure cap. 8. de Empt. & vend. n. 27. in fine.

AD §. LIII.

1 Vide Gam. deciſ. 224. num. 9. Auend. ad l. 46. Tauri nu. 12. Valaſc. conſ. 27. nu. 2. latè Benedict. Ægid. in Repet. l. 1. Cod. de Sacroſ. Eccleſ. Eccleſ. p 5 §. 2. à num. 16. vbi definit maioratum eſſe quando inſtituens dixerit quod ex redditibus bonorũ certæ aliquæ Miſſæ dicantur, aut quæuis onera perſoluanrur, & reſiduum maneat penes ipſum adminiſtratorem, ſeu poſſeſſorem, ſiue etiã quando inſtituens dixerit quod prædicta bona poſſeſſoribus relinquit cum certo Miſſarũ onere, aliarumue piarum cauſarum, quod ſi in inſtitutione legatur quod aliquam fructuũ portionem, ſeu quottam ſibi habeãt adminiſtratores, & reliqui expendantur in celebrationem Miſſarum, aut alias pias cauſas talis inſtitutio erit Capellæ.

In text. ibi (*certa couſa, ou certa quotta*) In quottitatiua, & in quantitatiua parte loquitur hæc Ordin. vt per Benedict. Ægid. d §. 2. n. 17.

2 Nota quod ſi teſtator fundum relinquat vt certæ Miſſæ pro anima ſua perpetuò celebrentur non ob id cenſetur maioratum, ſeu Capellam inſti-

inſtituiſſe, nec induxiſſe vinculum in fauorem familiæ. Vide D. Barboſ. in priuatis ſcholijs ad l. Filiusfam. ff. de legat. 1. verſ. In leg Nihil proponi. Valaſc. conſ. 82. Gam. deciſ. 30. & deciſ. 48. & deciſ. 124. nũ. 6. & deciſ. 286. vbi etiam an fundus iſte diuidi poſsit inter hæredes, vbi negatiuè reſoluunt, ſed per æſtimttionem affirmatiuè. & vide Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 116. n. 9. ſecùs ſi ex verbis teſtamenti colligatur fuiſſe inſtitutum maioratum vt in caſu, de quo per Cabedum Areſto 97. p. 1. de quibus vide Molinam de Primog. lib. 1. ca. 5. Valaſcum conſul. 82.

3 In text. ibi (*porque às ſemelhantes palauras não auerão reſpeito, &c.*) Quia contractus non aſſumit robur à nominatione partium ex Bald. in l. Imperator col. 3. ff. de Statu homin. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 96. n. 14.

AD §. LXVII.

1 In text. ibi (*ſe tome a terça parte para repairo dos muros*) Vide Sebaſtian. Næui. in l. 3 per text. ibi Cod. de diuerſ. præd. lib. 11. Roland. conſ. 84. n. 14. vol. 2. Cabed. p. 2. deciſ. 26. nu. vlt. & vide *no regimento dos Prouedores tit.* 54.

Muri. 2 De refectione murorum vide l. 1. & ibi Gregor. verbo Eſcuſar tit. 18. part. 2. Sebaſt. Næui. ad l. 2. ff. Ne quid in loco ſacro, & in l. De operibus num. 6. ff. oper. publ. Auend. de Exequendis mand. p. 2. cap. 3. nu. 4. cum ſeqq.

Fortalitij 3 De refectione fortalitij Vide Cott. in Memorab. verbo Fortalitiũ Mench. Illuſt. cap. 6. n. 1. An dominus fortalitij poſsit cogere ſubditos ad cuſtodiam nocturnam? Vide Auiles ad cap. 22. & 23. Prætor. Garci. de Expenſ. cap. 9. nu. 40. Gregor. l. 5. tit. 15. part. 4.

4 De refectione macelli vide *Macelli.* Azeued. l. 15. num. 3. tit. 16. lib. 3. nouæ Recopil. pag. 254. In forali conceſſo Vimaranenſi oppido Rex habet exactionem iuris cuiuſdam quod appellatur *açougagem*, ſoluuntque macellarij pro quolibet boue vndecim ſeptis monetæ eo tempore currentis, & pro iſto iure exacto tenetur macellum reficere.

AD §. LXXVI.

1 In text. ibi (*a que os fregueſes, ou outras peſſoas de noſſa juriſdição, &c.*) Vide Auil. ad cap. 23. Prætor. verbo Den orden num. 11. Auend. de Exequend. mand. p. 2. cap. 10. nu. 29. Cabed. p. 1. deciſ. 91. per totam, nouiſsimè Ceuall. in tract. de Cognitione per viam violentiæ p. 2. q. 99. ad hoc quod iudex ſecularis compertens eſt ad faciendum contribuere clericos pro reædificatione Eccleſiæ. Cened. ad Decretal. collect. 153. Valaſc. conſ. 176. Stephan. Gratian. Diſceptat. Forenſ. cap. 84. nu. 21. vbi concludit non teneri forenſes conferre ad fabricam Eccleſiæ nouiter conſtructæ in loco opportuniori, ex quo vetus Eccleſia ſufficiebat, imò nec ad refectionem illius Eccleſiæ ſi per eam forma antiqua immutaretur, ſi collecta fuerit impoſita pro impenſa vtili, & neceſſaria, cum iſta non dicatur talis, ſed potiùs ſit voluntaria, quaſi nemo teneatur rem communem meliorem facere per l. Parietem ff. de Seruitut. vrban. præd.

2 In text. ibi (*coſtume antiguo*) Vide Valaſc. conſult. 179. n. 8.

3 In text. ibi (*& aſsi ſaberà o numero dos fregueſes*) Forenſis alio loco domiciliũ habens an collectari debeat

ratione

ratione bonorum immobilium, quæ habet in loco, in quo Eccleſia conſtruitur. Vide latè Cabed. d. deciſ. 91. p. 1. & nouiſsimè Phœbos deciſ. 34. per totam, vbi aſſerit ſupremum Senatum cenſuiſſe poſſe quem colle&ari in loco, in quo bona habet, licet alibi commoretur.

AD §. LXXVIII.

Vide infra hoc lib. tit. 66. §. 49.

Ad tit. 65. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 44. De iudice ordinario.

Dos Iuyzes ordinarios, & de fora.

Nota quod vnus iudex non poterit contra alium iudicem collegam ſuum delinquentẽ procedere, & illum punire. Vide Clar. lib. 5. §. fin. q. 38. n. 3. Capic. deciſ. 27. n. 11. Gregor. l. 16. verbo Señor tit. 28. part. 3. & l. 15. verbo Dolo tit. 8. part. 7. Chætian. tom. 1. Commun. Opinion. lib. 3. tit. 11. n. 132. vbi Balb. n. 137. pag. 397. Valaſc. in l. Imperium poſt. n. 186. ff. de Iuriſd. omnium iud. Decian. tract. crim. tom. 1. lib. 4. cap. 4. n. 33. Azeued. l. 31. n. 3. tit. 6. lib. 3. & l. 1. n. 93. & 107. tit. 16. lib. 8. nouæ Recopil. Bobadil. in ſua Politica lib. 1. cap. 12. nu. 60. Vincent. de Franch. deciſ. 174. n. 2. vbi aſſerit quod iuriſdictio quando eſt penes plures in ſolidum alter non punit alium. Menoch. de Arbitr. caſu 438. nu. 8. cum ſeq. vbi ampliat quamuis alter alterius iuriſdictionem impediat, & caſu 380. nu. 20. tenet quod in ſolidum eis competit iuriſdictio, & locus eſt præuentioni. Et iudicis litterati delinquentis denuntiatio durante eius officio ad Prætorem curialem remittenda eſt ex Cabed. p. 1. deciſ. 209.

AD §. I.

In text. ibi (*trarão varas vermelhas*) Quod eſt neceſſarium ne contemnantur, nam ſi omiſſo ſigno, de quo hic velit facere executionem, & ei reſiſtatur, reſiſtens non punietur vt offendens officialem, ſecundùm Salycet. in l. Sanctum ff. de rerum diuiſ. quem allegat Caſſan. in conſuetud. Burgund. in tit. des juſtices §. 7. verbo de ſimple reſcouſe nu. 25. Boer. deciſ. 107. nu. 5. Menoch. de Arbitr. q. 76. n. 6. & remed. 4. adipiſc. n. 689. cum ſeq. Auend. de Exequendis mand. p. 1. cap. 22. nu. 11. & vide quid p. 2. cap. 21. n. 4. Azeued. ad l. 33. tit. 6. lib. 3. nouæ Recop. pag. 272. Bobad. in ſua Politica lib. 1. cap. 13. n. 50. Farin. conſ. 100. n. 1. Inſignia magiſtratuum ſunt reuerenda ex Gregor. l. 3. verbo Aquella honra titul. 6. part. 3. Menoch. lib. 6. de Præſumpt. q. 76. n. 15.

AD §. II.

In text. ibi (*com os homẽs bõs*) Vir bonus aliàs dicitur iudex per l. Vir bonus ff. iudicatum ſolui, reſoluit Rebuff. in Comment. ad l. 73. ff. de Verbor. ſignificat. in fine ſub verbo Viri boni arbitrio pag. 352.

AD §. IIII.

In text. ibi (*& lugares*) Nota quod ius debet reddi in loco conſueto, aliàs mutato loco redditur ſententia nulla. Vide Doct. in l. Sicut propoſ nis à 2. Cod. Quomodo, & quando iudex. Menoch. conſ. 100. n. 179. cum ſeqq. Et iudex non poteſt ſe intromittere in iuriſdictione alterius nec mittere falſem in meſſem alienam Perez l. 1. verbo Chancelaria tit. 4.

Ius in loco conſueto reddi debet.

Digitized by Google

tit.4.lib.2.Ordin.pag.225. Bobadil. in ſua Politica lib.2. cap.18. num.2. cum ſequentibus.

AD §. VI.

In text.ibi (*& de cinco mil reys nos moueys*) Quiſitũ fuit apud me. Si quis promiſit alicui quatuor ſolutionibus viginti millia regalium ſoluere, & adueniente tempore primæ ſolutionis, in illa fuit condemnatus, à qua condemnationis ſententia appellatum fuit, an huiuſmodi appellatio eſſet recipienda? Reſpondi quod ſic, cum iam tunc etiam adueniebat tempus ſecundæ ſolutionis argum. text. in l. Ampliorem §. vlt & ibi Bart.ff.de Appellat.& eorum quæ reſoluunt Gutier. de Iuram.confirm.p.3.ca.5.n.28. Azeued. ad l.7.n.17.tit.18.lib.4.nouæ Recop. Cabed.p.1.deciſ.21.n.14.

AD §. VII.

In text.ibi (*& no proceſſar das ditas demandas, &c.*) Vide Marant.de Ordine iudic.p.4.pag.164.nu.188. Rebuff.ad l.60. ff.de Verborum ſignif. pag.310.

AD §. IX.

1 Vide Azeued.l.7.n.109.cũ ſeqq. ti.18.lib.4.nouæ Rec. Et circa condẽnationem iudicum in expenſis latè Valaſc.conſult.26.per totam, & de condemnatione expenſarum, quæ fit iusdicentibus latè Cabed. p. 1. deciſ.39.

2 Nota quod iudex imperitus debet requirere aſſeſſores litteratos pro ſententia ferenda. Vide Auil.ad capita Prætor. fol.49. nu.22. & 24. Azeued. ad Curiam Piſanam lib. 4. cap.6.n.109.cum ſeqq.

3 In text.ibi (*ſeja condenado em cuſtas*) Vide Valaſc.conſul.26.nu.1. vbi quod iudices qui à populo, & prioribus concilij per vota eliguntur in expenſis non condemnantur.

4 In text.ibi (*ſaluo conſtar que interueo ſua malicia*) Vide Valaſc.d.conſ. 26. num.1. verſ. Habet, vbi reſoluit quod de tali malitia iudicis debet conſtare, & non ſufficit coniectura, vel præſumpta probatio, & nu.5. in fine dicit vidiſſe excuſatum quendam iudicem *de terra chã* à condemnatione expenſarum contra quem fuerat probata lata culpa, quia Ordin.in præſenti loquitur tantùm de admiſſo per malitiam, & ideo ad latam culpam non eſt extendenda.

5 In text.ibi (*que por eleição ſaya*) Quid ſi iudex creatus per electionem in huiuſmodi locis inferioribus fuerit homo iuriſperitus an excuſabitur à condemnatione expenſarum in admiſſo per ignorantiam, vel imperitiam? Vide Valaſc. conſult.26.n.7.vbi aſſerit ſe vidiſſe hunc excuſari, & ibi etiam agit de iudicibus iuriſperitis datis à Rege, quos appellamus juyzes de fora.

6 In text.ibi (*não ſe farà ſem o Regedor, ou Gouernador ſer prezente*) Vide Cabed.p.1.deciſ.39.nu.2. vbi etiam tenet quod ſi proceſſus expeditur per ſenatores cauſarum grauaminũ per deliberationes, quas vocamus *tenções*, non eſt neceſſaria præſentia Rectoris, vel Gubernatoris, nec ſignant, ſed ſolùm illi ſenatores, qui in tali ſententia ſunt.

7 Nota quod in huiuſmodi ſententijs condemnationis expenſarum ſemper adijcitur clauſula iuſtificatiua, & ſolita *que tẽndo embargos, os poſſa vir allegar em certo tempo* Vide Cabed.p.1. deciſ.39. num.4.& Areſto.99.

AD

AD §. X.

1 Vide Mench. quæſt. Illuſtri. cap. 7. Abb. in cap. Cum ab omni num. 14. de vita, & honeſt. cleric. Azeued. l. 9. titul. 6. lib. 3. nouæ Recopil. Carot. de Locato tit. de Sportul. num. 67. Et an poſsit petere pecuniam ad interpoſitionem decreti? Vide Iaſ. in l. Ne quicquam §. Vbi num. 2. ff. de Officio proconſ. Caſſan. in conſuetudin. Burgund. rub. 4. §. 7. Si ce non eſt num. 37. fol. 162. in fine. Gregor. l. 2. verbo Deuen tomar tit. 21. part. 3. Auiles ad capita Prætor. fol. 49. n. 23.

2 In text. ibi (*& os juyzes*) Non procedit in delegatis. Vide Iaſ. in §. Tripli num. 46. & 47. Inſtit. de Action. & num. 48. dicit quod nec in arbitris, & num. 49. quod nec in arbitratore. Nota quod arbiter idiota poteſt compellere partes ad petendum conſilium ſapientis, & ei ſoluere. Vide Bertrach. verbo Arbiter fol. mihi 215. Lanfranc. de Arbitr. deciſ. 7. num. 84.

AD §. XI.

1 In text. ibi (*terà o ſello o juyz mays velho do anno paſſado*) Facit l. Procurator vbi Doct. Cod. de Edendo. Vide Rebuff. in tract. Nominat. quæſt. 21. num. 2. vbi quod valde abſurdum eſt quod iuuenes antiquioribus præferantur.

2 In text. ibi (*terà o ſello o vereador mays velho do anno paſſado*) Vide Purp. conſ. 548. num. 80. Azeued. l. 15. num. 15. titul. 6. lib. 3. nouæ Recop. In honoribus, officijs, & magiſtratibus ſeniores iunioribus ſemper ſunt præferendi, nouiſsimè Melch. Phœbus tom. 1. deciſ. 66. à n. 4.

AD §. XII.

Vide Azeued. l. 6. titul. 5. lib. 3. nouæ Recopilat. pag. 214.

AD §. XIII.

In text. ibi (*& guarde a cidade*) Vide l. 2. §. Cura ff. de Offic. præf. vbi Iuriſconſ. admonet ducem, & milites deputatos, vt habeant diligentem curam, & cuſtodiam, & quod tenentur emendare damna data in ciuitate ſua culpa, & negligentia, de quo Bald. in l. Si quis non dicam n. 6. Cod. de Epiſcop. & cleric.

AD §. XIIII.

1 Vide apud Hiſpanos l. 5. titul. 6. lib. 6. nouæ Recopil. Bobadil. in ſua Politica lib. 1. cap. 13. num. 52. cum ſeqq.

2 In text. ibi (*& do primeiro de Abril atè fim de Setembro*) Incluſiuè ſcilicet vt per Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 161. n. 23.

AD §. XVIII.

Vide Menoch. remed. 15. Recup. num. 344. vbi reſoluit quod cum ſolum agitur de remiſsione vnius actus cauſæ principalis, vt de teſtium receptione, & interrogatione remiſsio non conceditur.

AD §. XX.

1 Vide apud Hiſpanos l. 6. & 7. titul. 11. lib. 7. nouæ Recopilat. multa per Rebuff. tom. 2. ad leges Galliæ titul. de Hoſpitibus. Auendan. de Exequendis mandat. p. 2. cap. 8. n. 3. verſ. 4.

2 In text.ibi (*de camas*) Idem in habitatione, quia verbo victus habitatio continetur. Vide l. Verbo victus ff. de Verbor. ſignific. Mexi. in tract. taſſæ panis concl.4.n.14.

3 In text.ibi (*taxandolhes as ditas couſas, & pondolhes preços*) Conuenit enim gubernationi ſtatus publici quod victualia taxentur cap. 1. §. Poſt natale de pace tenenda. Mexi. d.concl.4.num.14.

AD §. XXI.

1 Vide Auend. de exequendis mandar.p.1. cap.2. num.8. Azeued. l.5.titul. 8. lib. 7. nouæ Recopilat. ſimilem legem apud Islandos pro occidendis coruis, & alijs animalibus damnoſis vide apud Olaum magnum de gentibus Septentrionalibus lib. 4. cap. 15. pag.137.

2 Quid ſi quis interficiar lupam prægnantem an debeat habere præmium pro lupinis in vtero exiſtentibus? Dic quod non. Vide Bertach. verbo Capiens verſ.5. Tiraq. in l. Si vnquam verbo Suſceperit nu. 152. Rebuff. in l. Quod dicimus ff. de Verborum ſignif.pag.723.

AD §. XXIII.

In text.ibi (*ou couſas que paſſem da dita quantia*) Ex his verbis de nouo additis videtur ſublatum dubium, de quo Gam.deciſ.80.

AD §. XXIIII.

Vide Rebuff. in l.Magiſtratus ff. de Iuriſd.omnium iudic.

AD §. XXV.

1 In text.ibi (*das injurias verbaes*) Vide Iulium Clarum Receptarum ſententiarum lib.5.§.Iniuria à principio Menoch. de Arbitr. caſu 263. Perez ad titul. 9. lib. 8. Ordinam. Surd. deciſ. 89. Bernard.Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 2. concl. 100. Farin. in Praxi criminal. p. 3. tract. de varijs, & diuerſis crimin. quæſt.105.

2 Iniuria non solùm dicitur verbalis, quæ dicitur verbo tenus, ſed & ea quæ ſcribendo fit, quia ſcriptura loquitur l. Non figura 37. verſ. Quatenus ff. de Action. & obligat. gloſ. verbo Conuicium in l. 1. ff. de Iniur. Capell. Tholoſ. deciſ. 127. num.9. Gail obſeruat. 104. num. 1. Farinac. d. quæſt. 105. num.4. Bernard. Græuæ. ad practic. Cameræ Imper. lib.2. concl.104. & non poſſunt iudex, & decuriones condemnare vt reus certis diebus carceri mancipetur. Cabed.deciſ.73. nu.6. Differentia tamen in eo eſt quod populares proſequuntur ſuas iniurias verbales coram iudice, qui eas determinare tenetur in Camera concilij cum decurionibus, & condemnare iniuriantem vſque ad metam ſex mille regalium nummorum, & ſi in plus condemnant in exceſſu annullatur condēnatio, & appellationi locus erit, & ſi non detulerint poterit per viā grauaminis á Præſide curiali cauſarum criminalium prouideri, ita iudicatum fuit in cauſa Ioannis Valaſci oppidi Turrium nouarum per pręſidem Philippum Antunez, & iudex, & decuriones fuerunt condemnati in expenſis, quia non detulerunt appellationi, & ſi nobiles proſequantur ſuas iniurias coram iudice, ille per ſe ſolum iudicare debet cum appellatione ad ſuperiorem ex Ordin. in præſenti. *Senatus Supplic. iudicauit.*

Iniuria

Digitized by Google

3 Iniuria irrogatur ſi quis dicat, tu mentiris, & tenetur actione iniuriarum. Vide Clar. §. Iniuria nu. 13. & 14. Menoch. conſ. 41. n. 10 Bellacom. tom. 2. Commun. Opinion. lib. 9. tit. 25. de Iniur. n. 49. vbi Viui. nu. 127. Soar. recept. ſent. lit. I. nu. 36. Fachin. Controuerſ. lib. 9. cap. 12. in principio Bernard. Græuæ. ad Practicam Cameræ Imper. lib. 2. concl. 100. â n. 9. & ſeqq. Farin. d. q 105. â nu. 310. vbi n. 311. aſſerit procedere quamuis fiat cum proteſtatione ſaluo ſcilicet honore mentiti, quia talis proteſtatio contrario facto proteſtantem non releuat.

4 Iniuria non eſt dicere, tu dicis falſum, vide Baptiſt. Coſt. de facti ſcientia, & ignor. diſt. 17. num. 1. cum ſeqq. Bernard. Græuæ. d. concl. 100. in Corol. n. 32 Farin. d. q. 105. n. 328.

Dominus poteſt agere iniuriarũ actione ſi iniuria fiat ſeruo, vel famulo eius contemplatione.

5 Dominus poteſt agere iniuriarum actione, ſi iniuria fiat ſeruo, vel famulo, eius cõtẽplatione. Vide Iaſ. in l. 1. n. 4. Cod. de Indict. viduit. tollẽda, & in l. De pupillo §. Si quis ipſi prætori n. 13. ff. de noui operis. Caſſan. in conſuet. Burgund. rub. 1. § 7. verbo De ſimple. n. 40. fol. 78. Gom. tom. 3. Variar. cap. 6. num. 6. Cott. in Memorab. verbo Iniuria. Hippol. conſ. 105. n. 5. Vezin. tom. 2. Communium Opinion. lib. 9. tit. 25. n. 78. Farin. d. q. 105. à n. 265. & n. 277. P. Molin. de Iuſtit. tract. 3. diſp. 2. n. 6.

Pater.

6 Pater pro iniuria facto filio agere poteſt nomine proprio. Vide Bellacomb. tom. 2. Commun. Opinion. lib. 9. tit. 25. num. 140. latè Farin. d. q. 105. à n. 255. vbi nu. 258. cum Surd. deciſ. 89. nu. 12. ante fin. aſſerit non è contra filium agere poſſe pro iniuria facta patri, & n. 259. limitat in filio emancipato pro cuius iniuria pater agere non poteſt, & n. 261. limitat. in filio naturali. Pater remittit iniuriam filio factam etiam eo renitente, ſecùs in maiori. Vide Fichard. tom. 2. Commun. Opin. lib. 9. tit. 25. n. 141. Perez tit. 11. lib. 1. Ordin. pag. 175. Clar. lib. 5. §. vlt. q. 58. n. 22. Bonaçoſ. Commun. crimin. p. 2. verbo Pater fol. 58. verſo. Boer. deciſ. 120. à nu. 1. Pinel. in l. 1. Cod. de bonis mat. p. 3. num. 105. Mench. Illuſtr. cap. 15. n. 8. Azeued. l. 8. n. 33. tit. 1. lib. 5 & l. 2. num. 129. tit. 10. lib. 8. nouæ Recop. Surd. deciſ. 89. nu. 12. Farin. in Praxi crimin p. 1. q. 14. nu. 34. cum ſeqq. & d. q. 105. nu. 257. P. Molin. de Iuſtir. tract. 3 diſp. 2. n. 8.

Maritus.

7 Vir poteſt agere contra iniuriãtem vxorem. Vide Tiraq. de Iure mariti gloſ. 2. n. 57. & 67. Clar. §. Iniuria n. 3 Hippol. conſ. 1. á n. 18. Flores de Mena Vari. lib. 1. q. 7. n. 9. P. Molin. d. diſp. 2. nu. 5. Farin. d. q. 105. n. 269. vbi n. 271. ampliat in iniuria facta nurui, quæ & ſocero facta cenſetur, & pro ea ipſe ſocer agit nomine proprio, & n. 274. aſſerit quod pro iniuria facta marito vxor agere non poteſt. Et filius poteſt accuſare patrem propter mortem matris, quam ipſe pater occiderat prout iudicatum refert in Senatu Supplicationis anno Domini 1615. Melchi. Phœbos deciſ. 23.

Senatus Supplic. iudicauit.

Vxor.

8 Vxor de licentia mariti, vel iudicis poteſt ſuam iniuriam proſequi & accuſare in iudicio. Vide Palat. in l. 55. Tauri nu. 14. vbi Caſtell. verbo Haziendo verſ. Quod procedit. Poteſt etiam agere contra illum qui appellauit maritum cornutum. Vide Perez l. 2. verbo Cornudo tit. 9. lib. 8. Ordin. pag. 227. Azeued. l. 2. nu. 49. tit. 10. lib. 8. nouæ Recopil. Farin. d. q. 105. n. 275. Poteſt tamen maritus cum ſit caput mulieris remittere iniuriam illi factã Vide Azeued. l. 8. n. 32. titul. 1. lib 5. nouæ Recopil.

E 2 Ioſeph.

Ióſeph.Ludou. de Iniur. concl.Vni. verſ. Amplia tertio. An vxor poſsit agere actione iniuriarum contra maritum eam acriter verberantem? Vide Cott. in Memorab. verbo Actio iniuriarum Tiraq.l.1.connub. gloſ.1. p.1.nu.24.. Menoch.de Arbitr. caſu 364.n.8. D.Barboſ.p.2. rub. ff.Soluto matri.n.34..

Rectores factam iniuriā ciuitati non poſſunt remittere.

9 Ciuitati factam iniuriam Rectores non poſſunt remittere. Vide Azeued.l.2.n.151.tit.10. lib.8. nouæ Recop.& ad Curiam Piſanam lib.2. cap.20.n.14.

Eccleſia.

10 Eccleſiæ iniuriam factam non poteſt Epiſcopus, vel prælatus remittere. Vide Azeued.d.l.2.nu.153. Farin.d.q.105 n.292.vbi nu.291. reſoluit quod facta iniuria clerico cēſetur etiā facta Epiſcopo, & Eccleſiæ, & per remiſsionem iniuriæ factam à clerico non cenſetur remiſſa ea,quæ fuit facta Eccleſiæ.

Monachus

11 Monacho facta iniuria, facta etiam cenſetur abbati,vel monaſterio,& pro ea competit actio abbati, vel monaſterio. Vide Farin.d.q.105. n.295. cum ſeqq. Nau. comment.2. de Regular.n.64.P.Molin. d.diſp.2. n.7. Monachus tamen poteſt iniuriam ſibi factam remittere, abſque ſyndico, non vero poteſt in iudicio ipſius vindictam petere, ex Fr. Emman.q.Regul.tom.3.q.39.art.3. verſ. Aduertenda.

Pupillus.

12 Pupillo factam iniuriam non poteſt tutor remittere. Vide Bonacoſ.Commun.crimin.p.1.verbo Curator pag. 44. & verbo Tutor fol. 180. in fine,& p.2.verbo Pax fol 58. verſo Menoch.conſ.145.n.22.vbi n. 47.quod poteſt pupillus actione iniuriarum conueniri. Azeued. d.l.2. nu 136. Cald Pereira in l. Si curatorem verbo Læſis n.27.

Abſens.

13 Abſens contra quem fuerunt prolata verba an poſsit iniuriarum actione agere? Vide Cou. lib.1.Vari.cap.11.num.9.verſ.Verum. Gom tom.3.cap.6 num.2. Caſſan.in conſuetud. Burgund. rub.1.§.5. verbo Et ſ. il ronchel num. 11. fol.46. Perez.l 9.tit.1.lib.1.Ordin.pag.35. & tit.9.in rub.verbo Dubitatur an locum habeat lib.8.Farin.d.q.105. nu. 83. vbi reſoluit quod ſic, niſi ſtatutū loqueretur in caſu datiuo, veluti ſi quis dixerit alicui verba iniurioſa.

14 De iniuria illata à conſanguineo vide Azeued.l.2 n.132.tit.10.lib. 8.nouæ Recop. D. Barboſ.in l. Lucius Titius à nu 2.ff.Soluto matrim. Et de iniuria illata conſanguineo vide Farin.d.q.105.à n.288.

Iniuria grauior dicitur quæ fit à conſanguineo.

15 Nota quod grauior dicitur iniuria quæ infertur à conſanguineo, de quo Afflict.in cap.1.§.Item ſi fidelis n.3. quibus modis feudum amit. lib.1.fol.32.Clar.lib.5.§.vlt.q.60.nu. 36. Gregor.l.10. verbo Los que han de guiar tit.9. part.5. Auil.ad cap.1. Prætor.fol.40.n.9.Menoch.de Præſumpt.lib 5.q.16.n.6.

16 An damnatus actione iniuriarum efficiatur infamis? Vide Clar.§. Iniuria num.5.Farin.d.q.105.à n.61. Bernard. Græuæ. ad Practicam Cameræ Imper. lib. 2. concl. 102. vbi quod iniuriarum condemnatus notatur infamia.

17 Iniuria dicitur inferri per verba generalia, veluti Ite in pace quia in meo genere non ſunt iudæi,mauri,latrones. Vide Perez l.2. verſ.Igitur maiori titul.9.lib.8. Ordin. pag. 228. Farin.d.q.105.n.12.& n.104. & ſeq. Capic. deciſ.58. nu.3. Menoch. conſ.107.n.10.& de actu indifferenti vide Maſcard. de Probat. concl. 1003. n.14.& 15.

18 In text.ibi(*com os Vereadores*)Vide ſimilem Ordinat. infra hoc lib. tit.66.

tit. 66. §. 5. Et iſti cum adiuncti ſunt ordinario ordinarij reputantur vide Azeued. l. 7. n. 65. tit. 18. lib. 4. nouæ Recop. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 100. n. 49.

AD §. XXVI.

In text. ibi (*ſobre ſegurança*) Vide latè infra lib. 5. tit. 129. vbi dixi. Et nota quod ſi ambo fregerint ſecuritatem, & neſciatur quis prior inceperit, tunc neuter tenetur ad pœnam, ſed inuicem offenſa, & iniuria compenſatur ex Iaſ. in l. Si ſeruum §. Sequitur n. 12. ff. de Verbor. etſi poſtea ſint reconciliati Tiraq. in tract. Ceſſante cauſa p. 1. n. 239.

AD §. XXVIII.

In text. ibi (*poderão fazer ſimples petição a nós*) Vide Menoch. lib. 1. de Arbitr. q. 70. n. 24 cum ſeqq. Cabed. p. 2. deciſ. 60. verſ. Dicebam. Appellatione enim ſublata non cenſetur ſublatus recurſus ad ſuperiorem ex Padil. in l. Cum quidam n. 11 ff. de legat. 2. Menoch. d. q. 70. á nu. 21. Farin. in Praxi crimin. q. 17. n. 33.

AD §. XXX.

1 Vide latè Cald. Pereira in Comment. ad l. Vni. Cod. Ex delict. defunct. p. 1. n. 37. cum ſeqq.

2 In text. ibi (*todauia mãdamos, &c.*) Qui enim digniores ſunt, maiori pœna digni ſunt. Vide Perez l. 1. titul. 3. lib. 1. Ordin. pag. 66.

3 In text. ibi (*quomo nos parecer juſtiça*) Appellari debet pro parte iuſtitiæ ex Ordin. infra lib. 5. tit. 122. §. 8.

AD §. XXXI.

1 In text. ibi (*mandamos a todas as juſtiças que as não tirem*) Vide Syluan. conſ. 103. num. 1. Clar. lib. 5. §. vlt. q. 3. n. 6. & q. 5. num. 2. & 3. & q 19. verſ. Vnum tamen.

2 In text. ibi (*sòmente tirem, &c.*) In attociſsimis poteſt iudex ex officio inquirere ex Farin. in Praxi crimin. q. 1. nu. 9. Quid ſi pars confiteatur ſe delictum commiſiſſe vide Rebuff. in repet. l. Diuus ff. ad Syllan. à n. 28.

3 Quid ſi iudex malicioſè, & iniuſtè inquirat contra aliquem an condemnetur in expenſis? Dic quod ſic ex D. Barboſ. in l. Eum qui temere nu. 204. ff. de Iudic. Et ſuper delicto non punibili non poteſt formari inquiſitio ex Farin. in Praxi crim. p. 1. q. 17. n. 1.

4 In text. ibi (*ſobre as mortes*) Debet tamẽ de corpore occiſo cõſtare, nec poterit procedi ad capturam, quãuis quis laboret infamia. Vide Felin. in cap. Auditis n. 28. de Præſcript. Caſſan. in conſuet. Burgund. rub. 1. fol. 15. n. 23. vbi de abortione.

5 Nota quod ante mortem non poteſt inquiri, licet quis ſit lethaliter percuſſus. Vide Tiraq. poſt leges cõnub. gloſ. 2. n. 28. 29. & ſeq. Clar. lib. 5. §. vlt. q. 32. n. 10. Grammat. deciſ. 74. n. 28. Perez l. 2. in fine verſ. Sed dubitatur titul. 13. lib. 8. Ordin. Rebuff. in repet. d. l. Diuus n. 28. Etiamſi delinquens accuſetur de vulnerato, & poſtea moriatur accuſator. Vide Menoch. de Arbitr. q. 80. n. 123. & ſeq. *Ante mortem non poteſt inquiri.*

6 Nota quod non poteſt procedi ad inquiſitionem, quin prius de delicto coſtet. Vide Caſſan. in conſuet. Burgund. rub. 1. §. 5. verbo ſ. il non a grace n. 40. Clar. lib. 5. §. vlt. q. 4. & q. 52. & q. 55. n. 11. Gom. tom. 3. cap 9. in princip. Hippol in Pract. §. 1. n. 4. & conſ. 8. n. 1. & conſ. 12. num. 34. & conſ. 14. n. 13. & conſ. 18. n. 4. & cõſ. 26. *Nõ poteſt procedi ad inquiſitionem quin prius de delicto cõſtet.*

n.15.& conſ.35.n.3.& conſ.40.à n.4. & conſ 46.n.1.& conſ.48.num.7. & conſ.53.à n 1.& conſ.63.n.3.& conſ. 76. n.1.& conſ.130.n.11.& conſ.134. nu.1.Banacoſ.Commun.crimin.p.1. verbo Inquiſitio fol 93.& 94.& p.2. eod.verbo fol.39.Gregor.l.17.tit.15. part.7.Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 12.nu.9.Bonacoſ. tom.2. Commun. Opinion.lib.9.tit.1.n.13.Nec ſufficit confeſsio Rei,ſed debet conſtare de delicto. Vide Brunor.à Sole in locis communib.verbo Confeſsio 7. Farin.in Praxi.crimin.p.1.q.1.n.6.

7 In text.ibi (*fogos poſtos*)Intelligitur quando ex induſtria, non verò quando caſu incendium fuit excitatum ex Ordin.infra lib.5. tit.86. §.3. ibi *& ſe o que puzer o fogo*, & §.5. ibi, *E ſe no pòr do fogo*.

8 In text.ibi (*que durmirão com ellas carnalmentè por força*)An procedat in conatu? Vide Felin.in tract. quando conatus verſ.8.fallit. Grammat. deciſ.2.nu.14.Viui. tom.2. Commun. Opin.lib.9 tit.12.n.9.& tit.13. n.71. pag. 500. Menoch. de Arbitr. caſu 360. Maſcard.de Probat.concl.138. n.9.Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ.cap.36.n.53.cum ſeqq. In Portucalẽſi Senatu anno Domini 1583. die verò decima Decembris *ſe tomou aſſento não ſer caſo de querela, nem deuaſſa, trauar hum homem de hũa molher,& trabalhar para dormir com ella,ſe actualmente a não dormio, & eſt in lib.3. Spheræ fol.*208.Poſtea anno Domini 1605. in eodem Senatu contrarium audiui conſtitutum,& iudicatum.

Senatus Portucal. ſtatuit.

9 In text.ibi (*furto*)De quo debet prius conſtare. Vide Gregor.l. 17. tit.15.part.7. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ.12.n 9.Brunor. à Sole in locis communib.verbo Confeſsio 7.Maſcard.de Probat.concl.829.

10 In text.ibi (*vindo à noticia dos juyzes*) Vide Felin. in cap. Cum olim num.4. de Teſtib. Iaſ. in l. Si adeo n.2. Cod de his quibus vt indignis. Menoch.conſ.74.num.10. Intellige dummodo delicta commiſſa ſint in territorio ſtatuentium ex Hippol. conſ.14.n.10.

11 In text.ibi (*foy feito algum roubo*) Intellige cum effectu iuxta text. in l. 4. §. Hoc autem iudicium ff. de damno infecto.

12 In text.ibi (*ou pela meſma parte a que o roubo for feito*)Idem ſi vis illa fuit facta famulò aſportanti res domini ſui ex l. vlt.ff. de vi, & vi armata,& in l.2.§.In hac actione ff.vi bonorum rapt.

13 In text.ibi (*feito de noite*) Noctu autem dicitur illatum vulnus,quando iam erant tenebræ poſt occaſum ſolis, vel antelucana hora, vel ſummo mane antequam aurora oriatur. Vide Doct.in cap. Si perfodiens de homicid.Caſſan.in conſuetud.Burgund.tub.1.§.8.verbo Dedens n. 21. pag.84.Gregor.l.6.verbo De dia tit. 29. part.7.Tiraq.de Retract.lig. §.1. gloſ.11.num.3. Perez l.9. verſ. Præterea titul.3. lib.4. Ordin. pag. 809. Cald. Pereira de Emptione cap. 4. num.20.

Noctu quando dicatur illatũ vulnus.

14 In text.ibi (*ferida no roſto*) Nota quod non procedit in minimo vulnere veluti raſcunho,vide Bald.in l. Si prædiũ n.10. C.de Ædilit.action. quem refert Afflict.in cap.1.de prohibita feudi alienar.Hippol.in Pract. §.Et quia n.3.& 4.& conſ.71.n.4.& 5. & conſ.80.n.16.& 22.& conſ.103. n.17.& in l.Vt allegas nu.7. Cod.de Siccar.Bonacoſ. Commun. crimin. p.1.verbo Statutum pag.154. verſo. Bertachin. verbo Grauicatura. Fr. Emman. quæſt. Regul. tom.2. q.33. art.3.Perez l.1. in fine titul.13. lib.8. Ordin.

In

Digitized by Google

Membrũ quod dicatur? 15 In text. ibi (*ou aleijão de algum mẽbro*) Membrum ſumitur pro ea parte, quæ habet certum officium deputatum, & omne id quod in corpore noſtro diſtinctam habet operationẽ illud proprium dicitur membrum ſecundum Ariſt. 3. Meteor. ad finem vide Clar. §. vlt. verſ. Item quæro q. 69. nu. 3. Caball. reſolut. crimin. caſu 136. nu. 16. Farin. in Praxi crimin. q. 19. n. 23 cum ſeq.

Digitus non eſt membrũ. 16 Digitus nõ poteſt propriè dici noſtri corporis membrum, & conſequenter ſtatutum puniens abſcindentem mẽbrum non habet locum in abſcindente alicui digitum Farin. d. q. 19. n. 24.

Barba nõ eſt membrum. 17 Barba hominis non dicitur mẽbrum. Vide Marian. in cap. Ad audientiam nu. 201. de homicid. Farin. fragment. crimin. lit. C. n. 374. vbi n. 373. de mamilla, & n. 375. de dente, & n. 376. de auricula.

18 In text. ibi (*com beſta*) Nota quod ſi lex iubet fieri inquiſitionem, vel accuſationem quando percuſsio fuit facta cum armis, vel cũ ſanguinis effuſione, non probata qualitate reus venit abſoluendus, fuit ſententia Iacobi de Arena, & Cyn. in l. 2. Cod. de Probat. ſequuntur Panorm. & alij in cap. Conqueſtus n. 6. de foro comp. Hippol. in l. Si quis ne quæſtio n. 30. ff. de quæſt. & in Pract. §. Quoniam n. 52. & in §. Et quia n. 11. & conſ. 96. n. 2. Clar. lib. 5. §. vlt. q. 66. n. 4. Chærian. & Bellacomb. tom. 1. Commun. Opin. n. 258. & 261. pag. 505. Maſc. de Probat. concl. 1248. n. 30. licet aliter iudicatũ referat Gam. deciſ. 170.

19 In text. ibi (*eſpingarda*) Quia ſi ſolùm loqueretur in arco non comprehenderet tormentum manuale, iudicatum refert Cab. p. 1. Areſto 55.

20 In text. ibi (*nos quaes caſos, &c.*) Iudex originis, vel domicilij poteſt ad requiſitionem partis inquirere de delicto alibi cõmiſſo. Vide D. Barb. in l. Hæres abſens §. Proinde ff. de Iudic. in artic. de foro delicti à n. 27.

21 In text. ibi (*por não ſaberem que era cometido*) Nota quod ſi per ſtatutum punitur poteſtas non inquirens de delicto, excuſatur, ſi nemo denunciauit delictum, ſeu maleficiũ, quod notorium non erat. Vide l. 1. §. Magiſtratus ff. de Magiſt. conuen. Perez ad rub. tit. 25. lib. 3. Ordin. pag. 735. Rebuff. in tract. Nominat. q. 17. n. 3.

22 In text. ibi (*porque não he de crer, &c.*) Debet tamẽ probari ſcientia in iudice ex doctrina gloſ. in l. Ex maleficijs §. 1. verbo Ignorans ff. de Action. & obligat. quia vbi quis tenetur de culpa in omittendo debet probari ſcientia Emman. Soar. in Theſauro recept. ſentent. verbo Ignorantia, & culpa in omittendo leuior eſt quam in committendo ex Farin. in Praxi crimin. tit. de Pœnis temper. q. 88. n. 89.

23 In text. ibi (*as quaes inquirições, &c.*) Vide in ſimili Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 2. q. 5. art. 11. Dubitatum fuit *ſe por hũa deuaſſa começada dentro dos trinta dias da Ordenação q̃ por ſe não acharem então mays teſtemunhas, ſe não acabou ſenão dahy a cinquo, ou ſeys mezes, ſe podia o delinquente com as que de nouo ſe acharão, ſer pronunciado à priſão. Foy julgado que não, por ſe não acabar a deuaſſa dentro nos dittos trinta dias* teſte Melchi. Phœb. tom. 1. Areſto 139. *Senatus Supplic. iudicauit.*

AD §. XXXII.

In text. ibi (*feito algum dano*) Etiãſi furtum non interueniat, quia aliud eſt damnum, aliud furtum l. Nauta § fin. ff nautæ caupones. Vide multa per Ludou. Rodolphin. quæſt. Vari. lib. 2. q. 51.

AD §. XXXVII.

1 In text.ibi(*algũa peſſoa ferida*)Sem per enim prius conſtare debet crimen eſſe commiſſum ad hoc vt aliquis capiatur vide l 1. §. Illud autem. ff ad Sylan.Clar.lib.5.§.vlt.q.4.

2 In text.ibi (*& lhe for dito*) Vide Correa de Saa in Fragment. ad lib. 5 Ordinar.Regi.fol.29. à num. 24. & fol.32.à num.68.Vnde quæri poteſt ſi delinquens aufugerit à conflictu, dictumque ſit miniſtro iuſtitiæ arripuiſſe iter per talem viam, ſi eum inſequutus fuerit non ad alia ſe diuertendo, eumque apprehenderit an in conflictu eum apprehendiſſe videatur,ſitque locus huic Ordin.?Et videtur quod ſic prout reſoluit nouiſsimè Mendez á Caſtro in Praxi Luſit.lib.5.cap.1.n.14.

3 In text.ibi (*achando que algũa teſtemunha a culpa*) Ergo vnus ſolus teſtis ſufficit vt quis capi poſsit. Vide Bonacoſ.Commun.crim.p.2. verbo Captura fol.8 verſo.Clar.lib 5.§.vlt. q.5 ad finem,&q.28. n.2. Corre.de Saa vbi ſupra fol.28 à n.7.Et nõ debet citari Clar.q.11.n.2 & 3.& iſti teſtes non probant poſtea in proceſſũ Maſcard concl.1366.n.6.& 7. Captura etiam decerni poteſt præcedentibus legitimis indicijs , vide Clar q.20.nu.2.Bonacoſ.Commun. crimin.p.2.verbo Indicia fol.36.verſo.Corre.vbi ſupra verbo Prezo n.6. Farin.in Praxi crimin.p.1.q.27.à nu. 112. D. Barboſ. in l. Si quis poſteaquam n 75 ff.de Iudic.

4 In nouiſsima reformatione iuſtitiæ §.14 ita conſtitutum eſt.*Nos delictos, que prouados mereçerem pena de morte natural, poderão os Corregedores, Ouuidores dos Meſtrados,& juyzes de fora deſte Reyno,& ſenhorios de Portugal,prẽder as peſſoas que lhe diſſerem,quẽ ſaõ culpadas antes de formar culpa,com declaração,que dentro em oito dias (ſendo o caſo de deuaſſa)ſerão obrigados a tiralà:& não ſe prouando pela culpa aos preſos dentro do dito termo,ſerão logo ſoltos,ſem appellação nem aggrauo que lho impida, ficandolhes ſeu direito reſeruado contra a peſſoa que injuſtamẽte os fez prender para lhe pedir as perdas,& danos.E ſendo caſo de querela,a parte querelarà , & darà proua dentro do dito termo,porque ſe moſtre tanto que baſte para auer de ſer prezo,& não prouãdo ſerà logo ſolto na forma que fica dito.*

Noui ſima iuſtitiæ reformatio.

5 In text.ibi(*proceda contra elle*)Vide Corre. de Saa vbi ſupra fol.20. n.50.cum ſeqq.

6 In text.ibi (*as juſtiças acodirem aos arroidos*)Et iudex qui videt aliquos rixari,& non impedit illos,debet officio priuari ex Cyn. in l. Si ſeruus Cod.de Noxali, quẽ refert,& ſequitur Boer.deciſ.83.n.11.

7 In text.ibi(*ou ferimento pelo roſto*) Et cicatrix ſi ſit notoria ex inſpectione oculorum iudex poterit facere condẽnationem de ipſa cicatrice ſine medico. Vide Hippol.conſ.16.n. 7.& in Pract.§.Secunda nu.27.& §. Aggredior nu.130.& in l.1. §.Si ſerui quaſi n.11.ff.de quęſtion.Graue enim delictum reputatur vulnus in facie ſi ex eo remãſura ſit cicatrix.Vide Fari. in Praxi crim.q.18.n.97.cũ ſeqq. vbi n.99.grauius ſi fœminæ inferatur, & n.100.agit de læſione facta in oculo.

8 Hæc Ordinat. quatenus habet quod ſi agatur de vulnere inflicto in facie,& pars nolit accuſare, iuſtitiæ locus ſit,aduerſatur Ordin.lib.5.tit. 122. in Princ.& §.1.de quarum conciliatione agit Phœb diciſ.31. vbi à n 5.tenet quod ſi detur venia partis n c ex propoſito fuerit perpatratum maleficium , nec detur cicatrix deformans faciem locus non erit iuſtitiæ. Si verò non de-

tur

tur venia, & pars læſa nolit accuſare, data tamē in flagranti captura, tunc erit locus iuſtitiæ, & alteri Ordin. lib.5.

9 In text. ibi (*o mande ſoltar*) Vide Ordin. infra lib.5.tit.122.§.4. in fine. Iudex qui indebitè aliquem carcerari mandat iniuriarum actione non tenetur per text. in l. iniuriarum §. Is qui iure ff. de Iniur. & in l. Quod Reipub. ff. Eodem. Vide Pariſ de Puteo in tract. Syndicatus verbo Captura cap. 2. incip. Quia plerumque officiales n.5. verſ. Pone quod impetitur officialis, optimè Farin. in Praxi crimin. q.27. à n.134. & præcipuè n.137. vbi etiam aſſerit text. in l. Nec magiſtratibus ff. de Iniur. loqui quādo apertè apparet quod magiſtratus aliquid fecerit animo iniuriandi.

AD §. XXXVIII.

1 In text. ibi (*que as feridas ſaõ mortaes*) Vulnus lethiferum an ſit iudex ſe ex medicorum inſtruet iudicio, & illud dicitur cuius curatio, vel omninò impoſsibilis, vel difficilima eſt. Vide Bajard. ad Clar. § Homicidium n.135. optimè Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib.2. concl. 111. à num.17. Caſſan. in conſuetud. Burgund. rub.1.§.6. verbo par leurs n.4. Menoch. de Arbitr. caſu 265. à n.1. Maſcard. de Probat. concl.1077. nu.7. Vulnus non fuiſſe mortiferum in dubio iudicandum Menoch. d. caſu 265. num. vlt. Alex. Raudenſ. de Annalog. cap.31. n.32. Et ſi non fuit illatum vulnus, ſed contuſio requiritur examen ex Cabed. p.1. deciſ. 56. n. fin.

2 In text. ibi (*pelos melhores dous cirurgiães*) Dummodo communiter in arte periti reputentur. Vide Iaſ. in l. 2. nu.5. ff. quod quiſquis iuris. Auil. ad cap.1. Prætor. fol 50. n.28. Maſcar. concl.1034. n.11. & 22. & concl.1169. nu.20. Menoch. remed.5. Adipiſc. n.126. P. Sanch de Matr. lib.7. diſp. 113. n.16. & 17. Farin. in Praxi crim. q. 127. n.151. cū ſeqq. Cald. Perei. in l. Si curatorem verbo Minoribus nu.18. Et debent iurare, quia peritis in arte non creditur ſine iuramento ex Foler. in addit. ad Marant. de Ordin. iudic. p.6. memb.6. n.69. pag.327. Et ſi non conueniunt ſtandum eſt dicto ſenioris peritioris ex Tiraq. in præf. Primog. n.155. Caſſan. in conſuetud. Burgund. fol.70. nu.4. Gregor. l.16. verbo E conocieren tit.8. part.5. Et ſufficit vnus ſi ille tantùm ſit in ciuitate vide Hippol. in l. Diuus Pius n.11. ff. de quæſtion. Maſcard. concl. 615. n.7. Chærian. tom.1. Commun. Opin. lib.4. tit.9. nu.161. vbi ſecùs ſi cauſa ſit ardua, quia tunc tenetur mittere ad loca vicina Farin. d. q. 127. nu.153. Et aſſerenti in ciuitate adfuiſſe plures in arte peritos, quorum copiam haberi poterat, onus probandi incumbit ex Menoch. conſ.351. n.31.

3 Sententia ſecundùm medicorum, aliorumque in arte peritorum iudicium lata, an & quando in rem iudicatam tranſeat? Vide Fului. Pacian. de Probat. cap.47. ſub nu. 88. Burſat. conſ.184. nu.3. Theſaur. Pedam. deciſ.25. num.2. Menoch. conſ. 849. n.2. Farin. d. q.127. à n.128. optimè Bernar. Græuæ. d. concl.111. conſid.1.

AD §. XXXIX.

Dubitatum fuit *ſe ſe podia auer por ſerrada hũa deuaſſa com dez teſtemunhas sòmente, & determinouſe que erão neceſſarias ao menos trinta, & baſta eſte defeito, para ſe annular a deuaſſa* prout iudicatū refert Melch. Phœb. Areſt.106. *Senatus Supplic. iudicauit.*

AD

AD §. XXXXII.

Vide Perez l. 1. in med. verſ. Vtrum autem iudex tit.1. lib.8. Ordinam. Menoch. de Arbitr. caſu 341.

AD §. L.

Vide legem quæ poſita eſt in fine voluminis Ordinar. fol. mihi 174. *ſobre ſe deuaſſar dos officiaes da juſtiça, poſto que ojão de dar reſidencia.*

AD §. LXI.

In text. ibi (*ou fizerão alguus outros erros em ſeus officios*) Qui ſi de conſilio ſui aſſeſſoris errauerint non puniuntur. Vide Menoch. de Arbitr. lib.1. q 23 n.9. & caſu 253 n 5. & caſu 359. n.16. & 24. Et culpa imputatur aſſeſſori Cabed. deciſ. 74. p.2. n.5.

AD §. LXII.

1 Vide leg. quæ poſita eſt in fine voluminis Ordinat. fol. mihi 175. *em que ſe manda deuaſſar pelos Corregedores, & Prouedores das comarcas dos eſcriuães, tabelliães, & mays officiaes da juſtiça de que fala eſte § poſto que dem reſidencia de tres em tres annos.*

Nouiſſima iuſtitiæ reformatio. 2 In nouiſsima reformatione iuſtitiæ in §. antepen. ita conſtitutum eſt. *Não poderá nenhum eſcriuão ter mays de dous eſcreuentes, & eſtes terão carta de eſcreuentes, paſſada pela Chancellaria, & ſe deuaſſará delles como dos de mays officiaes de juſtiça, & ſerão caſtigados pelos erros que fizerem, como os proprios eſcriuães, &c.*

3 Vide Cabed. p 1. ſtylo propè antepen pag. 58. vbi in hæc verba: *Eſtá por muytas ſentenças determinado no Relação, que os rendeiros do verde não ſão officiaes de juſtiça, para ſe deuaſſar delles nas deuaſſas géraes, &c.* Vide Ord. hoc libro tit. 68. §. 14. *Senatus Supplic. iudicauit.*

AD §. LXIX.

1 In text. ibi (*pagará*) Vide D. Barboſ. in l. Eum qui remere n. 204 ff. de Iudic. Et inquiſitio eſt nulla, proceſſus, & ſententia vide Farin. in Praxi crimin. q.3. n.5.

2 In text. ibi (*perdas*) Ergo appellatione expenſarum non veniunt damna, nec è contra. Vide Azeued. l.3. in fine tit.13. lib.4. nouæ Recopil.

3 In text. ibi (*ſerá degradado dous annos para Africa*) Intellige parte inſtante circa condemnationem per l. vlt. Cod. Si intra certum tempus, reſoluit Farinac. in Praxi crimin. q. 34. n.126. cum ſeq.

Ad tit. 66 Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 46. De Decurionibus.

Dos Vereadores.

1 Decuriones repræſentant totam ciuitatem Menoch. cõſ. 134. n 14. vol.2. Et quod factum eſt ab illis, videtur factum à populo. Vide Gregor. l.24. tit.4. part.3. & l 17. tit 10. part.7. Menoch. conſ. 390. n.34. Garci. de Nobilit. gloſ. 3. §.2. num.2. Et non ſunt prout olim erant decuriones Roman. conſ. 501. ad finem, & non habent aliam poteſtatem, quàm eam, quæ illis à lege Regni conceditur ex Dec. conſ. 5. antè n.1. Stephan. Gratian Diſcept. Forenſ. cap.196. nu.17. & 18. Farin. in Praxi crimin. p.1. q. 41. n.58. aduerte etiam quod decuriones habent poteſtatem ſtatuendi, ſed non exequẽdi ſtatuta, nec poſſunt iubere vt aliquis carceri mancipetur. Vide Cab. deciſ. 73.

deciſ.73.p.1. Et vnus ex Decurionibus electus maior in ætate eſt præferendus in prærogatiua ſedẽdi alij, qui prior fuit adeptus poſſeſsionem Decurionatus, ita refert Phœbos tom.1.deciſ.66.à n.1.& n.12.reſoluit quod is qui fuerit electus ad officiũ Decurionatus non poteſt adminiſtrare ante confirmationem.

2 Decurionibus tradi debent ciuitatis claues per l. Turres Cod. de oper publ.reſoluunt Bonacoſ. tom. 2. Commun.Opinion.lib.8.tit.7. n. 6 in fine Rip. de Peſte p.2.nu.415. vbi an cuſtodia clauium ſpectet ad ſyndicum vniuerſitatis, & num.411. quod electio cuſtodum tempore peſtis ſpectat ad decuriones.

3 Negligentia in officio decurionibus imputatur. Vide Cald.Pereira in l. Si curatorem verbo Sine curatore n.7. Poſſunt petere mutuo pecuniam à ditioribus pro neceſsitatibus populi. Vide Gregor.tit.in princip.verbo De gracia part.5. Rip.de Peſte p.3. nu.162. Gemin.de Vſutis comment.3.§ 3. num.84. ad finem. Mench.Illuſt.cap.6. nu.7. cum ſeq. Mexi.in tract. taſſæ panis concl. 1. n.58. Auend. de Exequendis mand. p.1.cap.19.n.34.& p.2.cap.14.nu.9. Cened.Pract.& Canon. quæſt.lib.1. q.33.n.22.cum ſeqq.

Aduocatus poteſt eſſe decurio. 4 Aduocatus poteſt eſſe decurio Azeued. ad Curiam Piſanam lib.2. cap. 23. Et mercatores in ſua patria Mexi. in tract. taſſæ panis concl.5. n 137.

Mechanicus non poteſt eſſe decurio. 5 Mechanicus non poteſt eſſe decurio. Azeued. ad l.7.n.13.tit.9. lib.3. nouæ Recopil. Nec damnatus atroci iniuria l. Diuus ff. de Iniur. Tiraq. de iudicio in rebus exiguis verſ. 64. pag.mihi 70. Nec qui publicè verecundiam paſſus eſt propter delictum. Vide Auend. de Exequendis mand.p.1.cap.18.nu.24. pag.278. & cap. 19. num.24. verſ. Sunt autem. Azeued.l.7.n.15.tit.9.lib.3.nouæ Recopil. Nec ille qui exercet artem notariatus Gutier.Pract.lib.1. q.137. n.13.

AD §. I.

Decurio habitans rure poteſt cogi redire ad ciuitatem. Nota quod decurio habitans rure poteſt cogi redire ad ciuitatem. Vide Azeued. ad Curiam Piſanam lib.3.cap.2.& l.6.titul.3.lib.7. nouæ Recopil.& in multis locis edita ſunt ſtatuta,& leges municipales,quibus compelluntur ciues, vt in ciuitate ipſa habitẽt, nec in rus ſe cõferant, ne eorum conſilio, & opera ciuitas careat, quæ ſanè ſtatuta non ſolùm æquitati, ſed & iuri communi conſentanea eſſe poſt alios ſcribit Menoch.de Præſumpt.lib.5.q.12.n.4.

AD §. IIII.

Concordat alia Ordinat. infra hoc lib.tit.74.§.10.Et gubernatores debent intendere vtilitati publicæ vt per Fr. Emman. quæſt.Regular. tom.3.q.34.art.5.

AD §. V.

Concordat alia Ordin.infra hoc lib. tit.65.§.25.& admittitur tamen remedium de quo ibi §.28.

AD §. XI.

1 Vide apud Hiſpanos l.3 titul.7. lib.7.nouæ Recop vbi Azeued.& in l.7.n.6.

2 In text.ibi*(Porem ſe acharem,&c.)* Quomodo & quando præſcribi poſſint quæ ſint in vſu publico oppidi? Vide Valaſc. de Iure emphyr.q.8. n.38.Auend. de Exequendis mand. p.2.

p.2.cap.4.n.8.Greg.l.7.tit.29. part. 3. Azeued.l.1.tit 15.lib.4. nouæ Recop.Cald.Pereira de Empt. cap.21. num.5.

3 In text.ibi (*elles logo per ſy, &c.*) Hæc Ordinat.in hac ſecunda parte, vt non contrarietur priori,eſt intelligenda de vi facta communitati intra annum.

AD §. XII.

1 Quibus ſolemnitatibus locentur loca,ſeu res ciuitatis,aut municipiorũ vide Auend. de Exeq.mand. lib. 2. cap.12. quem citat Valaſc. de Iure emphyt.q.20.n.16.

2 In text.ibi(*& as que acharem &c.*) Qui finito officio non tenentur ex contractu,niſi obligauerint ſe nominatim,vt fuit concluſum in Capella Tholoſ.deciſ.70.Vide tamen l.2. Cod de adminiſt.rerum publ.lib.11. vbi Plate.Gõzal.ad reg.8.Canc.gloſ. 37. n.29.Secùs ſi ex delicto quia tenentur de mala adminiſtratione, & facit cap.Aduerſus de Immunit.Eccleſ.Cald.Pereira in l. Sicuratorem verbo Sine curatore n.7.

AD §. XVI.

In text.ibi(*encorrerão nas penas &c.*) Nota quod licet fiat retorcutio ſtatutorum contra iudicem, & conſules,non tamen fit contra alias perſonas de populo,quæ illi ſtatuto interfuerunt. Vide Iaſ.in l.1. n.13. & in l.2.n.2.ff.quod quiſquis iuris.

AD §. XVII.

Vide Valaſc. de Iure emphyt. q. 20.n.16.col.2. Azeued.l.1.tit.5.lib.7. nouæ Recop.Auend de Exequend. mand. p.1. cap.12. vbi latiſsimè an domini vaſſalorum poſsint facere defenſas in terminis locorum ſuorum,vel prohibere venationem, & vſum piſcandi ſubditis ſuis.

AD §. XIX.

Vide Azeued. ad Curiam Piſanam lib. 2. cap. 20. Et non poſſunt pœnam minuere niſi data cauſa ex Bobadil in ſua Politica lib.4.cap.5.à nu.62. Iudex enim inferior in foro, etiã interiori pœnã minuere legalẽ non poteſt ſine cauſa in proceſſu inſerta vt per Cou. lib.2. Vari. cap.9. Clar.§.fin.q.85. nu.10. verſ.Vlterius quæro.Auend. de Exequend.mand. p.1.cap.7.n.7.verſ.Et ſicut in fine,& p.2.cap.16.à n.11.

AD §. XXI.

De iure Decuriones poterant taxare ſalaria ſuis legatis l.Legatus §.Si quis Cod.de legat.lib.10.& l.A tutoribus §.vlt.ff.de admin. tutor. Auen. de Exequend.mand.cap.2.n.8.

Dubitatum fuit *ſe por cauſa de tranſação podião os Vereadores ou outro official da Camara quitar coima.* Determinouſe *que ſi, quando pendião demandas* teſte Melch.Phœbo Areſto 47. *Senatus Supplic. iudicauit.*

AD §. XXIII.

Vide Bart.in l.Prætor ait §. vlt. ff. de Edendo.Auend. de Exequendis mand. p.1. cap.21. num.11. Azeued. l.8.n.4.tit.6.lib.4.nouæ Recop.

AD §. XXIIII.

In text.ibi (*poços*) Vicini tenentur pro puteo publico reaptando. Vide Angel.in l 1. §.Vicinales ff. Ne quid in loco publico. Guid. deciſ. 444.

Cott.

Digitized by Google

Cort. in Memorab. verbo Puteus pag. 719. Iaſ. in l. 2. Cod. de Iure emphyt. num. 26. Hippol. in Pract. §. Aggredior n. 73. Menoch. remed. 8. retin. nu. vlt. Ceuall. Communium contra cõmun. tom. 4. q. fin. n. 272.

AD §. XXV.

In text. ibi (*jurados*) Vide Caball. reſolut. crimin. caſu 126. n. vlt.

AD §. XXVI.

Vide Caſſan. in Catalogo gloriæ mundi p. 7. conſid. 21. & l. 15. titul. 7. lib. 7. nouæ Recop. Azeued. l. 5. tit. 7. lib. 3. pag. 288. Cœli. Rodog. lection. antiq. lib. 26. cap. 5. ad finem Auil. ad cap. 1. Prætor. fol. 55. Rebuff. ad l. 30. ff. de Verbor. ſignif. pag. 176. Auen. de Exequẽdis mand. p. 2. cap. 10. n. 23.

AD §. XXVIII.

1 In text. ibi (*& outros fação de nouo*) De huiuſmodi ſtatutis vide Abb. in cap. Conſuluit in 3. nu. 4. vbi Deci. num. 4. & 5. de Appellat. Garci. de Nobilit. in inſcript. nu. 10. Azeued. l. 14. n. 2. titul. 6. lib. 3. nouæ Recopil. pag. 250.

2 In text. ibi (*conſiderando em todo as couſas que a bem commum cumprirem*) Vide Cabed. p. 1. deciſ. 74. n. 4. quod ad Decuriones pertinet in ciuitate ſtatuere de his omnibus quæ ciues, & incolas dirigant ad bene, beateque viuendum, præſertim circa victualia, & opera mechanica.

3 In text. ibi (*chamem os juyzes, & homẽs bõs*) Vide l. 2. & l. Ambitioſa ff. de decretis ab ordine faci. Nota quod ſingulorum de vniuerſitate nomina ſcribenda ſunt in arduis, de quo Bart. in l. 1. ff. de albo ſcribendo Roland. conſ. 90. vol. 2. Redoan. de rebus Eccleſiæ non alien. rub. do his qui conſentiunt alienationi §. & in tali canonicorum fol. 191. Garc. de Nobilitate gloſ. 3. §. 2. n. 8. Steph. Gratian. Diſceptat. Forenſ. cap. 196. n. 11. Et ad Rectorem antiquiorem pertinet congregare ſenatum Gregor. l. 21. verbo & llegat titul. 18. part. 2. Fr. Emman. quæſt. Regular. tom. 3. q. 73. art. 3. ad finem.

4 In text. ibi (*& guardar*) Intellige durante illo anno, quo finito expirat eorum imperium. Vide Iaſ. in §. Sed iſte num. 33. Inſtit. de Action. per text. in Princip. Inſtit. de perpet. & tempor. action. Menoch. conſ. 182. n. 12 Azeued. ad tit. 1. n. 8. lib. 2. nouæ Recop. pag. 123. D. Barboſ. in l. Quia tale num. 94. ff. ſoluto matrim.

5 In text. ibi (*ſe tiuerem demanda*) Aduerte quod conſules ciuitatum, & alij adminiſtratores iniuſtam litem proſequentes tenentur iudicati vt per Paul. Montan. de Tutelis cap. 31. effectu 6. à n. 4.

AD §. XXIX.

1 In text. ibi (*não lhas poderà reuogar*) Nota quod ſtatutum debet eſſe cõmune, neque enim poteſt cõcedi in odium certarum perſonarum, itaut liceat ab huiuſmodi iniquitate appellare. Vide Ozaſc. deciſ. 17. n. 16. Menoch. conſ. 39. num. 25. & 26. Mench. frequent. cap. 4. nu. 6. Perez l. 2. verbo Cornudo in fine tit. 9. lib. 8. Ordin. pag. 229. Viui. & Bonacoſ. tom. 1. Commun. Opinion. lib. 1. tit. 17. n. 253. & ſeq. pag. 233.

2 Nota in hoc Regno ſemper practicatum fuiſſe quod in his pœnis ſtatutorum oppidorum, & ciuitatum nũquam captiuis pars daretur, ſed in

alijs pœnis impoſitis ab officialibus iuſtitiæ. Ita Cabed.p.2.deciſ.60. Et anno Domini 1607. die verò tertia Decembris emanauit regium diploma,quo cautum erat *que as camaras deſte Reyno nas poſturas que fizerem,não appliquem parte aos captiuos.*

3 In text.ibi(*quizer aggrauar, &c.*) Intellige ſuis expenſis. Vide Azeued.ad Curiam Piſanam lib.2.ca.16.

AD §. XXXII.

1 Nota quod numerus aliquorum miniſtrorum Reipub. taxari poteſt, qui panem,vinum, piſces, & carnes ad vrbem adducant. Vide Cabed. p.1.deciſ.74.n.4. Et pretium poteſt de publico taxari reſpectu pannorum pro faciendis veſtibus. Surd. de Aliment.tit.8.priuil.94.n.9.

2 Et vnus artifex non poteſt vti officio alterius, poteſt tamen vti diuerſis negoriarionibus Cabed.p.1. deciſ.158. vbi de cauſa mota inter ſergueiros, & ſombrereiros, Matienſ.l.12.gloſ.1.titul.12. lib.5. nouæ Recopil.

3 In text.ibi(*& as mays couſas que ſe comprarem,& venderem*)Non in ſapone vide Cabed. p. 2. Areſto 8. & in his quæ ſunt neceſſaria ad victum, poteſt princeps, vel officiales ab eo poteſtatem habentes taxare pretia: & ſtatuere quonam tempore vendi debeat frumentum, vide Cabedum deciſ.92.p.2.

AD §. XXXIIII.

Vide Surd. de Alimenr. titul.8. priuil.94.à nu.4. Stephan. Gratian. Diſcept.Forenſ.cap.149. nu.38. vbi reſoluit quod ſtatutum debet eſſe commune, nequè enim in odium certarum perſonarum, itaut liceat ab huiuſmodi iniquitate appellare.

AD §. XXXX.

1 Deſumitur ex l.1.Cod.ſuper indict. lib. 10. l.Nemini, & l. Omnes Cod.Operibus publicis,& vide Menoch.conſ.28.n.34.& conſ.32.n.30. Rebuff.ad l.27.ff.de Verbor. ſignif. pag.157. Azeued. l.1. titul.6. lib.7. nouæ Recopil. Theſaur. deciſ.57.à num.1. Garci. de Expenſis cap.12. à num.63. Phœbos deciſ.34.n.12. vbi n.13.limitat vbi eſt neceſsitas ſaltem grauis,tunc enim concilium ciuitatis,& Decuriones poſſunt collectam imponere, & citat Auend. de Exequendis mand.cap.14.num.18.verſ. Nono. *Collecta non imponitur niſi de licentia Principis.*

2 Circa materiam impoſitionum collectarum vide Capell. q.348. Ioſeph.Ludou.Peruſ. deciſ.43. Steph. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap.196. n.31.cum.ſeqq. Collecta per capita an per facultates imponatur? Vide Bellacom.tom.1.Cõmun.Opin.lib.4.tit.39.nu.9.pag.647.Azeued. l.3. n.1.& 11.tit.14.lib.6.nouæ Recop. Et an immunitas vni conceſſa alijs accreſcat? Vide Aufrer. ad Capell. deciſ.348.Azeued.l.2.tit.14.lib.6.Reo.

3 In text.ibi (*& não ouuer para ellas dinheiro do concelho*) Debet enim vniuerſitas prius ſuos reditus exequtere antequam particulares exigat. Vide gloſ.in l.1.§.Quod ſi nemo verbo Proconſul ff. quod cuiuſcunque vniuerſ. nomine, Surd. de Aliment. tit.7.q.22. n.7. & faciunt quæ q.30. n.11.cum ſeqq. Menoch.conſ.75.n. 86.Cabed.deciſ.49.n.3.p.r.

4 In text.ibi(*o eſcriuão ao Corregedor da comarca*)Nam dato periculo in mora poſſunt ſine Præſide collectam imponere. Vide Mexi. in tract. taſſæ panis concl.1.n.62.cum ſeq.Azeued. ad l.25.

ad l. 25. num. 5. titul. 6. lib. 3. nouæ Recopil. pag. 262.

AD §. XXXXI.

1 Nota quod vniuerſitates, & communitates, quæ non habent iuriſdictionem, ſed ſunt ſubditæ, & ſubiectæ ſub alio domino non poſſunt facere collectas, nec tallias. Ita Caſſan. in conſuetud. Burgund. rub. 13. §. 6. verbo de poete n. 8. & 9. Capell. deciſ. 347. Syluan. conſ. 9. nu. 15. & conſ. 32. n. 15.

2 In text. ibi (*que em ſeu titulo he conteudo*) Vide ſupra titul. 58. §. 43. num. 15.

3 In text. ibi (*ſe contem no titulo do juyz dos orfaõs*) Infra hoc lib. ti. 87. §. ii.

AD §. XXXXII.

1 In text. ibi (*os fidalgos caualeiros, &c.*) Nota quod hi quamuis tabelliones ſint, non amittunt priuilegia nobilitatis, ſicquè non ſunt cogendi cum plebeis ad ſolutionẽ tributorum, & ſuperindictionum. Vide Cou. Pract. cap. 19. n. 7. Azeued. l. 22. n. 5. ti. 6. lib. 6. nouæ Recop. latiſsimè Gutier. Pract. lib. 1. q 137. per totam.

2 In text. ibi (*Doutores*) Procedit in magiſtris Artium, qui Doctorum priuilegijs gaudent prout latiſsimè comprobat Ioann. Martinz à Coſta in addit. ad formam libellorum annot 53. à n. 7. & iudicatum vidi in Senatu Supplicationis.

Senatus Supplicat. iudicauit.

3 In text. ibi (*Lecenceados*) Vide Syluan. conſ. 88. nu. 8. & 14. Gregor. l. 4. verbo por ſciencia tit. 29. part. 7. Et procedit in aduocatis. Vide Gregor. l. 2 verbo ſabedoria tit. 10. part. 2. & l. 8. verbo que mueſtran tit. 31. part. 2. Menoch. de Arbitr. caſu 379.

4 In text. ibi (*& algũas peſſoas que tão pobres ſejão*) Vide Gregor. l. 4. verbo eſcuſa titul. 19. part. 4. Roland. conſ. 66. nu. 20. vol. 1. Mench. Illuſtr. cap. 41. n. 4. & 7. Surd. de Aliment. tit. 8. priuil 91. n. 5. Azeued. l. 4. n. 6. tit. 14. lib. 6. nouæ Recopil. Flores de Mena Vari. lib. 2. q. 21. n. 129. Et de collecta ad ſoluendas expenſas cauſæ, in qua omnes fuerunt partes vide Cabed. p. 2. Areſto 15. Et immunitates ſunt reſtringendæ ex Vincenç. de Franch. deciſ. 259. n. 24.

5 In text. ibi (*& aſsi os juyzes, &c.*) Vide Guid. q. 398. Caſſan. in conſuetud. Burgund. rub. 1. §. 4. n. 57. fol. 37.

6 In text. ibi (*os que tiuerem por priuilegio eſpecial*) De priuilegiatis, qui ſe excuſant à muneribus vide Bonacoſ. Commun. crimin. p. r. verbo Gabella fol. 78. verſo Caſſan. d. §. 4. gloſ. & fur des homes num. 60. & in Catalogo gloriæ mundi p. 9. conſid. 33.

7 In text. ibi (*que não paguem nas fintas*) Nota quod ſi iſti deſcribantur in libro debentium, & ſcientes non appellauerint intra decem dies, ſi poſtea conueniantur vt ſoluant, non excuſabuntur. Ita Angel. in l. 1. §. Si quis tutor ff. quando appellandum ſit. Garci. de Nobilit. gloſ. 4. n. 18. & gloſ. 47. nu. 20. Maſcard. de Probat. concl. 207. in fine, & vi. Bernard. Græueum ad praticam Cameræ Imper. lib. 2. concl. 60. conſid. 9. n. 2.

AD §. XXXXIII.

1 In text. ibi (*ou para fazimento, ou refazimento dos muros*) Vide l. 2. Cod. de quibus munerib. lib. 10. Auiles ad cap. 23. Prætor. verbo den orden n. 3. ad hoc quod à reparatione murorũ nemo excuſatur, nec à reparatione pontiũ, & aquæductuum publicorũ.

2 Eccleſijs, & eccleſiaſticis niſi de

F 2 conſen-

Digitized by Google

conſenſu ſummi Pont. ad reparationem murorum, pontium, viarũ, &c. licitum non eſt tributa imponere etiam cum laicis communia, quãuis laicorum bona ad illorum reparationem ſufficiant inconſulto ſummo Pontifice, niſi tanta ſit neceſsitas, & pietas quod ſine periculo, aut ſcandalo ad illũ recurri non poſsit, tunc enim ſufficit Epiſcopi cum clericis conſenſus, vide cap. Non minus cap. Aduerſus de Immun. Eccleſ. cap. 1. eod. tit. in 6. l. Placet Cod. de Sacroſ. Eccleſ. l. 2. Cod. de Epiſcop. & cleri. Auth. Item nulla cõmunitas Cod. eod. tit. per quam videtur abrogatã eſſe l. Ad inſtructiones Cod. eod. Angel. in Sum. verbo Immunitas §. 37. Syluest. eod. verbo 1. n. 20. Greg. l. 54. verbo en las calçadas tit. 6. part. 1. P. Ledeſm. in Sum. tom. 2. tract. 7. cap. 2. concl. 27. Gutier. Pract. lib. 1. q. 3. D. Sahag. in cap. 2. de Iudic. à n. 25. Fr. Emman. in Addit. ad explicat. Bullæ Cruci. § 9 nu. 72. Card. Tolet. in Sum. lib. 1 cap. 29. P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 672. Guid. Pancirol. in theſauro Vari. lect. lib. 3. c. 31. Ceuall. Commun. contra cõmun. q. 415. & tom. 4. q. 896. n. 617. cũ ſeqq. Pradil. in Sũma legum pœnal. p. 2. caſu 48. n. 12. P. Azori Inſtit. Moral. p. 2. lib. 10. cap. 7. col. 1080. Flores de Mena Vari lib. 2. q. 21. à n. 213. Morl. in emporio iuris p. 1. tit. 1. q. 16. n. 22. Et definitum fuiſſe à Clemente VIII. anno Domini 1600. quod Eccleſiaſtici de mãdato Eccleſiæ ſoluant tributũ quando laicorũ bona non ſufficiunt refert D. Mart. de Iuriſd. p. 4. cent. 1. caſu 1. n. 52. Et latius caſu 9 Bernar. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 2. concl. 52. nu. 15. latè Fr. Antonius de Souſa in relect. de Cenſuris Bullæ Cœnæ cap. 19. diſp. 92. plures Doctores refert Cened. ad Decretal. collect. 153. nu. 4. optimè Nicol. Garci. de Benefic. p. 2. cap. 3. à n. 11. vbi dicit in Rota fuiſſe deciſũ quod clerici non tenentur ad gabellam impoſitam à laicis pro reparatione murorum, pontium, viarum, niſi fuerit de licentia Papæ.

3 Nota quod ciuitates, ac cõmunitates pro ſalario medici, & aduocati abſq; Regia licentia non poſſunt imponere collectam. Vide tamen Bellacom. tom. 2. Cõmun. Opin. lib. 4. tit. 39. nu. 2. pag. 646. Auil. ad cap. 1. Prætor. fol. 55. Azeued. ad Curiã Piſanam lib. 2. cap. 20. Perez l. 1. tit. 12. lib. 2. Ordin. pag. 308. Auend. de Exequendis mand. p. 2. cap. 10. n. 11. Flores de Mena Vari. lib. 2. q. 21. n. 20.

AD §. XXXXIIII.

In text. ibi (*para o leuar dos preſos*) Remiſsio cuius expenſis ſit facienda? Vide Menoch. de Arbitr. caſu 228. n. 8. Perez l. 2. verbo que lo embien a coſta del querelloſo titul. 17. lib. 8. Ordin. pag. 341. Vincent. de Franch. deciſ. 332. num. 4. Pennam in Direct. Inquiſitor. p. 3. comment. 34. Surd. de Aliment. titul. 1. q. 74. Corre. de Saa in fragm. ad lib. 5. Ordinat. fol. 39. num. 135. Sebaſt. Næui. ad Auth. de Exhibendis reis in princip. num 3. collat 5. D. Barboſ. in l. Hæres abſens §. Proinde in att. de foro delicti n. 89. cum multis ſeqq. Rebuff. in tract. de Except. nu. 201. plures refert Doctores Cened. ad Sextum collect. 33. n. 3.

AD §. IL.

Circa modum excuſationis concordat alia Ord. ſupra hoc lib. tit. 62. §. 78. & de his receptatoribus vide latè. Ferdin. Paez de excuſatione paren-

parentum ob numerum liberorum n.1. cum ſeqq. vbi etiã reſoluit quod his receptatoribus triennij datur va catio iuxta text. in l. 2. Cod. de honor. & muneribus contin. lib. 10. Garci. de Nobil. gloſ. 35. nu. 65. cum ſeqq. Vincent. de Franch. deciſ. 264.

Ad tit. 67. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 45.

Em que modo ſe fará a eleição dos juyzes, Vereadores, Almotaces, &c.

De electionibus iudicum, adilium, & decurionũ faciendis.

1 SVper electionibus nouiſsime extat Regium diploma editum à Rege Philippo II anno Domini 1612. die verò ſexta Iunij, quo datur regula in electione ſeruanda. Plura de electionibus vide per Cabedum deciſ. 84. p. 2.

2 Eligibilis de iure cõmuni fit inelegibilis de conſuetudine per cap. Cum olim vbi notatur de cleri. coniug. Aym. conſ. 238. n. 6. Cõtrariũ tamen reſoluit Bobadil. in ſua Politica lib. 3. c. 8. n. 9. Et conſuetudo in electionibus multũ valet, & cõſideratur vt per Melch. Phœb. deciſ. 67. n. 12.

3 Deſcendentes ex conuerſis iudæis non ſunt eligendi ad officia publica, & honores per cap. Conſtituit 17. q. 4. reſoluunt Hippol. ſing. 197. Otalor. de Nobilit. p. 3. cap. 7. nu. 20. verſ. Cæterum Simanch. de Cathol. tit. 47. nu 82. & ſeq. Perez l. 4. tit. 3. lib. 8. Ordin. Auend. de Exequendis mand. p. 1. cap. 19. n. 2 Olan. in Antinomia iuris verbo Deſcendentes nu. 35. Azeued. ad Curiam Piſanam cap. 12. nu. 23. & ita cautum eſt in d. Regio diplomate ibi, *& ſem raça alguã* Curi. Philipp. p. 1. §. 2. n. 19.

Baſtardi, & ſpurij an eligendi.

4 De baſtardis, & ſpurijs vide Auend. d. cap. 19. n. 19. & quod filius Commendatarij profeſsi in Ordine noſtri Ieſu Chriſti non eſt ſpurius reſoluunt P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 141. poſt Guti. & Flaminium Phœbos deciſ. 68. Azeued. ad l. 7. nu. 14. tit. 9. lib. 3. nouæ Recop. vbi n. 13. de tabernarijs, & alijs vilibus perſonis, de quibus idem Azeued. ad Curiam Piſanam lib. 1. cap. 12. n. 23. Exercens enim tabernam, miniſtrando cibũ, & potum venientibus ad domũ ſuam amittit priuilegium nobilitatis ex Gutier. Pract. lib. 1. cap. 137. n. 11.

Nemo poteſt ſe ipſum eligere.

5 Nemo poteſt ſe ipſum eligere, cap. Cum in iure peritus vbi gloſ. de Elect. Iaſ. in l. Cum filiusfam. n. 19. ff. de legat. 1. Azeued. ad Curiam Piſanam lib. 2. cap. 11. Cened ad Decretal. collect. 99 n. 3. & de nominatione agit Valaſc. conſ. 193. n. 8.

6 Nobilis non poteſt eligi ad officium procuratoris quãdo cõſuetudine introductum fuit ne huiuſmodi perſonæ ad hoc munus eligãtur Vide Cab. p. 1. Areſto 89. Et qui electi ſunt á Rege non poſſunt ſe excuſare niſi coram Senatoribus ſacri Palatij per Ordin. ſupra hoc lib. tit. 3. §. 14. reſoluit Cabed. p. 1. deciſ. 38. n 3.

7 Electionem non ritè factam, de aliquo officiali ad inſeruiendũ Reip. poteſt quilibet de populo impugnare quia intereſt Reip. habere plures à quibus defendatur l. Nam & intereſt ff. de Muner. & honor. Auend. de exequendis mand. lib. 1. cap. 19. n. 27. Azeued ad l. 1. n 6. tit. 14. lib. 5. nouæ Recop. Burg. conſ. 10. n. 20. Matienſ. l. 1. gloſ. 8. tit. 14. lib. 5. nouæ Recopil. Bobadil. in ſua Politica lib. 3. cap. 8. n. 17. Cabed. p. 1. deciſ. 112. & p. 2. deciſ. 84. n. 16. cum ſeq.

Senatui Supplic. indicauit.

8 In ſupremo Senatu iudicatum fuit in inſtrumento grauaminis quod dum pendent exceptiones contra electionem ſolemniter factam electus, nec officium

exercere valet, nec poteſt iuramentum ſubire donec terminentur exceptiones, teſte Melch.Phœbo deciſ.65.à princip.

9 Electus agens interdicto vnde vi debet probare non ſolùm poſſeſſionem per ingreſſum, ſed etiam ſuã electionem rectè factã, aliàs non obtinebit Vide Bellam.deciſ.17.Afflic.in conſtit. Regni ſub rub.48. Azeued. ad Curiam Piſanam lib.1.cap.13.n.3. Et pendente quæſtione ſuper nullitate electionis ſuperſedetur in adminiſtratione. Vide Vincēt.de Franch. deciſ.419.n.1.Et electus pro officiali ad certum tempus lapſo illo tempore intra quod fuit impeditus ſeruire, non debet ſibi reintegrari aliud tantum tempus, quo fuit impeditus ſeruire vt per Vincent.de Franc.deciſ.419.num.2.& 3. optimè Valaſc. conſ.155.n.4.& 5.

10 In electione Ædilium iudex in camera votum non habet, prout iudicatum fuit Portucalenſi Senatu anno Domini 1600. die verò 22. Februarij Iudic.D.D.Aluaro Velhó, & Ludouico Daraujo, ſcriba Antonio de Mendoça. Quando dantur pares voces in electionibus forte dirimenda eſt quæſtio, quod iudicatum fuiſſe in ſupremo Senatu refert Melch.Phœbus deciſ.67.nu.1.&.2. vbi nu.3.aſſerit in hoc anno 1618.in eodem Senatu iudicatũ fuiſſe quod ſi dentur pares voces in electionibus quod noui ſuffragatores ſint euocandi ex proceribus ciuitatis.

Senatus Portucal. iudicauit.

Senatus Supplicat. iudicauit.

Ad Princip. Ordin. Regia.

1 In text.ibi (*com os homẽs bõs*) De viro bono, quod ſumatur pro iudice aſſerit Rebuff.ad l.73.ff.de Verbor. ſignif. ſub verbo viri, boni arbitrio, pag 352.vbi etiam reſoluit virum bonum pro vtili, vel recto accipi in l. Fideicommiſſatij in fine ff. de Fideicommiſſar. libert. ibi, vel bonis viris cõplutibus. Et in electionibus habetur reſpectus ad numerum perſonarum eligentium, non vero ad eorum qualitatem, & dignitatem, ita Phœb.deciſ.66 n.18.

2 In text.ibi (*tomarà em eſcrito o eſcriuão da camara*) Vide Gam.deciſ.184.

3 In text.ibi (*cunhados*) Etiamſi ſit maritus cognatæ propriæ, vel vxoris prout iudicatum refert in ſupremo Senatu Melchi. Phœbus deciſ. 66. n.14.&15.

Senatus Supplic. iudicauit.

4 In text.ibi (*as peſſoas que mays pertencentes lhe parecerem*) Qui ſint magis idonei vide Tiraq. de Nobilit. cap. 20. n.1.Capic.deciſ.27.n.8. Caſſan. in Catalogo gloriæ mundi p.8.conſid.36.Menoch. lib.6. de Præſumpt. q.59. nu.10. Auend. de Exequendis mand.p.1.cap.19. nu.16.cum ſeqq. Cabed.p.2.deciſ.84. in princip. Et poſſunt eligi viles perſonæ quoties Reſp. vel Eccleſia idoneorum hominum penuria laborat, quia tunc minus idonei muneribus obeundis admouentur. Vide Bobad.in ſua Politica lib.3.cap.4.n.38.Stephan.Gratian.Diſcept Forenſ.cap.186.n.53.

5 Originari ſemper præferuntur peregrinis vide Alciat de Præſumpt. reg.1.præſ.37.nu.1. Caſſan.in Catal. p.10.conſid.32. verſ.Licet enim, & p.11. conſid. 22. Menoch. lib. 5. de Præſumpt.q.12.num.5.Auendan. de Exequendis mand.p.1.cap.19. nu.17. Azeued.l.14.num.10.tit.3.lib.1.nouæ Recopil Cabed.p.1.deciſ.2. num.8. Melch.Phœb.d.deciſ.67.n.11. Præſumuntur enim magis diligere patriam vt per Rebuff.in Auth Habita Cod. Ne filius pag. 594. Mench. Illuſtri.cap.5.n.16.& cap.11 n.31. Horoſco en ſus Emblemas morales lib 2.

Originarij ſemper præferuntur peregrinis.

lib. 2. embl. 20. Flamin. de Reſignat. lib. 5. quæſt. 3. à num. 142.

6 Senes præferuntur iunioribus. Vide Sebaſt. Næui. ad l. 2. nu. 5. ff. de Vacat. muner. Menoch. conſ. 126. n. 22. & 26. Guillelm. in cap. Rainuntius verbo In extremis n. 6. Et de Senibus vide Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 3. q. 24. art. 2. Pined. in vita Diui Ioannis Baptiſtæ lib. 2. pag. 97. Et plus valet vmbra ſenis, quàm enſis iuuenis, quod ex Bald. refert Auiles in Proœm. ad capita Prætor. n. 18. pag. 17. In ſupremo Senatu iudicatum fuit quod Decurio electus qui ſit maior in ætate, eſt præferendus alij etiamſi priùs acquiſiuerit poſſeſſionem teſte Melch. Phœb. deciſ. 66. à princip.

Senatus Supplic. iudicauit.

7 Coniugati non coniugatis. Vide Caſſan. in conſuet. Burgund. rub. 4. in princip. gloſ. dic ſeigneur nu. 37. fol. 126. Menoch. d. q. 12. n. 6.

8 Filios habentes non habentibus. Vide Alciat d. reg. 1. præſūpt. 36. Menoch. d. q. 12. nu. 6. & habentes filios maſculos Monr. de Tutel. c. 35. n. 57.

9 Nobiles ignobilibus. Vide Tiraq. de Nobilit. cap. 20. n. 1. Menoch. lib. 6. de Præſumpt. q. 59 n. 10.

10 In text. ibi (*que na pouoação delles não achem os electores, &c.*) Neceſsitas enim multa fieri ſinit, quæ alioquin crimine non vacarent cap. 4. de Regulis iuris. Nobilis qui habitat in ciuitate, præfertur nobili qui rure habitat, nec debent eligi ad regendam ciuitatem ruri inhabitantes. Vide Boer. deciſ. 272. Auend. de Exequendis mand. p. 1. cap. 19. n. 19. Menoch. de Arbit. q. 99. n. 25. cum ſeqq. Et de illis qui habitant in ſuburbijs vide Rebuff. ad l. 138. propè finem ff. de Verbor. ſignif. Azeued. ad Curiam Piſanam lib. 2. cap. 5. n. 3.

In text. ibi (*contando ſegundo direito Canonico*) Fuerūt hæc verba de nouo appoſita in hac noua Recopilatione teſte Phœbo d. deciſ. 66. nu. 20. & 21.

AD §. IX.

Vide Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 184. vbi plura circa officia non continuanda.

2 In text. ibi (*mandamos que o que em hum anno for juyz, &c.*) Si hoc anno non ſeruierit quia ſuper eius electione lis mota fuit an in alio anno ſeruire debeat? & iudicatum refert in ſupremo Senatu quod non poterit in alio anno ſeruire Melch. Phœbus deciſ. 66. n. 17. & 18.

Senatus Supplic. iudicauit.

AD §. X.

In text. ibi (*poſto que de nòs tenha priuilegio para ſer eſcuſo dos officios, &c.*) Reguengarij ſunt exempti ab officijs etiam nobilibus concilij, quia Regalia prædia tenentur exarare, & ideo ab oneribus perſonalibus ſunt immunes iuxta text. in l. Semper verſ. Coloni ff. de Iure immun. ibi coloni quoque Cæſaris á muneribus ciuilibus, vel municipalibus liberantur, vt idoneores prædijs fiſcalibus habeantur, & cum hoc priuilegium ſit onerosūm non comprehenditur ſub verbis huius Ordin. quæ tantùm de gratioſo intelligenda eſt, & quando priuilegium eſt oneroſum tranſit in vim contractus, & non poteſt per Principem reuocari ex Bald. in l. Qui ſe patris n. 32. & ſeq. Cod. Vnde liberi, & eſt recepta traditio vt per Menoch. conſ. 113. nu. 9. & conſ. 307. n. 5. cum ſeqq. & conſ. 331. n. 66. P. Sanc. de Matrim. lib. 8. diſp. 33. n. 3. Gonzal. ad reg 8. Cancel. gloſ. 28. n. 23. Et in expreſſo pro hac ſententia cito conſ. Menoc. conſ. 156 n. 33.

F 4 vbi

vbi inquit quod in immunitate conceſſa alicui immunitas nihil exempto ſuffragatur vrgente bello, quando ex priuilegio, & liberalitate ſicque titulo lucratiuo fuit conceſſa vt loquitur l. Si ex toto ff. de legat. 1. ſecùs verò quando immunitas fuit conceſſa ex contractu, ſicque ex titulo oneroſo, nam tunc nullo belli caſu extinguitur, vel annullatur, vel etiam minuitur, ita docent Ioan. Baptiſt. à S. Seuerino in l. Omnes populi n. 181. ff. de Iuſtit & iure, qui ſcribit quod cum ciuitas Senenſis ſuperueniente magna, & graui penuria impoſuiſſet collectam gratia emendi frumentum, fuiſſe dubitatum an immunes ex pacto oneroſo tenerentur ad ſolutionem illarum collectarum, & concludit fuiſſe terminatum non teneri., idem etiam Vincent. de Franchis deciſ. 125. n. 6. reſoluit in priuilegio conceſſo ciuitati Baronti ex cauſa onetoſa, & in vim contractus, quod nec expreſſe potuit per Principem reuocari.

AD §. XIII.

1 In text. ibi (*os obriguem que venhão jurar*) Et interim quod non intrant Curiam ad iurandum non poterunt exercere officium. Vide Auiles ad Capita Prætorum in proœm. gloſ. en los caſos nu. 1. fol. 20. Azeued. ad Curiam Piſanam lib. 1. cap. 13. n. 5.

2 Reſpublica illa cenſetur beata, quam docti adminiſtrant Plate. in l. 2. nu. 2. Cod. qui ætate ſe excuſent lib. 10. D. Barboſ. in l. 1. ff. Soluto matrim. p. 7. n. 54. Et potius præmittenda eſt gubernari iuriſperitis quam alijs vt tradit Auiles ad cap. 1. Prætor. n. 5. pag. 45.

Ad tit. 68. Ordin. Regiæ. *In antiq. tit. 49. De Ædilibus.*

Dos Almotaceys.

1 DE Ædilibus vide plura apud Robert. Valtur. lib. 8. de re militari cap. 1. verbo Ædiles. Aymar. Ribar. lib. 2. hiſtoriæ ciuilis fol. 39. Budæ. in poſterioribus annot. ad Pandectas pag. 240. Et vnde dicantur vide Garci. de Nobilit. gloſ. 48. § 4. nu. 4. Et qui ſint Ædiles cereales vide Bobadil. in ſua Politica lib. 3. cap. 3. n. 3.

2 Apud Romanos ad Ædilitatem ſcribæ non admittebantur. Vide Alexand. ab Alexand. vbi Tiraq. lib. 4. dierum geneal. cap. 4. pag. 458.

AD §. II.

In text ibi (*poderà a parte appellar, ou aggrauar*) Vide Gam. deciſ. 80.

In text. ibi (*no titulo dos juyzes ordinarios*) Supra hoc lib. tit. 65. §. 23.

AD §. IIII.

Data neceſſitate vtpote quia milites præſidiales aduenerint poſſunt macellarij cogi dare plures boues, quàm ſint in contractu. Vide Auen. de Exequendis mand. p. 1. cap. 19. num. 35. Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 4. num. 20.

AD §. X.

1 De vendentibus vinum limphatil vide apud Hiſpanos l. 8. & 9. tit. 16. part. 7. & l. 1. tit. 7. part. 6. Iſern. in Ærario conſt Neapol. verbo Artifices. Rebuff. tom 2. ad leges Galliæ tit. de hoſpitibus verſ. 12. concluſio pag. 276.

Digitized by Google

pag. 276. Sebaſt. Næui. ad l. Is qui in puteum 11. ff. quod. vi. aut clam. Azeued. l. 5. tit. 11. lib. 5. Recop. Bobadil. in ſua Politica lib. 3. cap. 4. n. 90. Et de vino veteri mixto cum muſto. Vide Auend. de exequendis mand. p. 1. cap. 19. n. 30. verſ. Quinto. Matienſ. l. 1. gloſ. 9. n. 6. tit. 14. lib. 5. nouæ Recopil.

2 Poteſt fieri ſtatutum contra ruſticos vendentes ligna, & vt pondus appareat maior, vtquè carius vendatur ſcindunt ligna, eaquè componunt ad fraudandos emptores, hi enim puniendi ſunt arbitrariè vt reſoluit Matienſ. d. l. 1. gloſ. 9. n. 9.

3 De vtentibus falſis ponderibus, & menſuris. Vide Marant. de Ordine iudic. p. 4. diſt. 11. tit. iudicium ſeculare, & ecclesiaſticum à num. 44. Menoch. de Arbitr. caſu 317. Matien. l. 2. gloſ. 5. & 6. tit. 13. lib. 5. nouæ Recopil. Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 5. à n. 30. Ludouic. Rodolph. Vari. quæſt. lib. 2. q. 40. nu. 13. vbi per totam q. 40. aſſerit ſcientiam requiri in vtente falſis ponderibus vt criminaliter puniri poſsit.

4 In text. ibi (*paguem para o conſelho cem reys*) Nota quod decuriones ſtatuto poſſunt augere pœnam iuxta doctrinam gloſ. verbo Tolli in Clem. Ne Romani de Elect.

AD §. XII.

1 In text. ibi (*& ponhão nelle almotaceria*) Vide Afflict. in cap. Poſt natale n. 6. de pace ten. lib. 3. fol. 51. Iudex etiam ciuitatis poteſt taxare, & reuidere maximè ad querelam vendentis, vel procuratoris populi, ſeu Concilij ex Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 4. n. 13.

2 Nota quod macelli vulgo *carniceiros* poſſunt compelli exercere artem ſuam etiam inuiti hoſpites recipere ſecundum Angel. in l. 1. §. Ait prætor ff. de Poſtulando Deci. in l. Inuitus ff. de Regulis iuris. Caſſan. in Catalogo p. 11. conſid. 32. Flamin. de Reſignat. lib. 5. q. 3. num. 219. Sebaſt. Næui. ad l. 3. n. 25. ff. de Mun. & hon.

3 Decuriones poſſunt taxare numerum cauponarum ex Cabed. p. 1. deciſ. 74. n. 3.

4 Qua pœna puniantur macellarij ſi carnes infirmitate mortuas vẽdant? Vide Menoch. de Arbitr. caſu 382. n. 6. cum ſeqq. Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 1. verſ. Y por el conſiguiente. Bobadil. in Politica lib. 3. cap. 4. n. 99.

AD §. XVI.

In text. ibi (*affilar*) Nota quod illud pondus dicitur falſum quod nunquam tranſiuit per manus affinatorum. Vide Maſcard. de Probat. concl. 1044. n. 5. Bobad. in ſua Politica lib. 3. cap. 4. n. 105.

AD §. XVIII.

1 Vide Plat. lib. 6. de legibus ibi curent ædiles vt vbes, quàm mundiſsima ſit, Platin. lib. 2. de optimo ciue ibi ædilium munus eſſe putabatur curare vt fora, vici, ſtratæ, viæ publicæ, cloacæ, aquæductus, cæteraquè ædificia lauta, munda, integra, expedireque aſſeruarentur, tum ad vtilitatem, tum ad ſalubritatem ciuium l. 1. & 3. ff. de via publica Petr. Gregor. Syntag. iuris. lib. 1. cap. 2. n 5. optimè Bobadil. in ſua Politica lib. 3. cap. 6. á princip.

2 In text. ibi (*nem ſe entupão os canos da villa*) Nec via iuxta l. ædiles ff. de via publica, quamuis ſit vicinalis, quã nos *beco* appellamus ex Syl. conſ. 60.

In

3 In text.ibi*(nem a ſeruidão das agoas)* Vide D. Thom. lib.1. de reginine Principis cap.2. ibi, ſicut aer temperatus,ita & ſaluber aqua eſt inquirenda, ex his enim maximè pendet ſanitas corporũ,quæ ſæpiùs in vſum hominum aſſumuntur Conſtant. Cæſar in ſua Agricultura lib.2. cap. 6. aquarum præ omnibus curam habere oportet non ſolùm propter aquæ fructum,ſed etiam quod temperatiſsimum aerem faciat ſicitatibus aborris, optimè Bobadil d.lib.3. cap.6.à n.17. Et plures quæſtiones de aqua adducunt Iaſ. & alij in repet.l.quominus ff.de Fluminib.Maſcard. concl.122.à nu.1. Et ſpurcare aquam fontium, & riuorum prohibitum eſt vt per Caſſan. in Catal. p. 12. conſid. 18. col. 13. Sebaſt.Næui. ad l. Is qui in puteum n. ff. quod vi aut clam. Et de toxicante aquam fontanam Farin. in Praxi crimin. p. 5. q.122.n.12.

AD §. XIX.

In text.ibi *(a cada hum ante as ſuas portas das ruas)* Vide l.3.ff.de via publica. Auil. ad cap 17. Prætor. gloſ. eſten num.2.Auend.de Exequendis mand.p.1.cap.19.nu.38. Bobadil.in ſua Politica lib.3.cap.6.n.8.Nec ſufficit ſi in lateribus viæ ponantur. Vide Afflict. in cap 1. §. Viæ nu.28. quæ ſint regalia lib.3. fol.195. Bertachin.verbo Via n. 29.

Clericos, & eccleſiaſticas perſonas comprehendunt diſpoſita in hoc §.vt per Bobadil.d.cap.6. nu.5. Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 5. n.70.

AD §. XX.

Vide l. 3. in fine ff. de via publica ibi non permittant ſtercora proijcere,nequè morticinia, nequè coria iacere. Bart. in l. Ædiles ff. de via publ. Rip.de Peſte in princip. & de remedijs præſeruat. contra peſtem p.2.verſ.Tranſeo nu.74. Auend. de Exequendis mand.p.1.cap.19. n.38. Bobadil. in ſua Politica lib.3. cap.6. n.3.& 4. Et poteſt quis conqueri de malis odoribus vicinorum ex Stephan.Gratian.Diſcept.Forenſ. cap. 186. n.17.

AD §. XXII.

1 In text.ibi *(das demandas que fizerem, &c.)* Non tamen habent iuriſdictionem ad deſtruenda ædificia iam facta prout iudicatum vidi Portucalenſi Senatu in cauſa Franciſci Tarejo Vimaranenſis, Intereſt enim Reip ædificia non deſtrui,cum hoc pertineat ad decus vrbis vt per Stephan.Gratian.Diſcept.Forenſ. cap. 32. n.19. Qui etiam vicino ſciente, & patiente opus fecit, non poteſt idem vicinus agere vt opus deſtruatur ex l. Labeo ff. de aqua pluuia Franc.Marc.deciſ.497.n.17. & nu. 26.D.Barboſ.in l. Quæ dotis n.71. ff. ſoluto matrim. Cauſa interdicti vnde vi ſeruitutum coram iudice ordinario eſt diſcutienda ex Cabed.p.1. Areſto 5.

2 In text.ibi*(ou ſobre eſtercos, & immundicias, ou agoas que ſe lanção)* Vide Bobadil. in ſua Politica lib.3. cap.6. à n.20.

3 Sues per plateas ambulare non debent permitti, & ſatis commendat Petrarch.de Republ.bene adminiſtranda ibi, porcorum grunientium, ac ſolum ſuffudientium fœdum ſpectaculum è callibus remouendum eſt, ac pœnis ſanciendum, vt qui porcos habent rure eos alant, aut domi includant, repertos verò in pu-

in publico quicunquè voluerit impune eripiat, refert, atquè alia eleganter adducit Bobadil. in ſua Politica lib. 3. cap. 6. n. 15.

AD §. XXIII.

1 In text. ibi (*dentro da villa, ou ſeus arrabaldes*) Dubitatum fuit in cauſa Domnæ Ioannæ Lamacenſis, & Antonij Cardoſi cæpta cotam iudice de Britiande an prædictus Antonius poterat ſeuſynam facere, & nouum opus nuntiare in quoddam mollendino, quod prædicta Ioanna in villa ſua ædificabat, ea ſcilicet ratione quod illi præiudicium inferebat, aquam impediens ne in ſuos agros, & mollendinum efflueret, & iudicatum fuit hoc fieri non poſſe, & licitè iudicem qui illud ſequeſtrum vulgò embargo fecit, poſſe ipſum tolelre, quia nulliter, & de facto fuit poſitum, & quæ de facto fiunt, de facto poſſunt reuocari gloſ. verbo Seius in l. Minor 25. annis ff. de Euict. Eſt enim receptiſsima ſententia in hac materia quod pro ſeruitutibus ruſticis non competit nunciatio noui operis per l. Qui viā ff. de noui operis nunt. Gom. l. 46. Tauri n. 24. Iaſ. in l. 1. §. fin. ad finem ff. de noui operis nunt. quod ſine dubio procedit in ſeruitute diſcontinua, vt eſt ſeruitus aquæductus, & aliæ ſimiles vt optimè aduertit Alciat. d. l. Qui viam nu. 4. & lib. 3. Paterg. cap. 24. Per hæc ita vidi iudicatum Portucalenſi Senatu anno Domini 1589. iudic. D. D. Ignatio Ferreira, Ludouico Galuão, ſcriba Gaſpare Soeiro.

Senatus Portucal. iudicauit.

2 In text. ibi (*fizer mays obra ſem mandado de juſtiça*) Nota quod ſi tranſactis tribus menſibus cauſa non ſit finita poterit præſtita cautione de demoliendo ſuis ſumptibus, opus perficere. Ita probat text. in l. Vni. Cod. de noui operis nunt. cap. 2. 3. & vlt. eod. Iaſ. in l. 1. ff. eod. Viui. tom. 2. Commun. Opin. lib. 8. tit. 6. nu. 6. pag. 338. Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 16. á nu. 17. latè circa materiam. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 384.

3 Nota quod ſi conſtaret euidenter de iniuſtitia, & malitia nunciationis iudex non debet pati quod opus dimoliatur: quamuis prohibitio præceſſerit arg. text. in l. æquiſsimum 2. in princip. de bonor. poſſeſſ. ſecundum tab. Bonacoſ. Commun. crimin. p. 2. verbo Nuntiario fol. 54. & verbo Opus nouum fol. 55. Gregor. l. 8. verbo fuere rebelde titul. 32. part. 3. Surd. conſ. 154. n. 20. & vide caſum per eundem deciſ. 168. á n. 9. optimè Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 84. n. 36. cum ſeqq.

AD §. XXIIII.

1 In text ibi (*& alçarſe quanto quizer*) Nota licitum vnicuique eſſe ædificium ſuum vſque ad cœlum extollere per l. Altius Cod. de Seruit. & aqua reſoluunt Menoch. de Arbitrar. caſu 156. Aldouin. conſ. 10. n. 5. cum ſeqq. Brunot. á Sole in locis commun. verbo Ædificate, Cardoſ. in Praxi. iudicum verbo Ædificate, & verbo Seruitus n. 34. P. Molin. de Iuſtit. rom. 3. tract. 2. diſp. 709. á n. 1. Bernar. Græuæ. ad Practicam Cameræ Imper. lib. 2. concl. 69. n. 1. Cabed. p. 1. deciſ. 152. n. 1. vbi n. 2. reſoluit hoc non procedere quoties quis propè monaſterium ædificat, quod ſibi non proſit, Eccleſiæ vero, aut monaſterio noceat, & adde Padillam in d. l. Altius n. 19. Gail. lib. 2. obſeruat. cap. 69. num. 23. & cauſa

Ædificiū ſuum vſque ad cœlum extollere vnicuique licet.

ſuper

ſuper feneſtris,& ianuis, & alijs quæ ſuper atria eccleſiæ aperiuntur, debet coram ædilibus, & decurionibus tractari non coram iudicibus eccleſiaſticis ita iudicatum fuiſſe aſſerit Cabedus vbi proximè n.3.

2 Nota quod in æmulationem vicini ædificatio permiſſa non eſt. Ita Menoch. d.caſu 156.n.3.& lib.6. de Præſumpt q.29 nu.28 Theſaur. Pedam.deciſ.16.ſub n.10. Viui.Neapol.deciſ.306. num.6. & deciſ.493. Maſcard.de Probat.concl.620.n.15. Idem in fortalitijs reſoluit Alex. Raudenſ.reſp.7.n.31.& reſp.10. nu. 271.vol.1.& reſp.1.n.21.vol.2. Dicetur autem fieri ad æmulationem quando ædificās nullam vtilitatem ex eo ædificio percipiat vt per Phœbos deciſ.73.n.10.

3 In text.ibi (*direito da porta, ou janella, ou freſta do outro ſeu viſinho*) Nota quod vicinus non poteſt de nouo ædificare portas, vel feneſtras directò aduerſus ianuas, vel vicini feneſtras. Ita Phœbos deciſ.73.á n.6.

Senatus Supplic. iudicauit.

AD §. XXV.

In text.ibi(*feito janella*)Quid ſi illam habeat clauſam, & ea non vtatur? Vide doctrinam gloſ. in l. Si ſic conſtituta ff.quemadm.ſeruit.amitr. Bart.in l.In filijs Cod. de decurion. lib.10 & faciunt quæ in ſimili Xuar. in proœmio legum fori nu.15. cum ſeq.

AD §. XXVI.

In text.ibi(*beco*) Appellatur via vicinalis Syluan. conſ.60. Afflict. in cap.1 §.Viæ num.6.quæ ſint regalia lib 3.fol.194. Et quæ dicatur? Vide Maſcard. de Probat. concl. 1404. Viui.tom 1. Commun. Opin. lib.4. tit.26.nu.155. in princip. verſ. Quod interpretatur pag. 629. Ioſeph. Ludou.tom.3.Commun.Opin.titul.de Via,actu, itinere, &c. concl.1. verſ. Vicinales pag. 577. Surd. deciſ.42. n.16. Et ſi ab vtraque parte tendat ad viam publicam, tunc dicitur via publica ex Syluan.conſ.96.n.1. Afflict.deciſ.62. hanc etiam appellant traueſſam.vel quelham Luſitanè, & Latinè angiportum.

AD §. XXVII.

Vide Cæpol. de Seruit. vrban. cap.61.de Feneſtra. Menoch.de Arbitrar.caſu 156.n.4. ad hoc quod vicino non licet habere feneſtram verſus vicinum ad illius æmulationem.

AD §. XXX.

Vide Afflict.in cap. 1. de feudi cognit.n.20.& in cap.1. §.Viæ n. 17. quæ ſint regalia lib.3.Auend.de Exequendis mand.p.1.cap.19.nu.39. ad hoc quod prohibentur occupationes viarum, & exitus ciuitatum, & locorum,ſi occupatio eſt perpetua, ſecùs ſi eſſet temporalis.

AD §. XXXI.

1 Vide Afflict. in cap.1. §.Viæ n.11. & 17.quæ ſint regalia lib.3.& in cap. 1. de feudi cognit.nu.20.lib.2. fol.3. vbi de conſuetudine in contrarium. Iaſ.in l.De quibus n.51. ff. de Legib.

2 Nota quod pōs non poteſt fieri ſupra viam publicam vide Afflict.d. §.Viæ n.12.fol.194. l.8.titul.7. lib.7. nouæ Recopil.Surd deciſ.42. nu.8. cum ſeq. Bobadil. in ſua Politica lib.3.cap.6. nu.3. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap.84. num. 24. cum ſeqq. vbi de primo gradu ſcalarum, de mercibus, de truncis arborum,

borum, per quæ impeditur liber tranſitus per viam.

AD §. XXXII.

In text. ibi (*fiqua do concelho*) Non poterat enim fieri hæc conſtructio ſine illius licentia ex l 2. §. Si quis à Principe ff. Ne quis in loco publico, quia ſolum publicum debet eſſe liberum vſquè ad cœlum vt per Bald. in l Item lapilli n. 8. ff. de rerum diuiſ. Stephan. Gratian. diſcept. Forenſ. cap. 84. n. 24. & ſeq.

AD §. XXXIII.

1 Nota quod ſi quis promiſit non aperire feneſtram in ſuo pariete cum verba ſonent in factum non videbitur ſeruitus conſtituta, ſed pactum quoddam perſonale, quod non ligat particularem ſucceſſorem. Ita Specul. tit. de Empt & vend. §. Sciendum n 24. Rip. in l. 1. §. Si hæres n. 4. ff. ad Trebel. Hyppol ſing. 334. D. Barboſ. in priuatis ſcholijs ad l. Apud Iulianum 40. §. Si quis alicui n. 3. ff. de Legatis 1.

2 In text. ibi (*de hũa vara, & quarta*) Vide l. Si cui, & l. Meniana Cod. de Ædific. priuat. & apud Hiſpanos l. 25. vbi Gregor. verbo Quanta tit. 32. part. 3.

3 Nota quod ſi feneſtra fiat ſuper ſolo relinquenda eſt menſura, ſecùs ſi ſuper tecto. Vide D. Barb. in priuatis ſcholijs ad l. 1. ff. familiæ herciſc. nu. 16. faciunt quæ Cæpol. de ſeruitut. vrban. cap. 28. n. 7.

AD §. XXXIIII.

Quid ſi paries communis ſit an poſſit facere caminum vide l. Quidam Hiberus ff. de Seruit. vrban. præd. l. Si ſeruus §. Si furnum ff. ad legem Aquil. Et ſi quis fecerit parietem communem ad ſuum cõmodum, & propter ſe, alter vicinus non tenetur ad expenſas illas factas in dicto communi pariete ex Hipol. conſ. 25. n. 14. & conſ. 10. n. 46.

AD §. XXXVI.

1 Vide de materia l. Si ædes, & l. Sabinus ff. communi diuid. l. Quidam Hiberus §. Parietem ff. de ſeruit. vrban. præd.

2 In text ibi (*& não conſtar, &c.*) Quando paries eſſet communis in extremitatibus pręſumi quoquè eſſe cõmunem in medio reſoluunt Honded. conſ. 80. n. 23. lib. 1. Syluan. conſ. 60. n. 16. Maſc. de Prob. concl. 1144. & concl. 328. n. 8. cum ſeq. Menoch. de Præſumpt. lib. 6. q. 73. n. 19. Surd. conſ. 126. n 12. cum multis ſeqq. Stephan. Gratian. Diſcept Forenſ. cap. 263. n. 3. cum ſeqq. Et generale eſt vt media præſumantur eſſe illius, cuius ſunt extrema ex Menoc. conſ. 1101. n. 5.

AD §. XXXVII.

In text. ibi (*faça à ſua cuſta*) Vide l. Si nec, & l. Si ædes Cod. Communi diuid. Hippol. conſ. 10. n. 46. vbi tenet quod ſi vicinus meus fecit parietem inter ſe, & me, principaliter tamen propter ſe, quod licet afferat vtilitatem mihi, tamen ipſe vicinus non poterit petere à me partem expenſæ, quia attenditur principalis intentio ipſius facientis parietem.

AD §. XXXXI.

In text. ibi (*podeſe acoſtar a elle*) De iure communi nullo modo poterat

aliquis ſe muro coniũgere, ſupponere, nec immittere l. Sacræ §. Muros, & l. Sanctum eſt ff. de rerum diuiſ. l. 22. vbi Grego. tit. 32. part. 3. Petr. Iacobi in Pract. ſub tit. de foſſatis, & muris. Rebuff. ad l. 157. ff. de verbor. ſignif. pag. 547. Ranch. p. 3. deciſ. 128. Boer. deciſ. 232. n. 4. vbi an poſſit perforare murum.

AD §. XXXXII. & vlt.

In text. ibi (*paſſarem tres meſes*) Vide l. 1. Cod. de noui operis nunt. Cardoſ. in Praxi iudicum, & aduocat. verbo Nunciatio noui operis n. 8. & de opere demoliendo vide Steph. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 84. à nu. 1. Bernard. Græuæ. ad Practicam Cameræ Imperialis lib. 1. concl. 16. nu. 17. cum ſequentibus vbi agit de cautione præſtita poſt tres menſes de opere demoliendo.

2 In text. ibi (*não ſeja mays ouuido*) Intellige oppoſita exceptione per ea quæ Tiraq. in l. Si vnquam verbo Reuertatur nu. 212. & ſeq. Gutier. Pract. lib. 1. q. 96. n. 11. Bonacoſ. tom. 2. Cõmun. Opin. li. 3. tit. 4. n. 9. pag. 381. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 56. n. 93. & gloſ. 66. n. 45. & ſeq. D. Barb. in priuatis ſcholijs ad rub. ff. ad Trebel. nu. 4. & vide addita infra lib. 3. tit. 20. §. 37.

Ad tit. 69. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit 50.

Do Procurador do Concelho.

De Procuratore cõcilij.

NOta quod nobilis non poreſt Procuraror concilij eligi, ſi in oppido, vel ciuitate cõſuetudine introductum non erat ad tale officium nobiles vocari. Vide Cabed. p. 1. Areſto 89.

Ad tit. 70. Ordinat. Regiæ.

In antiq. tit. 51.

Do Theſoureiro do Concelho.

De Theſaurario concilij.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

IN text ibi (*& não receberà, nem deſpenderà couſa algũa, &c.*) Vide l. 1. Cod. de conuent. fiſci debit. lib. 10. Cott. in Memorab. verbo Libri pag. 544. ad hoc quod libri conſulum villarum, in quibus ſcribuntur collectæ, quæ diætim occurrunt non faciunt fidem niſi per notarium ſubſcribantur.

Ad tit. 73. Ordin. Regiæ.

Dos Quadrilheiros.

HIC titulus habuit ortum á titulo de Irenarchis lib. 10. Concordat àpud Hiſpanos l. 12. tit. 26. part. 2. Vide Caſſan. in Catalogo p. 6. conſid. 14. Clar. lib. 5. § vlt. q. 7. n. 4. Sebaſt. Næui. in l. Munerum 18. n. 8 de Muner. & honorib. Bobad. in ſua Politica lib. 1. cap. 13. n. 20. & lib. 2. cap. 13. n. 61. & lib. 4. cap. 7. nu. 16. Et de cuſtodibus damnorum datorum an ſint miniſtri iuſtitiæ? Dic quod ſic, vt ſunt *os jurados, & vintaneiros* vide Farin. conſ. 65. n. 36.

AD §. II.

1 In text. ibi (*ou outros crimes*) De iſtis denuntiationibus vide Felin. in cap. Sicut olim de Accuſat. & in cap. Si perfodiẽs n. 2. de homic. Menoch. de Arbitr. caſu 323. nu. 13. cum ſeqq. Clar. lib. 5. § fin q. 7. & vide quid Hippol. conſ. 85. n. 27. Gregor. l. 6. verbo Eſcogidos tit. 17. part. 3.

Denun-

Denuntiatio nō requiritur ſi offenſus præueniat in accuſādo maleficium.

2 Denunciatio non requiritur ſi offenſus præuenit in accuſando maleficium, ſeu iudex in inquirēdo. Vide Iaſ. in l. Cum ſeruus n. 5. ff. de Verbor. Pereg. de Iure fiſci lib. 2. titul. 5. n. 18. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 163. n. 8 Nec pro leui delicto. Vide Hippol. in l. Vnus §. Cognitutū n. 30. ff. de quæſt. Iaſ. in l. Sciendum nu. 13. ff. qui ſatiſdare cogantur. Strach. de Mercat. p. 1. n. 85. Hippol. conſ. 103. n. 18. Tiraq. de Iudicio in rebus exig. pag. mihi 54.

3 Omittens accuſare, vel denūciare quando tenetur accuſare, vel denunciare ex officio, peccat, & contra charitatem vt plurimū, & proinde ad reſtitutionem damni illati tenetur. Ita Sayr. in Claui Regia lib. 12. cap. 14. n. 12. cum ſeqq.

4 Quid ſi plene non conſtet de delicto commiſſo? Vide Steph. Grat. Diſcept. Forenſ. cap. 163. n. 15. vbi reſoluit quod ſtatutum vt quilibet teneatur capere malefactorem, tunc demum arctabit, quando conſtaret de plena ſcientia maleficij, ſi imponatur pœna corporalis, cum aliàs ſufficeret ſcientia per famam, aut ſuſpicionem, vt quia malefactor fugiebat, & rumor erat poſt eum, ex hoc enim inducitur ſuſpicio, & præſumptio, idem concludit Surd. deciſ. 221. n. 14.

Ad tit. 74. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 55.

Dos Alcaides mòres.

Vide apud Hiſpanos l. 2. & 6. tit. 18. part. 2. Bobad. in ſua Politica lib. 1. cap. 10. n. 50.

1 De caſtrorum cuſtodia nō deſerenda, & pœnis impoſitis deſerentibus agit larè Balthaſar Ayala de iure & officio belli lib. 3. cap. 18.

2 Dominus fortalitij non poteſt compellere ſubditos ad cuſtodiam nocturnam faciendam in caſtro, vel fortalitio. Ita Garci. de Expenſis cap. 9. n. 40.

3 Caſtra debent per dominos cuſtodiri, & reparari tempore pacis, & belli, & non expenſis communibus. Vide Mench. Illuſt. cap. 6. Cott. in Memorabil. verbo Fortalitium.

Ad Princip. Ordin. Regiæ.

1 In text. ibi (*deue ſer esforçado*) Fortitudo, & magnanimitas ſociæ ſunt nobilitatis. Vide Luc. de pœna in l. Vni. Cod. de Theſaur. lib. 10. & Iuuen. Satyra 8. Quis generoſū putet niſi fortia.

2 In text. ibi (*porque aſsi ſe eſperarà, &c.*) Vide Bobadil. in ſua Politica lib. 1. cap. 4. n. 5. & 6.

Ad tit. 75. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 56.

Dos Alcaides piquenos das Cidades, & Villas.

Vide Clar. lib. 5. §. vlt. q. 28. n. 7. Bonacoſ. Commun. crimin. p. 2. verbo Capere fol. 8. verſo. Bobad. in ſua Politica lib. 1. cap. 13. n. 10. vbi agit de origine nominis *Algazil*, & n. 38. quod vile ſit eius officium

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 In text. ibi (*mas naturaes de noſſos Reynos*) Naturales qui ad officia aſſumuntur exteris ſunt præferendi. Vide Perez ad titul. 2. lib. 7. Ordin. pag. 414.

2 In text. ibi (*que nunqua mays poſſa ſeruir de Alcaide*) Nota quod depoſitus ab officio propter ſuum delictū

Digitized by Google

non poteſt ad aliud ſimile illi, quo quidem priuatus eſt, redire. Vide Azeued.l.9.nu.4. tit.23. lib.4. nouæ Recop.Curi.Philip. p.1.§.2. nu.37. Auil.ad cap.1.Prætorum verbo Officio n.16.

AD §. III.

In text.ibi (*porque onde os concelhos eſtão de poſſe, &c.*)Forma, & conſuetudo, & lex antiqua in creatione officialium eſt ſeruanda. Vide l. Super creandis Cod.de Iure fiſci lib.10.Perez l.23.in princip.titul.2.lib.7. Ordinat. pag.413.

AD §. VIII.

In text.ibi (*pagalo ão por ſeus bẽs*)Ergo in perſona non punietur, quia qui non delinquit nunquam tenetur pœna corporali pro alio gloſ. ſingularis in l. Obſeruare §.Proficiſci ff.de officio proconſ. quam allegat ad hoc Xuar.de Fideiuſſ.in cauſa crimin.fol.113.col.1.

AD §. X.

Sine mandato iudicis non licet delinquentes capere. 1 In text.ibi(*& prenderà por mandado dos julgadores*)Vide Bonacoſ.Commun. criminal. p. 2. verbo Capere fol.8. verſo. Perez l.1.titul.14. lib.2. Ordinam.pag.324. Corre.à Saa in Comment.ad lib.5.Ordinat. fol.31. nu.50.cum multis ſequentibus Bobadil. in ſua Politica lib. 1. cap. 13. num.2.& 16. Et plures caſus,in quibus licitum eſt delinquentes capere ſine iudicis mandato refert Farin.in Praxi crimin.p.1.q.32.à n.34. Si non deferat boletinum poteſt ei reſiſti, niſi copia ſuperioris adeſſet coram quo de exceſſu conqueri poſſet. Ita Azeued.l.7.n.4.titul.23.lib.4. nouæ Recop.Farin.d.q.32.n.31.

2 Quid ſi ille qui capiendus eſt ſe intra donum contineat, & clauſis oſtijs, & feneſtris nolit commentarienſi aperire? Dic poſſe cõmentarienſem frangere etiamſi in mandato non contineatur, Ita Farin.d.p.1. q.27.n.93.& ſeq.

AD §. XI.

1 In text.ibi (*ſerà em eſcrito*) Vide l. Neminem Cod.de Exhibendis reis l.Cũ clericus Cod. de Epiſc.& cler, cap.1. de Iudic. Apud Hiſpanos l.1. tit.9.part.2.vbi gloſ.verbo Sin mandado,& l.2.tit.29.part.7.& l.7.ti.23. lib.4.nouæ Recop.Gom.tom.3.cap. 9. n.3. Perez l.1.tit.14.lib.2. Ordin. gloſ.1.in fine.Petr.Greg.Syntag.iuris p.3.lib.47.cap.40.n.18.& lib.32.cap. 6. n.5. Auiles ad cap 1. Prætor.fol. mihi 26. Menoch.de Præſumpt.lib. 2. q.24.nu.15. Bobadil.in ſua Politica lib.1.cap.13.n.16 & 17.

2 In text.ibi (*& iſto não auerà lugar quando o julgador mandar ao Alcaide, &c.*) Vide Bald.in cap.Cum parari col.3. de Appellat. Perez d.l.1. gloſ. Vni.in fine. Bobadil.d.cap.13.nu.16. in fine.

3 Nota quod repertum in fraganti delicto apparitor apprehendere poterit,etiamſi mandatum iudicis non habeat. Vide Farin.in Praxi crimin. p.1.q.21.n.137.cum ſeqq.

AD §. XII.

Vide Corre. de Saa in fragmentis ad lib.5. Ordinat. Regiæ fol. 33. nu.73.ad hoc quod apparitores,qui apprehendere non poſſunt ſine iudicis mandato,idcirco nec relaxare, niſi id prius expreſsè imperet iudex, cui & prehendere,& cuſtodiam relaxare incumbit ex officio.

In

In text. ibi (*ſoltem peſſoa*) Nota cuſtodi culpam minui, ſi dum virum nobilem captum haberet, laxauit habenas credens ei dicenti ſe non fugiturum. Vide Azeued. l.12. n.6. cum ſeqq. & n.20. tit.23. lib.4. nouæ Recopilat.

Ad tit.77. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit.58.

Dos carcereiros das Cidades, & Villas, & das carcerages.

1 HÆC Ordinatio ampliata eſt per aliam, quæ inſerta eſt in fine voluminis Ordinat. pag. mihi 177.

2 Pro ſalario cuſtodiæ poteſt carceratus retineri. Vide Guid. q.448. Clar lib 5 § fin. q.62. nu.10 Surd. de Aliment. tit.8. priuil 62. n.16 Perez l.12. tit.14 lib.2. Ordin. pag 336 & l. 25. eod. tit. & lib. pag. 345. vbi reſoluit quod non detinebitur ſi pauper ſit.

3 Et pro cibarijs datis carcerato retinetur ex Stephan Gratian. Diſcept. Forenſ. cap.80. n.14. Aduerte tamen quod carcerato prohibens victum præſtari punitur ex Surd. d. tit.8. priuil.78. n.10. Non tamen cuſtos carceris poteſt carcerato vendere panem, vinum, & alia, propter prohibitionem Ordinationis ſupra tit.33. §.10.

4 Contractus factus inter cuſtodem carceris, & carceratum non valet. Vide Rebuff. ad l.48. ff. de Verbor. ſignif. pag.256.

AD §. II.

1 In text. ibi (*que não tragão ſoltos*) Intellige cum Farin. in Praxi crimin. p.1. q.27. n.98. cum ſeqq.

2 Nota negligentiam præſumi in cuſtode carcerum, ſi carceratum prout debeat in vinculis non tenuit, ex Farin. d. p.1. q.31. n.34.

AD §. III.

1 In text. ibi (*por culpa*) Nota quod ſemper præſumitur ſua culpa iuxta text. in l. vlt. circa med. ff. de cuſtod. reorum. Clar. lib.5. §. vlt. q.68. nu.8. Azeued. l.12. n 16. cum ſeq. titul.23. lib.4. nouæ Recop. Farin. in Praxi crim. p 1. q.31. n.170. vbi dicit quod cuſtos dicitur negligens, & in culpa quando poſuit carceratum contra mandatum iudicis in aliquo loco non tuto ex eo poſtea aufugit.

2 Nota quod cuſtos non eſt in aliqua culpa, vel negligentia, ſi carcerati aufugerint ex carcere aliquo fortuito caſu, tunc enim excuſatur in totum, nec in aliquo tenetur, per text. expreſſum in l. Milites ff. de cuſtodia reorum reſoluit Farin. d.q 31. n.149.

3 Amplia primò cuſtodem ſcilicet excuſari ex fuga carcerati, ſi nobilis, & bonæ opinionis carceratus pro paruo debito, vel leui cauſa criminali detentus ab illo ſit in latioribus ſtantijs, & carceribus, à quibus aufugit. Vide Tiraq. de Nobilitate cap.20. n.27. & 28. Grammat. deciſ. 14. num.3. Caſſan. in Catalogo p.8. conſid.34. Perez l 12. titul.14. lib.2. Ordin. pag 335. Boer. deciſ. 217. nu.9. Azeued. d. l.12. n.8. tit.23. lib.4 nouæ Recopil. Cott in Memorab. verbo Nobilitas pag.602. Palat. in repet. cap. notab.6. §.7. nu.10. Gutier. de Iuram confirm. p.1. cap.16. nu.4 Menoch. lib 6. de Præſumpr. q.59. nu.3. Bobadil. in ſua Politica lib.1. cap.13. num.27. & lib.3. cap.15. num.132. Farin. d.q.31. num.145. & ſeq. Cald.

Pereira de Empt.cap.34.num.42.
4 Amplia ſecundò in ſenibus, & infirmis carceratis,quos veroſimiliter cuſtos non ſuſpicatur quod aufugere poſſent ex latioribus carceribus,in quibus ſtare permiſit, quia excuſatur licet aufugerint. Ita Farin.d.q 31.n.148.
5 Amplia tertiò procedere quando carceratus præparauit fugam aliquo proditorio modo, qui non poterat à cuſtode præuideri ex Farin. d.q.31.n 159.
6 Amplia quartò quando carcerati aufugerent fracto muro,ſi cuſtos non fuit negligens in officio ad ſciendum ſit ne ferrum, vel venenũ in carcere. Vide Bonacoſ. Commun.crimin.p.1. verbo Carceris cuſtos fol.21.Perez l.12. titul.14 lib.2. Ordin.pag.335. verſ.Quarto. Farin. d.q.31.n.165.
7 Amplia quintò in fuga carcerati facta cum violentia, cui idem cuſtos reſiſtere minimè poterat. Vide Farin.d.q.31.à n.166.
8 Amplia ſextò ſi reliquit cuſtodiam viro fideli,qui communiter talis, & diligens reputabatur. Vide Tiraq. de Pœnis temper. cauſa 51. n.57.Mench.Illuſtr.cap.32.n.6. Farin.d.q.31.n.49.cum ſeqq.
9 Amplia ſeptimò ſi carceratus iuit de licentia cuſtodis per ea quæ reſoluit Surd.de Aliment.tit.9.q.17. n.10. Et is qui exijt è carcere cauſa voti cuiuſpiam implendi ſtatim reuerſurus,non dicitur aufugere,quãuis cuſtos qui id permiſit, teneatur, niſi ex conſuetudine excuſetur ex Bald.in l.1. Cod. de Ædilit. Action. nu.17. Tiraq. in l. Si vnquam verbo Suſceperit liberos n.179 Et exiens à carceribus iuſſu cuſtodis pro confeſſo non habetur reſoluit Maſcar. de Probat. concl.820. nu.19. Melchior Mendez prætorienſis carceris cuſtos facultatem conceſsit Sebaſtiano de Carualho apud ſe carcerato eundi foras,quem Prætor extra carcerem inueniens, apprehendit,dicens caſum eſſe elogij, ſed in Senatu Portucalenſi anno Domini 1607. die verò 18. Auguſti indicatum fuit ex hoc fugam non argui, nec caſum eſſe elogij, iudice D.Antonio Aluarez Sanchez criminali auditore, ſcriba Franciſco de Souſa. *Senatus Portucal. indicauit.*

AD §. IIII.

In text.ibi (*não deixarà de hauer a pena aſsimadita*) Intellige niſi cauſa neceſsitatis ſit abſens ex Bald.& Salycet. in l. Ad commentarienſem Cod.de cuſtodia reorum. Vide Hippol.conſ.128.nu.28.cum ſeqq. Caſſan. in Catalogo gloriæ mundi p.8. conſid.34. Menoch.de Arbitr. caſu 302.n.5.& caſu 345.n.9.Azeued.l.12. n.19.tit.23.lib.4.nouæ Recop.

AD §. VI.

In antiq. lib. 5.tit. 54.§ 6.

In text.ibi (*eſtaua prezo por feito ciuel*) An aliqua pœna affici debeat cuſtos carceris vltra debiti ſatisfactionem? Vide Gregor. ad titul. 29. in princip.verbo Accuſados part.7. Azeued.ad l.12.titul.23. lib.4. nouæ Recopil.Farin.in Praxi crimin.q.31. n.80.vbi affirmatiuè reſoluit.

AD §. VIII.

Nota quod cuſtos carceris non poteſt relaxare captum ſine bulletino relaxationis ex Angel in l. Nequè §. 1. ff. de In ius vocando, vbi Succin.n.51. & Paul. n.2. Et poteſt relaxari de nocte ſi periculum ſit in mora ex Angel.in l.More ff.de Ferijs vbi

vbi Bald. & Alexand. Farin. in Praxi crimin. q. 31. n. 91. cum ſeqq.

In antiq. tit. 59.

Ad tit. 78. Ordin. Regiæ.

De Notarijs:

Dos Tabelliães das notas.

1 NOtarius debet eſſe vir omni exceptione maior, vt eius inſtrumentis plena fides adhibeatur ex l. Si quis ex argentarijs §. Quid enim ff. de Edendo reſoluit latè Surd. conſ. 6. à princip. vbi nu. 3. dicit quod inſtrumentum à notario ſuſpecto de falſo ſcriptum non probat.

Notarius nemo præſumitur.

2 Notarius nemo præſumitur. Vide Menoch. lib. 2. de Præſumpt. q. 78. Ceuall. Communium contra commun. q. 386. Bernar. Græuæ. ad Practicam Cameræ Imper. lib. 2. concl. 13. in coron. n. 19. Præſumitur tamen ex longa poſſeſsione, in qua quis tanquam notarius ſtetit, & actus fecit notarijs conuenientes in commodum tertij, & ob bonum publicum per l. Barbarius ff. de Officio prætor. reſoluunt Cou. Pract. cap. 19. nu. 9. Burg. de Paz in l. 3. Tauri p. 2. concl. 3. Maſcard. de Probat. concl. 198. à n 18. & concl. 1198. n. 56. Viui. & Turſan. tom. 1. Communium Opinion. lib. 4. tit. 11. n. 24. & 25. pag. 563. vbi Bellacōb. n. 115. Menoch. d. q. 78. n. 9. & 13. Ioſeph. Ludou. Lucana deciſ. 115. Auiles ad cap. 1. Prætor. n. 12. fol. 25. Tiraq. de Præſcript. verſ. 27. Mench. Illuſt. cap. 62. nu. 5. Azeued. ad l. 8. n. 15. tit. 9. lib. 3. nouæ Recopil. Flores de Mena Vari. lib. 2. q. 23. nu. 85. cum ſeqq.

Notarius debet in ſcriptura ſignum apponere.

3 Notarius debet in ſcriptura ſignum apponere. Vide Caſſan. in conſuetud. Burgund ad finem in approbat. conſuetudinum Burgundiæ verbo Signe de aulcun fol. 386. Menoch. conſ. 42. num. 9. cum ſeqq. & conſ. 48. num. 1. & 15. Franc. Burſat. conſ. 26. n. 10. Rot. Roman. in nouiſſ. deciſ. 76. n. 1. p. 1. Bertaz. tract. clauſul. in proœm. nu. 13. Ceuall. Commun. contra commun. q. 32. Maſcard. de Probat. concl. 1243. n. 18. cum ſeqq. Rebuff. in tract. Nominat. q. 10. n. 11. & 16. Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 2. concl. 13. in coronide nu. 17. Et non poteſt ſignum mutare vt per Caſſan. in Catalog. p. 1. conſid. 38. Menoch. de Arbitr. caſu 318. nu. 23. & ſi vtetur diuerſis ſignis debet puniri de falſo. Vide Caſſan. in conſuet. Burgund. rub. 2. §. 1. in princip. n. 30.

4 Creditor inſtrumentum petens debiti, illud ſoluit, & non debitor, quia ſecundum naturam eſt vt ſentiat onus expenſarum, qui ſentit commodum inſtrumenti ſuper credito confecti. Vide Tiraq. de Retract. lig. §. 29. gloſ. 3. nu. 1. Azeued. l. 13. nu. 3. tit. 25. lib. 4. nouæ Recopil. Auend. de Exequendis mand. p. 2. cap. 19. nu. 2. vide infra latius §. 14. in fine n. 48.

AD §. II.

1 Vide Cou. Pract. cap. 19. num. 2. verſ. De his, & n. 3. Azeued. l. 12. n. 9. tit. 25. lib. 4. nouæ Recop. de protocolo, & eius amiſsione, vide Farin. in Praxi crim. q. 154. á n. 28.

2 Notario creditur de amiſsione inſtrumenti quando adſunt aliquæ coniecturæ. Ita Bonacoſ. tom. 2. Commun. Opin. lib. 4. tit. 11. nu. 205. pag. 579. in princip.

3 Nota quod ſi protocolum non apparet exemplum non amittit vires ſuas vt per Felin. in cap. Cum P. nu. 2. de fide inſtrum. Cou. d. cap. 19. n. 3. Gam. deciſ. 252. n. 1. Gregor.

l.9.verbo Vn libro tit.19.part.3. Perez l.2.titul.1.lib.2.Ordin. pag.575. In dubio tamen præſumitur non fuiſſe factam ſcripturam quando non reperitur in notis Surd. deciſ. 231. n.1.

AD §. III.

In text.ibi (*cada vez que forem chamados*) Nota quod tabellio recuſans facere inſtrumentum tempore habili periurus eſt, & debet officio priuari ſecundum Cardin.in Clem. 1.verbo Dudum notab.13.de iureiur. refert Deci.in l.Inuitus nu.6.de Regulis iuris. Menoch.de Arbitr. caſu 369. Gregor.l.4. verbo Fagan tit.19. part.3. Perez l.2.tit.15.lib.2. Ordin. Azeued.l.18.tit.25. lib.4. nouæ Recopil.

AD §. IIII.

1 In text.ibi (*logo as lerão*) Intellige oculis, & ore proprio, & non ſufficit recitare mente, & ore. Vide Cou.in cap.Relatum o 1. nu.11. verſ. Primo equidem de teſtam.Abb.in cap.1.n. 4. vbi Felin. nu.22. de fide inſtrum. Iaſ.in l.Si ita ſtipulatus § Chryſogonus n.11.ff.de Verbor. Cald. Pereira de Empt.cap.34.nu.16.& 25.& cap. 35.n.1.

2 In text.ibi (*prezente as partes*) Vide gloſ.verbo Abſoluta in l.Contractus Cod.de fide inſtrum. gloſ.2.ad finem in l. Generaliter Cod. de tabular.lib.10.Peral.in Rub.nu.6.ff.de hæred.inſtit. Hippol. ſing. 56. Menoch.de Arbitr.caſu 144.num.9.& conſ.37.n.122.& conſ.48 num.2.& conſ.87.nu.47. cum ſeqq. Azeued. l.13.n.31.tit.25.lib.4.nouæ Recopil. Cald.Pereira de Empt.cap 34.n.43.

Inſtrumētum abſq; teſtibus nō probatur. 3 In text.ibi (*& teſtemunhas*) Inſtrumentum enim abſque teſtibus non probat. Vide Alexand.conſ.13. nu. 10. vol.1 Deci.in cap.1.n.12. de fide inſtrum. Tiraq. de Retract.tit.1.§.8. nu.35. gloſ.9. Caſſan. in conſuetud. Burgund. rub.4. §.19. propè finem verbo Ou de notaire. Burſat. conſ. 26. n.11.Crauet.conſ.860.ſub. nu.1. Bernard. Græuæ. ad Practicam Cameræ Imper.lib.2.concl.13. in coronid.num.12. Cald.Pereira de Empt. cap.6 n.2.& 3. & vide quid cap.34. n.43.

Contrahētes debent ſcripturā ſubſcribere. 4 In text.ibi (*aſsinarão ellas, & as teſtemunhas*) Vide apud Hiſpanos l.13. tit.25.lib.4.nouæ Recop. Viui.com. 1. Commun.Opinion.lib.4.titul.10. n.311.pag.549.& Viui.d. lib.4. tit.11. nu.123.pag.573. Azeued.l.13. tit.25. lib.4.nouæ Recop.Valaſc.conſ.102. nu.6. Cald.Pereira de Empt.cap.6. n.12.& cap 34.n.43.

5 In text.ibi (*& ſe cada hũa das partes aſsinar não ſouber*) Vide Cald.Pereira de Empt.cap.6.n.21.& cap.34 n.14. Et etiam alius ſtante impedimento, vel neceſsitate poteſt pro alio ſubſcribere ex Gonzal. ad reg. 8. Cancel.gloſ.60.n.44.cum ſeqq.

6 In text.ibi (*aſsina pela parte, ou partes*) Vide Cald Pereira d.cap 34.n.17. ad hoc quod vnus teſtis poteſt pro pluribus contrahentibus litterarum ignaris ſubſcribere.

7 In text.ibi (*ou riſcadura*) Vide Felin.in cap.Ex litteris n 10.verſ.Quinta declaratio de fide inſtrum. Gom. l.3.Tauri nu.91.& l.45.n.145. ad finem, & 146. Menoch.de Arbitr.caſu 187.nu.34. cum ſeqq. Maſcard.de Probat.concl.494.Brunor.à Sole in locis communib. verbo Apoſtilla n. 1. Surd. conſ.16. vbi latè de inſtrumento cancellato.

8 In text.ibi (*por interlinha*) De interlineaturis vide Menoch. d. caſu 187.n.40.Maſcard.de Probat.concl. 1254.n.8. & eas appellat ſuperductiones

ctiones Vlpian. in l. 1. ff. de his quæ in teſtam. delentur.

9 Nota quod ſi inſtrumentum interlineatum, ſeu reſeruatum redigatur in publicam formam debet notarius in tranſſumpto mentionẽ facere de illis interlineamentis, ſeu raſuris, aliàs manet ſuſpectum. Vide Alexand. conſ. 14. n. 4. vol. 6. Bonacoſ. Commun. crimin. p. 1. verbo Falſam fol. 65. in fine. Bellacomb. tom. 1. Commun. Opinion. lib. 4. titul. 11. n. 241. pag. 582. Azeued. l. 13. nu. 49. tit. 25. lib. 4. nouæ Recop. Menoch. conſ. 395. n. 57. Maſcard. de Probat. concl. 1254. n. 16.

10 In text. ibi (*mingoada*) Nota quod inſtrumentum factum à notario per verba obſcura, & non intelligibilia non eſt validum. Vide Greg. l. 3. verbo Eſcuramente tit. 13. part. 3.

AD §. V.

1 In text. ibi (*forem requeridos, &c.*) Vide Cald. Pereira de Nominat. cap. 6. n. 25. & de Empt. cap. 34. n. 16. vbi tenet hæc verba præceptum, & prohibitionem continere; ac proinde licet rem geſtam non annullẽt, nullitatem inducere.

2 In text. ibi (*por ementas*) Ideſt per notas, vulgariter *cifras*. Vide Maſcard. de Probat. concl. 288. Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. conuent. lib. 2. tit. 10. à princip. vbi reſoluit quod abbreuiatura imperfecta ab ipſo notario ſine vllo iudicis mãdato poteſt extendi ſecundum conſuetudinem in ſimilibus receptam, quod ſane intelligendum refert circa ſubſtantialia, vel etiam naturalia, non circa accidentalia.

3 In text. ibi (*as não dem ate que as notas ſejão perante as partes lidas, & aſſinadas*) Verba hæc præceptum, & prohibitionem continere, ac proinde licet rem geſtam non annullent, tamen nullitatem inducere tenet Cald. Pereira de Empt. cap. 35. n. 43.

AD §. VI.

1 Vide gloſ. verbo Cognoſcant in l. vlt. col. 3. Cod. de Iure delib. Bald. in Rub. n. 11. Cod. de Fide inſtrum. Boer. deciſ. 118.

2 In text. ibi (*que os ditos tabelliães conheção*) Vide Gregor. l. 54. titul. 18. part. 3. verbo Conocer. Vincent. de Franch. deciſ. 265. Azeued. l. 14. tit. 25. lib. 4. nouæ Recop. Gutier. Pract. lib. 1. q. 143. & 145. latè Cald. Pereira de Empt. cap. 7. à n. 1. Et tabellio non tenetur cognoſcere contrahentes Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. tom. 3. cap. 497. n. 4.

AD §. VIII.

Vide Cald. Pereira de Empt. cap. 25. n. 33. vt reſoluit quod non obſtante quacunque clauſula in contractu appoſita, aut facultate ingrediendi conceſſa, ingreſſus propria auctoritate prohibeatur ſi venditor, aut quiſpiam alius refragetur.

AD §. XII.

1 In text. ibi (*farão*) Quid ſi fiant ab aliqua parte, & poſtea tabellio redigat in notã an valeant? Dic quod ſic. Vide Abb. in cap. Cum P. tabellio n. vlt. de Fide inſtrum. Gregor. l. 5. verbo De ſus manos tit. 19. part. 3. Azeued. l. 13. nu. 13. tit. 25. lib. 4. nouæ Recopil.

Conuentiones partium per ſententiã confirmãtur.

2 In text ibi (*poſto que as ditas eſcripturas, &c.*) Nota conuentiones partium per ſententiam confirmari ex l. Si conuenerit 13. ff. de Re iudicata

Bart.

Bart.in l.Si quos nu.2.Cod.de Decurion. lib. 10. Hyeron. Muſcorn. de Iuriſ. num.123. Hering. tract.de Fideiuſſ.cap.1. nu.135. Pinel. in l.2. Cod de Reſcindenda vend p.2.cap. 2. nu.23. Duenh. reg.187. verſ.vlt. Gom.l.45.Tauri n.192.col.pen. Bernard.Græuæ.ad Pract.Cameræ Imp. lib.2.concl.1.n.49. Gam. deciſ.371. n.4.Valaſ.conſ.173.nu.24. Cald.Pereira de Renouat.Emphyt.q.11.n.4. Et per huiuſmodi confirmationes iudicum non denegatur poteſtas. reſcindendi contractum prætextu læſionis vltra dimidium. Vide Cagnol. ad l.2. Cod. de Reſcind. vend. n.160.vbi Pinel p.2. cap.2. num.23. Rebuff.tom.2.ad leges Galliæ tit.de Reſtit art.1 gloſ.1. num.9. Menoch. conſ.1.num.355.

AD §. XIII.

Qua pœna puniatur notarius conſcribens contractum vſurarium? Vide Menoch.conſ 300.n.84 & 85. Baptiſt. Coſta de facti ſcientia, & ignorantia cent.2.diſt.72.n.9.Farin. in Praxi crimin.q.154.à n.14.

AD §. XIIII.

1 De Gabellis latè tractant Hiſpani tit.17.lib.9.nouæ Recopil.Laſſarte de Decima vendit. Gironda de Gabellis. Nouiſsimè Gutier. in eleganti tract.de Gabellis.

2 Gabella apud nos vulgo dicitur *ſiza* quam cum Regina Philippa vxor Regis Ioannis I. quæ erat filia Ducis Alencaſtrenſis Angli vidiſſet impoſitam,dixit,bona ſiza,quaſi bono conſilio Rex motus fuerat in impoſitione huiuſmodi tributi ad Regiæ dignitatis onera ſupportanda. Vel poteſt fortè melius dici quod nomen acceperit à tributo Neapolitano quod Aſizia nuncupatur, de quo Afflict.ad Conſtit.Regni Siciliæ lib.1 Rub.70.de triceſsima,& ſalario nu.11.tenent Cabed. p.1.deciſ. 113.n.vlt. Eduard. Nunez. do Leão no liuro da Origem da lingoa Portugueza cap.12. Petr.Marizi.Dialogo 4.Regum Luſitaniæ fol 134.verſo,& ſeq.

3 Apud Hiſpanos appellatur *Alcauala*,quæ quando incæperit, & vnde traxit originem vide apud Chronicam Regis Alphonſi II. cap.263. & Regis Petri Caſtellæ anno 2.cap. 18. fol.15. Zamalloa in Compendio hiſtoriali Hiſpaniæ lib. 14. cap.17. Lazarte de decima vendit.in præfat. n.19.& 20. Gudiel na geração dos Girões cap. 17. fol.65. Fr. Hieron. Roman. de Republ. gentilica cap. vlt. fol.173.verſo P.Molin.de Iuſtit. diſp.663.à principio.latiſsimè Gutier. in tract. de Gabellis q.2.per totam.

4 Aduenæ, & alienigenæ, qui in his Regnis vendiderint,aut permutauerint gabellam ſoluere renentur, prout apud Hiſpanos diffinitum eſt l.24.tit.19.lib.9. nouæ Recopil.Bertach. de Gabell. p.7. nu.6. Mench. Vſufreq.cap.52.n.2. Gutier. de Gabellis q.84.n.4.& 5.

5 Alimenta præſtita pro certo ſalario, vel pretio conſtituto non debent gabellam Gutier. in tract. de Gabellis q.34.

6 Beneficiorum vacantium fructus vendiri per laicum adminiſtratorem, vel ſequeſtrum non debent gabellam. Lazarre de decima vendit.cap.15.n.9.& cap.19. nu.43. Gutier.de Gabellis q.87.á n.12.

7 Bona defuncti, quæ venduntur pro animæ expiatione, non debent gabellam. Girond.p.11.à n 3. Parlad. rerum quotid. lib.1. cap.3. §.1. nu.15. Gutier.

Gutier. de Gabellis q.74. per totam.
8 Bona clerici defuncti vendita eius præcepto in teſtamento debent gabellam, Gutier. de Gabellis q.75. n.1. & limitat n.5. & *6.*
9 Bona hæreditatis iacentis clerici vendita vt creditoribus ſatisfiat debent gabellam Gutier. de Gabellis q.88. à princip. vbi n.8. quod gabella non debetur ex venditione bonorum laici facta per Eccleſiam, vel clericum ab eo hæredem inſtitutum & á n.*16.* quod gabella debetur ex venditione bonorum clerici iubentis in ſuo teſtamento vt hæres ſuus laicus vendat talem ſuum fundum, vel alia bona Titio certo quodam pretio ibi deſtinato, & nu.25. quod gabella non debetur ex bonis clerici, vel epiſcopi defuncti venditis pro expiaculo animæ ſuæ, quando omnia veniunt in eum finem expendenda, quia animam ſuam inſtituit hæredem vniuerſalem pro Miſsis, ſacrificijs, & eleæmoſinis pauperum ſolutis debitis, & legatis.
10 Cenſus conſignatiui ſuper rebus conſtitutio, vel uenditio debet gabellam Anton. Gom. tom. 2 Vari. cap.11. n.44. verſ. Secundum. Giron. p.5. in princip. n.1. Laſſarte cap.10. à n.5. Auend. reſp.23. nu.1. Parlad. rerum quotid. lib.1. cap.3. §.4. nu.38. & §.8. n.49. Perez in rub. tit.2. lib 8. Ordin. verſ. Sed quæro an debeatur gabella pag.34. Fr. Emman. ſuper Motu Pij V. de Cenſibus dubit. 5. fol.224. Azeued. l.1. n.98. tit.17. lib.9. Recop. Gaſp. Roderi. de Annuis Reddit. lib.2. q.4. n.6. Gutier. de Gabell. q.54. per totam. Cenſus enim cõſtitutio vera eſt emptio. Menoch. lib.3 de Præſumpt. q. 107. num.14. Salaz. de Vſu, & conſuet. cap.11. nu. 91. Annæ. Robert. rerum iudic. lib.2. cap.8. pag.430. & ſeq. Bern. Græuæ. ad Practicam Cameræ Imper. lib.2. concl. 7. conſid.1. requiſ.2. Ex redemptione tamen ipſius cenſus ex pacto á princip. in ipſo contractu cenſus appoſito redimibili noua gabella non debetur, niſi clauſula redimendi eſſet oppoſita in nouo contractu lazarte cap. 10. nu. 10. Gaſp. Roderi. d. q.4. num.9. P. Molin. de Iuſtit. tract.2. diſp.384. verſ. Si autem cenſus. Gabella ſoluenda eſt illi publicano ad quem pertinent vectigalia vbi ſita ſunt bona, ſuper quibus annuus redditus conſtitutus eſt Lazarte cap.4. n.31. Girond. p.6. n.29. Felician. de Solis de Cenſib. lib. 2. cap. fin. n.12. Azeued. l.1. nu.9. tit.15. lib.5. & l.1. nu.119. tit.17. lib.9. Recop. latè Gutier. de Gabellis q.55. per totam, vbi nu.6. reſoluit quod ſi in diuerſis territorijs extent bona, ſuper quibus cenſus ſpecialiter conſtitutus eſt, pro rata valoris vnius cuiuſquè fundi eorum bonorum debeat gabellæ ſolutio fieri. Ex venditione cenſus ad vitam, vel perpetui redimibilis ſuper redditibus Regijs hoc eſt *ſobre juros del Rey* non ſoluitur gabella Laſſarte cap.10. nu.43. Gutier. q.57. n.17. Cabed. p.2. deciſ.113. à n.7.
11 Compromiſſum non debet gabellam Girond. de Gabellis p.3. n.10. Azeued. l.2. n.21. tit.17. lib.9. Recop. Gutier. de Gabellis q.45 n.29.
12 Conditionalis contractus pendente conditione non debet gabellam, quæ conditione impleta ſoluetur primo gabellario, hoc eſt, loci, & temporis, in quo fuit celebratus contractus conditionalis. Tiraq. de Retract. lig. §.1 gloſ.21. n.23. & de Retract. conuent. §.6. gloſ.2. n.2. Pinel. in l.2. Cod. de Reſcind. vendit. p.2, cap.3. n.35. Laſſarte de decima vendit. cap.5. num.1. & 10. Parlad. lib.1. rerum

rerum quotid.cap.3.§.3.n.34. P.Molin de Iuſtit. tract.2. diſp.337. verſ. Vbi Surd.deciſ.305.num.16.Cardin. Mantic. de Tacitis, & ambig. conuent lib.4 t.t 26.num.16. Gutier.in tract.de Gabellis q.8. Cabed.p.1.deciſ.18.n.4.

13 Datio in ſolutum voluntaria ſoluit gabellam Girond.p.5.princ.à n.41. Laſſarte cap.7.n.1.verſ.Verum. Surd.deciſ.305.n.6. Ignat. de Villar. in Sylua reſponſ.lib.1.reſp.11.nu.19. Latiſsimè Gutier.in tract.de Gabell. q.23.

14 Decimales fructus conducti à clericis gabellam debent Gutiet. in tract.de Gabellis q 93.n.73.

15 Diuiſiones ſi fiant per viam refutationis non debetur ex contractu gabella, quia refuratio non eſt contractus, ſed diſtractus, ſecùs ſi pretio fiat Gutier.de Gabellis q.63.n.6.

16 Diuiſio quæcunquè bonorum facta, ſiue inter hæredes, ſiue inter ſocios, etiam interueniente pecunia, vel alijs rebus non debet gabellam, apud Hiſpanos diffinitum eſt per l. 35. tit.18.lib.9. Recop. & apud nos in articulis gabellarum cap. 6. §. 4. poſt multos Gutier. de Gabellis q. 71. à n.9.cum ſeqq.

17 Dimiſsio ſimplex, vel refutatio non ſoluit gabellam Surd.deciſ.305. num 18.

18 Donatio gratuita, niſi in fraudem gabellæ fiat, non debet gabellam vt per Gutier. in tract. de Gabellis q.64.per totam vbi n.3. quod donatio omnium bonorum ea lege facta vt donatarius donatorem alere teneatur non debet gabellam, & n.5.quod donatio quando in ea interuenit pretium debet gabellam.

19 Dos etiam æſtimata non ſoluit gabellam.& diffinitum eſt apud Hiſpanos l.35.in 1.p.tit.18. lib.9. nouæ Recop. Parlad. rerum quotid. lib.1. cap.3 §.6.n.42.Laſſarte cap.20.n.35. Girond.p.7.§.2.n.8. Gutier.de Gabell.q.72. Cabed.p.1.deciſ.104.n.6. vbi dicit iudicatum.

20 Emphyteuticũ ius venditum, ſiue proprietario ipſi, ſiue cuicũquè altero gabellam debet Gutier. de Gabellis q.58.n.23. Non autem debetur ſi emphyteuta det pecuniam domino directo tempore conceſſionis pro ingreſſu, quia illud quod datur pro ingreſſu regulatur pro pẽſione ſoluta per modum ſolutionis antecipatæ vt per P.Molin.de Iuſt. tract.2.diſp.450.

21 Libri non debẽt gabellam per l.34.tit.18.lib.9.Recopil. Gutier.de Gabellis q.78.n.3.cum ſeqq.

22 Locatio, & conductio non debent gabellam Gutier. de Gabellis q.35.n.1. & 4. Etiam ſit ad longum tempus, & pro eo toto tempore vnum pretium conſtituatur q. 40. à num.1.

23 Nullitate laborans contractus non ſoluit gabellam prout conſtitutum eſt in articulis gabell. cap.6. in princ. Vide Anton. Gom. tom. 2. Vati.cap.2.n.31.in fine. Surd. d.deciſ.305.n.17. Gutier.Practi. lib.1. q. 129. n.2.& de Gabellis q.9.& q.28. num.5.

24 Permutatio ſoluit gabellam, & diffinitum eſt in articulis gabellarum cap.1.§.1.ibi, *& tambem do preço em que forem aualiadas as couſas que forem trocadas, & eſcambadas, paguem pela dita guiza.* Vide Parlad. lib 1. rerum quotid cap.3 § 2. nu.22. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Gabella nu. 6. Gutier.de Gabellis q.27.

25 Promiſsio de vendendo non ſoluit gabellam Gutier. de Gabell.q.47. Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig.conuent. lib.4. titul. 2. n.3.

Digitized by Google

num. 3. Valaſc, conſ. 77. num. 7.

26 Quaſicontractus non debent gabellam nouiſsimè Melch. Phœb. deciſ. 24. n. 24.

27 Redditus venditio debet gabellam vide Gaſp. Roder. de Annuis reditib. lib. 2. q. 4 á n. 7. & q. 22. n. 28.

28 Rex de eo quod emit, vel vendit nõ debet gabellam ex l. Vniuerſi Cod. de Vectigalib. l. Licitatio §. Fiſcus ff. de Public. & habetur apud Hiſpanos l. 5 tit. 7. part. 5. vbi Greg. verbo Para elRey P. Molin. de Iuſtit. tract 2. diſp. 663. nu. 4. vbi nu. 9. reſoluit deberi ex illis rebus gabellam, quia debitor tenetur de euictione iuxta l. Ob cauſam Cod. de Euiction. Et Rex in rebus, quas vendit non poteſt ſibi eſſe tributarius, & vide omnino quæ Cald. Pereira de Reſolut. Emphyt. cap. 6. n. 5. cum ſeqq. Pereg. de Iure fiſci lib 6. tit. 5. n. 24. cum ſeqq. & cõſtitutum eſt in nouo regimine gabellarum §. 16.

29 Socius priuilegiatus non excuſat ſocium à ſolutione gabellæ, nam ſi vendatur res communis clerici, & laici, tantùm ſolui debet decima, vel gabella de ea parte, quæ competit laico gloſ. verbo Fratribus in l. vlt. Cod. de Muner. & honor. lib. 10. Cou. Pract. cap. 34. n. 2. Bened. Capr. tom. 1. Commun. Opin. lib. 1. tit. 2. n. 130. pag. 161. Menoc. de Arbitr. caſu 379. n. 8. & conſ. 136. n. 23. & 25. Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Vel aduerſarij dolo n. 33. faciũt quæ D. Bar. in l. Quia tale n. 42. ff. Soluto matr. quamuis contrariũ ſequatur Steph. Garian. Diſcept. Forenſ. cap. 26. n. 16.

30 Sepulturæ vſus venditio non ſoluit gabellam, vt nouiſsimè reſoluit Melch. Phœb. deciſ. 8 n. 15.

31 Tranſactio non ſoluit gabellam, secùs quando qui poſsidet dimittit rem pro pecunia, Vide Parlad. rerũ quotid. lib. 1. cap 3. § 2. n. 31. Laſſarte cap. 7 nu. 5. in fine, & cap. 17. nu. 51. Azeued. l. 2. nu. 20. tit. 17. lib 9. nouæ Recop. Quaran. in Sum. Bullarij verbo Alienatio n. 43. pag 33. Gutier. in tract. de Gabell. q. 45. per totã. Cald. Pereira de Reſolut. Emphyt. cap. 16. n. 49. & cap. 9. nu 34. & 35. Et in Senatu Supplicat. anno Domini 1615. in cauſa Antonij Mendez, & Didaci de Catualhaes ex oppido Vimaranenſi ita iudicatum fuit. *Acordão os do Deſembargo, &c. Aggrauados ſão os aggrauantes pellos Deſembargadores da caſa do Porto, em auerẽ por boa a tranſaução de que ſe trata, reuogando ſua ſentença em forma da ditta trãſaução, da qual ſe não pagou ſiza, auendo translação de dominio, & poſſe: julgão a dita tranſaução por nulla, &c.* Iud. D. D. Hieronimo Pimenta de Abreu, & Dyoniſio do Mello, ſcriba Marco do Quintal. *Senatus Supplic. iudicauit.*

32 Venditio cum pacto de retrouẽdendo iuxta terminos l. 2. Cod. de Pactis inter empt. ſoluit gabellam, ex reuenditione autem alia non debetur Tiraq. de Retract. conuent. §. 6. gloſ. 2. nu. 15. Gom. tom. 2. Vari. cap. 2. ſub n. 31. & l. 79. Tauri nu. 30. Pinel. in l. 2. Cod. de Reſcind. vendit. p. 2. cap. 3. n. 36. Girond. p. 5 in princ. n. 30. Laſſarte cap. 14. á n. 36. Parlad. lib. 1. rerum quotid. cap. 3. §. 4. n. 5. Matienſ. l. 7. gloſ. 3. n. 14. ti. 11. lib. 5. nouæ Recop. P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 374. verſ. Dubium eſt. lariſsimè Gutier. de Gabellis q. 10. nu. 22. cum ſeqq. nouiſsimè Melch. Phœb. deciſ. 24 á n. 16.

33 Venditio reſoluta, aut reciſſa per remedium l. 2. Cod. de Reſcind. vendit. debet gabellam Pinell. d. cap. 3 num. 35. verſ. Diuerſum autem. Parlad d. cap 3. §. 5. num. 5. Girond. p. 6. § Vni num. 22. Gutier. de Gabellis q 12.

34 Venditio, vel permutatio reſciſſa doli mali metus ve cauſa ſoluit gabellam Lazarte d.cap.14.n.55. Girond.d. § Vni. num.23. & 24. P. Molin.d.diſp.352.verſ.Petes, vbi aſſerit quod in hoc Regno venditor reſtituere tenetur emptori vna cum parte pretij,quod plus accepit,partem gabellæ quam,quoad eam partem pretij,emptor ſoluit.Gutier.de Gabellis q.24.per totam.

35 Venditio neceſſaria debet gabellam. Laſſarte cap.19.n.100.latiſſimè Gutier.de Gabellis q.22.

36 Venditio rei habita fide de pretio celebrata ſtatim debet gabellam & peti poteſt antequam veniat dies ſolutionis pretij Auend.reſp.29. in princip.verſ.Fiſcus. Azeued.l.1. nu. 82. cum ſeqq.tit.17. lib.9. Recopil. latè Gutier.de Gabellis q.49.

37 In text.ibi (*& não farão carta algũa de venda, &c.*) Procedit etiam quando venditio fit per priuatam ſcripturam,prout iudicatum audiui in Senatu Supplicationis anno Domini 1591. in quadam cauſa Ioannæ da Rocha,& Melchiotis de Nouaes ex oppido de Alanquer, iud. D. D. Petro Barboſa, & Ludouico Machado, & Hieronimo Cabral, quo tẽpore etiam agebatur de nouo regimine gabellarum in §. *E porque ſou informado*,vbi requirebatur quod in charta venditionis tranſcriberetur certitudo gabellæ ſolutæ,quamuis aliud reſoluat Stephan.Gratian. Diſcept.Forenſ.cap 11.à n.26.

Senatus Supplic. iudicauit.

38 Dubitatum fuit in Senatu Supplicationis an hæc Ordin. quatenus contractum nullum reddit ob non ſolutam gabellam ex venditione bonorum immobilium haberet locum in venditione celebrata per chyrographum,in terminis ,in quibus fieri poteſt intra quantitatem ſcilicet Ordin.lib.3. tit.59. Et iudicatum fuit procedere etiam in hac venditione facta per chyrographum teſte Melch.Phœb.Areſto 61.

Senatus Supplic. iudicauit.

39 In text.ibi (*em que os taes bẽes eſtiuerem*) Ergo gabella de venditione bonorum immobilium ſoluenda eſt in eo loco,vbi ea bona,quæ venduntur,ſita ſunt ex Batt.in l.Forma §.1.n.2.ff.de Cenſib.& apud Hiſpanos ita cautum eſt per l.9.tit.17.lib. 9. nouæ Recop.vbi Azeued. Greg. l.8.gloſ.vlt.tit.5.part.5.Lazart.de decima vend.cap.4.nu.31. Girond. de Gabellis p.6.n.27.Parlad.lib.1. rerũ quotid.cap.6.§.8.nu.10. D. Mart. in votis nouiſſ.deciſ.voto 27.n.6.Cald. Pereira quæſt.forenſ.lib.1.q.12.n.4. Et de cenſu vendito ſuper aliqua re immobili gabella ſoluenda eſt , vbi res ſita eſt. Vide Stephan. Gratian. diſcept.forenſ.cap.29.n.1. Et gabellam,quam *ſiza* vocamus,ſemper ſoluendam eſſe in loco venditionis tenet Cabed.p.2.deciſ.113.n.2.& dicit iudicatum in ſupremo Senatu anno Domini 1616.& 1617.Melch.Phœb. deciſ.24.n.27.

Senatus Supplic. iudicauit.

40 In text.ibi(*& ſerà incorporada de verbo ad verbũ,&c.*)Si omittatur hæc incorporatio de verbo ad verbũ venditio erit nulla,& nunquam ſupplebitur talis nullitas, nec præſumetur ex tempore,quando enim vitium,& defectus ſcripturæ ex eo patet euidẽs dicitur,& nõ ſuppletur ex tempore, iuxta tradita per Seraphin.de priuilegijs Iuram.priuil.31. n.72. Menoch. de Præſũp.lib.3.q.132.n.79.Maſc.de Probat.cõcl.1140.n 25.& cõcl.1316. n 33. Valaſc.conſ.162.n. 20 & ſeq. Auen Iun.ad l 41.Taur.gl.3.n.5.& 6.

41 In text.ibi (*ſerão nenhũas, & de nenhũ effeito*) Idem ſi nõ fuerit ſoluta integra gabella ex Tiraq.de Retract. tit.2.§.4.gloſ.6.n.24.& de iudicio in rebus

Digitized by Google

rebus exig. verſ. 22. Aduerte quod ſolutio gabellæ interuenire debet ante contractum venditionis, nec emptor euadit nullitatem contractus, & pœnam huius Ordin. tranſactis aliquot annis eam fiſco, aut eius publicanis ſoluat prout crebrius in ſupremo Senatu iudicatum refert Melch. Phœb decif. 24. n. 8.

42 Gabellam non fuiſſe ſolutam probatur per librum exactoris. Vide Batt. in l. 1. n. 4. Cod. de Exactoribus tribut. lib. 10. Menoch. conſ. 21. n. 23. & conſ. 23. n 15 & conſ 98. nu. 50. & conſ. 122. n. 10. & conſ. 199. n. 3. Maſcard. de Probat concl. 834. n. 36. Flamin. de Reſig. lib. 1. q. 14. n. 54. Et cõtra gabellam eſt iudicandum in dubio Gut in trac. de Gabellis q. 6. n. 10.

43 Nota quod annullata venditione ex eo defectu emptori reſtituetur gabella, ſi quam ſoluit, probat art. gabellarum cap 6. in princip. ibi. *E achandoſe que a tal venda por direito não val, & for desfeita por ſentença, em talcaſo não haja ahi ſiza*, quod etiam de iure tenuerunt Bald. & Salycet. in l. 2. Cod. de Eunuchis Girond. de Gabellis p. 5 à nu 25. Firmian. eodem tract. 3. p. 8 nu. 16. Pinel. in l. 2. Cod. de Reſcind. vendit. p. 2. cap. 3. nu. 35. ad finem Garci. de Expenſis cap. 18. n. 47. Azeued l. 1. n. 147. verſ. vltimò tit. 17. lib. 9. nouæ Recopil. Gutier. Practic. lib. 1. q. 129 n. 2. Parlad. lib. 1. rerum quotid. cap. 3 § 3. n. 35. & 36. Melch. Phœbos decif. 24. n. 26. Cabed p. 1. decif. 18. n. 4. Si tamen venditio iam conſumata reſcindatur ex aliqua cauſa, id quod datum eſt fiſco nomine Gabellæ repeti non poteſt vt per text. in l Debet ff. de ædilitio edicto reſoluunt Tiraq. de Retract. conuent. § 6. gloſ. 2. n. 8. Melch. Phœb. decif. 24. n. 21. vbi n. 23. tenet quod nec etiam debet auferri quod fuerit datum proxenetis, vel mediatoribus, vel ſcribis.

44 In text ibi (*as proprias partes, ou ſeus herdeiros*) Ergo illis tacẽtibus nullus alius tertius eam nullitatem obijcere poteſt arg. l. Cum prætor ff. de Iudic. l. 4. § Competit. ff. Si ſeruitus vendic.

45 In text ibi (*em qualquer outro tempo que quizer*) Etiam poſt triginta annos opponi poteſt ex traditis per Balb. de Præſcrip 4. p. 4 princ. q. 32. n. 4. & 5. Ozaſc. decif 142. n. 33.

46 In text. ibi (*& iſto meſmo ſe guardarà nos bẽes que ſe venderem em pregão, &c.*) Nulla enim eſt ſubhaſtatio ſi gabella non fuit ſoluta vt per Mendez à Caſtro in praxi ſeculari Luſit. lib. 3. cap. 21. n 83. Gutier. de Gabellis q. 22. Nota etiam de neceſsitate requiri quod certitudo tranſcribatur in charta addictionis, imò ſi aliter fiat inualida erit, dictio enim, &, eius eſt naturæ vt qualitas adiecta in prima prohibitione videatur repetita in ſecunda ex gloſ 1. in l. Si ſic conſtituta ff. quemadm. ſeruit. amitt. recepta vt per Surd. decif. 88. n. 25. Cened. Practic. ſing 50. n. 18. & ſing. 97. & ita iudicatum fuit in Senatu Supplicationis anno Domini 1615. in cauſa Antonij Fernandez Vlyſiponenſis, & Antonij Nogueira Vimaranenſis, & tenor ſententiæ talis eſt. *Acordei, &c. Aggrauados ſaõ os aggrauantes pelos Deſembargadores da caſa do Porto, em abſoluerem aos R. R. do por elles pedido, reuogando ſua ſentença viſtos os autos, & como ſe proua não ſe pagar ſiza da venda na forma que em direito ſe requeria, nem ſe encorporar a certidão na carta de arrematação: pelo que conforme a direito, a venda, & arrematação foy nulla, por tal a julgo, & mando que os R. R. reſtituão o caſal, com os fructos da indiuida occupação, q̃ ſe liquidarão na execução deſta ſentença.* *Senatus Supplicat. iudicauit.*

H 2 *& os*

& os A. A. reſtituão o preço per que foy comprado, ou ſe compenſe pelos fructos, atè a concurrente quantidade, & paguem os R. R. as custas dos autos. Iudic. D. D Dyoniſio de Mello, & Aluaro Velho, ſcriba Marco do Quintal.

48 Dubium eſt an emptor teneatur ſoluere inſtrumentũ emptionis? Dic quod quando ſcriptura tendit in commodum emptoris, & venditoris ambo tenentur ad ſolutionem argum. text. in l. quoniã liberi Cod. de teſtib. & gloſ. in l. Si irruptione §. vlt. ff. finium regund. dum reſoluit expenſis illorum, inter quos lis eſt ſuper quæſtione finium regundorũ, poſſe iudicem, ad quem cognitio cauſæ pertinet, menſorem mittere, quam ſequuntur Caſſan. in conſuetud. Burgund. rub. 1. §. 6. verbo par leurs n. 9. fol. 70. verſo. Gregor. ad l. 26. verbo Deſpenſas titul. 16. part. 3. Vincent. de Franch. deciſ. 332. nu. 7. Flores de Mena Vari. lib. 1. q. 7. § 4. n. 10. Surd. de Aliment. tit. 1. q. 62. n. 7. & tit. 4. q. 21. n. 6. vbi idem reſoluit de teſte producto ab vtraque parte Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 57. n. 2. Et quod emptor, & vẽditor debeant ſoluere, excepto vno tantùm caſu, quãdo ſcilicet emptor vi retractus vult à vẽditore rem ab illo emptam abſtrahere tradunt Caſſ. rub. 10. §. 1. verbo Les frais n. 6. Tiraq. de Retract. lig. §. 29. gloſ. 3. n. 1. & de retract. conuent. §. 6. gloſ. 2. n. pen. Si tamen contractus ſit factus in commodũ tantùm vnius, veluti in pecunia mutuata tenetur debitor expẽſas ſcripturæ ſoluere vt per Bal. quẽ refert, & ſequitur Tiraq. vbi proxime. Auend. de Exequendis mand. p. 2. cap. 19. n. 2.

AD §. XIX.

1 Nota quod teſtamẽtum non eſt contractus ex gloſ. in l. Teſtamentũ Cod. de Teſtam. Vide D. Barboſ. in l. Diuortio §. Si virnum. 36. ff. Soluto matrim. Rebuff. ad l. 99. ff. de Verbor. ſignif. pap. 420.

2 In text. ibi (*a parte a que pertencer.*) Nota quod notarius illis tantùm edere tenetur inſtrumẽtum, ad quorum inſtantiam confectus eſt, Ita Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 106. â princip. Gregor. l. 9. verbo Aquel tit. 19. part. 3. Cacheran. Pedam. deciſ. 57. nu. 1. Rutg. Ruland. de Commiſſar. p. 3. lib. 5. cap. 19 n. 22.

3 In text. ibi (*não lhe darà mays outra*) Vide Azeued. l. 17 tit. 25. lib. 4. nouæ Recop. faciunt quæ Cou. Pract. cap. 19. n. 3. Mench. Illuſtrium ca. 31. n. 31. Poterit tamen á Palatinis Senatoribus epiſtolã habere vt ſibi aliud præſente parte cõcedatur, vt conſtitutũ eſt in regimine Senatorum Palat. §. 69. & Ordin. lib. 3. tit. 60. § 6.

4 Quid ſi dicat protocolum, *hũs, & muytos inſtrumentos*, an plura liceat conficere? Dic quod ſic per ea quæ reſoluit Cald. Pereira de Empt. cap. 35. n. 12.

AD §. XX.

In text. ibi (*deixarà feito ſeu ſinal publico*) Sine quo non valet vide Azeued. l. 12. á num. 13. tit. 25. lib. 4. nouæ Recopil.

Ad tit. 79. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 60.

Dos tabelliães do judicial.

De Tabellionibus.

1 NOta quod ſpurij, aliique infames exercere poſſunt officium tabellionis, quia non eſt dignitas, ſed onus, & officium vile vt per Iaſ. in rub. ff. de noui operis

Tabelliones ſofficiũ poſſunt infames exercere.

operis nunt nu.3. Tiraq.de Nobilit. cap.15.n.15.& cap.34.n.34.Caſſan.in Caralogo p.11.conſi.19. Viui.tom.1. Commun.Opin. lib.4. tit.11. nu.42. verſ. Et hoc non mirum. Cou.Pract. cap.19. n.6.Greg.tit.19.in princ.verbo Eſcriuanos part.3.Menoch.conſ. 18. n.1.17.& 18. Gutier. Practic. lib. 1. q.137.n.3. Azeued. ad l.7.nu.16. tit.9.lib.3.& l.22.n.5.tit.14.lib.6.nouæ Recopil. Farin.conſ.94.nu.5. In hoc tamen Regno tabellionis, vel ſcribæ officium vile nõ reputabitur, cum Reges conferre ſoleant iſta officia famulis ſuis in ſeruitij impenſi ſatisfactionem,cum ſint dicti famuli nobili genere orti, & à dictis Regibus nobiliũ titulis cohoneſtati, iiſq; famulis præcipit Ordin.infra tit.96. §.2.ad finem commendari prædicta officia,ibi, *& não auendo criados noſſos a que tenhamos obrigação,&c.*)

Clerici nõ poſſunt eſſe tabelliones.

2 Clerici non poſſunt eſſe tabelliones. Vide Viui. d. nu.42. verſ. Et ideo clerici Franc. Marc. p.2.deciſ. 194. Aldouin.conſ.51.n.29. Bernar. in Pract cap.60.vbi addit.lit.A. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Clericus n 78.Ceuall.Communium contra commun.q. 404.nu.2. Pradil. in Summa legum pœnaliũ p.2.caſu 54. n.9. D.Garſi.Maſtrillo Siciliæ deciſ. 159. à n.1. D.Matt. de Iuriſdict. p.4. caſu 116. n.15. Clericus beneficium Eccleſiaſticũ habens vnde congruè ſuſtentari poſſet etiam in tribunalibus eccleſiaſticis publicis tabellionis officio vti non poterit ex Cou. Pract.cap.19.n.8.verſ.Tertia cõcluſio reſoluit Sayr.in Claui Regia lib. 12. cap.25.nu.6. & Graſſis in aureis deciſ.p.2.lib.3.cap.2.á n.17.

3 Nota quod notarius deputatus ad ſcribendum certum genus actorum non poteſt alia diuerſa ſcribere etiam de conſenſu partiũ. Vide Hippol.in l.1.§.Præterea num.127. ff.de quæſt.Greg.l.7.verbo Aquel officio tit.9.part.2. Auend. de Exequendis mand.p.1.cap.10.n.4.verſ. Et hoc ca ſu,& p.2.cap.15. Azeued. ad tit. 25. in princ.n.19.& l.19.lib.4.nouæ Recopil.D.Barboſ.in l.1.ff.de Iudic.art. 1. n.177. Vnde fiſcus etiam notarios habet particulares adeo vt alij tabelliones fiſcalia acta conſcribere nequeant ex Pereg.de Iure fiſci lib.7. tit.2.n.16.

4 Notarius non poteſt conficere inſtrumentum publicum extra territorium eius,qui eum creauit notarium etſi partes conſentiant ex Bart. in l. Apud proconſulem ff. de Manumiſſ.vind. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ.115.n.23.Greg.l 8.verbo de Segouea titul.18.part.3. Valaſc.conſ.9. D.Barboſ.d.art.1.n.176.

AD §. IIII.

Tabellio factus à Rege, non poteſt extra Regnũ facere inſtrumentũ

In text.ibi (*de hum lugar forem ſoſpeitos,&c.*) Aduerte quod tabellio factus à Rege non poteſt extra Regnum facere inſtrumentum. Vide Bart. & alios relatos vbi proximè Stephan. Gratian Diſcept. Forenſ. cap.167.n.55. vbi etiam de creato à Papa,vel Imperatore, cui permittitur in quacunquè parte orbis ſuum officium exercere,in Hiſpania autẽ, quæ non recognoſcit Imperatorem non poterit creatus ab eo exercere officium ſuum.

AD §. V.

In text.ibi (*& o que lhes for mandado pelos juyzes*) Similis eſt alia Ordin. ſupra titul. 24. §. 19. Nota quod ſicut tabellio non poteſt ſcribere niſi iudice mandante, ita etiã non poterit alicui eo non mandante actorum copiam dare ſecundum Bal.Fulgoſ.

& Paul. in l. Is apud quem Cod. de Edendo, quos refert Iaſ. ibi n.3. Deci. in cap. 1. nu. 53. verſ. Tertio limita de Probar.

2 In text. ibi (*em maneira que por ſua negligencia a juſtiça não pereça*) Nota quod partes poſſunt contra tabelliones agere ad intereſſe, ſi eis præiudicet defectus alicuius ſolemnitatis ex l. vlt. Cod de Magiſt. conuen. vbi Bart. Menoch. conſ. 37. nu. 3. Farin in Praxi crimin. q. 155 n. 12. Cald. Pereira quæſt. forenſ. conſ. 19. n. 48. & 49 & de Empt cap. 34. n. 49.

3 In text. ibi (*o dia, mes, & anno*) Vide Ordin. ſupra tit. 24. §. 16. Et debet facere per longum, & non abbreuiatè, vel per ambitum, aut ſignum. Vide Alciat. lib. 10. Parerg. cap. 25. Afflict. in conſtit. regal. l. 78. in princ. n 19.

4 De his abbreuiaturis vide apud Hiſpanos l. 7. vbi Gregor. titul. 19. part. 3. Azeued. l. 12. n. 6. cum ſeqq. titul. 25. lib. 4. nouæ Recop. Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. conuẽt. lib. 2. tit. 10. á princip. Cald. Pereira de Empt. cap. 35. n. 43.

AD §. VI.

In text. ibi (*as concertarão com outro tabellião*) Vide infra hoc titul. §. 28. Quid ſi ipſe tabellio ponat concordiam, non tamen cõcordet in veritate? Vide Bart. in l. Si quis obrepſerit nu. 2 ff. de falſis, Tiraq. de pœnis tempet. cauſa 42. n. 11. & ſeq.

AD §. XI.

Teſtis dictum non annullatur qui negauit In text. ibi (*pelo coſtume*) Nota quod non annullatur dictum teſtis, qui negauit affinitatem. Ita Maſcard. de Probar. concl. 1040. n. 4. Menoc. de Præſumpt. lib. 5. q 22. nu. 19. Bobadi. in ſua Politica lib. 5. cap. 2. n. 50. & de leui affinitate Tiraq. de iudicio in rebus exig. verſ. 86. Nec de falſo puniri poteſt. Valaſc. conſ. 51. nu. 15. poſſe tamen puniri de crimine ſtellionatus reſoluunt Maſcard. conc. 743. n. 10. Iaſ. in l. Si quis nec cauſam. n. 22. ff. Si certum petatur, & in l. Si duo patroni § Idem Iulianus n. 38. ff. de Iureiur. & in l. 1. §. Hoc autem n. 10. ff. de noui operis. Felin. in cap. Fraternitatis de Hæret. nu. 25. Soccin. reg. 520. verſ. Primo fallit. Bernard. reg. 745. Grammat. deciſ. 43. à n. 5. Clar. § Falſum n. 9. Azeued. l. 2. n. 40. tit. 8. lib. 4. nouæ Recop. *affinitatẽ punitur de falſo.*

AD §. XII.

In text. ibi (*no titulo dos enqueredores*) Infra tit. 85. §. 2.

AD §. XIII.

Nota quod confeſsio inuentarij bonorum ad abſentes pertinentium pertinet ad iudicem ordinarium eoquòd tabellio ſcribere debet iuxta iſtam Ordin. licet datio curatoris ad bona pertineat ad iudicem orphanorum ex Ordin. infra hoc. lib. titul. 89. in Princip.

AD §. XIIII.

Vide Ordinat. infra lib. 3. titul. 86. §. 20. cum multis ſeqq.

AD §. XV.

In text. ibi (*no titulo dos eſcriuães dante os Deſembargadores*) Supra hoc lib. tit. 24. §. 28.

AD §. XVII.

Vide Cald. Pereira de Emptione cap. 35.

Digitized by Google

cap.35.n.12.ad hoc quod quando ex protocollo fuit vnum inſtrumentũ aſſumptum aliud extrahi non poteſt parte non citata, & inaudita, licet primum exemplum poſsit liberè deſumi. Ideo prudentes notarij ſolent in protocollis ſcribere iam dediſſe exemplum partibus.

AD §. XVIII.

Vide ſimilem Ordin. infra hoc lib. tit.83. §.vlt. & vbi primum cauſa fuerit finita intra menſem vnum debent acta mittere vt rationes fiant ſub pœna amiſsionis officij ex Ord. ſupra titul.24. §.46. & habetur in §. præcedenti.

AD §. XIX.

In text.ibi (*ſem ſua licença*) Quæ præcedere debet vt per Caſſan. in conſuet Burgund. tub.4. §.7. gloſ. Si ce non. eſt n.38. cum multis ſequent. fol.163.

In text.ibi (*a outro eſcriuão, ou tabellião do meſmo officio*) Vide Cald. Pereira de Empt. cap.35. n.6. ad hoc quod nullus alius præter ipſum tabellionem ex protocollo poteſt inſtrumẽta publicare, quoniam qui inchoauit debet perficere, & abſoluere, & acta ſunt perficienda ab eo nuntio, & tabellione, qui ea ſcribere exorſus eſt: nam ſi tabellio, qui ſcripſit ægritudine laboret, aut alio impedimento detineatur, iudicis mandato non aliter alius poterit inſtrumenta publicare, & in publicam formã redigere.

AD §. XX.

Similis eſt Ordin. ſupra hoc lib. titul.24. §.4 & 5. & nunc auctæ ſunt pœnæ per legẽ à Rege Philippo II. editam ſuper diſtributionibus.

AD §. XXIII.

In text.ibi (*no titulo dos aggrauos*) Infra lib.3. titul.84 §.3. & expreſsius tit.70. §.16. cum ſeqq.

AD §. XXVII.

Similis Ordin. ſupra tit.24. §.10. hoc lib.

AD §. XXVIII.

In text.ibi (*as quaes outroſy, &c.*) Hoc in Ordinat. antiqua non inuenitur vt videre eſt in §.14. à quo hic deſumptus fuit, & tabelliones concordiam facientes excuſabantur à pœna ob conſuetudinem, de qua Tiraq. de pœnis temp. cauſa 42. n.11. Menoch. conſ.1. n.257. Cott. in Memorab. verbo Conſuetudo o 2. Surd. deciſ.284. n.13. Gabr. lib.7. Cõmun. tit. de Crimin. concl.8. nu.20. Maſcard. de Probat. concl.1341. n.16. cũ ſeqq.

AD §. XXX.

Similis eſt Ordinat. lib.5. tit 117. §. 11. Vide Cald. Pereira de Empt. cap.34. nu.43. ad hoc quod querelæ poſtquâm lectæ fuerint per querelantem, & iudicem ſignabuntur.

AD §. XXXI.

In text.ibi (*ou ſe quizerem liurar delle por carta de ſeguro*) Faciunt quæ Tiraq. de Rettact. tit.2. §.2 gloſ.1. n.67. Gom. tom.3. cap.1 nu.88. Menoch. remed.4. adipiſc. nu.473. Clar. lib.5. §. vlt. q.13. vbi quod poſſunt plures accuſari ſi cõſentiãt, ſecùs ſi cõtradicat aliquis vt probat hæc Ord. ibi *ſe algũa das partes, &c.* Si vero ſint duo rei, qui habeant diuerſos iudices, debet

Digitized by Google

cauſa agitari coram vno iudice, & vnicus erit ſcriba amborum ex Ordinat.lib.5.tit.124.§.11. Hæc.Ordin. loqui videtur cum tabellionibus,& ſcribis, qui tanquam promotores pro parte iuſtitiæ procedunt, & de partibus, nec verbum quidem agit, cum vnus accuſator plures libellos contra plures reos componere poſſit, quod videtur probare §. Iſte in verſ.Saluo,&c. & ſeruat ſtylus iudiciarius.

AD §. XXXII.

In text.ibi(*no liuro quinto*) tit.124. §.20.

AD §. XXXIII.

In text.ibi(*no liuro quinto*)Tit.124. §.18.

AD §. XXXIIII.

In text.ibi(*no liuro quinto*)Tit.121.

AD §. XXXV.

In text.ibi(*no liuro quinto*)Tit.124. §.12.

AD §. XXXVI.

In text.ibi(*no liuro quinto*)Tit.125.

AD §. XXXVIII.

In text.ibi (*no titulo do alcaide*) Supra hoc lib.tit.75.§.23.

AD §. pen.

Nota non licete hanc Ordin.extendi ad alios caſus vt in ſimili de lege Caſtellæ reſoluit Azeued. l. 7. tit.25.lib.4.nouæ Recop.

In text.ibi(*ou cunhados*)Per matrimonium ſcilicet de præſenti vt per Iaſ.in l.Quod Seruius n.2.ff.de Condict. ob cauſam. Intelligo durante affinitate gloſ.verbo Succurrendum in l. Sed hoc ita 22. ff. de Re iud. Duenh. reg.36. verſ. Tertio limita. Hippol.in l.Etiam n.12. ff.de quæſt. Tiraq.in tract. ceſſante cauſa n.27. D.Barboſ in l.Maritum n. 63.ff.Soluto matrim. Farin.in Praxi crimin. q.53.n.48.

Hæc Ordin.in aduocatis non ſeruatur, admittuntur enim fratres, & alij conſanguinei, & affines intra gradus hic expreſſos ad aduocandum,tàm in Senatu Supplicationis, & Portucalenſi, quám in tribunalibus inferioribus ex communi conſuetudine,& legitimè præſcripta, & ita ſæpè iudicatum fuit in Senatu Supplicationis, & ego obtinui in Portucalenſi Senatu in propria cauſa anno Domini 1615. die verò ſecunda decembris, iudic.D.D.Georgio Pinto de Miſquita, & Didaco Soares, ſcriba Damiano Cardoſo, & hanc Ordin. conſuetudine reuocatam eſſe tradit Melchior Phœbꝰ tom.1.Areſto 43. *Senatus Supplic. & Portu. iudicauerunt.*

Ad tit.80. Ordinat. Regiæ.

Das couſas que ſaõ communs aos tabelliães das notas, & aos do judicial.

AD §. I.

Vide Padil.in l.Si qua num.15. Cod.de diuerſis Reſcript.

AD §. II.

In text.ibi(*darão fiança*) Si tamen ſit perſona valde idonea,tunc ſtabitur ſoli cautioni ipſius,cum generali hypotheca bonorum ſecundùm Bart.in l.Quicunquè Cod.de fundis patrim.

patrim. lib. 1. Felin. in cap. Super his de Accuſat. & in cap. Ad noſtram in 2. n. 10. verſ. Quid autem ff. de Iureiur. Auiles ad cap. 6. Prætor. gloſ. Pobres nu. 11. P. Sanch. de Matrim. lib. 10. diſp. 18. n. 43.

AD §. III.

In text. ibi (*na cidade*) Et in ſuburbijs ex text. in l. 2. ff. de Verbor. ſignif. cap. Si ciuitas de Sentent. excommun. lib. 6. Azeued. ad Curiam Piſanam lib. 2. cap. 5. n. 3.

AD §. V.

In text. ibi (*em nenhum tempo que forem tabelliães*) Bene tamen ſi poſt depoſitum officium. Vide Bart. in l. 1. Cod. de Primicer. lib. 12.

In text. ibi (*nem procurarão em juyzo por peſſoa algũa*) Quid ſi acceptent mandatum, & procurẽt an actus erit nullus tanquam factus contra legẽ? Dic quod non, quia quãdo lex prohibet aliquid ſimpliciter propter honeſtatem, valẽt actus licet contra legem, vide Felin. in cap. 2. nu. 3. de Iudic. Deci. conſ. 17. Caſſad. deciſ. 2. de Præbend. n. 3 Cou. Pract. cap. 19. à n. 5.

AD §. VI.

In antiq. tit. 63. §. 9.

Vide Hippol. in l. 1. §. Præterea n. 91. ff. de quæſt. Azeued. ad tit. 25. in princip. num. 19. & 20. lib. 4. nouæ Recopil. D. Barboſ. in l. 1. ff. de Iudicijs art. 1. num. 177.

AD §. VII.

Dies in inſtrumẽtis apponendus.

1 In text. ibi (*ponhão ſempre juntamẽte o dia*) Vide Bertaz. in tract. Clauſul. inſtrum. in proæm n. 8. & clauſ 1. gloſ. 5. Aym. conſ. 274 n. 7. & 8. Menoch. conſ. 1. num. 77. Galganet. in tract. de Condit. & de monſtrat. p. 2. cap. 2. q. 4. vbi etiam reſoluit quod ſi annus, menſis, & dies fuerint erroneè, ſiue falsò appoſiti poſſunt verè apponi per eundem notarium iudicis auctoritate. Non autem apponi debet hora: ex gloſ. in cap. Duobus verſ. Appareat de Reſcript. in 6. reſoluit Pereg. de Iure fiſci lib. 6. tit. 6. ſub n. 37. Et an dies in vno inſtrumento appoſitus præſumatur in ſequentibus repetitus latiſsimè diſſeruit Menoch. de Arbitr. caſu 64. ad quem locum ſe remittit lib. 2. de Præſumpt. q. 82. n. 6. Et conſuetudo quod inſtrumentum fiat ſine die, & anno valet vt reſoluit nouiſſimè Camill. Borrell. in Summa omnium deciſ. tit. 14. de Conſuet. n. 73.

Et annus.

2 In text. ibi (*& anno do nacicimento de noſſo Senhor IESV Chriſto*) Vide Hondedæ. conſ. 66. n. 26. vol. 1. Bertaz. tract. clauſul. inſtrum. in proæm. nu. 6. & clauſ. 1. gloſ. 2. In Romana Curia conſuetudine ſeruatur quod anni Domini computantur à die natiuitatis Domini noſtri Ieſu Chriſti, ſic in Italia, Catalonia, Aragonia, Hiſpania, Dacia, Vaſconia. In Gallia verò, Anglia, & Alemania computantur à die Annuntiationis Beatæ Mariæ Virginis, vt per Camill. Borrel. in Summa omnium deciſ. tit. 14. de Conſuetudine n. 103. Cæſaris autem annus quem noſtri *era* nuncupabant triginta & octo annis, vel ſecundùm alios quadraginta duobus Chriſti Optimi Maximi Seruatoris noſtri ortum præceſsit, de quo vide Morales in hiſtoria Hiſpan. lib. 8. cap. ſi fol. 193. p. 2. Cæſar. Baron. in addit. ad Martyrol. Roman. die 22. Octobris. Vaſæ Chronicor. Hiſpan. tom. 1. cap. 22. fol. 53. cum ſeqq. Hermon. in Plinij Caſt. lib. 33. cap. 3.

Curit.

Curit.p.2.de los Annales de Aragon lib.8.cap.39.fol.240. D.Mauro Ferrer en la hiſtoria de Sanctiago lib.3. cap.21.Cald.de Empt.cap.5.n.8.

3 In text.ibi (*& a cidade, villa, ou lugar, & caſa em que as fizerem*) Vide Cæphal.conſ.622.num.13. Bertaz.d. proœm. nu.10. & clauſ.2. gloſ.1. Menoch.de Præſumpt.lib.2. q.84.n.2. cum ſeqq. Cald.Pereira de Emptione cap.5.n.9.&19.Stephan.Gratian. Diſcept.Forenſ.cap.235 num.13 & Marchiæ deciſ.28. vbi quod locus loci apponendus eſt.& in principio poteſt poni Menoch.conſ.48.n.18.

4 In text.ibi(*& aſsi os ſeus nomes delles tabelliães*) Vide Deci.reſp.24 n.35. vol.1. Bertaz.d.proœm.nu.12. Surd. conſ.187.n.20. Cald.d.cap.6.n.1.

AD §. VIII.

Similis eſt Ordinat. infra hoc lib. tit.96.in princip. Vide Cald.Pereira de Empt.cap.35.n.5.ad hoc quod Rex ſolet tabellionibus ſubſtitutos indulgere,qui vicariam operam præſtent,ſed ea licentia reſtringenda eſt ne hac in re tabellio alij vices ſuas, vel muneris ſui prouinciam cum eius induſtria electa videatur, delegare poſsit.

Ad tit.81.Ordin.Regiæ.

Que ſe não façao eſcripturas por eſcriuães eſtrangeiros.

Notarij ordinati à Regibus, & alijs inferioribus intra Regnũ tantúm conficere poſſunt inſtrumenta, ſecùs tamen in creatis à Summo Pontifiee, ſeu Imperatore, quibus permittitur in quacunquè parte orbis officium ſuum exercere.

Vide Roland.conſ.91.num.18.lib.5. Rip. de Peſte tract. de remedijs ad curandam peſtem num.52.Boniſ.dò Vitalin.in Clem. Dudum §. Ad honorem num.72. & ſeq. de Sepult. Boer.deciſ.242.Surd.conſ.257.n.11. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap.167.n.55.

Ad tit.83.Ordin.Regiæ.

Do que hão de leuar os tabelliães, & eſcriuães de ſeus officios.

Vide Iaſ.in §.Tripli n.42. & 43. Inſtit. de Actionib. & quæ actio competat pro ſcriptura, vel ſalario notarij vide Iaſ. in l. Argentarius n.1.ff.de Edendo.

AD §. X.

In text.ibi (*por ſerem peſſoas honradas*) Vide l.Ad perſonas 15. ff. de Iureiur.

AD §. XVII.

In text.ibi (*dos feitos dos prezos pobres*) Vide Phœb.deciſ.50.per totam vt aſſerit in ſupremo Senatu iudicatum fuiſſe anno Domini 1612.quod dimidia ſalaria ſolummodò ſoluere tenetur, etiamſi carceratus accipiatur à congregatione ſanctæ Miſericordiæ in medio litis. *Senatus Supplic. iudicauit.*

AD §. XXIII.

Vide Cald.Pereira de Empt.cap. 35. nu.3. ad hoc quod vſquè ad triginta annos tenetur notarius protocollum obſeruare, & non vltra. Et nota quod ſi appareat ſententia, reliqua vero acta totius proceſſus non appareât adhuc tamen ex temporis diutur-

diuturnitate interueniſſe præſumuntur. Ita Mench. Illuſt. cap. 63. n. 1. Et quod accuſationes criminales viginti annorum ſpatio fiant, & quomodo hoc procedat in iure, & in praxi. Vide latè Phœbum deciſ. 53.

AD §. XXVIII.

Vide Cabed. p. 2. deciſ. 15. num. 7. cum ſeqq.

In text. ibi (*ſeys meſes*) Quid in lite ſuper bonis immobilibus ſi vxor fuit à principio citata an ſufficiat elapſis ſex menſibus citare virum? Affirmatiuè reſpondit Cabed. p. 1. deciſ. 181. vbi num. 2. aſſerit prædictos ſex mēſes de quibus in hac Ordin. non currere cum acta ſunt penes aduocatum, & idem Cabed. d. p. 1. Areſto 7. reſoluit partem nouè citandam cum acta anno integro apud iudicem ſunt concluſa.

In text. ibi (*não eſtando concluſo*) Quid ſi poſt latam ſententiam intra ſemeſtre ſibi ex actis dari victor non poſtulauit? Dic partis aduerſæ citationem requiri, & lapſo ſemeſtri, & ſine citatione non poſſe ſententiam extrahi.

AD §. XXIX.

In text. ibi (*dous toſtões cada dia*) Si autem faciat plures inquiſitiones, aut diligentias vno die, debent omnes contribuere pro rata ad ſolutionem *dos dous toſtões*. Vide Bobad. in ſua Politica lib. 1. cap. 13. n. 28.

Ad tit. 85. Ordin. Regiæ.

Dos Enqueredores.

De teſtium examinatore videas nouiſsimè Mendez á Caſtro in Praxi Luſitaniæ lib. 1. cap. 2. §. 9. append. 3. à num. 36.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 In text. ibi (*& antes que a teſtemunha ſeja perguntada*) Ergo iuramentū in principio examinis præſtari debet l. Iuriſiurandi ibi, priuſquàm perhibeant teſtimonium Cod. de Teſtib. Gutier. in l. Nemo poteſt n. 121. Maſcard. de Probat. concl. 1362. n. 11. Soar. de Paz in Pract. tom. 1. p. 1. temp. 8. n. 105. Morl. in Emporio iuris p. 1. tit 11. in prælud. n. 30. Fr. Ludou. Miranda de ordine iudic. q. 23. art. 5. concl. 2. Mendez à Caſtro in Praxi Luſitaniæ p. 1. cap. 2. n. 37. *Iuramentū in principio examinis præſtandū*

2 In text. ibi (*lhe ſerà dado juramento dos Sanctos Euangelhos*) Vide Maſcard. de Probat. concl. 1362. Azeued. ad l. 6. nu. 13. tit. 9. lib. 3. nouæ Recopil. Seraph. de priuilegijs Iuram. priuil. 30. Surd. deciſ. 12. n. 7. Rebuff. de reprobat. teſtium n. 284. Morl. d. n. 30. Fr. Ludou. Miranda d. art 5. Fr. Paulin. Berti Lucenſ. in Praxi crimin. Regular. tit. 11. cap. 11. n. 94. & tit. 14. cap. Vni. n. 8. *Iuramentum in teſte neceſſarium.*

3 In text. ibi (*& depoys que aſsi jurar*) Optimā praxim refert Bald. in l. vlt. Cod. plus valere quod agitur, vt dictum teſtis intelligatur poſt præſtitū teſtimonium, quam refert, & ſequitur Farinac. in deciſionibus Rotæ nouiſsimis deciſ. 139. & vide Greg. ad l. 38. tit. 16. part. 3. littera G.

4 In text. ibi (*em que porà a mão*) Nota quod in iuramento deſideratur tactus Euangeliorū, vide Chriſtoph. de Paz in Scholijs ad leges ſtyli l. 240. à n. 1. Nicol. Garci. de Benefic. p. 5. cap. 4. nu. 171. P. Sanch. in Præcepta Decalogi lib. 3. cap. 1. num. 3. Franc. Marc. deciſ. 377. ſub n. 3. vol. 1. Æmil. Verall. deciſ. 123. lib. 2. & deciſ. 246. n. 1. lib. 2. nouiſsimè Camill. Borrell.

Digitized by Google

Bottell.in Sum.deciſ.titul.60.de Iuram.nu.394. P.Valeri. Reginald.in Praxi fori pœnit.lib.18.cap.1.nu.10. Et qui non habet manus, non poteſt dicere teſtimonium ſecundùm Maſcar.de Probat.concl.1358. n.42.

AD §. I.

Teſtes extra articulum, deponere non debent.

1 In text.ibi (*& não perguntarão por couſa algũa que ſeja fora do que nelles ſe contem*) Nota quod teſtes non debent deponere extra articulos, & ſi deponant, id quod extra articulos eſt, pro non dicto habetur. Vide gloſ.vlt.in l.Si quis libertatem ff. de petit.,hæred. & gloſ. verbo Probare in l.Si duo patroni §.Idem Iulianus ff.de Iureiur.vbi Iaſ.n.26. Gregor.l. 31. verbo aquel pleito tit 16. part.3. Soar.& Donat.à Fina.tom.1. Communium Opinion.lib.4.tit.10.num. 355. pag.556. Maſcard. de Probat. concl.1365.

2 Nota quod teſtis non dicitur teſtificari extra articulos quando tractat de declaratione ſui dicti. Ita Bart.in l.1 n.7.per text. ibi ff. Si certum pet. vbi Paul.n.17 Deci.lect.1. n.12.Rip.n.23. Iaſ. nu.84. & in l.2. n.6 & 7 ff.de Iuriſd.omnium iudic. Theſaur. deciſ.261. nu.3. Maſcard. de Probat.concl.1365.n.4.

3 In text.ibi (*& ſe varião, ou vacillão*) De variante vide l.Qui falsò,vel variè ff.de teſtib Menoch. de Arbitr. caſu 108.n.2. & de Præſumpt. lib 5. q.23.& conſ.60.n.22. Maſcard. de Probat.concl.1361.nu.3. Azeued.ad l.2.n 47.cum ſeqq.tit.8.lib 4.nouæ Recop. Farin.in Praxi crimin q 66. à n.20.cum ſeqq.& à n.56.& de ruſtico Surd.deciſ.237.n 9.& teſti trepidāti non creditur. Maſcard.concl. 1358. nu 39 & quando dicantur variare, & vacillare teſtes. Rebuff. de reprobat.teſtium n.130.& 131.

4 In text.ibi (*& attentem bem comque aſpecto, &c.*) Vide Boet. deciſ.1. n.30. ad hoc quod inquiſitores, ſeu ſcrutatores debent reſpicere inquirendos in vultu, quia per exteriora comprehenduntur interiora cap. Ex ſtudijs de Præſumpt. cap.1. de Cleric. non reſid. Et ideo dictum eſt, o quam difficile eſt crimen non prodere vultu cap.In capite 50.diſt. Auth. apud eloquentiſsimum Cod. de Fide inſtru.

AD §. III.

1 In text.ibi (*as tirarão por ſy*) Vide Felin.in cap.Cum cauſam nu.21.de teſtib. Greg.l.27. verbo Su carta tit. 16.part.3. Hippol.in l.1.nu.16.ff.de quæſt.& conſ.4. nu.33. & conſ.130. n.30. Menoch.conſ.100. à num.43. Clar.lib 5.§.vlt. q.26. nu.1. Et non poſſunt hoc inquiſitoribus committere vt per Soar. tom.1. Commun. Opin.lib.4.tit.10.n.325. verſ.Teſtiũ examinationem pag. 553.Menoch. remed.15.Recup. n.350. & vide Farinac. in deciſionibus Rotæ nouiſſ. vbi dicit deciſ.555.n.2.de conſuetudine Hiſpaniæ teſtium examen committi notarijs.

Aduerte quod iudicatum fuit in ſupremo Senatu quod in cauſa adulterij,vel alia ſimili,in qua imponitur pœna mortis ſolus ſcriba cum examinatore poteſt teſtes recipere,cum Ordin in præſenti ſolummodo procedat quando conſtat de corpore mortuo, teſte Melch. Phœb. deciſ.10. num.2. cum multis ſequentibus. *Senatus Supplic. iudicauit.*

AD

In antiq. tit. 67.

Ad tit. 87. Ordin. Regiæ.

De iudice orphanorũ

Dos Iuyzes dos orfaõs.

Iuriſdictio iudicis orphanorũ an poſſit prorogari?

NOta quod iuriſdictio iudicis orphanorum poteſt prorogari. Ita in eo nuncupatim reſoluunt Cabed. p. 1. deciſ. 22. n. 5. D. Barboſ. in l. 1. ff. de Iudic. art. 4. n. 60. Iuriſdictio enim iudicis dari ad vniuerſitatem cauſarum etiã inter certas perſonas de conſenſu partium prorogari poteſt ex text. in l. 1. Cod. de Iuriſd. omn. iudic. l. 1. & 2. ff. de Iudic. Contrarium tamen imo illius iuriſdictionem eſſe improrogabilem reſoluunt Cald. Pereira in l. Si curatorem in princ. n. 20. verſ. Quæ concluſio. Valaſc. conſ. 27. n. 5. & faciunt quæ Azeued. l. 7. n. 25. tit. 18. lib. 4. & l. 2. n. 7. tit. 13. lib. 8. nouæ Recopil.

AD §. II.

Vide D. Barboſ. in l. 1. ff. de Iudic. tract. 4. num. 51. quod vbi ex verbis conceſsionis colligitur iuriſdictionem datam fuiſſe priuatiuè, non poterunt alij iudices cognoſcere de cauſis etiã ex prorogatione partiũ.

AD §. IIII.

1 De inuentario, & quo pacto ſit faciẽdum vide apud Hiſpanos l. 99. tit. 18 part. 3. P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 217. Pradil. in Summa legum pœnal. p. 2. caſu 21. Cabed. p. 1. deciſ. 81. Valaſc. de Partit. cap. 8. Paul. Montan. de Tutelis cap. 32. & vtilitates reſulrantes ex confectione inuentarij vide apud Caſſan. in conſuet. Burgund. rub. 7. §. 4. verbo Par benefice de inuentare à n. 1. Et nota dictum Pinel. in l. 1. Cod. de Bonis mat. p. 3. num. 81. quod inuentarium habet tantam virtutem, quantam herba betonica.

2 Nota quod conſuetudine introduci poteſt vt in confectione inuentarij ſolemnitates à iure communi requiſitæ omittantur vt per Sreph. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 153. n. 24. cum ſeqq. Teſtaror tamen inuentarium, & deſcriptionem bonorum tollere non poteſt ex Clar. reſoluit Pinel. in d. l. 1. p. 2. n. 76. Si vero hæreditas ſit modici valoris ceſſat inuentarij confectio propter expenſas plus damni pupillo afferentes. Vide addit. Abb. n. 5. lit. D. in cap. De appellationibus de Appellat. Menoch. de Arbitr. caſu 72. n. 7. & 8. Tiraq. de iudicio in rebus exiguis verſ. 45. pag. 64. Surd. de Alim. tit. 8. priuil. 56. num. 101.

3 Dubitatum fuit *ſe os Prouedores das Comarcas podião tambem mandar fazer inuentarios, & partilhas de bẽes de orfaõs, & determinouſe que o não podião fazer* teſte Melchiore Phœb. tom. 1. Areſto 37. *Senatus Supplic. ſtatuit.*

4 In text. ibi (*a hum mes*) Deſumitur ex l. vlt. Cod. de Iure delib. ibi intra triginta dies. Concordat apud Hiſpanos l. 5. tit. 6. part 6. vbi gloſ. 4. & 7. cum ſeqq. Cou. in cap 3. nu. 1. de teſtam. Gutier. in l. Nemo poteſt num. 416. Viui. tom. 2. Commun. Opinion. lib 6. tit. 19. num. 67. verſ. Sed aduerte pag. 130. P. Molin. d. tract 2. diſp. 218. in princip Pradil. d. caſu 21. n. 10. Paul. Montan. d. cap. 32. n. 34.

5 An hic iudex poſsit facere inuentarium de bonis presbyteri defuncti vbi eſt inſtitutus hæres laicus? Dic quod ſic. Vide Caſſan. in conſuet. Burgun. rub. 6 §. 4. gloſ. Si par le pere n. 19. & §. 6 gloſ. par inuentaire

I n. 28,

Digitized by Google

n.28 & tub.7.§.13. in fine n.16. Tiraq.Ceſſante cauſa p.1. n.217. Palat. in repet.rub §.39 n.12.Gutier.Pract. lib.2.q.49. D. Mart. de Iuriſd.p.4. cent.2.caſu 122.nu.16. Si tamen laicus inſtituat clericum hæredem inuentarium per iudicem Eccleſiaſticum faciendum eſt Vide D.Barboſ. in l.Si conſtante §.fin.nu.29 in fine ff.Soluto matrim.

6 An clericus citari poſsit ad cauſam diuiſionis faciendæ coram ſeculari, vt ſi ſua putauerit intereſſe comparear? Dic quod ſic per ea quæ reſoluunt Valaſc.conſ 93. nu.7. & de Partit.cap.7.nu.4. Guillelm. in cap. Rainuntius verbo Et vxorem deciſ. 2 n.132. Roland.conſ.29. n.3. vol.2. Maran de Ordine iudic.p.4.pag.181. n.61. Cott in Memorab. verbo Clerici. Gutier.conſ.48 nu.8. Mexi. in tract.taſſæ panis concl.5.n.34. Menoch.remed.15. Recup.n.226 cum ſeqq. Surd. deciſ 26. Farin. in Praxi crimin p.1.q.8. num.87. cum ſequentibus, & p. 4. deciſ.81. vbi addit D Mart.de Iuriſdict.p.4.cent.2. caſu 122.

7 In text.ibi(*& darà juramẽto,&c.*) Vide Paul.Montan.d.cap.32. nu.52. ad hoc quod tutor, vel curator debet iurare contenta in inuentario eſſe vera.

AD §. VI.

Filius habet priuilegium & tacitã hypothecam pro bonis ipſius patris.

1 Vide Mendez de Caſtro in repet.l.Cum oportet p.2.nu.121. Cod. de Bonis quæ lib. Cald Pereira in l. Si curatorem verbo Læſis nu.133. & de Empt.cap.13 num.6 cum.ſeq P. Molin.de Iuſti.tract.2.diſp 336 verſ. Filius Rebuff.tom.2.ad leges Galliæ tit.de conſtit.redit.gloſ 14 art.1. nu. 17. & 18. optimè Amat. Rodeti. de priuil credit.p.1.art.4.n.23 & 24.

2 In text ibi(*de todos os bẽes moueys, & de rayz*) Nota quod illa omnia quæ ad hæreditatem pertinent, & petitione hæreditatis peti poſſunt, ſcribenda ſunt in inuentario. Ita Menoch.conſ.395.n.53.

3 In text.ibi(*que per direito he ſeu legitimo adminiſtrador*) Ergo pater legitimus filiorum adminiſtrator tenetur facere inuentarium. Vide Pinel.in l.1.Cod.de Bonis mat p.2.nu. 23. Garci.de Expenſis cap 11. nu.65. Mendez de Caſtro in l. Cum oportet p.2.n.121.Cod.de Bonis quæ lib. P.Molin.de Iuſtit.tract.2. diſp 219. verſ.Hinc melius. Pradil.in Summa legum pœnal.p.2.caſu 21 nu.5. Caſtill.quotid.lib.1.de Vſufructu cap.3. n.87.Cald.Pereira in l.Si curatorem verbo Læſis n.137.

4 Nota quod pater diſsipans bona filiorum adminiſtratione priuatur etiamſi nec fraudulenta, nec doloſa ſit, dummodo exiſtat culpabilis. Vide Menc.Illuſt.cap.37.nu.1.Cald. Pereira de Renouat.q 16. n.37. Valaſc.de Partit.cap.18. n.36. Surd.de Alimen.tit.1.q.50.n.4. Ceuall.Communium contra commun.q.506. P. Azori Inſtit.Moral.p.2.lib.2.cap.19. col. 185. Bernard. Græuæ.ad Practi. Cameræ Imper.lib.2.concl.83.n.34. Steph.Gratian.Diſcep.Forenſ. cap. 44. n.18.cum ſeqq.qui etiam reſoluunt quod ſi pater ludendo, vel aliàs diſsipauerit bona propria poſſunt filij implorare officium iudicis, vt eis concedat aliquas res paternas pro legitima, & alimentis, de quo etiam Duenh.reg.356 verſ.Amplia 1. Caſſan.in conſuet Burg.rub.7.§.2. gloſ. du treſpaſſe n 5. Pinel.in l 1.Cod.de bonis mat.p.3.n.75.& 77.Menoch. remed.1. Recup. n.284. Luſor etiã præſumitur dilapidare bona. Maſc. de Probat.concl 995.n.4 An teneatur pater poſtea reddere rationem. Vide

Vide Menoch. de Arbitr. caſu 209. n. 7. Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Contractum n. 5. & nu. 134. & de Empt. cap. 13. à n. 4.

5 Bona patris quatenus bene adminiſtrat non ſunt hypothecata pro legitima, quam filius habuit à matre defuncta, ſed ſi male adminiſtrat, tunc incipiunt eſſe hypotecata pro mala adminiſtratione. Vide Anton. Gom. l. 48. Tauri nu. 15. Pinel. in l. 1. Cod. de bonis mat. p. 2. n. 33. Valaſc. de Partit. cap. 18 n. 35.

Pater filio emãcipato vel vxorato legitimam tenetur reſtituere.

6 In text. ibi (*em quanto tiuer ſeus filhos em poder*) Poſtquàm vero filius fuerit emancipatus, vel vxorem duxerit tenetur legitimam ei reſtituere, nec poterit alienare. Vide Cald. Pereira de Emp. cap. 13. n. 3. cum ſeq. Et quando pater poſsit alienare bona aduentitia filij? vide Flores in addit. ad Gam. deciſ. 36. nu. 3. Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Contractum n. 5. Surd. de Alimentis tit. 8. priuil. 37. D. Barboſ. in l. 1. ff. Soluto matrim. p. 5 n. 6.

7 Nota quod filius tenetur ſoluere pecuniam creditori, qui patri mutuauit ad alendos filios, & vxorem, vt per Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 94. n 13.

8 Patria poteſtas ſoluitur quando per bannum pater poſſet impunè offendi ex Bart. in l. Si adulterum §. Libetta ff. de Adulter. Alexand. conſ. 75. n. 11. lib 1. Honded. conſ. 95. n. 86. lib. 1. quæ opinio procedit in rebellibus, & transfugis, qui ad hoſtes ſe cõuertunt. Diuerſum eſt in bannitis pro alio crimine capitali, etiam quod impunè poſsint offendi, cum horum condẽnatio non illos grauet in alio quàm in ære, & iuribus ſuis ex Salic. in l. 1. q. 6 Cod. de hæred inſt. Rip. in l. fin. q. 23 Cod. de Reuocãdis donat. Pereg. de Iure fiſci lib. 3. tit. 7. n. 23. in fine. Menoch. de Arbitr. lib. 1. q. 90. n. 45. Farin. in Praxi crim. q. 102. n. 19.

Filius per matrimonium filius eximitur à patria poteſtate.

9 In text ibi (*oucaſarem*) Ergo per matrimonium filius eximitur à patria poteſtate, idem apud Hiſpanos cautum eſt l. 8. & 9. tit. 1. lib. 5. nouæ Recopil. Vide Greg. l. 5. verbo Que deſcenden tit. 5. part. 6. D. Barboſ. in l. 2. §. Quod ſi in patris in princ. ff. Soluto matrim. Cald. Pereira de Nominat. q. 13. n. 15. ad finem. P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 227. verſ. De iure, & diſp. 229. in princ. Coſt. in l. Gallus §. Et quid ſi tantùm n. 241. ff. de liberis, & poſth. Spin. in Speculo teſtam. gloſ. 8. princ. n. 81. Cabed. deciſ. 72. n. 3. p. 2. nouiſsimè Accacium Anton. in Comment. ad titul. ff. de condit. & demonſt. ad l. 1. n. 91. & 92. Et de iure Longobardorum, & de conſuetudine ciuitatis Neapolitanæ & Franciæ idem obſeruari refert Alexand. Trentaſinq. Vari. lib. 1. tit. de Patria poteſt. reſolut. 1.

AD §. VIII.

1 In text. ibi (*ſeja obrigado de fazer inuentario*) Vide Pinel. in l. 1. Cod. de Bonis mat. p. 2. n. 23. Intellige explicitè non ſub inuolucro verborum vt per Valaſc. de Part. cap. 8. n. 8. Paria enim ſunt non facere inuentariũ, vel non rite facere ex Surd. deciſ. 222. n. 13. cum ſeqq. Valaſ d. cap. 8. n. 44.

2 Amplia in muliere, & ruſtico, qui non excuſantur à pœna hîc impoſita ſi non fecerint inuentarium, vide Menoch. de Arbitr. caſu 194. n. 67. & faciunt quæ caſu 208. nu. 22. Flamin. de Reſignat. tom. 2. lib. 11. q. 3. n. 72. vbi n. 10. reſoluit quod impedito conficere inuentarium non currit tempus ſtatutum á iure.

3 Minor, qui inuentarium non confecit tempore conſtituto á lege

I 2 poteſt

poteſt implorare in integrum reſtitutionem,& interim pendente cauſa reſtitutionis non debet in illum fieri executio. Vide Garci.de Nobilit.gloſ 6.§.2.num.24.Flamin.d.q.3. n.55. Surd.deciſ.222.n.12.Cald.Pereira in l.Si curatorem verbo Læſis à n.52.

4 In text.ibi (*de todos os bẽes*) Nota quod non conficiens inuentarium dicitur in dolo præſumpto non in vero. Roland.conſ.49. nu.18. lib.2. Surd.deciſ.216.n.20. Stephan.Gratian.Diſcept.Forenſ.cap.28.n.8.vbi n.5. reſoluit non præſumi dolum ſi ad commodum pupillorum aliqua bona omiſit ſcribere dummodo illa annotauerit in libro rationum. Et Benedict Ægid.in repet.lig.1.Cod. de Sacroſ.Eccleſ.p.5.§.1.nu 16.aſſerit pœnam impoſitam ob inuentarij omiſsionem in animæ iudicio non deberi.

Inuentarium non conficiens dicitur eſſe in dolo præſũpto.

5 In text.ibi (*ſerà priuado*)Ideſt per ſententiam,quia requiritur vt pater accuſetur ex notatis per Tiraq.in l. Si vnquam verbo Reuertatur à n.39.

6 Quid in nominibus debitorum? Dic non incidere in pœnam ſi non deſcribantur,quando in hæreditate non inueniuntur inſtrumenta per quæ debitores conueniri poſsint. Vide Bart. in l. Tutor qui repertorium n.10.in fine verſ. Secundo cõcludo.ff.de adminiſt. tut. receptum per Surd.deciſ.222. Valaſc.d. cap.8. num.12.

7 Aduerte quod pœna huius Ordin. non habet locum quando qui confecit inuentarium non poſuit aliquas meliorationes alicuius maioratus,aut emphyteuſis, quod ita deciſum audiui in ſummo Prætorio.

8 Clauſula illa quod ſi in memoriam venerit, &c. excludit omnem doli præſumptionem. Vide Greg. l.5.verbo Todos tit.6. part.6. Burg. conſ.43.n.17.Surd.deciſ.222. n.21. Gam.deciſ.148.Valaſc.conſ.52.n.17.

9 In text.ibi (*ſerà priuado da herança dos filhos,ou deſcendentes que ao tal tempo tiuer*) Vnde ſi tales liberi à defuncto coniuge exhæredati proponantur, quia tunc nulla fraus potuit in bonis defuncti illius cõmitti ceſſat huius legis diſpoſitio vt per Luſitan. Ægid.in repet.l.1. Cod. de Sacroſ. Eccleſ.p.5.§.1.n.13.& nu.14.reſoluit quod etiamſi filius poſtea noxiam, id eſt inuentarij remiſsionem parenti remittat, non eſt ſublata pœna huius legis,& nu.15. quod parentes nunquam poſſunt in ſpecie huius text.liberis ſuccedere,nec abinteſtato,nec ex teſtamento.

AD §. IX.

1 Vide Iaſ.in l.vlt.§.Licentia n.3. & 4. Cod.de Iuredelib. Viui. tom.2. Commun.Opinion.lib 6.tit.19. nu. 67. Gam.deciſ.122 & deciſ.148.Valaſc.conſ.52.nu.17 & de Partit. cap. 80. n.40.

2 In text.ibi(*ou mãy*)Aduerte quod mater tutrix non conficiens inuentarium bonorum filiorum ſuorum pupillorum in pœnam ſui priuatur eorum ſucceſsione Pereg. de Iure fiſci lib.3.tit.16.n.4.

3 In text.ibi(*perderà para os menores &c.*) Fructus tamen non ſunt reſtituendi ex Cabed.p.1. Areſto 73. Et etiam maioribus committi pœnam dupli ob res inuentario ſubnegatas à viro,vel vxore reſoluit Gam.deciſ. 122. & 148. Sed contrarium tenet Bened.Ægid.in rep.l.1. Cod. de Sacroſ.Eccleſ.p.5.§.1.n.22.

4 In text.ibi(*hauerà pena de perjuro*) Si tamen diceret pœna de falſo non poterat ordinaria, ſed alia mitiori puniti

puniri ex reſolutis per Rebuff. in tract. Nomin. q. 14. nu. 114. Quid in tutore, qui non deſcripſit res pupilli in inuentario? Dic quod in eo dolus præſumitur. Vide Menoch. de Præſumpt. q. 3. n. 67. & 93.

5 In text. ibi (*ſonegar, ou encubrir*) Scienter ſcilicet, & malitioſè Gam. deciſ. 52. nu. 16. & deciſ. 140. Cabed. p. 1. Areſto 73.

AD §. X.

In text. ibi (*a qual criação, &c.*) Vide ſimile Ordin. infra lib. 4. titul. 99. in principio, & ibi poſita.

AD §. XI.

1 Nota quod iſtis tutor dati poteſt, quia datur illis, qui non ſunt in poteſtate alterius in l. fin. Cod. de curat. furioſi. Princip. Inſtit. de tutel. & filius illegitimus non eſt in poteſtate patris Princip. Inſtit. de Patria poteſt. Pinel. in rub. de Bonis mat. p. 2. in princip. Tiraq in l. Si vnquam verbo Suſceperit n. 58. & de filijs naturalibus peditum quod non ſint in poteſtate parentum tradit Pinel. in Rub. Cod. de bonis maternis 2. p. in principio, & nu. 1. & in ea ſententia reperi fuiſſe inſignem Doctorem Gondicalum Valaſcum Pinto in Scholijs priuatis ad Ordin. lib. 4. tit. 92. quia ille hoc non diſponit, ſed ſolùm diſpenſat vt ſuccedant, & non eſt validum argumentum de ſucceſsione ad patriam poteſtatem, vt in emancipatis notant Bart. & Doct. in l. 2. in princ. ff. de Vulgari. Sed Cald. Pereira contrarium tuetur in l. Si curatorem verbo Sine curatore n. 94. verſ. Ex qua Cod. de in integr. reſt. minor.

2 In text. ibi (*à cuſta dos bẽes dos hoſpitaes*) Vide Rebuff. ad l. 43 ff. de Verbor. ſignif. pag. 235. Et ſi poſt præſtita alimenta ab hoſpitali, vel à decurionibus ſit notus, pater expoſiti conueniri poterit pro dictis alimentis vt per Stephan. Gratian. Diſcep Forenſ. cap. 267. nu. 41. cum ſeqq. & vide Surd. de Aliment. tit. 1. q. 81. n. 2.

3 Nota quod collecta non imponitur niſi de licentia Principis, excepto caſu pro alimentis, & expoſitorum educatione Phœbos deciſ. 34. n. 12.

AD §. XII.

In text. ibi (*chegarem a idade de ſete annos*) Vide l. Cæterum ff. de re iudic. l. Si infantis ff. de Vſufructu. Alciat. de Præſumpt. reg. 1. præſumpt. 46. Gam. deciſ. 362. Lar. in §. Si mater n. 74. cum ſeqq. Perez l. 1. tit. 2. lib. 1. Ordin. pag. 38. Cabed. p. 1. deciſ. 162. nu. 5. Et vide ſimilem Ordin. lib. 4. tit. 31. §. 8.

AD §. XV.

1 In text. ibi (*o juyz lhe ordenarà*) De alimentis vide Caſſan. in conſuetudin. Burgund. rub. 6. §. 4. gloſ. & alimenter, Menoch. conſ. 8. n. 20. cum ſeqq. & conſ. 62. per totum. Augentur alimenta vt ipſa perſona augetur l. Cum vnus §. vlt. ff. de Alim. & cibar. leg. Paul. Monta. de Tutel. cap. 32. n. 222.

2 Vſque ad quam ætatem ſint præſtanda alimenta? Vide Laram in l. Si quis à liberis §. Vtrum n. 5. & in §. Sed ſi filius à n. 123. ff. de liber. agnoſc. Et quo pacto ſint ſoluenda tutori Vide Gam. deciſ. 216. & deciſ. 362.

3 In text. ibi (*& mandarà enſinar a ler, & eſcreuer, &c.*) Tutor iudicis auctoritate tenetur pupillum bonis moribus inſtruere, facereque eum

legere,ſcribere necnon & officium ſuæ conditioni, & facultatibus ſuis aptius diſcere,& iuxta eas alere. Gutier.de Tutel.p.1.cap.3.á n.1.

AD §. VIX.

1 Latiſsimè de intellectu huius Ord.Bened. Ægid. in repet. l.Titiæ p.3 n.59.ff de Condit.& demonſtr.
2 In text.ibi (*ſem induzimento de peſſoa algũa*)In dubio enim præſumitur decepta ex Maſcard.de Probat. concl.1391.n.20.

AD §. XXI.

1 In text.ibi (*cujo tutor, ou curador for)* Secùs ſi id tempus effluxerit, & rationes reddiderit Paul. Montan. de Tutel.cap.31.effectu 8.n.22.
2 In text. ibi(*& o caſar ſem authoridade do juyz dos orfaõs*) Tutor pupillum deſpondere non poteſt l.Si quis tutor. §. Quamuis ff de ritu nupt. Paul.Montan.de Tutel.cap.31. effectu 8.nu.4. Per ſponſalia tamen de futuro non incurritur hæc pœna ex gloſ.in Clem.Vni. de conſang.& affinit. cum traditis per D. Barboſam in l.1.ff Soluto matrim.4.p. n.38. & in l.Si ante n.25.& 26. eodem titul. Menoch.de.Præſ.lib 6.præſ.93. n.6. Azeued.ad l.1.tit.1.nu.2. lib.5. nouæ Recopil. P.Sanch. de Matrim.lib.1. diſp.12.nu.2.& diſp.13.& lib.7.diſp. 48. num.6.& 7.

AD §. XXIII.

1 In text.ibi (*& não farão contractos algũs,&c.*)Vide Cou.Vari.cap.2.n.1. & 2. lib. 1. Cald. Pereira de Empt. cap.13.n.1.
2 In text.ibi (*titulo das vſuras*) 67. in princip.

AD §. XXIIII.

Vide Ioſeph. Ludou. Peruſ.deciſ. 76. Cald. Pereita de Empt. cap.13. nu.1. quod tutor ſine decreto bona pupilli non poteſt alienare.

AD §. XXV.

1 Deſumitur ex l. lex quæ tutores 22. Cod.de Adminiſt. tutorum. Vide Montan.de Tutelis cap.33. n.54. & ſeq. Gutier. eod. tract.p.1.cap.21. P.Molin.de Iuſtit tract.2. diſp.224. verſ. Quando. P.Rebello de Oblig. Iuſtit.p.2.lib.1.q.8.ſect 2 n.24. Cardin. Mantic. de Tacitis, & ambig. conu.lib.4.tit.6.á n.6.cum ſeqq.
2 In text.ibi (*que ſerà mays ſeu proueito*)Vide l.Magis puto §.Item prætor ff. de rebus eorum Cald. Pereira de Empt. cap. 13. num. 41. quod inquirere debet an vrgeat alienandi cauſa, vel an hanc, vel illam rem magis diſtrahere expediat.

AD §. XXVI.

1 Vide Caſſan.in conſuet.Burgun. rub.3. §.2. in princip. num.16. cum ſeq. Afflict deciſ.249. Capic. deciſ. 113. Gregor. per text. ibi. in l.18. tit. 16. part.6.
2 Quid ſi pater pupilli iubeat bona immobilia vendi? Tiraq. de Iure mariti gloſ.8.n.185.& 194.Menoch. de Arbitr.caſu 171. nu.67. Cald.Pereira in l. Si curatorem verbo Contractum feciſti n.5.
3 Tutor ſuſceptam ſemel tutelam dimittere non poteſt ex Bart. in l. Verum §.Ex facto n 1 ff.de Minorib. Menoch.conſ.380.n.26. Et alienatio bonorum pupilli facta à tutore cuius officium expirauit nulla eſt ex Me-

ex Menoch conſ. 314. n. 16. & 17.

Libris tutorum quando credatur. 4 Nota quod libro tutoris, in quo continetur expenſa pro alimentis, & alijs minori neceſſarijs ſtabitur in veriſimilibus, ſecùs in nõ veriſimilibus. Vide Iaſ. in repet. l. Admonendi nu. 125. Tiraq. in l. Si vnquam in præfat. nu. 52. Menoch. de Arbitr. caſu 85. n. 2. & caſu 173 Surd. deciſ. 55. n. 3. Et tutoris defuncti liber probat expenſas paruas ex eod. Surd. deciſ. 103. n. 7. Maſcard. de Probat. concl. 723. n. 2. & concl. 973. n. 60. & 61. vbi refert in ſummis paruis tutorum libris ſtandum eſſe, ſecùs in manis. Vide etiam Greg. l. 26. verbo Cuenta ti. 12. part. 5. & l. 5. verbo Dar cuentas tit. 10. part. 6. Lar. in §. Item reſcriptum n. 71. Tiraq. de iudicio in rebus exig. pag. 47. Menoch. lib. 5. de Præſump. q. 5. n. 4. Auend. de Exequẽdis man. p. 2. cap. 10. n. 33. Surd. de Alimentis tit. 6. q. 8. nu. 76. Menoch. conſ. 22. n. 12. vbi tenet dolum argui ſi in libro ſcriptæ ſint plures parcellæ expenſarum, de quibus non conſtat, vbi etiam aſſerit non credi tutori aſſerenti ſe ſoluiſſe, etiamſi conſtaret de cõfeſsione ipſorum creditorum, qui ſe recepiſſe dicerẽt, & n. 13. refert dolum etiã argui ob id quod integrè, & perfectè nõ retulit in libro rationũ annuos redditus, & exacta credita.

5 Nota quod ſi tutor non oſtendat librum contra eum iuratur in litem, Vide Menoch. de Arbitr. caſu 208. n. 16. Gregor. l. 6. verbo Cuenta tit. 11. part. 3. Lar. in l. Si quis á liberis. §. Item reſcriptum n. 69. cum ſeqq. ff. de liberis agnoſc.

6 In text. ibi (*ſe venderão bẽes de rayz dos orfaõs*) Nota quod tutor de rebus minoris compromittere non poteſt. Vide Tiraq. de Iure mar. gloſ. 8. nu. 195. Menoch. de Arbitr. caſu 171. n. 43. Nec poteſt tranſigere. Vide Tiraq. in l. Si vnquam verbo Donatione largitus n. 196. & 198. Meno. d. caſu 171. n. 40. & 74. Ioſeph. Lud. Peruſ. deciſ. 2. Nec debitum pupilli liquidum etiam minimũ remittere poteſt per l. Creditor §. Lucius ff. mand. Gutier. de Iuram. confir. p. 1. cap. 50. n. 12. Mont. de Tutelis, & curis cap. 33. nu. 347. cum ſeqq Card. in Praxi iudicum verbo Tutela nu. 17. Car. Thuſ. to. 8. lit. T. cõcl. 448. a n. 2.

Tutor de rebus minoris compromittere non poteſt.

AD §. XXVII.

1 Vide Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Hunc contractum nu. 43. & verbo Infra n. 22.

2 In text. ibi (*ou for caſado por ſua authoridade*) Vide Cald. de Empt. ca. 13. n. 31. vbi quod minor in his Regnis ducens vxorem ſine iudicis auctoritate non communicat bona.

3 Et qua ætate Regi ſit tradenda Regni adminiſtratio. Vide Gregor. l. 2. verbo De vinte annos tit. 15. part. 2. Cald. Pereira d. verbo Hunc contractum nu. 48. l. Si curatorem Cod. de in integrũ reſt. min. Paulum Montanum de Tutelis cap. 37. n. 68. cum ſeqq. Gutierres in eod. tract. 1. p. cap. 18.

AD §. XXVIII.

1 Nota quod ſi tutor, ſeu curator ſit creatus, & illicò, hoc eſt, tempore creationis vendat, licet interueniat iudicis decretum venditio eſt nulla ſecundùm Anchar. quem refert Hippol. in l. Si ſtatuliber n. 5. ff. de quæſt. & in Rub. de Fideiuſſ. nu. 78 & ſeq. & conſ. 48. n. 32. & conſ. 130. n 47. Roc. Bonon. deciſ. 2. n. 6. Gregor. l. 16. verbo Acabar tit. 8. part. 5. Iaſ. in l. 2. §. Prætor ait num. 1 ff. Si quis caut. Duenh. reg. 186. verſ. Amplia primò, Syluan. conſ. 4. n. 21.

Digitized by Google

Decretum præcipitãter emiſſũ non præſumitur rite factũ. 2 Vbi decretum apparet fuiſſe præcipitanter interpoſitum præſumitur quod in eo non fuerant adhibitæ ſolemnitates, Vide Cott. in memorab. verbo Decretum. Simoncel. de Decretis lib. 10. tit. 7. n. 47. Maſcard. de Probat. concl. 486. n. 9. cum ſeqq. optimè Menoch. de Præſumpt. lib. 1. q. 75. n. 35. Cald. Pereira de Empt. cap. 13. num. 49. cum ſeqq. Ex breuitate enim temporis præſumitur dolus ex Maſcard. concl. 531. n. 123. & faciunt quæ Cott. d. verbo Decretum in 3. Menoch. conſ. 380. nu. 3. D. Barboſ. in l. Stante nu. 13. ff. Soluto matrim.

3 In text. ibi (*com conſentimento, & authoridade da juſtiça*) Nota quod *Decretum ex falſa cauſa eſt nullum.* decretum ex falſa cauſa interpoſitum à iudice eſt ipſo iure nullum l. 1. §. Hæc verba ff. Ne vis fiat, Vezin. tom. 2. Communium Opin. lib. 7. tit. 14. n. 96. pag. 264. Gutier. conſ. 18. n. 66. Cald. Pereira d. cap. 13. num. 52. cum ſeqq. vbi n. 56. reſoluit quod in alienatione bonorum clerici minoris debet iudex eccleſiaſticus interponere decretum.

4 Nota quod pro decreto iudicis præſumitur Surd. deciſ. 106. nu. 9. & quando interuenit iudicis decretum præſumuntur omnia ſolemniter facta, ex eod. Surd. deciſ. 231. n. 20. vbi n. 6. aſſerit quod decretum requirit ſententiam, & n. 22. quod habet vim ſententiæ. Et minorum bona quæ non poſſunt ſine decreto alienari, nõ poſſe hypothecari reſoluit Cald. de Empt. cap. 13. n. 15.

5 Nota quod ſi iſte minor habeat patrem legitimum adminiſtratorem valet alienatio ab eo facta ſine decreto ſecundùm Iaſ. in l. Præſes n. 9. Cod. de Tranſact. Menoch. de Arbitr. caſu 171. nu. 54. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 13. n. 11. Viui. tom. 1. Commun. Opinion. lib. 5. tit. 23. num. 12. pag. 761. Cott. in Memorab. verbo Decretum o 2. Maſcard. de Probat. concl. 1149. nu. 18. Contrarium tamen reſoluit Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Hunc contractum num. 5. & de reſolut. emphyt. cap. 11. n. 46. & de Empt. cap. 13. n. 3.

6 In text. ibi (*& não poderà vſar do beneficio da reſtituição*) Vide Boer. deciſ. 141. nu. 2. Cald. Pereira d. verbo hunc contractum n. 21.

7 In text. ibi (*ſerà nenhum, & de nenhum valor*) Niſi minor maior factus alienationem ratam habuerit expreſsè, vel tacitè. Vide Menoch. remed. 15. Recup. n. 106. cum ſeqq. & n. 152. Gam. deciſ. 76. & deciſ. 275. Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Infra nu. 22. cum ſeq. Et varios modos ratificandi vide per Maſcar. concl. 1255. n. 36. cum ſeqq. Montanum de Tutelis cap. 33. nu. 537. cum ſeqq. & num. 567. cum ſeqq. Surd. de Alimentis tit. 6. q. 3. n. 65.

AD §. XXIX.

1 Vide l. Milites ff. de re milit. l. Cum ipſe Cod. de Contrah. empt. apud Hiſpanos l. 23. tit. 11. lib. 5. nouæ Recopil. Duenh. reg. 31. Meneſ. in l. Tranſactionẽ n. 7. Cod. de tranſact. Perez tit. 5. lib. 5. Ord. pag. 172. Flores ad Gam. deciſ. 217. Gutier. de Iuram. confirm. p. 1. cap. 40. num. 2. Mozzi. de Cõtract. tit. de Empt. cap. de perſonis, quæ poſſunt emere n. 8. Bobadil. in ſua Politica lib. 3. cap. 8. n. 89. P. Molin. de Iuſtit. tract. 1. diſp. 224. verſ. Res minoris. Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Contractum nu. 32. P. Rebello de Obligat. iuſtit. p. 2. lib. 9. q. fin. ſect. 3. n. 13. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Tutela nu. 25. Gutier. de Tutel. p. 2. cap. 15. *Tutor durante tutela res pupilli emere nõ poteſt.*

Paul.

Digitized by Google

Paul. Montan. eod. tract. cap. 30. nu. 60. & 74. vbi n. 61. reſoluit tutorem durante tutela, nec per interpoſitam perſonam res pupilli emere poſſe, de quo etiam Maſcard. de Probat. concl. 1391. n. 13. & Cald. Pereira de Empt. cap. 17. n. 14.

2 In text. ibi (*per ſy, nem per outrem*) Tutor non poteſt per interpoſitam perſonam emere res pupilli Menoc. caſu 459. n. 2.

3 In text. ibi (*publicamente*) Secùs de iure communi, quo attento poterat tutor contrahere cum pupillo palàm, & bona fide vt per Surd. de Alimentis tit. 8. priuil. 37. n. 9. Cald. Pereira de Empt. cap. 17. n. 9. vbi n. 13. dicit quod in hoc Regno non admittitur emptio facta iudice, vel contutore auctorante, nec amicorum, aut conſanguineorum præſentia.

4 In text. ibi (*& em pregão*) Vide Menoch. de Arbitr. caſu 459. nu. 11. vbi aſſerit de iure communi quod tutor emens ſub haſta bona pupilli bona fide emit.

5 In text. ibi (*tutores*) Procedit etiã in putatiuis per ea quæ reſoluit Viui. tom. 2. Communium Opin. lib 9. tit. 7. n. 3. verſ. Similiter. curator pag. 467.

6 In text. ibi (*não poderão hauer os ditos bẽes em tempo algum*) Intellige durante tutella, nam ſi ea iam finita vendantur nulla eſt ratio cur res pupilli emere non poſsint, prout reſoluit D. Barboſ. in priuatis ſcholijs ad tit. ff. ad Trebel. Flores ad Gam. deciſ. 217. & Gutier. de Tutelis p. 2. cap. 15. n. 20. P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 224. verſ. Res minoris. Aduerte quod rationes non cenſentur redditæ niſi fiat reſtitutio reliquorum ex Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 188. n. 12. & 14. Sed videtur obſtare §. hic in fine ibi. *Porem ſe ſe venderem algũs outros bẽes, &c.* Quaſi dicat, quod non poterunt emere illa bona, quæ adminiſtrarunt & quamuis dictio, alius, vel, quicunque alius, ſint repetitiua ſimilium iuxta gloſ. in l. Si fugitiui Cod. de ſeruis fugit. Iaſ in l. Si vnus in princ. nu. 9. ff. de Pactis, ſimile tamen non eſt idem l. Quod Nerua, & ibi Bart. ff. Depoſiti, l. Ad ſimilitudinem Cod. de Epiſcop. & cleri. Caſſan. in Catalogo gloriæ mundi p. 1. conſid. 48. verſ. Quartus caſus.

AD §. XXX.

In text. ibi (*sòmente por lhes aſſi ſerem achadas em ſeu poder*) Nota tutorem præſumi emiſſe bona pupilli per interpoſitam perſonã cum poſſidere reperitur vt per Menoch. de Arbitr. caſu 459. nu. 8. & num. 5. aſſerit quod tutor dicitur per interpoſitam perſonam emere bona pupilli, quando eius filius emit.

AD §. XXXI.

Notatur ad hoc quod pecuniæ pupillares in fidem publicam deponi, & deferri debent, & vide quæ Cou. lib. 3. Vari. cap. 2. num. 1. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 67. nu. 1. Gemin. de Vſuris cõment. 3. §. 1. n 40. Baeç. de decima tutor. cap. 2. n. 92.

AD §. XXXII.

In text. ibi (*elegerà hũa peſſoa abonada*) Iudex non poteſt ſe nominare in depoſitarium. Vide Azeued. l. 13. n. 5. tit. 9. lib. 3. nouæ Recopil.

AD §. XXXXV.

1 In text. ibi (*em quanto não forem emanci-*

emancipados) Quid ſi conſtet eos eſſe maiores 25. annorum: non tamen ſint iudicis ſententia ſupplicatione porrecta pro maioribus prolati, an iuriſdictio iudicis, & tutoris adminiſtratio conquieſcant? Affirmatiuè reſponde, licet ante traditionem bonorum is qui ſe maiorem dicit teneatur coram iudice probare vltra ætatem, quod ſit ſanæ mentis, & aptus ad bona ſua adminiſtranda, quibus probatis iudex eum iudicat pro emancipato, & ita praxis obſeruat.

2 In text. ibi (*& poſto que, &c.*) Vide Cald. Pereira de Empt. cap. 10. n. 51. & 52. vbi de re communi cum alio.

AD §. XXXXVI.

1 In text. ibi (*mouerem ſobre partilhas*) Vide Rebuff. ad l. 69. ff. de verbor. ſignificat. pag. 322. ad hoc quod ſi iudicio diuiſorio vnus hæredum fuerit remiſſus ad vnum iudicem ibi debent etiam alij hæredes litigare.

2 Vtrum tutor nomine pupillorũ orphanorum trahens alium alterius domicilij in iudicium, coram quo iudice cauſam agitare debeat? Dic coram iudice orphanorum Rei, quia actor tenetur ſequi forum Rei per Ordin. infra lib. 3. tit. 11. in princ, & in l. Iuris ordinem Cod. de Iuriſd. omnium iudic. & in cap. Cum ſit generale de foro comp. Nec obſtat Ordin. ſupra hoc tit. §. 45. dùm diſponit iudicem orphanorum habere iuriſdictionem in omnibus cauſis ciuilibus, in quibus fuerint actores, & Rei, quia reſpondetur intelligi de cauſis orphanorum ſui fori, & iuriſdictionis, & pro hac parte facit Ordin. infra lib. 3. tit. 5. § 3. & euitanda eſt legum correctio, expedit enim vt iura iuribus concordentur cap. Cum expediat de Elect. lib. 6.

AD §. LIII.

1 In text. ibi (*hauerà por ſeu trabalho em cada hum anno a vintena do que os bẽes renderem*) De ſalarijs tutorum vide Caualcan. de tutore, & curat. nu. 310. Bellacomb. tom. 1. Commun. Opin. lib. 5. tit. 23. n. 3. pag. 760. Vincent. de Franch. deciſ. 122. Garci. de Expenſis cap. 20. à n 11. Flores Vari. lib. 1. q. 7. §. 3. n. 5. cum ſeqq. Auen. de Exequendis mand. p. 1. cap. 4. nu. 46. Guterr. de tutelis 3. p. cap. 2. cũ ſeqq. *De ſalarijs tutorum.*

2 Nota quod apud nos pro laboro tutori cõceditur vigeſsima pars fructuum, qui percipiuntur ex bonis pupilli, vide D. Barboſ. in l. Fructus 7. n. 21. ff. Soluto matrim. P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 224. ad finem.

3 Apud Hiſpanos datur decima pars fructuum ex l. 2. tit. 7. lib. 3. fori vbi Montalu. verbo El diezmo. Auend. de Exequendis mand. p. 1. cap. 4. n. 46. Lata in §. Si mater. n. 73. ad finem.

4 Apud Anglos fructus rei pupillaris ad Regem pertinent, quoniam pupilli in tutela Regis viuunt ex Paul. Iouio refert Baeç. de decima tutor. cap. 1. n. 33. ad finem. Caſſan. in conſuetud: Burgund. rub. 6. §. 4. gloſ. Et faict la dicte femme.

5 Apud Hiſtrianos, & Aurelianos idem ſeruatur Baeç. d. cap. 1. n. 32. & 33. Menoch. conſ. 228. n. 52. & 53.

6 Nota quod tutori malè gerenti non debetur ſalarium, Gutier. de tutelis 3. p. cap. 14. & Flores d. q. 7. §. 3. n. 8. & 11. aſſerit deberi ſalarium, & expenſæ ſi tutor ſit artifex, vel officialis, & vadat extra fines ſuæ habitationis. Vide Auiles ad cap. 1. Prætor. verbo Fiel n. 39. Guti. de tutelis 3 p. cap. 2. n. 2. Surd. de Alimen. tit. 1. q. 47, n 5. & ti. 9. q. 39. n. 6 aſſerit quod

quod tutor agere poteſt, quãdo paſſus eſt diſpendium rerum ſuarum.

7 De tutore Principum. Vide Surd. de alimentis tit. 9. q. 44. num. 1. Gutierres vbi ſup. nu. 8. & cap. 11.

8 In text. ibi (*a vintena das rendas*) An deductis expenſis. Vide D. Barboſ. in l. fructus, n. 21. ff. ſoluto matri.

AD §. LIIII.

In text. ibi: (*fiança*) Vide Gregor. l. 6. verſo tomar, tit. 4. par. 3. Azeued. ad l. 13 tit. 5. lib. 3. noua Recopil. pag. 223. vbi latiſsimè de fideiuſſoribus iudicum.

Ad tit. 89. Ordin. Regiæ.

in antiq. tit. 69.

De curatore bonis dato.

Do curador que he dado aos beẽs do abſente, e da herança do defuncto, &c.

1 Vide Bart. in l. Muto, §. vlti. de tutel. & Gregor. l. 12. per text. ibi tit. 2. par. 3. Menoch. de arbitr. caſu 150. n. 15. cũ ſeqq. Ranchin. par. 5. concluſ. 379 Magon. Florent. deciſ. 138. Raudenſ. Piſan. deciſ. 46. ſub n. 20. par. 1. Barnab. Cornaz. Lucenſi deciſ. 143. Marcel. Calac. de mod. articul. & prob §. 2 num. 813. & ſeq. Cabed. p. 2. Areſto 6.

2 Confeſsio inuentarij de bonis ad abſentem pertinentibus ſpectat ad tabelliones iudicij ordinarij, argum. ordin. ſupra tit. 79. §. 13. & tit. 87. §. 3. & 4. vbi de ſcribis orphanorum, circa iſta inuentaria nulla mentio fit, nihilominus tamen praxis, & vſus obſeruat huiuſmodi confectionem inuentarij ad ſcribas orphanorum pertinere.

3 Nota quod iudex poteſt facere vendi bona pro redemptione captiuorum, quamuis filij, & coniuncti contradicant. Vide Vincent. de Frãchis deciſ. 190.

4 An fœmina curatrix bonorum abſentis poſsit conſtitui? Vide Cald. Pereira quæſt. forenſ. conſ. 12. à n. 2. Paul. Montan. de tutelis, & curis cap. 28. nu. 73. vbi nu. 74. reſoluit poſſe matri huiuſmodi curam cõmitti.

5 Limita hanc ordin. ſi abſens reliquit procuratorem generalẽ, quia tunc non eſt dãdus curator, ſed procuratori competit adminiſtratio, ex Bart. in l. Qui bona, §. ſi alieno nu. 9. & ibi Alexand. nu. 112. ff. de damno infecto. Menoch. de arbitr. caſu 150. nu. 17. Soar. de Paz in Practic. part. 1. tom. 1. par. 3. nu. 7. pag. 88. D. Barboſ. in l. Cum Prætor in princip. nu. 46. & ſeq. ff. de iudic. quæ limitatio duas poteſt recipere declarationes, ſeu potius fallentias. Prima quando talis procurator agere, vel adminiſtrare negligeret argum. l. Si longius, §. 1. ibi, ſi non ſit qui patris nomine agat, ff. de iudic. tenet Alexand. in l. Exigendi, num. 5 C. de procurator. Secunda eſt quando redditus abſentis in longius protelantur, ipſiuſque vitæ certitudo non habetur, quia tunc ſuccurrendum eſt conſanguineis, ex traditis per Boer. deciſ. 88.

6 Sententia ſupremi Senatus fuit iudicatum, quod ſi aliquis apud Indos abſens eſt, & aliquis cum eo litigare vult dato curatore bonis poteſt actionem intentare contra illum, & obtenta ſententia petere iudici fori prædicti abſentis, coram quo conuẽtus fuit, vt eam iubeat executioni mandari per ea, quæ tradit Bart. in l. Qui liberis, § Hæc verba, ff. de vulgari, melius in l. Ignorare in fine, C. de reſtit. milit. Vide Bald. in l. Cohæredibus, Cod. familiæ herc. Gam. deciſ. 15 vbi Flores, & dicit ita conſti-

Senatus Supplic. iudicauit.

tutum

tutum in menſa expeditorum grauaminum Cabed. p. 1 deciſ. 197. Sed in Senatu Supplicationis anno Domini 1613. contrarium fuit deciſum, cum hac ſcilicet diſtinctione, quod ſi abſens eſſet in loco certo non daretur illi curator bonorum, ſed ſi eſſet ignorantia de vita, aut de morte abſentis, tunc citandus eſſet per edicta reſte Melch. Phœb deciſ. 42.

Senatus Supplic. iudicauit.

7 Aduerte quod curator datus bonis non poteſt mouere actiones non tempore perituras. Vide l. pen. ff. de bonis auctor. iud. poſsid. Menoch. de Arbitr. caſu 150. n. 31. Paul. Mont. de Tutel. cap. 28. nu 82. Guterres in eodem tract. 3 p. cap. 17. n. 8. vide tamen Cabed. Areſto 6. p. 2. qui videtur reſoluere quod etiam non tempore perituras mouere poteſt cum generaliter loquatur.

8 Nota quod curator datur illi, cuius pater eſt apud hoſtes l. Muto §. Ei cuius ff. de tutel. Et ſi patrem habeat, poteſt pater agere ſuo nomine Cabed. p. 2. Areſto 6. Et filio banniti dabitur curator ad inſtar illius, cuius pater eſt apud hoſtes ex Steph. Grat. Diſcept. Forenſ. cap. 309. n. 23.

9 Quæſtio eſt in hac materia controuerſa. Coram quo iudice ordinarione an orphanorum ſit conueniendus abſens pro aliqua re immobili? Et videtur dicendum coram iudice orphanorum, quia ſuper bonis abſentis habet iuriſdictionem vt curatorem det, qui de eis curam habeat iuxta Ordin. in præſenti ibi, *& em dar o dito curador, & em fazer adminiſtrar os bẽes do captiuo, terà a ordem que mãdamos ter nos bẽes dos orfãos, &c.* Et adminiſtratio bonorum etiam dicitur illa, quæ fit in conſeruandis, & defendendis bonis iudicialiter, & extraiudicialiter, & adminiſtrator dicitur generaliter is, qui alienas res gerit, ſiue in munere publico, ſiue in priuato l. Solet ff. de Tutel. ibi, qui magis adminiſtrator rerum, quàm curator eſſe intelligitur, & quando duo caſus ſunt æquiparati in iure diſpoſitum in vno cenſetur diſpoſitum in altero ex gloſ. in cap. Si poſtquam de Elect. in 6. & in l. Mancipia verbo Aduocandum ff. de Seruis fugit. Cald. Pereira de poteſt. elig. cap. 7. n 5. Surd. de Alim. tit. 2. q. 10. n. 2. Flores Vari. lib. 1. q. 3. n. 27.

10 Contraria tamen opinio non diſplicet, nec iuri diſſona videtur, quia Ordin. in præſenti iudici orphanorum iuriſdictionem præſtat tantùm ad bona abſentium conſeruanda, & ad dandum illis tutorem, non tamen aſſerit cauſas ſuper bonis ab abſentibus poſſeſsis, poſſe diſcuti coram iudice orphanorum, quia ſi voluiſſet expreſsiſſet, ſicut expreſsit in §. 1. dùm loqueretur de illorum bonis decedentium abinteſtato iuxta reg. l. Vni. §. Sin autem â deficientis Cod. de Caducis tollend. cap. Ad audientiam 2. de Decimis. Inſuper iuriſdictio iudicis orphanorum ad certas cauſas eſt limitata, quæ deſumpta fuit ab ordinario, & ideo debet reſtringi.

AD §. I.

1 In text. ibi (*algũa peſſoa*) Non procedit in bonis clericorum vide Farin. fragment. crimin. p. 1. lit. F. n. 132.

2 In text. ibi (*que não tenhão herdeiro algum*) Vide gloſ. in l. 1. Cod. de bonis vacant Farin. vbi proximè n. 115.

3 Procedit hæc Ordin. quæ loquitur in bonis decedentium abinteſtato abſque hærede etiam in bonis abſentium, quorum nulla extat certa ſcientia, quæ exactores maiores bonorum pro redimendis captiuis capere poſſunt per diploma Regiũ à Phi-

à Pphilippo Rege I. editum anno Domini 1572. in fauorem, & ad inſtantiã Antonij à Sancto Michaelo do Azambuja maioris exactorijs iurium pro redimẽdis captiuis in ciuitate, & Epiſcopatu Portucalenſi, nunc vero nouiſsimè iterum conceſſum eſt hoc anno 1618. Franciſco Gondicaluo Gião maiori exactori in hac Interamnenſi regione.

Ad tit. 90. Ordinat. Regiæ.

Dos contadores dos feitos, & cuſtas, &c.

1 Nota quod litis expenſæ, & alimẽta præſtari debent pauperibus, dummodo tamen pauper habeat præſumptionem iuſtitiæ, in caſu ſcilicet, in quo peteret vniuerſam hæreditatem, vel maiorẽ partem, ſecùs ſi perſonali actione experiretur pro alio ſuo credito, vel re ſingulari. Vide Palat. in repet. cap. §. 39. ampl. 18 nu. 3. verſ. Immo quod plus eſt. Surd. de Alim. tit. 1. q. 120. nu. 14. Azin. in Praxi Florent. § 32. cap. 2. ampl. 30. & 31. Coleri. de Proceſsib. execut. cap. 2. n. 95. & ſeq. p. 1. Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 43 conſid. 1. n. 10. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 55. n. 47. cum ſeqq. Huiuſmodi tamen expenſæ litis non debentur omnibus pari modo, ſed arbitrio iudicis ſecundùm facultates, conditionem perſonarum, dubium litis euentum, & valorem rei in iudicium deductæ l. vlt. Cod. de Ordin. Iudic. Rebuff. de ſenten. prouiſion. in præfat. n. 30. Menoch. de Præſumpt. lib. 1. q. 35. n. 35. Menoch. de Arbit. caſu 169. n. 22. Lar. in §. Si vel parens nu. 47. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 46. n. 6. imo Valaſc. conſ. 1. nu. 6. aſſerit reum diuitẽ actori pauperi litis ſumptus dare obligatum non eſſe, & contrarium nunquam vidiſſe iudicatum.

2 Quando fit commiſsio calculatori debet pars citari vt per Gemin. de Vſuris commento 2. §. 5. n. 151. faciunt quæ Menoch. remed. 5. Adipiſc. n. 70.

3 Rationibus ſemel redditis vlterius calculãdas non eſſe reſoluit Menoch. de Arb. caſu 209. n. 37. & conſ. 22. n. 10. & ſi non ſint legitimè redditæ iterum reddi debent quitatione non obſtãre Greg. l. 14. verbo Cogieron. tit. 18. part. 3. Et calculator potetit debitũ cum credito compenſare ex Menoc. d. caſu 209. n. 35. & 36.

4 An calculatio á iudice confirmata ſit mandanda executioni etiamſi pars appellet? Vide late Guti. Pract. lib. 1. q. 37. Steph. Grat. Diſcept. Forenſ. c. 183.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

In text. ibi (*as peſſoaes que ſaõ para mantimento das peſſoas*) Vide D. Barb. in l. Eum qui temere n. 219. ff. de Iudic. vbi reſoluit quod in hoc Regno ſit condẽnatio in viatici, & ibi quid in Senatu Pariſienſi, & Franciæ obſeruetur,

AD §. II.

Nota quod notarij, aduocati, & medici non debent à pauperibus ſalaria extorquère. Vide Tiraq. de Nobilit. cap. 21. nu. 41. Gregor. l. 6. verbo Llanamente tit. 22. part. 3. Flores de Mena Vari. lib. 1 q. 7. §. 1. nu. 52. Bernard. Græuæ. ad Praticam Cameræ Imper. lib. 1. concl. 43. conſid. 1. n. 7.

Notarij, aduocati, & medici non debẽt à pauperibus ſalaria extorquere.

AD §. IIII.

In text. ibi (*contẽlhe cinquoenta reys*) Intellige cũ Cabed. p. 1. Areſto 8. vbi

K que

Senatus Supplic. iudicauit. *que ſe hão de contar contra a peſſoa que o fez prender.*

AD §. IX.

In text ibi (*porem ſe o tal preſo for official mechanico, &c.*) Vide Monter á Cueua Aragoniæ deciſ.45. num 35. Surd. deciſ. 261. num. 2. Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib.1.concl.151.conſid.1.n.1.

AD §. XIII.

Leuca cō-menſurari turper viā vſitatam. In text.ibi (*a ſeys legoas por dia*) Commēſurando per viam vſitatam vide Parlad.lib.2.rerum quotid.cap. 19. n. 9. Maſcard. de Probat. concl. 1056.n.6. Cabed.p.1.deciſ.13. nu.4. Quo pacto fiat leucæ menſuratio, vide Abb.in cap.Ex parte nu.10. de ſoto comp. Cou.lib.2.Vari. cap.20. nu.5.verſ.Olim.Menoch.de Arbitr. caſu 2. Et quot milliaria faciant vnā leucam vide Gregor. in l. 3. verbo Que es vna legua tit.16. part.2. De ſtadijs,paſsibus,vlnis,pedibus, digitis.leucis latè agit Parlad.lib. rerum quotid.cap.19. per totum.

AD §. XIIII.

Vide D.Barboſ.in l. Eum qui temere ff.de Iudic.n.232.ad hoc quod in condemnatione expenſarum etiā habeatur reſpectus ad prædictum reſpectum, quod reſpicit perſonam victoris,vt quia eſſet artifex, vel aduocatus.

AD §. XVIII.

1 In text.ibi (*que não podem vir a pè*) Alij autem ruſtici, & peones, vt vulgariter loquar,non debent ire equites,& non repetunt expenſas,ſi quas fecerunt in equis. Vide Tiraq. de Nobilit.cap.20.n.75. Laram in §. Non tantùm n.26.cum ſeq.Cabed. p.2.deciſ.73.n.14.ad finem.

2 Quomodo illis ſint præſtanda alimenta vide Menoch. de Arbitr. caſu 2.n.20. Caſſan. in Catalogo p. 1. conſid.22. Perez.l.1. titul.1. lib.3. Ordin.pag.460. Azeued. ad l.4.tit. 11. lib. 3. nouæ Recopil. pag. 368. Pinel.in vita Diui Ioannis Baptiſtæ lib.3.art 2.cap.1 pag.130.

AD §. XXIII.

1 In text.ibi (*for procurador*) An debeat illi ſalarium computari ſi aduocatus ſit in propria cauſa? Dic quod non. Vide Boer.deciſ.210.n.3. Tiraq. de Retract.lig. §. 29. gloſ.4. n.5.& 6. Menoc.de Arbitr.caſu 154. n.5.& 6. Azeued.l.1.n.20.tit.22.lib. 4. nouæ Recopil. & l.21.n.7.tit.16. lib.2 nouæ Recop. pag.199. Bernar. Græuæ ad Pract Cameræ Imper. lib. 1. concl.151.conſid.1.n.4. vbi nu.14. aſſerit in hoc Regno neminem poſſe aduocare in ſua cauſa, & allegat Valaſc.conſ.25.n.25. *Aduocatus in propria cauſa ſalarium non meretur.*

2 Aduocatus amittens lucrum defendens cauſam ſuā repetit illud ab aduerſario facta condemnatione in expenſis. Vide Abb.in cap.Finē litibus 5.n.30.col.antep.de dolo. Surd. de Alim.tit.9.q.39.n.11.Steph.Grat. Diſcept.Forenſ.cap.33.n.46.& cap. 56.nu.41. & 42. D.Barboſ.in l.Eum qui temere n.260.cū ſeqq.ff.de Iudi.

3 Nota quod quamuis aliquis habeat aduocatum gratis in quæſtione ſua,tamē poteſt petere ſalarium aduocati. Vide Bart. in l. Quod ſi domus ff. Locati. Hippol. in l. Patre, vel marito nu.69.& 70.ff.de Quæſt. Rebuff.diſtinguentē tom 3.ad leges Galliæ tract. de Expenſis art.5. gloſ. Vni.n 27.& ſeq.pag.886. Perez lib. 3. Ordin.pag mihi 760.lare Ioſeph. Ludou.Peruſ. deciſ.111. Azeued.l.2. n.20.

Digitized by Google

n.20.tit.22.lib.4.nouæ Recopil.Stephan.Gratian.d.cap.56.n.41.

AD §. XXIIII.

Expenſa iuxta qualitatem perſona miniſtrantur. Nota quod ſecundùm qualitatem perſonæ miniſtrantur expenſæ. Vide Afflict.in cap.1.in princ.n.75. Ex quibus cauſis feudum amit. lib. 3. Laram in §.Sed ſi filius n.46.Surd. de Alim.tit.4.q.21.n.9.

AD §. pen.

Nouiſsima iuſtitiæ reformatio. In nouiſsima reformatione iuſtitiæ §.17.incip. *E para mays breue deſpacho* poſt medium ita conſtitutum eſt. *E porque nas cauſas dos preſos pobres que ſe liurão por conta da Miſericordia, quãdo as ſuas culpas ſão graues, & não tẽ parte, ſe dilata o ajuntar os treslados das deuaſſas, não pagãdo aos eſeriuães ſeu trabalho ſò por lhes diffirir a pena: o ſolicitador da juſtiça ſerà obrigado a fazer ajuntar os treslados das ditas deuaſſas, dentro do termo que lhe ſignalar o Corregedor: & para o tal effeito o Regedor da juſtiça do dinheiro applicado aos gaſtos da Rellação mandarà pagar ametade do ſalario, como pagão os preſos, que aſſi ſe liurão por conta da Miſericordia.*

Ad tit. 91. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 71.

De ſalarijs procuratorum. *De como ſe hão de contar os ſalarios aos procuradores.*

1 DE ſalarijs aduocatorum vide Iaſ.in §.Tripli nu.42. & 43. & 50. cum ſeqq. Inſtit. de Actionib. Tiraq.de Nobilit.cap.29. n.36.& Sebaſt.Næui.ad l.1.num.22. ff. de varijs, & extraord. cognit. Steph. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap.257. nouiſsime Camill.Borrell. in Sum.deciſ.tit.65.de Aduocatis à nu.103.cum ſeqq. Expedit maximo Reip. taxari huiuſmodi ſalaria ex Greg.l.13.verbo Lo que han tit.19. part.3.Caſſan.in Catalogo p.7.conſid.29.

2 Nota quod aduocati peccant ſi ſalarium perant à pauperibus. Vide Tiraq. d. cap. 29. num.39. Cou. Pract.cap.6.nu.4. Azeued.l.16. per text. ibi tit.16. lib.2. nouæ Recopil. Mench.Illuſtri.cap.41.num.3.Perez l.1.tit.19.lib.2.Ordin.pag.400. Rebuff. ad l. 27. ff. de Verbor. ſignif. pag. 157. & de priuileg. Scholaſt. priuil.90.Franc.Viui.Neapol.deciſ. 159. n.2. cum ſeqq. Cornel.Benincaſ.de priuilegijs pauperr. in primo ſpeciali iudic.nu.10. Fr.Emman.in Sum. verbo Abogados cap.4. nu.6. Sayr. in Claui Regia lib.12. cap.23. optime Cald.Pereira in comment. ad l. Vni. Cod. Ex delictis defunct. p.4.n.28.nouiſsime Camill.Borrell. d.tit.65.n.38. *Aduocati peccant ſi ſalarium petant à pauperibus.*

3 Hinc optimè faciunt *Neapolitani* qui Regio ſumptu aduocatum pauperum creant vt per Actium in tract. de Infirmit. p.2. verbo Aduocati nu.8.& nouiſsime Camill. Borrell.d tit.65 num.40. Eodem modo ſeruatur in *Camera Imperiali* vt per Gail.lib.1.obſeruat.43.nu.15.& 19. Et apud *Germanos* idem conſtitutũ eſſe ſcribit Mathæ.ad Guidon.Papæ deciſ.561. Et apud *Gallos* conſuetudine introductum dicit Boer. deciſ. 324.n.6. Quod etiam apud nos obſeruari deſiderant publica Reipublicæ vtilitas, & deſertæ pauperum lites.

4 Aduocatus proprijs in cauſis patrocinium ſibimet præſtare non poteſt, ad quod ſupra citaui Doctores hoc lib.tit.48.§.27.nu.9. pag.31. Si tamen in propria, ac ſua cauſa

Aduocatus fuerit victor expenſas à parte ſuccumbente non recuperabit, niſi probauerit non potuiſſe alias cauſas defendere, quia tunc per modum damni ſibi ſalarium debetur Rebuff.tom.3.ad leges Galliæ tit.de Expenſis art.5.gloſ.Vni.n.27.& 28. Ioſeph.Ludou.Peruſ.deciſ.111.nu.13. Iacob.Bennius de priuileg.Iuriſconſult.p.3.priuil.73.n.4.Surd.de Alim. tit.9.q.39. nu.11.nouiſsime Camill. Borrell.in Sum.deciſ.tit 65. de Aduocatis à n.111.

Salarium aduocato quando ſoluendũ? 4 Salarium aduocato in initio litis ſoluendum eſſe per l 1. §. Proinde ff.de varijs,& extraord.cognit.& l.vlt.Cod.de condict.ob cauſam reſoluit VVeſembec.in l.5.nu.5.Cod. de Pactis, & ab initio deberi dicit Alexand.in l.Diem functo ff de Offic. aſſeſſ. vt per Magon. Florent. deciſ.12. num.3. Deberi aduocato in medio litis ex officio iudicis concedit Mynſing. cent.3. obſeruat.7. verſ. Quamuis autem. Præſtandum tamen eſſe in fine litis tenent Iaſ.in d.l. Diem functo n.11. Bart. in l. Archiatri.Cod.de Profeſſ.& med. lib. 10. Salycet.in l.Vni.col.3.n.3. in fine verſ. Aut eſt aduocatus in vna Cod. de Suffrag. Vlterius ſoluendum eſſe etiam pendente lite pro præſtito patrocinio, non tamen pro præſtando dicit Bernard.Græuæ. ad Practic.Cameræ Imper.lib.1. concl. 45. conſid.1.nu.9. Denique in hoc ſeruandum eſſe ſtatutum, vel conſuetudinem per quod datur certa quantitas iuxta valorem cauſæ præſcribendo tempus principij, finis, & medij litis quoad illius ſolutionem aſſerit Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ.cap.56.n.1.

5 Aduocato debetur patrocinium etiam cauſa finita per concordiam ex Cagnol.Guid.& Iaſ.reſoluit Stephan.Gratian.Diſcept.Forenſ.cap. 55. nu.16. Soar.in Theſauro recept. ſent.lit.A. n.105. Caualcan. p.1.deciſ.41.num.48. Bernard. Græuæ. d. concl 44.n.10.

6 Nota quod ſi alicui datum eſt officium non facta mentione de ſalario,& ipſum officium eſt huius naturæ,& conſuetudinis, quod officialis habeat ſalarium, hoc vtique caſu habebit ſalariũ præſtari ſolitum alijs officialibus in eod. officio conſtitutis. Ita Cald.Pereira conſ.8.n.42.

7 Nota quod ſalaria Doctorum, ſcholaſticorum, iudicum, litteratorum, aduocatorũ, & ſimilium habẽt priuilegia inter omnes creditores, & æquiparantur doti, & fiſco, & habent tacitam hypothecam inductã cum priuilegio prælationis. Vide Stephan.Gratian. Diſcept. Forenſ. cap.257.á n.17. & vide ſupra tit.48. §.27.n.5.

8 Expenſæ debentur aduocato etiamſi alius aduocatus gratis illi patrocinium præſtiterit, vt per Rebuff. d.tit.de Expenſis art.5 gloſ.Vni. nu. 28. Ioſeph.Ludou. Peruſ. deciſ.111. n.3. Cened.ad Decretum collect.28. nu.10.& 11. nouiſsime Camill.Borrell.d.tit.65.n.114.& 115.

9 Aduocatus ſalarium illius anni, quo moritur, ad hæredes tranſmittit Emman.Soar.in theſauro recept. ſentent verbo Aduocatus n.102. & verbo Mortui n.237. Sebaſt.Medices in tract. Mors omnia ſoluit p. 3. nu.26. nouiſsime Camill.Borrell d. tit.65.n.123. Et aduerte quod taxatur ſalarium aduocati.& procuratoris parte non citata l. Salarium ff. Mandati. l. 1. § In honorarijs ff. de Varijs,& extraord.cognit.Franc.Milanenſ.Siciliæ deciſ.5.n.26.lib.1.Camill.Borrell.in Sum.deciſ. tit.44.de Citat.n.457.

A D

In antiq. tit. 73.

Ad tit. 93. Ordinat. Regiæ.

Minores 25. annis officia publica ne habeant.

Que não tenhão officios publicos os menores de vinte & cinquo annos.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 IN text. ibi (*não paſſando de idade de vinte cinco annos*) Vide Gregor. l. 8. verbo Entẽdidos tit. 9. part. 2. & l. 2. tit. 9. lib. 3. Recopil. Fr. Ludou. Miranda de Ordine Iudic. q. 4. art 2. concl. 1. Curi. Philip. p. 1 §. 2. nu. 12. Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Hunc contractum n. 41. & 44. Mendez à Caſtro in Praxi Luſitan. lib. 1. cap. 2. n. 26. D. Barboſ. in l. Cum prætor §. vlt nu. 67. ff. de Iudic. Et proprietarius non poreſt eius officium ſeruire in hoc Regno niſi priùs perueniat ad ætatem 25 annorum vt per Melch. Phœb. deciſ. 92. n. 2.

2 Limita primò, in ijs locis vbi defecerint homines incolæ maiores viginti quinque annorum, quia ratione penuriæ laxabitur rigor iuris, & admittentur minores ex l Non tantum §. Minores vbi gloſ. verbo Ex cauſa ff. de Decurion. gloſ. verbo Creati in l. Ad Rempubl ff. de Muner. & honorib. Xuar alleg. 12. nu. 3. Azeued. Ad Curiam Piſanam lib. 1. cap. 12. exemplificans in paruis oppidis. Auend. de Exequendis mand. p. 1. cap. 19. n. 16. Exceptis tamen pupillis, quia hi nequè in defectum admittentur ex l. 1. §. Impuberes ibi, quamuis neceſsitas penuriæ hominum cogat ff. de Iure immunit. Cal. Pereira d. verbo Hunc contractum n. 42.

3 Limita ſecundò in minoribus, *que ſeruem por ſeruentia*, prout iudicatum refert Cabed. p. 2. Areſto 106. Nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi Luſitaniæ lib. 1. cap. 2. §. 9. n. 25.

4 Limita tertiò in muneribus publicis perſonalibus, in quibus nõ requiritur magna diſcretio, nec conſilium, vt facere cuſtodiam in porta, vel in muris ciuitatis, vel ſimilibus, & ad iſta vocantur etiam minores exceptis ſcholaribus, vt docent Bart. & Plate. in l. 1. n. 2. Cod. qui ætate lib. 10. Azeued. ad ti. 14. n. 20. lib. 6. nouæ Recopil.

AD §. I.

Nota ad hoc quod ex conſuetudine Regni requiritur quod iudex ſit vxoratus nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi Luſitaniæ lib. 1. cap. 2. §. 9 n. 25. Iudicandi munus honor eſt & dignitas, quæ non niſi dignis eſt communicanda Fr. Ludou. Miranda de Ordine Iudic. q. 4. art. 3. propè finem. Et ideò iudicis officiũ eſt nobile, & nobilitas etiam ex iudicatura cauſatur Perez l. 4. tit. 15. lib. 2. Ordin. Amat. Rodet in Pract. de modo, & forma videndi, & examinandi proceſſum cap. 1. de legit. n. 10.

Ad tit. 95. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 74.

Dos que vendem, ou renuncião os officios, ſem licença del Rey.

De vendẽtibus ſeu renuntiãtibus officia abſq; Regis facultate.

Ad Princip. Ordin. Regiæ.

1 VIde Guillelm. in cap. Rainũtius verbo Duas nu. 52. cùm ſeqq. Maſcard. de Probat. concl. 1132. n. 39. Cabed. p. 2. deciſ. 24. Cald. Pereira in comment. ad §. Sed hæc Inſtit de Inoffic. teſtam. p. 2. n. 10. nouiſsime Aloyſ. Ricci in collect. deciſ. p. 5. colect. 2009. Et quod locari non poſſint vide apud

Digitized by Google

Hiſpanos l.11.tit.11. lib.3. nouæ Recopil. & l.4.tit.25.lib.4.vbi Azeued. & in omni iuriſdictionis officio idem ſtatuit l.8.ti.3.lib.7.& pœna apponitur iudicibus permittentibus locari officia ſuæ correctionis per l.13. tit. 6. lib. 3 nouæ Recopil. Et de renuntiationibus, vide Cabed.deciſ.91.n.4. p. 2. vbi tenet renuntiationes officiorum non poſſe fieri niſi in manibus Regis, nec ab alio acceptari.

Rex an poſſit vendere officia publica? 2 An Rex poſsit vendere officia publica? Vide Mench.Illuſtriũ cap. 42. n.11.cum ſeqq.& cap.43. Perez tit.2.lib.7.Ordin. pag.411.Azeued. ad Curiam Piſanam lib. 4. cap.7. à n.2. Pined.in Monarch. lib.19. cap. 26. §.3. Zerol in Praxi Epiſcop.p.1. verbo Barones verſ.4. P.Azori Inſt. Moral. p. 2. lib.11. cap. 5. col. 1236. Cald.Pereira d.p.2.n.12.Bobadil.in ſua Politica lib. 1.cap.11.n.11.& lib.2. cap.16.n.209. Valaſc.de Partit. cap. 13. á n.66. Cabed.deciſ.24 n.4.p.2.

3 In text. ibi(*não poſſaõ vender,&c.*) Nec poterunt capi in cauſam iudicati, niſi deficientibus alijs bonis per ea quæ notant Iaſ.in l pen.n.3.& 4. ff. de Re iudic. Tiraq. de Retract. lig §.1.gloſ.14.n.14. Sed contra videntur facere quæ Mexi.in tract taſſæ panis concl.5.nu.133. An poſsint hypotecari vi? Farinac.in deciſionibus Rotæ Romanæ deciſ.288. nu.1. cum ſeqq.vbi aſſerit quod hypotheca cadit ſuper officijs.

AD §. I.

In text.ibi(*trinta dias*)In Gallia requiritur ſuperuenientia quadraginta dierum ex Petr. Gregor. Syntag. iuris p.2.cap.18.n 8. Rebuff. in Praxi benefi. tit. de Infirmis reſignant. gloſ.5.p.3 Flamin.de Reſignat. lib. 12.q.1.in fine n.35. Gonzal.ad reg.8. Cancel.§.11.n.24.in fine,& 25. Stephan.Gratian.Diſcept.Forenſ. cap. 167. nu.12. & 13. Cabedus deciſ.24. n.8.p.2.

AD §. II.

Nota quod qui habet à Rege facultatem vendendi, vel renuntiandi officium, ſi errores committat, & poſtea renunciet non valebit talis renuntiatio, ſeu venditio niſi Princeps id ſciendo admittat renuntiationem vt per Cabed. p.2. deciſ.24. num.9.

Ad tit.96.Ordin.Regiæ.

Extrauã. 3.tit.38. p.1.

Que os officiaes ſiruão por ſy ſeus officios.

Ad Princip. Ordin. Regia.

IN text.ibi(*não ponhão outras peſſoas que por elles o ſiruão*)Nota quod tabellio alij vices ſuas, vel muneris ſui prouinciam, cum eius induſtria electa videatur, delegare poteſt, nec id noſtri mores patiuntur, poteſt tamen ex protocollo, ſeu antographo quilibet alius exemplum inſtrumenti confecti aſſummere, & haurire, dummodo tabellio id ſuo publico ſigno fulciat, & roboret, ac ſubſcribat. Ita Cald. Pereira de Empt.cap. 35. nu.5. Et ſcribæ non poſſunt per ſubſtitutos officia ſeruire vt apud Hiſpanos conſtitutum eſt per l. 6. titul 2 lib.7.Recop.Curi.Philip.p.1. §.2.n.10.

AD §. I.

In text.ibi(*o dito official porá em ſeu lugar tal peſſoa que o poſſa, & ſaiba bem ſeruir*) Concordat apud Hiſpanos l.4. tit. 25. lib.4. nouæ Recopil. vbi Azeued.

Digitized by Google

Azeued. propo fine, & nu.6. reſoluit poſſe proprietarium alium, & ſecundum ſubſtitutum nominare, reuocando primum.

AD §. III.

In text. ibi (*for impedido por abſencia, doença, ſuſpenſaõ, &c.*) Idem ſi ſit mortuus, reſoluit Perez. l. 2. in fine tit. 6. lib. 2. Ordinam. pag. 267.

In text. ibi (*encarregarão a tal ſeruentia a hum criado noſſo, &c.*) Faciunt quæ tradit Couar. Pract. cap. 19. n. 4. verſ. His tandem.

in antiq. tit. 76.

Ad tit. 98. Ordin. Regiæ.

Como el Rey pode tirar os officios da juſtiça, &c.

Rex poteſt reuocare officia ad libitum.

1 Vide Gregor. l. 2. tit. 15. part. 2. & l. 20. gloſ. 2. titul. 13. part. 2. Pinel. in rub. Cod. de Reſcind. vendit. p. 1. num. 31. Matienſ. l. 2. gloſ. 2. n. 2. & 3. tit. 7. lib. 5. nouæ Recopil. Burgund. conſ. 21. n. 5. Gutier. Practic. lib. 3. q. 11. n. 5. cum ſeqq. latè Cabed. p. 2. deciſ. 20. Cald. Pereira de Empt. cap. 18. n. 6. Melch. Phœb. deciſ. 28. num. 5. tom 1. Nouiſsime Aloyſ. Ricci. in Collect. deciſ. p. 5. collect. 2011. vbi ait quod officiales à Principe gratis, & voluntarie conſtituti, ſiue perpetui ſint, ſiue temporales non poſſunt ad nuptum reuocari, niſi ex vrgenti, & iuſta cauſa, & ita in Regno Galliæ, Neapolitano, & Hiſpano dicit receptum.

2 Limita ſi concedat conſtituto pretio, vel ob benemerita, quia huiuſmodi conceſsionem reuocare non poteſt ſine cauſa. Vide Titaq. in l. Si vnquam verbo Donatione largitus n. 14. Capic. deciſ. 121. n. 15 & 16. & deciſ. 166. Grammat. deciſ. 65. nu. 25. Menoch. conſ. 1. n. 381. cum ſeqq. & conſ. 2. nu. 136. & 139. & conſ. 181. n 55. Valaſc. conſ. 72. n. 5. Cald. Pereira vbi proxime.

Ad Princip. Ordin. Regiæ.

1 In text. ibi (*lhos poſſamos tirar*) Si autem in prouiſionalibus litteris officiorum contineatur quod Princeps concedit officium ad beneplacitum, ſicut quotidie fit per illa verba, *Em quanto for noſſa merce*, dic durare poſt mortem concedentis, & ſignificare arbitrium boni viri, qui ſine iuſta cauſa non aufert conceſſionem ex Panorm. in cap. Verum 7. notab. vlt. num. 6. de Foro comp. Capic. deciſ. 116. nu. 4. & alijs relatis per Stephan. Gratian Diſcept. Forenſ. cap. 167. num. 45. & muneris præced.

2 Aduerte quod Rex noſter inuictiſsimus poteſt promittere officia, quæ non dum vacant, quod iudicatum refert Melch. Phœb. deciſ. 2. n. 1. vbi n 16. quod Princeps poteſt concedere prouiſiones generales ſuper officijs hominis incerti. Et Prælati, ac Abbates non poſſunt concedere prouiſiones de officijs, & beneficijs annexis, & connexis ſuæ Abbariæ in tempus quo vacauerint poſt eius mortem, ſecùs in Principe quod iudicatum refert Phœbos deciſ. 27.

Senatus Supplic. iudicauit.

Senatus Supplic. iudicauit.

Digitized by Google

REMISSIONES DOCTORVM IN LIBRVM SECVNDVM ORDINATIONVM REGIARVM LVSITANORVM IN REFORMATIS.

Ad tit. 1. Ordinationis Regiæ.

Quando Clerici, & Religioſi coram ſeculari iudice ſint conuenien di.

Em que caſos os Clerigos, & Religioſos hão de reſponder perante as juſtiças ſeculares.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 IN text. ibi (*que em noſſos Reynos não tem ſuperior ordinario*) Cum Legatus à latere de cauſis exemptorum cognoſcere poſsit gloſ. magna in cap. Quod translationem de Officio Legati. Frat. Emman. Roder. tom. 2. quæſt. Regular. q. 63. art. 4. videtur quod ſi ſit Legatus in Regno, vel Nuntius cum poteſtate de latere non erit huic Ordin. locus, ſed reſpondendum quod hæc intelligitur de iudice ordinario habente in Regno ſuam iuriſdictionem radicatam, vt ſunt Epiſcopi, & habẽtes iuriſdictionem quaſi epiſcopalem, ſed Legatus habet iuriſdictionem extraordinario modo cap. 2. de Officio Legati lib. 6. P. Henriq. in Sum. p. 1. lib. 7. de Indulgent. cap. 25. nu. 3. pag. 554. Frat. Emman. d. q. 63. art. 3. ad finem. Deinde facit quia titulus de Officio Ordinarij diſtinctus eſt à titul. de Officio Legati, & cum cauſam inchoatam reuocatus ad Curiam nõ poſsit abſoluere cap. Nouit de Officio Legati Flamin. de Reſignat. lib. 1. q. 11. nu. 4. ideò eius iuriſdictionem in caſibus ab hac Ordin. expreſsis adire partes non tenentur, cum etiã iuriſdictio extraordinaria tanquam odioſa reſtringi debeat ex gloſ. pen. in Clem. 2. de Officio Ordin.

2 In text ibi (*onde forem moradores, &c.*) Electio eſt actoris ex Bart. in l. Si per errorem ff. de Iuriſd. omnium iudicum n. 3.

3 In text. ibi (*que ſempre ſe praticarão, & vſarão*) Nota huiuſmodi ſtatuta ſupra hominum memoriam ſemper fuiſſe obſeruata ſciente, & patiente Summo Pontifice, vnde debent valida cenſeri, acſi conſtaret ſpeciali priuilegio fuiſſe confirmata ex l. 3. §. Ductus aquæ ff. de aqua quotid. & æſtiua cap. Super quibuſdam § Præterea de Verborum ſignificat. Valaſ. conſul. 141. num. 11. Conſtat deindè Ordinationem hanc confirmatam fuiſſe in Concordatis in Curia Romana inter clerum, & Regem Dyoniſium prout referunt D. Barboſ. in priuatis Scholijs ad l. Filiusfam. ff. de Legatis 1. verſ. Ad Ordinat. lib. 2. citatus à Benedict. Ægid. in repet. l. 1. Cod. de Sacroſanct. Eccleſ. p. 5. §. 2. num. 12. Cald. Pereira de Emptione

cap. 8.

cap.8.nu.36.& vide quæ in propoſi. tum adducit Farin.p.4.conſ.68.n.11. & 16.

AD §. I.

Clericus conueniens laicum coram iudice ſæculari, coram eodem reconueniri poteſt à Laico.

1 CONcordant apud Hiſpanos l.57.tit.6. part.1. vbi Gregor. verbo Ali deue,& l.4.titul.3. part.3. Vide Afflict.deciſ.173. à n.1. vbi aſſerit quod ita ſeruatur Neapoli,Franciæ,& recipit vſus totius Europæ. Cou. Pract. cap. 31. Duenh. reg.202. Marant. de Ordine Iudic. p.4.diſt.6.nu 53.& 59. Clar.lib.5. §. fin.q.36. Queſad.diuerſ.quæſt. cap. 29. n.4.Gail.lib.1.obſeruat.37. nu.5. Mynſing.cent.2. obſeruat. 67. verſ. Primus. Franciſc. Monald. conſ.22. n.3.& 4. Sebaſt. Medices in tract.de Compenſat.p.2. q.1. nu.9. Soar. recept.Sentent. lit.C. nu.114. Ioſeph. Ludou.concl.38. n.42. Vincent.de Franch.deciſ.193.num.3.in princip. Franciſc.Viui.Neapol.deciſ.49.n.4. Caualcan.Fiuiz.deciſ.19.nu.60.p.3. Mench.Illuſtri.cap.5.ſub.n.18. verſ. Adeò vt etiam. Surd. conſ.222.nu. 19. & conſ.396.n.6. Bobadil. in ſua Politica lib.2.cap.18.n.162. & gloſ. lit.K. Morl.in Empotio iuris p.1.tit. 2. de Iuriſdict.q.13. Ludou. Rodolphin. in tract. de Brachio ſeculari n.60. Bernard.Græuæ.ad Pract.Cameræ Imper.lib.1.concl.37.conſid. 7. D.Marr. de Iuriſd. p.4. caſu 107. Alexand.Trentaſinq.Variar.reſoluti lib.2.tit.de Mutuis petit. reſolut.1. n.32.pag.74.Amat.Roderic. in Practica de modo,& forma videndi, & examinandi proceſſum cap.1. n.49. nouiſsime Camill. Borrell. in Summa omnium deciſ.titul.7. de Clericis,& Sacerdotibus n.81. & 82. Farin.in Praxi crimin.p.1.q.8.num.99. cum ſeqq. pag. mihi 101. Frat. Anton. de Souſa in relectione de cenſuris Bullæ Cœnæ cap.82.à n.3. D. Barboſ. in l. Qui prior ff. de Iudic. n.79. cũ ſeqq. Cald. Pereira quæſt. Forenſ.lib.1.q.25.nu.16.& lib.2.q.51. nouiſsime Ceuall.in tract.de cognitione per viam violentiæ p.2. q.23. n.22. & Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan. lib.3.cap. 8. Curi. Philip.p.1.§.5.n.18.

2 Amplia primò vt non modo reconueniri poſsit clericus coram ſeculari iudice ſuper eàdem re, ſed etiam ſuper penitus diuerſa,reſoluit Franciſc.Viui. Neapol.deciſ 49.nu. 5. & procedere poteſt ſecularis ad condemnationem,non tamen ex ea cauſa poterit clericum de perſona adſtringere,ſed hoc faciet eccleſiaſticus iudex, vt per Vrſill.ad Afflict. deciſ.173.Franc.Viui. deciſ.49. n.4. & 5.Camill.Borrell.d.tit.7.n.83.

3 Amplia ſecundò in clerico agēte iudicio retinendæ coram iudice ſeculari,cui poteſt obijci à Reo laico proprietatis exceptio, vt dicebat Vincent.de Franch.deciſ.193. nu.4. vbi nu. 16. aſſerit quod ſi reconuentioni noluit reſpondere clericus, illi etiam denegetur audientia in conuentione.

4 Amplia tertiò reconuentione clericum agentem coram laico obſtringi vſquè ad finem, etiamſi poſtea á conuentione velit deſiſtere Afflict.Neapol.deciſ.173. nu.4.& 5. Marant.de Ordine Iudic.diſt.6.nu. 66. Menoch. de Arbitr. lib.1. q.44. n.5. Guid. Papæ conſ.185. incip. In Curia Parlamenti. Vincent. de Franch.Neapol.deciſ.193. ſub nu.4. Marcel. Calac. in tract. de arte, & modo probandi gloſ.1. §.1. num.46.

Alexand.

Alexand. Trentaſinch. d. reſolut. 1. num. 33. verſ. Hæc concluſio Camill. Borrell. d. tit. 7. n. 108.

5 Amplia quattò vt clericus conueniens, & reconueniens coram iudice ſeculari, ſecularibus etiam legibus & Ordin. teneatur ex Menchaq. Illuſtri cap. 5. n. 19. & 22.

6 Limita primò vt non procedat in cauſa criminali, in qua clericus, nec etiam ciuiliter poteſt coram iudice ſeculari reconueniri, reſoluunt Tiber. Decian. tract. crimin. lib. 4. cap. 9. nu. 17. Ludou. Rodolphin. in tract. de brachio ſeculari n. 60. Farin. d. q. 8. n. 100. pag 101. D. Matth. d. caſu 107. nu. 8. D. Barboſ. in l. Qui prior num. 86. ff. de Iudic. Alexand. Trentaſinch. d. reſolut. 1. nu 33. verſ. Tertiò. Camill. Borrell. d. tit. 7. n. 84.

7 Limita ſecundò vt clericus reconueniri non poſsit in cauſa ſpirituali, ſeu quando reconuentio tangeret cauſam ſpiritualem, vel illi annexam, reſoluunt Sebaſt. Medices de Compenſar. p. 2. q. 1. nu. 9. Farin. d. q 8. n. 102. Mozzi. de Naturalibus feudi ſub n. 114. ad finem.

8 Limita tertiò quando laicus cōuentionem in ſe intentatam ſtudio reconueniendi, ſeu in fraudem procuraſſet ex Angel. Marian, & Gregor. Lop. reſoluit Vincent. de Franc. Neapol. deciſ. 193. nu. 5. accedit Farin. d. q. 8. n. 101.

9 In text. ibi (*dalgũa injuria*) Non intelligitur de iniuria quatenus eſt maleficium, & crimen iuxta l. Iniuriarum cauſa Cod. de Iniur. Sed intelligitur de ſatisfactione alicuius iniuriæ, quæ deſcēdit ex lege Aquilia iuxta text. in l. 2. & in l. Si quis fumo § 1. ff. ad leg. Aquil. Princ. Inſtit. de lege Aquilia, cap. 1. & ſeq. de Iniur. Ceuall. Communium contra communes tom. 4. q. 897. num. 149. Curi. Philip. p. 3. § 2. num. 6.

In text. ibi (*quando ciuelmente ſe demandarem*) Ergo clericus poteſt reconueniri ciuiliter pro crimine vt per Cald. Pereira quæſt. forenſ. lib. 2. q. 51.

AD §. II.

Iudex laicus cognoſcit de quolibet poſſeſſorio clericorum, etiam cauſa ſpiritualis, vel eccleſiaſtica.

1 Concordat apud Hiſpanos l. 10. tit. 1. lib. 3. nouæ Recopil. Et ſimilem legem, ac conſuetudinem ſeruari in Curia *Neapolitana* referunt Afflict. deciſ. 58. n. 59. cum ſeqq. Grammat. deciſ. 78. nu. 2. Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 43 de foro compet. nu. 23. Et apud *Gallos* Guillem. Benedict. in cap. Rainuntius verbo Et vxorem deciſ. 2. nu. 39. Franc Marc. Delphin. deciſ. 190. n. 6. & deciſ. 512. nu. 1. & 3. vol. 1. & deciſ. 215 n. 3. vol. 2. Rebuff. tom. 1. ad leges Galli. tit. de ſentent. execut. art. 1. gloſ. 11. & tom. 2. tit. Ne benef. cadau. art. 1. gloſ. 3. Et in Senatu *Burdegalenſi* Nicol. Boer. deciſ. 69. ſub n. 23. Et in Senatu *Mediolanenſi* Alciat. conſ. 24. n. 1. Vincent. Carot. deciſ. ſua particulari, ſeu caſ. 137. Et in tota *Italia* Anton. de Petra in tract. de Poteſt. Princip. cap. 8. à num. 83. & cap. 15. num. 61. Et in Senatu *Pedamontano* Menoch. remed. 15. Recup. num. 211. Theſaur. deciſ. 82. nu. 1. & deciſ. 117 num. 1. & deciſ. 131. ſub n. 6. Et apud *Nauarros* Olan. in antin lit. C. n. 34 & lit. I. n. 77. Et in Senatu *Galleco* Gaſp. Roderi. de annuis reditib. lib. 1. q. 17. nu. 58. cum ſeqq. Et in ſereniſsimo *Venetiarum* dominio Menoch. Recup. remed. 15. n 110. Camill Borrell. d. tit. 43. de foro comp. nu. 27. & tit. 44. de Citat à n. 102.

Digitized by Google

nu.102. Vide latè de materia Cou. Pract. cap.35. Gail. lib.1. Obſeruat. 37. Bernard. Laurent. in tract. de quibus caſibus iudex ſecularis cognoſcat contra clericos n.17. Afflict. in conſtit. Regni Siciliæ lib. 1. fol. 159. col.3. num.8. Caſſan. in conſuet. Burgund. rub.1. §. 1. in gloſ. Et dio ictum nu. 110. fol. 21. Puteum lib.1. deciſ. 361. & deciſ. 365. Menoch. conſil.366.nu.13. Aufrer. in tract. de poteſtate ſeculari ſuper eccleſ. perſon. reg.2. num.24. verſ.24. Crauet. conſ.258 à nu.1. Anton. Grauat. ad Veſtri. lib 5. cap.1. nu.6. Ioan. Garu. Reg.9. à n.15. Rebuff. tom.1. ad leges Gall. tit. de Sentent. execut. art. 1. gloſ.1. & tom.3 tit. de cauſa benef. poſſeſſ. art. 8. gloſ.2. & tit. de materia poſſeſſ. art.7. gloſ.1. à nu.23. & in concord. tit. de Annat. in gloſ. verbo Poſſeſsionem pag. 793. cum ſeqq. Menoch. remed.3. retin. á num.323. Nau. in cap. Cum contingat remed. 1. á n.1. de Reſcript. Auend. de Exequend. mand p.1. cap.1. à nu.32. Salzed. in Pract. cap. 102. Azeued. l.2. à princip. tit.6. lib.1. & l.4. in fine tit.1. lib.4. & l.4. n.5 tit 2. & l.1. tit.13. lib.4. nouæ Recopil. Oſaſc. Pedam. deciſ. 116. n.1. Ioan. Garc. de Nobilit. gloſ. 9. nu.46. Gutier. Canon. lib.1. cap. 34. à n.22. & Pract. lib.1. q.20. Kirchou. tom.1. Commun. Opinion. lib. 3. tit.1. nu.104. & 105. pag.366. Celu. de Benefi. p.1. q.7. Corraſ. eod. tract. p.1. cap.2. n.8. Petr. Greg. eod. tract. cap.40. nu.10. Petr. Anton. de Petra tract. de Poteſtate Principum cap.6. á n.83. Andr. Fachi. controuerſ. iuris lib.8. cap.15. verſ. Venio ad alterā. Quintanad. Eccleſiaſt. lib. 1. cap.9. n.13. Sahag in cap.2. de Iudic a nu. 177. P. Azori. Inſtit. Moral. p 1. lib.5. cap.12. verſ. Quæri ſolet pag.409. & cap.14. q.1. pag.419. Ceuall. Cōmun. cōtra cōmun. q.504. & to.4. q.897. n.160. Fari. in Praxi crim. q.8. á n.23. Fr. Ludou. Miranda de Ordine Iud. q.1. art.5. concl.4. Bouadil. in ſua Politica lib.2. cap.18. nu.141. & cap.17. n.153. Cened. ad Decretal. collect.4. & Pract. ac Canon. quæſt. lib.1. q.45. nu.25. cum ſeqq. D. Mart. de Iuriſd. p.4. cent.1. caſu 38. Bernard. Græuæ. ad Practicam Cameræ Imper. lib.1. conſid.37. conſid.6. Nicol. Garci. de Benefic. p.1. cap.2. nu.50. cum ſeqq. Valaſc. conſ.11. & conſ.79. num.2. & conſ.93. nu.3. cum ſeqq. Cabed. p.1. deciſ.82. & deciſ.76. num.4. & p.2. deciſ.71. n.3. & de patronatibus Regiæ Coronæ cap.49. à nu.10. D. Barboſ. in l. Hæres abſens §. Proinde n. 22. ff. de Iudic. Cald. Pereira quæſt. forenſ. lib.1. q.25. n.19. & conſ.11. n.20. nouiſsime Ceuall. de Cognitione per viam violentiæ in cauſis Eccleſiaſticis p.2. q.17. à n.45. latiús q.65. per totam, & nouiſsime etiam Mendez á Caſtro in Praxi Eccleſiaſtica Luſitaniæ lib.2. cap.4. n.14.

2 Amplia primò vt non ſolùm poſſeſſoria iudicia retinendæ, ſed etiam recuperandæ poſſeſsionis coram iudice ſeculari tractari poſsint. Vide Garc. de Nobilit. gloſ.1. nu.27. & gloſ.9. à n.46. cum ſeqq. Bernard. Græuæ. d. lib.1. concl.37. conſid.6. nu.7. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap.238. nu.9. cum ſeqq. Cald. p.1. deciſ.82. n.4.

3 Amplia ſecundò in poſſeſſorio adipiſcendæ. Vide Cou. Pract. cap. 35. n.1. verſ. Prima concluſio. Guid. Papæ deciſ.1. Aym. conſ.104. nu.17. verſ. Nec obſtat. Anton. Theſaur. Pedam. deciſ.82. n.3. & 4. Amadæ. de Ponte in quæſt. quis ſit iudex in cauſa feudali ad fin. Bernard. Græuæ. d. conſid.6. nu 8. licet Farin. diſſentiat d.q.8. n.23. verſ. Procedit.

4 Amplia tertiò etiam quãdo agitur ſuper præeminentijs, & honoribus Eccleſiarum. Vide Ceuall. Commun. tom. 4. q. 897. nu. 236. Auend. de Exequẽdis mand. p. 1. cap. 1. n. 25. pag. 14. Et quod pro honore competat iudicium poſſeſſoriũ ex Bald. & Boer. reſoluit Garci. de Nobilit. gloſ. 35. n. 59. poſt princip. vbi etiam quod antiquiori, & nobiliori competit locus honorabilior, quod ſi ab eo deturbetur fit illi iniuriam quam de facto poteſt propellere, de quo etiam idem Garci. de Expenſ. cap. 8. ad fin. Lar. in l. Si quis á liberis in princ. n. 25.

5 Amplia quartò quando fit nouitas in materia de ſoluendis decimis. Vide Rebuff. de Decimis q. 10. nu. 3. Menoch. remed. 15. Recup. ſub num. 234. Gail. lib. 1. obſeruat. 38. n. 3. & 4. Surd. conſ. 338. n. 26. vol. 3. Grauat. ad Veſtrium in Praxi Romanæ Curiæ lib. 5. cap. 1. à nu. 3. Affiict. Neapol. deciſ. 2. n. 10 & deciſ. 24. nu. 9. Boer. Burdagal. deciſ. 69. n. 13. Cacheran. Pedam. deciſ. 116. Camill. Borrell. de præſtantia Regis Catholici cap. 71. n. 349. & 350. & nouiſsime in ſumma omnium deciſ. titul. 19. de Decimis à nu. 18. & tit. 43. de foro comp. nu. 125. Sayr. in Floribus deciſ. lib. 1. tit. 2. de Conſtitut. deciſ. 41. Alexan. Moneta in tract. de decimis cap. 8. n. 14 & 18. Azeued l. 6. n. 3. tit. 5. lib. 1. nouæ Recop. Phœb. deciſ. 70. à n. 1. Couar. Pract. cap. 35. num. 2. Gutier. Pract. lib. 1. q. 4. nu. 1. Curi. Philip. p. 1. §. 5. nu. 5. cum ſeqq. Soar. de Paz in Pract. tom. 2. prælud. 2. à nu. 22. Bobadil. in ſua Politica lib. 2. cap. 18. n. 145. Stephan. Gratian. Diſceptat. Forenſ. cap. 238. Bernard. Græuæ. d. lib. 1. concl. 38. nu. 7. & 8. D. Barboſ. in l. Titia n. 39. cum ſeqq. & n. 47. ff. Soluto matrim. Et de tertijs decimarum Regibus Hiſpaniæ à Sũmo Pontifice conceſsis vide Cabedum deciſ. 63. p. 2.

6 Amplia quintò in commendatarijs Hyeroſolomitanis, qui ſi vim, vel violentiam nouam alicui inferant ad ſeculare Regium iudicium trahi poſſunt prout iudicatum refert Mendez à Caſtro in Praxi Luſit. lib. 2. cap. 2 n. 19.

7 Amplia ſextò in cauſa poſſeſſoria matrimonialis Rhenat. Chopin. de ſacra Politia lib. 2. tit. 1. n. 14. Valaſc. conſ. 93 n 5. Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 43. n. 104.

8 In text. ibi (*aſsi mouel*) Vtpotè intentato remedio cap. Reintegrandæ 3. q. 1. Vide Menoch. remed. 1. Recuper. n. 39. & remed. 15. nu. 192. cum ſeqq. & Farinac. in deciſionibus Rotæ nouiſſ. deciſ. 470. n. 1.

9 In text. ibi (*dentro de anno, & dia*) Vide latè Cabed. p. 1. deciſ. 76. à n. 4. & deciſ. 82. per totam vbi n. 7. aſſerit quod minori annus non currit.

10 In text. ibi (*& tornar a reſtituir o forçado*) Intellige nõ ſolùm ad poſſeſſionem, & fructus ipſos, ſed etiam ad expenſas, damna, & intereſſe paſſa per ſpoliatum prout reſoluit Viui. tom. 2. Commun. Opin. lib. 8. tit. 3. n. 2. in med. & in articulo violentiæ poteſt iudex laicus in expenſis, & damnis vim facientem condemnare, quia hoc eſt conſequutiuum illius extraiudicialis defenſionis, ex Gutier. Pract. lib. 1. q. 20. num. 2. & 3. Contrarium tamen imò ſecularem iudicem ad poſſeſsionem ſolum ſpoliatum poſſe reſtituere per hanc Ordin. ex verbo *Reſtituir* videtur tenere Menoch. remed. 1. Recup. nu. 305. vbi n. 306. aſſerit duo illa poſſeſsionem ſcilicet, & damna eſſe diuerſa, itaut alterum attingere minime dicatur, & facit text. in cap.

Accedens 4. ibi plenariam reſtitutionem vt lite non conteſt. ſed prima opinio verior.

AD §. III.

Laicus citatus coram iudice laico licet fiat clericus non mutat forum, ſed in ciuilibus tantùm tenetur reſpondere coram illo iudice laico, qui ante clericatum de cauſa cognoſcebat.

1 VIde l. Si quis poſteaquàm ff. de Iudic. vbi D. Barboſ. nu. 199. cum ſeqq. latè de materia, & apud Hiſpanos l. 10. & 12. tit. 7. part. 7. Cou. Pract. cap. 32. n. 4. Curi. Philip. p. 1. §. 5. n 18.

2 In text. ibi (*ſendo algum leigo citado*) Ergo per ſolam citationem perpetuatur iuriſdictio iudicis laici iuxta d. l. Si quis poſteaquàm, & cap. Propoſuiſti de foro comp. Vide Afflict. deciſ. 294. n. 3. Mench. Illuſt. cap. 24. n. 8. Maſcard. de Probat. concl. 1227. n. 6. Baptiſt. Coſt. de facti ſcientia, & ignor. diſt. 65. n 4. D. Mart. de Iuriſdict. p. 2. cap. 3. n. 6. & 10. Cabed. p. 1. deciſ. 142. num. 1. & 4. D. Barboſ. in d. l. Si quis poſteaquàm à num. 22. & num. 60.

3 In text. ibi (*quanto ao ciuelsòmente, & mays não*) Vide Gam. de Sacram. præſtandis vltimo ſupplicio dãnatis q. 5. n 27. Valaſc. conſ 48. n. 7. & 8. & infra dixi latiùs in §. 21.

4 In text. ibi (*do contrario coſtume*) Notatur ad hoc quod iudex eccleſiaſticus vbi viget cõſuetudo poteſt capere bona, & perſonas laicorum vt per Auil. ad cap. 20. Prætor. nu. 15. Cou. Practic. cap. 10. n. 2. Tamen in praxi adhùc neceſſe eſt vt per ſententiam conuincatur reus de crimine iudicialiter, itaut abſque illa non poſſit eccleſiaſticus procedere ad capturã laici ex crimine viſitationis prout in ſupremo Senatu anno Domini 1611. iudicatum refert nouiſſime Mendez à Caſtro in Praxi eccleſiaſt. Luſit. lib. 2. cap. 5. n. 17. cũ ſeqq. *Senatus Supplic. iudicauit.*

AD §. IIII.

Clerici in minoribus, ſiue ſoluti, ſiue coniugati ſint, non gaudent fori priuilegio in cauſis merè ciuilibus.

1 COncordat apud Hiſpanos l. 2. tit. 4. lib. 1. nouæ Recop. Vide Lap. alleg. 118. Cou. Pract. cap. 31. num. 7. Soar. de Paz in Praxi tom. 2 prælud. 2. n. 7. Curi. Philip. p. 3 §. 1. nu. 5. Farin. in Praxi crim. q. 8. n. 7. Decian. tract. crim. tom. 1. lib. 4. cap. 9. nu. 40. D. Barboſ. in l. Si quis poſteaquàm à nu. 203. cum ſeqq. & n. 252. ff. de Iudic.

2 In text. ibi (*como caſados*) Deſumitur ex cap. Vni. de clericis coniug. lib. 6. Vide Clar. §. fin. q. 36. num. 8. Anton. Gom. tom. 3. cap. 10. n. 4. D. Barboſ. in d. l. Si quis poſteaquàm num. 207.

3 In text. ibi (*ſe guardarà o que dizemos neſte titulo*) In §. 27. vbi plures citaui Doctores.

AD §. V.

Laicus detentator rei Eccleſiaſticæ, vel rei alicuius clerici, vt quia ſpoliauit eum, vel Eccleſiam à poſſeſſione poteſt coram iudice eccleſiaſtico conueniri.

DEſumitur ex cap. Si clericus laicum, & cap. Conqueſtus de foro comp. Vide Concil. Trident. Seſſ. 22. de Reformat. cap. 11. Marãt. de Ordin. Iud p. 4. diſt. 11. n. 6. Ozaſ. Pedam. deciſ. 32. Guti. Canon. lib. 1. q. 34. nu. 7. Soar. de Paz in Pract. tom. 2. prælud. 2. à n. 16. Fr. Lud. Mir. de Or-

de Ordine Iudic q. 1. art. 5. concl. 4. in fine Curi. Philip. p. 1. §. 5. num. 10. Surd. conſ. 286. nu. 4 D. Barboſ. in l. Si quis ex aliena n. 140. cum ſeqq. ff. de Iudic. vbi de ſacrilegio. Optimè Cald. Pereira quæſt. forenſ. conſ. 43. nu. 16. ad hoc quod actione vnde vi conuenitur laicus coram iudice eccleſiaſtico.

AD §. VI.

1 Nota quod cognitio de bonis Eccleſiæ, quæ eius ſunt quoad vtile, & directum cognoſcit eccleſiaſticus contra laicum, niſi reus laicus neget res illas eſſe eccleſiaſticas, nam tunc remittendus eſt ad iudicem ſecularem, & probatur in cap. Si clericus laicum de foro comp. & reſoluit nouiſsime Mendez à Caſtro in Praxi eccleſiaſtica Luſitaniæ lib. 2. cap. 4. à n. 1. Curi. Philip. p 1. §. 5 n. 10. Et clericus pro rebus Eccleſiæ habet fori electionem vt per Capic. Neapol. deciſ. 160. Franc. Viui. deciſ. 27. nu. 1. & 2. nouiſsime Camill. Borrell. in Sum. deciſ. tit. 13. de foro cõp. n. 137.

2 In text. ibi *(mas que o vtil he delle)* Vnde non tenebitur laicus conuentus de vtili dominio, aut de cauſis circa ipſum motis coram iudice eccleſiaſtico reſpondere, imò ſub iudice laico cauſa agenda eſt, ex ea ratione quia dominiũ vtile mere laicum, & profanũ eſt, ac proinde ſubiectum ſtatutis, & legibus Principũ ſecularium. Vide Menoch. de Arbitr. caſu 108. n. 6. Valaſ. de Iure Emph. q 17. n. 12. & conſ. 134. n. 13. & conſ. 147. n. 17. Gam. deciſ. 2. n. 6. & deciſ. 149. n. 6. Surd. conſ. 338. n. 1. D. Mart. de Iuriſdict. p. 4. caſu 20. nu. 5. & caſu 13. n 2. & caſu 137. n 32. Cald. Pereira de Nominat. q. 10. n. 13. & 19.

3. In text. ibi *(ou pedir reſtituição)* Aduerte quod ſi Eccleſia per reſtitutionem in integrum perat reſciſsionem contractus debet illã petere in foro rei conuenti, vide Cou. Vari. lib. 1. cap. 4. n. 2. Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Implorandum nu. 32. D. Barboſ. in l. Hæres abſens §. Proinde à n. 33. ff. de Iudic. In Regno Frãciæ ſi clericus, vel Eccleſia petat reſtitutionem in integrum ex conſuetudine etiam immemoriali ſolet litteras à Rege impetrare, & coram iudice Regio litteras verificare, reſciſſionem contractus petendo vt per Rebuff. in tract. Excepcion. n. 228.

AD §. VII.

Cognitio Iuriſpatronatus tanquam ſpiritualibus annexi pertinet ad iudicem eccleſiaſticum, in determinatione tamen iuriſpatronatus Regis, ſeu ad Coronam Regiam pertinentis cognoſcit iudex cauſarum fiſcalium.

1 DEſumitur ex cap Quanto de Iudic. Concordat apud Hiſpanos l. 56. tit. 6. part. 1. Vide Lambertin de Iurepatron lib. 2. p. 2. art. 7. q. 3. princ. n. 4. & 5. Roch. eod. tract. verbo Ius in princip. Dalner. eod. tract. á n. 147. Gail. lib. 1. obſeruat. 38. n. 6. Cou. Pract. cap. 36. Perez l. 1. verſ. Septimo quæri poteſt tit. 6. lib. 1, Ordin. Azeued. l. 2. n. 4. tit. 1. lib. 4. Recop. Curi. Philip. p 1. §. 5. nu. 4. Ceuall. Communium contra commun. q. 897. n. 560. Bernard: Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 38. conſid. 1. Cardoſ. in Praxi Iudicum, & aduocat. verbo Cauſa à n. 8. Cabed. de Patronat. Regiæ Coronæ cap. 5. n. 5. & cap. 49. à n. 1. & p. 2. deciſ. 124. n. 3. & Areſto 91. Cald. Pereira quæſtion. forenſ. conſ. 5. n. 6. & 7. nouiſsime Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ p. 2. q. 94.

2 Clericus habens feudum à Principe ſeculari conuenitur, & reconuenitur coram temporali iudice. Vide Franc. Marc. Delphin. deciſ. 46. nu. 10. vol. 2. Franciſc. Sonsbech. de Feudis p. 14. num. 20. Carau. in ritu Neapol. 235. nu. 19. Cumia in ritibus Siciliæ cap. 2. n. 40. Matant. de Ordine Iudic. p. 4. diſt. 11. n. 75. Humad. l. 57. gloſ. 2. n. 1. tit. 6. part. 1. Azeued. l. 6. tit. 1. lib. 4. nouæ Recop. P. Soar. de defenſione Fidei Catholicæ lib. 4. de Immunit. cap. 14. n. 12. D. Mart. de Iuriſdict. p. 4. caſu. 102. nu. 16. Cened. ad Decretum collect. 37. n. 5. Farin. in Praxi crimin. q. 8. n. 22. Villalob. tom. 1. Commun. Opinion. lib. 1. tit. 11 n. 4. pag. 188. Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imp. lib. 1. concl. 37. conſid. 4. Curi. Philip. p. 1 §. 5. n. 11. Camill. Borrell. ad Bellugam in Speculo Princip. rub. 11. §. Videndũ verbo Perdunt, & de Regis Cathol. præſt. cap. 71. n. 73. & 74. & nouiſsime in Summ. deciſ. tit. 34. de Feudis n. 159.

AD §. VIII.

Clericus hæres laici defuncti capta iam lite cum eo inſtantia ligatur, teneturquè coram iudice ſeculari iudicum proſequi.

1 Vide Cou. Pract. cap. 8 à n. 2. Boer. deciſ. 69. n. 32. Maran. de Ordine Iudic. p. 4. diſt. 11. n. 79. Viui. & Graſſ. tom. 1. Commun. Opin. lib. 3 tit. 1. nu. 115. & 116. Gail. lib. 1. obſeruat. 37. nu. 8. Burg. de Paz in l. 3. Tauri n 786. & 792. Oland. in antinom. iuris lit. C. à n. 26. Queſad. diuerſ. quæſt. cap. 4. nu. 7. Barth. Humad. l. 57. gloſ. 5. tit. 6 part. 1. Girond. de Gabellis p. 4. §. 1. n. 13. Perez l. 4. ad finem verſ. Quid eſſet ſi clericus tit. 2. lib. 5. Ord. Auend. de Exequẽdis mand. p. 1. cap. 1. n. 33. Mench. de Succeſsion. lib. 3. §. 22. n. 72. limit. 17. Spin. in Speculo teſtam. gloſ. 33. princ. n. 72. Bapriſt. Azini. in Praxi Florent. §. 2. cap. 12. n. 45. cum ſeqq. Surd. conſ. 222. nu. 16. & deciſ. 110. à n. 2. Azeued. l. 15. tit. 4. lib. 5. nouæ Rocopil. Curi. Philip. p. 1. §. 5. n. 19. Donell. Comment. iuris Ciuilis lib. 17. cap. 11. col. 2. Fachin. iuris lib. 12. cap. 43. Ceuall. Communium contra cõmun. q. 36. à n. 1. & tom. 4. q. 896. nu. 625. & nouiſsime in tract. de cognitione per viam violentiæ in cauſis eccleſiaſticis p. 2. q. 13. n. 23. & q. 40. n. 5. Alexand. Trentaſ. Vari. reſolut. lib. 2. tit. de Iudic. reſolut. 4. n. 17. Maſtrill. Siciliæ deciſ. 79. n. 3. nouiſsime Camill. Borrell. in Summ. deciſ. tit. 43. de foro compet. à n. 61. & tit. 64. de Inſtãt. à n. 42. Nicol. Vigell. cent. 1. deciſ. 37. Bobadill. in ſua Politica lib. 2. cap. 18. á n. 165. Frat. Emman. quæſt. Regul. tom. 2. q. 62. art. 2. Camill. Borrell. in addit. ad Bellug. de Speculo Principum rub. 11. §. Videndum lit. B. in fine. & rub. 18. §. Denuò in fine. Soar. de Paz in Pract. tom. 2. prælud. 2. n. 40. cum ſeqq. Anaſtaſ. Germon. de ſacrorũ immunit. cap. 15. n. 97. 99. & 107. Parlad. lib. 2. rerũ quotid. cap. fin. p. 2. §. 1. n. 8. cũ ſeqq. Card. Thuſc. tom. 4. lit. H. concl. 48. Cened. ad Decretum collect. 37. n. 7. & nouiſsime Pract. & Canon. quæſt. lib. 1. q. 31. num. 9. & 10. Caſtill. lib. 3. quotid. cap. 25. nu. 49. Bern. Græuæ. ad Practicam Cameræ Imper. lib. 1. concl. 37. conſid. 10. Steph. Grarian. Diſcept. Forenſ. cap. 16. n. 31 cũ ſeqq. Cardoſ. in Praxi Iudicum, & aduocat. verbo Hæreditas nu. 19. Valaſc. conſult. 143. nu. 14. D. Barboſ. in l. Si conſtante §. fin. à n. 27. ff. Soluto matrim. & in l. Hæres abſens in princ. à n. 104 cum ſeqq. & à n. 123. 127. & 129. ff. de Iudic.

Digitized by Google

In text.ibi(*não ſerà citado*) Si clericus hæres laici defuncti conueniendus ſit in caſu, quo ſucceſſor conuentus non fuerat, tunc coram iudice eccleſiaſtico conueniendus eſt, ex Bart.in d.l.Hæres abſens nu.1.vbi D.Barboſ.n.129.Gail.d.obſeruat.37. n.10.Greg l.57.verbo Demanda tit. 6.part.1. Parlad.d.§.1.nu.8.Spin. d. gloſ.33.n.72.&76.Melch.Phœb.deciſ.70.n.14.Stephan.Gratian.d.cap. 16.n.1.& 31.

AD §. IX.

Durante eccleſiæ locatione, & duobus annis vltra laicus conuenitur ad ſolutionem penſionis corã iudice eccleſiaſtico.

1 Vide Gutier.Pract.lib.3. q.26. n.10. & q. 27. Azeued. l.33. tit.3.& l.4.in fine tit.4.lib.1. & l.10.á n.58.tit.1. lib.4.nouæ Recopil. Pereg.conſ.157.n.8.lib.5.Valaſc.de Iure emphyt.q.39. n.14. Bobadill. in ſua Politica lib.2. cap. 18. n.150. Et ſi clericus locauit fructus beneficij eccleſiaſtici laico corã laico iudice illum conuenire debet,reſoluit Cacheran.Pedam.deciſ.31.ſub n.6.quem refert,& ſequitur nouiſsime Camill.Borrell.in Summ.deciſ. tit.34.de foro comp.n.53.

2 Quando tamẽ quæſtio mota eſt de facto ſuper ſolutione decimarum vterquè iudex tam ſecularis, quám eccleſiaſticus eſt cõpetens,& datur locus præuentioni. Vide Cou.Pract. cap.35.n.2.Rebuff.in tract.de Excep. n.213.cũ ſeqq.& n. 219.Perez tit.5. lib.1.Ordin.pag.130.& ſeqq.Nauar. conſ.1.ſub tit.de Conſtit. n.80. Rebuff.de Decimis q.10.n.3.Gutier.de Iuram.confirm.p.1. cap.2. nu.35. & Pract.lib 3.q.26.n.2. Soar.de Paz in Pract.tom.2.prælud.2.á n.22. latiſſime Alexand. Moneta in tract. de Decimis cap.8. Menoch.conſ.268. Bernat.Græuæ.ad Praticam Cameræ Imper.lib.1.concl.38. per totam. Steph.Gratian.Diſcep.Forenſ. cap. 238. n.16. Zerol.in Praxi Epiſc. p.1. verbo Decimæ n.6.pag.124.D.Barboſ.in l.Titia n.20.& n.48.ff.Soluto matri. Cabed.p.2.deciſ.63. n.4. De illis tamen laicorum nobilium decimis non cognoſcit Epiſcopus, ſed laicus iudex vt per P. Henriq. in Sum.lib.7.cap.27.n.2.in gloſ.lit.L.

AD §. X.

Iudex eccleſiaſticus eſt competens contra laicum in cauſa mota ſuper calice, veſtimentis, aut alijs rebus ſacris, vel poſitis ſub poteſtate, vel dominio alicuius Eccleſiæ, aut perſona eccleſiaſticæ.

Vide Curiam Philipp. p. 1. §.5. n.10. Valaſc.de Iure Emphyt. q.39.num.14.

AD §. XI.

Clericus cui lis eſt denuntiata, vt emptorem laicum defendat tenetur id facere coram iudice ſeculari.

Vide apud Hiſpanos l.57.in fine tit.6.part 1.Cou.Pract.cap. 8. n.2.verſ.Quæ quidẽ. Boer. deciſ.69.n.27. Grãmat.deciſ.21.n.4. Capic.deciſ.197.n.7.Maran.de Ordine iudic.p.4.diſt.11.n.78. Guillel. Benedict. in cap.Rainuntius verbo Vxorem in 2.nu.125.aliàs 417. Gail. lib.1.obſeruat 37.n.7. Anton.Gom. tom.2 cap.2.nu.39 col.8. Aufrer. in tract.de poteſtate ſecul. reg.2. n.9. verſ.Quinto fallit. Gitonda de Gab. p.4.§.1.n.15. Perez.l.4. verſ Hinc eſt quod clericus ti.2.lib.5.Ord.pag.143. Huma.d.l.57.gloſ.6.Mynſin.cent.1. obſer.22.ad finẽ.Vin.Hon.cõſul.25. n.15.

Digitized by Google

n.15.& 16. Azeued.l.5.n.2. tit.4. lib. 5. nouæ Recopil.Fachin.lib.2.Controuerſ.cap.37.col.2.lit. D.Gam.deciſ.332.n.1. Surd.conſ.222.nu.20. & conſ.396.nu.7. Franc.Viui.Neapol. deciſ.49.n.8. Ceuall. Communium contra commun. q.588. & tom. 4. q.896.n.617. Bobadil.in ſua Politica lib.2.cap.18.nu.169. D.Matt.de Iuriſdict.p.4.cent.1.caſu 34. Cened. ad Decretum collect.37.n.8. P.Molin. de Iuſtir. tract.2. diſp.380. verſ. Quando vẽditor Stephan.Gratian. Diſcept.Forenſ.cap.22. n.35. Card. in Praxi Iudicum verbo Emptio nu. 34. D. Barboſ. in l. Venditor 49. á nu.138.cum ſeqq. ff.de Iudic. Cald. Pereira de Empt.cap.31.n.84. Bernard.Græuæ.ad Pract. Cameræ Imper.lib.1.concl.37.conſid.8.nouiſsime Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitaniæ lib.3. cap.5. §. 1. verſ. Secundo amplia. Curi. Philip. p. 1. §.5.n.20.nouiſsime Camill.Borrell. in Summa omnium deciſ. tit.7. de Clericis.& Sacerdot.à n.90.cũ ſeqq.

AD §. XII.

Clerici in minoribus poſſunt cogi per iudicem ſecularem occurrere ad incendij excitati extinctionem,& ad cuſtodiam ciuitatis pro faciendis vigilijs, alij autem clerici in maioribus per Epiſcopum compelli debent.

1 CONcordant apud Hiſpanos l.51.& 52. tit.6. part. 1. Vide Afflict. deciſ. 57. Hippol. in l.1.n.99.cum ſeqq. ff.ad legem Cornel.de Siccar.Guillem. in cap.Rainuntius verbo Et vxorem nomine Adelaſiam à n.470. Læl. Zechi. de Republ.Eccleſiaſt.rit.de Clericis ad finem. Azeued.l.11.cum ſeqq. tit 3. lib.1.& l.8.n.2.tit.23.lib.8.nouæ Recopil. Salzed.ad Bernard. in Pract. cap.55. Gutier.Practic.lib.1.q.3.n.4. Anton.Correa de Saa in Fragmentis ad lib.5. Ordinat. Regiæ verbo Preſo à nu.66. Menoch. conſ.800. n.6. D.Mart.de Iuriſdict.p.4.caſu 1. n.15.cum ſeqq.Et domus clerici cui incendium contigit poteſt deſtrui à iudice ſeculari ex Bobadill. in ſua Politica lib.2.cap.18.n.133.

2 Clerici tamen non tenentur ad cuſtodiam portarum tempore peſtis, tenentur vero contribuere in collecta publica pro liberanda ciuitate à peſte. Vide Rip. de Peſte tit. de remedijs ad curandam peſtem n.211.Bertrand.conſ.53.in fine.

AD §. XIII.

Concubinarij laici, vel ſoluti poſſunt per prælatos,ſuoſquẽ officiales, tribus concurrentibus admonitionibus, diſtinctis temporibus,excommunicari, incarcerari,vel ablatis pignoribus mulctari.

1 VIde Concil.Triden. Seſſ.24. de Reformat. Matrim. cap. 8. vbi filius meus Pat. Auguſtinus Barboſa plures refert Doctores. Vide Palat.in repet.cap.Per veſtras §. Sed eſt pulchra dubiatio n.19.cum ſeqq.fol.247. Cou. Pract. cap.10.& lib.2.Vari.cap.9. n.8. & 9. Clar.§.fin.q.37. nu.8. & Baiard. ad eund.§.Fornicatio num.4.Roman. Sing.665. incip. Licet vxor. Tiber. Decian. tract. crimin. tom.1. lib.4. cap.9.nu.56.& tom.2. lib.6. cap.21. nu.37. Ozaſc.Pedam.deciſ.103.Marant.de Ordine Iudic.p.6. num.115. fol.329. Rebuff.in Concord. tit. de publicis concub. §.Quia vero. Menoch. de Arbitr. caſu 210. & caſu 289. Salzed. ad Bernard. cap. 79. verſ.Laicus vero. Auẽd.de Exequẽdis

dis mand.p.1.cap.22.n.14. Azeued. l.2.tit.6.lib.1.& l.1.à n.192.tit.5.lib.8. nouæ Recop. Zerol. in Praxi Epiſcop. p. 1. verbo Concubinarij §. 2. pag.60. Bobadil. in ſua Politica lib. 2. cap.17.n.53. Cabed.p.1. deciſ.85. & vide alia infra hoc lib. titul. 9. in Princip. ibi barregueiros, & nota quod filius meus d.cap.8.n.3.aſſerit Epiſcopum in prima admonitione poſſe pœna pecuniaria concubinarium punire.

AD §. XIIII.

Laicus citans laicum coram iudice eccleſiaſtico in caſibus in quibus iuriſdictio competit ſeculari mulctatur pœna triginta aureorum.

1 Concordat apud Hiſpanos l. 10. & 13. tit.1.lib.4.nouæ Recopil. Cuti. Philip. p. 1. §.2. n.17. Vide Cou.in cap.Quamuis pactum p.1.§.3.num.22. Anton.Gom. tom.2.cap.14.nu.22.Fortun.Garci. de vltimo fine illat.20. Pinell.ad l.2. Cod.de Reſcind. vendit. p.3. cap.1. n.11. Perez l.2.tit.1.lib.3.Ordin.Nau. ſub tit.de Sentent.excomm.conſ.51. n.4.& 5. Segur.ad l.1. §.Si vir vxori á n.138.ff.de Acquir.poſſeſſ.Gutier. in Auth. Sacramenta puberum nu. 151.Cod.Si aduerſus vendit.Guillel. Benedict. in cap. Rainuntius verbo Et vxorem deciſ.2.n.53.Petr.Anton. de Petra in tract.de Poteſtate Principis cap.4.n.10.&.cap.6.n.87. Menoch.conſ.332. à nu.20. cum ſeqq. Ioſeph.de Seſſe in tract.Inhibit.cap. 9. §. 3.D. Mart. de Iuriſdict. p. 4. cent.1. caſu 92. & caſu 126.de laico conuenjente clericorum coram iudice ſeculari. Pradil. in Summa legum pœnal.p.2.caſu 12. Cabed.p.1. deciſ.32.nu.6. D.Barboſ.in l.1. ff.de Iudic.art.3.num.139.cum ſeqq.

2 Limita quando cauſa competens contra clericum, & laicum ſimul fuerit indiuidua, & laicus citet clericum, & laicum coram iudice clerici. Vide Azeued.l.10.n.25.tit.1. lib.4.nouæ Recop. Cuti.Philip.p.1. §.5.n.17.

3 In text.ibi *(tanto que conteſtar a demanda)* Vide Azeued.d.l.10.n.3.Gutier.Practic.lib.3.q.3. D.Mart.d.caſu 126.à n.6. Trahens enim aliquē ad forum vetitum poterit pœnam euitare, ſi pœnituerit ante litis conteſtationem, gloſ.verbo Perdant in cap. Si diligenti de foro compet. Iafred. Balb. deciſ.229. incip. Trahens,quem refert,& ſequitur nouiſſime Camill. Bortell. in Summ. deciſ.tit.43.de foro comp à n.84.

4 In text.ibi *(tomar inſtrumento ante o juyz eccleſiaſtico)* Quamuis ſit viſitator vt per Cabed.p.1.deciſ.87.n.2.

AD §. XV.

Si iudex eccleſiaſticus, & ſecularis inter ſe contendant ſuper iuriſdictione alicuius cauſæ,cognitio pertinet ad iudices Regiæ Coronæ, dummodo aggrauans ſit laicus.

1 Vide Marant. de Ordine Iudic.p.6.diſt.11.n.20.Perez in Rub.tit.1.lib.3. Ordin. verſ. Ex quibus infero fol.450. Azeued. l.4.n.11.titul.1. lib.4. nouæ Recopil. Gutier.Practic.lib.1.q.6 n.2.Cened. Canonic.quæſt.lib.1.q.36.n.14. Cabed.p.2.deciſ.118.à nu.7.cum ſeqq, & Areſto 4.

2 In text.ibi *(do procurador dos noſſos feitos)* Supra lib.1.tit.12.§.6.

AD §. XVI.

Eccleſiaſtica perſona, Eccleſia, aut monaſteria

ſteria patrimonialia bona,vel quicquid aliud à Rege habentes ſuper eiſdem bonis coram iudice ſeculari Regis ſunt conueniendi.

1 Vide l. 57. & Gregor. verbo Que gela dio tit.6. parr.1.l. fin.ritul.26. part.4. Palat.in repet.cap.notab.2.§.1.n.49. Guillel. in cap. Rainuntius verbo Et vxoré. nu.447. Perez l.10.rir.1.lib.3. Ordinam.pag.801.in med. Anron.Gom. tom.3.Vari.cap.10.n.7. Azeued.l.4. tit.4.lib.1.& l.14. tit.16. lib.6. nouæ Recop.Pereg.conſ.1. Cacheran.Pedam.deciſ.30.n.5. Bernard. Græuæ. ad Pract.Cameræ Imper.lib.1.concl. 30. & concl.37.conſid.11. P.Soar.de defenſione Fidei contra Anglicanæ ſectæ errores lib.4.de Immunit.cap. 14. num 13. Cabed.p.2. Areſto 4.& Areſto 74. Cardoſ.in Praxi iudicũ. verbo Clericus n.46. Cald. Pereira quæſt.forenſ.conſ.5.nu.3.cum ſeqq. Bobadill. in ſua Politicâ lib.2. cap. 17. n.196.cum ſeqq. & cap.18.n.64. Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ p.2.q.64.n.13.

2 Sic in ſimili in alijs Regnis clericorum vaſſalus cogitur,vel coram domino laico,vel paribus Curiæ laicis feudali ſe ſubmirrere iudicio. Vid de Mynſing. cent. 1. obſeruat. 22. verſ.Sic etiam iudex laicus Perez l. 8. tit.1.lib.3.Ordi.pag.479.Azeued. l.6.tit.1.lib.4.Recopil.Cald.Pereira de Empt.cap.31.nu.96. D.Marr. de Iuriſd.p.4.caſu 102.n.16. Cened.ad Decretum collect.37.nu.5. Fr.Emman.quæſt.Regul. tom.2.q.62. art. 10. Menoch.remed.3.rerin.nu.397. & 439. VVeſemb.in tract.feud.cap. 17. ſub n.4.Nicol.Mozzi. de Contract.titul. de Feudis rub.de natura feudorum num.120. Surd.conſ.193. nu.1.& 8. & conſ.396.nu.8.Farin.in Praxi crimin.q.8.n.22. Roſenrh. in Syn.feud.cap.10.n.21.& 24. Sebaſt. Næui.ad lib.Feudor.tit.1.n.268.pag. 241. D.Barboſ.in l.1.ff.de Iudic. art. 3. à n.156.

3 In text.ibi (*ſobre bẽes da Coroa, rendas,ou juriſdições*)Intelligitur quando res de qua agitur eſt profana, & de foro ſeculari vt per Cald.Pereira d.conſ.5.num.19.

AD §. XVII.

Clericus patrimonialia bona à Rege habens pro cenſibus, & tributis ipſorum poteſt coram iudice ſeculari conueniri.

Vide Greg. l. Si verbo Por razon de ſus perſonas tit.6.part. 1. Azeued.l.11.n.12.tit.3. lib.1. nouæ Recopil.Gutier.Pract.lib.2. q. 132. n.9. Cabed.deciſ.64.p.2. nu.4. cum ſeqq.Curi.Philip.p.1.§.5.nu.12. & concordanr apud Hiſpanos l. 6. tit.1.lib.4.Recop.& l.10. tit.7. lib.9. Recop.

AD §. XIX.

Super iuribus portus,ac Baſilica mercium, gabellis, portorijs, ac relego competens eſt iudex ſecularis ſi contentio ſit inter clericum , ac conductorem praedictorum iurium.

Deſumitur ex l.De his Cod.de Epiſcopis , & cleri. Concordant apud Hiſpanos l.46.tit. 6. parr.1.& l.5.rir.7.parr.5. Vide Tiraq.de Retract.lig.§.32. gloſ.1. n.80. Salzed.in Pract.cap.55.verſ.Erit tamen. Girond.de Gabell.p.7.in principn.21. Azeued. titul.1. in princip. n.8.lib.3.& l.7.á num.13.tit.18. lib.9. nouæ Recopil. Bertachin. de Gabell.p.7.q.7.n.24. Ceuall.Communium cõtra commun.tom.4.q.899. n.12.

n.12. Et quod iudex ſecularis cognoſcit de tertijs inter perſonas eccleſiaſticas, & ſeculares tradit idem Ceuall.d.tom.4.q.897.num.636. & nouiſsime de cognitione per viam violentiæ q.16.á princ.p.2.

AD §. XX.

Super calumnijs, vulgo, coimas, *poteſt clericus coram iudice ſeculari conueniri.*

VIde cap.Bos 3.cap.Si læſerit 4. de Iniur. & apud Hiſpanos l. 12. tit. 3. lib.1. nouæ Recopil. vbi Azeued.n.2. Gregor.l.24.verbo El ganado titul.15. part.7. Caſſan.in conſuet.Burgund.rub.13.§.5. fol.331. Cou.in reg. Poſſeſſor p.2.§.4.nu.8. Guillelm. in cap. Rainuntius verbo Et vxorem deciſ.2. n.36. Cacheran. Pedam.deciſ.68.nu.34. Caſtill.l.70. Tauri n.18. Auend. de Exequendis mand.p.1.cap.4 n.30.& cap.13. n.7. & p.2.cap.14.n.13. Gutier.Pract.lib. 1. q.4. P.Azori.Inſtit.Moral.p.1.lib. 5. cap.13. in Princip. Ceuall. Communium contra communes tom.4. q.897.n.620. cum ſeqq. & nouiſsime in tract. de cognitione per viam violentiæ in cauſis eccleſiaſticis p.2. q.23.n.18.cum ſeqq.

AD §. XXI.

Si quis poſt delictum commiſſum, & poſt infamiam de eo ortam, & à iudice ſeculari perquiſitus beneficium obtineat, vel ordines ſuſcipiat, tenetur coram iudice ſeculari de titulo docere, vt ad iudicem eccleſiaſticum remittatur.

VIde Greg l.56. titul.5. part.1. Curi.Philip.p.1.§.5.n.18.& p. 3. §.1.nu.8. nouiſsime Camill. Borrell.in Sum.deciſ. tit.43. de foro comp.n.98. Soar.Receptar.Senten. verbo Clericus poſt patratum Clar. §.fin. q. 36. Auend. de Exequendis mand.lib.1.cap.22.n.12. Bobadill. in ſua Politica lib.2.cap.18.n.77. Perez tit.1.in rub. verſ.Ex quibus conijci poteſt lib.3. Ordinam. Decian. tract.crim.tom.2.lib.4. cap.9. n.60. Azeued l.1.n 3.tit.4.lib.1. nouæ Recop. Gutier.Pract.lib.1.q.5. Seraph. de priuileg.Iuram.priuil.8. D.Marc. de Iuriſdict.p.4.cent.2.caſu 121.plures Doctores ex antiquioribus refert Ceneḋ. ad Decretal. collect.23. Farin.in Praxi crimin.q.8.nu.105.& conſ.77.Ceuall.Communium contra commun. q. 563. nu. 5. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 228. à n.20. Valaſc.conſ.48.n.7. D.Barboſ.in l.Titia n.31.ff. Soluto Matrim. & in l. Si quis poſteaquàm nu. 116. 221. & 238. ff.de Iudic. alios citat filius meus Pater Auguſtin.Barboſ. in Remiſſ.ad Concil. Trid. Seſſ.23. de Reform.cap.6.n.11.

AD §. XXIII.

Clerici in ſacris conſtituti, vel beneficiati notoriè pro talibus cogniti vbi primùm capti fuerint ad ſuos prælatos remittantur, ſi tamen de clericatu, aut beneficio notoriè non conſtet poſtquam coram iudice ſeculari de illo per tituli oſtentionem, vel neceſſariam probationem certum fecerint remittendi ſunt, remota grauamine, vel appellatione.

1 DE hac Ordinat. meminerunt Soar. de Paz in ſua Pract. tom.2.prælud.2.n.10. Gam. de Sacram.præſtand. vltimo ſupplicio damnatis q.5.n.25. D.Barboſ.in l.Titia num.29.cum ſeqq. ff.Soluto Matrim.Cald.Pereira quæſt.forenſ. lib.1.q.25.á n.18. Et ſimilem legem

ſer-

ſeruati Mediolani refert Clar. §. fin. q. 36. n. 21. Et in Regno Franciæ vt per Caſſ. in Conſuetud. Burgund. rub. des iuſtices verbo Et droicts d'icelles n. 41. Guillelm. Benedict. in cap. Rainuntius verbo Et vxotem n. 441. Rebuff. tom 1. ad leges Galliæ tit. de litteris oblig. art. 11. gloſ. 3. n. 15. & in tract. Except. n. 203. Et in Regno Neapolitano ex Vincent. de Franch. deciſ. 329. num. 9 Quid tamen de iure Canonico in hoc ſit diſpoſitum refert filius meus Pat. Auguſt. Barboſa in Remiſſ. ad Concil. Trid. Seſſ. 23. de Reform. cap. 6. nu. 12. vbi plures Doctores citat de hac materia agentes, quos apud eum poteris videre.

2 In text. ibi (*que notoriamente forem conhecidos*) Quando dicatur notoriũ vide Ignat. del Villar in Sylua reſponſ. lib. 1. reſp. 16. cap 2. nu. 51. & 52. Et clericatus non præſumitur niſi ſit notorius Decian. tract. crimin. tom. 1. lib. 4. cap. 9. n. 117. Curi. Philip. p. 3 §. 1. n. 11.

3 In text. ibi (*tanto que fizerem certo, &c.*) Quia ei qui dicit ſe clericum incumbit onus probandi ſe eſſe talem ex gloſ. verbo Fecerit in cap. Si iudex Cod. de Sentent. excomm. lib. 6. & l. Si qua per calumniam Cod. de Epiſcop. & cleric. Pacian. de Probat. lib. 2. cap. 74. n. 9.

4 Clericatus probatur, vel per litteras Epiſcopi atteſtantis ſe contuliſſe ordines, vel per teſtes, qui interfuerunt actui, & collationi ordinum. Vide Rebuff. in Praxi benef. tit. de forma liter. tonſuræ n. 21. & 24. Cou. Pract. cap. 33. n. 3. Caſſan. de conſuet. Burgund. rub. 1 §. 6. verbo Sonſcreus nu. 12. Menoch. de Præſumpt. lib. 6. q. 76 n. 2. Maſcard. de Probat. concl. 303. nu. 9. Decian. tract. crim. lib. 4. cap. 9. n. 26. Gam. de Sacram. præſt. q. 5. ad finem. Salzed. ad Bernard. cap. 62. à n. 16. Farin. in Praxi crim. q. 8. n. 41. Surd. conſ. 396. n. 13. Flamin. de Reſignat. lib. 10. q. 3. n. 30. Rebuff. de Nominat. q. 14. nu. 32. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 61. nu. 23. D. Mart. de Iuriſdict. p. 2. cap. 31. à n. 5. Dom. Garci. Maſtrillo Siciliæ deciſ. 113. n. 2. Nicol. Garci. de Benefic. p. 7. cap. 1. à n. 138. nouiſsime Camill. Borrell. in Sum. omnium deciſ. tit. 7. de Clericis, & Sacerdot. à n. 7. cum ſeqq.

5 In text. ibi (*que ſaõ verdadeiramente Beneficiados*) Quid ſi tempore com miſsi delicti erat de foro eccleſiaſtico, quia habebat beneficium, & poſtea vxorem duxit? Dic cauſam eſſe tractandam in foro eccleſiaſtico vt per Staphan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 224.

6 In text. ibi (*logo ſejão remetidos*) Etiam in citato, nec vocato aduerſario, quia verificatio iſta clericatus nõ fit per modum probationis, ſed ad inſtructionem. Vide Hippol. in l. De vnoquoque n. 107. ff. de re iudic. Tiraq. in tract. Res inter alios acta limit. 385.

AD §. XXIIII.

Quando fit remiſsio clerici ad iudicem eccleſiaſticum cum eo remittenda ſunt acta facta de crimine, de quo inculpatur.

1 Vide l. Diuus 6. & l. Non dubium 11. vbi gloſ. verbo Elogio ff. de cuſtodia reorum Clar. §. vlt. q. 36. n. vlt. Decian. tract. crimin. tom. 1. lib 4. cap. 19. num. 21. Azeued. l. 1. num. 4. tit. 4. lib. 1. & l. 16. n. 4. tit. 25. lib. 4. nouæ Recop. Soar. de Paz in Pract. tom. 2 prælud. 2. nu. 11. cum ſeqq. Farin. in Praxi crimin. lib. 1. q. 47. num. 43. Valaſc. conſ. 48. à n. 10.

nu. 10. Cardoſ. in Praxi iudicum, & aduocat. verbo Clericus num. 44. cum ſeqq.

2 Iudex eccleſiaſticus non tenetur ſtare proceſſui, & ſententiæ iudicis ſecularis in clerico remiſsio, vide Decian. d. cap. 19. n. 21. Soar. de Paz d. prelud. 2. n. 11. & 12. Valaſc. d. conſ. 48. n. 9. Curi. Philip. p. 3. §. 1. n. 11.

3 Remiſsio delinquentis, cuius expenſis fieri debeat? In Regno Caſtellæ per l. 3. tit. 16. lib. 8. Ordin. fit remiſsio expenſis delinquentis, & ſi non habeat bona expenſis fiet denuntiantis, quod ſi is etiam non habeat bona, tunc fit expenſis publici loci, á quo fit remiſsio. In noſtro tamen Portugalliæ Regno, ſemper fit remiſsio expẽſis publicis loci, á quo fit remiſsio, vt præſupponit Ordin. ſupra lib. 1. tit. 66. § 44. pro vera tamen huius dubij reſolutione conſulendi ſunt Menoch. de Arbitr. caſu 228. nu. 8. Perez l. 1. verſ. Quæritur cuius expenſis titul. 17. lib. 8. Ordin. Cou. Pract. cap. 11. nu. 11. Auiles cap. 27. Prætor. gloſ. Entreguen nu. 24. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 74. Vincent. de Franch. deciſ. 332. n. 4. Rebuff. tract. Except. nu. 201. Curi Philip. p. 3. §. 1. n. 11. Direct. Inquiſit. p. 3. commento 34. Surd. de Alimentis tit. 1. q. 34. Sebaſt. Næui ad Auth. de exhibendis reis in princ. n. 3. collat. 5. D. Matt. de Iuriſdict. p. 2. cap. 32. nu. 49. Cened. ad Sextum collect. 33. nu. 3. D. Barboſ. in l. Hæres abſens §. Proinde in art. de foro delicti n. 89. cum ſeqq.

4 In text. ibi (*& não no que tocar a outras peſſoas*) Ergo ſi clericus, & laicus ſimul delinquant, laicus ad ſuũ iudicem ſecularem, clericus verò ad eccleſiaſticum eſt remittẽdus, quod etiam ſeruari in Francia aſſerit Rebuff. to. 1. ad leges Galliæ in proœm. Conſtitut. gloſ. 5. n. 117. pro vera tamen huius dubij reſolutione conſulendi ſunt Clar. in §. vlt. q. 36. n. 46. Rebuff. de priuilegijs Schol. priuil. 106. verſ. 4. & in tract. Except. n. 326. & in concordat. tit. de publicis concubin. §. Ipſas autem vbi gloſ. Et ſic infertur. Cou. Pract. cap. 34. num. 1. Gom. tom. 3. cap. 10. nu. 6. Vrſill. ad Afflict. deciſ. 213. nu. 7. Menoch. de Arbitrar. caſu 371. n. 13. Curi. Philip. p. 3. § 1. n. 11 in fine. Garci. reg. 9. n. 5. Perez tit. 1. in Rub. verſ. Ex quibus lib. 3. Ordin. pag. 450. Decian. tract. crimin. tom. 1. lib. 4. cap. 9. num. 44. Ozaſc. deciſ. 103. n. 10. Azeued. l. 10. á num. 24. tit. 1. lib. 4. nouæ Recopil. Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 5. à n. 74. Parlad. de Different. quotid. differt. 9. §. 1. n. 36. Gutier. Pract. lib. 1. q. 6. & lib. 3. q. 30. nu. 51. Surd. conſ. 222. n. 3. & conſ. 396 n. 18. Fachinæ. Controuerſ. iuris lib. 9. cap. 31. lit. F. Farin. in Praxi crimin. q. 8. num. 151. Bobadil. in ſua Politica lib. 2. cap. 17. n. 90. cum ſeqq. Alexand. Trentaſinch. Vari. reſolut. lib. 2 tit de Iudic. reſolut. 16. Frat. Emman. quæſt. Regul. tom. 2. q. 2. art. 4. D. Mart. de Iuriſdict. p. 4. cent. 2. caſu 119. Caſtill. lib. 3. quotid. cap. 25. num. 29. Plures Doctores ex antiquioribus refert Cened. ad Decret. Collect. 176. n. 2.

AD §. XXV.

1 In text. ibi (*& eſtá em poſſe de ſeu beneficio*) Nota quod dicenti ſe habere beneficium non ſufficit probare titulum beneficij, vt gaudeat fori priuilegio, niſi etiã probet illius poſſeſsionem, vide Bajar. ad Clar. §. vlt. q. 36. n. 14. & 29. Farin. in Praxi crim. q. 8. n. 45. & 70. Nicol. Garc. de Benefic. p. 2. cap. 2. n 11 cum ſeqq. & p. 1. cap. 5. à n. 70.

AD

Digitized by Google

AD §. XXVI.

Clerici in ſacris, vel Beneficiati poſſunt ſpoliari armis per iudicem ſecularem, ſi ea deferant prohibita, vel tempore non permiſſo.

1 Vide Gregor. l. 46. tit. 6. part. 1. Cou. lib. 2. Vari. cap. fin. nu. vlt. & Pract. cap. 33. Palat. in repet. cap. notab. 2. §. 1. n. 13. Gom. l. 45. Tauri n. 48. Clar. §. fin. q. 36. nu. 26. Cott. in Memorab. verbo Armorum vſus. Plac. de Delictis lib. 1. cap. 8 Salzed. in Pract. cap. 55. verſ. Si tamen clericus: Sarmi. lib. 7. Select. cap. 13. Menoch. de Arbitr. caſu 394. nu. 30. cum ſeqq. Auend. in diction. verbo Armadura verſ. fin. Perez l. 1. titul. 1. lib. 4. verſ. Tum etiam, & l. 2. verſ. Quæramus tit 14. lib. 2. Ordin. Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 5. nu. 58. & 60. Soar. de Paz in Pract. tom. 1. p. 8. cap. Vni. n. 7. & 10. Garci. de Nobilit gloſ. 9. n. 53. Camill. Borrell. in addit. ad Bellug. in Speculo Princip. rub. 11. §. Dubitatur verbo Armorum, & in comment. de Regis Catholici præſtantia cap. 71. nu. 45. cum ſeqq. & de magiſtratuum edictis lib. 3. cap. 17. à n. 41. & nouiſsimè in Summa deciſ. tit. 43. de foro competenti nu. 136. & Sayr. deciſ. 45. ſub tit. de Sentent. excommun. Aloyſ. Ricci. in Praxi Eccleſiaſt. Neapol. deciſ. 371. n. 4. Azeued. l. 9. tit. 3. & l. 5. tit 4. lib. 1 & l. 10. n. 12. tit. 2. lib. 8. & l. 4. & 6 tit. 6. lib. 6. nouæ Recopil. Tiber. Decian. tract. crimin. tom. 1. lib. 4. cap. 9. num. 140. & tom 2. lib. 8. cap. 3. n. 23. Cened. ad Decretal. collect. 7. Gutier. Practic. lib. 1. q. 12. Farin in Praxi crim. p. 1. q. 8. nu 96. & p. 3. q. 108. à n. 21. cum ſeqq. Cardoſ. in praxi iudicum verbo Clericus n. 33. cũ ſeqq. Bobadil. in ſua Politica lib. 1. cap. 13. nu 87. & lib. 2. cap. 18. nu. 66. nouiſsime Ceuall. in tract. de cognitione per viam violẽtiæ q. 64. n. 17. p. 2. Curi. Philip. p. 3. §. 3. nu. 9. D. Mart. de Iuriſdict. p. 4. cent. 1. caſu 7. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 139. n. 25. vbi n. 23. reſoluit quod clericus poteſt canibus ſpoliari, & alijs inſtrumentis aptis ad venationem ſi contra edictum fuerit repertus venari.

2 In text. ibi (*não lhe ſerà por iſſo leuada a pena da Ordenação*) Vide Sarmi. d. cap. 13. Salzed. d. cap. 55. lit. A. verſ. Pro quo etiam. Soar. de Paz d. cap. Vni. n. 7. Gutier. d. q. 12. nu. 2. 6. & 7. Bobad. d. cap. 18. n 70. Stephan. Gratian. d. cap. 139. n. 25. Et vide alia ad hunc §. pertinentia, quæ dixi infra lib. 5. tit. 79. in Princip. n. 4. pag. 339. & tit. 80. in Princip. n. 1.

AD §. XXVII.

Clerici in minoribus gaudent priuilegio fori in cauſis criminalibus, ſiue criminaliter, ſiue ciuiliter intentatis.

1 Concordat apud Hiſpanos l. 2. tit. 4. lib. 1. nouæ Recopil. Vide Concil. Trid. Seſſ. 23. de Reformat. cap. 6. Cou. Practic. cap. 32. n. 1. Clar. §. vlt. q. 36. num. 9. Thom. Cerd. in viſita de carcere cap. 5. n. 17. Curi. Philip. p. 3. §. 1. nu. 5. Decian. tract. crimin. tom. 1. lib. 4. cap. 9. n. 21. Salzed. in Pract. cap. 4. & cap. 62. à n. 13. Surd. conſ. 259. n. 23. Ceuall. Communium contra commun. q. 563. & tom. 4. q. 896. nu. 579. Soar. de Paz in ſua Pract. tom. 2. prælud. 2. n. 7. Azeued. l. 1. à nu 5. & l. 2. tit. 4. lib. 1. nouæ Recopil. Morl. in Emporio iuris p. 1. tit. 2. in prælud. n. 138. Garci. de Nobilit. gloſ. 9. n. 59.

P. Soar.

P. Soar. de defenſione Fidei contra Anglicanæ ſectæ errores lib. 4. de Immunit. cap. 15. D. Mart. de Iuriſdict. p. 4. caſu 135. n. vlt. Farin. in Praxi crimin. q. 8. n. 5. Maſtrillo Siciliæ decıſ. 113. Nicol. Garci. de Benefic. p. 2. cap. 2. D. Barboſ. in l. Titia n. 31. cum multis ſeqq. ff. Soluto matrim. & in l. Si quis poſteaquam à n. 205. ff. de Iudic. Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Minotibus num. 21. & in comment. ad l. Vni. Cod. Ex delictis defunct. p. 1. num. 54. Cabed. p. 1. deciſ. 54. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Clericus à nu. 42. Curi. Philip. p. 3. §. 1. n. 3.

2 In text. ibi (*& quando declinarem noſſa juriſdição, allegando que ſaõ clerigos de Ordẽs menores, &c.*) Nota quod in cognitione huius exceptionis deducta per clericum in minoribus ſolutum, vel coniugatum coram iudice ſeculari citatur pars aduerſa, & auditur, quia agitur de eius intereſſe iuxta reg. l. Nam ita diuus ff. de Adoption. & l. De vno quoquè ff. de Re iudic. & ita ſeruat Senatus Portucalenſis. Sed partem in his terminis citandam non eſſe aſſerit nouiſsime Camill. Borrell. in Sum. deciſ. tit. 44. de Citat. n. 425.

3 In text. ibi (*& offereção ſuas cartas de ordẽs*) In noſtra Luſitania, & in Gallia iudex ſecularis cognoſcit an reus captus per ipſum ſit clericus, & gaudere debeat priuilegio fori vt per Cou. Pract. cap. 33. nu. 1. quem refert Fr. Ludou. Mirãda de Ordine iudic. q. 1. art. 5. concl. 3. Procedit ex cõpoſitione facta inter Regem, & clerũ, de qua teſtantur Gam. de Sacram. præſtandis vltimo ſupplicio dãnatis q. 5. n. 29. Cald. Pereira quæſt. forenſ. lib. 1. q. 25. n. 19. in fine, imo hanc legẽ practicari, quod illa fides quæ ſoli ſeculari fit de titulo clericatus, debet fieri ad inſtructionem, non tamẽ ad verã clericatus probationẽ reſoluit Perez ad l. 2. verſ. Item probatur tit. 1. lib. 3. Ordin. pag. 466. Vicent. de Franch. Neap. deciſ. 329. n. 9. Camil. Borrell. de Regis Cath. præſtantia cap. 71. à n. 304. & nouiſsime in Sum. deciſ. tit. 44. de citat. n. 425.

4 Si tamẽ de valore tituli quæſtio inciderit non cognoſcet iudex ſecularis de ea nullitate, ſed remittet ad iudicẽ eccleſiaſtioũ, eſt enim iudex ſecularis competens ad cognoſcendum de titulo clericatus in minoribus, quando non vertitur niſi factũ ipſum an habat litteras, vel alias probationes clericatus, ſed quando inciderit quæſtio de valore tituli iudex ſecularis eſt incompetens, ita Camill. Borrell. conſ. 15. n. 18 Nau. in cap. Nouit notab. 6. nu. 41. de Iudic. Vincent. de Franch. deciſ. 189. n. 10. p. 1. D. Barb. d. l. Titia nu. 28. verſ. Ex qua reſponſione.

5 In text. ibi (*como caſou com hũa ſò mulher virgẽ*) Deſumitur ex cap. Vni. de Cleri. coniug. lib. 6. Concordat apud Hiſpanos l. 35. tit. 5. part. 1. Vide Farin. d. q. 8. n. 8. P. Sanch. de Matri. lib. 7. diſp. 46 n. 1. Anton. Gom. to. 3. Variar. cap. 10. n. 4. Curi. Philip. p. 3. §. 1. n. 6 vbi n 7. quod eius vxor etiã eodem fori priuilegio vtitur. Nouiſſime Camill. Borrell. in Sum. omniũ deciſ. tit. 8. de Clericis cõiu. n. 24. vbi etiã ſi poſtea ipſa adulteriũ cõmittat.

6 In text. ibi (*& como ao tempo q̃ foy cometido o maleficio, &c.*) Nota quod in clericis in minoribus coniugatis requiritur vt priuilegio fori vtantur quod in duobus temporibus habitũ gerant, & tonſuram clericalem, tempore ſcilicet delicti patrati, & tempore capturæ, quod tenent D. Barboſ. d. l. Titia n. 33. Et nota quod attẽditur tempus delicti, & non præſẽs ad hoc vt clericus in minoribus fori priuilegio potiatur vt per Clar. in

M Pract,

Pract.§.fin.q 36 n.11. Bobadill.in ſua Politica lib.2.cap 17.num.34.Curi. Philip.p.3.§.1.n.10.

7 In text.ibi (*& o que fizer artigos de clerigo ſolteiro,&c.*)Cui tantùm ſufficit habitum,& tonſuram tempore capturæ portare ex D. Barboſ. d. l. Titia §.33. verſ.Secunda principalis concluſio.

8 In text.ibi(*& foy achado em habito,& tonſura*)Vide Gom.tom.3. cap. 10. n.5. D.Barboſ.d.l.Titia num.33. verſ. Ex quo infertur P. Sanch. d. diſp.46.n.10 Stephan.Gratian.Diſcept.Forenſ.cap.190. n.10. vbi n.13. tenet quod ſi controuertia fuerit ſuper probatione habitus clericalis, an habitus , in quo fuit repertus ſit clerico conueniens, tunc de illo habitu debet cognoſcere laicus,de quo etiam Maſcard.concl.689.Farin.in Praxi crimin.q.18. n.34 ſed contrarium imò quòd cognitio pertineat ad Eccleſiaſticum tenent Cened. Practic.lib.1.q 40.nu.32. poſt Germon.Azeued.& Decian. nouiſsime Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ in cauſis Eccleſiaſt. in proxim.cap.8 n.40.

9 Veſtes clericales quales eſſe debeant non eſt á iure determinatum, nec á Concil.Trident.Seſſ.23. cap. 6. de Reformat. & Seſſ.14.cap.6.ibi veſtes congruentes ordini ſemper deferre , &c. Et in primis Concil. Brachar. in poſteriori parte act. 4. cap. 8. Sic habet Hortatur Sancta Synodus eos, qui ſunt in minoribus ordinibus conſtituti,præſertim eos, qui ſunt in via ad maiores ordines vt talarem veſtem portent , rotundo pilleo,cæteriſquè,& interioribus,& exterioribus indumentis modeſtius vtantur, & ad Eccleſiaſticum cultum accommodatis,& in l 5 titul.4. part. 2. Extrauag. ita conſtitutum era , *& que o veſtido clerical que erão obrigados a trazer, hauia de ſer, que lhes cobriſſe de todo os giolhos , & que a coroa hauia de ſer,&c.*Apud Hiſpanos in l.1. tit 4. lib.1. nouæ Recopil. ita cauetur. *Y anſi meſmo ſean las veſtiduras , y bonete,como las que coſtumbran traer los Clerigos de Miſſa y que de otra manera no gozen del priuilegio del fuero* , quid tamen apud Doctores de hoc ſit tractatum inuenies apud Cou. Pract. cap.31.num.7.verſ.4. Salzed.ad Bernard cap.75. Farin. d.q.8.num.69. Iacob. de Graffijs in aureis deciſ. p.1. lib.3. cap.3. num.3. P.Sanch. de Matrimon.lib.7 diſp.46.n.5. Guid. Panciroł. in Theſauro Vari. lection. lib.1.cap.21. Azeued.d.l.1. ad finem. Decian. tract. crimin. tom.1. lib.4. cap.9.num.96. & 67. Nicol. Garci. de Benefic.p.7. cap.1. à num.21. Fr. Paulin. Berti. Lucenſ. in Praxi crimin.Regular. titul.4. cap.33. nu. 10. cum ſeq. Camill. Borrell. in Summa omnium deciſ.tit.11. de vita , & honeſt.cleric.à n.49.

10 In text.ibi (*ou andaua fora do habito, ou não trazia coroa aberta*) Sufficit probare quod alterum deficiebat , vel geſtatio hàbitus , vel coronæ , ex reg.l. Hæc verba 124. ff. de Verbor. ſignif. docet D. Barboſ. d. l. Titia num.34. verſ.Vltima concluſio.

11 Nota quod ex Conc.Trid.Seſſ. 23. de Reformat. cap.6. vlterius requiritur quod clericus probet ſe addictum eſſe per Epiſcopum ſeruitio alicuius Eccleſiæ,vt poſt Clar. Ioãn. Garci. Henriq. Soar. de Paz Morl. Barboſ.Ceuall. Marc. Frat.Emman. Maſtrill. Nicol. Garci. Valaſc.Barboſ. & alios reſoluit filius meus Pat. Barboſ. d. cap. 6. num. 14. & num. 13. aſſerit non ſufficere quod tonſuratus bis , vel ter inſeruiat

Eccleſiæ

Eccleſiæ, & n. 15. reſoluit expreſſum requiri Epiſcopi mandatum.

12 De clericatu etiam poſt ſententiam opponi poteſt ex D. Barboſ. in l. Si quis ex aliena n. 70. ff. de Iudic. Et omittens huiuſmodi exceptionem opponere condemnatur in expenſis Menoch. de Arbitr. caſu 227. n. 8. Farin. d. q. 8. n. 16. Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 37. num. 10. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 190. num. 19. nouiſsime Camill. Borrell. in Summa omnium deciſ. tit. 7. de Clericis, & Sacerdot. num. 43. Idem ſi omiſerit ſui ordinis Bullas præſentare Petr. Rebuff. in l. Diuus n 185. & 186. ff. Ad Syllen. Camill. Borrell. tit. 44. de Citat. n. 561. Quam condemnationem facere poteſt iudex ſecularis vt per Rebuff. in tract. Except. nu. 202. cum ſeqq. Surd. conſ. 396. n. 3. 5. & 29. Farin. d. q. 8. nu. 17. Bernard. Græuæ. d. concl. 37. nu. 10. Stephan. Gratian. d. cap. 190. à n. 19. Camill. Borrell. d tit. 7. n. 44.

AD §. XXVIII.

Nota quod in cauſa remiſsionis prouocantis ad ordines non expedietur prouocatio à iudice, qui ſuper ea iudicauit ſe incompetentem per grauamen, ſed per appellationem, de exceptionibus tamen incompetentiæ de iudicio ſeculari ad ſeculare grauamen interponitur per Ordin. infra lib. 3. titul. 20. § 9. verſ. *Porem no caſo, &c.* Vide Gam. deciſ. 363. Valaſc. conſult. 47. n 5. Cabed. p. 1. deciſ. 156.

AD §. XXIX. & vlt.

Clericus in ſacris, vel beneficiarius repertus in flagranti delicto, poteſt capi, & incarcerari à iudice ſeculari, vt ad ſuum iudicem ducatur.

1 Deſumitur ex cap. Vt famæ de Sentent. excõmunicat. Vide Gom. tom. 3 cap. 4. nu. 3. Auend. de Exequendis mand. p. 1. cap. 22. num. 2. verſ. Item Salzed. in Pract. cap. 122. á num. 3. Azeued. l. 9. n. 4. tit. 3. lib. 1. & l. 5. nu. 9. & 11. tit. 3. lib. 4. nouæ Recopil. Farin. in Praxi crimin. p. 1. q. 21. nu. 141. cum multis ſeqq D. Mart. de Iuriſdict. p. 4. caſu 42. Camill. Borrell. de Regis Catholici præſtantia cap. 71. n. 185. & 186. & nouiſsime in Summa deciſ. tit. 43. de foro comp. n. 126.

2 Amplia in monacho, qui ſi repertus fuerit in flagranti delicto, poteſt etiam à iudice ſeculari capi, vt ad ſuum ſuperiorem remittatur, vide Nau. in cap. Non dicatis â n. 96. 12. q. 2. Cened. ad Decretal. collect. 87. num 4.

Ad tit. 2. Ordin. Regiæ.

Como os Donados de São Ioão, & os da terceira Ordem de São Francisco, &c.

Ad Princip. Ordin. Regiæ.

1 Vide Bobadil. in ſua Politica lib. 2. cap. 18. n. 233. Azeued. l. 1. n. fin tit. 14. lib. 6. Recop. Curi. Philip p. 3 § 1. nu. 14. in fin. Et quamuis priuilegium reuocandi fori non competat Donatis, competit tamen colonis, & emphyteutis ipſius religionis, prout in ſupremo Senatu pluries iudicatum fuiſſe refert nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi eccleſiaſtica Luſita- *Donati Sancti Ioãnis nõ potiuntur fori priuilegio.* *Senatus Supplic. iudicauit.*

niæ lib. 2. cap. 2. num. 19. in fine. Et huiuſmodo Donati quia ſunt ſeculares officia publica ſecularia exercere poſſunt ex reſolutis per Azeued. l. 1. num. 11. tit. 14. lib. 6. Recopil. Curi. Philip. p. 1. §. 2. n. 13.

Nouiſſima iuſtitia reformatio. 2 Circa officiales, & miniſtros Sanctæ Inquiſitionis in nouiſsima reformatione iuſtitiæ §. 11. ita conſtitutum eſt. *O priuilegio dos officiaes, & miniſtros do Sancto Officio da Inquiſição, ſe guardarà inteiramente, com declaração, que ſe não entenderà nas couſas tocantes à minha fazenda, porque eſtas ſe tratarão no juyzo della.* Idiò officiales Sanctæ Inquiſitionis in criminalibus cauſis, in quibus Rei fuerint coram Inquiſitoribus ſunt accuſandi, & de familiaribus quod etiam eximantur à iuriſdictione iudicum ſecularium, & puniti debeant ab Inquiſitoribus exceptis criminibus enormiſsimis tenent Curi. Philip. p. 3. §. 1. num. 15. & Iacob. Simanch. de Cathol. Inſtit. tit. 41. de miniſtris, & eorum officijs n. 19. quę refert, & ſequitur Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. c. 340. n. 33. & 34. quod apud noſtros non video vſitatum, imò cōtrarium deducitur ex priuilegio conceſſo per Regem Henricum, die 20. Ianuarij, anno Domini 1580.

Nouiſſima iuſtitia reformatio. 3 Item circa familiares Illuſtriſsimi Collectoris in eàdem nouiſsima iuſtitiæ reformatione ita eſt conſtitutum §. 8. *Do priuilegio dos familiares dos Collectores, gozarão nas cauſas crimes, do priuilegio de foro os ſeus criados actuaes, & que viuerem do q̄ elles lhe dão. Porem não os officiaes mechanicos que os ſeruem no tocante a ſeus officios, &c.*

4 In text. ibi. (*& Commendadores da Ordem do Hoſpital, &c.*) Qui ſunt verè religioſi vt per Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 363. nu. 23. Bobad. in ſua Politica lib. 2. cap. 19. n. 11. itaut per per illorum ſolemnem profeſsionem dirimatur matrimonium tantùm vt per P. Henriq. lib. 11. de Matrim. cap. 8. n. 6. Petr. de Ledeſm. de Matrim. q. 61. art. 2. ad 4. Fr. Emman. in Sum tom. 2. cap 95. n. 8. P. Azori. Inſtit. Moral. p. 1. lib. 13. cap. 4. q. 4. P. Sanch. de Matrim. lib. 2. diſp. 18. n. 8. & in Præcepta Decal. lib. 4. cap. 16. n. 12. P. Rebello de Obligat. iuſtit p. 2. lib. 3. q. 4. ſect. 2. col. 2. D. Barboſ. in rub. ff. Soluto matrim. p. 2. n. 82. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. tom. 3. cap. 457. à n. 12.

AD §. I.

1 Fratres tertij Ordinis Sancti Franciſci, nō ſunt eccleſiaſticæ perſonæ, nec priuilegio exemptionis à ſeculari poreſtate gaudent. Ita Calder. conſ. 4. Maſcard. de Probat. concl. 957. nu. 6. P. Molin. de Iuſtit. tom. 4. tract. 3. diſp. 5. nu. 4. verſ. De his, & nouiſsimè Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ p. 2. q. 33. n. 3. & q. 61. per totam Franciſ. Viui. Neapol. deciſ. 49. à n. 10. nouiſſime Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 43. de foro compet. num. 139. Quamuis prædictos fratres verè eſſe religioſos, & priuilegio exemprionis gaudere contendant Frat. Emman. quæſt. Regular. tom. 2. quæſt. 65. art. 4. D. Mart. de Iuriſd. p. 4. cent. 2. caſu 113. nu. 36. Cardin. Thuſc. tom. 4. lit. F. concl. 470. Et ex profeſſo Beatus Ioannes Capiſtranus in tract. quem inſcripſit defenſorium tertij Ordinis Sancti Franciſci vbi pro hac parte plura confecit argumenta.

2 Vnde exemptionem à triburis conſequi non poſſe deciditur apud Hiſpanos l. 19. tirul. 4. lib. 4. Ordin. & l. 2. titul. 14. lib. 6. nouæ Recopil. vbi

vbi Azeued. Lazarte de decima vendit. cap. 19. á num. 90. Auend. de exequendis mand. lib. 1. cap. 14. n. 28. Gutier. de Gabellis q. 95 nu. 5. & 6. Flores de Mena Vari. lib. 2. q 21. nu. 197. Steph. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 224. nu. 34. & cap. 363. num. 29. Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ p. 2. q. 61. n. 35.

Eremitæ qui nullã profitētur religionē ſunt ſeculares.

3 Amplia primò Ordin. in præſenti procedere in Eremitis, qui nullam profitentur religionem, nec habent certum viuendi modum ab Eccleſia approbatum, non ſunt enim excépti à poteſtate ſeculari prout reſoluunt Cou. Pract. cap. 34. n. 4. verſ. Secundò intellige Fr. Emman. d. tom. 2. q. 62. art. 2. Floreſ. d. lib. 2. q 21. á nu. 194. Mol. in emporio iuris p. 1. tit. 2. in prælud. n. 141. P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 141. verſ. Eremitæ, & tom. 4. tract. 3. diſp. 50. num. 4 in fine Ceuall. Communium contra commun. tom. 4. q. 896. n. 585 cum ſeqq. & nouiſsime in tract. de cognit. per viã violẽtiæ p. 2. q. 33. a n. 1. Cuti. Phil. p 3 §. 1 nu. 15. P. Sanch. in Præcepta Decalogi lib. 4. cap. 16. n. 10. Nouiſſimè Fr. Paulin Berti Lucenſ. in praxi criminali Regular. tit. 1. cap. 3. n. 4. quamuis contrarium defendat D. Mart d caſu 113 á n. 1.

Eremitæ à collectis, gabellis nõ ſunt immunes.

4 Et prædictos eremitas á collectis. & gabellis immunes non eſſe tenent Auend. d. cap. 14. n. 24. Gutier. de Gabellis q. 95 à n. 7. Flor. d. q. 21. à n 195. & 204. Frat. Emman. tom. 3. quæſt. Regul. q. 74. art. 11. Nec priuilegio Can. Si quis ſuadente 16. q. 7 gaudere reſoluunt. Graffis in aureis deciſion. lib. 1. cap. 18. n. 27. p. 1. P. Soar. de Cenſur. tom. 5. diſp. 22. Sect. 1. n. 11. P Molin. d. diſp. 50. n. 4. P. Valeri. Reginald. in Praxi fori pœnit. tom. 1. lib. 1. n. 214.

Pænitẽtes

5 Amplia ſecundò in pœnitentibus, qui ſeculari iudicio ſunt ſubiecti. Vide Cou. Pract. cap. 34. nu. 4. Decian. tract. crimin. lib. 4. cap. 9. n. 35. Moral. in emporio iuris p. 1. tit. 2. in prælud. num. 143. Simanch. Roj. Azeued. & alios quos refert Cened. ad Decretum collect. 34. Et in eo genere mulierũ quæ vocantur Beatæ vt per Parlad. lib. 3. rerum quotid. differt. 9. §. 1. num. 5. Farin. in Praxi. crimin. q. 8. num. 46. Bobadil. in ſua Politica lib. 2. cap. 18. n. 199. Ceuall. d. q. 33. n. 2.

ſunt ſeculares

6 Limita primò in conuerſis, qui veri Religioſi ſunt, eoquòd tria illa vota paupertatis, caſtitatis, & obedientiæ emittant, & vulgo dicuntur, *Frades leigos*, non quod Eccleſiaſticæ perſonæ, & religioſæ non ſint, ſed quia ordinibus carent, & clerici non fiunt, ſicut monachi & alij religioſi: Vide Zerol. in Praxi Epiſcop. p. 2. verb. Oblati pag. 76. Pereg. vari. lib. 6. num. 70. Nicol. Garci. de Benefic. p. 1. cap. 4. num. 11.

7 Gaudent huiuſmodi conuerſi priuilegio fori, & exemptionis á poteſtate ſeculari, & à tribus prout refert Flores d. q. 21. n. 194.

8 Deinde priuilegio Cano. Si quis ſuadente gaudent ex cap. Parochianos 9. de ſentent. excommun. Nau. in Man. cap. 27. num. 79. P. Soar. de Cenſur. diſp. 22. Sect. 1. à nu. 19. Fr. Paulin. Berti Lucenſ. in Praxi crimin. Regular. tit 1. cap. 3. n. 2.

9 Limita ſecundò in oblatis, qui ſe, & ſua in totum religioni tradiderunt. Vide D. Mart. de Iuriſdict. p. 4. caſu 113. nu. 37. Cardin. Thuſc. tom. 5. lit. O. concl. 16. Pereg. Vari. lib. 6. num. 71. Fr. Paulin. d. cap. 3. num. 3.

10 Limita tertiò in nouitio, qui eſt de foro Eccleſiæ, & non poteſt conueniri coram iudice ſeculari.

Vide D. Matt. d. p. 4. caſu 121. nu. 24. Ceuall. tom. 4. Commun. contra cõmun. q. 897. n. 1026. & nouiſsimè d. p. 2. q. 37. nu. 6. Curi. Philip. p. 3. § 1. n. 12. Gutier. de Gabell. q. 95. á n. 22. cum ſeqq. vbi reſoluit gabellam debere Sayr. in Floribus deciſ. lib. 2. tit. 2. deciſ. 3.

11 Limita quartò in deputato auctoritate prælati ad aliquod hoſpitale erectum auctoritate Ordinarij ex Valaſc. conſ. 105. n. 32.

Fratres tertij in cõmunitate iuuẽtis ſunt perſonæ eccleſiaſticæ.

12 In text. ibi (*porem ſe alguũs da terceira Ordem viuerem em communidade*) Vide Graffis in aureis deciſ. lib. 2. cap. 49. num. 27. P. Soar. de Cenſur. diſp. 22. Sect. 1. n. 20. P. Molin. de Iuſtit. tom. 4. tract. 3. diſp. 50. num. 4. in princip. Fr. Paulin. d. titul. 4. cap. 30. n. 6. Curi. Philip. p. 3. § 1. n. 15. nouiſſime Aloyſ. Ricci. in Praxi Eccleſiaſt. Neapol. deciſ. 653.

in antiq. tit. 2.

Ad tit. 3. Ordin. Regiæ.

Da maneira em que elRey poderà tirar as couſas que delle tiuerem os que ſe liurarem por as Ordẽs, &c.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

Vide cap. Adminiſtratoris cap. Principes, cap. Regum 23. q. 5. & apud Hiſpanos l. 3. 4. & 5. tit 4. lib. 1. Recop. Guillelm. in cap. Rainuntius verbo Et vxorem n 447. Marant. diſp. 8. à n. 2. Mench. de Succeſſ. progreſſu in præfat. nu. 26. cum ſeqq. Gail. lib. 10. obſeruat. 3. n. 4. & lib. 1. de pace publica cap. 1. n. 14 & lib. 2. cap. 4. n. 21. & tract. de Areſtis cap. 10. à n. 13. Peguer. in Pract. crim. cap. 24. fol. 140. Gutier. Practic. lib 1. q. 12. nouiſsime Mendez à Caſtro in Praxi Eccleſiaſtica Luſitaniæ lib. 2. cap. 4. n. 15. Curi. Philip. p. 1. § 2. n. 14. & 15.

AD §. I.

1 Concordãt apud Hiſpanos l. 10. tit. 1. lib. 3. Ordi. vbi Perez, & l. 4. & 5. tit. 4. lib. 1. nouæ Recop. vbi Azeued. Vide Couar. Pract. cap. 31. n. 7. Gutier. Pract. lib. 1. q. 12. P. Henriq. lib. 10. de Sacram. Ordinis cap. 15 § 2. & in nouiſsima Iuſtitiæ reformatione § 16. ita conſtitutum eſt. *Para melhor hauer effeito a ley que diſpoem que a peſſoa que tiuer officio meu neſtes Reynos, & Senhorios, chamandoſe às Ordens, & juriſdição eccleſiaſtica, perca por o meſmo feito o officio que de mym tiuer. Daqui em diante os Procuradores de minha Coroa, & fazenda, tanto que à ſua noticia vier que algum official dos ſobredittos ſe fez remeter às dittas Ordẽs, ou juriſdição eccleſiaſtica, ſem ſer neceſſaria noua prouiſão minha, a accuſarão logo, a perdimento dos officios que tiuer meus.*

Clerici, qui à Rege habent officia ſi prouocent ad Ordines illis priuatur.

Nouiſſima iuſtitiæ reformatio.

2 Limita primò ſi iudex eccleſiaſticus ipſum repeteret ex officio, ac deprecatur vt ſibi remittatur, quia tunc nulla incurritur iactura officij vide Perez d. l. 10. verſ. Quæ autem cautela. Gutier. de Iuram. confirm. p. 1. cap. 2. nu. 27. & Pract. q. 10. nu. 3. lib. 1. Gom. tom. 3. cap. 10. n. 7. ad fin. Curi. Philip. p. 1. § 2. n. 15.

3 Limita ſecundò ſi pater clerici prouocantis ad ordines agat, & comparear pro filio, ac faciat eum remittere ad iudicem eccleſiaſticum, quia ex tali remiſsione facta ad inſtantiam patris filius nullam patietur officij iacturam ex reſolutis per Bart. in l. penult. § Ad crimen nu. 9. ff. de publicis iudic. Clar. §. vlt. q 33. ad finem. Menoch. de Arbitr. lib. 1. q. 80. num. 62.

4 In text. ibi (*ſe ſe chamar às Ordẽs*) Nota quod ex ſola allegatione declina-

clinatoriæ prouocantis ad Ordines non incurritur illa pœna amiſsionis officij, vel alterius commodi niſi ſuper illa exceptione ſententia feratur remiſſoria, quod declinans remittatur ad iudicem eccleſiaſticum, vt tenet Cou. Pract. cap. 33. ad finem, nam verbum illud, *chamar*, eſt futurũ ſubiunctiui & ſignificat actum conſummatum, & cum effectu, quia formatur ab indicatiuo ex l. 1. §. hæc autem verba Vbi Bart. & Iaſ. ff. quod quiſquis iuris, licet contrarium ſequantur Azeued. d. l. 10. ad finem, & Gutier. Pract. lib. 1. q. 11.

5 In text. ibi (*perca por iſſo o officio*) Nota taleś clericos in officio ſeculari delinquentes à iudice ſeculari puniri poſſe. Vide Guillelm. in cap. Rainuntius verbo Et vxorem deciſ. 2. n. 119. Clar. §. vlt. q. 36. n. 43. Decian. tract. crimin. tom. 1. lib. 4. cap. 9. n. 143. Farin. in Praxi crimin. p. 1. q. 8. n. 98. Bobadil. in ſua Polit. lib. 2. cap. 18. nu. 99. Cened. ad Decretal. collect. 61. n. 6. Curi. Philip. p. 3. §. 1. n. 9. & § 3. nu. 5. Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 5. nu. 28. Et amplia in profeſsis ex Ordinibus militaribus ſecundùm Azeued. l. 14. tit. 5. lib. 3. nouæ Recopil. Bobadill. in ſua Politica lib. 2. cap. 18. n. 232. & cap. 19. à n. 9. Curi Philip. d. §. 1. n. 13.

Ad tit. 4. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 3. vbi tãtum de clericis in minoribus

Quando os moradores da caſa del Rey de Ordẽs menores, ou ſacras, reſponderão perante as juſtiças ſeculares.

Ad Princip. Ordin. Regiæ.

Concordat apud Hiſpanos l. 4. tit 4. lib. 1. nouæ Recopil. Vide Guillelm. in cap. Rainuntius verbo Et vxorem deciſ. 2. n. 156. Perez l. 10. tit. 1. lib. 3. Ordin. pag. 480. Garci. de Nobilit. gloſ. 9. n. 33. Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 5. nu. 28. Gutier. Pract. lib. 1. q. 10. n. 7. Cened. ad Decretum collect. 37. n. 16. & ad Decretal. collect. 61. n. 6.

Ad tit. 5. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 4.

Da Immunidade da Igreja.

De Immunitate Eccleſiaſtica.

1 De Immunitate Eccleſiarum agitur in Decreto 17. q. 4. & in Decreta lib. ſub hoc tit. & in Cod. de his qui ad Eccleſias confug. & Summalarij in verbo Immunitas. Vide Remig. in particulari tract. de Immunit. Eccleſ. Anaſtaſ. Germ. de Sacrorum immunit. Cou. lib. 2. Vari. cap. 20. Nau. in Manu. cap. 25. à n. 17. Caſſan. in conſuetud. Burgund. rub. 1. §. 5. à n. 111. pag. 211. Palat. in repet. rub. § 38. nu. 4. Clar. §. fin. q. 30. Salzed. in Practic. cap. 123. Azeued. l. 2. à nu. 21. & l. 3. tit. 2. lib. 1. & tit. 6. lib. 4. & l. 14. nu. 7. tit 7. lib. 9. nouæ Recopil. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 1. collect. 119. Curi. Philip. p. 3. § 12. Lancelot. in inſtit. Canon. lib. 2. titul. de Immunit. Eccleſ. Ioann. Berberium in viatorio iuris rub. 33. de violatoribus immonitatũ. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 5. collect. 1792. Gam. deciſ. 141. & 179. & 362. n. 2. & de Sacramentis præſtandis vltimo ſupplicio damnatis q. 1. n. 17. Decian. tract crim. tom. 2. lib 6. cap. 24. Ceuall. Communium contra commun. q. 689. Gutier. Pract. lib. 1. q. 1. & lib. 3. q. 4. Peguer. in crimin. deciſ cap. 40. Menoch. de Præſumpt. lib. 5. q. 1. Farin. in Praxi crimin. p. 1. q. 28. Queſad. in pract. quæſt. cap. 1. Soar. de Paz in Pract. p. 5. tom. 1. cap. 3. §. 3. Bobadill. in ſua

M 4 Politica

Politica lib.2.cap.14.Ludou.Miranda de Ordine Iudic.q 16.art.7. Pradil in Summa legum pœnal.p.2.caſu 48. Valaſc.conſul.81.à nu.1. Cardoſ in Praxi iudicum verbo Eccleſia á n.71. Cabed.p.1. Areſto 77. & p 2.Areſto 59.& 60. P.Soar.de Relig. tom.1. lib.3.tract.2. cap.8. cum ſeqq Raphael. de la Torre in 2. 2. Diui Thomæ tom.2.q.99.art.3.gradu 8. de hæreticis, qui clericorum immunitatem negant, & de Sacræ Scripturæ,ac Sanctorum Patrum locis eam aſſerentium latiſsimè,& eruditiſsimè agit Iodoius Coccius in ſuo Theſauro Chriſtalino tom. 2. lib.8. art. 8. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa omnium deciſ. ſub tit.de his qui ad Eccleſias confug.

Immunitas à iure diuino inuenta.

2 Immunitas hæc iuri ipſo diuino ſtatim fere ab ipſo naſcente mundo approbata, & permiſſa fuit iuxta illud 3 Reg.2. vbi Ioab aufugit ad Tabernaculum, & apprehendit cornu Altaris,vt ſaluaretur ibi á manu Salomonis, & Exodi 21. quod refertur in cap.1. de homicid. Deuteron.cap.19. Ageſilaus Imper.eam agnouit,nam cum multi ex hoſtibus in quodam prælio confugerent ad templum Mineruæ de his rogatus Imper. quid velet fieri, vetuit illos moleſtari, cum tamen in eo prælio vulnera aliquot accepiſſet, plus enim valuit apud Pium Imperatorem religio, & reuerentia templi, quàm ira,& dolor vulnerum,ita refert Plutarch. in vita Ageſilai lib.1. Apothematum nu.97. & eleganter Camill.Borrellus in Summa omniũ deciſ. titul.3. de his qui ad Eccleſias confugiunt à n.14.cum ſeqq. & hãc opinionem immunitatem ſcilicet eſſe de iure diuino tenent Corraſ. lib.5.Miſcel.cap.33. Læli. Zechi.tit. 9. de Miſſa cap.9.à princip.Remig. in tract.de Immunit.in princip.præſuppoſit. 2. Queſad. diuerſ. quæſt. cap.1.n 2. Aufrer.ad Capell.Tholoſ. deciſ.423.n.5.Ioann.Lup.in tract.de libert. Eccleſiaſt. q. 11. col. 4. Petr. Pech.de Iure ſiſt.cap.6. num.1. verſ. Quia hæc immunitas. Rebuff. to.2. ad leges Galliæ tit.de Immunit.Eccleſ.in princip á nu.2. Decian.tract. crimin.lib.6.cap.25.á n.39. Llamas p.1.methodi cap.12. §.7. ante finem nouiſsimè Ceuall.in tract. de cognitione per viam violentiæ p. 2. q. 5. à nu.12 eleganter Anaſtaſ Germon. de Sacrorum immunit.lib.3.cap.16.á n.4.vbi indiſtincte tenet hanc immunitatem Eccleſiarum iure diuino,& non poſitiuo inſtitutam,cum contineatur in quãplurimis veteris teſtamẽti paginis vt ſuperius dictũ eſt,nã tametſi abrogata ſint cæremonialia, iuditialiaquè præcepta, non tamen ſunt abrogata moralia, quæ continent,vel declarant ius naturæ vt ait Bellarmin.in diſput.de exemptione clericorum cap. 3. in princip. vnde optimè D.Thom.1.2.q.99. art.5. in reſponſ. aſſerit quædam eſſe moralium quæ præciſe præcipiuntur, vel prohibentur in l. ſicut: Non occides:Non furtum facies, & hæc propriè præcepta dicuntur, quædam vero præcipiuntur,vel prohibentur, non quaſi præciſe debita, ſed propter melius, & iſta poſſunt dici mandata: quia quandam inductionem habent, & perſuaſionem; ideò Vniuerſalis Eccleſia hanc immunitatem tot conſtitutionibus muniuit, Sanctorum Patrum auctoritate,Cõciliorum decretis, Pontificumquè ſpecialibus conſtitutionibus confirmauit,Imperatorum etiam,ad coercendos violatores,ſanctionibus corroborauit.

3 Contrariam tamen ſententiam imò

imò hanc immunitatem de iure poſitiuo inuentam eſſe tenent Cou. lib. 2. Vari. cap. 20. n. 2. Mench. de Succeſſ. creat. lib. 3. §. 22. limit. 17. num. 54. Fr. Ludouic. p. 1. inſtruct. conſcientiæ cap. 285. verſ. Præmittendum eſt. Farin. in Praxi crimin. q. 28. n. 1. poſt med. Bobadill. in ſua Politica lib. 2. cap. 14. n. 3. Fr. Raph. de la Torre vbi ſupra aſſerentes auctoritates illas veteris teſtamenti per Chriſti aduentum expiraſſe cap. Translato de Conſtit. D. Paul. ad Hebræ. cap. 7. vnde concludunt de iure inuentam eſſe poſitiuo, conformem tamẽ valde eſſe iuri diuino, & naturali.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

Confugiẽs ad Eccleſiam non conſecratã gaudet immunitate.

1 In text. ibi (*em qualquer Igreja, ainda que não ſeja ſagrada*) Deſumitur ex cap. Eccleſiæ de Immun. Eccleſ. Vide Syluest. in Sum. verbo Immunitas 1. q. 1. Cou. lib. 2. Vari. cap. 20. n. 4. Farin. in Praxi crimin. q. 28. nu. 34. Fr. Raph. de la Torre in 2. 2. D. Thomæ tom. 2. q. 99. art 3. diſp. 7. §. Octauus gradus, vbi addit etiamſi in ea non cæperint Diuina Officia celebrari. Fr. Ludou. Miranda de Ordine Iudic. q. 16. art. 7. concl. 2. & Camill. Borrell. d. titul. de his qui ad Eccleſias confug. n. 33.

2 Quæſtio eſt dubia, an clerici delinquentes gaudant eccleſiaſtica immunitate? Affirmatiuam opinionẽ clericos videlicet Eccleſiæ immunitate gaudere, ab eaquè inuitos extrahi non poſſe tenent Roman. conſ. 227. & conſ. 234. Clar. §. fin. q. 30. n. 16. Farin. d. q. 28. n. 7. Decian. tract. crimin. lib. 6. cap. 26. n. 1. Gutier. Pract. lib. 3. q. 3. n. 1 ad finem Remig. de Immun. Eccleſiæ fallent. 21. Zerol. in Praxi Epiſcop. p. 1. verbo Immunitas eccleſiaſtica verſ. Octauo.

3 Contrariam tamen opinionem, imò moribus, & conſuetudine receptum eſſe eccleſiaſticum iudicem poſſe clericum pro quocunquè delicto ab Eccleſia inuitum poſſe abducere ad criminis punitionem, in praxi amplectuntur Soar. de Paz in Pract. tom. 1. p. 5. cap. 3. §. 3. num. 141. Bernard. Diaz in Pract. cap. 123. Nau. in Manu cap. 25. nu. 22. Cou. d. cap. 20. n. 16. Azeued. l. 3. n. 17. tit. 2. lib. 1. nouæ Recop. Bobadill. in ſua Politica lib. 2. cap. 14. à n. 57. Fr. Emman. quæſt. Regular. tom. 2. q. 9. art. 4. Mench. lib. 3. Succeſſ. creat. §. 22. limit. 17. n. 54. nouiſsime Aloyſ. Ricci. in Praxi Eccleſ. Neapol. deciſ. 591. Gutier. d. q. 3. nu. 3. Ceuall. Communium contra commun. q. 689. Curi. Philip. p. 3. §. 12. n. 17. nouiſsime Camill. Borrell. in Summa omnium deciſ. tit. 3. de his qui ad Eccleſ. confugiunt n. 88. & 89. & tit. 7. de Clericis & Sacerdot. n. 85. quod clericus homicida voluntarius non gaudet eccleſiaſtica immunitate.

4 Amplia primò, in Eccleſia interdicta, ad quam delinquens confugiens gaudet immunitate. Vide poſt Deci. Angel. Bonacoſ. Clar. & alios Farin. in Praxi crim. q. 28. n. 35. Decian. tract. crimin. lib. 6. cap. 28. n. 26. P. Azori. Inſtit. Moral. p. 2. lib. 9. cap. 8. col. 1023. nouiſsime Camill. Borrell. in Summa omnium deciſ. tit. 3. de his qui ad Eccleſias confug. nu. 38. Fr. Raph. de la Torre in 2. 2. D. Thomæ tom. 2. q. 99. art. 3. diſp. 8. §. Octauus gradus, verſ. Singula Curi. Philip. p. 3. §. 12. n. 15.

Eccleſia interdicta

5 Amplia ſecundò in Eccleſia poluta, ſeu eius cæmiterio. Vide Remig. de Immunit. Eccleſ. ampl. 4. P. Soar. de Relig. tom. 1. tract. de locis ſacris lib. 3. cap. 9. n. 6. Bobadill. in ſua Politica lib. 2. cap. 14. num. 80.

Raphael.

Raphael.de la Torre vbi proximè.

Hoſpitale 6 Amplia tertiò in hoſpitali Epiſcopi auctoritate inſtituto. Vide Cou.d.cap.20.nu.4.in fine verſ.Tertio conſtat. Maſcard. de Probat. concl.869.n.18.Farin.d.q.28. n 36. Bobadill.d.cap.14. nu.80. Flores de Mena Vari.lib.2.q.21.n.175. & ſeq. Valaſc.conſ.105. nu.43. P.Azori.d. cap.8.col.1023. P.Soar.d.cap.9. n.9. Cardoſ.in Praxi iudicum verbo Eccleſia n.75. Nicol.Garci.de Benefic. p.5.cap.1.n.601. & 602. & probatur expreſſe ex cap. Ad hæc. de Relig. domib. Fr.Ludou.Miranda d.art.7. concl.2.in fine. Curi.Philip. p.3. §. 12. nu.1.Rhenat.Chopin.lib.2.Monaſticon,ſiue de iure cœnobiorum tit.1 art.27. Camill. Borrell. d. titul. num.64.

Aer ſuper atrium Eccleſiæ. 7 Amplia quartò in aere ſuper atrium Eccleſiæ,quod gaudet immunitate, vt Eboræ in Senatu Supplicationis fuiſſe deciſum reperi in illo delinquente, qui ſe proiecit è feneſtra ſuper cæmiterium, & in lodice exceptus,& extractus ad locum non ſacrum per text. quem allegauit Doctor Antonius Soares Senator Regius,& iuris ciuilis Conimbricæ primarius profeſſor in l. vlt. §. Si quis proiectum ff.quòd vi,aut clàm,& ad idem facit text.in l.Si opus § Si iuſſero ff.eodem,& in l vlt ff.de Seruit. & refert Melch.Phœb.tomo 1.Areſto 162.in fine.

Oſtium ſcala.& porticus. 8 Amplia quintò in oſtio , ſcalis, atrio,& porticibus quomodolibet Eccleſiæ adhærentibus,ab his enim locis propter reuerentiam ipſius Eccleſiæ inuitus extrahi non poteſt. Vide Remig. d. tract. de Immunit. Eccleſ.amplia 8.Nau.in Manu. cap. 25. num.17. Decian.d.lib.6.cap.25. n.17. Farin.d.q.28.n.14.Raph. de la Torre vbi proximè Bobadill.d.lib.2. cap. 14. num. 82. Curi. Philip. d. §.12.n.14.

9 Amplia ſextò in fugiente ad clericum portantem per viam Sacratiſſimũ corpus Domini noſtri IESV Chriſti. Vide Cou.d.cap.20.num.6. Clar.§.vlt.q.30.n.24.Remig.amplia 18. Anaſt. Germon. de Sacrorum immunitate lib.3.cap.16.à n.52. Farin.d.q.28.n.11. & fragment.crimin. p.1.lit.E.nu.622. Ceuall. Commun. contra commun. q.169. Fr. Ludou. Mirand.de Ordine iudic.q.16.art.7. concl. 2. in fine. Iacob. de Graffis aure.deciſ.p.2.lib.1.cap.9.§.1. Gom. tom.3.cap.10.nu.1. Mench.de Succeſſ.progreſſu p.1.lib.3. §.22.nu.55. Perez l.1.&13.tit.1.lib.1.Ordin.Soar. de Paz in Pract tom.1.p.5.cap.3 §.3. nu.36. Petr. Gregor.Syntag. iuris p. 3. lib.33 cap.21.n.14.Decian.d.lib.6. cap.29.n.8.Bobadill.d.cap.14.n.86. Rapha. de la Torre vbi proximè verſ.Demum. D. Mart. de iuriſdict. p.2.cap 50.n.27. Cened. ad Decretal.collect.54.n.2.& Practic.lib.1. q. 42. n.13. Curi.Philip.p.3.§.12.nu.8. Cardoſ.in Praxi iudicum verbo Eccleſia n. 78. Vnde pulchrè interrogat gloſ. in cap. quæſitum 13. q. 2. quare liberetur fugiens ad Euchariſtiam Sacram, non vero qui recipit eam? quo etiam Curi Philip.d §.12. num.9.

10 Amplia ſeptimò in palatio Epiſcopi ſi Eccleſiæ cohæreat intra paſſus quadraginta , vel ſaltem habeat oratorium. Vide Cou.d cap.20. n.5. in fine. Clar.§.vlt.q.30.verſ.Scias autem. Decian.d.lib.6. cap.25. nu 14. Bobadill.d.cap.14.n.84. P. Soar. d. cap.9.n.9.in fine. Farin.d.q.28. nu. 38. nouiſſime Camill.Borrell.d. tit. de his qui ad Eccleſias confug. nu. 50.& 51. *Palatium Epiſcopi.*

11 Amplia octauò in monaſterio religio-

Google

religio ſorum, quoad omnem habitationem eorum in cœnobijs, quia totus ille locus religioſus, & ſacer eſt, vt colligitur ex cap. Inter de Relig. domib. & ex cap. Ligna de cōſecrat. diſt.1. & cōſuetudine obſeruari refert Fr. Rapha. de la Torre vbi proxime verſ. Singula in med. Curi. Philip. p. 3. §.12. nu.1. nouiſsime Camill. Borrell. d. titul. de his qui ad Eccleſias confug. à n.52.

Palatium Regis. 12 Amplia nonò in palatio Regio, á quo delinquens extrahi non poteſt abſquè ipſius Regis licentia. Vide Remig. ampl.25. n.1. Soar. de Paz in Pract. tom.1. p.5. cap.3. §.3. nu.52. Bobadill. d. cap.14. n.82. Curi. Philip. p.3. §.12. num.5. Farin. fragment. crim. p.1. lit. E. n.625. vbi n.629. cum ſeqq. de cōfugiente ad Cardinalem.

Eccleſia deſtructa. 13 Limita primò in Eccleſia deſtructa, quæ ſcilicet deſtructa fuerit cum auctoritate ſuperioris, vel ſine ſpe reædificationis, hæc enim priuilegio immunitatis non gaudet. Vide Remig. ampl.21. P. Sanch. de Matrim. lib.9. diſp.15. nu.37. Farin. d q. 28. n.70. Curi. Philip. p.3. §.12. nu.1. Decian. d. cap.25. nu.27. nouiſsime Camill. Borrell. d. titul. de his qui ad Eccleſias confugiunt n.39.

Oratoriũ priuatum 14 Limita ſecundò in oratorijs priuatis. Vide Decian. d. cap.25. n.10. Farin. d. q.28. nu.71. Fr. Raphael. de la Torre vbi proxime Curi. Philip. p.3. §.12. n 2.

15 Limita tertiò in illo qui ab officialibus iuſtitiæ vinctus ducitur per Eccleſiam, hic enim eius immunitate non gaudet. Vide Palat. in repet. rub. §.38. n.4. Fr. Ludou. Lop. in inſtructorio conſcientiæ cap.285. Mexi. in tract. taſſæ panis concl.1. n.28. Curi. Philip p.3. §.12. n.12. niuiſsime Camill. Borrell d. titul. de his qui ad Eccleſ. confug. nu. 90. Gam. deciſ. 141. nu.1. Decian. tract. crim. lib.6. cap.27. n.30. Franc. Marc. Delphin. deciſ.989. n.1. vol.1. Azeued. l. 2. tit. 2. lib.1. nouæ Recop. Gutier. Pract. lib.3. q 6. Farin. d. q.28. num.69. vbi n.44. aſſerit ab Eccleſia extrahi non poſſe illum, qui euaſit è manibus apparitoris.

16 Nota quod portans arma prohibita, & confugiens ad Eccleſiam non poteſt ibi illis ſpoliari. Ita Octaui. Vulpell. in tract. de libert. eccleſiaſt. p.1. n.30. verſ. Illud prætererire. Ludou. Rodolphin. Vari. quæſt. lib.2. q.36. á n.2. Hortenſ. Caualcan. de Brachio Regio p. 1. n.102. Contrarium tamen tuentur Cou. d. cap. 20. nu.18. verſ.36. Rebuff. tom.2. ad leges Galliæ ſub tit. de Immunit. Eccleſ. art.1. gloſ.1. num. 21. Bajard. ad Clar §. vlt. q.30. n.4. verſ. Item addo Soar. de Paz in Pract. tom. 1. p. 5. cap.3. §.3. nu 149. Curi. Philip. p.3. §.12. n.26. quæ quidem opinio recipienda eſt, niſi cōtra talia arma portantes imponeretur pœna ſanguinis, quia tunc prima procedit.

17 In text. ibi (*ou do prelado*) Quod præſumitur ſi longo tempore in illa celebretur, licet aliás non probetur eius auctoritas ex Archidi. in cap. Nemo de conſecrat. diſt.1. quem refert Felin. in cap. Sicut n. 28. de Re iudicata.

18 In text. ibi (*& porque sòmente, &c.*) Quid ſi confugiens ad Eccleſiã commiſit aliud delictum, propter quod non meretur gaudere illius immunitate? Dic quod debet extrahi vt per Gam. deciſ. 52. & deciſ.364. n.2.

19 In text. ibi (*tem feito tal maleficio, &c.*) Debet verè conſtare de illo, & nō per præſumptiones. Vide Auen. de Exequendis mand. p.1. cap. 22. n.3. cum ſeqq.

In

20 In text.ibi(*morte natural, ou ciuil*) Quid poſt condemnationem ad exilium perpetuum, vel decem annorum? Dic quod non gaudet Eccleſiæ immunitate ad hoc vt excuſetur in exilium mitti. Vide Gam. deciſ.179.& deciſ.364. Camill.Borrell. d.tit.de his qui ad Eccleſias confug. n.95.Lar.in l.Si quis à liberis §. Sed vtrum n.26.ff.de liberis agnoſcend. Bobadill.in ſua Politica lib.2.cap.14. n.73.faciunt quæ Cabed.p.1. deciſ. 77. Et non gaudere immunitate eccleſiaſtica accuſatum de aliquo crimine,etiamſi non conſtet plene,ſed fuiſſet ei ſolum decreta tortura dicit iudicatum Gam. deſciſ.179. n.1. & 2. quem refert Camill.Borrell.d. tit.n.94.

21 In text.ibi(*pena de ſangue*) Fuſtigationis pœna non dicitur capitalis. Vide Caſſan.in conſuet.Burgun. rub.1.§.5. verbo Corporellemente n.3.& verbo.Pout la primere n.129. Bonacoſ.Commun.crimin. p.1.verbo Fuſtigatio fol.74 verſo. Fichard. tom.2.Commun.Opinion.lib.9.tit. 30. n.40.pag.545.

AD §. I.

Iudæus, maurus, aly infideles indigni ſunt eccleſ immunitate.

1 Vide l.1.vbi gloſ. Cod.de his qui ad Eccleſ. confug. Cou. lib.2. Vari. cap.20.n.11. Remig.de Immun. Eccleſ.fallent.18 Clar.§.vlt. q.30. n.17. Tiraq.de Primog. q.66. nu.9. Petr. Gregor. Syntagm. iuris p.3. lib. 33. cap.22.n.1. Repert. Inquiſit. verbo Immunitas, & verbo Captura, & verbo Confugiens. Humad.in ſcholijs ad Gregor. l.4. verbo Defiende tit.11 part.1. nu.1. verſ.Quarto fallit. Azeued.l.3.num.23.tit.2.lib.1. nouæ Recopil. Anaſtaſ.Germ. de Sacroſũ immunit lib.3.cap.16.nu.72. Tiber. Decian. tract.crimin. lib.6. cap.26. n.2.Soar.de Paz in Pract.tom.1.p.5. cap.3.§.3.n.106. Farin.in Praxi crim. q.28.n.68. Bobadill. in ſua Politica lib.2.cap.14.nu.50. P.Soar. de Religione tom.1.lib.3.tract.2.cap.10.n.9. Fr. Raph. de la Torre in 2. 2. Diui Thomæ tom.2.q.99.art.3.diſp.7. §. Octauus gradus verſ.Secundum. D. Mart.de Iuriſdict. p.4. cent. 2. caſu 179. n. 6. Cardoſ.in Praxi iudicum verbo Eccleſia n.81.

2 Amplia primò in hæretico,quia hæretici peiores hoſtes Eccleſiæ ſunt. Vide Cou.d.cap.20. n.11. Remig.fallent.18. P.Soar.d.cap.10.n.13. Soar.de Paz d §.3.nu.108. D. Mart. de Iuriſd.p.2.cap.51.nu.29. Sayr. in Claui Regia lib.9.cap.15.n.26.Cardoſ.in Praxi iudicum verbo Eccleſia n.82. Bobadill.d. cap.14. nu.53. Curi.Philip.p.3.§.12.n.27. *Hæretici.*

3 Amplia ſecundò in Apoſtata Fidei. Vide Rebuff.tom.2. ad leges Galliæ titul.de Immunitate Eccleſ. art.1 gloſ.1 n.25.Decian.d cap.26.n. vlt.Soar.de Paz d § 3.n.109.D.Mart. d.cap.51.n.29.Bobad.d.cap.14.n.56. Curi.Philip.p.3.§ 12.nu.27. nouiſsime Camill.Borrell.in Summa deciſionũ tit.43.de foro comp.n 52.vbi ſecùs tenet in Apoſtata religionis. *Apoſtata.*

4 Amplia tertiò in blaſphemo. Vide Cou.d.cap.20. n.11. verſ.14.in fine. Nau.in Nan.c.25.n.20.Soar.de Paz d.§.3.n.110. Farin.d.q.28.n.67. D.Mart.d.cap.51.nu.30. Bobadill. d. cap.14.n.53.Curi.Philip.d.§.12.n.27. *Blaſphemus.*

5 Amplia quintò in ſodomita. Vide Cou.d.cap.20.nu.8.& 9. Auend. de Exequendis mand. p.1. cap.229. optimè Fr.Emman.q.Regular. tom. 2. q 50. art.4. Melch. Phœb. deciſ. 81. nu.7. Humad. in l.4.tit.11.part.1. fol.96.à n.4. Curi. Philip. p.3.§.12. num.29. *Sodomita.*

6 In text.ibi (*porem ſe elle ſe quizer*

logo

logo tornar Chriſtão, &c.) Quid ſi iſte in fidelis ſimulatè, & ſine charitate accedat ad Fidem Chriſtianam? Dic non debere potiri immunitate Eccleſiæ per c. Oſtenditur de Conſecrat.diſt.4.cum traditis per Farin.in Praxi crimin.p.3.q.98.n.153.

AD §. II.

In Eccleſia delinquẽs non gaudet eius immunitate.

1 Deſumitur ex c. Ad Epiſcopos 17.q.4.& ex c.vlt. de Immunit. Eccleſ. Concordat apud Hiſpanos l.4. tit.11.p.1.& l.3.tit.2.lib.1.Recop.Vide Nau.in Manu.cap.25.n.22.Cou. lib.2.vari.c.20.n.15. Gom. to.3.vari. c.10.n.2.Menoch. de Præſumpt.lib. 5.q.10.n.9. Anaſtaſ. Germon. de Sacrorum immun.lib.3.cap.16.à n.79. Iacob. de Graffis in ſuis aureis deciſ.lib.1.c.1. à n.48.Azeued.l.5.n.23. cum ſeqq.tit.2.lib.1. nouæ Recopil. Gutier. Pract.lib.3.q.1.n.8.&9.Decian.tract.crimi.lib.6.c.28.n 5. Farin. in Praxi crim. q.28. n.52. Ludouic. Rodolphin. vari. quæſt. lib.2.q.36. n.5.Curi.Philip.p.3.§.12.nu.20. nouiſsime Camil. Bortell. in ſumma omnium deciſ.tit.3.de his qui ad Eccleſ.confug.nu.82.Aloyſ. Ricci.p.5. collect.1792 Bobad. in ſua Polit.lib. 2 c.14.nu.24. Fr. Raph.de la Torre in 2.2.D.Thomæ.tom.2.q.99.art.3. diſp.7.§.Octauus gradus verſ. Nunquid, vbi ait hoc extendi ad omnia grauia delicta cõmiſſa in Eccleſia,nouiſsime Mẽdez á Caſtr.in Praxi Luſit.lib.5.c.1.n.34.vbi.n.35.ampliat ad eum,qui exiſtens in Eccleſia mãdauit extra Eccleſiã delictũ cõmitti.

Sacrilegus

2 Amplia primò in cõmittente ſacrilegium in Eccleſia,qui nõ gaudet eius immunitate.Vide Capell. Tholoſ.deciſ.422 incip.Item fuit quæſitũ Boer.deciſ.110.n.1. Remig.fallẽt. 34.Decian.d.lib.6.c.26.n.7.Frãciſc. Marc.Delph.deciſ.989.incip.Quæritur ſuper caſu Bobad. in ſua Politica lib.2.cap.14.num.47.

3 Amplia ſecundò in deflorante monialem intra ſepta monaſterij,dicitur enim committere maleficium intra monaſteriũ,cum appellatione monaſterij veniant officinæ ex Remig. ampl. 11. & 12. & Fr. Emman. quæſt.Regul.to.2.q.75.art.1. & facit Ordin.infra lib.5.tit.15.in Princ.ibi: *caſa ou lugar de enſerramento.*

4 Amplia tertiò procedere nõ ſolũ in delinquẽte in ipſa Eccleſia,ſed etiã in delinquente prope Eccleſiã, ſub ſpe & fiducia ad Eccleſiã cõfugiẽdi.Vide Cou.d.c.20.n.15.verſ.26. Decia.d.lib.6.c.28.n.5.verſ. Ex quo infero.Menoch. de Præſumpt.lib.5. q.10.num.12.Gutier.Pract.lib.3.q.1. num.15.& 16. Farin.d.q.28.n.56.Bobadil.d.cap.14.num.26.

5 Amplia quartò vt procedat etiã in eo qui delinquit in Eccleſia,non ſub ſpe immunitatis,& ſic nõ ex propoſito & appenſate,ſed in ſubitanea rixa Ita Cou.d.c.20.n.15 verſ.22.Capell.Tholoſ.deciſ.422.Clar.§.vltim. q.30. verſ. Item quæro in fine.Decian.d.lib.6. c.28.n.5. in medio. Farin.d.q.28.n.55.Bobad.d.c.14. n.25. in fin.Anaſtaſ. Germon.de Sacrorũ immun.lib.3. cap.16. nu.81. quamuis contrariam ſententiam tueantur Remig.fallent.3.nu.3. Menoch.d.q.10. n.10.& ſeq. Azeued.l.3.nu.26. tit.2. lib.1.nouæ Recop.Gutier.Pract.lib. 3.q.1.n.8.poſt med.

6 Amplia quintò in ſtãte in Eccleſia, qui ex illa ad delictũ cõmittendum exiuit,is enim eius immunitate nõ gaudet ſecundũ Ant. Gom.to.3. c.10.n.2.in med.verſ.Et idẽ eſſet cõtrariũ tamen verius exiſtimant Azeued d.l.3.n.28. Bobadil.d.c.14.n.28. Curi.Philip.p.3.§.12.nu.23.

7 Amplia ſextò in eo qui extra Eccleſiam,& ex loco profano ſagita,iaculo,aut Scloppo exiſtentem in Eccleſia percuſſerit. Vide Cou.d.c.20. n.15.verſ.27. Remig. fallent.4.Nau. in Man.c.25.n.21.Farin.d.q.28.n.61. & q.7.nu.46.Tiber.Decian.d.lib.6. cap.26.nu.6. in fine. Soar.de Paz d. §.3.n.99. Gutier.d.lib.3.q.1.à nu.23. Bubad.d.c.14. n.29. Idem reſolue ſi exiſtens in Eccleſia alium extra Eccleſiam exiſtentem percuſſerit, vt per Felin.in c.1.nu.14. & 15.de Præſumpt.Azeue.d.l.3.n.28.ad finē,Gutier.d.q.1.à n.19.Decian.d.c.28.n 6. vbi n.7.de eo qui extra Eccleſiā exiſtens mādat quē in Eccleſia occidi.

8 Ampla ſeptimo vt delinquēs in Eccleſia poſsit capi,non ſolū in illa Eccleſia in qua delinquit, ſed etiā in alia. Vide Cou.d.c.20.n.15.verſ.13. Remig fallent.11.n.2.Farin.d.q.28. nu.59.Boer.deciſ.110.nu.10.Franciſ. Marc deciſ.989.vol.1.nouiſsime Camill Borrel.d. tit.de his, qui ad Eccleſias confugiunt nu.85.

AD §. III.

Publicus latro, & agrorū depopulator Eccleſ.im munitate non gaudent.

1 Deſumitur ex cap.Inter alia de Immunit. Eccleſ.ibi,niſi publicus latro fuerit.Concordant apud Hiſpanos l.4. tit.11.part.1.& l.3.tit.2.lib.1. nouæ Recop.Vide Cou.vari.lib.2.c. 20. n.13.Peguer deciſ.40.Clar.§.vlt. q.30.nu.8.& 9. Rebuff.to.2.ad leges Galliæ tit.de Immunit. Eccleſ.art.1. gloſ.2.n.2.Ioan. Bonifac.in tract.de Furtis § Quod iure naturali n.65.nouiſsime Camill Borrel.in ſumma omniū deciſ.tit.3.de his qui ad Eccleſ. confug.n.69.& 70.cum ſeqq.Anto. Gom to.3.vari.c.10.nu.2.in princ.& verſ.Secūdus caſus eſt. Perez ad lib. 8.Ordin pag 351. Decia.tract crim. lib.6.cap.28.Gam.deciſ.17.Farin.in Praxi crimin.q.28.n.50. Cardoſ.in Praxi iudicum verbo Eccleſia n.87. & verbo Fortum.nu.29.D.Matt.de Iuriſdict.p.2.c.51.n.21.cū ſeqq.Melchi.Phæbum deciſ 81.à princ.Nota quod ad hoc vt Reus eccleſiaſtica immunitate,nō gaudeat liquido de his delictis debet conſtare, vt poſt Gregor.& Gam.dicit iudicatū Phæbus tom.1.Areſto 162.

Latro occultus.

2 Amplia primò in latrone occulto,& fure ordinario,qui de conſuetudine recepta extrahi poſſunt ab Eccleſia, vt per Fr. Rapha.de la Torre in 2.2.D.Tho.to.2.q.99.art.3.diſp.7 §. Octauus gradus verſ. Nunquid ſunt aliquæ.

Debitor ex cauſa ciuilis.

3 Amplia ſecundò in debitore ex cauſa ciuili,quam ampl.de iure tuetur Bobad.in ſua Polit.lib.2.cap.14. n.67.in fine.Olan. in antinomia iuris,verb.Fugiens n.104.Parlad.lib.2. recū quotid.c.fi.p.5.§.6.n.2. Ceuall. cōmun. contra cōmun.q.683. verſ. Sed pro contraria, & nouiſsime in tract. de cognitione per viā violentiæ q.5.n.16. Curi. Philip.p.3.§.12.n. 42 Camill.Borrel.de Regis Catholici præſtantia c.71. caſu 50.n.129. & côſ. 57 n.6.art 2. & nouiſsime d.tit. de his qui ad Eccleſias cōfug.à n.91. & apud nos recipiēda eſt propter generalitatē Ordin.ſupra in Princip.huius tit.quāuis cōtrariū reſoluāt Greg. l.2.verb.Por deuda tit 11.p.1. Aufrer. ad Capell.Tholoſ.deciſ.422.Cou.d. c.20.n.14.verſ. Sed profecto Gom. l.79.Tauri.n.5.Nau.in Man.cap.25. n.19.Rebuff.to.2.ad leges Galliæ tit. de Immunit.Eccleſ.art.1.glo.2.á.n.1. Perez l.4 verſ.Eſt tamen tit.2.lib.1: Ordin.Remig. fallent.27. Azeued. l.13.n.2.tit.2.lib.1.nouæ Recopil.Decian.lib 6.c.28.n.34 Gutier.in l.Nemo poteſt.n.183.verſ. Sed contrariā, ff.de legat.1.& Pract. lib.1.q.1.nu.13. Soar.de Paz dict §.3.à nu 150. Anaſtaſ. Germ,dict. lib.3.c.16.à.nu.109.

Farin.

Farin.d.q.28.n.30 Parlad.lib.2. rerũ quotid cap.fin.p.5.§.6.n.2. Card.in Praxi iudicum verbo Eccleſia n.86.

Debitor fallitus. 4 Amplia tertiò in debitoribus fallitis,(ſeu decoctis, qui publici latrones dicuntur. Vide l.15.tit.2.part.6. & l.1.& 2.tit.19.lib.5.nouæ Recopil. Duenh.reg.389.n.8.Strach.de Mercat.ti.de Decoctorib.p.3.n.41.& 42. Perez l.1.tit.16. lib.8. Ordin. Garci.reg.127.n.13. Remig.fallent.38. Matienſ.l.1.gloſ.2.n.9 tit.19.lib.5. nouæ Recop. Azeued.l.13.nu.6.tit.2.lib.1. Recopil. Decian.tract.crimin. lib.6. cap.28.n.vlt.ad finem. Soar. de Paz tom 1.p.5.cap.3.§.4.nu 156. Gutier. Practic.lib.1.q 1.n.16. Farin.d.q.28. n.33.Bobad.in ſua Politica lib.2.cap. 14. n.70. Stephan.Gratian.Diſcept. Forenſ.cap.380. num.29.cum ſeqq. Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ p.2.q.5.nu.17.Curi. Philip.p.3.§.12.nu.42. Camill.Bortell.d.tit.n.97.

5 Amplia quartó in pyratis vt per Vinc.de Franch.Neapol. deciſ.142.

6 Limita primò in fabricante falſam monetam, qui licet lato modo dicatur manifeſtus latro,eccleſiaſtica tamen immunitate non eſt priuãdus,ex Gutiet.d.lib.3.q.4.quem refert,& ſequitur Bobadill.in ſua Politica lib.2.cap.14.n.42.

7 Limita ſecundò in illo qui mittit ad infideles pecuniam,arma, vel æquos ex Bobad.d.cap.14.n.51.

8 Limita tertiò in fugientibus ad inimicos,qui ſi ad Eccleſiam confugiant eius immunitate gaudere debent.Vide Nau.in Man.cap.25.nu. 19.in fine Bobad.d.cap.14.n.52.

AD §. IIII.

Proditor, & per inſidias de- 1 Vide cap.1.de homicid. & apud Hiſpanos l.vlt.tit.11.part.1. Cou. lib. 2. Vari.cap.20.n.7.Remig fallen.13. & 14.Anton.Gom tom 3.Vari. cap. 10. poſt num.2. verſ Quinto limita Clar.§ vlt q.30. nu.11.& 13. Plaç. de Delictis lib.1.cap.21.n.6.Mench.lib. 3. de Teſtam.§.22.poſt n.53.verſ.Illud autem. Perez l.6.tit.2. lib.1.& l. 39.tit.19.lib.8. Ordin. Anaſtaſ.Germon. de Sacrorum Immunit. lib. 3. cap.16.n.59.cum ſeqq. Soar.de Paz in Pract.tom.1.p.5.cap.3.§.3. à n.113. Rebuff.tom.2.ad leges Galliæ tit.de Immunit.Eccleſ.art.1. q.5. Farin. in Praxi crim.q.18.n.74.& q.28.n.24. Humad.ad Gregor.l.4.tit.11.part.1. 1. num.4. poſt med. Gutier. Pract. lib.1.q.2.n.2.& n.8.verſ Secũdo reſpondeo,& lib.3.q.4. nu.8. Bobad.in ſua Politica lib.2.cap.14 n.35. Curi. Philip.p.3.§.12.nu.30.nouiſsme Camill.Borrell.in Sum.omnium deciſ. tit.3. de his qui ad Eccleſias confugiunt à nu.76.D.Mart.de Iuriſdict. p.2.cap.51.n.4.Petr.Caball.in tract. de omni genere homicidij n.388.cũ ſeqq. Fr. Raph. de la Torre in 2. 2. Diui Thomæ tom.2.q.99.art.3.diſp. 7. gradu 8.except.3. verſ.Nunquid ſunt. Melch.Phœb.deciſ.81.n.5. *linquens non gaudet Eccleſiæ immunitate.*

2 Prodere eſt vnum actibus oſtendere,& aliud in mẽte gerere,& ideò homicidium proditorium eſt cædes hominis nihil tale ſuſpicantis vide Burg.conſ.22.n.16 Gutier.d.lib.1.q. 2. n.3.Steph.Grat.Diſcep.Forenſ.c. 380.n.40.Pet.Caball d.trac.à n.398. *Prodere quid.*

3 Amplia primò in homicidio facto per aſſaſsinium.Vide Cou.d.cap. 20.n.10. Gutier.d.lib.3.q.7.num.51. cum multis ſeqq. Soar de Paz d.§.3. à n.135. Anaſtaſ.Germon.d. cap.16. à nu.67.Decian. tract. crimin.lib.6. cap.26.n.18.& lib.9.cap.30.n.12. D. Mart. de Iuriſd.p.2. cap.51. num.7. Bobad.d.cap.14.n.76.Farin.d. q.28. n.26. Ceuall. Communium contra commun. tom.4. q 902. Cardoſ.in *Aſſaſsinium*

N 2 Praxi

Praxi iudicũ verbo Abſaſsinus n.4. Petr.Caball.d.tract.n.526. Curi.Philip.p.3.§ 12.nu.34.Camill.Bottell.d. tit.de his qui ad Eccleſ.confug.n.78.

Propinãs venenum.

4 Amplia ſecundò in propinante venenum. Vide Decian.d.lib.6.cap. 28. n.19. Bobadill.d.cap.14. nu.74. Fr.Emman.q.Regular. tom.2. q.33. art.4. Petr.Caball.d.tract. num.583. Curi.Philip.p.3.§.12.nu.35. Soar.de Paz d.§.3.n.115.& 121.

Incendiarius.

5 Amplia tertiò in incendiario, qui dolo incẽdium alicui domui adhibuit. Vide Caſſan. in conſuetud. Burgund.tit.des iuſtices §.5. nu.111. Deci.d.lib.6.cap.28.n.24. Bobadill. d.cap.14.n.78.vbi n.40.& 41.aſſerit duello occidentem eccleſiaſtica immunitate gaudere.

Bulla Gregor.14.

6 In Bulla Gregorij XIIII. conſtitutum eſt immunitate Eccleſiaſtica non gaudere viarum graſſatores, agrorum depopulatores, homicidia, & membrorum mutilationes in ipſis Eccleſijs, earumuè cæmiterijs committẽtes, aut crimen hæreſis, vel læſæ maieſtatis contra Principem, de qua Bulla multa Farin.4 p.lib.1.conſ. 76. Sayr.in Claui Regia lib.9. cap. 15. n.16. Stephan.Gratian. Diſcept. Forenſ.cap.380.n.29.cum ſeqq.

Homicida voluntarius, &c. nõ gaud. Eccleſ. immunitate.

7 In text.ibi(*que de propoſito he feito*) Vide Clar.§.vlt.q.30.n.12.ad finem. Cou.d.cap.20. n.7. verſ.In his profecto caſibus, Caſſan.in Conſuetud. Burgund.rub.1.§.5. fol.211. Humad. ad Gregor.l.4.tit.11. part.1. num.4. Decian.d.lib.6.cap.28.n.15.Menoc. de Præſumpt.lib.5. q.10. nu.16. Farin.d.q.28.n.23. Bobadill. d.cap.14. n.36. D.Mart.de Iuriſd.p.2. cap.51. n.4.Petr.Caball.d.trac.n.388.& 389

8 In text.ibi (*ladrão que furta*) Vide Gutier.Pract.lib.1.q.1. nu.20. Curi. Philip.p.3.§.12.n.41.

9 In text.ibi(*porem o que forçar mulher virgem,&c.*)Vide Clar. §. vlt. q. 30. n.9. Soar.de Paz d §.3 num.141. cum ſeqq. P.Soar.de Relig. tom.1. lib.3. tract.2.cap.11. nu.17. Farin.d. q.28.nu.17.& q. 145. num.68. Gutier.Pract.lib.3.q.5.

AD §. V.

1 In text.ibi(*que a matou com deliberação, & não accidentalmente*) Vide l. Quod ait §. Quod ait. ff. ad legem Iuliã de Adult.Bobad.in ſua Politica lib.2.c.14.n.35.prope finem, nouiſsimè Melch.Phœb.deciſ.81.n.8.&18.

2 An credendum ſit officialibus dicentibus cepiſſe Reũ in loco non ſacro,& ſic extra Eccleſiã, vel fines Eccleſiæ, an vero capto, ſeu delinquenti dicenti ſe captũ fuiſſe in loco ſacro? Imprimis Decian. tract. crim.lib.9.c.25.n.23. verſ.Hic quæri poteſt,& cap.29.n.10. verſ.Itẽ quæro tenet quod non creditur officialibus. Contrariũ tamen tenet Bajar. ad Clar.§.vlt. q.30. nu.24. Sed has opiniones conciliat Ludou.Rodol. quæſt.Vari.lib.2.q.26.à n.2.vbi dicit quod iudex adhibere debet omnem diligentiam inueniendo veritatem, interrogando reum, & officialem ſeparatim ſuper facto,& eius circunſtantijs, quod ſi nihil emergat Deciani ſententia amplectenda eſt.

AD §. VI.

Seruus fugiens dominũ ad Eccleſiam, nõ gaudet eius immunitate.

1 Deſumitur ex l. Si ſeruus Cod. de his qui ad Eccleſias confug.& ex cap.Deniquè 16.diſt.Vide Cou.lib. 2. Vari.cap.20.n.14.verſ.His ſuffragatur. Gregor. l. 3. verbo Dargelo titul.11.part 1. Nau. in Man.cap.25 num. 19. Remig. de Immunit. Eccleſiæ fallent. 17. Soar. de Paz in Pract tom.1.p 5.cap.3.n.153. & 159. cum

Digitized by Google

cum ſeqq. Anaſtaſ. Germ. de Sacrorum immun. lib. 3. cap. 16. à nu. 103. Decian. tract. crimin. lib. 6. cap. 26. n. 7. Ludou. Rodolphin. Vari. quæſt. lib. 2. q. 36. n. 11 Bobadill. in ſua Politica lib. 2. cap. 14. nu. 71. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Seruitus n. 69. Guid. Pancirol. in theſauro vari. lection. lib. 2. cap. 182. Frat. Rapha. de la Torre in 2. 2. Diui Thomæ tom. 2. q. 99. art. 3. diſp. 7. prope finem, vbi limitat niſi ſeruus fugiat propter magnam atrocitatem domini. Curi. Philip. p. 3. §. 12. n. 45.

AD §. VII.

1 In text. ibi (*per que ſe moſtrão ſerem de propoſito*) Nota quod in dubio potius præſumatur fortuito, quàm ex propoſito rixam interueniſſe ex Maſcard. de Probat. concl. 1283. Et præſumptio quod debeat vti eccleſiaſtica immunitate ſemper ſtat pro Eccleſia vt per Curi. Philip. p. 3. §. 12. n. 53.

2 In text. ibi (*perguntem logo ſummariamente*) Vide Farin. de Delictis p. 4. conſ. 76. Et ad hoc vt delinquens ab Eccleſia extrahatur neceſſaria eſt plena probatio quod ille eccleſiaſtica immunitate non gaudeat Curi. Philip. p. 3. §. 12. num. 54. Phœb. Areſto. 162.

3 In text. ibi (*ſendo primeiro o Vigairo, &c.*) Vide Auiles ad cap. 33. Prætor. gloſ. den orden. Azeued. l. 3. nu. 19. tit. 2 lib. 1. nouæ Recop. Farin. d. conſ. 76. num. 2. vbi reſoluit quod huiuſmodi cognitio ſpecialiter demandata eſt ordinario.

4 In text. ibi (*Seja o mal feitor bem & honeſtamente guardado*) Intellige in ea Eccleſia ad quam confugit, & nō in alia, licet ibi poſsit ſecurius cuſtodiri, prout iudicatum refert Cabed. p. 2. Areſto 53. & intellige interim dum ſuper illius immunitate diſputatur. Vide Azeued. l. 3 nu. 21. & 22. tit. 2. lib. 1. Recop. Soar. de Paz tom. 1. p. 5 §. 3. nu. 5. & 6. Curi. Philip. p. 3. §. 12. num. 52.

AD §. VIII.

1 In text. ibi (*o juyz o tirarà da Igreja*) Vide Auiles ad cap. 23. Prætor. verbo Den orden nu. 11. & 23. Farin. in Praxi crimin. q. 28. n. 75. & conſ. 76. num. 10.

2 In text. ibi (*para eſtar guardado sòmente*) Aliud enim eſt quem eſſe carcerarum, aliud in cuſtodia detineri iuxta tradita per Plateā in l. 1. & vlt. Cod. de Curioſ. & Station. lib. 12. Angel. de Malefic. verbo Fama publica.

AD §. IX.

1 In text. ibi (*o malfeitor ſerà tirado da Igreja*) In Bulla Gregorij XIIII. in aliquibus caſibus conceditur facultas iudicibus ſecularibus extrahendi delinquentes ab Eccleſijs, de qua Sayr. in Claui Regia lib. 9. cap. 15. n. 36. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 380. n. 29. cum ſeqq. Farin. in Praxi crimin. q. 28. n. 75. Curi. Philip. p. 3. § 12. n. 56 & 57.

2 In text. ibi (*fizer artigos de immunidade*) Intellige ante ſententiam, ſecùs poſt eam latam. Ita reperi Senatum cenſuiſſe Eboræ coram Sereniſsimo Rege Ioanne III. anno Domini 1538. iudicantibus D. D. Didaco Taueira, & Gaſpare de Carualho, & alijs expeditoribus, ſcriba Pedro Lagea.

AD §. X.

Quando inter iudicem eccleſiaſticum,

ſticum, & ſecularem dubitatur debear ne reus ad Eccleſiam confugiens gaudere ipſius immunitate interim quod cauſa deciditur non ſunt ſibi compedes inijciendi, aut vinculis eſt conſtringendus vt per Fr. Ludou. Miranda de Ordin. Iudic. q.16. art.7. concl.3. Farin. in Praxi crimin. p.1. q.28. n.75. verſ. Hæc autem cognitio. Vbi ait ſe in facto habuiſſe quod ſi reus non ſit adhùc ab Eccleſia extractus, & oritur dubium an poſsit de iure extrahi, quod tunc iudex eccleſiaſticus determinabit, ſi tamen ſit iam ex Eccleſia extractus iudex ſecularis iudicabit.

AD §. XI.

Cæmiterium quod dicatur?

1 In text. ibi (*ſe o lugar a que eſtà acolhido he adro, ou não*) De cæmiterio, & quod dicatur vide Durantes de Ritibus Eccleſiæ lib.1. cap.23. Bertachin. in Repertorio verbo Cæmiterium. Spin. in Speculo teſtament. gloſ.2. princ. n.33. Decian tract. crimin. lib.6. cap 24. num.28. Cardin. Thuſc. verbo Cæmiteriũ concl.328. P. Sanch. de Matr. lib.9. diſp.15. n.40.

2 In text. ibi (*adro*) Quod verbum traxit originem ab atrio Eccleſiæ, de quo in cap. Si quis in atrio 17. q.1.

Aduerte tamen quod delictum cõmiſſum in cæmiterio, aut Eccleſiæ veſtibulo, non eſt commiſſum in Eccleſia, vt per Cald. Pereira quæſt. forens. lib.1. q.3. n.8.

Extraua. 12. tit.2. p.1.

Ad tit.6 Ordin. Regiæ.

Inquiſitorum mandatis parendum.

Como ſe comprirão os mandados dos Inquiſidores.

Seculares

1 NOta ſecularem iudicem teneri litteras, & mandata Inquiſitorum hæreticæ prauitatis celeriter exequi, & illorum officium nullatenùs impedire, aliâs contrarium facientem excommunicationem incurrere decidunt text. in cap. Vt officium §. Statuimus de Hæret. lib.6. cap. Vt Inquiſitionis in fine eod. tit. & lib. reſoluũt Simanch. de Cathol. tit.23. n.9. Carrer. in Praxi tit. de Hæreticis §. Circa ſecundum n.56. Lucern. Inquiſ. verbo Impedientes n.1. Azeued. l.15. n.7. tit.1. lib.4. nouæ Recop. Et iudex ſecularis tenetur abſque alia cognitione officium ſuum requiſitum impartiri in omni caſu, & ſtatim, oculis vt aiunt clauſis, vt per Azeued. d. l.15. num.9. Peña in p.3. Derect. Inquiſit. commento 85. Et tenetur ſtare proceſſui compilato ſuper crimine hæreſis prout nouiſsime reſoluit Aloyſ. Ricci. in Praxi eccleſiaſt. Neapol. deciſ.330. Imò poſſunt Inquiſitores eum compellere cenſuris, & pœnis vt per Decian. tract. crimin. lib.5. cap.22. n.21. Bobadill. in ſua Politica lib.2. cap 17. num.81. nouiſsime Mendez à Caſtro in Praxi Luſitaniæ eccleſiaſtica lib.2. cap.1. n.16. *Iudex tenetur mãdata Inquiſitorũ celeriter exequi.*

2 Vnde magiſtratus qui huiuſmodi mandatis non obtemperat, præſtare auxilium recuſat vt hæreticus præhendatur, & iuriſdictione ſua priuatur, & eſt ſuſpectus de hæreſi, reſoluunt Rebuff. tom.2. ad leges Galliæ tit. de litteris requiſit. in prin. n.20. Menoch. de Præſumpt. lib.5. q.6. n.31.

3 Incarceratus pro quibuſcunque delictis etiam atrocibus apud iudicem ſecularem, ſtatim remittendus eſt ad Tribunal Sancti Officij, quandocunque petatur ob negotium Fidei, prout definitum eſt in conſtitutione bonæ memoriæ Pij V. incip Sanctiſsimus Dominus, vbi in fine ſic dicit. Nec non carceratos quoſcunque *Incarceratus apud iudicem ſecularẽ, ſtatim remittendus ad tribunal sãcti Officij.*

cunque pro quibuſuis delictis, & delictis, etiam atrocibus apud dictum Inquiſitionis officium quomodolibet delatos, vel denunciatos, ſuſpenſa aliorum criminum infetiorũ cognitione, ad eoſdem Cardinales, & Inquiſitionis carceres, ibidemquè ad criminis hæreſis totalem cognitionem, & expeditionem retinẽdos, & poſtea ad eoſdem officiales, pro aliorum criminum expeditione remittendos, ſine mora tranſmittat, &c. Cuius conſtitutionis meminerunt, eamquè aliqui retulerunt Peña in addit. ad tract. de Strigijs, quem inſeruit in fine libri. Simanch. de Catholicis inſtit. in fine illius voluminis. Ioſeph. de Seſſe in tract. Inhibit. cap. 30. num. 52. cum ſeqq. Quot ſint caſus directè, & reductiuè ad Tribunal Sanctiſsimæ Inquiſitionis pertinentes enumerat nouiſsime Aloyſ. Ricci. in Praxi Eccleſ. Neap. deciſ. 671. cum ſeqq.

Inquiſitores viri grauiſsimi. 4 Inquiſitores contra hæreticam prauitatem viri grauiſsimi, & æquiſſimi, ac prudentiſsimi ſunt, ſanctitate, & doctrina pollent, quippequòd ad illud munus tam ſanctum, & venerandum non vulgares homines, ſed doctrina, prudentia, probitate, alijſque magnis virtutibus inſigniti eliguntur, prout ita quotidie fieri nos experientia docet, & affirmant Simanch. de Catholicis inſtit tit. 34. à nu. 9. Sigiſmund. Scacci. de Iudic. cauſ. lib. 1. cap. 87. à n. 1. Eymer. p. 3. Director. Inquiſit q. 1. vbi Peña q. 50. Roj. de priuilegijs Inquiſit. nu. 410. Ludou. à Paramo de Origine officij Sanctæ Inquiſit lib. 3. q. 9. à nu. 23. & lib. 2. tit. 3. cap. 1. à nu. 18. Salzed. ad Bernard. cap. 141. lit. A.

Iudex ſecularis in cauſa hæreſis merus executor. 5 Iudex ergo ſecularis in cauſa hæreſis merus executor eſt, nec de proceſſu, nec de ſententia, aut mandato Inquiſitoris, nec de crimine illo cognoſcere poteſt, etiamſi mortis pœna imponenda ſit hæretico, quia totum hoc Inquiſitoris prudẽtiæ relinquitur, itaut locus non detur reuiſioni, & dixi infra in Remiſſ. ad lib. 5. Ordinat. Regi. tit. 1. in Princip. nu. 2. & adde nouiſsime Mendez à Caſtro in Praxi eccleſiaſtica Luſitaniæ lib. 2. cap. 1. nu. 16 Fr. Ludou. Miranda de Ordine Iudic. q. 1. art. 5. concl. 5. Soar. de Paz in Pract. tom. 2. prælud. 2. n. 30. Curi. Philip. p. 3. § 3. num. 19. & nouiſsime Aloyſ. Ricci. in Praxi Eccleſ. Neapol. deciſ. 330.

Bulla Pij V. 6 De præeminentia Inquiſitorum contra hæreticam prauitatem, & obedientia eiſdem ab omnibus præſtanda extat Bulla Sanctiſsimi D. N. D. Pij Diuina prouidentia Papæ V. in ordine 28. inter motus diuerſorum Pontificum pag. mihi 592. cuius verba refert Stephan. Quarant. in Sum. Bullarij verbo Hæreticus pag. 280. Sanctiſsimus D. N. D. Pius Diuina prouidentia Papa V. ſtatuit decreuit, & ordinauit, ac mandauit vt negotia Fidei omnibus, & ſingulis alijs præferantur, cum Fides ſit ſubſtantia, & fundamentum Chriſtianæ Religionis. Idcircò omnibus, & ſingulis almæ vrbis, eiuſquè deſtrictus gubernatori, ſenatori, vicario Cameræ Apoſt. auditori, quibuſcunque alijs legatis, vicelegatis, gubernatoribus prouintiarum, & terrarum ſuæ Sanctitati, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ mediatè immediatè ſubiectarum, ac eorum locatenentibus, officialibus, baricellis, & alijs miniſtris, nec non alijs locorum ordinarijs, cæteriſquè magiſtratibus, & officialibus, ac cuiuſuis conditionis, & ſtatus hominibus in omnibus, & ſingulis terris, oppidis, & ciuitatibus, ac in tota Republ. Chriſtiana

exiſtentibus ſub excommunicatio-nis latæ ſententiæ, ac indignationis ſuæ Sãctitatis, & alijs arbitrio ſuæ Sãctitatis, & Illuſtriſsimorum, ac reuerendiſsimorum D. Cardinalium Inquiſitorum generalium imponẽdis, & exequendis pœnis, vt eiſdem Cardinal Inquiſitoribus, ac eorum præceptis, & mandatis in quibuſcunquẽ officium Sanctæ Inquiſitionis huiuſmodi concernentibus pareant, & obediant. Reges verò Duces, Comites, Barones, & quoſuis alios Principes ſeculares in Dei nomine rogauit vt eiſdem Cardin. Inquiſitoribus, eorumquè officialibus faueant, auxiliumquè præbeant, & à ſuis magiſtratibus ſubditis auxilium præberi faciant in negotijs ad dictum officium ſpectantibus, &c.

7 Hanc deniquè diem, qua hæc pro interpretatione Ordin. in præſenti ſcribenda iubeo felicem, & naterìæ, opportunam dico. Adeſt nobis Sanctiſsimi Damaſi cooppidani noſtri, & acerrimi hæreticorum expulſoris celebris feſtiuitas, feliciſsimo comitatu aduentu Illuſtriſsimi domini SEBASTIANI DE MATTOS DE NORONHA integerrimi contra hæreticam prauitatem Inquiſitoris, in quo nobiliſsimi generis claritas, incredibilis ingenij dexteritas, & virtutis ſplendor relucent, quem noſtrum hoc Vimaranenſe oppidum omnium applauſu, & circunfuſa lætitia excepit, vt in hoc oſtenderet maximum Catholicæ Fidei zelum, quo primus Rex noſter Alphonſus Henricus in hoc oppido natus, non dùm regali titulo inſignitus cum noſtris, & coppidanis ſuis ciſtaganos, & tranſtaganos Mauros fugauit, Catholicam què Fidem per eorum relictas ciuitates, & omiſſa oppida propagauit, hæc per tranſenam de patria dixiſſe, ſufficiant, patriæ enim plurimum debemus ex notatis per Menoch. conſ.161.n.39. Azeued. l.30. à nu.4. tit.6.lib.3. Recopil. Mench. Illuſtri. cap.5.n.16.& cap.11. nu 31. Rebuff. in Auth. Habita Cod. Ne filius pro patre pag.594. Auiles ad cap.1. Prætor. verbo Tierra à nu.13. Cened. ad Decretum collect.20.n.4. Et cuilibet dulcis, & charior eſt amor patriæ vt per Caſſan. in Catal. p.12. conſid. 17. verſ. Eſt ſua cuique patria, & p.5. conſid.14. Mexi. in tract. taſſæ panis concl.5 n.106. Tiraq. ad l.7. connub. à nu.65. Flamin. de Reſignat. lib.5. q.3.num.142. cum multis ſeqq. Auil. vbi ſup.n.14.

Ad tit.7. Ordin. Regiæ.

Que ſe faça penhora nos bẽes dos Clerigos condenados pellos juyzes ſeculares.

1 VIde Palat. in rep. cap. notab. 2. §.1. nu.4. Aufrer. in tract. de Poteſtate ſeculari ſuper eccleſ. perſon. reg.2. num.22. Mich. Graſſ. tom.1. Commun. Opinion. lib.3. tit.1. n.117. pag.367. Bobadill. in ſua Politica lib.2. cap.18. á n.209. Cabed. p.2. Areſto 74. Cald. Pereira d. Empt. cap.33.n.39. D. Barboſ. in l. Qui prior n.93. cum multis ſeqq ff. de Iudic.

2 Nota quod clericus condemnatus vt reus in caſu huius Ordin. tenebitur ſoluere decimam, ſi cauſa tractetur coram aliquo iudice, de cuius ſententia illa debet ſolui, non aliter quam ſi fuiſſet laicus, ita reperi fuiſſe iudicatum anno Domini 1540 in Senatu Supplicationis. *Senatus Supplic. iudicauit.*

A D

Extrauagant.13. tit.2.p.2. De auxilio brachij ſecularis.

Ad tit.8. Ordin. Regiæ.

Da ajuda do braço ſecular.

1 DE Auxilio Brachij ſecularis, late Ludou. Rodolph. & Franciſcus Molinus, & Horat. Caualcan. de brachio Regio nouiſsime Aloyſ. Ricci. in praxi Eccleſ. deciſ. 319. cum ſeqq. in tract. de brachio ſeculari, Cou. pract. cap. 10. num 1. Menoch. de Arbitr. caſu 452. Perez l. 4. titul. 1. lib. 3. Ordin. pag. 473. Auil. ad cap. 2. Prætor. fol. 76. num. 11. Azin. in Praxi Florent. §. 31. cap. 1. ampl. 15. Azeued. l. 15. num. 1. tit. 1. lib. 4. Recop. D. Mart. de iuriſdict. p. 1. cap. 49. cum ſeqq. Ludouic. Miranda de Ordine iudic. quæſt. 4. artic. 7. Cened. ad Decretal. collect. 101. num. 12. Farin. in Praxi crimin. quæſt. 197. à num. 181. Bernard. Græuæ. ad Pract. lib. 1. concluſ. 115. Cabed. p. 1. deciſ. 9. Brunor. á Sole in locis communib. verbo Brachium ſeculare, Ceuall. commun. contra cōmun. tom. 4. q. 597. á num. 78. cum ſeqq. nouiſsime Mendez à Caſtro in Praxi Eccleſiaſtica Luſitan. lib. 2. cap. 12. à num. 8.

Ad Princip. Ordin. Regiæ.

Delegatus implorat auxilium brachij ſecularis

2 In text. ibi (*& mādados dos Prelados*) Vel Delegatorū iudicis eccleſiaſtici, qui brachium ſeculare ad executionem demandati ſibi negotij implorare poſſunt. Vide Menoch. remed. 5. Rerin. nu. 359. & 360. Auil. ad cap. 20. Prætor. glo. Vſurpan. nu. 27. Peña in direct. Inquiſit. lib. 3. commento 115. Nau. in cap. cum contingat cauſa 16. remed. 1. de Reſcript. Azeued. l. 15. nu. 3. tit. 1. lib. 4. Recop. Bernard. Græuæ. d. concluſ. 115. conſid. 1. Rutg. Ruland. de Comiſſar. p. 1. lib. 6. cap. 4. num. 21. Bobadil. in ſua Politica lib. 2. cap. 17. num. 179. Farin. crimin. quæſt. 97. n. 86. D. Mart. de iuriſdict. p. 1. cap. 50. à num. 25. Ludou. Rodolphin. in tract. de brachio ſeculari num. 30. Brunoc. â Sole verbo Brachium ſeculare 1. Bap. tiſt. Coſt. de remed. ſubſidi, cap. 21. Cened. ad ſextum collect. 13. nouiſſime Aloyſ. Ricci. in Praxi Eccleſiaſtic. deciſ. 320. nu. 2.

AD §. I.

1 In text. ibi (*achando que os ditos proceſſos forão ordenadamente proceſſados*) Iudex ergo ſecularis non tenetur brachium ſuum impartiri quando Eccleſiaſticus nulliter proceſsit, vel ſententia eſt nulla. Vide Ludouic. Rodolphi. tract. de brachio ſeculari num. 36. Ceuall. Communium cō tra commun. tom. 4. q. 897. nu. 89. & in tract. de cognitione per viam violentiæ p. 2. quæſt. 93. nu. 69. Cened. Canonicarum quæſt. lib. 1. quæſt. 36. num. 13. cum ſeq. imo iudicem laicū antequam brachium eccleſiaſtico imperciat de cauſa primum aliqualiter debere cognoſcere, iuſta ne ſint, an minus, videntur tenere Afflict. deciſ. 220. num. 9. & Vrſill. ad Eundem deciſ. 24. num. 16. & 17. quos refert, & ſequitur Bernard. Græuæ. d. concl. 115. num. 5. Valaſc. conſ. 48. nu. 13. Cened. ad Decretal. collect. 105. num. 13.

2 In text. ibi (*Conceda ajūda do braço ſecular*) Quod auxilium, ſi iudex negget, poteſt ad eum præſtandum cogi cenſuris. Vide Menoc. de Arbitr. caſu 452. Bellacomb. tom. 1. cōmun. opinion. lib. 3. tit. 1. nu. 118. pag. 367. Auil. ad cap. 20. Prætor. verbo Vſurpan. num. 21. Perez. l. 4. tit. 1. lib. 3. Ordin.

Iudex cenſuris cogi poteſt ad præſtandū auxiliū.

Ordin.pagin.473. Cened.d.collect. 101. n.12. Decian.tract.crimin.lib.4. cap.10.n.3.verſ.Octauo. Bobadill. in ſua Politica lib.2.cap.17. nu.89. Fr. Emman. quæſt. Regul. tom.1. q.8. art.14. Farin.in Praxi crimin. q.97. nu.82. D.Mart.de Iuriſdict.p.1. cap. 52. n 1.Ludou.Rodolphin. tract.de brachio ſeculari n.45.Ceuall.d.p.2. q.93.n.91.

AD §. II.

Laicus nõ præſtat auxilium eccleſiaſtico, quando de eius incõpetentia conſtat. In text.ibi (*de que podem conhecer*) Nota quod laicus non tenetur brachium Eccleſiaſtico impertiri,quando de incompetentia iudicis eccleſiaſtici apparet. Vide Menoch. remed.3.retin.n.360. verſ.Debet autẽ iudex quem refert, & ſequitur Bernard. Græuæ ad Pract.Cameræ Imper concl.115.n.9.Ludou.Rodolph. in tract.de Brachio ſeculari n.17.

AD §. III.

Laicus ſententiæ executionem ad requiſitionem tenetur exequi. In text.ibi (*dará a execução as ſentenças dos ditos prelados*)Nota iudicem laicum eccleſiaſtici ſententiam ad requiſitionem teneri mandare executioni. Vide. Menoch. remed. 3. retin.n.359.& ſeq.& de Arbitr. caſu 452. nu.4. Azin. in Praxi Florent. §.31.cap.A.ampl.15 Mynſing.cent.1. reſp 6. n.4. Nec debet ſe intromittere in meritis cauſæ an bene, vel male fuerit iudicatum per eccleſiaſticum vt per Ceuall.in tract.de cognitione per viam violentiæ p.2. q. 93. n.85.Fr.Ludou.Miranda de Ordine Iudic.q.3 art.7.concl.2.

In text.ibi (*fazendo prender, &c.*) Concordat apud Hiſpanos l.14. & 15. tit.14.lib.4.nouæ Recopil. Vide Cou.Pract.cap.10. n.2. Vict. in Relect. de Indis n.29. Bonacoſ. Commun. crimin. verbo Iudex eccleſiaſticus fol.101.p.1.Azeued.l.14. nu.2. titul.1.lib.4. nouæ Recopil.Gutier. Practic.lib.1.q.45.

AD §. V.

Vide Ludou. Rodolphin.in tract. de brachio ſeculari n.10. vbi nu.41. verſ.Vtcunque reſoluit quod poteſt inuocari brachium ſeculare contra excommunicatum inſordeſcentem in cenſuris ſine deuentu ad aggrauationem,& reagrauationem.

Ad tit.9. Ordin.Regiæ. *Extrauag. 13.verſ. E para q̃ tit.2.p.2.*

Dos caſos mixti fori.

De caſibus mixti fori. Plures caſus mixti fori poteris videre apud Rebuff. in declarat.arboris Except. n.6. Zerol. in Praxi Epiſcop. p.2. verbo. Caſus mixtus pag.36. P.Azori. Inſtit.Moral p 2.lib.3.cap.53.pag.390. Bobad. in ſua Politica lib.2. cap.18. nu.238. latiſsimè D.Mart.de Iuriſd.p.2. per totam. Fr.Ludou.Miranda de Ordine iudic.art.7.q.1.concl.1.

Ad Princip.Ordinat.Regiæ.

1 In text.ibi (*contra publicos adulteros*)Vide Cou.de Sponſal.p.2.cap.7. §.7.n.12. Clar.§.fin.q.37.nu.3. verſ. Quæro nunquid cauſa. Gom. l.80. Tauri. n.47. verſ.Vnum tamen eſt. Menoch. de Arbitr. caſu 419. Bermond.de publicis concub. rub. de Adulter.á n.4. Soar.de Paz in Pract. tom.2.prælud.2.nu.31. Curi. Philip. p.3 §.2 n.20. P.Azori. Inſtit. Moral. p.2. lib.3. cap.53. q.2. verſ.Crimina mixti fori. Zerol. in Praxi Epiſcop. p.2. verbo Caſus mixtus. D. Mart. de Iuriſdict. p.2. cap. 19. nouiſsimè Ceuall. in tract. de cognitione per *Adulterij.* viam

Digitized by Google

viam violentiæ p.2.quæſt.88 per totam Vincent. de Franch. decıſ.312. nouiſsime Aloyſ. Ricci. in collect. decıſ. p.5. collect. 2076. Farinac.in Praxi crimin.p.5,quæſt.141.n.42. D. Barboſ.in l.2. in princip. part.1. nu. 139.in fine,& num.140.ff. ſoluto matrim. vbi facit concluſionem, quod adulteriũ eſt mixti fori, & in eo habet locum præuentio, quando agitur de puniendo criminaliter, ſiue illud.ſit notorium, ſiue etiam non notorium, ſi vero agitur ciuiliter ad ſeparationem thori, & ad amiſsionem dotis ſolus iudex eccleſiaſticus procedit, quod etiam tenet P. Sanchez de Matrim. lib. 10. diſp.8. num.15.& num.16 & Fr.Ludou. Miranda de Ordine iudic.quæſt.1.art.5. concl. 6.

Concubinatus. 2 In text.ibi (*Barrigueiros, & concubinarios.*) Vide Clar. §. vltim. q. 37. nu 4. Gregor.l.58. verbo Eſtos tit.6. part.1. Auẽd. ad c.26. Præt.p.2.n.2. Petr. Gregor. Syntagm. iuris p. 2. lib.15.cap.12.nu.37. Anaſtaſ. Germ. de Sacror.immunit.lib.3.cap.12 nu. 58.& 65.Bobadil. in ſua Polilica lib. 2.cap.17.num. 53. & cap.18. nu.238. Soar.de Paz in Pract. to.2. prælud. 2.n.31.in fine Farin.in Praxi crimin. quæſt.8 num.131. P. Azori.d. cap.53. quæſt.2. verſ. Dubiæ quæſtionis.Fr. Ludou. Mirand. quæſt.1.art.7.concluſ.1. Azeued.l.4.num.4. tit.1.lib.4. Recopil. Curi. Philip. p.3.§.2.n.21. plures Doctores refert filius meus Pater Auguſtinus Barboſa in Remiſ.ad Concil.Trid.Seſſ.24. de Reformat.cap.8.nu.5.fol.99.

3 Amplia in concubinis clericorum, ſi earum concubinatus publici ſint inter vicinos, quia tunc per iudicẽ ſecularẽ, vel eccleſiaſticum puniri poſſunt. Vide Gom. l. 80. Tauri n.21.Auẽd.deExequẽdis mand.p.2. cap.26.num.7.Salzed.in Pract. cap. 79. verſ. Concubina clerici. Perez l.21.tit.3.lib.1.Ordin.Matiẽſ.l.6.gloſ. 2.tit.8. lib.5.nouæ Recopil.Decian. tract. crimin. lib.6. cap.21. num.37. Cened.d.collect.34. num.2. Bobad. dict.cap.17.num.54. Mulier tamen licet inueniatur in lecto, vel in mẽſa cum clerico, vel religioſo, imo etſi fuerit in acceſſu deprehenſa, talis deprehenſio non reddit concubinatum publicum, vel notorium, prout reſoluunt Auiles ad cap. 27. Prætor. in gloſſ. manceba publica à num.1. Cened.d. collect.34. num.3. Bobadil.d.num.54.notorius aut publicus concubinatus quando dicatur Auend.d. cap.26. á num.13. Perez l.vltim.gloſſ. Cõcubina publica tit,7.lib.8.Ordin. Decian.tract.crimin,lib.6.cap.21.num.9.

4 Amplia in Sodomita. Vide Clar. *Sodomia.* §.vltim.quæſt.37.num.5. Nau.cõſ.1. de iudic.num.2. Francıſ.Marc.p.2. decıſ.687. Azeued. l.1. num.25.tit. 21.lib.1.Recop.Soar.de Paz in Pract. tom.2.prælud.2. num.33. Curi. Philip. p.3.§.2. num.19. Sayr. in Floribus.deciſ.lib.2. titul.1.deciſ.1. Marquard. de Iudæ. p. 2.cap.9. num.7. Decian.tract.crimin.tom.1. cap.26. num.11.Farin.in Praxi crimin.q.148. num.55.D.Mart.dict.part.2.cap.15. Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ p.2. quæſt.31. nu.9. & quæſt.43.& q.87.

5 In texr.ibi: (*Alcouiteiros*) Vide P. *Lenocinium* Azori.Inſtit. Moral par.2.lib.3.c.53. q.2.in fine.

9 In text.ibi:(*inceſtuoſos*) Vide Gri- *Inceſtus.* land. de Pœnis omni farij coitus, quæſt.3.num.4. in fine. Bermõd.de publicis. concub.tit. de Inceſtu nu. 33.Fari.in Praxi crimin.q.149.n.117. nouiſsime Ceuall.in tract.de cognitione per viam violentiæ p.2. q.89.

Curi

Curi. Philip.d.p.3. §.2. num.13. An Rex poſsit cõdere legem ad punien dos clandeſtinè contrahentes matrimonium? Dic quod ſic ex P. Sanchez de Matrim.lib.3.diſp.47. n 12.

7 Limita in inceſtu commiſſo cũ comatre cui iudex lacius non poteſt pœnam imponere. Vide Bobad.d. cap.18.num.238. in fine. D.Mart.d. p.2.cap.20 à num.19. Theſaur. Pedum.deciſ.100.num. 6. Caballin.reſolut.crimin.caſu 200.num.154.Fatin.d q.149.nu.117.

Maleficiũ 8 In text.ibi:(*feiticeiros*) Vide Bobadil. d. cap.18. num. 238. Idem in ſortilegis,niſi ſortilegia ſapiant manifeſtam hæreſim, quia tunc cognoſcuntur per eccleſiaſticos reſoluit D.Mart.d.p.2.cap.12.

Sacrilegiũ 9 In text.ibi:(*ſacrilegos*)Vide Farinac.in Praxi crimin. q.172.num.16. Gurier.Practic.lib.3.q.1. num.13. D. Mart.d.p.2.cap.11.& in votis nouiſſim.deciſ.voto 235.num.1.Cardoſ.in Praxi iudicum verbo Sacrilegium num.15.D. Barboſ. in l. Titia nu 51. ff.ſoluto matrim. Bobadil.d.cap.18. num.238.nouiſsime Ceuall.in tract. de cognitione per viam violentiæ p.62.q.59.num.7.& q.90.Curi Philip.p.3.§.2.num.7. Secus ſi cum ſacrilegio incurritur excommunicatio, quia tunc ſolus iudex Eccleſiaſticus cognoſcit,vt infra dixi §.5.

Blaſphemia. 10 In text.ibi:(*blaſfemos*)Vide Menoch.de Arbitrar.caſu 319. num.16. Auend. de Exequendis mand. p.2. cap.5.num.11. & 12. D. Mart.d.p.2. cap.13. Curi. Philip.p.3.§.2.num.15. P.Sanch. in Præcepta Decalogi lib. 2.cap.32. num.37. Ceuall. dict. p. 2. quæſt. 85.

Periuriũ. 11 In text.ibi:(*perjuros*)Vide Anto. Corneum de abſolut.Iuram.p.3.q.5. à num. 54. Morl. in Emporio iuris p.1.tit.2.in prælud. num.126. Soar. de Paz in Praxi tom. 2. prælud. 2. num.35. D. Mart.d p.2.cap.9.n.25. Ceuall. Communium contra communes tom.4. q.897.num. 980. & nouiſsime in tractat. de cognitione per viam violentiæ in cauſis Eccleſiaſticis p.2.quęſt.31 num. 8.& q.67. num.10.& quæſt.83.& etiam nouiſſime Mendez à Caſtro in Praxi eccleſiaſtica Luſitaniæ. lib. 2. cap. 4. num.4.

12 In text.ibi:(*onzeneiros*)Infinitos propemodum ex nouioribus citaui Doctores infra lib.4.tit.67.in Princip.num.1 pag.142.quibus adde nouiſsime Ceuall.in tract.de cognitione per viam violentiæ.p.2. quæſt.7. Curi.Philip.p.3 §.2.num.27.Camil. Borrel.in ſumma deciſ.tit.43. de foro comp.à num. 135.& de compromiſ. §.2.gloſ.1.à num 100. Rhenat. Coppin.de Sacra Politia lib.2.tit.2. num.14.& 15. Aloyſ.Ricci.collect. deciſ.p.5.collect.2078. *Vſura.*

13 In text.ibi:(*Simoniacos*)Vide Moxi.in tract.taſſæ panis concl.5.nu.9. D Mart.d.p.2.cap.37. Gregor.l.58. gloſ.3.tit.6.part.1. Curi. Philip. p.3. §.2.num.9.

14 In text.ibi: (*& bem aſsi contra os que dão publicas tabolageẽs*) Vide Menoch de Arbitr.caſu.399.nu.5.Azeued.l.4.num.2.tit.1.lib.4.& l.2.n 51. cum ſeqq.& l.5. num.11.& 12. tit. 7. lib.8.nouæ Recop.ratione enim peccati efficitur laicus de foro Epiſcopi Stephan.Gratian.Diſceptat.forenſ. cap.154.num.25.cum ſeqq. Contra alios tamen ludentes non procedit iudex eccleſiaſticus, ſed ſecularis ex Farin.in Praxi crimin.p.3.q. 109.n. 79 pag.614. *Simonia.*

15 In alimentorum cauſa tam iudex eccleſiaſticus, quam ſecularis competens eſt. Vide Molin.de Primog. lib.2.cap. 15. num.75. Lar. in. *Alimẽtorũ cauſa.*

l. Si

l. Si quis à liberis §. Idem reſcripſit n. 78. Gutier. Pract. lib. 1. q. 44. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 60. n. 30. & ſeq. & cap. 154. num. 10. cum ſeqq. D. Barboſ. in l. 1. p. 4. n. 82. ff. Soluto matrim. Et dotis, ac alimentorum cauſa tunc dicitur pia quando dantur perſonæ pauperi, ſecùs ſi diuiti vt per Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ p. 2. q. 13. n. 12 & q. 21. à n. 1.

16 Nota quod iudex Eccleſiaſticus In his criminibus mixti fori poteſt iam punitum per iudicem ſecularem iterum punire, ſi ei non ſint condignæ pœnæ inflictæ, quod è contra poteſt etiam iudex ſecularis. Vide Cou. Pract. lib. 2. cap. 10. num. 6. Gom. tom. 3. Vari. cap. 1. num. 40. Gregor. l. 58. verbo Eſtos titul. 6. part. 1. & l. 4. verbo Contenles titul. 28. part. 7. Clar. §. vlt. q. 57. à num. 11. Petr. Gregor. Syntag. iuris p 3. lib. 47. cap. 4. in fine. Auil. ad cap. 25. Prætor. gloſ. 1. num. 11. & 22. Auend ad cap. 5. Prætor. nu. 18. p. 2. Perez in l. 1. in princip. titul. 8. lib. 8. Ordin. & in l. 3. titul. 4. eod. tit. verſ. Ad quintum. Franc. Peña in 2. p. Direct. Inquiſit. ſchol. 20. col. 5. Soar. de Paz in Practic. tom. 2. præl ud. 2. num. 49. cum multis ſequentibus. Decian. tract. crimin. lib. 4. cap. 9 num. 45. & cap. 10. num. 5. verſ. Et nota, & lib. 6. cap. 36. num. 8. Cened. ad Decretal. collect. 113. n. 3. & collect. 126. num. 4. Bobadill. d. lib. 2. cap. 17. num. 98. & cap. 18. num. 234. nouiſsimè Mendez á Caſtro in Praxi eccleſiaſtica Luſitan. lib. 2. cap. 4. à num. 17. Fr. Ludou. Miranda de Ordine iudic. q. 1. art. 7. concl. 2. Curi. Philip. p. 3. §. 2. num. 33.

AD §. I.

Vide Cou. Practic. cap. 10. num. 2. verſ. Primum. Clar. §. vlt. q. 47. nu. 8. Gutier. Practic. lib. 1. q. 45. num. 1. verſ. Sed contrarium, & verſ. 3. Zerol. in praxi Epiſcop. p. 2. verbo Caſus mixtus verſ. Quarto pag. 37. P. Azori. Inſtit. Moral. p. 2. lib. 3. cap. 53. quæſt. 3.

AD §. II.

Vide Concil. Trident. Seſſ. 22. cap. 8. de Reformat. Menoch. remed. 15. Recuper. num. 28. Azeued. ad l. 3. nu. 9. & 10 titul. 14. lib. 8. nouæ Recopil. Cabed. p. 1. deciſ. 204. Zerol. in Praxi Epiſcop. p. 1. verbo Hoſpitale pag. 173. P. Azori. Inſtit. Moral. p. 2. lib. 3. cap. 40. col. 356. & vide alia ſupra lib. 1. tit. 62 §. 39.

AD §. III.

Clericus poteſt laicos, qui ſibi iniuriã fecerunt. accuſare coram ſeculari, vel eccleſiaſtico.

1 Deſumitur ex Auth. Item nulla Cod. de Epiſcop. & cler. Vide Rebuff. in tract. in quibus cauſis ſeculares cognoſcere poſsint nu. 43. & in tract. Except. num. 239. Clar. §. vlt. quæſt. 36. num. 47. Azeued. l. 4. num. 4. titul. 1. lib. 4. nouæ Recopil. Curi. Philip. p. 3. §. 2. num. 6. Parlador. different. 9. §. 2. num. 2. Farin. in Praxi crimin. quæſt. 8. nu. 153. Ceuall. Commun. contra commun. tom. 4. q. 897. n. 149.

2 In text. ibi (*por quanto a juriſdição he ja preuenta no ſecular*) Obſtare videbatur iuris traditio, quæ habet ad præoccupationem iuriſdictionis citationem requiri, aliter enim non dicetur præuenta iuriſdictio in caſibus mixti fori, vt reſoluunt Cabed. p. 1. deciſ. 142. Bernard.

Digitized by Google

5 In text.ibi: (*por quanto aſsi ſemper foy vſado & praticado*) Vide Farinac. p.4.conſ.68. Benedict. Ægidi.in repetit.l.1. Cod.de Sacroſ.Eccleſ.p.5. §.2.num.12.

AD §. I.

De chartis tuitiuis late Valaſc. conſult. 79. & Cabed. p.1. deciſ.76 & Concordat apud Hiſpanos l.36. tit 5.lib.2. nouæ Recopil. quam referunt Gutier.Practic.lib.1.quæſt.20. num.7.Bobadil.in ſua Politica lib.2. cap.18.num.139.reſoluit aliqua,quæ hûc pertinent Cened. Pract. & Canonic.quæſt.lib.1.quæſt.45 á nu.13. nouiſsime Mendez à Caſtro in Praxi eccleſiaſtica Luſitan.lib.2.cap.11. num.5.& 6.Cald.Pereira quæſt. forentium lib.1.quæſt.25.n.29.vbi refert huius praxis & conſuetudinis vſum & obſeruantiam in regnis Caſtellæ & Galliæ comprobatiſsimum.

Extrauа. 12.tit.3. p.5.& articul.Gabellar.c. 11.

Ad tit.11. Ordin.Regiæ.

De que couſas as Igrejas, moſteiros, & peſſoas eccleſiaſticas não pagarão direitos a el Rey.

Ad Princip.Ordinat.Regia.

Clerici in ſacris, vel beneficiati habẽt cõmunitatẽ à tributis & gabell.

1 DEſſumitur ex l.2.& l.Presbyteros Cod. de Epiſcopis & cler. & ex cap. Aduerſus de Immunit.Eccleſ.c 1.& cap. Quamquam de Cenſib.lib.6. Concordant apud Hiſpanos l.2. cum ſeqq. tit.4. lib.1. nouæ Recopil. vbi Azeued. à num.2. Vide Cou.lib.2.Vari.cap.10. nu.6.&.Pract.cap.31.nu.9. Azeued. ad curiam Piſanam lib.2.cap.21.Lazarte de decima vendit.c.19.à n.18. Ioſeph.Ludou.to 3.Cõmuni.Opin. tit.de Gabell. concl.Vni.verſ.Infertur 10.pag.479.Alexad.Trentaſinq. Vari.lib.1. tit. de Iure fiſci reſolut.5. à nu.7.cum ſeqq.Olan.in antinom. iuris verbo Clerici num.23. Gũõd. de Gabell.p.7. num 4. Matienſ.l.11. gloſ.1.nu 4.tit.4.lib.5 nouæ Recop. Gutierr.Pract.lib.i.quæſt.8.Barthol. Humad. l.49.gloſ.Franqueſas tit.6. p.1. D.Mart. de Iuriſdict.p 4.caſu 1. num.6. Flores de Mena Vari.lib.2. quæſt.21.num.174.cum ſeqq.Dom. Chriſtoph. de Paz in ſcholijs ad leges ſtyli l.212.nu.2.& 3.Ceuall.Cõmunium contra comun.to.4.q.899. â n.153. Cardoſ.in Praxi iudicũ verbo Clericus n.74.Valaſc.conſ.131.

Appellatione monachorũ veniunt moniales.

2 In text.ibi: (*& moſteiros aſsi de homẽs quomo de mulheres*) An ſi tantum de monachis dictum foret venirent & moniales? Dic quod ſic quia appellatione monachorũ continẽtur moniales. Vide Flores Vari. lib.1.q.10.n.25.Flamin.de Reſignat. lib.2.q 1.num.71. cum ſeqq.& lib.3. q.12.nu.12.

Eremitæ profeſsionem omittẽtes à tributis eximuntur.

3 In text.ibi:(*& as prouincias em que ha ermitaẽs que fazem voto de profiſſam*) Vide Lazarte de Gabell. cap.1. num.89.Auend.de Exequend.mãd. p.2. cap. 14. num. 24. Flores Vari. lib.2.q 21. num.196. Frat. Emman. quæſt. Regular. tom.3.q.74. art.18. cum ſeqq.

4 De fratribus tertij ordinis Sancti Franciſci, de pœnitentibus conuerſis, oblatis, & nouitio vide quæ dixi ſupra hoc lib.tit.2.§.1.

5 Regulam huius Ordinat. cum Auend.d.cap.14.n.32. ampliat Flores d.q.21.nu.175.vt procedat in hoſpitali, & á nu.182. extendit ad confraternitates quæ ſunt vnitæ alicui hoſpitali aut Eccleſiæ.

6 In text.ibi:(*os clerigos de ordẽs ſacras*) Ergo clerici in minoribus non

ſunt exempti á gabellis, exactionibus, & tributis, de quo etiam apud Hiſpanos lex lata eſt noſtrę ſimilis in l.2.tit.4.lib.1. Recop. vide Humad. ad Gregor.l.49.gloſ.3.nu.4.& l.54. gloſ.2.num.10.tit.6.part 1 Parlador. quotidian.p.1.cap 3.nu.16. Bobadil. in ſua Politica lib.2.cap.18. nu.110. Gutier. de Gabellis quæſt. 91. Solis de Cenſib.lib.2.cap.fin.num.13.Flores d. quæſt.21.nu.199. P.Molin.de Iuſtit.tract.2.diſp.671.n.5. P.Sanch. de Matrim. lib.7. diſp.46. num.16. P.Azori Inſtit. Moral. p.1.lib:3.cap. vni.q.fin. Nicol. Garci. de Benefic. p.2.cap.3.à num.5.

Beneſitiati eximuntur á tributis.

7 In text.ibi: (*& os beneficiados que viuen como clerigos*) Et beneficia poſſident actu & habitu ex Lazarte de decima vendit. cap. 19. á num. 18. Azeued.l.6. num.5. tit.18.lib.5. Recop. Flores d. quæſt. 21. num. 199. vbi etiam tenet quod non ſufficit habere penſionem, niſi illa obuenerit ex reſignatione alicuius beneficij, vel in titulum beneficij ſit data.

Clerici nõ tenẽtur ſoluere gabellam de fructibus & reditibus ſuorum beneficiorũ.

8 In text.ibi: (*para ſuas neceſsidades ſomente*) Vnde clericus non tenetur ſoluere gabellam ex emptione ædiũ, quas emit ad ſuum vſum, ſecus ſi emat ad locandum, ita dicit iudicatum Cabed.p.1.deciſ.189. & vide Valaſc. conſ. 131. num.10. Nec dicitur clericus negoriator, vel mercator, licet id quod ſuper eſt de eo quod vilius ad ſui vel ſuorum ſuſtentationem emit, iuſto pretio tunc currente, cariùs vendat quam emit, nec ex ea venditione gabellam ſoluere tenetur vt ex Nau. & Salzed. reſoluit nouiſsime Aloyſ. Ricci. in Praxi eccleſiaſt.deciſ.375.nu.10.

9 In text. ibi: (*& bem aſsi do que renderem de ſuas nouidades & rendas de ſeus beneficios*) Deſumitur ex cap. Quamquam de Cenſib.lib.6. Vide Bonacoſ. Communium crimin.p.2. verbo Gabella fol.32.verſo.Gregor. l.49. verbo *Las franquezas* tit 6. part. 1 Ioſeph. Ludou. tom.3. Communium Opini. tit. de Gabellis cõncl. Vni.verſ.Infertur 10.Gurier.de Gabellis quæſt. 93. num. 25. Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 5. num.19. D. Mart. de Iuriſdict. p. 4. caſu 3. num.9. Cabed. p. 2. Areſto 45. Et non dicitur negociari ille qui vendit fructus ſuorum fundorum ex Aloyſ.Ricci.in Praxi eccleſiaſt.Neapol.deciſ.375 n.8.Cened.ad Decretum collect.37.nu.2.in fine. Valaſc. conſ.131.à num.6. Fructus tamen ex ſuo ſemine ſuaque induſtria collecti ex alieno agro conducto venditi gabellam ſoluent Gutier. de Gabell. q.63.nu.68.& 72.

Clerici in bonis patrimonialibus gaudent eccleſiarũ priuilegijs.

10 In text.ibi:(*& bens patrimoniaes*) Ergo in bonis patrimonialibus gaudent clerici Eccleſiarum priuilegijs, de quo tamen vide Nau. conſ.12. de Cenſib. Tiraquell.de Retract.lig.§.32.gloſ.1. num 80. & ſeq. Mench.lib.2. de teſtatoris potent. §.10.num 659. Perez l.8.tit.2. lib.1. Ordin.pag 44. & l.1.tit.3. lib.1. pag. 66.Craſſ §.Teſtamentum quæſt.34. num. 1. in fine Gutier. Pract. lib.1. quæſt 3. num.17. & lib.4. quæſt.38. num.17. & de Gabell. quæſt.88. à num.9. Surd.deciſ.20.num.5. & deciſ.160. num. 10. Morl. in Emporio iuris p.1. tit 2. in prælud. num.144. D.Mart.de Iuriſdict.p.4. caſu 10.nu. 16.& caſu 18. num. vlt. & latius caſu 49. per totum ſecularis tamen iudex poteſt cognoſcere contra clericum ſuper bonis parrimonialibus eiuſdẽ clerici etiamſi prædicta bona ſint illa, ad quorum titulum clericus ſacros ordines ſuſcepit, ac proinde in illis ordinaria ſufficit præſcriptio prout

ptout in ſupremo Senatu iudicatum tefert Mendez à Caſtro in Praxi eccleſiaſtica Luſitaniæ lib. 2. cap. 4 á. num. 11. cum ſeqq.

11 Quando venditur tes communis clerici & laici, tantum ſoluitur decima de ea parte, quæ competit laico. Vide Cou. Pract. cap. 34. nu. 2. Lazart. de decima vendit. cap. 10. num. 16. Azeued. l. 6. num. 9. tit. 18. lib. 8. Recop.

AD §. I.

Clerici negotiatores non ſunt immunes à ſolutione gabellæ.

1 Deſumitur ex cap. Quãquam de Cenſib. lib. 6. ibi, quas non cauſa negotiandi deferunt. Vide Duenh. reg 100. verſ. Fallit 11. Ioſeph. Ludo. tom. 3. Commun. opinion. tit. de Gabell. concl. vni. verſ. Infertur 10. ibi fallit quando Lazart. de decima vendit. cap. 19. num. 65. & 66. Girond. de Gabell p. 7. nu. 8. Foleri. ad Marant. de ordine iudic. p. 4. nu. 80. pag. 184. Matienſ. l. 11. gloſ. 1. num. 3. tit. 10. lib. 5 Recop. Laſſarte de decima vend. cap. 19. num. 5. Bobadil. in ſua Politica lib. 2. cap. 18. num. 123. lit. F. & num. 124. Garci. de Nobilit. gloſ. 9. num. 53. Nau. conſ. 1. de Immunit. Eccleſ. Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 5. num. 23. Cened. ad Decretũ collect. 37. num. 2. D. Mart. de iuriſdict. p. 4. caſu 3. á num. 2. Cabed. p. 1. deciſ. 189. & p. 2. Aresto 45. nouiſsime Ceuall. in tract. de cognitione per viam violenriæ p. 2. q. 64. Alexand. Ttentaſing. vari. lib. 1. tit. de iure fiſci reſol. 5. num. 8. late Gutier. de Gabellis q. 93.

2 Quando dicantur clerici per viã negotiationis mercatores fieri. Vide Girond. d. p. 7. nu. 31. P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 342. á verſ. Secundũ. Cened. d. nu. 2. Ceuall. d. q. 64. nu. 21. nouiſsime Camill. Borrell. in ſumma omnium deciſ. tit. 7. de Clericis à nu. 68. & Aloyſ. Ricci. in Praxi eccleſ. Neapol. deciſ. 375.

3 In text. ibi: (*pagara ſiza como ſe fora leigo*) Ideo poteſt fieri executio in eorum bonis per exactores gabellarum. Vide Flores de Mena lib. 2. Vari. quæſt. 21. num. 226. Gutier. de Gabellis quæſt. 94. num. 7. vbi à n. 5. quod clericus negotiator. gabellam, debens pro eius ſolutione coram iudice ſeculari conueniri poteſt, & citat Bobad. d cap. 18. à num. 123. Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 5. n. 23.

AD §. II.

In text. ibi: (*não deixerão toda via de ofazer a ſaber aos noſſos officiaes*) Vide Ioſeph. Ludou. to. 3. Cõmun Opin. tit. de Gabellis concl. vni. § Infertur 10. verſ. Iſti etiam Brunor. à Sole in locis communib. verbo Gabella 4. Stephan. Gratian. Diſceptat. Forenſ. cap. 17. num 8. cum ſeqq. Muliones vero ſi non manifeſtauerint tenebuntur reſarcire damnum vt per vezin. to. 1. Commun. Opinion. lib. 4. tit. 41. num. 12. pag 651. Farin. in Praxi crimin. p. 6. q. 172. nu. 19.

AD §. V.

In text. ibi: (*jurar ſe as ditas couſas ſão para ſuas neceſſidades*) Nota quod aſſerens ſe portare pro vſu ſuo probare tenetur, & illius iuramento ſtãdum eſt, niſi per partem aduerſam contrarium probaretur, vel militaret aliqua præſumptio in contrarium. Vide Maſcard. de Probat. concluſ. 953. num. 11. Seraphin. de priuilegijs Iuram. priuil. 14. num. 2. Farin. in Praxi crim. quæſt. 172. num. 30. D. Mart. de Iuriſdict. p 4. caſu. 83. num. 7. Et ſi falſum iurauit non poteſt querelari ex Valaſc. conſ. 131. num. 11.

AD §. VLT.

Militares eximuntur à tributis.

1 Vide Mench. Illuſtr. cap. 105. nu. 45. Valaſ. conſ. 131. num. 3. & de Militibus Sancti Stephani. Nauar. ſub tit. de Regularib. conſ. 23. per totum. Et de fratribus Ordinum Militariũ in Caſtella quando non teneatur ad gabellã agit l. 9 tit. 18. lib. 9 Recop. tractant Laſſarte de Gabell. cap. 19. num. 92. Parlad. lib. 1. rerum quotid. cap. 3. §. 1. num. 19. Bobad. in ſua Politica lib. 2. cap. 18. num. 264. Gutier. de Gabell. quæſt. 95 à num. 13.

2 In text. ibi: (*ontenças*) Vide Valaſ. conſult. 131. num. 5.

3 Dubium eſt an huiuſmodi exẽptio â tributis concedatur vxoribus iudicis horum militum? Praxis huius Regni obſeruat illas hoc priuilegio non gaudere, quæ tamen videtur dura per reg l. Fœminæ ff. de Senat. & per ea quæ Perez l. 1. tit. 3. lib. 1. pag. 57. & titul. 2. lib. 4. Ordin. pag. 795. Azeued. l. 9. num. 4. tit. 11. lib. 2. nouæ Recopil. D. Barboſ. in l. Quia tale n. 23. ff. ſoluto matrim. Cabed. p. 1. deciſ. 98. & p. 2. Areſto 71.

Extraua. 2. & 3. tit. 3. p. 2.

Ad tit. 2. Ordin. Regiæ.

Dos Commendadores, & Caualeiros das Ordens de noſſo Senhor Ieſu Chriſto, Sanctiago, & Auis.

Profeſsi ex ordinibus militaribus an ſint verè religioſi.

1 QVæſtio eſt inter Doctores cõtrouerſa an profeſsi ex Ordinibus militaribus Chriſti Domini Diui Iacobi, & Diui Benedicti, & alijs ſimilibus ſint veri religioſi? Dic prædictos milites non eſſe vere religioſos, ſed ſecundum quid, prout tenent Sarmi. de Reditib. p. 4. cap. 1 nu. 13. Lazart. de decima vendit. cap. 19. num. 92. Gitond. de Gabell. p. 7. in princip. num. 47. Burg. de Paz conſ. 17. num. 2. Arag. 2 2. quæſt. 88. artic. 1. pag. 738. ad vltim. argum. Valent. tom 3. in 2. 2. diſp. 10. quæſt. 4. puncto 2. P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 141. verſ. Eſt vero regida. & diſp. 623. num. 5 & tom. 4. tract. 3. diſp 50. num. 5. P. Azori. Inſtit. moralium p. 2 lib. 13. cap 4. q 4. Azeued. l. 14. num. 3. tit. 5. lib. 3. nouæ Recopil. D. Mart. de Iuriſdict. p. 2. cap. 32. num 15. & p. 4. caſu 113. num. 33. Nicol. Garci. de Benefic. p. 1. cap. 4. num. 15. cum ſeqq Iacob. de Graffis tom. 1. conſil. lib. 3. tit. de Regularib. conſ. 11. num. 9. & 15. nouiſsime Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ p. 2. q. 149.

2 Contrariam licet opinionẽ imo hos vere eſſe religioſos tueãtur Cou. Nau. Auend. Mench. Fortun. Garci. Bellug. & alij quos refert & ſequitur P. Sanch. in Præcepta Decalogi lib. 4 cap. 16. num. 11. alios citat Cened. ad Decretal. collect. 29 nu. 4. Mott. in tract. de confirmat. ordinis Diui Iacobi lib. 2. per totum, & præcipuè cap. 2. §. 29. Gutier. Practic lib. 2. quæſt. 11 num. 2. Bobadil. in ſua Politica lib. 2. cap. 19. num. 11. Fr. Emman. quæſt. Regular. tom. 1. quæſt. 1. art. 6. & quæſt. 13. art. 2. P. Rebello de obligat. iuſtit. p. 2. lib. 3. q. 4. num. 13. nouiſsime Mendez à Caſtro in Praxi Luſitaniæ lib. 2. cap. 1. nu. 10.

Ad Princip. Ordin. Regiæ.

In text. ibi: (*por quanto nos como Meſtre das ditas ordẽs*) Vide Fr. Emman. quæſt. Regul. to. 2. quæſt. 122. art. 3. nouiſsime Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ p. 2. q. 149. num. 19. Cabed p. 1. deciſ. 61. num. 6. vbi quod Rex tanquam Magiſter Ordinum militariũ nõ poteſt facere

Digitized by Google

facere quod iudicetur ſuper poſſeſſorio & petitorio ſimul partibus renuentibus, & ibi quod Magiſter ordinum militarium eſt tãquam quilibet prælatus.

AD §. I.

1 Vide Nauar. ſub tit. de Regularib. conſ. 13. nouiſsime Mendez á Caſtro in Praxi Luſitaniæ lib. 2. c. 1. num. 12 Curi Philip. p. 3 §. 1 num. 13. Frat. Emman. quæſt. Regular. to. 2. q. 62. art. 13. vbi etiam quid ſi ſint officiarij Regis, vel habeant aliquod officium ſeculare, & in eo delinquant, & art. 15. quid ſi occidat clericum, & art. 16. de tranſgredientibus taxam an poſsint à iudice ſeculari pœnis pecunarijs ab eo impoſitis mulctari, & in nouiſsima iuſtitiæ reformatione in §. 7. ita conſtitutum eſt. *E os outros Caualleiros das ordẽs Militares deſte Reyno & Senhorios gozarão ſomente em ſuas peſſoas no criminal do priuilegio do foro, & não outras peſſoas, ainda que ſejão ſeus filhos, eſcrauos, & criados. E ſuccedendo caſo que alguũs miniſtros meus (ſendo acuſados per culpas cometidas em ſeus officios, em que ſe contenhã materias de minha fazenda Real) declinem para o Iuiz das ordẽs, ſe não conhecera nelle do que aſsi tocar a minha fazenda, antes ſe tratara no juyzo das cauſas della, & iſto meſmo ſe entendera em outros quaeſquer priuilegios, de qualquer qualidade, & condição que ſejão,*

Nouiſsima iuſtitiæ reformatio.

2 Amplia etiamſi profeſsi nõ ſint per text. in cap. Religioſo §. 1. vbi Archidiac. de ſentent. excommuni. lib. 6. & faciunt quæ Iaſ. in l. cum quædam num. 13 ff. de iuriſd. omniũ iudic. & Tiraq. de Retract. lig. §. 1. gloſ. 8. num. 21. Curi Phillp. p. 3. §. 1. num. 13. & ita vidi iudicatum Portucal. Senatu anno Domini 1545. in cauſa Gaſparis Pinto cum Didaco Gomez Daureu Vienenſi, ſcriba Seraphino Correa. Quamuis contrarium reſoluant Bobad. in ſua Politica lib. 2. cap. 18. num. 86. & cap. 19. num. 17. in fine. Fr. Emman. d. q. 62. art. 14.

Militares etiam nõ profeſsi ſũt religioſi.

Senatus Portucal. iudicauit.

AD §. II. ET VLT.

Vide Valaſc. conſult. 131. num. 5. vbi quod Milites ordinis Domini noſtri Ieſu Chriſti potiuntur priuilegio exemptionis ſi habuerint præceptoriam militarem vulgo *commenda*, aut aliquam tenentiam ſeu panem ciuilem cum habitu illius ordinis vulgo, *tença* Melchi. Phæb. deciſ. 85. num. 6. cum ſeqq.

Ad tit. 13. Ordin. Regiæ.

Extrauag. 3. & 4. tit. 12. p. 4 De reprobata beneficij viuentis impetratione.

Dos que citão para Roma, & dos que impetrão beneficios de homẽs viuos, &c.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 Vide Boſsi. in ſua Pract. tit. do Principe num. 218. Rebuff. in Praxi benefic. p. 2. tit. de reprobata beneficij viuentis impetratione gloſ. 7. pag. mihi 167. Robert. de Attentatis p. 2. cap. 20. num. 37. Impetras tamen beneficium viuentis de cuius morte fama percrebuerat excuſatur à pœna beneficia viuentium impetrantibus impoſita ex Maſcard. concl. 1070. num. 2.

2 In text. ibi: (*Vagando per certo modo*) Vide Flamin. de Reſignat. to. 1. lib. 3. quæſt. 16. num. 57. cum ſeqq. & lib. 14. quæſt. 2. num. 12. Vtpote ſi fuerit impetratum à tertio in caſum

priuationis, ſic enim impetrari ſolet cum beneficiatus accuſatur de homicidio, poterit enim non obſtante iſta impetratione beneficium reſignare in fauorem alterius iuxta tradita per Farin. in Ptaxi crimin. p. 5. quæſt. 119. num. 86. vnde incidet in pœnas huius Ordin. qui impetrauerit illo modo.

3 In text. ibi: (*citar para a dita Corte de Roma*) Vide Soar. de Paz in Pract. tom. 2. prælud. vlt. nu. 10. cum ſeqq. Mench. Illuſtri. cap. 41. nu. 26.

4 In text. ibi: (*ſeja deſnaturado de noſſos Reynos*) Vide P. Hẽriq. in ſum. p. 2. lib. 14. cap. 12. num. 6. in fine. Auend. de Exequendis mand. p. 2. cap. 6. num. 12. Clericus enim perturbans Rempubl. & eius pacem poterit à Rege eijci à Regno, & in bonis patrimonialibus puniri vt per Cened. & plures quos refert ad Decretum collect. 37. num. 9. ex texr. eleganti in l. Quicumque Cod. de Epiſcop. & cler. l. fin. de offic. procur. Cæſar. vide Humad. l. 65. gloſ. 8. num. 7. titul. 5. p. 1. Cuti. Philipic. p. 3. §. 3. num. 2.

Clericus perturbãs Remp. & eius pacem poteſt eijci è Regno.

5 In text. ibi: (*& tendo nelle beneficios, &c.*) Nota Regẽ poſſe imponere pœnam clericis circa temporalitates ex Cabed. de Iure patron. Regiæ Coronæ cap. 36. à nu. 4.

6 In text. ibi: (*E não ſe ſara della extenſão a outros caſos fora delles*) Aduerte quod in literis executorialibus in firma breuis non procedit hic text. quia auocari poſſunt iuxta Conſtit. Gregor. 13. in volumine Motuum pag. 701. Nec in auocatione, quã facit auditor Camaræ Apoſt. ad quod vide Flores Vari. lib. 1. quæſt. 12. nu. 8. Stephan. Gratian. Diſcept. Foreſ. cap. 118. num. 59. Nec in beneficijs reſeruatis ratione manus appoſitionis vt Sacra Congregatio decreuit teſte Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 52. num. 36. & ſeq.

AD §. I.

1 Vide Cou. Pract. cap. 35. num. 2. verſ. Aduerſus obſtat, & á num. 4. Cabed. de Patronat. Regiæ Coronæ cap. 36. Ft. Ludou. Mirand. de Ordine iudiciario quæſt. 1. art. 6. concl. 3. vbi reſoluit quod quando aliquis extetus in Regno Caſtellæ impetrat aliquod beneficium eccleſiaſticum, vel quod ſit iuris patronatus Regis, vel cuiuſuis particularis, aut ſi impetrat beneficia patrimonialia, quæ præuio examine non niſi incolis, & originarijs conſueuerunt dari, vel ſi impetrat canonicatum magiſtralem ſeu doctoralem alicuius Eccleſiæ Cathedralis & etiam collegiatæ iuxta l. 34. tit. 5. lib. 2. Recop. auditores Regij examinant litteras Apoſt. ſuſpenduntque earum executionem impetrantibus, ipſarum vſum ſub grauiſsimis pœnis & comminationibus interdicendo. Curi. Philip. p. 1 §. 5. nu. 4.

Extrau. 1. tit. 12 p. 4

Ad tit. 14. Ordiñ. Regiæ.

Extra. 2. tit. 12. p. 4

Dos que publicão inhibitorias ſem liçença del Rey.

IN Quibus caſibus fieri poſsit inhibitio vide Cou. Pract. cap. 35. nu. 4. verſ. Sic etiam. Parlad. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. p. 5. §. 11. n. 23. Surd. conſ. 424. num. 28. cum ſeqq. Cald. Pereira de poteſtate elig. c. 5. num. 10. & quæſt. forenſ. lib. 1. q. 25. num. 27. D. Barboſ. in l. Titia nu 38. & 54. ff. Soluto matrim. & latiſsime Ioſephus Seſſe de Inhibitionibus librum compoſuit. nouiſsime Mendez á Caſtro in Praxi Eccleſ. Luſitaniæ lib. 2. cap. 11. à num. 13.

Inhibitio quibus caſibus fieri poſſit.

Ad

In antiq. tit. 7.

Ad tit. 16. Ordin. Regiæ.

Clerici & eccleſiaſticæ perſonæ in bonis regalengis non poteſt ſuccedere.

Que os clerigos, & ordens, & peſſoas eccleſiaſticas não poſſaõ hauer bens nos reguengos.

VIde Cald. Pereira de Nominat. quæſt 22. num. 4. cum ſeqq. Cabed. p. 2. Areſto 56. Çardoſ. in Praxi iudicum verbo Clericus num. 72. & faciunt quæ D. Mart. de Iuriſdict. p. 4. caſu. 68.

Ad Princip. Ordin. Regiæ.

1 In text. ibi: (*não podeſſem comprar, &c.* & ibi: *nẽ acquirir bens alguns*) Nota quod Princeps poteſt in conceſſione rei propriæ ponere conditionem huius legis Vide Palat. in repet. rubric fol. 9. num. 14. ver. Ex quibus.

2 In text. ibi: (*o que ſempre ategora ſe vzou & praticou*) Vide Bened. Ægid. in repet l. 1. Cod. de Sacroſ. Eccleſ. p. 5. §. 2. nu. 12.

3 In text. ibi: (*os ditos bens ſe perdeſſem para elle*) Intellige ſequuta traditione ex Cald Pereira de Empt. cap. 8. num. 46. Et non eſt locus pœnitentiæ ex gloſ. in Clem. Ne in agro § Quia vero verſ. Ipſo facto de ſtatu monach. commendara à pluribus de quibus Tiraq. in l. ſi vnquam verbo Reuertatur nu. 252.

4 In text. ibi: (*per legitima ſucceſſaõ de ſeus pays*) Vide Cald. Pereira de Empt. cap. 8. num. 45. vbi reſoluit quod ſucceſsio abinteſtato in huiuſmodi bonis impeditur, & mandatur quod intra annos in laicos transferantur, & etiam tenet quod hæc translatio ſine decreto fieri poteſt, & quod Eccleſia huiuſmodi bona ſine ſolemnitatibus poteſt vendere, quia obtinere non poteſt.

5 In text. ibi: (*com tanto que do dia que nelles ſuccedeſſem ate hũ anno os vendeſſem*) Nota quod clericus libere poteſt nominari in huiuſmodi bonis patrimonialibus, tenetur tamẽ elapſo prædicto anno illa vendere. Ita Cald. Pereira de Nominat. q. 22. à nu. 6. Cabed. p. 2. Areſto 56.

Ad tit. 18. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 8.

Que as Igrejas & Ordẽes não compreem bens de rayz ſem licẽça del Rey.

De immobilibus bonis ab Eccleſijs non emendis ſine Regis licentia.

1 PRo intellectu & validitate Ordin. in præſenti cõſulendi ſunt Iaſ. in §. Diui lect. 1. num. 72. cum ſeqq. & lect. 2. à nu. 107. Deci. in cap. Eccleſia nu. 55. de Conſtitut. Tiraq. de Iure mariti gloſ. 8. nu. 171. Mau. in Man. cap. 27. num. 120. Perez l. 7. titul. 2. lib. 1. Ordin. pag. 44. Clar. lib. 5. §. fin. quæſt. 81. ſtat. 5. n. 2. Menoch. conſ. 169. nu. 5. cum ſeqq. & num. 16. & faciunt quæ conſ. 350. & de Præſumpt. lib. 4. quæſt, 83 n. 16. & Mexi in tract. taſſæ panis cõcl. 5. num. 27. cum ſeqq. P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 140. verſ. Quin de iure. Tholoſan. lib. 1. de Reſcript. cap. 27. num. 6. cum. ſeqq. Ceuall. Commun. contra commun. tom. 4. quæſt. 899. num. 175. cum ſeqq. nouiſsime Fr. Ludou. Miranda in Manuali prælatorum tom. 2. quæſt. 27. art. 7. D Barboſ. in priuatis ſcholijs ad l. Filius fam. ff. de legat. 1. verſ. Ad Ordinar. lib. 2. titul. 8 Fr. Emman. quæſt. Regular. to. 1. quæſt. 66. art. 4. Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Venundediſti nu. 2. & de Empt. cap. 8. num. 27. 33. & 43. & lib. 1. quæſt. forenſ. quæſt. 23. num. 92. latiſsimè Benedict. Ægid. in reper. l. 1. Cod.

Digitized by Google

Cod.de Sacroſanctis Eccleſ.p.5.§.2. nu.3.cum ſeqq.

2 In quærendis valet ſtatutum in præiudicium Eccleſiæ, quando laici non odio Eccleſiæ ſed bono zello & pro familiarum conſeruatione faciunt. Vide Deci.in Auth. Caſſa nu.17.Cod.de Sacroſ. Eccleſ. Curt. Sen. conſ. 27. num.8. Cou.in reg. Poſſeſſor p.2.§.4.num.9. verſ.Tertium. Mench. Vſufreq. cap.9. Menoch.conſ.350.num.6.Cald. Pereira de Empt.cap.8. num.53. & 37.& conſ.48. num.22. Cened. Pract. & Canon.quæſt. lib.1.quæſt.35. nu.19. & 20.vbi num.5.& 6.etiam reſoluit valere conditionem vel prohibitionem factam à teſtatore ne bona deueniant ad Eccleſiam vel monaſterium.

Ad Princip.Ordin. Regiæ.

1 In text.ibi: (*De muyto longo tempo foy ordenado por os Reys noſſos anteceſſores*) Vide Benedict. Ægid.in repet. l.1.Cod. de Sacroſ. Eccleſ. p 5.§.2. num.11.

2 In text.ibi:(*podeſſem comprar*) Nõ procedit in hypotheca. Vide Cald. Pereira de Reſolut Emphyt. cap.5. num.62 & de Empt.cap.8.num.33. vbi num.35. aſſerit hanc legem tanquam correctoriam ſtricte eſſe interpretandam.& num. 45. reſoluit quod nec pro dote Virginis religionem ingreſſæ poſſunt bona immobilia annecti monaſterio.

3 Fallit etiam in emptione vtilis dominij ab emphyteuſis poſſeſsi, quia Eccleſia dominia directa poterit bona iſta titulo emptionis acquirere, quia res de facili reuertitur ad ſuam naturam ex l.Si vnus.§.Pactus ne peteret ff. de Pactis, & vtile dominiũ cõſolidatur cũ directo nec Eccleſia acquirit nouiter aliquid.

AD §. I.

1 In text.ibi:(*ou per ſua morte*) Vide addit. Abb. in cap. Si proponente num.3.lit.D.de Reſcript.Clar.lib.5. §.fin.quæſt.81.ſtat.5. nu.5.Cald.Pereira de Empt. cap. 8. num.43. vbi quod improbat hæc lex acquiſitionem per viam ſucceſsionis, aut dationis in ſolutum.

2 In text. ibi: (*ou moſteiro*) Aliqui intelligunt hanc Ordinat. procedere tantum in bonis acquiſitis monaſterio, quæ perpetuò apud ipſum manſura erant, non vero in his, quæ de ſui natura finiti debent cum vita monachi prout teſtatur Valaſ. conſult.101.num.7.

3 In text.ibi (*hum anno & dia*) Vide Cald.Pereira de Renouat.quæſt.19. nu.7. & de Poteſtate nomin. cap.1. num.16.& de Empt.cap.8.num.46 in med.

4 In text.ibi:(*no qual tempo ſe tirarà delles*) Hæc autem translatio ſine decreto fieri poteſt, prout reſoluit Cald. Pereira de Empt. cap.8.n.45. & Menoch.conſ.73.nu.5.

5 In text.ibi: (*não auendo noſſa prouiſão para os poſſuir por mais tempo*) An regia auctoritas requiratur in conſtituenda capella à clerico, cuius immobilia illi annexa relinquũtur, clericuſque in perpetuum adminiſtrator extat? Vide Gam.deciſ.341.aliàs deciſ.343.Cald. Pereira d.c.8.n.44. vbi reſoluit hanc Ordin.huiuſmodi capellas comprehendere, ſecus dicit in alijs capellis à laicis inſtitutis, & adminiſtratis cum nullam omnino beneficiorum naturam habeant.

6 In text.ibi:(*& não ſe tirãdo delles*) Tria à Rege diplomata prolata ſunt, quibus fuit monaſterijs, & alijs communitatibus eccleſiaſticis aſſignatus terminus vnius anni in quo poſsint

Digitized by Google

poſsint huiuſmodi bona cōtra prohibitionem huius legis obſtenta diſtrahere mēſe Auguſti anno Domini 1611. Alius deinde vnius anni terminus aſsignatus fuit menſe prædicto anni inſequentis 1613. & poſtea non reperi aliam temporis prorogationem factam fuiſſe.

AD §. IIII.

Nota quod in bonis maioratus, capellarum, & hoſpitalium facultas Regia requiritur ad permutationem faciendam cum aliјs bonis, vt habetur in regimine Senatorum aulicorum §. 39. Vide Cabed p. 1. deciſ. 176. num. 1.

AD §. V.

1 Vide Gam. deciſ. 341. aliás 345. nu. 3. Cald. Pereira de Empt. cap. 8. num. 46. ad hoc quod clericis ementibus dum vixerint ſtabilium bonorum poſſeſsio indulgetur, & extendit ſi parentibus hæredes exiſtant.

2 In text. ibi: (*ſe percão os ditos bens para a Coroa*) Citatis ſcilicet poſſeſſoribus ex l. Si de certa Cod. ſi propter publi. penſitat. Bald. in l. Cum non ſolum §. Neceſsitate nu. 12. vbi Paul. nu. 15. Cod. de bonis quælib.

AD §. VI.

Vide Iaſ. in l. Filiusfam. §. Diui lect. 1 num. 77. & ſeq. ff. de legat 1. Bart. in l. Reſcripto §. fin. num. 5. ff. de Munerib. & honorib. Afflict. in cap. 1. de clerico, qui inueſtituram fecit num. 20. lib. 3. fol. 68. Cald. Pereira de Empt. cap. 8. nu. 46.

AD §. VII.

1 Vide Guillelm. in cap. Rainuntius verbo Et vxorem nu. 569 Gam. deciſ. 313. aliás 315. num. 9. Cald. Pereira de Empt. cap. 8. nu. 45. & ſeq. vbi etiam reſoluit quod Eccleſia abſque viris ſolemnitate vendere poteſt rem quam obtinere non poteſt.

2 In text. ibi: (*mais chegado*) Qui petit debet probare non eſſe alium proximiorem. Vide Iaſ. in l. Is poteſt num. 83. ff. de Acquir. hæred. Cou. lib. 2. Vari. cap. 6. num. 6. Tiraq. de Retract. lig. §. 11 gloſ. 1. num. 5. Ioſeph. Ludou. tom. 3. Communium Opinion. tit. de Probat. concl. vnica verſ. Infertur 57. Maſcard. de Probat. concl. 73. num. 4. & concl. 1245.

3 In text. ibi: (*Conforme ao coſtume geral que ha*) Nota quod clerici attenta hodierna conſuetudine licite poſſunt teſtari de bonis intuitu Eccleſiæ quæſitis, in illiſque abinteſtato conſanguinei ſuccedere poſſunt. Vide Cou. in cap. Cum in officijs num. 9. de teſtam. Duenh. reg. 366. num. 11. Nau in Man. cap. 25. nu. 129. & de Reditib. quæſt. 3. num. 10. & in Apolog. quæſt. 1. monitu 40. & q. 3. monitu 5. & de ſpolijs cleric. § 6. n. 6. Sarmi. de Redit. eccleſ. p. 4. cap. 1. num. 8 Molin. de Primog. lib. 2. c. 10. nu. 56. Craſſ. de Succeſſ. §. Teſtamētum quæſt. 34. nu. 9. Salzed. in Pract. cap. 132. lit. A. P. Molin. de Iuſtit. tract 2. diſp. 147. verſ. His explicatis Gam. deciſ. 113. aliás deciſ. 315. à n. 6. D. Barboſ. in l. Diuortio in princip. p. 2. à num. 60. ff. Soluto matri. Valaſc. conſ. 165. num. 11. &. de Partit. cap. 35. à num. 7. D. Mart. de iuriſdict. p. 4 Cent. 1. caſu 24. num. 21. Caſtill. quotid. lib. 1. de Vſufructu cap. 79. num. 7. in fine. Nicol. Garci. de Benefic. p. 2. cap. 1 á num. 8. plures ex antiquioribus refert. Cened. ad Decretal. collect. 12. num. 2. nouiſsime

Clerici licite poſsūt teſtari attenta conſuetudine bonis intuitu Eccleſiæ quæſitis.

uiſsime Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 5. collect. 1718.

AD §. VIII. & vlt.

1 In text. ibi (*elles traſpaſſarem todo o ſenhorio, & poſſe dos ditos bẽes*) Vide Bart. in l. Sicur §. Superuacuum n. 6. ff. quibus modis pignus, vel hypoth.
2 In text. ibi (*ſimulação, ou engano*) Vide Cæpol. cautel. 240.
3 In text. ibi (*mandamos que ſe não faça mays obra, &c.*) Non enim dicitur alienatum, quod non durat alienatum cap. 1. Quid iuris ſir ſi vaſſallus poſt alien. feudi id recuperet, l. Si vero pro parte §. Verſo ff. de in rem verſo, & argum. l. Milites agrum §. 1. ff. de re milit. cum traditis per Mench. controuerſ. illuſt. cap. 32. n. 3. Gam. deciſ. 243. n. 3.

Ad tit. 19. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 9.

Que ninguem tome poſſe dos beneficios quando vagarem, ſem licença del Rey.

Nullus abſq; facultate Regia in beneficijs vacaturis poßeſsionẽ capiat.

VIde Felin. in cap. Eccleſia nu. 96. vbi Deci. n. 48. de Cõſtit. Alexand. in l. 1. n. 78. ff. de acquir. poſſeſſ. Iaſ. in l. 3. num 41. ff. eod. Panorm. conſ. 83. lib. 1. Alexand. ad Bart. in l. Cunctos populos num. 29. Cod. de Summa Trinit. Ozaſc. deciſ. 30. num. 15. Theſaur. deciſ. 131. & 206. num. 6. Ioſeph. de Seſſe de Inhibit. cap. 8. §. 1. à num. 28. cum ſeqq. Valaſc. conſ. 191. num. 15. & 23. cum ſeqq. Cabed. p. 1. deciſ. 172. & p. 2. Areſto 54.

Ad Princip. Ordin. Regiæ.

1 In text. ibi (*mas requererão ao Corregedor da Comarca*) Et ita ſcribæ ſeculares poſſunt poſſeſsionem dare ex Cabed. p. 2. Areſto 54.
2 Nota quod quando periculum ſubeſſe ne partes venirent ad arma, vel iam arma ſumpſiſſent, diſceptantes ſuper poſſeſsione rei beneficialis, iudex ſecularis poſſeſſorij iudicij competens eſt. Ita Anton. de Petra in tract. de poteſtate Principis cap. 6. ſub nu. 90. verſ. Niſi priorem opinionem ſuſtineamus, quem refert, & ſequitur Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 37. conſid. 6. n. 9.
3 In text. ibi (*ou outro qualquer beneficio eccleſiaſtico*) Deciſio huius text. cum ſit fauorabilis, & ad pacem, & quietem Reipub. inſtituta, licet loquatur in Eccleſijs, monaſterijs, aut beneficijs Eccleſiaſticis debet extenſionem recipere ex identitate rationis, vt ſic etiam habeat locum in capellis temporalibus, & maioratibus, ita Valaſc. conſ. 191. á n. 15. & num. 33. afferit quod quando nemo prius occupauit poſſeſsionem, ſed vterque properat ad occupandum, ne ad arma, & rixas veniant ſequeſtrantur fructus.

Ad tit. 20. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 10.

Das ſcripturas que os eſcriuães dos vigairos, &c.

De ſcripturis ab ſcribis vicariorum faciendis.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

Inſtrumẽtum confectum à notarijs eccleſiaſticis in rebus ſecularibus nõ faciũt fidẽ.

1 COncordant apud Hiſpanos l. 8. titul. 18. lib. 2. Ordin. vbi Perez, & l. 19 titul. 25. lib. 4. nouæ Recopil. vbi Azeued. Vide Iaſ. in l. Vbi pactum nu. 14. Cod. de tranſact. Oroſc. in l 1. n. 15. & 16 ff de Officio præfecti vrbis, vbi ampliat etiamſi partes conſentiant, Cou. Pract.

Pract. cap. 19. ad finem Boer. deciſ. 242. Affict. deciſ. 245. num. 2. Carol. Graſſal. lib. 1. Regal. Franciæ iure 8. in princip. Rebuff. tom. 1. ad leges Galliæ tit. de litteris obligat. art 2 gloſ. Vni. num. 37. cum ſequentibus, & in tract. quando, & in quibus caſibus iudices ſeculares poſſunt cognoſcere num. 56. Curi. Philip: p. 1. §. 17. num. 29. Valaſc. conſ. 9. Soar. de Paz in Pract. tom. 1. p. 4. cap. 1. nu. 8. Cabed. p. 2. Areſto 54. Flores Vari. lib. 1. quæſt. 1. num. 13. vbi num. 14. aſſerit non valere conſuetudinem in contrarium etiam immemorialem.

2 Apud Hiſpanos per l. 4. titul. 7. lib. 3. Recopil. conſtitutum eſt quod officiales poſiti à prælatis temporalem iuriſdictionem habentes tenentur in cauſis temporalibus leges Regni ſeruare. Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 2. q. 62. art. 8. verſ. Debent. Cabed. p. 2. deciſ. 11. num. 3. Et debent eſſe laici Camill. Borrell. de Regis Catholici præſt. cap. 71. à nu. 73. & nouiſsime in Sum. deciſ. titul. 41. num. 111.

3 In text. ibi (*nãofação eſcripturas de prezos*) Intellige in cõtractibus factis in forma iudicij volũtarij, ſecùs ſi in forma iudicij contẽtioſi, hoc eſt quãdo per ſententiã contractus emphyteutici iudicãtur ritè, & rectè facti vt paſsim fit, quia tunc valebunt coram Prouiſore ſcribente notario facti, argum. text. in cap. vlr. de Except. lib. 6. iunctis traditis per Valaſc. conſ. 48. n. 9. & conſ. 65. n. 1. cum ſeqq. & hoc iure vtimur, & decretum quod interponitur in iſtis cõtractibus emphyteuticis habetur pro ſententia.

4 Mandatum procuratorium non valet factum per Notarium Apoſtolicum, niſi in terris imperij ex Maſcard. de Probat. concl. 1005. num. 1. quod apud Gallos receptum eſſe aſſerit Rebuff. tom. 1. ad leges Galliæ tit. de litteris oblig. art. 2. gloſ. Vni. n. 40. & 41. Et apud Neapolitanos teſtatur nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 66. de Procurat. n. 81. & n. 328.

5 Quid in nominatione alicui facta in publico inſtrumento à Notario Apoſt. confecto? Dic extantibus tribus teſtibus, quibus probari nominatio valet, nominatum in huiuſmodi inſtrumento audiendum eſſe, dummodò denuò teſtes ipſos producat, & examinari faciat, vt per Cald. Pereira de Poteſt. elig. cap. 7. n. 17. verſ. Quod idem.

6 Quid in teſtamentis? Dic non valere in vim ſcripturæ publicæ, ſed indigere examinatione teſtium, & publicatione in forma ſolemni, ita Flores de Mena Vari. lib. 1. quæſt. 1. num. 13.

7 In text. ibi (*& fazendo algum o contrario a eſcriptura que fizer, ſerà nenhũa*) Vide Affl. ct in conſtit. Neapol. lib. 1. fol. 160. num. 22. Rip. in cap. Decernimus num. 60. de Iudic. Perez l. 8. tit. 18. lib. 2. Ordin. Azeued. l. 19. tit. 25. lib. 4. nouæ Recop. Soar. de Paz in tract. tom. 1. p. 4. cap. 1. n. 8. Cald. d. n. 17. verſ. Quod idem.

8 In text. ibi (*quando algũus dos contrahentes for leigo*) Vide Abb. in cap. Cum P. num 9. de fide inſtrum. Iaſ. in l. 1. §. Huius ſtudij nu. 8. ad finem ff. de Iuſtit. & iure. Palat. in introduct. ad Rubri. num. 21. cum ſeq. fol. 2.

9 In text. ibi (*naõ poderà por ella o leigo demandar, nem ſer demandado*) Vide Luc. de Peña in l. Diuum virum col. 2. Cod. de Decurion. lib. 10. Gregor. l. 2. verbo Legos tit. 19. part. 3.

P AD

Digitized by Google

Ad tit. 21. Ordin. Regiæ.

Que os fidalgos, & ſeus mordomos não pouzem nas Igrejas, & moſteiros, &c.

De antiquitate, & principio huius Ordin.

1 Legem hanc fruſtra membranas occupare oſtendunt antiquitatis veſtigia in archiuis huius Interamnenſis regionis monaſtetijs reperta, in quibus heroes illi familiarum illuſtrium progenitores multa è fundamentis monaſteria erexerũt, & ampliſsime dotarunt, vt vere aſſerere poſsimus nobilitatem antiquã ex hac prouincia, quæ ſub Gallecia conſtituta erat prodijſſe, hîc Syluij, Souſæ, Cunhæ, Vaſconcelli, Melli, Pereiræ, Portucarreirij, Pimentelij, Coelij, Aſeuedij, & alij ſua habent ſolaria, & qui genus ſuum ad illa dirigebant naturales nominabuntur dictorum monaſteriorum, & â Prioribus, & Abbatibus ibi conſiſtentibus alimenta percipiebant, vim ſæpè inferentes, de hac coactione plures ex Abbatibus apud Regem conqueſti ſunt, ideo pro qualitate perſonarum attributæ portiones fuerunt; extat de hoc in monaſterio Sancti Saluatoris de Caſtaneto, vulgo, de *Souto* Petri Regis epiſtolæ tranſſumptum Præſidi prouinciæ Interãnenſis miſſæ, cuius tenorem hîc apponere volui, in gratiam antiquitatis ſtudioſorum, & diuiſionẽ poſtea factam á Ioanne Lourentio Buballio vno è Regis conſiliarijs, & arcis Vlyſsiponenſis præfecto primo anno Regis Ferdinandi, quæ fuit Era 1405. & natiuitatis Chriſti Seruatoris noſtri 1367. prædicta monaſteria de Souto á domino Pelagio Guterrio á Cunha fundatum fuit, cum alijs duobus, Sancti Petri de Vilela, & Sãcti Symeonis Iunquariæ, hæc tria ſub Canonicis regularibus Ordinis Beati Auguſtini. Tenor epiſtolæ talis eſt.

2 *Dom Pedro pela graça de Deos Rey de Portugal, & do Algarue: a vòs Ioão Pirez Corregedor por mym entre Douro, & Minho, ou a qualquer que hi for Corregedor em eſſa Comarca, & a todas las outras juſtiças deſſa Comarca, que eſta carta virdes, ſaude: Sabede que Ioão Martinz Prior do Moſteiro de São Saluador de Souto, do Arcebiſpado de Braga, me emuiou dizer, que o dito ſeu moſteiro eſtá agora muy pobre, & muy damnificado por grão deſfalecimento das rendas, & das poſsiſſões que hauia, que hi recebeo, por as peſtilencias que vierão, em que morrerão grande parte dos lauradores, que eſſas poſsiſſões tinhão, & laurauão: & outro ſy, por razão das nouidades que eſte anno ſe perderão a mayor parte dellas, aſsi do pão, como do vinho, por razão das agoas que recrecerão: de guiza que eſſe moſteiro não pode ſer mantendo no temporal, & eſpiritual, nem ſe fazer hi ſeu officio Diuino como deue, pedindome por merce que mandaſſe que os naturaes do dito moſteiro não comeſſem hi por hum tempo guizado, qual minha merce foſſe: & eu ſabendo o que me pedião ora que deſtas couſas fuy certo per verdadeira informação que diſto ouue quando ora a ello fuy em eſſa Comarca, querendo fazer graça, & merce a eſſe moſteiro de São Saluador de Souto, & a eſſe Prior delle: tenho por bem, & mando, que os naturaes deſſe moſteiro, não tenhão em el, nem hajão cauſſação nenhũa, ſe a delle hauião de hauer por razão deſſas comedorias, des a data deſta minha carta antre dous annos compridos, & em eſto tempo, Deos querendo, ſe reformarão as poſsiſſões & rendas deſſe moſteiro, de maneira que eſſes fidalgos hauerão da hi em diante os ſeus direitos, & eſſe moſteiro ſerá mantendo como cumpre: porque vos mando, que*

que não conſintades a nenhum fidalgo, por poderoſo que ſeja, nem a outras peſſoas nenhũas que a hi no dito tempo façaõ mal, nem força por eſta razaõ, & ſe lha fizerem vos alcadelha logo vòs a elles, al naõ façades. Dada em Santarem, oito dias de Mayo. ElRey o mandou por Afonſo Domim ſeu vaſſallo. Bras Fernandez a fez. Era de 1402. *annos. Afonſo Domim.*

3 Ordinat. hanc præcipuè cauſa nobilium Interamnenſium prodijſſe certum eſt, quia ibi à ſuis maioribus ſunt multa fundata cœnobia ordinum Patriarcharum Auguſtini, Benedicti, & Bernardi, Dõnus Pelagius Gutterrius à Cugna tria erexit è fundamentis monaſteria pro Canonicis Regularibus ordinis Diui Auguſtini, nempè prædictum monaſterium Saluatori noſtro dicatũ in agro Vimaranenſi, quatuor ab oppido diſtans milliaribus, quod nunc eſt vnum è præſtimonijs, vulgo, commendis equitum ordinis Chriſti Domini noſtri, aliud in honorem Sãcti Symeonis Iunquariæ nomen habet in territorio Barcellenſi, tertium ſub inuocatione Sancti Petri de Villela in territorio vrbis Portucalenſis, è genere autem dicti Domni Pelagij deſcendentes vt debita ſibi iuriſpatronatus alimenta perciperent immodicis ſumptibus prædicta monaſteria vexare ſolebant.

Pro ſedandis huiuſmodi contentionibus Ferdinandus Rex in primo ſui Regnarus anno iuſsit Ioanni Laurentio Bubali, vt patronis dicti monaſterij Sancti Saluatoris ordinẽ, præſcriberet in taxandis alimonijs pro modo facultatum, & qualitate perſonarum. Alij riqui viri, & riquæ fœminæ nuncupabantur, qui erant Pererij, Cugni, & Vaſconcelli, quibus præſcripti fuerunt loco portionum, & alimoniæ quadraginti ſolidi, Alij verò Infançones dicebãtur, veluti Correæ, Reſendij, Teixeirij, & Portucarrerij, quibus præſcripti fuerunt viginti ſolidi. Alij equites, quibus quinque. Alij ſcutarij, qui haberent arma, & equum quindecim, quia patrono nobiliori ampliora alimenta præſtanda ſunt, vt reſoluit Tiraq. alios citans de Nobilit. cap. 20. num. 143. quæ ſolidorum portiones iam noſtro ſæculo ſublatæ ſunt, & cænobrarchæ, ac monachi pacificè, & ſine iurgijs Deo optimo max. famulantes ſuis redditibus liberè fruuntur. Tẽpore Alphonſi huius nominis III. Portugaliæ Regis, anno 1310. qui fuit ab orbe redempto 1272. lege lata conſtitutum fuit vt riquis hominibus, & caualerijs alimenta debita ſoluerentur cum tribus ferculis è duabus carnibus diuerſi generis paratis, in hac autem taxatione á Laurentio Bubali in pecunia ſolutio fieri iubetur, ſicut etiam ijs, qui ſunt in Regis famulitio, hodie ſoluitur, cum antea è Regum culina alimenta perciperent, ideoquè nomen libri culinæ remanſit, in quo deſcribuntur, qui in dicto famulitio verſantur, ſalatiumquè, vulgò appellatur *morodia*, ab habitatione in domo Regum deductum.

Riqui homines qui dicantur, vide latiſsimè Anton. Franciſcum do Alcaçoua Senatorem Regium, ac procuratorẽ Regiæ Coronæ in ſuo tract. adhuc non excuſſo quem ad me miſit de Maiotia in §. Riquos homẽs, Gudiel na geração dos Girões cap. 2. fol. 4. Gam. deciſ. 1. num. 25. Gardiol. en el tratado de la nobleza de Heſpaña cap. 40. Argote de Molina in libro nobilitatis Andaluziæ lib. 2. cap. 205. Matienſ. ad l. 1. gloſ. 7. per totam tit. 10. lib. 5. nouæ Recopilatior is, latiſsi-

Digitized by Google

latiſsimè Frat. Hieron. Roman. lib. 4. de Republ. gentilica cap. 16. Gutier. Pract. lib. 3 q. 16. n. 124. cum ſeqq. Garci. de Nobilit. gloſ. 18. num. 20. Bobadill. in ſua Politica lib. 2. cap. 16. nu 38. Cabed. p. 2. deciſ. 108. per roram vbi n. 1. ita aſſerit. *Ricos homẽs antigamente erão os fidalgos, de nobre geração, & de bondade, &c.* Vnde etiam non deſunt qui affirment riquos homines olim nobiliſsimos, & è gothorum Regum familia deſcendentes eſſe, quorũ nomina ſerper hoc verbo, *Rico*, finebantur, veluti Amalarico, Alarico, Segerico, Roderico, Theodorico, Henrico, &c. Vide Eduardum Nunez do Leão in ſua Chronica Regũ Portugalliæ fol. 3. verſo. Argore. de Molina lib. 1. cap. 58. pag. 49. Garc. de Nobil. gloſ. 18. num. 32.

6 Infançones qui dicantur, vide Gardiol. in tract. *de la nobleza de Heſpaña* cap. 28. Fr. Hieron. Roman. de Republ. gentilica cap. 17. Gutier. Pract lib. 3. q. 17. num. 239. cum multis ſequentibus, Bobadill. in ſua Politica lib. 2. cap. 16. num. 39. Cabed. p. 2. deciſ. 107. Inueni etiam in nobiliori Petri Comitis, qui Dioniſij filius fuit. Gondiſſaluum Mendez da Maya in contemptum ſuæ vxori dixiſſe: iliam eſſe filiam Infançonis: quæ reſpondit, patrem ſuum, non pro Infançone, ſed pro riquo homine notum eſſe, quod D. Petto de Lara. & vxori ſuæ Domnæ Todæ obueniſſe aſſerit Hieron. Roman. vbi ſupra, imo D. Petro de Haro tenet Argote de Molina in tract. nobilitatis Andaluſiæ lib 1. cap. 45. fol. 36 ideò maior dignitas erat riqui hominis, quàm Infançonis, quod etiam comprobat Cabed. d. deciſ. 107. n. 3.

Ad tit. 22: Ordin. Regiæ.

Que as Igrejas não ſejão tributarias por eſtarem em terra reguenga.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 Nota quod Reguenguos ſunt prædia Principis, quæ nouiter quæſita à Mauris, vel barbaris alicui concesſit cum debito canone, & certa penſione præſtanda, & ideò dicũtur Reguenguos, quaſi Regia prapria bona. Ita Emman. Mendez á Daſtro in Repert. Ordin. verbo Reguengos fol. mihi 112. dicũtur etiã bona patrimonialia, vel patrimoniales fundi ſecundũ Valaſ. do Iure emph. q. 13. n. 1. verſ. Hos autem.

2 In text. ibi *(quando por foral, &c.)* Quia res affectæ aliquo onere reali antequam ad Eccleſiã perueniſſent, tenetur Eccleſia illud ſubire iuxta cap. Si tributum 11. q. 1. cap. 1. de Cenſib. Valaſc. de Iure emphyt. cap. 17. n. 7. P. Azori. Inſtit Moral. p. 1. lib. 5. cap. 13. col. 415. Cald. Pereira de Empt. cap. 8. n. 34.

Ad tit. 24 Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 13.

Que ſe não poſſa comprar, nem receber em penhor, prata, & ornamentos das Igrejas.

Argẽtum, & Eccleſiæ ornamenta nõ poſſunt emi, nec in pignus accipi.

Ad Princip. Ordin. Regia.

1 Vide l. Sancimus 18. Cod. de Sacroſanct. Eccleſ. P. Rebello de Obligat. Iuſtit. p. 2. lib. 16. q. Vni. de Obligat. contractus pignor. n. 4.

2 In text. ibi (*que nenhũa peſſoa compre*

compre) Nota quod non poſſunt emi, nec vendi res ſacræ, & religioſæ l. Nemo Cod. de Sacroſ. Eccleſ. l. Et liberi cum ſeq. ff. de Contrah. empt. Mozz. de contract. tract. de Empt. tit. de rebus quæ emi, vel vendi poſſunt à n. 24. Limita ſi res ſacræ vendantur, aurum, vel argentum Eccleſiæ capiatur ad captiuos redimẽdos, & careere detentos liberandos, aut propter imminens Eccleſiæ periculum. Vide Cou. lib. 2. Vari. cap. 16. n. 6. Perez l. 1. col. 12. tit. 2. lib. 1. Ordin. Mozz. vbi ſupra. Surd. conſ. 397. nu. 43. Morl. in emporio iuris Ciuilis p. 1. tit. 1. q. 16. nu. 26. D. Mart. de Iuriſdict. p. 4. cent. 1. caſu 10. n. 3.

3 In texr. ibi (*nem receba em penhor*) Vide cap. 1. de Pignorib. Mozz. de Contract. tract. de Pignorib. & hypoth. tirul. de rebus quæ pignori dari poſſunt n. 13.

Ad tit. 25. Ordin. Regiæ. *In antiq. tit. 14.*

Como ſe entenderão os priuilegios dados às Igrejas, &c.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 Vide D. Mart. de Iuriſdict. p. 4. cent. 1. caſu 13. Flores de Mena Vari. lib. 2. q. 21. n. 207. Et de religioſorum famulis vide D. Mart. d. p. 4. caſu 111. num. 6. Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 2. quæſt. 67. art. 1.

2 Nota quod ſerui, qui in clericorum dominio ſunt, & alij miniſterio Eccleſiæ perpetuo addicti gaudent priuilegijs exemptionis à tributis. Vide Theſaur. deciſ. 22. n. 5. & deciſ. 116. num 12. Capic. deciſ. 12. n. 2. D. Mart. de Iuriſdict. p. 4. cent. 2. caſu 111. n. 1. Dom. Chriſtophor. de Paz in ſcholijs ad leges ſtyli l. 32. à princip. P. Soar. de defenſione Fidei contra Anglicanæ ſectæ errores lib. 4. diſp. 29. n. 12.

3 In nouiſſima iuſtitiæ reformatione §. 6. ita diſpoſitum eſt. *E por conuir aſsi à boa execução da juſtiça, hey por bem que dos priuilegios concedidos aos caualleiros do habito de São Ioão do hoſpital de Hieruſalem, neſtes Reynos, & Senhorios de Portugal gozem sòmente nas cauſas criminaes ſeus eſcrauos, & criados que viuerem com elles das portas a dentro, ou tiuerem delles ordenados de que ſe ſuſtentem.* *Nouiſſima iuſtitia reformatio.*

AD §. I.

Vide Theſaur. Pedam. deciſ. 116. n. 8. Flores Vari. lib. 1. q. 21. nu. 207. An colonus Eccleſiæ exemptæ teneatur ad decimas? Vide Gutier. Pract. lib. 4 q. 39. n. 7.

AD §. II.

Vide Surd. deciſ. 35. à n. 1. Maſcar. de Probat. concl. 755. à princip. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. collect. 131. in princip. Gonzal. ad reg. 8. Cancel gloſ. 51. à num. 16. Farin. in Praxi crimin. q. 55. num 9. Cardin. Thuſc. tom. 3. lit. F. concl. 72. Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ in cauſis eccleſiaſticis p. 2. q. 50. nu. 16. Melch. Phœb. deciſ. 32. n. 12.

Ad tit. 26. Ordinat. Regiæ. *In antiq. tit. 15.*

Dos direitos reaes.

Vide cap. 1. Quæ ſint regalia, & apud Hiſpanos l. 2. tit. 1. part. 2. & l. 11. tit. 28. part. 3. Caſſan. in Catalogo gloriæ mundi p. 1. conſid. 24. *De Iuribus regalibus.*

Digitized by Google

latiſsimè Frat.Hie
4. de Republ.gen
tier.Pract.lib.3 q.
Garci.de Nobilit
Bobadill. in ſua P
16. nu 38. Cabe
totam vbi n.1. ir
antigamente erão
ração, & de bond
non deſunt qui
mines olim nob
rum Regum f
eſſe,quorū non
bo, *Rico*, fineba
co , Alarico , S
Theodorico , .
Eduardum N
Chronica R
verſo. Argote
58. pag.49. C
num.32.
6 Infanço
Gardiol.in t
paña cap.28
Republ. ge
Pract lib.3.q.
tis ſequent
litica lib.2.
p.2. deciſ.
biliori Pet
filius fuit.
da Maya
ri dixiſſe:
nis : quæ
non pro l
homine n
de Lara.&
obueniſſe
vbi ſupra,
nec Argo
bilitaris
5 ideo
minis
am co
, ñ

ciues pro Principis ſui filia monaſterium intrante dotanda non magis quam pro ea matrimonio collocanda.

AD §. V.

In text. ibi (*ou per qualquer outra maneira que neceſſario for*) Vide l. Neminem Cod. de Sacroſ. Eccleſ. vbi de angarijs, & per angarijs Flores de Mena Vari. lib. 2. q. 21. n. 62. & 65.

AD §. VI.

In text. ibi (*ou de qualquer outra ſemelhante neceſſidade*) Veluti pro iuuādo Rege contra hæreticos etiam in clericis vt per P. Henriq. in Summ. p. 2. lib. 10. cap. 15. pag. 907.

AD §. VII.

Vide cap. 1. Quæ ſint regalia verſ. Angariarum vbi Sebaſt. Næui. n. 195. cum ſeqq. Roſenth. de Feudis cap. 5. concl. 70. Menoch. conſ. 302. nu. 29. verſ. Duodecimo.

AD §. VIII.

Via publica. 1 In text. ibi (*& as eſtradas, & ruas publicas*) Vide cap. 1. Quæ ſint regalia verſ. Viæ publicæ vbi Sebaſt. Næui. à num. 8.

Flumina nauigabilia. 2 In text. ibi (*& os rios naueganeis*) Vide d. cap. 1. verſ. Flumina nauigabilia, & §. Flumina Inſt. de rerum diuiſ. D. Barboſ. in priuatis ſcholijs ad l. Quominus ff. de Fluminib. n. 6. vbi Iaſ. n. 13. Menoch. remed. 6. retin. num. 54.

3 In text. ibi (*& poſto que o vſo das eſtradas*) Vide Cabe. p. 2. deciſ. 18. n. 4.

4 In text. ibi (*commum*) Vide d. §. Flumina, & l. Fluminum 14. in principio ff. de damno infecto.

AD §. IX.

Vide cap. 1. Quæ ſint regalia verſ. Portus vbi Sebaſt. Næui. à num. 47. Petr. Gregor. Syntagm. iuris lib. 3. cap. 14. n. 7. Pereg. de Iure fiſci lib. 1. tit. 1. n. 17. Cabed. p. 2. deciſ. 46. n. 6. *Portus.*

AD §. X.

Vide l. Inſulæ 9. ff. de Iudic. Bart. in tract. de Inſula. Xuar. alleg. 17. n. 2. & conſ. 1. de Vſu maris n. 2. & 3. *Inſula.*

AD §. XI.

De Caſtellis, & fortalitijs vide Gregor. l. 1. tit. 18. part. 2. & remiſsiue Cabed. p. 2. deciſ. 17. n. 8. Et de carceribus Farin. conſil. 51. n. 2.

AD §. XII.

Vide cap. 1. Quæ ſint regalia verſ. Ripatica vbi Sebaſt. Næui. n 51. cum duobus ſeqq. Cæpol. in tract. de ſeruitut. ruſticorum præd. cap. 36. rub. de Ripa n. 11. Pereg. de Iure fiſci lib. 1. tit. 1. n. 24.

AD §. XIII.

1 Vectigalia, & gabellas ſolus Princeps non recognoſcens ſuperiorem imponit quæ vectigalia inter regalia referuntur cap. 1. Quæ ſint regalia verſ. Vectigalia vbi Sebaſtian. Næui. à num. 54. Boſſi. in Pract. titul. Vectigalia qui poſsint imponere, & in tit. de Principe num. 95. Menoch. conſ. 302. n. 27. verſ. Quinto Menc. Illuſtri. lib. 2. cap. 8. n. 1. Salon in 2. 2. D. Thomæ tom. 1. q. de Vectigalib. art. 3. controuerſ. 1. P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſput. 666. Cardin. Thuſc. lit. G. concl. 1. n. 7. & *Vectigalia, & gabellas imponere.*

P 4 lit. V.

ſid.24. Valaſc. de Iure emphyt.q.8. num.32.Cabed.p.2. deciſ.42. & 81. Menoch.conſ.302.á n.26.

Ad Princip. Ordin. Regia.

Capitaneos, & duces belli creare. Vide Pereg. de Iure fiſci lib. 1. tit.1.§ 14.Cabed.p.2.deciſ.43.n.3.& vide deciſ.87. Sebaſt.Næui. ad lib. 2. feudorum tit.56. nu.302. & ſeq. pag.417.

AD §. I.

Magiſtratus creare. Vide Auth.de defenſoribus ciuit. §. Nos igitur collat.3. Auth. Vt iudices ſine quoquo ſuffragio §.Illud videlicet collat.2.l.1. §.Cum vrbem ff.de officio præfecti vrbis. Auil.ad cap.1.Prætor. Auend. de Exequendis mand. p.1.cap.1 n.1. poſt Caſſan. Cou.& Auil. Cabed. p. 2. deciſ.43. Menoch.conſ.302.nu. 29. verſ.Decimo quinto.

In text.ibi (*para fazer*) Vel diminuere,aut extinguere ex Azeued.ad l.11.n.6.tit.3.lib.7.nouæ Recop.

Tabelliones creare, In text.ibi (*tabelliães*) Vide Greg. l.22.verbo Eſcriuano tit.9.part.2.& l.3.tit.19.part.3.l.5.tit.2. lib.7. nouæ Recopilat.Curi.Philip.p.1.§.2.n.4. Perez l.2.titul.5. lib 2. Ordin. pag. 256. Azeued.tit.25. in princip. n.3. lib.4.nouæ Recop. Auend.de Exequendis mand.p.1. cap.10. n.1.Soar. de Paz in Pract. annot.vlt. num.13. Sebaſt.Næui.ad lib.2.Feudor.tit.56. num.316.pag.mihi 418. Cabed.p.2. deciſ.33. nu.1. Quid in electionibus ſcribæ, camerarij, & ſcribæ orphanorum, vel iudicis eorum, quæ aliquibus oppidis ex longa conſuetudine competunt decurionibus, an priuatiuè competant,vel poſsit Rex prouidere quando viderit expedire? Dic quod ſic, & vide Cabed. deciſ. 91.n.3.p.2.

AD §. II.

Vide cap.1. Quæ ſint regalia l.1. Cod.Vt armorum vſus lib.11.Pereg. de Iure fiſci lib.1.tract.1.n.14. & 15. Menoch.conſ.302.n.24. cum.ſeqq.

AD §. III.

Vide cap.1.Quæ ſint regalia verſ. Monetæ.Cou.de Numiſmat. cap.8. num.1. Mynſing.cent.4.obſeru.24. Matienſ.l.1.gloſ.13.tit.10.lib.5.nouæ Recopil. Pereg. de Iure fiſci lib.1. tract.1.n.25.& tract.2.n.97.. Farin. in Praxi crimin.p.5.q.115.n.22. cum ſeqq. Motl. in Emporio iuris p. 1. tit.9.q.24.n.4. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Moneta nu.2. Cabed. p. 2. deciſ.45. Menoch. conſ. 302. n.28. Chriſtoph. de Paz in Scholijs ad leges ſtyli l. 78. nu. 72. Vincent. Carot.in tract.de Locato p.1. tit.de Origine locati nu.4. nouiſsime Benedict. Ægid. ad l.ex hoc iure ff. de Iuſtit.& iure cap.8.de Empt.& vendit. num.7. vbi etiam aſſerit quod à Principe homini priuato, ſeu familiæ priuatæ cudendæ pecuniæ licentia concedi nequit, & conceſſa non valet. *Monetam cudere.*

AD §. IIII.

In text.ibi (*ou de ſuas filhas*) Vide Syluan. conſ.9. nu.15. Auendan. de Exequendis mand.p.2.cap.14.nu.1. Menoch.conſ.32.num.30.55.& 70. D.Barboſ. in l. 1. ff. Soluto matrim. p.4. nu.14. vbi reſoluit quod vaſſalli non tenentur præſtare ſubuentionem, quando filij dominorum matrimonium contrahunt. Princeps tamen non poteſt collectare pro filia maritanda ex Mench.Illuſtr.cap. 7. n.3. vbi nu.4. reſoluit non teneri ciues

Digitized by Google

ciues pro Principis ſui filia monaſterium intrante dotanda non magis quam pro ea matrimonio collocanda.

AD §. V.

In text. ibi (*ou per qualquer outra maneira que neceſſario for*) Vide l. Neminem Cod. de Sacroſ. Eccleſ. vbi de angarijs, & per angarijs Flores de Mena Vari. lib. 2. q. 21. n. 62. & 65.

AD §. VI.

In text. ibi (*ou de qualquer outra ſemelhante neceſſidade*) Veluti pro iuuãdo Rege contra hæreticos etiam in clericis vt per P. Henriq. in Summ. p. 2. lib. 10. cap. 15. pag. 907.

AD §. VII.

Vide cap. 1. Quæ ſint regalia verſ. Angariarum vbi Sebaſt. Næui. n. 195. cum ſeqq. Roſenth. de Feudis cap. 5. concl. 70. Menoch. conſ. 302. nu. 29. verſ. Duodecimo.

AD §. VIII.

Via publica. 1 In text. ibi (*& as eſtradas, & ruas publicas*) Vide cap. 1. Quæ ſint regalia verſ. Viæ publicæ vbi Sebaſt. Næui. à num. 8.

Flumina nauigabilia. 2 In text. ibi (*& os rios naueganeis*) Vide d. cap. 1. verſ. Flumina nauigabilia, & §. Flumina Inſt. de rerum diuiſ. D. Barboſ. in priuatis ſcholijs ad l. Quominus ff. de Fluminib. n. 6. vbi Iaſ. n. 13. Menoch. remed. 6. retin. num. 54.

3 In text. ibi (*& poſto que o vſo das eſtradas*) Vide Cabe. p. 2. deciſ. 18. n. 4.

4 In text. ibi (*commum*) Vide d. §. Flumina, & l. Fluminum 24. in principio ff. de damno infecto.

AD §. IX.

Vide cap. 1. Quæ ſint regalia verſ. Portus vbi Sebaſt. Næui. à num. 47. *Portus.* Petr. Gregor. Syntagm. iuris lib. 3. cap. 14. n. 7. Pereg. de Iure fiſci lib. 1. tit. 1. n. 17. Cabed. p. 2. deciſ. 46. n. 6.

AD §. X.

Vide l. Inſulæ 9. ff. de Iudic. Bart. *Inſula.* in tract. de Inſula. Xuar. alleg. 17. n. 2. & conſ. 1. de Vſu maris n. 2. & 3.

AD §. XI.

De Caſtellis, & fortalitijs vide Gregor. l. 1. tit. 18. part. 2. & remiſsiue Cabed. p. 2. deciſ. 17. n. 8. Et de carceribus Farin. conſil. 51. n. 2.

AD §. XII.

Vide cap. 1. Quæ ſint regalia verſ. Ripatica vbi Sebaſt. Næui. n 51. cum duobus ſeqq. Cæpol. in tract. de ſeruitut. ruſticorum præd. cap. 36. rub. de Ripa n. 11. Pereg. de Iure fiſci lib. 1. tit. 1. n. 24.

AD §. XIII.

1 Vectigalia, & gabellas ſolus Princeps non recognoſcens ſuperiorem imponit quæ vectigalia inter regalia referuntur cap. 1. Quæ ſint regalia verſ. Vectigalia vbi Sebaſtian. Næui. à num. 54. Boſsi. in Pract. titul. Vectigalia qui poſsint imponere, & in tit. de Principe num. 95. Menoch. conſ. 302. n. 27. verſ. Quinto Menc. Illuſtri. lib. 2. cap. 8. n. 1. Salon in 2. 2. D. Thomæ tom. 2. q. de Vectigalib. art. 3. controuerſ. 1. P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſput. 666. Cardin. Thuſc. lit. G. concl. 1. n. 7. & *Vectigalia, & gabellas imponere.*

P 4 lit. V.

lit. V. concl. 32. Cabed. p. 2. deciſ. 49. num. 4. Alexand. Trentaſinq. Vari. lib. 1. titul. de Iure fiſci reſolut. 5. á num. 1.

Defraudans iuſta vectigalia, pedagia, vel nõ toria an teneatur ad reſtitutionem.

2 Nota illum, qui fraudat iuſta vectigalia, pedagia, portoria, vel quæcunque alia tributa vltra peccatum teneri ad reſtitutionem, quia aufert, & retinet alienum contra iuſtitiam ſcilicet debitum Principi, ſeu conductori tributorum, ſeu ex conſenſu populorum in comitijs, vel aliter habito, vel ex legis, aut Principis iuſto præcepto, & ex iuſtitia ad onera Reip. ſubeunda, bella gerenda, dignitatem Regiam conſeruandam, ſi autem cauſa gabellæ, & aliorum tributorum ceſſet, propter quæ fuit impoſita, licitum erit gabellam, vel tributum defraudare, quamuis á principio iuſte poſitum fuiſſet, quod intellige dummodo alia cauſa priori ſimilis in genere, vel in ſpecie in ordinem ad bonum commune non ſuperuenerit, colliguntur hæc ex Menoch. de Arbitr. caſu 397. Cou. in reg. Peccatum p. 2. §. 5. n. 5. Mench. quæſt. frequent. cap. 10. nu. 43. & de Succeſſ. creat. lib. 3. §. 28. n. 28. Gregor. de Valentia tom. 3. diſp. 5. q. 6. puncto 5. Mich. Salon tom. 2. q. de tributis art. 2. Parlador. rerum quotid. lib. 1. cap. 3. nu. 28. Beja reſponſ. caſuum conſcientiæ p. 1. caſu 13. Sayr. in Claui Regia lib. 9. cap. 16. n. 29. cum ſeqq. Morl. in emporio iuris p. 1. tit. 1. q. 8. n. 4. Pradil. in Summa legum pœnal. p. 2. caſu 38. nu. 2. P. Molin de Iuſtit. tract. 2. diſp. 674. P. Paul. Comit. reſponſ. moral. lib. 4. q. 35. P. Soar. de legib. lib. 5. cap. 18.

AD §. XIIII.

Piſcationis ius.

Vide cap. 1. Quæ ſint regalia verſ. Piſcationum reditus vbi Sebaſt. Næui á num. 251. Rutg. Rulan d. de Commiſſar. p. 4. lib. 2. cap. 9. Xuar. alleg. 17. nu. 11. & 12. Petr. à Petra in tract. de Poteſtate Princip. cap. 7. nu. 13. & in tract. de Fideicom miſſ. q. 13. n. 574. Menoch. conſ. 302. nu. 31. verſ. Decimo octauo, & conſ. 498. n. 20. Surd. conſ. 240. nu. 10. Cabed. p. 2. deciſ. 54. & deciſ. 81. n. 2.

AD §. XV.

Salinarũ reditus.

Vide cap. 1. Quæ ſint regalia verſ. Et Salinarum, vbi Sebaſtian. Næui. à n. 255. Gam. deciſ. 31. D. Barboſ. in l. Diuortio §. Si vir nu. 29. ff. Soluto Matrim. Cabed. p. 2. deciſ. 53. & deciſ. 81. n. 2.

AD §. XVI.

Venæ metallorum.

1 Vide Pereg. de Iure fiſci lib. 4. tit. 2. D. Barboſ. in l. Diuortio §. Si vir à n. 18. ff. Soluto matrim. Cabed. p. 2. deciſ. 55. Sebaſt. Næui. ad cap. 1. Quæ ſint regalia verſ. Argentariæ á n. 237. Menoch. conſ. 302. nu. 29. in fine verſ. Decimo ſexto. Cald. Pereira de Extinct emphyt. cap. 3. n. 13. vbi etiam quod ſi in fundo priuatorum reperiantur.

2 De theſauris vide Doct. in l. Vni. Cod. de theſauris lib. 10. & apud Hiſpanos l. 48. tit. 28. part. 3. Gom. l. 45. Tauri n. 51. Valaſc. de Iure Emphyt. q. 15. Auend. de Exequendis mand. p. 1. cap. 4. n. 33 Peregrin. d. tit. 2. n. 1. cum ſeqq. D. Barboſ. d. l. Diuortio §. Si fundum à num. 26. Cabed. p. 2. deciſ. 56. Cald Pereira de Empt. cap. 21. nu. 4. & 6. Sayr. in Claui Regia lib 9. cap. 9. à nu. 8. P. Molin. de Iuſtit tract. 2. diſp. 56. P. Rebello de Obligat. Iuſtit. p. 1. lib. 1. q. 15. ſect. 2. n. 12. Menoch. conſ. 302. nu. 31. Gutier. de tutelis 3. p. cap. 26.

Digitized by Google

AD §. XVII.

Bona vacantia. Deſumitur ex l. 1. ff. de Iure fiſci l. 1. Cod. de bonis vacant. lib. 10. Concordant apud Hiſpanos l. 3. tit. 13. part. 6. vbi gloſ. 9. & l. 12. tit. 8. lib. 5. nouæ Recop. vbi Azeued. & Matienſ. gloſ. 1. Vide Roj. de ſucceſſ. cap. 34. num. 1. Menoch. conſ. 302. n. 28. verſ. Octauo. Pereg. de Iure fiſci lib. 4. tit. 3. n. 1. P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 164. verſ. Vndecima concluſio. Cabed. p. 2. deciſ. 51. & 52. & 61. á nu. 1. Surd. de Alimentis tit. 1. q. 11. à nu. 16. Intellige non relicta vxore vel illius marito per Ordinat. infra lib. 4. tit. 94.

AD §. XVIII.

Bona condematorũ. Vide cap. 1. Quæ ſint regalia verſ. Condemnatorum vbi Sebaſt. Næui. à num. 194. & l. Bona damnatorum Cod. de bonis proſcript. Viui. to. 2. Commun. Opinion. lib. 9. tit 31. nu. 47. Gam. de Sacram. præſtandis vltimo ſupplicio damnatis q. 6. n. 10. Pereg. de Iure fiſci lib. 5. tit. 1. à. nu. 4. P. Molin. de Iuſtit. tom. 4. tract. 3. diſp. 20. nu. 8. & 9. Cabed. p. 2. deciſ. 57. Menoch. conſ. 301. nu. 29. verſ. Vndecimo.

AD §. XIX.

Indigni. Vide cap 1. Quæ ſint regalia verſ. Quæ ab indignis vbi Sebaſt. Næui. à n. 189. Pereg. de Iure fiſci lib. 2. tit. 2. n. 1. Petr. Gregor. Syntagm. iuris lib. 3. cap. 12 n. 6. Cabed. p. 2. deciſ. 58. & vide quod deciſ. 81. n. 23.

AD §. XX.

Vide Cabed. p. 2. deciſ. 62. vbi commiſſum quando committat exportans merces prohibitas.

AD §. XXI.

Dixi infra lib. 5. tit. 1. in Princip. nu. 4. pag. 247. vbi plures citaui Doctores, quibus adde Sebaſt. Næu. ad cap. 1. quæ ſint reg. á n. 260. *Bona committentiũ crimen hæreſis, vel læſæ maie.*

AD §. XXII.

1 Vide cap. 1. Quæ ſint regalia verſ. Et bona cõtrahentium inceſtas, vbi Sebaſt. Næui. á n. 192. l. Si quis Cod. de inceſtis nupt. Menoch. conſ. 302. n. 29. verſ. Decimo. Latè, & eleganter Pereg. de Iure fiſci lib. 5. tit. 1. de publicat. bonorum n. 12 cum ſeqq. Paleoth. in tract. de Nothis, & ſpur. cap. 43. n. 3. Gam. deciſ. 352. num. 1. Petr. Gregor. Syntagm. iurs lib. 9. cap. 11. nu. 4. Duenh. reg. 150. Farin. in Praxi crim. q. 149. n. 127. *Bona contrahentiũ inceſtas nuptias.*

2 Limita primò ſi matrimonium non ſit copula conſumatum, quia tunc non incurritur pœna impoſita contrahentibus inceſtas nuptias. Vide Pereg. d. tit. 1. n. 18. & poſt Cou. Clar. Duenh. & alios D. Barboſ. in l. Si ante nu. 26. ff. Soluto matrim. vbi cõtra ipſos contrariũ ſequi videtur.

3 Limita ſecundò dacta ignorantia tẽpore contractus. Vide Duenh. reg. 150. limit. 1. Cou. de ſponſal. p. 2. cap. 6. §. 8. Pereg. d. tit. 1. n. 13. & lib. 4. tit. 5. n 18. remiſſiuè agit an ignorantia iuris excuſet prout ignorantia facti, & an ſufficiat ignorantia alterius contrahentium.

4 Limita tertiò diſpenſatione interueniente vt per Gam. deciſ. 180. & deciſ. 352. incip. Qui contrahit n. 3. vbi contrarium videtur tenere contra ſupra citatam deciſ. ſed cum prima conuenit. Rebuff. ad leges Galliæ in proœm. gloſ. 5. n. 65.

Nota

5 Nota quod hæc condemnatio fit ipſo iure, abſque aliqua ſententia. Vide Soar. recept. ſentent. verbo Nuptias inceſtas. Pereg. d. tit. 5. n. 15. Gam. d. deciſ. 353. n. 1. in med.

6 In text. ibi (*dos que caſaõ*) Intelligo de facto, cum de iure non valeat. Vide Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 36. n. 6.

7 In text. ibi (*naõ hauendo deſcendentes lidimos*) Vide Farinac. d. q. 149. n. 130.

AD §. XXIII.

Hæreditas vel legatū relictum ſub tacita fide de reſtituendo incapaci.

1 Deſumitur ex l. Cum quidam §. Diuus verſ. In tacito ff de Vſur. & l. Ex facto §. Iulius Longinus verſ. Reſpondi ff de Vulgari, & l. 3. §. Cū ex cauſa ff. de Iure fiſci. Vide Cou. de Sponſal. p. 2. cap. 8. § 5. num. 3. Gom. l. 9. Tauri n. 21. Clar. §. Teſtamentum q. 31. n. 3. verſ. Secùs autem ſi hæres, & in §. vlt. q. 79. n. 7. Pereg. de Iure fiſci lib. 3. tit. 1. n. 5. P. Azori. Inſtit Moral. p 2. lib. 2. cap. 10. á princip. P. Leſsi. tom. 1. de Iuſtit. lib. 2. cap. 19. dubit. 6. n. 60. plures Doctores refert Cened. ad Decretal. collect. 168. à n. 4.

2 An autem hæres teneatur hæc bona ad fiſcum deferre antequam ei petantur? Dic poſſe illa bona retinere in conſcientia, fructuſquè percipere, quouſquè per iudicis ſententiam condemnetur, illiſquè priuetur. Ita Cou. d. §. 5. n. 9. Perez l. 22. ad finem tit. 3. lib. 1. Ordin. Matienſ. l. 6. gloſ. 8. nu. 8. tit. 8. lib. 5. nouæ Recopil. Spin. in Speculo teſtam. gloſ. 16. Princip. n. 48. Morl. in emporio iuris p. 1. tit. 1. q. 9. num. 40. P. Leſsi. d. dub. 6. nu. 61. Cened. d. collect. 168. n. 4. verſ. Ea autem.

3 In text. ibi (*aquilo que aſsi he deixado tacitamente*) Illud ſcilicet in quo accommodauit fidem aufert fiſcus. Vide l. Eum qui §. Pro parte ff. de Iure fiſci. Gom. l. 9. Tauri nu. 22. P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 169. verſ. Quarta concluſio.

4 In text. ibi (*he applicado ao fiſco*) Seculari ſcilicet, ſi rogatus tamen ſit clericus applicatur eccleſiaſtico. Vide P. Molin. d. diſp. 169. verſ. Dubiū eſt. Garci. de tacito Fideicommiſſo n. 41.

AD §. XXV.

De venditionibus, & alienationibus, quæ fiunt de rebus litigioſis dixi infra lib. 4. titul. 10. pag. 19. cum ſeqq. vbi plures Doctores citauimus, quibus adde Alexand. Trentaſinq. Vari. reſolut. lib. 2. tit. de Iudicijs reſolut. 17.

AD §. XXVI.

De rebus quæ emere poſſunt temporales Regij officiales dixi infra lib. 4. tit. 15. pag. 32. cum ſeqq.

AD §. XXVII.

In text. ibi (*para as desfazer*) Ne vrbs ruinis deformetur leges duodecim tabularum ſtatuerunt tignum alienum ædibus iniunctum non poſſe vendicari vt euellatur, ſed agi poſſe ad duplum vt in l. 1. ff. de tigno iniuncto, & in l. In rem § Signum ff. de rei vendic. & in l. Cætera §. hos Senatus in 1. ff. de leg. 1. Cald. Pereira de Extinct. emphyt. cap. 2. n. 2.

AD §. XXVIII.

Deſumitur ex Auth. Bona damnatorum Cod. de bonis proſcript. Vide Pereg. de Iure fiſci lib. 5. tit. 1. num. 4. cum ſeqq. Gam. de Sacram. præſt. q. 6. nu. 10. P. Molin. de Iuſtit. tract. 3.

Bona dānatorum ad amiſſionē vitæ, ſtatus, vel libertatis

Digitized by Google

ſine deſcẽdentibus, aut aſcendentibus vſq; ad tertiũ gradum inſiſtantur.

tract. 3. diſp. 20. nu. 8. & 9. Benedict. Pinel, Select. iuris interpret. lib. 2. cap. 20. nu. 2. Benedict. Ægid. in repet. l. 1. cod. de Sacroſ. Eccleſ. p. 1. §. 5. n. 17.

AD §. XXXII.

1 Vide Farin. in Praxi crimin. p. 5. q. 128 n. 47. vbi tenet quod bona occidentis ſe ipſum applicantur fiſco vbi numeris ſeqq. hoc ampliat, & limitat.

Ius conficiendi, & vendendi ſaponem.

2 Ius conficiendi, & vendendi ſaponem eſt regale vt per Cabed. p. 2. Areſto 8. licet aliud velit, & dicat iudicatum fuiſſe Gam. deciſ. 31.

Facultas concedẽdi ſecuritates bãnitis

3 Facultas concedendi ſecuritates bannitis, & condemnatis eſt de reſeruatis Principi. l. Relegati in fine ff. de Pœnis. Farinac. in Praxi crim. p. 1. q. 29. n. 80.

Legitimãdi poteſtas

4 Legitimandi poteſtas annumeratur inter ea quæ Principi reſeruãtur. Vide Caſſan. in conſuet. Burgund. rub. 8. § 3. verbo Abinteſtat n 28. pag. 287. & §. 5. n. 40. pag. 295. Roland conſ. 96. n. 2. vol. 3. Menoch. conſ. 17. nu. 9. Maſcard. de Probat. concl. 324. n. 2. Cald. Pereira quæſt. foréſ. conſ. 4. n. 33. Surd. conſ. 1. n. 25.

Legitimationes in hoc Regno non ſunt veræ, ſed diſpenſationes.

Legitimationes in hoc Regno non ſunt veræ legitimationes, ſed potiùs diſpenſationes. Vide Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Sine curatore n. 51. verſ. Aduerto tamen, & n. 52. & de Nominat q. 21. nu. 64. & in reſponſo pro Sebaſtiano Limpo nu. 46. & 47. & quæſt. forenſium lib. 1. q. 28. n. 23. Valaſc. conſ. 163. n. 7. & de Partit. cap. 12 n. 42. Cabed. p. 2. deciſ. 69. nu. 3. Menoch. conſ. 181. n. 17. & conſ. 306. nu 24. cum ſeq. & conſ. 390. n. 53. Flores ad Gam. deciſ. 11. Garci. de Nobilir. gloſ. 2. nu 77. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 138. n. 41. cum ſeqq.

5 Menſurarum deputatio ſeu exequatio eſt quid regale vel ſaltem de mero imperio, ideo pondera & mẽſuræ cum titulo & inſcriptione Regis vel dominorum loci ſignari debent. Ita Auendan. de Exequendis mand. p. 1. cap. 1. pag. mihi 32.

Ad tit. 27. Ordinat. Regiæ. *In antiq. tit. 45.*

Dos foraes & determinações que ſobre elles ſe tomou.

AD §. I.

IN text. ibi. (*nem iſſo meſmo leuarião, &c.*) Vide Cabed. p. 2. deciſ. 65 & deciſ 109. nu. 1. & nu. 5. vbi tenet hãc Ordin. quatenus admittit præſcriptionem immemorialem contra forale intelligendã eſſe vel in rebus cõtentis in altero forali ſimili, vel in illis perſonis, quæ tempore, quo foralia facta fuerunt, erant in illa poſſeſsione immemoriali.

AD §. II.

In text. ibi. (*ao tempo do contrato*) Loquitur quando certo pretio vel penſione regalia iura fuerunt conceſſa alicui ciuitati, vel oppido, nam tunc non veniunt iura futura, reſoluit D. Barboſ. in l Diuortio §. Quod in anno nu. 18. ff. ſoluto matrimon. Boer. deciſ. 50. nu. 17. Greg. l. 37. tit. 9. part. 6.

AD §. III.

1 In text. ibi. (*que tinhaõ foraes, leuauaõ algum diretto, &c.*) Vide infra hoc lib. tit. 45. §. 34. 35. & 36. Cabed. deciſ. 109 p. 2.

2 In text. ibi. (*pois ſempre contra os taes eſtaua a mà fè*) Nota quod quando con-

docon-

Digitized by Google

do conſtat de mala fide immemorialis præſcriptio nihil operatur. Vide Palat.in repet.cap.notab.1.§.1.nu.7. Cou.in reg.Poſſeſſor p.2.§.8.nu.4. Bald.de Præſcript.1.p.3.princ.q.10. nu.26.Mench.Illuſtr. cap.81.nu.10. verſ. Contrarium Menoch. remed. 15.Recup.nu.417.Maſcard.de Probat.concl.1213. nu.45. cum ſeq.

3 In text.ibi *(estaua a mà fè prouada pelo foral)* Summè ponderanda eſt deciſio, & ratio huius Ordin. quæ deſumitur ex traditis per Abb.conſ. 19. ad fin. lib. 2. quod qui penes ſe habet ſcripturam præſumitur illius habere notitiam Rot.Bonon. deciſ. 71.n.6.& 7. Syluan. conſ.57. n.27. & conſ.70.n.12. Burg.conſ.14.n.39. Menoch.conſ.147.nu.31. Otalor.de Nobilit.2.p.3.p. cap.3. n.4. verſ.His tamen. Surd.deciſ.153.n.3. & deciſ. 288. n.54.& conſ.4.nu.8. Cald.Pereira in reſponſo pro monaſterio de Oſſera n.3. Idem ſi inſtrumentum præſentauerit in iudicio, vel de eo mentionem fecerit vt per Aym. conſ. 201.n.31. Surd.conſ.4.n.46. & conſ.5.n.37.& conſ.351.num.19. Et præſumptio iſta non facit omnimodam probationẽ malæ fidei, & purgatur per 30. annos ex Iaſ. in l. fin. Cod.Vnde vi num.17. Cou. in reg. Poſſeſſor p.2. § 8. nu.4. Deci.conſ. 328. col.fin. Afflict.deciſ.13. num.11. Grat.conſ.65.n.24. cum ſeq.vol.2. faciunt quæ Viui.tom.1. Commun. Opinion.lib.4.tit.9.n.298.pag.508. Menoch.lib.6. de Præſumpt. q.23. n. 64. & 74. & conſequenter contra contenta in ea non poteſt prætendi præſcriptio, quia conuincitur de mala fide, ſequitur Felin. in cap. Si diligenti col.3. ad finem de Præſcript. Deci.conſ.267.ad finem, eleganter D.Barboſ.in priuatis ſcholijs ad l.Quominus nu 31.ff de Flumin. & in terminis id quod determinat hæc Ordin.tradit Bald.de Præſcrip. 1. p.3.princ.q.10.n.26.

Ad tit.28.Ordin.Regiæ.

Que as alfandegas, ſizas, terças, &c. *In antiq. tit.45. à §.6.*

Ad Princip.Ordin.Regiæ.

1 IN text.ibi *(faluo ſe expreſſamente forem nomeados, & dados na dita doação)* Nec ſufficit generalis mẽtio, quia ſpecificam requirit hæc lex iuxta reſoluta per Afflict. deciſ. 220. n.16. & vide Garci.de Nobilit. gloſ.1.§.1.n.4.cum ſeqq. Et ius exigendi gabellas non poteſt præſcribi ſecundùm Azeued.ad l.2.tit.14.lib. 4. nouæ Recop. Ad acquirendum tamen ius gabellarum requiritur titulus expreſſus cum ſit de maximo imperio, & iuriſdictione, & ſine titulo non poteſt præſcriptione acquiri, prout iudicatum fuit in ſupremo Senatu anno Domini 1618.& refert Phæb.deciſ.24.n.28.in fine. *Senatus Supplic. iudicauit.*

2 Nota quod quando Princeps motu proprio aliquid concedit clauſula non obſtante tali lege neceſſaria non eſt ex Burg.conſ.45.n.21.

AD §.II.

Nota quod tertia bonorum conciliorum, & Reip.ad Principem iure proprio non ſpectat, ſed deputata eſt operibus publicis, & murorum reſtaurationi, quorum Princeps pro ſuo munere curator eſt, vt per Cabed.p.2.deciſ.59.

2 In text.ibi *(para as obras das fortalezas, & muros)* Vide Cabed.p.2.deciſ.26.n.vlt. vbi reſoluit quod ciues domi caſtrorum, ſeu arcium non tenentur illas reficere tempore belli, ſed

ſed refici debent de redditibus Tertiarum, vt vocant, quæ ſoluendæ ſunt Regi, & limitat in arcibus, & caſtellis, quorum reparatio pertinet ad perfectos arcium, ſeu Alcaides mòres, & ſublimitat caſu, quo hæc reparatio ad eos non pertineat, quia tunc ex dicta tertia eſt facienda.

In antiq. tit. 34.

Ad tit. 29. Ordin. Regiæ.

Dos relegos.

HVius verbi ethymon deductum videtur à verbo, relego, quaſi alia vina videantur relegata, & ſemota, durante tempore, in quo Regis vina vendi ſolent. in hoc oppido Vimaranenſi erant menſes Ianuarij, & Februarij huius telegationis, ſed compoſitione facta in pecunia quòtannis ſoluenda telegatio ſublata eſt, vt habetur in fotali conceſſo prædicto oppido.

Nota quod á Kalendis Nouembris vinum nouum poteſt bibi l. IubemusCod. de erogat. milit. annonæ Vide Rip. de Peſte tit. de remedijs ad conſeruandam vbert. n. 143.

In antiq. tit. 32.

Ad tit. 30. Ordin. Regiæ.

Que as herdades nouamente acquiridas por elRey, não ſejão auidas por reguengos.

A Tempore Petri Regis bona immobilia Regi, & coronæ Regiæ quocunque titulo acquiſita non potiuntur immunitatibus, & priuilegijs, quæ antea conceſſa fuerũt agricolis colẽtibus prædia Regi tributaria, quæ regalenga, ſeu reguenga appellãtur, vel fundi patrimoniales, de quibus Vaſc. de Iure emphyt. q. 13. vbi n. 1. verſ. Hos autẽ, tradit poſſe alienari ſine Regis conſenſu, & idem reſoluunt Cald. Pereira de Extinct. emphyt. cap. 2. n. 9. & Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap 36. n. 33. licet Cald. d. tract. cap 4. nu 35. contrarium aſſerere videatur, ſed illius ſententia, quam ſecundo loco aſtruit, intelligenda eſt in prædijs, & alijs bonis immobilibus à Rege emphyteuſim conceſsis ad vitas, vel in perpetuum, eo pacto, vel conditione ne vendi, vel alienari poſſint abſquè Regis aſſenſu, in alijs autem prædijs, & bonis, quæ ab antiquo præſtita certa penſione à colonis poſsidentur alienari, & diuidi non prohibentur, extat ſententia lata in Senatu ciuilium cauſarum anno Domini 1578. iudicibus D.D. Antonio Dinis, & Gaſpare Ferrazio, ſcriba Ludouico Gondicalico à Pina inter Franciſcum Gondicaluum, & Antonium Peixotium huius oppidi Vimar. verba autem ſunt. *O qual caſal, poſto que foſſe foreiro a Dom Duarte que Deos tem, ou à Infanta ſua mãy, por eſtar no reguengo, os taes bẽes de reguengo ſe podem alimentar liuremente, ſem conſentimento do direito ſenhorio, com lhe ficar ſalua ſua penſaõ ſegundo direito,* nec etiam ſolui debet laudemium, quia Regis conſenſus non poſtulatur.

Senatus ciuilium cauſarum iudicauit.

Ad tit. 31. Ordinat. Regiæ.

In antiq. tit 33.

Que os que tèm herdades nos reguengos não gozem, &c.

Ad Princip. Ordin. Regiæ.

IN text. ibi (*& ſerão conſtrangidos para a vezinhança & encarregos dos conſelhos*) Aliàs enim hi à muneribus

bus perſonalibus excuſantur l.Semper §. Coloni ff. de Iure immun. l. fin. Cod.qui dati tut.l.Coloni Cod. de Excuſat.tutor. Vide Montan.de Tutelis cap .35. num. 224. & ſeq. Gutier.eod.tract.p.1.cap.20.n.16.

in antiq. tit.21.

Ad tit.32.Ordin.Regiæ.

Que os Almoxarifes del Rey, ou outrem, não tome couſa algũa do nauio que ſe perder.

Ad Princip.Ordinat.Regiæ.

VIde l.1. in fine ff. de Naufragijs,& l.1.l.De ſubmerſis Cod. eod.tit.lib.11. & apud Hiſpanos l.9. tit.10. lib.7. nouæ Recopil. vbi Azeued. P. Azori. Inſtit. Moral. p.2.lib.11. cap.5. col.1237 Farin. in Praxi crimin.p.6. quæſt.168. nu.71. cum multis ſequentibus.

AD §. I.

Capta in bello iuſto efficiũtur capientiũ.

In text.ibi (*as couſas aſsi perdidas ſerão da quelles que as primeiro occuparem*) Aduerte etiam quod capta in bello iuſto efficiuntur capientium Vide Sayr. in Claui Regia lib.10. tract.2. cap.3.n 31. Cabed.p.2.deciſ.44. nu. 16. Illa verò quæ hoſtes noſtris abſtulerunt poſtquàm in tuta præſidia deducta ſunt,& iterùm recuperata virtute noſtrorum non debent reſtitui antiquis dominis, ſed penes recuperatores manebunt ita Balth. Ayala in tract.de Iure,& officio belli lib 1.cap.5.n.37. cum ſeqq. vbi allegat l.26.& 81.titul.6.part.2.& l.13. tit.9.part.5. Vincent.de Franch.deciſ. 268 Farin p. 4. in calce libri deciſ. 120. D. Barboſ. in priuatis ſchol.ad l.Id quod apud hoſtes 9.ff. de legat.1. Cabed.p.2. deciſ.26. n.1. & 2.& deciſ.88.

In antiq. tit.16.

Ad tit.33.Ordin.Regiæ.

Das jugadas.

De iugatione.

DE Iugatione agit text.in l.Immunitates 9.Cod.de Agricolis, & cenſit. lib.11. & agunt Valaſc.de Iure Emphyt. q.17. nu.7. Cabed p.1. deciſ.188. & p. 2. deciſ. 64. Orozc.in Theſauro linguæ Hiſpaniæ fol.509.

Ad Princip.Ordinat.Regiæ.

In text.ibi (*de cada jugo de boys*) Quid pro iugo mularum, ſeu aliorum animalium? Dic idem quod de bouibus ita determinat Guid. deciſ. 470. vbi dicit quod boues, ſeu duæ mulæ faciunt iugum quoad ſolutionem,de qua hic per l.Ædiles in 2.§. Si forte iugum mularum ff.de Ædilit.edicto. Sed in hoc loci conſuetudo ſemper obſeruanda.

AD §. I.

In text.ibi (*& eſte moyo que ſe ha de pagar*) Intellige non deductis expenſis. Vide Cabed. p.1. deciſ.188 n.2. D. Barboſ.in l.Fructus nu.32. ff. Soluto matrim.

AD §. III.

In text.ibi (*antes que o tire do lugar para outra parte*) Vide D.Barboſ.in l. Diuortio §.Interdum num.10. ff.Soluto matrim. ad hoc quod quando ex fructibus debetur triticum, vel vinum fiſco non poſſunt extrahi,niſi prius certioretur collector tributi, & citat Valaſc. de Iure Emphyt. q.30.n.15.

AD

Digitized by Google

AD §. VII.

1 In text. ibi (*não leue della o pão*) Vide D. Barboſ. in l. Diuortio §. Interdum n. 10. ff. Soluto Matrim. Et collector poteſt intrare agrum vt colligat ibi collectam ſibi debitã Cæpol. de Seruitut. ruſtic. præd. cap. 1. n. 24. verſ. 8. Fallit. Padil. in l. Per agrum n. 16. Cod. de Seruit.

2 Nota quod ſi colonus partiarius portet ad domum ſuam omnes fructus non committit furtum, quia in dubio non præſumitur detuliſſe partem domini animo illos furandi vt poſt Fabr. Angel. & alios reſoluit Farin. in Praxi crimin. q. 164. n. 25. & n. 26. ex Beluiſ. reſoluit quod ſocius in materia pecudum ſi vendat omnes fœtus animalium, quæ in ſocietatem habuit, nõ committit furtum, licet bene teneatur partem ſuam reddere ſuo ſocio principali.

AD §. VIII.

Vide Cabed. p. 1. deciſ. 188. nu. 7. vbi quod priuilegium monaſterium Alcobacæ per quod agricolæ prædicti monaſterij excuſantur á tributo iugationis non comprehendit emphyteutam, cui præd. monaſterium conceſsit emphyteuſim pro certo canone, & penſione.

AD §. IX.

In text. ibi (*porem ſe os contractos, &c.*) Contrarium de iure communi certum eſt vt infra probauimus lib. 4. tit. 38. in Princip. n. 2.

AD §. X.

Vide Deci. in l In omnibus cauſis n. 9. ff. de Regulis iuris. Cabed. p. 1. deciſ. 188. n. 9. & p. 2. deciſ. 64. nu. 8. quod colonus clerici tenetur ſoluere tributum ſi pro certa penſione colit, ſecùs ſi pro penſione incerta, quæ dicitur cota, & nu. 10. quod non loquitur in priuilegio conceſſo á iure communi.

AD §. XVII.

In text. ibi (*monteiros*) Vide Cabed. p. 2. deciſ. 64. nu. 12. *que o priuilegio de monteiro não eſcuſa de pagar jugada.*

AD §. XXII.

Vide Valaſc. de Iure Emphyt. q. 17. n. 28. col. 2 quod qui ſoluunt alia tributa non debent adſtringi ad tributum iugationis.

AD §. XXIII.

In text. ibi (*porque pelos ditos tributos &c.*) Vide Cabed. p. 1. deciſ. 188. n. 3. quod à iugationis tributo excuſetur terra, ex qua penſio Regi ſoluitur.

AD §. XXV.

Vide Valaſc. de Iure emphyt. q. 17. n. 7. Cabed. p. 2. deciſ. 64.

In text. ibi (*ou beneficiados*) Idem reſolue in Commendatarijs Cabed. d. deciſ. 64. n. 11.

In text. ibi (*ſaluo ſe nos ditos clerigos*) Vide Valaſc. d. q. 17. num. 16. Cabed. deciſ. 64. n. 7. & 10.

AD §. XXVIII.

Vide Cabed. deciſ. 75. p. 2. n. 11. vbi dicit quod Rex Alphonſus V. limitauit quædã priuilegia, quæ conceſſerat ſuper exemptione de ſoluendis iugeribus, quia poſtea procedente tempore cæperunt grande præiudicium afferre ipſi Regi.

Extraua. 1.ti 6 p 5. De minis, & metallis.

Ad tit.34.Ordin.Regiæ.

Das minas,& metaes.

Vide Gregor.l.5.verbo Emineras tit.15.part.2. Afflict.deciſ. 321. Azeued. l.2. cum ſeqq. tit 13.lib.6.nouæ Recopil. Farin. in Praxi crimin.p.3.q.104. á n.33. cum ſeqq. optimè D.Barboſ.in l.Diuortio §.Si vir à n.18. ff.Soluto matrim. Cabed.p.2.deciſ.55.

Ad Princip.Ordin.Regiæ.

Metalla poſſunt fodi in fundo alieno.

In text.ibi (*ainda que ſeja em terras de peſſoas particulares*) Ergo in fundo alieno quis poteſt effodere metalla inuicto domino,quod præſupponere videtur text.in l.Cuncti Cod. de Metallar.lib.11 vbi gloſ.1. Vide Roman.ſing.611. Greg. l.27. verbo Pedrera tit.11.part.4. Pereg.de Iure fiſci lib.4. tit.2. nu.14. Farin.in Praxi crimin.q.104.à n.44. D.Barboſ.in l. Diuortio §.Si vir nu.18.cum ſeq.21. & 24 ff.Soluto matrim.& n.23. reſoluit cũ alis, quos citat quod ſi antequam inueniatur vena dominus fundi ſciens eam perquiri,dicat ſe eã velle perquirere præferendus videtur.

AD §. I.

Vena perquiri poſſunt in fundo alieno.

1 In text.ibi (*ſem primeiro pedir licença ao Prouedor dos metaes*) Nota in Regnis Hiſpaniæ quemlibet poſſe inquirere venas in fundo alieno ſi Prouiſor minarum licentiam ei tribuat venas perquitendi per l.4.§.2. & l 5.§.15 tit.13.lib.6.Ordin. reſoluit D.Barboſ.in l Diuortio §. Si vir nu. 24. ff.Soluto Matrim.vbi etiam tenet quod in perquirenda , & inuenienda vena ille præferendus eſt, qui prius præoccupauit.

2 In text.ibi (*pagarão o damno que fizerem*) Vide Azeued.l.4.. & 5.tit.13. lib.6.nouæ Recop. D.Barboſ.d.§.Si vir nu.27.vbi reſoluit poſſe inquiri lapides pretioſos in fundis alienis, etiamſi per hoc lædatur ſuperficies, ſatis enim eſt domino fundi ſolui damnum.

AD §.II.

In text.ibi (*que a regiſtarà no liuro della*) Vide D. Barboſ. in l. Diuortio §.Si vir nu.25.in princip. ff. Soluto matrim.vbi tenet quod in hoc Regno,& in Regno Caſtellæ per l. 4. §. 4. tit.13. lib.6.Ordin.veniam inuentam iubetur regiſtrari intra certa tempora,& cum certis ſolemnitatibus, non ad hoc vt quis dominium quærat in vena , ſed vt dominium iam quæſitum non admittat.

AD §. IIII.

1 Vide Gregor.l.5. verbo Emineras ad finem titul.15.part.2. Gom.l. 45.Tauri n.51. P. Molin.de Iuſtit. tract.2.diſp.54.col.2. D.Barboſ.in l. Diuortio §.Si vir num.20.ff.Soluto matrim. vbi dicit quod propter labores , & impenſas maximas , quæ fiunt in venis perquirendis in hoc Regno quinta pars exẽpta ab omni impenſa eſt Regis,& reliquum inuẽtoris in Regno tamen Caſtellæ tertia pars conceditur inuẽtori,& duæ ſunt Regis deductis prius impenſis.

AD §. V.

2 In text.ibi(*poderão vender a quem quizerem*) Effodientes tamen, & purificantes metallum debent potiùs illud vendere fiſco, & Principi pro iuſto pretio,quàm alteri., quod per l.1.Cod.de Metall.lib.11. reſoluit Farin.in Praxi crim.p.3.q.104 n.64.

AD

In antiq. tit. 17.

Ad tit. 35. Ordin. Regiæ.

De ſucceſſione habẽda in bonis Regiæ Coronæ.

Da maneira que ſe terà na ſucceſſaõ das terras, & bẽes da Coroa do Reyno.

AD §. I.

In ſucceſſione bonorum Regiæ Coronæ patruus præfertur nepoti filij primogeniti.

1 Vide Gam. deciſ. 174. à nu. 2. Emman. à Coſta de Maioratu p. 3. n. 33. Iacob. de Saa in tract. de Primogen. à nu. 36. Valaſc. de Iure Emphyt. q. 50. à nu. 13. Matienſ. l. 11 gloſ. 7. n. 6. tit. 7. lib. 5. nouæ Recopil. D. Barboſ. in priuatis ſcholijs ad l. Is poteſt ff de Acquir. hæred. nu. 5. & 11. Cald. Pereira quæſt. forenſ. lib. 1. q. 11. num. 21. nouiſsimè Franciſc. à Souſa in repet. l. Fœminæ ff. de Regulis iuris p. 1. n. 210. Et pro ſucceſsione Regni, vel feudi latiſsimè pro vtraque parte plures referens Doctores exanimauit nouiſsimè Camill. Borrell. in Sum. deciſ. tit. 24. de Feudis n. 457. cũ multis ſeqq.

2 In text. ibi (*ficaſſem ſempre, &c.*) Nota quod filius maior ſucceſſit in bonis Regiæ Coronæ ſtatim poſt mortem patris habetur pro poſſeſſore, licet eorum poſſeſsionem realiter non acceperit. Ita Cabed. p. 2. deciſ. 32. n. 2.

Rex non poteſt modum imponere rebus per eũ donatis propter benemerita.

3 In text. ibi (*& doadas a quaſquer peſſoas*) Nota Regem rebus per eum donatis propter benemerita, & ſeruitia modum imponere non poſſe. Vide Palat. in repet. rub. §. 50. nu. 6. fol. 29. col. 2. Gregor. l. 10. verbo Aquel Rey tit. 18. part. 3. Pinel. in l. 1. Cod. de bonis mat. p. 3. num. 62. & in Rub. de Reſcind. vendit. p. 1. cap. 2. n. 31. ad finem. Menoch. conſ. 331. n. 101. Auend. ad l. 40. Tauri gloſ. 2. n. 77. Valaſc. conſ. 132. nu. 2. Pereg. de Iure fiſci lib. 1. tit. habentes iura fiſci n. 30. Cabed. p. 2. deciſ. 19. nu. 8. cum ſeqq. ex cauſa tamen poteſt. Vide Cabedum deciſ. 75. p. 2. nu. 10. cum ſeqq. Debet enim Rex in donationibus, quas facit, immotus perſiſtere tanquam polus in cœlo. Vide Deci. in l. Nemo poteſt mutare num. 3. ff. de regul. iuris. Cott. in Memorab. verbo Princeps pag. 703. Molin. de Primog. lib. 4. cap. 3. n. 18. Menoch. conſ. 331. n. 65. & conſ. 378. n. 29. Flamin. de Reſign. lib. 3. q. 17. n. 91. & q. 18. num. 92. & lib. 9. q. 25. n. 19. cum ſeqq. Surd. deciſ. 234. n. 10. Gonzal. ad reg 8. Cancel. gloſ. 9. §. 2. n. 31. & 32. Cald. Pereira de Reſolut. emphyt. cap. 2. n. 18.

AD §. II.

Vide Paul. Montan. de Tutelis, & curis cap. 35. nu. 62. cum ſeqq. Gutier. eod. tract. p. 1. cap. 21. n. 2. in fine, & vide quæ infra dixi lib. 4. tit. 104. in Princip. n. 8. pag. 239.

AD §. III.

Donatio bonorum Regiæ Coronæ non cenſetur feudum.

In text. ibi (*nem tiueſſe natureza de feudo*) Nota donationem bonorum Regiæ Coronæ nõ cenſeri feudum, nec habere naturam feudi. Vide Iacob. de Saa in tract. de Primog. à num. 42. Molin. de Primog. lib. 1. cap. 13. à num. 47. Auend. ad l. 40. Tauri gloſ. 2. num. 42. D Barboſ. in priuatis ſcholijs ad l. Is poteſt nu. 8. verſ. Ad Ordinat. ff. de Acquir. hæred.

AD §. IIII.

In text. ibi (*filha as naõ podeſſe herdar*) Nota quod filia fœmina non ſuccedit in bonis Regiæ Coronæ vt per Cabed. p. 2. deciſ. 27. n. 1. Limita fortè niſi concedens, vel recipiẽs

eſſet fœmina vt per Deci. in l. 2. n. 28. ad fin. ff. de Regulis iuris. Tiraq. l. 5. connub. gloſ. 1. p. 5. nu. 26. Menoch. conſ. 65. nu. 59. nouiſsimè Luſitan. Franciſc. à Souſa in repet. l. Fœminæ ff. de regulis iuris p. 1. num. 6. in fine & num. 10.

Fœminæ in Caſtella, Portugalia, Aragonia, Scicila & Legione ſuccedunt in Regno. In Regno Caſtellæ fœminæ ſuccedunt vt per Illeſc. in Chronica Pontificali p. 2. lib. 6. fol. 127. col. 3. D. Mart. de Iuriſdict. p. 1. cap. 26. nu. 105. Et in Regno Portugaliæ vt per Coſt. de Succeſsion. Regni pag. 171. Gregor. l. 2. verbo La hijatit. 15. part. 2. Azeued. l. 1. n. 6. titul. 3. lib. 2. nouæ Recopil. D. Mart. d. cap. 26. n. 108. Et in Regno Aragoniæ vide Curitam p. 5. Annalium Aragoniæ lib. 3. cap. 30. Et in Regno Siciliæ. Vide Menoch. conſ. 65. n. 59. & 60. Et in Regno Legionis vide D. Mart. d. cap. 26. n. 105. In ſucceſsione tamen Regni Franciæ fœminæ non admittuntur vt per Caſſan. in conſuetud. Burgund. rub. 3. §. 8. n. 34. fol. 112. P. Azori. Inſtit. Moral. p. 2. lib. 11. cap. 2. col. 1210.

AD §. V.

Iuſpatronatus Regium primogenito defertur. Vide Perez l. 1. tit. 6. lib. 1. Ordin. pag. 144. Auend. ad l. 40. Tauri gloſ. 2. n. 61. & 63. Cabed. de Vaſconcel. lib. 3. diuerſ. argument. cap. 7. nu. 16. Caſtill. lib. 3. quotidia. cap. 19. n. 250.

AD §. VI.

Vide Valaſc. conſult. 132. num. 14. vbi quod lex mentalis habet locum in quibuſcunque conceſsionibus bonorum Regiæ Coronæ, cum quibuſcunque clauſulis, & verbis etiam ampliſsime emanatis.

In text. ibi *(nem poderiaõ ſer emalheados)* Vide elegantem caſum per Pinel. in l. 1. Cod. de bonis matern. p. 3. num. 52.

AD §. VII.

Emphyteuſes bonorũ coronæ regulantur ſecundùm emphyteuſes priuatorum. Vide latiſsimè Cald. Pereira de Nominat. q. 15. nu. 24. & q. 22. nu. 1. cum multis ſeqq. Valaſc. conſ. 119. n. 6. tom. 2. P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 480 n. 5. & diſp 633. n. 4.

AD §. X.

Clericus non ſuccedit in bonis Coronæ. 1 Vide Matienſ. l. 11. gloſ. 7. num. 6. tit. 7. lib. 5. nouæ Recop. Emman. à Coſta de Maioratu p. 3. n. 33. Cabed. p. 2. deciſ. 27. nu. 3. Cald. Pereira de Nominat. q. 22. n. 4. & de Empt. cap. 8. n. 46. vbi aſſerit hanc Ordin. intelligi quando huiuſmodi bona à Regia donatione pro primogenitis conceſſa profecta ſunt.

2 Amplia in feudo, quod clericus habere non poteſt, cuius ſeruitium per alium præſtare non valet. Vide Gregor. l. 6. tit. 26. part. 4. Cald. Pereira d. q. 12. nu. 34. Capic. Neapol. deciſ. 10. n. 4. & deciſ. 31. n. 2. Cacheran. Pedam. deciſ. 27. in fine. Camil. Borrell conſ. 34. num. 81. cum ſeqq. cent. 1. & nouiſsimè in Summa deciſ. tit. 34. de Feudis n. 215. cum ſeqq. Si tamen ſeruitium non ſit perſonale, ſed reale conſiſtens in aliqua pecuniaria penſione, poterit tale feudum à clerico retineri ex Duenh. reg. 103. nu. 4. Clar. §. Feudum q. 78. nu. 4. Menoch. de Arbitr. caſu 231. n. 8. & conſ. 181. n. 8. Borrell. d. tit. 34. num. 217.

3 In text. ibi *(de ordẽs ſacras)* Quæſtionis tamen eſt quid ſi ante ſuſceptos ordines ſacros is habuit filiũ legitimum an excludat hoc caſum patruum? Dic quod ſic prout reſoluit Cabed. d. deciſ. 27. n. 3.

Cleri-

Digitized by Google

4 Clericus in minoribus ſuccedit in feudum. Vide Duenh. reg. 103. limit. 2. Menoch. d. caſu 231. n. 10.

5 In text. ibi (*Beneficiados*) Etiam cum prima tonſura ex Menoch. conſ. 181. n. 80. Secùs ſi viuente patre, vel eo mortuo, & re integra beneficium deponat, & fiat laicus. Vide Menoch. d. caſu 231. à n. 12. Vel ſi poſſeſſor bonorum Regiæ Coronæ ingrediatur religionem, & ante profeſsionem redeat ad ſæculum, quia recuperabit illa. Vide Gregor. l. 6. verbo Religioſo tit. 26. part. 4. Marienſ. l. 1. gloſ. 1. n. 17. tit. 7. lib. 5. nouæ Recop. Ioan. Gratian. reg. 321. n. 4.

AD §. XI.

1 Vide Duenh. reg. 103. verſ. Limita 6. Cott. in Memorab. verbo Clericus. Menoch. conſ. 54. n. 2.

Milites Hyeroſolomitani nõ ſuccedunt in feudum

2 In text. ibi (*que podeſſe caſar*) Non procedit ergò in militibus Sancti Ioannis Hyeroſolomitani, qui in feudum ſuccedere non poſſunt. Vide Caſſan. in conſuetud. Burgund. rub. 3. §. 5. in fine n. 18. Menoch. de Arbitr. caſu 231. n. 5. & conſ. 54. nu. 1. & nu. 24. Fr. Emman. quæſt. Regular. tom. 2. q. 71. art. 2. Cacheran. Pedam. deciſ. 27. num. 18. Nicol. Intring. de Feudis art. 1. nu. 208. p. 1. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 24. de Feudis à n. 624. vbi nu. 627. declarat ſecús eſſe in equitibus Sancti Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ, & ſimilibus.

AD §. XII.

Legitimati per ſubſequens matrimoniũ ſunt verè legitimi.

1 In text. ibi (*porem ſe tal filho foſſe legetimado per matrimonio ſeguinte*, & ibi *he em todo perfeitamente legitimo*) Nota legitimatos per ſubſequens matrimonium ad ea omnia eſſe admittendos, ad quæ ſoli legitimi admittuntur. Vide Cardin. Mantic. de Coniect. vltim. volunt. lib. 11. titul. 12. Ceuall. Communium contra cõm. q. 2. n. 60. P. Azori. Inſtitut. Moral. p. 2. lib. 2. cap. 14. q. 14. Menoch. lib. 4. de Præſumpt. q. 81. Peregrin. de Fideicommiſ. art. 24. Bern. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imp. lib. 2. concl. 141. D. Mart. in votis nouiſſ. deciſ. voto 94. á n. 3. plures refert Doctores ex Antiquioribus Cened. ad Decretal. collect. 68.

2 Amplia primò in feudo. Vide Duenh. reg. 350. ampl. 6. Nicol. Intring. cent. 1. q. 9. num. 261. Mozi. de Feudis tit. de Naturalibus Feudor. n. 97. Clar. § Feudum q. 82. num. 4. Cened. ad Decretal. collect. 68. nu. 3. Cald. Pereira de Nomin. q. 21. n. 33. Gabri. lib. 6. Communium tit. de legitimat. concl. 1. n. 22. Pereg. d. art. 24. nu. 9. Cardin. Mantic. d. tit. 12. q. 3. & de tacitis, & ambig. conuent. tom. 2. lib. 23. tit. 11. n. 2. Sosbech. de Feudis p. 9. num. 70. P. Azori. d. cap. 14. q. 14. Menoch. conſ. 227. Lancelot. Galli. conſ. 122. vol 2. Fachin. Controuerſ. lib. 7. cap. 51. in princ. Petr. Gregor. Syntagm. lib. 6. cap. 13. num. 1. nouiſsimè Camill. Borrell. in Sũma deciſ. tit. 34. de Feudis n. 352.

3 Amplia ſecundò in maioratibus. Vide Molin. de Primog. lib. 2. cap. 11. nu. 23. Auend. l. 40. Tauri gloſ. 11. à nu. 41. Pereg. d. art. 24. n. 6. P. Henriq. in Sum. p. 2. lib. 11. cap. 20. num. 2. lit. S.

4 Amplia tertiò ad ſacros ordines percipiendos, & ad dignitatem, ac Epiſcopatum obtinendum. Vide P. Azori. d. cap. 14. q. 14. P Henriq. d. cap. 20. n. 2. P. Soar de Cenſur. tom. 5. diſp. 50. Sect. 1. á nu. 2. & Sect. 5. á n. 7. D. Mart. in votis nouiſsim. deciſ. voto 94. n. 8.

5 In text. ibi (*tal legitimado, ou perfilhado*

Q 4

filhado,&c.) Non procedit in bonis Regiæ Coronæ in Emphyteuſim conceſsis, vide Valaſc. conſ. 120. nu.8. Cald. Pereira de Empt. cap.8. n.46. & faciunt quæ idem Cald. de Nominat. q.18.n.7. licet contrarium reſoluat Cabed. p.2. deciſ.24.n.4.

6 In text. ibi (*ſaluo no caſo onde eſpecialmente lhe foſſe outorgado*) Ergo legitimatus ſimpliciter quantuncunque generaliter ad ſuccedendum, in maioratibus, feudis, & alijs rebus ſimilibus non poteſt ſuccedere, vt per Cabed. p.2. deciſ.27.n.4.

7 In text. ibi (*expreſſamente foſſe declarado que as podeſſe herdar*) Nota quod quando legitimatio facta fuit á Principe ex certa ſcientia legitimando naturales ad ſuccedendum in maioratibus, ex vi, & potentia dictæ clauſulæ legitimatus excludit omnes alios ſubſtitutos tranſuerſales, reſoluit Phœb. deciſ.97.n.12.

AD §. XIIII.

Neptis in filio maſculo teſtatoris dicitur deſcendens per lineã maſculinam. Vide Caſſan. in conſuetud. Burgund rub 3.§.5. in princip. nu.66. & rub.7. §. 12. verbo Ne les deſcendant n.2. Gom. l.22. Tauri. n.10. col. 4. & l.40. nu.61. Molin. de Primog. lib.1. cap.6. num.39. & 40. Menoch. conſ.318. nu. 6. & conſ.379. num.26. nouiſsimè Franciſc. á Souſa in repet. l. Fœminæ ff. de regulis iuris p.1. n.288.

AD §. XV.

Vide Duenh. reg. 385. Tiraq. de Primog. q.3.n.2. cum ſeq. & num. 6. latiſsimè Cabed. p.2. deciſ.32. per totam.

AD §. XVII.

Bona Coronæ, & regalia non poſſunt diuidi. In text. ibi (*ficaſſem todas inſolidum &c.*) Nota bona Coronæ, & regalia non poſſe diuidi non obſtante clauſula quod talia bona regalia poſsint diuidi. Ita Cabed. p.2. deciſ.27. n.5. vbi cogitandum relinquit ſi talia bona ſolita ſint diuidi inter hæredes per quadraginta annos.

AD §. XVIII.

1 In text. ibi (*que a tal doação ſe podia fazer com expreſſa auctoridade delRey*) In maioratu tamen conſtituto ex bonis priuati Regis aſſenſus neceſſarius non eſt, ex Cou. lib.3. Vari. cap. 6. à num.5. Gom. l.40. Tauri n.89. Molin. de Primogen. lib.4. cap.6. num.25. & lib.1. cap.1. nu.25. Pinel. in Rub. Cod. de Reſcind. vendit. p. 1. cap.2. n.18. prope finem. Surd. de Alimentis tit.8. priuil.93. n.1. *In maioratu conſtituto ex bonis priuati Regis aſſenſus non eſt neceſſarius.*

2 In text. ibi (*não a pode vender, nem eſcambar*) Nec etiam in teſtamento de ea poteſt diſponere, legare, vel mortis cauſa donare etiamſi legarũ fiat Eccleſiæ. Ita Cabed. p. 2. deciſ. 27. n.6. & vide quid deciſ.37.

AD §. XIX.

In text ibi (*por nenhũa maneira podeſſem ſer dadas*) De licentia tamen Principis poteſt, vt in §. 18. & vide Tiraq. de Iure Primogen. q.8. n.1. in fine. Gom. l.40. Tauri num.34.

AD §. XX.

In text. ibi (*por quanto ſeparado o matrimonio, &c.*) Vide D. Barboſ. in l.2. in princip. p.1. n.40. ff. Soluto matri. Gaſp. Roderi. de Annuis reddit. lib. 3. q.7. nu.53. P. Sanch. de Matrim. lib.7. diſp.87. nu.30. Valaſc. conſ.8. num.4. verſ.4. & de Partit. cap.6. num 31. Vide tamen Steph. Gratian. Marchiæ deciſ.126.

AD

Digitized by Google

AD §. XXI.

Rex ſolutus eſt legibus.

1 In text. ibi (*porque nenhũa ley por o Rey feita o obriga, ſenão em quanto elle, fundado em razão, & igualdade, quizer a ella ſometer ſeu real poder*) Deſumitur ex l. Princeps ff. de Legib. & ex l. Digna vox Cod. eod. Vide Cou. in cap. Alma mater p. 1. §. 1. nu. 3. & 4. Nau. in cap. Si quando except. 8. n. 12. & 13. de Reſcript. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 72. n. 26. Menoch. de Arbitr. lib. 1. q. 7. nu. 70. & conſ. 331. n. 64 Mench. Illuſtri. lib. 1. cap. 1. à n. 19 & cap. 2. n. 1. & cap. 26. nu. 13. Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 5. n. 52. Fachin. controuerſ. lib. 1. cap. 2. Brunor. à Sole in locis communib. verbo Princeps 10. Surd. de Aliment. tit 1. q. 1. á num. 10. Cabed. diuerſ. argument. lib. 3. cap. 1. ſub n. 3. Bobadill. in ſua Politica lib. 2. cap. 10. nu. 51. Flamin. de Reſignat. lib. 3. q. 1. á n. 16 Sayr. in Claui Regia lib. 3. cap. 4. nu. 10. P. Azori. Inſtit. Moral. p. 1. lib. 5. cap. 11. P. Ioann. Pined. tom. 2. in Iob. cap. 34. verſ. 18. pag. 637. Cabed. p. 2. deciſ. 78.

2 In text. ibi (*liuremente a elRey em todo o caſo*) Vide Cabed. p. 2. deciſ. 27. n. 7. quod bona Coronæ Regi vendi poſſunt.

AD §. XXII.

In text. ibi (*foſſem os ditos bẽes auidos por bẽes da Coroa, &c.*) Vide Tiraq. in l. Boues § Hoc ſermone limit. 14. n. 2. ff. de Verborum ſignificat. Cabed. p. 2. deciſ. 27. n. 9 vbi quod fundus regalis permutatus pro patrimoniali, fit patrimonialis, & qui ſuccedebat in fundo permutato ſuccedere etiam debet in eo, cum quo facta fuit permutatio.

AD §. XXIIII.

Nota quod iuſpatronatus non venit in donatione generali facta à Rege niſi de eo ſpecifica fiat mentio. Vide Cabed. p. 2. deciſ. 27. n. 10. & de Patron. Regiæ Coronæ cap. 3. num. 3. Benedict. Ægid. in repet. l. 1. Cod. de Sacroſ. Eccleſ. p. 5. §. 2. n. 18. verſ. Tertia.

AD §. XXV.

1 In text. ibi (*ou em perda conhecida das rendas, &c.*) Vide D. Barboſ. in l. Si mora num. 61. ad finem ff. Soluto matrim.

2 In text. ibi (*que taes contratos não deuem durar mays que a mercê feita ao dito donatario*) Nota quod contractus valere non debet, niſi quandiù durat ius concedentis. Vide l. Neceſſario §. fin. ff. de periculo, & commodo rei vend. l. Si quis domum §. Huic ſubiungi ff. Locati. Valaſc. de Iure Emphyt. q. 10. num. 4. Cabed. p. 2. deciſ. 27. num. vlt.

Ad tit. 36. Ordin. Regiæ.

Como pela verbal incorporação ſe vnem à Coroa do Reyno os bẽes confiſcados.

Bona quando dicantur fiſco incorporata, vel Regiæ Coronæ vnita, vide l. Si quando Cod. de bonis vacant. lib. 10. Martin. Laudenſ. in tract. de Fiſco quæſt. 44. & quæſt. 247. Franc. Lucan. de Parma eod. tract. p. 1. num. 121. Latè Farin. in fragmentis criminalib. lit. B. num. 116.

AD

Digitized by Google

In antiq. tit. 47.

Ad tit. 37. Ordin. Regiæ.

Das mulheres que têm couſas da Coroa do Reyno, & ſe caſaõ ſem licença del Rey.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

Valida eſt conditio poſita à Rege in donat. factis de bonis Regiæ Coronæ de nubendo fœminæ ab ipſo nominanda.

1 DE intellectu, & validitate Ordinat. in præſenti, & ſimilis in Regno Neapol. & alijs Regnis, vide Afflict. in cap. 1. §. Præterea n. 20. & 21. quibus modis feudum amittatur lib. 1. fol. 40. & in cap. 1. §. Donare nu. 24. & 25. Qualiter pot. olim feud. alien. lib. 2. fol. 33. Feli in cap 1. de Spõſal. n. 15 Azeued. l. 10. & 11. tit. 1. lib 5. nouæ Recopil. Victor. in priori relect. de Matrim. n. 11. Clar. lib. 5. §. fin. q 81. ſtat. 3 Gregor. l. 1. verbo Muget titul 5. patr. 4. Menoch. conſ. 4. n. 13. Mench. Illuſtri. cap 17. n. 9. P. Sanch. de Matrim. lib. 2. diſp. 27. & lib. 7. diſp 3. n. 4. Et ex noſtris Luſitanis peculialiter de hac Ordinat. Coſt. in §. Si arbitratu limitit. 2. nu. pen. & vlt. Cabed. p. 2. deciſ. 31. per totam. Bened. Ægid. in repet. l. Titiæ p. 3. n. 60. ff. de condit. & demonſtrat.

2 Nouiſsimè extat pragmatica edita à Rege noſtro Philippo II. anno Domini 1616. qua cautum eſt, & prohibitũ omnibus perſonis cuiuſcunque ſtatus, & conditionis bona Regiæ Coronæ poſsidentibus, vel illis, quibus in futurum ſpes eſt ſuccedendi in prædictis bonis, vel ad illa ſe habiles reddere voluerint, ne poſſint matrimonium contrahere abſquè Regis facultate, præſentata prius patris licentia, vel curatoris, ſi patre careant, nullo commodo mori: ſi verò parentes, vel curatores prædictam licentiam præſtare negent, apud Palatinos Senatores petenda eſt, qui cognitas ſuper matrimonio contrahendo propoſitas rationes deferre debent ad Regẽ. Illas verò perſonas, quæ non adhibitis his requiſitis, matrimonium contraxerint, earumquè deſcendentes ipſo iure inhabiles, & incapaces reddit ſucceſsionis prędictorum bonorum, non obſtantibus quibuſcũque clauſulis in eorum donationibus inſertis, &c.

Ad tit. 38. Ordinat. Regiæ. *In antiq. tit. 18.*

Em que tempo as cartas das doações & mercès deuem paſſar pela Chancellaria.

Ad Princip. Ordin. Regia.

IN text. ibi (*pela Chancellaria*) Vide Valaſc. conſult. 72 nu. 19. ad hoc quod Regia conceſsio, ſeu charta quouſquè tranſeat per Chancellariã non facit poſſe dici quem prouiſum.

AD §. I.

1 In text. ibi (*por eſtarem em poſſe das terras*) Ad incurrendam pœnam, de qua hic requirebatur poſſeſsio. Vide Afflict in cap. 1. nu. 5. cum ſeqq. de Cap. Corradi lib. 3. fol. 73 & in cap. 1. quo tempore miles n. 93. lib. 1. fol. 86. Valaſc. conſult. 167. n. 6. Cabed. p. 2. deciſ. 2. nu. 8. & vide caſum per eundem Areſto 1. d. p. 2.

2 In text. ibi (*que as taes peſſoas ſejão obrigadas, &c.*) An teneantur ſucceſſores in cauſa huius legis iurare de nouo fidelitatem? Vide Azeued l. 1. tit 6. lib. 8. Recopil. Surd. deciſ. 159. n. 5. vbi n. 17. quod iuramentum fidelita-

delitatis, quod à ſubdito præſtatur ratione ſubiectionis, & iuriſdictionis non poteſt præſtari per procuratorem, ſecús verò in eo quod præſtatur á vaſſallo ratione feudi.

3 In text. ibi (*ou de juro, & herdade*) Vide ad quid D. Barboſ. in l. Quia tale n. 2. ff Soluto matrim.

4 In text. ibi (*requerer confirmação*) Quam tenetur impetrare. Vide Vaſc. conſ. 167. Cabed. p. 2. deciſ. 5.

5 In text. ibi (*atè ſeys meſes*) Vide Pichard. in tract. de Mora nu. 33. vbi reſoluit quod ille qui iuſtam cauſam habet ignorandi ſe debere, etſi retardetur moram non facit, & n. 118. tenet quod mora non emendatur cum ius actoris factum eſt deterius.

Ad tit. 39. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 20.

Que ſe não faça obra por carta, ou aluarà del Rey, &c.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 IN text. ibi (*ſejão ſelladas*) De ſigillo, vide Con. Pract. cap. 22. n. 8. Afflict. deciſ. 153. n. 2. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 61. Et quod ſententia vt executioni mandetur poſtquàm eſt extracta à proceſſu debet ſigillari in Chancellaria, nouiſsimè tradit Mendez á Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan. lib. 3. cap. 21. num. 1.

2 Nota quod gratia litteris non expeditis dicitur informis. Vide Molin. de Primog. lib. 2. cap. 7. n. 57. Cabed. p. 2. deciſ. 39. nu. 8. Maſcard. de Probat. concl 845. nu. 2. vbi n. 4. aſſerit de mente Summi Pontif. ſignantis ſupplicationem eſſe quod ſuæ commiſsiones habeant tacitam conditionem ſi per chancellariam litteræ ſuper eis potuerint expediri.

3 In text. ibi (*ſejão obrigados de as paſſar, & tirar pela chancellaria*) Vide Cabed. p. 2. deciſ. 39. n. 9. Vnde ſententia, quæ non tranſiuit per chancellariam, vel non habet ſigillum ſolitum apponi non probat. Vide Maſcard. de Probat. concl. 1303. n. 3. Flamin. de Reſignat. tom. 2. lib. 10. q. 1. n 18. & 19. & 34. & lib. 2. q. 25. & lib. 8. q. 2. à nu. 18. Farin. de Delictis p. 4. conſil. 60. n. 25. Valaſc. conſult. 72. num. 19.

Ad tit. 41. Ordin. Regiæ.

tit. 19. In antiq.

Que ſe não faça obra por portaria que da parte del Rey ſe der, &c.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 HÆC Ordinatio aucta eſt per quandam pragmaticam à Rege Philippo II. editam anno Domini 1604. quæ irritum, nulliuſquè effecti dicit omne illud, quod per portariam fit, pœnamquè priuationis officij imponit Officialibus, qui huiuſmodi portariam executioni mandauerint.

2 Nota quod Principis mandatum ſcriptis, & ſubſcriptione Principis probari debet. l. Vni. Cod. de Mandatis Principum. Auth. Vt diuinæ iuſsiones ſubſcriptionem habeant. Maſcard. de Probat. concl. 845. Farin. in Praxi crimin. p. 3. quæſt. 97. num. 53. cum multis ſequentibus.

AD

Digitized by Google

In antiq. tit. 19.

Ad tit. 43. Ordin. Regiæ.

Das cartas impetradas del Rey por falſa informação, ou calada a verdade.

Ad Princip. Ordin. Regiæ.

1 Vide apud Hiſpan. l. 1. cum ſeqq tit. 14 lib. 4 nouæ Recopil vbi Azeued. Doct. in cap Super litteris de Reſcript Menoch. conſ. 1. nu. 399. Farin. conſ. 93. Baptiſt. Leoneil. in tract. de Subreptione reſcripti Bernard. Græuæ. ad Pract Cameræ Imper. lib. 1. concl. 14. conſid. 1. D. Mart. in votis nouiſſ. deciſ. voto 217. & voto 237. Valaſc. conſ. 72. n. 8. Alexand. Trentaſinq. Vari. reſolut lib. 1. titul. de Reſcript. reſolut 5. latè Farin. in Praxi crim. tit de Falſitate, & ſimular. p. 6. q. 150. n. 146 cum ſeqq vbi agit an, & quando pœna falſi puniatur reſcriptum ſubrepti tiū, vel obreptitium à Principe impetrans Nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi Eccleſiaſtica Luſitaniæ lib. 2. cap. 3. n. 12.

Clauſula ſi preceps veritate nitantur.

2 De ſubintellecta clauſula, ſi preces veritate nitantur, vide Doct. in l fin. Cod. de diuerſis Reſcript Lancelot de Attent. p. 2. cap. 20. limit. 11. nu 40. Menoch. conſ. 103. num. 22. Æmil. Verall. deciſ. 128. n. 2. P. Soar. de Legibus lib 8. cap 18. n. 10. Cald. Pereira quæſt. forenſ. conſ. 26. nu. 7. in fine Latè Alexand. Trentaſinq. Vari. lib. 1. tit. de Reſcript. reſolut. 7.

Mētio eſt facienda de lite pendente, & de ſtatu cauſæ.

3 In text. ibi (*calandonos algũa verdade*) Veluti de lite pendente non faciendo menſionem vt per Rebuff. tom. 1. ad leges Galliæ tract. de Euocat. n. 87 pag. 269. Perez tit. 3. lib 3. Ordin. pag. 449 & 701. Azeued. l. 1. n. 5. tit. 5. lib 4 nouæ Recopil. Flam. de Reſignat. lib. 2. q 3. n. 60. cum ſeq. Lancelot. de Attent. p. 2. cap. 4. à nu. 630. Cened. ad Decretal. collect. 53. n. 1. vbi nu. 2. an quando conceſsio Principis facta eſt motu proprio aliquid operetur, etſi de lite pendente nulla in ea fiat mentio, & n. 3. idem quærit quando additur clauſula ex certa ſcientia.

4 Amplia vt etiam de ſtatu cauſæ ſit facienda mentio. Menoch. de Arbitr. caſu 202 nu. 6 Lancelot. d. cap 4 illat. 7. n. 649. Stephan. Gratian Diſcept Forenſ cap. 100. n. 37.

De lite nulla non fit mētio.

5 Limita quando lis eſſet nulla, quia de lite nulla impetrans non tenetur facere mentionem, ſiue ſit nulla ipſo iure, ſiue veniat annullanda ope exceptionis. Vide Menoch. d caſu 202. n. 81. Lancelot. d. cap. 4. nu. 651. Maſcard. de Probat. concl. 846. à nu. 20. Cened. d. collect. 53. n. 4. & n. 5. cum Menoch. vbi ſupra nu 4. limitat etiam quando lis eſſet deſerta.

6 Reſcriptum impetratum contra ſententiam ea tacita dicitur ſubreptitium, & nullum. Probat text. notabilis in cap. Expoſita de Arbitr. & non ſufficit ſententiam eſſe latam niſi narretur qualiter ſententia tranſiuit in rem iudicatam. Vide Alexand. conſ. 266. col. 1. lib. 2. Menoch. d. caſu 202. á n. 42.

Subreptitia eſt Principis venia non facta mētione de iterato crimine.

7 Subreptitia dicitur Principis venia impetrata non facta mentione de iterato crimine. Vide Tiraq. de pœnis cauſa 10 nu. 4. Padil. in l Tranſigere n 63. Cod. de trãſaction. Sebaſt. Medices de regulis iuris reg. 3 n. 54. Farin. in Praxi crimin. p. 1. q. 6 n. 49. P. Henriq. in Sum. lib. 13. cap. 30 §. 1. Garci. de Benefic. p. 8. cap 3. n. 28. Cened. ad Decretal. collect 34 n. 4.

8 Subreptio vitiat licet per ignorantiam,

rantiam, aut ſimplicitatem commiſſa ſit, nec excuſatur ruſticus in vitio ſubretionis. Ita Aym conſ. 68. n. 12. vol. 1. vbi n. 13. ad finem tenet quod ſubreptionis exceptio non cenſetur ſublata licet per reſcriptū Principis tollātur omnes exceptiones, & conſ. 79. n. vlt. aſſerit ſubreptionis exceptionem dilatoriam eſſe, & opponi, & probari debere ante litis conteſtationem.

Subreptio vitiat ipſo iure. 9 In text. ibi (*nem ſarà por ella obra algũa*) Subretio enim, & obreptio vitiant ipſo iure, & reddunt nullā gratiam. Vide Menoch. de Arbit. caſu 201. n. 16. & 17. & caſu. 202. & conſ. 1. n. 399. & ſeq. Alexand. Trentaſin. Vari. lib. 1. tit. de Reſcript. reſolut. 5. à num. 2. Cardin. Thuſc. tom. 7. lit. S. concl. 722. cum ſeqq.

10 Dubitatū fuit, *ſe embargandoſe a prouiſaõ que ſua Mageſtade concede ao Reo para ſe liurar por ſeu procurador, ſe vindo o queroloſo com embargos a eſta prouiſaõ, ſerà o ditto Reo obrigado a reſidir nas audiencias, em quanto pendem os embargos. Determinouſe que ſi, & ſe não appareceſſe, ſe lhe ouueſſe a carta de ſeguro por quebrada*, teſte Phœb. Areſto 165.

11 In text. ibi (*não era veroſimil auermos de conceder tal prouiſaõ*) Nota quod reſcriptum impetrans non expræſſis his, quæ mouere potuiſſent Principem ad non concedendum, præſumitur voluiſſe circumuenire, & decipare ipſum Principem, & ſic doloſus cenſetur. Vide Menoch. de Præſumpt. lib. 5. q. 3. num. 75. Farin. conſ. 93. nu. 5. & 6. D. Mart. in votis nouiſſ. deciſ. voto 217. n. 3.

Ante præſentationē non tribuitur, nec aufertur iuriſdictio. 12 In text. ibi (*a que for preſentada*) Nota quod ante præſentationem non tribuitur, nec aufertur iuriſdictio. Vide Auil. ad cap. 1. Prætor verbo Cartas n. 12. P. Sanch. de Matrim. lib. 8. diſp. 28. num. 19. Maſcard. de

Probat. concl. 1226. num. 11. Cald. Pereira de poteſt. elig. cap 10. nu. 15. Gonzal. ad reg. 8 Cācel. §. 5. Proæm. num. 101. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 170. num. 20. D. Barboſ. in l. Si quis poſteaquam nu. 45. ff. de Iudic.

13 In text. ibi (*em vinte cruzados pa ra ella, & mays cem reys de cuſtas por cada dia*) Hanc pœnam impoſitam vidi Portucalenſi Senatu anno Domini 1593. in cauſa quadam Dominici Eduardi, ex oppido de Goes, ſcriba Ludouico Gondicaluo de Pina, iterùm iudicatū vidi anno 1594. eodem Senatu in quadam cauſa monachorum Sancti Benedicti Compoſtell. Regni Galleciæ cum Nonio Aluarez Pereira Viennenſi, ſcriba Emmanuele da Rocha. Et poſtea audiui multotiès iudicatum fuiſſe, & nouiſsimè in cauſa Franciſci Rebello da Sylua cum Lionelio Daureu de Regalados. *Senatus Portucal. ſæpè iudicauit.*

Ad tit. 44. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 49. §. 1. & 2.

Que ſe não entenda derogada por elRey ordenação, &c.

1 Vide gloſ. in l. vlt. Cod. Si contra ius, vel vtilitatem publicam Azeued. l. 1. num 30. cum multis ſeqq tit. 14. lib. 4. nouæ Recopil.

2 Nota quod vbi derogatur ſimpliciter priuilegijs in dubio non intelligitur de inſertis in iure argum. l. Decurionibus Cod. de Silentiar. lib. 12. Bart. Communiter receptus in Extrauagan. Ad reprimendum verbo Non obſtantibus. Vital. de Clauſulis verſ. Clauſula generalis non obſtantibus quibuſcunquè priuilegijs. Hug. Celſ. in eod. tract. *Priuilegijs in dubio derogatis non intelligitur de inſertis in iure.*

R verſ.

Digitized by Google

verſ. Clauſula non obſtante aliquo priuilegio. Menoch. de Præſumpt. lib 6.quæſt.40.num.13 & 25. Ceuall. Communium contra commun. quæſt. 611. Marchelan. de Commiſſ.p.1.cap 8.num.67.& p.2. cap. 2. num.12. Burg de Paz l. 3. Tauri num. 137. D. Matt. de Clauſulis p. 1. clauſ. 77. Cened. p 3. collect. 14. num. 4. Gonzal. ad Reg. 8. Cancel. gloſ.36. à num.34. Bapriſt. Coſt. de facti ſcient. & ignorant. inſpect. 5. à num.5. D.Barboſ. in l.1. p.1. à nu.9. & 12.ff.Soluto marrim.

In text. ibi (*& não he noſſa tenção*) Vide Cabed.deciſ.93.num.3 p.2. ad hoc quod in dubio Princeps non intelligit aliquid reſcribere, vel concedere contra ius commune, ſed potiùs ſe velle conformari iuri communi.

In antiq. tit.26.

Ad tit.45. Ordin. Regiæ.

Em que maneira os ſenhores das terras vſarão da juriſdição que por elRey lhes for dada.

Vide latiſsimè Bobadill. in ſua Politica lib. 2. cap.16. Et aduerre quod Rex haber fundatam intenrionem ſuam quoad iuriſdictionem in ſuo Regno vt per Perez l.4.tit.1.lib.2 Ordin.pag.195. & lib.3.pag.455. nouiſsimè Camill. Borrell.in Sum.deciſ. tit. 41. nu.127. Menoch.lib. 2. de Præſumpt. q 14. nu 5.cum ſeqq. Auil.ad cap.1. Prætor.in Princ num.12. Valaſc de Iure Emphyt.q 8.num.32. Pereg de Iure fiſci lib.1.titul.de his qui iura fiſcalia num.40. pag.16. Azeued.ad l.3. §.3. tit.5.lib.3.Recopil.Cabed.p.2.deciſ. 9. num.1.& deciſ.15. nu. 2. non vero quoad dominium Maſcard.de Probat.concl.401.num.10. Cabed. p.2. deciſ.18.nu.12. Et domini terrarum in iuriſdictionalibus nõ habent intentionem fundatam Azeued. l. 2. n.1.tit.1.lib.4.Recop.Cabed.d.deciſ. 9. ad finẽ, & deciſ.15.n.3. Præſumptio eſt pro iuriſdictione Epiſcopi Anton. Auguſt. nouiſſ. Rom. deciſ. 817. lib.3. vol.3. nouiſsimè Camill. Borrell.in Summa deciſ. titul.41. de Iuriſdict.num.161.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

In text. ibi (*que fique reſeruada ao Rey a mays alta ſuperioridade*) Vide l.1. cum ſeqq. tit.1.lib.4.nouæ Recopil. Cou.Practic.cap.1.nu.9. Cabed.deciſ.66. p.2. quod reſeruata Principi in ſignum ſupræmæ dignitatis, nullus alius poteſt exercere, nec vllo tempore etiam immemoriabili præſcribi poſſunt.

AD §. I.

In text. ibi (*expreſſamente lhes for outorgado*) Nota quod expreſſum dicitur quod ſub ratione legis comprehenditur. Vide Gutier. Pract. lib.3. q.17.n.82 & 85.cum ſeq. Surd.conſ. 302. n 14.& 22. P.Rebell. de Obligat.iuſtit.p.1.lib.1.q.6.ſect.3.nu.12. & ſect.4. Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Vel aduerſarij dolo n.33. ad finem,& de Empt.cap.1.nu.7. Et ſaris expreſſum dicitur quod continetur ſuper generalitate Bart. & Doct.in l.1.ff.de Vulgari. Flamin.de Reſignat.lib 5 q.2.nu.54.vbi.nu.55. quid ex vi verborum. Et omnia præter expreſſa videtur conceſſa. Burg. conſ.25.n.31.

AD. §. II.

1 In text. ibi (*& os outros officiaes*) Vide

Vide D. Barboſ. in l. Quia tale n. 94. ff. Soluto matrim. & vide Sup. Ordinat. lib. 1. tit 67. § 8.

2 In text. ibi (*em as terras que de nós tiuerem*) Vide Cabed. decil. 38. p. 2. Aduerte quod in iuriſdictionalibus non datur reſtitutio ſpolij, niſi docto de titulo ſaltem colorato Alexand. Raudenſ. Vari. reſolut. lib. 1. cap. 67. n. 35. in prædicamento Situs, nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 41. de Iuriſdict. n. 205. & 206.

AD §. III.

In text. ibi (*& tabelliães ſe chamarão por elles*) Tabelliones enim creare ad Regem pertinet dixi ſupra hoc lib. titul. 26. §. 1.

AD §. IIII.

Nota quod domini terrarum, qui recognoſcunt ſuperiorem, non poſſunt habere conſilium, ſeu parlamentum. Vide Auil. ad cap. 2. Prætor. verbo Heredad nu. 9. Bobadill. in ſua Politica lib. 2. cap. 16. num. 93. Et requiritur ſpecialis conceſsio iuriſdictionis ſecundarum cauſarum, vt nouiſsimè reſoluit Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 41. de Iuriſdict. n. 80.

AD §. V.

In text. ibi (*nem das cartas precatorias, enuiadas de hũas juſtiças a outras*) Vide D. Barboſ. in l. Hæres abſens §. 1. num. 97. ff. de Iudic. de auocatione cauſarum ad Tribunal Regis è terris dominorum, vide Cabedum decil. 85. num. 3. p. 2.

AD §. VII.

In text. ibi (*ſejão ſuſpenſos atè noſſa mercè da juriſdição da terra*) Nota quod Rex, & Princeps ſupremus poteſt priuare iuriſdictione magnates, & barones ſua abutentes, illamquè ad ſe auocare, vide Parlad. lib. 1. rerum quotid. cap. 3. in princip. num. 6. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 56. num. 23.

AD §. VIII.

1 In text. ibi (*que a não pode de todo tirar de ſy*) Vide Auil. ad cap. 1. Prætor. in princip. num. 3. Gregor. l. 22. verbo O le embargaſſen tit. 13. part. 2. Maſcard. de Probat. concl. 1050. num. 11. Et concedens iuriſdictionem non cenſetur à ſe abdicare ſuperioritatem, vt nouiſsimè reſoluit Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 41. de Iuriſdict. n. 87.

2 Nota reſeruata Imperatori, & Principi in ſignum ſupremæ poteſtatis centanaria præſcriptione acquiri, pręſcribiquè poſſe. Vide Greg. l. 5. verbo Contra ſeñorio tit. 2. part. 1. Maſcard. de Probat. concl. 1050. n. 14. Menoch. conſ. 2. nu 71. & 72. vide tamen Cabed. p. 2. deciſ. 41. vbi tenet num. vlt. nullo vnquam tempore poſſe præſcribi de iure huius Regni, & vide deciſ. 66. p. 2.

3 Nota quod qui dicit, ſe habere iuriſdictionem probare debet. Vide Cou. Practic. cap. 1. num. 9. Valaſc. de Iure Emphyt. q. 8. à n. 21.

AD §. X.

1 Nota in hoc Regno iura regalia, & iuriſdictiones præſcribi non poſſe etiam tempore immemoriabili, quia poſſeſsio prædictorum damnata eſt in præſenti vt per Valaſc. de Iure Emphyt. quæſt. 8. n. 22. & 36. & conſult. 141. num. 10. Cabed.

p.2.deciſ.9.num.6.& deciſ.41.nu.8. & deciſ.65. vbi etiam de patronatibus Regiæ Coronæ,& apud Hiſpanos l.1.titul.15.lib.4. nouæ Recopil. Sed aduertendum eſt hanc Ordin. limitatiuè loqui referendo ſe ad caſus ſupra expreſſos, vnde extra illos etiam in hoc Regno ius commune ſeruandum eſt,ſecundùm quod prædicta tempore immemoriali præſcribuntur cap. Super quibuſdam §. Præterea de verborum ſignificat. Pereg. de Iure fiſci lib.1. in princip. num.65.pag.21.& eleganter D.Barboſ. ad l. Quominus ff. de Fluminibus num.30.

2 Et hunc §. locum habere, ſiue donatarius habeat terras per donationem Regis, ſiue per contractum omni caſu reſoluit Cabed.p.2. deciſ.38.num.7. Nota quod conceſsio, ſeu data officiorum eſt ſolummodo reſeruata Regiæ maieſtati in ſignum altæ,& ſupremæ præeminentiæ vt per Matienſ.tit.1 gloſ.21.à n.1.lib.5.nouæ Recop.Bobad.in ſua Politica p.1.cap.3. Cabed.p.1. deciſ. 53 num.1. Melch. Phœb. deciſ. 28. num.5. Et reſeruata Principi nunquam cenſentur conceſſa, niſi ſpecificè concedantur vt per Valaſc.de Iure Emphyt. quæſt.8. num 25 ad finem.Cabed.deciſ.1.num.2.Phœb. d.deciſ.28.num.7.

AD §. XVI.

1 In text.ibi (*quanto vagarem*) Per obitum non per reſignationem. Vide Cabedum deciſ. 23. p. 2. niſi renuntiatio fiat in manibus Regis, quia tunc officium ſic reſignatum poteſt donatarius conferre.

Ad tit.46. Ordin.Regiæ. *In antiq. lib. 4. tit.41.*

Que as peſſoas que têm poder de dàr officios,os não vendão, nem leuem dinheiro por os dàr.

Ad Princip.Ordin. Regiæ.

Vide apud Hiſpanos l. 7. tit.3. lib.7. nouæ Recopil. Rebuff. ad leges Gall. tom.2. titul.de Magiſtris artif.art.3.gloſ.vni.& tom. 3. tit.de Salarij taxat.art.1. gloſ.Vni. n.3.cum ſeqq.Sot.de Iuſtit.lib.3.q.6. art.4 pag.260. Azeued. ad Curiam Piſan.lib.4. cap 7 in princ. Mench. Illuſtri.lib.1.cap.43 n.10.& ſeq. Optimè Bobadill. in ſua Politica lib. 1. cap.11.nu.11.& lib.2.cap.16. nu.209. Cald.Pereira in comment.ad §. Sed hæc Inſtit.de Inoffi.teſtam.c.2.n.10.

Ad tit.48.Ordin.Regiæ.

Que os prelados, & fidalgos não façāo nouamente coutos, nem hõras.

De iſtis honoribus agunt l. 20. & ibi Gregor. verbo Que llaman honores tit.13.part.2. & l.1.verbo Honores tit.17. part. 2. & l.2.tit.26.part.4. Matienſ.l.4 gloſ.1. tit.17.lib.5 Recopil. Valaſc. de Iure Emphyt.q.40 n.25.

Ad tit.49. Ordinat. Regiæ.

Que os prelados,ou outras peſſoas não lancem pedidos,&c.

Ad Princip.Ordinat.Regiæ.

1 In text.ibi(*lançar pedidos, peitas, empreſtimos,pertence sòmẽte ao Rey*) Nota

Nora poteſtatem imponendi collectas Principi ſuperiori eſſe reſeruatam l. 3. ibi, inconſultis Principibus, Cod. Vectigalia noua inſtitui reſoluunt Auend. de Exequendis mand. p. 2. cap. 14. nu. 1. Mench. Illuſt. lib. 2. cap. 8. n. 1. Fr. Emman. in Sum. tom. 2. cap. 72. n. 2. Salon in 2. 2. tom. 2. q. de Vectigalib. art. 3. controu. 1. P. Soar. de Cenſur. diſp. 21. ſect. 2. n. 36. P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 666. Farin. in Praxi crimin. tit. de Furtis q. 172. num. 69. & ſeq. Card. Thuſc. lit. G. concl. 1. num. 7. & lit. V. concl. 32. Cabed. p. 2. deciſ. 44. num. 10. & deciſ. 49. num. 4. Luſitan. Fr. Anton. de Souſa in relect. de Cenſuris Bullæ Cœnæ cap. 6. diſp. 40. num. 2. & diſp. 39.

Ad tit. 50. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 36.

Que os ſenhores das terras, nem outras peſſoas tomem mantimentos, &c.

Vide Bobadill. in ſua Politica lib. 2. cap. 16. n. 117. & 183.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

Ædiles poſſunt cogere ſubditos ad vēdendum cibaria ſoluto pretio.

In text. ibi (*aos quaes mandamos que lhes façāo dar por ſeu dinheiro*) Nota quod ædiles, ſeu prætores poſſunt ſubditos cogere, ſoluto pretio, ad vendendum vtenſilia, & cibaria. Vide Luc. de Peña in l. 2. Cod. de lucris aduocat. lib. 12. Auil. ad cap. 2. Prætor. gloſ. heredad num 6. & gloſ. de mercaderia n. 19. Bobadill. in ſua Politica lib. 2. cap. 12. num. 49. & lib 3. cap. 40. num 37. Dum tamen ſibi remaneant neceſſaria, vide Cabed. deciſ. 92. num. 7. p 1.

AD §. II.

In text. ibi (*que lhes façāo dar, &c.*) Nota quod ſicut prætores poſſunt ſoluto pretio auferre victualia, & ſubditos cogere ad vendendum, ita etiam poſſunt locare equos, quia non debent ire pede. Vide Auil. ad cap. 2. Prætor. verbo De mercaderia num. 19.

Ad tit. 51. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 30.

Dos theſoureiros, ou Almoxariſes que empreſtāo, &c.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 Vide l. 1. & 2. Cod. de his qui ex publicis ratioc. iuncta l. vlt. Cod. de his, qui ex publi. collat. lib. 10. Caſſan. in conſuet. Burgundiæ rub. 2. §. 1. nu. 90. caſu. 57. Rip. de Peſte tit. de remedijs ad conſeru. vbert. n. 16. Farin. in Praxi crim. p. 6. q. 171. n. 44. cum ſeq.

2 In text. ibi (*theſoureiros*) Appellantur præfecti fiſci. Vide Budæ. in prioribus annot. ad Pandectas pag. 298. Et aduerte quod theſaurarij Principum noſtri temporis ſunt longe diſsimiles ab antiquis ſuſceptoribus, archarijs, & ſimilibus, vt per Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 304. n. 20.

3 In text. ibi (*Almoxariſes*) Quæſtores ærarij nuncupantur. Vide Budæ. in prioribus annot. ad Pandect. pag. 295. De quæſtoribus militum, vulgò, *pagadores*, vide Farin. d. quæſt. 171. num. 43.

4 In text. ibi (*recebedores*) Tribuni ærarij di. untur, qui ſunt receptores generales, particulares

verò appellantur coactores. Vide Budæ. in prioribus annot. ad Pandect. pag. 297.

AD §. vlt.

Vide Cald. Pereira de Empt. cap. 12. n. 22. vbi quod ſpecialiter loquitur in exactoribus miſsis á Principe ad reliqua ex genda ab alijs officialibus adhùc debita.

Ad tit. 52. Ordinat. Regiæ.

In antiq. tit. 31.

Da ordem que os Sacadores delRey terão nas execuções.

AD §. IIII.

1 IN text. ibi (*primeiro façao as penhoras, &c.*) Vide l. Moſchis in princip. ff. de Iure fiſci. Et nota quod in hoc caſú fit executio non expectata ſententia, quia ob tributa, ſeu munera, ſecùs autem ſi ex alio contractu, ita Bald. per text. ibi in l. Quoniam à 2. Cod. de Appellat. Duenh. reg. 277 n. 2.

2 In text. ibi (*ou alheados pelo principal deuedor &c.*) Vide l. Si debitor 4. Cod. de priuileg. fiſci.

AD §. V.

1 Vide l. Si debitor 4. Cod. de priuilegijs fiſci, & l. 1. Cod. de Iure fiſci lib. 10. Gregor. in l. 7. gloſ. 1. in med. tit. 15 part. 5 Neguzant. de Pignorib. p. 2. memb. 4. n. 17. & 18.

2 In text. ibi (*não baſtar para pagamento de toda a diuida*) Vide Ordin. Regiam infra lib. 3. tit. 86. §. 8.

AD §. VI.

Vide l. Si debitum Cod. quando fiſcus, vel priuatus. D. Barboſ. in l. 3. n. 33. ff. Soluto matrim. Cald. Pereira de Emptione cap. 12. n. 18. vbi quod exactor fiſcalis ab executione poteſt incipere.

Ad tit. 53. Ordin. Regiæ.

Extrauà. 1 cũ ſeqq. tit. 5. p. 5.

Das execuções que ſe fazem nos que deuem á fazenda delRey.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 IN text. ibi (*ſejão logo prezos, & da prizão ſe faça a execução*) Vide Surd. conſ 39. nu. 21. Menoch. conſ 916. n. 1 Far in. fragment. crim. lit F à n. 199. Pereg. de Iure fiſci lib. 6. tit. 7. num. 5 Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 26. n 15 cum ſeqq. vbi n. 17. reſoluit quod etiamſi ſenex in iure multum priuilegiatus ſit, ob cauſam tamen fiſcalis debiti incarcerati poteſt.

2 Conductores tamen aliarum perſonarum vt ſunt conductores conſulum, & populi non gaudent priuilegio fiſci in exigendis eorum debitis. Ita Guid Papæ q. 208. nu. 1. Ita etiam in bonis, quæ capiuntur à gabellotis Gregor l. 52. verbo Los cogedores tit. 5. part. 5.

AD §. I.

Nota quod in debitis fiſcalibus proceditur de plano. Vide Azeued. l 1. n. 57. tit. 21. lib. 4. nouæ Recopil. Et contra debitorem collectæ executiue proceditur ex Flores de Mena Vari. quæſt. lib. 2 q. 21. n. 154.

AD §. II.

1 In text. ibi (*& os beẽs de rayz andarão*

rão em pregão vinte dias) Vide Cald. Pereira quæſt. forenſ. lib. 1. q. 3. n. 24. verſ. 6.

2 In text. ibi *(& os moueys oito)* Nota læſionis enormiſsimæ remedium non tolli etiam aduerſus fiſcum ex aſsignatione 8 dierum in addictione pignorum ſubhaſta facta. Ita Gam. deciſ. 198. n. 1.

Extraua. 2. tit. 24. p. 4.

Ad tit. 55. Ordinat. Regiæ.

Das peſſoas que deuem ſer auidas por naturaes deſte Reyno.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 IN text. ibi *(ordenamos, & mandamos que as peſſoas que não naſcerem neſtes Reynos, não ſejão auidos por naturaes delles)* Quid ſi per tranſitum matris per hoc Regnum natus fuerit? Vide Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 75. vbi reſoluit quod ſimpliciter natus ſit ciuis originarius illius loci quomodocunque ibi naſcatur, etiam ceſſante animo parentum ibi permanendi, quamuis contrarium tueantur Maſcard. de Probat. concl. 1141. nu. 5. cum ſeqq. Fræn. in tract. de mom. temp. cap. 28. á num. 12. Rebuff. de priuilegijs ſcholaſt. priuil. 65. in fin. Ceuall. Communium contra commun. q. 458 Natus enim in hoc Regno Luſitaniæ ex Hiſpano cenſendus eſt originarius huius Regni quoad priuilegia naturalibus inducta, etiamſi ibi fuerint cum Rege parentes, non animo mutandi domicilium, ſed diſtinatione illicó reuertendi, idem Stephan Gratian d. cap. 75. num. 9. Cald. Pereira in reſponſo pro Ioanne Taſſo n. 13 D Barboſ. in l Hæres abſens §. Proinde in art. de foro ratione orig. á num. 9.

2 Nota quod non ſolùm iudicabitur municeps, & ciuis loci, in quo natus eſt, ſed etiam loci, in quo eſt expoſitus, cuius parentes ignorantur. Ita Gratian. d. cap 75. n. 12.

Exterus in hoc Regno beneficia non poteſt obtinere.

3 Exterus in hoc Regno beneficium habere non poteſt ſine Regis permiſſu, & litteris naturalitatis, vt latè comprobat Cabed. de Patronat. Regiæ Coronæ cap. 29.

Nec in Regno Caſtella.

4 Idem diſpoſitum eſt in Regnis Caſtellæ per l. 18. cum ſeqq. tit. 3. lib. 1. Ordin. vbi Perez, & l. 14. cum ſeqq. tit. 3. lib. 1. nouæ Recop. Vide Cou. Pract. cap. 35. num. 5. Salzed. ad Bernard. cap 54. D. Sahag. in cap. Eam te de Reſcript. á n. 24. Flamin. de Reſignat. lib. 4. q 7. Ceuall. Commun. tom. 4. q. 897. n 347.

Nec in Regno Gallia.

5 Et in Regno Galliæ idem cautum eſſe reſoluunt Guillelm. in cap. Rainuntius verbo Et vxorem deciſ. 5 à n. 482. Rebuff. de pacificis poſſeſſ. n. 265. aliàs nu 217. & in Praxi tit. de Reſcript. mixtis n. 7.

AD §. I.

Domicilium acquiritur per decennium.

In text. ibi (*& nelle viueo dez annos continuos*) Et ita domicilium acquiritur per decennium vt per Maſcard. de Probat. concl. 534 num. 7 Et ad contrahendum domicilium, & incollatum quæ requiratur Vide Menoch. de Arbitr. caſu 86. & de Præſumpt. lib. 6. quæſt. 42. Maſcard. d. concl. 543. Stephan. Gratian. Diſcept Forenſ. cap. 181. Ignat. del Villar in Sylua reſponſ. lib. 1. reſp. 7. p. 5. à num. 19.

In antiq. tit. 16.

Ad tit. 56. Ordin. Regiæ.

Em que modo, & tempo ſe faz algum veſinho, para gozar dos priuilegios dos veſinhos.

1 MVlta circa vicinos agit Menoch. conſ. 390. nu. 1. cum ſeqq. Et domicilium quotuplex ſit vide Anton. Fab. in ſuo Cod. titul. de muneribus patrimon. diffinit. 24. optimè Stephan. Grat. Diſcept Forenſ. cap. 181. à nu. 1. Menoch. de Præſumpt. lib. 6. q. 42. n. 3. Farin. fragm. crim. p. 1. lit. D. à n. 193.

Domicilium originis immutabile.

2 Domicilium originis eſt immutabile ex text. in l. Aſſumptio ff. ad Municipalem. Nau. comment. 2. de Regularib. nu. 34. P. Sanch. de Matrim. lib. 3. diſp. 23. nu. 4. Vnde originis domicilio, ſeu ciuilitati renunciare nemo poteſt ex Bernard Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 2. concl. 36 nu. 2. Stephan. Gratian. d. cap. 75. nu. 10. Nec cenſetur mutatum ex Maſcar. de Prob. concl. 534.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

De ciue per priuilegium.

1 In text. ibi (*ou for perfilhado em ella, &c.*) De ciue per priuilegium vide Iaſ. in l. Si is qui pro emptore n. 291. cum ſeqq. ff. de Vſucap. Hippol. conſ. 127. n. 2. cum ſeqq. Gregor. l. 2. verbo Mager tit. 24. part. 4. Boer. deciſ. 260. n. 23. Menoch. conſ. 165. nu. 2. cum ſeqq. Matienſ. l. 1. gloſ. 5. n. 4. tit. 10. lib. 5. nouæ Recop. Cott. in Memorab. verbo Ciuem eſſe, & verbo Statuto cauetur. Garci. de Nobilit. gloſ. 1. §. 1. n. 50. & gloſ. 53. n. 3. Azeu. l. 1. n. 52. cum ſeqq. tit. 1. lib. 6. nouæ Recopil. Maſcard. de Probat. concl. 1141. nu. 20. Et paria ſunt eſſe ciuem, vel haberi pro ciue. Vide Tiraq. in l. Si vnquam verbo Reuertatur n. 221. Menoch. conſ. 124. n. 106. & ſeq.

2 Nota quod ciuis ex priuilegio creatus, niſi habitet in ciuitate, oneraquè ciuitatis ſubſtineat commodis, & priuilegijs ciuitatis non gaudet ex Menoch. conſ. 350. nu. 16. & lib. 6. de Præſumpt. q. 42. n. 7. Et tenetur ciuitas pro ciue ſuo ſe opponere ſi priuilegium ſuum non ſeruetur ex Azeued. l. 7. nu. 2. tit. 17. lib. 7. nouæ Recopil. Et poteſt venturis ex aliena patria ingreſſum prohibere, ſed poſtquàm ingreſsi, & admiſsi fuerint, ſicut reliquus populus eos repellere non poteſt vt per Menoch. conſil. 390. n. 30. & n. 49.

AD §. I.

1 In text. ibi (*em que cazar com mulher da terra*) Vide D. Barboſ. in l. Exigere dotem num. 41. ff. de Iudic. cum quo intellige. Ignat. del Villar in Sylua reſpon. lib. 1. reſp. 7. p. 5. n. 26.

2 In text. ibi (*ou onde tiuer mayor parte de ſeus bēes, com tenção, ou vontade de aly morar*) Ergo domicilium eſt habitatio animi deſtinatione perpetua, in qua quis rerum ſuarum magnam ſummam conſtituit. Vide Rebuff. tom. 3. ad leges Galliæ in tract. de domicilij elect. in præfat. nu. 9. Menoch de Arbitr. caſu 86. á num. 6. & lib 6. de Præſumpt. q. 42 n. 2. Ceuall. Communium contra commun. q. 604 â nu. 54. Decian. tract. crimin. lib. 4. cap. 16. nu 8. Maſcard. de Probat. concl. 535. n. 13. P. Sanch de Matrim. lib. 3. diſp. 23. á princ. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap 181. n. 10. cum ſeqq. D. Didac. de Britto in conſilio in cauſa maioratus Regiæ Coronæ q. 3 á nu. 1. D Mart. in votis

votis nouiſſ. deciſ. voto 5. Farin. frag. crim. p. 1 lit. D. num 208. Gutier. in tract. de Gabell. q. 114. nu. 7. Et in eo differunt domicilium, & habitatio, quia domicilium eſt locus originis, vel perpetuæ habitationis, habitatio verò eſt commoratio in loco per accidens, & animo alio ſe transferendi ex Menoch. conſil. 329. n. 33.

3 Domicilium principalius inſpiciendum, vbi quis diuerſis locis habet domicilium. Menoch. conſ. 398. n. 23. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 85. n. 5. Animus alio migrandi præſumitur ex eo quod quis recedit ab aliquo loco cum ſupellectili ex Maſcard. concl. 99. nu. 6. Vel familia ſua Farin. d. lit. D. n. 214.

4 Clericus habet domicilium, & eſt ciuis illius diæceſis, in qua ſitum eſt eius beneficium. Vide Bart. in l. Hæres abſens §. Proinde nu 5. ff. de Iudic. & in l. 1. nu. 13. ff. ad Municip. Cardoſ. in Praxi iudic. verbo Domicilium n. 6. Palat. in repet. rub. §. 39. nu. 5. Intellige quando beneficium eſt tale quod requirat reſidentiam vt probat text. in cap Dilectus 2. de Reſcript. Syluest. verbo Domiciliū num. 1. Rebuff. in Praxi benef. tit. de diſpenſat. de non reſid. nu. 74. verſ. Ad hæc clericus. Maſcard. concl. 534. n. 5. Cardin. Thuſc. verbo Domicilium concl. 596 à n. 1. Farin. d. lit. D. nu. 226. Quoad capiendos tamen ordines domicilium contrahitur in loco beneficij etiamſi reſidentiam non requirat. Vide P. Henriq. in Sum. lib. 10. de Sacram. Ordinis cap. 22. §. 1.

AD §. II.

1 In text. ibi (*continuadamēte*), Quādo quis habet animum recedendi licet ſtet per mille annos non contrahit domicilium. Vide Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 76. num. 12 cum ſeqq. Menoch. de Arbitr. caſu 86. n. 7. vbi n. 13. reſoluit quod quādo ſumus in dubio ex curſu decem annorum (dummodo ſint continui) præſumitur quod inde noluerit recedere.

2 Vnde in caſtellano, vel ſcholari domicilium non contrahi tenet Stephan. Gratian Diſcept. Forenſ. cap. 181. nu 4. & 5. Farin. fragment. crim. p. 1. lit D. nu. 215. & 222. Scholaris enim interim quod eſt in loco ſtudij ſemper cogitat de redeundo ad patriam, ideò habitator loci propriè non dicitur. Ita Ignat. del Villar in Sylua reſponſ. lib. 1. reſp. 7. p. 5. n. 21. vbi n. 24. idem dicit de famulo, qui ad tempus domino ſeruit.

3 Nota quod non videtur abeſſe à ciuitate, qui in ea reliquit filios. Vide Tiraq. in l. Si vnquam in princ. nu. 15. vbi etiam reſoluit quod ſi ex ſtatuto abſentes non potiantur priuilegijs ciuitatis, ſatis eſt patrem eſſe in ciuitate, vt filius abſens priuilegijs potiatur.

4 In text. ibi (*atè nelle morar*) Idem ſi habitet in caſtris, vel villis ciuitati ſubiectis. Vide Menoch. de Arbitr. lib. 1. q. 99. nu. 22. & conſ. 75. nu. 97. & conſ. 80. nu. 18. Et vrbis appellatione veniunt continentia ex Menoch. de Arbitr. caſu 155. num. 8. vbi num. 12. iudicis arbitrio relinquendum aſſerit, quæ dicantur continentia, & ſuburbia ciuitatis.

Ad tit. 57. Ordin. Regiæ.

No principio.

Vide Cabedum deciſ. 93. n. 2. p. 2.

AD

Ad tit. 58. Ordinat. Regiæ.

In antiq. tit. 39.

Dos priuilegios concedidos aos fidalgos para ſeus lauradores, &c.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 IN text. ibi (*a alguũs do noſſo Conſelho*) Lege conſelho, & de conſiliarum Regis, vide Cabed. deciſ. 74 p. 2.

2 In text. ibi (*lauradores encabeçados*) Sunt illi qui habent domos ad habitandum, & fundos, quos ſuis armentis colunt. Vide Ord. ſupra hoc lib. tit 33. §. 10. 19. & 26.

3 In text. ibi (*depoys que as cartas por nòs outorgadas aos ſobredittos forem paſſadas per noſſa Chancellaria*) Vide Cabed. p. 1. deciſ. 213. num. 13. quem vide n. 12. ad §. vlt.

Ad tit. 59. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 43.

Dos priuilegios dos Deſẽbargadores.

DE priuilegijs Senatorum latè, & eleganter agit Cabed. p. 1. deciſ. 213. & p. 2. deciſ. 86.

Ad Princip. Ordin. Regia.

In text. ibi (*Deſembargadores das dittas caſas*) Quamuis ſint titulares, qui ei dẽ priuilegijs tàm fori, quám omnibus alijs gaudent, ſicut Senatores actuales ſecundùm Cabed. p. 1. deciſ. 213. n. 6.

AD §. I.

Nota quod famuli, & coloni Senatorum tenentur ſoluere ad refectionem murorum, pontium, & fontium, ſi modo reficiantur in loco, ſeu territorio vbi tales degunt, ſecús ſi in loco non ſui domicilij, vel territorij fiat, vel ſi ſuper hoc ſpeciale priuilegium habuerint. Ita Cabed. p. 1. deciſ. 213. n. 12. Sed in Senatu Supplicationis bis iudicatum fuiſſe à tali collecta huiuſmodi famulos excuſari refert Melch. Phœb. deciſ. 32. per totam.

AD §. V.

In text. ibi (*não ſejão conſtrangidos a tèr egua*) Si tamen illam ſponte ſua habuerint, non poterit Caudel illius loci, in quo colonus habitat, eo inuito equum deputatum ad iungendum equis, talis coloni equæ ad iungere. Ita iudicatum refert Cabed. d. p. 1. deciſ. 213. num. 7.

AD §. VII.

1 In text. ibi (*ouſe fazer força aos ſobredittos*) Vide Cabed. p. 1. deciſ. 152. n. 9. & deciſ. 213. nu. 10. ad hoc quod nulla vis, nec violentia in rebus ad Senatores pertinẽtibus facienda eſt.

2 In text. ibi (*nem lhes cacem coelhos, nem outras alimarias*) Vide Cabed. d. deciſ. 213. n. 8. ad hoc quod Senatores poſſunt in agris ſuis facere *contadas*, & nullus poteſt in illis animalia, aues, ſeu piſces, venando, aut piſcando capere.

AD §. VIII.

Vide Cabed. p. 1. deciſ. 213. n. 3. vbi quod Senatores Senatus Portucal. poſſunt interponere grauamina ob eorum priuilegia non ſeruata ad Senatores expeditores grauaminum Senatus Supplicationis, & huiuſmodi Senatores Senatus Portucal. etiãſi habeant prætorem ſpecialem in ſuo Senatu ad eorum cauſas decidendas,

pote-

poterunt tamen coram Prætore curiali petere pœnam *dos encoutos* contra eorum priuilegia impedientes.

AD §. XI.

In text. ibi (*podelo ão fazer parente os Corregedores da Corte*) An extendatur priuilegium Senatoris ad lites iam cæptas antequam ad id munus ſint electi? Vide latè Cabed. p. 1. deciſ. 25.

AD §. XII.

Nota quod priuilegium Senatoris in criminalibus, tunc demùm locum habet quando ipſum alium accuſat, non quando accuſatur. Vide Cabed. p. 1. deciſ. 26.

AD §. XIIII.

In text. ibi (*& poſto que alguũs*) Vide Cabed. deciſ. 93. in fine p. 2. & deciſ. 94. ad hoc quod derogatio priuilegij generalis non valet vbi requiritur eius ſpecifica mentio.

AD §. XV.

Vxores Senatorum viduæ gaudent maritorum priuilegiis

1 Vide D. Barboſ. in l. Quia tale num. 28. ff. Soluto matrim. Cabed. p. 1. deciſ. 98. & deciſ. 213. num. vlt. Franciſc. à Souſa in rep. l Fœminæ p. 2. num. 18 Cardoſ. in Praxi iudicum, & aduocat. verbo Dignitas num. 4.

2 In text. ibi (*& honeſtamente viuerem*) Vide Pinel. in l. 4. nu. 4. Cod. de bonis maternis.

3 In text. ibi (*ſaluo nos caſos, &c.*) Quid ſi velit contendere cum viduis, vel perſonis miſerabilibus, an poſsit eos conuenire coram prætore curiali, vel iudice nouarum actionum? Dic quod non attenta iſta Ordin. quæ diſponit quod non poſſint conuenire, niſi in caſibus, in quibus aliæ viduæ poſſunt, de quibus infra lib. 3. tit. 5. §. 3.

Ad tit. 62. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 2. p. 2. Extraua.

Dos priuilegios dos moedeiros da Cidade de Lisboa.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

In text. ibi (*mas as remetão ao ſeu conſeruador*) Nota quod hæc iuriſdictio videtur conceſſa priuatiuè ex his quæ Ioſeph. Ludou. tom. 3. Commun. Opinion. titul. de Iuriſdict. concl. Vni. verſ. Fallit 4. pag. 498.

AD §. I.

Nouiſsima iuſtitiæ reformatio.

In text. ibi (*& os officiaes da caſa da moeda*) In nouiſsima iuſtitiæ reformatione in §. 9. ita conſtitutum eſt. *Do priuilegio dos moedeiros deſta Cidade de Lisboa, & outros deſta calidade, que ſe conceder, por razão de algum officio, ou occupação, gozarão sòmente aquellas peſſoas, que actualmente ſeruirem, & exercitarem o officio, ou occupação, por cujo reſpeito ſe lhe concedem os taes priuilegios. E os officiaes, & miniſtros a que pertencer paſſar as cartas dos dittos priuilegios, as paſſarão sòmente aos que actualmente ſeruirem: ſob pena de ſuſpenſão de ſeus officios por dous annos. E deixando de ſeruir, & exercitar as dittas occupações, não poderão gozar mays do priuilegio, que por razão dellas lhe pertence.*

AD §. II.

Vide D. Barboſ. ad l. 1. ff. de Iudic. tract. 4. num. 51. ad hoc quod vbi ex verbis conceſsionis colligitur iuriſdictio.

Digitized by Google

dictionem datam fuiſſe priuatiuè non poterunt alij iudices cognoſcere de illis cauſis etiam ex prorogatione partium. Priuatiuè in dubio cenſetur conceſſa iuriſdictio, quo caſu alius, vel ſuperior non poteſt ſe intromittere Fran. Milanenſ. Siciliæ deciſ. 5. num 3. & 4. lib. 2. Stephan. Gracian. March. deciſ. 145. num. 2. Flamin. Chartar. Genuenſ. deciſ. 68. num. 4. quos nouiſsimè refert Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 41. de Iuriſdict. num. 75.

REMISSIONES DOCTORVM IN LIBRVM TERTIVM ORDINATIONVM REGIARVM LVSITANORVM IN REFORMATIS.

In antiq. titul.

Ad titulum primum Ordin. Regiæ.

Das citações, & como hão de ſer feitas.

1 DE Citationibus latè ſcripſerunt Speculat. tit. de Citat. Succin. eod. tract. Afflict. lib. 1. Conſtitut. Rub. 95. Marant. de Ordine iudic. p 6. tit de Citatione. Rebuff. tom. 3. ad leges Galliæ tract. de Citat. Briſſon. de Verborum ſignif. lib. 3. verbo Citare. Vant. de Nullit. tit. ex defectu citationis. Gail lib. 1. obſeruat. 48. Villalob. Fichard. Viui. & alij tom. 1. Cõmun. Opin. lib. 2. titul. 2. de in ius vocando. Gabri Roman. lib. 2. ſentent. tit. de Citat. Iodoc. in pract. cap. 27. nouiſsimè Camill. Borrell. in Sũma deciſ. titul 44. de Citat. Maſcard. de Probat. concl. 290. cum ſeqq. Donel. lib. 23. Comment. iuris ciuilis cap. 2. Alexand. Trentaſinq. vari. reſolut. lib. 2. tit. de Citat. Cardoſo in Praxi iudicum, & aduocat. verbo Citatio, & Amat. Roderi. in Pract. de modo, & forma videndi, ſeu examinandi proceſſum cap. 4. de Citatione. Curi. Philipp. p 1. §. 12. Citation. Camill. Borrell. in Summa deciſionum ſub tit. de Citatione.

Citatio omnium actionum principiũ. 2 Citatio eſt omnium actionum inſtituendarum pricipium §. fin. de pœna temere litigant. Tiraq. in tract. res inter alios acta in princ. D. Barboſ. in l. Si quis poſteaquam n. 26. ff. de Iudic. Eſt caput, baſis, & fundamentum iudicij Gregor. l. 1. titul. 7. part. 3. Vanti. de Nullit. tit. de Nullitate proceſſus n. 27. Marant. de Ordine iudic. p. 6. memb. 1. n. 1. Bonacoſ. tom. 1. Commun. Opin. lib. 2. titul. 2. n. 8. Azeued. tit. 3. in Rub. n. 14. lib. 4. nouæ Rocopil. Roder. d. cap. 4. n. 2. & 3. Camill. Borrell. d. tit. 44 à n. 7.

3 Citatio cum introducta ſit de iure Diuino, & naturali tolli non poteſt ex cap. 1. de Cauſa poſſeſſ. & propr. Cou. Pract. cap. 26. n. 6. Marant. p. 4. diſt. 16. à n. 10. Vanti. tit. ex defectu citat. à n. 4. Soar. tom. 1. Cõmun. Opin. lib. 2. tit. 2. n. 5. pag. 288. in fine. Bajard. ad Clar. §. fin. q. 31. n. 8. Pinel. in Rub. de Reſcind. vendit. p. 1. n. 21. Menoch. de Arbitr. lib. 1. q. 17. n. 5. Pereg. de Iure fiſci lib. 1. tit. 3. n. 61. verſ. Notãdum tamen eſt. Ludou. Rodolph. tract. de abſoluta Principis poteſtate cap. 6. num. 46. Soar. de Paz in Practica tom. 1. p. 1. temp. 3. à nu. 4. Fr. Ludou. Miranda de Ordin. iudic. q. 14. art. 4. concl. 1. Amat. Roder. d. cap. 4. nu. 16. & 17. Ioann. Berbeci. in viatorio iuris p. 4. rub. 1. n. 10. Triuiſan. Vener. deciſ. 68. nu. 1. lib. 1. Camill. Borrell. ad Bellug. in Speculo Principum rub. 11. §. Reſtat exemplis in verbo Citari, & de Compromiſſ. §. 4. gloſ. 4. num. 2. & à num. 32. & nouiſsimè in Summa omnium deciſ. titul. 14 de Citation. à num. 1. *Citatio non poteſt tolli.*

Digitized by Google

4 Vnde proceſſus ob legitimæ citationis defectum totus corruit niſi citatus compareat, quia tunc validatur citatio. Decian. reſp. 18. n. 29. vol. 1. Fichard. tom. 2. Commun. Opinion. lib. 2. tit. 2. nu. 6. Rutg. Ruland. tract. de Commiſ. lib. 2. cap. 3. n. 1. p. 1. Menoch. conſ. 746. nu. 27. & conſ. 100. n. 112. Cabed p. 2. deciſ. 15. n. 13. Marant. p. 6. tit. de Citat. n. 12. Brunor. à Sole verbo Citatio n. 7. Vanti. in tit. qualiter ſententia, & proceſſus n. 116. Cot in Memor. verbo Citatio in 3. verſ. Fallit tertio. Gutier. Pract. lib. 1. q. 133. n. 12. D. Barboſ. in l. Alia §. Eleganter n. 8. & in l. Si mora n. 53. ff. Soluto Matrim Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 9. §. 1. in annor. n. 158. nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan. lib. 3. cap. 1. n. 1. Roder. d. cap. 4 n. 19.

Citatio non præſumitur. 5 Citatio nunquam præſumitur, vide Felin in cap. Tenor. n. 1. de Reiud. Iaſ. in l. Ne quiſquam §. vbi nu. 53. ff. de Offic. proconſ. Tiraq. de Præſcript. verſ. 36. fol. 62. Perez l. 1. verſ. Quæro 18. titul. 2 lib. 3. Ordin. pag. 493. Maſcard. de Probat. concl. 290. Surd. conſ. 88. n. 1. Menoch. de Præſumpt. lib. 2. q. 22. Rebuff de reprobat. teſtium n. 68. Cald. Pereira de Empt. cap. 34. num. 39. & cap. 35. n. 31. 32. & 37. Per inſpectionem actorum probatur quod quis non fuerit citatus ex Iaſ in l. 4. §. Condemnatũ n. 8. ff. de Reiudic. Marſcard. de Probat. concl. 291. Farina. deciſ. 207. Rotæ Romanæ n. 20. Vezin. tom. 2. Commun. Opin. lib. 7. tit. 19. nu. 167. pag. 295. quia omne quod in actis non reperitur præſumitur non eſſe factum ex Flamin. de Reſignat. tom. 2. lib. 11. q. 14. n. 67. & negatiua quod licentiam quis non habeat probatur ex inſpectione actorum Stephan. Gratian. deciſ. 64. n. 12.

Ad Princip. Ordin. Regia.

1 Hic primus citandi modus habetur etiã apud Hiſpanos in ſupremo Regis Senatu, & regijs Cancellarijs, de quo Azeued. l. 1. n. 6. titul. 3. lib 4. nouæ Recopil. Soar. de Paz in Praxi p. 1. tom. 1. temp. 3. nu. 27. De iure autem communi poterat iudex parti principali committere, vt citet ſuum aduerſarium reſoluunt Bald. in l. Iuſte num 2, ff. de acquir. poſſeſſ. Iaſ. in §. quadrupli num. 32. Inſtit. de Action. Marant. de Ordine iudic. p. 6. de Citat. memb. 1. â n. 44.

Licentia debet præcedere. 2 In text. ibi (*licença*) Debet hæc licentia præcedere vt per Caſſan. in conſuet. Burgund. Rub. 4. §. 1. verbo Sans licence nu. 2. Cald. Pereira de Extinct. emphyt. cap. 11. num 7. verſ. Nec vrget. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 47. n. 46. Et de ea debet in ſcriptis conſtare Marant. de Ordine iudic. p. 6. cap. de Citat. memb. 1. nu. 45. Azeued. l. 1. n. 10. tit. 3 lib. 4. nouæ Recopilat D. Barboſ. in l. 1. art. 3. n 184. ff. de Iudic.

3 In text. ibi (*ou a qualquer outra peſſoa*) Dummodò legitimam habeat ſtandi in iudicio facultatem, quæ fœminis denegatur ex text. in l. 1. §. Sexum ff. de poſtulando, cap. 2 de Iud. lib. 6. Cou. lib. 1. Vari. c. 29. n. 1. Tiraq. l. 10. connub. n. 32.

AD §. I.

Portarius 1 In text. ibi (*por porteiro*) Latine dicitur portarius in cap. Cum olim el 2. de Priuileg. & alijs nominibus nũcupatur vt per Caſſan. in conſuetud. Burg rub. 1. § 6. tit des iuſtiees á n. 1. Marian. de Citat. art. 9. Bernardin. Muſcarel. in praxi aurea ciuili p. 2. gloſ. Intimare n. 10. pag. 108.

2 In text. ibi (*por nòs eſpacialmente depu-*

Digitized by Google

deputado), Rex poteſt creare nuntios cum omnia officia publica ad eum pertineāt vt per Cabed. p. 2. deciſ. 33.

3 In text. ibi (*ou geralmente dado pelo Conſelho de algũa cidade, villa, &c.*) Vide Marant. de Ordine iudic. p. 6. cap. de Citat n. 42. Azeued. l. 3. nu. 5. in fine tit. 3. lib. 4. nouæ Recopil. de iure tamen communi vnuſquiſque iudex poterat nuntium creare ad citandū vt per Marian. art. 20. q. 20. verſ. Secundo principaliter Marant. d. cap. de Citat. nu. 44 Caſſan. in conſuet. Burgund. rub. 1 §. 6. in princ. n. 2.

4 In text. ibi (*pode citar ſem licença do julgador, ſe a citação houuer de ſer feita dentro no lugar, &c.*) De generali conſuetudine obſeruari probant Azeued. l. 3. num. 25 tit. 3. lib. 4. nouæ Recopil. Bernardin. Muſcatel. in ſua praxi aurea ciuili p. 2. gloſ. Intimare num. 12.

5 In text. ibi (*ou em ſeus arrabaldes*) Non dicitur ſuburbium locus, quem diuidit fluuius à ciuitate vt eſt Villanoua da Gaja propè Portucalenſem ciuitatem ex Rebuff. in l Abſentem ff. de Verbor. ſignif. quem refert, & ſequitur Azeued. ad Curiam Piſanam lib. 2. cap. 5. n. 3.

Citatio ſine iudicis mandato nulla eſt. 6 In text. ibi (*& hauendo de ſer feita no termo, não a poderà fazer ſem licença, &c.*) Nota citationem ſine iudicis iuſſu factam eſſe nullam pro nihiloquè haberi Mynſing. cent. 6. obſeruat. 10. n. 3. Soar. in Theſauro lit. C. n. 62. Brederod. tract. de Appellat. p. 2. tit. 22. verſ. An nuntius col. 462. Soar. de Paz. p. 1. tom. 1. temp. 3. nu. 27. & ſeq. D. Barboſ. in l Si quis poſteaquã n. 63. ff. de Iudic. Mench. quæſt. frequent. cap. 24. n. 3. Conualidatur tamen de commiſsionis defectu non excepiente citato. Maſcard. de Probat. concl. 244. num. 11. Commiſsio citationis an, & quando præſumatur nuntio facta? Vide Menoch. de Præſumpt. lib. 2. q. 24. Maſcard. concl. 294 à n. 2.

7 In text. ibi (*ſem licença*) Intelligo ſpeciali, & non ſufficit quod nuntius habeat generale mandatum ad omnes cauſas ex Rebuff. ad leges Galliæ tit. de Citat. in præfat. n. 67. & art. 1. gloſ. 2. nu. 3. Meneh. Illuſtr. cap. 24. n. 5. Amat. Roder. in Pract. c. 4. n. 13.

8 In text. ibi (*eſcriptura publica*) Idem diſponit Ordin. hoc lib. titul. 59. §. 4. & 5.

AD §. II.

Vide infra hoc titul. §. 5.

AD §. III.

Vide apud Hiſpanos l. 3. titul. 3. lib. 4. nouæ Recopil. Marian. de Citat. art. 8. Damhaud. in Praxi cap. 54. num. 6. Azeued. l. 1. n. 11. tit. 3. lib. 4. nouæ Recopil. Soar. de Paz in Praxi p. 1. tom. 1. temp. 3. n. 35.

AD §. IIII.

1 In text. ibi (*o juyz da cidade, ou villa mandarà, &c*) Si vero nuntius habuerit mandatum ad citādum aliquem, & pēdente citatione iudex moriatur poterit citare ſine alio mandato ſucceſſoris, & valet citatio. Vide Barr. in l. More maiorum ff. de Iuriſd. omnium iud. quem ibi refert Iaſ. à n. 62. Roland. conſ. 38. num. 17. vol. 3. Bonacoſ. Commun. crimin. p. 2. verbo Licentia fol. 46. verſo, optimè Caſſan. in conſuetud. Burg. rub. 1. §. 6. in princ. n. 79. & 80.

2 In text. ibi (*mandarà que a faça o vintanario*) Citatio ſi in dubio verſetur, à iudice mandante facta non præſumitur. Tiraq. de Retract. lig. §. 8. gloſ. 9. n. 20. Bonacoſ. commun *Citatio in dubio, nō præſumitur facta iude mandante.*

S 2 crimin.

crimin. p. 1. verbo Commiſsio fol. 30. verſo. Maſcard.de Probat.concl. 294. nu.1. Etſi nuntius aſſeueret in relatione citaſſe iudicis mandato,ac iuſſu, quia tunc ei nulla fides eſt adhibenda, ita poſt Bart. Tiraq. Alex.Deci. Hippol. Alciat. & alios reſoluit Mench. quæſt. frequent. cap. 24. num. 2. Maſcard. d. concl. 294. n.2.

Nuntio publico quando di citur.

3 In text.ibi (*virà dàr ſua fè*) Quia nuntio publico creditur in ſpectantibus ad eius officium. Vide Bart.in l.1.§ Cura carnis nu.2. ff.de Officio præf.vrbis Menoch.de Arbitr. caſu 112. Tiraq.de Retract.lig §.1.gloſ.9. nu.11.& 12. Stephan.Gratian. Diſcept.Forenſ.tom.3. cap.502. nu.16. Roder.in Pract.cap.4. nu.14. Viui. tom.1.Commun. Opinion lib.4.tit. 9. n.184.pag.497. Maſcard.de Probat.concl.189.& concl.1115.& concl. 1134. nu.4. Menoch.de Præſumpt. lib.2.q.24. Bernardin. Muſcatel. in ſua praxi aurea ciuili p.2. gloſ.Intimato à n.16. Bauadill.in ſua Politica lib.1.cap.13. num.44. D Mart. in votis nouiſſ.deciſ.voto 131. In rebus text.modicis illi creditur extra officium Tiraq. in tract. de iudicio in rebus exig.verſ.91.

4 Nota nuntio publico non credi cum citandus coniecturis, & præſumptionibus oſtendit ſe non fuiſſe citatum.Ita Menoch.d.caſu 112.n.11. Menoch.lib.2.præſumpt.25. nu.vlt. Maſcard.concl.1119.num.27. & 28. Bajard.ad Clar.§.fin.q.31.n.64.

5 Deindè tali nuntio non creditur affirmãti citatum reſpondiſſe ſe non eſſe venturum.Vide Felin.in cap.Inquiſitionis n.20. de Accuſat.Tiraq. de Retract lig §.8. gloſ.9. n.13. Menoch.de Arbitr.caſu 112. á num.17. Mench.d.cap.24.n.10.verſ.Contrariam. Bouad.d.cap.13.n.44.

6 Nec item creditur dicenti ſe ſuper citationis actu verberatum, vel iniuriatum eſſe. Diximus iam in noſtris Remiſsionibus ad lib.5. Ordin. tit.49.§.4. pag.315. & reſoluunt vltra ibi citatos Iaffred. Balb. deciſ. 228. in princ. Gabri.lib.2. ſentent. tit.de Citat.concl.4.n.4.& Mench. d.cap.24. num.11. nota tamen querelam hanc nuntij ſufficere ad inueſtigandum de veritate,ſeu ad inquirendum, licet ad condemnandum nequaquam Farin.in Praxi crimin. q.32 num.82. Nec ad quamuis querelam nuntij aures aduertat iudex, cauſant enim ipſi nuntij aliquando vt acerbiùs á citandis excipiantur.

7 In text.ibi (*ou a mandarà ao juyz por eſcripto*) Sua manu confecto,quia nuntius relationem per ſe, & non per alium facere debet Bajard. ad Clar.q.31.num.59. Maſcard. concl. 1115. num.25.vbi reſoluit quod ipſo infirmo, vel impedito debet iudex ad eum mittere.

8 Vera eſt,& communis Doctorũ reſolutio relationem nuntij quoad validitatem citationis eſſe neceſſariũ requiſitum,& de forma ſubſtantiali Menoch conſ.746.num.19. Azin.in Praxi §.9.cap.1. nu.1. Lancelot. de Attent.cap.4.in præfact.n.125. p.2. Surd.deciſ.5.n.2.& 3. in fine Pereg. Vari.lib.2 ad Rub.de Iudic. á n.48. vbi etiam plures effectus refert quos parit relata citatio.

9 Relatio fieri debet iudici ex Thom.Grammat.dicit.Azini.d.§.9. cap. 12. num. 1. Vel actuario cauſæ ex Marant. de Ordine iudicior. p. 6. de Citat. num.57. Azini. d. cap. 9. §. 12. num.1. Et de ea debet in actis conſtare,aliàs citatio eſſet nulla, nec qui diceretur citatus contumax reputaretur. Marant. p. 6. de

de Citat. ſub. nu. 55. ex inſpectione enim actorum probatur citationem non eſſe factam ex Surd. conſ. 28. n. 115. Et vt valeat neceſſe eſt ne fiat in die in honorem Dei feriato ex Salycet. reſoluit Anton. Graciat. in addit. ad Veſtr. in Praxi Romana lib. 4 cap. 5. num. 24. Aduerte quod Nuntius non poteſt corrigere ſuam relationem in actis redatam, vel ſcriptam Caſtan. d. rub. 1. §. 7. n. 32. fol. 77. verſo.

AD §. V.

De litteris precator. 1 De litteris precatorijs agitur apud Hiſpanos l. 7. tit. 3. lib. 4. nouæ Recopil. vbi Azeued. tractant Gregor. l. 32. tit. 2. part. 3. Marant. de Ordine iudic. p. 6. cap. de Citatione n. 73. Curi. Philip p. 1. §. 12. n. 14. & in citatione reali hunc §. habere locum aſſerit Anton. Corre. in fragm. ad lib. 5. num. 101. Dubitatum fuit, *ſe pelas requiſitorias, ou precatorios, q̃ vẽ de outros Reynos ſe ſe pode fazer execução na peſſoa, & bẽes da parte contra quem vem dirigidos. Iulgouſe no anno de 1617. & 1618. que ſe não podia fazer execução, por não ſer peſſoa da juriſdição do deprecante*, teſte Phœb. Areſto 29.

2 Iudex requiſitus pro executione iſtarum litterarum precatoriarum poteſt cogi per ſuum ſuperiorem, ad quem partes poſſunt recurrere via grauaminis Bart. in l. A Diuo Pio §. Sententiam Romæ nu. 5. ff. de Re iudic. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 146. nu. 10. Cabed. p. 1. deciſ. 49. D. Barboſ. in l. Hæres abſens §. 1. ff. de Iudic. n. 97. Et quibus pœnis afficiantur non obedientes litteris deprecatorijs decidit Ordin. infra lib. 5. tit. 119. §. fin. & apud Hiſpanos l. 1. tit. 29. part. 7. & refert D. Barboſ. d. l. Hæres abſens §. Proinde in art. de foro delicti á n. 85. Steph. Gratian. cap. 389. nu. 1. & per totum caput multa adducit de litteris requiſitorijs.

3 In text. ibi (*fora de ſeu territorio*) Nota citari quem minimè poſſe à iudice extra ſuum territorium arg. l. fin. ff. de Iuriſd. omni. iudi. & Clem. Paſtoralis ff. de re iudic. reſoluunt Rebuff. tom. 3. ad leges Gall. titul. de Citat. art. 1. gloſ. 1. n. 2. Baptiſt. Coſt. de remed. Subſidi. remed. 16. à nu. 7. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 44. de Citat. à num. 62. Territorium eſt vniuerſitas agrorũ intra fines cuiuſquè ciuitatis, quod ab eo dictum quidam aiunt quod magiſtratus eius loci intra eos fines terrẽdi, ideſt ſubmouendi ius habẽt. Ita Iureconſ. in l. Pupillus 239. §. Territoriũ ff. de Verbor. ſignif. vbi latè Rebuff. declarant Otthom. de verbis iuris verbo Territorium. Briſ. ſon. eod. tract. verbo Territorium.

4 In text. ibi (*o julgador a que forem dirigidas farà fazer a citação*) Quamuis exceptiones opponantur ex Rebuff. tom. 2. ad leges Galliæ tit. de litteris requiſit. gloſ. 2. n. 9. Cabed. p. 1. deciſ. 49. Et ita iudicatum audiui Olyſſipone, iudic. D. D. Petro Barboſ. & Ioanne Gomez Leitoneo. *Senatus Supplic. iudicauit.*

5 In text. ibi (*& nas cartas precatorias ſe deue declarar o juyz*) Vide Vanri. tit. ex defectu citat. á num. 47. Azin. in Praxi §. 7. cap. 4. n. 5.

6 In text. ibi (*& nellas irà declarando o nome do que ha de ſer citado*) Vide Marian. tract. de Citat. art. 20. cum ſeqq. Vanti titul. ex defectu citat. à n. 49. Mynſing. cent. 5. obſeruat. 50. nu 2. Rutg. Ruland. tract. de Commiſſar. lib. 6. cap. 3 n. 4. Schrader. de Feudis p. 9. cap. 7. ſub n. 38. verſ. Sexto requiritur. Azin. in Praxi §. 7. cap. 4. n. 2. Azeued. l. 3. à nu. 39. tit. 3. lib. 4. nouæ Recop. Cardoſ. in Praxi *Citandi nomenciationis ferendum*

iudicum verbo Citatio n.13. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa omnium deciſ. tit. 44. de Citat. n. 25.

7 Limitatur quando citanda eſſet aliqua vniuerſitas; nam hoc caſu ſingulorum nomina neceſſe non eſt vt exprimantur. Ita Minſing. cent. 5. obſeruat. 50. ſub n. 3. Et quando duo eſſent eiuſdem nominis citatus non excuſatur ob æquiuocum nomen, ſed tenetur comparere ex Bald. reſoluit Alexand. Raudenſ. in append. ad tract. annalog. p. 7. ſub. n. 9. Si vero aliquis alio nomine quam vocatur, citaretur, citatio non valet, niſi per aliã demonſtrationẽ in citatorio ſcriptã conſtet citatũ eſſe illum citãdũ nam hoc caſu citatio videtur arctare. Ita Bertazol. in tract. clauſul. 3. gloſ. 1. nu. 3. cum ſeqq. comparendo tamen citatio ſemper eſt valida, quoniam per comparationem nomen illud minus rectum ſuppletur, in terminis cenſuit Ruland. d. lib. 6. cap. 3. ſub n. 4. verſ Si quis tamen.

8 In text. ibi (*& a razão por que*) Vide Ludou. Schrad. de Feudis p. 9. cap. 7. ſub n. 35. Franc. Viui. Neapol. deciſ. 274. n. 8 Vetall. Romana deciſ. 116. n. 6. p. 1. Vanti. tit. de nullit ex defectu citat. num. 5. Marant. 6. p. de Citat. memb. 1. n. 69. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Citatio num 14. Nicol. Reuſner. lib. 2. deciſ. 22. n. 29. Ruland. d. lib. 6. cap. 3. nu 5. Mench. lib. 2. Vſufreq. cap. 24. à n. 10. Azeue. l. 3. nu. 41. tit 3. lib. 4. nouæ Recopil. Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 44. n. 38.

Cauſa in citatione exprimẽda.

9 In text. ibi (*& onde ha de apperecer*) Vide Marant. d. p. 6. de Citat. nu. 63. Marian. tract. de Citat. art 18. verſ. Octauo quæro nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. titul. 44. de Citatione num. 44. & Ludou. Schard. d. cap. 7. ſub. n. 39. verſ. Nanque regulariter. Vanti. tit. ex defectũ citat. à nu. 61. Brederod. in tract. de Appellat. p. 2. q. 468. verſ. An citatio ſine die, vel loco valeat. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Citatio nu. 12. Farin. in Praxi crimin. q. 11. n. 40.

Iudicij locus in citatorius adſcribenda.

10 Limita primò, quando iudicis citantis domus, vel iudicicij locus citato eſſet notus, nam tunc citationem ſine loci expreſsione valere reſponderũt Tiber. Decian. vol. 1. reſp. 18. num. 152. Menoch. conſ. 100. n. 179. cum ſeq.

11 Limita ſecundò, quando ex data citatorij conſtaret, quo in loco citatorium eſſet conſcriptum, nam perinde eſt acſi locus iudicij expreſſe eſſet adſcriptus. Ita conſuluerunt in terminis Decian. d. reſponſo 18. n. 153 Menoch. d conſ. 100. n. 182.

12 Lmimita tertiò, quando iudex certo in loco ſemper ſolitus eſſet ius dicere. Ita Marc. Anton. de Amatis Marchiæ deciſ. 98. nu. 19. Schrad. d. cap. 7. ſub nu. 39. verſ. Et in terminis. Menoch. d. conſ. 100. n. 180. Decian. d. reſp. 18. num. 152. verſ. Tertio dicitur.

13 In text ibi (*& em que dia*) Vide Marant. p. 6. de Citat. nu. 65. Brederod. in tract. de Appellat. p. 2. q. 468. verſ. An citatio ſine die, Menoch. conſ. 230. nu. 11. Tiber. Decian. tract. crimin. lib. 1. cap 21. nu. 17. Azeued. l. 4. n. 30. tit. 18. lib. 4. nouæ Recopil. Petr. Gregor. Syntag. iuris p. 3. lib. 48. nu. 22. & 23. Ceuall. Commun. contra commun. q. 809. á princip. vbi plures Doctores refert. Vnde citatio hora nocturna, veſpertina, & intempeſtiua facta non valet Flam. Charrar. Genu. deciſ. 14 n. 7. Pereg. Iannin. de reali citat. lib. 1. cap. 2. nu. 39. Polid. Rip. de Nocturno temp. cap. 124. Et terminus in citatione congruus eſſe debet, itaut citatus con-

Dies etiã in citatorio opponenda.

Digitized by Google

congruè, & opportunè ad locum deſtinatum venire poſsit ex Bart. in l. Aut qualiter num. 2. ff. quod vi aut clam. Marant. d. cap. de Citat. n. 67. Azin. in Praxi §. 21 cap. 1. nu. 6. & 7. Vantic. tit. ex defectu citat. num. 67. Ceuall. d. q. 809 à n. 23. Camill. Borrell. d. tit. 44. n. 52. cum ſeqq.

Hora apponere nō eſt neceſſe.

14 Horam tamen apponere neceſſe non eſt, ſed citatus tenetur comparere ea hora, in qua pro tribunali ſedere, & ius reddere iudex ſolet. Vide Vant. tit. ex defectu citat. nu. 72. Marant. d. p. 6. de Citat. memb. 1. nu. 66. Schrader. d. cap. 7. ſub n. 39. verſ. Et confirmatur ex eo. Breder. in tract. de Appellat. p. 2. tit. 72. col. 740. verſ. Item quæritur. Marc. Anton. de Amatis Marchiæ deciſ. 98. ſub nu. 19. verſ. Prout quoquè ceſſat. Azeued. l. 1. num. 4. tit. 3. lib. 4. Recop. Cald. Pereira de Emp. cap. 4. n. 18. vbi ait quod in citatione hora, qua citarus comparere debet, exprimenda eſt.

15 Si vero dies termini cadat in diem feriatam, de conſuetudine valet citatio, & tranſit in diem ſequentem. Maranr. d. memb. 1. de Citat. à nu. 120. Perez l. 1. tit. 2. lib. 3. Ordin. q. 8. pag. 490. Barnab. Cornazan. Lucenſi. deciſ. 205. Azeued. d. l. 1. n. 5.

Citatorio nomen citantis faciētis inſerēdum.

16 In text. ibi (*& a cujo requerimento*) Vide Vanti. tit. ex defectu citat. num. 49. Luſitan. Soar. in Theſauto communium lit C. n. 62. Schrad. de Feudis p. 9. cap. 7. ſub n. 38. Mynſing. cent. 5. obſeruat. 50. in princ. Cardoſo in Praxi iudicum verbo Citatio n. 13. Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 44. de citat. n. 32.

17 Vnde citatio ad partis inſtantiam committenda eſt ex l. Ad peremptorium ff. de Iudic. & l. fin. Cod. de bonis auct. iud. poſſ. Azin. in Praxi §. 8. cap. 1. n. 4. Schrader. d. cap. 7. num. 34. Vanti. tit. ex defectu citat. nu. 44. Anton. Corre. in fragm. ad lib. 5. nu. 35. pag. 30. Duenh. reg. 96. Bouer. Sing. 9. n. 1. Perez l. 2. titul. 2. lib. 3. Ordin. pag. 492. Cardoſ. d. verbo Citatio nu. 5. Et in dubio ad inſtantiam partis eſſe factam præſumptio ſtat Menoch. conſ. 145. nu. 43. & lib. 2. de Præſumpt. q. 23. nu. 1. licet deſſentiant Azin. §. 8. cap. 1. num. 3. Soar. d. lit. C. nu. 63. Curi. Philip. p. 1. §. 12. n. 14.

18 In text. ibi (*& ſe ha de apparecer poſſoalmente*) Quamuis regula in iure ſit quod nemo cogitur præcipuè in ciuilibus actionibus perſonaliter in iudicium venire, ſatis eſt ſi vocatus per ſuum procuratorem appareat, vide Hippol. in l. De vnoquoque n. 163. ff. de Re iudicata Duenh. reg. 95. Marian. de Citat. art. 20. q. 15. Cardoſ. in praxi verbo Citatio n. 41. Attamen in aliquibus caſibus poteſt iudex cogere partem ad perſonaliter comparandum, ideoquè legislator hic ſub hac loquitur diſtinctione, vide ſemper Marian. d. q. 15. vbi in verſ. Sed quæro circa prædicta agit in eo caſu, quo reus perſonaliter cogitur comparere etiam actor ad id obligetur, de quo etiam Mynſing. cent. 3. obſeruat. 4.

AD §. VI.

1 In text. ibi (*& o juyz que mandar paſſar as taes cartas para citar*) Ergo iudex, qui litteras miſit, citationem cenſetur facere. Vide Azeued. l. 3. nu. 28. tit. 3. lib. 4. nouæ Recopil. D. Barboſ. in l. Hæres abſens §. 1. nu. 91. ff. de Iudic.

2 In text. ibi (*diligencias declaradas*) Nota quod requiſita ad citationes, de quibus ſupra introducta ſunt pro forma, itaut aliquo ex prædictis re-

quiſitis deficiente, citatio ſit nulla per ea quæ reſoluunt Valaſc.de Iure Emphyt.q.6. nu 14. & de Partit. cap.89.nu.70. Gam.deciſ.126.nu.2. Cardoſ. in Praxi verbo Citatio à n.55. Azeued.l.3.n.42.titul.3. lib.4. Recop.

AD §. VII.

Citatus ad vnam cauſam, non cenſetur citatus pro alia.

Vide Bart. in l,1.in princip. ff. de In ius vocando vbi Iaſ. à n.9. Hippol.in l.De vnoquoquè n.167. ff.de re iud.Matant. de Ordine iudic. p. 6. cap.de Cirat. num.13. nouiſsimè Mendez â Caſtro in Praxi Eccleſiaſtica Luſit. lib.2. cap.5. á num.1. Quando libellus,& ipſius ſubſtantia poſsit emendari inuenies infra hoc lib.titul,20. §.7.

AD §. VIII.

Citatio per edictũ.

1 Vide Affict.deciſ.289.à num.2. Marian.tract.de Citat.art.23.Tiraq. de Retract. lig.§.9..gloſ.11. num.39. Mynſing.cent.3.obſeruat.71. à nu.5. Marant.de Ordine iudic.p.6.de Citat.memb.1.n.83. Vant. tit. ex defectu citat.n.118. Rebuff.tom.3.ad leges Galliæ in præfat.à n.94.Menoc. de Recup.remed.8.á n.102.& conſ. 100. à n.95. Azeued.l.3. à num.28. titul.10.lib.4.nouæ Recopil. Ceuall. Communium contra commun. q. 809.à n.18. Aloyſ.Ricci. in collect. deciſ.p.1.collect.117. nouiſsimè Camill.Borrell.in Summa omnium deciſ. tit.44. de Cirat. à nu.77. Gam. deciſ. 237. Valaſc. de Partit. cap. 7. n.13. Cabed.p.1. Areſto 58. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Citatio nu. 28. D.Barboſ. in l.Ad peremptoriũ num 99.ff.de Iudic. Soar.de Paz in Pract p.1.tom.1.temp.3.à n.20.

Senatus Supplic. iudicauit.

Dubitatum fuit, *ſe ſe podia citar hum abſente por carta de edictos, para ſua alma*: iudicatum fuit,*que a citação era nulla, por ſe euitar os fraudes que poderião acontecer ſe ſe citaſſem as peſſoas abſentes,& hauerſe ſentença, ſem ſerem ſabedores*,teſte Melch.Phœb. tom.1. Areſto 32. & reſoluit nouiſsimè Mendez á Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan.lib.3.cap.1. n.8. Et in Senatu Supplicationis iudicatum fuit anno Domini 1618. in citatione per edicta aſsignandum eſſe terminum ſecundùm diſtantiam loci, in quo abſens dicitur eſſe teſte eod. Phœb. deciſ.43.

Senatus Supplic. iudicauit.

2 Citatio per edictum eſt exorbitans á iure communi, ideoquè reſtringenda, & ſtrictè, atquè in ſuis terminis ſumenda vt per Marant. d.p.6.de Citat.nu 82. Vanti.d.tit.ex defectu citat.nu.125. Vergin.de Boeat.in tract.de remiſſorialibus litteris cap.10. in princ. D.Mart. de Iuriſd.p.4.caſu 38.n.8.

3 Amplia primò,hanc Ordinationem procedere, tám in ciuilibus, quâm in criminalibus ex Clar.lib.5. §.fin.q.31.n.16. Bonacoſ.Commun. crimin. p.2. verbo Citatio fol.10. Cabed.p.1. Areſto 58. D.Barboſ.in l.Hæres abſens §.Proinde in art. de foro delicti nu.96.ff.de Iudic. Cald. Pereira in comment.ad l.Vni.Cod. ex delictis defunct.p.2.n.63.

4 Amplia ſecundò in clerico, quem afficit citatio generalis per edictum in illis caſibus,quibus de iure laicus eſt iudex competens.Surd. deciſ.26. n.1.& 11. D.Mart.d.caſu 38. n.8. Menoch.de interdictis remed. 15. n.226.cum ſeqq.

Incerti per edictum citantur.

5 In text.ibi *(quando a peſſoa que ha de ſer citada não he certa)* Vide cap.fin. ad finem de Elect.in 6. Maran.p.6. de Citar.memb.1.n.82.& 89. Bellacomb. tom.2. Commun. Opinion. lib.8.tit.14. n.2. Menoch. remed.8. Recup.

Recup.n.113. Surd.conſ.181.num.32. Ceuall. Commun.contra commun. q.809.à n.31. Cerri autem per edictum non citantur.Greg.l.1.titul.7. part.3. Azeued.l.fin.n.97.cum ſeqq. tit.21.lib.4. nouæ Recopil. Gutier. Practic.lib.1.q.133.n.2. Surd. deciſ.5. n.8. & conſ.173.nu.97. D. Mart. d. caſu 38.n.7. Stephan. Gratian. Diſcept Forenſ.cap.194.n.9. D.Barboſ. in d.l. Ad peremptorium à n.110.

6 In text.ibi (*& ſe he certa, não he certo, nem ſabido o lugar onde eſtà*) Vide Vanti. tit. ex defectu citat. à nu.118. Menoch.remed.8.recup.à n.102. & conſ.100.n.95. cum ſeqq. Gam.deciſ. 237. Valaſc. de Partit. cap.7. à num.13. Camill.Borrell.d.tit.44. de Citat.n.89.

Senatus Portucal. iudicauit.

7 *Auendoſe de citar hum auſente, não baſta declararſe que eſtà em Lisboa: ſe não he neceſſario que ſe declare a rua, & caſa aonde eſtà. Aſsi ſe julgou na Rolação do Porto a 20. de Abril do anno de 1596. em hũa cauſa de Ioanna Pinta de Meijanfrio aggrauante, & Antonio Fernandez de Sendim aggrauado: forão juyzes os Doctores Aluaro Lopez Moniz, & Ioão Gil Daureu, eſcriuão Diogo Moreira.*

Senatus Supplicat. iudicauit.

8 Et in Supremo Senatu anno Domini 1607. iudicatum fuit, *que auendoſe de citar hum abſente em partes remotas, & maritimas, ſem ſe ſaber certeza do lugar, poſto que ſe nomee prouincia, ſe ha de citar por edictos*, teſte Melch. Phœb. Areſto 69.

9 Deinde nota quod in citatione, quæ fieri debet illi qui eſt apud Indos, ſufficit quòd illi detur curator coram iudice ſui fori, & ibi conueniatur, ac ſententia contra illum lata executioni mandetur, ſecùs tamen ſi tanquam hæres conueniatur, quia tunc debet perſonaliter citari, ſi locus vbi in India moratur ſit certus. Ita Gam.deciſ.15.Cabed.p.1.deciſ.197.n.9.& 10. Sed contrarium dicit iudicatum Phœb.deciſ.42.& vide ſupra lib.1.tit.89.in Princip. n.6.

10 In text.ibi (*ſe o lugar for perigoſo*) Deſumitur ex Clem.1.de Iudic. & ex Clem.1. de foro comp. Vide Marian.de citat.art.23. Marant.d.p.6. de Citat. n.85. Vanti.d.tit.ex defectu citat.à n.124. Menoch.remed. 8. Recup.n.114.Bonacoſ.Commun. crimin.p.1. verbo Citatus fol.24. & p.2. verbo Locus fol.46. verſo Ceuall.d.q.809. nu. 30. Menoch. conſ. 666. n.4. Melch Phœb.tom.1. Areſto 131. nouiſsimè Camill.Borrell.in Summa deciſ.tit.44.de Citat. n.47 & tit.46.de Contum.n.183. reſoluit quod citatus ad locum non tutum non dicitur contumax. Et non ſufficit quod officialis atteſtetur de non to acceſſu, ſed debet liquidari, & probari ex Deci.conſ 460.nu.26.& vide alia per Maſcard. de Probat. concl.17.cum ſeqq.

11 Periculoſus dicitur locus vltra mare ex Gemin. de Vſuris cõment. 3. in præfat.nu.6. Et ciuitas infecta peſte Pariſ.conſ.28.vol.4.Flamin.de Reſignat. lib.5. q.3.nu 251. & Menoch. de Arbitr. caſu 153.nu.6. cum ſeqq. quem refert Farin. in Praxi crimin.q.18.n.43.inter caſus loci nõ tuti ponit metum iudicis minantis, inimicorum, belli, peſtis, tempeſtatis maritimæ,& ſimilia.

12 In text.ibi (*em eſtes caſos, & outros ſemelhantes*) Veluti in Vniuerſitate, quæ citatorio edicto in ius vocari poteſt ex Decian.conſ.14.n.32. vol. 4. Et vbi citandorum multitudo exiſtit per edictum citatio ob multitudinem conceditur ſecundùm Neguzant. de Pignor. memb.1.p.8. ſub n.13 verſ.Et ſecundùm. Vincent.Carot.de execuſſ.bonorum q.32. n.29. p.2. Et citatio fieri poteſt congregata

Digitized by Google

gata maiori parte canonicorum licet extra locum capituli Cald. Pereira conſ.11. à n.8. Citationem tamen capitulo capitulariter congregato debere fieri per text. in cap. Cum te de re iudic.dicit in Rota reſolutum Farin.Rom.deciſ.36. nu.4. & deciſ.389.in nouiſsimis Rotæ.

13 Vagabundus per edictum citatur Ioſeph.Ludou concl.5. num.11. Ceuall.d.q.809.n.30.Menoch.conſ. 100. n.117. Camill.Borrell.d.tit.44. num.88.

14 Terribilis per edictum ratione maioris ſecuritatis citari poteſt Menoch.conſ.100.n.108.& n.103. quod citatio per edictum permiſſa eſt in crimine læſæ mageſtatis.

15 Latitans, vel taliter ſe occultans ne citatio ad ipſius notitiam perueniat per edictum citatur Rebuff.tom.3 ad leges Galliæ tit.de Citation. nu.96. quem refert Camill. Borrell.d.tit.44.de Citation.n.90.

16 In text.ibi (*mandamos que ſejão dados pregões pelas praças, &c.& poſtos aluaras de edictos*) Vtrumque copulatiue requiritur, & conſonat apud Hiſpanos l.3 tit.10. lib.4. nouæ Recopil vbi Azeued.n.27. Vanti.tit.ex defectu nullit.nu.32. Marant. conſ. 29.num.25.

17 In text.ibi (*& em outros lugares ſemelhantes)* Nota tamen citatorium edictum regulariter ſufficere vno in loco affigi ſecundùm Decian. conſ. 18. n.171.vol.1. Surd.conſ. 181. n.34.

18 In text.ibi (*hajão de apparecer perante os que mandarão fazer a citação*) Nota quod citatus à iudice non ſuo comparere debet allegaturus incõpetentiam, niſi ſit notoria. Viui. Neapol.deciſ.274.nu.10. Cened.ad Decretal.collect.151.n.1. Perez l.1. q.6.tit.2.lib.3.Ordin pag.490. Frat. Emman.tom.2.quęſt.Regular.q.62. art.17.ad finem, & q.63. art.7. verſ. Secundo infertur. Cabed.p.1. deciſ. 22. n.7.vbi n.8.aſſerit quod hic non cenſetur iuriſdictionem prorogare ſi nunquam comparuit, de quo etiã Surd.deciſ.26.n.14.

19 Quando verò commiſsio citationis ſit ab aliquo delegato Principis inſeri debet copia reſcripti in literis deprecatorijs, vide Stehp. Gratian. Diſcept. Forenſ.cap.169. nu.15. cum ſeqq. ex Bald.in l. Eum qui ff. de Iuriſdict.omnium iud.& ibi n.31. limitat quando citatus eſt in loco citantis, vel modicum diſtat. Vide etiã Menoch.conſ.790.nu.6.& lib.2. de præſumpt.q.15.n.2.

20 In text.ibi (*& paſſado o termo, &c.*) Nota quod ſemel citatus per edictum licet poſt citationem conſtet eum eſſe in loco certo non debet amplius citari ſi à principio non conſtabat iuxta tradita per Doctores in l. De pupillo §. Si quis ipſi prætori ff. de Noui operis nunt. & per Tiraq.in l.Boues §.Hoc ſermone limit.28.n.4.& 5.

21 In text.ibi (*deueſe o juyz primeiro informar per inquirição*) Deſumitur ex Bart.in Extrauag.Ad reprimendum verbo Per edictum n.4.Marian. de Citat.art.23 verſ.Quinto principaliter. Vanti. d.titul. ex defectu citat. n.127.Gam.deciſ.237.n.1.

22 Citatio non ſeruata forma de qua hic eſt nulla ex Tiraq. de Retract.lig.§.8.gloſ.3.& facit gloſ.7.n.1. facit etiam quia forma data à ſtatuto cenſetur ſubſtantialis Afflict. deciſ.2.n.6. Tiraq.§.36 gloſ.2 nu 26.& 29. Et citatio dicitur nulliter exequuta quando non eſt ſeruata forma data in commiſsione vt per Vetall.deciſ.111.lib.1 Lancelott.de Attent.p.2.cap.4.nu.89.in præfat. Sebaſt.Vanti.de Nullit. tit. ex defectu citat.

Digitized by Google

citat. n. 151. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 44. de Citat. n. 495.

AD §. IX.

De citatione ad domum. 1 Vide Abb. in cap. Quoniam frequenter in princip. nu. 21. vbi addit. lit. B. Vt lite non conteſt & in cap. Cauſam num. 5. de dolo, & contum. Marant. de Ordine iudic. p. 6. cap. de Citat. memb. 1. n. 124. Bellacomb. tom. 2. Commun. Opin. lib. 7. tit. 16. n. 101. pag. 281. Tiraq de Retract. lig. §. 8. gloſ. 9. nu. 8. cum ſeqq. Parlad. lib. 2. rerum quotid § 9. p. 5. n. 8. Menoch. lib. 2. de Præſumpt. q. 26. Curi. Philipp. p. 1. §. 12. n. 8. Cald. Pereira de Nominat. q. 6. n. 3. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 60. nu. 5. & 6. Ignat. del Villar in Sylua reſponſ. lib. 1. reſp. 3. n. 3. & 4. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 9. §. 1. in annot. n. 119. Amat. Roder. in Pract. cap. 4. n. 27.

2 Citatio debet perſonaliter fieri ſi citandus reperiri poſsit, ſi tamen non poſsit haberi illius copia ſufficit citatio ad domum vt in l. 1. §. Permittitur ibi ſi nullus eorum copiam habeat ff. de liber. agnoſc. & in l. Aut qui aliter §. 1. ff. quod vi, aut clam, & in l. 4 §. Prætor ait vbi Bart. ff. de dãno infecto. Vide Marian. de Citat. art. 17. Vant. tit. ex defectu citat. nu. 83. & 84. & 90. Tiraq. de Retract. lig. §. 9. gloſ. 2. n. 44. & 45. & gloſ. 3. n. 2. Azini. in Praxi §. 6. cap. 1. á nu. 1. Perez l. 4. tit. 8. lib. 3. Ordin. verſ. Eſſet tamen reus. Marant. d. num. 124. Gutier. Pract. lib. 1. q. 133. à n. 2. Azeued. l. 3. à n. 32. tit. 10. lib. 4. nouæ Recopil. Et nuntio cui mandauerit iudex expreſſe vt rerum perſonaliter citaret, & ſi non inueniret citaret eum ad domum creditur quod perquiſierit ipſum reum, & quod eum non inuenerit, & ob id ad domum citauerit, ita Tiraq. de Retract. lig. §. 8. gloſ. 9. nu. 10 Marant. vbi ſupra n. 127. Rebuff. tom. 3. ad leges Galliæ tit. de Citat. art. 2. gloſ. 3. nu 27. quos refert, & ſequitur Menoch. d. q. 26. n. 1.

3 In text. ibi (*ſe eſcondeo*) Nota Cou. in cap. Alma mater p. 1. § 9. nu 4. ad hoc quod poteſt fieri citatio ad domum vbi quis dolo latitat, vel ſubterfugit perſonalem monitionem, vide Bart. in l. 1. § Permittitur à nu. 3. ff. de liber. agnoſc. Menoch. remed. 8. Recup. n. 115. Cald. de Renouat. q. 6. nu. 3. Tiraq. de Retract. lig. § 9. gloſ. 4. n. 7. vbi etiam quod præſumitur latitare quando abeſt ab eo domo, in qua vxor habitat Et citandus tantùm conquiri debet in ſua domo ad hoc vt non repertus in domum poſsit citari Gutier. d. q. 133. num. 6.

4 Citãdus habetur pro citato ſi facit vt ad eum citatio non perueniat Tiraq de Retract. lig. §. 2. gloſ. 1. n. 8. & 9. Franc. Marc. Delphin. deciſ. 400. n. 14. p. 1. Lancelot. de Attent. p. 2. cap. 4. n. 106. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 66. num. 32. & nu. 31. aſſerit quod etiam lis dicitur conteſtata ſi per reum ſtat ne conteſtetur. Citatio etiam minus legitimè intimata ligat citatum quando ad eius notitiam peruenifſet, perindè, ac legitimè intimata fuiſſet ex Roman. induxit Tiber. Decian. reſp. 69. num. 34. vol. 4. Ioſeph. Ludou. concl 5. nu. 28. Surd. conſ. 88. nu. 10. vbi etiam agit quibus coniecturis conſtare poſsit citandum habuiſſe notitiam citationis, de quo etiam Maſcard. de Probat. concl. 292. Vnde quis dicitur verus contumax quãdo non perſonaliter, ſed ad domum citatus eſt, notitia tamen citationis ad eum peruenit, & non comparuit ex Abb.

ex Abb. Roland. à Valle, & Greg. reſoluit Ignat. del Villar in Sylua reſponſ.lib.1.reſp.3.n.3. vbi nu.4. ad Vant.tit ex defectu citat.n.123.ſe remittit qualiter probetur citationem domi factam ad notitiam citati perueniſſe.

5 In text.ibi (*deue ſer citado à porta da caſa*) Vide Tiraq de Retract. lig. §.9.gloſ.11.á n.20. Azin.§.6. cap.4. cum ſeq. Azeued.l.3.à nu.32. tit.10. lib.4.nouæ Recopil. Surd. conſ.88. n.fin. Oportet vt publicè fiat,itaut copia illius in manibus domiſticorum apponatur vt per Vanti. de Nullit.proceſſuum tit.ex defectu citat.n.89.Amat.Roder.d.cap.4.n.29.

6 Nota quod procuratore non reperto fiet citatio in domicilio procuratoris de conſuetudine,in domicilio tamen partis facienda erit, quando procurator nunquam comparauiſſet,nec dominus litis effectus fuiſſet.Ita Cald.de Renouat.q 6.n.9.

7 In text.ibi (*onde coſtuma morar*) Vel vbi habitat eius vxor,quia præſumitur maritus habitare in ea domo, in qua habitat eius vxor l.1. §. domum ff. de liber. agnoſq. ita Tiraq.d.§.9.gloſ.1.n.7. quem refert,& ſequitur Nenoch de Præſumpt.lib. 2. q.27 n.1.

8 In text.ibi (*perante ſua mulher, ou familiares*)Nota quod ſufficit citarionem fieri, vel coram vxore, vel coram familiaribus,ex diſiunctiua, vel quæ in altero ex duobus verificatur ex Menoch.de Præſumpt. lib.4. q. 83. num.66.

9 Citatio ad domum quando fieri iubetur, non eſt neceſſe litteras dimittere alicui de familia Surd. conſ. 88. num.16.

10 In text.ibi (*familiares*) Maiores ſcilicet,aut ſaltem doli capaces, per quos citatio poſsit deuenire in notitiam citãdi,vide Afflict.in conſtit. Regalib.conſtit.96. nu.4. cum ſeq. Seruus tamen non poteſt citari nomine domini iuxta reg. text. in l. Quod attinet ff. de regulis iuris. Nota quod citatio in perſona vnius de familia executa non valet,niſi ſit apprehenſus in domo, vt per Surd. conſ.88.n.6.

11 In text.ibi(*informação*)Vide Marant.de Ordine iudic.p.6.cap.de Citat.n.126.

12 Nota quod citatio illegitima ſuſtinetur ex comparatione partis. Vide Pinel in l.1.Cod.de bonis mat. p.2.n.67.ad fin. Cot. in Memorab. verbo Citatio o 3. verſ.Fallit tertio. Grauat.ad Veſtri.lib.7.cap.vlt.n.37. Lancelot.de Atten.p.2.in præf.cap. 4. n.116. Menoch.conſ.100. nu.112. Flamin.Chartar.Genuenſi deciſ.14. nu.8. & 9. Baptiſt. Coſt. de remed. ſubſid.remed.13.nu.12. Ozaſc.conſ. 63..n.13. Alexand.Raudenſ.reſp.21. nu.159.& 162.vol.1. Anton. Gabri. lib.2.de Citat concl.1.nu.396. Soar. in Theſaur.lit.C.n.67.Verall.Rom. deciſ.97.nu.5.p.1.& deciſ.112. Cornaz.Lucenſi deciſ.54.n.42. Anton. Gam.Luſitan.deciſ.326.n.1. Lancelot.de Attent.cap.4.in præfat.à nu. 128. Gutier.Practic.lib.1.q.133.n.12. Gonzal.ad reg.8. Cancel.gloſ 9. §.1. in annot.nu.158. Stephan.Gratian. Diſcept.Forenſ.cap.60. n.4. & cap. 156. n.1. Farin.p.4.deciſ.99.num.4. Alexand.Trentaſinq.Vari.lib.2. tit. de Except.reſolut.vlt. n.17. nouiſsimè Camill.Borrell.in Summa deciſ. tit.44.de Citat.num.285.& meliùs n.486. Quia præſens præſumitur citatus. Menoch.de Præſumpt. lib.2. q.22.n.2.& q.24. n.13. Maſcard. de Probat.concl.290. nu.5. Surd.conſ. 227. n.16 vbi refert cum alijs valere iudicium cum præſente non citato fa-

Citatio illegitima ſuſtinetur ex cõparatione partis.

to factum, quod etiam tenent Crauet. conſ. 348. n. 24. & conſ. 500. n. 1. Ludou. Schrad. de Feudis p. 9. cap. 7. n. 99. ſtultumquè eſſe iudicem, qui præſentem in iudicio citaret ex Angel. dicit Azini. in Praxi §. 7. cap. 5. limit. 90. n. 3. Et conſtituendo procuratorem præſumitur citatus, ex reſolutis per Stephan. Gratian. d. cap. 156. n. 4.

AD §. X.

1 Vide Bart. in l. 4. §. Prætor n. 6. ff. de damno infecto. Panorm. in cap. Cauſam n. 6. de dolo, & contum. & addit. ad eundem in cap. Quoniam frequenter in princip. n. 21. lit. A. vt lite non conteſt. Cou. in cap. Alma mater p 1 §. 9. nu. 4. Marant. de Ordine iudic. p. 6. cap. de Citat. nu. 126. & vide ad quid Menoch. de Præſūp. lib. 2. q. 26.

AD §. XI.

In text. ibi (*atè cinco legoas donde nòs eſtiuermos, ou a caſa da Supplicação*) Collige Curiam Regis, & domum Supplicationis habere pro territorio quinquè leucas. Vide Cabed. p. 1. deciſ. 13. n. 3. 5. & 8. vbi nu. 4. dicit quod leuca debet menſurari per viam cōſuetam, & frequentiorem, non verò per circuitus, & anfractus. Et vide Maſcard. de Probat. concl. 1056. n. 6. & de menſuratione leucarum, vide Cou. lib. 2. Reſol. cap. 20. nu. 5. & l. 3. tit. 16. & l. 25. tit. 26. part. 2. & ibi Gregor. Bobadill. in ſua Politica lib. 4. cap. 5. n. 53. Parlad. lib. 2. rerum quotid cap. 19. Ambroſ. Morales de antiq. Hiſpan. fol. 32.

AD §. XII.

Citatio ſi ne die, intelligitur ad primā. Vide Caſſan. in conſuetud. Burg. Rub. 1. §. 6. nu. 100 & ſeq. fol. 68. verſo. Marant. de Ordine iudic. p. 6. cap. de Citat. n. 65. Boer. deciſ. 235. optimè Puteum p. 2. deciſ. 212. Soar. in Theſauro Commun. lit. C. n. 68. nouiſsimè Camill. Borrell. in Sūma omniū deciſ. tit. 44. de Citat. n. 506.

AD §. XIII.

1 Vide Marant. de Ordine iudic. p. 6. cap. de Citat. n. 118. Vanti. tit. ex defectu citat. nu. 57. & 107. Azin. in Praxi Florent. §. 7. cap. 2. n. 1. Fr. Viui. Neapol. deciſ. 110. n. 7. Luſitan. Soar. in Theſauro commun. lit C. nu. 70. Mynſing. cent. 1. obſeru. 46. ad finē, Ceuall. Communium contra com. q. 22. n. 1. Valaſc. de Partit cap. 11. à n. 13. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Citatio nu. 21. D. Barboſ. in l. Ad peremptorium á n. 95. & à n. 180. ff. de Iudic. Iaffred. Lanfranc. deciſ. 42. in cap. Conſilium eſt. Cardin. Pute. deciſ. 282. nu 1. lib. 2. nouiſsimè Camill Borrell. in Summa deciſ. tit. 44. de Citat. n. 482. *Citatio vna generalis vſq; ad ſententiam incluſiue valeat.*

2 Dubitatum fuit, *ſe a citação, feita para todo o neceſſario que ſe faz quando a parte ſe abſenta fora do Reyno: ſe eſta citação dura mays que atè a primeira ſentença. Iulgouſe no anno 1616. que a dita citação para todo o neceſſario, duraua tambem para o caſo do agrauo, & appellação*, reſte Phœb. Areſto 20. *Senatus Supplic. iudicauit.*

3 In text. ibi (*peremptoriamente*) Vide D. Barboſ. in l. Diuortio §. fin. nu. 65. ff. Soluto matrim. & in d. l. Ad peremptorium n. 171.

4 In text. ibi (*porem quando ſe dèr logar à proua, &c.*) Deſumitur ex l. Si quando Cod. de Teſtibus, & cap. 2. eod. tit. Concordat apud Hiſpanos l. 4 titul. 16. part. 3 Vide Cou. lib. 2. Vari. cap. 8. nu. 5. Marian. de Citat. art. 7. Marant. d. cap. de Citat. à nu. 26. Bajard. ad Clar. q. 45 à nu. 14. Bald. in l. Si quando nu. 24. Cod de teſtib. *In receptione teſtium eſt pars citanda.*

teſtib. Tiraq. tract. res inter alios acta â n. 29. Azin. in Praxi Florent. §. 7. cap. 12. Vanti. titul. ex defectu citat. n. 54. Maſcard. de Probat. q. 5. à n. 36. & concluſ. 431. à princ. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 9. §. 1. in annot. n. 48. cum ſeqq. Menoch. conſ. 322. nu. 46. Rebuff. de reprobat. teſtium n. 70. cum ſeqq. Farin. Rotæ Romanæ deciſ. 38. Cott. nouiſſ. Rom. deciſ. 64. n. 1. lib. 1. vol. 1. Blanchett. etiam nouiſſ. Rom. deciſ. 311. n. 1. lib. 1. vol. 1. Pereg. Fab. deciſ. 1. nu. 4. lib. 3. vol. 3. Afflict. Neapol. deciſ. 39. n. 3. Cacheran. Pedam. deciſ. 79. ſub n. 19. Flam. Chartar. Genu. deciſ. 21. nu. 30. 34. & 36. Verall. deciſ. 275. n. 3. lib. 3. Stephan. Gratian. March. deciſ. 231. n. 5. Azeued. l. 10. à n. 48. tit. 17. lib. 4. nouæ Reco. Ceuall. Cõmun. cõtra cõmun. q. 427. á n. 2. Farin. in Praxi crimin. q. 72. Anton. Correa in fragm. ad Ordin. lib. 5. fol. 28. n. 10. Steph. Gratian. Marchiæ deciſ. 231. n. 1. & 4.

5 In text. ibi (*appareceo em juyzo, & foy preſente*) *Baſta citarſe o procurador para vèr jurar teſtemunhas, ainda que a parte eſte preſente no lugar, quando nunca peſſoalmente appareceo em juyzo, & de fora mandou feito ſeu procurador por ſeu aſsinado, ou eſcriptura publica.* Cabed. p. 2. Areſto. 35.

6 In text. ibi (*porque poys ſempre foy reuel*) Deſumitur ex l. Si quando vbi Bart. & ex Auth. Sed & ſi quis Cod. de teſtibus. Bajard. ad Clar. q 45. n. 14. Maſcard. de Probat. q. 5. nu. 87. Farin. d. q. 72. n 77. verſ. Limita 20.

7 In text. ibi (*ſerà nenhum*) Omiſſa enim forma, quæ datur ad citandum citatio redditur nulla Afflict. deciſ. 2. num. 6. Tiraq. de Retract. lig. § 8. gloſ. 3. Et vbi non ſeruatur forma à lege, reſcripto, vel ſtatuto actus non valet vt per Paul. Montan. de Tutel. cap. 32. n. 53.

AD §. XV.

1 Concordat alia Ordin. ſupra lib. 1. titul. 83. §. 28. Triennium iuris communis, de quo in l. Properandũ in princip. Cod. de Iudic. apud nos per Ordin. in præſenti redatum fuit ad ſex menſes, & ad annum, reſoluunt Cabed. p. 2. deciſ. 15. n. 7. Cald. Pereira ad l. Vni. Cod. Ex delictis defunct. p. 2. n. 24.

2 Semeſtri tempore elapſo in additione facienda, non requiritur noua citatio. Ex Gam. deciſ. 60. Dubitatum fuit.

3 In text. ibi (*ſem ſe falar ao feyto*) Non procedit ſi eodem tempore ſex menſium proceſſus ſit apud aduocatũ ex Cabed. p. 1. deciſ. 171. nu. 1. & n. 2. aſſerit Ordin. procedere ſi proceſſus ſit concluſus apud iudicem anno integro, quod nõ habet locum hodie, attenta noua diſpoſitione huius §. vt ipſe ibi teſtatur.

4 In text. ibi (*ou eſtando concluſo hum anno na mão do eſcriuão*) Secùs quando iam ſunt ab aduocatis partium alegationes iurium in finali propoſitæ, quia tunc elapſo anno pars non eſt citanda, quia etſi præſens eſſet, nihil poſset obijcere ex gloſ. Notabili in cap. Auditis verbo Ad illud de Procurat. & facit Ordin. ſupra lib. 2. tit. 52. §. 10. Et vbi non requiritur cauſæ cognitio, non eſt neceſſaria partis citatio ex Gam. d. deciſ. 60. n. 2. P. Sanch. de Matrim. lib. 8. diſp. 4. num. 20. Et non eſt citanda pars, quæ non poſsit contradicere, quod pro regula conſtituit Felin. in cap. Cum olim poſt n. 11. de Re iud. quem refert, & ſequitur cum alijs, quos citat Maſcard. de Probat. concl. 470. n. 13.

5 In text. ibi (*atè que a parte ſeja nouamen-*

nouamente citada) Non eſt tamen citanda vxor etiãſi lis fuerit ſuper bonis immobilibus, quæ iam in principio litis citatã fuerat vt per Cabed. d. deciſ. 181. n. 3. & Areſto 7. & Areſto 12. agit de ſententia, quæ poſt ſex menſes tranſit per Chancellariam.

AD §. XVI.

Vide Caſſan. in conſuetud. Burgund. rub. 1. §. 6. á n. 105. pag. 69. Marian. de Citat. art. 19. q. 1. Azin. in Praxi Florent. §. 4. cap. 11. n. 7.

AD §. XVII.

Citatio in die in honorẽ Dei feriato exequi nõ poteſt.

1 Deſumitur ex l. vlt. Cod. de ferijs. Concordat apud Hiſpanos l. 34. tit. 2. part. 3. Vide Marian. de Citat. art. 19. q. 2. Matant. de Ordine iudic. p. 6. cap. de Citat. à n. 119. Damhaud. in pract. ciuili cap. 60. de competenti die §. Citationes factæ diebus feſtis. Vanti. tit. ex defectu citat. n. 66. Tiraq. de Retract. lig. §. 36. gloſ. 2. n. 54. & ſeq. & ad finem tit. n. 58. cum ſeqq. Curi. Philip. p. 1. §. 8. n. 6. Vezin. tom. 1. Commun. Opinion. lib. 3. ritul. 9. n. 9. pag. 387. Grauar ad Veſtr. lib. 4. cap. 3. n. 3 Iaffred. deciſ. 169. Theſaur. Pedam. deciſ. 95. Camil. Lepid. Rot. Lucenſi deciſ. 115. ſub num. 4. Viui. Neapol. deciſ. 274. n. 13. & 14. Mynſing. cent. 1. obſeruat. 77. n. 2. Hieron. de Laurent. Auenion. deciſ. 5. n. 2. Luſitan. Soar. in theſauro ſententent. lit. C. nu 64. Bornin Caualcan. Ficciz. deciſ. 4. n. 41. p. 2. Bernardin. Muſcarel. in praxi aurea ciuili p. 1. gloſ. Intimata n. 20. Azeued. l. 4 n. 5. tit. 1. lib. 1. nouæ Recop. Parlad. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. p. 5. §. 4. nu. 3. Ceuall. Commun. contra commun. q. 366. Farin. in Praxi crimin. q. 21. nu. 106. Dom. Chriſtoph. de Paz in ſcholijs ad leges ſtyli l. 156. ſchol. 3. n. 13. P. Soar. de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 2. cap. 38. n. 11. P. Valeri. Reginald. in Praxi fori pœnitent. lib. 19. n. 45. nouiſſimè Camill. Botrell. in Summa deciſ. tit. 44. de Citat. n. 563.

2 Amplia primó, vt nec valeat citatio in die in honorem Dei facta conſentientibus partibus ex eo quia ferijs in honorem Dei dicatis partes renuntiare non poſſunt vt per Lanfranc. de Orian. in Praxi cap. 12. de Fereijs n. 33. Curi Philip. p. 1. §. 8. n. 6. Damhaud. in Praxi ciuili cap. 119. de Ferijs nu. 18. P. Azori. Inſtit. Moral. p. 2. lib. 1. cap. 27. q. 18.

3 Amplia ſecundò, vt nec valeat citatio facta die non feriata, ſi mandatum de citando fiat die feriata. vide Azeued. l. 4. n. 6. tit. 1. lib. 1. nouæ Recopil. optimè Azori. d. cap. 27. q. 15. & q. 17. aſſerit quod in ferijs obſeruandis iudicis, & non actoris locus conſideratur.

4 In text. ibi (*ſaluo ſe o Reo ſe quizer auſentar*) Deſumitur ex gloſ. verbo Fideiuſsionis in d. l. fin. Cod. de Ferijs. Vide Cot. in memorab. verbo Fugitiuus o 2. Viui. tom. 2. Commun. Opin. lib. 7. tit. 33. nu. 24. pag. 334. Parlad. d. §. 4. n. 9 Perez l. 1 tit. 7. lib. 3. Ordin. pag. 582. Surd. de Alim. tit. 8. q. 2. nu. 18. Soar. de Paz tom. 1. Praxis p. 5. §. 3. num. 149. in medio. Thom. Valaſc. Allegat. iuris tom. 1. allegat. 25. num. 6.

AD §. XVIII.

1 In text. ibi (*ſeja a citação auida por circunducta*) Deſumitur ex l. Et poſt edictum ff. de Iud. & ex cap. 1. de dolo, & contum. lib 6. Vide Tiraq. de Retract. lig. §. 8. gloſ. 2. num. 8. Marant. de Ordine iudic. p. 6. cap. de Contumacia nu. 1. Grauar. ad Octauian. lib. 4 cap. 4. n. 14. Curi. Philip.

p.1.§.12.n.13. Azeued.l.5.à n.2. tit.3. lib.4. nouæ Recop. Soar. de Paz in Praxi p.1.tom.1.cap.3.à n.7. Perez l. 2. tit.1.lib.3.Ordin.pag.491. D.Barboſ.in l. Ad peremptorium à n.5.& à n.32.& à n.144.ff de Iudic. Et citatio circunducta non eſt citatio ex Vincent.de Franch.deciſ.232.n.4.

2 In text.ibi *(nem o que o fez citar)* Nota quod citatus nõ dicitur in mora non comparendo, quando non comparuit,is,qui eum fecit citari,& citatio manet circunducta ex Surd. de Alim.tit.1.q.42.n.129.Gonzal.ad reg.8.Canc.gloſ.9 §.1.in annot.n.121. Cõtumacia enim in non apparẽdo, non obeſt niſi accuſetur,vt per Theſaur.Pedam.deciſ.19.n.1.Cacheran. deciſ.3.n.2. Azin.in Praxi.Flor.§.17. cap.5.verſ.Lis non conteſtatur n.3.

3 In text.ibi*(atê ſerem paſſados vinte dias)* Videtur habere originem ex cap.1. §.1. de Electione lib.6. Vide Afflict.in conſtit.Regal.lib.1. tit.96. num.20.& 21. Tiraq.de Retract.lig. §.8.gloſ.2.num.10.

Extraua. 1.tit.1.p. 3.

AD §. XIX. & vlt.

1 De litteris citatorijs quas, *cartas de camera* vocamus, latè Cabed. p.1. deciſ. 179. per totam. Requiritur enim ſcriptura quando citantur clariſsimæ perſonæ ex Plat.& Bart. ad l.Quoties in fine Cod.de dignit lib. 12. Marant. de Ordine iudic. p. 6. cap.de Citat.nu.76. Caſſan.in conſuetud.Burgund tit des iuſtices §.7. gloſ.la mende n.26. & in Catalogo p.7.conſid.3.verſ.49. Tiraq.de Nobilit.cap.20.n.187.Perez l.2.tit.1.lib. 3. Ordin.pag.489. Azeued.l.1.tit 3. lib.4 nouæ Recopil.

2. In text.ibi*(& outros grandes de noſſos Reynos)* Veluti Archiepiſcopus Bracharenſis, qui citari debet litteris de camara, vt per Cabed. d.deciſ.179.num.3.

Forma da carta de Camera, para ſer citado o Arcebiſpo de Braga.

Reuerendo em Chriſto Arcebiſpo Primàs amigo. Eu elRey vos enuio muyto ſaudar, como aquelle, de cujo virtuoſo acrecentamento muyto me preſaria. Frey Luis Aluarez de Tauora Balio de Leça, me enuiou dizer por ſua petição, que elle tinha minha prouiſão para atombar a ſua comenda de Poyares, & Freyxiel: & porque para medição, & demarcação della era neceſſario ſerdes requerido, me pedia lhe mandaſſe paſſar ſobre iſto, para vòs minha carta de Camera,*pelo que podereys, por voſſo procurador, mandar neſte caſo requerer voſſa juſtiça perante as juſtiças, a que pertencer, do dia que vos eſta carta for dada, a trinta dias primeiros ſeguintes: & mandareys dar certidão à peſſoa que vola der, para ſe ſaber como, & quando vos foy dada, &c.*

4 In text.ibi*(noſſa corte)* Explicando vt per Cabed.p.1.deciſ.13. à n.3.

Ad tit.2.Ordin.Regiæ

In antiq. etiã tit.2.

Em que caſos ſe pode citar o procurador do Reo no começo da demanda.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

Prima citatio, nũquam fit procuratori niſi in ſubſidium.

1 DEſumitur ex l.Aut qui aliter 5.in princip. verſ. Et ſi forte vbi gloſ. verbo Ad domum ff.quod vi, aut clam. l.Meminerint poſt princ.Cod.Vnde vi.l.Si dictum 55.§ Si præſente de Euiction. gloſ. in cap.Cauſam de dolo, & contum. Vide Bart.in l.Eum qui res Cod.de Procurat.Tiraq.de retract. lig. tit.1. §.9.gloſ.3.n.8.Bertach.verbo Citatio fol.295.

fol. 295. Menoch. remed. 8. Recup. n. 76. Stephan Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 145. à n. 1. Valaſc. conſ. 144. n. 10. Melch. Phœb. deciſ. 4. n. 3. vbi iudicatum refert quòd abſente parte poſsit citari procurator ad executionem ſententiæ, & n. 4. hoc non ſequitur, & Areſto 53. *diz, que baſta ſer requerido o procurador baſtante para a execução da ſentença eſtando abſente o condenado.*

2 Procurator à principio conſtitutus in contractu vt poſsit citari nomine ſuo, citari non poteſt, niſi conſentiat conſtitutioni in ſe factæ, & ita audiui iudicatum in Senatu Portucalenſi, & annullaram ſententiam latam ob defectum citationis. Ita etiam Valaſc. conſ. 144 n. 7. Procurator enim debet eſſe certus, & nominatus, & qui acceptet mandatum l. 1. §. fin. ff. de Procurat. cuncta l. ſeq. Nam in d. l. 1. ad fin. dicit Vlpian. dari autem procurator etiam abſens poteſt, & in l. 2. dicit Caſtr. dummodò certus ſit qui datus eligitur, & is ratum habeat, & ibi Accurſ. in gloſ. 1. Et procurator conſtitutus in contractu, reuocari non poteſt Rebuff. de pacificis poſſeſſ. nu. 145. verſ. Item, & tom. 1. ad leges Galliæ tit. de litteris obligat. in præfat. nu. 21. quem refert Cald. Pereira de Empt. cap. 15. n. 40.

Senatus Portucal. iudicauit.

3 In text. ibi (*no começo da demanda*) Quando dicatur lis inchoari? Vide l. Si fundus §. In venditione ff. de Pignorib. l. Euictis ff. de Vſuris. l. Is autem 12. ff. Ex quibus cauſis mar. vbi gloſ. verbo Inchoata dicit, ideſt, ordinata per libellum, licet non ſit lis conteſtata.

4 In text. ibi (*porem ſe o reo for abſente, &c.*) Quia eo præſente in prouintia, procurator citari non poteſt, iuxta ſententiam gloſ. verbo Ad dolum in cap. Cauſam, quæ de dolo, & cont. reſoluunt Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Procurator nu. 82. Valaſc. conſ. 144. n. 10. in fine.

5 In text. ibi (*ſe tiuer procuração geral*) Intellige etiamſi ſit procurator generalis ad negotia, quia iſte cenſetur etiam datus ad iuditia per cap. generaliter de Procurat. in 6. & tenent Gregor. l. 77. tit. 18. part. 3. Cardoſ. d. verbo Procurator n. 76.

6 In text. ibi (*ſe tiuer procuração*) Attento iure communi, ſufficit mãdatum procuratoriũ per teſtes probari. Vide Perez. l. 1. tit. 4. lib. 3. Ordin. pag 533. Villalob. & Vezin. tom. 1. Commun. Opin lib. 2. tit. 8. n. 43. pag. 318. Soar. de Paz in Praxi in init annot. 4. n. 11. Mench. frequent. cap. 16. num. 6. Maſcard. de Probat. concl. 1010. Cardoſ. in Praxi verbo Procurator n. 8. Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. conuent lib. 7. tit. 3. n. 26. Sufficit etiam probari per litteras domini ad iudices miſſas, ex Viui. Soar. & alijs tom. 1. Commun. Opin. lib. 4. tit. 24. nu. 34. & 48. pag. 612. & 613. Cardoſ. in Praxi iudicũ verbo Procurator nu. 8. nouiſsimè Camill. Borrell. in Sum. deciſ. tit. 66. de Procurat. n. 254 & 255. Attento tamen iure noſtri Regni ex Ordin. lib. 3. tit. 29. & Caſtellæ ex l. 3. titul. 2. lib. 4. nouæ Recopil. in praxi receptum eſt mandatum probari per inſtrumentum, & non per teſtes, quinimò non ſufficeret ſi tabellio fidẽ in proceſſu faceret procuratorem mandatum habere, imò requiritur quod inſtrumentũ ipſius mandati in iudicio producatur, ſecundùm Soar. de Paz d. annot 4. num. 13. Et vide Auiles ad cap. 15. prætorum nu. 24. verſ. In tantum Flamin. de Reſignat. tom. 2. lib. 9. q. 8. Gonçales ad Regulam 8. Cancel. §. 5 proœmiali n. 113.

& oppoſito defectu mandati nõ validatur iudicium antea factum ex Bart. in l. ſi pupilli §. Item ſi procurator ff. de negocijs geſtis & eſt receptum vt per Rotam Genuæ. deciſ. 54. num. 6.

7 Nota quod eo ipſo quod quis compareat in iudicio tanquam procurator, & producit inſtrumentum præſumitur ex eo procurator, vt admittatur, & ſi dubitetur ſaltem cum cautione. Vide Mench. frequent. cap. 16. n. 3. Kirchou. tom. 1. Commun. Opin. lib. 2. tit. 8. n. 45. pag 318.

8 In text. ibi (*poderà o demandado reconuir o dito procurador*) Deſumitur ex l. Acti one 5. Cod. de Procurat. cõcordat apud Hiſpanos l. 21. tit. 5. part. 3. vbi gloſ. 5. vide Abb. in cap. 1. num. 24. de Mutuis petit. Donel. cõmẽt. iuris ciuilis lib. 18. cap. 13. col. 8.

9 Nota quod procurator datus ad agendum poteſt dominum defendere in cauſa reconuentionis. Vide Mench. frequent. lib. 2. cap. 23. nu. 1. Cardoſ. verbo Citatio n. 20. Cardin. Mantic. d. lib. 7. tit. 23. num. 37.

10 In text. ibi (*ſe for cauſa em que caiba reconuençaõ*) Vide infra hoc lib. tit. 83.

11 In text. ibi (*ſerlhea dado tempo pa ra a hauer*) Vide Bart. in l. Non ſolũ num. 2. ff. de Procurat. Bald. in Auth. Qua in prouintia n 18. Cod. Vbi de crimine. Cardoſ. verbo Procurator num. 78.

In antiq. tit. 3.

Ad tit. 3. Ordinat. Regiæ.

Dos q̃ podẽ ſer citados na Corte &c.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 DEſumitur ex l. 2 §. Legatis ff. de Iudic. vbi nouiſsime D. Barboſ. materiam huius Ordin. proſequitur per ampliationes & limitationes, præcipuè á n. 175. Concordat apud Hiſpanos l. 4. cum ſeq. tit. 3. part. 3. Vide Cou. Pract. cap. 5. Azeued. l. 10. tit. 7. lib. 6. nouæ Recop.

2 In text. ibi (*noſſa Corte*) Curia quæ dicatur vide D. Barboſ. d. §. Legatis n. 40. Cabed. p. 1. deciſ. 13. vbi n. 6. aſſerit hunc tit. intelligi in inuẽtis in Ciuitate Vlyſsiponenſi, & eius ſuburbijs.

3 In text. ibi (*citado para reſponder nella*) Vide D. Barboſ. d. §. Legatis n. 44. reſoluit procedere quoad ſubditos Regis, & n. 46. aſſerit non poſſe ſubditum in Curia Regis pro criminibus alibi commiſsis accuſari, & n. 275. cum ſeqq. tenet hanc Ordin. procedere quando aliquis in Curia reperitur ex cauſa voluntaria, non vero neceſſaria, de quo etiam Azeued. ad Curiam Piſanam lib. 1. cap. 11. num. 7.

4 In text. ibi (*ſe a ella veyo chamado por nòs*) Concordat apud Hiſpanos l. 4. tit. 3. part. 3. ibi. *ou ſe le llamaſſe el Rey para alguna cauſa.* Vide D. Barb. d §. Legatis n. 277. & 285. *Foy determinado que eſta leyſe não entendia nos Almoxarifes & officiaes que ſaõ requeridos, ou chamados, ou per obrigaçaõ de ſeus officios vem dar conta, porque eſtes ſaõ obrigados a reſpõder no juizo da Correiçaõ do Ciuel da Corte onde ſaõ achados,* teſte Melch. Phæbo tom. 1. Areſto. 7 *Senatus ſupplicat ſtatuit.*

5 In text. ibi (*ou citado pera teſtemunhar em algum feito*) Concordat apud Hiſpanos l. 4. tit. 3. part. 3. ibi ou para ſer teſtigo en algun pleito. Deſumitur ex d. §. Legatis ibi qui teſtimonij cauſa euocati ſunt. vide D. Barboſ. d § Legatis num. 280.

6 In text. ibi (*ou veyo com algũa appellaçaõ*) Vide Cabed. p. 1. Areſto 30. D. Barboſ. d. §. Legatis nu. 286. cum ſeqq.

Digitized by Google

ſeqq. & nu. 342. agit de ſcholaſtico priuilegiato, qui pro domo reuocat ad vniuerſitatem licet inueniatur in Curia voluntariè, & nu. 328. reſoluit idem in eo, qui voti explendi gratia, aut ex cauſa Religionis in Curiam venit, quamuis idem auctor aſſerat ob hanc cauſam nõ competere priuilegium reuocandi domum, niſi ſimul ſit neceſſaria. Dubitatum fuit, *ſe não vindo com appellação, mas vindo ſeguir cauſa que ſe principiou na Cidade de Lisboa, & vindo appellar da ſentença, ſe podia ſer citado?* *Iulgouſe no anno de* *Senatus Supplicat. iudicauit.* 1617. *que o meſmo era vir com appellação de cauſa, tratada* in partibus, *como vir ſeguir appellação de cauſa tratada nos juyzos da Cidade*, teſte Melch. Phœb. tom. 1. Areſto 8.

7 In text. ibi (*ſaluo ſe ouuer de ſer demandado por contrato que tenha feito na Corte*) Deſumitur ex l. 2. §. Omnes autem ff. de Iudic. Concordat apud Hiſpanos l. 4. verſ. Pero. tit. 3. part. 3. Vide Succin. in cap. fin. n. 76. de foro comp. D. Barboſ. in d. §. Legatis à num. 352.

8 In text. ibi (*aſſinado termo*) Deſumitur ex d. §. Legatis verſ. Sed ſi dubitetur. Vide ibi D. Barboſ. à n. 364.

Ad tit. 4. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 3. §. fin.

Quando podem ſer citados os embaixadores.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 DEſumitur ex l. 2. §. Legatis ff. de Iudic. vbi D. Barboſ. à nu. 49. cum ſeqq. & à n. 76. cũ ſeqq. Concordat apud Hiſpanos l. 4. tit. 3. part. 3. & l. 9. tit. 26. part. 7.

2 Multa de his legatis vide apud Caſſan. in Catalago gloriæ mundi p. 7. conſid. 10. Azeued ad tit. 8. lib. 6. nouæ Recop. Maſcard. de Probat. concl. 593. Cabed. p. 2. deciſ. 116.

3 In text. ibi (*poderà sòmente ſer citado na Corte pelo contracto, &c.*) Concordat apud Hiſpanos l. 9. titul. 25. part. 7. Vide Cou. Practic. cap. 5. à n. 1. D. Barboſ. in d. §. Legatis n. 104. & n. 122. cum ſeqq.

4 In text. ibi (*aução temporal*) Deſumitur ex l. Sed etſi §. pen. ff. de Iudic. Vide D. Barb. in d. §. Legatis à n. 195.

5 In text. ibi (*& ſe depoys que eſſe embaixador, &c.*) Vide D. Barboſ. d. §. Legatis n. 190. cum ſeqq.

6 In text. ibi (*poderà ſer por elle reconuido*) Deſumitur ex l. 2. §. Sed ſi agant ff. de Iudic. D. Barboſ. d. §. Legatis num. 215.

7 In text. ibi (*ſaluo ſe eſſa demanda que elle fizer foy ſobre injuria, furto, &c.*) Vide apud Hiſpanos l. 4. tit. 3. part. 3. & l. 10. tit. 7. lib. 6. nouæ Recopil. D. Barboſ. d. §. Legatis n. 229. vbi quod non poterit reconueniri ab eo, qui legato iniuriam fecit, vel etiam damnum intulit in bonis legati.

AD §. I.

Concordat apud Hiſpanos l. 10. tit. 7. lib. 6. nouæ Recop. Vide D. Barboſ. d. § Legatis à n. 105. vbi quod legatus etiam in contractibus Romæ celebratis ante legationem effectus legatus pro illis Romæ conueniri non poteſt.

Ad tit. 5. Ordin. Regiæ,

Dos que podem trazer ſeus contendores à Corte, &c.

VIde Cou. Practic. cap. 6. Caſſan. in Catalogo gloriæ mũdi

Digitized by Google

p.6.conſid.30. Curi.Philip.p.1.§.9.à nu.9 An hæc Ordinatio procedat contra incolas Brachar. vel in alijs terris dominorum in cauſis ciuilibus? vide Cabedum deciſ.86.p.2. vbi affirmatiuè reſoluit.

Ad Princip. Ordin. Regiæ.

1 In text.ibi(*mordomo mòr*) De quo agit apud Hiſpanos l.12.tit.18. part. 4. Vide Boer. de auctorit. magni conſ.n.114.

2 In text.ibi(*camareiro mòr*) De quo agit apud Hiſpanos l.12.tit 9.part.2.

3 In text.ibi (*o eſcriuão da noſſa puridade*) Qui appellatur magiſter ſcrinij memoriæ Principis, & de eo l. 14. tit.18 part.4.

4 In text.ibi (*alferez mór*) De quo apud Hiſpanos agitur in l 16. tit.9. part.2.& l.11.tit.18.part.4. Vide Cabed p.2.deciſ.102.

5 In text.ibi (*caçador mòr*) De præfecto maximo venatorum, vide Cabedum deciſ.90.p.2.

6 In text.ibi(*em quanto andarem em noſſa Corte*) Vide Cabed p.2. Areſto 80. *onde tambem diz que he eſtylo, que os Vèdores da fazenda poſſaõ trazer ſeus contendores à Corte, ainda que eſtejão abſentes.* Vnde benè filius meus Pater Auguſtinus Barboſa in Remiſsion. ad Concil.Trid.Seſſ.5.cap.1. de Reform.n.12.refert cum alijs ſcholaſticos, qui non ſtudent, & ſcholas non frequentant pribilegijs ſcholaſticorum non gaudere, & vltra per eum citatos, vide Horat.Luti.in tract. de Priuileg.ſcholaſt.cap.fin. nu.5. Rebuff eod tract.priuil.31.n.3.& priuil. 101. D.Barboſ.in l.1.p.7.n.62. ff.Soluto matrim.

7 Dubitatum fuit, *ſe a mulher viuua de Deſembargador, que actualmente ſeruio na Relação demandando outra viuua mulher, que ficou de hum ſecretario que tambem tem priuilegio de Deſembargador, ſe ſendo demãda na correição do ciuel da Corte, poderá eſta viuua do ſecretario, declinar para os juyzes do ciuel, dizendo que tinha igual priuilegio, & que tinha a A.obrigação de ſeguir ſeu foro. Iulgouſe que não, & que ambas ſe auião deliurar na* Corte, teſte Pæœb. Areſto 48.

Senatus Supplic. iudicauit.

AD §. I.

1 Procedit hæc Ordin.quia priuilegiatus contra pariter priuilegiatũ non vtitur priuilegio ſuo, de qua regula vide Doct.in Auth.Quas actiones Cod.de Sacroſ. Eccleſ. Maurit. de in integ.reſtit.cap.218.Sfort.eod. trct.p.1.q 18.art.5.nu.33. circa med. Cou.Pract.cap.7. nu.4. & in regula Poſſeſſor p.2.§.2.n.4. Coſt. in cap. Si pater verbo Si abſque liberis n.2. de Teſtam. Cald.Pereira in l.Si curatorem verbo Læſis n.169. Pereg. de Fideicomm.art.3.num 70. Curi. Philip.p.2.§.17.nu.32. Azeued.l.10. n.15.17.& 18.tit 3.lib.5 nouæ Recopil. Surd.de Alim.tit.8.priuil.18.n.5. & 7. & priuil. 61. num.11. Alexand. Trentaſinch. Vari.reſolut. lib.1. tit. de Reſcript.reſolut.1. Ceuall. Communium contra commun. q. 756. n.45.& q.822.nu 46. Stephan.Gratian.Marchiæ deciſ.196. n.18. & 19. Cardin. Mantic. de coniecturis vltim.volunt.lib.6.tit.2.n.11. & de tacitis, & ambig.conuent.lib.11. tit.26. n 6.Caſtill.quotid.lib.3. cap.25. nu. 27. D.Barboſ.l.2.§.Legatis n 252.ff. de Iudic. Cardoſo in Praxi iudicum verbo Priuilegium n.46.

Priuilegiatus contra pariter priuilegiatum, nõ vtitur priuilegio ſuo.

AD §. II.

1 Dubitatum fuit, *ſe hum eſcriuão das appellações, & aggrauos, ou outro da*

Corte

Digitized by Google

Senatus Supplic. ſtatuit.

Corte, podião citar ſeus contendores para ſerem conſtrangidos a reſponder nella. Determinouſe que podião, por ſerem dos officiaes que continuadamente andão nella, teſte Melchiore Phœbo tom. 1. Areſto 41.

AD §. III.

Orphani, viduæ, & perſonæ miſerabiles habent priuilegiũ trahendi ad Curiã.

1 Deſumitur ex l. Vni. Cod. Quando Imper. inter pupillos. Concordat apud Hiſpanos l. 3. tit. 10. part. 2. vbi gloſ. 6. & l. 5. tit. 3 part. 3. & l. 41. tit. 18. part. 3. & l. 20. tit. 23. part. 3. & l. 8. tit. 3. lib. 4. nouæ Recopil. vbi Azeued. Vide Cou. Pract. cap. 6. & 7. Rebuff. tom. 1. ad leges Galliæ tit. de ſentent. prouiſion. gloſ. vlt. col. 4. Curi. Philipp. p. 1. §. 9. à nu. 14. nouiſsimè Camill Borrell. in Summa deciſ. tit. 56. Maſcard. de Probat. concl. 1065. Schou. de Ratiocin. cap. 7. à nu. 56. Perez. l. 1. tit. 1. lib. 3. Ordin. pag. 461. Guaſp. Roder. de Annuis redit. lib. 3. q. 4. á n. 42. Soar. de Paz in Praxi p. 1. tom. 1. temp. 1. à num. 19. Donell. Comment. iuris Ciuilis lib. 17. cap. 20. col. 1. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 1. collect. 1. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 182. per totum Cardin. Thuſc. lit. V. concl. 203. Plures Doctores refert Caſtill. lib. 3. quotid. cap. 25. Et ex noſtris Luſitanis vide Cald. Pereira in l. Si curatorem in princip. n. 28. & de Empt. cap. 24 nu. 55. D. Barboſ. in l. 1. p. 1. n. 50. ff. Soluto matrim. Valaſc. conſ. 136. Cabed. p. 1. deciſ. 54. & 173. & 213. n. 3. & p. 2. Areſto 6. 31. & ſeq.

Orphanus qui patre caret.

2 In text. ibi (*orfaõ*) Ideſt qui patre caret, ita Cou. Pract. cap. 6. n. 2 Gregor. l. 41. tit. 18. part. 3. Curi. Philip. p. 1. §. 9. n. 14. Azeued. l. 10. nu. 7. tit. 3. lib. 4 nouæ Recopil. Stephan. Gratian. d. cap. 182. n. 1. Cabed. p. 1. deciſ. 99. n. 12. & Areſto 32 tradit iudicatum filios qui patrem habent orphanos non eſſe. Et procedere in curatore dato ei, qui in vtero eſt, qui poterit trahere ad Curiam eos, cum quibus nomine partus futuri litem habuerit argum. l. Qui in vtero ff. de ſtatu homim. Sed contrarium verius ex reſolutis per Tiraq. de retract. lig. §. 1. gloſ. 9. n. 78.

3 Amplia in fœminis filiabusfam. quæ licet ſint ſub patris poteſtate, tamen ratione ſexus fœminei eis competit trahere ſuos aduerſarios ad Curiam, vt copioſè tradit Vincent. de Franch. deciſ. 100. à n. 1.

4 In text. ibi (*viuua*) Vidua habet priuilegium trahendi ad Curiam vt per Rebuff. tom. 2. ad leges Galliæ tit. de Sentent. præiud. art. 3. gloſ. vlt. verſ. Item aliæ perſonæ Thom. Grãmat. Neapol. deciſ. 20. Alexand. Raudenſ. Piſan. deciſ. 46 nu. 2. Gar. Maſtrillo Siciliæ deciſ. 127. n. 1. nouiſsimè Camill. Borrell. d. tit. 56. num. 8. Amplia primò in vidua etiam diuite. Vide Cou. Pract. cap. 6. num. 2. Theſaur. deciſ. Pedam. 177. num. 3. Viui. Neapol. deciſ. 459. nu. 12. & deciſ. 521. à nu. 7. Vincent. de Franch. deciſ 100. n 19. Paul. Fuſc. in ſingul. lit. V. num. 29. Menoch. de Arbitr. caſu 66. nu. 4. Trentaſinch. Vari. reſolut. lib. 2. tit. de Citat reſolut. 2. nu. 16. Ioſeph. Cumia in Ritibus Siciliæ cap. 82. nu. 12. Anton. Theſaur. Pedam. deciſ. 177. nu. 3. vbi additio filij, nouiſsimè Camill. Borrell. d. tit. 56. à n. 9. Marul. Calac. tract. de modo articulandi, & probandi gloſ. 1. §. 1. ſub n. 85. Bernardin. Muſcatel. in ſua praxi aurea ciuili gloſ. Competentes nu. 73. Stephan. Gratian. d. cap. 182. n 3. D. Mart. de Iuriſdict. p. 2. cap 21. n. 6. & in votis nouiſsimarum deciſ. voto 209. nu 5. Caſtill. d. cap. 25. nu. 25. D. Barboſ. in l. 1. p. 1. n. 50. ff. Soluto matr. Quamuis contrarium

Digitized by Google

trarium imò quod pauperi ſaltem viduæ hoc beneficium indulgeatur, teneant poſt Tiraq. Kirchou. tom. 1. Communium Opin. lib. 3. tit. 12. n. 1. pag. 399. Maranc. diſp. 9. num. 195. Maſcard. de Probat. concl. 1064. nu. 5. Card. Thuſc. d. lit. V. concl. 203. in princip. Rebuff. d. gloſ. vlt. col. 1. verſ. Prouidere etiam. Cornel. Benincaſ. de priuileg. paupert. q. 4. n. 12.

5 Amplia ſecundò in conſortibus ipſius viduæ, vel minoris, qui illorum priuilegio, & fauore viciari poſſunt, vt in his terminis poſt Maurit. & Gregor. Lop. probat Cald. Pereira de Empt. cap. 10. nu. 51. Anton. Theſaur. Pedam. deciſ. 177. n. 5. Et intelligę procedere quando ſumus in cauſa indiuidua vt per Ioſeph. Cumia in Ritibus Siciliæ ritu 82. nu. 15. nouiſsimè Camill. Botrell. d. tit. 56. à n. 31. cum ſeqq.

6 Limita primò, in vidua, quæ maritum occidit ex Cou. Pract. cap. 6. n. 3. Azeued. l. 9. n. 10 & 11. tit. 3. lib. 4. nouæ Recop. Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 1. n. 10. ad finem, & confirmatur ex traditis per D. Barboſ. in l. Si ab hoſtibus §. vlt. nu. 75. ff. Soluto matrim.

7 In text. ibi (*viuua honeſta*) Illæ verò, quæ luxurioſè, & inhoneſtè viuunt, priuilegio hoc non potiuntur. Vide Cou Practic. cap. 7. n. 1. Curi. Philip. p. 1. §. 9. n. 13. Azeued. l. 8. n. 11. & 12. tit. 3. lib. 4. Vel quæ paſſæ ſunt ab aliquo amplecti, ac deoſculari, ſeu tangi mamillas vt per Cened. ad Decretal. collect. 154. n. 9. in fine. In terminis tamen d. l. Vni. viduam meretricem, vel quæ inhoneſtam vitam ducit, priuilegio illius gaudere cum perſonæ nullæ miſerabiliores iudicandæ ſint, quàm illæ, quæ meretrices ſunt, tenent Vincent. de Franch. deciſ. 233. in fine, nouiſsimè Camill. Borrell. d. tit. 56. nu. 12. cum ſeqq.

8 Qualitas honeſtatis, & quod honeſtè viuunt non præſumitur, niſi probetur ab illis. Vide Burſat. conſ. 69. nu. 4. lib. 1. Bonacoſ. Commun. crimin. p. 1. verbo Statutum puniens fol. 163. & p. 2. in Extrauag. ad communes Opin. fol. 100. n. 34. Inhoneſtas autem per teſtes ſingulares probari poteſt vt per Bajard. ad Clar. §. Stuprum nu. 29. Azeued. l. 4. nu. 19. tit. 1. lib. 3. nouæ Recop. vbi eum Lara contra Pinell. reſoluit non requiri vt vidua inhoneſta iudicetur quod probetur illam palam impudicam eſſe, ſed ſufficere in abſcondito luxuriari.

9 In text. ibi (*peſſoas meſerauejs*) Quæ dicantur arbitrio iudicis relinquitur. Vide Mich. Graſſ. tom. 1. Commun. Opin. lib. 3. tit. 12. n. 7. pag. 399. Menoch. de Arbitr. caſu 66. & conſ. 479. n. 5. Theſaur. deciſ. 77. Perez l. 1. tit. 1. lib. 3 Ordin. & l. 13. tit. 3. lib. 2. Ordin. Azeued. l. 9. n. 12. tit. 3. lib. 4. nouæ Recopil. Maſcard. de Probat. concl. 1061. Bouadill. in ſua Politica lib. 3 cap. 14. nu. 75. Flamin. de Reſignat. lib. 5. q. 6. num. 139. Alexand. Trentaſinch. Vari. reſolut. lib. 2. tit. de Citat. reſolut. 2. nu. 25. Caſtill. d. cap. 25. n. 18. D. Mart. de Iuriſd. p. 2. cap. 21. nu. 5. Farin. deciſ. 862. nu. 10. D. Barboſ. d. l. 1. p. 1. num. 50. ff. Soluto mat. Cabed. p. 1. deciſ. 54. n. 8. Pauper, ſeu miſerabilis perſona tenetur probare paupertatē, quod poteſt facere ſummariè ſine partis citatione ex Cou. Pract. cap. 6 num. 3. Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 1. n. 44. Cened ad Decretum collect. 27. nu. 13. Pauper, & inops dicitur miſerabilis perſona, & potitur hoc priuilegio Annib. Troyſ. ritu 290. nu. 8 Caraui. Ritu 233 n. 3. Cornell. Benincaſ. de priuilegijs pauper. q. 5. num. 41. & 51. nouiſsi.

Miſerabiles perſonæ quæ.

Digitized by Google

nouiſsimè Camill. Borrell. d. tit. 56. n. 17. & aduerte quod poteſt huiuſmodi miſerabilis perſona probationem facere paupertatis coram iudice ſui municipij, modo coram præſide iudice actionum nouarum vnũ teſtem offerat vltra prædictam iuſtificationis probationem, ita Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 1. nu. 44. Et huic priuilegio miſerationis cauſa introductum non poteſt à perſonis miſerabilibus pacto renuntiari D. Barboſ. in l. Alia §. Eleganter nu. 50. poſt princip. ff. Soluto matrim. & in l. 1. art. 4. n. 69. ff. de Iudic. Benedict. Ægid. in repet. l. 1. Cod. de Sacroſ. Eccleſ. p. 3. §. 4. n. 5. verſ. Quod quidẽ & in tract. de Iure, & priuil. honeſt. art. 4. n. 12.

10 Amplia primò, in paupere quãuis habeat officium. D. Barboſ. in l. 1. p. 4. nu. 62. ff. Soluto Matrim. Fariu. in nouiſsimis deciſ. Rotæ Romanæ deciſ. 409. vbi etiam de illo qui ſuis manibus quotidianũ victum quærit.

11 Amplia ſecundò, in habente congruam ſuſtentationem, qui tamen, attento ſtatu, & dignitate ſua, videtur indigere ex Bart. in l. 1. n. 35. Cod. de Sacroſ. Eccleſ. Lar. in l. Si quis á liberis §. Sed ſi filius n. 44. ff. de liber. agnoſc. Tiraq. de pia cauſa in præfat. pag. mihi 10. Maſcard. de Probat. concl. 1154. num. 14. Spin. in Speculo teſtam. gloſ. 6. n. 10. Mexi. d. concl. 1 n. 46. Surd. de Aliment. tit. 1. q. 93. nu. 30. D. Barboſ. in l. Maritum n. 6. ff. Soluto Matrim.

12 Amplia tertiò, in habente plures filias nobiles, vide Surd. de Alimentis tit. 1. q. 93. n 33.

13 Amplia quartò, in furioſo. Vide Marc. Anton. de Amatis deciſ. vlt. Marcel. Calac. in tract. de modo articulandi, & probãdi gloſ. 1 §. 1. n. 103.

14 Amplia quintò, in hoſpitalibus cum appellatione pauperum veniant. Ita in terminis Farin. nouiſſ. Rotæ deciſ. 862. D. Mart. in votis nouiſſ. deciſ. voto 209.

15 Amplia ſexto, in Eccleſijs, & communitatibus, ac monaſterijs ex quatuor Ordinibus Mendicantibus Sancti Franciſci, Diui Dominici, Diui Auguſtini, & Carmelitarum: item & monialium cuiuſcunque Ordinis, & inſtituti. Vide Cou. Pract. cap. 6. n. 7. Capic. Neapol. deciſ. 160. Anton. Theſaur. Pedam. deciſ. 117. nu. 1. nouiſsimè Camill. Borrell. d. tit. 56. nu. 28. Proſper. Carau. in ritibus magnæ Curiæ ritu 117. num. 1. Azeued. l. 8. n. 8. tit. 3. lib. 4. nouæ Recopil. Alexand. Trentaſ. d. reſolut. 2. n. 34. & ſeq. D. Mart. de Iuriſdict. p. 2. cap. 21. n. 5. & p. 4. caſu 49. nu. 14. Cabed. p. 1. deciſ. 54. n. 9. Nouiſsimè tamen in Senatu Portucalenſi ita conſtitutum fuit. *Aſſentouſe em meſa grande, perante o Doctor Antonio Cabral Chanceller deſta caſa, & do Conſelho de ſua Mageſtade, que per bem da Ordenação ſerue o cargo de Gouernador, que o priuilegio dos Mendicantes, de que atégora gozarão os moſteiros dos frades do deſtricto deſta caſa ceſſe, & ſe entenda sòmente ter lugar nas Religiões que não poſſuirem em commum, como he. São Franciſco, & a caſa profeſſa de São Roque de Lisboa, & outros, ſe os ouuer ſemelhantes, por ſe moſtrarem inconuenientes que do contrario ſe ſeguem.* *Senatus Portucal. ſtatuit.*

16 Amplia ſeptimò, in pauperibus, qui ſua culpa ad inopiam ſunt redacti vt per Franc. Viui. deciſ. 268. n. 8. Thom. Actium in tract. de Infirmit. p. 1. cap. 36. n. 5. & 6. nouiſsimè Camill Borrell. d. tit. 56. nu. 21. & faciunt quæ Marc. Anton. de Amatis Marchiæ deciſ. 62. n. 7.

17 Amplia octauò, in infirmis, & leproſis, qui miſerabiles dicuntur, & priui-

priuilegium electionis fori Principis potiri poſſunt, ſi infirmitas non ſit leuis, nec diù duratiua vt per Francisc. Viui.deciſ.65.n.4. Thom. Actium de Infirmitate,& eius priuilegijs p.1. cap.13. Camill. Borrell. d. tit.56.n.22.

18 Amplia nonò, in ſenibus, qui miſerabilium perſonarum appellatione continentur vt per Rebuff.ad leges Galliæ tit. de Sentent. prouiſion.arr.3. gloſ.fin. verſ. Dicitur ſenes. Menoch.de Arbitr.caſu 66.nu. 26. Camill.Borrell.d.tit.56.n.24.

19 Amplia decimò, in peregrinis, cæcis, membris murilatis, agricolis, iudæis, captiuis, ſcholaribus, ciuiratibus, mercatoribus. Rebuff. d. gloſ. vlt. Carau.ritu 233. Franc. Viui. deciſ.65.n.5. Anton.Theſaur.Pedam. deciſ. 177. qui omnes ſi gaudeant hoc priuilegio, pauci remanerent, qui hodie iſto priuilegio non gauderent,& ideò Ordinatio in terminis, de quibus loquitur, & ad quos extendi debet accipienda eſt.

20 Limita in paupertate callidè affectata. Vide Plat. in l.2. Cod. de Cenſib.lib.11. Azeued.l.1.n.44.tit.1. lib.4.nouæ Recopil.

21 In text.ibi (*os juyzes ordinarios do lugar, &c.*) Intellige de iudice ordinario Rei,& non actoris,quod in vidua receptum eſſe aſſerit Cabed.p. 1. Areſto 87. In orphano tamen maior eſt dubitatio, dic coram illius iudice cauſam eſſe ventilandā prout iudicatum vidi Portucalenſi Senatu anno domini 1588. *Em hũa cauſa de Antonio Fernandez de Macieira,conſelho de Vnhão,contra Gonçalo Duarte do cõſelho de Louſada,comarca de Guimarães:& o acordão da ſentença,he o ſeguinte. Acordão em Relação,&c. Viſtos os autos, & como delles conſta os A.A. ſerem menores orfaõs, de idade que requere a Ordenação para gozarem do priuilegio della,& ſerem moradores no conſelho de Vnhão, onde ha juyz dos taes orfaõs: mando que diante delle reſpondão os R.R. poys os menores o eſcolherão, &c. Forão juyzes, os Doctores Ioão da Fonſeca, & Manoel de Faria, eſcriuão Diogo Lopez de Macedo.*

Senatus Portucal. iudicauit.

22 In text.ibi (*o conhecimento da cauſa*) Videtur procedere etiamſi cauſa ſit criminalis cum d.l.Vni. etiam in ea habeat locum, & reſoluunt Camill. Borrell. ad Bellug. in Speculo Princip. cap.38. verbo In cauſis, & nouiſsimè d.tit.56.n.38. Trentaſin. Vari.reſolut.lib.2.tit.de Citat. reſolut.2.n.13. Stephan.Grat.d cap.182. n.5. Caſtill.d.lib.3.cap.25.nu.20. & tunc eſt prouocandum ad iudicem cauſarum criminalium, Ordinatio enim circa prætores curiales generaliter loquuta fuit, non exprimens an deberent eſſe prætores cauſarum ciuilium, an criminalium, oſtendens hos eſſe eligendos, habito reſpectu, ad cauſam ciuilem, vel criminalem. ſed contrarium obſeruari contendit modernus Luſitanus.

23 In text.ibi (*nos feitos que ficarem começados, &c.*) Vide Caſtill. d. cap. 25. à n.45. Valaſc. conſ.136. per totam. D.Barboſ.in l.Hæres abſens in princip.à nu.163. ff.de Iudic. Mendez à Caſtro in Praxi Luſitaniæ lib. 1. cap.3.nu.4. Priuilegium iſtud eligendi forum Principis ſpectare ad pupillum cæpto in minori ætate iudicio, etſi interim adultus fieret, ſic etiam ſi cæpta lite à vidua ſi poſtea nubat apud eum Principis iudicem cauſam tractari debere dicit Anton.Theſaur. Pedam. deciſ.177. n.4. quem refert, & ſequitur nouiſſimè Camill. Borrell.d. tit.56. nu.6. Et quod priuilegium d. l. Vni. Cod. quando Imper. inter pupillos nunquam cenſeatur derogatum, niſi ex-

preſſa

preſſa de eo fiat mentio, Caſtill. deciſ. 39. Vincen. de Franch. deciſ. 517. quos refert Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 5. collect. 1846.

24 Limita tamen quando iam erat concluſam in cauſa vt per D. Barb. d. l. Hæres abſens in princip. n. 165.

25 In text. ibi (*de ſeu marido, ou pay*) Ergò ſi hæredes ſint extranei, non habent priuilegium d. l. Vni. & huius Ordin. quando lis eſſet capta cum defuncto, ita cum Caſtr. in l. Hæres abſens, & in l. Qui Romæ ff de Iudic. reſoluit Steph. Gratian. d. cap. 182. n. 27. & 28.

Senatus Supplic. iudicauit. 26 Iudicatum fuit in ſupremo Senatu, *que ſe ſe aprezentar eſcriptura, em que o pay, ou auòs do menor ſe deſaforaſſem, ſendo depoys demandado o menor para o juyzo da Correição do Ciuel da Corte, onde prometerão reſponder o ditto ſeu pay, & auòs, que não poderà o ditto menor declinar*, teſte Melch. Phœb. tom. 1. Areſto 54. vbi etiam dicit iudicatum, *que eſta Ordenação não procede nas execuções começadas com os defunctos: porque então reſponderão as viuuas, & outras peſſoas, no juyzo onde a cauſa eſtà começada.*

27 An mulier, mortuo marito, poſsit declinare iudicem, corã quo, viuente illo, ſe obligauit reſpõdere per publicã ſcripturã? Affirmatiuè in Senatu deciſum fuiſſe refert Cabed. p. 1. deciſ. 173. & Areſto 31. aſſerit, *que ſe determinou na Rolação que hũa molher viuua, por razão do priuilegio de viuua, podia trazer citados à Corte ſeus contendores, ainda que foſſe em caſos de partilhas: & ouueſſe menores, com tanto, que não eſtiueſſem as partilhas ja começadas em outro juyzo competente em que a ditta viuua ouueſſe conſentido.* Et aduerte quód viduæ priuillegium ita latiſsimè interpretatur, vt quamuis maritus renunciaſſet ſuo foro per ſcripturam vidua trahit ad Curiam aduerſarium Mendez à Caſtro d. cap. 3. n. 6.

28 In text. ibi (*tiuer contenda com outra de ſemelhante qualidade, o Actor ſeguirà o foro do Reo*) Vide Cou. Pract. cap. 6. à n. 4. & cap. 7. n. 5. verſ. 6. Curi Philip. p. 1. §. 9. nu. 16. Cabed. p. 1. deciſ. 54. à n. 12. Vincent. de Franch. Neapol. deciſ. 188. nouiſsimè Camill. Borrell. d. tit. 56. n. 41. & 42.

29 In text. ibi (*ſaluo ſe eſſa contenda for ſobre força noua*) Ex eo procedit quia ſpoliator conueniri poteſt in eo loco vbi commiſit ſpolium ex gloſ. in l. 2. Cod. de Interdictis ſchol. 1. ad finem l. Vni. Cod. Vbi de poſſeſſ. agi oporteat Tiraq. de Retract. lig. § 8. gloſ. 3. num. 10. Menoch. de Recup. remed. 15. n. 209.

30 In text. ibi (*ſoldada, ou jornal*) In cauſis parui valoris, in quibus plus expenditur, quám commodi percipitur, quod vſquè ad ſex millia regalium iure Regio Caſtellæ diſpoſitũ eſt, non datur hoc priuilegium, vide Cou. Pract. cap. 7. à num. 4. Azeued. l. 10. nu. 3. tit. 3. lib. 4. nouæ Recopil. Curi. Philip. p. 1. §. 9. n. 15.

31 In text. ibi (*não poderà mays neſſe feito tomar outro*) Quamuis talis priuilegio non poſsit renuntiari ex gloſ. verbo Excedere in d. l. Vni. & Mexi. concl. 5. nu. 139. in tract. taſſæ panis. Azeued. l. 9. num. 8. & 12. tit. 3. lib. 4. nouæ Recopil. Alexand. Trentaſinch. d. reſolut. 2. n. 37. D. Barboſ. in l. Alia §. Eleganter n. 50. & in l. Quia tale n. 20. ff Soluto matrim. & in l. 1. art. 4. nu. 69. ff. de Iudic. Tamen vbi viduæ, orphani, vel miſerabiles eligerunt aliquem ex iudicibus ſibi conceſsis, non eſt eis facultas variãdi ad alium Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 181. nu. 35. Valaſc. conſ. 88. n. 9. Orphanus verò ſi eli-

Digitized by Google

gat litigare coram præſide curiali, vel iudice actionum nouarum, reſtituetur contra talem electionem, vt remittatur ad iudicem ſui municipij, ex eo quia ſi condemnetur tenetur decimam condẽnationis ſoluere. Vide Cou. d. cap. 7. n. 5. verſ. 9. aduertit Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Vel aduerſarij dolo n. 11.

32 In text. ibi (*poderà declinar para os juyzes da ditta Cidade*) Vide Cabed. p. 1. Areſto 27.

AD §. V.

1 In text. ibi (*nos caſos que pertencem à nòs, ou a noſſos direitos*) Vide Afflict. lib. 1. conſtitut. rub. 37. n. 33.

2 In text. ibi (*hauerà logar nas mulheres honeſtas, &c.*) Haber locum in muliere, quæ vitam cæbilem agit. Ita Palat. in repet. cap. notab. 2. n. 13. Vezin. tom. 2. Commun. Opin. lib. 3. tit. 12. n. 3. pag. 399. Franc. Viui. Neapol. deciſ. 521. nu. 1. Vincent. de Franch. Neapol. deciſ. 100. n. 1. Marcel. Calac. in tract. de modo articulandi, & probandi gloſ. 1. §. 1. nu. 11. licet Cou. ab hac opinione diſcedat d. cap. 7. Pract. nu. 2. quem ſequitur Caſtill. quotid. lib. 3. cap. 25. num. 16. Benedict. Ægid. de Iure, & priuil. honeſt. art. 4. de Virginib. n. 5. Cumi. in Ritibus Siciliæ cap. 38. n. 460. D. Gar. Maſtrillo Siciliæ deciſ. 127. n. 8. nouiſsimè Camill. Borrell. in Sũma deciſ. tit. 56. n. 47.

3 Amplia in vxore viro quidem non viduata, ſed inutilem maritum habente. Vide Tiraq. l. 6. connub. n. 12. Azeued. l. 1. nu. 7. tit. 3. lib. 6. & l. 9. num. 10. ritul. 3. lib. 4. Vincent. de Franch. deciſ. 100. n. 18. Curi. Philip. p. 1. §. 9. nu. 13. Franc. Viui. Neapol. deciſ. 521. nu. 2. Surd. de Alimentis tit. 1. q. 44. nu. 67. Perez de Lara de Capellan. lib. 1. cap. 21. n. 36. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 56. n. 35. Bouadill. in ſua Politica lib. 1. cap. 11. n. 7. Bernardin. Muſcat. in ſua Praxi aurea ciuili gloſ. Competentes n. 71. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Priuilegium nu. 12. Et idem eſſe non debere maritum, vel habere inutilem ex text in cap. Inter corporalia vbi gloſ. verbo Inutilem de translat. Epiſcopi reſoluit. D. Barboſ. l. 1 p. 1. n. 47. ff. Soluto matr. Et mulier habens maritum condemnatum, vel fugitiuum, & ex conſequẽti ſibi inutilem reputatur vidua, & gaudet priuilegio viduarum vt per Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ p. 2. q. 13. n. 8.

4 In text. ibi (*tiuerem juriſdição, &c.*) Vide Cou. Pract. cap. 7. num. vlt. verſ. 8.

AD §. VIII.

5 Infra vide D. Barboſ. l. 1. art. 1. nu. 152. ff. de Iudic.

Ad tit. 6. Ordinat. Regiæ.

Dos que podem ſer citados, & trazidos à Corte, &c.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 IN text. ibi (*que procurão, ou eſcreuem*) Vide D. Barboſ. in l. 1. p. 7. n. 66. ff. Soluto matr.

2 In text. ibi (*continuadamente viuerem*) Vide D. Barboſ. in l. Hæres abſens §. Proinde in art. de foro ratione originis à n. 45 ff. de Iudic.

3 In text. ibi (*poderão ſer demandados, & accuſados aonde cometerem os maleficios*) Nota tamen quod forus delicti tanquam principaliòr debet attendi ſecundùm Bald. in l. fin. col. vlt. q. 6. in princip. Cod. de edicto diui Hadri. Gregor. per text. ibi verbo

Digitized by Google

vetbo Dolo tit.1.part.7.Viui.tom.1. Commun.Opinion. lib.3. tit.1. nu. 182. pag. 373. Stephan. Gratian. Diſcept.Forenſ.cap.181.nu.28. Cabed.p.1.deciſ.26. D. Barboſ. in d. §. Proinde in art.de foro delicti á n.1. Farin.in Praxi crimin. q.7. Donell. Comment. iuris Ciuilis lib.17. cap. 16. col.2. Motl. in Emporio iuris p. 1. tit.2.q.20. num.10. verſ.Sed vera Dom Chriſtoph.de Paz in ſchol.ad leges ſtyli.l. 9. num.1. Cald. Pereira conſ.23.n.5.

4 In text.ibi (*os quizerem antes ahi accuſar*) Vide Cabed.d.deciſ.26.n.3.

AD §. I.

Concordat alia Ordinat. ſupra hoc lib.tit.5.§.3.vbi dixi n.25.& Ordin.etiam hoc lib. titul.12. §.1. verſ. Saluo.

AD §. II.

1 Concordat alia Ordin.infra hoc lib.tit 11.§.1. Vide Gregor.l.32. verbo En aquella tierra titul. 2. part. 3. Cardoſo in Praxi iudicum verbo Forus nu 10. Azeued.l.20. tit.21. lib.4. nouæ Recop.Cabed. p.1. Areſto 34. & 35. D.Barboſ.in l.Hæres abſens §. 1. n 131.& n.136. ff.de Iudic.

2 In text.ibi(*poderà ahi, perante elle, ſer citado, & demandado, poſto que ahi não ſeja achado*) Deuiat á iure cõmuni,quo attento licet quis promittat ſoluere, & reſpondere in loco, vbi contraxit, tamen in eo non conueniebatur, niſi i bi inueniretur;tenet D.Barb.d.§.1.à n.51.& præcipuè n. 58. vbi nu.131. reſoluit quod in hoc Regno non repertuus in loco contractus ſi ſit extra territorium,poteſt citari per litteras requiſitorias, & ſi citatus per illas non compareat,poteſt contra eum procedi ad ſententiam diffinitiuam.

3 In text.ibi (*ſem embargo de qualquer priuilegio*)Non includitur ſub his verbis clerici priuilegium,cui renũtiari non poteſt, ſi eius conuentio debeat fieri coram iudice ſeculari loci contractus iuxta cap. Si diligenti de forocomp.reſoluit D. Barboſ. d. §.1.à nu.59. & præcipuè n.64. vbi à n.61.quod clericus poteſt conueniri in loco contractus coram iudice Eccleſiaſtico,etſi non acceſſerit cõſenſus proprij Epiſcopi.

AD §. III.

1 Vide Azeued.l.20.à nu.io.tit.21. lib.4.nouæ Recopil.Curi.Philip. p. 2. §.12.n.11. D.Barboſ.in l.Hæres abſens §.1.á n.135.ff.de Iudic. vbi à nu. 149. hanc Ordinat. dicit limitandã ſi ſpecificatis certis locis addatur clauſula generalis, nam tunc non poterit conueniri in quocunquè loco, ſed in locis etiã veldè remotis ab expreſsis,dùm tamen ſint intra prouintiam,in qua ſunt loci ſpecificati.

Promittẽs generaliter reſpondere corã quocunq; iudice, coram quo actor velit non poteſt conueniri coram iudice, in cuius territorio nõ inueniatur.

2 In text.ibi(*reſponder*) Verbum reſpondere duo ſignificat litigare item & ſoluere. Vide D.Berboſ.in l.1. art. 3. n.232.ff.de Iudic.

AD §. IIII.

1 In text.ibi (*ſe algum cometeo maleficio na Corte*,& ibi *poderà ſer na Corte accuſado, &c.*) Deſumitur ex l.1.& Auth. Qua in prouincia Cod. vbi de crimine agi oporteat, vide Duenh.reg.378.Clar.§.vlt. q.38. cũ ſeq.& q.85. Auiles ad cap.27. Prætorum. Donell.comment.iuris ciuilis lib.17.cap.16.col.2. Morl.in Emporio iuris p.1.tit.2.q.20.nu.10. verſ. Sed vera.Farin.in Praxi crimin.q.7. à princ. Dom.Chriſtoph.de Paz in ſcholijs ad leges ſtyli.l.9.nu.1.Cald.

In loco delicti quis accuſari poteſt etſi in eo non inueniatur?

Pereira quæſt.forenſ.conſ.23.nu.5. D.Barboſ.in l.Hæres abſens'§.Proin de in art.de foro delicti.ff.de Iudic.

AD §. V.

In text.ibi (*ſer citados*) Sufficit citationem fieri ſententia iudicis cauſæ. Ita conſtitutum refert Cabed. p.2. Areſto 85.

AD §. VI. & vlt.

Vide Curi Philip.p.1.§.5.num.35. Auend. de Exequendis mandatis p. 1. cap.14.n.33.verſ.Multi ex Epiſcopis. Cabed.p.2. Areſto 85.

Ad tit.7.Ordin.Regiæ.

Dos que podem,& deuem ſer citados que pareção peſſoalmẽte em juyzo.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 IN text.ibi(*& não he obrigado hir reſponder a juyzo peſſoalmente*) Deſumitur in l.fin.Cod.de Procurat. Vide Duenh. reg. 95. Gregor. l.12. titul.5. part.3. Tiraq. de pœnis temper.in præfat.n.59. Perez l.8. in princip.tit.2. lib 3. Ordin. Azeued. l.15.tit.3.lib.4.nouæ Recopil.

2 In text.ibi(*pode mandar ſeu procurador baſtante*) Quem tamen non tenetur mittere ſi timet ſibi vim inferri ex Caſſan.in conſuetud.Burgund. rub.1.§.6 n.95.

3 In text.ibi (*ou quando o julgador lho mandar expreſſamente*) Vide apud Hiſpanos l.22. titul.5. part.3.& l.5. titul. 3. lib. 4. nouæ Recopil. vbi Azeued.num.2.

AD §. II.

In text.ibi (*em que não caiba mayor pena que de degredo*) Vide Menoch. de Arbitr.q.80.á n.86.& n.97.verſ.Primum eſt. Farin. in Praxi crimin. q. 99. à nu.66. Cald. Pereira quæſt.forenſ.in comment. ad l.Vni. Cod.Ex delictis defunct.p.3.n.51.

AD §. III.

1 Concordat alia Ordin.infra lib. 5. titul.124. §.14. vbi latè dixi. Vide vltra ibi citatos Menoch.de Arbitr. q.80.n.123.Cald.Pereira in cõment. ad l. Vni. Cod. Ex delictis defunct. p. 2. à num. 50. cum ſeqq. Si verò procurator fuerit admiſſus geſta cũ illo non ſunt annullanda vt reſoluit Cald. Pereira de Reſolut. Emphyt.cap.17.n.10. col.2.& 3. Farin. in Praxi crimin. q. 99. num. 242. cum ſeqq.

2 In text.ibi(*& em ſeu nome allegue, & amoſtre o embargo, & razão de ſua abſencia*) Vide Doctores quos citaui d.tit.124.§.14.n.2.quibus adde Gregor.l.12.verbo Eſcuſania tit.25 part. 3. Azeued.l 3.à num.50.tit.10. lib.4. nouæ Recopil. Cald.Pereira in cõment.ad.d.l.Vni.p.2.n.51.& 52.

3 In text.ibi (*porem não poderà per procurador recuſar o julgador*) Vide Rebuff. de Recuſat. art. 9. gloſ. 1. Azeued. l.1. num.12. titul 16. lib.4. nouæ Recopil. Farin.d.q.99. n.214. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap.100.n.44.

4 In text.ibi (*qualquer do pouo*) Concordat alia Ordin. ſupra lib. 1. tit.91.§ 10. Vide Clar.§.fin.q.33.n.3. verſ.Sed nunc.

AD

Digitized by Google

In antiq. tit. 6.

Ad tit. 8. Ordin. Regiæ.

Quæ citari non poſſunt ſine Regis facultate.

Dos que não podem ſer citados ſem licença del Rey.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 IN text. ibi (*nem outro julgador temporal, durando o tempo de ſua correição, ou julgado*) Deſumitur ex l. Hos accuſare 12. in princip. ff. de Accuſat. l. Pars litterarum 48. ff. de Iudic. l. 2. ff. de In ius vocando. Vide Specul. ſub tit. de Accuſat. §. 1. num. 2. Succin. reg. 249. Tiraq. in tract. de pœnis temper. cauſa 58. n. 6. Gregor. l. 11. titul. 1. part. 7. Auiles ad cap. 1. Prætorum à nu. 2. cum ſeqq. Curi Philip. p. 3 §. 9. n. 8.

2 In text. ibi (*temporal*) Secùs in perpetuo, vel ad beneplacitum conſtituto. Gregor. d. l. 11. verbo Mientre durare ſu officio. Auiles d. cap. 1. n. 26. & 27.

3 In text. ibi (*ſaluo ſe for por cauſa de algum maleficio*) Vide Iaſ. in l. 2. nu. 2. ff. de In ius vocando. Gregor. d. l. 11. verbo Pelos erros.

4 Maleficium committitur non ſolùm malefaciendo, ſed etiàm maledicendo, & ſic maleficium etiam dicitur quod verbis committitur. Ita Bonacoſ. communium crimin. p. 1. verbo Maleficium pag. 109. Clar. lib. 5. §. 1. num. 11. Farin. in Praxi crimin. q. 18. n. 4.

5 In text. ibi (*ou cometeſſe, durando o officio, &c.*) Vide l. Iubemus ff. Ad legem Iuliam repet. cap. Iubemus 1 q. 1. Gregor. d. l. 11. verbo *Per razon de ſu officio.* Auiles ad cap. 9. Præt. n. 7. Curi. Philip. p. 3. § 9 n. 8. Cardoſo in Praxi iudicum verbo Iudex n. 13.

6 In text. ibi (*Conſelho algum não poде ſer citado*). Quomodo fieri debeat citatio vide Nauar. conſ. 21. num. 1. ſub tit. de Sentent. excommun. Cott. in memorab. verbo Vniuerſitas pag. 923. Azeued. ad Curiam Piſanam lib. 2. cap. 25. Rebuff. tract. de Nominat. q. 14. n. 74. Soar. de Paz in Praxi p. 1. tom. 1. temp. 2. n. 45. vidi iudicatum Conſilium in Camera citandũ. An ſyndicus poſsit citari? vide Guid. Papæ deciſ. 321. Tiraq. de Retract. lig. §. 1. gloſ. 13. n. 36. Et qualiter vnaquæq; vniuerſitas debeat citari, vide gloſ. in cap. Si capitulo de conceſſ. præb. lib. 6. Alen. conſ. 219. lib. 6. n. 2. & de citatione monialium quod debeant citari collegialiter, vide Farinac. in nouiſsimis Rotæ deciſ. 389.

Ad tit. 9. Ordinat. Regiæ.

In antiq. tit. 8.

Qui citari non poſſunt ratione officij.

Dos que não podem ſer citados por cauſa de ſeus officios, &c.

Ad Princip. Ordin. Regia.

1 IN text. ibi (*não pode citar, nem ſer citado*) Deſumitur ex l. Pars litterarum ibi, vel agendo, vel defendendo ff. de Iudic. l. Senatuſconſulto 16. in princ. ff. de Officio Præſid. Vide Curiam Philip. p. 3. §. 9. num. 8.

2 Amplia vt nec litẽ cæptam proſequi poſsit ex Cabed. p. 1. deciſ. 24. à princip. & p. 2. Areſto 2. aſſerit cognoſcere poſſe de exceptionibus poſitis contra ſententiam daram antequám officium conſequeretur, faciunt quæ Anchar. conſ. 333. & Afflict. deciſ. 346. n. 1.

3 In text. ibi (*ſaluo ſe a auçaõ, &c.*) Deſumitur ex l. Senatuſconſulto verſ. Si quid tamen ff. de Officio præſid. Vide Succin. reg. 449.

V 3 fallent. 4.

Digitized by Google

fallent.4. Gregor.l.11. verbo *Dexaſſe aquel officio* titul.1. part.7. Auiles ad cap.9.Prætorum n.14. Curi.Philip. p.3.§.9.num.8.ad finem. Hippol.in Practic.§.Conſtante n.8.

4 In text.ibi (*poremſe elle antes de auer o officio,&c.*) Vide D.Barboſ in l. Si quis poſteaquam n.179.ff.de Iudicijs, ad hoc quod pro delictis cõmiſsis ante Magiſtratum, durante officio,accuſari poſſunt.

5 In text.ibi(*algum maleficio*)Quod dicatur dixi ſupra hoc lib.tit.8. n.4.

6 In text.ibi(*ſerà o officio dado a outrem,&c.*) Concordat apud Hiſpanos l.14. tit.7. lib.3. nouæ Recopil. vbi Azeued.n.2. aſſerit ſuſpenſionis huius ſententiam eſſe interlocutoriam,& alia in hac materia,vide per Gutier.Practic.lib.1.q.39. Si tamen habuerit plura officia, non ſuſpendetur,niſi ab illo,in quo deliquit Ita Cabed.p.1.deciſ.71.à princip.

7 In text.ibi (*que o ſirua atè elle ſer liure,& achado ſem culpa*) Quid ſi fuit iniuſtè accuſatus, an reſtituatur, & reintegretur illi tempus, quo fuit ſuſpenſus? Dic quod non ex Bart.in l.Si ita ſtipulatus ſim abs te nu.2.ff. de Verbor.quem referunt,& ſequũtur Vincent. de Franch. deciſ.419. n.2. Valaſc.conſult.155. Azeued.l.2. n.8. cum ſeqq.tit.7.lib.3. nouæ Recopil.Cabed.p.2.deciſ.84.n.5. Relegatus tamen ad tempus, vel in perpetuum non reſtituitur ad dignitatem ex Bonacoſ. commun. crimin. p.2.verbo Relegatus fol. 66. in fine, & Menoch.remed.10.Recup.n.106. & 107. reſoluit Doctorem reſtitutũ ad collegium, locum, quem ſua culpa amiſit, non recuperare, ſi iam alter cooptatus fuit.

Senatus Supplicat. iudicauit.

8 Dubitatum fuit,*ſe hum Corrogedor, ou outro julgador triennal, durante o ſeu triennio,ſerà obrigado a apparecer peſſoalmente, quando quizer accuſar a algũa peſſoa crimemente. Iulgouſe que não apparecendo peſſoalmente, foſſe lançado de parte,& que ſe não podia eſcuſar, per razão de ſeu officio*, teſte Melch.Phœb. Areſto.130.tom.1.

AD §. I.

Filij patrẽ ſine venia in ius vocare non poſſunt.

1 Deſumitur ex l.4.§.Prætor ait ff. de in ius vocando. l fin. Cod. eod. Concordat apud Hiſpanos l.3.tit.2. part.3. Vide Duenh. reg 351. Tiraq. in l. Si vnquam verbo Donatione largitus n.289. Aſcan. de patria poteſt.cap.6 effectu 3.Curi.Philip.p.1. §.10.nu 5. Surd. de Aliment.titul.8. priuileg 6.ad finem. Soar.de Paz in Praxi tom.1. p.1. temp.2. à num.4. nouiſsimè Camill. Borrell. in Sũma deciſ.tit.45.de in ius vocando n.37. cum ſeqq. P.Molin.de Iuſtit.tract.2. diſp.228. verſ. Filius ſiue legitimus, ſiue illegitimus.Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Pater nu.2. D Barboſ. in l.Alia §.Eleganter nu. 32. & in l. Maritum nu.64. ff.Soluto matrim. Cardoſ.in Praxi iudicum verbo Pater nu.2. Amat. Roder.in Pract. de modo,& forma videndi, & examinandi proceſſum cap.2.n.30.

2 In text ibi(*ou naturalsòmente*) Vide l.Parentes 6.ff.de in ius vocando. Iaſ.in § Pœnales num.78. Inſtit. de Actionib. Duenh. reg. 351. ampl. 1. Camill.Borrell.d.tit.45.n.40. Cald. tamen de Nominat. q.21. n.8. reſoluit filios ex pluribus concubinis natos,verè naturales non eſſe,& poſſe ſine venia parentes in ius vocare. Vnde filij inceſtuoſi, & alij nati ex damnato coitu,& accuſabili,poſſunt parentes in ius vocare ſine venia Ita Bonacoſ.commun. crimin.p.1. verbo Filius fol.71.

3 Amplia primò, in patre ſpirituali,

tuali,

tuali, qui non poterit á filio ſpirituali in ius vocari ſine venia. Ita Tiraq. in l. Si vnquam verbo ſuſceperit liberos n. 28. & 36. Aſcan. d. effectu 3. ſub n. 7. Duenh. d. reg. 351. ampl. 2. Franc. Viui. deciſ. 230. n. 18. quos refert, & ſequitur Camill. Borrell. d. tit. 45. n. 42. nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in Praxi Eccleſ. Neapol. deciſ. 376. n. 4. Caſſan. in Catalogo p. 11. conſid. 16. verſ. Et non ſolùm. Surd. de Alim. tit. 1. q. 11. num. 10. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 100. n 19.

4 Amplia ſecundò, in nutrice, quæ ab alumno in ius vocari nõ poteſt ſine edicti venia. Ita Lara in l. Si quis à liberis §. Etſi impubes n. 41. & ſeq. Gregor. titul. 20. in princip. verbo Compadres part. 4. faciunt quæ Gelli. noctium atticarum lib. 12. cap. 1. Perez l. 2. titul. 3 lib. 8 Ordin. pag. 57. cum ſeq. Ramirez de Prado ad Martialem lib. 1. epigr. 101. Farin. in Praxi crim. q 14. n. vlt.

5 Amplia tertiò, in præceptore, qui non poteſt à diſcipulo in ius vocari ſine venia. Vide Leuinum Lemnium in exortat. ad vitam optime inſtitutã cap. 8. Menoch. de Arbitr. caſu 500. Lar. in d §. etſi impubes à nu. 13. cum ſeqq. Rebuff. de priuilegijs ſcholaſt. priuil. 70. Surd. de Aliment. tit. 1. q. 53. n. 8. Camill. Borrell. d. tit. 45. de In ius vocando nu. 59. cum ſeqq.

6 Amplia quartò, in marito, qui non poterit ab vxore vocari in ius, cum illa reuerentiam debeat marito. D. Barboſ. in l Maritum n. 64. & 65. ff. Soluto matrim.

7 Amplia quintò, in vniuerſitate, quæ à ciue ſine venia non vocatur in ius. Vide Auendan. de Exequendis mand. p. 1. cap. 4. nu. 29. Camill. Borrell. d. tit. 45. n 69.

8 Amplia ſextò, in ſacerdote, qui à laicis non ſunt in ius vocandi ſine venia. Ita Perez l. 1. tit. 3. lib. 1. Ordin. pag. 60. verſ. Sacerdotes, quod tamẽ nullibi reperiri ipſe teſtatur.

9 Limita in vaſſallo, qui poteſt vocare dominum in ius ſine venia. Ita Afflict. deciſ. 265. n. 36. Peteg. de Iure fiſci lib. 7. tit. 3. n. 2. Camill. Borrel. d. tit. 45. n. 72. cum ſeqq. & n. 76. cũ multis, quos refert tenet quod filiusfam. tutor alicuius pupilli ſi velit tanquam tutor vocare patrem in iudicio, id facere poteſt abſquè venia.

10 Quamuis hæc ampliationes attento iure communi ita ſe habeant, attenta tamen diſpoſitione huius Ordinat. illas recipiendas non eſſe probabilius duco, nec memini aliquando in praxi fuiſſe receptas, nec vltra caſus expreſſos in prædicta Ordin. ad alios extenſionem fieri vnquam audiui.

11 In text. ibi (*ou femea*) Deſumitur ex l. 4. §. Prætor ait ibi vtriuſque ſexus ff. de in ius vocando.

12 In text. ibi (*nem o patrono*) Deſumitur ex l. fin. Cod. Qui accuſare nõ poſſunt l. 4. §. Prætor ait, & l. Adoptiuum §. patronum ff. de in ius vocando. Concordat apud Hiſpanos l. 3. tit. 2. part. 3. Vide Curi. Philip. p. 1. §. 10. n. 6.

13 In text. ibi (*porem ſe antes que ſeja citado, &c.*) Vide Curi. Philip p. 1. §. 10. n. 6. D. Barboſ. in l. Quia tale §. Eleganter à n. 3. ff. Soluto matrim.

AD §. II.

1 In text. ibi (*o pay adoptiuo*) Deſumitur ex l. Adoptiuũ ff. de in ius vocando. Vide Iaſ. in §. Pœnales n. 52. Inſtit. de Actionib. Aſcan. in tract. de patria poteſt. effectu 3. á num. 14. Camill. Borrell in Summa deciſ. tit. 45. de in ius vocando n. 41.

Digitized by Google

2 In text. ibi (*nem o ſogro, ou ſogra*) Vide Iaſ. in §. Pœnales nu. 75. Inſtit. de Actionib. Curi. Philip. p. 1. §. 10. n. 5. Soar. de Paz tom. 1 p 1. temp. 2. n. 8. Ludou. Rodolphin. quæſt. Vari. lib. 2. q. 32. à n 1. D Barboſ. in l. Maritum num. 65. in princip. ff. Soluto matrim. vbi etiam reſoluit hoc intelligi dùm durat affinitas. Camill. Borrell. d. tit. 45. n. 67.

3 In text. ibi (*nem o padraſto, ou madraſta*) Vide Soar. de Paz d. temp. 2. num. 9. Ozaſc. deciſ. 30. quem refert Aloyſ. Ricci. in collectan. deciſ. p. 2. collect. 419.

4 De nouercis vide aliqua per Caſſan. in conſuetud. Burgund. rub. 6. in princip. in addit. Tiraq. l. 9. connub. gloſ. 1. p. 9. nu. 196. Lar. in l. Si quis à liberis in princip. nu. 37. & in §. Etſi impubes n. 61.

5 In text. ibi (*& a citação feita ſem a ditta licença ſer impetrada, ſerà nenhũa*) Vide D. Barboſ. in l. Alia §. Eleganter nu. 2. ff. Soluto matrim. Ludou. Rodolphin. d. q. 32. n. 2. Et Portucalẽſi Senatu vidi annullari proceſſum magnum anno Domini 1592. eo quod gener quidam ſocrum in ius vocauit ſine venia in cauſa Didaci Pirez, & Sanctos Fernandez, ſcriba Emmanuele Peſſoa.

Senatus Portucal. iudicauit

6 In text. ibi (*porem ſe o ditto citado por ſua vontade quizer reſponder, &c.*) Facit text. qui loquitur de patrono in l. Quamuis n. 161. aut ſi non inuitus in ius vocatus ff. de in ius vocando. Vide Soar. de Paz in Praxi p. 1. tom. 1. temp. 2. nu. 12. D. Barboſ. in d. §. Eleganter n. 1. & in l. Maritum nu. 28. & ſeq. ff. Soluto matrim. Et ita venia eſt de ſubſtantia iudicij ſi pater, non ſi omittatur, vel tacitè remittatur, ita Ludou. Rodolphin. Vari. quæſt. lib. 2. q. 32. n. 5. Et exceptionem veniæ non petitæ proponi debere in primo actu, & prima replicatione, quam pater, vel patronus reus facit, aliàs in poſterum non auditur, tenet Cacherant. Pedam. deciſ. 30. n. 21. Camill. Borrell. conſ. 16. n. 26. & 27. cent. 2. & nouiſsimè in Summa deciſ. tit. 45. de in ius vocando n. 79.

AD §. III.

1 Deſumitur ex l. Lis nulla 4. ff. de Iudic. l. Congruentius Cod. de patria poteſt. Concordant apud Hiſpanos l. 4. tit. 2. part. 3. verſ. *E por onde*, & l. 2. tit. 2. part. 3. & l. 11. tit. 17. part. 4. Vide Cuiac. lib. 9. obſeru. 13. Curi. Philip. p. 1. § 10. n. 4. Soar. de Paz p. 1. tom. 1. temp. 2. n. 5. Latè Amat. Roderic. in Pract. de modo, & forma videndi, ſeu examinandi proceſſum cap. 2. à n. 20. Vanti. de Nullit. ex defectu inhabilit. ſeu mandati n. 39. Aſcan. de Patria poteſt. effectu 4 à n. 1. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa omnium deciſ. tit. 43. à n. 33. Succin. reg. 195. Caſſan. in conſuetud. Burgund. rub. 4. §. 5. verbo Le mariſanſ. & rub. 6. § 3. n. 5. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 13. p. 1. Aldouin. conſ. 37. n. 5. & 6. Caſtill. Controuerſ. iuris lib. 1. de Vſufr. cap. 3. nu 13. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Filius n. 50. Licentia tamen, & conſenſus patris non requiritur quando filiusfam. proponit publicã accuſationem vt per Viui. tom. 1. Commun. Opinion. lib. 3. tit. 4. nu. 10. verſ. Et conſequenter. Perez l. 1. titul. 4. lib. 3. Ordin. pag. 532. Clar. lib. 5. §. fin. q. 14. n. 5. Azeued. l. 10. n. 5. cum ſeqq tit. 17. lib. 4. Recop. Farin. in Praxi criminali p. 1. q. 12. n. 10. pag. 186 D Barboſ. in l. 2. §. fin. n. 19. & ſeq. & in l 3. num. 8. ff. Soluto matrim. Et ſi filius agit vtiliter valet negotium ſine patris conſenſu. Vide Tiraq. de Iure mariti gloſ. 8. n. 72. Rebuff.

Filiusfam. non poteſt ſine patris conſenſu eſſe in iudicio

Digitized by Google

Rebuff. tom. 1. ad leges Galliæ in proœm. gloſ. 5. nu. 72 & in tract. Exceptionum nu. 439. Et de ſcholari vide Rebuff. de priuileg. ſcholaſt. priuil. 155. P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 228. verſ. Tertio incipitur. Et iudicium quod agitatur à filiofam. patre abſente, validum eſt, ſi abſentia ſit in remotis, & longinquis partibus, & abſuturus diutiùs. D. Coſta de remedijs ſubſidi remed. 53. n. 15. Camill. Borrell. d. titul. 43. de foro comp. à nu. 38. Et etiam filiusfam. procuratorem conſtituere non poteſt in iudicio, ſine patris conſenſu Camill. Borrell. tit. *66.* de Procurat. n. 4. cum ſeqq.

Filius quã uis ſexagenarius, sẽper eſt in patria poteſtate.

2 In text. ibi (*que em ſeu poder tiuer*) Filius ſemper eſt in patria poteſtate, quamuis ſexagenarius ſit, quia ſola ætas eum non eximit à patria poteſtate ex gloſ. in l. fin. §. Pupillus ff. de verborum obligat. Gom. l. 47. Tauri nu. 1. Rebuff. ad tit. ff. de Verborũ ſignif. pag. mihi *617.* Matienſ. l. 8. gloſ. 1. nu. 2. tit. 1. lib. 5. nouæ Recopil. Gaſp. Pegad. in l. Inter cætera ff. de liberis, & poſth p. r. §. 1. n. 4. Pinel. in l. 1. C. de Bonis mat. p. 1. n. 34. verſ. Ampliatur. Valdeſ. in addit. ad Xuar. l. *9.* fori tit. de los pleitos titul. 11. lib. 1. vbi hoc extendit quamuis pater ſit furioſus. Filius tamen ſi lõgo tempore habitauerit ſeorſum à patre negotiãdo ſi hoc alleget præſumitur emancipatus vt per Bellacomb. tom. 2. Communium Opin. lib. 8. tit. 31. nu. 13. pag. 405. Tiraq de Præſcript. verſ. 7. fol. *96.*

In caſtrenſibus filiusfam. agit ſine patris aſſenſu.

3 In text. ibi (*ſaluo ſe o tal filho tiueſſe bẽes, ou fazenda*) Deſumitur ex d. l. Lis nulla ibi, niſi in caſtrenſi peculio. Concordat apud Hiſpanos l. 2. tit. 2. part. 3. Amat. Roder. d. cap 2. n. 23. & 27. Maran. de Ordine iudic. p. 4. diſt. 14. nu. 30. Vanti. de Nullit. tit. de Nullit. ex defectu inhabil. nu. 41. & 42. P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 228. verſ. Hoc vero. Et etiam filiusfam. in peculio caſtrenſi, vel quaſi procuratorem conſtituere poteſt Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. *66.* de Procurat. n. 8.

4 In text. ibi (*letras*) Vide Mendez à Caſtro in repet. l. Cum oportet p. 3. nu. 145. Cod. de bonis, quæ liber. Cabed. p. 1. deciſ. 214. n. 16. Et filiuſfam. aduocatus quod acquirit caſtrenſis peculij loco habetur Aſcan. de Patria poteſt. effectu 2. ſub nu. *6.* nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. *65.* n. 120.

5 In text. ibi (*ou per doação noſſa*) Vide Mendez à Caſtro d. l. Cum oportet n. 184. Nota quod geſta à filiofam. in iudicio valent ſi conſenſus patris præſtetur ante, vel ſaltem, tempore quo lis conteſtatur, & iudiciũ inchoatur, aliàs ſi ex poſtfacto præſtaretur iudicium retrofactum non conualidaretur vt per gloſ. verbo Imponenda verſ. Item an lite conteſtata in l. fin. §. Sancimus Cod. de bonis quæ liber. Caſtill. l. 55. Tauri gloſ. Haziendo verſ. Vnum tamen credo. Vant. vbi ſupra nu. 44. Contrarium tamen imò quod geſta à filiofam. in iudicio valeant quandocunque accedat patris conſenſus tenent Bart. in d. §. Neceſsitate. Afflict. deciſ. 180. n. 3. Ceuall. Cõmun. q. 327. in fin. Amat Roder. d. cap. 2. n. 31. & vide Cott. in Memorab. verbo Filius 12. Perez l. 1. titul. 4. lib. 3. Ordin. pag. 523. Azeued. l. 10. à n. 15. tit. 17. lib. 4. Recopil. Caſtill. d. cap. 3. n. 16. Surd. deciſ. 245. n. 8. D. Coſt. in tract. de Retract. cap. 8. caſu 4. n. 14. Et intellige quando nõn eſt in præiudicium tertij, & illi fuiſſet ius quæſitum Camill. Borrell. d. tit. 43. n. 35.

A D

AD §. IIII.

1 In text.ibi (*ſe as o ditto pay diſsipar*) Concordat apud Hiſpanos l.2. tit. 2. part 3. Vide Curi.Philip.p.1.§.10. n.5. Valaſc.conſ.69.n.16.

2 In text.ibi (*ou diz que per direito deue ſer ſeu pay conſtrangido ao emancipar*) In quibus caſibis poſsit filius patrem cogere, vt eum demittat á patria poteſtate, vide gloſ. in §. fin. Inſtit.quibus modis ius patriæ poteſtatis ſoluitur, & l.18. tit.18. part.4. Et ad quos iudices emancipatio pertineat? Vide apud Cabed.p.2.deciſ.12.

AD §. V.

Filius vel libertus agens tutorio, vel procuratorio nomine poteſt vocare patrem, vel patronum in ius ſine venia.

Deſumitur ex l. Quæſitum 16. ff. de In ius vocando. Vide Duenh.reg. 351. limit. 2. Soar. recept. ſentent. verbo Filius n.205. Aſcan.de patria poteſt.effectu 4.n.9. Nota quod filiusfam. procurator dari poteſt, quãdo agit nomine alieno cap. Non iniuſtè 14. de Procurat.cap. Qui generaliter §.1.eod.titul.lib.6. Marant. de Ordine iudic p 4. diſt.16.n.35. Menoch.remed.15.Recup.num.307.D. Barboſ.in l.3. n.5. ff. Soluto matrim. P.Molin.de Iuſtit.tract.2. diſp.228. verſ.Excipitur ſecundò.

AD §. VII.

Citatio facta in Eccleſia, Clerico celebranti, vel Laico audienti Diuina non valet.

Concordat apud Hiſpanos l. 2. tit.7.part.3. Vide Marant. de Ordine iudic.p.6.cap.de Citat.num.129. Azeued.l.4.n.7.tit.1.lib.1.nouæ Recopil. Valaſc. conſ. 81. à num. 2. cum ſeqq. In Eccleſia tamen verbalem citationem fieri poſſe reſoluunt Petr. Peghi. de Iure ſiſtendi cap. 6. ſub n.1. nouiſsimè Camill.Borrell.in Sũm.deciſ.tit.44.de Cit.n.74.&75.

AD §. VIII.

Deſumitur ex l. 2. §. Præterea ff. de In ius vocando. Concordat apud Hiſpanos l.2.tit.7. part.3. Vide quæ dixi infra lib.4.tit.92.§.1.

AD §. IX.

1 Deſumitur ex l.2. in fine ff. de In ius vocando. Concordat apud Hiſpanos l.2. verbo Ni aquellos tit.7. part.3.

2 Nota debitorem non conſtitui in mora, neque teneri ad æſtimationem quanti plurimi ſi fuerit interpellatus tempore, quo durant nouẽ dies luctus, vel defunctus funeratur, ſeu duxit vxorem. Ita Bart.in l. Non ſolùm §.Morte n.59.de noui operis nunt. Rip. de Peſte p.vlt.n.93. Moniz de ratiocin. adminiſtr. cap. 17. n.36. Stephan.Gratian.Diſcept.Forenſ.cap.18. num.56. verſ. Et quod. Vexans etiam debitorem moribundum, vel ſuos, ius ſuum amittit, & tantundem vexatis reſtituit Auth. Item qui Cod. de ſepulchro violato Rebuff.tom.1.ad leges Galliæ tract. de Sentent.prouiſ.nu.62. Menoch. de Arbitr. caſu 387. num.18. & 21. Stephan.Gratian.d.n.56.

AD §. X.

Infirmus ad iudicium citatus ſi non poteſt cõparere habet nouẽ dies infirmitatis.

1 Deſumitur ex l. Quæſitum 60. ff. de re iudic. Concordat apud Hiſpanos l.2.tit.7.part.3. Vide Camill. Gallin.in comment.ad tit. ff.de verborum ſignific.lib.10.cap 25. nu.29. Cald.Pereira in l.Si curatorem verbo per quod priſtinum n.56. Valaſc. conſ.66.num.12. cum ſeq. Stephan. Gratian.Diſcept.Foreſ.cap.18. n.35.

2 In text.ibi (*de tal enfermidade*)

Non

Digitized by Google

Non ſolùm propria, ſedetiam ſuorum, quæ pariter excuſat gloſ. in cap. Communis 23. diſt. Abb. in cap. 2. in princip. de Procurat. vbi Imol. nu. 7. Iaſ in l. 1. num. 84. ff. de officio eius. Tiraq. de pœnis temper. cauſa. Si n. 78. Rebuff. tom. 3. ad leges Galliæ tit. de Excuſat. n. 31. Cald. Pereira de Renouar. q. 5. n. 23.

3 In text. ibi (*que razoadamente não poſſa hir a juyzo*) Ex eo quia appellatione infirmitatis venit grauis, vt per Menoch. de Arbitr. caſu 429. n. 9. optimè Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 18. n. 14. cum ſeqq.

AD §. XI.

Concordat apud Hiſpanos l. 2. verſ. Otro tal tit. 7. part. 3.

AD §. XII.

Carceratus nõ poteſt citari.

1 Vide Clar. §. fin. q. 34. n. 7. Farin. in Praxi crimin. q. 11. nu. 54. Tiraq. de Retract. lig. §. 9. gloſ. 21. num. 38. Cald. Pereira de Renouat. q. 6. n. 14. & in l. Si curatorem verbo Per quod priſtinum n. 56.

2 Si aliquis eſſet ita inops, & malè veſtitus vt non poſſet abſquè verecundia comparere, excuſatur à contumacia, ita Marant. de Ordin. iudic. p. 6. memb. 2. n. 5.

3 Nota quod carceratus dicitur, qui ſub fideiuſſoribus eſt relaxatus prout iudicatum refert in cauſa Hẽrici de Leão Curiæ aduocati Melchior Phœbus deciſ. 3. n. 6.

AD §. XIII. & vlt.

Deſumitur ex l. Plerique 18. ff. de In ius vocando. Concordat apud Hiſpanos l. 3. verſ. Otro ſy dezimos titul. 7. part. 3. Vide Duenh. regul. 288. Seraphin. de priuilegijs Iuram. priuil. 155. vbi reſoluit quod iuramentum facit vt debitor iurans capi poſſit in domo propria.

Ad tit. 10. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 9.

Do que he citado para reſponder em hum tempo em differentes juyzos, &c.

Citatus ad vnam cauſam an ſuper aliam eodem termino reſpondere ſit obnoxius.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 Deſumitur ex l. 2. § fin. ff. de cuſtodia reorum. l. non exigimus §. Si quis municipalis ff. Si quis caut. Vide Afflict. in cap. 1. n. 34. de milite vaſſalo, qui contumax eſt lib. 2. fol. 58. Deci. in cap. Cum parati n. 8. de Appellat. Iaſ. in l. 2. §. 1. nu. 3. ff. Si quis caut. Guid. q. 276. Azin. in Praxi Florentina §. 7. cap. 5. limit. 90. n. 9. Verall. Roman. deciſ. 107. n. 2. p. 1. & deciſ. 123. nu. 2. p. 3. Perez l. 1. verſ. Quæro 9. titul. 2. lib. 3. Ordin. Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 51. conſid. 1. Et citatus eodem die coram Epiſcopo, & coram Rege debet prius comparere coram Rege vt nouiſsimè reſoluit Camill. Borrel. in Summa deciſ. tit. 44. de Citat. nu. 548. vbi nu. 549. declarat ſecùs eſſe ſi quis citatus eſſet â Papa, & á Rege.

2 In text. ibi (*deue o citado hir primeiro reſponder, &c.*) Secùs ſi procurauit ſe vocari ad iſtud tribunal, vt ſic aliud eluderet ex Tiraq. de retract. lig. §. 35 gloſ. 4. n. 28.

3 In text. ibi (*ficarà em arbitrio do Reo, &c.*) Deſumitur ex doctrina Bart. de qua Tiraq. de Primog. q. 17. in 2. opin. n. 12.

AD

Ad tit.11.Ordin.Regiæ.

Dos que podem ſer citados perante os juyzes,&c.

Ad Princip.Ordinat.Regia.

1 DEſumitur ex l.Iuris ordinem Cod. de Iuriſdict. omnium iudic. Concordat apud Hiſpanos l.32.titul.2. part 3. vbi gloſ.2. Vide Duenh.reg.21.Succin.reg.15.& 10. Brunor. à Sole in locis communib. verbo Actor.2. Gutier. de Iuram. confirm. p. 3. cap. 12. Donell. Comment. iuris Ciuilis lib.17. cap. 12. col.3. verſ. Sret igitur. Cardin. Thuſc.lit.A. concl.122. Soar.de Paz in Praxi tom.1.p.1.temp.5. num.35. Cardoſo in Praxi iudicum verbo Actor n.5. Caſtill. lib.3.quotid.cap. 25. n.8. D.Barboſ.in l.Hæres abſens §.Proinde à n.8.cum ſeqq.

2 In text.ibi (*poderà o juyz mandalo citar por ſua carta precatoria*) Vide D. Barboſ.in l.Hæres abſens § 1. nu.85. ff.de Iudic.ad hoc quod ſi territoria diſtincta ſint ratione iuriſdictionis, & tamen omnes ſubſunt eidem ſuperiori, vnus non poteſt citare in territorio alterius per ſuos officiales, & citat.Rebuff.tom.2.ad leges Gall. tit.de litteris requiſit.gloſ.3. num.11. Azeued.l.3.n.32.tit.3.lib.4.Recopil.

AD §. I.

Concordat alia Ordin. ſupra hoc lib.tit 6.§.2. Vide Cou.Practic.cap. 10. n.5. D Barboſ.in l.Hæres abſens §.1.nu 57.ff.de Iudic. ad hoc quod ſi quis promiſit ſoluere, vel reſpondere in certo loco, poteſt in eo loco conueniri, licet ibi non reperiatur, & etiamſi habeat priuilegium non reſpondēdi, niſi coram certo iudice.

AD §. II.

1 Deſumitur ex gloſ. verbo Eſcuſarur in l.2.§. Legatis ff. de Iudicijs. Vide Boer. in l. Conſentaneum nu. 151. Cod. Quomodo, & quando iudex, D.Barboſ. in l.Hæres abſens in princip.n.99.ff.de Iudic.

Hæres eſt conueniēdus in loco, in quo defunctus debuit, nō obſtante quocunq; priuilegio ipſius hæredis.

2 In text.ibi (*ſaluo ſe o priuilegio for encorporado em direito*) Collige quod clauſula generalis(non obſtāte quocunque priuilegio)non cenſetur relata ad priuilegia in iuris corpore clauſa. Pinel.l.2. Cod. de Reſcind. vend.p.3.cap.1.n.15. Menoch.lib.6. de Præſumpt.q.40. nu.25. Fr.Emman.quæſt.Regul.tom.1. q.9. art.3. verſ.Secundò dico. Gonzal. ad reg. 8. Cancel.gloſ.36.à nu 34. Baptiſta Coſt.de facti ſcientia, & ignor. inſpect.5.à n 5. P.Soar.de legibus lib.8. cap.14.n.8. D.Mart de Clauſul.p.1. clauſ.77.n.2. Cabed. p.2. deciſ 94. n.1.cum ſeqq. D.Barboſ.in l.1.p.1. à n.9.& 1 .ff.Soluto matr.& in l.2. §. Legatis nu.117 ff.de Iudic.plures ex antiquioribus refert Cened p.3 collect.14.n.4.

AD §. III.

1 In text.ibi (*por cauſa de algum negocio*) Vide Auend. de las excepciones n.14.verſ.11.caſus.

2 Iudex qui mandauit executioni ſententiam contra fideiuſſorem, & illum compulit ad ſoluendum, erit iudex competens ad faciēdam executionem in fauorem fideiuſſoris, contra reum, pro quo ipſe fideiuſſit, licet aliàs non eſſe competens iudex ipſius rei. Ita Xuar.in declar.legum Regni tit. de los emplazamentos §. Sed pone n.23.

A D

Digitized by Google

AD §. IIII.

1 Deſumitur ex l. Diffamari 5. Cod. de ingenuis, & manum. Concordat apud Hiſpanos l. pen. titul. 2. part. 3. vbi gloſ. 2. & l. 5. titul. 16. part. 3. Vide Cou. lib. 1. Vari. cap. 18. Marant. de Ordine iudic. p. 4. diſt. 21. pag. 214. Gom. tom. 3. cap. 1. nu. 17. ad finem Menoch. conſ. 366. à n. 1. Afflict. deciſ. 164. Ioſeph. Ludou. tom. 3. Commun. Opin. titul. de Probat. concl. Vni. verſ. Infertur 148. Garc. de Nobilit. gloſ. 47. nu. 9. cum ſeqq. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 1. deciſ. 69. Soar. de Paz in Praxi tom. 3. cap. 9. §. 1. Gam. deciſ. 202. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 85. Valaſc. conſ. 184. à n. 3. latè Alexand. Trentaſinq. Vari reſolut. lib. 1. tit. de Diffamat. reſolut. 1. á pag. 197.

2 In text. ibi (*toda a peſſoa*) Excommunicatus maiori excommunicatione agens non habet beneficium d. l. diffamari. Ita Cæſar. Contard. in repet. d. l. diffamari cap. 3. nu. 130. verſ. Exiſtimo tamen. Boer. Burdeg. deciſ. 255. ſub n. 7. verſ. Sex non habet locum. Anton. Gabri. lib. 2. Sentent. tit. de Action. concl. 6. n. 25. Alexand. Trentaſinq. d. reſolut. 1. à num. 8 Pereg. de Iure fiſci lib. 3. tit. 11. num. 12. & num. 13. ampliat vt nec etiam aduerſus pariter excommunicatum agere poſſit. Aduerſus tamen excommunicatum remedium d. l. diffamari competit, ita Blarer. in rep. d. l. cap. 3. num. 8. Contard. ibid. p. 3. n. 103. Cagnol. num. 13. verſ. Sed contra ipſum excommunicatum. Excommunicatio verò excommunicatione minori remedium huius legis non denegari ſcribunt Barth. Blar. in illius repet. cap. 2. num. 26. verſ. Vbi tamen. Contard. cap. 4. limit. 82. ſub num. 82. excommunicatio verò minor ab agendo non repellit cap. fin. vbi gloſ. 3. q. 4. Surd. de Alim. tit. 8. priuil. 83. num. 7. Farin. in Praxi crim. q. 12. num. 32.

3 In text. ibi (*que tocarem ao eſtado da peſſoa*) Nota quod ſi de filiatione agatur ratione alimentorum poteſt agi remedio d. l. diffimari ita Cabed. p. 1. deciſ. 43. Et pro maioratu an detur hoc remedium? Vide Gam. deciſ. 202. n. 3. & Flores in addit. ad eund. deciſ. 6. n. 6. Valaſc. conſ. 184. num. 13.

4 In text. ibi (*pode ſer citado*) Antequàm procedatur debet conſtare ſummariè de diffamatione, vide Boer. deciſ. 255. num. 8. in med. Capic. deciſ. 205. Menoch. conſ. 366. n. 1. Ioſeph. Ludou. d. concl. Vni. de Probat. verſ. Infertur 148. Anton. Gabri. d. concl. 6. nu. 21. Blarer. in d. repet cap. 1. Alexand. Trentaſinq. d. reſolut. 1. à n. 3.

5 In text. ibi (*para vir citado ao domicillio do diffamado*) Nota quod diffamatus pro reo habetur, atquè proinde eiuſdem iudex in remedio d. l. eſt iudex competens. Ita Octau. Cacheran. Pedam. deciſ. 151. n. 3. Caual. Fiuizin. deciſ. 17. n. 14. p. 1. Cæſ. Viſill. ad Afflict. deciſ. 268. nu. 3. Muſcatel. in Praxi ciuili p. 3. gloſ. Expenſis nu. 12. Alexand. Trentaſinq. d. reſolut. 1. à n. 6. Gabri. d. concl. 6. n. 41. Folleri. ad Marant. de Ordine iudic. p. 4. diſt. 21. ſub. nu. 19. verſ. Contrariam verò opinionem. Anton. Capic. Neapol. deciſ. 18. n. 18. Ferrar. Montan. de iudic. præxcerut. lib. 3. cap. 9. verſ. Sed de eo cui diffamator. Alexand. Raudenſ. reſp. 21. n. 248. vol. 1. Ludou. Schrader. de Feudis p. 2. nonæ partis princip. ſect. 13. ſub nu. 112. verſ. Is quoquè qui propter diffamationẽ. Fului. Pacian. tract. de Probat. cap. 56.

Diffamatus pro reo habetur.

Digitized by Google

cap.56.ſub n.24.verſ.Sed in contrarium lib.1.Marcel.Cala.tract.de modo articulandi, & probandi gloſ.1. §.1.nu.113. Stephan.Gratian.d.cap. 85. n.1. Valaſc.conſ.184.nu.6.optimè D. Barboſ. in l. Si quis poſteaquàm à n.68.ff.de Iudic. vbi etiam quid ſi diffamans habeat plures iudices competentes, de qua etiam Trentaſinq. d. reſolut.1. nu.7. Præuentioni an, & quando in remedio d.l.diffamari ſit locus? Vide Decian. quem refert Bernard. Grauæ. in pract.Cameræ Imper.lib.1. concl.11.

AD §. V.

1 In text.ibi(*per reiuendicação*)Item ſi agatur interdicto turbatiuo, dato quod ſit perſonale eſt ſcriptum in rē, & ideó quoad ipſam tē iudicatur vt realis l.1. ff. de Interdictis. Vide Innocent.in cap.Ex parte n.1.de foro comp. Tiraq. de retract. lig. § 8. gloſ.5.num.9.addit.ad Bart. in l.fin. Cod.vbi in rem actio.

2 Spoliator tamen poteſt conueniri in eo loco vbi committit ſpolium ex gloſ.magna ſchol 1. ad fin. in l.2. Cod.de Interdict. Tiraq. de Retractu lig.§.8.gloſ.3.n.10.Menoch.Recup.remed.15. nu.209. & probatur per Ordin.hoc lib.titul.6.ad finem princ.ibi *ſaluo ſe elles tiuerem feito, &c.*

3 In text.ibi (*onde mays aprouuer ao actor*) Et ita electio eſt actoris, vel agere in loco vbi conuentus domicilium habet tempore iudicij moti, vel in loco vbi bona ſita ſunt. Ita Mich.Graff.tom.1.Commun.Opin. lib.3.tit.15.n.8.pag.405.

AD §. VI.

1 In text.ibi (*ſenão perante o juyz de ſeu foro*) Secùs ſi reperiatur in loco vbi res ſita eſt ex D.Barboſ.in l.Hæres abſens §. Proinde ff. de Iudic.in att.de foro rei ſitæ n.15.

2 In text.ibi(*poſto que ſeja demandado antes do anno, & dia*) Vide D. Barb. d.art.de foro rei ſitæ nu.22. ad hoc quod clericus ratione rei ſitæ debet conuenire coram iudice ſui fori ecclesiaſtici, & quod clericus conuentus per rei vendicationem coram iudice Eccleſiaſtico conueniendus eſt, etiamſi conueniatur intra annum, & diem ex quo rem illam poſsidere cæpit.

AD §. VII. & vlt.

1 Deſumitur ex l. Si quis poſteaquàm vbi latiſsimè D.Barboſa ff. de Iudic.& ex cap. Propoſuiſti pen. de foro comp. Concordat apud Hiſpanos l.12.tit.7.part.3.

2 In text.ibi(*depoys de ſer citado*)Intellige per citationem validam Azeued.l.10.n.51.titul.13.lib.8.nouæ Recopil. Maſcard. de Probat. concl. 1226. nu.17. Mench.frequent. cap. 24. n.8. Flamin. de Reſignat.lib.2. q.3.n.46. P. Sanch.de Matrim.lib.8. diſp.8. num.16. Farin. in Praxi crimin.q.7.num.61. Cabed.p.1.deciſ. 142. à num.4.& p.2.deciſ.15 nu.13. D.Barboſ.in d.l.Si quis poſteaquàm num. 60. & 23. Stephan. Gratian. Diſcept.Forenſ cap.156.num.9. vbi etiam reſoluit ſufficere notitiam citationis, quam citatus habuerit, vt inducatur præuentio. Per ſolam enim citationem inducitur præuentio ex Ludou. Schrad. de Feudis p. 10. ſect.1.n.203. verſ. Et præocupatio, ſiue præuentio. Nicol. Reuſ. deciſ.18.num.fin.& deciſ.22. nu.30. lib.4. Maſcard. de Probat. concl. 1226. num. 6. Stephan. Gratian. cap.389.n.12.cum ſeqq.

AD

Digitized by Google

In antiq. tit. 11.

Ad tit. 12. Ordin. Regiæ.

Dos priuilegiados a que ſaõ dados certos juyzes, &c.

AD §. I.

Vidua quando non dicatur viuere caſtè?

1 IN text. ibi (*na viuua que honeſtamente viue*) Caſtè, & honeſtè viuere non dicitur vidua, quæ ſponde patitur virorum amplexus, & turpiter conuerſatur, etſi ſtuprari non patiatur, quia etiam ſine ſtupro inhoneſtè viuere dicitur, & probata in genere mala virorum conuerſatione dicitur probata inhoneſtas reſoluit Galganet. de condit. & demonſtrat. p. 1. cap. 11 n. 25.

2 In text. ibi (*& bem aſſi queremos que o eſtudante*) Nota quod nemo rectè ſcholaris dici poteſt, niſi nomen ipſius ab vniuerſitatis ſecretario matriculæ adſcriptum ſit, de quo Gilchen. in Auth. habita nu. 7. Cod. Ne filius pro patre vbi Donell. n. 6. Menoch. de Præſumpt. lib. 2. q. 78. n. 3. Maſcard. de Probat. concl. 128. n. 14.

3 Amplia ad nuntios, & familiares ſcholaſticorum per Auth. habita ibi, tàm ipſi, quám eorum nuntij, Cod. Ne filius pro patre, & ſtatutum Conimbric. Vniuerſitatis lib. 3. tit. 76. in princ. ibi *lentes, eſtudantes, officiaes, & ſeus criados, & ſeruidores, & familiares,* vide Gilchen. in d. Auth. habita nu. 28. Rebuff. de priuilegijs ſcholaſt. priuil. 166. à nu. 279. D. Mart. de Iuriſdict. p. 4 cent. 1. caſu 111. num. 14. Dom. Chriſtoph. de Paz in ſcholijs ad leges ſtyli l. 32. n. 9. & 13.

4 In text. ibi (*que continuadamente eſtuda*) Vide D. Barboſ. in l. 1. p. 7. n. 62 ff. Soluto matrim.

5 In text. ibi (*não ſejà conſtrangido*) Poteſt tamen, ſi velit, reſpondere coram ordinario. D. Barboſ. in l. 1. art. 4. n. 140. ff. de Iudic.

6 In text. ibi (*perante o ſeu conſeruador*) De conſeruatore noſtræ Conimbricenſis Academiæ agit Statutum lib. 2. titul. 27. & P. Molin. de Iuſtit. tom. 6. tract. 5. diſp. 29. n. 7. vbi etiam aliqua adducit de iudice ſcholarum vniuerſitatis Salmanticenſis, qui magiſter ſcholarum vocatur, de quo etiam Perez l. 1. titul. 7. lib. 1. Ordin: verſ. Quæri poteſt. Gutier. Practic. lib. 3. q. 9. n. 3. & 15.

Ad tit. 13. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 12.

Se o dia em que he aſſinado, ou acabado o termo, ſerà nelle contado.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

Dies termini non computatur in termino.

1 VIde Felin. in cap. 1. de Præſcript. nu. 4. vbi addit. lit. A. Abb. in cap. Super eo nu. 2. de Appellat. vbi addit. lit. B. & n. 16. vbi Deci. n. 17. Mynſing. cent. 5. obſeruat. 15. Tiraq. de Retract. lig. §. 1. gloſ. 11. à nu. 18. cum ſeqq. Vanti. de Nullit. tit. ex defectu iuriſd. Ordin. n. 160. Perez l. 2. titul. 2. lib. 3. Ordin. pag. 494. & l. 22. verſ Sed eſt dubiũ in med. tit. 2. lib. 7 pag. 408. Alexan. Trentaſinq. Vari. lib. 2. tit. de Dilat. reſolut. 1. Parlad. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. p. 5. §. 10. à n. 3. Curi. Philip. p. 1. §. 16. n. 7. Fichard. tom. 2. Communium Opin. lib. 7. tit. 14. nu. 131. pag. 274. Vezin. tit. 22. n. 30. pag. 319. Azeued. ad Curiam Piſanam lib. 4. cap. 6. n 58. Flam. de Reſign. lib. 12. q. 8. n. 8. Steph. Grat. Diſcept. Foreſ. cap. 161. á princ. & cap. 413. n 18. Farin deciſ. Rotæ nouiſſ. deciſ. 333. n. 2. cum ſeqq. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Dies n. 5. & 6.

2 In text.ibi (*o mez ſe entenderà de trinta dias*) Vide Menoch.de Arbitr. caſu 50. Alex.Trentaſinq. Vari. lib. 2. tit.de Dilation.reſol.2.n.4. Cald. Pereira de Empt.cap.4.num.21. P. Sanch.de Matrim.lib.2.diſp.24.nu. 20. vbi à n.17.quærit an ſi dies biſſextus contingat in eo menſe, illi duo dies computentur pro vno.Gutier.in tract.de Gabellis q.143.nu.2. vbi à principio quærit an dies vltima menſis habentis 31.dies ſit computanda ipſo mēſe, & reſoluit quod ſic quando ſit mentio menſium.

AD §. I.

In text.ibi (*ſaluo ſe for dia feriado*) Vide Abb.in cap.fin.de ferijs nu.21. vbi addit.lit.A. Felin.in cap. quoad conſultationem num. 4. de re iud. Azeued.l.4.num.3.titul.1.lib.1. nouæ Recopil. & Didac. Perez ad leges Ordinam.ad l.1.tit.2.lib.3. pap.490. verſ.Quæro 8.

Ad tit.14. Ordinat. Regiæ. *In antiq. tit.13.*

Do actor que não appareceo no termo, &c.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 Deſumitur ex text. in cap. 1. de dolo, & contum. lib. 6. Concordat apud Hiſpanos l.8.verſ.Y todo eſto tit.7.part.3. Vide Perez l.4.tit.2.lib.3. Ordin. pag. 498. latè Pereg. Vari. lib.1. ad cap. Conſultationibus à n.48.de officio deleg. Curi.Philip.p.1.§.12.n.17.

2 In text.ibi (*& não apparecer o que o fez citar*) Nota citationem non interrumpere præſcriptionem, ſi actor qui fecit citari non compareat, eo enim non comparente circunducitur edictum, perindeque habetur, ac ſi nulla citatio interueniſſet, reſoluunt Hippol. ſing.291. n.2. vide Steph.Grat.Diſcep.Forenſ. cap.66. n.41.Tiraq.de Retr.lig.§.8.gloſ.2. n. 8. vbi n.10.aſſerit illum expectādum non eſſe etiam paucis diebus, cum maior ſit contumacia actoris, quam Rei, de quo videas etiam Stephan. Gratian.Diſcept.Forenſ.tom.3.cap. 535. num.18.

Ad tit.15. Ordin.Regiæ. *In antiq. tit.14.*

Em que modo ſe procederà contra o Reo que for reuel, &c.

1 Contumacia eſt delictum l. Omne delictum §.Contumacia ff de re militari gloſ. in l. 1. §.fin.vbi Alex.n.17. ff.Si quis ius dic. non obtemp. Menoch. de Arbitr.caſu 153. Molin.de Primog. lib. 1. cap.28.n.10. Farin. in Praxi crim. q.18.à n.28. Bernar Græuæ in Pract. Camet. Imper. lib.1. concl.60. Bonacoſ.Commun. crimin. p.1. verbo Contumax. Nouiſsimè Camill.Borrell.in Summa deciſ.tit.46.de Contumacia nu.44. cum ſeqq. Et non dicitur quis contumax, niſi contumacia accuſetur, vt per Rebuff.tom. 3. ad leges Galliæ titul.de Contum. art.1.gloſ. Vni.n.23. Iacob.Thomin. Lipſenſi deciſ.24.n.10.& 11.Camill. Borrell.d.tit.46.n.170.vbi n.173 reſoluit cum Steph.Gratian.ruſticum contumacem à pœna contumaciæ excuſari, & n.185.quod pro cōtumacia nō imponitur vera delicti pœna.

2 Contumaciæ pœnæ tàm ante litem conteſtatam, quàm poſt commiſſæ, quæ ſint latiſsimæ eſt explicationis indagatio, quam ex antiquio- *Contumacia pœna.*

quioribus Doctoribus explicatè reaſſumpſit Franc. Viui. Neapol. deciſ. 11. 138. 273. & 252. Fului. Pacian. de Probat. lib. 1. cap. 72. Farin. d. q. 18. n. 25. cum ſeqq. Bernard. Muſcatel. in ſua Praxi Aurea ciuili p. 2. gloſ. Venienſ. & nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 46. de Contumacia.

3 Contumax non videtur in iudicem conſentire, nec iuriſdictionem prorogare ex l. Si quis ex conſenſu Cod de Epiſcop. audi. vbi Bart. & Bald. Muſcatel. d. Praxi gloſ. Gradũ n. 15. p. 2. vbi aſſerit hoc non procedere in contumace, qui purgauit contumaciam, obtulitquè ſatiſdationem.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 In text. ibi (*ſendo citado*) Intellige valide, quia contumacia non cauſatur ex citatione nulla Viui. Neapol. deciſ. 121. n. 7. Et in mora, & contumacia non dicitur qui citatus non fuit, Iacob. Thoming. Lipſenſi deciſ. 24. n. 26. Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 46. de Contum. n. 178.

2 In text. ibi (*& nunca apparecer em juyzo*) Excuſatur ſi non potuit comparere ex aliqua iuſta cauſa, ſeu impedimento. Ita Farin. in Praxi crim q. 18. n. 40. & n. 43. idem aſſerit ſi fuit citatus ad comparendum in loco ſibi non tuto.

3 In text. ibi (*o actor ſeguirà ſeu feito à ſua reuelia*)) Vide Pereg. Vari. lib. 1. ad cap. Conſultationibus de officio deleg. num. 50. D. Barboſ. in l. Si quis poſteaquàm n. 196. & in l. Hæres abſens §. 1. nu. 119. cum ſequentibus ff. de Iudic.

4 In text. ibi (*& mays tres dias*) Vide Cabed. p. 1. deciſ. 40. num. 10. ad hoc quod intra tres dies curiales expectatur ſẽper pars in inſtrumẽtis,

AD §. I.

In text. ibi (*antes que a ſentença ſeja paſſada pella Chancellaria*) Intelligitur hæc Ordinatio vbi ſententia è proceſſu iam fuerit leuata, in cauſis ſcilicet, in quibus poteſt ſtatim è proceſſu leuari, vt eſt in condemnatione per aſsinationem decem dierum, vel in caſu, in quo ſtatim tranſit ſententia in rem iudicatam, vel quia locus non eſt tractui ſuſpenſiuo, vel in alijs ſimilibus. Et Ordin. infra hoc lib. tit. 79. §. 3. intelligitur in eo caſu, in quo non poteſt ſententia è proceſſu leuari ſine partis citatione ad appellandum. Ita Melch. Phœb. deciſ. 79. à n. 9.

Ad tit. 16. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 81.

Dos juyzes arbitros.

De Arbitris.

1 DE arbitris eſt titulus in Iure Ciuili Cod. de receptis arbitris, & in Iure Canonico de Arbitris in Decretal. Agitur apud Hiſpanos l. 23. tit. 4. part. 3. & integros tractatus edidere Petrus Iacobus, & Bapriſta, vide Rebuff. ad leges Galliæ tom. 3. tract. de Arbitris. Marant. de Ordine iudic. p. 4. diſt. 14. Donell. Comment. iuris Ciuilis lib. 24. cap. 10. P. Molin. de Iuſtit. tract. 5. diſp. 30. per totam. Cardin. Thuſ. lit. A. concl. 448. cum ſeqq. Alexand. Trentaſinq. Vari. reſolut. lib. 2. tit. de Arbitris pag. 49.

2 Arbitri, & Arbitratores qui? Vide apud Cuiac. tom. 1. quæſt. Pauli ſuper leges 77. & 79. ff. Pro ſocio. Petr. Gregor. Syntagm. iuris lib. 47. cap. 39. n. 6. Azeued. l. 4. nu. 26. & à nu. 29. tit. 21. lib. 4. nouæ Recopil. P. Molin. d. diſp. 30. á n. 3.

Digitized by Google

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 In text. ibi (*pague a outra parte certa pena*) Deſumitur ex cap. Dilecti de Arbitr. ibi, obſeruent per pœnam in compromiſſo, vbi gloſ. fin. & ex cap. Per tuas 9. ibi agi poteſt ad pœnam, eod. tit.

2 An iuſta cauſa litigandi excuſet à pœna compromiſsi? Dic quod ſic ex Farin. in Praxi crimin. p. 1. titul. 2. q. 16. n. 36.

3 In text. ibi (*appellar de ſua ſentença*). Deuiat à iure communi, quo attento ab arbitramento, non conceditur appellatio l. Non diſtinguemus §. Cum quidam arbiter ff. de Arbitr. l. 1. Cod. eodem cap. A iudicibus 2. q. 6. Vide Petr. Gregor. tract. de Appellat. lib. 2. cap. 12. n. 1. P. Molin. de Iuſtit. tom. 6. tract. 5. diſp. 35. n. 4 & 5. verſ. Ad legẽ Cened. ad Decret. collect. 122. n. 3. Anton. Gab. lib. 2. ſent. titul. de Arbitris concl. 3. Alexand. Trentaſinq. Vari reſolut. lib. 2. tit. de Appellat. reſolut. 3. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 63. de Compromiſſ. á n. 253.

AD §. I.

1 Deſumitur ex l. Cum antea 5. ad finem Cod. de receptis arbitris, l. fin. ibi licentiam habere Cod. de Teſtibus. cap. Præſentata 50. ibi vt vel recipiant depoſitiones eorum, &c. eod. tit. Vide Maſcard. de Probat. concl. 33. n. 12. & 22. Farin. in Praxi crimin. q. 75. n. 115. Acta iudicij ordinatoria coram arbitris facta, vt ſunt oblatio libelli, litis conteſtatio, & ſimilia coram iudice fidem non faciunt vt per Camill Borrell. de Cõpromiſſ. §. 7. gloſ. 5. n. 1. & nouiſsimè in Summa deciſ. titul. 63. de Compromiſſ. num. 402. & 403.

2 In text. ibi (*porem ſe algũa das partes allegar, &c.*) Secùs ſi coram arbitro teſtium receptorum dicta ab aduerſario acceptata ſint, quia abſquè repetitione probant ita Mynſing. ad cap. Præſentata 50. ſub n 7. verſ. Si tamen aduerſarius. Farin. d. q. 75. num. 115.

3 In text. ibi (*& ſe algũas teſtemunhas forem ja a eſte tempo mortas, &c.*) Deſumitur ex l. fin. Cod. de Teſtibus. Vide Maſcard. d. concl. 33. n. 12. Farin. d. q. 75. n. 116. Franc. Viui. Neap. deciſ. 78. n 1. Surd. deciſ. 103. Hondedæ. conſ. 17. n. 70. vol. 1. Secùs ſi parti, quæ his teſtimonijs nititur aliqua culpa quare eos viuentes non potuiſſet repeti imputari queat. Ita Vincent. de Franch. Neapol. deciſ. 345. nu. 9. verſ. Hæc tamen deciſio. Honded. vbi proximè.

4 In text. ibi (*as mandarão outra vez preguntar*) Teſtis ſuper ijſdem repetendus relatiue deponere poteſt ſi iudex relatiuam depoſitionem admittat. Ita Bart. in l. Eos n. 6 ff. ad legem Cornel. de falſis. Vide Abb. in cap. Cum in tua n. 3. de teſtib. Crot. de teſtib. nu. 375. Bernard. reg. 749. Menoch. de Arbitr. caſu 109. num. 3. cum ſeqq. Mynſing. cent. 3. obſeru. 64. Æmill. Verall. deciſ. 287. aliàs 24. p. 3. Crauet. conſ. 991. n. 41. Seraphin. Vari. Roman. deciſ. 430. ad finem p. 1. in nouiſsimis. Franc Viui. Neapol. deciſ. 400. nu. 22. Maſcard. de Probat. concl. 1368. n. 5. Vincent. Hond. conſul. 101. ſub nu. 31. verſ. Et ſaltem id iudicis arbitrio remittitur vol. 1. Farin. in Praxi crimin. q. 66. n. 39. cum ſeqq. Tiber. Decian. reſp. 128. n. 6. cum ſeqq. vol 3.

5 Teſtis in vno iudicio ſi contrariatur dicto ſuo in alio, ſtatur priori dicto ſentit Bart. in d. l. Eos num. 1. reſoluit

reſoluit Mench. Vſufrequent lib. 2. cap. 32. n. 1.

6 An teſtis in reproductione coram iudice ſuper eiſdem capitulis examinatus coram arbitro teneatur iterum iurare? Dic quod ſic prout reſoluunt Abb. in d. cap. Præſentata n. 11. & Felin. n 4. & Mynſing. nu. 9. Maſcard. concl. 33. num. 14. quamuis poſt Bellamer. & Campeg. contrarium teneat Farin. d. q. 74. n. 48.

AD §. II.

1 Vide P. Molin. de Iuſtitia tract. 5. tom. 6. diſp. 35. n. 12.

2 In text. ibi (*tal ſentença ſerà dada a execução pelos juyzes ordinarios*) Vide Marant. de Ordine iudic. p. 6. actu 3. & vlt. nu. 5. pag. 475. Perez. l. 1. verſ. Quæritur an ſententia arbitrorum tit. 14. lib. 5. Ordin. Azeued. ad l. 4. num. 94. tit. 21. lib. 4. nouæ Recopil. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 47. n. 2. Ceuall. Communium contra communes q. 633. n. 13.

3 Executio ſententiæ non poteſt per compromiſſum iudicibus arbitris committi ex Bart. in l. Non ex omnibus ff. de Receptis Arbitr. & ſic vidiſſe iudicatum refert Cabed. p. 1. deciſ. 210. n. vlt.

AD §. III.

Partes poterunt validè compromittere in ſuũ iudicem ordinariũ vel delegatum.

1 Deuiat á iure communi in l. Sed Etſi §. Si quis Iudex ff. de Arbitr. & cap. Infames 3. q. 7. & vide Gregor. l. 24. titul. 4. part. 3. Villalob. tom. 1. Communium Opin. lib. 2. titul. 26. n. 107. vbi Viui. n. 109. Rebuff. tom. 3. ad leges Galliæ ſub tit. de Arbitris art. 1. gloſ. 10. n 9. Blanc. de Compromiſſ. q. 2 à n. 41. Lanfranc. de Arbitr. p 2. n. 11. P. Molin. de Iuſtit. tom. 6. diſp. 39 nu. 7. D. Barboſ. in l. 1. ff. de Iudic. art. 1. nu. 244. Ludou. Rodol. quæſt. Vati. lib. 2. q. 38. num. 4. cum ſeqq. Camill. Borrell. de Compromiſſ. §. 2. gloſ. 4. nu. 49. & nouiſsimè in Summa deciſ. titul. 63. de Comprom. n. 173. cum ſeqq.

AD §. IIII.

1 In text. ibi (*em hum sò juyz arbitro*) Prudens eſt conſilium quod arbitri in diſpari numero eligantur, propter naturalem hominem ad diſſentiendum facilitatem l. Item ſi vnus §. fin. vbi gloſ. verbo Facilitatem ff. hoc tit. cap. 1. ibi aut vnus eligatur, aut 3. eod. tit. Baptiſt. de Arbitris lib. 5. cap. 4. & lib. 6. cap. 13. Blanc. de Compromiſſ. q. 1. n. 28.

AD §. V.

1 Vide P. Molin. de Iuſtit. tom. 6. tract. 5. diſput. 41. nu. 4. & diſput 43. n. 1. vbi quod arbiter non tenetur, nec cogi poteſt ferre arbitrium ſi rationabile impedimento illi ſuperueniat vt cauſam ad finem perducere non poſsit.

AD §. VI.

Compromiſſum morte vnius ex arbitris ſoluitur.

1 Deſumitur ex l. In compromiſſis, & l. Item ſi vnus §. Item ſi plures ff. de Receptis arbitris. Concordat apud Hiſpanos l. 28. tit. 4 part 3. Vide P. Molin. de Iuſtit. tom. 6. diſp. 43. n. 1. & 2. Sebaſt. Medices in tract. Mors omnia ſoluit p. 2. concl. 11. nu. 37. Lanfranc de Oriano in tract. de Arbitris §. Multis, variſquè modis q. 22. verſ. Soluitur compromiſſum. Baptiſt. Coſt. de facti ſcientia, & ignorant cent. 1. diſt. 75. n. 1. nouiſsimè Camill. Borrell. in Sum. deciſ. tit. 63. de Compromiſsit n. 312. cum ſeqq.

AD §. VII.

1 Deſumitur ex l. Si in tres 20. l. Diem proferre 32. §. Si plures ff. de receptis arbitr. cap. 1. hoc. tit. ibi aut omnium ſequantur ſententiam, aut duorum, vide Cou. Vari. lib. 1. cap. 2. num. 6. Blanc. de Compromiſſ. q. 9. num. 32. Baptiſt. de Arbitr. lib. 9. cap. 15. n. 23. P. Molin. de Iuſtit. tom. 6. tract. 5. diſp. 42. n. 4. vbi quod quando in tres fuit compromiſſum ſi duo conueniant in aliqua eadem Summa vt in decem, & alius diſſentiat condemnans videlicet in minori vt in quinquè, vel in maiori vt in quindecim, ſtatur ſententiæ illorum duorum, qui in eadem Summa conueniunt. Si veró omnes tres circa Summã diſcordent, quia vnus condemnat in quindecim, alius in decem, aut alius in quinquè, tunc quãuis duo virtute conuenire videantur, ſaltem in decem, ſtandum eſt in quinquè, quoniam omnes in eo virtute conſentiunt.

AD §. VIII. & vlt.

1 In text. ibi (*que diſcordando os dous arbitros, &c.*) Nota tamen quòd, diſcordia ceſſante, non opus eſt tertio ex Bald. in l. Item ſi vnus §. Principaliter in fine ff. de Recept. arbitris, quem ſequitur cum alijs, quos citat Surd. conſ. 433. ad finem.

2 Monachus non poteſt eſſe arbiter, niſi concurrente licencia ſuperioris, & monaſterij vtilitate cap. Monachi 16. q. 1. Blanc. de Comptom. q. 2. nu. 4. Franc. Mar. Delph. deciſ. 528. vol. 1. Æmil. Verall. deciſ. 174. num. 3. p. 1. Camill. Bortell. de Comptomiſſ. §. 2. gloſ. 4. á nu. 65. & nouiſsimè in Summa deciſ. tit. 63. de Compromiſſ. nu. 196. & n. 203. limitat in Epiſcopo facto ex monacho, P. Molin. de Iuſtit. tom. 6. diſp. 39. n. 5. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 123. à n. 1. & deciſ. 64. n. 8.

3 Minor 25. annis non poteſt eſſe arbiter l. Cum lege ff. de Receptis Arbit. Item neque mutus, aut ſurdus, aut furioſus, aut ſeruus l. Pædius §. In ſeruum, & l. Sed etſi in ſeruum ff de Receptis Arbitr. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 63. de Compromiſsis à n. 192. vbi n. 195. dicit quod attenditur tempus compromiſsi. Nec excommunicatus, aut mulier, niſi ratione alicuius dominij, P. Molin. de Iuſtit. tom. 6. diſp. 39. Vanti. de Nullit. titul. ex defectu Iuriſdict. nu. 61. & 62. Camill. Borrell. d. tit. 63. à n. 200. *Minor 25 annis non poteſt eſſe arbiter.*

4 Laicus verò poteſt eſſe arbiter in cauſis clericorum, ſi in ipſum inſimul cum clerico compromittatur. Vide Maſcar. de Probat. concl. 1358. nu. 60. Alexand. Monet. in tract. de Decimis cap. 8. num. 23. P. Molin. d. diſp 39. num. 10. Cott. in Memorab. verbo Compromiſſum in 2. Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Implorandum nu. 6. Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 37. conſid. 2. num. 2. Bobadill. in ſua Politica lib. 2. cap. 17. n. 93. Farin. in Praxi crimin. q. 8. n. 24. verſ. Limita 2. D. Mart. de Iuriſdict. p. 4. caſu 120. à princ. Stephan. Gratian. cap. 100. n. 51. & 52. vbi reſoluit quod in cauſa commiſſa clerico, & laico ſi contingat ab eorum ſententia appellari adeundus erit iudex Eccleſiaſticus tanquam dignior, ſecús tamen dicit quoad reductionem, quæ non debet peti coram ſuperiore arbitratoris, ſed coram eo, qui iudex cauſæ fuiſſet, ſi de illa compromiſſum non eſſet factum, de quo etiam Perez l. 12.

verſ.

In antiq. tit. 82.

Ad tit. 17. Ordin. Regiæ.

Dos Arbitradores.

De Arbitratoribus DE Compromiſsis, arbitris, arbitratoribus, & laudo cōmentarios edidit Camill. Borrell. & iterum nouiſsimè in Summa omnium deciſ. tit. 63.

1 Nota quod æſtimatores debent eſſe periti in illa arte. Vide Maſcar. de Probat. concl. 721. nu. 2. & concl. 653. n. 11. Anton. Gom. tom. 2. Vari. cap. 9. nu. fin. Et non debent eſſe de illis, qui fabricati ſunt rem Maſcard. d. concl. 653. n. 12. & cōcl. 1037. n. 16.

2 Falſa cauſa vitiat laudum Menoch. conſ. 91. n. 48. & conſ 320. nu. 20. Et compromiſſum nullum non eſt compromiſſum Cald Pereira de poteſt. elig cap. 5. nu. 8. Item compromiſſum reſtrictum ad certam rē non poteſt extendi ab arbitrātore, aliàs laudum eſt nullum. Stephan. Grat. Diſcept. Forenſ. cap. 162. n. 10.

3 Citatio partis requiritur ad audiendum arbitratoris laudum. Vide Bart. in l. Si quis arbitratu n. 7. ff. de Verbor. quem citat Steph. Gratian. qui ita dicit iudicatum d. cap. 162. nu. 6. & 7. Menoch. de Arbitr. q. 17. n. 11. & conſ. 208. in diſcurſu Maſcat. de Probrat. concl. 1153. nu. 22. Marc. Anton. de Amattis Marchiæ deciſ. 58. à n. 8. cum ſeqq. Gemin. de Vſuris comment. 2. §. 5. nu. 151. Pro ſententia tamen arbitratorum præſumitur Anton. Gabri. lib. 2. titul. de Sentent. concl. 5. n. 14. Menoch. de Præſumpt. lib. 2. q. 73. n. 3.

Ad Princip. Ordin. Regiæ.

Arbitrorū diſtinctio. Vide Marant. de Ordine iudic. p. 4. diſt. 14. Viui. tom. 1. Commun. Opinion. lib. 2. tit. 26. n. 22. pag. 350. Azeued. l. 4. nu. 29. tit. 21. lib. 4. nouæ Recopil. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 63. de Compromiſsis n. 162. vt dicit quod arbitrator eſt quidam amicabilis compoſitor, qui potiùs de facto, & ſine aliquo iuris ordine, quam de iure litem dirimere debet.

AD §. I.

1 In text. ibi (*ſerão juramentados)* Deſumitur ex Auth. Decernit Cod. de Receptis arbit. Vide Gemin. de Vſuris commento 2. §. 5. num. 143. & 147. Gar. de Expēſis cap. 24. n. 18.

2 In text. ibi *(onde ſaõ eſtes arbitradores eleitos, &c.*) Nota æſtimatores poſſe cogi ad ſuſcipiendum arbitriū in illis locis, in quibus eliguntur, aut deputantur à magiſtratibus, ſeu decurionibus ciuitatum, ſecùs ſi æſtimatores non ſint deputati de publico, ſed eliguntur à partibus. Vide Bart. in l. 3. §. Tameſi ff. de Arbitr. Valaſc. de Partit. cap. 9. n. 3.

3 In text. ibi (*& ſe as partes a que o arbitramento, &c.*) Vide Garſ. d. cap. 24. nu. 27. Valaſc. de Partit. cap. 9. n. 34. P. Sanch. de Matr. lib. 7. diſp. 113. n. 6.

AD §. II.

1 Vide Pinell. in l. 2. Cod. de Reſcind. vendit. p. 3. cap. 4. n. 4. Gregor. l. 10. verbo Deue llamar tit. 8. part. 5. Maſcard. de Probat. concl. 653. nu. 2. & 15. Gemin. de Vſuris commento 2. §. 5. n. 45. Garſ. de Expenſis cap. 24. n. 27. Azeued. ad l. 4. n. 13. tit. 21. lib. 4. nouæ Recopil. Valaſc. de Partit. cap. 9. num. 6. P. Molin. de Iuſtit. tom. 6. diſp. 38. n. 6.

2 In text ibi (*& ſe os ditos arbitradores*) Qui debent eſſe duo. Pinel. d. cap. 4.

d.cap.4.nu.5. Gemin. d.§.5.nu.146. Menoch.remed.5. Adipiſc.n.162.& de Arbitr.caſu 114. n.27. Maſcard. de Probat.concl.615. n.4. & concl. 1169. n.20.& concl.1304.nu.22.vbi n.23. reſoluit quod vnus ſufficiet,ſi in loco vnus tantùm peritus reperitur idem Maſcard.d.concl.1169.nu. 21. Cherian.tom.1.Commun.Opin. lib.4.tit.9.n.161.pag.496.

3 Aduerte quod laudum nullum erit ſi vltra ea, quæ in compromiſſo expreſſa fuerunt,prolatum fuerit l.Non diſtinguemus §.De officio ff. de Arbitr.cap.Peruenit ad nos eod. tit. Valebit tamen in vim pacti ſi fuerit à partibus ratificatum,& confirmatum Afflict.Neapol. deciſ.117. n.6. Surd.Mantu.deciſ.53.num.22. Hieron. Magon. Lucenſi deciſ. 48. n.17. Cæſar.Barzi.Bonon.deciſ.112. à num.10. Marc. Anton. de Amatis Marchiæ deciſ.58.n.18. Camill.Borrell. de Compromiſſ.§.2.gloſ.6.n.8.

4 In text.ibi (*que ſe acorde com hum dos principaes arbitradores*) Non enim poteſt diſcrepare ab vno illorum. Vide Valaſc. de Partit. cap.9. nu.7. cum ſeqq.

AD §. III.

Pro reductione ad arbitrium boni viri ſunt adeundi iudices, qui nominarunt æſtimatores.

1 In text.ibi (*podeſe ſocorrer aos juyzes que o mandarão fazer*) Vide Mynſing.cent.2.obſeruat.61. Batth.Blaſer.in l.Diffamari cap.4. ante nu.12. verſ.Ex quo,& notandum.Theſaur. Pedam.deciſ.14.ſub n.5. Hieron.de Martino in addit. ad Afflict. Neap. deciſ.51. Franciſc.Viui.Neapol. deciſ.380.n.2.& 3. Petr. Gregor.tract. de Appellat.lib.4.cap.10.n.4. Lancelot.de Attentatis p.2.cap.16.n.29. Surd.conſ.106.nu.1. Fachinæ. lib.8. controuerſ.iuris cap.94. verſ.Tertia eſt. Valaſc.de Partit.cap.9.num. 43. P. Molin.tom.6.diſp.38.num.7. Et procurator cum ſpeciali mandato requiritur in petenda reductione ad arbitrium boni viri vt per Magon. Lucenſi deciſ.51.n.6.& 20.quem refert Borrell. d. titul. 63. de Compr. num.320.

2 Limita primò,in compromiſſo, facto ex neceſsitate ſtatuti, quia tūc coram arbitrantis iudice reductio facienda eſt,ita Cæſ. Vrſill.ad Afflict. deciſ.51.n.3. Surd.conſ.106.n.21.

3 Et pendente reductione ad arbitrium boni viri ſi aliquid innouaretur attentata reuocabuntur Rebuff.tom.3.ad leges Galliæ titul. de Arbitris art.1. gloſ.8. n.30. Cardin. Pute.Rom.deciſ.394. lib.2. Ioſeph. Ludou. Lucenſi deciſ.27. num. 42. Hieron. Magon. deciſ.98. num.33. Maſtrillo Siciliæ deciſ.90.n.1. nouiſſimè Camill.Borrell.in Summa deciſ.tit.63.de Comprom.n.286.

AD §. IIII.

1 Vide Valaſc.de Partit.cap.9. nu. 49. cum ſeqq.ad hoc quod eo caſu partes debent nominare tertium æſtimatorem,qui iuratus concordet cum voto alterutrius ex ſecundis æſtimatoribus, atquè ita iſte tertius non poterit in tertiam opinionem deuiare.

2 In text.ibi (*& não poſſa em algum tempo ſer mays contradito,nem reuogado*) Facit totus tit.Cod.Ne liceat tertiò prouocare Abb.conſ.38.n.2.lib.4.& infinitas eſt vitanda l. Qui bona §. vlt.ff.de damno infecto l.Fideicommiſſa §.Si quis decem ff.de legatis 3. Et debet eſſe aliquis litigandi finis cap.Finem litibus de dolo, & contum. Gemin de Vſuris comment.1. §.6.nu.119. Valaſc. conſul.51.nu.49. Vnde tertij arbitratores nequaquã dandi,prout iudicatum vidi ſententia

tia iudicis huius oppidi Vimararenſis confirmata in Senatu Portucalenſi,anno Domini 1598. per D.D. Aluarum Lopez Moniz, & Georgium Cardim Froes, tenor ſententiæ talis eſt. *Viſtos eſtes autos, embargos do embargante Pero Gomez Daureu, contrariedade a elles,proua dada: moſtraſſe pelos autos appenſos, que ſendo aualiadas eſtas nouidades, viera o embargado com embargos de leſão à aualiação, pela qual razão ſe louuarão o embargante, & embargado, em ſegundos louuados, os quaes fizerão ſegunda aualiaçao, a qual conforme a direito ſe não podia arguir de leſão, nem podia hauer terceiro leuantamento com o mays dos autos: Mando que ſem embargo dos embargos ſe cumpra a aualiação embargada,&c.*

Senatus Portucal. iudicauit.

3 Vnde etiam per dicta verba Ordinat. in præſenti tolli appellationem, aut alium quemuis recurſum iuris ordinarium exiſtimat Valaſc. d.cap.9.n.50. Quamuis attento iure appellare à iudice reductionis laudi liceat prout reſoluunt Benincend. Bonon.deciſ.15.Menoch.conſ.406. n.30. Fachin.lib.8. controuerſ.cap. 96. verſ.Mihi ſententia Baldi.Lancelot.de Attent.p.2.cap.16. n.36. & 37. Blarer.in l.Diffamari cap.4. ſub nu.12. Cod. de Ingen.& manumiſ. Petr.Gregor.de Appellat.lib.2.cap. 12.num.21.

Enormiſſima læſio numquam videtur excluſa.

4 Enormiſsima tamen læſio ſub dictis verbis non comprehenditur, quæ nunquam videtur excluſa ex gloſ.in cap.1.de in integ.reſtit. lib.6. reſoluit Valaſc.d.cap.9. nu 51. Menoch.conſ.406.nu.32. Azeued. l.4. nu.132.cum ſeqq.tit.21.lib.4. nouæ Recopil. Petr. Gregor.d.lib.2. cap. 12. n.19. Accedente enim enormiſſima læſione manet dolus re ipſa probatus ex Menoch.de Præſump. lib.5.q.3.n.59. Maſcard. de Probat. concl.531.nu.27.& 28. Valaſc.conſ. 130. nu.22. Farin. in Praxi crimin. q.89.n.140. & manente dolo bonæ fidei conuenit vt dolo dante cauſam contractui ipſe contractus ſit nullus l.Et eleganter ff.de dolo notat Bart. in l.Societatem §.Arbitrorum n.24. ff. Pro ſocio P. Sanch. de Matrim. lib.1. diſp.64. n.3. Intellige ſi petatur Cald. Pereira de Reſolut.Emphyt.cap.17.n.10. In tali etiam læſione nullus conſenſus videtur præſtitutus per Deci. conſ. 32. & dolo deceptus non dicitur conſentire Flamin.de Reſignat.lib.13.q.3.nu.5. cum ſeqq. Dara ergò enormiſſa læſione, etiamſi illi fuerit renunciatũ reductio intentari poterit. Vide Menoch.de Arbitr caſu 73.n.1. Pereg. conſ.74.ſub nu.2. vol.3. Cened. ad Decretal. collect.122. nu.6. Ceuall. Commun. contra commun. q. 89. n.6.Ioſeph Ludou.Luſenſi deciſ.27. à nu.1. Franc Marc.Delphin.deciſ. 149. vol.2. Hieron. Magon. deciſ. 98. n.30. nouiſsimè Camill.Borrell. in Summa deciſ titul.63.de Compr. n.269.

AD §. V.

1 In text.ibi(*atè hum anno comprido*) Vide Pinell.in Auth. Niſi n.21.Cod. de Bonis mater. & in l.2. Cod. de Reſcind.vendit.p.2.cap.1.nu.3. Valaſc.de Partit. cap.9. nu.44. De iure tamen communi vſquè ad triginta annos reductio ad arbitrium boni viri peti poteſt, prout reſoluunt Menoch.conſc.495.num.22. & 45. Soar.recept.ſentent. lit.A. nu. 254. Viui.Neapol.deciſ.276 n.5.& deciſ. 444. n.11. Lancelot.de attent. cap. 12. limit.50.n.183. & ſeq. & cap.16. n.25.p.2. Steph.Grat March. deciſ. 197. n.14. nouiſsimè Camill.Borrel. in Sum.deciſ.tit 63.de Compr.n.310.

AD

Digitized by Google

AD §. VI.

In text.ibi*(que he aggrauado por elle,ao menos na ſexta parte)* Vide Panorm.in cap.Quintauallis nu.33. de Iureiur. Camill. Botrell. de Compr. §.8 gloſ.1.nu.3.& 4.& nouiſsimè in Summa deciſ.tit.63.à n.311.vbi n.314. dicit læſionem probandam eſſe per illum, qui in ea ſe fundat. Syluan. conſ.71.nu.2. Menoch.lib.1.de Arbitr.q.71. num.15.& 16.& caſu 73. n.3. Ludou.Rodolphin.quæſt.Vari. lib.2 q.38.num.2. Valaſc.de Partit. cap.9.nu 43.& cap.39.num.10.cum ſeqq. Et aduerte quod læſionem ſextæ partis requirit vt arbitramentum reputetur iniquum,& reductio fiat, quia loquitur de arbitratoribus á partibus electis ad dirimendas cauſas, Ordinatio tamen infra lib 4 tit: 1. §. 1. loquitur de arbitratore conuentionali á partibus electo ad rei venditæ pretium æſtimandum, ſextæ partis non meminit,aut certæ alterius, ſed vt reductio fiat ſatis eſt ſecundùm eam arbitramentum iniquè fieri. Ita nouiſsimè Benedict. Ægidi.ad l. Ex hoc iure ff.de Iuſtit. & iure cap.8.de Empt.& vend.n.45.

Ad tit.18.Ordin.Regiæ.

Das Feiras.

De Ferijs extant tituli in Codice,& Decretalibus, & apud Hiſpanos l 33.cum ſeqq.tit.2. part.3. Vide Viui.Kirchou. & alios tom 1 Communium Opinion.lib. 3. titul.16. Damhaud. in Praxi Ciuili cap.119. de Ferijs. Lanfranc. de Orian. in Praxi cap. 12. de Ferijs. Cott in Memorabil. verbo Feriæ. Cou.lib.4.Vari.cap.19. Menoch.de Arbitr.lib. 1. q. 30. Cardin. Cæſar. Baron. tom. 1. Annalium Eccleſiæ, anno Chriſti 58. pag. 629. Donell. commentar.iuris Ciuilis lib.24 cap. 7. Aloyſ.Ricci.in collect. deciſ.p.1. collect. 124. Dom. Chriſtoph do Paz in ſcholijs ad leges ſtyli l.156. à n.3. Carboſo in Praxi iudicum verbo Ferias. Et Feriæ vnde dicantur inuenies apud Fr.Manturant.ad lib. 3. Offic.Cicer. fol.162. Pat. Azori. Inſtit. Moral.p.2.lib.1. cap.27. col. mihi 112. Durand.in Rationali diuinorum lib.7.cap.1.n.11.

Ad Princip.Ordinat.Regiæ.

1 In text.ibi*(conuem a ſaber os Domingos)* Vide l. Vt in dies 2. Cod.de Ferijs P.Azori.Inſtit.Moral. p.2.lib.1. cap.2.pag.8. in.fine cum ſeqq. Die Dominica Chriſtus natus fuit P. Azori.d.p.2.lib.1.cap.11.q.20.Mũdus initium cepit á die Dominico, Parlad.lib.2.rerum quotid.cap.fin. p.5. § 4.n.7.

2 De die Natalis Domini vide Perez tit.7.lib.3 Ordinam. pag.581. P. Azori.d.lib.1.cap.10.per totum.

3 De die de feſto Pentecoſtes vide eundem Azori.d.lib.1.cap. 8.per totum pag mihi 36.cum ſeqq vbi cap. 11. de die feſto Epiphaniæ. & cap. 12. de die feſto Aſcenſionis Dominicæ,& cap 13. de die feſto Sanctiſſimæ Trinitatis, & cap.14.de die feſto Corporis Chriſti, & cap. 15. de die feſto Transfigurationis Dominicæ, & cap.16. de die feſto Inuentionis Sanctæ Crucis.

4 De feſtis Beatæ Mariæ vide eundem P.Azori. d. lib.1. cap. 17. cum multis ſeqq. P.Soar. tom.1. de Religione tract. 2. lib. 2. de diebus feſtis cap.5.cũ ſeqq. P.Sanch. in Præcepta Decalogi lib. 2.cap.43.n.9.

In

5 In text. ibi (*naõ ſerà ouuida em juyzo*) Limita in extraiudicialibus, quæ ſi facta ſint, valida ſunt, quamuis iudex, id efficiẽdo peccet. Vide Cald. Pereira de Reſolut. Emphyt. cap. 13. n. 5. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Feriæ n. 3. nouiſsimè Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ p. 2. q. 107. n. 4.

6 In text. ibi (*ſerà auido por nenhũ tal procedimento*) Vide P. Soar. d. lib. 2. c. 30. n. 1. Card. verbo Proceſſus n. 11.

7 Limita in actibus voluntariæ iuriſdictionis, vide Marant. de Ordine iudic. p. 4. n. 86. pag. 207. P. Azori d. lib 1. cap. 27. q. 13. Cardoſ. d. verbo Feriæ n. 5.

8 In text. ibi (*ou julgada*) Vide Stephan. Gratian. deciſ. 144. à n. 2. vbi à n. 8. nititur defendere ſententiam latam die feriato poſſe in cauſa appellationis confirmari. Limita primò, in ſententia excommunicationis, quæ ſi feratur diebus feriatis, valida erit. Ita Fr. Emman. tom. 2. quæſt. Regular. q. 59. art. 2.

9 Limita ſecundò, in executione ſententiæ criminalis in grauibus delictis. Vide Clar. lib. 5. §. fin. q. 97. n. 6. Tiraq de Pœnis temper. cauſa 49. n. 31. Sed in diebus feſtiuis non poſſe fieri huiuſmodi executionem, niſi in illius retardatione periculum ſit reſoluit Bobadil. in ſua Politica lib. 2. cap. 21. n. 212. Executionem tamen neque ex ſententia, neque ex contractu guarẽtigio fieri poſſe ex Bart. & alijs tenet Parlad. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. p. 5. §. 4. á pincip.

10 Limita tertiò, in debitore ſuſpecto de fuga, qui etiã diebus feſtis in carcerem detruditur. Vide Soar. ad l. Poſt rem iudicatam in declarat. ad legem Regni extenſ. 4. nu. vlt. de los emplazamientos §. Sed attende n. 23. Parlad. d. §. 4. n. 9.

11 In text. ibi (*poſto que ſeja feito com expreſſo conſentimento das partes*) Deſumitur ex cap. fin. de Ferijs ibi (vt cõſentiẽtibus etiam partibus, nec proceſſus habitus teneat, nec ſententia, &c.) Vide Lanfran. de Orian in Praxi cap 12. de Ferijs n. 33. Damhaud. in Praxi Ciuili cap. 119. de Ferijs n. 18. Menoch. de Arbitr. q. 30. n. 3. Card. in Praxi iudicum verbo Feriæ n. 2.

12 Diebus feſtiuis licitum eſſe literis ſtudere, tenent Rebuff. de priuilegijs ſchol. priuil. 1. n. 13. Azeued. l. 4. n. 12. tit 1. lib. 1. nouæ Recop. Tolet. in Sum. lib. 4. cap. 24. n. 9. P. Azor, d lib. 1. cap. 27. col 113. Sayr. in Claui. Regia lib. 7. cap. 2. n. 13. Valeri. Reginal. in Praxi fori pœni. lib. 19. cap. 3. n. 37. plures ex antiquioribus refert Cened ad Decretal. collect. 142. n. 7.

13 Aduocare etiam, & conſilium præbere his diebus, præcipuè ſi vrgeat neceſsitas, vel poſtulet homo externus, qui ſtatim velit in patriam ſuam reddire, minimè redduntur ſeruilia, P. Azori. d. cap. 27. q. 3. Azeue. l. 4. n. 2. tit. 1. lib. 1 Recopil. Sayr. in Claui. Reg. lib. 7. cap. 2. n. 13. Quæſtio tamen grauis eſt: an die feſto, vel Dominico liceat ſcribere præſertim luchri, ſeu mercedis, & ſtipẽdij cauſa? P. Azori. d. cap. 27. q. 4. reſoluit quod opus ſeruile facit. cum quis locat operas ſuas ad ſcribendũ, ſiue cũ quis mercede conductus ſcribit, non tamen cũ ſcribit ſine mercede, quãuis indè lucrũ ſperet, ſed meliùs Sayr d. cap. 2 n. 14. dicit hoc nõ eſſe opus ſeruile, nec peccare mortaliter, qui in die feſto tranſcribit libros propter lucrũ, maximè quando eſſet pauper, aut ex cauſa curaret aliquid breui tempore tranſcribi.

Conſiliũ præbere diebus feſtis licitũ eſt.

AD §. I.

De Ferijs repentinis tractant,

Y Damhaud,

Damhaud.in Praxi ciuili cap.119.n. 13. Franc.Marc.Delphin.deciſ.519. p.1.vbi n.3 quod illis non licet partibus renuntiare,de quo etiàm Anton.Theſaur.Pedam.deciſ.39.n.7.

AD §. II.

Rusticalibus ferijs tacitè, & expreſſe renuntiari poteſt.

1 In text.ibi (*ſem conſentimento de ambas as partes*) Ergo rusticalibus ferijs non modo expreſſe, verum etiã tacite partes renuntiare poſſunt l.1. & l.Si feriaris ff.de Ferijs.cap.fin.in vltimis verbis eod.tit. Theſaur. Pedam.deciſ 39.n.1. Maran. de Ordin. iudic.p.4.nu.83.pag.207. Azini. in Praxi Florenrina §.3.cap.7 nu.2. P. Azori.Inſtir.Moral.p.2.lib.1.cap.27. col.117. Cald. Pereira de Reſolut. Emph.cap.17.n.10.col.5. nouiſsimè Camill.Borrell.in Sum.deciſ.tit.42. de Iudic.n.86.

2 Et diſpoſitio huius §.ampliat infra §.15.eriam ad homines, qui non habent prædia vbi panẽ,aut vinum colligant , de quo vide cap. fin. vbi nota Felin.nu.12.de Iudic.& l.ligni appellatio § lignorum ff.de legatis 3. vbi inquit Bald.quod homines, qui non colligunt,niſi caſtaneas vtũtur his ferijs. Iaſ.in l.1.nu.1.ff.de Ferijs. Montalu foro legum l.1.verbo Ni de Iulio titul.5.lib.2. Gregor.l.3. verbo Pan,& vino titul.2. part.3. Cott. in Memorabil.verbo Feriæ.

3 Fiſcus in iudicialibus præſertim in exactionibus debitorum habet priuilegium quod in eius cauſis procedatur, etiam die feriato, ex l.Publica Cod.de Ferijs Farin.fragmen. crimin.p.1.lit.F.n.202.

AD §. V.

Feriatis diebus tutor dari poteſt.

Deſumitur ex l. Nec mandante §.Dari turor ff. de turorib. & curat, Vide Paul.Mont.de tutelis, & curis cap.25.n.1.& 2. Cardoſ.in Praxi iudicum,& aduocat.verbo Feriæ n.5.

AD §. VI.

Feriatis diebus de alimentis poteſt contendi.

1 In text.ibi (*ſobre alimentos*) Vide Iaſ.in cap.Cũ hi n 9. ff.de tranſact. Lar.in l.Si quis à liberis §.Si vel parens n.3. cum ſeqq. Tiraq. de priuilegijs piæ cauſæ priuil. 156. Perez tir.1.lib 3. Ordin. pag. 453. Surd. de Alimentis tit.8.q.2.n.7.& deciſ.323. n.5. Cardoſ.iñ Praxi iud. verbo Feriæ n.5. nouiſsimè Ceuall.in tract.de Cognitione per viam violentiæ p.2. q.38.nu.8. Cald. Pereira quæſt. forenſ.lib.2.q.50.

2 Amplia primò , in expulſione domorũ,quia habitatio nomine alimentorum continetur l. Verbo victus ff.de Verborũ ſignif.Vide Lar. d. l. Si quis á liberis §. Non tantum n.24. Vnde aliquãdo reſpondimus procedere etiam in expulſione meretricium, vel inhoneſtarum mulierum è vicinia,quia hæc expelli poſſunt etiamſi domos proprias habeãt, ne inhoñeſta ſua conuerſatione bonos vicinorum mores corrumpant, aut honeſtos offendant obtutus,vel honeſtas,& fama vicinorum honeſtorum detrimentũ patiatur,de quo vide Doct.in l.2.Cod.de Sũma Trinit. Caſſan.in conſuet.Burg. rub.4. §.5.n.5. Cou.de ſponſal. p.2. cap.8. §.11.n.5.Gom.tom.3.Vari.cap.6.nu. fin.verſ. Et ex ſuperioribus,& l.62. Tauri n.3.verſ.Item adde. Menoch. de Arbitr.caſu 78.n.9. cum ſeqq. & caſu 328.n.14.& caſu 535.n.16.Vinc. de Franch.deciſ.316. Petr. Gregor. Syntag.iuris lib.10. cap.2. nu.37. & lib.4.cap. 24. num.10. Maſcard. de Probat.concl.1063.num.8. Azeued. ad l.2. nnm.32. titul.10. lib.8. nouæ Recopil. Auend. de Exequendis mand.p.2.cap.6. à princ.nouiſsimè Bene-

Digitized by Google

Benedict. Ægid. in tract. de Iure, & priuilegio honeſt. art. 9. à n. 6. Steph. Grat. Diſcept. Forenſ. cap. 135. n. 20. vbi reſoluit procedere in ſoluta, non in ea, quæ ſit nupta, & cum viro habiter, quæ quamuis ſit meretrix expelli non poteſt ob fauorem marrimonij, & n. 21. hoc declarat niſi faciat publicum quæſtum, vel habeat meritum lenonẽ, & infamem. A viciniatamen expelli non poterit illa, quæ amore capta alicuius ſui copiã facit prout reſoluunt Menoch. d. caſu 328. n. 14. quẽ refert Bened. Ægid. d. art. 9. nu. 6. in med. Farin. in Praxi crim. p. 3. q. 98. n. 86. Nota *que quando ſe queixa hum veſinho do outro, dizendo, que inquieta a viſinhança, ou com ſeu mao falar demaſiado, & eſcandeloſo, ou com ſeu mao viuer, & proceder, ſe mandão pergũtar teſtemunhas, citadas as partes a que toca, & em final, ouuidas de ſeu direito ſummariamente achando que inquietão a veſinhança, os mandão lançar fora da rua, em termo limitado de tres dias, & para hauerem de ſer compellidos a deſpejar, he neceſſario, que primeiro preceda pena, & comminação que não inquiete a veſinhãça, & não precedendo eſta pena, ſe annulão as ſentenças, & eſte he o eſtylo*, teſte Phœb. Areſto 161.

3 Amplia ſecundò, in cauſa dotis. Vide Tiraq. piæ cauſæ priuileg. 156. Viui. rom. 2. Communi. Opin. lib. 7. tit. 27. n. 6. verſ. Secundo eadem opinio. Lar. in d. §. Si vel parens num. 9. cũ ſeqq. Latè Cald. Pereira quæſt. forenſ. lib. 2. q. 50.

Ad tit. 19. Ordin. Regiæ.

In antiq. lib. 1. tit. 77.

Do regimento das audiencias.

Ad Princip. Ordin. Regiæ.

Aduocati ſedent.

Nota quod aduocati ſedent, atque eos debet iudex recipere in conſiſtorio, & auditorio, & reuerentiam cum ſalutatione deferre. Vide Caſſan. in catalog. p. 7. conſid. 3. verſ. 11. & p. 10. conſid. 40. & p. 11. conſid. 8. Greg. l. 7. tit. 6. part. 3. Steph. Grat. Diſcept Forenſ. cap. 284. n. 15. cum ſeqq. Et ſedens dicitur magis honorari, quám ſtans, ex Azeued. ad Curiam Piſanam lib. 2. cap. 2. n. 8.

AD §. I.

1 In text. ibi (*& os aduogados que primeiro forẽ às audiencias, falarão primeiro*) Non comprehendit hæc Ordinatio priuilegiatos, veluti, aduocatum Regiũ, confraternitatis Miſericordiæ, ac redẽptionis captiuorum, quia lex generalis non cõprehendit eos, qui eo caſu ſunt priuilegiati l. Vni. §. Si quæ vero Cod. de Iuſtin. Cod. cõfir. l. 3. Cod. de Silentiar. lib. 12. gloſ. in cap. Vni. verbo Cõſuetudine de Capell. monach. lib. 6. vide Tiraq. de Præſcript. gloſ. 11. pag. 124. Puteum p. 1. deciſ. 195. n. 2. cum ſeqq. Mench. Illuſtr. cap. 45. n. 2. & cap. 84. n. 24. & cap. 103. n. 5. Surd. deciſ. 323. n. 6. Et procurator Regius omnes præcedit, deinde procurator Miſericordiæ, alium captiuorum, prout iudicatum refert Phœb. Areſto 59.

2 Sedere debent ſecundùm antiquitatẽ, ita apud Hiſpanos coſtitutũ eſt per l. 25. tit. 16. lib. 2. nouæ Recop. vbi Azeued. pag. mihi 201. Quia antiquior aduocatus præfertur iuniori vt per Reb. de Nomin. q. 21. n. 2. vbi tenet quod cauẽdũ eſt à medico iuuene, quia eſt peſtis in patria. Aduocatus tamẽ Regius habet præcedere alios aduocatos. Vide Caſſ. in catalogo p. 7. conſid. 33. cũ ſeq. & in conſuet. Burg. rub. 6. §. 4 gloſ. 1. nu. 6. fol. 214. Tiraq. de Nobilit. cap. 6. n. 22. Menoch. conſ. 126. n. 20. Cabed. p. 1. deciſ. 214. n. 12.

Ad tit.20. Ordin.Regiæ.

In antiq. tit.15. & l.7. tit 1. p.3. Extrauag.

Da ordem do juyzo nos feitos ciueys.

ORdo non ſeruatus in iudicijs reddit proceſſum nullum ex Bald.conſ.275.lib.5.Menoch. conſ.301. n.39.& conſ.345. n.6. Et de Ordine vide Cott.in Memorab. verbo Ordo pag.630. Gutiet.Pract. lib.1.q.131. n.4. Cardoſ.in Praxi iudicum verbo Ordo.

Ad Princip.Ordinat.Regiæ.

In text.ibi (*tres peſſoas ſaõ per direito neceſſarias em qualquer juyzo, &c.*) Deſumitur ex cap.Forus de Verbor. ſignific. Vide Soar.de Paz in Praxi in princip annot.3.per totam, Stephan.Gratian.Diſcept.Forenſ. cap. 18. n.29. Cardoſ.in Praxi iudicum, & aduocat. verbo Iudicium num 3. nouiſsimè Mendez á Caſtro in Praxi Luſitaniæ lib.1.cap.1. n.1. Fr.Ludou.Miranda de Ordine iudiciario q.1. art.1. concl.3. & arr. 2. Camill. Borrell. de Comprom. §. 2. gloſ. 1. num.54.& nouiſsimè in Sum.deciſ. tit.42.de Iudic.num.10.

AD §. I.

1 In text.ibi (*ſe deuem concordar, & não gaſtar ſuas fazendas*) Nota quod iudex poteſt ex officio dicere partibus vt tranſiganr, & ſe componant, & debet laborare prout potuerit, ne lites protelentur, imó breuienter reſoluit Cardoſ. in Praxi iudic. verbo Iudex n.32.& 33. Brun. à Sole eod. verbo nu.24. Aduerte quod litium introductio criminum occaſionem, & alia detrimēta præbet Clem.Dudum de ſepultur. Iaſ.in l.quidā æſtimauerunt n.3. ff. Si certum petatur Tiraq.de Retract.lig.§.8.gloſ.7.à n. 20. Rebuff.in procœmio concordatæ verbo Sumptibus pag 511.& in l. Litis nomen 36. ff.de Verbor.ſignif. Cott.in Memorab.verbo Lites pag. 551. Flamin.de Reſignat.lib.11. q.1. n.29 Montan.de Tutelis cap.33. n. 255. cum ſeqq. Gonzal. ad reg. 8. Cancelar.§.7. procœm.num.12.cum ſeqq. Et litigans facile,& cõtinuus calumnioſus præſumitur vt per Rebuff.de reprobat.teſtium n.330.

2 Nihil enim ita ſimile eſt dæmonum moribus quàm litigare, de qua re multa cumulat Bernard.de Buſtis p.1. Roſarij ſermone 9. Paul.Mont. de Tutelis,& curis cap.33.n.256. Et lis eſt cauſa multorum malorum, vt tradunt Rebuff.tom.1.ad leges Galliæ in procœm.gloſ 5 n.154.Montan. d.cap.33.n.259. Nam propter lites multi deducti ſunt ad egeſtatem,& propriam patriam reliquerunt, vt in Auth.de defenſ.ciuit.in princ. Et ſocietatem humanā maximè turbant, & detrimenta Reipub præbent l.Si quis § In ciuilibus ff. de Appellat. Occaſio litiũ amputanda eſt quoad fieri poteſt vt tradit Adrian.Puluæ. ad edictum de alienar. iudicij cap.1. fol.10. Vnde Cicero laudat Seruium Sulpitium, non tam ob admirabilem & penè diuinam iuris ſcientiā, quàm quod ſemper maluerit litium controuerſias tollere, quàm actiones inſtituere. Et Iſocrates in ſuo Areopagitico laudat priſcos Athenienſes, quod foro fugerint, nec eo deſcenderint, vnquā, niſi coacti, & magno pudore, erubeſcant videri litigioſi.

3 Lites ſunt flagella hominũ duriſſima, vt tradit Rebuff. in reg. de Subrogandis collitig gloſ.1.

4 Qui minuit lites, minuit peccata. Gregor. per text.ibi in l.26. tit 4. part.3.

part. 3. & lites finiri ſpectat ad conſeruationem congregationis humanæ Clem. Dudum de ſepult. Flam. lib. 3. q. 5. n. 13.

5 Satis lucratur qui ſe à litibus eximit Perez tit. 1. lib. 3. Ordin. pag. 448. in fine, & l. 1. tit. 3. pag. mihi 515.

6 Vtilitas publica eſt vt lites finiantur, Flamin. de Reſignat. lib. 3. q. 5. n. 12. imò pium, & Sacerdotale munus eſt ancipites controuerſias componere D. Mart. de Iuriſdict. p. 4. cent. 2. caſu 120. n 1.

7 Rebuff tom. 1. ad lleges in proœm. Galliæ gloſ. 5. num. 154. refert illud quod pulchrè dicebat B. Iuo aduocatorum optimus, pijſsimus, ac nunquam ſatis laudatus, quod in controuerſijs cauſarum corporales inimicitiæ oriuntur, fit amiſsio expenſarum, labor animi exercetur, corpus quotidie fatigatur, multa, & inhoneſta crimina inde conſequũtur, bona, & vtilia operapoſtponũtur, & qui ſemper credunt obtinere, frequenter ſuccumbunt, & ſi obtinent computatis laboribus, & expenſis nihil acquirunt, vnde adagium, *melhor he mao conſerto que boa demanda*: Hiſpanè, *mas vale mala auenencia que buena ſentencia*, & Latinè, tutior eſt paz incerta victoria, vt dicit text. in l. vlt. Cod. commin. epiſtolas.

8 Vnde non deſunt qui dicant periculoſam eſſe aduocatorum ſalutẽ, eoquòd iniuſtas litium controuerſias ſuſtineant, illi tamen, & iudices, qui rectè, & iuſtè vtuntur legibus multum merentur apud Deum, ſecundùm Hoſt. in Sum. in proœmio §. vlt. quem referunt Caſſan. in Catalogo gloriæ p. 4. conſid. 51. & p. 7. conſid. 32. Sylu. Nupt. verbo Eſt nubendum fol. paruo 56. verſ. 11. ratio. Rebuff. in repet. cap. Rainuntius de teſtam. pag. 545. verſ. Imo. Gregor. ad l. 1. verbo Los julgadores titul. 4. part. 3. iuuant tradita per Tiraq. de Nobilit. cap. 29. à nu. 10. Fr. Emman. quæſt. Regular. tom. 3. q. 48. art. 1. pag. mihi 246. Marienſ. in Dialogo relat. p. 1. cap. 7. n. 5. Amat. Roderi. in Pract. cap. 10. n. 9. Sarmi. lib. 2. Select. cap. 13. n. 8. Burg. de Paz in proœmio legum Tauri nu. 382. Anna ſing. 23. Borgn. Caualcan. Fiuiſ. deciſ. 33. nu. 21. p. 1. Franc. Viui. Neapol. deciſ. 123. num. 24. Ceuall. Communium contra commun. q. 736. nu. 14. Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 43. num. 7. Et ipſe Chriſtus Saluator noſter, & vnicus Mediator, quin, & ſtudiorum noſtrorũ benigniſsimus director Ieſus Chriſtus (cuius Sanctiſsimi nominis memoria in præſentiarum piè erat recolenda) aduocationis officium pro Maria Magdalena, & in mulieris de adulterio accuſatione, ac in Diſcipulorum ſuorum varijs criminationibus ſuſtinuit, prout aſſerunt ex D. Auguſt. Roland. conſ. 36. nu. 5. vol. 3. Cauialup. in ſuo tract. de officio aduocat. q. 1. num. 2. cum ſeqq. Ceuall. d. q. 736. num. 12. Bernard. Græuæ. d. concl. 43. n. 4. D. Mart. de Iuriſdict. p. 4. caſu 115. à n. 1. Et etiam Virgo Maria aduocata peccatorum vocatur ab Eccleſia in quotidiana oratione, cuius exordium eſt: Salue Regina, ibi: Eia ergò aduocata noſtra. Et de Daniele liberante aduocando iudicialiter Suſannam notiſſima eſt hiſtoria. Diuus Arbroſius vndecim annis in curijs, & foro cauſas egit, teſte D. Marta d. caſu 115. n. 2. Ceuall d. q. 736. nu. 11. Germanus, & Lipardus. D. Leonardi magni fratres in numerum Sanctorum relati ſunt. Iuo etiam aduocatus inter beatos connumeratur, prout de omnibus teſtificantur Satnenſ. in

repet. cap. Si pater de teſtam. lib. 6. D. Matt. d. caſu 115. n. 2.

9 In text. ibi (*porem iſto não auerà lugar nos feitos crimes*) Vide Brunor. à Sole verbo Iudex nu. 24. Auiles ad cap. 2. Prætor. verbo Parcialidad n. 22. ad hoc quod ſi iudex in criminalibus ante punitionem delicti, & ante ſolutionem pœnæ cogit offenſum ad pacem cum delinquente tenetur in ſyndicatu.

10 In text. ibi (*& por breuidade auerà a demanda por conteſtada, &c.*) Non tamen ſufficiet ad producendos alios effectus magis graues, & ſubſtantiales, & maioris præiudicijs, teſte Melch. Pæœb. deciſ. 74 n. 5.

AD §. II.

1 In text. ibi (*que lhe não ſerà dado tempo*) Quia in eius poteſtate eſt agere quando vult, & ideò debet venire inſtructus l. Si quando Cod. de Collat iuncta l. Pure §. fin. ff. doli except. Vide Gom. in Princip. Inſtit. de Action. à n. 30.

2 Aduocati ſemper hæc conſiderent ante motam litem vt laboribus partium, & expẽſis parcatur, vt aliàs inquit Gregor. Lopez in princip. tit. 2 part. 3. qui text. concordat cum hoc §. & quod ſit deindè Actoris officium dicit Soar. de Paz in Praxi annot. 3. à nu. 6. latè Mendez à Caſtro in Praxi Luſitaniæ lib. 1. cap. 3.

AD §. III.

Cõcordat apud Hiſpanos Proœm. titul. 3. part. 3. Vide Soar. de Paz in Praxi annot. 3. num. 9. vbi de officio Rei.

In text. ibi (*& não o fazendo aſsi, &c.*) Vide ſupra hoc lib. tit. 15.

AD §. V.

1 De libello latè agunt Soar de Paz in Praxi p. 1. tom. 1. temp. 4. per totum. Marant. de Ordine iudic. p. 6. titul. de libelli oblat. Rebuff. de Except. n. 335. cum ſeqq. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Libellus, & Amat. Roder. in Pract. cap. 5. de libello actoris. Curi. Philip. p. 1. §. 11. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 49. de libello. Et libellus interpretari debet in eam partẽ, quæ magis eſt vtilis libellanti vt per Deci. in cap. Conſuluit in 2. nu. 5. de Appell. Syluan. conſ. 105. num. 2. & 3. Cott. in Memorab. verbo Libellus pag. 537. Fr. Ludou. Mirand. de Ordine iudic. q. 19.

2 De vi, & effectu clauſularum libellorum vide Hug. Diffut. tract. clauſul. cap. de Clauſulis libellorum. Marant. de Ordine iudic. p. 6. tit. de libelli oblat. Soar. de Paz d. temp. 4. à num. 12.

3 In text. ibi (*o juyz o mandarà ler*) Ergo in ſcriptis offerendus l. 1. tit. 2. lib. 4. nouæ Recopil. Matienſ. in Dialogo relatoris p. 3. cap. 43. nu. 1. Cardoſ. in Praxi iudicum, & aduocatorum verbo libellus n. 6. eleganter Perez l. 11. tit. 1. lib. 3. Ordin. verbo La demanda no fue dada en eſcripto, Roder. d. cap. 5. nu. 4. Curi. Philip. d. §. 11. num. 3. Math. Cleric. German. deciſ. 111. nu. 5. nouiſsimê Camill. Borrell in Summa deciſ. tit. 49. de libello nu. 33. Aduerte quod confiteri videtur omnia in libello contenta, qui illum producit l. Cum precum Cod. de liberali cauſa. Anton. Auguſtin. nouiſsimè Roman. deciſ. 1160. n. 8. lib. 3. vol. 3. Cacheran. Pedam. deciſ. 138 nu. 3. & 13. Camill. Borrell. d. tit. 49. n. 164. Soar. de Paz d temp. 4.

Digitized by Google

d.temp.4.n.4. Kitchou.tom.Commun.Opin.lib.1.tit.1.nu.63. Fr.Ludou.Mirand.d.q.19.art.1.concl.3.

4 In text.ibi(*articulando de certa quãtia*)Et ita debet rem petitam continere ex l.Si in rem,& l.Officium ff. de rei vend. reſoluit Soar.de Paz d. temp.4.nu.16. Et certam Perez l.1. tit.4. lib.3. Ordin. pag.535. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Libellus à n.19. Et libellus incertus, & obſcurus ex facto,& patientia partis procedit Brunor. à Sole in locis commun.verbo Libellus 3.

5 Nota quod libellus generalis, & incertus,non valet,nec procedit, cũ debeat eſſe clarus, & certus vt nouiſsimè poſt Gail. & alios reſoluit Camill.Borrell.in Summa deciſ. tit. 49. de libello n.65.

6 Limita primò, in petitione fructuum,vſurarum,damnorum,expẽſarum,& intereſſe,in qua libellus incertus procedit Iafred. Lanfranc. deciſ.24.incip.libellus. Ioann.Cop. de fructibus lib.4.tit.3.cap.1. Borrel. d.tit.49.n.75.

7 Limita ſecundò,in ciuilibus parte non opponente. Iafred.Lanfran. deciſ. 294. incip. libellus incertus. Marc. Anton. de Amatis Marchiæ deciſ.98.num.21. Vanti.de Nullit.ex defectu proceſ.nu.26. Borrell. d.tit. 49.num 67.

8 Limita tertiò, in petione hæreditatis Iafred. Lanfranc. deciſ.186. incip.In iudicijs. Cacheran.Pedam. deciſ.74.n.15.& 18. Ioann. Berberi. in viatorio iuris p.4.tit.de Iudic. nu. 157. Borrell.d.tit.49.n.72.vbi n.73. declara procedere dùm tamẽ res generaliter, & vniuerſaliter in libello deductæ in executionis tempore exprimantur,& liquidentur.

9 Limita quartò, quando libelli incertitudo cauſatur ex parte rei gloſ.& Batt.in l. 1. §.Quia autem ff. quorum leg.Franc. Marc. deciſ.558. n.6.& deciſ.720.nu.4. vol.1. Pereg. Fabi.niuiſsimè Rom.deciſ.232. n.3. lib.2. Nicol.Reuſner.Senenſi deciſ. 18. nu.33.lib.3. Camill.Borrell. d.tit. 49. de libello n.69.

10 Nota quod alternatiuus libellus non valet,quia incertus l.Prætor edixit §. Quod autẽ ff.de Iniur.l.Vbi autem §. Qui illud aut, illud ff. de verbor. obligat. Franc. Marc. deciſ. 807.n.4.vol.1.Gail.lib.1.obſeru.62. n.1. Mynſing.cent.4 obſeru.11. Camill.Borrel.d.tit.49.de libello n.78.

11 Limita primò, quando tractatur de reſciſione contractus in materia l 2.Cod. de Reſcind. vend. quia tunc alternatiuus libellus admittitur vt poſt Pinell.Gail.& alios reſoluit Camill. Borrell. d. titul.49. num.84.

12 Limita ſecundò,in actione hypothecaria, puta peto Titium condemnari ad traditionem rei hypothecaræ,vel ad ſoluendum debitum l.Si fundus §.In venditione ff.de Pignorib.& hypoth. l.fin. Cod.Si vnus ex plurib. hæred. Ludou. Mayn. in tract. actionum in arrem redact. lib. 2. cap.12. poſt alios Camill.Borrell. d.tit.49.n.83.

13 Limita tertiò,in minori,qui poteſt libellum alrernariuum facere,vt dicere contractum nullum,aut ſi validus ſit illum reſcindi, ſequè in integrum reſtitui cap. Cõſtitutus vbi Doct.de integ.reſt.Borrell. d.tit.49. num.82.

14 In text.ibi (*em quanto de direito for de receber*) Quia articuli impertinentes non ſunt recipiendi,Cardoſ. d.verbo Libellus nu.27. Flamin.de Reſignat.lib.2.q.22 num.8.& lib. 11. q.10.n.6. & libellus ineptus ex officio iudex poteſt reijcere, Rebuff.in

Articuli impertinẽtes non ſunt recipiendi.

Digitized by Google

tract. Nomin. nu. 335. nouiſsimè Camill. Bortell. in Sum. deciſ. tit. 49. de libello n. 48. operatur hæc clauſula 1. ſaluo iure impertinentium, vt articuli impertinentes non cenſeantur admiſsi, nec probationes factæ ſuper eiſdem articulis ex Bart. in l. Si quis libertatem nu. 10. ff. de petit. hæred. Marant. d. p. 6. actu 4. nu. vlt. Gail. lib. 1. obſeruat. 81. n. 10. Azeued. l. 1. n. 41. titul. 7. lib. 4. nouæ Recopil. Menoch. conſ. 2. à num. 360. Franc. Viui. deciſ. 395 nu. 3. Camill. Borrell. d. tit. 49. de libello nu. 7. Et libellus in vna, & eádem concluſione poteſt pro parte eſſe aptus, & pro parte ineptus, pars tamen ipſa inepta, apta non vitiabit Brunor. à Sole d. verbo Libellus 4.

15 Libellus ineptus dicitur quando continet defectum apparentem, vel quando cauſa eſt ordinaria, & pars petit procedi ſummariè, vel qui non apte, ſed male concludit, vel qui continet malã & ineptam cauſam vt per Camill. Borrell. d. tit. 49. nu. 41. cum ſeqq. & num. 53. reſoluit quod ſi in cauſis ſummarijs libellus, exhibeatur illius ineptitudo proceſſum non vitiat, & num. 59. quod in dubio debet admitti, & nu. 63. quod parte non opponente libellus ineptus non admittitur.

AD §. VI.

Fideiuſsio pro expenſis præſtanda eſt à clerico litigante coram laico.

1 In text. ibi *(E ſe o actor for eſtrangeiro, &c.)* Fideiuſsio pro expẽſis præſtanda eſt a clerico coram iudice laico litigante, & à laico coram iudice eccleſiaſtico, & poteſt contra talem fideiuſſorem executio fieri non diſcuſſo principali. Ita Cald. Pereira de Empt. cap. 33. á num. 38. Et pereeptorias militares habentes cum non ſoleãt eſſe tenues in redditibus, & ad vitam durent non tenẽtur cauere de iudicio ſiſti cum his redditibus poſsit fieri pignoratio ab eiſdem iudicibus ſecularibus. Ita Valaſc. conſ. 66. num. 31. in fine.

2 In text. ibi *(A dita fiança)* Et non ſufficit iuratoria, quia lex hæc ideo iubet eo caſu cautionem præſtari, quia forenſis ſemper eſt ſuſpectus quod ſe abſentauit, nec eſt facilius exigibilis, & ſi audiatur forenſis non prius præſtita cautione proceſſus erit nullus. Ita D. Barboſ. in l. Diuortio §. interdum nu. 30. ff. verſ. Cæterum ff. ſolut. matrim. quamuis contrariũ tueatur Bernardin. Muſcatel. in ſua praxi aurea ciuili p. 3. gloſ. Expenſis á nu. 4.

3 Nota huiuſmodi fideiuſsionem præſtandã eſſe in loco iudicij Surd. deciſ. 295. nu. 12 Farinat. in Praxi crimin. q. 33. nu. 41. & 42.

4 Et fideiuſsio data in prima inſtãtia non extenditur ad expenſas factas in ſecunda ex Bart. per text. ibi in l. cum apud Sempronium ff. iudicatum ſolui. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap 348. à nu. 1. Farin. q. 34. nu. 111.

5 In text. ibi *(poſto que as partes tenhão bẽes)* Ergo qui tenetur præſtare fideiuſſores non liberatur ab hac obligatione, etiamſi locupletiſsimus ſit. Vide Cott. in Memorab. verbo Cautio. Surd. deciſ. 295. n. 13.

Fideiuſſor idoneus dicitur, qui habet immobilia.

6 Fideiuſſor autem dicitur idoneus, qui bona habet immobilia ſufficientia Farin. in Praxi crimin. q. 33. n. 79 cum ſeqq. quia non poſsidens bona immobilia poteſt recuſari ex Muſcatel. d. gloſ. Expenſis n. 48. Et iudex, qui non idoneum fideiuſſorem accepit, tenetur parti ad intereſſe vt per Farin. q. 111. n. 553.

AD §. VII.

1 Vide D. Barboſ. in l. Non poteſt

videri

Digitized by Google

videri n. 30. cum ſequentib. ff. de Iudicijs ad hoc quod quando quis vult emendare libellum addendo, vel detrahendo, & id poteſt facere retenta eàdem actione, & ſubſtantia cauſæ, dummodo fiat ante litem conteſtatam.

2 Nota libellum poſſe emendari, vel mutari ante litis conteſtationẽ, ita per l. Edita Cod. de Edendo reſoluunt Tiraq. de Retract. tit. 2. §. 1. gloſ. 5. n. 3. Succin. reg. 89. fallent. 1. Rebuff. in comment. ad l. 8. verſ. Decimo ff. de Verbor. ſignific. Nicol. Reuſnerus deciſ. 18. n. 26. lib. 3. Donell. comment. iuris Ciuilis lib. 23. cap. 5. Maſcard. de Probat. concl. 347. nu. 18. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 118. num. 52. & 58. Bernardin. Muſcatel. in ſua Praxi aurea Ciuili Regni Neapol. p. 1. gloſ. Petitur n. 50. D. Barboſ. in d. l. Non. poteſt videri nu. 28. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 49. de libello à n. 95.

3 Quæſtio fuit, me patrocinante, mota in hoc Vimaranenſi oppido, in cauſa D. Britis Pereira, cum Emmanuele Pereira. Vtrum ſi quis offerendo vnum libellum, & poſtea ante litis conteſtationem offerat alium pro emendatione, deſiſtens à primo, videatur deſiſtere à tota cauſa? Aduerſus aduocatus in ea ſemper fuit oppinione deſiſti á tota cauſa per text. quem credebat expreſſum in l. Poſteaquam Cod. de Pactis ibi poſteaquam liti de prædio motæ renuntiaſti cauſam finitam inſtaurari poſſe nulla ratio permittit. Sed hoc non obſtante, libenter defendi poſſe actorem, deſiſtendo ab vno libello, alium nouum formare, vt eleganter reſoluit D Barboſ. in d. l. Non poteſt videri n. 32. & Ceuall. Communium contra commun q 815. n. 5. cum ſeqq. & ante eos Felin. in cap. Significantibus n. 17. de libelli oblat. Reſpondi dupliciter ad text. in d. l. poſtquam primò agi de renuntiationis litis, non vero de ſubrogatione ſecundi libelli in locum primi retenta eàdem cauſa, ſecundó loqui de lite conteſtata; quia lis mota dicitur, poſtquàm litis conteſtatio facta fuit iuxta expreſſum in cap. Ex parte 30. de Verbor. ſignif. Marant. de Ordine iudic. p. 5. nu. 64. nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in Praxi Eccleſiaſt. Neapol. deciſ. 344. nu. 1. Cabed. p. 2. deciſ. 15. n. 10. Et ita iudicatum fuit hoc anno 1617. in Senatu Portucalenſi, iud. D. D. Cid Dalmeida, & Ioanne Freire, ſctiba Damiano Cardoſo. *Senatus Portucalẽ iudicauit.*

AD §. VIII.

Dubitatum fuit *ſe ſe podiaõ acrecentar artigos, eſtando ja o feito poſto em dilação, poſto que não eſtiueſſe dada teſtemunha algũa? Iulgouſe no anno de 1615. que não*, teſte Melchiore Phœbo tom. 1. Areſto 6. & etiam refert in praxi receptum, *que indo o feito ao Autor para replicar, depoys do Reo ter ja contrariado, & dizendo o Autor, que não quer vſar de Replica, tornando o Reo a pedir licença para acrecentar na contrariedade, não ſe lhe concede, nem ſe admitte acrecentamento. E em embargos poſtos à Chancellaria ſe não podem acrecentar artigos de nouo*, ex eod. Phœb. Areſto 52. *Senatus Supplic. iudicauit.*

AD §. IX.

1 In text. ibi *(virà a ſegunda audiencia com todas as exceições)* Quia ſi habuerit aliquam exceptionem dilatoriã, vel declinatoriam fori tenebitur illam opponere, ante litis conteſtationem per text. in l. fin. Cod. de Except. & apud Hiſpanos l. 1. tit. 5. lib. 4. nouæ

nouæ Recop. Soar. de Paz in Praxi tom.1.p.1.temp.4.n.66.

2 Quando per proceſſum ad vlteriora iudex exceptionem reieciſſe exiſtimetur. Vide Anton. Gabri. lib. 2. Commun. tit. de Except. concl. 1. & 2. Menoch. conſ. 153. ad finem, & latiſsimè lib. 2. de Præſumpt. q. 64. per totam.

3 In text. ibi (*porem no caſo da incompetencia do juyz, &c.*) In terminis iuris communis à ſententijs latis in materia incompetentiæ ſi iudex ſe pronuntiet competentem expreſſe, vel tacitè per proceſſum ad vlteriora, locus erat appellationi, reſoluunt Menoch. remed. 4. adipiſc. nu. 822. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 9. §. 1. in annot. nu. 196. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 177. à n. 1. De iure tamen huius Ordin. expeditur per grauamen, & non per appellationem, reſoluunt Gam. deciſ. 159. Cabed p. 1. deciſ. 156. Valaſc. conſult. 47. n. 5. Et procedit in exceptione litis pendentis, prout iudicatum refert Melch. Phœb. tom. 1. Areſto. 3. vbi dicit poſteà deciſum fuiſſe hoc expediendum eſſe per grauamen in acta proceſſus.

4 In text. ibi (*que o fez citar*) Nota quod in omni iudicio quantuncunquè ſit ſummarium, & executiuum, debet prius perſona, cum qua litigatur, legitimari, de quo Bart. in l. quamuis Cod. de edicto D. Hadri. vbi Iaſ. n. 4. Azeued. ad l. 10. num. 4. tit. 17. lib. 4. nouæ Recopil. Menoch. conſ. 301. n. 3. cum ſeqq. Maſcard. de Probat. concl. 972. & concl. 1247. num. 27.

5 In text. ibi (*não ſerà o actor ouuido*) Intellige quod non audietur oppoſita ſcilicet exceptione per partem, quia quotieſcunquè lex, vel ſtatutũ denegat alicui actionem non intelligitur ipſo iure, ſed ope exceptionis, & parte opponente, vt per Rebuff. in tract. Nomin. nu. 127. Bonacoſ. tom. 1. Commun. Opin. lib. 3. tit. 4. n. 9. pag. 381. Gutier. Pract. lib. 1. q. 96. n. 11. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 56. n. 93.

AD §. X.

1 In text. ibi (*o juyz verà ſe ſão as procurações baſtantes*) Inſtrumentum tamen procuratorium allatum ex remota regione, habens debitam, & publicam formam à notario confectum præſumitur, & fidem facit. Vide Hipol. in l. Si quis ne quæſtio nu. 138. cum ſeqq. ff. de quæſtion. Gregor. l. 21. tit. 5. part. 3. Boet. deciſ. 154. à n 3. Menoch. de Præſumpt. lib. 2. q. 78. num. 10. Maſcard. de Probat. concl. 1005. n. 19. & concl. 1092. nu. 12. Soar. tom. 1. Commun. Opin. lib. 2. tit. 8. n. 51. pag 318. vbi Viui. n. 53. Balb. lib. 4 tit. 9. n. 353. pag. 511. Et ſufficit recognitio aliorum tabellionũ, ſi dubitetur Azeued. l. 1. n. 138. tit. 21. lib. 4. nouæ Recopil. Ranchin. p. 5. concl. 384. Parlad. lib. 2. rerum quotidian. cap. fin §. 11. n 17. *Inſtrumẽtum habens debitam formam ex lõginqua regione allatum fidẽ facit.*

2 Mandatum procuratorium non præſumitur Flamin. de Reſignat. lib. 9. q 22. Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig conuent. lib. 7. tit. 4. Nec ex temporis antiquitate Menoch. de Præſumpt. lib. 2. q. 33. Maſcard. concl. 1003. & ſeq. Cardin. Mantic. d. tit. 4. nu. 13. Alexand. Trentaſinq. Vari. lib. 2. titul. de Procurat. reſol. 11. Etiamſi notarius dicat, ſe vidiſſe, vel ſcripſiſſe Caſſan. de conſuetud. Burgund. rub. 4. §. 5. nu. 5. Auiles ad cap. 15. Præt. n. 24. verſ. In tantum. Flam. lib. 9. q. 8. Card. Mantic. d. tit. 4. n. 6. & alia circa mandatum procuratorium dixi ſupra hoc lib tit. 2. in Princip. n. 6. & 7. Nota tamen quod ad allegan- *Mandatũ procuratoriũ nõ præſumitur.*

Digitized by Google

allegandas cauſas abſentia admittitur quis ſine mandato, Farin. in Praxi crim. p. 3. q. 99. à n. 277.

3 In text. ibi (*no titulo que os julgadores julguem*) hoc lib. tit. 63. §. 2.

4 In text. ibi (*procuração baſtante*) Quia nihil & inutile æquiparantur cap Sicut vigeri 1. q. 1. l. 4. §. Condẽnatum ff. de Reiud. Et paria ſunt aliquid non facere intra tempora ad id præſcripta, vel facere non impletis ſolemnitatibus l. Si bonam Cod. de adminiſt. tut. Afflict. in cap. 1. §. Præterea gloſ. 3. â nu. 29. quæ ſit prima cauſa lib. 1. fœudor. gloſ. verbo Admitti in cap. Si quis iuſto §. ſi autem nullo de elect. lib. 6. Tiraquel. de Retract. lig. §. 1. gloſ. 10. nu. 93. & §. 8. gloſ 1. n. 6. Iodoc. in enchitid. pariũ & ſimilium verbo Facere in ſufficienter.

Nihil & inutile cõparantur.

5 Quid ſi mandatum minus legitimum offeratur, & aduerſa pars nihil opponat an geſta valeant? Dic quod ſic, & vide Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 76. num. 25. & deciſ. 105. nu. 16. Cald. Pereira de Reſolut. emphyt. cap 17. nu. 10. col. 3. in fine.

AD §. XII.

1 In text. ibi (*contra a qual for poſta alguã exceiçaõ*) Quæ in quacumque parte iudicij opponi poteſt. Vide Bellacomb. to. 1. Comun. Opinion. lib 4. tit. 54. num. 36. pag. 612. Perez l. 1. tit. 4. lib. 3. Ordin. Pag. 533. Steph. Gratian. deciſ. 105. n. 2.

2 In text. ibi (*ou a parte ratificar ſpecialmente o que aſsi for feito*) Concordat alia Ordin. infra hoc lib. tit. 63. §. 1. Vide apud Hiſpanos l. 20. tit. 5. part. 3. Marant. de Ordine iudic. p. 6. memb. 9. nu. 9. Pinel. in l. 1. Cod. de bonis mater. p. 3. num. 32. Menoch. conſ. 100. nu. 38. cum ſeqq. Brunor. à Sole in locis communib. verbo Exceptio 13. D. Barboſ. in l. Alia §. Eleganter nu. 5. ff. Soluto matrim. Stephan. Gratian. d. deciſ. 105. à nu. 11.

3 Nota quod iudex poteſt compellere procuratorem ad exhibendum mandatum etiamſi non opponatur, aliàs poterit eum repellere à limine iudicij, ita Duenh. reg. 264. in fine. Vanti. in tit. quis poſsit dicere de nullitate n. 45. optime Steph. Gratian. Marchiæ deciſ. 106. à ptinc.

AD §. XV.

1 In text. ibi (*ſempre*) Id eſt omni tempore & omni caſu iuxta gloſ. in l. 1. ff. ſoluto matrim. Vide Menoch. conſ. 38. nu. 43. & conſ. 106. num. 63. Rebuff. ad l. 148. ff. de verbor. ſignifi. pag. 532. Gutier. Pract. lib. 3. q. 66. nu. 25. Surd. deciſ. 112. nu. 4. & deciſ. 255. n. 1. Steph. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 94. nu. 3.

2 In text. ibi (*ſentença*) Vide l. Cum quæritur ff. de except. rei iudic. lis enim dicitur finiri per rem iudicatam ex Flamin. de Reſignat. lib. 2. q. 3 nu. 21.

3 In text. ibi (*juramento*) Vide Guillelm. in cap. Rainuntius verb. Duas in fine.

4 In text. ibi (*pronunciarà, que a naõ proua*) Vide Aluar. Valaſ. conſult. 47. num 3. ad hoc quod ſi per interlocutoriam finitur cauſa principalis vt in ſententia lata ſuper exceptionibus peremptorijs dicitur illa interlocutio habere vim diffinitiuæ, quod intelligit quando pronuntiatur amplius non procedendum, ſecus ſi non admittatur talis exceptio perentoria, quia tũc non habet vim diffinitiuæ, quoniam interponitur grauamen in proceſſu.

5 In text. ibi (*tornar a allegar a materia*

ria da dita exceição peremptoria) Quæ ſi ſemel fuerit oppoſita & reiecta non poterit iterum opponi in executione ſententiæ ex D. Barboſ. in l. Maritum num. 47. & 48. ff. Soluto matrim.

6 In text. ibi (*& mandarà que venha com ſua contrariedade*) Vide D. Barboſ. in l. Diuortio §. fin. p. 2. n. 58. cum ſeq ff. Soluto matri.

AD §. XIX.

Notatur ad hoc quod replicatio oportet, vt offeratur in termino aliás repelletur actor, & non auditur vt per Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſit. lib. 3. cap. 10. nu. 2.

AD §. XXII.

1 In text. ibi (*offerecelaha juntamẽte com elle*) Vide Succin. reg. 149. verſ. Tertio fallit. Valaſc. de iure emphyt. q. 8. num. 8. Garſi. de Nobilit. gloſ. 2. § 1. nu. 12. Et tale inſtrumentum offerendum eſt authorizatum ex Tiraq. de Retract. lig. §. 2. gloſ. 1. nu. 10. & ita iudicatum vide Senatu Portucalenſi anno Domini 1591. *em hũa cauſa de Pedro* Borges *Doliueira, & Diogo Diaz ortelaõ, ambos de Vilareal, Iuyzes os D. D. Manoel Mendez Tinoco, & Luis Galuaõ, eſcriuaõ Diogo Moreira.*

Senatus Portucal. iudicauit.

2 Producens tamen exemplum exempli infra terminum peremptorium conſtitutum ad producenda inſtrumenta ſatisfacit, ſi poſt terminum producat inſtrumentum ab originali, vide Maſcad. de Probat. concl. 711. nu. 86. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap 156. nu. 21. D. Mart. in votis nouiſſ. deciſ. Voto 21. num. 7. Cald. Pereira quæſt. Forenſ. lib. 1. q. 4. num. 4. Si veró exemplum exempli productum ſit & pars aduerſa non contradicat ille fides adhibenda eſt ea reſolutis per Cald. Pereira de Reſolut. emphyt. cap. 17. nu 10. & de Empt. cap. 35. num. 26. Stephan. Gratian. d. tract. cap. 268. nu. 15. cum ſeqq. vbi nu. 16. cũ Gom. & Simoncel. reſoluit quod ſi defectus inſtrumenti non opponatur à parte, iudex ex officio non poſsit illum allegare aut opponere, & n. 18. quod nõ ſufficiet opponere in allegationibus iuris, cum opponi debeat in proceſſu Et ſi à parte aduerſa producatur contra eam probat ex Bart. in l. in fraudem §. Neque ff. de Iure fiſci. Deci. conſ. 36. nu. 2. reſoluit Maſcard. concl. 711. num. 27. Vezinus lib. 4. Com. Oppin. tit. 11. do Tabel pag. 575. nu. 141.

3 Executio fieri non poteſt ex exẽplo exempli producto etiam iudicis auctoritate. Vide Soar. de Paz in Praxi p 4. tom. 1. cap. 1. nu 12 Parlad. lid. 2. rerũ quotid. c. vlt. § 12. limit. 2. nu. 14. Stephan. Grat. d. tract. c. 363. nu. 10. cum ſeqq. Rebuff. ad leges Galliæ 1. to. artic. 2. gloſ. Vnica n. 82. Farinac. in Rotæ nouiſsimis deciſ. 549. Cald. Pereira de Reſolut. emphyt. cap. 17. nu 10. verſ. Infero 8 & de Empt. cap. 35 num. 48. cum ſeq. An princeps in præiuditium tertij poſsit validare exemplar. quia nõ te petitur originale? vide Cabedũ deciſ. 77. num. 4. p. 2. vbi reſoluit quod non & citat Pinel. in Rub. de Reſcind. vend. p. 1. nu. 13. verſ. Infertur ex ijſdem

4 In text. ibi (*porque naõ a offerecendo logo, &c.*) Secus ſi ſcriptura ſit pœnes partem, quia tunc ſufficit dicere quod ea non præſentat quia eſt pœnes partem, ex Bart. in l. Si legatum ff de Edendo. & Iaſ. in l. 2. nu. 2. ff. eod.

AD

AD §. XXIII.

1 Vide Bart. in l. fin. n. 2. verſ. Tertio quod reus edat Cod. de Edendo, quem refert Chrirchou. tom. 1. Cõmunium Opin. lib. 2. tit. 1. num. 10. pag. 279.

2 In text. ibi (*hauerà logar na replica do autor*) Nota ad replicationem fundandã teneri reum actori edere inſtrumenta, Succin. reg. 149. verſ. Tertio fallit Valaſc. de Iure emphyt. q. 8. n. 8. Quia ius actoris in replicando procedit à pari cum iure Rei in excipiẽdo vt notant cõmuniter Doct. in l. vlt. Cod. de Edendo, Farin. Frag. criminal. p. 7. lit. F. n. 166.

AD §. XXIIII.

In text. ibi (*condenarà a parte que o allegou*) Ex eo quia pars ſemper opponit, iudex tamen ex officio non poteſt defectum allegare, vel opponere ex Gom. tom. 2. Vari. cap. 11. nu. 17. propè finem verſ. Item adde quod licet ſolemnitas Simoncel. de Decret. minor. lib. 7. tit. 7. inſpect. 3. n. 35. quos refert, & ſequitur Steph. Grat. Diſcept. Forenſ. cap. 268. n. 16.

AD §. XXV.

Statuit ad hoc quod vbicunque reus fecerit mentionem in ſuis articulis de aliqua ſcriptura illam offerre tenetur ſicut & actor l. 1. ff. de Edendo, aliás articuli deleri debent nouiſſime Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitaniæ lib. 3 cap. 9. nu. 2. & limitat niſi talis ſcriptura ſit penes partẽ aduerſam, vel niſi ſcriptura de qua fit mentio fuerit inter alias perſonas, nam poteſt articulari de illa etiam ſi non offeratur vt tradit Valaſc. de Iure emphyt. q. 7. n. 35. Vel niſi petatur licentia ad articulandum de tenore illius, & de eius amiſsione prout in ſupremo Senatu iudicatum refert Mendez à Caſtro vbi proxime.

AD §. XXVI.

In text. ibi verſ. (*porẽ, &c.*) Per hanc Ordin. *ſe dà tempo conueniente, & conforme à diſtancia dos lugares, para virem os papeys que eſtão fora do Reyno, & ſe manda entretanto ſobreſtar na cauſa, atè que venhão dentro no tempo que ſe aſsina, & iſto jurando a parte, que não pode contrariar ſem elles*, quod praxi receptum dicit Melch. Phœb. Areſto 72.

AD §. XXVII.

In text. ibi (*não hauerà artigos accumulatiuos, nẽ dependẽtes, &c.*) Idquè optima ratione, quia reliqui articuli ad cauſas protrahẽdas potiùs quam expediendas ſolent inſtitui, vt aduertit Ioann. Martinz à Coſta in addit. ad formam libell Caminhæ annot. 42. fol. 48. verſo.

AD §. XXVIII.

Dubitatum fuit, *ſe indo a cauſa per appellação aos Ouuidores dos ſenhores, ſe podia o ditto Ouuidor conceder licença para artigos de noua razaõ. E determinouſe, que ao ſupremo Senado sòmente pertencia pedir, & conceder eſtas licenças para ſe articular de nouo*, teſte Melch. Phœb. tom. 1. Areſto 21. Senatui Supplic. ſtatuit.

AD §. XXIX.

In text. ibi (*naõ hauerà mays artigos de hũa, & outra parte*) Non procedit in exceptionibus in Chancellaria oppoſitis ſecũdùm Cab. p. 2. Areſto 51.

Digitized by Google

AD §. XXX.

1 In text. ibi (*não ſe abrirà a concluſaõ*) Quando dicatur concluſum in cauſa, vide latè Menoch. de Præſumpt. lib. 2. q. 63. Concluſionis in cauſa reuocatio, an, & quomodo probetur, ex eo quod iudex admiſit articulos partis aduerſæ, vide latè Maſcard. de Probat. concl. 1279. per totam.

2 Nota quod priuilegiati etiã poſt concluſionem in cauſa per reſtitutionem in integrum, iura ſua interueniendo, inducere, & probare poſſunt, ita cenſuiſſe in facti contingentia Senatum Neapolitanum teſtantur Cæſar. Vrſill. ad Afflict. deciſ. 235. n. fin. & Franc. Viui. deciſ. 291. n. 7.

AD §. XXXI.

1 In text. ibi (*antes de ſe dar lugar à proua*) Intellige ſuper caſu principali, non autem ſuper aliquo incidenti ex Cabed p. 2. Areſto 49.

2 In text. ibi (*& naõ ſe ſobreſtarà no primeiro feito, &c.*) Intellige quando allegatur oppoſitio poſt datam dilationem ad probandum, vel in cauſa appellationis, vide D. Barboſ. in l. Si alienam n. 16. & 17. ff. Soluto matrim. Et an oppoſitio admittatur quia agitur interdicto vnde vi? Dic quod ſic, vide Panorm. in cap. in literis n. 33. de reſt. ſpol. Menoch. de interdictis Rom. Recuper. nu. 372. & Ioſeph deciſ. peruſ. 26. num. 22. & deciſ. 39. nu. 5. Gregor. ad l. 27. tit. 2. p. 3. verbo *O otro qualquier*, & l. 18. tit. 10. p. 7. verbo *Alguno*.

AD §. XXXII.

In text. ibi (*ſerà obrigado a tomar o feyto nos termos em que eſtiuer.*) Nota quod interueniens non niſi in eodẽ litis ſtatuto, in quo lis ipſa inter actorem, & reum tempore interuentionis conſiſtit, admitti debet cap. Hi qui. Vt lite pendente Clem. Conſtitutionem de Electi. Vide Franc. Marc. deciſ. 161. num. 4 p. 2. Crauet. conſ. 997 n. 225. Menoch. conſ 319. Surd. deciſ. 60 nu. 6. Barnab. Cornazan. Lucenſi deciſ. 215. num. 8. Cou. Pract. cap 13 à nu. 1. Ioſeph Ludou. Peruſ. deciſ. 26. n. 3. & 25. D. Barboſ. in l. Si alienam á nu. 17. & in l. Maritum n. 84 ff Soluto matrim. Cabed. p. 2. deciſ. 97. nu. 14. Et quatenus is oppoſitor petit rem ſibi adiudicari videtur ſuſtinere vices actoris ex Oz iſc. conſ. 5. nu. 21. D. Barboſ d. l. Si alienam nu. 17. verſ. Vltima. Cabed. p. 2. deciſ. 97. n. 13. in princ. vbi n. 14. aſſerit adſiſtentem non poſſe teſtes producere in iudicio poſt publicationem atteſtationum, etiamſi adſiſtens ignorauerit cauſam agi, aut teſtes produci, de quo vide Cæſar. Vrſill in addit, ad Afflict. deciſ. 235. ſub n. 1. Farin. in Praxi crim. q. 75. cap 4. nu. 135. idem in deciſionibus Rotæ nouiſsimis deciſ. 441 nu. 3. quod tamen limitandum aſſerit in minore, vel fiſco, quibus per reſtitutionem licebit ea allegare, & probare, quæ principis non poteſt Cabed. d. deciſ. 97. n. 15. in fine.

AD §. XXXIII.

Nota quod pendente quæſtione falſitatis tã in perſonam partis, quàm in perſonam teſtiũ debet ſuperſederi in cauſa ex Bald. in l. 1. Cod. qui accuſare non poſſunt, Clar. lib 5. §. fin. q. 2. nu 4. Menoch. conſ. 301. nu. 29. Farin. in Praxi crimin q. 100. nu. 66. cum ſeqq. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 394. n. 29.

AD

AD §. XXXIIII.

In text. ibi (*darà ao procurador*) Vide Fatin. in Praxi crimin. p. 3. q. 105. n. 239. pag. mihi 472. Secùs ſi pars ſe ſubſcribat ex Caſſan. in Catalogo gloriæ mundi p. 1. conſid. 34. verſ. Ex hac concluſione fol. 13. & procedit hic text. quamuis poſtea pœniteret, & retractaret ex Bonacoſ. Communium crimin. p. 1. verbo Capitulum fol. 18. verſo. Aduocati à canina facundia ſe temperare debent, vt aſſerunt Crauet. in conſ. pro Genero aliás conſ. 1000. num. 378. Viui. Neapol. deciſ. 123. n. 13.

AD §. XXXV.

In text. ibi (*alguũs artiguos, em todo impertinentes*) Pars enim inepta libelli non vitiat illud quod in eodem libello apte eſt poſitum, vt per Ioan. Coraſ. Tholoſ. deciſ. 29. Sichard. conſ. feudali 9. n. 95. cum ſeqq. Poterit tamen aduerſa pars ante dilationem, de qua in iſto §. agitur aſsignatũ vti remedijs Ordinationis, de quibus infra hoc libro tit. 54. §. 12.

AD §. XXXVII.

1 In text. ibi (*em todas as cuſtas do tal retardamento*) Retardari proceſſus expenſas, liti moram faciens, refundit. l. Non ignoret 4. Cod. de fructibus, & litium expenſis, cap. finem litibus 5. de dolo, & contum Gail. cent. 1. obſeruat. 151. n. 15. Mynſing. cent. 1. obſeruat. 45. Crauet. conſ. pro genero 1 nu. 380. Et retardans proceſſum tenetur ad intereſſe Aym. conſ. 134. n. 49.

2 In text. ibi (*ſem mays lhe ſerem tornadas, &c.*) Vide Bellacomb. tom. 2. Communium Opinion. lib. 7. tit. 13. n. 54. pag. 257. Rebuff. tom. 3. ad leges Galliæ tract. de Expenſis art. 5. gloſ. Vni. n. 57. pag. mihi. 888.

3 In text. ibi (*não ſeja ouuido*) Deſumitur ex l. Sancimus Cod. de Iudic. d. l. Non ignorat, vide Rebuff. in tract. de Except. n. 127. Intellige oppoſita exceptione per partem, quia quando lex dicit quod actio alicui non detur, vel non audiatur; intelligitur oppoſita per partem exceptione ex Angel. in l. Venditione nu. 2. Cod. de Vſucap. pro empt. & ibi Cæpol. n. 2. Aretin. conſ. 85 nu. 5. & ante eos, Bart. in l. Cum lex n. 9. ff. de fideiuſſor. Brunor. à Sole in locis communib. verbo fideiuſsio n. 1. Gutier. Pract. lib. 1. q. 96. nu. 11. Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 6. n. 72. Surd. deciſ. 57. Gonzal. ad reg 8. Cancel. gloſ. 56. n. 93. & gloſ. 66. n. 45.

AD §. XXXVIII.

In text. ibi (*nunca de tal condenação auerà appellação, nẽ aggrauo*) In his caſibus, in quibus Ordin. iubet fieri cõdemnationem expenſarum ſi iudex non condẽnet, poteſt grauamen interponi, quia grauatus agit de Ordinatione citata & non obſeruata, ab omiſſa tamen condemnatione expenſarum victor appellare poteſt vt per Succin. reg. 40. verſ Fallit 23. & reg. 538. Bernard. reg. 785. Cou. Practic. cap. 27. n. 5. Gutier. Practic. lib. 1. q 147. à n. 1. Gam. deciſ. 65. Cabed. p. 1. Areſto 78. vbi etiã, *que nas cuſtas, quando ſe appella, não ha alçada.* D. Barboſ. in l. Eum qui temere n. 180. cum ſeqq ff. de Iudic. Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 50. n. 1. & 2.

AD §. XXXXI.

In text. ibi (*& ſe vier algum aſsiſten-*

te) Vide Cabed p.2. Areſto 86. Et iſte repelletur á teſtimonio ex Rebuff. de reprobat. teſtium num. 21. An aſsiſtens poſsit appellari à ſententia? Vide Bernard. Græuæum ad pract. Camer. Imper. lib.1. concl.122. n.8.

AD §. XXXXIII.

In text. ibi *(durando o termo da dilação)* Similis Ordin. infra hoc lib. tit. 54. §. 16. latiſsimè de intellectu huius Ordinar. Cald. Pereira quæſt. forenſ. lib.1. q.4. per totam vbi n.13. cum ſequentibus, aſſerit ſufficere inſtrumenta in termino probatorio verbaliter ſaltem producere, dummodò ſtatim poſt lapſum terminum, illa realiter offerat, & non procedere, hoc refert, ſi iudicis præcepto caueatur quod intra terminum producantur inſtrumenta ſub comminatione quod, illo elapſo, ampliùs non admittentur.

AD §. XXXXIIII.

In text. ibi *(ſejão auidos por lançados &c.)* Notatur ad hoc quod in praxi receptum eſt neceſſariam non eſſe accuſationem contumaciæ, ſed ipſo iure, abſque petitione partis, elapſo termino ab ipſo ſcriba dari mandatum de capiendo proceſſum contra aduocatum, & ſi in illo non reperiatur reſponſio remanet pars repulſa, & progreditur in cauſa, niſi pars reiecta alleget impedimentum ex clauſula generali, vt per Mendex à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan. lib.3. cap.10. num.2.

AD §. XXXXVI.

Non habet locum in interlocutorijs poſitis ſuper ordinando proceſſu ſuſpicionis, quia cum non detur inſtantia appellationis, in qua grauamina à definitiua poſsint reparari, poterit interponi grauamen ab illis interlocutorijs, & mandatis iudicialibus per ea, quæ notant, Ozaſc. deciſ.25. num.14. Surd deciſ. 27. num. 10. Vincent. de Franch. deciſ.408.

Ad tit. 41. Ordinat. Regiæ. *In antiq. tit. 22.*

Das ſuſpeições poſtas aos julgadores.

1 DE ſuſpicionibus iudici proponendis, vide Doct. in cap. Repellantur, & in cap. Cum oporteat de Accuſat. & in l. Apertiſſimi Cod. de Iudic. latè Aufrer. tract. de Recuſat. Rebuff. tom.3. ad leges Galliæ tract. de Recuſation. Menoc. de Arbitr. caſu 152. Stephan. Grat. Diſcept. Forenſ. cap.100. Fr. Ludou. Miranda de Ordine iudic. q.20. art. 2. concl.1. & 2. P. Molin. de Iuſtit. tom.6. diſp.23. Fr. Paulin. Berti. Lucenſ. in praxi criminali. Regular. tit. 3. cap. vnico per totum. Mol. in Emporio iuris p.1. tit.2. à num.184. cum ſeqq. Curia Philip. p.1. §. 7. Amat. Roder. in tract. de modo, & forma videndi, ſeu examinandi proceſſum cap.10. à nu.36. Curi. Philip. p.1. § 7.

2 Durum eſt, ſuſpecto ſub iudice, litigare vt per Crauet. conſ.132 n.25. Tiber. Decian. reſpon.26. num.12. vol.1. & reſpon. 110. num. 6. vol.3. Greg. l.22 per text. ibi tit.4. part.3. Amat. Roder. d. cap.10. n.37. Pacian. de Probat. lib.2. cap.45. n.1 cũ ſeqq. Seraph. de priuilegijs Iuram. priuil. 7. nu.1. Perez l.1. in princ. tit.5. lib.3. Ordin. Et argumentum de recuſatione ad appellationem validũ eſt vt per Gutier. Pract. lib.1. q.94. n.4.

Summus

Summus Pontifex. 3 Summus Pontifex non poteſt recuſari. Vide Zerol. in Praxi Epiſcop. p. 1. verbo Papa pag. 269. Morl. in Emporio iuris p. 1. tit. 2. in prælud. num. 188.

Imperator. 4 Nec Imperator, vide Lancelot. de Attent. p. 2. cap. 6. n. 41. Caualcan. p. 2. deciſ. 28. n. 111. Pacian. d. cap. 45. nu. 94. Et iudices non ſuſpectos de honeſtate dare debet, Menoch. conſ. 94. n. 12. Nec Princeps non recognoſcens ſuperiorem, Stephan. Grat. Diſcept. Forenſ. cap. 4. à n. 24.

Legatus à latere. 5 Nec Legatus de latere, vide Nau. conſ. 1. de Appellat Frat. Paulin. Berſi. Lucenſ. d. cap. Vni. nu. 13. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 4. n. 23. cum ſeqq.

Inquiſitor 6 Nec Inquiſitor contra hæreticam prauitatem, cum grauiſsimus, æquiſsimus, probatiſsimus, & prudẽtiſsimus eligi præſumatur, Franc. Rip. tract. de peſte p. 3. n. 140. Rojas in ſingularibus Fidei ſing. 100. incip. Inquiſitores non poſſunt, & in tract. de hæret. p. 2. rit. de priuilegijs Inquiſit. nu. 435. Menoch. de Arbitr. q. 37. n. 40. Sed contra imo poſſe recuſari, Inquiſitorẽ admittere videntur, Simanc. de Catholicis inſtit. tit. 17. n. 51. & 52. Peña in addit. ad directorium Inquiſit. p. 3. commento 30. n. 120. pag. mihi 432. Azeued. l. 1. nu. 43. tit. 16. lib. 4. nouæ Recop. Cabed. p. 1. deciſ. 64. n. 8. Fr. Paulin. Bert Lucenſ. d. cap. Vni. n. 12. Piam. de Ord. iud. ſancti Officij lib. 3. q. 4. n. 54.

Conſiliarius Regius. 7 Nec conſiliarij Regis, Chancellarius maximus, & expeditores ſacri palatij, niſi in caſibus, in quibus iudices ſunt. Cabed. p. 1 deciſ. 64. nouiſsimè Mendez á Caſtro in Praxi ſeculari Luſitaniæ lib. 3. cap. 19. num. 21.

8 Plures recuſationis, ſeu ſuſpectionis cauſas inuenies apud Greg. l. 22. verbo Pot ſy meſmo tit. 4. part. 3. Bellacomb. Cacheran. & alios tom. 1. Commun. Opin. lib. 3. tit. 1. à nu. 136. cum ſeqq. pag. 369. Bologn. Caualc. deciſ. 28. lib. 2. Thom. Triuiſan. Venetiæ deciſ. 64. p. 2. Maſcard. de Probat. concl. 951. Marant. de Ordine iudic. p. 6. num. 24. pag. 425. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 1. collect. 83. Stephan. Gratian. d. cap. 100. à num. 13. Perez ad lib. 3. Ordinam. titul. 5. Valaſc. de Partit. cap. 9. num. 18.

9 Iudex poteſt recuſari ne iudicet in cauſa filij ſpiritualis, ex Tiraq. in l Si vnquam verbo Suſceperit liberos num. 28. & Surd. de Aliment. tit. 1. q. 11. n. 10. quos refert, & ſequitur Stephan. Gratian. d. cap. 100. nu. 19. Rebuff. n. 29.

10 Item iudex recuſatur ſi eſſet cõmenſalis vnius ex litigantibus ex Abb. ita aſſerit Stephan. Grat. d. cap. 100. n. 22. Rebuff. d. tract. de Recuſarion gloſ. Vni. art. 9. n. 26.

11 Aduocatus non poteſt eſſe iudex in eàdem cauſa, in qua aduocatus fuit, & poteſt in ea, vt ſuſpectus recuſari, Rebuff. d. art. 9. n. 31. Cabed. p. 1. deciſ. 20. D. Garſi. Maſtrillo Siciliæ deciſ. 151. n. 35. & 41. nouiſsimè Camil Borrell. in Sum. deciſ. tit. 65. de Aduocatis nu. 125. Steph. Grat. d cap. 4. n. 3. vbi nu. 21. dicit quod ſi aduocatus pronuntiaret ſententia non fierit nulla, niſi fuiſſe recuſatus vt ſuſpectus, & allegat Aym. conſ. 199. num. 14. Intellige vt poſsit recuſari ab eo tantum, contra quem fuit aduocatus, non ab alio, pro quo poſtulauit ex Stephan. Gratian. d. cap. 4. num. 6. vbi nu. 7. dicit quod ſi priùs ſententiam tulit, poſſet in eàdem cauſa eſſe aduocatus defendendo quod iudicauit, de quo etiã Auiles ad cap. 3 Prætor. & Morl. *Aduocatus.*

Digitized by Google

in Empotio iuris p.1.tit.2.q.6.in fine. Et aduocatus nullus poteſt eſſe in cauſa, in qua pater vel filius eſt iudex, Curi Philip.p.1.§.6.n.9.

Aſſeſſor iudicis. 12 Aſſeſſor iudicis non poteſt eſſe aduocatus in cauſa clientuli ex Stephan.Gratian.d.cap.4. nu.5. Et de pœna aduocati, qui dicit ſententiã pro clientulo, tanquam iudicis aſſeſſor, vide Cald. Pereira in cõment. ad l.Vni. Cod.ex delictis defunct. p. 4. n.35. Et de aſſeſſore ſuſpecto Menoch.de Arbitr.lib.1.q.73. nu.4. & quod iudex poteſt recuſari ſi eius aſſeſſor eſt ſuſpectus, aſſerit Card. in Praxi iudicum verbo Iudex n.23. & de aſſeſſore quod poſſit recuſari Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ p.2.q.14.n.41.

13 Iudex recuſari poteſt in cauſa ſuæ amaſiæ ex Rebuff. d.art.9. n.35. & num 36. aſſerit ſe vidiſſe recuſari quendam iudicem iuuenem luxurioſum, in cauſa pulcherrimæ mulieris facilè cadentis, & n.37. quod iudex recuſari poteſt, qui parti minatu fuerat.

14 Deindè recuſari poterit iudex qui animi ſui oppinionem aperuerit, vel votum ſuum propalauerit, reſoluunt Maynar.deciſ.94 Menoch. conſ.94.nu.14. Stephan.Gratian.d. cap.100.n.57. Valaſc de Partit.cap. 9. num.21. Viui.deciſ.36. nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 5. collect.1526.

15 Recuſari etiam poteſt iudex, vt ſuſpectus ſi audit partem ſecreto, vel in aure ſecum alloquentem, niſi ſtatim referat quod audiuit ſecretè. Vide Gregor.l.8.verbo A las orejas tit.4.part.3. Ludou.Rodolphin.poſt tract.de abſoluta Principis poteſt. concl.8.per totam.

16 Arbiter iuris, poteſt recuſari, prout iudicatũ refert Melch.Phœb. deciſ.77.â n.11.vbi n.16.extendit ad Decuriones. Garſi. Maſtrill. Siciliæ deciſ.91.n.7. Cæſ.Barzi.Bonon. deciſ.63.n.18.& 19. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit.63.de Comprom.n.394.

17 Caput Conſilij ſuſpectum (ſi amoueri non poteſt quin totum Conſilium amoueatur) totum Conſilium redditur ſuſpectum, vide Menoch conſ 94.n.11. Ioſeph. Ludou. deciſ.108. Proſper. de Auguſtino in addit.ad Quarant. in Summa bullarij verbo Conſilium prouinciale n. 12. Boer.deciſ.269.n.1.

18 Arbitratores ſuſpecti allegari poſſunt Gar.Maſtrill.d.deciſ.91.nu. 4. & 7. Anton.de Ajerue in tract. de Partitione bonorum p. 1. cap. 4. n.9. Camill.Borrell. de Comprom. §.2.gloſ.4.n.145.& § 4.gloſ.3.n.2. & nouiſsimè d.tit.63.n.395. cum ſeqq.

19 Similitudo nominis non inducit ſuſpitionem, ſed quandam affectionem ex l.Cum filius §.Pater ibi nepoti meo plus tribuas in honorẽ nominis mei ff. de legatis 2. vide Tiraq.ad l.5.connub.n.27. Rebuff. de Verborum ſignifi.pag.508.Gonzal.ad reg. 8.Cancel.gloſ.8. nu.104. Sic etiam de patria Rebuff. de reprobar.reſtium n.359. & Nauar. in cap.Cum contigat 10. cauſa nullit. n.4. Fr.Ludou. Mirand. de Ordine iudic.q.4.art.6.in fine. Sic etiam ſimilem cauſam habens eſt ſuſpectus, vt per Bonacoſ. Commun. crimin. p.1. verbo Similitudo fol.152. Maſcard.de Probarion concl.1357.n.54. Bobadil.in ſua Politica lib.5. cap.2. num.53.

20 Scholaris ſi habeat ſuſpitionẽ contra aliquem Doctorem, ſeu Chãcellarium, in examine ſuo poteſt eum, vel eos, qui ſibi exiſtunt, ſuſpecti recuſari. Vide Perez l.1. verſ.Itẽ recu-

recuſari tit. 5. lib. 3. Ordin. pag. 567. Rebuff. de priuilegijs ſcholaſt. priuil. 87. & 88. Morl. in emporio iutis p. 1. tit. 2. in prælud. n. 196.

Amicitia inducit cauſam recuſationis

21 Amicitia inducit cauſam recuſationis ſi ſit maxima, vide Tiraq. de pœnis temper. cauſa 21. n. 5. Maran. de Ordine iudic. p. 6. actu 2. nu. 71. pag. 427. Rebuff. tom. 3. ad leges Galliæ art. 9. gloſ. Vni. nu. 29. Bellacomb. tom. 1. Communium Opin. lib. 3. titul. 1. de Iudic. n. 142. pag. 370. Stephan. Gratian. d. cap. 100. n. 19. & cap. 200. n. 2.

22 Inimicus iudex etiamſi dolo partis, recuſatur ex Rebuff. d. gloſ. Vni. n. 13. cum ſeqq. & n. 16. quamuis non ſit inimicus capitalis, vel eſſet inimicus vtriuſquè partis, & nu. 20. quod etiam recuſatur ſi crebro cum inimicis conuerſaretur ludendo, bibendo, & cum illis pernoctando.

23 Indè iudex, qui differt partem ſalutare, prout antea ſolebat, poteſt vt ſuſpectus recuſari, vide Dom. Gar. Maſtrillo Siciliæ deciſ. 151. nu. 49. p. 2. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 284. nu 26. cum ſeq. & tom. 3. cap. 538. n 57. Et inimicitia præſumitur quando quis non alloquitur, nec ſalutat eum, quem priùs alloqui, & ſalutare ſolitus erat ex Farin. in Praxi crimin. q. 49. n. 54.

24 Quid ſi deniq; recuſentur omnes vt ſuſpecti, adeo quod non inuenitur qui poſſit iudicare? Dic quod non poterit vltra numerum tertium recuſare propter infinitatem vitandam arg. cap. Licet dilectus de teſtib. vbi Felin. in fine. Et recuſans omnes ſuſpectos de ciuitate præſumitur facere in fraudem Perez l. 1. tit. 5. lib. 3. Ordin pag. 566. Gregor. l. 22. gloſ. *Por ſi miſmo*, tit. 4. part. 3.

25 Princeps poteſt remouere ſuſpitionem, & committere cauſam ea remota. Vide Rebuff. de Recuſat. in præfat. q. 3. num. 9. Robert. de attent. in præfat. num. 67. Azeued. l. 1. num. 2. tit. 16. lib. 4. nouæ Recopil. Petr. Anton. de Petra in tract. de abſoluta Principis poteſt cap. 6. n. 35. Morl. in Emporio iuris p. 1. tit. 2. in prælud. nu. 186. cum ſeqq. Melchi. Phœb. deciſ. 77. num. 7. cum ſeqq.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

Exceptio ſuſpicionis debet allegari ante litem conteſt.

1 In text. ibi (*antes que reſponda à demanda principal*) Concordant l. Aperꝉtiſſimi ibi antequàm lis inchoetur Cod. de iudic. c. Paſtoralis vbi gloſ. & Doctor. de Except. & Ord. tit 49. §. 1. infra hoc libro. Vide Rebuff. tom. 3. ad leges Galliæ art. 1. gloſ. 2. Perez l. 1. verſ. Iſta exceptio titul. 5. lib. 3. Ordin. pag. 572. Viui. Neapol. deciſ. 390. n. 8. Morl. in Emporio iuris p. 1. tit. 2. in prælud. num. 198. Bonacoſ. to. 1. Comun. Opin. lib. 3. tit. 1. num. 187. pag. 373. Soar. de Paz in pract p. 1. tom 1. temp. 10. nu. 18. Cou. Pract. cap. 26. num. 2. Amat. Roder. in Pract. cap. 10. num 70 D. Barboſ. in l. Si quis ex aliena num. 74. & 79. ff. de iudic. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Recuſatio num. 1. & verbo Iudex num. 22. Mynſing. cap. Quoniã contra 11. num. 61. de Probat. Ruland. de Commiſſar. lib. 2. cap. 15. ante num 9. p. 1. Rebuff. in tract. de Exception. num. 254, vbi aſſerit cum Bald. quem citat recuſationem iudicis eſſe ianuam defenſionis, & ſi non compareat reus poteſt poſtea recuſare iudicem procedentem ad vlteriora, licet facta valeant. Vide Surd. deciſ. 26. num. 14. Cabed. 22. num. 8. cum ſeq. p. 1. Fr Ludou. Miranda de Ordin. iudic. q. 20. artic. 2. concluſ. 1.

Digitized by Google

2 Recuſatio iudicis poteſt à partibus renuntiari Perez ad l.1. verſic. Quæro 9.tit.5.lib.3.Ordin.pag.567.

Minor poſt ſententiam latã poteſt iudicem recuſare per reſtit.

3 Minor tamen etiam poſt ſententiam latã poteſt iudicem recuſare per viam reſtitutionis, vide Palat.in repet. cap. §.25.num.9.verſ. Ampliauis quinto. Gutier. Practic.lib 1. q.52.ad finem, faciunt traditæ per Innocent. & ſcribentes in cap. coram de in integrum reſt. Cou.Pract. cap.26.num 4. Menoch.remed.vlt. retin.num.55.& faciet tit. Cod. Si aduerſus rem iudic.& Ord.infra tit. 88 in princip.& ita iudicatum audiui in Senatu Supplicationis in cauſa monaſterij Dominæ noſtræ à Gratia vrbis Olyſiponenſis. Reſtituitur enim ob omiſſam ſuſpitionis allegationem, vide Vincet.de Franc.deciſ. 431.quem refert Aloyſ.Ricci.in collect.deciſ.p.1.collect.83. in fine Ceuall.in tract.de cognitione per viam violentiæ p.2 q 14.num.30.

4 In text.ibi (*ſaluo ſe houuer ſuſpeição de nouo, &c.*) Vide Maſcard. de Probat. concl 952. nu.35. Bernard. Muſcatel. in ſua Praxi aurea ciuili Neapol.p.2 gloſ.Competens nu.55. Amat.Roder.d.cap.10.num.70. Ea enim quæ de nouo emergunt nouo indigent auxilio l.de ætate § Ex cauſa ff.de Interrog.action. Et ſuper hoc deferendum iuramentum ab ipſo recuſato ex notatis per Speculat. lib.1.tit de Recuſat.§. Effectus nu.31. Aufrer. in tract. de Recuſat. pen. quæſito. Stephan. Gratian.Diſcept. Foreſ. cap. 100 n. 31 vbi n.32 ampliat etiam poſt concluſum in cauſa, dummodo cauſa recuſationis habuerit ortum poſt concluſionem.

5 Limita ſi iudex ſit electus de eiuſdem partis concenſu per text. in Auth Offeratur Cod de litis conteſt. & in cap. Cum olim de cauſa poſſeſſ. qui tamen intelliguntur ſecundùm Panorm. ibi niſi ex noua cauſa. Vide Alex.in l. Quia poterat n.5.ff.ad Trebel. Marant de Ordine iudic.p.6.actu 2. num.76. pag.427. Maſcar.d.concl.952.n.42. Azeued. ad l.7.tit.18.lib.4.nouæ Recopil. nu. 62. Valaſ.de Part.cap.9.n.23. & 24.

6 In text.ibi (*porque pareça hauer consentido no juyz*) Comparendo poſtea coram eo, & proſequendo litem arg. cap. Gratum de Officio deleg.reſoluunt Marant. de Ordine iudic. p.6. actu 2.verſ.Recuſatio nu.75. Amat. Roder.in Pract.cap.10. nu.69. verſ. Contrariam, Stephan.Gratian.Diſcept Forenſ.cap.100.n.27.vbi n.28. limitat ſi fuit facta poteſtatio de nõ conſentiendo. Idem ſi pars ſciat procuratorem à ſe conſtitutum reſpondere, & non contradicat, quia redditur validum quidquid geſtum fuerit ex Palat. in repet.rub. §. 68. nu.25. Vnde remedium hoc contra iudicem ſuſpectum quod recuſari valeat à partibus renuntiari poteſt, vt cum Perez reſoluit Amat Roder. d.cap.10.n.69.

7 Dubitatum fuit in ſupremo Senatu, *ſe o juyz, poſto que recuſado, ou julgado de ſoſpeito, podia cometer em audiẽcia a hum aduogado os requerimentos que ſe fizerem ſobre a cauſa, em que eſtà recuſado. Iulgouſe no anno de* 1611. *que o podia fazer, porque niſſo não ſe exercitaua juriſdição*, teſte Melch.Phœb.tom.1. Areſto 11.

AD §. I.

Vide Maſcard. de Probat. concl. 956. n.6. Adde etiam quod vbi ſuſpicio eſſet iuris non indiget recuſatione, quia tunc ſententia eſt nulla, quamuis non opponatur, niſi poſt ſententiam ſecundùm Bald. in l.Eos in 1.nu.4. Cod. de Appellat. quem refert

refert Iaſ. in l. Qui iuriſdictioni n. 7. ff de Iuriſd. omnium iudic. Felin. in cap. Cum ordinem n. 13. de Reſcrip. & Abb. in cap. Cum veniſſent de Iudic. Gregor. ad l. 22. verbo *Por ſy miſmo* in med. tit. 4. part. 3.

AD §. II.

In text. ibi (*primeiro porà a recuſação*) Similis Ordin. infra hoc lib. tit. 49. §. 1. vbi dicam.

AD §. III.

Vide Gerard. lib. 1. controuerſ. forenſ. deciſ. 99. Auend. lib. 2. ad leges Prætor. cap. 23. n. 13. verſ. Tertiũ quicquid tenuerit, Bart. conſ. 105. n. 5. imò poſſe iudicem recuſari reſpectu futurarum litium per l. 1. Cod. Si quacunque præditus poteſt. In notorijs criminibus, quæ certam, & determinatam habent in iure pœnam, non poteſt iudex recuſari vt per Farin. in Praxi crim. q. 21. n. 129.

AD §. IIII.

1 In text. ibi (*declarando a cauſa, porque o entende recuſar*) Quæſtionem decidit hic legiſlator ſatis controuerſam inter Canoniſtas, & Legiſtas, & amplexus eſt illorum opinionem, quæ tenent ſuſpitionis cauſam eſſe exprimendam, obſeruat gloſ. verbo Recuſare in vlt. intellectu l. Apertiſsimi Cod. de Iudic. Specul. ſub tit. de Recuſat. §. Qualiter nu. 5. Vide tamen Rebuff tom. 3. ad leges Galliæ ſub tit. de Recuſation. art. 1. gloſ. 5. Perez l. 1. art. 5. lib. 3. Ordin. pag 565. Cardoſo in Praxi iudicum verbo Recuſatio n. 4. Lancelott. de Attent p. 2. cap. 6. nu. 24. Farin. lib. 1. conſ. 17. nu. 16. p. 4. Amat. Roder. in Practica de modo, & forma videndi, ſeu examinandi proceſſum cap. 10. n. 45. Montalu. l. 9. tit. 7. lib. 1. fori in gloſ. 1. Ceuall. commun. q. 347. Cou. Pract. cap. 25. n. 1. Nau. in cap. Cum contingat decima cauſa nullit. nu 1. Damhaud. in Praxi ciuili cap. 125. n. 19. Gail. lib. 1. obſeruat. 33. nu. 14. Fului. Pacian. de Probat. lib. 2. cap. 45. n. 89. P. Molin de Iuſtit. tom. 6. diſp. 23. nu. 2. Frat. Paulin Berti. Lucenſ. in Praxi crimin. Regul. titul. 3. cap. Vni. n. 46. Alphonſ. à Villadio. l. 22. tit. 1. lib. 2. *del fuero juzgo* gloſ. 1. á num. 1. Tiraq. de iudicio in rebus exiguis pag 47. verſ. Quid cum tractatur. Ozaſc. Pedam. deciſ. 84. n. 6. Fr. Ludou. Miranda de Ordine iudic. q. 20 art 2. concl. 5. & 6. Morl. in empotio iuris p. 1. titul. 2. in prælud. nu. 199. P. Sanch. de Matrim. lib. 7. diſp. 113. n. 8. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 100. n. 11. Curi. Philip. p. 1. §. 7. n. 3.

2 Si tamen cauſa ſuſpitionis ſit manifeſta friuola iudex poteſt eam non admittere, ſed procedet in cauſa recuſatione nomine obſtante ex Abb. in cap. Cum ſpeciali in fine de Appellat. Perez l. 1. tit. 5. lib. 3. Ordin. pag. 569. Quarant. in Summa bullarij verbo Archiepiſcopi auctoritas pag. 60. Donat. à Fin. tom 1. Communium Opinion. lib. 3. tir. 1. n. 203. pag. 374. Farinac. d. conſ. 17. nu. 16. idem ſi notoriè ſit falſa ex Farin. in praxi crim. q. 21. n. 129.

3 In text. ibi (*deuelha logo intentar por palaura*) Deuiat à iure communi in gloſ. l. Appertiſsimi Cod. de Iudic. Cou. Pract. cap. 25. num. 1. Rebuff. d. tract. de Recuſat. art. 9. gloſ. 1. Azeue. l. 1. n. 12. tit. 16. lib. 4. nouæ Recopil.

4 In text. ibi (*per eſcripto*) Vide Auend. parte 2. Prætor. cap. 23. n. 12. in fine. Perez l. 1. verſ. 14. tit. 5. lib. 3. *Recuſatio in ſcriptis proponēdā*

Ordin,

Ordin.pag. 565. & pag. 568. col. 2. Fr. Ludou. Mirand de Ordine iudic. q.20.art.2.concl.3. Amat. Rodet. in Pract.cap.10.n.47. Rebuff. in tract. Except.n 179. Ruland. de Commiſſar.lib.2.cap.15.ante n.9.p.1 Soat. de Paz in Praxi tom.2.p.1.cap.6.nu.26. Azeued.d.l.1.n.3. Mendez à Castro in Praxi Luſitan.lib.2. cap.7. Curi. Philip.p.1.§.7.n.2. Cardoſ.d. verbo Recuſatio n.5. nouiſsimè Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ p.2.q.14. n.37. Et aduerte, *que primeiro que ſe venha com ſoſpeição por eſcripto, ſe ha de auerbar, & não ſe fazendo aſsi, irà o juyz por diante, & valerà ſeu procedimento: & o juyz da ſoſpeição, poſta ao julgador, pode proceder nella, poſto que o recuſem de ſoſpeito*, prout iudicatum refert Melch. Phœb. Areſto 82.

5 In text.ibi (*feita por aduogado*) Deſumitur ex l. Dominica §. 32. & aduertit Cabed.p.1.deciſ.45.num.8. Quicquid de iure teneat Azeued.d. l.1.n.3. Sufficit ſi aduocatus, cauſas ſuſpicionis, alio ſcribente, dictet, & ſubſcribat, nam paria ſunt aliquid ſcribere, vel ſcriptis per alium, ſe ſubſcribere ex reſolutis per Anton. Gabri.lib.1.Communium Opinion. tit.de Præſumpt concl.3. Cened.ad Decretal.collect.71.n fine.

6 Aduocatis maximè attendere debet, ne verba aliqua iniurioſa ponat, quæ ſi probare non poterit, tenebitur actione iniuriarum, vide Bajard.ad Clar. §. fin.q. 43. num.7. Caualcan.p.2.deciſ.28.nu.108. Farin.in Praxi crimin.p 3.q 105.n.233. cum ſeqq.pag mihi 472. Nec tenebitur iudex recuſatus deponere poſitioni criminoſæ ex Stephan.Grat. Diſcept.Forenſ.cap.100.nu.47. vbi citat Theſaur.deciſ.6.

7 In text.ibi (*& não poderà depoys nomear outras*) Si tamen minor fuerit recuſans, vel alius, qui beneficio reſtitutionis vtatur, poterit poſt teſtes nominatos, alios nominare, & producere beneficio teſtitutionis iuxta reg.l.Minor 25.annis omiſſam ff. de Minorib. cum notatis per Ozaſc. Pedam.deciſ.87.nu.3. Azeued. l.4. n.4.titul.9.lib.4.nouæ Recopil. Sed contrarium in ſupremo Senatu anno Domini 1614. dicit iudicatum Melch.Phœb.Areſto 60. *Senatus Supplicat. iudicauit.*

8 In text.ibi (*porque procedendo por eſſe meſmo feito, ſerà nenhum tudo o por elle proceſſado*) Nota quod ipſo iure proceſſus eſt nullus vbi iudex, propoſita ſuſpetione, procedit in cauſa ex Bart. & Alex. in l. Quia poterat ff.ad Trebel.Felin. in cap.Paſtoralis n.10.de except.vbi Abb.n.12. Perez l.1.tit.5.lib.3. Ordin.pag.566.Capell. Tholoſ.q.479. Pereg.Fabio nouiſſ. Roman.deciſ.295.n.1.p.3 lib.2. vol. 3. quem refert nouiſsimè Camill. Borrell.in Sum.deciſ.tit.42.num.31. Rebuff tom.1.ad leges Galliæ tit. de Sentent execut.art.3. n.1. Vanti de Nullit.tit.ex defectu iuriſ.ord.n.140. Lancelot. de Attent.p.2.cap.6. Kirchou. tom.1. Commun. Opinion. lib 3.tit.1.n.168. Azeued. ad l.1. n.8. tit.16.lib.4.nouæ Recop. Seraphin. de priuilegijs Iuram.priuil.7. nu.21. nouiſsimè Ceuall. in tract. de Cognitione per viam violentiæ p. 2. q. 14. n.3.11.& 12. Mendez à Caſtro in Praxi Luſitan. lib.2. cap.7. Amat. Roder.in Pract.cap.10. nu.54. cum ſequentibus.

9 Intellige ſi recuſans opponat de nullitate, cum quilibet actus tendēs in fauorem alicuius, intelligatur eo opponente ex reg. l. Reſcripta vbi gloſ.verbo Præbeatur, & ibi Iaſ.n 3. Cod. de Precibus Imper. Offer. cum alijs, de quibus per Stephan.Grat. Diſcept.

Digitized by Google

Diſcept. Forenſ. cap. 100. nu. 6. cum ſeqq. Inquiſitio formata, vulgo, *deuaſſa*, per iudicem ſuſpectum, aut inimicum eſt nulla, & illa annullata, interim dum alia de nouo fit carceratus, non relaxatur è carcere, quod iudicatum refert in ſupremo Senatu Melch. Phœb. deciſ. 77. à princ.

10 Illud tamen aduertendum eſt, quod ſi excipias de nullitate contra ſententiam à iudice recuſato latam non fidas in ſola nullitate ex recuſatione, niſi adiungas alia, quæ faciant ad merita cauſæ, & quæ probata conuincant te ius bonum fauore, ſententia enim iuſta, non retractatur prætextu nullitatis, niſi ſimul allegetur error, ſeu læſio, vel iuſta cauſa grauaminis, ex Bart. in l. Si expreſsim ff. de Appellat. Roman. conſ. 499. col. 5. Vant. de Nullit. p. vlt. n. 188. Afflict. deciſ. 262. num. 3. Gram. deciſ. 219. & deciſ. 237. & deciſ. 324. Parlad. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. p. 5. §. 2. n. 17. Gonzal. ad reg. 8 Cancel. gloſ. 9. §. 1. in annot. n. 170. cum ſeqq. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 16. n. 35. Valaſc. de Iure Emphyt. q. 6. nu. 14 & conſ. 65. n. 3. verſ. Memoro, & de Partit. cap. 39. n. 72. cum ſeqq & hæc eſt ſalutifera Praxis, qua vtimur, quæ videtur deſumpta ex text. in l. vlt §. vlt. ff. de eo quod metus cauſa, & faciunt quæ infra hoc lib. titul. 75. in Princip. & credo non admittendam, reſolutionem Acacij in comment. ad tit. ff. de Condit. & demonſt. ad l. 1. ibi cũ dies certus nu. 21. aſſerentis quod ſi á notorio conſtet cauſas ſuſpicionis contra iudicem per partem oppoſitas non obſtare illis non attentis, poteſt iudex primitiuus ad vlteria in cauſa procedere.

11 Dubitatum fuit, *ſe nas ſoſpeições ſe pode tirar por teſtemunha a parte per cujo mea ſe poem a ſoſpeição ao julgardor. E ſe julgou no anno de 1614. que ſy*, teſte Melch. Phœb. Areſto 87. *Senatui. Supplic. iudicauit.*

AD §. V.

1 Faciunt quæ Cou. Pract. cap. 26. num. 3. verſ. Cæterum. Vincent. de Franc. deciſ. 431. n. 1.

2 In text. ibi *(mas não per procurador)* Nota quod in alijs caſibus poteſt quis per procuratorem recuſare iudicem ex gloſ. in l. Apertiſsimi verbo Recuſare Cod. de Iudic. Debet tamen habere ſpeciale mandatum vt per Roman. conſ. 220. Azeued. l. 1. n. 5. titul. 16. lib. 4. nouæ Recopil. Ioſeph. Ludou. concl. 30. nu 7. Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 33. conſid. 4. num. 4. Steph. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 100. n. 44. Amat. Roder. in Practica cap. 10. nu 54. Æmill. Verall. deciſ. 168. nu. 2. & 3. lib 1. nouiſsimè Camill. Bottell in Sum. deciſ. tit. 66. de Procurat. num. 83.

AD §. VI.

Concordat apud Hiſpanos l. 4. tit. 10. lib. 2. nouæ Recopil. Vide latè Valaſc. conſult. 115. per totam. Cou. Pract cap. 26. n. 2. & nu. 3. verſ. Cæterum. Steph. Gratian. Diſcep. Forenſ. cap 100. n. 32.

2 Dubitatum fuit, *ſe eſtando as partes louuadas em juyz, por ſer ſoſpetto o que conhecia da cauſa, ſe vindo depoys outro ſem ſoſpeita, ſe ſe auia de tirar a cauſa do juyz louuado.* Iudicatum fuit, quód non Portucal. Senatu anno Domini 1598. Iudic. D. D. Aluaro Vello, & Antonio Gomez Rodauallo.

3 In text. ibi *(para annular o deſembargo, ou ſentença)* Quamuis iudex ſi mortuus ex Cabed. p 1. deciſ. 45. n. 7.

AD

AD §. VII.

1 In text.ibi (*for julgado de ſoſpeito*) Si tamen prætor aliquis ad aliquem caſum criminalem datus à Rege tanquàm ſuſpectus recuſetur loco illius, ſolus Rex alium ſubſtituere poteſt,& ſi contingat ab illo grauamẽ interponi debet pertinere ad Senatores grauaminum, non ad prætotem criminalem, ita conſtitutum fuit Portucalenſi Senatu die 12. Iulij anno Domini 1584. lib. 3. Sphæræ fol. 209.

Senatus Portucal. ſtatus.

AD §. VIII.

1 In text.ibi (*ſem receber appellação, nem aggrauo*) Procedit in iſtis arbitris aſſumptis, in alijs autem iudicibus, ſecùs ex Cabed.p.1 deciſ.207. nu.2. vbi dicit quod poterit à ſententia ſupplicari, ab interlocutorijs tamen latis,in diſcurſu proceſſus,per iudicem ſuſpicionum, poreſt aggrauari ad ſuperiorem vt per Ozalc. deciſ. 25. n.14. Surd.deciſ.27.n 10.

2 In text.ibi (*ſaluo quando julgarem que algum juyz he ſoſpeito,&c.*) Aduerte quod á iudice ſuſpecto non poteſt recedi per appellationem, ratio eſt quia immediata cauſa appellandi eſt ipſum grauamen vt in cap.Vt debitus,& in cap. dilecto de appellat. Sed hic,qui non eſt mihi ſuſpectus,me non grauat,debeo ergó eum recuſare,& ſi recuſationem non acceptat,poſſunt ab eo appellare,quia grauat me, non recipiendo recuſationem legitimam, vt in cap.Super quæſtionum in fine de Officio deleg. Vide Bernard.Græuæ ad Pract. Cameræ Imper.lib.2.concl.33.n.4.

3 In text.ibi (*poderà tirar inſtrumento daggrauo*) Nota quod iudex per ſententiam ſuperioris remotus,tanquam ſuſpectus vni partium poteſt ab huiuſmodi declaratione aggrauare. Ita Surd.conſ.271.n.20. Lancelot.de Attent. recuſat. pendente p. 2.cap.6.nu 54. quos refert,& ſequitur Stephan. Gratian. Diſcept.Forenſ.cap.100.n.48.

4 In text.ibi (*para o Corregedor da Comarca*) Si cauſa principalis coram iudice pupillorum tractetur,dic grauamen interponendum ad prouiſorem,ita iudicatum fuit ſententia ſupremi Senatus.

5 Aduerte quod iudex recuſatione propoſita, aut iudicata, non poteſt iudices nominare ad cauſã principalem.vt per Melch Phœb.deciſ. 90. à princ.vbi nu 20. ad hoc quod eo ipſo, quod iudex ordinarius eſt ſuſpectus, remanet etiam ſuſpectus ab eo delegatus.

AD §. II.

1 De iure etiam communi, iudex recuſatus poteſt compelli reſpondere ſuper articulis ſuſpicionum vt tenet gloſ.celebris in cap.1.de Excep. verbo Siue confeſsi, verſ. Et eſt argumentum, vide Aufrer.de Recuſat.q 9. Rebuff.tom.3.ad leges Galliæ tit.de Recuſat.art.1.gloſ.3. nu.5. Caualcan.deciſ.28. nu.109. & apud Hiſpanos idem conſtitutum eſt l.7. tit.10.lib.2 nouæ Recop.

In antiq. Extraua. que vocatur das ſuſpeições §.6.

2 Limita primò, niſi recuſaretur ob crimen,quia tunc non tenetur ſe ipſum prodere,vide Aufrer. d. q. 9. ad finem,Theſaur.deciſ.6. Curi.Philip. p.1.§.7.n.25. Morl.in Emporio iuris p.1.tit.2.n.vlt.

3 Limita ſecundò,ſi poſitiones ſuſpicionis contineant turpitudinem, quia non tenetur recuſatus illis reſpõdere gloſ.in l.Qui iuraſſe §. Si pater verbo Acquiſiti ff. de Iureiur. Padil.

Digitized by Google

Padil. in l. 2. num. 59. Cod. de Reſcind. vend. Ioan. Garci. reg. 39. numer. 11. Azeued. l. 1. nu. 1. tit. 7. lib. 4. nouæ Recop.

4 Limita tertió ſi in his ſuſpicionibus ageretur de dolo, quia non te netur deponere, ſicut nec criminoſa ex Bart. in l. 1. col. 2. verſ. Scias tamen Cod. de pœna iudicis qui male iud. Perez ad l. 2. verſ. *Por confieſſo*, tit. 4. lib. 3. Ordin.

5 In text. ibi (*& não dando dentro nelles ſeu depoimento, &c.*) Intellige cũ iuramento, quia qui nõ iurauit non videtur perfectè depoſuiſſe ex Bald. in l. 2. §. Quod obſeruari Cod. de iure iur. propter cal. & reſoluunt Bellacomb. to. 2. Commun. Opin. lib. 7. tit. 19. num. 185. pag 302. Bernard. Græuæ ad Practic. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 80. nu. 2. qui etiam tenẽt quod vbi elapſus eſt terminus præfixus, ſicut præſens trium dierum, non admittitur purgatio moræ. Et paria ſunt non facere, aut minus ſufficienter intra tempus ſtatutum, cap. Si quis iuſto verſ. Si autem nullus iuncta gloſ. verbo Admiti de Elect lib. 6. Tirap. de Retract. lig §. 1. gloſ. 10. num. 93.

AD §. XVIII.

Vide Cabed. p. 1. decíſ. 64. nuũ. 7. quod Senatores iuramento poſſunt ſe eximere à munere iudicandi.

AD §. XIX.

In Regno Aragoniæ Iudex recuſatus poteſt cognoſcere de ſuſpicionibus alterius coniudicis ſimul recuſati in eadem cauſa, & refert deciſum Ioſeph. de Seſſe deciſ. 200. quem citat nouiſsime Aloyſ. Ricci p. 5. collectan. 1526. in fine.

In text. ibi (*logo ſeu parceiro fica ſoſpeito*) Dubium fuit an hæc Ordinatio habeat locum in duobus ædilibus conſtitutis iuxta formam Ordin. lib. 1. tit. 67. §. 13. cum ſequenti? Et videtur in illis non procedere quia Ordin. hæc loquitur in duobus iudicibus ordinarijs, iubetque recuſato vno ex his & habito pro ſuſpecto, vt alter etiã ſuſpectus remaneat, & cauſa ad iudices anni tranſacti deuoluatur, in ædilibus autem licet vnus ſit ſuſpectus non ideo alter etiam ſuſpectus manet, imo poteſt procedere ſine coædili, quia cauſæ ad ædiles ſpectantes breuiter, & ſine proceſsibus longis terminari iubentur in Ordin. d lib. 1. tit 68. § 2. Nec verba huius Ordin. conueniunt ædilibus cum de iudicibus ordinarijs tantum agat, & cui non conueniunt verba huius Ordin. nec etiam conuenire debet eius diſpoſitio ex l. 4. §. Toties ff. de Damno infecto, & l. mæuia ff. de Manumiſ. teſtam. l. Ita autem in princip. vbi Bart. ff. de Adminiſt. tutor. Gutier. conſ. 1. num. 8. & Pract. lib. 3. q. 17. num. 327. Et ſi hæc Ordin. voluiſſet vt idem ſeruaretur in ædilibus, expreſsiſſet, iuxta reg. l. Vnica §. Sin autem ad deficiẽtis Cod. de Caducis toll. cap. Ad audientiam in 2. de Decimis, ideoque vno ædili ſuſpecto bene poterit alter de cauſa cognoſcere, non obſtante diſpoſitione huius Ordin. loquentis de iudicibus ordinarijs.

AD §. XXI.

1. In text. ibi (*paſſado o qual tempo, &c.*) Illo enim finito ſententia lata ſuper ſuſpicionibus eſt nulla ex Vezin: tom. 1. Commun. Opinion. lib. 5.

Aa tit. 1.

Digitized by Google

tit.1.num.27. pag.375. Et in ſupremo Senatu anno Domini 1617. iudicatum fuit huiuſmodi 45.dies currere de momento ad momentum, teſte Phœbo Areſto 67.

Senatus Supplic. iudicauit.

2 Quid ſi culpa arbitri non fuit terminata ſuſpicio intra iſtos dies an teneatur arbiter ad intereſſe? Videtur quod ſic ex Bart.in l.fin.nu.21 ff.de Varijs & extraord.cognit. Farin.in Praxi crimin.p.3.q.111.n.538. & nu.555.

3 Quod ſi recuſans aduerſarij facti fuit impeditus? Dic illi non currere huiuſmodi tempus prout reſoluunt Caſſad.deciſ.9.de appellat. Tiraq. de Retract lig.§ 12. gloſ.2. num 1.& 2.Cald.Pereira in l. Si curatorem verbo Læſis num 19. Maſcard.de Probat. concluſ.1229. numer.89.cum ſeqq.&cõcl.1236.n.40. Sed hoc non obſtante contrarium apud nos ſeruandum eſt ex epiſtola Miſſa nomine Regis noſtri inuictiſſimi ad Cancellarium Senatus Portucalenſis anno Domini 1605. cuius tenor talis eſt. *Don Phelippe per gracia de Deos Rey de Portugal, & dos Algarues, daquem, & dalem, mar em Africa, Senhor de Guinè, &c. Faço ſaber a vos Lecenceado Luis Machado de Gouuea do meu Conſelho, Chanciller da Relação do Porto, que vi â carta que me eſcriueſtes ſobre as duuidas que tiueſtes na Rellação. E quanto a primeira ſe por alguã via pode ſer prouido nos quarenta & cinquo dias o rebuſante, que poem ſuſpeição, ainda que não eſtè por elle, ſaluo da reſtituição, que logo a ordenação declara, para a qual ſe derão quinze dias, porque gloſſando vos hũa ſentença em que danão mais tempo que a Ordenação, por ſe dizer, que não eſtiuera pello recuſado, ſe não polla parte mandarão os do aggrauo, que ſem embargo da gloſa paſſaſe a ſintença pella Chancellaria: mandei commu-nicar eſta duuida no Deſembargo do Paço, & parece, que a gloſſa que puzeſtes foy bem poſta, & conforme a ella ſe deue proceder da qui em diante, & aſsi o notificareis aos Deſembargadores, que cumprão inteiramente a Ordenação que em eſte caſo falla.*

4 Si tamen feratur ſentencia finalis intra 45. dies, & poſtea excipiatur contra ſententiam poterit de exceptionibus cognoſcere non obſtante quod lapſi ſint, prout iudicatum dicit Cabed.p.1.Areſto 21.

AD §. XXII.

1 In text.ibi (*ſe contarão do dia que a ſuſpeição for actuada*) Non â die intimatæ recuſationis, ſed â die quo á recuſante tradita fuit actuario, vel ſcribæ, vt eam in acta referre, quam tenetur recuſans offerre in proximo ſequentis iudicij die iuxta Ordin. ſupra § 4. ſi autem negligens fuerit in proſequendo ſibi imputet, quia iſta lex prorogationem termini omnino ſubſtulit per verba geminata relata tam ad iudicem recuſatum, quam ad iudicem qui de ſuſpicione cognoſcit, de iudice recuſato habetur in §.præced.verſ. *Paſſado o qual termo*, & de iudice ſuſpitionũ habetur hoc, ibi *o Iuyz que della conhecer não va por ella mais em diante, &c.*

2 In text. ibi (*& ſomente per via de reſtituição*) Ita Vincent. de Franch. deciſ. 431. quem refert Aloyſ.Ricci in collect. deciſ. collect.183. in fine Cald.Pereira in l. Si curatorẽ verbo Læſis nu.16.Valaſ.conſ.112 n.fin. In tegno tamen Caſtellæ negatur minoribus reſtitutio in materia ſuſpicionum ex l. 16. tot. 10. lib. 2. nouæ Recop. vbi Azeued.pag. mihi 171. Perez l.1.tit.5.lib.3. Ordin pag.565.

AD

AD §. XXIIII.

In text. ibi (*con embargos ao procedimento das ſuſpeições, &c.*) Illa ſunt impedimenta quæ poſſunt obijci acceptioni ſuſpicionum, quia ſcilicet illarum materia antiqua eſt, vel quia recuſans approbauit perſonã recuſati, quo caſu non poteſt allegare iudicem ſuſpectum, ſi tamen iudex proceſsit contra recuſantem, qui apparuit cauſa procedente, & ſtatim illum recuſauit, non ob id dicitur illius iuriſdictioni conſentire prout reſoluit D. Barboſ. in l. Si quis ex aliena num. 24. & 79. ff. de Iudic. & facit doctrina Bald. in l. Si quis ex conſenſu nu. 7. Cod. de Epiſcop. aud de qua Surd. deciſ. 26. nu 4. Cabed. p. 1. deciſ. 22. nu. 8.

AD §. XXVI.

Deuiat à iure communi, quo attento pôterat iudex recuſari, non obſtante quod cauſa inimicitiæ procederet culpa, & facto recuſantis, vt docent Rebuff. tom. 3. ad leges Galliæ tract. de Recuſat. art. 9. gloſ. 1. à nu. 11. Menoch. de Præſumpt. lib. 1. q. 49. num. 54.

AD §. XXVIII.

1 Deuiat etiam á iure communi quo attento huiuſmodi executores poterant recuſari ex gloſ. verbo Debuiſſet in cap. Nouit de Appellat. vbi Imol. Abb. & alij Perez ad l. 4. verſ. Dubitari tit. 8. lib. 3. Ordin. & l. 1. dub. 11. tit. 5. eod. lib. 3. pag. 567. Lancelot. de Attent. p. 2. cap. 6. n. 12. Nau. in cap. Cũ contingat cauſa 10. null. t. num. 9. de Reſcript. Flores Vati. lib 1. quæſt. 4. num. 43. Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ p. 2. q. 14. à nu. 38. Et circa iudices pattionum idem diſponit Ordin. infra lib. 4. tit. 96 § 25.

2 In text. ibi (*tem as partes outros remedios, &c.*) De quibus per Ordin. infra hoc lib. tit 76. vbi dicam, quibus remedijs ceſſantibus iudex poteſt recuſari, vt ex prædictis verbis colligitur, & ita iudicatum audiui in Senatu Suplicationis.

3 *Determinouſe, quē não procedia eſta ley quando ſua Mageſtade cometer a hum contador ou outra peſſoa que proceda executiuamente como coſtuma a mandar ſobre ſintas, ou em outras ſemelhantes materias, porque a eſte tal executor ſe pode por ſoſpeição. E eſta Ordenação ſomente tem lugar, & ſe pratica quando ſe fizer execução per ſentença*, teſte Melchi. Phœb. tom. 1. Areſto 10. *E que ao juyz dos Reſiduos que procede executiuamente nas contas dos teſtamentos, & obrigação dalma ſe não poſſa por ſoſpeição*, dicit iudicatum Melchi. Phœb. Areſto 94.

Senatus Supplic. ſtatuit.

Senatus Portucal. iudicauit.

AD §. XXIX. & vlt.

Vice Garci. de Expenſis cap. 24. num. 25. & num. 27. verſ. Quinimo. Schou de Ratiocin. cap. 8. à nu. 13. Ayora de Partit. p. 1. cap. 4. à nu. 19. Valaſc. eod. tract. cap. 9. à nu. 17.

Ad tit. 22. Ordin. Regiæ.

Das cauções em que ſoſpeições ſe porão.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 In text. ibi (*ſem primeiro depoſitar cinquoento cruzados*) Non procedit in procuratore Regio prout iudicatũ refert Cabed. p. 2. deciſ. 119. nu. 27.

Digitized by Google

Senatus Supplic. iudicauit.

2 Coram Pro rege huius Regni conſtitutum fuit, *que os que ſaõ pobres, que a caſa da ſancta Miſericordia liura por ſua pobreza ſer notoria, ſem outra juſtificação, nas ſuſpeições q̃ puzeſsem não depoſitaſſem caução, nem a caſa da Miſeri cordia que corre com o liuramento dos dittos pobres*, teſte Melchi. Phœb. to. 1. Areſto 12.

AD §. I.

Senatus Supplic. ſtatuit.

Iudicatum fuit in ſupremo Senatu, *que não era obrigado o que recuſa o contador da fazẽda de ſua Mageſtade depoſitar dez cruzados de caução, ſaluo nas cauſas que a o ditto ſenhor pertence*, teſte Melchi. Phœbo to. 1. Areſto. 76.

Ad tit. 23. Ordin. Regiæ.

Das ſuſpeições poſtas aos tabelliaes. &c.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

In text. ibi (*& tudo o que ſcriuão ſuſpeito tiuer eſcrito, &c.*) Nota quod acta confecta poſt recuſationem ſunt nulla, & ad recuſandum actuarium leuior cauſa ſufficit, quã in iudicibus vt per Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 100. num. 53. vbi nu. 58. reſoluit ſolo iuramento recuſantis probari ſuſpicionẽ actuario inrentatam, & vide Cabed. deciſ. 45. in fine p. 1.

AD §. I.

In recuſatione tabellionis ſufficit iu ramẽtum pro cauſa.

1 Vide Montalu. in repert. verbo Tabelliones Cameræ Regiæ, Gregor. l. 22. in gloſ. magna tit 4. part. 3. Azeued. l. 1. nu. 19. tit. 16 lib. 4. nouæ Recop. Auend. ad cap. 23. Prætor. nu. 13. Perez l. 1. verſ. Quarto 8. tit. 5. lib. 3. Ordin. Baptiſt. Azini. in Pract. §. 14. cap. 26. num. 1. Æmil. Verall. deciſ. 7. num. 2. lib. 1. Aldobrand. nouiſſ. Rom. deciſ. 604. nu. 1. lib. 1. vol. 1. Amat. Roderi. in pract. de modo & forma videndi ſeu examinandi proceſſum cap. 10. nu. 51. nouiſsime Camill. Borrell. in ſumma deciſ. tit. 60. num. 221.

2 In text. ibi (*faça logo paſſar o feito ao outro eſcriuão*) De ſtylo Curiæ Romanæ, & Hiſpaniæ ita fit in recuſandis notarijs. Vide Auend. de Exequendis mand. p. 2. cap. 15. num. 5. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 9 §. 1. in annot. contra nullit. nu. 100. Stephan. Gratian. Diſcep. forenſ. cap. 100. nu. 59. & 60.

AD §. VLT.

1 Hæc ordinatio in ſua ratione videtur tantum procedere in Reis, & non in actoribus, quia erga reos poteſt dari iſte exceſſus, & ratio legis eſt anima legis l. Cum pater §. Dulciſsimis de legat. 2. & quælibet diſpoſitio reſtringitur ad terminos rationis ex Surd. de Aliment. tit. 4. quæſt. 17. num 12. & deciſ. 19. num. 5. maxime, quia hæc Ordin. facta fuit in fauorem actorum contra reos, & id quod fauore alicuius introductum eſt non debet in eius odium retorqueri ex l. Quod fauore Cod. de legib. Sed in contrarium fuit quia Ordin. loquitur generaliter, & ſine diſtinctione accipienda eſt l. Non diſtinguemus 37. in princip. ff. de receptis arbitr. l. De pretio vbi gloſ. ff. de public. in rem act. Rurſus quia adhùc poſſunt dari eædem rationes, poteſt enim victor cauſam executionis protelare in vexationem executati, poteſt etiam iudex & notarius executionis modum excedere, à quo erit neceſ-

Digitized by Google

neceſſariũ victori appellare, vt alijs iuris remedijs vti ad impugnandum exceſſum.

2 In text. ibi (*porque excedendo elles o modo, &c.*) Intelligitur in terminis Ordin. hoc lib. tit. 86. §. 20. & non quando ſumuntur teſtes ſuper exceptionibus & articulis liquidationis in quo non dantur remedia d. §. 20. prout intelligendum dicit Mẽdez à Caſtro in Repert. Ordinat. verbo *Suſpeição* in princ.

Senatus Supplicat. iudicauit. 3 Et anno Domini 1616. in Senatu ſupplicationis iudicatum fuit, *que nas liquidações em que ha artigos & contrariedade ſe pode intentar ſoſpeição*, teſte Melchi. Phœb. Areſto. 12.

In antq. tit. 23. Ad tit. 24. Ordinat. Regiæ.

Que não julgue julgador algum em ſeu feito ou de ſeus parentes, &c.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

Nullus poteſt in cauſa propria ius dicere. 1 DEſumitur ex l. Iulianus in 2. ff. de Iudic. l. Qui iuriſdictioni ff. de Iuriſd. omnium iud. l. Vni. Cod. Ne quis in ſua cauſa. Vide Gregor. l. 10. verbo Sobre, tit. 4. part. 3. & l. 5. verbo Amiguos, tit. 24. part. 4. & l. 14. verbo No deuer, tit. 14. part. 5. Marant. de Ordine iudic. p. 6. actu 2. princ. num. 32. Vanti. de Nullit. tit. ex defectu iuriſd. Ordin. nu. 93. Viui. Neapol. deciſ. 223. num. 2. & 3. Surd. conſ. 47. nu. 1. & 2. & conſ. 50. num. 9. & conſ. 193. nu. 3. & 6. Valaſ. conſ. 173. nu. 19. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Recuſario, num. 13.

2 Limita primò in ijs quæ ſunt iuriſdictionis voluntariæ ex Iaſ. in d. l. Qui iuriſdictioni nu. 8. verſ. Quarto. Succin. reg. 203. incip. Iudex in cauſa ſua verſ. Primo fallit. Rebuff. in tract. Nominat. q. 12. nu. 24 Trentaſinq. d. reſolut. 5. num. 16.

3 Limita ſecundò ſi conſuetudo ſit iudicandi in cauſa propria, quæ valida eſt vt per Auend. de Exequẽdis mand. p. 1. cap. 11. num. 5. Surd. conſ. 465. nu. 10. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 4. num. 28. Alexand. Trentaſinq. d. reſolut. 5. nu. 22.

4 Limita tertiò in arbitratore, ſecus in arbitro, vide P. Molin. de Iuſtit. tom. 6. diſp. 39. num. 9. Alexand. Trentaſinq. Vari. lib. 2. tit. de Iudic. reſolut. 5. nu. 10.

5 Limita quartò in Epiſcopo in cauſis ſuæ eccleſiæ, vel Epiſcopatus, ſecus quando cauſa eſt perſonalis. Ita Surd. conſ. 50. Alexand. Trentaſinq. d. reſolut. 5. num. 7. poſt. Rodoan. Nauar. & Capic. Zerol. in Praxi Epiſcop. p. 1. verbo Epiſcopus verſ. 34. pag. 155. D. Mart. in votis nouiſ. deciſ. voto 57. num. 23. de Rege etiam affirmatiue, Cabedus deciſ. 76. num. 1. p. 2. & de quolibet ſuperiorem non recognoſcente Alexand. Trentaſinq. d. reſolut. 5. nu. 1. cum ſeqq.

6 Limita quintò in notorijs in quibus poteſt iudex ius ſibi dicere in cauſa propria, vide D. Barboſ. in l. Si de vi num. 143. ff. de Iudic. & Alexand. Trentaſinq. Variar. reſolut. lib. 2. tit. de Iudicijs reſolut. 5. nu. 6.

7 Limita ſextò in iniurijs iudici illatis de quibus iudex ipſe cognoſcere poteſt, & punire inferentẽ vbi probabiliter conſtar ſibi intuitu officij illatans. Vide Tiber. Decian. tract. crim. lib. 4. cap. 42. num. 1. & lib. 7. cap 38. num. 15. Franc. Viui. Neapol. deciſ. 278. num. 2. Farin. in Praxi crimin. quæſt 17. num. 46. Alexand. Raudenſ reſp. 50. nu. 81. vol. 1.

Ludou.Schrad.de fœudis p.10.ſect. 1.num.110.Martin.Monter.Aragoniæ deciſ.14. ſub nu.32. verſ. Sicuti aliàs Surd.conſ.50. num.17.& conſ. 286. n.1 4.Alexand. Trentaſinq. d. reſolut.5.à num.6.

8 In text.ibi (*Nenhum julgador conhecerá nem julgará*) Si contrarium faciat acta ſunt nulla ex Iaſ. in l.1. §.Sublata lect.2. num.11. & 12. ff ad Trebel. & in l. Patre furioſo nu.39. ff.de his qui ſunt ſui, & in l Qui iuriſdictioni num.6. ff. de iuriſd. omnium iudic. Et quando lex aliquid prohibet ſimpliciter intelligitur apponere clauſulam annullatiuam ſi contra fiat, quod per multa iura quæ citat ita reſoluit Hippol.conſ. 24.à num.27.Tiraq.in l. Si vnquam verbo Reuertatur à nu. 58. Caſſan. in conſuetud. Burgund. rub.4. §.7. in princip.num.1. vbi reſoluit quod licet lex, conſuetudo, vel ſtatutum prohibeat fieri actum vel contractum,& non procedat vltra annullando, tamen actus eſt nullus, faciunt quæ Cald. Pereira de Poteſt. nomin.cap.1.num.51.& de Reſolut. emphyt.cap.3.num 1.in fine. Sed neceſſarium eſſe vt à parte opponatur ita vt ſi non opponatur poſsit eſſe iudex in cauſa ſua & ſuotum reſoluit Trentaſinq. d. reſolut. 5. numer.25.

9 In text.ibi (*ou couſa que a elle pertença*) Procedit quando cauſa ira eſt ſua.vt in ea proprium commodum prætendat vt per D. Barboſ. in l.Si quis ex aliena num.114.ff.de Iudic.

10 In text.ibi(*dentro do quarto grao*) Dummodo non ſit æqualiter coniunctus vtrique parti ex Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 100. num.16. Amplia ſi ſit maxima amicitia inter eos, de quo, vide Marant. de ordine iudic.p.6.actu.2.num.71. pag. 427. Rebuff. tom. 3. ad leges Galliæ artic. 9. gloſ. Vni. num. 29. Tiraq. in l. Si vnquam verbo Suſceperit num. 29. & 37. Bellacomb. tom.1. Comun Opin.lib.3.tit 1. nu. 142. pagin. 370. Amicitia ſimilis eſt conſanguinitati proximiori ex Rebuff.de priuilegijs ſchol. priuil.104. Tiraq.de pœnis temp cauſa 22.Menoch.lib.4.de Præſumpt. quæſt.89. num.69.& 70.P.Sanch.de Matrim. lib.6.diſp.26.num.2. Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. conuent. tom.2.lib.13.tit.20.á.num.2. Et quæ diſponuntur in conſanguineis cenſentur diſpoſita in amico intimæ amicitiæ Menoch. de Arbitr. caſu 88.num.59. & de Præſumpt.lib.3. q.124.num. 28. Farin. in Praxi crimin. q.13. à num.31. Limita tamen huiuſmodi ampl. ſi detur pars coniunctionis, vel amicitiæ ratio Menoch. de Arbitr. caſu 152. num.8. Stephan.Gratian.d. cap.100. nu.17.

Amicitia ſimilis cō ſanguinitati.

11 In text.ibi (*em quanto durar o cunhadio*) Soluto enim matrimonio affinis non ſeruat amorem ex gloſ.in l.Sed hoc ita ff.de Re iudic. Etiamſi remaneant filij ex Franc.Milan. deciſ.15. quem refert Aloyſ. Ricci. in collect.deciſ.p.1. collect.83. verſ. Et an iudex.

12 In text.ibi (*que algum official dâ te elle aja com outrem*) Non procedit ſi lis oriatur inter duos officiales iuxta reg.l.Non ſolum,§.De vno ff.de Ritu nupti.

13 Non procedit etiam in aduocatis prout iudicatum fuit Portucalenſi Senatu in cauſa Licenciati Ludouici à Souſa cum Petro Machado de Miranda Vimaran. per D.D. Guaſparem de Figueiredo Homē, & Bernardum Fernandez Tinoco, & tenor ſententiæ talis eſt, *Accordei, &c. aggrauado he o aggrauante pello*

Senatus Portucal. iudicauit.

Corre-

Corregedor em declarar não poder ſer conuindo ante o Iuyz, prouendo em ſeu aggrauo viſtos os autos, & como o procurador he reputado por official de juſtiça para effeito de ſe deuaſſar delle como dos mais officiaes, & não para os mais caſos, como por eſtilo eſtà interpretado. Mando reſponda ante o Iuyz ante quem ſerue. Porto 22. de Iunho de 604. Scriba Franciſco da Guerra.

14 In text. ibi (*ſaluo ſe à parte contraria conſentir*) Expreſſe ſcilicet, quia, tacitus conſenſus non ſufficit, aliter enim ſententia nulla iudicabitur, ita iudicatum; vidi Portucalenſi Senatu anno Domini 1586. in cauſa Benedicti Gundicalui, & Petri de Freitas tabellionis Vimaran. Iudic. D. D. Ludouico Machado de Gouuea, & Hieronimo Cabral, Scriba Soeiro.

Senatus Portuca'. iudicauit.

AD §. II.

1 In text. ibi (*ſegundo achar por direito*) Si pœna vero pro tali delicto nõ ſit à iure determinata non poterit etiam in notorijs iudex cognoſcere, ex text. in cap. Cum veniſſent de Iudic. reſoluunt Kirchou tom. 2. Cõmunium Opin. lib. 9. tit. 25. num. 8. & 18. pag. 517. Baiard. ad Clar. q. 35. num. 31. Bernard. Græuæ. ad pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 39. n. 16. & ſeq.

2 In text. ibi (*no titulo dos que dizẽ, &c.*) tit. 50. §. 4.

In antiq. tit. 16.

Ad tit. 25. Ordin. Regiæ.

Em que maneira ſe procede contra os demandados por eſcripturas publicas, &c.

Inſtrumẽtũ eſt probatio probata.

1 INſtrumentum eſt probatio probata. Menoch. conſ. 29. num. 1. & conſ. 380. num. 4. Surd. conſ. 144. num. 15. Burg. conſ. 29. num. 1. Pereg. conſ. 75. in princ. & num. 5. lib. 1. Aldouin. conſ. 63. num. 1. & conſ. 70. num. 13 Gam. deciſ. 297. num. 1. Maſcard. de Probat. concl. 906. & concluſ. 1142. nu. 3. & concl. 1326. nu. 7. Hippol. in l. 1. §. Si quis ne quæſtio num. 140. ff. de quæſt. Flamin. de Reſignat. tom. 2. lib. 11. q. 14. num. 42. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 64. num. 4 & 5. Cardin. Thuſc. tom. 4. lit. I. concl. 257. Caſtill. lib. 2. quotidian cap. 16 num. 4. Cardin. Mantic. de tacitis & ambig. conuent. tom. 2. lib. 13. tit. 17. n. 5. Cald. Pereira quæſt. Forenſ. lib. 1. q. 4. nu. 3. Farin. nouiſſ. Rotæ deciſ. 317. num. 2.

2 Inſtrumentum facit rem notoriam Gutierr. Pract. lib. 3. q. 17. num. 148 & 151. Tiraq. de Retract. lig. §. 2. gloſ. 1. nu. 19. cum ſeqq. Valaſ. conſ. 154. num. 26. & 27. Flamin. de Reſignat. lib. 13. q. 5. num. 150. Farin. in Praxi crimin. p. 1 q. 21. num. 23. & nõ facit rem liquidam quando operatur aliquid, vt per Surd. de Alim. tit. 1. q 110. num. 10. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 63. num. 6. *Facit rem notoriã.*

3 Qui habet inſtrumentum pro ſe habet intentionem fundatam l. Cũ precibus Cod. de Probat. Rot. Genu. deciſ. 122. num. 1. Menoch. de Præſumpt. lib. 2. q. 44. num. 3. Et qui habet verba inſtrumenti habet caſum legis Syluan. conſ. 63. num. 22. Burg. conſ. 3. nu. 76.

4 Verba inſtrumenti ſunt attendenda. Vide Cou. lib. 3. Vari. cap. 5. ad finem Tiraq. in l. Si vnquam, verbo Libertis num. 6. cum ſeqq. & numer. 11. Bellacomb. tom. 1 Cõmun. Opin. lib. 4. tit. 11. num. 288. pag. 585. Et ab illius verbis non eſt recedendum Menoch. conſ. 27. num. 1. cum ſeqq. & conſ. 111. nu. 23. Inſtrumenti *Verba inſtrumenti ſunt attẽdenda.*

& contractus verba ſunt ſtricti iuris Tiraq. de Retract. lig. §. 1. gloſ. 9. numer. 181. Surd. deciſ. 283. num. 5. inſtrumentum quod non dicit, nec nos direce debemus Affict. deciſ. 403. num. 5. Tiraq. in l. Si vnquam verbo Libertis num. 6. & 11. Cou. lib. 3. Vari. cap. 5. ad finem. Et inſtrumenti pars vna per alteram declaratur Burg. de Paz conſ. 2. num. 59. Gutier. Pract. lib. 3. q. 44. num. 6. Flamin. de Reſignat. lib. 11. quæſt. 13. numer. 48. Surd. deciſ. 43. num. 14. & deciſ. 282. num. 10. Et exigi ſpeciale mandatur dum quis petit exequutionem inſtrumenti dicit Succin. Sen. conſ. 120. col. 3. verſ. Poſtremo non puto vol. 1. & Flamin. Chartar. Genuæ deciſ. 54. num. 10. & 11. quos nouiſsime refert Camill. Borrell. in ſumma deciſ. tit. 66. de Procurat. num. 187.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

Contra cōuentos per debita cōtenta in ſcripturis publicis proceditur per aſsignationem decem dierum.

1 Concordant apud Hiſpanos l. 5. tit. 8. lib. 3. Ordinam. & l. 1. & 2. tit. 21. lib. 4. nouæ Recopil. De iure ra men communi inſtrumenta nō habere executionem paratam ex l. Minor 25. annis 41. in princip. ff. de Minorib. reſoluunt Segur. in l. Si ex legati cauſa verſ. Tertia differentia ff. de verbor. obligat. Gom. l. 64. Tauri num. 2. Rebuff. tom. 1. ad leges Galliæ tit. de obligat. in præfat. num. 19. & art. 6. gloſ. 3. á num. 8. Menoch. de Arbitr. caſu 17. num. 2. & caſu 180. num. 36. & remed. 4. adipiſc. nu. 24. Perez. l. 4. tit. 8. lib 3. Ordin. pag. 624. Soar. de Paz in Practica p. 4. tom. 1. cap. 1. num. 6. Valaſ. conſ. 170. nu 1. nouiſsime Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan. lib. 3. cap. 22. à num. 3.

2 Amplia primò hanc Ordin. procedere in Curijs Epiſcoporum, vbi etiam contra conuentos per debita contenta in ſcripturis publicis procedetur per aſsignationem decem dierum, Ita Caſtill. l. 70. Tauri col. 7. Cou. Pract. cap. 8. num. 5. Bened. Capra tom. 1. Commun. Opin. lib. 4. tit. 11. num. 194. pag. 578. Perez. l. 4. tit. 8. lib. 3. Ordin. pag. 633. Soar. de Paz tom. 2 Pract. p. 3. cap. 1. n. 1. Valaſc. de Iure Emphyt. q. 7. num. 25. Parlad. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. §. 12. ampl. 7.

3 Amplia ſecundò in contractu ſocietatis ſuper capitali etiam ante factum computum vel rationes calculatas. Ita Gregor. l. 10. gloſ. vlt. ad fin. tit. 10. part. 5. Foller. ad Marant. de Ordine iudic. p. 6. tit. de inſtrum. product. num. 3. ad finem Baeç. de non meliorandis dotibus filiarium cap. 36. num. 20. quamuis contrariū reſoluāt Parlad. lib. 1. rerum quotid. cap. fin. p. 1. limit. 4. num. 35. Ceuall. Communium contra commun. q. 297. nu. vlt.

4 Amplia tertiò vt non ſolum inſtrumenta publica in hoc regno confecta paratam habeant executionem, ſed etiamſi extraneo in regno confecta ſint, & in hoc petatur executio. ita Gom. l. 64. Tauri nu. 8. Perez. l. 4. tit. 8. lib 3. Ordin. & alios quos referr. Parlad. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. p. 1. § 11. à num. 13. periculoſam & difficilem in iure hanc reſolutionem aſſerit ſuam non interponens ſententiam Cott. in Memorabil. verbo Inſtrumentum factum pag. 428. & elegāter ex Math. Coler. de proceſsibus execut. p. 1. cap. 3. num. 225. ad finem reſoluit Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 146. num. 46. quod ſi litigator vterque tempore contractus domicilium ſuum habuerit in loco vbi fuit

fuit actus celebratus, & nunc reus illum mutauerit, quia ſemper eſt verum quod iudex aditus pro facienda executione debeat ſeruare leges ſuæ regionis, non autem ſequi ſtatuta alterius prouinciæ. nouiſſime Mendez á Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan. lib. 3. cap. 22. nu. 5.

5 Amplia quartò in eo quod virtualiter reſultat ex inſtrumento, ita ex Bart. Bald. Alex. & alijs reſoluit Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 37. num. 46. & 47. Surd. deciſ. 253. num 39. D. Barboſ. in l. 1. ff. ſoluto matrim. p. 3. num. 21. & 22.

6 Amplia quintò tale inſtrumentum habere executionem paratam ſi contineat cauſam debiti, aliàs nõ tenet ſtipulatio, nec promiſsio ex l. Cum de indebito §. Sin autem ff. de Probat. l 3. §. Circa ff. de Doli mali except. cap. Si cautio de fide inſtrum. reſoluunt Gom. to. 2. Vari. cap. 11. num. 3. & 4. Auend. *de las excepciones*. num. 21. & de exequend. mand p. 1. cap. 30. num. 5. Mendez à Caſtro d. cap. 22. num. 12. Olan. in concordia legum lit. D. num. 8. Perez ad l. 3. tit. 8. lib. 3. Ordin. gloſ. 1. Foller. ad Marant. de Ordine iudic. p. 6. actu 8. nu. 17. pag. 367. Azeued. l. 1. à num. 170. cum ſeqq tit. 21. lib. 4. nouæ Recopil. Gutier. de Iuram. confirm. p. 1. cap. 47. nũm. 5. Valdeſ. in addit. ad Xuar. ad l. Poſt rem iudicatã § Conſidera vltimo notab. 3. pag. 105. & §. Sed pro euidentia numer. 25. pag. 130. & ita ſeruat praxis & iudicatum audiui. licet contrarium reſoluant Dec. Segur. & Xuar. quos refert & ſequitur Parlad. lib. 2. rerum quotid. c. 3. nu. vlt. & cap. vlt. p. 1. §. 11. ampl. 5. Et ſi habeat hæc verba. *naõ pagando ſoão pagarei ao tempo como fiador & principal pagador*, proceditur ſummariè per decem dies prout iudicatum refert Mendez d. cap. 22. num. 18.

7 Amplia ſextò in litteris cambij, quæ vim publici inſtrumenti habẽt & paratam executionem Valaſc. do Iure emphyt. q. 7. num. 16. & conſ. 177. num. 8. Stephan. Gratian. Diſcep. Forenſ. cap. 64. num. 13. & to. 3. cap. 569. num. 25. *o que ſe entende nas letras de cambio aceitadas*, teſte Phœbo Areſto 73. Et in litteris Apoſtolicis vt per Farin. nouiſſ. Rotæ deciſ. 366. num 1.

8 Limita primò in tacita reconductione, quia inſtrumentum locationis non poteſt exequi pro tacita reconductione. Ita Greg. l. 20. gloſ. 4. limit. 2. tit. 8. part. 5. Afflict. deciſ. 365. nu. 15. quos refert & ſequitur Perez l. 4. verſ. Eſt tamen dubium tit. 8. lib. 3. Ordin. pag. 630. in fine, Maſcard de Probat. concl. 990. limit. 4. num. 8. vbi num. 9. refert contrariũ voluiſſe Rebuff. d. tract. de litteris oblig. att. 2. gloſ 1. num. 92.

9 Limita ſecundò vt inſtrumentum publicum paratam non habeat executionem quando non fuerit liquidum, id eſt, quando incertam contineat quantitatem. Vide Menoch. de Arbitr. caſu 17. num. 3. & 4. & remed 5. Adipiſc. n. 47. cum ſeqq. & num. 59. Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ p. 2. q. 38. num. 13. cum ſeqq. Mendez à Caſtro d. cap. 22. nu. 15. Auiles ad c. 10. Prætor. gloſ. execucion á num. 49. Auend. *de las excepciones*, num. 22. verſ. Etſi forte inſtrumentum Parlad. d. cap. vlt. § 12. à num. 27. cum multis ſeqq. Surd. deciſ. 27. num. 5. cum ſeqq. Valaſ. conſ. 164. num. 4. In inſtrumento promiſſa certa quãtitas, ita tamen quod ſi factis calculis inueniatur minus deberi, detraheretur, poteſt exequi tanquã liquida non

non obſtante quod poſsit alterari, aut minui facto calculo. Vide Surd. conſ. 38. num. 25. Lancelot. de attét. p. 2 cap. 4. limit. 28. num. 1. Munhoz de Ratioc. cap 35. num. 28. Stephan. Gratian. Diſcept. forenſ. cap. 183. à num. 30. In dote tamen eſt receptũ quod etiam incerta promiſsio illius poteſt exequi & arbitrari per iudicem ex l. Quæro 61. l. Cũ poteſt 70. §. Gener. ff. de iure dotiũ, reſoluunt Cou. Pract. cap. 23. col. fin. Palat. in repet. cap. Notab. 3. §. 22. Azeued. l. 1. tit. 21. lib. 4. nouæ Recop. nu. 44. D. Barboſ. in l. 1. p. 3. á num. 47. ff. Soluto matrim.

10 Limita tertiò in inſtrumento conditionali, quod non mandatur executioni, niſi prius appareat conditionem extitiſſe. Vide Gom. to. 2. cap. 11. num. 3. & 4. Azeued. d. l. 1. num 171. Gutier. d. cap. 47. num. 9. Bellacomb. tom. 2. Commun. Opin. lib. 7. tit. 15. num. 12. pag. 275: Parlad. d. cap. fin. p. 1. § 12. à nu. 39. Rebuff. tom. 1. ad leges Galli. tit. de litteris oblig tit. 1. gloſ. 9. n. 7. Cald. Pereira de Renouat. q. 18. num. 40. Surd. deciſ. 27 à num. 5. Cabed p. 1. deciſ. 33. num. 9. vbi num. 10. idem dicit ſi ſcriptura purificetur ex coniũctione actorum, vel ex coniunctione alterius ſcripturæ, & num. 11. idem ſi purificetur ex confeſsione partis.

11 Limita quartò in legatis relictis in teſtamentis, quæ non habent executionem paratam, de quo tamen vide Azeued. l. 1. num. 20. tit. 21. lib. 4. nouæ Recop. Ioſeph Ludou. Peruſ. deciſ. 23. Spin. in ſpeculo teſtam. gloſſ. 34. princip. à num. 37. Soar. de Paz in Practic. p. 4. tom. 1. cap. 1. num. 19.

12 Limita quintò in tranſſumpto publicæ ſcripturæ, pront iudicatum refert Melchi Phœb. to. 1. Areſto 4. vbi ampliat etiamſi ſit illius ſcribæ qui originale ſcripſit, vbi etiam tenet quod chyrographi tranſſumpto in India iuſtificato pártis citatione aſsignantur decem dies.

13 In text. ibi (*aſsine logo termo de dez dias*) Qui debent incipere ſiue computari ab eodem die, quo aſsignati ſunt per ea quæ reſoluunt Bart. & Iaſ. in l. 1. ff. Si quis caut Alexand. conſ. 56. num. 3. vol. 6. late Caſſan. in cõſuetud. Burgund. tit. Des iuſtices, §. 8. gloſ. E Iour, num. 8. cum ſeqq. Caſtill. ad l. 64. Tauri. Azeued. ad l. 3. tit. 21. lib. 4. nouæ Recop. num. 1. Flamin. de Reſignat. lib. 12. quæſt. 8. num. 8. Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 3. q. 15. art. 4. P. Sanch. de Matrim. lib. 2. diſp. 24. num. 16. & 22. Et terminus aſsinatus tot dierum, vel menſium debet eſſe continuus gloſ. in Rub. ff. de diuerſ. & temp. præſcr. Tiraq. de Retract. lig. §. 1. gloſ. 11. num. 21. Gom. tom. 3 cap. 1. num. 3. col. 2. & cap. 8. num. 2. Cald. Pereira de Reſolut. emphyt. cap. 14. num. 3. Farinac. in nouiſ. deciſ. Rotæ deciſ. 333. nu 4.

14 Nota quod iſti decem dies currere debent illi, qui grauamen ad ſuperiorem interpoſuit, vel exceptione aliqua dilatoria vſus eſt. Vide Cabed. deciſ. 30. num. 2. & 7. p. 1. vbi num 4. reſoluit quod ſi tabellio non dedit copiam inſtrumenti decendium non currit niſi à tempore quo copia data fuit ſi in actis habeat mãdatum procuratorium. Et aduerte, quod hi dies prorogari non poſſunt ad petitionẽ debitoris, licet poſsint ad petitionem creditoris ex Azeued. l. 2. num. 14. tit. 21. lib. 4. nouæ Recop. Mendez à Caſtro d. cap. 22. num. 56.

15 Non tamen currunt tempore feriatum quod in terminis legis

Caſtellæ

Caſtellæ tenet Roderic. Soar. ad l. Poſt rom iudicatam in 4. extenſione prædicti tamen decem dies iam incepti ſuſpendi poſſunt per ingreſſum feriarum vt per Mendez à Caſtro d. cap. 22. nu 56. Item nec currunt. ſi ſtat per iudicem, vel notatiũ vt per Cabed. p. 1. deciſ. 28. num. 2. & 3. Mendez à Caſtro d. cap. 22. numer. 56.

16 In text. ibi (*paga ou quitação*) Poteſt etiam opponi liberatio, quocunque modo fuerit ſatisfactum debitori. Vide Rebuff. d. tit. de litteris oblig. art. 1. gloſ. 9. num. 18. Azeued. d. l. 1. num. 128. Parlad. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. p. 5. §. 11. nu 30. Cald. Pereira de empt. cap. 23. nu. 3.

Senatus Supplicat. indiſcanit. 17 In text. ibi (*ou allegue & proue dentro nos ditos dez dias qualquer outra razão de embargo, &c.*) Dubitatum fuit, *ſe aſsignados dez dias ao conhecimento liquido ſe dentro nelles ſe pedirem noue dias de doente, ſe ſe concederão, & ſe pararia a cauſa*, *julgouſe que ſi*, teſte Melchi. Phœbo Areſto 88. De exceptionibus impedientibus executionem, vide latiſsimè Auiles ad cap. 10. Prætor. verbo Execution à num. 62 Soar. de Paz in Pract. to. 1. p. 4. cap 3. per totum. Azeued. l. 1. â num. 80. cum ſeqq. tit. 21. lib. 4. nouæ Recop. Parlad. § 11. per totum nouiſsime Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan. lib. 3 cap. 22. numer. 22. cum ſeqq.

18 Primò opponi poteſt contra executionem quod inſtrumentum eſt de feſtiuum circa ſubſtantialia. Vide Menoc. remed. 3. Adipiſc. numer. 167. Maſcard. de Probat. concl. 1294. num. 5. Azeued. l. 1. num. 136. cum ſeqq tit. 21. lib. 4. nouę Recopil. Soar. de Paz d. cap 3 num. 3. Auiles d. verb. Execucion num. 61.

19 Secundò oppinio poteſt inſtrumentum eſſe nullum. Vide Rebuff. tom. 1. ad leges Galliæ tit de litteris oblig. art. 1. gloſ 9. num. 4. Menoch. conſ. 75. num. 100. Perez l. 4. tit. 8. lib. 3. Ordin. pag. 631. Soar. de Paz d. cap. 3. nu. 2. Azeued. d. l. 1. numer. 91. Parlad. d. cap fin. p. 5. § 11. num. 11. Cald. Pereira de Poteſt. olig. cap. 5. num. 8.

20 Tertiò opponi poteſt inſtrumentum eſſe cancellatum vel falſum. Vide Marant. de Ordine iudic. p. 6. actu. 8. nu. 11. pag 366. Menoch. conſ. 301. nu. 7. & lib. 1. de Præſumpt. q. 65 num. 8. & lib. 2. q. 48. num. 1. Rebuff. de gloſ. 9. num. 15. Soar. de Paz d. cap. 3. num. 1. Parlad. d. §. 11. num. 37. ibi quod inſtrumentum de falſo ſuſpectum, habetur pro falſo.

21 Quartò opponi poteſt inſtrumentum eſſe ſimulatum. Vide Afflict. in cap. 1. num. 171. de feudo dato inuicem legis commiſ. nu. 174. lib. 1. Iaſ. in l. Cum ea quæ num. 3. Cód. de Tranſaction. Tiraq. de Retract. lig. gloſ. 2 §. 1. nu. 12. & tit. 2. §. 1. gloſ. 2. num 38. Rebuff. d. gloſ. 9. num. 23. Bellacomb. tom. 1. Comunium Opinion. lib. 4. tit. 11. num. 289. pag. 585. Azeued. d. l. 1. nu. 142. Parlad. d. § 11. num. 14. & 15. Menoch. conſ. 134 numer 28. Mendez à Caſtro d. cap. 22. nu. 24.

22 Quintò opponi poteſt inſtrumentum eſſe vſurarium. Vide Soar. de Paz d. cap. 3. num. 1. Azeued. d. l. 1. num. 185. Bellacomb. tom. 2. Communium Opin. lib. 7. tit. 16. nu. 124. pag. 283. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 118 num. 43. cum ſeqq. Mendez à Caſtro d. cap. 22. nu. 29. D. Barboſ. in l. Titia nu. 54 ff. Soluto matrim. Cald. Pereira de Empt. cap. 32. num. 12. vbi etiam reſoluit quod fideiuſſor poteſt allegare defectum & nullitatem contractus ſimulati,

vel

Digitized by Google

vel vſurarij & contrarium nullum reddi ex pacto vſurario adiecto, tradit Rota Romana per Farinac. deciſ.114.num. 1.

23 Sextò opponi poteſt exceptio proueniens ex l. 2. Cod. de Reſcind. vendit. & Ordin. lib.4.tit. 13. Vide Perez l.4.verſ.Vtrum autem durante tit. 4. lib.3. Ordin. pag. 631. Azeued.l.1. num.158. tit.21.lib.4. nouæ Recopil. quamuis contrarium tueatur Parlad.d.§.11.num.42.

24 Septimò opponi poteſt actio redhibitoria de qua infra lib. 4. tit. 17. vbi latiſsimè egimus.

25 Octauò opponi poteſt compenſationis exceptio. Vide Tiraq. de Retract.lig. §.3.gloſ.3. nu.4. poſt Guid. Angel. Alex. & alios Parlad. d.§.11.num.30.Perez l.4.verſ. Quæro vtrum tit.8.lib.3 Ordin.pag. 632.

26 Nono opponi poteſt exceptio erroris calculi. Vide Padil. in l. Error num 17. Cod. de Iuris, & facti ignor. Parlad.d.§ 11.nu.43.& 44. & num.24. reſoluit quod compromiſsi exceptio aduerſus executionem admitenda eſt & nu. 26. quod exceptiò rei non traditæ ſeu pretij non ſoluti locum habet in cauſa executiua, & num.51. an exceptio non numeratæ pecuniæ admittenda ſit in cauſis executiuis.

27 Decimo opponi poteſt in integrũ reſtitutio ex cauſa minoris ætatis, Vide Soar.in l. Poſt rem §. Sed pro euidentia num. 44. Auend. ad capita Prætor p. 2. cap.30.num.7. Parlad d.§.11.num.53.

28 Vndecimo opponi poteſt ſcripturam priuatam nõ habere cauſam per textum in cap.Si cautio de fide inſtrum.Farin.1.p. in fragmentis in littera C.nu.472.Hippol.in Pract.§. Secunda n.25. Foler.ad Marant. de ordine iudic.p.6.actu.8.nu. 17. pag. 367.Gutier.de Iuram. cõf.p.1.c.47. num.5.Azeued l.1.num.170. tit.21. lib 4 Recop. Et etiam fideiuſſor nõ manet obligatus Hippol.in Rub. de Fideiuſ.num 373.Et ſententia in debito ſine cauſa non habet executionem Perez ad lib 3.Ordin.pag.645. Nota quod confeſsio debiti in aliqua ſumma pro reſto habet in ſe cauſam ex Salic.in l.1.num.6. Cod. de Confeſ.Bellacomb.tom.2.Commun. Opin.lib.7. tit.19. num.278. pag.301. Rebuff. de Chyrog.recog. à num.6. Azeued.l.2. num.53.tit.16. lib.5.Recop.

29 Duodecimo opponi poteſt exceptio non numeratæ pecuniæ Mẽdez à Caſtro d.cap.22.num.23. vbi etiam quod exceptio rei nondum traditæ eſt impedimentum quod admitti debet & num. 25. idem de exceptione quod vi metu vè fuerit contractum,& num.28.etiam de exceptione litis pendẽntiæ.

30 Nota agentem via ordinaria non poſſe redire ad iudicium ſummarium. Vide Maranr.diſp.6.n.24. Burg.de Paz conſ.39.num.7.Steph. Gratian. Diſcep.Forenſ. cap. 118.à num.49.Parlad.d.§.11. num 20. late Gutier.Pract.lib.3.q.39.à n.3.& n.6. limitat vbi reus non dum litem ordinariam conteſtatus eſſet, vel proteſtatum eſſet per actorem, quod per eam non intenderet renuntiare iuri,& viæ executiuæ, & ſibi præiudicare,& numeris ſeqq.alias limitationes refert.

31 In text.ibi(*deuem breuemente ſer acabadas*)Nota quod in cauſis executiuis non admittuntur exceptiones, quæ longiorem exigunt indaginem. Vide Parlad d.§.11.num.40.

32 In text. ibi (*& o actor amoſtrar eſcriptura publica*) Vel confeſsionem aut obligationem apud acta iudicis com-

competentis ex Hippol. in Rub. de Probat. num. 83. & 87. & ſing. 484. Cald. Pereira de Renouatione q. 11. num. 4. Mendez à Caſtro d.cap. 22. num. 60. ad hoc quod licet tranſactis decem diebus reiectæ remaneant omnes exceptiones, & non admittantur, illæ tamen opponi poterunt, quæ apparent ex inſpectione actorum, inſtrumenti, aut ſententiæ.

33 In text. ibi (*ou aluarà feito, & aſſinado*) Vide Cald. Pereira de Empt. cap. 6. n. 18.

34 In text. ibi (*ſem appellação, nem aggrauo*) Vide Perez l. 5. verſ. Quæro vtrum titul. 8. lib. 3. Ordin. pag. mihi. 648.

AD §. I.

1 In text. ibi (*& não vindo a parte dentro nos dez dias*) Nota quod exceptiones ex defectu ſolemnitatis contractus, veluti ſi in obligatione facta à filiofamil. vel ab alio conſtituto ſub poteſtate alterius auctoritas patris, vel curatoris non interuenit, vel ſi in obligatione facta à muliere coniugata licentia mariti non interuenit, neceſſe non eſt quod intra decem dies probentur, ſed ſufficit illas allegare intra illum terminum, dummodo notorium ſit contrahentes eſſe filiosfam. vel minores, vel mulieres coniugatas. Ita Soar. de Paz in Pract. tom. 1. p. 4. cap. 3. num. 4.

2 Confeſsio partis, etiam lapſis huiuſmodi decem diebus, accipienda eſt, ſiue ex officio iubeat iudex iurare de calumnia, ſiue ad petitionem partis vt poſt Xuar. Cou. Perez, & Valaſc. reſoluit Azeued. l. 2. num. 13. titul. 21. lib. 4. nouæ Recopil.

3 In text. ibi (*& ſem embargo da appellação, ou aggrauo, ſe farà execução*) Non procedit reſpectu tertij, quia appellatio per tertium interpoſita non malitioſè habebit vtrumque effectum ſuſpenſiuum, & deuolutiuum ex text. in cap. Super eo de officio deleg. Rebuff. tom. 1. ad leges Galliæ titul. de litteris obligat. art. 1. gloſ. 10. num. 11. Gutier. in l. Nemo poteſt num. 390. ff. de legat. 1. Azeued. l. 3. num. 2. & l. fin. n. 140. tit. 21. lib. 4. nouæ Recopil.

AD §. II.

1 In text. ibi (*perfeitamente*) Idiſt abſolutè. vel pleno iure l. Cum quis 38. §. Qui hominem ff. de Solut. Briſſon. lib. 14. de verbor. ſignif. fol. mihi 493. verſo. Verbo Perfectè. Deinde perfectum dicitur, cui nihil addi, vel diminui poteſt l. fin. ff. de his, quibus vt indig. Et perfectum dicitur cui nulla ex ſuis partibus deeſt, vel quod ex ambabus ſuis partibus conſtat ſecundùm Philoſophum, facit l. 1. ff. de origine iuris. Bald. in l. Cum antiquitas notab. 1. Cod. de teſtam. Rebuff in l. Rei appellatio 5 §. Opere locato ff. de Verbor. ſignif. & in l. Verbum facere 218 ff. eod. pag. 688.

AD §. III.

Dubitatum fuit, *ſe vindo a parte com embargos à execução, ſe ſerà obrigado o vencedor a dar fiança*. ex Ordin. inf. hoc. lib. tit. 86. §. 1. Conſtitutum fuit in Senatu *no anno de* 1615. *que ſe fizeſſe* *Senatus Supplicat. ſtatuit.*

B b

fizeſſe a execução com effeito, ſem dar fiança teſte Melch. Phœb. tom. 1. Areſto 17.

AD §. V.

1 In text.ibi(*por dote que lhe prometeo*)Quamuis ſit incerta promiſsio, & dixi ſupra hoc lib.& tit. in Princ. limit.2.in fine.

2 In text.ibi (*nos caſos ſemelhantes a eſte*) Veluti in dote pro puella ingrediente religionem , quia valet argumentum de matrimonio carnali ad ſpirituale ex cap.2. de tranſlat.Epiſcopi reſoluit Mench. Illuſt. cap.35. num.20.

AD §. VI.

Vide Cabed. p. 1. deciſ.30. vbi reſoluit quod ſi iudex aſsignet terminum parti decem dierum ad opponendas exceptiones, & pars allegat proceſſum eſſe expediendum ordinariè , & non ſummariè, & grauamen interponat, & in eo fuerit ei denegata prouiſio, quod tempus non debeat currere à tempore quo pronuntiatum fuit per iudicem ſuperiorem , ſed à primo termino, quo iudex aſsignauit, & num. fin. tenet huiuſmodi decem dies currere, non obſtante hac exceptione, quia ſimul reus potuit cum proteſtatione alias exceptiones admiſcere. Sed ſenſus huius Ordinat. diuerſus eſt:quando enim allegantur exceptiones dilatoriæ proceditur in illis ſummariè, abbreuiatis terminis , ita vt poſt eas finitas incipiat currere tempus decendij ad allegendas exceptiones ad merita cauſæ, & ita audiui iudicatum Portucalenſi Senatu. Et nota quod is qui conuenitur ad recognoſcendum non poteſt iudices allegare incompetentes, imò tenetur recognoſcere , & iſta recognitio valet adeò vt poſtea coram ſuo iudice non poſsit negare illam ſcripturam. Vide Rebuff. tom.1. ad leges.Galliæ tract.de chirograph.recogn.art.1.num.31.

Senatus Portucal. iudicauit.

AD §. VIII.

1 Vide Cald. Pereira quæſt. forenſ.lib.1.q.8.num.1. cum multis ſequentibus.

2 In text.ibi (*quando ſe demandar per via de ação*) Libellus pro executione requiritur ſi agatur actione iudicati pro executione ſententiæ , ſecùs quando intentatur iudicis officium. Vide Paul. de Caſtr. in l. Quæ de inofficioſo num.8. ff. de Inoffic. teſtam. Bellacomb. tom.2. Communium Opinion.lib.7.titul.15. num.7. pag.275. Xuar.in l.Poſt rem notab.2.num.9. Iaſ.in l.2. num.11. & 12.& 20. ff. de Iureiur. Stephan.Gratian. Diſcept. Forenſ. cap.66. num. 2. cum multis ſequentibus. Committens cauſauſam poſt rem iudicatam cenſetur rei iudicatæ renuntiare ex Flamin.de Reſignat. lib. 1. quæſt.1. num.25. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. Gloſ.66.num.39.

AD §. IX.

1 De priuatis ſcripturis vide Azeued.l.5.titul.21. lib.4. nouæ Recop. Auend. de Exequendis mand. p.2. cap.30. Valaſc. conſ.170. num. 7. cum

Digitized by Google

eùm ſeqq. Cald. Pereira de Empt. cap. 6. num. 16. & 17. Curi. Philip. p. 1. §. 17. num. 36.

2 Scriptura priuata recognita habet vim confeſsionis, & pro ea conceditur executio. l. Plures 78. Cod. de Fide inſtrumen. l. Cum de indebito 25. §. fin. de Probat. late Math. Color. de Proceſſ. execut. p. 3. cap. 1. num. 98. cum ſeqq. Stephan. Gratian. Dicept. Forenſ. cap. 183. d. num. 10. & 11.

3 Apud Hiſpanos priuatæ ſcripturæ recognitæ à parte operantur eundem effectum, vt per eas poſſit procedi per aſsignationem decem dierum. Ita Couarru. lib. 2. Variar. cap. 11. numer. 4. Auil. ad cap. 30. Prætorum verbo *Execucion* num 33. Auend. d. cap. 30. num. 1. verſic. Aliquando tamen Azeued. l. 5. titul. 21. lib. 4. nouæ Recopillat. Soar. de Paz in Practic p. 4. tom. 1. cap. 1. à num. 22. Gutierr. Practic. lib. 1 quæſt. 121. Et apud Gallos idem decíſum eſſe refert Rebuff. tom. 1. ad leges Galliæ titul. de chirogr. recogn. in præfat à num. 44.

4 Scriptura priuata eſt omnis ſcriptura, quæ non eſt publica, ſed à priuatis perſonis, id eſt non publicis confecta. Vide Perez l. 5. titul 8. lib. 3. Ordin. pag 643. Maſcard. de Probatio. concluſ. 1294. num. 18. vbi aſſerit ſcripturam priuaram probare, & habere effectum inſtrumenti, nempe quando fuit producta, & contra eam pars non oppoſuit, tunc enim ab eo cenſetur approbata & continere veritatem.

5 In priuata ſcriptura diei & temporis ſolemnitas prætermiſſa non viciat, nec quicquam ad ſuſtantiam ſpectat ex Bart. in l. In ſumma §. Idem Labeo ff. de Aqua pluuia Rebuff. d. titul. de Chirographo recognito in præfat. num. 88. Cald. Pereira de Empt. cap. 4. num. 9. Et quod epiſtola etiam ſine data probet contra ſcribentem aſſerit Menoch. de Arbitrar. caſu 94. numer. 11. vbi numer. 12. aſſerit quod nihil refert ſi careat data loci, quia præſumitur data è loco domicilij.

6 Quæ requirantur ad probandum apocham fuiſſe factam ab illo, qui negat eſſe ſuam. Vide Farin. imo Horat. Arigon. inter eius conſilia conſil. 70. num. 58. cum ſeqq. & num. 76. & deciſ. 70. num. 10. p. 4. & deciſ 103. num 2. vbi addit. Valaſc. conſil 67. num. 12. cum ſequentibus. Et fœmina non poteſt eſſe teſtis in ſcriptura priuata Menoch. contrtouerſ. frequent. cap. 30. numer. 20.

7 Acceptatio litterarum in quibus reſtitutio poſtulatur centum commodatorum, & taciturnitas ſequuta inducit probationem contra illum acceptantem de dictis centum, ad eo vt ex hoc poſsit cogi adſoluendam dictam quantitatem ex text. in l. Si filiusfamil. ff ad Senatus conſil. Maced. optimè Maſcard. de Probatio. concluſ. 327. numer. 5. & 6. latè Menoch. de Præſumpt. lib. 3. quæſt. 75 Gam. deciſ. 338. numer. 3. D. Barboſ. in priuatis ſcholijs ad l. 5. ad finem ff. de Legatis 2.

8 Scriptura priuata penes acta de conſenſu partium latæ habet vim ſententiæ iudicis, & facit tranſitum in rem iudicatam, & habet executionem paratam. Vide Menoch. remed. 4. Adipiſc. num. 104. & conſ. 336. num. 24. Tiraquel. de Retract.

lig.§ 2.gloſ.1. num.14. Parlad.lib.2. rerum quotidian. cap.fin.p.1. §.10. Vincent. de Franch. deciſ. 118. numer.7. Maſcard de Probat.concluſ. 711. num. 70. & concluſ.1294. numer.17. Azeued. l.1. num. 22. cum ſeqq. tit.21. lib.4. nouæ Recopilat. Surd.deciſ. 309. num. 15. Cald. Pereira de Renouat. quæſt.11. num.4. Valaſc.de Iure emphyt.quæſt.7.numer. 17. vbi reſoluit pactiones partium, quæ à notatijs publicis ſcribuntur in actis habere vim publicarum ſcripturatum, ibi etiam reſoluit quod ſi priuatus apud acta ſcribat confeſsionem vel reſponſionem ſuam & ſubſcribat, talis confeſsio, vel reſponſio habet vim publici inſtrumenti, de quo etiam Menoch. remed.4.Adipiſc num.104.

9 Nota quod ſi citatus in propria perſona non compareat ad recognoſcendum ſi hoc expreſſum ei ſit in citatione habebitur ſcriptura priuata pro recognita. Vide Couarr.lib.2. Variar.cap.11.num.4. Auend.de exeq.mand.p.2. cap.30. num.41. Parlad. d. p.1. §.5. num. 11. Azeued. l. 5. à num. 13. tit. 21. lib.4. Valaſc.conſ.164.num.2. vbi quid ſi non compareat, & chyrographum excedat ſummam.

10 In text.ibi(*ou conhecimẽto*)Idem in epiſtola recognita, vel rationum codice recognito. Vide Parlador. d. p.1.§.5.num.17.cum ſeqq.

11 In text. ibi (*ou aſsinado ſomente*) Nota quod ſubſcribens videtur ſcribere. Vide Gregor. l.31. verbo *Por mano* tit.13. part.5. Rebuff. in l.Subſignatum ff. de Verborum ſignific. pagin 210. Menoch. de Arbitr. caſu 94.num.14.& lib.3.de Præſumpt. quæſt.66.Gutier. Pract lib.1.quæſt. 124.num.2. Gonzal.ad reg.8. Cancel. gloſſ.60. à princip. Valaſc. de Iure emphyt. quæſt.7. nu.12. Cald. Pereira de poteſt. elig. cap.16 numer. 31.& 32. & de Empt.cap.6.numer.15. Intellige quando lecta, cognita, & bene percepta ſunt quæ ſubſcripſit ex Oldrad. conſil. 329. colum. vltim. tenet Stephan. Gratian Diſcept. Forenſ. cap.162. numer.3. ex Menoch. colligit Gonzal.d.gloſſ.60. num.21. Vnde ſubſcribens ſcedulas vacuas non videtur approbare contenta in illis Vide Azeued.l.5.num 9.titul.21. lib.4. nouæ Recopillat. Surd. deciſ. 265. num. 26. Maſcard. de Probat. concluſ.1341.num.16. Gonzal.d. gloſ.6. à numer. 17. Stephan. Gratian. d. cap. 162. num. 2. cum ſequentibus. Cald. Pereira de Empt. cap.6. numer.20.

12 In text. ibi (*reconhecendo elle hauer feita a obrigação, &c*) Minor vero reſtituitur aduerſus recognitionem abſque tutoris auctoritate factã ex Auend.d.cap.30.num.7. quem refert, & ſequitur Azeued. l.5.num.10.titul.21.lib.4 nouæ Recopillation. Gutier. Practicar.lib.1. q.123.

13 In text. ibi (*não paſſando a quantia de ſeſenta mil reis*) Stylus tamen Regni aliud ſeruat vt in priuatis ſcripturis excedentibus dictam ſummam poſsit procedi per aſsignationem decem dierum, vel quando pars recognouit, vel habitæ ſunt pro cognitis quando pars non comparuit in iudicio ad negandum priuatam ſcripturam à ſe factam, vel ab alio de eius mandato, ita in praxi eſſe receptum teſtatur Valaſc. conſil.164. num.2. & conſ. 170. numer.12.

AD

AD. §. X.

Inſtrumẽtum vt paratam habeat executionem requiritur quod petatur ab eiſdẽ perſonis cõtrahentibus.

1 Vide Duenh reg. 277. verſ. Ampliа quinto. Viui. tom. 1. Communium Oppin lib. 4. tit. 11. num. 69. & 70. pag. 569. Cort. in memor. verbo hæres 4. Rebuff. ad l. 33. ff. de Verbor. ſignific. pag. 194. Azeued. l. fin. num. 12. cum ſeqq. tit. 21. lib. 4. nouæ Recopil. nouiſsime Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan. lib. 3. cap. 22. num. 18.

Nota quod inſtrumentum conceptum nomine mariti ſine commemoratione vxoris eo mortuo nõ poteſt exeqni pro dimidia inſtante vxoro quæ ſibi competit, ſi tamen fuerit conceptum nomine vtriuſque, poterit nomine alterius vtriuſque & ſic vxoris exequi. Vide Rebuff. tom. 1. ad leges Galliæ tract. de litteris obligat. art. 1. gloſ. 9. num. 29. Perez l. 4. verſ. Deducitur ſecundo titul. 8. lib. 3. Ordin. pag. 635. Parlador. lib. 2. rerum quotidianar. cap. fin. p. 4. § 2. num. 4. Azeued. l. 2. numer. 18. titul. 9. lib. 5. nouæ Recopil. Soar. de Paz in Pract. p. 4. tom. 1. cap 1. nu. 34.

2 Inſtrumenta quæ habent executionem paratam nõ poſſunt exequi ad inſtantiam ceſsionarij; quia priuilegium executionis tantũ procedit inter proprias perſonas contrahentium ex hac Ordin. ibi: *Somente nas proprias peſſoas que fizerão as eſcripturas, & não em outras, &c.* in terminis tamen iuris poſſunt exequi ad inſtantiam ceſsionarii, conſtando de ceſsione. vt per Rebuff. d. titul. de liter. obligat. §. 3. gloſ. 2. num. 17. Soar. de Paz d. cap. 1. à numer. 32. Doct. Barboſ. in l. Poſt dotem num. 52. ff. Soluto matrimon. Viui. tom. 1. Commun. Opin. lib. 4. tit. 5. num. 124. pag. 473. Cot. in memorab. verbo Hæres 4.

3 Inſtrumenta publica executioni mandari poſſunt etiam contra ſingularem poſſeſſorem rei ſpecialiter hypotechatæ, ſi actum ſit ſpecialiter tempore hypothecæ rem non alienandam eſſe. Vide Cou. lib. 2. Vari. cap. 15. num. 3. & lib. 3. cap. 7 num. 6. Gom. l. 40. Tauri numer. 13. Menchac. frequent. lib. 3. cap. 53. num. 9. Soar. de Paz d. cap. 1. num. 49.

4 Maritus poteſt per decendium conueniri ex contractu, quem vxor ante matrimonium celebrauit ex Cabed. p. 1. deciſ. 30. numer. 8.

5 In text. ibi (*proprias*) Tam creditoris quam debitoris ex Cabed. d. deciſ. 30. num. 4. Vnde aduerſus tertium poſſeſſorem in inſtrumento minime nominatum inſtrumentum non habet executionem paratam, vt tradunt Alexa[n]d. in l. A diuo Pio §. Si ſuper rebus num. 28. ff. de Re iudiat. Iaſ. in l. Iuris gentium §. Prætor ait num. 9. ff. de Pactis Stephan Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 150. num. 3. & cap. 323. numer. 11. faciunt quæ Valaſc. de Iure emphyt. quæſt. 7. num. 35. Ceſsionarius tamen poteſt petere aſsignationem decem dierum, vt per Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan. lib. 3. cap. 22. num. 18. vbi refert ſic iudicaſſe Senatum.

6 In text. ibi (*poſto que ſejão herdeiros*) Verba iſta ſunt noue addita, non enim in Ordin. antiqua poſita erant, vt refert nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan. lib. 3. cap. 22. num. 18. per eaque ſunt ſopitæ altercationes pragmaticorum contendentium vtrum dictio *ſomente*, & verba, *& não em outras al-*

gũas peſſoas de quibus in dicta antiq. Ordin. lib. 3. tit. 16. §. 7. hæredes excluderent? ideo Ordin. in præſenti noua Recopilatione hanc dubitationem ſubſtulit addendo verba, *poſto que ſejão herdeiros*, de iure tamen communi quando illa dicto *ſomente* exprimitur, quia taxatiua, excluditur hæredis perſona ex l. Non ſolũ §. Tale ff. de Liberat. legata Bart. in l. Qui in futurum §. 1. ad finem ff. de Pactis reſoluunt Alex. num. 7. Aret. num. 3. Iaſ. num. 4. in l. Stipulatio iſta in princ. ff. de Verbor. idem Iaſ. in l. Quamuis nu. 4. Cod. de Edicto diui Hadr. tollendo. facit etiam nomen *proprias*, quia hæres non eſt propria perſona cum defuncto, licet per quandam fictionem repreſentet eius perſonam vt tradit Domin. in cap. 2. ad finem de Iuram. calum. lib. 6 Iaſ. in l. Si ita quis §. Ea lege num. 44. ff. de Verborum, indubio tamen ſemper perſona hæredis cenſetur comprehenſa, licet expreſſa non ſit ex tex. in l. Iuris gentium §. Prætor ff. de Pactis: Farinac. in deciſsionibus Rotæ nouiſ. deciſ. 361. num. 3.

Senatus Supplic. iudicauit. 7 Vxor quæ non vt hæres, ſed vt ſocia mariti agit poteſt debitores mariti conuenire per actionem decem dierum, reſoluit Soar. de Paz in Pract. tom 1. p. 4. cap. 1. num. 34. & ſic iudicaſſe ſupremũ Senatũ anno Domini 1609. refert Mendez à Caſtro d. cap 22. num. 19. vbi etiam refert quod maritus poteſt agere per actionem decem dierum ex inſtrumento, quod in factorem eius vxoris fuerit factũ antequam cum illa nuberet.

(:?:)

Ad tit. 26. Ordin. Regiæ. *In antiq. tit. 17.*

Em que caſos o ſenhor da cauſa poderà reuogar o procurador que em ella tiuer feito.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 IN text. ibi (*ate a lide conteſtada*) Deſumitur ex l. Ante litem 16. & l. Poſt litem 17. ff. de Procurat. Concordat apud Hiſpanos l. 23. & 24. tit. 5. part. 3. Vide Vãti. de nullit. tit. ex defectu mand. num. 162. Pute. Rom. deciſ. 303. p. 2. Mynſing. Cent. 5. obſeruat. 44 num. 1.

2 In text. ibi (*com tãto q̃ o notifique primeiro ao procurador, & ao juyz da cauſa*) Deſumitur ex cap. Ex parte in 2. de Reſcript. & ex gloſ. verbo Reuocari in cap. 2. de Procurat. lib. 6. Vide Iaſ. in l. Quas vero num. 1. ff. Si certum pet. Bened. Capr. tom. 1. Commun. Opin. lib. 2. tit. 8. nu. 100. pag. 322. vbi Donat. à Lima. nu. 105. pag. 322. Vanti. de nullit. tit. ex defectu mand. à num. 159. Monter à Cueua Arag. deciſ. 43. à num. 24. Flamin. de Reſignat. lib. 9. quæſt. 25. num. 12. Hieron. à Laurent. Auenion. deciſ. 13. num. 3. Baptiſt. Coſt. de Retract. cap. 9. caſu 13. num. 1. & 2. nouiſsime Camill. Borrel. d. tit. 66. à num. 379. Gonzal. ad reg 8. Cancel. gloſ. 63. num. 51 Steph. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 18. num. 37. & cap. 191. nu. vlt. Vnde procuratoris reuocationem non præſumi reſoluunt Vanti. d. tit. ex defectu mand. num. 156 Menoch. de Præſumpt. lib. 2. q. 36. n. 1. Maſcard. concl. 1280. nu. 1. Flamin. d. q. 25. nu. 15. *Neceſſariũ eſt vt reuocatio procuratori, & iudici intimetur.*

3 Geſta per falſum procuratorem vel reuocatum poſſunt per domi-

num

num rata haberi, ſi antea pars non opponat de facilitate mandati. Vide Bellamer. Rom. deciſ. 28. nouiſsime Camill. Borrel. in ſumma deciſ. tit. 66. de Procurator. nu. 320. Theſaur. Pedam. deciſ. 7. ſub nu. 1. Iacob. Burri. Rom. deciſ. 383. num. 12. p. 2. Caualcan. Fiuizan. deciſ. 23. ſub numer. 13. verſ. Et etiam poſt ſententiam. Iaffred. Balb. deciſ. 155. incip. Siue ſententia. Soar. in Theſauro ſentent. lit. P nu. 320. Vanti. de Nullit. tit. quibus modis nullitas ſententiæ defendi poſsit nu. 102. Mynſig. Cent. 1. obſeruat. 44. Lancelot. de Attet. cap. 4. in præfat. num. 82. D. Barboſ. in l. Alia §. Eleganter nu. 5. ff. Soluto matri. Menoch. conſ. 100. num. 38. Azeved. l. vlt. num. 7 tit. 21. lib. 4. nouæ recop. faciunt quæ Surd. de Alim. tit. 8. priuil. 56. num. 82. & deciſ. 108. num. 21. Curi. Philip. p. 1. §. 10. num. 28. Ampliatur vt non modo ratificatio actorum expreſſa, ſed etiam tacita in hoc ſufficiat Lancelot. d. cap. 4. in præfat. num. 70. Theſaur. d. deciſ. 7. nu. 1. Chriſtop. Robuſt. Rom. nouiſ. deciſ. 105. nu. 6. p. 1. volum. 1. Camill. Borrel. d. tit. 66. num. 321.

4 Nota quod quando prætenditur nullitas alicuius cauſæ tanquam factæ à non habente mandatum, ſi de ea nullitate doceatur, & ex mandato appareat quod tempore prædictæ cauſæ erat vere procurator, quamuis ante ſententiam non fuerit productum in actis, cum non fuerit oppoſitum; ſufficit etiam poſt ſententiam de illo conſtare. Ita in Rota Rom. iudicatum fuiſſe refert Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 330. nu. vlt.

AD §. VNI.

1 Deſumitur ex l. Poſt litẽ 17. ff. de Procurat. c. 2. eod. tit. in 6. & vide quæ ſupra in principio huius Ordin. dixi. Procurator autem conſtitutus ad negotia reuocatur per cõſtitutionem ſecundi procuratoris l. Si quis cum procuratorio §. fin. cum l. ſeq. ff. de Procurat. Barr. in l. Cum ſemel ff. de tutelis. Et nota quod Procurator quamuis litem fuerit conteſtatus etiam inuitus reuocari poteſt ex inimicitia, quæ ſit capitalis l Filius famil. 7 §. Procuratorem ff de Procur. Mendez á Caſtro in Praxi Luſitaniæ lib. 1. cap. 3. nu. 42.

2 In text. ibi (*& outros ſemelhantes*) Vt pote, ſi ſit excomunicatus. Vide Amatis deciſ. 122. nu. 8. Sebaſt. Næui. in l. Aut religio 18. ff. de Procurati.

Ad tit. 27. Ordin. Regiæ. *In antiq. tit. 18.*

Quando & como expira o oficio de procurador.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 IN text. ibi (*deue o dito procurador appellar de ſua ſentença, &c.*) Nota quod procurator ſimpliciter datus ad cauſam tenetur appellare ex l. Si procuratorem 8 §. Si ignorantes ad fin. ff. Mandati. l. Inuitus Cod. de Procurat. gloſ. & Doct. in l. Si actor Cod de Appellat. quæ ibi exponit poſſunt. 1. debent. Anton. Theſaur. Pedam. deciſ. 107. nu 1. & Gaſp. Anton. quæſtion. Forenſ. lib. 1. q. 75. num. 2. Gregor. l. 23. gloſ. *Non puede ſeguir*, tit. 5 part 3. & l. 3. gloſ. *El alçada*, tit. 23. ead. part. Hippol. ſing. 287. Roman. ſing. 467. Boer. deciſ. 285. nu. 9. Mench. frequent. cap. 19. nu. 1. & cap. 39. nu. 6. Menoch. conſ 849. à num. 10 & conſ. 919. nu. 1 Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 6. num. 7. Pure.

Procurator ſimpliciter datus ad agendum tenetur appellare.

Digitized by Google

p.1. deciſ.272. & deciſ.345. Rebuff. ad l.114.ff.de Verbor.ſignif.pag.453. Luſitan.Soar.lit.P. num.304. nouiſſime Melch. Phœb.deciſ.4.num.12. & nouiſsime etiam Camill. Borrel. in ſum deciſ.tit.66. de Procurator. à num.330. Nihilominus tamen domino negligentiam procuratoris non appellantis præiudicare nominatim firmant Menoch d.cõſ 849. num.15. & conſ.919.num.2. Hieron. á Laurent. Auen deciſ.90.Lancelor. de Attent.cap.14.limit.50.num.97. p.2 Anton. del Re. Tiburt.in tract. de Iuram. calumn. cap.16.num. 82. Procuratore vero exiſtente nõ ſoluendo auditur dominus in ſubſidiũ per reſtitutionem etiam elapſis decem diebus ad appellationem interponendam Capell.Tholoſ deciſ. 101.ad finem. Afflict. deciſ.344.n.4. Menoch.conſ.675. num.30. Hiero. à Laurent.d.deciſ.90 ad finem. Tiburt.d.cap.16. num 90.& 91. Franc. Monald.conſ.54. num. 6. Caputaq. deciſ.83. incipit Lata ſententia p.2. Lancelot.de Attẽt.cap.12. limit.50. num.101.p.2.

2 In text. ibi (*& ſe acaba tanto que em o feito he dada ſentença diffinitiua*) Concordat apud Hiſpanos l.23.ibi: *Aun dezimos*.tit.5 part.3.vbi Greg. verb. *Non puede ſeguir*.

3 In text. ibi (*Mas não poderá ſeguir eſſa appellação*) Fallit primò in interlocutoria quam tenetur proſequi ex Paul.in d.l. Inuitus, Capell. Tholoſ.deciſ 155.& 195. Iaſ. in l. Cũ procurator num.6.ff. de Noui operis nouiſsime Camill.Borrell.in ſum ma deciſ.titul.66. de Procuratorib. num.338 Azeued.l.20.num.2.tit.16. lib.2.nouæ Recop.vbi reſoluit quod ſi appellatio ab interlocutoria vel diffinitiua ſit tractanda in eodem loco vbi fuit factum pactum de ſalario pro lite illa præſtando in omnibus inſtantijs debet ibidem partem adiuuare vſquequo cauſa finiatur, ſecus verò aliàs, de quo etiam Gaſp.Anton. Theſaur.quæſt.Foreſ. lib.1.q.75.num.3.Camill. Borrell.d. tit.66.num 339.

4 Fallit ſecundò in procuratore conſtituto ad defendendum & appellandum, quia tunc tenetur appellationem proſequi ex Bald. in l. Inuitus in fine Cod.de Procurat reſoluit Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap.56. num.28. & nouiſsiſsime Camill. Borrell. d. tit.66. numer.348.

5 Fallit tertiò in procuratore effecto domino litis ſi adſit clauſula releuans,&c. & concluſum fuiſſe in Rota aſſerit idem Gratian.d.cap.56. num 30.

6 In text.ibi (*pagarà á ſua parte todas as perdas, & dannos, &c.*) Niſi iuſtam ob cauſam excuſaretur procu rator ab interpoſitione appellationis, & iuſto tempore denuntiaret domino contra ſe latam eſſe ſententiam,vt ſi velit,appellet ipſe ex gloſ. verbo Appellare in cap. Non iniuſte 14.de procurat. Lancelot.de Attent.p.2. cap 12. limit.50. num.104. Vnde procurator qui de mandato domini negotia geſsit, habet actionem mandati, etiamſi cauſa ipſa non habuerit bonum exitum, dum tamen procurator careat culpa. Vide Bellaço.tom 1. Commun. Opin. lib.2. tit.8. num.40. pag.318. Porez ad tit.7. lib.5. Ordin. pag.205. Rebuff. in tract. Exception. num.711. Surd.de Aliment.tit.1.q.121. à n.17. Et procurator poteſt vti retentione pro expenſis Boer. deciſ.15.num.3. Surd.tit.8.priuil 62.& in negotiorũ geſtore reſoluit Rebuff.d. tract. Except.nu.712.

AD

AD §. 11. & vlt.

1 In text. ibi (*logo ceſſa*) Id eſt mero iure ex Bart. in l. Iubemus §. Sane num. 12. Cod. de Sacroſanct. Eccleſ. Surd. deciſ. 210. num. 32 & conſ. 437. num. 31. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 9. § 1. in annot. num. 217.

2 In text. ibi (*que cada hũa das partes ſe fina*) Nota quod morte lis finitur ex Flamin. de Reſignat. lib. 2. q. 3. num. 17. Et mortuo litigante in cau ſa ſuperſedetur donec vtetur dicti litigantis hæres l. Neratius ff. de Regul. iuris l. Paulus ff. quæ ſent. ſine appellat. reſcind. Valaſc. conſ. 38 numer. 1. nouiſsime Camill. Borrell. in ſum. deciſ. tit. 44. de Citat. nu. 478. Vnde ſententiam latam cõtra mortuum non valere reſoluunt Viui. tom. 2. Commun. Opinion. lib. 7. tit. 8. num. 29. Sebaſt. Medices in tract. mors omnia ſoluit p. 2. concl. 101. Nicol. Reuſner. deciſ. 22. ante num. 18. lib. 2. Sebaſt. Næui. in Remiſſ. ad l. 2. num. 1. ff. quæ ſententiæ ſine appell. & ad l. In ſumma 59 §. Si quis ex edicto ff. de Re iudicata. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 18. num 19. cum ſeqq. & cap. 61. à num. 11. etiam contra mortuum ciuiliter ex Flamin. de Reſignat. lib. 1. q. 16. num. 29. Procedit quamuis actus ad mortui fauorem conci peretur ex Pereg. de Iure fiſci lib. 4. tit. 5. num. 34. quem refert Stephan. Gratian. d. cap. 18. num. 20. Sententia tamen contra mortuum ignoranter lata valida eſt, ſecus ſi de ſciẽtia conſtaret. Vide Rebuff. tom. 3. ad leges Galliæ tit. de ſentent. art. vlt. gloſ. Vnic. num. 10. Marant. de ordine iudic. 3. p. 6. princ nu. 107. Coſt. de ſcientia facti & ignor. Cent. 2. diſt. 74. num. 7. Stephan. Gratian. d. cap. 18. num. 32. Rutland. tract. de Commiſſar. lib. 2. cap. 5 nu. 6.

Dubitatum fuit *Se da ſentença dada ſobre a habilitaçao era caſo de appellaçāo ou de aggrauo ordinario.* Iudguſe in ſupremo Senatu *no anno de 609. que foſſe por aggrauo ordinario. Depois no anno de 1616. ſe julgou que não era mais que de aggrauo per petição*, teſte Melchi. Phœb. Areſto 9.

3 In text. ibi (*o juyzo & inſtancia deſſe feito, &c.*) Inſtantia cæpta cum defuncto an & quando tranſeat in hæredem. Vide Greg. l. 25 tit. 1. part. 7. Molin. de Primog. lib 4. cap 8. ad finem Burg. conſ. 4. num. 2. Pereg. de Iure fiſci lib. 5. tit 1. num. 65. D. Barboſ. in l. Si conſtante §. fin num. 15. ff. Soluto matrim.

4 Inſtantia cæpta per patrem ſuper emphyteuſi accepta pro ſe, & filijs tranſit ad filios ex D. Barboſ. d. §. fin. num. 23.

5 Quid in cauſa quam maritus pro pecunia vel remouili inchoauit vt adminiſtrator rei communis an mortua vxore poſsit eam proſequi? Videtur quod ſic argum. text. in l. Actione §. Mortuo ff. Pro ſocio iunctis traditis per Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 71. num. fin. reputantur enim maritus & vxor tanquam ſocij, quia contrahunt matrimonium ſecundum Regni conſuetudinem.

6 Proceſſum inchoatum contra vſufructuariũ dominus reaſſumere non tenetur. Vide Rebuff. ad l. 25. ff. de Verborum ſignif pag. 150. Nec tranſit contra fiſcum inſtantia, quia ſpeciales iudices habet ex D. Barboſ. in d. §. fin. num. 17. Pereg. de Iure fiſci lib. 5. tit. 1. nu. 65.

7 Lis incepta cum poſſeſſore maioratus tranſit ad ſucceſſorem in maioratu, vt per Molin. de Primog. lib. 4.

Digitized by Google

lib.4.cap.8 num.6.Valaſc.conſ.160. Cald. Pereira de Nominat.q.1.nu.3. D Barboſ.d.§. fin.nu.19. Cabed.p.1. deciſ 198.n.3. & p.2. deciſ. 97.n 6.

8 Inſtantia cepta per reſignantem tranſit ad reſignatarium vt per Flamin.de Reſignat l.1.q 16.nu 14.

9 In text.ibi (*& o procurador*) Concordat apud Hiſpanos l. 23. titul.5. part.3. Vide Cald. Pereira de Extinct.emphyt.cap.15.nu 47.

10 Inſtantia tranſit in fiſcũ actiue & paſſiue, ſed proceſſus in eodem ſtatu, & in eiſdem terminis ad iudicem fiſci remittatur ita iudicatum refert Mendez á Caſtro in Praxi Luſitaniæ lib.1.cap.3.num 17.

11 In text.ibi (*ate que os herdeiros daquelle que ſe finou ſejão nouamente citados*) Vide Viui tom.1 Communium Opin. lib.3 tit 1. num.219.pag 375. M. rant. de Ordine iudic. p.4. diſt. 16 num.72 pag mihi 206 Vincent. de Franch. deciſ.245. Pallad. lib.2. rerum quotid. cap. fin. p.5 § 9. numer 28.Gam deciſ.326. Cabed p.1. deciſ.197. num.1. & deciſ.120. numer 16. reſoluit quod ante hæredis citationem non dicitur lis pendere. Et Cald. Pereira de Reſolut. emphyt.cap.3 num.27.dicit vtiliter vidiſſe in Senatu decretum pendente lite ſuper commiſſo aut aliter extincta emphyteuſi inter dominum, & emphyteutam emphyteuta hoc loco mortuo citandos fore omnes filios & hæredes.

12 Quid in emptore hæreditatis? Dic eſſe citandum & nõ hæredem, quia emptor habet vicem hæredis l 2 §. fin. ff. de hæred. vel actione vend.

13 Liberi non ſunt citandi mortua matre pro re in qua pater habet vſumfructum Cabed. p.1 deciſ. 197. num.12. & 13. vbi num.10.dicit iudicatum vidiſſe quod ad proſequendam cauſam cuiuſdam capitaniæ non erat neceſſaria citatio alicuius hæredis, nec filij, ſed ſolum filij maioris qui ſuccedit in Capitania. Aduerti etiam quod in executiuis neceſſaria eſt legitimatio perſonarum vt cum communi tradit Dec.in l.vlt, nu.47. Cod. de edicto Diui Hadr. tolet citationem etiam partis requiri probat text.in l. 1. ibi ſi cæperit ex ſententia communi Cod.de iuris & facto ignor. Aſinius in ſua praxi p 1. §.3. cap. 40. refert Rota Romana per Farinac. deciſ. 57. n 4 in vltimis deciſionibus.

14 Dubitatum fuit, *Se ſe auia de citar a mulher que eſtà em cabeça de caſal ſem ſe citarem todos os herdeiros ou ſe baſtaria com ella ſomente correr a cauſa como poſſuidora. Iulgouſe que para a habilitação em cauſa começada com o marido, ſe citaſſem os filhos & herdeiros todos: mas para cauſa noua, não auendo ainda partição baſtaua citarſe a mulher como cabeça de caſal*, teſte Melchi. Phœb. tom.1. Areſt.1. Si aliquis ex litigantibus moritur tempore quo petita fuit reuiſio in Senatu non eſt neceſſaria habilitatio hæredum defuncti vt per Cabed p.2. Areſto ſed cõtrarium anno Domini 1616. dicit iudicatum Mẽdez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan.lib.3. cap.20.n.14.

Senatus Supplic. iudicauit.

Senatus Supplic. iudicauit.

Ad tit.28.Ordin.Regiæ.

Das peſſoas a que he deſeſo procurar ou aduogar.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 IN text.ibi (*ou caualeiro, &c*) Miles etiam exiſtens in melitia nõ poteſt eſſe procurator, vide l.Mi-

Digitized by Google

l. Militem Cod. de Procurat. Donell. comment. iuris Ciuilis lib. 18. cap 11. col 1. & 3. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Procurator num. 15. Petr. Gregor. Syntag. iuris lib. 49. cap 4. ſub nu. 11. Franc. Viui. deciſ. 144. n. 8. nouiſsimè Camill. Borrell. in Sum. deciſ. tit 66. à n. 55.

2 In text. ibi (*& fazendoo doutra maneira, &c.*) Intellige ſi fuerit oppoſitum, iudicium enim valet ſi non op ponatur ex Hippol. conſ. 19. n. 13. & ad l. Si quis ne quæſtio num 94. de quæſt. reſoluit Cald. Pereira. de extinct Emphyt cap. 17. n. 10. verſ. Infero vigeſsimo ſecundo.

AD §. I.

1 Deſumitur ex cap. 1. de poſtulando. Concordant apud Hiſpanos l. 48. tit. 6. part. 1. & l. 10. tit. 3. lib. 1. & l. 15 tit. 16 lib. 2. nouæ Recopil Vide plures Doctores, quos plena manu refert Cened. ad Decretal. collect. 39. à n. 1 quibus adde Salzed. ad Bernard. cap. 55. Fr. Emman. p. 1. Sum. cap. 1. Donell. Comment. iuris Ciuilis lib. 18. cap. 3. col. 8. verſ. Diximus. Franc. Viui. deciſ. 151. n. 4. & 5. Rhenat. Chôpin. de ſacra Politia lib. 2. tit. 7. nu. 21. nouiſsimè Camill Borrell. in Summa deciſ. tit. 66. de Procurat. n. 69. & 70. & tit 65. de Aduocat. à nu. 126. cum ſeqq. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 2. num. 28 & ſeq. Ceuall. Communium contra communes q. 404. num. 2. Sayr. in Claui Regia lib. 12. cap. 22. n. 3. & ſeq. Pradil. in Summa legum pœnal. p. 2. caſu 51. n. 5. D. Matt. de Iuriſdict. p. 4. cent. 2. caſu 116. nu. 14. latè Farin in fragmentis crimin. verbo Clericus à n. 186. cum ſeqq. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 57. à nu. 22. P. Valeri. Reginald. in Praxi fori. pœnit. lib. 25. á n. 664. Fr. Paulin. Berti Lucenſ. in praxi crimin. Regul. tit. 4. cap. 15. n. 9. Cardoſo in Praxi iudicũ, & aduocat. verbo Clericus num. 111. cum ſeqq. Cuti. Philip p. 1. §. 2. n. 16. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa omnium deciſ. tit. 7. de Clericis n. 86. cum ſeqq. Et in conſtitutionibus ſynodalibus ita conſtitutum eſt Brachar. tit. 10. conſt. 11. Ebor. tit. 10. conſt. 12. Olyſsip. titul. 10. conſt. 12. Conimb. tit. 14. conſt. 12. Viſenſ. tit. 12. Conſt. 8. Lamac. tit. 12. conſtit. 11. Portugal. tit. 1. conſtit. 9.

2 Limita primò, in clericis non habentibus Sacros Ordines, ſecús ſi ſint Beneficiati Iacob. de Graffis aur. deciſ. lib. 3. cap. 2. n. 15. & 19. p. 2. Perez l. 12. verbo *Ni abogado* tit. 3 lib. 1. Ordin. Azeued. l. 15 titul. 16. lib. 2. nouæ Recopil. pag. 192.

3 Limita ſecundó, in Curia Romana in quibuſcunque cauſis, vel pro quibuſcunque perſonis. Vide Octaui. ad Veſtrium in pract. Rom. Curiæ lib. 3. cap. 4. n. 4. Majol. de Irregul. lib. 5. cap. 19. n. 4. Fr. Emman. d. cap. 1. ad finem. D Mart. de Iuriſd. p. 4. caſu. 115 n. 11. Gratian. d. cap. 57. num. 38.

4 Limita tertiò, in clerico paupere, non habente patrimonium, aut beneficium. Vide Gonzal. ad reg 8. Cancel. gloſ. 2. á n. 28. Stephan. Gratian. d. cap. 57. à n. 22.

5 Limita quartò, in monacho pro ſubſtentatione monaſterij. Vide Gonzal. d. gloſ. 2. nu. 33. Sayr. d. cap. 22. n. 4. Stephan Gratian. d. cap 57. nu. 24. P. Valeri. Reginald. d. lib. 25. nu. 663. Dom. Chriſtoph. de Paz in ſcholijs ad leges ſtyli l. 6. nu. 8. Cardoſo in Praxi iudicum verbo Regulares n. 37.

6 Limita quintò, etiam in monacho de licẽtia ſui abbatis pro amico mona-

monaſterij, ſicut pro cauſis monaſterij. Vide Tiraq.de pœnis remper. cauſa 22.n.49. Salzed.ad Bernard. cap 57.addit.1.ad finem.

7 Limita ſextó, in clericis conficientibus iuris allegationes,cum eis non ſit prohibitum in camera conſulere, nec mittere iudici allegationem in ſcriptis. Vide D.Mart.d.caſu 115.n 13. Cabed.p.1.deciſ.214. nu. 14. nam prohibitus aduocare non prohibetur in Camera conſulere ex reſolutis per Stephan. Gratian.Diſcept. Forenſ. cap.39. à n.4. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Procurator n.101. prout quoquè de mulieribus, quæ licet prohibeantur poſtulare ex l 1.§.Sexum ff de poſtulando,poſſunt tamen in camera conſulere,tenet Tiraq.ad l.11.connub n 28.

8 Limita ſeptimó, in clerico aduocante in vna cauſa, & hoc non ſemel, ſed ſæpiùs vna finita ſecundùm Abb. in cap. Per venerabilem n.6.qui filij ſint leg. in cap. Cum I. & A de re iudic.in fine n.12 Iafred. Lanfranc.deciſ.112.incip.Clericus, Camill.Borrell.d. tit.66. de Procurat.nu 72. Bernard. Diàz in Pract. cap.57.n.2. vbi Salzed.lit.A. Farin. in d.fragmentis crimin.n.192. Garci.reg 319.n.5. D.Mart. d. p.4. caſu 116.n.11. Et in his caſibus,in quibus clerici poſſunt aduocationis officio fungi coram iudicibus ſecularibus, ab eis poterunt pecuniarijs pœnis mulctari prout poſt Grammat. & Perez reſoluit Curi. Philip. p. 3. §.3. num.6.

AD §. II.

Vide Stephan. Gratian.Diſcept. Forenſ.cap.39.n.10.

Ad tit.29.Ordin.Regiæ. *in antiq. lib.1.tit. 38.§.7.*

Das procurações, & das peſſoas que as não podem fazer.

1 TAbellio non poteſt conſtituere procuratorem in ſua cauſa. propria per inſtrumentum publicum á ſe confectum ex Cabed p.1.deciſ.128.n.3.nouiſſimè Camill. Borrell. in Summa deciſ.tit.66.de Procurat.num.83. Nec poteſt ſe rogare de mandato procuræ in perſonam ſuam ex Bart. reſoluit Flamin.de Reſignat.lib.9.q.1. nu.1. & 2. Nec poteſt conficere inſtrumentum de eo quod ipſe facit l. Exemplo Cod. de Probat. l. Inter chartulas Cod.de conuen. fiſci debit.lib.10. Tiraq.de conſt.p.3. limit. 30. nu 39. Cald. Pereira de Empt. cap.34. n.17. Inſtrumentum tamen factum á notario in vtilitatem vxoris valet, vt per l. Vxori ff. ad leg. Cornel.de falſis reſoluit Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Inſtrumentum.n.29.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 In text.ibi(*por mão de algum Doutor*)Vel magiſtri Artium,qui Doctorum priuilegijs gaudent ex reſolutis per Ioann. Martinz à Coſta in ad. dit.ad formam libell. Caminhæ annot.57.à n.7.

In text.ibi (*por bem de noſſas Ordenações*)Hoc lib.tit.59.§.15.

AD §. vnicum.

Vide Doctores in l.Neque tutores Cod.de Procurat. optimè Cald. Pereira in l. Si curatorem in princ. num.21. Cod.de in integrum reſtit. faciunt

faciunt quæ Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 73. à n. 9. Anton. Auguſt. nouiſſ. Roman. deciſ. 1855. lib. 3. vol. 3. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 66. de Procurator. n. 21. vbi n. 23. reſoluit quod tutor, vel curator procuratorem conſtituere nõ poſſunt cum non ſint domini, ſed conſtituere poſſunt actorem, & allegat Montan. de Tutel. cap. 31. effectu 1. à n. 22. Anton. Pyag. de Tutor. q. 15. à num. 44.

In antiq. tit. 19.

Ad tit. 30. Ordin. Regiæ.

Quando não ſerà o actor obrigado a formar ſeu libello per eſcripto.

Vidè nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 49. de libello, & illius oblatione: & octoaginta caſus, in quibus non exigitur libellus annotauit Azin. in Pract. ciuili §. 4. c. 3.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 In text. ibi *(ſeja obrigado dar ſua petição per eſcripto)* Vide ſupra hoc lib. tit. 20. §. 5. n. 3. Et ſi verbo fiat, & poſtea redigatur in ſcriptis in actis vitio nullitatis laborabit ex gloſ. verbo Neceſſaria in Clem. Sæpè de verbor. ſignif. Vanti. de Nullit. tit. de nullit. ex defectu proceſſus n. 21. Bernardin. Muſcatel. in ſua Praxi Ciuili Neap. p. 1. gloſ. Petitur n. 24. pag. 34.

2 Petitio à libello in quo differat, vide Strach de Mercat. tit. quomodo in cauſis mercatorum procedendum ſit §. fin. n. fin. pag. 454. Bernar. Muſcat d. gloſ. Petitur n. 1. pag. 17. cum ſeq.

AD §. I.

1 Concordant apud Hiſpanos l. 41. tit. 2. & l. 6. tit. 22. part. 3. Vide Auen. ad l. 45. Tauri gloſ. 6. n. 8. Bernardin. Muſcatel. in ſua Praxi Aurea Ciuili p. 1 gloſ. Petitur num. 29. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Libellus nu. 6. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 49. de libello num. 34. Si tamen libellum formauerit, valet ex Iaſ. in § Nihil cõmune n. 177.

2 Nota quod pro re modica non ſunt formandi longi proceſſus, aliás iudex, & aduocati tenentur in conſcientia, & foro exteriori ſatisfacere partibus damna ex Rebuff. ad l. 61. ff. de verbor. ſignif. pag. 310. Breuiores autem cauſæ, paruæ, modicæ, vel magnæ, quæ ſint iudicis arbitrio relinquuntur vt per Menoch. de Arbitr. caſu 72. quem refert Camill. Borrell. d. tit. 49. n. 34. De iure Regio Caſtellæ vſquè ad ſummã quatuorcentum marabetinorum non debet proceſſus fulminari per l. 5. tit 8. lib. 2. Recop. Amat. Roder. in Pract. de modo, & forma videndi proceſſum cap. 5. n 7 in princip.

3 In notorijs etiam non requiritur libellus ſolẽnis, ſed qualis qualis petitio ſufficit ex Farin. in Praxi crimi. p. 1. q. 21. n. 64.

AD §. II.

1 In quo iudicio ſummariè tractãdo qualis qualis petitio ſufficit, nec ſolemnis libellus requiritur ex Menoch. de Arbitr. lib. 1. q. 18. ad finem. Amat. Roderi. in Practic. cap. 5. de libello actoris n. 6. in fine, nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 49. num. 35.

2 Amplia primó, in cauſa alimentaria ex Cordub. de Lara in l. Si quis à liberis §. Si vel parens n. 16. Franciſ. Milan. Siciliæ deciſ. 5. n. 29 & 30. lib. 1. Surd de Alim. titul 8. priuil. 2. num. 3. nouiſimè Camill. Borrell. d.

tit.49.de libello. n.106. vbi nu.108. aſſerit procedere in alimentis præſentibus,& futuris, & nu.109.ſi alimenta debentur pauperi,& inopi.

3 Amplia ſecundò, in cauſis fiſcalibus ex Petro Surd.deciſ.18.n.5.

4 Amplia tertiò, in legitima, quã filius petit ad ſe alimentandum ex Valaſc.de Part.cap.18.num.37.cum ſeqq.

5 Amplia quartò, in cauſis exequutiuis vigore inſtrumenti liquidi Afflict Neapol.Deciſ.191.nu.5.in fine. Barzi.Bonon.deciſ.49. nu.5. vel vigore rei iudicatæ Cacheran. Pedam.deciſ.1.n.3 & 4. Surd.de Alim. tit.3.q 9.n.6.& conſ.204.n.5. nouiſſimè Camill Borrell.in Summa deciſ.tit.49.de libello n.110. & 111 vbi n.112 id intelligit quando iudicis officio ſententiæ executio petitur.

6 Amplia quintò,in cauſa reuocationis attentatorum. Lancelot. de Attentis p.3.cap.26.nu. 10. Camill. Borrell.d.tit.49.de libello n.114.

7 In text.ibi (*forças*) Vide Menoch. remed.4. Adipiſcendæ n.468. cum ſequentib.

8 In text.ibi (*ſoldadas*) Vide Bald. in Auth. Niſi breuiores Cod. Sentent.ex breuil.recit. Marant.de Ordine iudic.p.4.diſt.9. nu.197. Baeç. de decima tut.cap.2.n.29.

AD §. III. & vlt.

In text.ibi (*ſem eſtrepito, nem figura de juyzo*) Quid importent hæc verba. Vide Doct.in Clem.Sæpe de Verbor.ſig. & in Clem. Diſpendioſam de Iudic. Bertachin. in repert. iuris p.1. verbo Summariè pag. 321. col.4. latiſsimè Ludou. Rodolphin. Vari.lib.2.q 30.à nu.7. D. Mart. de Clauſulis p.1.clauſ 148. & 160. Brunor. à Sole in locis commun. verbo Clauſula nu.48. Marant.de Ordine iudic.p.4.tit.Er an iudex ſit competens n.8. Cabed.p.1.deciſ.72.n.2.

Ad tit.31.Ordin.Regiæ. *in antiq. tit.20.*

Quando o Reo he obrigado ſatiſdar em juyzo, &c.

De hac Ordin. Vide latiſsimè Cald. Pereira Quæſt. Forenſ. lib.1.q.21. Matienſ. l.3 gloſ.1. tit.16.lib.5.nouæ Recop.Xuar.in l.2. tit.3.*de los emplazamientos* lib. 2.fori in princ.Valaſc.conſ.66.à n.14.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 In text.ibi (*& o Reo não poſſuir bẽes de rayz ſeus*) Nota quod licet de iure communi vbicunquè requiritur quod quis poſsideat bona, vel habeat aliquid in bonis ſufficit quod eius pater habeat, ſecundùm Iaſ. poſt Alber. in l.In ſuis ff. de liberis, & poſth. Bald. & Iaſ.in l. fin. Cod. impuberum eundem Iaſ. in l.Sciendum ff qui ſatiſdare cog. Felin. in cap.1.num.2.de Magiſtris,in hoc tamen caſu ſi filius conuentus non poſsidet immobilia, licet eius pater poſsideat non excuſatur ab iſta ſatiſdatione ex Bald.in d. l.Sciendum num.8 Xuar.d.l.2.in princip. n.30. pag.372.

2 Poſsidens immobilia non tenetur ſatiſdare. Vide Anton. Gom. l. 66. Tauri Matienſ.l.3 gloſ.1.n.4 tit. 16.lib.5.nouæ Recop.vbi n.5.quamuis ſint litigioſa.

3 Annui reditus excuſant á ſatiſdatione ſi ſint conſtituti ſuper immobilibus. Vide Xuar.d.l.2.in princip. nu.23. & 28. Tiraq.de Retract. lig.§.1.gloſ.6.num.6. Matienſ. d.l.3. gloſ.1.

gloſ. 1. num. 4. & l. 7. n. 18. tit. 11. lib. 5. nouæ Recop. Valaſc. conſ. 66. n. 30. & inter immobilia connumerantur, ad quod plures citaui Doctores in Remiſſ. ad lib. 4. Ordin. Regiæ tit. 48. in Princip. num. 14. pag. 99. Vnde habentes perceprorias militares vulgo, *commendas*, ab hac ſatiſdatione excuſari tenet Valaſc. d. conſ. 66. n. 31.

4 Mobilia magna poſsidens, talia quæ de facili occultari, vel moueri non poſſunt, & quæ faciant ceſſare fugæ ſuſpitionem non cogitur ſatiſdare ex Xuar. d. l. 2. num. 14. & Matienſ. d. l. 3. gloſ. 1. num. 6. præcipuè ſi ſint ſufficientia ad ſoluendum debitum ex Valaſc. conſ. 66. n. 32. verſ. Item.

5 In text. ibi (*que valhão tanto como a couſa mouel demandada*) De iure communi arbitrio iudicis relinquitur quot immobilia poſsidere debeat ad euitandam ſatiſdationem ex Menoch. de Arbitr. caſu 142. & remed. 2. Adipiſc. n. 91. De iure tamen Regio Hiſpanorum tot bona debet habere, quæ fugæ ſuſpitionem tollant vſquè ad executionem ſententiæ ſecundùm Matienſ. l. 10. gloſ. 1. nu. 7. tit. 16. lib. 5. nouæ Recopil.

6 In text. ibi (*com penhores, ou fiadores baſtantes*) Cautio enim idonea dicitur cum pignora, vel fideiuſſores dantur ex l. Si mandato Titij §. vlt. ff. mandati, & ex l. 4. §. Adijci ff. de fideicom. libert. reſoluunt Pinel. in l. 1. p. 2. num. 76. Cod. de bonis maternis, & Menoch. d. caſu 142. nu. 3. vbi etiam tenet quod debitoris eſt electio, vel pignora, vel fideiuſſores præſtare, in arbitrio tamen iudicis eſſe qualitatem ipſius cautionis, ne, vt cum vel pignora, vel fideiuſſores pro cautione præſtantur, illa fideiuſſio, illud pignus, idonea cenſeatur. Et ſi pignora deberit, & pereãt non tenetur iterum ſoluere ex Afflict. deciſ. 172. in fine.

7 Nota quod quamuis iure communi, qui non poteſt, vel immobilia poſsidere, vel ſatiſdare cum fideiuſſore, ſufficiebat iuratoriam cautionem interponere, quod ſiſtet iudicio, & iudicatum ſoluet. Maran. de Ordine iudiciorum tit. de Satiſdat. p. 6 memb. 8. Bernard. reg. 660, Cot. in Memorab. verbo Iuramentum, hodie ex Ordin. in præſenti ſequeſtranda ſunt bona ſuper quæ lis mouetur.

8 Idoneus fideiuſſor qui dicatur? Vide Hippol. de Fideiuſſ. num. 227. Anton. Gom. tom. 2. cap. 13. num. 7. Menoch. remed. 1. Recup. num. 315. Soar. in Theſauro communium lit. F. verbo Fideiuſſor. Auend. tit. *de las exceptiones* n. 36. Caualcan. de tutore, & curatore n. 193.

9 In text. ibi (*porâ o julgador em ſecreſto a couſa demandada*) Vide Palat. in repet. Rubr. §. 18. num. 2. Panorm. in cap. fin. num. 22. de ſequeſt. poſſeſ. & fructuum. Veſtri. ad Pract. Romanæ Curiæ lib. 8. cap. 4. nu. 3. Hercul. de Attent. cap. 5. nu. 7. Robert. p. 2. cap. 12. ampl. 12. n. 15. Vincent. Carot. de Sequeſtro p. 2. q. 2. num. 6. Menoch. de Arbitr. caſu 457.

AD §. I.

Vide Valaſc. conſ. 66. nu. 16. cum ſeqq. & nu. 18. dicit quod qui habet vſumfructum in re immobili non cenſetur poſſeſſor rei immobilis ad euitandam talem ſatiſdationem.

AD §. II.

1 Deſumitur ex l. Sciendum ff. Qui ſatiſdare cogantur. Vide Xuar.

Cc 2 d. l. 2.

Digitized by Google

d.l.2. n.21.cum ſequentibus, Ludou. Gom.in Princip Inſtit.de action. n. 59. Cot. in Memorab. verbo Debitor. Valaſc.conſ.66.n 16. cum ſeqq. & n.30.quod poſsidens annuos redditus à particulari debitos de certo prædio, ſpecialiter ad hoc obligato releuatur ab hoc onere ſatiſdandi, & num.31. quod milites Domini noſtri Ieſu Chriſti, & alij habentes perceptorias militares in caſibus ciuilibus, quibus licitè conueniuntur in foro ſeculari excuſantur à ſatiſdando propter redditus perceptoriarum.

2 In text.ibi(*bẽes de rayz*) Sufficit ſi habeat poſſeſsionem rem immobilis ſuper qua litigatur ex Valaſc. d. conſ.66.à n 8 & n.29. poſt longam diſputationem reſoluit habentem ſolum vſumfructum in re immobili euitare huiuſmodi ſatiſdationem.

3 In text.ibi (*nem tenha bẽes moueys que valhão tanto,&c.*) Deſumitur ex gloſ.in l.Si fideiuſſor §.fin.verbo Officium ff qui ſatiſdare cog. vide Valaſc.d.conſ.66.nu 32. verſ.Item adnotanda.

4 In text.ibi (*mandarà o julgador ao reo que ſatisfaça com penhores,&c.*)Deſumitur ex l. Si fideiuſſor §. fin. & l. Sciendum ff.qui ſatiſdare cogantur. Vide Affict.deciſ.170.n.3.

AD §. III.

1 In text.ibi (*mandaloha prender*) Vide D Barboſ.in l.2. in princ. p.2. n.34 ff Soluto Matrim.& in l.Diuortio § Interdum n 31.ff.eodem,Phœb. deciſ.54.per totam.

2 Nobilitati tamen deferẽdum cũ iuratoria cautione de iudicato ſoluendo, vt in ſimili reſoluit Farin.in Praxi crimin.p.1.q.33.n.60. Et maxima debitoris legalitas, fides, & prohibitas poteſt á ſatiſdatione quemquam liberare, tenent Tiraq. de pœnis temper.cauſa 51.num.42. & 43. Menoch. de Arbitr. caſu 87. n.12 quod tamen apud nos recipiẽdum non eſt,cum probitas hominis non præſtet ſecuritatem, quam lex introduxit in fauorem alterius partis litigantis,vt aduertit Valaſc.conſ. 66. n.32.in fine.

3 In text ibi (*ou entregar a fiadores idoneos*) De fideiuſſore obligato ad repræſentandum, vide latè Farin.in Praxi crimin. p.1. titul.4. q.34.per totam.

4 In text.ibi (*tomando algum ſummario conhecimento*) Ergo de debito debet prius conſtare vt fiat ſequeſtratio,de quo Maſcard. de Probat. concl.1298.per totam,latè Phœbus deciſ.54.à n.2.

5 In text.ibi (*não dando a ditta ſatiſfação farà o julgador ſecreſto*) Priuſquã deueniatur ad hanc ſequeſtrationem debet adeſſe iuſtificatio, quod ſcilicet pars, qui illam à iudice poſtulauit habet iuſtitiã in cauſa principali,vt per text.ſingulatè in l. Cũ proponas Cod.bon. actor. iud.poſſi. dicit iudicatum Phœb. deciſ.54. n.vlt.

AD §. IIII.

Vide infra lib.4.tit.76. §.fin. vbi latè dixi.

AD §. V. & vlt.

1 Vide Valaſc.conſ.66 num.33. D. Barboſ.in l.2 ff.Soluto matrim. p.2. n.29. Cald. Pereira de Empt. cap. 23. n.15.cum ſeqq.

2 Nota quod ſi quando actor illum contractum cum reo celebrauit reus non habuiſſet immobilia, vel mobilia æquiualentia, & actor hoc ſciuiſſet, tunc non poterit petere ſatiſ-

Digitized by Google

ſatiſdationem. Vide Rip. in cap. 1. nu. 88. de Iudicijs. Duenh. reg. 175. Palat. in repet. rub. § 9. n. 14. in princip. Auiles ad cap. 3. Prætor. nu. 22. Gutier. de Iuram. confirm. p. 1. cap. 16 n. 22. Matienſ. l. 3. gloſ. 1. n. 9. titul. 16. lib. 5. nouæ Recopil. Valaſc. d. conſult. 66. n. 33. verſ. Secus vero.

3 In text. ibi (*não lhe pode pedir a dita ſatiſdação*) Vide D. Barboſ. in l. In omnibus n. 60. ff. de Iudic.

Ad tit. 32. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 21.

Em que caſos poderá o juyz conſtrãger as partes que reſpondão, &c.

DEſumitur ex tit. ff. de interrog. action. Vide Marant. de Ordine iudic. p. 6. memb. 7. Menoch. de Arbitr. caſu 51.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 Aduerte quod iudex interrogat partes quotieſcunquè æquitas ſuadet, & iudex ad id ex officio monetur vt per Cardoſ. in Praxi iudicum & aduoc. verbo Iudex num. 30. Mendez á Caſtro in Praxi Luſitan. lib. 5. cap. 1. à n. 37.

2 In text. ibi (*antes que a lide ſeja conteſtada*) Per reſponſionem ſcilicet Rei ad libellum actoris ex Gam. deciſ. 147. n. 3.

3 In text. ibi (*& podelhsha conſtranger*) Sine iuramento ex Cabed. p. 1. Areſto 36. nouiſsimè Mendez à Caſtro d. cap. 1. num. 38.

AD §. I.

1 In text ibi (*dous tabelliães*) Iſta non eſt leuis ſolemnitas, imò eius omiſſio facit corruere totum actum vt in l. fin. §. 1. cum gloſ. verbo Tabullariorum Cod. de Iure delib. tenet Alexand. conſ. 141. n. 10. verſ. Poſtremo vol. 2.

2 In text. ibi (*duas teſtemunhas*) Nota quod tabellio æquiualet duobus teſtibus gloſ. verbo Tabularijs in §. Si verò abſunt in Auth. de hæred. & falcid. referr, & ſequitur Felin. in cap. In noſtra n. 9. col. pen. de teſtibus Grammat. deciſ. 60. nu. 10. cum ſeq.

AD §. II.

Deſumitur ex l. vlt. ff. de rei vendicat. vbi Bart. nu 2. Vide Roland. conſ. 88. nu. 10. vol. 4. Anton. Gabri. tom. 3. Commun Opin. titul. de Acquir. poſſeſſ. concl. 5. nu. 33. pag. 275. ad hoc quod neceſſe eſt vt reus fuerit per actorem interrogatus, primo, ſi rem petitam poſsidebat.

AD §. III & vlt.

Vide Menoch. de Arbitr. caſu ſi per totum Flamin. de Reſign. lib. 3. q. 16 n. 16, quod iudex poteſt interrogare etiã poſt concluſum in cauſa.

Ad tit. 33. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 24.

Das aucões, & reconuenções.

De actionibus, & reconuentionibus.

VIde. Doct. in cap. 1 de mutuis petit. & Marant. de Ordine iudic. p. 4. dict. 6. Surd. conſ. 396. n 6. & 32. Bernard. Muſcatel. in Praxi Aurea ciuili Neapolitana p. 3. gloſ. Actorem fol. 390. Cabed. p. 1. deciſ. 21. nu. 6. & 8. & deciſ. 32. nu 6. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Reconuentio. D. Barboſ. in l. Qui prior n. 7. cum ſeqq. ff de Iudic. Alexand. Trentaſin. Vari. lib. 2. tit. de Mutuis petit. pag. 71.

Ad Princip.Ordinat.Regia.

1 In text.ibi(*que ambas andem igual paſſo*) Deſumitur ex Bart.in Auth. Et conſequenter col. 2. verſ. Item dictæ cauſæ,Cod. de ſentent. & interl. Alexand. Trentaſinq.d.titul. de Mutuis petit. reſolut.1. à nu.1. Marant.de ordine iudic.p.4 diſt.6.n.10. & n.12.reſoluit quod ſi pari paſſu nõ procedant, ſententia, & proceſſus non eſt nullus, ſed poteſt appellari, ſed D Barboſ in d. l. Qui prior n.9. quod eſt differenda ſententia donec vtraque cauſa inſimul termінetur. Nouiſsimè Aloyſ Ricci. in collect. deciſ.p.5 collect.1969. in fine. Bernardin.Muſcatel. in Praxi Aurea ciuili p.3. gloſ. Actorem n.5. in fine. D.Barboſ. in l. Qui prior nu.7. ff.de Iudic.

2 Et reconuentioni locus eſt etiamſi actor à conuentione deſiſtere velit,ex Menoch.de Arbitr. lib.r. q.44.n 5. Marant.d.diſt.6. num.55. Cardoſ.in Praxi iudicum,verbo Reconuentio nu.28. Et quando à ſententia cauſæ conuentionis appellari non poteſt,ſimiliter à reconuentione non appellabitur vt per Giurbã deciſ.3. Et reconuentio eadem habet priuilegia,quæ conuentio Cancer.Vari.lib.2.cap.13.de Reconuent. Et perempta inſtantia in cauſa conuentionis, erit etiam perempta in cauſa reconuentionis Magon. Lucenſi deciſ.48.

3 Nota quod reconueniens non poteſt iterum à conueniente reconueniri, ne detur proceſſus in infinitum. Vide Specul.tit.de Recõuent. §.Nunc.dicamus in fine. Bald. in d. Auth. Et conſequenter n.5. Panor. in cap.2.n.6. de mutuis petit. Bernard. Muſcatel. d. gloſ. Actorem n.23. Cardoſ.in Praxi iudicum verbo Reconuentio nu. 28. Alexand. Trentaſinq.d.reſolut.1.n.65.

AD §. I.

1 In text.ibi(*ou logo depoys da conteſtação*)Quia paria ſunt reconuenire ante litem conteſtatam, vel incontinenti poſt. Vide Tiraquel. de Retract.tit.2.§.1.gloſ.5. nu.11. Marant. p.4 diſt.6.n.5. Cardoſ.in Praxi iudicum verbo Reconuentio 2. D.Barboſ.in l.Qui prior à n.20.ff.de Iudic. Amat.Roder.in Pract.de modo, & forma videndi, & examinandi proceſſum cap.1.nu.50. D.Mart.de Iuriſdict.p 4.cent.2.caſu.107.nu.5.vbi n.6.cum Marant.d.diſt.6. n.6. concludit poſt litem conteſtatam ex interuallo non admitti parte contradicente.

2 In text.ibi (*faça ſua proua*)Perfectam ſcilicet,& abſolutam ex citatis per Tiraq.d.tit.2.§ 2.gloſ.1.n.8. Et nihil dicitur actum cum quid ſuperest ad agendum l. pen. Cod. ad Sylan. l.Titiã ff.de Verbot. Et finis actus attendendus eſt, & non principium iuxta dictum Philoſophi de quo Tiraq. de Retract.lig. ad finem tit.n.18.19.& 23.

AD §. II.

1 Deſumitur ex Auth. Et conſequenter,& l.Cum Papinianus Cod. de ſentent.& interl. & ex cap. 1. de mutuis petit. Vide.Marant. de Ordine.iudic.p 4.diſt.6.n 13. Bernard. Muſcatel.in Praxi Aurea ciuili Neapol.p.3.gloſ.Actorem n.4. Cardoſo in Praxi iudicum verbo Reconuentio n.5. D. Barboſ. in l.Qui prior à n.10 ff.de Iudic. *Reconuentio fit coram iudice conuentionis.*

2 Amplia etiamſi iudex ſit incompetens,

petens, cum laicus poſſit de cauſa mere ciuili per viam reconuentionis cognoſcere contra clericum. Vide Gregor. l. 57. tit. 6. part. 1. Clar. lib. 5. §. fin. q. 36. Vincent. de Franch. deciſ. 193. à n. 3. Surd. conſ. 222. n. 19. & conſ. 396. n. 6. Mol. in Empotio iuris p. 1. tit. 2. q 13. Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 37. conſid. 7. Luſit. Frat. Anton. à Souſa in relectione de Cenſuris Bullæ Cœnæ cap. 82 à n. 3. nouiſſimè Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ p. 2. q. 23. nu. 22. Bernard. Muſcatel. d. gloſ. Actorem n. 7. D. Barboſ. d. l. Qui prior à n. 10. & num. 82. cum ſeqq. & citaui alios Doctores ſupra lib. 2. tit. 1. §. 1. in fine.

3 In text. ibi *(não o poderá demandar em outro juyzo)* Nota quod reus actorem non poteſt reconuenire coram alio diuerſo iudice ex cap. Diſpendia §. Reus quoquè de Reſcript. in 6. D. Barboſ. d. l. Qui prior n. 19. Si tamen actorem reconueniat coram alio diuerſo iudice, & pars non opponat valet proceſſus ex Cald. Pereira de Reſolut. emphyt. cap. 17. n. 10. verſ. Infeto decimo quinto.

AD §. III.

1 Vide Bernard. Muſcatel. in ſua Praxi Aurea Ciuili Neapol. p. 3. gloſ. Actorem n. 4. D. Barboſ. in l. Qui prior n. 31. ff. de Iudic. vbi de reo habente ſuſpectum iudicem.

Actor in cauſa reconuētionis non poteſt iudicem recuſare.

2 In text. ibi *(não poderá tal juyz ſer recuſado)* Niſi ex cauſa de nouo emergenti per text. in l. De ætate §. Ex cauſa ff. de interrog. actionib. reſoluit Specul. in pract. ſub hoc titul. §. Fieri autem n. 3 ad fin. p. 2.

AD. §. IIII.

1 In text. ibi *(esbulho)* Reconuentio non admittitur in cauſa ſpoliationis per cap. ex conquæſtione de reſtit. ſpoliat. cap. Super ſpoliatione de Ordine cognit. cum ſimilibus. Vide Marant. de Ordine Iudic. p. 4. diſt. 6. à n. 42. Bernard. Muſcatel. in Praxi Aurea Ciuili Neapol. p. 3. verbo Actorem n. 27. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Reconuentio n. 23. Alexand. Trentaſinq. Vari lib. 2. tit. de Mutuis petit. reſol. 1. à n. 19.

2 Spoliator tamen reus poteſt reconuenire actorem de alio ſpolio contra ſe per eum commiſſo per text. in cap. vlt. de Ordine cognit. reſoluunt Cardoſ. d. nu. 23. D. Barb. ad l. 2. §. Legatis à nu. 251. ff. de Iudicijs, & ad l. Si de vi. à nu. 181. ff. eod. vbi n. 185. reſoluit quod ſi ſpolium ex vtraque parte commiſſum ſit ſuper eadem re non admitteretur reconuentio de alio ſpolio in eadem re commiſſo.

3 In text. ibi *(guarda)* Vide Menoch de Arbitr. caſu 184. in fine. Et de actione de dote addit. ad Afflict. deciſ. 111. num. 10. Ranchin. p. 2. concl. 402.

4 In text. ibi *(depoſito)* Vide cap. Bona fides de depoſito, & l fin. Cod. depoſiti Carauit. ſuper ritibus magnæ Curiæ ritu 67. nu. 15. Bernardin. Muſcatel. d. gloſ. Actorem num. 27. Cardoſ. d. verbo Reconuentio n. 24. Alexand. Trentaſinq. d. reſolut. 1. num. 1.

5 In text. ibi *(& accuſação de feito crime)* Vide Hippol in Pract. crimin. § Expedita nu. 68. Clar. lib. 5. §. fin. q. 2. n. 3. Gregor l. 4. verbo No le po drian titul. 3 part 4. Marant. d. p. 4. diſt 6. à n 64. Bernard. Muſcatel. d. gloſ. Actorem a n. 28 Cardoſ. d. verbo Reconuentio n. 16. & 18. Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ p. 2. q. 54. n. 4 & q. 68 num. 11.

Reconuētio non habet locum in criminalibus.

latiſsimè D. Barboſ. ad l. 2. §. Legatis n. 263. cum multis ſeqq. ff. de Iudic. & ad l. Qui prior à nu. 51. ff. eod. vbi n. 63. tenet quod accuſatus, criminaliter non poteſt recuſare ſuum accuſatorem coram eodem iudice, niſi ille iudex ſit vtriuſque partis competens, latiſsimè Alexand. Tréntaſinq. l. reſolut 1 à n. 40.

AD §. V.

1 Vide latè D. Barboſ. in l. Qui prior n. 80. & 81. ff. de Iudic. ad hoc quod ſi reconuentio fiat de cauſa de qua iudex conuentionis cognoſcere non poſsit, etiam de conſenſu partium non eſt admittenda reconuentio. Et in iuriſdictione prorogata locus eſt reconuentioni, Camill. Borrel in Sum. deciſ tit. 41. n 261.

2 In text. ibi (*aſsi como no embaixador*) Vide D Barboſ in l. 2. § Legatis n. 233. ff. de Iudic. ad hoc quod cum actor elegerit iudicem coram quo reum conueniat, non poteſt dedignari, qui d coram eo lem iudice reconueniatur per prædictum reum.

AD §. VI.

Reconuẽtio habet locum in cauſis ſũmarijs ſi conuent. & recon. cauſa ſit ſũmaria.

Vide Marant. de Ordine iudic. p. 4. diſt. 6. n. 38. Bernardin. Muſcatel. in ſua Praxi Aurea ciuili Neapol. p. 3 gloſ. Actorem num 14. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Reconuentio n. 22. D. Barboſ. in l. Qui prior à nu. 34 ff. de Iudic. vbi n. 37. idem reſoluit ſi reconueniens renunciet priuilegio cauſæ, & velit quod etiam in ea ordinariè procedatur. Nouiſsimè Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ p. 2. q. 54 à n. 2. & q. 68. n. 13. quod non admittitur in via executiua, Alexand. Trentaſinq. Vari. lib. 2. titul. de Mutuis petit. reſolut. 1. num. 13. & 14.

AD §. VII.

In cauſa appellat. non datur locus reconuentioni.

1 Vide Marant. de Ordine iudic. p 4, diſt. 6. n. 24. Balb. tom. 2. Communium Opinion. lib. 7. tit. 8. n. 40. pag 247. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Reconuentio n. 20. D Barb. in l. Qui prior n. 49. ff de Iudic. Alexand. Trentaſinq. Vari. lib 2. titul. de Mutuis petit. reſolut. 1. n. 29. Nec in cauſa executionis habet locum reconuentio prout ex Marant. d. diſt. 6. n. 39. reſoluit Parlad. lib 2. rerum quotid. cap. fin. p 5. §. 11. n 31. & Alexand. Trentaſinq. d. reſolut. 1. nu. 14. vbi n. 35. quod non habet locum reconuentio quando agitur pro rebus Eccleſiæ malè adminiſtratis, & nu. 36. in cauſa quæ non eſt talis quod exeat iuriſdictionem commiſſarij & n. 37 in conuento ſuper nullitate.

AD §. VIII. & vlt.

1 Deſumitur ex cap. Cum dilectus de Arbitris. Vide Marant. de Ordine iudic. p. 4. diſt 6. nu. 20. Menoch. de Arbitr. q. 44. n. 12. Bernard. Muſcatel. in ſua Praxi Aurea ciuili Neapol. p. 3. gloſ. Actorem n. 5. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Reconuentio nu. 11. D. Barboſ. ad l. 1. art. 1. n. 60. cum ſeqq. ff de Iudic. & in l. Qui prior à num. 41. ff. eodem. Latè Alexand. Trentaſinq. Vari. lib. 2. tit. de Mutuis petit. reſolut. 1. à n. 49.

2 In text. ibi (*& por tanto ſe foſſe por nòs delegado algum juyz, &c.*) Vide D. Barboſ. d. l 1. art. 1. nu. 67. & d. l. Qui prior n. 50 Cardoſ d. verbo Reconuentio num. 9. nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi Luſitan. lib. 3. cap. 8. Alexand. Trentaſinq. d. reſolut. 1. à n. 45.

In

Digitized by Google

3 In text. ibi *(quando o juyz he eſcolhido per vontade, &c.)* Vide D. Barb. d. l. 1. art. 5. n. 6.

In antiq. tit. 25.

Ad tit. 34. Ordin. Regiæ.

De plus petitionibus.

Do que demanda em juyzo mays do que lhe he deuido.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 DEſumitur ex l. Vni. Cod. de plus petit. & ex §. Plus igitur Inſtit. de Actionib & ex cap. Vni. de plus petit. Cõcordant apud Hiſpanos l 44. titul. 2. part. 3. Vide Soar. Kirchou. Chærian. & alios tom. 1. Commun. Opin. lib. 3. tit. 8. de plus petit. Menoch. conſ. 127. nu. 3. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Plus petere. Hieron. de Laurent. deciſ. 35. nu. 10. Pradil. in Summa legum pœnal. p 2. caſu 45. latè Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 4. collect. 1389. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Plus petere. Alexand. Trentaſinq. Vari. lib. 2. titul. de Plus petitionibus pag. 69 reſolut. 1. vbin. 2. quod ad hoc vt habeat locum pœna huius l. requiritur quod doloſè petierit.

2 De illis qui cauſæ continentiã diuidunt, vide l. Nulli Cod. de Iudic. Afflict. in cap. Sancimus in 2. quo tempore miles lib. 1. num. 56. fol. 90. Decian. vol. 2 reſp. 97. nu fin. Viui. Neapol. deciſ 136 nu 1. Menoch. de Arbitr. caſu 371. num. 2. cum ſeqq. & conſ. 130. num 1. Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib 1. conc. 32.

3 Nota quod creditor non ſibi præiudicat, qui minus petit cum plus ſibi debitum eſſet, de quo Iaſ. in l. Quidam Cod. de tranſact. Vezin. tom. 1. Communium Opin. lib. 3. tit. 8 n. 6. vbi reſoluit quod ſi creditor pro reſiduo aliquam ſummam peteret, tunc hoc modo petendo pro reſto, vel petendo cum particula tantum ille creditor nihil aliud poſſet petere.

4 In text. ibi *(porem ſe o actor antes da lide conteſtada)* Vide Bonacoſ. p. 1. Commun. crimin. verbo Statutum fol. 159. & tom. 1. Commun. Opin. lib. 3. tit. 8 n. 5 pag 385. Farin. Fragment. crimin p. 1. lit. C n. 733. & Peteg. de Iure fiſci lib. 2. tit. 1. n 13. reſoluit quod pœna, quæ á lege plus petenti infligitur, mortuo actore, ante illius condemnationem ad hæredem non tranſit.

AD §. Vnic.

1 In text ibi *(o reo ſeja abſoluto)* Deſumitur ex l Vni. Cod de plus petit. Vide Kirchou. tom. 1. Communium Opinion. lib. 3. tit. 8. n. 1.

2 Nota hanc pœnam ceſſare ſi apponatur clauſula omni meliori modo ex Ioſeph Ludou. Peruſ. deciſ. 117. num. 3. Vel ſi adeſſet clauſula ſaluo iure ſuperflui; & poteſtate addendi, ac minuendi ex eod. Ioſeph. Ludou. deciſ. 51. & Alexand Trentaſinq. Vari. lib. 2. tit. de Plus petitionibus reſolut. 1. n. 7. & num. 8. aſſerit pœnam huius l. non procedere quãdo non principalis, ſed eius procurator comparet in iudicio ad petendum debitum.

Ad tit. 35. Ordin. Regiæ.

in antiq. tit. 26.

Do que demanda ſeu deuedor antes do tempo, &c.

De agente ante diem.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 DEſumitur ex l. 1. §. fin. ff. Quãdo dies leg. cedat. Et plus dicitur

dicitur petere qui ante diem petit §. Plus autem Inſtit. de Actionib. §. Temporales Inſtit. de Except.cap.1. de plus petit. Vide Xuar. l.Poſt rem litiit. 7. Auend. tit. *de las excepciones* n.22 verſ.Quarta qualitas. Azeued. l.2.n.5.tit.21. lib.4. nouæ Reco.Surd. deciſ.120 nu 1.& deciſ.151.nu.2.& 3. Cardoſ.in Praxi iudicum verbo Plus petere n.5. Farin.Fragmentor.crim. p.1.lit.C.n.745. qui ante diem agit, malè agit, Ludou.Rodolphin.Vari. quæſt.lib.2.q.40.nu.1.& nu.2.quod exceptio pluris petitionis contra agentem ante diem oppoſita, impedit proceſſum ad vlteriora.

2 Limita primò hanc Ordin. ſi ſuperueniat cauſa de nouo, veluti quia debitor aufugiat, vel fallitus fiat ex gloſ in l. quæſitum ff.de Pignor. Bald.in l.1.ad fin. Cod.de condict.ex lege. Padil.in l.Cum proponas nu.8 Cod.de Tranſact. Surd.de Aliment.tit.8.priuil.26 nu.9. Card. in Praxi iudicum verbo Plus petere n.7. Vel bannitus fiat. Ludou.Rodolph.d.q.40 per totam.

3 Limita ſecundò in creditore,qui agit ante diem vt adueniente die ſibi ſoluatur. Vide Afflict.deciſ.279. in fine. Gregor.l.45. titul.2. part.3. Ozaſc.Pedam.deciſ.130.à nu.9. Nicol.Mozzi.de Contractib. art.6.de naturalibus contr.n.11. Larè Ioſeph. Ludou.tom.3.Communium Opin. tit. de Solut. concl. Vni. per totam pag. mihi 456. & Peruſ. deciſ. 8. Surd.deciſ.120.n 13.& deciſ.151. n.6. & de Alimentis tit.8.priuil.26.n.9. Viui.Neapol.deciſ.403.

4 Limita tertiò in debito de futuro ſi eſt adiunctum debito de præſenti vt in legato annuo,qui poteſt peti vt ſoluatur debitis temporibus, ne cogatur ſingulos annos agere. Vide Anton. Gom. tom.2. cap.11. n.47. Surd.deciſ.120.nu.14.& deciſ. 151. nu.12. Et reditus annui futuris temporibus cedendi peti poſſunt vno libello cum iam ceſſis vt iuſto tempore ſibi ſoluantur.Vide Ozaſc. Pedam.deciſ.130.n.15.Fider.Martin. de annuis reditib.cap.5. ſub nu.91. Gaſp.Roder. eod. tract. lib.1. q. 16. n.104. Surd.deciſ.151. num.11. & de Alim.tit.3.q fin.n.vlt.& tit.8.priuil. 25. n.7. Et pro fructibus cenſus, ſimiliſuè contractus licitum eſt agere contra debitorem, vt condemnetur ad præſtandum fructus pro omnibus annis futuris debitis tẽporibus, Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap.151.à n.35.

5 Nota quod licet legitima debeatur filijs poſt mortem patris, patre tamen diſsipatore exiſtẽte, poſſunt filij petere vt ſibi aſsignentur legitimæ,quia non exigitur à patre hoc caſu legitima ante diem, & obitum illius,ſed eſt potius quædam aſſecuratio, vel interdictio adminiſtrationis. Vide Pereg de Fideicom.art 36. n 16. Cordub. in §.Item reſcriptum n.15.cum ſequent. Perez tit.2. lib.5. Ordin.pag.76. Claud. de Bartand. tract.de legitima art.8.n.34.Mench. Illuſt cap 37.n.1. Surd.de Aliment. tit.1.q.50.num.4.& tit.8.priuil.26 à n.5. Cald.Pereira de Renouat.q.16. n 57. Ceuall. Communium contra commun. q.506. P. Azori. Inſtit. Moral.p.2.lib.2.cap.19.col.185.Bernard.Græuæ.ad Pract.Cameræ Imper.lib.2.concl.83. nu.34. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 44. n.18.cum ſeqq.

6 In maioratibus,etiam viuo poſſeſſore, ſequens non poteſt petere vt declaretur morte illius maioratum ad ſe pertinere, niſi poſſeſſor viuus in alium transferat,vel diſsipet bona maioratus,vide Pinell.l.1.Cod.

de bo.

Digitized by Google

de bonis mat. p. 3. n. 78. Gregor. l. 1. verbo *En el tiempo* tit. 2. part. 3. Xuar. allegat. 4. vbi Valdeſ. Theſaur. Pedam. deciſ. 151 Anton. Gom. l. 40. Tauri. n. 79. Molin. de Primog. lib. 1. cap. 16. & lib. 3. cap. 14. Satmi. Select. lib. 1. cap. 2. & lib. 7. cap. 6. Perez l. 1. tit. 8. lib. 3. Ordin. pag. 591. Gam. deciſ. 6. n. 6. & deciſ. 202. n. 3. Garci. de Nobilit. gloſ. 47. n. 13. cum ſeq. Gutier. conſ. 13. n. 1. P Molin. de Iuſtit. tract. de Maiorat. diſp. 639. Valaſc. conſ. 184. nu. 19. cum ſeqq D Barb. in l. Non poteſt videri num. 16. cum ſeqq. ff. de Iudic. plures ex antiquioribus refert Cened. ad Decretal. collect. 10. n. 2.

7 In text. ibi (*não ſerà a iſſo recebido*) Poteſt tamen denuò agere ex Tiraq. in §. Hoc ſermone limit. 1. n 16.

8 In text. ibi (*alem diſto, &c.*) Vide Parlad. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. p. 5. §. 1. n. 22. vbi ante tempus executione petita quas pœnas patiatur creditor.

Ad tit. 36. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit 27.

Do que demanda o que ja em ſy tem.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 DEſumitur ex l. Si fideiuſſor § In omnibus ff. Mandati. Vide Iaſ. in §. Sed hæc quidem nu. 12. Inſtit. de Actionib Petr. Caball. reſolut. crimin. caſu 169. n. 1. & 6 late Farin. fragm. crimin. p. 1. lit. C. á nu 725. Cardoſ. in Praxi iudic. verbo Plus petere n. 4. Et diſpoſitio huius l. non habet locum in eo qui petierat ignoranter ex Iaſ. in § Si quis agens n. 2. Inſtit. de Action. & in l. Cum filius § In hoc n. 4. ff. de Verbor. Petr. Caball. d. caſu 169. n. 5. in fine Farin. d. lit. C. n. 742.

2 In text. ibi (*o que tem ja recebido*) Creditor ſi debitum iam ſolutum petierit, & illud non exegerit, non incidit in pœnam huius legis, vt per Bart. d. l. Fideiuſſor § In omnibus. Caball. d. caſu 169. nu. 3. Farin. d. lit. C. nu. 732., & obijciens compenſationem debiti ſibi iam ſoluti non incidit in pœnam huius legis, vt per Mendez à Caſtro in Praxi Luſitan. lib. 3. cap. 8.

Ad tit. 37. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 79. De moratoria dilatione.

Que os deuedores a que el Rey der eſpaço, dem fiança a pagar as diuidas.

DEſumitur hic tit. ex l. Quoties & l. Vniuerſa Cod. de precibus Imper Offer. Concordãt apud Hiſpanos l 4. tit. 24. part. 3. & l. 32. & 33. tit. 18 part 3. Vide Anton. Cuch. tract. de moratoria præſcript. Rebuff. tom. 2 ad leges Galliæ tit. de litteris dilat. à princ. Menoch. de Arbitr. caſu 203. Azeued. l. 2. à n. 34. tit. 14 lib. 4. nouæ Recop. late Ludou. Rodolphin de ſuprema, ſeu abſoluta Principis poteſt. cap. 6. á nu. 48. Farin. in Praxi crim. q. 29. n. 20. cum ſeqq. Bernardin. Muſcatel. in ſua Praxi Aurea Ciuili Neapol. p. 4. glo. Petendo n. 12. cum ſeqq. Dom. Garci. Maſtrillo Siciliæ deciſ. 16.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 In text. ibi (*o que não faremos ſem juſta cauſa*) Vide Duenh. reg. 43. verſ. Et quia, Pinel. in Rub. de Reſcind. vendit. p. 1. cap 2 num 12. P. Azori. Inſtit. Moral. p. 1. lib. 5. cap. 15. col. 426. In Principe enim in dubio præſumitur cauſa ex gloſ. in l. Rele- *Moratoria dilatio non conceditur à Principe ſine iuſta cauſa.*

gati

gati ff. de pœnis. Alciat. de Præſumpt.reg.3.præſ.8. Mench. Illuſtr. lib.1 cap.25.n.17.

Moratoriam ilationē impetrantes tenentur idoneam præſtare cautionē. 2 In text.ibi (*não gozarà delle, ſem dar fianças baſtante em juyzo*) Nota quod debitores impetrantes moratoriam dilationem à Principe ob aliquam eorum incommoditatem tenentur idoneam præſtare cautionem de ſoluendo completo dicto tempore l. Vniuerſa Cod. de precibus imper.offer. quæ eſt canonizata in cap.Vniuerſa 25 q.2. Concordat apud Hiſpanos l. 32. & 33. titul. 18. part.3 Vide Soar. tom.1. Communium Opinion.l.b 4.tit 2. num.74. pag.mihi 458. Alexand. Trentaſin. Vari.reſolut lib.3. tit. de Solutionibus reſolut.1.nu.6.pag.58. Azeued. l.2.n.33.cum ſeqq.tit.14.lib 4.nouæ Recopil. Rebuff. tom. 2. ad leges Galliæ tit.de litteris dilat.art.1 gloſ. 1.num.49.

Idonea cautio quæ? 3 In text.ibi (*fiança baſtante*) Deſumitur ex d. l Vniuerſa ibi fideiuſsio idonea, quæ ſit reperies apud gloſ. verbo Idonea in cap. Quamquàm de cenſibus. Garci.Falcon reg.192. Soar.d tit.2.num.74. verſ.Sed ſi, P. Sanch.de Matri.lib.10 diſp.18. n.35.

4 In text.ibi (*a qual fiança ſerà obrigado a dar*) Intellige ſi à patre petatur ex d. l. Vniuerſa ibi ſi aduerſarius poſtuler. Vide Gregor. l. 33. verbo Fiador tit 18 part.3. Hippol.in Rub. de Fideiuſſ n.164. Surd.deciſ.25.n.8. & deciſ.57.à princip. Farin. in Praxi crimin.q 29. num.28. Gonzal.ad reg.8.Cancel.gloſ.56.n.108. Steph. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 100. n.6. D. Barboſ. in l. Diuortio §. Interdum num. 13. ff Soluto matrim. Soar. de Paz in Pract p. 4. tom. 2. cap 6.n.5. Villadieg. n ſua Politica. & pract.iudiciali n. 29.propè finem. Nicol.Paſſerium in tract.de priuata ſcript. q.5. à nu.7. Amat. Roder.de preuilegijs credit.p.1.n.24. Alexan. Trentaſinq.d.reſolut.1.n.8.

5 In text.ibi (*poſto que ſeja abonado*) Ergo qui tenetur dare fid iuſſores non excuſabitur quamuis ſit ditiſsimus ex Felin.in cap. Ad noſtram in 1. num.10.ff. de Iureiurad.

AD §. I.

Vide Antonin. Theſaur.Pedam. deciſ.186.n.7 verſ Declaratur quartò Ludou. Rodolphin. de ſuprema, ſeu abſoluta Principis poteſt.cap 6. num.61. Ad hoc quod induciæ non ſunt concedendæ condemnatis in foro contentioſo per ſententiam iudicis, vel de proximo condemnandis, ſecùs ſi ſint condemnati, vel condemnandi per ſpontaneam confeſsionem.

AD §. III.

Vide Soar. tom. 1. Communium Opinion.lib.4. tit.2. nu.74. verſ.Et hoc ampliatur. Rebuff tom.2.ad leges Galliæ titul. de litteris dilator. art.1. gloſ.1.n.27. Ad hoc quod renuntians impetrationi quinquennalis non poteſt poſtea illam impetrare, niſi Princeps concedens faciat expreſſam mentionem talis renuntiationis.

AD §. IIII.

Vide Azeued.l.2.n.41.tit.14. lib. 4. nouæ Recopil. Et aduerte quod dilatio quinquennalis dùm vult concedi debitori, ſi vnus ex creditoribus ſit clericus, poteſt citari vt concurrat cum alijs creditoribus ad concurrendum pro dilatione quinquennali concedenda ex Vrſill. ad

Afflict.

Affiict. deciſ. 380. nu. 7. Franc. Viui. deciſ. 38. n. 8. D. Garci. Maſtrill. Siciliæ deciſ. 79. n 5. quos refert nouiſsimè Camill. Botiell. in Summa deciſ. tit. 13. de foro compet. n. 155.

AD §. V.

In text ibi (*não ſerão obrigados a dar fiança*) Nota quod cautio à Principe remitti poteſt ex cauſa. Vide Rebuff. tom. 2. ad leges Galliæ titul. de litteris dilat. art. 1. gloſ. 1. nu. 50. verſ. Iſtam. Alexand. verò Trentaſinq. Vari. reſoluit. lib. 3. tit. de Solution. reſolut. 1. n. 7. reſoluit quod etiamſi per Principem hæc fideiuſsio in ipſa moratoria remitteretur, nam adhuc eam dare debet, ſi vult vti beneficio dilationis quinquennalis.

AD §. VI. & vlt.

Moratoria dilatio non cõceditur ad cauſas Regi pertinẽtes. 1 In text. ibi (*nos feitos que a nòs pertencerem*) Vide Rebuff. d. tit. de litteris dilat. art. 1. gloſ. 1. nu. 31. Azeued. l. 2. num. 40. tit. 14. lib. 4. nouæ Recopil. Pereg. de Iure fiſci lib. 6. tit. 7. nu. 22. Farin. in Praxi crimin. q. 29. num. 24. Bernardin. Muſcatel. in ſua Praxi Aurea Ciuili Neapol. p. 4. gloſ. Petendo n. 14.

Nec ad debita ex delicto deſcendentia 2 In text. ibi (*nem em os feitos das forças, roubos*) Nota quod ad debitum ex delicto deſcendens non extenduntur hæ induciæ. Vide Baeç. de inope debitore cap. 11. n. 5. Soar. tom. 1. Commun. Opin. lib. 4. titul. 2. n. 74. verſ. Aduertere etiam. Azeued. d. l. 2. n. 36. Farin. d. q. 29. n. 23.

Nec ad depoſitum 3 In text. ibi (*depoſitos*) Vide Rebuff. d. gloſ. 1 nu. 38. Menoch. de Arbitr. caſu 203. num. 17. Bernardin. Muſcatel. d. gloſ. Petendo num. 18. nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan. lib. 3. cap. 22. num. 65. Alexand. Trentaſinq. d. tit. de ſolution. reſolut. 1. n. 32.

Nec ad ſalaria. 4 In text. ibi (*ſoldadas*) Amplia primò, in locationibus domorum, vel penſionibus ex Rebuff. d. gloſ. 1. num. 37. Menoch. d. caſu 203. n. 17. Marc. Anton. Cuch. de moratoria præſcript. num. 99. Trentaſinq. d. reſolut. 2. n. 15.

5 Amplia ſecundò, in debito ex cauſa annoniæ, vel adminiſtrationis panis, vel rerum comeſtibilium. Vide March. Anton. Cuch. vbi proximè n. 95. Azeued d. l. 2. n. 39 Rebuff. d. gloſ. 1. num 45. Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 1. num. 165. Alexand. Trentaſinq. Vari. lib. 3. tit. de Solut. reſol. 2. n. 15.

6 Amplia tertiò in cauſa alimentorum. Vide Marc. Anton. Cuch. vbi proximè num. 90. Surd. deciſ. 313. num. 9. & de Alimentis titul. 8. priuil. 70.

7 Amplia quartò, in dote. Vide Rebuff. d. gloſ. 1. n. 34. Cuch. vbi proximè nu. 78. Bernard. Muſcatel. d. gloſ. Petendo n. 21. Alexand. Trentaſinq. d. reſolut. 2. n. 16.

8 Amplia quintò, in debito iurato, Vide Soar. d. nu. 74. verſ. Aduertere etiam. Azeued. d. l. 2. nu. 37. Gutier. de Iuram. confirm. p. 1. cap. 65. nu. 2. Farin. d. q. 29. n. 22. Ludou. Rodolphin. de abſoluta Principis poteſt. cap. 6. n. 62. ſed hæc ampliatio apud nos non eſt amplectenda. Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan. lib. 3. cap. 22 n. 65.

9 Nota quod impetrans huiuſmodi inducias ſi non fecerit mentionẽ de primis impetratis reſcriptum vltimum, obtentũ erit nullum, vt per Menoch. de Arbitr. caſu 203. nu. 28. Ludou. Rodolphin. d. cap. 6. nu. 64. Farin. d. q. 29. num 32. Rebuff. d. gloſ. 1. num. 30 Et debitores qui

impetrarunt dilationem, eâ finita, non poſſunt cedere bonis, vt per Viui d.nu.74. verſ.Aduertere etiam tenentur pag.459. Et litteræ quinquennales non impediunt executionem ſententiæ, vt per Guid.q.97. quem refert, & ſequitur Alexand, Trentaſinq. Vari.lib.2.tit.de Appellat.reſolut.1.n.24.

In antiq. tit.80.

Ad tit.38.Ordin.Regiæ.

Do que impetrou graça del Rey para não ſer demandado, &c.

Ad Princip.Ordinat.Regiæ.

1 NOta quod ſicut dilationem habet impetrans non ſoluendi ſuis creditoribus intra annum, vel quinquennium, ita non poterit, illo termino pendente, ſuos debitores inquietare, tenent Rebuff. tom.2.ad leges Galliæ tract.de litteris dilat.art.1.gloſ.1.num.9. Brun.in tract.de Ceſsione bonorum q.17. 5. p. princip.n.3. Ludou. Rodolphin. in tract. de ſuprema, ſeu abſoluta Principis poteſt.cap.6.n.67.

2 In text.ibi(*que impetrar de nòs graça*)Ergo ſoli Principi competit concedere moratorias inducias. Vide Rebuff.d.gloſ.1. nu.6. Theſaur. Pedam.deciſ.186.n.2. Sebaſt. Næui.in Remiſſ ad lib.2.Feudor.tit.56.n.334. pag mihi 419. Alexand.Trentaſinq. Vari.lib.3.tit. de Solution. reſolut.1. num.3

3 In text.ibi(*atè certo tempo*) Quod non poteſt quinquennij metas excedere, vt ſi vltra concedatur in totum corruit gratia. Vide Afflict.deciſ.107.n.3. Alexand.Trentaſinq. d. reſolut.1.n.2.

4 In text.ibi (*porque elle deue vſar, &c.*)Deſumitur ex edicto prætorio quod quiſque iuris in alterũ ſtatuit, ipſe eodem iure vtatur, tradit Tiraq. de Retract lig §.1 gloſ.13 n.6. quem refert Valaſc.conſ.25.n.1.

AD §. I.

Vide Rebuff tom.2 ad leges Galliæ titul.de litteris dilat.art.1. gloſ.1. n.9 Ludou.Rodolphin. in tract.de ſuprema, ſeu abſoluta Principis poteſt.cap.6.num 67.

Debitor vtens moratoria exceptione, eâdem vti poterunt eius debitores contra ipſum

AD §. II.

In text.ibi(*a ſeu requerimento, & petição*) Secùs ſi motu proprio iuxta l.3.ff.quod quiſque iuris. Afflict.deciſ 66. Mantu.dial.83. verſ.Non ſicuti. Surd.conſ.2.n.36. Valaſc.conſ. 25. n.15. vbi nu 28. aſſerit in dubio præſumi conceſſum ad poſtulationem partis, & non motu proprio nõ poſsit probari, niſi ſit expreſſa in reſcripto.

AD §. IIII.

In text.ibi (*ſaluo ſe a elle por algum modo approuar*) Vide Valaſ. conſ.25. num.14. ad hoc quod ex ſola impetratione reſcripti non acquiritur ius alteri parti, niſi contineat ius nouum, vel iniquum.

AD §. V.

Vide Vrſill.ad Afflict.deciſ.5.n.3. Soar. tom.1. Communium Opin. lib.4.tit.2. nu.74. verſ Sed iſta dilatio. Azeued.l.2.nu.42.tit.14. lib.4. nouæ Recopil. Ioan. Baptiſt. in Bouium in tract.de Stat.verbo Præſcripti gloſ.21.nu.68. & 69. Gutier. Pract.lib.1.q.148.nu.43. Ludou.Rodolphin. de ſuprema, ſeu abſoluta Principis

Induciæ debitoribus conceſſæ eorum fideiuſſoribus non proſunt.

Digitized by Google

Principis poteſt. cap. 6. nu. 68. Menoch. de Arbit. caſu 337. nu. 21. verſ. Dubitatur 8. Farin. in Praxi crimin. q. 29. nu. 25. Bernardin. Muſcatel. in ſua Praxi Aurea Ciuili Neapol. p. 4. gloſ. Petendo n. 22. & 23. nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſit. lib. 3. cap. 22. n. 63. Villadiego in ſua Politica cap. 2. verſ. *Pleito de ceſsion de bienes* n. 182. Amat. Roder. de priuilegijs credit. p. 1. n. 20.

AD §. VI. & vlt.

Induciæ non proſunt hæredibus impetrantis. Vide Rebuff. tom. 2. ad leges Galliæ titul. de litteris dilat. art. 1. gloſ. 1. num. 67. verſ. Non opponitur. Vincent. de Franch. deciſ. 179. Alexand. Trentaſinq. Vati. reſolution. lib. 3. tit. de Solutionib. reſolut. 1. n. 29.

Ad tit. 39. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 84.

Do que traſpaſſa em algum poderoſo a couſa, ou direito que nella tem.

DEſumitur ex titul. Cod. Ne liceat potentioribus. Concordat apud Hiſpanos l. 15. tit. 7. part. 3. Vide Duenh. reg. 88. Menoch. de Arbitr. caſu 276. & caſu 438. Xuar. alleg. 9. Adrian. Puluæ. ad edictum de alienat. iudicij cap. 13. Rebuff. tom. 2. ad leges Galliæ tit. de ceſsione iuris art. 1. gloſ. 3. & 10. Alexand. Trentaſin. lib. 2. Vati. tit. de poſtulando reſolut. 2. Cardin. Thuſc. lit. C. concl. 208. D. Barboſ. l. 1. ff. Soluto matrim. p. 7. à num. 46. Cald. Pereira de Empt. cap. 24. n. 31. Iacob. Sabag. ad tit. de alienat. iudicij mutandi cauſa facta. Acaci. Anton. in comment. ad tit. ff. de Condic. & demonſt. ad l. 1. ibi cum dies certus n. 69.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 In text. ibi (*perca toda a aução, & direito que nella tiuer*) Deſumitur ex l. 1. & 2. Cod. Ne liceat potent. Vide Rebuff. tom. 2. ad leges Galliæ tract. de ceſsione action. art. 1. gloſ. 11. Adrian. Puluæ. ad edictum de alienat. iudicij mutandi cauſa facta cap. 6. ad fin. P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 340. verſ. Quæ tamen. D. Barboſ. in l. 1. ff. Soluto matrim. p. 7. num. 45. cum ſeqq. Cald. Pereira de Empt. cap. 24. num 61. cum ſeqq. vbi limitat. Dom. Chriſtoph. de Paz in ſcholijs ad l. ſtyli l. 17. num. 1. cum ſequentibus vbi num. 7. an hæc lex procedat tam in actore, quàm in reo?

2 In text. ibi (*ceder, ou treſpaſſar*) Intellige ſi ceſsio non ſit nulla, vt per Tiraq. de Retract. lig. §. 26. gloſ. 2. num. 5. & de Nobilit. cap. 37. n. 104. & de Iure mariti gloſ. 8. num. 209. Cald. Pereira de Reſolut. Emphyt. cap. 7. num. 10. *Potentior ratione officij.*

AD §. I.

1 In text. ibi (*receando ſer por ella demandado*) Nota quod fraus præſumitur quando paulò ante motam litem facta fuit alienatio, ex Surd. deciſ. 326. n. 87.

2 In text. ibi (*poderoſo por razão do officio*) Vide Rebuff. tom. 2. ad leges Galliæ tit. de ceſsione action. art. 1. gloſ. 8. Menoch. conſ. 28. num. 31. Cald. Pereira de poteſt. nomin. cap. 1. num. 6.

AD §. II.

1 In text. ibi (*ou priuilegio*) Veluti in ſcholari. Vide Rebuff. tom. 2. tit. de

ceſſ. art. 1. gloſ. 2. 3. & 5. & art. 2. gloſ. 3 & de priuileg. ſcholaſt. priuil 60. & ſeq. Azeued. l. 18 titul. 7. lib. 1. nouæ Recopil. pag. 115. Alexand. Trentaſinq. Vari. lib. 2. titul. de Poſtulando reſolut. 2. num. 10. Adrian. Pulu.æ ad edictum de alienat. iudicij cap. 13. D. Barboſ. ad l. 1. p. 7. num. 46. & 48. ff. Soluto matrim. Pater tamen filio ſuo ſcholari cedere poteſt etiam ſpurio ex Rebuff. d. art. 2. gloſ. 3 Cald. Pereira de Empt. cap. 24. nu. 60. Sed contrarium iudicatum fuiſſe in ſupremo Senatu aſſerit Melch. Phœbus deciſ. 38 per totam.

Senatus Supplic. iudicauit.

2 Potentior ratione fori dicitur clericus eo caſu, quo iuriſdictionis priuilegio laicum coercere poteſt. Vide Xuar. alleg. 19. vbi Valdeſ. Matienſ. l. 11. gloſ. 5. num 1. tit 10. lib. 5. nouæ Recopil. Alexand. Trentaſin. d. reſolut. 2. num. 5. D. Barboſ. in l. 1. p. 7. nu 49 ff. Soluto matrim. Cald. Pereira de Poteſtate nomin. cap. 1. num. 11. D Mart. de Iuriſdict. p 4. cent 1. caſu 35 num. 22. & caſu 91. Rebuff. d art. 1 gloſ. 8. in fine. Maſcard de Probat. concl. 558. num. 21. Surd. conſ 22. num. 29. vbi de ceſsione facta clerico conſanguineo.

Clericus quando dicatur potentior ratione fori.

3 Diuitiæ reddunt quem potentiorem. Vide Rebuff. d. art. 1 gloſ. 5. poſt princip. Cald. Pereira d. cap. 1. n. 7 vbi n. 8. quod nobilitas potentiores homines facit.

Diuitiæ reddunt quem potentiorem

in antiq. tit. 90.

Ad tit. 40. Ordinat. Regiæ.

Do que nega eſtar em poſſe da couſa que lhe demandão.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 DEſumitur ex l. vlt. ff de rei vendicat. Concordat apud Hiſpanos l. 3. titul. 3. part. 3. vbi Gregor. Vide Iaſ. in §. Omnium nu. 86. & 87 Inſt. de Actionib. & in § Item ſi quis in fraudem num. 79. Inſtit. eod. Duenh. reg. 325. & 329 Hippol. in Rub. de Fideiuſſ. num. 325. Afflict. deciſ. 18. Rot. Bonon. deciſ. 84. Perez l. 10. verbo *Lo negare* titul. 2. lib. 1. pag 51. & lib. 3. pag. 548. Maſcard. de Probat. concl. 1197. num. 18. cum multis ſequentibus, Menoch. lib 6. de Præſumpr. q. 68. num. 4. & conſ. 2. n. 378.

2 In text ibi (*ſendo perguntado pelo juyz*) Secùs ſi quis negaret interrogatus à patre, nam tunc non habet locum pœna mendacij ex gloſ. in l. fin. verbo Non poſsidere de rei vendicat. & per text. in l. Officium 9 vbi gloſ. verbo Inſpiciat ff eod. tit reſoluit Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 109. n. 38.

3 In text. ibi (*ſe eſtà em poſſe della*) Idem ſi interrogatus dicat poſsidere, ſed nomine alieno ex Specul. Bart. & Bald reſoluunt Iaſ. in § Omnium n. 86. Inſtit. de Actionib. Anton. Gabri. lib 5. Communium tit. de Acquirenda poſſeſ. concl. 5. nu. 18. Gregor. l. 3. verbo *No dezir* titul 3. part. 3. Padil. in l fin. num. 2. Cod. de fideicom. Afflict. deciſ. 18. Maſcard. concl. 1197. n. 18.

4 In text. ibi (*o negar*) Negans tamen per errorem, ſeu ignorantiam excuſatur prout reſoluunt Stephan. Gratian. Diſcept Forenſ. cap. 109. num. 35. Surd. deciſ. 237. num. 2. vbi diſputat, an ſubueniatur ruſtico tanquàm ſimplici viro, & non verſato in curia, & concludit negatiuè quando potuit conſulere peritiores, & quando reſpondit non inopinato, ſed cum deliberatione.

Negans per errorem excuſatur

AD

AD §. I.

1 In text. ibi (*quando o reo negar em juyzo*) Non procedit in minore, cui quandocunquè ante ſententiam factis probationibus per actorem ſuccurritur ad euitandam pœnam negationis per eum factæ ope reſtitutionis in integrum, per tex. in l. Si ex cauſa 10. §. Nunc videndum ff. de Minorib. reſoluunt Cald. Pereira in l. Si curatorem, verbo Vel aduerſarij dolo n.41. & n.47. verſ. Conſtat enim, Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap.109. á n.48.

2 In text. ibi (*antes que o actor proue o contrario*) Nota quod poſſeſsio à reo conuento rei vendicatione negante ſe poſsidere, non aufertur, quando ante litem conteſtatam dictum ſuum reuocauit. Ita Maſcard. de Probat. concl.1197.n.26.

AD §. II.

1 Nota quod reus conuictus de mendatio circa poſſeſsionẽ in iudicio reiuendicationis priuatur poſſeſſione, etiamſi eſſet paratus probare incontinenti de dominio. Ita Maſcard. de Probat. concl.1197.n.24.

2 In text. ibi (*aſsi como o caſo de esbulho, &c.*) Concordat alia Ordinat. infra lib.4. tit.58. ad finem Principij.

Ad tit.41. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit.86. De reſtitutione minorum

Da reſtituição que ſe dà aos menores, &c.

DEſumitur hæc Ordin. ex titul. Cod Si aduerſus rem iudicatam. Concordat apud Hiſpanos tit. 25. part. 3. Vide Viui. Kirchou. Soar. & alios tom.1 Communium Opinion. lib.2. tit.13 pag.334. Rebuff. tom.2. ad leges Galliæ tit. de Reſtit. art. 10. á nu.20. Maurit. de in integrum reſtit. cap.192. cum ſeqq. Sforr. eod. tract. p.2 q.72 Cald. Pereira in l. Si curatorem, verbo Implorare n.46 Morl. in emporio iuris p.1. tit.5.q.3.n.11. Flores de Mena Vari. lib.1.q.5. per totam. Garci. de Nobil. gloſ.6. § 2.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 In text. ibi (*poderà pedir reſtituição contra a ſentença*) Amplia primò, quã uis ſit Principis vt per Afflict. deciſ. 356. n.4. & 5 Rebuff. tom.2. ad leges Galliæ tract. de Reſtitut gloſ. fin. n.1. Menoch conſ.100.n.283. & n.290. Sforr. de in integ reſtit. p.2.q.72. art. 3. Flores Vari. lib.1 q.5.n.60. vbi reſoluit quod reſtitutio petita contra Principis ſententiam non habet effectum ſuſpenſiuũ, & ea non obſtante mandatur executioni ſententia data cautione, niſi liquidiſsimè appareat de læſione, vel ex actis proceſſus, vel per inſtrumenta. Aduerte quod ad petendum reſtitutionem in integrum ſpeciali mandato opus eſt ſi principaliter peteretur, ſecùs ſi incidenter Maurit. de in integ. reſtit. cap. 23. Sfort. eod. tract. q.32. Rebuff. tom.2. ad leges Galliæ tit de Reſtit. in integ art.1. gloſ. vlt. n.3. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 66. de Procurat. à n.169.

Minor reſtituitur aduerſus ſententiam Principis.

2 Amplia ſecundò, in ſententia lata per ædiles intra ſummam, de qua cognoſcere poſſunt ex reſolutis per Flores d.q 5.n.65.

3 Amplia tertiò, in laudo arbitri. Vide Simoncel. de Decretis lib. 2. tit 6 n.8. Sforr. d q.72 art 2.

4 Amplia quartò, aduerſus tres ſententias conformes ſi ex actis aliqua calumnia deprehendatur. Vide Cqu. Pract cap 25. num.7. Cald.

Pereira in l. Si curatorem, verbo Per quod Priſtinum n. 25. Stort. d. q. 72. art. 4. Flores d q. 5. à n. 58. vbi etiam tenet habere huiuſmodi reſtitutionem effectum ſuſpenſiuum ſi incontinenti iuſtificetur per integram probationem læſionis, ita quod omnino ceſſet præſumptio malitiæ.

5 Amplia quintò, etiamſi minoris procurator appellauerit à ſententia, ex gloſ. verbo Conſtat in l. fin. Cod. Si aduerſus rem iudicatam reſoluit Flores d q. 5. n. 11.

6 In text. ibi (*poderà pedir reſtituição*) Coram iudice qui tulit ipſam ſententiam. Vide apud Hiſpanos l. 3. tit. 25. part 3 Rebuff. d. tract. de Reſtitut in præfat. à n. 16 Cald. Pereira in l Si curatorem verbo Implorandum à nu 17. Bart. tamen in l. Præſens num. 6. Cod. de Appellat dicit quod quando minor appellauit, & non eſt proſequutus, iſta læſio contingit coram iudice ad quem, coram quo debet proſequutio fieri, ideò ipſe reſtituet, ſed ſi minor non appellaſſet, & velet reſtitui ad appellandum, tunc iſta læſio contingit corã iudice à quo, & coram eo reſtitutionem petet. Vide Bellacomb. & Villal. tom. 1. Commun. Opin. lib. 2. tit. 22. num. 1. & 2. Rebuff. d. tract. de Reſtit. in præfat. n. 16. Garc. de Nobil gloſ. 6. §. 1. num. 51.

AD §. I.

Minor reſtituitur aduerſus terminos ſibi lapſos ad appellandum.

1 In text. ibi (*da qual nunca appellou*) Nota quod minor reſtituitur aduerſus terminos ſibi lapſos ad appellandum, & ſe præſentandum, & aduerſus fatalia lapſa. Vide Rebuff. d tract. de Reſtitut. art. 1. gloſ. 2. à num. 16. Octau Veſtri. in Praxi Romanæ Curiæ lib. 8. cap. 3. à n. 3. Caualcan. p. 1. deciſ. 17. ſub n. 21 Menoch. de Præſumpt. lib. 3. q. 82 à nu. 8. Azeued. ad l. 1. n. 31. cum ſeqq tit. 18 lib. 4. nouæ Recopil. Maſcard. de Probat. concl. 960. à n. 17. & concl. 1058. à n. 17. & concl. 1273. n 6. Flamin. de Reſign. tom. 2. lib. 11. q. 4 n. 6. Gutier Pract. lib 3. q. 37 nu 17. Garci de Nobilit. gloſ. 6 § 1. à n. 51. Flamin. de Reſign. lib. 11. q. 4. n. 56. Flores Vari. lib. 1. q. 5. n. 6. Bernard Græuæ. ad Practicam Cameræ Imper. lib. 1 concl. 143 n. 1. cum ſeq. Cald. Pereira in l. Si curatorem, verbo Sua facilitate n 34. & verbo Vel aduerſarij dolo n. 18.

Eccleſia, & minor reſtituuntur ad probationem omiſſam.

2 In text. ibi (*ou deixou de dar ſua proua*) Nota quod Eccleſia, & minor reſtituuntur ad probationem omiſſam cap Auditis de reſtitur. in integrum. Vide Iaſ. in repet. l. Admonendi n 58. Menoch. de Arbitr. lib. 1. q. 34. n. 11. & conſ. 188. n 17. Sfort. de in integ. reſtit. p. 2. q. 65. art. 11. & 12. Maſcard. concl. 1273. nu. 11. cum ſeqq. Garci. d. §. 1. n. 53. Cald. Pereira d. verbo Vel aduerſarij dolo n. 20. & verbo Sua facilitate n. 27. Steph. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 158. n. 3. & à nu. 23. Et Eccleſia læſa non adſtringitur ad probandam quod illam omiſerit, ſed ſateſt allegare, d. cap. Auditis ibi ſicut aſſerit. Rebuff. tom. 2. ad leges Galliæ tract. de Reſtitut. art. 1. gloſ. 3. nu. 18. Ioſeph. Ludou. tom. 3. Commun. Opin. tract. de Minor. concl. 2. Soar. de Paz in Pract. p. 1 tom. 1. tem. 8. nu. 122. Maſcard. concl. 1058 à num. 14. & concl. 1274. num. 26. Bernard. Græuæ. ad Pract. Camer. Imper. lib. 1. concl. 143. à n. 8.

3 In text ibi (*ferà reſtituido*) Intellige ſi petat vt per Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 143. n. 15.

4 In text. ibi (*em que aſſi foy leſo, & recebeo*

recebeo dano) An minor reſtitutionem petens læſum ſe probare debeat, vide infra hoc lib. tit 70. § 3.

AD §. II.

1 In text. ibi (*ſerà per direito nenhũa*) Vide Gom. tom. 3 Var. cap 1. á n. 64. Menoch. conſ. 100. à nu. 120. & conſ. 790. n. 3. Peregr. lib. 4. conſ. 75 à n. 2. Gutier. in Auth. Sacramenta puberũ nu. 128. & de tutel. p. 2. cap. 4. nu. 11. Cald. Pereira in l. Si curatorem, verbo Læſis nu. 167. Confeſsio etiam minoris abſquè curatore facta eſt nulla, etiamſi ſponte minor eam fecerit ex l. Cum & minores Cod. Si aduerſus rem iud. reſoluunt Soar. de Paz in Practic. tom. 1. p. 5. cap. 3. §. 4. n. 5. Fr. Ludou. Miranda de Ordine iudiciario q. 17. art 1 concl. 2 in fine.

vbi datur remediũ ordinariũ non cõceditur extraordinarium.

2 In text. ibi (*porque regra geral he, que ao que tem remedio ordinario, &c.*) De hac regula vide Zazi. lib. 1. reſponſ. cap. 20. Alphan. collect. 755. Menoch. remed. 15. Recup. num. 12. Maurit. de in integrum reſtit. cap. 12. Sforr. eod. tract. p. 1. q. 17. Cald. in l. Si curatorem, verbo Per quod priſtinum n. 16. & verbo Imploraro n. 9. Morl. in Emporio iuris p. 1 tit. 5. q. 3. n. 2. Dom. Chriſtoph. de Paz in Scholijs ad leges ſtyli l. 171. n. 1. Intellige ſi remedium extraordinariũ vtilius non ſit ordinario ex Zazi. n. 20. Sfort. 33. Morl. 12. Maurit. 7. dictis locis. Pinel. in l. 2. Cod. de Reſcind. vend p. 3. cap. 1. nu. 19. Gutier. in l. Pater filium num. 11. Cod. de Inoff. teſtam.

AD §. III.

1 In text. ibi (*culpa, ou negligencia*) Quemadmodum tutor, vel curator latæ culpæ, ita etiam negligentiæ ratione obligantur. Vide Cald. Pereira in l. Si curatorem, verbo ſine curatore n. 7.

2 In text. ibi (*per ſeus bẽes*) Et ita minori reſtitutio conceditur, quamuis tutor ſoluendo exiſteret. Vide Vincent. de Franch Neapol. decif. 473. n. 3. quem refert Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 143 n. 3.

AD §. IIII.

1 Deſumitur ex l. Præſes ff. de Minor. & ex l. Si cauſa cognita Cod. de Tranſact. Vide Cou. Pract. cap. 25. à n. 7. Rebuff. tom. 2. ad leges Galliæ tit. de Reſtit. gloſ. fin. art. vlt. á nu. 6. Octaui. Veſtri. in Praxi Curiæ Romanæ lib. 8 cap 3. à nu. 15. Theſaur. Pedam. decif 181. Pute. decif. 285. lib. 2. & decif. 456 eod. lib. Vincent. de Franch. Neapol. decif. 86. p. 1. Maſcard. de Probat. concl. 1275. Azeued. l. 3. n. 174 tit. 21. lib. 4. nouæ Recopil. & l. 4. nu. 10. tit. 17. eod. lib. Auend. de Exequendis mand. p. 2. cap. 30. nu. 7. & 8. Lancelor. de Attent. tit. de Attentatis, reſtitutione pendente cap. 18. Garci. de Nobilit. gloſ. 6. §. 2. à nu. 18. Cald. Pereira in l. Si curatorem, verbo Implorandum à n. 18. & 22. Ceuall. Communium contra commun. q. 830. Flores de Mena Vari. lib. 1. q. 5. num 49. cum ſeqq. D. Mart. in votis nouiſſ. decif. voto 61. n. 18. Valaſc. de Partit. cap. 39. n. 47. nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan. lib. 3. cap. 21. num. 32. vbi ampliat etiamſi ſententia, quæ executioni mandatur ſit tranſacta in rem iudicatam á quocunque iudice ordinario, & etiamſi executio fiat ex tribus ſententijs conformibus.

2 Limita in reſtitutione petita contra ſententiam Principis, quia

Digitized by Google

non habet effectum ſuſpenſiuum ex Flores d.q.5.n.60.& n.61.de ſententia de Reuiſta,& de reſtitutione aduerſus tres ſententias conformes quando habeat effectum ſuſpenſiuum dixi ſupra §.1.amp.4.

3 In text.ibi(*aos juyzes a que o conhecimento pertencer*) Deſumitur ex l.3. Cod.Vbi,& apud quem.Vide Morl. in emporio iuris p.1.tit.5.in prælud. num.10. P.Molin.de Iuſtit. tract.2. diſp.573. verſ.Addit. Cardin. Mantic.de tacitis,& ambig.conuent.lib. 4. tit.14. n.28. Flores d.q.5. nu.76. D. Barboſ. in l. Cum prætor §. 1. à n.193.ff.de Iudic.

4 In text.ibi (*ſe ainda não for feita*) Vide Flores d.q.5.nu.55. Valaſc. d. cap.39.n.48.

5 In text.ibi(*prodigo*) Vide D.Barboſ.in l.3.nu.22.ff.Soluto matrim. Bened Ægid. ad l.1.Cod.de Sacroſanct Eccleſ.p 1.§.2.n.1. Et de paralitico Nau in cap.Si quando de Reſcript except.12.n.9.

AD §. V.

Vide Iaſ.in l.4.§ Condemnatum n.10.ff.de re iudic. Cou. Pract. cap. 16. nu 2. Mich.Graſſ.tom.2. Commun Opin lib.7.titul.16.n.119. pag. 283. Menoch.remed 15.Recup. nu. 325.cum ſeqq. Lancelot de Attent. p.2.cap.18.à n.55. Garci.de Nobilit. gloſ.6.§.2.nu.22. Morl.in emporio iuris p.1.tit.5.q.3. n.18. Cald.Pereira in l.Si curatorem verbo Per quod n.18. Valaſc.de Partit. cap.39. n.49. nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan.lib. 3.cap.21 n.36.

AD §. VI.

1 Deſumitur ex l.vlt.Cod de tempor.in integ.reſtit.& ex cap.1.de in integrum reſtit. lib. 6. Concordat apud Hiſpanos l.8.tit.19 part.6. vbi gloſ.5. Vide Turzan.& Bellacomb. tom.1.Communium Opinion.lib.2. tit.24 n.2.& 3. Vincent.de Franch. deciſ 206.num.20. Surd. deciſ.136. Sfort.de in integrum reſtit.p.1.q.20. Cald.Pereira in l.Si curatorem verbo Infra legitimum tempus,vbi nu. 19. aſſerit poſt Imol. Coſt. Curti,& alios quod aduerſarius debet probare minorem ætatem,& ſic effluxum iam eſſe quadriennium,contra Menoch.conſ.100.num.289.

2 In text.ibi(*que ſão vinte & noue*) Petens reſtitutionem debet probare quod eſt intra quadriennium, nec excedit 29. annum. Vide Menoch.conſ.100.nu.289. Sfort. q 39. art.1.á num.3. Maſcard concl.1058. n.32 & concl.1282 n.2. Morl.d.p.1. tit.5.q.10 n.3. Cald. Pereira d. verbo Infra n.19.

3 In text.ibi(*& não a pedindo ao dito tempo,não a poderà mays pedir*)Limita primò,in impedito ex gloſ.verbo Quadriennij in cap.1. de in integrũ reſtit lib.6. Sfort q.19.à nu 56. & q. 20. à n.32. Cald Pereita d.verbo Infra n.2.cum ſeqq.

4 Limita ſecundò,in probabiliter ignorante. Vide Sfort d.q.20.n.37. verſ. In contrarium. Simoncel. de Decretis lib.3.tit.9. nu.6. Menoch. remed.15.Recup.num.115.cum ſeq. Maſcard. de Probat. concl. 1276. Mauric. de in integ. reſtit. cap. 59. n.13.& 14. Flamin.de Reſign.lib.3. tit 7.num.82. Cardin.Thuſc. lit.R. concl 298 à n.9.16 & 43. Cald. Pereira d. verbo Infra à nu.3. & quæſt. forenſ.conſ.12.in fine.

5 Limita tertio, data enormi, vel enormiſsima læſione. Vide Morl.d. tit.5 in prælud.nu.33. verſ.Vnde tertio. Cald.Pereira d.verbo Infra n.9.

Caſtill.

Caſtill. lib. 3. quotid. cap. 23. nu. 49. verſ. Quatto obſeruandum.

6 In text. ibi (*a qual reſtituição poderà pedir perante nòs*) Vide Cald. Pereira d. l. Si curatorem verbo Implorandum n. 17.

AD §. VII.

1 In text. ibi (*ou outras peſſoas*) Vtpotè in carceratis etiam ex ſua culpa. Vide Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap 108. n. 38.

2 In text. ibi (*mays que hũa sò reſtituição*) In quolibet ſcilicet articulo. Vide Maurit. de in integ. reſtit. cap. 260 Azeued. l. 3. n. 40. titul. 8. lib. 4. nouæ Recopil. D. Mart. de Iuriſd. p. 2. cap. 23. nu. 17. Cabed. p. 1. deciſ. 200. n. 4 vbi nu. 7. aſſerit comprehendere perſonas Eccleſiaſticas litigantes coram iudice ſæculari.

AD §. VIII.

1 Nota quod iudicium, proceſſus, & ſententia contra minorem indefenſum ſine curatore ei dato, eſt, ipſo iure, nulla l. 4. Cod. Si aduerſus rem iudic. Anton. Gom. tom. 3. Vari. cap. 1. num. 64. nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi Luſitan. lib. 5. cap. 1. n 38. & vide Valaſc. de Partit. cap. 7. nu. 42. cum ſeqq. vbi reſoluit procedere etiam in filio habente patrem legitimum adminiſtratorem agente, vel conuento.

2 In text. ibi (*ou crime*) Vide Clar. lib. 5. §. fin. q. 14. num. 7. Gom. tom. 3. Vari. cap. 1. n. 64 Hippol. in l. 1. nu. 11. cum ſeqq. ff. de quæſt.

3 In text. ibi (*não paſſar de quatorze annos*) Vide Pinel. in l. 1. Cod. de bonis mat p. 2. n. 67.

4 In text. ibi (*ſeja citado ſeu tutor*) Quid ſi plures habeat tutores, an omnes ſint citandi? Dic quod ſic vt per Aym. conſ. 225. nu. 3. cum ſeqq. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 194. à n. 1.

5 In text. ibi (*& ſendo mayor de quatorze annos, &c.*) Nota quod minor 25. annis non poterit torqueri, niſi antequam reſpondeat inquiſitioni ſit datus ſibi curator, & ſi reſponderit ſine eo, proceſſus erit nullus. Ita Hippol. in Pract. §. Nunc videndum num. 31.

6 In text. ibi (*requererà que lhe ſeja dado*) Per iudicem ſcilicet, qui de cauſa cognoſcit. Vide Cald. Pereira in l. Si curatorem in princ. n. 18.

AD §. IX. & vlt.

Vide Valaſc. de Partit. cap. 7. nu. 44. ad hoc quod curatores minoribus ad lites dari, ſiuè ſint actores, ſiuè rei eſt inuentum iure huius Regni. *In antiq. tit. 87.*

Ad tit. 42. Ordin. Regiæ.

Do orfão menor de vinte & cinco annos que impetrou graça del-Rey, &c.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 IN text. ibi (*tanto que o orfão vão chegar a vinte annos, &c.*) Vide Gom. tom. 2. Vari. cap. 14. n. 12. & l. 3. Tauri n. 109. col. fin. in princ. Rebuff. tom. 2. ad leges Galliæ tract. de Regiſtis art 1. à n. 23. P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 224. verſ. Quo loco. Et deſumitur ex l. 2. Cod. de his qui veniam ætatis.

2 In text. ibi (*& a femea a dezoito*) Imo ad 25. annos ex Regimine Senatorum aulicorum in fine libri 1. §. 13 pag. 285.

3 In text. ibi (*noſſa carta de graça, &c.*)

Digitized by Google

&c.) Deſumitur ex l. 1. ibi à principali clementia impetrarunt Cod. de his qui veniam ætatis. Vide Gallin. in comment. de verborum ſignif. lib. 5. cap. 20. nu. 125. Morl. in emporio iuris p. 2. tit. 2. in prælud. n. 66. in fine.

AD §. I.

In text. ibi (*ainda que ſeja achado ſer leſo, por cauſa de ſua ſimpleza*) Deſumitur ex l. 1. Cod. de his, qui veniam ætatis. Vide Gom. tom. 2. Vari. cap. 14. n. 2. Rebuff. tom. 2. ad leges Galliæ tract. de Regiſtis art. 1. num. 33. Donell. comment. iuris Ciuilis lib. 21. cap. 12. col. 10. Morl. in emporio iuris p. 1. tit. 5. in prælud. num. 9. verſ. Quartò. P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 224. verſ. Quo loco. Cald. Pereira in l. Si curatorem, verbo Implorare nu. 47. & verbo Minoribus n. 1. ad finem, & verbo Infra n. 22.

AD §. II.

Minor qui veniã ætatis impetrauit, non poteſt bona immobilia alienare.

Deſumitur ex l. 1. & 2 Cod. de his qui veniam ætatis. Vide Morl. in emporio iuris p. 1. titul. 5. in prælud. n. 68. Mendez de Caſtro in l. Cum oportet nu. 121. Cod de bonis, quæ lib. P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 224. verſ. Iudicis. Dom. Garci. Maſtrillo Siciliæ deciſ. 13. nu. 24. Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Cõtractum n. 21. & verbo Vel aduerſarij dolo num. 66.

AD §. IIII.

1 Remedium reſtitutionis conceſſum vxori minori prodeſt marito, etiam maiori 25. annis. Vide Gam. deciſ. 275. Cald. Pereira in l Si curatorem verbo Vel aduerſarij dolo n. 32. D. Barboſ. in l. 1. ff. Soluto matrim. p. 3. n. 63. vbi n. 64. reſoluit procedere, quamuis maritus ſolus contrahat ſine vxoris conſenſu. Nouiſſimè Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan. lib. 3. cap. 21. n. 36.

2 In text. ibi (*aſsi nos contractos*) Habet locum in fideiuſsione facta per maritum, quia ſi vxor ſit minor poteſt reſtitui, ex traditis per Gam. deciſ. 162. à n. 4. D. Barboſ. d. p. 3. n 63.

Ad tit. 43. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 29.

Do Iuramento de calumnia.

De Iuramento calumniæ.

De Iuramento calumniæ eſt tit. in iure ciuili Cod. de Iureiurando propter calumnium, & in iure Canonico de Iuramento calumniæ: Concordant apud Hiſpanos l. 23. cum ſeqq. tit. 11. part. 3. Vide Marant. de Ordine iudic. p. 6. ad 2. iudicis partem de Iuram. pag. 332. Viui. Kirchou. Soar. & alios tom. 1. Communium Opinion. lib. 2. tit. 28. pag. 359. Perez l. 1. verbo Iuramento de calumnia titul. 4. lib. 3. Ordin. Donell. comment. iuris ciuilis lib. 24. cap. 3. per totum, Anton. DelRe Tiburt. in tract. de Iuram. calumn. Cardoſo in Praxi iudicum verbo Iuramentum à n. 16. Mench. Vſuſrequent. lib. 2. cap. 25. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa omnium deciſ. ſub titul. 51. de Iuram. calumn.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

Iuramentum calũniæ lite cõteſtata præſtandũ

1 In text. ibi (*a lide for conteſtada*) Deſumitur ex l. 2. in princ. Cod. de Iuram. calumn. Concordant apud Hiſpanos l. fin. tit. 10. & l. 23. titul. 11. part. 3. Vide Seraph. de Priuileg. Iuram. priuil. 12. n. 2. Anton. DelRe de Iuram. calum. cap. 1. n. 19. Marant. d. p. 6. ad 2. iudicis partem num. 1. Et intel-

Digitized by Google

intellige de vera litis conteſtatione ex Gam. deciſ. 147. nu. 3. Et ſufficit fieri incontinenti parùm poſt illam vt nouiſsimè reſoluit Camill. Borrel. in Summa deciſ. tit. 51. num. 14. Dicitur enim fieri in tempore, quod fit parúm poſt tempus l. lecta ff. Si certum petat. Tiraq. de Retract. conuent §. 1 gloſ. 5. num. 2. Coleri. Germa. deciſ. 117. n. 1.

Iuramentum calũniæ, an ſit de iudicij ſubſtãtia.

2 Iuramentum calumniæ, an ſit de iudicij ſubſtantia, & forma ad text. in l. 2. §. Sed quia veremur ibi remitti Cod. de Iureiur. propter calumni. cui aduerſatur text. in cap. 1. de Iuram. calumniæ lib. 6. Vide Marant. vbi proximè n. 2. Math. Coleri. deciſ. 117. nu. 4. & 5. Franc. Viui. deciſ. 109 num. 1. Grauat ad Veſtrium in Pract Rom. Curi. lib. 5. tit. 2. nu. 11. & 12. Ioſeph. Cumi. in ritibus Siciliæ in prælud. nu. 14. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. titul 51. de Iuram. calumn á nu. 9. Mench Vſufreq lib. 2. cap. 25. Farin. deciſ. 1. n. 4. & deciſ. 51 & deciſ. 52. n. 3. & deciſ. 117. Gutier. Practic. lib. 1. q. 99. Morl. in emporio iuris p. 1. tit. 11. in prælud. nu. 23. verſ. Vnde Anton. DelRe Tiburt. in tract. de Iuram. calum. cap 7. num. 3. cum ſeqq. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 208. à n. 15. ex quorum reſolutione colligitur iuramentum calumniæ non poſſe remitti à partibus, quia introductum fuit ob publicam vtilitatem, & ita procedere text. in d. l. 2. §. Sed quia veremur, ſi tamen omittatur proceſſum ſine eo geſtum valere, quia pertinet ad ordinem iudicij accidẽtalem, & procedere d. cap. 1. quo attento procedit Ordinat. infra hoc lib. tit 63 in Princip. ibi: *Ou ſe não foſſe dado juramento de calumnia às partes.* Si tamen ab altera partium exactum ſit, tunc de ſubſtantia proceſſus eſſe videtur, & reſoluunt Viui. Neapol. deciſ. 109. n. 1. Vanti. de Nullit titul. ex defectu proceſſus n. 29 Vincent. Carot. de Iuram. litis deciſorio q. 13. n. 6. Anton. DelRe Tiburt. d cap. 7. nu. 7. Et tunc iudex remittere non poteſt, quàmuis ſumariè, & de plano procedendi facultatem conceſſam haberet. Vide Puteum Rom. deciſ. 398. Menoch. de Arbitr. q. 20. n. 2.

3 Vndè iuramentum calumniæ ſtatuto tolli non poſſe, reſoluunt Viui. d deciſ. 109. nu. 5. Vincent. Carot. d. q. 13. princ. n. 7. Anton. DelRe cap. 13. n. 1. Surd deciſ. 18. nu. 8. Nec conſuetudine Viui. d. deciſ 109. n 3. Carot. d. q. 13. nu. 7. Anton. DelRe cap. 15 n. 4. Nec Principis reſcripto niſi expreſsis verbis deroget. Anton. DelRe d. cap. 13. nu. 21. Ludou. Rodolphin. de ſuprema, ſeu abſoluta Principis poteſt. cap. 6. n. 43..

4 In text. ibi (*o juyz de ſeu officio, ſem outro requerimento das partes*) Imò illis inuitis, vt per Mench. Illuſt. cap. 25. nu. 1. Camill. Borrell. d. tit. 51. de Iuram. calumniæ n. 15. Et hoc iuramẽtum poteſt exigi per iudicem in quacunque parte iudicij, vt per Amat. Roder. in Pract. de modo, & forma videndi, ſeu examinandi proceſſum cap. 11. n. 24.

Iuramentum calũnia ſemel præſtãdũ.

5 In text. ibi (*ſerà vniuerſal para todo ofeito*) Nota iuramentum calumniæ ſemel in eàdem cauſa præſtandum, reſoluit Anton. DelRe. Tibur. de Iuram. calum. cap. 9. à n. 1. In iuramento calumniæ periurium eſt inculpabile ex gloſ. verbo Religione in Princ. Inſtit. de pœna temere litig. communiter recepta ex Cou. in cap. Quamuis pactum p. 1. §. 7. nu. 7. Menoch. de Arbitr. caſu 319. nu. 28. Aduertendum tamen eſt per hanc Ordin. in §. vlt. illum qui falſo iurauerit in iuramento calumniæ, puniri

niri debere in pœnis periurij, Phœbos deciſ.69.n.12.

6 Nota quod pars iurare debens de calumnia, poteſt petere tempus ad deliberandum, quãdo eſt dubius, vel incertus de facto, ſuper quo interrogatur, ſic videtur tenere gloſ. 1. in cap. Cum cauſam de Iuram. calumn. gloſ. in l. 2. §. Quod obſeruari Cod. de Iureiur. propter, reſoluit Mench. Vſufreq. cap.25. ad finem, Gutier. Pract. lib.1. q.59. à princip. vbi tenet hoc procedere quando pars non poteſt eſſe inſtructa, vel factum, de quo pars interrogatur eſſet antiquum, vel intricatum.

Recuſanti iurare de calumnia cur pœna immineat

7 In text. ibi (*& ſe cada hũa das partes, ſem juſta razão, recuſar, &c.*) Deſumitur ex l. 2. §. Quod ſi actor Cod. de Iurament. calumn. & ex cap. vlt §. Pœna eod. tit. Vide Anton. DelRe de Iuram. calumn. cap.21. Mench. Vſufrequent. cap.25. nu.24. nouiſſimè Mendez á Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan lib.3. cap.7. nouiſsimè etiam Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit.51. de Iuram. calumn. nu 29. Recuſans quis iuramentum quod debet deferre habetur pro confeſſo Cacher. Pedam. deciſ.11. n.2. Math. Coleti German. deciſ.122. & 123.

8 In text ibi (*queremos que ſeja aſsi julgado per ſentença*) Vide Mench. d. cap.25. n.25. Anton. DelRe. cap.14. n.3. & 4. vbi num.167. cum ſeqq. an poſsit purgari mora?

AD §. II.

Procurator exigẽte aduerſario tenetur iurare in animam propriam.

1 Deſumitur ex cap.2. §. Procuratores de Iuram. calumn. lib.6. Vide Gail. lib.1. obſeruat.89. n.47. Anton. DelRe Tiburt. de Iuram. calumniæ cap.16. nu.45. Surd. deciſ.18. num.3. Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 51. num.19.

2 Procurator fiſci non iurat de calumnia, Anton. DelRe Tiburt. d. cap.16. n 171. & 172. Surd. d. deciſ.18. à n.11. Sed Pereg. de Iure fiſci lib.7. tit.2 n.7. in fine. Dicit quod procuratores fiſci tenentur iurare de calumnia, niſi aliud de conſuetudine ſeruetur, & quod de conſuetudine admittantur ſine iuramento calumniæ aſſerit Stephan Gratian. Diſcept. Forenſ. cap.56. n.21. vbi nu.19. refert aduocatum cogi ad iurandum de calumnia ex l. Rem non nouam 12. § Patroni autem Cod. de Iudic. vbi Bald. n.1. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit.51. de Iuram. calum. n.38. cum ſeqq.

AD §. III.

Procurator ad iurandũ de calum. debet habere ſpeciale mandatũ.

1 In text. ibi (*he neceſſario que tenha eſpecial mandado para jurar de calumnia*). Deſumitur ex cap. Nullam 3. de Iureiur. lib 6. Vide Franc. Marc. Delphin. deciſ.687 n.1. p.2. Math. Coleti. Germaniæ deciſ.115. num.1. & 2. Seraphin. de Priuileg. iuram. priuil. 111. n.4. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit.51. de Iuram. calumn. num.16. & tit.66. de Procurat. n.181. Ioſeph. Ludou. concl.30. n.29. Anton. Gabri. tom 3. Communium Opin titul. de mandato concl. Vni. verſ. Quartò requiritur. Pereg. Iannin de Citat. reali lib.3. cap.25. n.161. Fului. Pacian. de Probat. lib.2. cap. 48. nu 12. Anton. DelRe Tiburt. de Iuram. calumn. cap.16. Mench. Vſufreq. cap.25. n.17. Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Implorandum n.6. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap.105. n.21.

2 Nota quod ſufficit ſpeciale mandatum, licet non ſit expreſſa in eo cauſa, in qua iurandum ſit. Vide Ioſeph. Ludou. d. concl.30. num.29. Anton.

Digitized by Google

Anton. DelRe d. cap. 16. num. 18. Mench. d. cap. 25. num. 17. Stephan. Gratian. d. cap. 105. n. 23.

In antiq. tit. 31.

Ad tit. 44. Ordin. Regiæ.

De Authorys.

Em que caſos hauerão lugar as authorias, &c.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 IN text. ibi (*para cobrar, & hauer a ditta couſa*) Cum ergo agat ciuiliter ad rem recuperandam, poterit poſtea agere criminaliter ad pœnam, quia actio ciuilis, & criminalis tendunt ad diuerſa, & vna intentata, altera non tollitur, & ita eſt intelligendus text. in l. 1 Cod. Quando ciuilis actio prout reſoluit Matant. de Ordine Iudic. p. 4. n. 9. pag. 42. quem refert, & ſequitur dicens communiter receptum Clar. §. vlt. q. 2. n. vlt. Farin. in Praxi crimin. p. 4. conſ. 40 n. 58 P. Sanch. de matrim. lib. 10. diſp 8. num. 19. & faciunt quæ Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Læſis n. 21. verſ. Quamobrem.

2 In text. ibi (*pode chamar por actor*) Non procedit in actionibus perſonalibus ex Bald. in l. 2. Cod. Vbi in rem actio, vt in tigno iniuncto á ſciẽte in domum alienam, de quo per gloſ. in l. In rem §. Tignum ff. de Reiuendic. Mench. Illuſtr. cap. 80. n. 8. Maſcard. de Probat. concl. 1390. n. 82. Azeued. l. 2. nu. 6. tit. 11. lib 7. nouæ Recopil. Farin. in Praxi crim. q. 97. caſu 7. n. 132.

3 In text. ibi (*que a houueſſe*) Non vt reus abſoluatur ab inſtantia, ſed vt detur dilatio ad denuntiandum domino, vt ſic ab eo ſuis defenſionibus inſtrui poſſit ex Bart. vbi notabiliter in Auth. Qua in prouincia n. 7. & 8. Cod. Vbi de crimine, & ibi Paul. omnino videndus.

AD §. I.

In text. ibi (*a qual foſſe achada em poder doutrem*) Furtum an præſumatur commiſſum ab illo penes quem res furata repetitur? Vide Hippol. in pract. §. Diligenter n 91. & 98. Gom. tom. 3. cap. 13. num. 12. Menoch. de Præſ. lib. 1. q. 89 nu. 141. & lib. 5. q 29. n. 6. Maſcard. concl. 745. num. 9. & concl. 833. n. 1. & concl. 1003. n. 32. & concl. 1065. in fine.

AD §. II.

In text. ibi (*ficarà com todo o encarrego do furto*) Secùs tamen ſi probauerit eſſe bonæ famæ. Vide Ludou. Rodolphin Vari. lib. 2. q. 27. Farin. in Praxi crimin. p 7. q. 177. num. 5. alios plures citaui infra lib. 5. titul. 60. §. 5. num. 7.

AD §. III.

1 In text. ibi (*ſem por a ditta couſa pagar, &c.*) Concordat l. 2. Cod. de furtis. Vide addit. ad Capell. q. 151. Clar. lib 5. § Furtum n. 26. Rot Bonon. deciſ. 34. Sayr. in Claui Regia lib. 10. tract. 2. cap. 2. n. 15. cum ſeqq. Farin. in Praxi crimin. p. 7. q. 177. n. 29. cum ſeqq. P. Sanch. in Præcepta Decalogi lib. 2. cap. 23 n. 2.

2 In text. ibi (*ſerlhe ha entregue*) Etiã quod emerit in nundinis, & in publico mercatu ex Menoch. Bajard. & alijs reſoluit Farin. d. q. 177. n. 31. Limita quando res furata empta ab aliquo non repetitur, quia bona fide conſumpta eſt, cum nec tunc pretiũ reſtituere tenetur. Vide Cou. in reg Peccatum p. 3. n. 12. verſ. Qui

certò ſciens. Menoch. de Præſump. lib. 5. q. 29. num. 18. & 19. Cardin. Thuſc. verbo Furtum concl. 555. nu. 17. in fine. Fatin. d. q. 177. nu. 49. vbi reſoluit quód ſolum emptor tenetur valoré rei domino reſtituere, quando factus fuerit locupletior.

3 In text. ibi (*ſem por a ditta cauſa pagar ao reo, &c.*) Celebris eſt Cæpolæ cautela 10. incip. Si quis emit res furtiuas, in qua habetur quod emens rem furtiuam, non tenetur illam reſtituere domino ſibi non reſtituto pretio, quando in emptione proteſtatus fuit, quod illas emit nomine eius, cuius ſunt, & quod eſt paratus illas reſtituere, reſtituto ſibi pretio, de qua cautela, vide Succin. reg. 534. verſ. fin. Ioſeph Ludou. Peruſ. deciſ. 42. Rebuff. in tract. Excep. nu. 645. Menoch. d. q. 29 à num. 13 Fatin. d. q. 177. num. 42.

In antiq. tit. 30.

Ad tit. 45. Ordin. Regiæ.

D euictionibus

Do que he demandado por algũa couſa, & nomea outro por auctor, que o venha defender.

De Euictionibus agitur in iure Ciuili lib. 21. Digeſt. tit. 2. & lib. 8. Codicis titul. 45. Apud Hiſpanos l. 29. tit. 2. part. 3. Guaſp. Caball. ſpecialem edidit tract. de Euiction. Vide de materia Cou. lib. 3. Vari. cap. 17 Anton. Fab. lib. 2. coniect. 3. Petr. Gregor. Syntag. iuris lib. 25. cap. 22. Fachin. lib. 2. controuerſ. cap. 35. Anton. Gom. tom. 2. de Contract. cap. 2. n. 33. cum ſeqq. Mich. Graff. Viui. & alios tom. 2. Communium Opin. tit. 28. D. Barboſ. in l. Venditor ff. de Iudic. Cald. Pereira de Empt. cap. 31. à n 30. cum multis ſeqq. nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi Luſitaniæ lib. 4. cap. 8. á n. 5. nouiſsimè Benedict. Ægid. ad l. Ex hoc iure ff. de Iuſtit. & iure cap. 8. de Empt. & vendit. n. 82. cum ſeqq.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 In text. ibi (*poſſuidor da couſa mouel, ou de rayz*) Secùs ſi aliquis conueniatur actione perſonali, quia in ea nominationi locus non eſt. Vide Foler. ad Marant. de Ordine Iudic. 1. p. 6. princ. memb. 6. num. 7. pag. mihi 304. Anton. Gabri. tom. 3. Communium titul. de Reſtitut. ſpoliat. concl. 5. nu. 79. pag. 292. Gam. deciſ. 101. vbi Flores.

2 Poſſeſſorio recuperandæ conuentus, non poteſt dominum mandantem nominare in iudicio, ſed illemet reſpõdere tenetur. Vide Abb. in cap. Quoniam frequenter §. fin. n 51. & à n. 78. Vt lite non conteſt. Afflict. deciſ. 217. Gregor. l. 29. verbo Señorio titul. 2. part. 3. Menoch. remed. 15. Recup. n. 485. cum ſeqq. & remed. 16. nu. 65. Anton. Gabri. vbi proximè, Gam. deciſ. 259. n. 2. Valaſ. de Iure emphyt. q. 18. nu. 24. in fine. Tertius compatens pro ſuo intereſſe deducẽdo ius dominij, poteſt impedire fieri reſtitutionem ſpoliato. Vide Greg. l. 27. verbo *O otro qualquier* tit. 2. part. 3. & l. 18. verbo *Otro alguno* tit. 10. part. 7. Menoch. remed. 1. Recup. à n. 372. Anton. Gabri. de reſtit. ſpoliat. concl. 1. n. 45. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 26. n. 22. & deciſ. 39. n. 5. Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 70. conſid. 1. D. Barboſ. in l. Si alienam nu. 8. ff. Soluto mat. Valaſc. conſ. 162. n. 4.

3 In text. ibi (*ſaluo ſe o nomeado por auctor eſtiuer na India, &c.*) Si poſtea compareat, debet ei denuntiari, vt in ſimili reſoluit Tiraq. de Retract.

lig.

lig. §. 9 gloſ. 3. num. 25. Bellacomb. tom. 2. Commun. Opinion. lib. 8. tit. 28 num. 69 pag. 402.

AD §. II.

Litem motam debet emptor venditori nuntiare vt poſsit contra eum agere de euict.

1 Deſumitur ex l. 1. Cod. de periculo, & cōmodo rei vend. & ex l. Emptor Cod. de Euiction. & ex cap. vlt. de Empt. Cōcordat apud Hiſpanos l. 36. tit. 5. part. 5. Vide Duenh. reg. 241. & 243. Cou. lib. 3. Vari. cap. 17. n. 3. Anton. Gom. tom. 2. cap. 2. poſt n. 39. Mich. Graſſ. tom. 2. Commun. Opin. lib. 8. tit. 28. nu. 8. pag. 397. vbi Donat. à Fin. n. 13. Villalob. n. 18. Viui. n. 40. Bellacomb. n. 68. cum ſeq. Menoch. conſ. 100. n. 181. Alex. Trentaſinch. lib. 3. Vari. tit. de Empt. reſol. 4. Gutier. de Iuram. confirm. p. 1. cap. 61. nu. 3. Morl. in emporio iuris p. 1. tit. 9. in præludi. n. 38. Gam. deciſ. 79. n. 1. & deciſ. 101. n. 1. Maſcard. de Probat. concl. 614. n. 8. D. Barboſ. in l. 2. §. fin. n. 41. ad finem, & n. 42. ff. Soluto matrim. Cald. Pereira de Empt. cap. 31. n. 65. cum ſeqq. & n. 79.

2 Limita primò, in minore, vel Eccleſia, qui ab huiuſmodi denuntiatione excuſantur, ſi venditor eſſet conſcius litis motæ. Reſoluūt Bellacomb. tom. 2. Commun. Opin. lib. 8. tit. 28. nu. 69. verſ. Limita pag. 402. Mench Frequent. cap. 9. n. 18. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 175. n. 33. D. Barb. in l. Venditor nu. 124. ff. de Iudicijs. Cald. Pereira d. cap. 31. n. 69.

3 Limita ſecundò, in fiſco, ex Pereg. de Iure fiſci lib. 6. tit. 4. n. 39. Stephan. Gratian. d. cap. 175. n. 33.

4 Limita tertiò, extante iuramēto de defendenda lite, & cauſa. Vide Gutier. de Iuram. confir. p. 1. cap. 61. n. 19. Cald. Pereira de Empt. cap. 31. n. 70. quod apud nos hoc non ſeruatur ex Ordin. lib. 4. tit. 73.

Nuntiatio ante teſtium publicationem facienda eſt.

5 In text. ibi (*antes das inquirições abertas*) Vide apud Hiſpanos l. 32. & 36, tit. 5. part. 5. Cou. lib. 3. Vari. cap. 17. n. 8. Gom. tom. 2. cap. 2. num. 39. Menoch. de Arbitr. caſu 476. Perez tit. 7. lib. 5. Ordin. pag. 194. cū ſeqq. Cald. Pereira d. cap. 31. nu. 81. Ioann. Martins à Coſta in addit. ad formā libell. annot. 17. n. 5. quamuis de iure communi, etiam in inſtantia appellationis fieri poſsit, dummodo idoneo adhùc tempore ad cauſæ defenſionem fiat, vt aſſerit nouiſsimè doctiſſ. Luſitan. noſter Bened. Ægid. ad l. Ex hoc iure cap. 8. de Empt. & vendit. n. 82.

6 In text. ibi (*foſſe ſabedor*) Secùs ſi non tantum agnouit litem motam, ſedetiam illam proſequutus, ſollicitatorijſquè officio perfungens defendere procurauit ex Cald. Pereira d. cap. 31. n. 67.

7 Nota tamen denuntiationem neceſſariam eſſe, vt poſtea agi poſſit de euictione, quamuis emptor, qui non denuntiauit probet ſententiam contra ſe latam iuſtè, & ſecundum ius fuiſſe prolatam ex gloſ. verbo poſſe in fine, & ibi Bart in l. Emptorem in princ. ff. de action. empti. Gutier. de Iuram. confirm. p. 1. cap. 61. n. 18. Surd. deciſ. 22. n. 8. D. Barb. in l. Venditor n. 29. cum ſeqq. ff. de Iudic.

8 Aduerte quod procurator ſine mandato ſpeciali dominum ſuper euictione non defendit, & ad euictionem dominus citari debet non procurator cap. fin. vt lite non conteſt. Ioann. Gall. in quæſt. per Areſtum q. 54. Rebuff. in concord. tit. de Elect. derog. in verbo Speciale verſ. Trigeſsimus primus quos refert, & ſequitur nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. titul. 66. de Procurat. n. 238.

AD §. III.

1 Deſumitur ex l.tenetur §.Si tibi iter.& §.vlt.ff.Action.empti. l.Venditor. l. Euicta re ff. de Euiction. l. Non dubitatur, & l.Si cum quæſtio Cod.eodem. Concordat apud Hiſpanos l.32.vbi gloſ.5.& 6.tit.5.part. 5. Vide Ioann. Martins à Coſta in addit.ad tract.libell. annot.17.nu.6. Cald.Pereira de Empt. cap.31. n.34. 63.& 64. nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi Luſita.lib 4 cap.8.n.9.

2 In text ibi *(a qual ſerà obrigado ſeguir atè o fim)* Vide Maſcard.de Probat concl.614. nu.6. D.Barboſ.in l. Venditor n 56.ff.de Iudic.vbi reſoluit quod vt emptor poſsit agere de euictione,tenetur à ſententia contra ſe lata appellare, & coram ſuperiore eam proſequi, & nu.57. dicit quod ſi conſtat ſententiam iuſtè fuiſſe latam, quia defenſio venditoris erat iniuſta,non tenetur emptor appellare, nec appellationem iniuſtam proſequi.

3 In text.ibi *(a lhe compor a couſa vendida)* Amplia primò, in beneficialibus,in quibus datur euictio ex Zerol.in Praxi Epiſcop.p.1.verbo Euictio pag.158.

4 Amplia ſecundó,in emphyteuſi,quia dominus directus,qui alienã rem in emphyteuſim conceſsit, tenetur de euictione, quando emphyteuſis conceſſa pro penſione magna,iuſta,& æquali. Ita Cald.Pereira d. cap.31. nu.24. Camill.Borrell. in Summa deciſ. tit.33. de Emphyteuſi n.367. Surd.deciſ.290.nu.7.vbi reſoluit, quod quando emphyteuſis conceditur cum clauſula ſaluis iuribus cuiuſcunque tertij, non tenetur dominus directus de euictione. Vndè etiam dominus directus renouationem emphyteuſis concedens illegitimo ſucceſſori, tenetur legitimo ad intereſſe ex Gam. deciſ.117. n.1. Cald. Pereira de Renouat. q.7. ad finem. Valaſc.conſ.172.& conſ. 129. à n.3. Et ideó cauti domini directi in renouationibus ſolent apponere, dummodó tertij ius habenti, præiudicium non inferatur.

5 Amplia tertiò,in feudo,quo euicto tenebitur dominus de euictione. Vide Surd deciſ.290. n.16. nouiſsimè Camill.Borrell.in Summa deciſ. tit.34.de Feudis n.385.

6 Amplia quartò, in filio, á quo euincitur legitima, etiam aſsignata per patrem,qui agere poteſt de euictione cõtra fratres,vel cohæredes. Vide l.Scimus in princ.vbi Iaſ.nu.5. Cod. de Inoffic. teſtam. Anton. Gom.Vari.tom.2.cap.2.n.34.Valaſ. de Partit.cap.37.

7 Limita primò, quando aliquis vendet omne ius quod habet in re, quia tunc non tenetur de euictione, cum dicatur vendidiſſe futurum euentum ex Menoch.conſ.178.n.23.

8 Limita ſecundò, quando propria culpa res eſt euicta, quia fuit contumax,vel compromiſit,aut obtulit iuramentum litis deciſiuum ex Surd.deciſ.22.n.1.

9 In text. ibi*(com ſeu intereſſe)*Nota quod venditor tenetur adſumptus litis ex Bart.in l.Venditores vbi Alexand. Aretin. & Iaſ ff. de Verbor. Gom.tom.2. Vari. cap.2. num.47. Mich Graſſ.tom.2.Commun.Opinion lib.8.tit.28.n.11.pag.398.Cald. Pereira d.cap.31.num.33.

AD §. IIII.

1 Deſumitur ex l. Lutius ff. de Euict. Vide Gom.tom.2. Vari. cap. 2. num. 43. Cald. Pereira de Empt. cap.31.

cap. 31. n. 106. & n. 111. vbi n. 101. limita quando violentia fuit commiſſa in odium vendentis.

AD §. V.

Ceſſat euictio cum quis ſciēter rem emit alienam.

1 Deſumitur ex l. Si fundum Cod. de Euiction. & ex l. Si á matre ff. de Iure dotium. Vide Cou. lib. 3. Vari. cap. 17. n. 1. Gom. tom. 2. Vari. cap. 2. nu. 42. Tiraq. de Retract. lig. §. 12. gloſ. 1. à n. 7. Palat. in repet. rub. §. 65. n. 53. Caualcan. de tutore, & curatore n. 172. Paul. Montan. de tutelis, & iuris cap. 33. nu. 104. Caballin. de Euictionib. §. 5. num. 31. Centolin. in addit. ad Farinac. p. 4. deciſ. 44. lib. 1. Ioann. Martins à Coſta in addit. ad formam libellorum annot. 17. n. 12. Cald. Pereira de Empt. cap. 31. n. 105.

2 Amplia in vaſſalo, ſiue feudatario inueſtito, qui ſi ſciuiſſet rem, de qua inueſtiebatur eſſe alienam non poſſet agere contra dominum inueſtientem pro euictione. Vide Baptiſt. Coſt. de facti ſcientia, & ignorantia cent. 1. diſt. 4. n. 7. Surd. deciſ. 243. nu. 1. poſt alios nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa omnium deciſ. tit. 34. de Feudis n. 388.

AD §. VII.

Vide D. Barboſ. in l. Venditor n. 113. ff. de Iudic. ad hoc quod quamuis actor reluctetur etiam inuitus cogetur litem inchoare cum venditore.

AD §. VIII.

Vide D. Barboſ. in l. Venditor nu. 114. ff. de Iudic. ad hoc quod ſi ex iudicij mutatione actor prætendat aliquod præiudicium ſibi inferri, vt porè quia allegat emptorem faciliorem eſſe ad conuencendum, tunc iudicium non mutabitur, ſed cogetur venditor in foro actoris cauſam defendere.

AD §. X.

1 Vide Ioann. Martins à Coſta in addit. ad formam. libell. annot. 17. n. 7. D. Barboſ. in l. Hæres abſens §. Proindè in art. de foro ratione rei ſitæ n. 15. cum ſeqq. vbi reſoluit quod quis poteſt conueniri in loco vbi res ſita eſt, etiamſi alibi habeat domicilium, itaut in electione actoris ſit, vel reum conuenire in proprio domicilio, vel in loco rei ſitæ, & poſtea n. 15. id intelligit ſi ibi reperiatur.

2 In text. ibi (*& tiueſſe em nome doutro*) Nota quod colonus, procurator, & ſimilis iure proprio non poſsidet, vt per Cald. Pereira de Empt. cap. 31. n. 95. in fine.

3 In text. ibi (*& ſendo caſo, &c.*) Nota quod in expenſis condemnatur in duplum, & corporaliter coercetur falſo nominans alium in iudicio, cuius nomine dicebat ſe poſsidere; iure tamen communi perdit poſſeſſionem per l. vlt. ff. de Rei vendic. reſoluit Rebuff. tom. 3. ad leges Galliæ tit de Dilat. art. 5. gloſ. Vni. nu. 12. Cald. Pereira de Empt. cap. 33. n. 20.

4 In text. ibi (*perante o juyz de ſeu foro*) Notatur ad hoc quod ſi tertius veniat ad defendendum ſe ipſum, & rem, quam adhùc dicit eſſe ſuam, licet alius nomine eius teneat, conſeruatur in ſuo foro, vt per Mendez à Caſtro in Praxi Luſitan. lib. 3. cap. 5. in fine.

5 In text. ibi (*no titulo dos que podem ſer citados*) Supra hoc lib. titul. 11. §. 5.

AD §. XI. & vlt.

1 Deſumitur ex l. Venditor ff. de

Iudic. vbi D. Barboſ. à nu. 132. Vide Soar. de Paz in ſua Pract. tom. 3. cap. 1. §. 3. num. 13. Cald. Pereira de Empt. cap. 31. á num. 82. nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitaniæ lib. 3. cap. 5. n. 7.

2 In text. ibi (*ou per priuilegio*) Etiam ſi tale ſit, cui ipſe renunciare non poteſt, vel alterius fori, aut iuriſdictionis ex Cald. Peteira d. cap. 31. n. 82. Etiamſi ſit clericus ex Ordin. lib. 2. tit. 1. §. 11. vbi infinitos propemodum citaui Doctores, quibus adde Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ in cauſis Eccleſiaſticis p. 2. q. 23. n. 24.

Ad tit. 46. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 70.

Do que prometeo apreſentar em juyzo a tempo certo algum demandado, &c.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 IN text. ibi (*& não tendo apreſentado*) Liberatur ſi ſemel eum præſentauerit ex gloſ. verbo Exhibuerit in l. Duobus §. Si ei qui ff. de Iureiur. reſoluunt Tiraq. in l. Boues §. hoc ſermone nu. 28. ff. de Verbor. ſignif. Matienſ. l. 10. gloſ. 1. n. 28. tit. 16. lib. 5. nouæ Recopil.

2 Quid ſi reus fuerit ab alio iudicio præſentatus, an teneatur promittens illum iterum exhibere? Dic quod ſic, quia tunc fideiuſſor non liberatur, niſi moneat iudicem, vel coram eo proteſtetur, vt reum præſentatum cuſtodire faciat, eumquè habeat pro exhibito, & præſentato, quoniam non vult amplius pro eo teneri, reſoluunt Gom. tom. 3. Vari. cap 9. nu. 9. in fine. Matienſ. d. l. 10. gloſ. 2. n 4. Xuar. de fideiuſſ. in cauſa criminali n. 51. vbi num. 52. reſoluit quod fideiuſſor promittens repræſentare accuſatum ad omnem iudicis requiſitionem liberatur præſentando eum antequam à iudice requiratur.

Ad tit. 47. Ordin. Regiæ.

Que o marido não poſſa litigar em juyzo ſobre bẽes de rayz, ſem outorga de ſua mulher.

Ne maritus ſine vxoris aſſenſu ſuper bonis immobilibus in iudicio litigare poſsit

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 NOta hanc Ordin. in foro Eccleſiaſtico eſſe obſeruandam, & tenet Cald. Pereira de Extinct. emphyt. cap. 1. n. 26.

2 In text. ibi (*nenhum homem caſado*) Secùs ſi ſint ſeparati quoad torum vir, & mulier, quia tunc non requiritur mandatum, nec conſenſus vxoris. Vide Gam. deciſ. 359. n. 2. Incip. fuit ſæpè. D. Barboſ. in Rub. ff. Soluto matrim p. 2. n. 55. in fine. Nouiſſimè Mendez à Caſtro in Praxi Luſitaniæ lib. 1. cap. 3. n. 13.

3 In text. ibi (*ſem procuração, ou outorga de ſua mulher*) Quæ ſi nolit conſentire iudex eam licentiam, ſi ſibi iuſtè viſum fuerit petitam eſſe, præſtare poterit. Vide Cou. Vari. lib. 1. cap. 8. n. 8. Curi. Philip. p. 1. §. 10. n. 10. faciunt quæ Menoch. de Arbitr. caſu 182. n. 12. & probat Ord. hoc tit. §. vlt. Et Rebuff. tom. 3. ad leges Galliæ tit. de materijs poſſeſ. art. 7. gloſ. n. 32. aſſerit de conſuetudine maritum in poſſeſſorio vxoris agere ſine illius mandato.

4 Quando pro vtroque coniuge lata fuit ſententia, ſolus maritus exequens admittendus erit, quamuis nouum vxoris mandatũ non habeat

ſi mo-

Digitized by Google

ſi modo à principio litis interuenerit, ex Cald. Pereira de Empt. cap. 8. num. 14.

5 An ſocer, cui à genero ſuo tot millia regalium in dotem in bonis immobilibus promiſſa fuerunt teneatur conſenſum vxoris poſtulare, ſi velit ſocrum pro eis conuenire? Iudicatum fuit quod non argum. text. in l. Si ſeruum §. Effectus ff. de Verbor. ſignif. & per ea, quæ reſoluit Iacob. in l. 1. n. 6. & 7. Cod. Si aduerſus tranſact.

6 In text. ibi (*nem a mulher ſem procuração de ſeu marido*) Vnde contractus ab vxore celebratus ſine conſenſu mariti nullus eſt. Vide Tiraq. ad leges connub. gloſ. 4. n. 2. Duenh. reg. 151. Mench. Frequent. lib. 1. cap. 10. Matienſ. l. 2. gloſ. 1. n. 11. & gloſ. 7. tit. 3. lib. 5. Recopil. Gutier de Iura. confirm. p. 1. cap. 1. n. 35. & cap. 13. n. 4. Amat. Roderic. in Pract. de modo, & forma videndi proceſſum cap. 2. nu. 34. Curi. Philip. p. 1. §. 10. num. 9. Melch. Phœb. deciſ. 62. num. 5. Et huiuſmodi conſenſus non ſufficit tacitus ex Cald. Pereira de Reſolut. Emphyt. cap. 11. n. 3. & Auend. titul. *de las excepciones* nu. 41. verſ. Sed non putet Soar. de Paz in Pract. p. 1. tom. 1. temp 2. n. 28. Azeued. d. l. 2. Contrariam tamen ſententiam, quinimò ſi maritus tempore, quo iudicium agebatur, erat præſens, nec contradixit, vel tempore, quo vxor procuratorem conſtituit, etiam præſens tacuit, per hoc videri conſentire, & ſic voluiſſet tacitè præſtare vxori licentiam agendi in iudicio tenent Palat. in repet. Rub. §. 68. à num. 21. Ciſuêtes l. 55. Tauri q. 14. vbi Gom. n. 5. Matienſ. d. l. 2. gloſ. 1. nu. 12. Roder. d. cap. 2. n. 38. vbi n. 44. reſoluit quod ſi contractus, aut iudicium ſit vtile vxori, & proficiat marito abſq; viri licentia, validum erit, & iure ſubſiſtet, & refert Matienſ. d. l. 2. nu. 13. Gutier. Pract. lib. 2. q. 22. n. 11.

7 Iudex poteſt compellere maritum vt det conſenſum, ſeu licentiam vxori ad faciẽdum omne illud, quod ſine illius licentia facere non poteſt, aliás ipſe ſolus Iudex eam præſtare poterit, ſi non adſit aliqua iuſta cauſa denegandi conſenſum. Vide apud Hiſpanos l. 4. tit. 3. lib. 5. nouæ Recop. vbi Azeued. á n. 29. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 47. n. 39. & 43. Cald. Pereira de Reſolut. Emphyt. cap. 11. n. 7.

8 Si maritus diù ſit abſens, & neſciatur vbi ſit, poteſt mulier contrahere abſquè illius conſenſu, accedente iudicis auctoritate. Vide Tiraq. in legibus connub. gloſ. 8. nu. 6. Curi. Philip. p. 1. §. 10. nu. 10. Palat. in repet. Rub. §. 68. ad finem. Caſſan. in conſuetud. Burgund. rub. 4. §. 1. verbo Contraux num. 45. Baeç. de non meliorandis filiabus cap. 11. nu. 42. Cabed. p. 1. deciſ. 106. nu. 5. Matienſ. l. 6. gloſ. 1. n. 3. titul. 3. lib. 5. nouæ Recopil. vbi n. 4. idem reſoluit, ſi maritus effectus ſit furioſus, vel bannitus, de quo etiam Caſſan. vbi proximè n. 48. Amat. Roder. d. cap. 2. n. 44.

9 In text. ibi (*litigar em juyzo*) In cauſis tamen poſſeſſorijs poſſe vxorem, ſine viri mandato, agere videtur tenere Menoch. remed. 1. Recup. n. 429.

10 Mulier extra iudicium poteſt eſſe procuratrix pro alio, ſine conſenſu mariti, & tenẽt geſta per eam vt per Tiraq. ad leges connub. gloſ. 5. à n. 171. & 172. Et poteſt contrahere pro filijs, ſi ſit illorum tutrix, ſine conſenſu mariti ex Caſſan. in conſuet. Burgund. rub. 4. §. 5. n. 43. & §. 1. verbo Contraux nu. 21. & 24. Et poteſt in camera conſulere, licet non

non poſsit procurare in iudicio, reſoluunt Tiraq. in legibus connub. l.11.n.28. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ.cap.39.n.7. Bened. Ægid. in tract. de Iure, & priuilegio honeſt. art.2.n.14.

11 In text.ibi (*penſões*) Vide Afflict. in cap. 1. §. Si quis hominem verſ.11. nota nu. 11. & 13. de pace tenenda. Tiraq. de Retract. lig. §. 1. gloſ.7.n.33.37.41.& 44. Caſſan. in cõſuet.Burg.rub.4.§.2.n.21. pag.136.

12 In text.ibi (*tenças*) Vide Valaſc. de Iure Emphyt. cap. 12. nu.5. & 6. Gutier.Pract.lib.3.q.83. nu.2. Mendez á Caſtro in Praxi Luſitaniæ lib. 1. cap.3.n 9.

13 In text.ibi(*ou tributos*) Vide Cabed.deciſ.35.num.2.p.1. Procedit in ſeruitutibus rei immobili cohærentibus. Vide Tiraq.de Retract.lig.§.1. gloſ.5.num.1.cum ſeqq. Pinell.in l.1. Cod.de bonis mat.p.3.n.69.

14 In text.ibi(*rendas*) Vide Caſſan. in conſuetud. Burgund. rub. 4. §.2. gloſ.Se lon la generale n.21.pag.136.

15 In text.ibi (*em que cada hum delles, marido, ou mulher tenhão o vſufructo*). Amplia Primò, ſi lis oriatur ſuper iurepatronatus Eccleſiarum, quia citato vxoris requiritur, ſi maritus conueniatur, reſoluunt Cabed.p.1. deciſ.35.nu.1. Gam. deciſ.182. & faciunt tradita per D. Barboſ. in l. Diuortio §.Si vir n.55 cum ſeqq.ff.Soluto matrim. Et probat Ordin. in præſenti.

16 Amplia ſecundò, in lite ſuper iuriſdictione. Gam.d.deciſ.182. n.1. Cabed.d.deciſ.35.n.1. quia vxor habet partem mulctarum, quæ ſunt fructus iuriſdictionis ex D. Barboſ. vbi proximè n.41. & probat Ord. in præſenti.

17 Amplia tertiò, ſi maritus litem moueat ſuper bonis filij prioris matrimonij, quia etiam tenetur ſecunda vxor conſenſum præſtare, cum in his bonis pater habeat vſumfructum, ex Ordin.lib.1.titul.87.§.6. & lib.4. tit.97.§.19.& tit 98.§.vlt.

18 Limita in commendatarijs, qui poſſunt ſuper iuribus ipſius commendæ lites mouere abſquè vxoris conſenſu, cum tantum fructum illius ſint vſurarij ſicut cæteri beneficiarij, & non vſufructuarij, prout reſoluunt D. Barboſ. in l. Diuortio in princip.p.2.n.53. Valaſc.de Partit. cap.36.nu.4. Cald.Pereira de Reſolut. Emphyt. cap.15. num. 43.& de Empt.cap.16.n.1. Fr.Emman.quæſt. Regul.tom.3. q.74.art.4.verſ.5. P. Azori.Inſtit.Moral.p.2.lib.7. cap.8. col.834. & ita vidi iudicatum.

19 In text.ibi (*& fazendo algũa das peſſoas o contrario, &c.*) Valet tamen ſententia ſi vir, vel vxor litiget ſine conſenſu,& obtineat, vide Tiraq.de Iure mariti gloſ.5.nu.209. & gloſ.8. n.61. cum ſeqq. faciunt quæ ipſe de Primog.q.81.n.2.

Ad tit.48.Ordin.Regiæ. *In antiq. tit.36.*

Que em feito de força noua ſe proceda ſummariamente, ſem ordem de juyzo.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 IN text.ibi(*antes de anno, & dia*) Deſumitur ex l.1.in princ. ff.de vi, & vi armata. Vide Valaſc. conſ.95.n.12.

2 Annus iſte eſt vtilis, quia currit á die ſcientiæ, quam deiectus habuit de ſpolio ex d. l.1. §. Annus, & l.2. Cod.Vnde vi. Cabed. p.1. deciſ.82. num.6.

3 Rurſus eſt vtile, quia non currit

dato

Digitized by Google

dato impedimento ex Menoch. remed 1. recup. n. 450.

4 Minori, & habentibus priuilegium reſtitutionis in integrũ huiuſmodi annus non cũrrit. Vide Maurit. de in integ. reſtit. cap. 376. Sfort. eod. tract. q. 89. nu. 16. Menoch. remed. 5. Retinendæ n. 79. Cabed. d. deciſ. 82. n. 7. vbi nu. 8. ita iudicatum dicit.

5 In text. ibi (*força*) Semper intellecta, & practicata fuit hæc Ordin. in quocunque ſpolio intra annum, etiam ſine vi, & in abſentia facto, hoc enim ſpolium ita factum, & cõmiſſum de ſtylo vocatur, *força*, ſeu vis, vt ſæpè iudicatum fuiſſe refert Cabed. p. 1 deciſ. 82 n. 3.

6 In text. ibi (*ſem ordem nem figurá de juyzo*) Videtur deſumi ex l. Momentaneæ ibi, mox, & l. Meminerint ibi, illicó Cod. Vnde vi. Vide Rebuff. tom. 3. ad leges Galliæ, tract. de mater. poſſeſ. art. 3 gloſ. 1. n. 1. cum ſeqq. Cardoſ. in Praxi iudicum, & aduocat. verbo Interdictum in rebus humanis n. 32.

7 In text. ibi (*a dar libello em eſcripto*) Sufficit qualis qualis petitio. Vide Menoch. remed. 4. Adipiſ. n. 468. cum ſeqq. Perez tit. 1. lib. 3. Ordin. pag. 452.

8 Si tamen præſentetur libellus, & ſit eneptus, non vitiatur iudicium Vide Cott. in memorab. verbo Arbiter. Azeued. l. 19. num 3. tit. 9. lib. 3. nouæ Recopil. Rebuff. in tract. Except. nu. 338. Et licet in cauſis ſummarijs procedi poſsit plenare, in plenarijs tamen non poteſt procedi ſummariè ex Abb. in cap. 1. n. 19. ad finem de libelli oblat. & ibi addit. lit D.

9 In text. ibi (*& oreo a conteſte*) Vide Rebuff. tom. 3. ad leges Galliæ tract. de mater. poſſeſſor. art. 3. gloſ. 1. numer. 10. & 11.

10 In poſſeſſorijs ſummarijs teſtium repulſa denegatur. Vide Vrſill. ad Afflict. deciſ. 351. ſub num. 1. Parlador. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. 5. p. §. 10. n. 25. Schrad. de Feudis 2. p. 9. princ. ſect. 13. nu. 56. Menoch. remed. vlt. retin. n. 41. Pereg. de Fideicommiſſ. art. 46. ſub nu. 34. Farin. in Praxi crimin. q. 62. limit. 9. n. 195. Hieron. á Laurent. Auenion. deciſ. 137. n. 3. vbi reſoluit hanc reſolutionem non procedere quando agereтur de teſtium inhabilitate.

11 Aduerte tandem remedia poſſeſſoria eſſe periculoſa in cõſcientia, ſi adeſt defectus proprietatis. Vide Sarmi. ſelect. lib. 2. cap. 13. nu. 5. & 6. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 15. §. 1. n. 89.

AD §. I.

In text. ibi (*depoys que foy feita*) Aduerte quod tempus ſpolij neceſſario non eſt exprimendum. Vide Menoch. remed. 1. Recup. num. 441. cum ſeqq. Libellum tamen in actione interdicti vnde vi debere continere locum, & tempus ſpolij reſoluit Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Interdictum in rebus humanis n. 31.

AD §. II.

1 In text. ibi (*dando sòmente hũa dilação*) In Curia Portucalenſi obſeruatur vt vna dilatio aſsignetur ad probandum, tàm per teſtes commorantes in loco, quàm per teſtes commorantes in alijs locis extra, dato tamen iuſto impedimento, vel ex beneficio reſtitutionis reformatur dilatio ex gloſ. fin. in l. 1. Cod. Si de monet. poſſeſ. Cou. Pract. cap. 27. n. 3. verſ. Sextum. Gutier. Pract. lib. 2. q. 88. n. 2. Et an ſemiplena probatio

tio ſufficiat in hac materia? Vide Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 59. Valaſc. conſ. 51. n. 43. Maſcard. de Probat. in procem. q. 5. n. 118. & concl. 1321. nu. 32. Surd. de Alim. tit. 1 q. 112. nu. 23. Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 7. Farin. nouiſſ. Rotæ deciſ. 402. n. 1.

Senatus Supplic. iudicauit. 2 Iudicatum fuit, *que quando ſe trataſſe de força incidentemente, ouueſſe replica, & treplica: porque ainda que as cauſas de esbulho ſejão ſummarias, iſſo procede quando principal, & não incidentemente forem poſtas: porque ſendo poſtas incidentemente, ſeguem a natureza da cauſa primeira, & principal. Em todos os mays caſos de força noua, não ha mays que petição, & conteſtação, & não ſe aſsina mays que hũa sò dilação para a terra, & para fora toda juntamente*, teſte Phœb. tom. 1. Areſto 39.

AD §. III.

1 In text. ibi (*poſſão appellar*) Ergo ſententia lata vbi quis condemnatur quod reſtituat eſt diffinitiua, & ab ea poteſt appellari Valaſc. conſ. 156. num. 32. Et operatur effectum quendam cognitionis deuolutiuum, non autem executionis ſuſpenſiuũ ex text. in cap. vlt. § De poſſeſsione 2. q. 7. Vide Abb. in cap. Significauerunt nu. 3. de teſtib. Menoch. lib. 1. de Arbitr. q. 70. à nu. 19. Afflict. deciſ. 269.

2 Nota quod ſi iudex admittat articulos ſuper dominio contra agentem poſſeſſorio, dicitur illum grauare, & poteſt ad ſuperiorem prouocare, & dixi iudicatum infra hoc lib. tit 53. §. 4. Si tamen ſpoliatus taceat, & conſentia quod de dominio, & poſſeſſorio ſimul agatur, & eadem ſententia terminetur, valida eſt, ex D. Barboſ. in l. Si de vi à nu. 76. ff. de Iudic. Valaſc. conſ. 119. à num. 3.

3 In Senatu Portucal. conſtitutum fuit lib. 3 Spheræ fol. 219. *que na cauſa poſſeſſoria ſe poſſa conhecer, per via de aggrauo, quando o juyz procede no esbulho* ex abrupto *ſem citação da parte, & ſem guardar a ordem do juyzo, esbulhando a parte*, pro quo faciunt quæ Parlad. lib. 1. rerum quotid. cap. 10. n. 5. *Senatus Portucal. ſtatuit.*

Ad tit. 49. Ordin: Regiæ. *In antiq. tit. 37.*

Das excepções dilatorias.

1 DE Exceptionibus dilatorijs agitur apud Hiſpanos l. 8. cum ſeqq. tit. 3. part. 3. & tractant Marant. de Ordine Iudic. p. 6. memb. 9. pag. 319. cum ſeqq. Menoch. de Arbitr. caſu 240. Soar. de Paz in Pract. tom. 1. p. 1. temp. 5. nu. 14. cum ſeqq. Bald. deciſ. 40. incip. Exceptio dilatoria. Rebuff. de Excep. à nu. 240. Curi. Philip. p. 1. § 13. Dilatorias. Bernard. Muſcatel. in Praxi Aurea Ciuili Neapol. p. 3 gloſ. Dilatorias. Fr. Ludou. Mirand. de Ordine Iudic. q. 20. art. 1. Alexand. Trentaſinq. Vari. lib. 2. tit. de Excep. pag. 97. Amat. Roderic. in Pract. de modo, & forma videndi, ſeu examinandi proceſſum cap. 5. à num. 58. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 48. de Exception.

2 Conſiteri non cenſetur aduerſarij agentis intentionem, qui ad excludendum ius actoris actionem opponit l. Non vtiquè 9. ff. de Except. cap. Exceptionem de Regul. iuris in 6 cap. Cum venerabilis de Except. Cou. Vari. lib. 1. cap. 1. n. 2. verſ. Eodẽ iure. Cacheran. Pedam. deciſ. 178 n. 9. Franciſc. Milanenſ Siciliæ deciſ 3. n. 46. lib. 2. Bellon Genu. deciſ. 38. n. 8. & deciſ. 91. n. 1. Petr. Gregor. Syntag iuris lib. 21. cap. 17. num. 3.

Oppo-

Oppoſitis exceptionibus ab aliquo in cauſa, & iudex procedit ad vlteriora cum cognitione videtur, & habetur tacitè, acſi expreſſe pronunciaſſet, & non admiſiſſet Menoch. conſ. 24. num. 9. Cardin. Pute. deciſ. 488. n. 2. & 3 lib. 3. Seraphin. nouiſſ. Rotæ deciſ 444. n. 5. vol. 1. Probari debent exceptiones ab eo, qui illas proponit, cum reus in exceptionibus ſit actor l. In exceptionibus ff. de Probat. l. 1. & 2. ff. de Except. Maſcard. de Probat. concl. 185. n. 1. Marc. Anton Bellon. Genu. deciſ. 102. n. 3. Bernard. Cornaz. Lucenſi deciſ. 76. n. 9. Flamin. Chartar. Genuenſ. deciſ. 20. num. 7. Carol. de Graſsis in tract. Except. in prælud. n. 171.

AD §. I.

Exceptio ſuſpicionis debet allegari ante litẽ conteſtatã

Deſumitur ex l. Apertiſsimi Cod. de Iudic. Vide gloſ. verbo Proteſtata in cap. Paſtoralis de Except. Rebuff. tom 3. ad leges Galliæ tract. de Recuſat. art. 1. gloſ. 1. Cou. Pract. cap. 26. n 2. Soar. de Paz in Pract. tom. 2. cap. 6. n. 2. & tom. 1 p. 1. temp. 5. n. 21. nouiſsimè Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ p. 2. q. 14. n. 28. D Barboſ. in l. Si quis ex aliena n. 74. & 79. ff. de Iudi. Rebuff. in tract. de Exception. n. 154. vbi cum Bald. quem citat dicit recuſationem iudicis eſſe ianuam defenſionis, & ſi non compareat, poteſt poſtea recuſare iudicem procidentem ad vlteriora, licet facta vſquè ad illud tempus valeant. Aduerte quod contumax opponere non poteſt exceptiones dilatorias ex Coleri. German. deciſ. 108. nu. 71. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. titul. 48. de Except. num. 153.

AD §. II.

Exceptio dilatoria opponẽda ante litẽ conteſtatã

1 Deſumitur ex l. Emptionem Cod. de Probat. & ex l. fin. Cod. de Except. Concordant apud Hiſpanos l. 9. tit. 3. part. 3. & l. 1. tit. 5. lib. 5. nouæ Recopil. Vide Marant. de Ordine iudic. p. 6. memb. 9. nu. 7. Surd. deciſ. 44. n. 20. Rebuff. de Except. nu. 365. Maſcard. de Probat. concl. 690. Soar. de Paz in Pract. tom. 1. p. 1. temp. 5. n. 14. & 15. Fr. Ludou. Miranda de Ordine iudic. q. 20. art. 1. concl. 3. Cardoſ. in Praxi Iudicum verbo Exceptio n. 11. Bernard. Muſcatel. in Praxi Aurea Ciuili Neapol. p. 3. gloſ. Dilatorias n. 16. Amat. Roderi. in Pract. de modo, & forma videndi, ſeu examinandi proceſſum cap. 5. n. 56. & 60. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. titul. 48. de Except. n. 62. Si ſuperueniat poteſt opponi poſt litis conteſtationem, vt per Seraphin. de priuileg. Iuram. priuil. 7. n. 18. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriuſquè iuris ad d. l. Exceptionem. Rebuff. de Except. nu. 378. Camill. Borrell. d. tit. 48. n. 146. Et parte non opponente exceptio dilatoria poſt terminum admiſſa valet, Rebuff. de Except. n. 423.

2 Amplia primò, in exceptione excuſsionis, quæ ante litis conteſtationem eſt opponenda tenent Euerard. in locis legalib. loco 1. n. 5. verſ. Et ratio eſt. Rebuff. de Except. nu. 366. Menoch. conſ. 662. nu. 12. Rot. Genuenſ. de Mercat. deciſ. 78. nu. 4. & 6. Burſar. conſ. 48. nu. 14. Anton. Gabri. lib. 3. ſentent. ſub titul. de Fideiuſſ. concl. 1. n. 12. & 13. Cacheran. Pedam. deciſ. 44. nu. 13. Barthol. Bertaz. tract. Clauſul. inſtrum. clauſ. 40. gloſ. 4. nu. 2. Soar. receptar. ſentent. lit. F. num. 135. Franciſc. Milanenſ. Siciliæ

Siciliæ deciſ.5.num.59 lib.1. Bellon. Genuæ deciſ.78.n.3.& 4. Boer. Burdagal.deciſ.221. nu 6. Hieron. Magon. Florentiæ deciſ.38. n 6. Barzi. Bonon.deciſ.20. nu.23 & 24. Surd. Mantuæ deciſ.44.n.10. Fachinæ.lib. 8. Controuerſ. cap. 52. Caroci. de Excuſsione bonorum p 2 q.31.n.15. Anton. Fab.in ſuo Codice ſub.tit.de Except.diffinit.34. Bernardin.Muſcatel de modo fideiubendi p.1.modo 20.n.15. nouiſsimè Camill Borrell.in Summa deciſ. tit.48. de Except.à n.139. Aloyſ.Ricci in Collect. deciſ. p. 5. collect. 2003. Valentin. Franc.tract.de Fideiuſſ.cap.5. num. 277.vſquè ad n.289 Sed huiusmodi exceptionem anomalam eſſe, itaut ante,& poſt litem conteſtatam opponi poſsit,ante in vim dilatoriæ, poſt in vim peremptoriæ videntur tenere Ioann.Gædd.de Contrahenda,& committ.ſtipul.cap 9.concl.5. nu.105. Anton.Hering. tract.de Fideiuſſ.cap.21.n.21. D.Barboſ.in l.Si conſtante nu 60. ff. Soluto matrim. Et excuſsionis exceptio quamquàm ſit de apicibus iuris, tamen coram arbitris poteſt tractari Cacheran. Pedam.deciſ.2.n.7. & 11. quem refert,& ſequitur Camill Borrell.d.tit. 48. n.148.& tit.63 de Compromiſſ. reſoluit quod excuſsionis exceptio coram arbitratore opponi poteſt.

3 Amplia ſecundò, in exceptione ſpoliationis. Vide Menoch. remed. 3. Retin.n.666.& remed.15. Recuper.nu 491. Viui. tom.2 Commun. Opinion.lib.7 tit.1. nu.334. & 339. Bernardin Muſcatel.in Praxi Aurea Ciuili Neap p 3.gloſ Actorem n.38.

4 Amplia tertiò, in exceptione continentiæ cauſæ non diuidendæ. Vide Crauet.conſ.818.n.2. Mynſin. cent.2 obſeruat.97.

5 Amplia quartò, in exceptione litis pendentis. Vide Afflict. deciſ. 354. Marant de Ordine Iudic.4.p.6. princip.memb.9. nu.42. cum.ſeqq. Perez l.1.tit.8.lib.3 Ordin.pag.591. Rebuff.de Exception. n.367.& nu. 524. Lancelot.de Attent.p.2.cap.4. limit.2.n.83. Soar. de Paz in Pract. tom.1.temp.5.n.81.fol 48. Alexand. Trentaſinq.Vari.reſolut.lib.2. tit.do Iudic.reſolut.3. num.10. Amat. Roderi.in Pract.de modo, & forma videndi, ſeu examinandi proceſſum cap.5.n.70. Camill.Borrell.d tit 48. n.143. nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitaniæ lib. 3. cap 3.à nu.11. Bernard Muſcatel. in ſua Praxi Aurea Ciuili Neapol.p.2. gloſ.Tribunali n.13. D. Barboſ. in l. Si quis poſteaquam n.276 ff.de Iudic. Contumax litis pendentiæ exceptionem allegare non poteſt, ex Camill Borrell.d.tit.46.n.26. Et litis pendentia non inducitur ex lite calumnioſa, vt per Stephan. Gratian.Diſcept.Forenſ. cap.535. nu.2. & 22. Nec inducitur ex citatione, niſi ſit certa citatio,& in ea ſint expreſſa ea,per quæ reus poſsit inſtrui vt per Surd.deciſ.5.n.2. & 3. Steph. Gratian.Diſcept.Forenſ.cap.2.n.33. Franc.Viui.deciſ.320.nu.4. Camill. Borrell.d.tit.44.nu.554. cum ſeqq. Et iudex Eccleſiaſticus debet admittere exceptionem rei iudicatæ per iudicem ſecularem, & ita iudex ſecularis exceptionē rei iudicatæ per iudicem Eccleſiaſticum in ciuilibus per cap.vlt.de Except. lib.6. reſoluit Cardoſ.in Praxi iudicum verbo Iudex n.37.

6 Amplia quintò, in exceptione ſubreptionis, quæ vti præiudicialis ſtatim oppoſita facit ſuperſedere reſcripti executionem, prout in ſupremo Senatu iudicatum refert nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi Eccleſ.

Digitized by Google

Eccleſ. Luſitan. lib. 2. cap 3 nu. 13. Et quando opponitur in vim dilatoriæ opponenda eſt ante litis cõteſtationem, ſecùs ſi in vim peremptoriæ, vt per Alexan. Trentaſin. Vari. reſolut. lib. 1. tit. de Reſcriptis reſol. 5. á n. 25.

7 Amplia ſextò, in exceptione tua non intereſt, quæ eſt dilatoria, & opponenda ante litis conteſtationem gloſ. in cap. Ex parte A. de teſtib. Franc. Marc. deciſ. 905. vol. 2. Surd. deciſ. 52. nu. 2. & deciſ. 149. nu. 24 & conſ. 218. n. 15. & de Alim. tit. 9. q. 26. n. 66. & q. 43. n. 18. Menoch conſ. 2. n. 110. & ſeq. Vezin. tom 2. Cõmun. Opinion. lib. 8. tit. 20. n. 93. D. Barb. in l. Si alienam n. 18. & in l. Titia n. 8. ff. Soluto matrim. nouiſsimè Camill. Borrell, in Summa deciſ. tit. 47. de Except. n. 76.

8 Limita primó, quando exceptio dilatoria incontinenti poſt litẽ conteſtatam opponeretur reſoluit Rebuff. de Except. n. 376 & n. 378. limita etiam quando exceptio ſuperueniret poſt litẽ conteſtatam, & n. 379. quando pars ignorabat illam exceptionem ſibi componere, & nu. 381. quando non ſtetit per partem quominus opponeret, ſed per iudicem, & nu. 382. quando litis conteſtatio fuiſſet nulla, & n. 383. in tertio comparente pro ſuo intereſſe poſt litem conteſtatam, & numeris ſeqq. plures alias limitationes refert.

9 Limita ſecundò, in exceptione defectum perſonæ iudicis reſpiciente. Vide D. Barb. in l. Cum prætor §. fin. n. 13. cum ſeqq. ff. de Iudic.

10 Limita tertiò, in exceptione falſi procuratoris, quæ in quacunq; parte iudicij opponitur Rebuff. de Excep. n. 389 Bellac. tom. 1. Cõmun. Opin. lib. 4. tit. 24. n. 36. pag. 612. Perez l. 1. tit. 4 lib. 3. Ord. pag. 533. Cald Pereira de Renouat. c. 17. n. 32. Menoch. conſ. 345. n. 12. Mench. Freq. cap. 16. n 5. Card. d. verbo Exceptio n. 7. & 8 Amat. Roder. in Pract. de modo, & forma vidẽdi, ſeu examinandi proceſsũ cap. 5. n 73 Bern. Muſc. in ſua Praxi Aurea Ciuili Neapo. p. 2. gloſ. Veniẽs n. 4. Eſto quod opponẽs vſq; ad finẽ litis conſcius omiſerit exceptionẽ, nec enim ſcientia illius redditur iudiciũ validum, ſed conſenſu, & mandato domini, cuius nomine agitur vt per gloſ Bart. Bald. & Iaſ. in l. Licet Cod. de Procur. Pinell. in l. 1. Cod. de bonis mat. p. 3. n. 32. Menoc. conſ. 345. n. 12. Mẽc h. q. freq. c. 16. n. 5.

11 Limita quartó, in exceptione vt quis non conueniatur vltra quã facere poſsit. Vide Boer. deciſ. 19. n. 9. Azeue. l. 1. n. 66. cũ ſeqq. tit. 21. lib. 4. nouæ Rec Gutier. de Iuram. confir. p. 3. c. 15. n. 37. Rebuff. de Exce. n. 393.

12 Limita quintò, in exceptione attentatorum. Vide D. Barb. in l. Si de vi ff. de Iudic. n. 489. cum ſeqq.

13 Limita ſextò, in exceptione inuentarij. Vide D. Garſi. Maſtr. Siciliæ deciſ. 24. quem refert, & ſequitur Aloyſ. Ricci in collect. deciſ. p. 1. collect. 21. in medio.

14 Limita ſeptimò, in exceptione ineptitudinis libelli. Vide Bellacom. tom. 2. Commun. Opin. lib. 8. tit. 20. n. 35. Rebuff. in tract. Except. nu. 331. Cuti. Philip. p. 1. §. 13. n. 4. & quod libelli ineptitudo, & obſcuritas proponenda ſit ante litis conteſtationem reſoluit Camill. Borrell. tit. 50. de litis conteſt. n. vlt.

15 Limita octauò, in exceptione quòd debent dari alimenta. Surd de Alim. tit. 1. q. 111. n. 23.

16 In text. ibi (*allegando primeiro a declinatoria do foro*) Vide infra hoc tit. §. 3. Et ſi alia exceptio obijceretur ante declinatoriam fori cenſendum eſſet voluiſſe obijciens interpellare iudicem, vt ſuper illa pronunciet, & ſic cõſentiret in iudicẽ, prorogaretq;

ſuā iuriſdictionē,vt ex Bart. Marant. & Perez reſoluit Amat. Roder. d.c.5. nu.70. Et in executione ſententiæ fori priuilegium allegari non poſſe tenet Cabed.deciſ.210. p.1.

17 Minor non reſtituitur aduerſus omiſſam exceptionem declinatoriā fori,quia reſpicit apices iuris,& non merita cauſæ ex Bald. in l.Peremptorias n.28. Cod.ſentētiam reſcindi non poſſe Palat.in repet. cap. §.26. n 9.Cou.Practic.cap.26. nu.4. verſ. Quinto. Sfort.de in integ.reſt.q 64. art.5. Vincent.de Franch.deciſ.290. n 3.Gutier. Pract.lib.1.q.52.n.3. Menoch.remed.vlt.retin. nu.54. & 55. Rebuff.in tract.de Except.n.380.& 420. Cald.Pereira in l.Si curatorem verbo Vel aduerſarij dolo n.12. Bernardin.Muſc.in ſua Praxi Ciuili p.2. gloſ.Competentes n.36.

18 In text.ibi(*não poderà ja mays declinar o foro do juyz.*) Vide Perez l. 2. tit 6.lib.3.Ordin.pag.580.Menoch. lib. 2.de Præſumpt. q.19. n.6. Quod vſq; adeò verum eſt vt ſi talis exceptio declinatoria non opponatur in prima inſtantia, ante litis conteſtationem,neq; in ſecunda poterit opponi,vt per Amat.Roder. in Pract. cap.5.n.69.

19 In text.ibi(*& elle for capax de prorogação*) Vide D.Barb.in l.1.ff.de Iudic. tract.4. n.45. intellige ſi potuit prorogari, & fuit prorogata, aliàs ſi non fuit prorogata, opponi poteſt, etiā poſt ſententiā ex Cab.p.1.deciſ. 22. n.9. In quibus caſibus nō ſit capax vide Cab.d.deciſ.22.Bern.Muſ. in ſua Praxi Aurea Ciuili Neap. p.2. gloſ.Competentes n.46.fol 195.

20 Quid ſi pronuntiauit ſe iudicē, & à ſententia non fuerit aggrauatum , an valeant poſtea facta? Dic quòd ſic ex D Barboſ.in l.Si quis ex aliena n.82. ff.de Iudic.

21 Quid in criminalibus, an cenſeatur prorogata iuriſdictio , ſi pars non opponat? Dic quod ſic Farin. conſ.64.n.2.p.4.

22 Clericus qui priuilegio fori gaudete poteſt,etiamſi patiatur ſe condēnari per iudicem ſecularem valet obijcere exceptionem incōpetētiæ, quia non potuit in eum conſentire Caſſan.in conſuet.Burg. rub. 1. §.5. verſ.Decimus caſus.Gam.de Sacra. præſtādis cap.5.n.25. Farin.in Praxi crim.q.8.num.15. Auiles ad cap.15. Prætor.gloſ.1.n.33. Et facta annullās ratione incōpetentiæ debet condēnari in expenſis,quia diſtulit exceptionem allegare vt per Salz.ad Bern. cap.62.n.6.Farin.d q.8.n.16.Tiber. Decian.tract.crim. tom.1. lib.4.c.9. n.115. Gutier. Pract.lib.1.q.20. Perez l.1.tit.3.lib.1. Ordin.pag.60. Et non excipiēs de fori priuilegio ab initio, ſed primum,lite iam ventilata, condemnatur in expenſis poſt alios Menoch.de Arbitr. caſu 227. n.8. Valaſc.conſ.65.n.4. quos refert, & ſequitur Bernar.Græuæ.ad Pract. Cameræ Imper.lib.1.concl.37.n.9.

23 In text.ibi(*na excepção da excommunhão,porque eſta ſe pode pór a todo o tempo*)Deſumitur ex cap.Exceptionem de Except.cap.1.eod.tit.lib.6. Vide Soar.de Paz in Pract.tom.1.p.1.tēp.5. n.59. Pereg.de Iure fiſci lib.3.tit.11. n.14. Muſcatel.in Praxi p.3.gloſ.Similes n.2. etiam poſt concluſum in cauſa Surd.de Alim.tit.8. priuil.83. n.4.Amat.Rod.in Pract.cap.5.n.72.

AD §. III.

Vide Maſcard.de Probat. concl. 690. n.vlt.& concl. 123. nu.40. Seraphin. de Priuilegijs Iuram. priuil. 7. n.18. Rebuff.in tract. de Except. n.378. Ximenes Tolet. in concordantij vtriuſq; iuris ad l.Exceptionē Cod.de Probat.Cabed.p.1.deciſ.24. n.3. nouiſsimè Camill.Borr.in Sum. deciſ.

deciſ.tit.43.de foro comp.nú.79. & tit.48.de Except.num.146. Et nota q òd declinatoria fori, ſeu incõpetentiæ iudicis ante omnes, alias dilatoriæ exceptiones opponi debet, vt per Marant de Ordine Iudic.p 6. memb.9 in princip. Menoch.conſ. 824 nu 11. lib.8 Amat.Roderic.in Practic.cap.5.n.65. Curi.Philip p 1. § 12 n 7.Soar.de Paz in Pract. tom. 1. p.1.á n.22 temp.5. Vnde per contumaciam perditur priuilegium declinandi forum vt per Borrell.tit.46. de Contum.nu.7. Et quando reus conuentus coram iudice non ſuo, nõ oppoſuit exceptionem declinatoriã ante litem conteſtatam, ſed ſolùm oppoſuit alias exceptiones dilatorias,vel peremptorias, hoc ſanè caſum is conuentus, & prorogaſſe iuriſdictioné illius iudicis præſumitur Menoch.de Præſum lib.2.q.19.n.6.

AD §. IIII.

1 Excommunicatus maiori excõmunicatione iudiciorum, incapax eſt, & ideò iudicio aſsiſtere nequit, vt act. in cap. Intelleximus de Iudic. Duenh.reg 268. Viui tom.1. Commun Opin.lib.1.tit.12 n.23 Surd.de Alim.tit 8 priuil 83 à n.1.Cardoſ.in Praxi iudicum verbo Exceptio n.13. Item nec vti iudex, nec vti aduocatus,aut notarius nec etiam vti teſtis cap.Decernimus de ſenten.excom. lib 6. Nec vt iudex delegatus cap. Ad probandum de re iud imò repellitur ab omnibus iudicialibus, præterquàm in caſibus à iure expreſsis. Vide Soar.de Paz in Pract.p.1.tom. 1. temp 5 n.57. Optimè Pereg de Iure fiſci lib 3 tit.11.à n.8 cum ſeqq. Nec admittitur ad accuſandum ex Farin.in Praxi crim.p.1. q.12. n.26. Nec etiã agere poteſt remedijs reſtitutorijs. Menoch. remed.1. Recup. nu.350. Anton. Gab. Comm.tit.de Reſtit.ſpol.concl.1. nu.54. Surd.de Alim.tit 8.priuil 83.n.3.Pereg. d.tit. 11. n.11. Nec remedio attentatorum Menoc.remed 17 Recu.n.31.Gonz. ad reg.8.Cancel §.7 procem n.239.

2 In Francia minus piè exceptio excõmunicationis non admittitur, de quo Tiraq. de Retract. lig. §. 1. gloſ 9 n fin. Cou lib.1. Vari. cap.18. n 5 Rebuff in tract.except.n.207.& in declarat.arboris n.5.& de Reprobat.teſtium n 202. Azeued. l.2. n 8. tit.8.lib.4 Recop.

3 In text.ibi *(a excepção de excommunhão)* Maioris ſcilicet cum minori excõmunicatione nodatus à limine iudicij non repellatur ex Farinac. in Praxi crimin.p.1 q.12.n.32. pag.119. Surd de Alim tit.8 priuil.83.n.7.Bernard Græuæ.ad Pract lib.1. concl.9. conſid.2.n 7. Vnde excipiens tenetur exprimere ſpecié excõmunicationis,an ſit maior,vel minor,& etiã nomen excõmunicatoris ex Soar de Paz in Pract.tom.1 p 1 temp.5.n 63. & 64.& nouiſsimè Médez à Caſtro in Praxi Eccleſ. Luſi.lib.2.c.7 in fine

4 In text.ibi *(publico excõmungado)* Quia excõmunicatus hodie non eſt vitandus donec eſſet publicatus, & denũtiatus à iudice,iuxta Extrauag. Ad euitãda ſcãdala Martini V.Pont. Max. de qua multa Perez l.1.tit.5.lib. 8 Ordin pag mihi 177.verſ.Hodie tamé. Gutier.Canon.lib.1.cap.1. Fr. Emman.tom.2.quæſt.Reg.q.61. art. 2. Soar de Paz d.temp 5.à n.70.Zerol.in Praxi Epiſc.p.1. verbo Excõmunicatio verſ.Tertium pag 142. P. Azori.Inſtit Morl.p.1.lib.8.c.11 col. 763. P.Sanch.in præcepta Decalogi lib.2.cap 9.n.5. P.Comitol. reſponſ. moral.lib.1.q.57.n 12.& lib 6. q 35. Cened ad Decretum collect.19.n.2. & ad Decretal.collect.42.n.4.

Ff 2 In

5 In text. ibi (*ainda que pella outra parte lhe não ſeja requerido*) Ergó iudex ex officio, parte non opponente, tenetur excõmunicatum á limine iudicij repellere ex Pereg. d. tit. 11. n. 16. P. Sanch. de Matr. lib. 3. diſp. 22. n. 36.

6 In text. ibi (*para ſe prouar*) Apertiſsimè ſcilicet, vide Perez l. 1. tit. 5. lib. 8. Ordin. pag. 177. in fine. Maſcard. de Probat. concl. 691. & concl. 701. Nec defertur iuramentum in ſupplementum probationis. Maſcard. d. concl. 691. nu. 3. Seraphin. de Priuil. iuram. priuil. 33. n. 180.

AD §. V.

1 Deſumitur ex cap. Ad probandũ vbi Doct. de Ru iudic. Vide P. Henriq. in Sum. lib. 13. cap. 7. n. 6. lit Z.

2 Excõmunicatus nec arbiter eſſe poteſt, bene tamen arbitrator. Vide Iaſ. in l. Si quis arbitratu n. 26. cum ſeqq. ff. de Verbor. Duenh. reg. 269. verſ. Limita 2. Pereg. de Iure fiſci lib. 3. tit 11. n. 8. & n. 31. Nec eligi poteſt ad officia, etiam ſecularia, Auend. de Exequendis mand. p. 1. cap. 19. n. 24. verſ. Octauus. Inſtrumẽtum tamen confectum per excõmunicatum, & à cõmuni toleratum eſt validum, Perez l. 2. propè finem verſ. Decimo nono titul. 5. lib. 2. Ordin. pag. 260. col. 2.

AD §. VI.

Idem in materia vſurarum conſtitutum eſt in Ordin. ſupra lib. 4. tit. 67. §. 9. vbi plures citaui Doctores. Nota iudicem laicum poſſe, aduerſario non opponente, cognoſcere de cauſa ſpirituali, quod tenet Menoch. de Præſumpt. lib. 2. q. 46. n. 21. quem refert, & ſequitur Cald. Pereira de Extinct. emphyt. cap. 17. n. 10. verſ. Infero 16.

Ad tit. 50. Ordinat. Regiæ. *In antiq. tit. 38.*

Das excepções peremptorias.

De exceptionibus peremptorijs. DE Exceptionibus peremptorijs vide Marant. de Ordine Iudic. p 6. memb. 9. à num. 12. Rebuff. in tract. Except. n. 425. cum multis ſeqq. Soar. de Paz in Pract. tom. 1. p. 1. temp. 7. Bernardin. Muſcatel. in ſua Praxi A[illegible]a Ciuili Neapol p. 4. verbo Peremptorias. Nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitaniæ lib. 3. cap. 4. Fr. Ludou. Miranda de Ordine Iudic. q. 20. art. 6. Amat. Roder. in Practic. cap. 5. á nu. 28. Curi. Philip. p. 1. §. 15. Peremptorias.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 In text. ibi (*aſsi como ſentença*) Deſumitur ex l. Cum queritur ff. de except. rei iud. Vide Vezin. tom. 2. Cõmunium Opin. lib. 8. tit. 20. n. 21. pag. 350. Soar de Paz in Pract. tom. 1. p. 1. temp 7. n. 2. Bernard. Muſcat. in ſua Praxi p. 4 gloſ. Finitæ pag. 479. & gloſ. Iudicatæ pag. 489. cum ſeqq. Rebuff. de Exceptit. à nu. 503. Surd. conſ. 312. n. 1. & de Alimen. tit. 1. q. 126. n. 2. nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitaniæ lib. 3. cap. 4. n. 1. lis dicitur finiri per rem iudicatam ex Flamin. de Reſignat. lib. 2. q. 3. num. 21. qui etiam tenent quod exceptio rei iudicatæ vt poſſit impedire curſum cauſæ, tria in ea debent concurrere nempe identitas rei, identitas perſonarum, identitas cauſæ agendæ, & actionis, & quo pacto hoc procedat vide Burg. conſ. 40. n. 22. D. Barb. in l. Diuortio § fin. p. 2. n. 62. ff. Soluto matr. Sentẽtia tamẽ nulla non poteſt producere exceptionem rei iudicatæ per l. Vni. Cod. de Latina libertate toll. reſoluit *Exceptio rei iudicata eſt peremptoria* Rebuff.

Digitized by Google

Rebuff. de Except. n. 508. Et ſententia lata in cauſa leuioris cognitionis, vel leuioris probationis nunquam parit exceptionem rei iudicatæ in cauſa maioris inquiſitionis, vt per Surd de Alim. tit. 1. q. 126. n. 5.

2 In text. ibi (*tranſaução*) Deſumitur ex l Frarres Cod de tranſaction. Vide Vezin. d. rit. 20. nu. 20. Menoch. de Arbit. caſu 202. n. 60. Soar. de Paz d. temp. 7. n. 2. Dom. Chriſtoph. de Paz in ſcholijs ad leges ſtyli l. 236. nu. 5. Bernard Muſcatel. d. p. 4. gloſ. Tranſactionis pag. 601. cum ſeqq. nouiſsimè Mendez á Caſtro d. cap. 4. n. 3. Alexand. Trenraſinq. Vari. reſolut lib. 2. rit. de Except. reſol. 1. n. 12.

3 In text. ibi (*juramento*) Deſumitur ex l. 1. ff. de Iureiur. Vide Caſſan. in conſuetud. Burgund. rub. 11. §. 12. verbo Ou par le ſerment num. 10. fol. 346. Soar. de Paz d. temp. 7. num. 2. Latè Bernard Muſcatel. d. p. 4. gloſ. Periurij.

4 In text. ibi (*preſcripção*) Deſumitur ex l Omnes verbo Moueatur, & l. Sicut ad fin. ibi vlterius litem mouendi Cod. de Præſcript. triginta. Vide Padil. in l. Fratres num. 4. Cod de Tranſact. Menoch. remed. 4 adipiſc. nu. 769. Vezin. d. tit 20. n. 20. Nouiſsimè Mendez à Caſtro d. cap. 4. n. 4. & impedir litis ingreſſum, vt per Alexand. Trentaſinq. Vari. lib. 2. tit. de Except. reſolut. 3. & litis conteſtationem, vt nouiſsimè reſoluit Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 50. de litis conteſt. n. 62.

5 In text. ibi (*& bem aſsi quaeſquer outras, que concluão não ter per direito aução*) Quælibet ergò exceptio, per quam concluditur ius agendi, non competere actori de ſui natura litis ingreſſum impedit. Vide Honded. conſ. 83. nu. 26. vol. 1. Viui. Neapol. deciſ. 44. n. 1. Fului. Pacian. de Probat. lib. 1. cap. 57. nu. 29. Zanger. de Except. p. 3 cap. 20. Et peremptoriæ exceptiones ſunt, quæ iudiciũ perimunt, & tollunt, vt per Petr. Greg. Syntag iuris lib. 2. cap. 21. num. 8. Ioſeph. Cumia in Ritibus Siciliæ cap. 25. n 36. Camill. Bortell. tit. 48. de Except. n. 16. Aduerte quòd quando exceptio peremptoria eſt notoria, poteſt opponi ante litis conteſtationem ad impediendũ proceſſum, idem quando incontinenti offertur probari, vt per Alexand. Trentaſin. Vari. reſolut. lib. 1. titul. de Reſcript. reſolut. 5 n. 27. & 28.

6 Amplia primó, in exceptione ſolutionis, quæ etiam in actu executionis opponi poteſt, Hieron. Magon. Florentiæ deciſ. 94. n. 8. Steph. Gratian. Marchiæ deciſ. 18. n. 7. nouiſſimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 48. de Except. n. 152. Et impedit litis conteſtationem Camill. Borrell. titul. 50. de litis conteſt. num. 63.

7 Amplia ſecundó, in exceptione implementi non ſequuti. Vide Burſar conſ. 309. nu. 8. Magon. Lucenſi deciſ. 21. nu. 16. & deciſ. 25. nu. 77. & deciſ. 69. nu. 6. Milan. deciſ. 4. lib. 2. Ioſeph. Ludou. concl 14 n. 148. Maſcard. de Probar. concl. 1387. nu. 42. Gregor. l 32. verbo *Quita* tit. 5. par. 5. Perez titul. 14. lib. 5. Ordin. pag. 248. Menoch conſ. 1. nu. 365. & conſ. 55. n. 2. cum ſeqq. Azeued. l. 1. n. 8. tit. 19. lib. 4. nouæ Recopil. Gonzal. ad reg. 8. Canc. gloſ. 27. nu. 10. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 47. de Except. n. 97. cũ ſeqq. Et habet locum hæc exceptio etiamſi implementum in vno nummo defecerit, Card. Pute deciſ. 357. nu. 4. lib. 3. Menoch. conſ. 1. n. 168. Magon. Lucenſi deciſ. 21. num. 16. & 17. Surd. conſ. 52. num. 35. Carol. de Graſſis

de Except. except. 13. n. 39. & 45.
8 Amplia tertiò, in exceptione pretij non ſoluti. Vide Xuar. in l. Poſt rem iudicatam fol. 326. nu. 41. Bellacomb d. tit. 10. nu. 147. pag. 355. Foleri. ad Marant. de Ordine Iudic. 1. p. 6. princ. memb. 9. nu. 51. Boer. deciſ. 43. num. 16. Cald. Pereira de Empt cap. 22. n. 28. Zanger. in tract. de Except. p. 3. cap. 22. nu. 6 Caroc. de Iuram. deciſorio 4. q. 9. princ. n. 18. & procedit quamuis minima pretij conuenti quantitas ſoluta nõ eſſet ex Tiraq. in tract. de Iudicio in rebus exiguis verſ. 37 pag. mihi 90. Et poteſt etiam poſt ſententiam opponi vt per Alexand. Trentaſinq. Vari. reſolut. lib. 2. tit. de Exception. reſolut. 1. n. 11.
9 Amplia quartò, in exceptione rei non traditæ. Vide Azeued. l. 1. num. 81. tit. 21. lib. 4. nouæ Recopil. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 50. à n. 1. & Lucenſi deciſ. 2. n. 1. Soar. de Paz in Pract. tom. 1. p. 4. cap. 3. n. 6. Parlad. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. p. 5. §. 11. n. 26. cum ſeqq. Flamin. Chart. Genu. deciſ. 3. n. 1. & deciſ. 82. nu. 2. Caroc. d. q. 4. 9. princ. ſub num. 18. Surd. conſ. 100. nu. 5. nouiſsimè Camill. Borrell. d. titul. 48. de Except. n. 104. & nu. 105. declarat conductorem poſſe opponere locatori exceptionem rei non traditæ; & nu. 106. declarat etiam exceptionem rei nõ traditæ per emptorem opponi non poſſe quando ſciebat rem venditam eſſe locatam.
10 Amplia quintò, in exceptione hæreditas non eſt ſoluendo. Vide Valaſc. conſ. 52. n. 42.
11 Amplia ſexto, in exceptione de inuentario non confecto, vide Viui. tom 2. Communium Opinion. lib. 6. tit. 19. nu. 96. pag. 134. Azeued. d. l. fin. nu. 90. tit. 21. lib. 4. nouæ Recopil. nouiſsimè Camill. Borrell. d. tit. 48. de Exception. num. 137. cum ſeqq. Et exceptio inuentarij, & ne quis conueniatur vltra quam facere poteſt admittitur poſt ſententiam, tàm in iudicio ordinario, quàm executiuo, vt per Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. tom 3. cap. 495. à num. 1.
12 Amplia ſeptimò, in exceptione non numeratæ pecuniæ ſi opponeretur infra biennium, quæ in quacunque parte litis opponi poteſt, & litis conteſtationem impedit, nouiſſimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 50. de litis conteſt. n. 67. & 68.
13 In text. ibi (*no titulo da ordem do juyzo*) Supra hoc lib. tit. 20. §. 15.
14 In text. ibi (*não lhe ſerà mays recebida*) Aduerte tamen quod exceptiones peremptoriæ aliàs opponendæ intra tempus à lege præfixum poſſunt opponi poſt tempus quando ſunt notoriæ, ex Ignat. del Villar in Sylua reſponſor. lib. 1. reſp. 3. n. 92. Acaci. Anton. in Comment. ad tit. de condit. & demonſt. ad l. 1. ibi cum dies certus à n. 18.
15 In text. ibi (*como depoys*) Veluti in exceptione vltra, quam facere poteſt, quæ etiam poſt ſententiam, quæ tranſiuit in rem iudicatam opponi poteſt, ex Gutier. de Iuram. confir. p. 3. cap. 15. n. 37.

AD §. I.

1 Notatur ad hoc quod ſolent iudices in vtroque foro præſcribere terminum ad peremptorias probandas exceptiones, vltra quem reus nõ auditur gloſ. in Clem. Sæpè verbo Partes de verborum ſignif. Felin. in cap. Exceptionem n. 5. de Excepti. Cald. Pereira quæſt. forenſ. lib. 1. q. 25. poſt princ.

AD

AD §. I I

1 Peremptoria exceptio ante litẽ conteſtatam, non poteſt proponi, nec propoſita impedit litis conteſtationem cap. 1. vbi non impendit de lit. conteſt. in 6. Cald. Pereira quæſt. forenſ. lib. 1. q. 25. poſt princ.

In antiq. tit. 39.

Ad tit. 51. Ordin. Regiæ.

De litis conteſtatione.

Da conteſtação da lide.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 DE litis conteſtatione agitur in Iure Ciuili lib. 3. Codicis titul. 9. & in Iure Canonico lib. 2 Decretal. tit. 5. & apud Hiſpanos l. 3. tit. 10. part. 3. Vide Marant. de Ordine Iudic. p. 6. memb. 10. Villalob. Kirchou. Vezin. & alios tom. 1. Communium Opin. lib. 3. tit. 7. pag 383 cum ſeqq. Perez l. 1. tit. 3. lib. 3. Ordin. pag. 515. Maſcard. de Probat. concl. 434. Rebuff. in tract. de effectibus litis conteſtationis. Donel. comment. iuris ciuilis lib. 14. cap. 1. Parlad. lib. 1. rerum quotid. cap. 14. Soar. de Paz in Pract. tom. 1. p. 1. temp. 6. Zerol. in Praxi Epiſcop. p. 1. verbo Litis conteſtatio pag. 211. Frat. Ludou. Miranda de Ordine Iudic. q. 20. art. 5. in princip. Cardoſ. in Praxi iudic. verbo Lis n. 6. Dom. Chriſtoph. de Paz in ſcholijs ad leges ſtyli l. 1. nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitaniæ lib 3. cap. 6. per totum. Amat. Roderi. in Pract. de modo, & forma videndi, ſeu examinandi proceſſum cap. 6. de litis conteſt. Curi. Philipp. p. 1. §. 14. Conteſtacion nouiſsimè Camill Borrell. in Summa deciſ. tit. 50. de litis conteſt. Pereg. Vari. lib. 2. ad rub. de Iudicijs n. 54. Iacob. de Gratſis tom. 2. conſil. titul. de Iudic. conſ. 2. n. 19. D. Barboſ. in l. Si debitori n. 21. cum ſeqq. ff. de Iudic. Dubitatum fuit, quando dicatur litis conteſtatio, & reſolutum fuit poſt partis contrarietatem, teſte Melch. Phœb. Areſto 84. Mendez à Caſtro d. lib. 3. cap. 6.

2 Iudicium proprie dicitur poſt litem conteſtatam, impropriè ante conteſtationem. Vide Azin. in Praxi Florent. §. 1. cap. 1. num. 14. & ſeq. Lancelot. de Attent. in præfat. nu. 173. & p. 2. cap. 4. in præfat. n. 7. Pereg. d. n. 54.

3 In text. ibi (*conteſtada a demanda per negação*) Vide Menoch. de Præſumpt. lib. 2. q. 30. à n. 1. Maſcard. de Probation. concl. 434. à nu. 1. Gam. deciſ. 147. nu. 3. Viui. Neapol. deciſ. 310. n. 2. nouiſsimè Camill. Borrell. d. tit. 50. de litis conteſt. n. 6. & 7.

4 An ficta litis conteſtatis facta à iudice ſufficiat ad condemnationem fructuum, & producat eundem effectum, ac vera litis conteſtatio, quæ fit per partis negationem, aut confeſsionem? Et fuit deciſum in ſupremo Senatu, quod ea ficta litis conteſtatio, ſolum fiat ad ſolemnitatem iudicij, non verò ad præiudicium Rei, teſte Melch. Phœb. deciſ. 74. à princip. *Senatus Supplic. iudicauit.*

5 Amplia primò, vt etiam lis conteſtata dicatur quando reus in iudicio negaret ſimpliciter narrata actoris poſt Bart. & alios Maſcard. d. concl. 434. n. 1. & nu. 5. aſſerit nihil referre, an ſimul vnico tempore, vel ex interuallo negatiua, illa reſponſio accedat narrationi actoris. Perez l. 1. gloſ. 1. verſ. Quæro 2. titul. 3. lib. 3. Ordin. Amat. Roderi. d. cap. 6. n. 2.

6 Amplia ſecundò, etiam in criminalibus. Vide Franc. Viui. Neap.

Digitized by Google

deciſ.310.n.13. Fatin. in Praxi crim: q.10.ſub n.55.ad finem.

7 Amplia tertiò, vt reſponſione etiam intelligatur, facta litis conteſtatio, quamuis per verbum credit, vel non credit, vel neſcit reſponſum articulis conuentionalibus eſſet. Maſcard.d. concl.434. n.13. Ceuall. Commun.contra commun. q.442. Amat. Roder.d.cap 6 n.2.

8 Limita primò, quando reſponſio conditionalis eſſet facta. Vide Capell Tholoſ. q.187. Franc. Viui. Neapol deciſ.110. n.3. Camill. Borrell.d.tit 50.de litis conteſt.n.8.

9 Limita ſecundò, quando reſpondens proteſtetur, ſe citra animũ conteſtandi litem, reſpondere. Vide Viui.d.deciſ 110 num.4. Decian. reſp 10.n.6.vol 5. Menoch.lib.2.de Præſumpt.q.30.nu.4. fallit ſi iudex mandauerit vt ſemota proteſtatione litem conteſtetur ex Maſcard.d. concl.434.n 20.cum ſ.qq.

10 In text.ibi(*negando*) Coram iudice ſcilicet, non verò coram actuario vt ex Ruin. voluit Viui. d.deciſ. 310. num 10.

Litis conteſtatio eſt terminus ſubſtantialis iudicij.

11 In text.ibi (*ſerà a lide hauida por conteſtada*) Nota quod litis conteſtatio eſt terminus ſubſtantialis iudicij, ſine qua ſententia lata, probationes factæ vitio nullitatis laborant, text. Opt. in cap.1.de litis conteſt.cap 2. & cap. Accedens vt lite non conteſt. Pereg. ad d. Rub. de Iudic. num.55. Auend.reſp.1. nu.2. & 4. Mendez à Caſtro in Praxi Eccleſ. Luſitan. lib. 2. cap 8. Fr.Ludou. Miranda de Ordine Iudic.q.20.art.5.concl.4. Amat. Roder.in Pract.cap 6.num.4. Curi. Philip.p.1 § 14.n.3. Borrell. d.tit.50. nu.13. Diſcretus tamen iudex ſi ei conſtaret ex proceſſu de negotij veritate, & quod legitimè fuiſſet formatus ſententiam ex eo proferre debet per Ordin.hoc lib.tit.63.in prin. Et Principi hoc licere aſſerit Petr. Anton. de Petra tract. de poteſt. Princip.cap.28.num.5.cum ſeqq. & quod de conſuetudine Regni talis error non faciat proceſſum nullum, imò ſine ea ſuſtineatur aſſerit Mendez à Caſtro d.lib.3 cap.6.

12 Litis conteſtatio non requiritur in iudicio reuocandorum attentatorum. Lancelot. de Attent. cap. 25. n.10. & num. 20. cum ſeqq. p.3. Nec in notorijs Fatin. in Praxi crimin.q.21.n.65. Nec in cauſa appellationis, ſi in prima inſtantia litis cõteſtatio interceſsiſſet. Vide Frãc. Marc. Delphin. deciſ.1182.n.23. p.1. & deciſ. 706. p.2. Mynſing. cent.1. obſeruat.1. Brederod. tract. de Appellat. p.2 tit 30. de litis conteſtat. Camill. Borrell.d tit.50.de litis conteſt.n.29. Bellac.tom.1 Communiũ Opin.lib 3.tit 7.n.22.& n.28. quod litis conteſtatio non requiritur vbi petitur quem declarari excommunicatum. Nec in iudicio poſſeſſorij recuperandæ prout ex Bald.& Bart. videtur reſoluere Maſcard. concl. 33. n.19. & plures caſus, in quibus lis non conteſtatur adducit Cardoſ.in Praxi iudicum verbo Lis n 12. cum ſeqq. & Camill. Borrell. d. titul. 50. n.20.cum ſeqq.

Ad tit. 52 Ordin. Regiæ.

In antiq. tit.85.

Do juramento que ſe dà pelo julgador, &c.

De Iurament ſuppletorio.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 DE Iuramento in ſupplementum probationis, vide Viui. Don. à Fin. Bellacomb. & alios tom.1. Cõmun. Opinion. lib. 4. tit.1.

tit. 1. nu. 95. cum multis ſeqq Menoch. de Arbitr. caſu 464. Capic. deciſ. 35. Maſcard. de Probat. concl. 954. Cott. in Memorab. verbo Iuramentum in ſupplementum. Seraphin de Priuil. Iuram. priuil. 33. Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 36. Bernardin. Muſcatel. in ſua Praxi Aurea Ciuili Neapol. p. 7. gloſ. Concluſio n. 16. cum ſeqq. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 54. de Iuram. ſuppletorio.

Iuramentũ in ſupplementũ eſt deferẽdum parti petenti.

2 In text. ibi (*ſendo requerido*) Ergò iuramentum in ſupplementum eſt deferendum parti petenti. Ita Bart. in l. Admonendi n. 59 ff de Iureiur. Gregor. l. 2. verbo Deue tit. 11. part. 3. Menoch de Arbitr. caſu 464. n. 28. Maſcard. de Probat. concl. 954. nu. 46. Iudicem tamen ex officio poſſe huiuſmodi iuramentum deferre, quandocunquè ſibi videbitur, etiam parte non petente tenet Bald. in d. l. Admonendi quem referunt, & ſequi videntur Bellacomb. d. lib. 4. tit. 1. nu. 131 verſ. Subijcit. pag. 441. Seraph. d. priuil. 33 num. 195. Stephan. Gratian. d. deciſ. 36. n. 11. & 12. Muſcatel. d. gloſ. Concluſio nu. 34. & ſolum pro eruenda veritate affirmat Valaſc. conſ. 43. n. 18 cum ſeq.

3 Nota quòd ſi in concluſione libelli poſita ſit clauſula peto ius, & iuſtitiam miniſtrari, tunc iudex debet deferre iuramentum, etiamſi expreſſe petitum non ſit, quia virtualiter ſub hac clauſula petitio continetur. Vide Cot. d. verbo Iuramentum in ſupplementum. Anton. Gabri. lib. 6. de Clauſ. concl. 4. num. 25. Turſan. tom. 1. Communium Opin. lib. 4. tit. 1 pag. 443. Maſcard. concl. 954 n. 48. Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 36. num. 12. & 13. Camill. Borrell. d. tit. 54. n. 56.

Iuramentum ſuppletorium vſquè ad concluſionem in cauſa deferendum

4 In text. ibi (*lhe darà juramento em ajuda de ſua proua*) Vſquè ad concluſionem in cauſa Cott. d. verbo Iuramentum in ſupplementum. Seraph. d. priuil. 33. nu. 8. Maſcard. d. concl. 954. nu. 50. Amat. Roder. in Pract. cap. 11. à n. 25. vbi n. 26. dicit etiam poſt concluſionem in cauſa ſi à iudice deferatur ex officio ſuo. Proſp. Carau. Ritu 239. nu. 5. Franc. Marc. Delphin. deciſ. 454. n. 2. vol. 2. Vincent. de Anna ſing. 283. Camill. Borrell. d. tit. 54. n. 53. & 54. In cauſis tamen ſumarijs, etiam poſt cõcluſum, in cauſa deferri poteſt vſquè ad calculum ferendæ ſententiæ. Maſcard. d. concl. 954. n. 52. Muſcatel. d. gloſ. Concluſio n. 16. Stephan. Gratian. d. deciſ. 36. n. 14. Et poſt concluſionem deferri poteſt, ſi ante fuiſſet petita delatio iuramenti Ioſeph. Cumi. in Ritibus Siciliæ cap. 39. nu. 69. Baptiſt. Coſt. de facti ſcienti, & ignor. cent. 2. diſt. 31. n. 4. Camill. Borrell. d. tit. 54. n. 55. Imó in cauſa appellationis poſſe peti huiuſmodi iuramentum in ſupplementum probationis, quamuis in principali petitum non ſit, reſoluunt Menoch. d. caſu 464. n. 29. Maſcard. de Probat. in procem. q 9. n. 27. & d. concl. 954. nu. 51. & 54. Muſcatel. d gloſ. Concluſio n. 30. Seraph. d. priuil. 33. nu. 194. Steph. Gratian. d. deciſ. 36. n. 8. Coſt. de remed. ſubſidi. remed. 97. n. 10. Camill. Borrell. d. tit. 54. n. 57.

5 Nota quòd in dilatione huiuſmodi iuramenti ſuppletorij pars aduerſa eſt citanda, Cott. d. verbo Iuramentum ſupplementum. Foler. ad Marant. p. 6. actu 9. n. 11. Capic. Neapol. deciſ. 35. n. 3. Menoch. de Arbitr. caſu 464. n. 26. & 27. Camill. Borrell. d. tit. 54. num. 58. Vezin. tom. 1. Commun. Opin. lib. 4. tit. 1. pag. 441. Muſcatel. d. gloſ. Concluſio nu. 30. Maſcard. d. concl. 954. nu. 60. Niſi

partes

Digitized by Google

partes ab initio ad ſingulos terminos citatæ fuerint ex Muſcatel. d. gloſ. Concluſio n.32. Et quod poſſit appellari ſi non deferatur hoc iuramentũ tenent Maſcard. d.conſ. 954.num.2.Gonzal. ad reg.8. Cancel. gloſ.9 § 1. in annot. num. 195.

6 Amplia primò huiuſmodi iuramentum in ſupplementum probationis deferendum ſi agens nõ probet præfectè læſionem circa pretiũ. Vide Pinel. ad l.2. Cod. de reſcind. vendit.p.3.cap.4.num.13.

7 Amplia ſecundo in poſſeſſorijs iudicijs ſi de incidenti agatur. Vide Iaſ in l. Admonendi num.101. Maſcard.d.concl.954. num.37.

8 Amplia tertiò in vno caſu ſingulari,quo defertur huiuſmodi iuramentum etiamſi non ſit ſemiplenè probatum, quando ſcilicet probatur mutui numeratio per teſtes,qui non recordantur de quantitate, ſuper illa defertur huiuſmodi iuramẽtum ſi vltra teſtium de viſu enumerationis deponentium dicta aliç cõiecturæ adhùc concurrerint. Vide Seraphin. de Priuilegijs Iuram. priuileg.36. Cacheran. Pedamont. deciſ.96. num.3. Boer.deciſ.339. nu.4. in fine. Nouiſsimè Camill. Borrell. d.tit.54. nu.59. Parlad. lib.2. rerum quotid.cap.18.Curi Philip.p.1.§.17. n.25. in fine. Marc. Anton. Bellon. Genuenſi deciſ.119.n.4.& deciſ.141. n.3.& deciſ.208.n.2.Pereg.conſ.71. n.11.vol.1. Cacheran. Pedam. deciſ. 96. nu.3. Franc.Viui.Neapol. deciſ. 108. Ioſeph.Ludou. deciſ.100. nu.1. Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 109. nu.59.& Diſcept.Forenſ. cap. 144. nu.45. Muſcatel. d. gloſ.Concluſio num. 24. Bellacomb. tom.1. Communium Opin.lib.4.tit.2. nu. 127. pag.461. Vnde debiti ſubſtantia vbi probatur ſtatur libro ſcribentis,reſpectu quantitatis,ſi adſint coniecturæ Maſcard. concl.973.nu. 33. Surd deciſ.199.n.5.

caſus in quibus non defertur iuramentum ad ſupplendam probationem.

9 Primus caſus, in cauſa matrimoniali non defertur huiuſmodi iuramentum. Vide Turſant. tom. 1. Commun.Opinion. lib.4. tit.1. nu. 102. prope finem verſ.Limita ſecundò pag.444. & 446. Maſcard. de Probat. in proœm. q.9. num.43. & concl.954. num. 43. & concl.1030. Surd.conſ.109.nu.19. Fichard.conſ. 36. n.12. Ceuall.Communium contra commun.q.449. num.3. Nicol. Reuſn.conſ.20.nu.53.lib.2. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit.54.de Iuram.ſuppletor.n.45. Seraphin. de Priuilegijs iuram. priuil.33.n.113.cum ſeqq.vbi nu.123. in fine concludit deferri poſſe iuramentum in ſupplementum quando iurandum eſt pro matrimonio,prout etiam deferẽdum eſſe quando pluſquam ſemiplena probatio eſſet inducta dicit Maſcard. d. concl.1030. n.5. quod non placet Surd. d. conſ. 109. num.fin.

10 Secundus caſus, in cauſa monachationis. Vide Seraphin. d. priuil.33.nu.127. Hippol. in l. Maritus ſub nu.14 ff.de quæſtion. nouiſsimè Camill.Borrell.d.tit.54.n 47.

11 Tertius caſus, in cauſis beneficialibus. Vide Hippol.in l. Maritus n.13.ff.de quæſt.Seraph. d.priuil.33. n.129. nouiſsimè Camill. Borrell.d. tit.54.n.46.

12 Quartus caſus, in cauſa vſurarum. Vide Hippol. ſing. 273. Seraph.d.priuil.33 n.128.

13 Quintus caſus, in cauſa fiſcali. Vide Pereg. de Iure fiſci lib. 7. tit.3.

titul. 3. numer. 46.
14 Sextus caſus, in exceptione ex communicationis. Vide Maſcard. concl. 691. n. 3. & concl. 702. Seraphin. d. priuil. 33. n. 180.
15 Septimus caſus, in probanda conſuetudine. Vide Maſcard. concl. 423. n. 5. & 21. Seraphin. d. priuil. 33. num. 27.
16 Octauus caſus, in probanda ingratitudine. Vide Maſcard. concl. 1356. num. 62. Seraphin. d. priuil. 33. n. 86. Vel probanda fama, vt nouiſſimè reſoluit Camill. Borrell. d. titul. 54. de Iuram. ſuppletor. n. 34.
17 Nonus caſus, in probando intereſſe. Vide Iaſ. in rept. d. l. Admonendi n. 296. Surd. de Alim. tit. 1. q. 45. nu. 47. Seraphin. d. priuil. 33. nu. 160. Gam. deciſ. 110. n. 16. D. Barboſ. in l. 2. in princ. pri. nu. 52. ff. Soluto matrim.
18 Decimus caſus, in probanda præſcriptione. Vide Hippol. ſing. 370. Seraphin. d priuil. 33 à n. 137.
19 Vndecimus caſus, quando teſtes examinantur ad perpetuam rei memoriam. Vide Curt. Iun. in d. l. Admonendi limit. 25. n. 218. Seraph. d. priuil. 33. á n. 165.
20 Duodecimus caſus, quando aliquis ſe abſtrinxit ad probandum. Vide Seraphin. d. priuil. 33. nu. 199. Stephan. Gratian. deciſ. 36. nu. 3. vel vero ſimiliter plures teſtes haberi poſſunt Muſcatel. d. gloſ. Concluſio nu. 25. Grati. d. deciſ. 36. nu. 2. Surd. deciſ. 326. n. 93. Baptiſt. Coſt. de remed. ſubſid. remed. 97. n. 1. Camill. Borrell. d. tit. 54. n. 28.
21 Decimus tertius caſus, in recuſatione iudicis vt per Cabed. p. 1. deciſ. 45. à princip. Seraph. d. priuil. 33. num. 88.
22 Decimus quartus caſus, in probando dominio. Vide Curt. Iun. d. l. Admonendi á num. 226. Seraph. d. priuil. 33. n. 185.
23 Decimus quintus caſus, in vltimis voluntatibus. Vide Curt. Iuni. d. l. Admonendi n. 237. Seraphin. d. priuil. 33. n. 201.
24 Decimus ſextus caſus, quando agitur de probando impedimento habito in non proſequendo appellationem Seraph. d. priuil. 33. n. vlt.
25 Decimus octauus caſus, quando agitur de retractanda ſententia. Vide Seraphin. d. priuil. 33. n. 79.
26 Decimus nonus caſus, quando agitur de maiore parte bonorum. Vide Seraphin. d. priuil. 33. n. 124.
27 Vigeſsimus caſus, in probando notorio. Vide Seraphin. d. priuil. 33. num. 27.
28 Vigeſsimus primus caſus, quãdo adeſt inſtrumentum publicum, vel confeſsio partis de debito, & altera vult probare ſolutionem, & habet vnum teſtem, quia illi non defertur iuramentum ſuppletiuum ex Azeued. ad l. 2. num. 23. tit. 21. lib. 4. nouæ Recopil.
29 Vigeſsimus ſecundus caſus, contra iudicem in ſyndicatu non datur, iuramentum ſuppletiuum. Vide Auiles ad cap. 1. Præt. verbo Dadiuas nu. 27. Ignat. de Villar in Sylua reſponſ. lib. 1. reſp. 9. p. 2. n. vlt.
30 Vigeſsimus tertius caſus, in cauſis, in quibus dolus obijcitur nunquam defertur iuramentum ſuppletorium Camill. Borrell. d. tit. 54. de Iuram. ſuppletor. n. 37.
31 Vigeſsimus quartus caſus, in probandis minis vt nouiſsimè reſoluit Camill. Borrell. d. titul. 54. de Iuram. ſupplet. n. 42.
32 In text. ibi (*& iſto ha logar aſsi nos feitos cieeis, como nos crimes ciuelmente intentados*) Ergò in criminalibus criminaliter intentatis locũ non habet

vt

vt per Ceuall. Commun. contra commun. q. 449. n. 3. Bellon. Genu. deciſ. 5 nu. 3. Math. Coler. German. deciſ. 141. n. 8. & 9. Hippol. in l. Maritum nu. 13. ff. de quæſt. Iaſ. in l. 3. à n. 18 & in reper. l. Admonendi n. 85. ff. de Iureiur. Clar. lib. 5. §. fin. q. 63. Viui. tom. 1. Commun. Opin. lib. 4. tit. 9. pag. 484. Maſcard. de Probat. in procem. q. 9. nu 31. & concl. 954. nu. 38. Farin. in Praxi crim. p. i. q. 16. n. 43. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 54. de Iuram. ſuppleт. n. 29.

33 Vnde iuramentum ſuppletorium in pœnis non deferri, tenent Cott. in Memorab. verbo Pœna pag. 672. Seraph d. priuil. 33. nu. 101. vbi nu. 110. aſſerit deferendum quando agitur ad pœnam conuentionalem.

34 Nec in actione iniuriarum defertur huiuſmodi iuramentum. Vide Capell. deciſ. 243. Kirchou. tom. 2. Commun. Opinion. lib. 9. tit. 25. de Iureiur. n. 34. pag. 518.

35 Nec defertur laceranti ſuum inſtrumentum. Vide Seraphin. d. priuileg 33. n. 198.

36 Nota iuramentum hoc ſuppletorium deferendum eſſe reo, & non actori, quando actor pro ſe vnam probationem habet, & reus alteram, cum iudex propenſior eſſe debeat ad liberandum. Ita Franc. Duaren. Anniu. diſp. lib. 2. cap. 33. Scap. de Iure non ſcripto lib. 3. cap. 53. nu. 3. Fachin. Controuerſ. lib. 1. cap. 18. Maſcard. de Probat. in procem. q. 9. nu. 29. Menoch. de Arbitr. caſu 190. nu. 19. quamuis actori deſſerendum eſſe teneat Perez ad titul. 11. lib. 3. Ordin. pag. mihi 446. verſ. Dubitari vtiliter. Habenti tamen teſtem meliorem, & digniorẽ, iuramentum in ſupplementum deferri poteſt. Rebuff. de reprobat. teſtium n. 109. Maius itaquè dubiũ eſt cum actor, & reus, pari in gradu, ratione perſonæ reperiuntur, ſed actor ſemiplenè ſuam intentionem probauit, reus autem nihil preſtitit? Dic actori hoc iuſiurandum deferendum eſſe ex Menoch. d. caſu 190. n. 20. Craſſ. tom. 1. Commun. Opin. lib. 4. tit. 1. n. 110. pag. 446. Surd. conſ. 135. nu. 95. Camill. Borrell. d. tit. 54. n. 51. & 52.

37 In text. ibi (*& dizemos que he feyta mea proua por hũa teſtemunha ſem ſoſpeita*) Quando, ſcilicet, quis probauit intentionem ſuam per vnum teſtem, omni exceptione maiorem dicitur ſemiplenè probare. Vide Franc. Viui. deciſ. 381. num. 1. Franc. Marc. Delphin. deciſ. 753. n. 11. vol. 2. Menoch. de Arbitr. caſu 464. nu. 12. Baptiſt. Coſt. de remed. ſubſidiar. remed. 97. n. 3. Marant. de Ordin. Iud. p. 6. actu 9. nu. 3. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 54. n. 11. & à n. 12. cum ſeqq. tenet huiuſmodi iuramentum non eſſe deferẽdum excommunicato, vſurario, periurio, infami, & ſpurio. Mynſing. cent. 1. obſeruat. 68. Menoch. de Arbitr. caſu 190. nu. 12. Seraphin. d. priuil. 33. nu. 42. cum ſeqq. Maſcard. d. concl. 1360. n. 5. Muſcatel. d. gloſ. Concluſio n. 19. vbi n. 21. quod modicus defectus impedit ſemiplenam probationem, imò etiam præſumptio leuiſsima ex Centolin. in addit. ad Farin. p. 4. deciſ. 32. Camill. Borrell. d. tit. 54. n. 49. *Semiplenè probare quando dicatur?*

38 Teſtis non reddens rationem dicti ſui, minimè facit ſemiplenam probationem, vt ex illius dicto deferatur iuramentum in ſupplemen tum probationis. Vide Marant. de Ordine Iudic. p. 2. actu 6. n. 10. nouiſ ſimè Camill. Borrell. in Summa de ciſ. tit. 54. n. 23. Iaſ. in repet. l. Admo nendi *Teſtis non reddens rationem dicti ſui, non facit ſemplenã probationem.*

nendi nu.186. Succin.reg.252. verſ. Fallit 59. Caſſan. in conſuetud. Burgund. rub.1.§.2.fol.27. Idem ſi non dicat veroſimilia ex Maſcard. concl. 1364. n.5. Farin. in Praxi crim. p.3. q.65. nu.146. Seraphin. d. priuil.33. nu 58. Idem ſi ſemiplena probatio elidatur ex aliqua præſumptione ex Hippoll. in pract §. Diligenter n.3.& conſ.65.n.37. Succin.reg.252. verſ. Fallit 61. Boer.deciſ.95 n.7. Strach. de Mercat. p.2. num. 82. Maſcard. concl.954.nu.23. Seraphin d. priuil. 33. n.57. Nec ex teſtibus ſingularibus defertur iuramentum ſuppletiuum ex Maſcard.concl.954. n.20. Farin. in Praxi crim.q.64.n.50. Camill. Borrell. d. tit.54.n.32.

39 In text. ibi (*ou per confiſſão, feita pela parte*) Quid in diuerſis confeſsionibus extra iudicialibus per teſtes ſingulares? Dic non cõiungi ex Stephan. Grat. Diſcept. Forẽſ. cap.144. n.52. cum ſeqq. Et extraiudicialem confeſsionem etiam non geminatã habens, ſi aliud non obſtet, iuramẽtũ in ſupplementum probationis ſibi deferri petere poterit ex Borrell. d. tit.54.n.64.

40 In text. ibi (*porem declaramos que ſe à quantidade, &c.*) Ergò non præſtatur huiuſmodi iuramentum in cauſis magni valoris. Vide Cornaz. Lucen. deciſ.68.n.14. Surd.conſ.12. nu.12. Maſcar. d. concl.954.n.32. Menoch. de Arbitr. caſu 464.num.4. Camill. Borrell. d. tit.54. nu.38. Muſcatel. d. gloſ. Cõcluſio n.26. Seraph. d. priuil. 33. n.11. vbi reſoluit hoc iuramentũ deferri in cauſa poſſeſſotia magnæ rei cũ reputetur minimi præiudicij. Et in minutis ſalarijs, & expenſis, Ioſeph. Ludou. Lucenſi deciſ.42. nu 3. & 4. Vincent. Caroc. deciſ. ſiue caſu 104.n.9. Camil. Borrel. d. tit.54.n.41.

In cauſis magni valoris non præſtatur iuramentum in ſupplemẽtum.

41 In text. ibi (*porque então não provando o actor compridamente, &c.*) Ex his verbis colligitur quòd licet pluſquàm ſemiplenè probauerit non ſit deferendũ iuramentum in ſupplementum probationis, cui enim aliquid deeſt, non dicitur perfectũ, neq conſumatũ ex l.1.ff. de origine iuris, reſoluit Rebuff. in l. Qui in continẽtibus 147.§. Perfeciſſe ff. de Verbor. ſignif. pag.514. & ideó videtur excluſa Doctorum reſolutio aſſerentiũ ſufficere, ſi vltra ſemiplenam probationem adeſſet aliqua præſumptio, de qua Iaſ. in l.3.nu.22.ff. de Iureiur. Foleri. ad Marant. de Ordine Iudic. p.6. actu 9. nu.14. pag.372. Menoc. de Præſumpt. lib.1.q.87. à n.3. Maſcard. d. concl 954.nu 33. Surd. deciſ. 326. nu.94. Stephan. Grat. Diſcept. Forenſ. cap.144. n.41. Seraph. d. priuil.33.n.10. Camill. Borrell. d. tit.54. n.40.

AD §. I.

Vide Iaſ. in l. Admonendi n.101. ff. de Iureiur. Rot. Bonon. deciſ.67. n.5. Menoch. de Arbitr. caſu 190.nu. 17.& 18.& caſu 464.n.4.& ſeq. Perez tit 7. lib.5. Ordin. pag.205. Maſcard. de Probat. in proœm. q.9.n.38. & 39 & concl.954.n.30. Surd. deciſ. 326. n.94. Roland. conſ.26. nu.11. vol.1. Camill. Borrell. in Sũma deciſ. tit.54. de Iuram. ſupplet. n.38. & 39.

Cauſá grauis, & ardua quæ?

AD §. II.

1 Deſumitur ex gloſ. verbo Iuramento in l. vlt. Cod de iure dominij impetr. Vide Hippol. in l. Maritus n.7.ff. de quęſtion. Iaſ. in repet. l. Admonendi n.312.& 313. Bernard. reg. 392. verſ. Limita. Bellacomb. tom.1. Commun. Opin. lib 4. tit.11. nu.97. pag.440. Maſcard. de Probat. concl. 954. n 61. Iacob Thoming Lipſenſi deciſ.45. Bapt. Coſt. de remedijs ſubſidi, reme.97.n.4. nouiſsimè Camil.

Non hãbenti notitiam rei, non datur huiuſmodi iuramẽtum.

Borrell.in Summa deciſ.titul.54. de Iuram.Supplet. num.18. Farin. p.4. deciſ.50.n.2.& addit. ibi lit.B. Stephan.Gratian.Diſcept.Forenſ. cap. 144.n.46.cum ſeqq. & faciunt quæ Menoch.de Arbitr.lib.1.q.68.n.30.

2 Vnde huiuſmodi iuramentum hæredi non eſſe dandum, tanquam non habenti rei notitiam reſoluunt per text.in l.Marcellus §.1. ff.de actionibus rerum amat.ibi, cum iniquum ſit alium de alieno facto iurare, Mathi. Coleri.German.deciſ.116. á n.1.& deciſ.210. nu.1. Marant. de Ordine Iudic.p.6.titul.de Iuram.& quando defer.n.5. Afflict.deciſ.169. n.2.& 3. Seraphin. de Priuil.Iuram. priuil.33.n.217. Surd.conſ.74.n.15. & conſ.73.n.41.& conſ.109. nu.18. nouiſsimè Camill. Borrell. d. tit.54. n. 19.& tit.60. de Iuram.n.358. Tiraq.de Retract.lig.§.2.gloſ.2.n.5. & de Præſcript. §.2. gloſ. 1. pag.127. Menoch.de Arbitr.caſu 190.n 6. cũ ſeqq.& conſ.81.n.21. Maſcar.concl. 956.nu.63.cum ſeq. Stephan. Grat. d.cap.144.n.48. vbi dicit quòd quãdo hoc iuramentum datur hæredi debet eſſe benè informatus, vt quia geſſerit negocia, vel ſi eſſet filius hæres patris, qui præſumitur in vita patris fuiſſe informatus, Aldobrandin. nouiſſ.Rom.deciſ.678.n.1.lib.1.vol. 1. Camill.Borrell.d.tit.54. num.20. Idem in coniuncta perſona, quia præſumitur informata, vide Farin. in nouiſsimis deciſ.448.n.2.

3 In text.ibi(*quando elle for peſſoa torpe, & vil*) Nota quòd iuramentum in ſupplementum probationis deferendum eſt ſi is, cui deferendum venit, ſit legalis, & fide dignus, & non infamis infamia facti, vel iuris, periurus, homicida, vſurarius, cõdemnatus in actione furti, vt bonorum raptorum, iniuriarum, de dolo malo, & fraude, nec inimicus inimicitia graui, ſpurius, concubinarius, blasfemator, & pauper. Vide de his omnibus Maſcard.concl.954. n.66. cum ſeq. Menoch. de Arbitr. caſu 464. à n.17. Seraphin. d.priuil.33. à n.46. & de his alijs nuncupatim dixi ad Ordinat.lib.4.tit.90.§.1. nu.7. cum ſeqq. Et de periuro vide Alciat.reg.2.de Præſumpt.præſ.10.n.2. Iaſ.in repet.d.l.Admonendi n.296. Clar.lib.5.§.Periurium n.8. Menoc. de arbitr.caſu 190.nu.12. cum ſeqq. & d.caſu 464.à nu.13. Seraphin. de priuilegijs Iuram. priuil. 1. nu.36. & priuil.174.n.7. nouiſsimè, & lariſsimè Camill. Borrell.d.titul.54.de Iuramento ſuppletorio num.12. cum ſeqq.

AD §. III.

Deſumitur ex gloſ. verbo Noua instrumenta in l. Admonendi ff. de Iureiur. Vide apud Hiſpanos l. 26. tit.11.part.3. Donell.commentar.iuris ciuilis lib.24.cap.9.col.1. Fachin. controuerſ.lib.11.cap.27. Caroc. de Iuram. deciſiuo 3.p.9.princ.num.6. Gutier.de Iuram. confirm. p.3. cap. 7. à nu.10. Cald. Pereira de Empt. cap.19. nu. 24. ad hoc quod delato iudiciali iuramento non admittitur condemnatus ad accuſandum de periurio, & etiamſi poſtea reperiatur iurantem peieraſſe, & ſententia iuramento lata non retractabitur, vide nouiſsimè Melch. Phœb. deciſ.69. n.6. vbi n.7. id limitat niſi impetretur à Rege, vt poſsit fieri querella, vt multoties fuit impetratum.

In iuramẽto litis deciſorio ſi peieratum ſit non poteſt fieri querela, nec accuſatio.

AD §. IIII.

Vide Soar. de Paz in Pract.tom. 3. cap.2.§.7.á n.19. Cabed.p.1.deciſ. 34. per totam, & precipuè á nu. 21. Cardoſ.

Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Iuramentum n.4. Iudiciale tamen iuramentum per inſtrumēta de nouo reperta retractari poteſt, & reſoluūt Anaſtaſ. Germ. de ſacrorum immun. lib.3.cap.21.n.184.& 185. nouiſsimè Camill Borrell. in Summa deciſ. tit. 60. de Iuram. n.366.

AD §. V. & vlt.

Vide Clar. lib.5. §. Furtum nu.18. Menoch. conſ.120.n.32. Maſcard. de Probat. concl. 832. & Farinac. in Praxi delictorum p.6.q.176. nu.19. vbi quod in hac iuramenti dilatione nō eſt neceſſaria citatio partis, & vide n.15. cum ſeqq.

In text. ibi (*ainda q̄ depoys ſeja achada eſcriptura*) Fari. vbi ſupra n.48. ad hoc quod iuramentū nō poteſt retractari per inſtrumenta de nouo reperta.

In antiq. tit. 40.

Ad tit. 53. Ordin. Regiæ.

De Poſitionibus.

Em que modo ſe farão os artigos para as partes ſerem obrigadas depoer a elles.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 Vide Mynſing. cent.6. obſeruat.62. Marant. de Ordine Iudic. p.6. actu 4. nouiſsimè Mendez á Caſtro in Praxi ſeculari Luſitania lib.3.cap.12.à n.23. Amat. Roder. in Pract. cap.7. à nu.62. Ioſeph. Ludou. Peruſina deciſ.171. Barthol. Brunatium in Agone tit. de Poſitionibus. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p.2. collect.258. & 268. Bernardin. Muſcatel. in ſua Praxi Aurea Ciuili Neapol. p.5. gloſ. Legaliores pag.694. Maſcar. de Probat. concl. 1176. cum ſeq. Soat. de Paz in Pract. p.1. tom.1. temp.8. à n.71. Lanfranc. de Oriano & Curti. in tract. de Poſitionibus, & confeſsio aduerſarij reſpondendo poſitionibus probat contra ipſum l. Procurarore ff. de interrog. actio. Farinac. Rotæ Romanæ deciſ.265.n.1. in nouiſſ.

2 Poſitionibus ſimpliciter, & non qualificate eſt reſpondendū ex Galganet. de conditionib. & demonſtr. p.2.cap.1.q.73.n.6. Roder. d. cap.7. n.65. Menoch. de Arbitr. caſu 251. á princip. vbi n.6. reſoluit iudicem ex æquitate reſponſionem qualificatā poſſe admittere pro perſonæ reſpōdentis qualitate, vtpotè in idiota, & ruſtico, qui cum non nouerint quid ſit ſimpliciter, vel qualificate reſpōdere, eorū reſponſio itaut profertur recipienda eſt ex Galganet. d.q.73. n.7. & idem Menoch. caſu 93. n.21. & 24. dicit quód ſi quis reſpondeat poſitionibus, & vnā fateatur aliqua cum qualitate, illa reſponſio in totum debet á ponente acceptari, vel in totum reijci, quando qualitas interuenit tempore actus celebrati, quia tunc non poteſt qualitas ſeparari à confeſsione, quod etiam tenet idem Menoch. conſ.320.n.22. Galganet. d.q.73.n.9. & 22.

3 Nota quòd ſi Titius mutuo accepit á Caio centum, & ea integre ſoluit, iniq; tamen in iudicio conuenitur, & rogatur ſimpliciter acceperit, nec ne mutuo à Caio cētū, iurare poteſt abſolutè ſe non recepiſſe. Ita Cou. lib 2. Vari. cap.2. nu.3. & 4. Perez l.1. tit.4. lib.3 Ordin. pag.544. Sayr in Claui Regia lib.12. cap.2. n. 21. P. Azori. Inſtit. Moral. p.1. lib.11. cap 4. q.5. reg.2. in med. Vndè debitor minoris ſummæ, ſi cōueniatur pro maiori, non tenetur fateri minorem, ſed ſimpliciter poſſe totam negare, quaſi non teneatur quis diui-

Digitized by Google

dere poſitionem tenent P. Azoti. & Cou. vbi proximè. Steph. Grat. Diſcept. Forenſ. cap 109. n. 20. qualitas enim vbi ponitur, licet in parte vera, in parte vera non ſit, tota negari poteſt Soar. lit. T. nu. 288. Roman. Gabri. lib 2. Sent. tit. de Expenſ. concl. 2. n. 20 Sed contrariam ſententiam magis tutam eſſe in foro cõſcientiæ reſoluunt Gutier. Pract. lib. 1. q. 61. Sarm. de Redit. Eccleſ. p. 4. cap. 6. n. 10 Hieron. Laurent. deciſ. 35. n. 9.

Poſitionibus reſpõdens ſi cõuincatur de mendacio an periurium cõmittat?

3 Periurium committit reſpondens poſitionibus ſi conuincatur de mendacio Ita Felin. A. b Imol. quos refert, & ſequitur Decian. tract. crimin. lib. 6. cap. 11. de Excuſat. periur. n. 26. Surd. deciſ. 58. n. 14. Perez l. 1. tit 4. lib. 3. Ordin. verſ. Quæri ſolet pag. 545. Cardin. Thuſc. verbo Periurus concl. 288. nu 1. & 7. Farin. in Praxi crim. tit. de Falſitate & ſimulat q. 160. nu. 215. cum multis ſeqq. Steph. Gratian. Diſcept Forenſ. cap. 109. n. 6. & à nu. 3. cum ſeqq. quod conuictus de mendatio quoad vnũ reputabitur conuictus quoad alia, & quod patitur pœnam, vt contra eũ poſsit iurari in litem. In ſupremo tamen Senatu iudicatum fuit, querelam proponi non poſſe contra illum, qui falsè reſpõdit poſitionibus, teſte Melch. Phœb. deciſ. 69. à princ.

AD §. I.

Deſumitur ex gloſ. verbo Quid ſciat ibi habebit diem ad deliberandum in cap. 2. de teſtib. & ex gloſ. in l. 2. verbo Exiſtimat Cod. de Iureiur. propter calum. vbi Bart. nu. 23. cum ſeqq. Vide Gutier. Pract. lib. 1. q 59. n. 3. & faciũt quæ dixi ſupra hoc lib. tit. 43. in Princ. n. 6. Azeued l. 2 n 3. tit. 7. lib 4. nouæ Recopil. iuxta quã legem apud Hiſpanos tenetur interrogatus poſitionibus, ſtatim reſpondere abſquè termino ad deliberandum conceſſo, & conſilio ſui aduocati, & eum iuramento de veritate dicenda, Amat. Roder. in Pract. c. 7 n. 68.

AD §. II.

Articuli impertinẽtes qui dicantur?

1 Articuli impertinentes illi dicuntur, qui cauſæ nullo modo adminiculantur. Vide Iaſ. in l. Si duo patroni § Idem Iulianus n 13. & 14. ff. de Iureiur. Vincent. de Franch. Neapol. deciſ. 220. n. 10. Vincent. de Hõded. conſ. 18. num. 11 vol. 1 Menoch. conſ. 2. n. 363. & conſ. 701. n. 23. Flamin. de Reſign. t. lib. 11. q. 10. n 6. Arbitrantur pertinentes eſſe articulos, qui cauſæ adminiculantur. Fr. Marc. Delphin. deciſ. 718. nu. 12. & deciſ. 566. n. 10. vol. 1. Adminiculari autẽ dicuntur ſi quoquo modo directè, vel indirectè, ad cauſam conferant, ex Menoch. d. conſ. 2. n. 364. & Vincent de Fran. Neap. deciſ. 220. n. 11.

2 Articuli poſitionales impertinẽte á iudice, nõ debent admitti. Maſcard. concl. 1177. nu 4. & concl 132. n. 1. Menoch. conſ. 701. n 24. & Maſcard. d. cõcl. 132. ſub n. 1. aſſerit quòd ſi iudex impertinentẽ admiſerit pars aduerſa appellare poteſt. Impertinentes etiam notoriè articuli neutiquã, nec ſub clauſula, ſaluo iure, impertinentium admittentur Menoc. conſ 630. n. 12. Franc. Monald. conſ. 38. à nu. 1. Azini in Praxi Flor. p. 19. cap. 19. Sed quando dubiũ eſſet pertinentes an ne ſint, tunc ſub dicta clauſula, ne modus præcidatur probandi, veniunt admittendi ex Menoch. conſ. 2. ſub n 362. verſ. Attamẽ diſput. Franc. Marc. Delphin. deciſ. 564. n 2 tom. 1. Honded. conſ. 18. n. 12 Surd. conſ. 164 nu. 5. Tiber. Decian reſp. 75. n. 4. vol. 2. Fului. Pacia. de Probat. lib. 1. cap. 38. n. 15.

AD

AD §. III.

Vide Bald. in l. Siue poſsidetis num. 7. verſ. Sed Reuoco in dubium Cod. de Probat. quem refert lib. 1. de Præſumpt. q 56. vbi aſſerit poſitiones concludere poſſe per præſumptiones, etiamſi ſint leues, vt bene aduertit Tiber. Decian. reſp. 75. num. 2. vol. 3. & inde articuli impertinentes ſi cum alijs iunctis ad cauſam ſaltem conducerent adminiculari dicuntur ex Crauet. conſ. 901. ſub num. 8.

AD §. IIII.

In text. ibi (*mas junto com outros ſerà pertencente*) Procedit etiamſi agatur poſſeſſorio recuperandæ, & fiant articuli de materia proprietatis, vt coadiuuent poſſeſſorium, quia tunc poſſunt recipi. Ita Cald. Pereira quæſt. forenſ. lib. 1. q. 22. num. 25. ad finem. Contrariam tamen opinionem tenet Menoch. remed. 1. Recup. num. 181. cum multis ſequentibus, & ſecundùm eum iudicatum vidi Portucalenſi Senatu die 24. Maij, anno Domini 1596. in grauamine quodam Franciſci Vaz de Pedroſo *do conſelho de Felgueiras*, detracto à prætore territorij Vimaranenſis, admittente proprietatis articulos cum ageretur de cauſa poſſeſſoria, iudic. D. D. Ferdinando de Souſa, & Gaſpare da Coſta, ſcriba Moreira. Si tamen ſpoliatus paſſus ſit dominium aliquo modo probari ab aduerſario ad colocandum poſſeſſorium deductum debet reſtitui, ex Maſcard. de Prabat. concl. 1325. n. 19.

AD §. V.

Poſitioni- Vide Bellam. in cap. Imputari num. 18. de fide inſtrum. Cou. lib. 1. Vari. cap. 2. num. 3. Surd. deciſ. 17. à princip. & poſitioni non tenetur quis reſpondere, quando reſpondendo poſſet incidere in contrarietatem. Vide Surd. deciſ. 196. num. 11. & nu. 12. quod quando poſitiones non ſunt ita contrariæ, quin aliqua diſtinctione iuuari, & concordari poſsint illis tunc eſt reſpondendum. *bus reſpondere non cogitur ſi articuli ſibi inuicē contrarientur.*

AD §. VI.

1 Vide Caputaq. Roman. deciſ. 749. num. 3. p. 3. lib. 3. in nouiſſ. Surd. deciſ. 196. num. 11. vbi num. 10. dicit quòd ſi poſitio tua eſt contraria meæ, & ambo iurauimus de calumnia, neuter noſtrum tenetur reſpondere propter contrarietatem. *Poſitionē non eſt reſpondendū ex qua reſpondens in periurium per contrarietatem inciderēt.*

2 Amplia vt nec poſitioni captioſæ teneatur quis reſpōdere. Surd. deciſ. 22. num. 3. & d. deciſ. 196. n. 9. Fului. Pacian. de Probat. lib. 1. cap. 53. num 52.

3 Dubitatum fuit, *ſe na cauſa de bẽes moueys ſerà obrigado o marido, & a mulher ambos juntamente a deporem. Determinouſe que o A. ou R. podem eſcolher que deponha hum delles, sòmente, ou que deponhão ambos, cada hum em artigos repartidos*, vt per Melch. Phœb. Areſto 91. *Senatus Supplic. iudicauitē*

AD §. VII.

Vide Mynſing. cent. 5. obſeruat. 88. Maſcard. de Probat. concl. 1177. n. 48. cum ſeqq. Fului. eod. tract. lib. 1. cap. 52. nu. 14. D. Barboſ. in l. Eum qui temere § fin. n. 20. ff. de Iudic.

In text. ibi (*em cauſa que conſta em feito*) Vide Maſcard. d. concl. 1177. n. 56. Menoch conſ. 369. nu. 18. vbi reſoluit quòd poſitiones ad id quod iuris eſt fieri non debent, ita neč eorum probatio.

Digitized by Google

AD §. VIII.

Poſitioni iuris ſtatuarij ſcripti eſt reſpondendum.

Vide Franciſc. Curti. in tract. de poſit. concl. 13. num. 111. Maſcard. de Probat. concl. 1177. num. 52. & 58. Fului Pacian eod. tract. lib. 1. cap. 52. n. 55.

AD §. IX.

Vide Maſcard. de Probat. concl. 1177. n 58. vbi reſoluit quòd poſitioni iuris ſtatuarij alterius loci eſt reſpondendum.

AD §. X.

Poſitioni negatiuæ non eſt reſpondendum.

1 Vide Maſcard. de Probat. concl. 1177. nu. 29. Herculan in tract. quis teneatur probare negatiuam n. 136. Menoch. de Arbitr. caſu 485. Fului. Pacian. tract. de Probat. lib. 1. cap. 38.

Negatiua eſt improbabilis.

2 In text. ibi *(& poſto que ſeja regra, que a negatiua ſe não pode prouar)* Vide Anton Gabri. tom. 3. Commum. tit. de Probat. concl. 6. Maſcard. de Pobat. concl. 1087. Fului. Pacian. eod. tract. lib. 1. cap. 38 Donat à Fin. tom. 1. Communium Opin. lib. 4. tit. 9. nu. 35. & n. 20. & 28. Menoch. de Præſumpt. lib. 2. q. 50. nu. 8. cum ſeqq. Vincent Carot. tract. de Locato, & conducto titul. de Negatiua probanda p. 3. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Probatio n. 29. Rebuff. de Exceptit. n. 160. cum ſeqq.

Negatiua coarctata probabilis.

3 In text. ibi *(porque bem ſe pode prouar ſe he coarctada)* Vide Flamin. de Reſignat. lib. 11. q. 14. n. 68. Maſcard. d. concl 1087. nu. 8. Rebuff. de Except n. 172. Probatur negatiua ex inſpectione actorum, & per productionem ſcripturæ vt per Flamin d. q. 14. nu 55. Surd. deciſ. 300. num. 11. Menoch. conſ. 21. nu. 23. Maſcard. concl. 968 & 1318. num. 18. Farin. in Praxi crimin q 65. n. 218. cum ſeqq. Cald Pereira de Empt. cap. 34. n. 42. Et qui allegat negatiuam illam probare debet Surd. deciſ. 243. n. 6.

4 In text. ibi *(& bem aſsi ſe pode prouar ſe he negatiua, que ſe reſolua em affirmatiua)* Vide Menoch. lib. 2. de Præſumpt. q. 50. n. 14. cum ſeqq.

Negatiua per confeſsionem probatur.

5 In text. ibi *(per confiſsaõ da parte)* Vide Maſcard. d concl. 1087. nu. 11. Flamin. d. q. 14. n. 70.

AD §. XI.

Poſitioni criminoſæ non eſt reſpondendum.

1 Vide Iaſ. in l. 1. n. 2. ff. de Officio aſſeſſoris. Mynſing. cent 6. obſeruat. 62. Franc Marc. Delphin. deciſ. 789. num. 3. & 5. vol. 2. Maſcard. de Probat. concl. 1177. n. 60. Caputaq. deciſ. 749. incip. Productis iam remiſſorijs p. 3. lib. 3. in nouiſſ Nauar. ad Rub. de Iudic. verſ. 13. n. 60.

2 Limita primò, quando poſitio illa criminoſa concerneret tantùm pecuniarum incommodum, ita ex Gozadin. reſoluit Anton. DelRe Tiburtin de Iuram. calumn. cap. 14. nu. 79. Vide tamen quæ Fului. Pacian. de Probat. lib. 1. cap. 17. num. 52. cum ſeqq.

3 Limita ſecundò, quando reſpõſurus iam ante crimen confeſſus, vel de eo condemnatus eſſet, ita ex Innocent. tenet Ægid. Bellam. Rom. deciſ. 274. verſ. 2. quod ſi dicatur confeſſus.

4 Limita tertiò, quando criminoſa poſitio fuiſſet ſolùm ad effectum iudicij dilatandi facta, exemplum poni poteſt in excommunicato, cui quando ad effectum dilatandi iudicium obijcitur, reſpondere cogitur. Ita ex Rom. & Specul. Maſcard. d. concl. 1177. n. 64.

5 Limita quartò, quando reſponſurus, aliàs locupletaretur cũ aliena iactura,

iactra, ſi nimirùm reſpondere poſitioni criminoſæ recuſaret. Vide Mynſing. cent. 6. obſeruat. 92. n. 3.

AD §. XII.

1 Vide Rot. deciſ. 1. ſub tit. de confeſsis in antiq. quam refert Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 2. collect. 168. ibi Poſitionibus vbi ſemel reſponſum eſt, &c.

2 In text. ibi (*ſe lhe for requerido*) Iudex ergò ex ſe cogere non poteſt reum, vt poſitionibus reſpondeat. Vide tamen Ozaſc. Pedam. deciſ. 66. nu. 11. Anton. DelRe Tiburt. de Iuram. calumn. cap. 14. n. 77.

AD §. XIII & vlt.

Poſitionibus contumaciter non reſpōdens, habetur pro confeſſo.

1 Deſumitur ex cap. 2. de Confeſſis lib. 6. Concordat apud Hiſpanos. l. 2. titul. 7. lib. 4. nouæ Recopil. Vide Ferrar. Montan. de Iudic. præexercit. lib. 2. cap. 3. verſ. Porrò vt poſitiones. Gaſp. Anton. Theſaur. quæſt. forenſ. lib. 1. q. 6. nu. 1. Nicol. Reutner. Senenſi deciſ. 15. num. 27. lib. 3. Arumæ deciſ. 12. num. 6. Surd. conſ. 360. n. 44. Bellacomb. & Don. á Fin. tom. 2. Commun. Opinion. lib. 7. tit. 20. à n. 285. Soar. de Paz in Practic. p. 1. tom. 1. temp. 8. num. 80. Nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 46. de Cōtumacia n. 28.

2 Amplia primò, etiamſi ſemel fuerit reſponſum, iterum enim interrogatus non reſpondendo, habetur pro confeſſo. Ita Rot. deciſ. 1. de Confeſsis in antiq. quam refert Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 2. collect 258 in med.

3 Amplia ſecundò, ſi obſcurè, & non explicitè reſpondeat, quia ſimilis eſt nihil reſpondenti. Vide Soar. tom. 1. Commun. Opin. lib. 7. tit. 19. n. 139. pag 293. vbi Bell'acomb. num. 285. Anton. DelRe Tiburt. in tract. de Iuram. calumn. cap. 14. n. 73. Et deponens per verbum Credo, facit veram confeſsionem, quia ad præſentem tractatum veritatis eſt expreſsiuum. Vide Rot. Gen. de Mercat. deciſ 48. n. 1. Surd. deciſ. 17. n. 9. & deciſ. 58. nu. 13. & 14. Seraph. de Priuil. Iuram. priuil. 11. á num. 1. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 109. nu. 6. cum ſeqq & cap. 105. nu. 5. Amat. Roder. in Pract. cap. 7. n. 63 & 64.

4 Amplia tertiò, vt nec huic, cui per iudicem terminus ad reſpondēdum præfixus eſſet, mora purgatio concedatur, eſſluxo illo termino, ita Succin. reg. 331. incip. Mora verſ. Fallit tertiò. Bellacomb. tom. 2. Commun. Opin. lib. 7. tit. 20. n. 285. in fine pag. 302.

5 Limita primò, quando poſitiones eſſent notoriè falſæ, ita poſt Curt. Maſcar. de Probat. concl. 1177. num. 75.

6 Limita ſecundò in criminalibus, in his enim reſpondere poſitionibus recuſans non habetur pro confeſſo. Mynſing. reſp. 21. num. 10. Anton. Capic. deciſ. 60. n. 2. Camill. Bortell. d. titul. 46. de Contumacia num. 31.

7 Limita tertiò, quando libellus eſſet ineptus, & poſitiones de iure non fuiſſent admittendæ. Maſcard. d. concl. 1177. n. 76. cum ſeqq.

8 Limita quarto, in cauſis fractæ pacis. Vide Mynſing. cent 3. obſeruat. 52.

9 Limita quintò, quoad vxorem ſi maritus noluit deponere in cauſa ſuper bonis immobilibus, quia confeſsio mariti non præiudicat vxori ex Surd. deciſ. 55. n. 2. & ita vidi iudicatum Portucalenſi Senatu die 23.

Maij, anno Domini 1592. per D.D. Roderico á Souſa, Ludouico Pereira, & Petro da Sylua.

10 Limita ſexto, in minore, cui aduerſus huiuſmodi confeſsionem conceditur reſtitutio. Vide Gutier. lib.1.q.48 nu.3.& lib.3 q 32. á nu.5. Stephan.Gratian. d cap.109 nu.52. Imò non habetur pro confeſſo cum non ſit in dolo vero, ſed præſumpto vt per Roland à Valle conſ.68.n.31. vol.2 Camill.Borrell.d.tit.46.n.34.

11 In text.ibi (*ou poſto que não ſeja preſente o julgador, &c*) De iure communi per cap.2. de confeſsis lib. 6. & Caſtellæ per l.2.tit.7.lib.4.nouæ Recopil. vt nolens poſitionibus reſpondere, haberetur pro confeſſo, neceſſe erat quòd ab ipſo iudice perſonaliter coram tabellione interrogaretur, vt reſpondeat, & non ſufficiés erat ſi à notario ex iudicis cōmiſsione interrogaretur, & poſitionibus nolit, veluti debet reſpondere, ex gloſ. verbo Iuſſus in d. cap. 2. & Perez l.1.tit.4.lib.3.Ordin quem refert Soar.de Paz d.temp.8.nu 86. Amat.Roder.d cap.7.n 66. Declarant tamen Doctores, vt hoc non obtineat, quando iudex, non comparente parte, geminatam emiſerit citationem, ſub comminatione, vt niſi comparuerit reſponſurus poſitionibus, pro cōfeſſo haberi debeat, ſic in proprijs terminis ſequutus Butr. Alexand.Roman.& Pariſ. reſpondit Surd.cōnſ.360.n.29.& viſus eſt ſentire Manſuer. in Praxi tit. de Probat.ſub num.32. verſ.Et ideò eſt melius.

12 Nota quòd vbi ipſe principalis reſponſurus eſſet, perſonaliter citari debet, nō verò ipſius procurator, a l hoc enim vt cōtumax in non reſpondendo, habeatur pro confeſſo, non ſufficit ipſum procuratorem monitum eſſe de reſpondendo, ſed requiritur citatus, & monitus ipſe principalis. Ita Rot. Gen. de Mercat.deciſ.161.ſub n.11.& 12.Monald. conſ.4. n.6. Rot.Lucenſ. deciſ.156. incip. In cauſa de Rubeis. Marc. Anton. de Amattis Marchiæ deciſ. 74. n.2. Reſponſio enim per ipſum principalem non verò procuratoré eſt facienda, ex Azin. in Praxi Florent.§.19.cap.18.num.3. Maſcard. d. concl.1179.n.57. Et in reſpondendo poſitionibus, requiritur ſpecialiſſimum mandatum Menoch. conſ. 80. n.64 vol.1. Barnab.Cornaz.Lucenſi.deciſ.215. nu.1. Barzi. Bonon. deciſ.106.n.16. Cardin. Putc. deciſ. 294. n.3.lib.2. Rebuff.tom.3.ad leges Galliæ tit.de reſponſ.per credit. art.1.gloſ.Vni. n.15. nouiſsimè Camill.Borrell.in Summa deciſ.tit.66. de Procurat.nu.210.vbi n.211.declarat poſſe cogi procuratorem, vt comparere faciat principalem, vt meliùs informetur ad reſpondendum. Anton. Theſaur. Pedam. deciſ.17. n.1. vbi etiam aſſerit reſponderi rectè à procuratore, domino in remotis agente, ita vt eius copia difficulter haberi queat; aliâs vbi haud difficulter repetiri principalis poſſet, procurator ſuis etiam impenſis, non verò ponentis principalem de reſpondendo in perſonam certiorem facere tenetur, quod etiam nominatim firmat Benintend. Bonon. deciſ.24.n.1.ad actorem ipſum, qui abeſt pertinent expenſæ, quia ipſe eſt cauſa quòd expenſæ fiant, ita Afflict.deciſ.177. Boer.deciſ.303.nu.5. Marant.in rep. l.Si actor n.64. ff.de Procu.Ioſeph Ludou. Peruſ. deciſ. 74. nu.10. Perez l.1. verſ. Quæro 5. poſt princ tit 5. lib.5.Ord. pag 565. Parlad.lib 2. rerum quot cap.fin. p. 5. § 10.n.28. Gutier.Pract.lib.1.q.63.

Cæte-

Cæterum ſi mores ſpectemus vſitatum eſt apud nos,ſicut,& apud Hiſpanos vt id impenſis petentis fiat ex Greg.l.22. verbo O ſi fuere titul.5. part.3. Omni vero caſu, quando procurator ad reſpondendum poſitionibus admittitur, ſpeciale videtur requiri mandatum de reſpondendo poſitionibus , vt reſponſio domino noceat ex Rebuff. tenent Pereg. Iannin. de citat. reali lib.3. cap.21 n.128.& Roder.d.cap.7. nu. 68. Sed quod procurator partis poteſt cogi ad deponendum, vt principalis procuratorio nomine dicit ſtylo ceptum Melch.Phœb. Areſto 46. in fine.

13 Ruſticus non niſi adhibito procuratore , vel etiam aduocato inſtruente reſpondere tenetur. Vide Hipol.ſingul.450.n.2. Azin. d. cap. 18. num.4. Menoch.de Arbitr.caſu 194. n.77. & caſu 193.n.4. Maſcar. concl.1176. n.56. Perez l.1. titul.4. lib.3 Ordin.pag 549. & ad mulieres extendit Ioſeph. Ludou. Peruſina deciſ.81. Sed Gutier. Practic. lib.1. q.59. nu.2. aſſerit ſe nunquam hoc vidiſſe in Praxi obſeruatum,ſed imò contrarium vt ſemper iuret , atquè declaret ipſa pars ſola ſine præſentia aduocati,vel procuratoris,quantumuis ruſticus ſimplex ſit , quod etiam apud nos obſeruatur.

14 Infans, vel impubes reſpondere non tenetur, nec eius tutor de illius facto,nec curatores furioſorum, & aliorum , qui ope iſtorum iuuantur,quia iſtæ perſonæ dementes veritatis , iuramentum non præſtant cap. Paruuli 22. q.5. l.3.ff de teſtib. Adulti veró interrogari poterunt cum auctoritate tutoris l. Clarum Cod. de auctor. præſt. & debet eſſe auctor tutor,vt reſpondeat, ſed non vt ſic reſpondeat, ſcilicet negando, aut confitendo,quia iſtud non cadit in conſcientiam tutoris, vel curatoris, nec quæritur de eius conſcientia,ſed minoris & de eius facto,ideò ipſe interrogari debet l. Videamus ff.de in litem iurando. Ita Rebuff. tom.3 ad leges Galliæ tract de Reſponſionibus per credit , vel non n. 7. & 8. quem refert,& ſequitur Cabed.p.1. deciſ.137. Aduocatus verò minoris ſi habet aduerſarium litigantem ſagacem poterit ipſum minorem inſtruere in reſpondendo poſitionibus Lanfranc. Balb. deciſ. 36. incip. Curatore quem nouiſsimè refert Camill. Borrell. in Summa deciſ.tit.65.de Aduoc n.97.

15 In text.ibi(*o julgador haverà os artigos por confeſſados*) Quamuis ſint ruſtici,vel mulieris, qui contra huiuſmodi confeſsionem non reſtituuntur. Vide Menoch. de Arbitr. caſu 194. n.77.cum ſeqq. Gutier. Pract. lib.3.q.32 n.8.cum ſeqq.

16 Nota quód contumax in reſpondendo poſitionibus , qui habetur pro confeſſo, non obſtante illa ficta confeſsione , poteſt probare contrarium ſi vult. Vide Menoch. lib.2.de Præſumpt. q.70. nu 9. Seraph. de priuilegijs Iuram. priuil.11. n.3. Pereg.de Iure fiſci lib.1.tit 1.nu. 10. Farinac. in Praxi crimin. q.11. nu.7. Soar.de Paz d temp.8.nu.82. & notat Pereg. vbi proximè quod non admittitur probatio contra fictam confeſsionem à iure inductam, ſed admittitur probatio contraria circa factum probatum per illam tacitam confeſsionem.

17 In text.ibi (*ſendo a lide conteſtada*) Vide Gregor. l.3. gloſ 6. titul.13. part.3.Sarm.lib 3.Sellect.cap.13 n.8. verſ. Quod verò , quos refert Xim. Toletan in concordantijs vtriuſquè iuris ad cap.1.de Confeſsis in 6.

In

Digitized by Google

curatorem verbo Vel aduerſarij dolo n. 22. Menoch. conſ. 367. n. 33. vbi nu. 28. verſ. Primò tenet quod non eſt communis ei, qui iam probationibus renuntiauit, & num. 35. & 38. idem aſſerit vbi veroſimiliter ſubornationis periculum in aduerſario dilationem ſibi communem eſſe contendente, temeri poſſet.

3 Alter in alterius inuiti præiudicium huiuſmodi dilationi renuntiare non poteſt, niſi daretur in fauorem minoris per reſtitutionem in integrum, quia ſi tunc minor renuntiat dilationi ſibi conceſſæ, non poteſt aduerſarius ea vti. Vide Ozaſc. vbi proxime. Caualcan. d. deciſ. 21. n. 9. Perez l. vlt. in fine tit. 5. lib. 3. Ordin. pag. 578. Soar. in theſauro commun. lit. D. n. 76. Gutier. d. q. 32. n. 3. Rurg. Ruland. de Cõmiſſar. p. 1. lib. 2. cap. 9. n. 6. Azeued. l. 3. n. 3. tit. 8. lib. 4. nouæ Recop. Valaſc. conſ. 25. n. 11. vbi tenet quod ſi altera pars cui dilatio reſtituitur ex iure ſpeciali, re integra dilationi renunciet, tunc renuntiatio hæc & obeſt aduerſario.

AD §. I.

1 In text. ibi (*hũa sò dilação*) Dilatio probatoria in cauſa ciuili eſt peremptoria. Vide Frac. Viui. Neapol. deciſ. 289. n. 33. Aym. conſ. 197. ſub n. 2. Thom. Triuiſ. Venet. deciſ. 37. n. 1. & deciſ. 59. nu. 3. & 4. lib. 1. Petr. Gregor. Syntag. iuris lib. 48. cap. 8. n. 10. Camill. Borrell. in ſumma deciſ. tit. 47. à nu. 20. Mynſing. cent. 1. obſeruat. 71. & in cap. Vltra tertiam 55. n. 23. de teſtib. Cornaz. Lucenſi deciſ. 55. nu. 1. Maſcard. de Probat. concl. 517. n. 3. Surd. conſ. 97. à n. 16. Rurg. Ruland. tract. de Commiſſar. p. 1. lib. 2. cap. 11. n. 10. Etiam in cauſis ſummarijs ex Surd. d. conſ. 97. n. 19. Menoch. conſ. 100. n. 271. Cum incontinenti tamen, poſt terminum lapſum, probatio offertur, poſt admitti Tiraq. de Retract. tit. 2. §. 1. gloſ. 5. n. 10. Rebuff. ad leges Galliæ tract. de Dilat. gloſ. Vnic. nu. 1. Menoch. Remed. 1. Recup. nu. 241. cum ſeq. Perez tit. 6. lib. 5. Ordin. pag. 577.

2 In text. ibi (*com tanto que não paſſe de vinte dias*) Nota quod quemadmodum iudex terminum legalem certum poteſtatem non habet prorogandi, ita nec coarctandi, ac proinde arbitrium iudicis in eo ſilere. Vide Menoch. de Arbitr. caſu 52. num. 6. Soar. Sentent. lit. D. nu. 77. Et tempus, ac dilatio inſtantiæ à iure, vel ſtatuto præfixum prorogati à partibus nequit Borrell. d. tit. 47. n. 61.

3 In text. ibi (*a qual acabada, lha não poderà mays reformar*) Vide Tiraq. de Retract. titul. 2. §. 1. gloſ. 7. notab. 30. & 31. Maſcar. de Probat. concl. 1229. Azini. in Praxi Florent. §. 15. cap. 1. Cacherant. Pedam. deciſ. 22. nu. 4. vbi Alexand. ſequitur reſpondẽtem quód ſi ſtatutum permittat dicere de nullitate intra certum tempus, tunc poſt illud tempus non poſſit amplius de nullitate dici. Et nec moræ purgatio admittitur, elapſo termino, ex Soccin. reg. 331. incip. Mora purgari limit. 1. Surd. conſ. 97. à num. 16. cum multis ſeqq. & mora non purgatur vbi lapſus eſt terminis legis Surd. conſ. 8. n. 9. Si tempus dilationis fuit finitum, durantibus ferijs, quibus prouideri non potuit debet in integrum reſtitui, & reſoluit Franc. Marc. q. 35. n. 2.

4 In text. ibi (*ſaluo ſe antes que ſe acabe, a parte pedir outra dilação*) Vide Bellacomb. tom. 1. Commun. Opin. lib. 3. tit. 9. n. 6. propè finem. Parlad. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. p. 5. §. 10. num. 18. Mendez à Caſtro in Praxi

Luſit.lib.3. cap.12. nu.2. Illi tamen non eſt concedenda, qui in prima dilatione, nullam probationem fecit ex Maſcard. de Probat. concl. 516. n.1.

5 Nota quòd ſecunda dilatione aſsignata intra primam, non currit tempus ſecundæ, niſi finita prima. Vide Tiraq. de Retract. titul.2. §.2. gloſ.1.n.23 & n.67.ad finem. Greg. l.2.verbo Coſa tit.15. part.3. Franc. Marc.q.34. Capic.deciſ.13.n.3. cum ſeqq. Mench.quæſt. frequent. cap. 14. n.10.

6 In text ibi (*& paſſada eſta dilação, &c.*)Nota tamẽ quod probationes, quæ intra certum tempus fieri debuerunt, ſi admiſſæ ſunt, aduerſario non opponente, valent, ita ex Hippol.in l.Si quis ne quæſtio nu.91. ff. de quæſt. reſoluit Cald. Pereira do Extinct. emphyt.cap.17.nu.10. verſ. Infero ſeptimo. Et confeſsio partis ſupereminet in iudicijs, vt etiamſi à lege, vel ab homine ſit ſtatutus terminus ad aliquid probandum, & ei elabatur, nihilominus poſt terminũ admitti debere partis confeſsionem reſoluit Valaſc. de Iure Emphyt. q. 7. n.29 quem refert Amat. Roder. in Pract.cap.6.n.5.propè finem.

AD §. I.

In text.ibi(*hũa sò dilação peremptoria*) Dilatio omnis probatoria de iure communi eſt peremptoria, etiãſi non fuerit oppoſitum verbum, *Peremptoria*, quia illud ex iuris diſpoſitione ſubintelligitur, ita Maſcard.de Probat.concl.516.num. 4. vbi nu.7. quamuis ſtatuta ſit abſenti, & nu.5. quod dilatio licet dicatur peremptoria, non tamen perimit ius, quia in alia inſtantia probari poteſt, licet in iſta perempta ſit facultas probandi.

AD §. III.

In text.ibi(*aſsinarà o julgador o termo que lhe bem parecer*) Dilationum materia iudici arbitraria eſt vt per Veſtri.in Pract. Romanæ Curiæ lib. 4. cap.1.in fine. Franc. Viui.deciſ. 11. n.9. Camill Borrell. in Summa deciſ.tit.47.de Dilation. n.52. Menoc. de Arbitr. caſu 52. nu.7. cum ſeqq. Ozaſc. Pedam. deciſ.22. à num.13. Amat.Roder.in Pract.cap.7. nu.29. in fine, vbi reſoluit, quòd licet termini probatorij ſint arbitrarij, coarctari, reſtringi, aut protogari à iudice valent, veluti attenta conditione, & qualitate perſonarum, & cauſæ, & locorum diſtantia.

AD §. IIII.

1 In text.ibi(*aſsinarà o julgador hum anno, & meyo*)Intra quem terminum ſi pars velocius teſtes adhibuit, ceſſat amplior dilatio ex reg.cap.Cum ceſſante de Appellat. & l. Adigere §. Quamuis ff. de Iure patron. reſoluit Cald. Pereira do extinct. emphyt.cap.14.n.4.& faciunt quæ Perez l.1.tit 6.lib.3 Ordin.pag 579 & alios Doct.cito infra hoc lib. tit.70. § 3.num 3.

2 Aduerte quòd quando dies aſſignatur à iudice dicente do terminum decem dierum, tunc dies, quo terminus datur, non computabitur in termino, ſi tamen diceretur à tali die, vel hinc vſquè ad talem diem, iſto caſu curret de momento, ad momentum, & numerabitur, eleganter Camill Borrell. conſ.19. nu.7. cum ſeqq. cent.1. & nouiſsimè in Summa deciſ.tit.47.de Dilation. nu.70. & 71.

AD

AD §. IX.

1 In text. ibi (*não poderà o julgador dar, ou reformar outra*) Nota teſtem, qui iurauit in termino, poſſe poſt terminum examinari, Surd. conſ. 8. n. 1. vbi n. 16. aſſerit, non poſſe examinari quando inter iuramentum, & examen multa interceſſerunt, & res non eſt integra. Sed Gutier. Pract. lib. 1. q. 54. reſoluit in dilatione arbitraria data à iudice, poſſe teſtes iuratos in termino examinari poſt terminum, ſecùs in legali. Morl. in emporio iuris p. 1. tit. 11. n. 25. Alphonſ. à Villadiego in gloſ. l. 2. tit. 4. lib. 2. *del fuero juzgo* n. 3. & 4. Amat. Roder. in Pract. cap. 7. n. 33. cum ſeqq. nouiſſimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit 47. de Dilation. n. 117.

2 In text. ibi (*ou prouando a parte tão legitimo impedimento, &c.*) Veluti ſi impeditus fuerit facto aduerſarij, vide Marant. de Ordine Iudic. p. 5. pag. 226. n. 30. Benedict. Cap tom. 1. Commun. Opinion. lib. 4. tit. 9. nu. 272. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. §. 3. proœm n. 40. cum ſeq. Vel facto iudicis. Vide Maſcar. de Probat concl. 1229. num 89. cum ſeqq. & concl. 1236. n. 40. Vel ſi ſteterunt in compromiſſum partes. Vide Boer. deciſ. 294. n. 17. Robert. Lancelot. de Attentatis p. 2. cap. 15. à n. 34.

AD §. XII.

1 In text. ibi (*pedem a dita dilação maliciosamente*) Vide Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 86. n. 1. Si autem conceſſa fuerit, & probatio non fuit facta, cōdemnabitur in pœna Ord. hoc libro tit. 20. § 35. & optima eſt praxis Caſtellæ vt illa dilatio, quæ petitur maliciosè extra Regnum, concedatur ſub comminatione pœnæ pecuniariæ in defectu probationis, Mendez à Caſtro in Praxi Luſitan. lib. 1. cap. 12. n. 3.

2 In text. ibi (*poderà cada hũa das partes aggrauar*) Vide Tiraq. in l. Si vnquam verbo Omnia n. 33. Menoch. lib. 1. de Arbitr. q. 70. nu. 5. Maſcard. de Probation. concl. 1229. n. 5. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 9. §. 1. in annot n. 191. Valaſc. conſ. 47. nu. 7. ad hoc quod ſententia, quæ non admittit aliquot probationes, ſine quibus producens, non poteſt obtinere, eſt interlocutoria, & ab ea non appellatur, ſed ſolùm reparatur per viam grauaminis in proceſſu.

AD §. XIII.

In text. ibi (*& o deſpacharà finalmente*) Vide in caſu notabili Cabed. p. 1. Areſto 39.

In cauſa alimentorum, nulla dilatio datur, quia venter moram non patitur, & ſi dandæ ſunt, breuiores erunt, vt per Cæſar. Barzium Bononi. deciſ. 80. n. 15. Surd. de Aliment. tit. 8. priuil. 2. num. 6. quos refert, & ſequitur Camill. Borrell. in Summa deciſ. titul. 47. de Dilation. num. 63. & 64.

AD §. XV.

1 In text. ibi (*não farà o julgador em eſſe feito innouação*) Deſumitur ex l. Siue pars Cod. de dil. Vide Anton. Gabri. lib. 2. ſentent. titul. de dilat. concl. 1. per totam, latè Lancel. de Attentat p. 2. cap. 7. Mench. Vſufreq. lib. 2. cap. 27. per totum vbi n 11. etiam fauore libertatis, & n. 14. etiamſi illa dilatio interpretatiuè finita videatur, & n. 16. licet perſona, cuius cauſa dilatio fit de medio ſubducatur. *Dilatione pendente nihil innouandū.*

Hh Quan-

2 Quando autem in criminalibus, data dilatione, officium iudicis conquieſcat, vt nihil aduerſus reum attentare, pendente dilatione, poſsit examinat noue Fatin. in Praxi crim. q.39.n.7. cum ſeqq.

AD §. XVI.

1 In text. ibi (*ou eſcriptura*) Vide Capic. deciſ.52. Menoch. de Arbitr. caſu 241. Viui. Neapol. deciſ. 235. Perez l.6.tit.11.lib.3 Ordi. pag.676. Maſcard. de Probat. concl.925. Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib.1.concl.107. conſid.3. Et ſi pars contradicat productioni, poteſt qui eam in iudicio præſentauit, repetere à tabellione, Azeued. l.3.n.5. tit.5 lib.4. Recop.

2 In text. ibi (*que nomeou*) Nec ſufficit oſtẽdere ſacculum, vide Mench. quæſt. frequent. cap.32.n.16.

3 In text. ibi (*ſe dentro da dilação*) Dilatione finita, probatio facta eſt nulla. Vide Boer. deciſ. 352. faciunt quæ Caſſan. in conſuetud. Burgund. rub.1 §.2. verbo Durant fol.25. Maſcard. de Probat. concl.149. nu 25. & concl.1229. Amat. Roder. in Pract. cap.7.n.32. Et cum quid faciendum eſt in termino, factum poſt terminũ non releuat Flamin. Chartar. deciſ. 85. nu.5. Camill. Borrell. in Summa deciſ. titul.47. de Dilation. num.116. Limita aduerſario non opponente ex Cald. Pereira de extinct. emphyt. cap.17. num. 10. verſ. Infero ſeptimò.

4 Nota quod data dilatione ad probandam læſionem vltra dimidiam iuſti pretij in alienationibus, vel tranſactionibus rerum ſuarum ſi pars nihil probauit, vel non plenè probauit, poterit iudex ex officio inquirere verum valorem ipſius rei, & debet hoc facere etiam poſt concluſionem in cauſa Mench. in l. Si quis in ſuo §. legis in fine n.35. Cod. de Inoffic. teſtam. & de ſucceſſ. reſolut. lib.3. fol.24. quem refert, & ſequitur Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap.258. nu.44. vbi ampliat ad alios caſus, vt in iudicio reddendarum rationum inter tutores, & pupillos vide ibi n.46.

Ad tit. 55. Ordin. Regiæ. *In antiq. tit.42.*

Das teſtemunhas que hão de ſer perguntadas.

1 DE Teſtibus extant tit. in Iure Ciuili lib.22. Digeſt. tit.4. & lib.4. Codicis tit. 20. & in Iure Canonico lib.2. Decretal. titul. 20. & lib.2. Sexti. tit.10. & apud Hiſpanos tit.16. part.3. Et de teſtibus integros tractatus edidere Nepos de Monte Albano, Albericus de Maletis, Lanfrancus de Oriano, Iacobus Buttigarius, Iacobus Nouellus, Angelus de Peruſio, Iodocus Damhuderius, Nellus de S. Geminiano, Franciſcus Curtius, Ægidius Boſsius, Iacobus Cortus, Ioannes Campegius, Iuſtus Reuberus, Monticellus de S. Bobio, Iacob. Rebuffus, Hect. Æmilius, latiſsimè omnium Farin. tract. de Oppoſition. contra perſonas teſtium q.53. cum multis ſeqq. Viui. Soar. Kirchou. & alij tom. 1. Commun. Opin. lib.4. tit.10. Anton. Gabr. tom.3. Commun. titul. de Teſtibus pag.32. & Ioſeph. Ludou. pag 571. Cardoſ. in Praxi Iudic. verbo Teſtis. Fr. Ludou. Miranda de Ordine Iudic. q.23. & 24. Hortenſ. Caualcan. in Practica de Teſtibus. Alexand. Trentaſinq. Variar. reſol. lib.2. titul. de Teſtibus fol. 248. vbi duo-

duodecim reſolutiones habet ſuper hoc titulo. Amat. Roder. in Pract. de modo, & forma videndi, ſeu examinandi proceſſum cap. 7. de forma probationis. Curi. Philip. p. 1. §. 17. Prueuas. Noviſsimè Aloyſ. Ricci. in Praxi rerum fori Eccleſiaſtici deciſ. 437. cum ſeqq. Albertus Malateſta de Teſtibus.

2 Teſtis dictum in meliorem partẽ interpretandum ex Tiraq. in l. Si vnquam verbo Et poſtea nu. 1. Syluan. conſ. 94 n. 13. Et teſtis mentem potiuſquam verba eſſe attendendã dicit, Tiraq. in l. Si vnquam verbo Libertis num. 57. Et teſtium dicta ſunt iuuanda, non cauilanda. Vide Pariſ. conſ. 87. n. 41. vol. 3. Rebuff. d. tract. n. 9. Menoc. de Præſump. lib. 5 q. 23. n. 12. Gonz. ad reg. 8. Canc. gloſ. 9. §. 1. in annot. n. 96. Farin. q. 65. n. 74. & q. 68. n. 43.

3 Teſtium dicta intelliguntur ſecũdum cõmunem vſum loquẽdi. Vide Deci. in cap. In præſentia nu. 33. de Probat. Felin. in Procem. Decretal. n 5. Rebuff de reprob. teſtium n. 101.

4 Teſtibus peritioribus maior fides adhibetur, & potiùs Doctori, quàm non doctori. Vide Menoch. conſ. 380. n. 6. Maſcard. de Probat. concl. 1169. n. 14. Farin. in Praxi crimin. q. 65. n. 118.

5 Nobili plus creditur, quàm ignobili. Vide Rebuff. de reprob. teſtiũ n. 123. Menoch. de Præſumpt. lib. 6. q. 59. n. 9. Tiraq. de Nobilit. cap. 20. n. 35. cum ſeqq. Farin. d. q. 65. n. 115. Phœbos deciſ. 67. n. 8.

6 Maſculis plus creditur quàm fœminis, Rebuff. d. tract. nu 123. Farin. d. q. 65. n 179. Mench. frequent. cap. 30. n. 8. & n. 21.

7 Dignioribus magis creditur quã minus dignus. Vide Gabr. tit. de Teſtib. concl. 4. n. 34 Farin. q. 65. n. 114.

8 Doctori potius creditur, quàm non doctori. Vide Farin q. 65. n. 118. vbi n. 117. quod ditioribus plus creditur, quàm pauperibus. Et doctor creatus examine riguroſo perfertur illi, qui ſine examine fuit creatus, vt per Menoch. conſ. 126. n. 18. Sebaſt. Nævi. ad l. 1. Cod. de decretis ab ordine fac. n. 2 & in l. Adminiſtrantes 42. n. 3. ff. de Excuſati. tutor. Et prius licentiatus, & poſtea doctoratus. eſt præferendus medio tempore licentiato, & doctorato, Gonzal. ad reg. 8. Cancel §. 3. procem. n. 34.

9 Senioribus magis creditur vt per Tiraq. in præfat. primog. nu. 148. & ſeq. Maſcard. de Probatio. concl. 1295. & concl. 1296. n. 4. Menoch. de Præſump. lib. 6. præſ. 47. n. 3. Farin. in praxi delict. 2. p. q. 65. n. 17. Et ſenetus ætate ſit doctior, vſu tutior, proceſſu temporis ſapientior, ſecundùm Hieronimum, quem refert Phœb. deciſ. 66. n. 7. & . 8.

Prima Concluſio.

1 Teſtimonium vnius non probat cap. Licet vniuerſis cap. Veniens. cap. In omni negocio de teſtibus l. Iuſiurandi Cod. eodem. Vide Crot. de Teſtibus n. 208. Gabri. Cõmun. tit. de Teſtibus concl. 1. Menoch. de Arbitr. caſu 99. n. 19. Aldouin. conſ. 14. n. 27. & conſ. 22. n. 12. & conſ. 26. à n. 37. Pereg. conſ. 2. n. 38. verſ. Ad condẽnationem lib. 2. Ceuall. Communium contra cõmun. q. 494. n. 1. Frat. Ludou Miranda de Ordine Iudiciario q. 23. art. 1. Valaſc. conſ 73. Cald. Pereira quæſt. forenſ. conſ. 26. n. 11. plures refert Cened ad Decretum collect. 9. nu. 3. & multò plures Farin. in oppoſit. contra perſonas teſtium q. 63. n. 1. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap 140. n. 4. Amat. Rode. in Pract. c. 7. de forma probat. à n. 18.

à n.18. Curi.Philip.p.1.§.17.à n.23.

2 Amplia primò, vt nec ſtatuto, nec conſtitutione, nec etiam à Principe, vel à Papa fieri poſsit, vt vnico teſti plena adhibeatur fides. Vide Tiraq. in tract. de Iudicio in rebus exig.in princ.verſ.Secunda ratio eſt, Maſc.de Prob.q.11.n.10.verſ.Primũ igitur.Ludou.Rodolphin.de ſuprema, & abſoluta Principis poteſtate cap.6 num.24. cum ſeqq. Aldouin. conſ.26.n.38.Farin.d.q.63.n.8.

3 Amplia ſecundò, in teſte ſenatoria, aut præſidali dignitate conſtituto. Cap. In nomine Domini cap. Licet ex quadam de teſtib.Farin.d. q.63. n.3. & n.14 quod nec fauore piæ cauſæ vnus teſtis probat.

4 Limita primò, concluſionem, vt non procedat de conſenſu partium. Vide Mynſing.cent.5. obſeruat.26. Turzan.tom.1.Commun.Opin. lib. 4. tit.1.de rebus creditis n.104.pag. 445. Soar. in Theſauro ſent. lit. T. n.108.Mench.Frequent.cap.29. nu. 4. Menoch.conſ.325.n.11. Gutier.l. Nemo poteſt num.138. ff.de legat 1. Maſcard.de Probat.in proœm. q.11. n.11.& concl.386. num 5. Ranchin. p.4. concl.200. Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Vel aduerſarij dolo n.2. Farin.d.q.63.à nu.18. cum ſequentibus.

5 Limita ſecundò, quando ipſe de re ſua teſtatur, vel teſtis teſtificatur contra producentem. Vide Cret.de Teſtibus num.209. Ioſeph. Ludou. concl.70. verſ.Fallit primò, Gabri. tit.de Teſtib.concl.1.n 18.lib.1. Menoch de Arbitr.caſu 99.à n.13. Viui. deciſ.172. Maſcard.d.q 11.n.15. Menoch.conſ.1.n.255. & conſ.21. n.14. & conſ.22.n.24.& conſ.23 n.1.cum ſeq.& conſ.60. n.17.& conſ.380. nu. 12. Farin d.q.63.nu.207. cum ſeqq. & 4.p.conſ 60.num 27.& nu.55.& n.103. & in nouiſsimè Rotæ deciſ. 820. nu.1. Steph.Grat. Diſcept.Forenſ. cap.151.nu.23. cum ſeqq. ex cap.nt.n.23.cum ſeqq.

6 Limita tertiò, quando non agitur de alicuius præiudicio. Vide Nell.de Teſtib.n.85.caſu 9.& n.87. in fine. Campeg. eod. tract. reg.93. fallent.3.Crot.n.213.& ſeq. Maſcar. q.11.n 14. Farin.d.q.63.n.26.

7 Limita quartò, in probando clericatu, quando tractatur de nemini præiudicium inferendo. Maſcard.concl.303.n.4. Rebuff.in tract. Nominationum q.22.nu.14. nouiſſimè Camill.Bortell.in Sum.omniũ deciſ.tit.7.de Cleric.& Sacerd.n.22.

8 Limita quintò, quando agitur de cauſis modicis paruæ quantitatis, breuioribus, & quæ ſummariè expediuntur. Vide Hippol.ſing.433.ad fi. nē. Maran.de Ord Iudic.p.3.diſt.9. n.75. Gabr.in tit.de Teſtib.concl.1. n.45.Maſcard.d.q.11.n.19.Farin.d.q. 63. n.30. Cardoſ.verbo Teſtis n.45.

9 Limita ſextò, quando agitur de impediendo matrimonio ante quã contrahatur. Vide Cardoſ.in Praxi iudicum verbo Teſtis n.43.Farin.d. q.63.n.48.

10 Limita ſeptimò, quãdo in ciuilibus cum vnico teſte concurrent præſumptiones aliquæ, tunc enim videtur induci plena probatio. Vide Decian.conſ.92.n.8.lib.1.Farin.d q. 63.à n.35. Card. d.verbo Teſtis nu. 44. Caputaq.deciſ.271. & 296.p.3.

11 Limita octauò, in officiali, cui ſolum dicenti ſe nuntiaſſe, vel citaſſe creditur. Vide Nell.de Teſt.n.85. caſu 18.Farin.d q.63.n.40.& 41.

12 Limita decimo, quando ſumus in probatione actus, in quo impoſſibile, vel ſaltem difficile eſt habere plures teſtes per text. in l.1. §.fin. ff.de Verbor. oblig.tenent Hippol. in l.

in l. Si quis ne quæſtio nu. 184. ff. de quæſt. Maſcard. d. q. 11. n. 18. Farin. d. q. 63. n. 38.
13 Limita vndecimó, in probatione confeſsionis pœnitentialis. Vide Franc. d q. 63. n. 37.
14 Limita duodecimo, in probanda ignorantia veriſimilis cauſæ. Vide Farin. d. q. 63. n 49.
15 Limita decimó tertio; in probanda qualitate alicuius rei. Surd. deciſ. 166. n. 18.
16 Limita decimo quartò, in probanda innocentia. Vide Maſc. concl. 904. nu. 10. & concl. 491. n. 17. & 18. Far. d. q. 63. n 43. & 4. p. cōſ. 60 n. 102.
17 Limita decimo quinto, in probatione appellationis á ſententia: Vide Maſcard concl. 114 in fine.
18 Limita decimo ſexto, in probandó poſſeſſorio. Vide Carroc. deciſ. 126. Stephan. Gratian. Match. deciſ. 192. Farin. d. q 63. n. 30.
19 Limita decimoſeptimó, in probanda bona fide. Vide Maſc. concl. 232. Surd. deciſ. 149. nu. 26. Burgos conſ. 40. n. 16.
20 Limita decimo octauo, in probanda abſolutione ab excommunicatione. Vide Maſcar. concl. 12. n. 3.
21 Limita decimo nono, in probāda mala fide. Vide Bur. conſ. 40. n. 16. Gam. deciſ. 90. n. 2. Maſc. cōcl. 232.
22 Limita vigeſsimò, in probando mendacio, vel maleficio. Vide Hortenſ. Caualcan. in Pract. de Teſtibus p. 2. n. 126. & 127.
23 Limita vigeſsimo primo, quando agitur de excuſando querelantē ab expenſis. Vide Carroc. deciſ. 67. quem refert Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ p. 2. collect. 224. in med.
24 Limita vigeſsimo ſecundo, quādo probatur aliquē fuiſſe baptizatū. Vide Farin. d. q. 63. n 24. Optimè P. Comit. Reſponſ. Moral. lib. 1. q. 1. n. 5.
25 Limita vigeſsimo tertio, in probanda conſecratione Eccleſiæ. Vide Maſcar. concl. 415. n 4. P. Azori. Inſtit. Moral. p 1. lib. 10. c. 26. col. 1025.
26 Limita vigeſsimo quarto, in teſte, qui deponit de facto quod ipſe tractauit tanquā mediator, quia plenè probat. Vide Caputaq. deciſ. 267.
27 Limita vigeſsimò quinto, quādo vnus teſtis aduerſus ſuum commodum teſtificatur, quia plenè creditur. Vide Anton. Fabrum in ſuo Codice ſub tit. de Teſtib. diffinit. 20.

Secunda Concluſio.

1 Teſtes de auditu alieno, non probant. Vide cap Licet ex quadam in princ de teſtibus, & apud Hiſpanos l. 28. tit. 16. part. 3. Matant. de Ordine Iudic. rub. de Teſtium productione n. 10. Nep. de Teſtib. nu. 542. Curt. eod. tract. cōcl. 31. n. 68. in prin. Monticell. in repert. rub. ratio teſtis de auditu. Bonacoſ. p. 1. verbo Teſtis de auditu fol. 170. Menoc. de Arbitr. caſu 475. à n. 10. & conſ. 98. à n. 53. & conſ. 199 n. 36. Rebuff. de rebrobat. teſtium à n. 51. cū ſeqq. Hieron. de Monte in tract. finiū regund. cap. 51. n. 5. Maſcard. de Prob. concl 151. & concl. 395. n 3. & concl. 457. nu. 2. Pului. Pacian. eod. tract. lib. 1. c. 9. n. 11. cum ſeqq. Hect. Æmil. in tract. de Teſtibus rub. Teſtis auditum alienū deponens nō probat. Surd. conſ. 94. n. 76. & conſ 328. n. 2. Morl. in empo rio iuris p. 1. tit. 11. in prælud. nu. 47. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 2. col lect. 327. Alfonſ. conſ. 44. n. 1. Fr. Ludou. Miranda de Ordine Iudic. q. 23. art. 3. Farin tom 2. de oppoſit. cōtra nullit. teſtium q. 68. Fr. Paulin. Berti Lucenſ. in Praxi crim Regul. tit. 14. c. vnico n. 10. Cab. p. 2. deciſ. 73. n. 3. plures ex antiquioribus Doct. refert

Cened. ad Decretal. collect. 172. nu. 1. Alexand. Trentaſinq. Vari. reſolut. lib 2. titul. de Teſtib. reſolut. 6. Amat. Roder in Pract. cap 7. nu. 57. Nec facit indicium ad torturam ex Farin. d. q 68 n. 14. & n. 20. etiamſi teſtis dicat ſe audiuiſſe à tali homine antiquo, qui erat magnæ antiquitatis, & n. 21. licet ſit in fauorem piæ cauſæ, & nu. 22. quamuis fama concurrat

2 Limita primò, quando teſtificantur de auditu proprio, cum audiunt notas voces contrahendum, vel loquentium. Vide Cott. in Memorab. verbo Teſtis fol. 872. Syluan. conſ. 91. n. 20. Rebuff. in tract. de Probat. teſtium n. 51. & 63. Viui. tom. 1. Commun. Opinion. lib. 4. tit. 9. de Probat. nu. 71 pag. 485. Soar. tom. 2. lib. 4. tit. 13. de teſtam. nu 67. pag. 44. Cardin. Mantic. de tacitis & ambig conuent. lib. 1. tit. 10. nu. 2. Trentaſinq. d. reſolut. 6. n. 4. Amat. Roder. d cap. 7. n. 57. verſ. Si veró.

3 Limita ſecundò, in adulterio, quod per auditum copulæ, vel commiſtionis ex tenui pariete, cortina, vel pallio in nocte probatur. Vide Maſcard. concl. 62. Farin. d. q. 69. n. 197. cum ſeqq.

4 Limita tertiò, in probãda vnione beneficiorum. Vide Caputaq. deciſ. 344. p. 3. quem refert Aloyſ. Ricci. d. collect. 327.

5 Limita quartò, in antiquis. Vide Hieron. de Monte in tract. finium regund. cap. 51. n. 7. Gabri. tit. de Teſtib. concl. 3. n. 1. Menoch. de Arbitr. caſu 475. nu. 10. cum ſeqq. & conſ. 241 nu 23. Hect. Æmil. in tract. de Teſtib. in materia teſtis de auditu n. 10. cum ſeqq. Maſcard. de Prob. concl. 104. nu. 1. & 2. & concl 395. nu. 5. Fului Pacian. eod. tract. lib. 1. cap. 9. n. 45. Surd. conſ. 410. num. 73. Garci. de Nobilit. gloſ. 18. §. 1. Alexand. Trentaſinq. d. reſolut. 6. nu. 2. Amat. Roder. d. cap. 7. nu. 57. Soar. de Paz in Pract. tom. 1. p. 1. temp. 9. n. 18. Frat. Ludou. Miranda d. q. 28. art. 3. concl. 3. Perez de Lara de Capellan. lib. 2. cap. 4. à n. 11. & á n. 125. Nicol. Garci. de Benefic. p. 7. cap. 15. n. 35. Farin. d. q. 69. n. 125. cum ſeqq. & n. 141. quod debent dicere ſic ſe audiuiſſe ab antiquioribus, & maioribus ſuis. & n. 142. quod dicitur antiquum quod eſt centum annorum.

6 Limita quintò, in probandis confinibus quando ſumus in antiquis. Vide Hieron. de Monte cap. 52. per totum Maſcard. concl. 395. n. 4. Farin. d. q. 69. n. 130.

7 Limita ſextó, in prob[illegible]ure patronatus in tempore a[illegible]ſſimo, vide Lambert. de Iure patron. p. 2. lib. 2. art. 4. q. 10. n. 14. Menoch. conſ. 241. n. 23. Farin. d q. 69. n. 132.

8 Limita ſeptimò, in probando dominio in antiquis. Vide Maſcar. concl. 547. n. 8. & 9.

9 Limita octauò, in probanda conſanguinitate, affinitate, vel parentella cap. Licet ex quadam de teſtib. Mynſing. cent. 6. obſeruat. 58. Fului. Pacian. d. cap. 9. nu. 43. Surd. deciſ. 145. Farin. d. q. 69 à n. 103. Maſcard. concl. 104. n. 19. Et debent eſſe plures ex Farin. n. 114. & debent ſpecificare ſingulos gradus conſanguinitatis excepto ſtypite n. 117.

10. Limita nonò, in nobilitate auorum, quæ probatur per teſtes de auditu ſi ſint vicini, & propinqui. Cabed. p. 2. deciſ. 73. n. 16.

11 Limita decimò, in cauſa denunciationis, vel alia, in qua modica ſcientia fidem facit, Farin. d. q. 69. num. 54.

12 Limita vndecimo, contra producentem contra quem teſtes de auditu

Digitized by Google

auditu plenè probant. Gabri. de Teſtib. concl. 1. nu. 14. & 15. Farin. d. q. 69. n. 57.

13 Limita duodecimo, in probatione filiationis. Vide Maſcard. concl. 797. n. 19. verſ. Verum opinio Farin. d. q. 69. n. 63.

14 Limita decimo tercio, in cauſa matrimonij. Vide Maſcard. concl. 797. n. 19. Farin. d. q. 69. n. 72.

15 Limita decimo quartò in probatione metus in cauſa matrimoniali. Vide Hect. Æmil. tract. de Teſtib. in materia teſtis de auditu nu. 71. Farin. d. q. 69. n. 67.

16 Limita decimo quinto, in probatione fraudis per hæredem in hæreditate commiſſæ. Hect. Æmil. vbi ſu[illegible].78. Fului. Pacian. d. cap. 9. n. 4[illegible]rin. d. q. 69. n. 68.

17 Limita decimo ſexto, in cauſa poſſeſſorij. Vide Hect. Æmil. vbi ſupra n 79. Pacian. d. cap. 9. n. 50. Farin. d. q. 69. n. 69.

18 Limita decimo ſeptimo, quando agitur de probando memoriam hominum extare. Hect. Æmil. vbi ſupra n 20. Maſcard concl. 104. n. 9. & 10. Farin. d. q. 69. n. 84.

19 Limita decimo octauo, quando teſtimonium de auditu eſſet adminiculatum ex alijs adminiculis, & coniecturis. Vide Hect. Æmil. vbi ſupra n. 10. Menoch. de Arbitr. caſu 475. n. 9. Fului. Pacian. d. cap. 9. nu. 33. Farin. d. q. 69. n. 44. cum ſeqq.

20 Limita decimo nono, in probanda ſubornatione teſtium, vt per Mart. deciſ. 17. quem refert Aloyſ. Ricci. in Praxi Eccleſiaſt. Neapol. deciſ. 445. num. 1.

Tertia Concluſio.

1 Teſtes ſingulares non probant, nec ad probationem faciendam coniunguntur cap. Cauſam de Probar. cap. Cum Eccleſia Sutrina §. Nos igitur de cauſæ poſſeſſ. & propriet. Vide Hippol ſing. 114. Cott. in Memorab. verbo Teſtes ſingulares, Lanfranc. de Teſtib. n. 26. Crot eod. tract p. 7. n. 317. & 319. Monticell. in repert. Teſtium rub. Teſtes ſingulares, Rebuff. de reprob. teſtium à nu. 512. Sayr. in Claui Regia lib. 12. cap. 21. à nu. 15. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 144. à n. 24. Amat. Roderi. in Practica cap. 7. de forma probat. n. 60. Menoch. conſ. 175. nu. 13. & conſil. 186. num. 24. cum ſeqq. Maſcard. de Probar. concl. 347. nu. 56. Surd. conſ. 303. n. 41. Flores Vari. lib. 3. q. 22. á n. 37. Fr. Ludou. Miranda de Ordine Iudic. q. 23. art. 4. Morl. in emporio iuris p. 1. tit. 11. in præl ud. n. 50. Ignat. del Villar in Sylua reſponſ. lib. 1. reſp. 9. Farin. in Praxi crimin. p. 2. de oppoſitione contra perſonas teſtium q. 64. Itaut minus probent mille teſtes ſingulares, quàm vnus, Morl. d. tit. 11. in prælud. n. 51. Farin. d. q. 64. nu. 39. Aldouin. conſ. 53 num 5. Hortenſ. Cauale. in Pract. de Teſtibus p. 2. n. 135. nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitaniæ lib. 3. cap. 15 n. 7.

2 Limita primò, in cauſa hæreſis, quæ probatur per teſtes ſingulares. Ita Guid. Papæ q. 44. Boer. deciſ. 23. n. 44. Franc. Curt. in tract. de Teſtibus concl 37. á n. 77. Anton. Gagri. commun. tit. de Teſtib. concl. 2. nu. 41. Viui. in ſuis Commun. Opin. verbo Teſtes ſingulares. Caccialup. in reper. l. Admonendi á nu. 84. vbi Iaſ. n. 256 Hippol. conſ. 1. n. 41. 46. & 58. & conſ. 39. nu. 22. ad finem Anton. Gom Vari. tom. 3. cap. 12. nu. 12. Albertin de agnoſcendis aſſert. cap. 1. q. 16. n. 51. Monticel. in rub. teſtes in crimine hæreſis verſ. 1. cum ſeqq.

Digitized by Google

Zanchin.in tract. de hæred.cap. 16. n.6 Menoch.de ſucceſ.creat.lib.2.§. 4 nu.45.plures refert,& ſequitur Farinac.d.q 64.nu.201. Contrariam tamen opinionem ſequuntur Nell. de teſtib.nu.213 .verſ. Ad probandū certum crimen hæreſis. Pallat. in alleg hæreſis §.12.Simanch.in tract. de hæred.tit.64. rub. de teſtib.à nu. 69.Brun.eod.tract.lib.4.cap.9.Roj. p.2 aſſert.6.n 134. cum ſeqq.& ſing. 204 n.2. Emer. in directorio Inquiſ. p.3.q 72.nu.1. vbi Peña comment. 121. col 1. verſ. Primum eſt Maſc. de prob. concl.856. Menoch. conſ. 82 nu.139.& conſ.149 nu 17.& 44. P.Delri. Diſquiſit Magic.li.5.q. 9.& 10.col.mihi 448.cum ſeqq. Sayr.in Claui Regia lib. 12.cap.21. num.16. Fr.Ludou. Miranda d. art.4. concl. vni.in fine.Cenall. Communium cōtra commun. q. 721. Morl d tit.11. in prælud. nu.51.Ignat. del Villar d. reſp.9.n.38. cum ſeqq & nu 40.etiā ſi cum teſtibus ſingularibus cōcurrat fama publica.

3 Limita ſecundò in delicto ſodomiæ ex pragmatica anni 1598. edita Matriti, qua attenta ex teſtibus ſingularibus deponentibus ex actibus ſingularib. cū alijs probationib. ibi cōtentis proceditur ad cōdēnationē pænæ ordinariæ, de qua teſtatur Igna.de Villar d.reſpōſo 9.n.40.

4 Limita tertiò teſtem ſingularē circa tempus probare quando tempus nō eſt de ſubſtātia negotij, quia ſi de eo interrogetur ſufficit reſpondere, ſe de eo non recordari, quod eſſet ſecus reſpectu loci, nam ſi teſtis interrogatus de loco delicti reſpondeat, ſe non recordari non probaret, ita optimè declarat Ignat de Villar d reſp 9 à nu.42.cum ſeqq. & per concluſiones latiùs Farin. d.q. 64.à num.95.

5 Limita quartò in teſtibus ſingularibus ſingularitate adminiculatiui quando agitur de probando officio,ſtatu, & qualitate perſonæ, quia omnia includunt ſub ſe plures actus particulares, & conficiuntur ex diuerſis actibus, & ſunt ſicut quodlibet integrale & faciunt plenam fidē. Ita Flores de Mena dict. quæſt. 22. num. 43.

6 Limita quintò quādo agitur de prouando vnam originem, & vnam cauſam prouenientem ex pluribus actibus. Vide Aym.de antiq.temporum p 4.verſ. Sed enim nu. 14. quō refert Farinac. dict.quæſt.64.num. 159.

7 Limita ſextò quando agitur de probando vnum totum, nam tunc teſtes ſingulares deponentes de diuerſis partibus benè probant illud totum Farinac. d.q.64. nu.160. vbi n.161.aſſerit procedere,quando producens teſtes expreſsè capitularet de partibus, vel de actibus inferentibus totum.

8 Limita ſeptimò in probanda poſſeſsion. Vide Caputaq.deciſ.269. p.3 Gabr. titul.de teſtibus concl. 2. n.32.& 34. Ozaſc.Pedam.deciſ 99. à nu.25. Aldou.conſ.45. nu.30. Flores d.q 22.nu.42 Farin.d.q.64.à n. 164.

9 Limita octauò in probanda iuriſdictione in genere. Vide Hippol. conſ. 7. num 27. cum ſeqq. lib. 1. Gabriel.d.concl. 2 nu. 22. Maſcard. concl.947 Farinac.d. q 22.n.42. d. q.64.nu.182.

10 Limita nonò in probando dominio. Vide Flores dict. quæſt. 22. num.42.

11 Limita decimò in probanda cōſuetudine Vide Maſc. concl. 423 n. 8 & concl 424. nū.11.& 62. Ozaſc. Pedam.deciſ. 99. num. 27. Farin. d. q. 64.

q.64.n.190. vbi nu.191. plures citat Doctores contrarium tenentes.

11 Limita vndecimò, in probanda vſura. Vide Cou. Vari. lib.3. cap.3. n. 5. verſ. Verum quoties Gabri. d. cõcl. 2. nu. 28. Maſc. concl. 1417. Perez l. 8. tit. 15. lib. 2. Ordin. pag. 360. Auẽd. de Exequendis mand. p.2. cap. 29. n. 2. Geminian. de Vſuris comment. 4. in præfat. nu. 27. cum ſeqq. Menoch. de Arbitr. caſu 135. nu. 23. Cardoſ. in Praxi iudicũ verbo Vſura n. 19. in med. Pradil. in Summa legum pænal. p.1. cap. 30. n.4. Farin. d.q. 64. nu. 195. Ignat. del Villar d. reſp. 9. nu. 58. Flores d.q 22. n.43. Cardin. Mãti. de tacitis, & ambig conuent. lib. 8. tit. 19. nu. 5.

13 Limita duodecimò, quãdo agitur de probando inhoneſtam, & meretriciam vitam alicuius mulieris, vel diffamationem in genere. Vide Ioſeph Ludou. cõcl. 64. verſ. Et ad probandum Maſcard. concl. 1063. num. 37. Farin. d.q. 64. nu. 223. Flor. d. q. 22. nu. 43.

14 Limita decimo tertiò, in probanda fama. Vide Maſcard. concl. 236. & concl. 749. nu. 23. Farin. in Praxi crimin. q. 45. à n. 265. & d.q. 64. nu. 253.

15 Limita decimo quartò, in probando infamiam facti. Vide Coua. lib. 3. Variar. cap. 3. nu. 5. in princ. Farin. d. q. 64. n. 254.

16 Limita decimo quintò, in probatione furoris. Vide Marant. in repet. l. 1. ſi poteſt nu. 130. verſ Prædictis adde ff. de acquir. hæred. Hercul. in tract. de Negatiua nu. 157. ad finẽ. Gabriel. d. cõcl. 2. n. 42. Maſcar. cõcl. 827. nu. 7. & concl. 1045. n. 33. Farin. d.q. 46. nu. 259. Cald. Pereir. q. foréſ. conſ. 24. nu. 7.

17 Limita decimo ſextò, in probãda demẽtia. Vide Burg. cõſ. 11. n. 10.

18 Limita decimo ſeptimò, in probanda malam fidem, & ſententiam. Vide Surd. conſ. 373 nu. 34. Farin. d. quæſt. 64 nu. 257. & nu. 294.

19 Limita decimo octauò, in probatione doli: Farinac. d.q. 64. n. 273. & p. 4 conſ. 40. nu. 7.

20 Limito decimo nonò in probatione minarum dũmodò ſint cõcordes in illarũ qualitate, licet diſcordes in loco, & tempore. Vide Gabriel. d. concl. 2. nu. 56. Farin. q. 45. nu. 41. & 42. Et q. 50. n. 41. & d.q. 64. nu. 275 cum ſeqq.

21 Limita vigeſsimò, in probatione ſimoniæ. Vide Hippol. de Marſ. conſ. 1 nu. 27. Farin. d.q. 64. nu. 274. & p. 4. conſ. 75. nu. 9.

22 Limita vigeſsimo primò, in probatione ſimulationis. Vide Maſcar. concl. 447. la 2. nu. 5. quẽ refert Farin. d.q 64. nu. 271.

23 Limita vigeſsimo ſecundò, in probatione conſanguinitatis, quando deponunt de diuerſis gradibus, & lateribus, Farin. dict. quæſt 46. à nu. 162.

24 Limita vigeſsimo tertiò, in probatione ætatis. Vide Gabriel. d. cõcl. 2. nu. 49. Farin. dict. quęſt. 64. nu. 268.

25 Limita vegſsimo quartò, in probatione electionis ſepulturæ. Vide Guid. Pap. deciſ. 544. Roland. conſ. 81. nu. 44. lib. 2. Maſcard. cõcl. 1199. à nu. 24. & concl. 1297. Flores d. q. 22. nu. 49 Gutier. de Iuram. conf. p. 2. cap. 4. in fine.

26 Limita vigeſsimo quintò, vbi agitur de modico præiudicio. Vide Gabriel. d. concl. 2. n. 74. Farin. d. q. 64. num. 298. Seraph. priuil. 27. nu. 11.

27 Limita vigeſsimo ſextò, in probatione, quaſi poſſeſsionis filiationis. Vide Maſcard. concl. 797. n. 8. Farin.

Farin. d. quæſt. 64. num. 269.

28 Limita vigeſsimo ſeptimo, in probatione metus. Vide Maſcard. concl. 1053. Menoch. lib. 3. de Præſumpt. q. 126. nu. 31. Flamin. de Reſign lib. 13. q. 1. n 85. cum ſeqq. Surd. conſ 395. n. 26.

29 Limita vigeſsimo octauo, in probatione aditionis hæreditatis. Vide Gabri. d. concl. 2. n. 21. Maſcar. concl 52. Farin. d. q. 64. n. 280.

30 Limita vigeſsimo nono, in probatione confinium. Vide Hieron. de Monte finium regund. cap. 62. n. 1. Maſcard. concl. 395. num 31. & concl. 753. n. 49.

31 Limita trigeſsimò, quando agitur de probando quem Sacerdotem. Vide Farin. d. q. 64. n. 281.

32 Limita trigeſsimo primo, in probatione irregularitatis gloſ. verbo Simul in cap. Nihilominus 3. q. 9. Farin. d. q. 64. n. 284.

33 Limita trigeſsimo ſecundo, in probatione declarationis voluntatis. Vide Franc. Marc. p. 1. deciſ. 462.

34 Limita trigeſsimo tertio, in probanda habitatione. Vide Gabri. d. tit. de Teſtibus concl. 2. n. 44. Farin. d. q. 46. n. 293.

35 Limita trigeſsimo quarto, in probatione animi, & voluntatis alicuius. Vide Maſcard. concl. 94. n. 3. Surd. de Alim. tit. 6. q. 11. n. 52. Farin. d. q. 64. n. 290.

36 Limita trigeſsimo quinto, in probatione ſocietatis. Vide Gabri. d. concl. 2 n. 43 Farin. d. q. 64. n. 292. vbi n. 291. idem dicit de probatione litis.

37 Limita trigeſsimo ſexto, in cauſa dotis. Vide Pereg. conſ. 106. nu. 8. in fine lib. 3. Aldouin conſ. 53. n. 5.

38 Teſtes in dubio non præſumũtur ſingulares, ſed conteſtes. Vide Gabri. d concl. 2. nu. 6. verſ. Declara etiam Cacheran. Pedam. deciſ. 99. n. 28. Maſcard. concl. 1215. n. 18. Rot. Auenion. deciſ. 62. Azeued. ad l. 6. n. 11. tit. 9. lib 3. nouæ Recopil. pag. 338. Farin. d. q. 64. á n. 317. vbi n. 322. dicit quòd ad hoc vt teſtes dicantur conteſtes, & non ſingulares omnis interpretatio facienda eſt.

39 Quando agitur de probando rem in genere, quibus caſibus teſtes ſingulares probent? Vide Syluan. conſ. 36. n. 10. & 11. Anton. Gom. ad l. 45. Tauri num. 193. col. 2. in fine, & tom. 3. cap. 12. n. 12. Viui. tom. 1. Commun. Opinion. lib. 4. tit. 9 n. 98. pag. 490. vbi Bellacom. n. 117. cum ſeqq. pag. 493. Garci. de Nobilit. gloſ. 2. §. 1. nu. 35. Gutier. Pract. lib. 3. q. 12. n. 9. cum ſeqq. Rebuff. de Reprobat. teſti. num. 528. Frat. Emman. quæſt. Regul. tom. 2. q. 9 art. 4.

40 Limita trigeſsimo ſeptimo, in foro pœnitentiali. Vide Farin. d. q. 64. n. 299.

41 Limita trigeſsimò octauo, in probatione repetundarum; vel barattariæ. Vide Ignat. del Villar d. reſp. 9. n. 61.

42 Limita trigeſsimo nono, in probatione adulterij. Maſcar. concl. 65. & concl. 1603 num. 37. Farin. in Praxi crimin. q. 136. n. 29.

43 Limita quadrageſsimo, iunctis adminiculis, tunc enim teſtes ſingulares benè probant. Vide Menoch. de Præſumpt. lib. 1 q 86. Farin. d. q. 64. nu. 302. vbi aſſerit in criminalibus non procedere quoad pœnam ordinariam.

44 Limita quadrageſsimo primo, ſi teſtes ſingulares ſint nobiles, probatæ fidei, & veroſimilia deponant. Farin. d. q. 64 n. 304. vbi n. 310. dicit in arbitrio iudicis eſſe ſingularibus teſtibus credere ſi ita ſibi ex aliqua iuſta cauſa viſum fuerit, & nu. 314.

cum

cum ſeqq. quod licet teſtes ſingulares non plené probent, faciunt tamen indicium,& præſumptionem, de quo etiam Cacheran. Pedam. deciſ.99. nu.29. & Maſcard. concl. 856. num.24.

Quarta Concluſio.

1 Teſtis non interrogatus,non tenetur reddere rationem dicti ſui. Auth. de Teſtibus §. Licet, & ibi gloſ.verbo Cauſam, verſ.Item nota, l.Solam Cod. de Teſtib. cap.Si teſtes §.Sola 4.q.3. cap. Cum cauſam de teſtib. Vide Gam.deciſ.37. nu.4. & deciſ.178.n.8.& deciſ.205.& deciſ.291.n.3 & 4. Maſcard. de Prob. lib.1.in præfat.q.5.nu.120. Farin.in Praxi crimin.p.2.de oppoſit. contra dicta teſtium q.170. Amat. Roder. in Pract.cap.7. de forma prob. n.55.

2 Limita primò, vbi deponit ſuper ijs quæ iuris ſunt, & non ſenſu corporeo,ſed iudicio intellectus percipiuntur, quia tunc etiam non interrogatus tenetur reddere cauſam ſcientiæ, & rationem dicti ſui. Vide Gom.tom.3.cap.12.n.10.verſ.Quod idem ſubintellige Marant.de Ordine Iudic. p.6. titul. de Teſtium product.n.13.Crot.de teſtib.n.307.verſ. Octauò fallit. Maſcard. concl.1369. n.2.cum ſeqq. plures refert Doctores Farin.d.q.70. num.6. nouiſſimè Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p.5. collect.1555.

3 Limita ſecundò, quando teſtis deponit ſuper negatiua, quia etiam non interrogatus tenetur reddere rationem dicti ſui. Vide Crot. de Teſtib.num.310. verſ.Et vltra ſupra dictos caſus. Curt.eod. tract.concl. 28. nu. 59 Herculan. de Negatiua n.322. Maſcard.concl.1369.n.22.& 23 Farin.d.q.70.nu.23. Rebuff. de Reprobat.teſtium num.452. Amat. Roder.d.cap.7.n.56.

4 Limita tertiò,quando deponũt de conſanguinitate, quia tenentur efficacem cauſam,& probabilem rationem dicti ſui reddere. Vide Bellacomb. tom.2. Commun. Opin. lib.6.tit.47.n.100.pag.196. Ioſeph. Ludou.tom.3.tit. de Probat. concl. Vni. verſ. Infertur 123. Maſcard. concl.69. & concl.410. num.22. & concl.1396.n.25. Menoch.conſ 321. n.6. cum ſeqq.Ranchin.p.4. concl. 409. Farin.d.q.70.n.88.

5 Limita quartò, quando deponunt aliquem non eſſe culpabilem, quia etiam non interrogatui debent cauſam dicti ſui reddere. Vide Crot.de Teſtib. n.307. in fine verſ. Nono fallit. Farin d.q.70. n.24.

6 Limita quintò, quando agitur de reprobatione inſtrumenti, nam tunc etiam non interrogati teſtes tenentur reddere rationem dicti ſui. Vide Crot.de Teſtib.nu.305. verſ.3. fallit. Menoch. de Arbitr. caſu 105. n.3.& n.33. Rebuff.de reprobat. teſtium n.457.& n.465.Farin.d.q.70. num.38.

7 Limita ſextò,quando deponũt ſuper qualitate perſonarum, veluti ſuper nobilitate, dignitate, grauitate, gradu, & ſimili, quia tenentur reddere rationem dicti ſui, etiam non interrogati. Vide Gom. tom.3. cap.12.n.10. verſ.Et idem eſt. Farin. d.q.70.n.45.

8 Limita ſeptimò,quando deponunt ſuper dominio, quia etiam non interrogati, tenentur reddere rationem dicti ſui. Vide Caſſ. in conſuetud.Burgund.rub.1.§.2. n.15. cum ſeqq.fol.26. Pincl.ad l.2.Cod. de Reſcind. vendit.p.3. cap.4.n.11. Gom.d.nu.10.verſ.Quod idem ſubintellige. Maſcard. concl. 547. & concl.

Digitized by Google

concl.1369. num.5. & 12. Menoch. conſil.626.nu.19.in fine,Farin. d.q. 70. n.46.

9 Limita octauò,quando deponitur ſuper voce, & fama apud maiorem partem pupilli, quia tenentur etiam non interrogati reddere rationem dicti ſui. Vide Clar. §. fin. q.6. nu.13. & 14. Tiraq. de Nobilit. cap.37. nu.99. cum ſeqq. Maſcard. concl.749.n.11. Menoch. conſ. 140. n.41.& conſ.191.nu 75. Viui.tom.1. Commun.Opin.lib.4. tit.9. nu.72. verſ. Itemquè videmus pag. 485. Rebuff.de Reprobat.teſtium n.450.

10 Limita nono, quando deponitur de infamia, quia tenentur teſtes reddere rationem dicti ſui. Vide Farin.in Praxi crim.q.47.n.308.

11 Limita decimò, in teſtibus deponentibus ſuper notario. Vide Gutier.de Iuram. confirm. p.1. cap.70. nu.6. Rebuff.de Reprobat. teſtium n.467. Maſcard.concl.105.n.2. Farin.d.q.70.n.52.

12 Limita vndecimò, in probatione ætatis, in qua per teſtem etiam non interrogatum,omninò reddenda eſt ratio. Vide Maſcard. concl. 679. num 5. Farin.d.q 70.n.84. vbi n.171. quod bona ratio ſi dicat quia vicinus,vel conſanguineus.

13 Limita duodecimò, in probatione doli. Vide Maſcard. concl. 1369. n.28. Farin d q.70. nu.89. vbi nu.184 quod non eſt bona ratio ſi dicat quia vicinus,vel coniunctus.

14 Limita decimo tertiò in teſtibus deponentibus ſuper intereſſe, nam & hi etiam non interrogati,debent dicti ſui rationem reddere. Vide Maſcar.concl 1369.n.29 Rebuff. de Reprobat.teſtium nu.449. Surd. de Alim.tit.1 q 45. n.43. D.Barboſ. in l.2 in princ.p.1 num 52 ff.Soluto matrim. Valaſc. conſ.107. num.11. Farin.d.quæſt.70. num.53.

15 Limita decimo quartò,in teſtibus deponentibus de furore,qui tenētur reddere rationem dicti ſui. Vide Iaſ.in l.Furioſum n.6. Cod. Qui teſtam.facere poſſunt. Bonac.to.2.Cōmun.Opin.lib.9.tit 30.nu 148. verſ. Et an probetur pag 550.Bruno.à Sole in locis cōmunib. verb.Furor n.2. Maſcard. concl.827. & concl.1371. n.13.& concl.1369.nu.4. & 13. Burg. conſ.7.n.3. Valaſc.conſ.145. nu.17. Farin.d.q.70.n.59.nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p.5. collect. 1517. verſ.Infertur tertiò.

16 Limita decimo quintò, in teſtibus deponentibus de ſana mente, quia tenentur reddere rationem. Vide Burg.conſ.11.n.20.

17 Limita decimo ſextò, quando teſtes deponunt de ebrietate. Vide Maſcard.concl.1369.n.17. & concl. 578. nu.3. & 4. Salzed.ad Bernard. cap.77.lit.B.verſ.Ex quo fit.

18 Limita decimo ſeptimò, in teſtibus deponentibus ſuper confinibus,quibus non creditur, niſi rationem reddiderint, etiam non interrogati. Vide Maſcard.concl.395. n. 3. & concl.1369 n.24 Farin.d.q.70. num.86.

19 Limita decimo octauò,in probatione adulterij,vbi teſtis etiam nō interrogatus debet reddere rationē dicti ſui. Vide Maſcard. concl.65. n.8.& concl.1369.n.48. Farin. d.q. 70.n.60. vbi n.183.quod non eſt bona ratio, qui vicinus, vel conſanguineus.

20 Limita decimo nonò, in probatione turbationis. Vide Farinac. d.q.70 n.74.

21 Limita vigeſsimò, quando deponitur aliquem fuiſſe vagabundū, tunc enim reddenda eſt ratio,quamuis non petatur. Vide Nell.de teſtib. n.134.

num.134.verſ. Idem ſi vellet, Farin. d.q.70. n.77.

22 Limita vigeſsimò primò, quando agitur de probanda morte alicuius, quia tunc teſtes etiam non interrogati, debent reddere rationem dicti ſui: Vide Farin. d.q.70. num. 82. vbi num. 172. quod bona ratio eſt, ſi dicat, quia vicinus, vel conſanguineus.

23 Limita vigeſsimo ſecundò, in probatione amicitiæ, vel inimicitiæ, in qua teſtis etiam non interrogatus debet rationem aſsignare: Vide Maſcard. concl. 990. num. 8. & concl. 1369. n. 21. Farin. d.q.70. n.61. & q. 43. num.127.

24 Limita vigeſsimo tertiò, quando teſtes deponunt de valore pretio, & æſtimatione rei: Vide Maſcard concl.1369.nu.14. Gam.deciſ. 37. n.4.& deciſ.178.num.8.& deciſ. 205. & deciſ.291.n.3.& 4.Menoch. conſ.114. n.19 Gemin.de Vſuris cõmẽto 1.§.8.n.169.& cõmento 2.§.5. n.126. Rebuff. de Reprobat.teſtium n. 468 Farin. d.q.70.n.62.Stephan. Gratian. Diſcept.Forenſ. cap.228.à nu.24.Valaſc.conſ.43.nu.14. Amat. Roder.in Pract.cap.7.de forma probat.nu.56.verſ.Eſtquè inſuper.

25 Limita vigeſsimo quartò, quando teſtis deponit aliquem eſſe iracundum, nam tunc etiam non interrogatus, debet dicti ſui rationem reddere: Vide Farin.d.q.70.n.69.

26 Limita vigeſsimo quintò, in probatione clericatus, cum teſtis non probet, niſi rationem adijciat, quod ſcilicet vidit clericum ordinari: Vide Maſcard.concl.1369.n.31.& ſeq. Farin.d.q.70.n.73.

27 Limita vigeſsimo ſextò, quando teſtis deponit ſuper vi illata: Vide Succin. reg.401. limit. vlt. Farin. d.q.70.n.81.

28 Limita vigeſsimo ſeptimò, in probatione metus: Vide Flamin.de Reſignat.tom.2.lib.13.q.1.n.109.

29 Limita vigeſsimò octauò, in probatione conſuetudinis: Vide Roland.conſ.2.n.123. Maſcard. concl. 424. nu. 66. Rebuff. de Reprobat. teſtium n.453. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ.62.n.36.

30 Limita vigeſsimo nonò, in teſtibus prodigalitatem probantibus, quia debent deponere de actibus prodigalitatem inferentibus: Vide Maſcard.concl.1234.n.12.

31 Limita trigeſimo, in probatione hæreſis, in qua teſtis, etiam non interrogatus, debet reddere rationem dicti ſui: Vide Maſcard.concl. 855. n.12.& 13. Farin.d q 70.n.90.

32 Limita trigeſsimò primò in criminalibus, in quibus teſtis debet, nõ interrogatus, reddere rationem dicti ſui: Vide Fichar. & Viui. to.1.Cõm. Opin. lib.4.tit.9 n.145.& 146. pag. 495.Hippol. in Pract. crim. §.Diligenter n.31. Iaſ.in l.Cum hi §.Vulc. igitur n.3. ff. de tranſact.& in repet. l.Admonẽdi n.186. Clar. lib.5.§.fin. q.53.nu.22. Maſcard. de Probat. in procem.q.5.n.120.& concl.459.n.5. & cõcl.1369.n.47. Rebuff. de Repr. teſtium n. 462. Farin,d.q.70.n.14.

33 Nota quod in prædictis caſibus, in quibus teſtis debet reddere rationem dicti ſui, ſi non reddat, non ſolùm non probat, ſed nec etiã facit præſumptionem, aut indicium. Vide Cott. in Memorat. verbo Teſtis pag.865. Maſcard. concl.1369. num.54. Farin.d.q 70.n.8. Et paria ſunt non aſsignare, & minus ſufficientem aſsignare. Rebuff. de Reprobat.teſtium nu.435. Menoch.de Arbitrar.q.25. Et teſtes aſsignantes meliorem rationem præferuntur, Rebuff.d.tract.n.120.

concl.1369. num.5. & 12. Menoch. conſil.626.nu.19.in fine,Farin. d.q. 70. n.46.

9 Limita octauò,quando deponitur ſuper voce, & fama apud maiorem partem pupilli, quia tenentur etiam non interrogati reddere rationem dicti ſui. Vide Clar. §. fin. q.6. nu.13. & 14. Tiraq. de Nobilit. cap.37. nu.99. cum ſeqq. Maſcard. concl.749.n.11. Menoch. conſ. 140. n 41.& conſ.191.nu 75. Viui.tom.1. Commun.Opin.lib 4. tit.9. nu.72. verſ. Idemquè videmus pag. 485. Rebuff.de Reprobat.teſtium n.450.

10 Limita nono, quando deponitur de infamia, quia tenentur teſtes reddere rationem dicti ſui. Vide Farin.in Praxi crim.q.47.n.308.

11 Limita decimò, in teſtibus deponentibus ſuper notario. Vide Gutier.de Iuram. confirm. p.1. cap.70. nu.6. Rebuff.de Reprobat. teſtium n.467. Maſcard.concl.1105.n. 2. Farin.d.q.70.n.52.

12 Limita vndecimò, in probatione ætatis, in qua per teſtem etiam non interrogatum,omninò reddenda eſt ratio. Vide Maſcard. concl. 679. num 5. Farin.d.q 70.n.84. vbi n.171. quod bona ratio ſi dicat quia vicinus,vel conſanguineus.

13 Limita duodecimò, in probatione doli. Vide Maſcard. concl. 1369. n.28. Farin d.q.70. nu.89. vbi nu.184 quod non eſt bona ratio ſi dicat quia vicinus,vel coniunctus.

14 Limita decimo tertiò in teſtibus deponentibus ſuper intereſſe, nam & hi etiam non interrogati,debent dicti ſui rationem reddere. Vide Maſcar.concl 1369.n.29 Rebuff. de Reprobat teſtium nu.449 Surd. de Alim.tit.1.q 45. n.43. D.Barboſ. in l.2 in princ.p.1 num 52 ff.Soluto matrim. Valaſc. conſ.107. num.11. Farin.d.quæſt.70. num.53.

15 Limita decimo quartò,in teſtibus deponẽtibus de furore,qui tenẽtur reddere rationem dicti ſui. Vide Iaſ.in l.Furioſum n.6.Cod. Qui teſtam.facere poſſunt. Bonac.to.2.Cõmun.Opin.lib.9.tit 30.nu 148. verſ. Et an probetur pag 550.Bruno.à Sole in locis cõmunib.verb.Furor n.2. Maſcard.concl.827. & concl.1371. n.13.& concl.1369 nu.4. & 13 Burg. conſ.7.n.3. Valaſc.conſ.145. nu.17. Farin.d.q.70.n.59.nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p.5. collect. 1517. verſ,Infertur tertiò.

16 Limita decimo quintò, in teſtibus deponentibus de ſana mente, quia tenentur reddere rationem. Vide Burg.conſ.11.n.20.

17 Limita decimo ſextò, quando teſtes deponunt de ebrietate. Vide Maſcard.concl.1369.n.17. & concl. 578. nu.3. & 4. Salzed.ad Bernard. cap.77.lit.B.verſ.Ex quo fit.

18 Limita decimo ſeptimò, in teſtibus deponentibus ſuper confinibus,quibus non creditur,niſi rationem reddiderint, etiam non interrogati. Vide Maſcard.concl.395. n. 3. & concl.1369 n.24 Farin.d.q.70. num.86.

19 Limita decimo octauò,in probatione adulterij,vbi teſtis etiam nõ interrogatus debet reddere rationẽ dicti ſui. Vide Maſcard. concl.65. n.8.& concl.1369.n.48. Farin. d.q. 70. n.60. vbi n.183.quod non eſt bona ratio, qui vicinus, vel conſanguineus.

20 Limita decimo nonò, in probatione turbationis. Vide Farinac. d.q.70 n.74.

21 Limita vigeſsimò, quando deponitur aliquem fuiſſe vagabundũ, tunc enim reddenda eſt ratio,quamuis non petatur. Vide Nell.de teſtib. n.134.

num. 134. verſ. Idem ſi vellet, Farin. d. q. 70. n. 77.

21 Limita vigeſsimò primò, quando agitur de probanda morte alicuius, quia tunc teſtes etiam non interrogati, debent reddere rationem dicti ſui: Vide Farin. d. q. 70. num. 82. vbi num. 172. quod bona ratio eſt, ſi dicat, quia vicinus, vel conſanguineus.

23 Limita vigeſsimo ſecundò, in probatione amicitiæ, vel inimicitiæ, in qua teſtis etiam non interrogatus debet rationem aſsignare: Vide Maſcard. concl. 900. num. 8. & concl. 1369. n. 21. Farin. d. q. 70. n. 61. & q. 43. num. 127.

24 Limita vigeſsimo tertiò, quando teſtes deponunt de valore pretio, & æſtimatione rei: Vide Maſcard concl. 1369. nu. 14. Gam. deciſ. 37. n. 4. & deciſ. 178. num. 8. & deciſ. 205. & deciſ. 291. n. 3. & 4. Menoch. conſ. 114. n. 19 Gemin. de Vſuris cõmẽto 1. §. 8. n. 169. & cõmento 2. §. 5. n. 126. Rebuff. de Reprobat. teſtium n. 468. Farin. d. q. 70. n. 62. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 228. à nu. 24. Valaſc. conſ. 43. nu. 14. Amat. Roder. in Pract. cap. 7. de forma probat. nu. 56. verſ. Eſtquè inſuper.

25 Limita vigeſsimo quartò, quando teſtis deponit aliquem eſſe iracundum, nam tunc etiam non interrogatus, debet dicti ſui rationem reddere: Vide Farin. d. q. 70. n. 69.

26 Limita vigeſsimo quintò, in probatione clericatus, cum teſtis non probet, niſi rationem adijciat, quod ſcilicet vidit clericum ordinari: Vide Maſcard concl. 1369. n. 31. & ſeq. Farin. d. q. 70. n. 73.

27 Limita vigeſsimo ſextò, quando teſtis deponit ſuper vi illata: Vide Succin. reg. 401. limit. vlt. Farin. d. q. 70. n. 81.

28 Limita vigeſsimo ſeptimò, in probatione metus: Vide Flamin. de Reſignat. tom. 2. lib. 13. q. 1. n. 109.

29 Limita vigeſsimò octauò, in probatione conſuetudinis: Vide Roland. conſ. 2. n. 123. Maſcard. concl. 424. nu. 66. Rebuff. de Reprobat. teſtium n. 453. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 62. n. 36.

30 Limita vigeſsimo nonò, in teſtibus prodigalitatem probantibus, quia debent deponere de actibus prodigalitatem inferentibus: Vide Maſcard. concl. 1234. n. 12.

31 Limita trigeſsimo, in probatione hæreſis, in qua teſtis, etiam non interrogatus, debet reddere rationem dicti ſui: Vide Maſcard. concl. 855. n. 12. & 13. Farin. d. q. 70. n. 90.

32 Limita trigeſsimò primò in criminalibus, inquibus teſtis debet, nõ interrogatus, reddere rationem dicti ſui: Vide Fichar. & Viui. to. 1. Cõm. Opin. lib. 4. tit. 9 n. 145. & 146. pag. 495. Hippol. in Pract. crim. §. Diligenter n. 31. Iaſ. in l. Cum hi §. Vult. igitur n. 3. ff. de tranſact. & in repet. l. Admonẽdi n. 186. Clar. lib. 5. §. fin. q. 53. nu. 22. Maſcard. de Probat. in proœm. q. 5. n. 120. & concl. 459. n. 5. & cõcl. 1369. n. 47. Rebuff. de Repr. teſtium n. 462. Farin. d. q. 70. n. 14.

33 Nota quod in prædictis caſibus, in quibus teſtis debet reddere rationem dicti ſui, ſi non reddat, non ſolùm non probat, ſed nec etiã facit præſumptionem, aut indicium. Vide Cott. in Memorat. verbo Teſtis pag. 865. Maſcard. concl. 1369. num. 54. Farin. d. q 70. n. 8. Et paria ſunt non aſsignare, & minus ſufficientem aſsignare. Rebuff. de Reprobat. teſtium nu. 435. Menoch. de Arbitrar. q. 25. Et teſtes aſsignantes meliorem rationem præferuntur, Rebuff. d. tract. n. 120.

n.9.& 10. Maſcard.concl.533.nu.11. & concl.26. nu.5. verſ.4. Menoch. conſ.31.n.29.& conſ.199.n.48. Rebuff.de Reprobat.teſtium n.191. & nu.215.verſ.4. Surd.deciſ.219. nu.4. Mor.d tit.11.in prælud.n 41. in fine, Farin.d q.55.n.32.vbi.nu.33. limitat in eo,qui per fraudem exijſſet è domo domini.

11 Limita decimò,in crimine hæreſis. Vide Peña ad director. Inquiſit. p.3. ſchol. 125. Maſcard. concl. 858. n.22. Farin.d.q.55.n 94.

12 Limita vndecimò, in domino teſtificante pro ſuo domeſtico ſubdito, vel familiari. Vide Campeg. de Teſtib.reg.11.limit.3. Farin. d.q. 50. num.99.

13 Limita duodecimò,in domeſtico teſtificante contra producerem. Vide Campeg. d reg.11. limit.5. Farin. d.q.55.n.97 & ſeq.

14 Limita decimo tertiò, in probatione conſangninitatis, ex text. in cap.1. 35.q 6. Vide Farin. d.q.55. num.108.

15 Limita decimo quartò,in probatione ætatis, ad quam domeſtici admittuntur. Vide Gabri. d.concl. 10. n.67. Maſcard.concl.668.nu.19. Farin.d q.55.n.113.Trentaſ.d.reſo.1. n.25 vbi nu.24. etiam in probatione matrimonialis coniunctionis.

16 Limita decimo quintò, parte non opponente. Vide Campeg. d. reg. 11. limit. 13. 21. & 24. Gabr. d. concl.10.n.51.in princip.Farin. d.q. 55. n.104.

17 Limita decimo ſuextò, in domeſticis domeſticorum. Vide Maſcard. concl.747.nu.4.& concl.533. n.10. Farin.d.q.55.num.29. & ſeqq. Trentaſinq.d.reſolut.1.n.15.

18 Limita decimo ſeptimò,in domeſticis, & familiaribus Epiſcopi, ſeu alicuius magni domini.Vide Maſcard. concl.757.nu.2. Farin.d.q.55. n.127.

19 Limita decimo octauò,in famulo non habente ſalarium.Vide Maſcard.concl.758 nu.7. Farin. d.q.55. n.138.vbi nu.139. dicit limitationem non procedere quando famulus etiã quod non haberet ſalarium,haberet tamen expẽſas,Trentaſinq.d.reſol.1. n.28.

Septima Concluſio.

1 Maior omni exceptione teſtis ille reputatur in iure,qui nulla legitima exceptione repelli poteſt. Vide gloſ. verbo Idoneos in §. Item verborum Inſtit. de inutil. ſtipulat. gloſ.verbo Maioris in cap.1.de Conſanguinit. Maſcard. de Probat. in præfat.q.6.n.69.& ſeq.& concl.855. n.10.& concl.1019.n.5.& cõcl.1306. nu.6. Farin. in Praxi crimin.p.2.de oppoſit. contra perſonas teſtiũ q. 62. n.1.cum ſeqq. Stephan.Gratian. Diſcept. Forenſ. tom.3. cap.537. num.14.

2 *Accuſator* non poteſt eſſe teſtis contra accuſatũ cap.Forus §.In omni de verbor.ſignif.cap. Accuſatores 3.q.5 Vide Hect. Aemil. in tract de Teſtibus p.1.verbo Accuſator.Maſcard. concl.26. & concl.1357. n.41. Farin.q.60.n.64.cum ſeqq. vbi nu. 70. limitat in cauſa hæreſis,& n.72. in cauſa matrimonij.

3 A*duocatus* in cauſa,in qua eſt aduocatus propter præſumptam affectionem,teſtimonium ferre non poteſt.Vide cap.Si teſtes omnes § Teſtes quos accuſator 4.q.3.l.fin. ff.de Teſtib. Nell.de Teſtib.n.31. Cãpeg. eod.tract.reg.58.à princip. Soar.recept.ſent.lit.A.nu.96. & T.nu.193. Anton.Fab.in ſuo Codice ſub tit.de Teſtib.diffin.19. Vincẽt.de Franch. deciſ.222.Pute.p.3.deciſ.56.Rebuff. de re-

de reprobat. teſtium n. 33. cum ſeqq. Hect. Æmil. in tract. de Teſtib. p. 1. verbo Aduocatus. Perez l. 2. tit. 19. lib. 2. Ordin. pag 403. Maſcar. concl. 66. n. 1. & 2. & concl. 1357. n. 3. Gutier. conſ. 24. nu. 8. & 9. Surd. deciſ. 219. & deciſ. 190. Mench. quæſt. frequent. cap. 33. nu. 4. Bobadill. in ſua Politica lib. 5. cap. 2. n. 55. Annæ. Robert. rerum iudicat. lib. 2. cap. 19. p. 1. Anton. Scapp. de iure non ſcripto lib. 5. cap. 112. n 13. nouiſsimè Camill. Borrell. in Sum. deciſ. tit. 65. de Aduocatis à nu. 74. Hieron. Treutler. diſput. ſelect. p. 1. diſp. 8. theſi. 2. D. Garſ. Maſtrillo Siciliæ deciſ. 151. n. 39. Farin. d. q 60. n. 155. cum ſeqq. & nu. 156. etiam finita aduocatione, & patrocinio, & n. 161. nec in cauſa appellationis. Limita non procedere vbicunquè conuenerit de ſalario, nòn tamen patrocinari cæperit, Vincẽt. de Franch. Neap. deciſ. 222. nu. 10. Surd. deciſ. 219. nu. 6. Cardin. Pute. deciſ. 56. in fine lib. 3. nouiſsimè Camill Borrell. d. tit. 65. nu. 77. Limita ſecundò, ſi is, qui fuit vnius cauſæ aduocatus, à parte contra quam patrocinatus eſt, in teſtem producatur Vincent. de Franch. d. deciſ. 222. Annæ. Robert. d. lib. 2. cap. 19. Card. Pute. d. deciſ. 56. lib. 3. Maſtrillo Siciliæ deciſ. 151. n. 40.

4 *Adulteri* à teſtimonio reppelluntur cap. Conſtituimus, & cap. Similiter 3. q. 5. l. 3. §. Lege Iulia ff. de Teſtib. Rebuff. d. tract. nu. 32 vbi tenet hoc intelligendũ, quando eſſent cõdemnati, alioquin maior pars hominũ à teſtimonio repelleretur. Farin. in Praxi crim. q 56. n. 289. cum ſeqq.

5 *Arbiter* repellitur à teſtimonio in pertinentibus ad cauſam, de qua cognouit cap. Statutum 2. q. 6. Vide Hect. Æmil in tract. de Teſtibus verbo Arbiter. Maſcard. concl. 124. n. 2. & 10. Rebuff. d. tract. nu. 44. quære alia infra verbo Iudex n.

6 *Amicus* non poteſt eſſe teſtis in cauſa amici, quãdo amicitia talis eſt, quod inter eos eſt vnum velle, & vnum nole. Vide Vezin. tom. 1. Cõmun. Opin. lib. 4. tit. 10. nu. 234. pag. 537. Maſcar. concl. 86. & concl. 1357. n. 38. Rebuff. de priuil. ſchol. priuil. 170. & de reprobat. teſtium à n. 39. Seraphin. de priuil. Iuram. priuil. 33. n. 48. Surd. de Alim. tit. 6. q. 21. n. 6. & 7. Stephan. Grat. Diſcept. Foren. cap. 200. à n. 1. Fr. Ludou. Miranda de Ordine Iudic. q. 23. art. 6. concl. 5. Amat. Roder. in Practi. cap. 7. de forma Probat. nu. 53. plures refert Cened. ad Decretal. collect. 35. num. 4. Amicitia enim vera ſimilis eſt conſanguinitati ex Perez tit. 4. lib. 5. Ordin. pag. 160. & lib. 8. pag. 324. Menoch. lib. 4. de Præſumpt. q. 89. n. 70. Surd. de Alim. tit. 6. q. 21. n. 4. Azeued. ad l. 34. n. 3. tit. 6. lib. 3. nouæ Recop. pag. 274. Morl. in emporio iuris p. 1. tit. 2. in prælud. nu. 201. P. Sanch. de Matrim. lib. 6. diſp. 26. n 2. Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. conuen. tom 2. lib. 13. tit. 20. à n. 2. cum ſeqq. Stephan. Gratian. d cap. 200. nu. 4. D. Chriſtoph. de Paz in ſcholijs ad leges ſtyli l. 63. n. 34.

7 *Amaſius* pro amaſia deponere nõ poteſt, Rebuff d. tract. de Reprobat. teſtium n. 42. Farin q. 54. n. 217.

8 *Ancilla* non poteſt eſſe teſtis pro domino ſuo. Vide Maſcard. cõcl 90. n. 4. Hect Æmil. de Teſtib. p. 1 verbo Ancilla. Farin. q. 55 n. 161. vbi n. 162. limitat parte non opponente, & 163 ad teſtificãdum in his, quæ domi fiunt, & n. 164. in ancilla, quæ iam deſijt eſſe ancilla.

9 *Apoſtata* teſtimonium reprobatur, text. in cap. Non poteſt 2. q. 2. & in cap. Alieni erroris cum ſeqq.

Digitized by Google

3.q.4. Vide Hect. Æmil. verbo Teſtis apoſtata n.1. Rebuff.d.tract. nu. 43. Farin.q.56.n.445.

10 *Aſſeſſor* repellitur á teſtimonio. Vide Maſcard.concl.145. num.1. & concl.1357.nu.37. Monticel. in ſuo repert.teſtium verbo Aſſeſſor fol.13. Hect. Æmil.p.1. verbo Aſſeſſor fol. 230. Rebuff.d.tract.num.50. Farin. q.60.n.116.

11 *Bannitus* teſtis eſſe non poteſt. Vide Maſcard.concl.1356. num.38. Hect. Æmil.p.1. verbo Bannitus fol. mihi 323 Rebuff.d.tract. nu.54. Farin. q 56.à n 328.

12 *Blaſphemus* à teſtimonio repellitur. Vide Maſcard.concl.1336. nu. 39. Hect. Æmil. p. 1. verbo Teſtis blaſphemator fol. 339. Rebuff. d. tract n 55. Farin.q 56. nu.414. cum ſeqq. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ.cap.93.à n.16.

13 *Calumniator* de calumnia condemnatus repelli debet à teſtimonio. Vide Menoch. de Arbitr. caſu 322. n.4. Maſcard.concl.1356.n.47. Farin.q 56.nu.459. Rebuff. d.tract. num.61.

14 *Canonicus* probat in fauorem ſui capituli, cap. Super prudentia 14. q.2. cap. Cum R. Canonicus de officio deleg. Hector. Æmil verbo Teſtis Abbas n 13. Maſcard.concl.261. n.6.& 9. Rebuff.d.tract.nu.59. Farin.q.60.n.460.

15 *Carceratus* de crimine quod per ſententiam infamaret, teſtimonium non poteſt ferre cap. Si teſtes omnes §. Lege Iulia, & ibi gloſ. verbo In vinculis 4.q.2.l.3.§.Iulia ff.de Teſtib. Maſcard. concl.268. & concl. 1356. n.34. Rebuff.d.tract.n.62. Farin. q 56.n.180.

16 *Cæcus* á natiuitate à teſtimonio repellitur. Vide Maſcar.concl.278. n.7. & concl.1358.nu.21. Rebuff d. tract n.63. Farin.q.61. â num.20. vbi nu.24. limitat in his, quæ non viſu percipiuntur, ſed auditu, ſi voces notas habuerit, & n.32. quando deponit de his, quæ ante cæcitatem vidit.

17 *Cedens* pro ceſsionario teſtis eſſe non poteſt. Vide Nell. de Teſtib.n.34 Capeg.reg.62. in princip. Menoch.de Arbitr. caſu 473. Maſcard.concl.1358.à n.18. Farin.q 6.á n.335. Rebuff.d.tract.n.64. Cald.de Empt.cap.24.n.54. Alexand. Trentaſinq. Vari.lib.2.de Teſtib. reſolut. 3. num.4.

18 *Clericus* in cauſa criminali contra laicum, coram iudice ſeculari, à teſtimonio repellitur, ne ſit irregularis cap. Teſtimonium 11.q.1. Maſcard.concl 1359.n.61. & concl.306. nu.6. Farin.q 61 â nu.57. Rebuff.d. tract.n 66. Don.á Fin.tom.1. Commun. Opinion.lib.4.tit.10.n.120. vbi Mich. Graff.nu.125 pag.523. Fr. Ludou. Miranda de Ordine Iudic.q.23. art 6.concl.6.

19 *Clientulus* non poteſt eſſe teſtis pro ſuo aduocato. Vide Campeg.de Teſtib.reg.19. Maſcard. concl.307. á n.1. Farin.q.60 n.165.

20 *Colonus* non admittitur ad teſtificandum pro domino ſuo. Vide gloſ.in cap. In literis verbo De familia de teſtib. Gabri. titul.de Teſtib. concl.10.n.58.& 60. Maſcard.concl. 320. & concl.535.num.5. Rebuff.d. tract. n.90. Viui.tom.1. Communiũ Opinion.lib 4.tit 10.n.132.pag.525. Mench.frequent.cap.33.n.11. Farin. q.55.à n.213. Stephan. Gratian. Diſcept.Forenſ.cap.293.n.4.cum ſeqq. Item nec admittitur colonus adſcriptirius, vel alij, quibus imperari poteſt ex Maſcard.concl.320. nu. 2. & concl.1358. nnm.8. Farin.d q.55. n.214. Non repelluntur tamen alij partiarij, quando non diſputatur de

por.

Digitized by Google

portione fructuũm ad colonos pertinente, iuxta reſoluta per Gabri. d. concl. 10. n. 58. in fine. Valaſc. de Iure emphyt. q. 30. n. 15. col. 3. Stepha. Gratian. d. cap. 293. nu. 5. Maſcard. concl. 320. n. 3. Alexand. Trentaſin. Vati. lib. 2. tit. de Teſtibus reſolut. 1. n. 31. Nec etiam colonus rei exigne ex Tiraq. in tract. de iudicio in rebus exig. verſ. 88. Maſcar. concl. 320. num. 3.

21 *Confeſſus* qui non eſt peccata ſua, nec recipit Corpus Domini in Quadrageſima, non eſt idoneus teſtis. Vide Menoch. conſ. 199. nu. 50. Maſcard. concl. 1356. n. 27.

22 . *Concubina* in cauſa amſij teſtis eſſe nõ poteſt Vide Rebuff. d. tract. n. 92. Hortenſ. Caualcan. in Pract. de Teſtibus p. 4. nu 61. Farin. q. 54. num. 216..

23 *Concubinarius* manifeſtus, á teſtimonio repellitur. Vide Rebuff. d. tract. n. 93 Farin. q. 56. à n. 284. & p. 4. deciſ. 125. & deciſ. 40 n. 2.

24 *Compater* pro compatre, teſtimonium ferre non prohibetur, attamen admiſſus non eſt teſtis integræ fidei, & omni exceptione maior. Vide Tiraq. in l. Si vnquam verbo Suſceperit liberos nu. 38. Menoch. de Arbitr. caſu 100. nu. 1. & 2. Soar. recept. ſent. lit. T. num. 114. Maſcard. concl. 310. nu. 3. & 4. & concl 332. à n 1 & concl. 1357. nu. 50. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Teſtis nu. 24. Farin. q. 54. à nu. 198. Stephan. Grat. Diſcept Forenſ. cap. 100. à num. 19. Rebuff d. tract nu. 95. plures refert Cened. ad Decretum collect. 38. n. 1.

25 *Conſortes* in eãdem cauſa teſtimonium ferre prohibentur. Vide Hect. Aemil. verbo Adhærentes fol. 42. Farin. q. 60. n 49.

26 *Concordari* debent teſtes quantum fieri poteſt, Rebuff. d. tract. n. 98. Farin. q. 65. à n. 92. ad effectũ euitandi falſum, & eius pœnam non tamen probandi Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. tom. 3 cap. 525. nu. 10. Contrarius teſtis ille dicitur, qui deponit duo, quæ ſimul eſſe non poſſunt. Farin. q. 66. n. 5. Teſtis ſibi ipſi contrarius nihil probat, tunc enim hi teſtes inuicem ſe eludunt, nec reducuntur ad concordiam. Vide Bonacoſ. Commun. crimin. p. 2. verbo Teſtis vnus fol. 79. verſo, & verbo Teſtib. fol. 81. Surd. deciſ. 326. n. 96. & conſ. 530. n 4. Mench. quæſt. frequent. cap. 30. n. 16. & cap. 33. n. 25. Farin. q. 66. n. 13. & p. 4. conſ. 39. n. 9. cum ſeqq. Maſcard. concl. 1361. n. 2. & 3. Menoch. de Præſumpt. lib 5. q. 23. à nu. 1. Sayr in Claui Regia lib. 12. cap. 21. n. 12. Si tamen teſtes contradicant dicto, & confeſsioni partis, nihil probant, ſed ſtatur aſſertioni ipſius partis, quando tendit in eius præiudicium. Vide Mich Graſſ. tom. 1. Commun Opinion. lib. 4. tit. 9. n 115. pag 492. & Vezin. eod. lib. 4. tit. 10. n. 377 pag. 558. in fine Syluan. conſ. 91. n. 25. Maſcard. concl. 1361. n. 3 Rebuff. d. tract. num. 112. 412. & 443. Surd. deciſ. 326. n 97. Farin. q. 65. à num. 101. Amat. Roderic. in Practica de modo, & forma videndi, ſeu examinandi proceſſum cap. 7. num. 72.

27 *Creditor* eſt idoneus teſtis in cauſa debitoris. Vide Iaſ. in l 1 nu. 2. Cod. Ne fiſcus, vel Reſp. & in l. Stipulatio iſta §. Si ſtipuler nu. 8. ff. de Verbor. Mench. quæſt. frequent. cap. 33. nu. 10. Maſcard. concl. 1357. n. 13. Farin q. 60. n. 316.

28 *Criminoſus* condemnatus de iure ciuili à teſtimonio repelitur l. 3. §. Lege Iulia, & l. Quæſitum ff de Teſtib. Rebuff. d. tract. n. 175. Farin. q. 56 n. 126.

29 *Curator* in cauſa ſui pupilli, teſtis eſſe non poteſt. Vide Maſcard. concl.1357. num.30. Farin. q.60. à num.272.

30 *Decocti* à teſtimonio repelluntur, tanquàm infames. Vide Maſcard.concl.738.nu.1.& 2. Farin. q. 56. nu.446.vbi nu. 447. aſſerit hoc procedere in cauſis criminalibus,ſecùs in ciuilibus.

31 *Debitor* pro ſuo creditore teſtimonium ferre non poteſt. Vide Mench.frequenr.cap.33.n.9. Farin. q.60.n.321. Rebuff. d.tract. nu 177. vbi hoc dicit verum, quando ita eſſet obnoxius debitor,quod non poſſet commodè ſoluere, & timeret creditorem potentem.

32 *Degradatus* à teſtimonio repellitur,quia eſt infamis cap Degradatio de pœnis in 6. Rebuff. d. tract. num.180.

33 *Diſcipulus* in cauſa magiſtri teſtis eſſe non poteſt,quando ſub eius ferula eſt. Vide Rebuff.d.tract.n.181. & ſeq.

34 *Domeſticus* repellitur à teſtimonio, l. Etiam Cod.de Teſtib.l.pen. ff.eod. cap.fin. §.Item idonei 4 q.3. cap.Super prudentia 14. q.2. Vide Nep.de Monte Alban.de Teſtib.in princip nu.1 4. & 5. Menoch conſ. 199. n 19. Mench. frequenr. cap.33. nu.15 Maſcard.concl.533. & concl. 1317. nu.10. & concl.1357. num.46. Rebuff. d.tract. á nu.184. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ.cap.374. num 6. cum ſeqq. Cald. Pereira de Empt.cap.34. n 32. vbi de teſte domeſtico legali,latè Farin.q.54.à n.1.

35 *Donans* pro donatario teſtis eſſe non poteſt. Vide Tiraq in præfat. Retract.lig.n.26. & gloſ 14.n.46. & 53. Menoch.de Arbitr.caſu473.n.5. Maſcard.concl.1358.n.14. Viui tom. 1. Commun.Opin.lib.4. tit.10. nu. 275.pag.544. Rebuff.d.tract.n.199. Farin.q.60.nu.362. Alexand.Trentaſinq.Vati.lib.2. de Teſtib. reſolut. 3. num.5.

36 *Ebrius* non poteſt eſſe teſtis. Vide Don. à Fin. tom.1.Commun. Opin.lib.4.titul.10.nu.154.pag.530. Maſcard.concl.1358.n.9. Amat.Roder.in Pract.cap.9.nu.37. Rebuff.d. tract.n.201. Farin.q.56.à nu.434. & nu.438. dicit procedere in penitus ebrio, vt non intelligat quid agat, ſeu dicat; modica enim ebrietas á teſtificando teſtem non repellit, Maſcard.concl.579.à n.8.

37 *Emphyteuta* pro domino ſuo teſtificari non poteſt,quando agitur de re emphyteutica, quia tractatur tunc in conſequentiam etiam de intereſſe ipſius emphyteutæ, ſecùs tamen quando lis non verſatur ſuper re emphyteutica. Vide Maſcar. concl.1358.à num.11. Farin. d. q.55. num.223.

38 *Excommunicatus* repellitur à teſtimonio cap. Veniens el 2. in fine de Teſtib. cap. Excommunicamus in 1.§ Credentes d. hæret. cap.Decernimus de ſentent. excommun. Vide Gabri.tit.de Teſtib. concl.19. n.1.Maſcar.concl.705.n.1. & concl. 1356.nu.26. Viui. tom.1. Commun. Opin.lib.4.tit.10.n.153. Amat.Rod. in Pract.cap.9.n.40. Rebuff.d.tract. n.202. latè Farin.q.56.à n.240.cum ſeqq. vbi n.263.aſſerit procedere in excommunicato maiori excommunicatione, & nu.268. limitat in inſtrumentis,& teſtamentis,& n.273. limitat etiam in crimine hæreſis.

39 *Executor* teſtamenti non poteſt eſſe teſtis in negotijs per ipſum exequendis. Vide Maſcard. concl 710. Farin.q.60.n.282.

40 *Familiares* alicuius non admittitur pro eo ad teſtificandum cap.In literis

literis de teſtib. Vide Grabri. tit. de Teſtib. concl. 10. num. 1. Maſcard. concl. 757. num. 1. & concl. 1357. n. 51. Rebuff d. tract. n. 214. Farin. q. 55. à n. 117.

41 *Famulus* pro domino non admittitur ad teſtificandum. Vide Gom. tom 3. cap. 12. n. 15. verſ. Repellitur famulus. Maſcard. concl. 758. á n. 1. Rebuff d. tract n. 215. Farin. q. 55. à n. 135. vbi nu. 138. limitat in famulo non habente ſalarium, aut expenſas, & nu. 145. Si tempore quo producitur in teſtem non erat famulus producentis.

42 *Fideicommiſſarius* vniuerſalis nõ poteſt eſſe teſtis pro teſtamento, vel in quo iubentur bona eidem reſtitui. Vide Rebuff. d. tract. nu. 216. Craſſ. § Teſtamentum q. 57. nu. 15. Maſcard. concl. 1357. nu. 5. Farin. q. 60. n. 303.

43 *Fideiuſſor* in cauſa, in qua fideiuſſit, teſtis eſſe non poteſt contra creditorem debitoris, pro quo fideiuſſit: Vide Nouell. de Teſtib. reg. 216. nu 17. Campeg. reg 73. in princip. Viui. tom. 1. Commun. Opin. lib. 8. tit. 25. n. 34. pag. 375. Maſcar. concl. 784 Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Fideiuſſor nu. 34. Farin. q. 60. á n. 368. vbi nu. 376. aſſerit procedere etiãſi debitor fuerit ſoluendo, quando fideiuſſor renuntiauit beneficio excuſsionis, de quo etiam Rebuff. d. tract. n 217. Fideiuſſor tamen poteſt eſſe teſtis pro confideiuſſore. Vide Viui. d. tit 25 num. 33. Mench. frequent. cap. 33 n 23.

44 *Furioſus* à teſtimonio repellitur. Vide Maſcard. concl. 828. à n. 1. & concl. 1358. n. 23. Tiraq. de pœnis temp. cauſa 3 à n. 2. Rebuff. d. tract. num. 222. Farin. q 61. á num. 1. vbi num. 13. limita quando furioſus tempore ſanæ mentis deponit de his, quæ vidit tempore furoris.

45 *Fur* à teſtimonio reprobatur, cap. Ex parte A. de teſtib. Vide Rebuff. d. tract. n. 219. Farin. q. 56. n. 127.

46 *Fuſtigatus* á teſtimonio repellitur, quia infamis eſt l. Fuſtibus Cod. Ex quibus cauſis infamia irrog. Vide Maſcard. concl. 1356. n. 38. Farin. q. 56. nu. 456. Rebuff. d. tract. num 224.

47 *Hæreticus* non poteſt eſſe teſtis. Vide Farin. q 56. nu 206. Menoch. conſ. 149. num. 28. Rebuff. d. tract. num 226.

48 *Hiſtriones* à teſtimonijs repelluntur. Vide Maſcard concl 1356. n. 46. Farin q. 56. nu. 439. Rebuff. d. tract. n. 225.

49 *Homicida* à teſtimonio reprobatur. Vide Maſcard. concl. 464. n. 1. & concl. 1356. n 43 & 48. Farin. q. 56. n. 127. Rebuff d. tract. n. 228.

50 *Impoſsibilia* deponentibus non creditur. Vide Maſcard. concl. 745. n. 17. Farin. q 65 nu. 148. Et teſti teſtificanti non veroſimilia ſtandum non eſt. Vide Syluan. conſ. 68. n. 1. & conſ 91 nu. 21. Hippol. conſ. 20. n. 6. & conſ. 31. n. 21. & 22. & conſ. 32. à n. 38. & conſ. 49. à n. 32. & conſ. 74. à n. 16. & conſ 101. á nu. 23 & conſ. 109. à n. 20. Menoch. de Arbitr. caſu 474. n. 59. & conſ. 1. n. 417. cum ſeq. Maſcard. concl. 350. nu 19. & concl. 745. n. 14. & concl. 1311. num. 46. & concl. 1358. & concl 1364. & concl. 1402. n. 8. P Martin. Delri. Diſquiſ. magic. lib. 5. q. 16. pag. 454.

51 *Impubes* à teſtimonio repellitur. l. 3. § Lege Iulia ff. de Teſtib. Maſcard. concl. 1246. nu. 1. Farin. q. 58. á nu. 1. Amat Roder. in Pract. cap. 7. n. 45. & cap. 9. n. 29.

52 *Iudex* non poteſt ferre teſtimonium in cauſa coram eo pendente. Vide Felin. in cap. Cum dilecti n. 1. de

de Accuſat. Maſcard.concl.950.n.1. & 2. Menoch. de Arbitr. q.73. Rebuff d.tract.n.267.cum ſeqq. Farin. q.60.n.89.cum ſeqq. Cald. Pereira Quæſt Forenſ.q.9 n.15. Et non poteſt eſſe teſtis in cauſa,in qua fuit iudex: Vide Tiraq. ceſſante cauſa in princ. n.248. Curi. Philip. p.1.§.17. n.11. Menoch.de Arbitr.q 73. Maſcard.concl.950. nu.7.cum ſeqq. & concl.1357.n.37. Farin. q.60. n 92. Nec index in cauſa, in qua fuit teſtis, ſi teſtificetur de eo quod ſcit, ſecùs ſi dicat nihil ſcire de interrogatis, & deductis in articulis: Vide Marant.de Ordine Iudic.p.6. tit.de Appellat.nu.54.& probatur ex Ordin.ſupra hoc lib.tit.21.§.13.

53 *Iudeus* teſtis eſſe non poteſt, l. Quoniam Cod.de hæret.l.Non poteſt l Pagani 2.q.7. gloſ.verbo Præſumant in cap.Iudæi de teſtib. Marquar.de Iudæis p.2.cap.5. à num.9. Maſcard. concl.944. & concl.857. n.11. Farin.q.56.à n.205.

54 *Inimicus* à teſtimonio repellitur l 3. ff.de Teſtib. Auth. Si teſtis productus, & l.Si quis teſtibus Cod. eod.cap.Repellantur cap. Meminimus, cap.Cum oporteat de Accuſat. Vide Anton.Gom.tom.3 cap.2. num 14. Clar. § fin.q.24. verſ.Item quæro in princip. Menoch. de Arbitr.caſu 110.num 1. Maſcard.concl. 899. num.1. Viui. tom.1. Commun. Opinion.lib.4.tit.10.num.137. pag. 527. Surd. conſ.371. nu 15. Morl.in emporio iuris p.1. tit. 11. in prælud. num 42. Cardoſ. in Praxi Iudicum verbo Inimicitia n 5.& verbo Teſtis n.14. Rebuff.d.tract.n.238. Fr.Paulin Berti. Lucenſ. in Praxi crimin. Regul.tit.11.cap 11. n 4. Farin.q.53. à n.4. quære alia hoc lib tit.56.§.7.

55 *Inſtructus* à parte non probat: Vide Maſcard. concl. 1358. num.3. & 4. Farin.quæſt.67.à num.283.

56 *Intereſſe* habens teſtis in cauſa repellitur à teſtimonio: Vide Maſc. concl.1357.num.1.& 2. Menoch.de Arbitrar caſu 235.n.23. & conſ.98. n.14. Rot.Genuenſ deciſ.3.nu.15.& deciſ.121.nu.5. Ozaſc.Pedam.deciſ. 79. n.40. Rebuff.d.tract. num.422. Farin.q.46.n.48.& q.60.â princip. Surd.deciſ.236. nu.2. Stepan.Grat. Diſcept.Forenſ.cap.144.nu.4. cum ſeqq. Limita quando teſtis habens intereſſe in cauſa,expreſſe proteſtaretur quod ex ſua depoſitione nullum intendit commodum reportare. Vide Menoch. de Arbitrar.caſu 235. poſt n.25. Herculan. de Negatiua n.215. Maſcard.concl.1417.nu. 15.& concl.1357.nu.57. Gemin.de Vſuris commento 4.in præfat.n.26. Azeued.ad l.6.n.19 tit.9.lib.3.nouæ Recopil. pag.340. Rebuff. d. tract. n.427.& n.527.in fine, Farin.q 60. n.51. Stephan.Gratian.Diſcept.Forenſ. cap.277. n.2. Limita deinde quando intereſſe eſt modicum,propter quod teſtis non repellitur: Vide Tiraq.de Iudicio in rebus exig.pag. 136. Garci.de Nobil.gloſ.25. n.5.& 7.Maſcard concl.454. nu.4. Farin. q.60. nu.56. Limita etiam quando non agitur principaliter de ſuo intereſſe: Vide Farin.in deciſionibus Rotæ nouiſſ.deciſ.144.n.8.& n.11.

57 *Laicus* contra clericum in cauſa criminali teſtimonium ferre non poteſt,cap.De cætero de teſtib. Vide Clar. in Pract. §. fin. q.24. verſ. Præterea quæro. Maſcard. concl. 962 n.1.& concl.1358.n.44.Rebuff. d.tract.n.321. Farin.q.61.à.n.98. vbi n.104. limitat in criminibus exceptis, & numeris ſeqq. plures limitationes refert,& poteſt tamen in defectum probationis, vt per Alexan. Trentaſinq.Vari.lib.2. titul. de Teſtib.

Digitized by Google

ſtibus reſolut. 11. numer. 4.

58 *Legatarius* quando ſit idoneus teſtis? Vide laté Alexand. Trentaſin. Vari. lib. 2. titul de Teſtib. reſolut. 4. num. 2.

59 *Lenones* á teſtimonio repelluntur ex l. Athletas §. 1. ff. de his, qui not. infam. Vide Farin. q. 65. nu. 365. Rebuff. d. tract num. 329. Menoch. conſ. 199. n. 22

60 *Litigans* facile, & continuus ad litigandum repellitur à teſtimonio: Vide Maſcard. concl 1358 num. 31. Rebuff. d. tract. nu. 330. Farin. q. 56. num 461.

61 *Luſores* regulariter â teſtificando repelluntur. Vide Grammat. deciſ. 116. nu. 6. Auend de Exequendis mand. p. 2. cap. 9 num. 12. Rebuff. d. tract. num. 331. Maſcard. de Probat. concl. 995. & concl. 1356. num. 29. Bobadill in ſua Politica lib. 5. cap. 2. nu 50. Farin. q. 56 nu 51. & 427. vbi nu 429. aſſerit non requiri quod is aliquando luſerit, ſed quod ſolitus ſit ludere.

62 *Maleficus* quia infamis à teſtimonio repellitur cap. Conſtituimus 3. q. 5. Vide Rebuff. d. tract. n. 332.

63 *Mendax* teſtis á teſtimonio repellitur cap. 1. 3. q. 9. Vide Rebuff. d. tract. n. 343 Et teſtis in parte falſus, vel mendax, in totum reputatur falſus. Vide Clar. in Pract. §. fin. q 53. verſ. Sed quæro, Soar. in Theſaur. recept. lit. T. nu 135 Magon. Lucenſi. deciſ. 46. n. 22. & deciſ. 79. n. 10. Maſcard. concl. 743. & concl 1039. n. 9. Viui. tom. 1. Commun. Opin. lib. 4. tit. 9. n. 224. pag. 502. Donat. â Fin. d. lib. 4. tit. 10. nu 356. pag. 557. Menoch. de Præſumpt. lib. 5. q. 22. Bobadill. in ſua Politica lib. 5. cap. 2. n. 57. Farin. q. 67. n. 111. cum ſeqq. & p. 4. conſil. 39 n. 12.

64 *Mentecaptus* à teſtificandi munere eſt repellendus: Vide Maſoar. concl. 1358. n. 23. Farin. q. 61. num. 4. Rebuff. d. tract. n. 344. Amat. Roder. in Pract. cap. 9. n. 37.

65 *Meretrix* á teſtimonio repellitur propter eius vilitatem facit, l. 3. §. Lege Iulia ff. de Teſtib. Vide Hieron Magon. Lucenſi. deciſ. 89. nu. 4. Farin. q. 56. à n. 359. Maſcard. concl. 1063. n. 40. & concl. 1356 num. 20. & n. 66. Clar. § fin q. 24. n. 14. Hippol. conſ. 88. n. 14. & conſ. 101. nu. 8. & 9. Bonacoſ p. 1. Commun. crim. verbo Meretrix fol. 113. & p. 2. verbo Teſtis fol. 78. & tom. 1. Commum. Opin. lib. 4. tit 10. num. 77. vbi Viui. n. 74. pag. 521. Rebuff. d. tract. n. 346. Menoch. conſ. 149. n. 19. & 20. Morl. in emporio iuris p. 1. tit. 11. in prælud. n. 78. Farin. p. 4. conſ. 38. n. 15.

66 *Mulier* in cauſa criminali teſtis eſſe non poteſt de iure Canonico ex cap. Mulierem 33. q. 5. & in cap. Forus in fine de Verbor. ſignif. Vide Clar. q. 24. n. 2. & 3. Morl. in emporio iuris p. 1. tit. 11. n. 78. Amat. Roder. in Pract cap. 9. nu. 27. Soar. lit. M. n. 143 Maſcard. concl. 762. nu. 1. & concl. 1358. nu. 30. Bonacoſ. p. 1. commun. crimin. verbo Mulier fol. 117. & p. 2. eod. verbo fol. 52. Menoch. de Præſumpt. lib. 6. q. 37. à nu. 46. P. Martin. Delri. Diſquiſit. magic. lib. 5. q. 12. pag. 452. Farin. q. 59. á n. 1. & p. 4. conſ. 36. n. 14. & 16. Rebuff. d. tract. n. 354. Poteſt tamen in defectum probationis, vt per Alexand. Trentaſinq. Vari. lib. 2. titul. de Teſtibus reſol. 11. n. 3.

67 *Negotiorum geſtor* ſi habitat in domo domini, ac illius expenſis viuit, non poteſt eſſe teſtis pro domino. Vide Farin. q. 55. n. 18.

68 *Nurus* non poteſt eſſe teſtis pro ſocero, quia ſub familia continetur. Vide Rebuff. d. tract. n. 371.

Nutri-

69 *Nutrices* pro ſuis alumnis teſtes eſſe non poſſunt. Vide Tiraq. in l. Si vnquam verbo Suſceperit à nu.54. Maſcard.concl 1063.n.40. & concl. 1116. & concl.1357.nu.53. & concl. 1358 n 53. Cened.ad Decretal.col. lect 35.n.5. Surd.de Alim.tit.1.q 52. n.3. Farin.q.54. à nu.161. cum ſeqq. Viui.tom.1. Commun Opin. lib.4. tit.10.n.268. verſ.Item baiolinus.

70 *Offerens* ſe vltro examini tanquam ſuſpectus non probat. Vide Hippol.in l.Vnius §.Seruo n.1. ff. de quæſt.& conſ.12.n.9.& conſ.18. nu, 30.& 31.& conſ.18. num.11. & 12.& conſ.29 n.22.& conſ.65.n.38.Tiraq. de pia cauſa priuil 3 pag 18.Menoc. de arbitr.caſu 474.n.57. & de Præſ. lib.2.q.55. n.2. Maſcard concl.1311. n.44. & concl.1358.nu.63. cum ſeq. & concl.1368 nu.4. Perez ad leges Ordin tit.11.lib.1. pag.668. Spin. in Speculo teſtam.p.12. Rub. n.5. Bobadill in ſua Politica lib.1.cap.3. nu. 68. Farin.p.4.deciſ.43.'& addit. lit. C. & q.80.à n.1.cum multis ſeqq.

71 *Parentes* non poſſunt eſſe teſtes in cauſis filiorum, dicam infra hoc lib tit 56.§.1.

72 *Pauper* non eſt teſtis idoneus, vel omni exceptione maior, per text. in l.3. in princip ff.de Teſtib. canonizatam in cap.Si teſtes §.Teſtium fides 4.q 3. Vide Soar. recept. ſent.lit. T.num.24 Hippol.conſ.28. n.20 & 21. & conſ.31.nu 31 & conſ. 65. nu.30. Menoch. de Arbitr. caſu 65.n.12..& conſ.149.n.45 & ſeq. & conſ.199. n.21. Bonacoſ. Commun. crimin. p. 1. verbo Teſtis. fol.172. Cott in Memorab.verbo Paupertas pag.662. Rebuff.d.tract.n.387.cum ſeqq Maſcard.concl.1155. & concl. 1357. nu.37. Stephan. Gratian.Diſcept.Forenſ.cap.277.n.4. Farin. q. 57. n.1.cum ſeqq. & conſ.22. n.27. & deciſ.125. Aldouin.conſ 22.n.29.

73 *Phreneticus* non poteſt eſſe teſtis: Vide Maſcard. concl.228. nu.3. Farin.q 61.n.5.

74 *Procurator* in cauſa, in qua eſt procurator, teſtis eſſe non poteſt. Vide Grămar. deciſ.73. n.16. Hect. Æmil.de Teſtib.p.1.verbo Aduocatus n.4. Menoch.de Arbitr. lib.1. q. 73. n.5. Mench.frequent.cap.33.n.5. Maſcard.concl.1357. n.35. & concl. 1232. à n.1. Farin.q.60.nu.196. cum ſeqq.vbi n.214. Aſſerit quod procurator in cauſa proprietatis non prohibetur eſſe teſtis in cauſa poſſeſſionis.

75 *Prodigus* cui interdicta fuit bonorum adminiſtratio, teſtis eſſe non poteſt. Vide Maſcard. concl.1358. n.38. Farin.q.56 n.457.

76 *Proxeneta* teſtis eſſe non poteſt in negotio, in quo fuit mediator, gloſ.in cap.Si quis Epiſcopus verbo Mediator 1 q.5. Vide Tiraq. de Retract.in præfat.n.26. Gabri. titul. de Teſtib. concl.20 n.1. Magon Lucen. deciſ.95 n 14. Rebuff.d.tract.n.431. Kirchou.tom.1.Commun.Opin.lib. 4. tit.10.n 91 pag 521.& Viui. pag. 524. Maſcard. concl.1036. & concl. 1311 n 25. Mench.frequent. cap.33. Flamin.de Reſignat.lib.14.q.10.n.9. Bobadill in ſua Politica lib.5.cap.2. n 52. Bernard.Græuæ.ad Pract. Cameræ Imper.lib 1.concl.100.conſid. 3. Farin.q 60.à n.406.

77 *Seruus* non poteſt eſſe teſtis, dicam infra hoc lib tit 56.§ 3.

78 *Socer* pro genero, vel è contra, teſtis eſſe non poteſt: Vide gloſ.in l. Teſtius idoneus ff. de Teſtib. Menoch. conſ.22. n.3.& de Arbitr. caſu 348 nu.14. Maſcard. concl.1358. n 52. Surd.de Alim.tit.1.q.39.nu.vlt. Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 2. n.31. Rebuff.d.tract. nu.481. Farin.

q.54.

q. 54. nu. 11. D. Barboſ. in l Maritum n. 60. ff. Soluto matrim. Cabed. p. 2. Areſto 9. & iudicatum refert Melch. Phœb. deciſ. 91. à n. 1.

79 *Similem cauſam habens* eſt ſuſpectus. Vide Bonacoſ. Commun. crimin. p. 1. verbo Similitudo pag. 152. Maſcard de Probat. concl 1357. nu. 54. Bobad. in ſua Politica lib. 5. cap. 2. nu. 53. & repellitur à teſtimonio Rebuff. de Reprobat. teſtium n. 481. Cald. Pereira de Empt. cap. 21. n. 17. in fine.

80 *Socius* omnium bonorum in cauſa ſocij teſtis eſſe non poteſt. Vide Lanfranc. de Teſtib. n. 86. Crot. eod. tract. n. 170. Campeg. reg. 88. limit. 1. Menoch. de Arbitr. caſu 474. nu. 2. Amat. Rod. in Pract. cap. 9. num. 39. Maſcard. concl. 1312. & concl. 1357. n 8. Rebuff. d. tract. n. 494. cũ ſeqq. Farin. q. 60. n. 387. Idem ſi ſit ſocius alicuius rei particularis. Maſcard. vbi proxime. Farin q. 60 n. 388. vbi nu. 389. idem reſoluit in ſocio familiari. Et idem in ſocio criminis niſi veritas per alios probari non poſſit, vt per Amat. Roder. in Pract. cap 9. nu. 22. Morl. in emporio iuris p. 1. tit. 11. num. 79.

81 *Sollicitator* electus à principali non poteſt eſſe teſtis in eadem cauſa, in qua ſollicitauit. Vide Gabri. t. t. de Teſtib. concl. 12. n. 1. Menoch. de Arbitr. lib. 1. q. 63. num. 6. & conſ. 92. n. 86. & conſ. 199. n. 20. Menoch. frequent cap. 33. nu 7. Maſcard. concl. 1317 Hector. Æmil. in tract de Teſtib. p. 1. verbo Teſtis affectionem habens nu 18. fol. 107. latè Farin. q. 60. à n 244. cum multis ſeqq.

82 *Sodomita* non poteſt eſſe teſtis. Vide Nouell. reg. 216. n. 28. Maſcar. concl. 1313. n 6.

83 *Spurij* non ſunt teſtes integræ fidei, & omni exceptione maiores. Vide Bonacoſ. tom 1. Cõmun. Opin. lib 4. tit. 10. n. 282. cũ ſeqq. pag. 544. Rebuff. d tract. n. 500. cũ ſeqq Maſcard. concl. 1356. nu. 31. Farin. q. 56. n 399. cum ſeqq. vbi nu. 410. limitat in ſpurio bonæ vitæ, & famæ, vel nobili, & magnæ conditionis.

84 *Teſtis* qui tractat de ſe exonerando, nullam fidem facit. Vide Syluan. conſ. 51. n. 9. & conſ. 91. num. 22. Bart. in l. Deferre n. 2. ff. de Iure fiſci. Viui. tom. 1. Commun. Opin. lib 4. tit. 9. n. 106. pag. 491. Menoch. conſ. 23. nu. 24 Rot. Genuenſ. deciſ. 84. Bobadill. in ſua Politica lib. 5. cap. 2. num. 52 Farinac. p. 4. conſ. 60. n. 83.

85 Teſti non creditur, cum nimis animoſe deponit, & de illo, quod ſciri non poteſt Vide Menoch. conſ. 31. n. 27. & de Præſumpt. lib. 2. q. 55. n. 3. Maſcard. concl. 1365. n. 2. & cõcl. 1368. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 48. n. 33. Farin. q. 60 n. 35. Et de teſte iudicante vide Menoch. conſ. 31. num. 28. & conſ 45. nu. 25. & conſ. 114. num. 4. & conſ. 149 num. 21. & 22. Bonacoſ Commun. crimin. p. 1. verbo Teſtis fol. 171. in fine, & p. 2. eodem verbo fol. 81.

86 Teſtis qui dixit, quòd vellet quod pars pro qua teſtificatur obtineret, non eſt idoneus. Vide Menoch. conſ. 199. num. 48. Maſcard. concl 1356. n. 27.

87 Teſtis qui habet ſimilem cauſam, eſt ſuſpectus. Vide Hieron. de Monte de finibus regund. cap. 58. nu. 13. Bonacoſ. Commun. crim. p. 1. verbo Similitudo fol. 152. Maſcard. concl. 1357. num. 54. Bobadill. in ſua Politica lib. 5. cap. 2. n. 53.

88 Teſtis reſpondens vltra interrogata videtur ſuſpectus ex l. Quæ omnia §. 1. ff. de Procurat. Vide Pinel. in l. 2. Cod. de Reſcind. vend. p. 3. cap. vlt. n. 41.

89 *Tutor* non poteſt eſſe teſtis in cauſa pupilli pro pupillo. Paul. Montan.de Tutelis cap.31.n.8.cum ſequentibus.

90 *Vacillans* deponenda varia, & diuerſa punitur de falſo. Vide Farinac.q.65 n.57.

91 *Vario* teſti, & ſibiipſi contrario non eſt fides adhibenda, imò punitur de falſo, l.Qui falſo ff. de Teſtib. canonizata in cap.Qui falſo 4. q. 3. l.Eos ff.de falſis.Vide Clar.§.Falſum verſ.Teſtis. Menoch. de Præſumpt. lib.5.q.23.num.2.& 3. Farin. q.65. à n.56.& p.4.conſ.39.nu.9.cum ſeqq. nouiſsimè Aloyſ.Ricci.in Praxi Eccleſ.Neapol.deciſ.446.

92 *Venditor* in cauſa rei venditæ, teſtis eſſe non poteſt pro emptore. Vide gloſ. in l. Nullus verſ. An autem venditor ff.de Teſtib. Maſcard. concl.1357.n.11. Rebuff.d.tract.nu. 565. cum ſeqq. Farin.q 60. á n.325. quando illi tenetur de euictione, vt per Alexand. Trentaſinq. Vari. lib.2. titul. de Teſtibus reſolut.3. à num.1.

93 *Vitricus* in cauſa præuigni teſtem eſſe poſſe dicit iudicatum Melch.Phcæb.deciſ.91.n.4.

94 *Vſurarius* à teſtimonio arcetur. Vide Gemin. de Vſuris commento 4. in præfat. num. 4. Seraphin. de priuilegijs Iurament.priuil.33.n.46. Maſcard. concl. 1356. num.25. Rebuff.d.tract. num.587. Farin. q.60. num.77.

95 *Vxor* non poteſt eſſe teſtis in cauſa mariti. Vide Rebuff. d. tract. n.588.cum ſeqq.Farin.q.54.à n.210. Stephan.Gratian. Diſcept. Forenſ. cap.144.n.4.cum ſeqq.

96 Nota hos caſus, in quibus de iure communi teſtes reprobantur, attenta noſtra Ordinatione,non ita eſſe accipiendos,cum tantum teſtes illi repellantur, de quibus mentio fit infra tit.56.cæteri verò admittuntur vt in princip. eiuſdem tit. probauimus,qui ſi ſint de exceptis fides illis diminuitur, prout in terminis legis Caſtellæ reſoluit Amat. Roder. in Pract. de modo, & forma vidédi,ſeu examinandi proceſſum cap.9.n.41.

AD §. I.

In text.ibi (*as teſtemunhas que no ditto logar houuer de dar*) An teſtes actoris priùs debent examinari, quàm rei? Vide Bald. in l.Qui prior ff. de Iudi. Felin. in cap. Cum cauſam num. 1. de Re Iudic. Rot. Bonon.deciſ.32. num.10. Maſcatd. de Probat. concl.37.

AD §. II.

1 Nota effrenatum teſtium numerum à iudice cohibendum cap.Significauerunt, cap. Cum cauſam de teſtib. l.1. ff. eod. Vide Campeg. de Teſtib.reg.272. Menoch.de Arbitr. caſu 249.& conſ.367. n.39. Maſcar. concl.1077.n.1.& concl.1081.Farin. in Praxi crim.p.2.de oppoſit.contra examen teſtium q.80.à n.114.Amat. Roder.in Pract cap.7.n.21.

2 In text.ibi(*vinte teſtemunhas*)Romani tamen per ſtatutum lib.1.rub. de numero teſtium cap.73.in qualibet cauſa vltra teſtes ſeptem non poſſunt dare, de quo Farin.d.q.80. n.116 Hiſpani l.7. tit.6. lib.4. nouæ Recop in qualibet cauſa vltra triginta teſtes dare non poſſunt. Amat. Roder.d cap.7.n.21.Curi.Philip. p. 1.§.17.n.10.

AD §. III.

In text.ibi (*ſete teſtemunhas, & mays não*)Quid ſi adiungatur inquiſitio

ſitio teſtium alterius proceſſus? Dic quòd non debent numerari in illis ſeptem, cum talis probatio non dicatur fieri per teſtes, ſed per ſcripturam ex Hippol. conſ. 92. n. 12.

AD §. IIII.

In text. ibi *(que as houue de nouo)* De nouo enim emergentia, nouo indigent auxilio l. De ætate §. Auxilium ff. de interrogat. action.

AD §. V.

In text. ibi *(ſejão nenhũas)* Nec faciunt indicium ex Surd. deciſ. 153. num. 7.

AD §. VI.

1 Vide Gregor. l. 27. tit. 16. part. 3. Maſcard de Probat. in procem. q. 5. n. 57. Cabed. p. 1. deciſ. 15.

2 Quæſtio eſt controuerſa, in qua vidi intra tres menſes duas contrarias proferri ſententias: Vtrum ſcilicet iudex poſsit cogere teſtes alterius prouinciæ, vt veniant ad locum vbi ipſe eſt ad teſtificandum? Quod poſt iudicatum vidi Portucalenſi Senatu, anno Domini 1593. die verò 2. Maij in grauamine quodam Violentæ Dalmeida vxoris Aluari Pinheiro de Mouquim Barcellenſis territorij, contra Gaſparem Rebello Vimaranenſem: Iudic. D. D. Emmanuele Velho Freire, & Franciſco à Coſta de Vaſconcellos, ſcriba Didaco Moreira. Iterum iudicatum vidi eodem Senatu, die 17. Aprilis, anno Domini 1598. in grauamine quodam Eduardi de Mello, & fratris Stephani Ferreira è Ciuitate Portuenſi, contra D. Brites Pereira, & D. Hieronymam Ferreira eius filiam, ſcriba Antonio de Mendoça.

Senatus Portucal. indicauit.

3 Contrarium tamen, imo quòd iudex non poteſt teſtes alterius iuriſdictionis cogere, vt veniant coram ſe teſtimonium proferre, vidi in eodem Senatu aliquoties iudicari, prout etiam nouiſsimè iudicatum fuit anno Domini 1608. in grauamine quodam Balthazaris Delgado Daureu Portuenſis, contra Didacum à Fonſeca, Iud D. D. Emmanuele Leitoneo, & Amatore Ribeiro, & pro hac parte etiam iudicatum fuiſſe refert, Cabed. p. 1. deciſ. 15. num. 5. & videtur deduci ex doctrina Panorm. in cap. Conſtitutus num. 5. de Fideiuſſor. facit text. in l. Sed ſi quis ex ſignatoribus, iuncta gloſ. ff. quemadmodum teſtament. aper. gloſ. 1. in l. Si quando Cod. de Teſtibus. Deindè facit Ordin. in præſenti, quæ hoc tribuit expeditoribus Senatus, & caſus exceptus firmat regulam in contrarium l. Nam quod liquide ff. de penu leg. cap. 2. de coniugio lepros. & ſi idem voluiſſet in alijs iudicibus inferioribus expreſsiſſet iuxta text. in l. Vni. §. Sin autem ad deficientes Cod. Caducis tollend. cap. Ad audientiam o 2. de decimis. Vlterius facit quòd in regimine aulicorum Senatorum §. 86. cauetur regium diploma poſſe concedi, vt iudices extra ſuam prouinciam inquirere poſsint teſtes ad cauſam, de qua cognoſcunt, & hanc opinionem tenet nouiſsimè Stephan. Gratian. Diſceptat. Forenſ. cap. 169. num. 2. cum multis ſequentibus, vbi etiam aſſerit aliam opinionem eſſe ſequendam ſi adſit conſuetudo.

Supplic. Portucal. iudicauit.

4 In text. ibi *(venhão em peſſoa)* Nota teſtem regulariter teneri in figura iudicij, & viua voce non in ſcriptis teſtimonium perhibere per text.

Kk 2 in cap.

in cap.Hortamur 3 q.9. cap. Relatū 5.q.3. Vide Franc. Marc. Delphin. deciſ.378. nu.1. p.1. & deciſ.689. ad finem p.2. Soar.in Theſaur.ſentent. lit.T.num.165. Rutger. Ruland. de Commiſſar. p.2. lib.2. cap.15. Maſcard. in procem.q.5. num.11. Farin. q.80. n.27.

5 Dubitatum fuit, *ſe o Corregedor da Corte podia mandar vir a ella as teſtemunhas nos feitos que ſe proceſſaſſem diante delle? Determinouſe que ſy podia, & que tinha alçada para iſſo*, teſte Melchiore Phœbo tom.1. Areſto 30.

Senatus Supplic. ſtatuit.

6 In text.ibi(*para pagar as dittas deſpeſas*)Nota teſtes eſſe euocandos, & alimentandos ſumptibus producentis l Quoniam liberi Cod.de Teſtib. l.Eos Cod. de Appellat. cap.Si teſtes § Liberi verſ. Venturis 4. q.3. cap.Statutum § pen.de Reſcript. in 6. Vide Cacher.deciſ.49. nu.9. Nicol.de Leſcurt. de examine teſtium cap.16. nu.1. Azin in Praxi Florent. §.21. cap.5. caſu 2. Menoch. de Arbitrar.caſu 310.n.10. Rutger.Rulan. de Commiſſar.p.1.lib.3.cap.13. nu.3. Camill.Borrell.conſ.21.ſub num.16. Monter. à Cueua Aragon. deciſ.36. n.25. Surd.de Alim.tit.1.q 62. nu.1. nouiſsimè Aloyſ.Ricci in Praxi Eccleſ.Neapol.deciſ.441.

7 Debent petere moderatos, & non delicatos ſumptus,quales con ſueuerunt facere domi ſuæ. Vide Bellacomb.tom.2.Commun.Opin. lib 7. tit.13.nu.61. pag.257. Gregor. l.21.verbo Que coma titul.2. part.3. Rutg. Ruland. d. p.1.lib.3. cap. 13. à princ. Surd.de Alim.tit.4 q.25. ſub nu.3 Stephan. Gratian.Diſcept.Forenſ.cap.57.n.4 Lautiori vero menſa,& delicatiori cibo illuſtres, nobiles, & egregiæ perſonæ excipiendi, & tractandi ſunt, quàm humilioris conditionis homines, vt per Surd. tit.4.q.18.num.8.12.13.& 14. faciunt notata per Fului. Pacian. de Probat. lib.2.cap.26.á n.123.

8 Teſti nobili, & egregio equus, vel vectura ſuppeditanda eſt, ex Surd.tit.4.q.21.n.7. & 10. Stephan. Gratian. d. cap.57. à num.5. vbi id nominatim reſoluit in aduocato, & doctore, qui vltra conuentum honorarium expenſas victus, quando iterantur, ſecūdùm qualitatem perſonæ pro equo, & famulo habent. Ruſticus tamen,ſeu alia quælibet vilis perſona benevalens, pedeſter ire debet,& ſi ſumptus in equum,vel vecturam fecerit,ipſe ſoluat, atquè ita ſuæ conditionis exceſſum in faciendis ſumptibus ferat. Vide Surd. tit. 4. q.21. num.10. Rutg.Ruland.d.p. 1. lib.3.cap.13.n.10.

9 In text.ibi (*& mays o que de ſeus officios,& meſteres perderem*)Vide Cacheran. Pedam. deciſ. 46. Camill. Borrell.conſ.21. n. fin. quia ſi teſtes ſunt labores,vel artiſtæ, qui aliquid aliud lucrarentur,non ſolùm debent ei ſumptus, ſed etiam ſalarium erogari, Franc. March.Delphin.deciſ. 178. n.3.p.1.nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in Praxi Eccleſ. Neapol. deciſ.441. n.3. Et ſi contigerit teſtem in itinere morbo corripi ſumptus in curationem impendendos ſuppeditare habeat neceſſe,donec commodè, hoc eſt,ſine periculo ſanctitatis proprios lares inuiſere ægrotus poſset,auctoritate Bart. tradit Rutg.Ruland. p.2. lib.7.cap.12.num.4.vbi ſub num.17. verſ. Quod tamen, reſoluit producentem habere ſuppeditare expenſas pro reſtituendis abbatis aduerſus deprædandantes.

10 In text.ibi (*antes que as dittas teſtemunhas ſejão chamadas*) Ergò teſti, qui pro ferendo teſtimonio extra patriam

patriam ducitur, debet ſolui antequàm pedem de domo moueat, de quo vide Surd. tit. 4. q. 8. num. 3. & 9. Stephan. Gratian. d. cap. 57. num. 6. Et huiuſmodi expenſas auctoritate iudicis eſſe ſoluendas, & taxandas reſoluunt Bellacomb. tom. 2. Commun Opin. lib. 7. tit. 13. nu. 61. pag. 257. Rebuff. de Reprobat. teſtium num. 408. cum ſeq. Surd. tit. 4. quæſt. 21. num. 1.

AD §. VII.

Senes valetudinarij, & diù abfuturi ante litem conteſtatã vel motã, poſſunt examinari, actore petente.

1 Deſumitur ex cap. Quoniam frequenter, vt lite non conteſtata: Vide Viui. tom. 1. Commun. Opin. lib. 4. titul. 10. num. 340. verſ. Et eo magis pag. 555. vbi Bonacoſ. n. 343. Maſcard. de Probat. concl. 1367. n. 4. & concl. 683. num. 2. Menoch. de Præſumpt lib. 2. q. 54. num. 2. Farin. in Praxi crimin. p. 2. de oppoſitione contra examen teſtium q. 76. à num. 82.

2 Amplia primò, ad teſtes in locis peſtilentibus commorantes. Vide Rutger. Ruland in tract. de Commiſſar. p. 2. lib. 1. cap. 7 nu. 4. Ludou. Schrader. in tract. de feudis p. 9. ſect. 13 ſub n. 110. verſ. Et inter cæteras cauſas.

3 Amplia ſecundò, in muliere prægnante vicina partui. Vide Florian. in l. Inuiti ff. de teſtibus, Farinac. d. quæſt. 76. num. 91. Vide tamen Menoch. de arbitrat. caſu 60. num. 6.

4 In text. ibi (*que ſão muyto velhas*) Senes, qui dicantur in propoſito arbitrio iudicis relinquitur, quando tamen ſtant in ſeptuageſsimo anno, & vltra, non poteſt iudex arbitrari, eos non eſſe ſenes. Vide Menoch. caſu 59. à num. 1. & num. 4. verſ. Secunda opinio. Farinac. d. quæſt. 76. à numer. 83.

5 In text. ibi (*ou enfermas de grande enfermidade*) Infirmi, & valetudinarij dicuntur ex conſilio medicorum ex Roland. conſ. 22. nu. 20. ad finem lib. 3 Farin. d. q. 76. nu. 90. Menoch. caſu 60.

6 Nota quod ſi hi teſtes propter mortis, aut abſentiæ periculum recipiantur ante litis conſtationem, vel eam motam, & tẽpore moti iudicij viui, & præſentes ſint, tunc nõ probant, niſi denuò recipiantur. Vide Veſtri. in Pract. Rom. lib. 6. cap. 2. nu. 3. verſ. Qua in re. Lancelat. de Attent. cap. 12. limit. 38. nu. 4. Maſcard. concl. 1367. n. 10. refert, & ſequitur Farin. d. q. 76. n. 109.

7 Dubitatum fuit, *ſe ſe podia tomar depoimento* ad perpetuam rei memoriam, *allegando o R. que o A. era muyto velho, & doente. Determinouſe que ſe tomaſſe o dito depoimento, & que tinha lugar neſte caſo eſta Ordenação*, teſte Melchiore Phœbo Areſto 46.

8 In text. ibi (*ou eſtão auiadas para ſe partirem para fora do Regno*) Super diuturna abſentia ſtatur iuramento teſtis. Vide Veſtr. d. num. 3. verſ. In qua ſpecie. Roland. conſ. 23. nu. 20. ad finem lib. 3. Farin. d. quæſt. 76. num. 94.

9 In text. ibi (*ſendo, outro ſy, a parte contraria citada*) Vide Seraphin. de priuilegijs Iuram priuil. 30. num. 11. Veſtri. in Pract. lib. 6. cap. 2. rub. de Teſtibus num. 5. Farinac. d. quæſt. 76. num. 141. Amat. Roderi. in Pract. cap. 7. num 37. cum multis ſequentibus, nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit 44. de Citat. n. 166.

10 Citatio hæc debet eſſe perſonalis, nec ſufficit ad domum. Vide Azin. in Praxi Flor. §. 7. c. 5. limit. 29.

 Ludou.

Ludou. Schrader. tract. de Feudis p.9. ſect.13. nu.113. Maſcard. concl. 1366. nu.3. Farin.d.q.76. nu.142. ſi non ſit in longinquo Camil.Borrel. d.tit 44.n.168. Si tamen antequam comparere poſsit aduerſarius depeꝛiret, vel occultaretur veritas ob timorem mortis, vel abſentiæ, teſtium tunc examen abſquè citatione ſubſiſtit ex Anton.Gabri.tom.3. Commun.Opinion.tit.de Citat. concl.1. n.302.& 342. verſ. Declara. Schrad. d.n.113. verſ Eodem modo. Farin.d. q.76.n.147.& 164. nouiſsimè Camill.Borrell.d.tit.44 n.167.

AD §. VIII.

Ex parte reſpoſſunt teſtes examinari, non ſolũ ſenes, & valetudinarii, ſed cæteri omnes.

Deſumitur ex cap. Significauit 41. de teſtib. Vide Myſing. cent.4. obſeruat. 71. verſ. Primum enim. Gail.lib.1.obſeruat.92.nu.8. Schrad. in tract.Feudali p.9. ſect.13. nu.110. Farin.in Praxi crim.p.2. de oppoſit. contra examen teſtium q.76. n.65.

AD §. IX.

Vide Gabri. tom.3. Commun. Opin. tit. de Citat concl.1. n.302. & nu.342. verſ.Declara. Gail.lib.1.obſeruat.94. verſ.Dicendum breuiter. Farin.de oppoſit.contra examen teſtium q.76.n.164.

AD §. XI.

Teſtis ad perhiben dum teſti monium cogi poteſt

1 Deſumitur ex l.1.ff. de Teſtib. & l.Si quando Cod. eod.tit. & ex cap. 1.& 2 de teſtib. cogendis. Concordant apud Hiſpanos l.23. titul. 16. part 3.& l.6 tit.6.lib 4. nouæ Recopil. Vide Menoch.de Arbitrar.caſu 487. Rebuff. de Reprobat. teſtium nu.69. Cacheran. Pedam. deciſ.46. Surd.deciſ.190. n.3. Soar.de Paz in Pract.tom.1.p.1. temp.8. nu.16. Fr. Ludou. Miranda de Ordine Iudic. q.24. art.1. concl.3. Farin. in Praxi crim.p.2. de oppoſit.contra examẽ teſtium q.78. à num.1.cum ſeqq.& à num.57.

2 Limita primò, in ſenibus, quos ad teſtificandum non poſſe cogi probat text.in l. Inuiti ff. de Teſtib. Farin.d.q.78. n.59. quod ſublimitat quod non poſſunt cogi venire, ſed debet mittere ad domos illorum.

3 Limita ſecũdò, in muliere grauida, quæ non cogitur inuita ferre teſtimonium perſonaliter in iudicio. Vide Franc. Marc. p.2. deciſ.182. Bajard.ad Clar q.64. n.75. Farin. d. q.78 n.97. Cardoſ. in Praxi iudicũ verbo Mulier n.30. Sed debet iudex mittere ad domum illius pro teſtimonio ferendo.

4 Limita tertiò, in abſentibus cauſa Reip. ex d.l.Inuiti. Vide Campeg. de Teſtib. reg.160. Farin. d. q. 78. n 68. vbi n.69. quod in alijs abſentibus ex propria cauſa, an poſsint cogi venire, vel ad eos mittendum ſit?

5 Limita quartò, in vxore, quæ nõ poteſt cogi ad teſtificandum contra virum, & è contra. Vide Gom.tom.3. cap.12.n.24. verſ.Quod eſt verum. Farin.d.q.78.n.88.

6 Limita quinto, in vitrico, qui non poteſt cogi dicere teſtimoniũ contra priuignum, & è contra, per text. in l. Lege Iulia ff.de Teſtib. Vide Farin.d.q.78.n.82.

7 Limita ſextò, in ſocero, & ſocru, qui non poſſunt cogi ferre teſtimonium contra ſuum generum, & nurum, & è contra, per text.in d.l.Lege Iulia ibi aduerſus ſocerum, generum &c. Vide Gom.d.cap.12.n.24. verſ. Quod eſt verum. Farin.d.q.78.nu. 85. Cabed.p.2.Areſto 9.

8 Limita ſeptimò, in teſte fratre, vel

vel ſobrino, vel ſobrina, natiſuè ex ſobrino, vel ſobrina. Vide Farin. d. q. 78. num. 83.

9 Limita octauò, in libertis, qui cogi non poſſunt ad ferendum teſtimonium contra patronum, & è contra, per text. in d. l. Lege Iulia in fine. Vide Farin. d. q. 78. n. 89.

10 In text. ibi (*o julgador as conſtrangerá*) Vſquè ed bonorum confiſcationem ſecundùm Bald. in cap. 2. de Teſtib. cog. Iaſ. in l. 1. §. 1. ff. Si quis ius dicenti non obtemp. n. 15. Vide tamen Clar. lib. 5 §. fin. q. 31. n. 6. Et qui negauit veritatem in teſtimonio, tenetur reſtituere damnum parti læſæ vt per Sayr. in Claui Reg. lib. 10. tract. 2. cap. 15. & lib 12. cap 20. nu. 14. cum ſeqq. P. Leſsi. de Iuſtit. lib. 2. cap. 30. dub. 7.

11 Nota quòd lapſo termino, non eſt danda alia dilatio, etiam quando teſtes nolunt venire, niſi pars inſtet coram iudice, vt cogerentur comparere mulcta indicta, & captis pignoribus. Vide Maſcard. de Probat. concl. 1142. num. vlt. Pinell. in Auth. Niſi pag. 645. Gutier. Pract. lib. 1. q. 55. n. 2. & lib. 3. q. 34. num. 24. & 30. Menoch. conſ. 380. n. 30. & 31. Flam. de Reſignat. lib. 11. q. 13. n. 20. Surd. deciſ. 189. n 30. & conſ. 8. n. 23.

12 In text. ibi (*& forem de noſſa juriſdição*) Ergò iudex ſecularis non poteſt cogere clericum, & perſonas Eccleſiaſticas ad teſtificandum. Vide Rebuff. in tract. in quibus caſibus iudex ſecularis n. 28. remiſsiuè Cabed. p. 1. deciſ. 79. n. vlt.

AD §. XII & vlt.

Productẽs teſtẽ m approbat eius perſonam.

1 Vide Soar. de Paz in Pract. tom. 1. p. 1 temp. 9 nu. 26. Frat. Ludou. Miranda de Ordine Iudic. q. 24. art. 7. Menoch. de Præſumpt. lib. 2. q. 45. nu. 3. & conſ. 60. num. 17. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 151. n. 23. cum ſeqq.

2 Inſtrumentum producens, vel illo vtens cenſetur approbare contenta in eo. Vide Marant. de Ordine Iudic. p. 6. actu 10. num. 53. Burg. conſ. 3. n. 9. Azeued. l. 3. num 14. cum ſeq. titul. 5. lib. 4. nouæ Recopil Menoch. d. q 45. & conſ. 332. n. 29. Maſcard. de Probat. concl. 368. nu 9. & concl. 915. Surd. deciſ. 199. num. 6. & deciſ. 229 n. 6. & deciſ. 267. Deinde videtur approbare notarium, qui illud ſcripſit vt per Azeued. l. 1. nu. 51. cum ſeqq. tit. 8. lib. 4. nouæ Recopil. Maſcard. concl. 1235. n. 16.

Ad tit. 56. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 42. §. 11.

Que peſſoas não podem ſer teſtemunhas.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

Edictum de teſtibus eſt prohibitorium.

1 IN text. ibi (*Todo o homem pode ſer géralmente teſtemunha, &c.*) Nota quod edictum de teſtibus eſt prohibitorium in l. 1. ff. de teſtibus: Vide Nell. de Teſtib n. 1. Crot. eod. tract. p 3. poſt nu. 101. Lanfranc. de Oriano n. 55. & 56. Maſcard. de Probat. concl. 1356. nu. 1. Menoch. conſ. 231. n 6. Hect Æmil. in tract. de Teſtibus in rub. teſtis locus generalis n. 10. fol. mihi 8. Rebuff. de Reprob. teſtium nu. 7. Farin. in Praxi criminſ. tit de oppoſit. contra perſonas teſtium q. 53. num. 1 Amat. Roder. in Pract. de modo, & forma videndi, ſeu examinandi proceſſum cap 9. n. 24. Curi. Philip p 1. §. 17. n. 13. Vnde extra caſus exceptos in hoc titul. non debet fieri extenſio ad alios, iuxta reſoluta per D. Barboſ. in l. 1. p. 1. n. 61.

n.61. ff. Soluto matrim. Et ita iudicatum vidi, Portucalenſi Senatu, anno Domini 1593. in quadam cauſa D. Brites Pereira, & D. Hieronymæ Ferreira eius filiæ, contra Eduardum de Mello Portuenſem, coram iudice actionum nouarum.

Senatus Supplicat. iudicauit.

AD §. I.

Parentes non poſſunt eſſe teſtes in cauſis filiorum.

1 Deſumitur ex l. Parentes Cod. de teſtib. Concordat apud Hiſpanos l.14. tit.16. part.3. Vide Nell. in tract. de teſtib. n.7. Nepos de Monte Albano nu.12. Maſcard. de Probat. concl 1148. & concl.1357. n.43. Farin in Praxi crimin. p.2. de oppoſitione contra perſonas teſtium q. 54. n.145. cum multis ſeqq. Morl. in emporio iuris p.1. titul.11. in prælud. n.40. Fr. Ludou. Miranda de Ordine Iudic. q.22. art.4. concl.2. Farin. conſ.29. n.4. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Teſtis nu.9. Amat. Roderi. in Practica de modo, & forma videndi, ſeu examinandi proceſſum cap.7. nu.47. Curi. Philip. p.1. §.17. n 15. in fine.

2 Amplia primò, vt nec pater poſſit eſſe teſtis pro extraneo, in cauſa, in qua filius eſt procurator. Vide Gabri. tit. de Teſtib. concl.17. nu.3. Maſcard. concl.1148. num.11. Farin. d. q.54. n.149.

3 Amplia ſecundò, in priuilegio, & vitrico per text. in l. Lege Iulia ff. de Teſtibus reſoluit Farin. d. q.54. num.169.

4 Amplia tertiò, in filio adoptiuo ſi ſit in poteſtate patris. Vide Hect. Æmil. in tract. de Teſtib. p.1. verbo Adoptans num.1. fol. 48. Maſcard. concl 1148. n.18. Farin. d. q 54. n.160.

5 Amplia quartò, in filio emancipato. Vide Campeg. de Teſtibus reg.2. verſ. Secundo quando. Gabri. d. concl.17 nu.7. Maſcard. concluſ. 1148. n.5 Farin. d. q.54. n.154.

6 Amplia quintò, in filijs legitimis, naturalibus, ſpurijs, atquè inceſtuoſis. Vide Maſcard. concl.1148. n.8. P. Molin. de Iuſtit. tract.2. diſp. 170. verſ. In reliquis, Farin. d. q.54. á num.157.

7 Amplia ſextò, in filio ſpirituali, qui licet poſsit eſſe teſtis in cauſis patris ſpiritualis, non tamen eſt integræ fidei, nec omni exceptione maior. Vide Crot. de Teſtibus n.101. Soar. recept. lit. T. n 114. Tiraq. in l. Si vnquam verbo Suſceperit nu.38. Menoch. de Arſtirr. caſu 100. nu.1. & 2. Maſcard. concl.310. nu.3. & 4. & concl 332. nu.1. cum ſeqq. & concl. 1357. n 50. Cardoſ. in Praxi iudicū verbo Teſtis nu.24. Farin. d. q. 54. nu.198. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap.100. num.19. cum ſeqq. plures Doctores refert Cened. ad Decretum collect.38. n.1. nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in Praxi Eccleſ. Neap. deciſ.376. n.5.

8 Limita primò, in crimine læſæ maieſtatis, in quo admittitur teſtimonium parentum contra filios, & è contra. Vide Maſcard. concl.461. n.9. & concl.857. n.20. & 23. Farin. q.54. n 173.

9 Limita ſecundò, in crimine hæreſis. Vide Simanch. de Catholicis inſtit cap.64. nu.47. Farin. d. q.54. n.174. Maſcard concl.857. num.18. cum ſeqq. Fr. Ludou. Miranda de Ordine Iudic q.22. art.4. concl.2.

10 Limita tertiò, in cauſa matrimoniali, in qua parentum teſtimonium recipi ad fauorem filiorum probat text. in cap. Videtur, & ibi gloſ. verbo Coniungendo in fine, qui matrim. accuſare poſſunt. Vide Crot de Teſtibus num.105. Albert. eod. tract. p.1. in princip. á num. 3.

Maſcar.

Maſcard. concl. 109. in princip. & concl. 1148. n. 23. Farin. d. q. 54. n. 191. Cardoſo verbo Pater n. 40. & verbo Teſtis nu. 9. Amat. Roder. in Pract. cap. 7. n. 47.

11 Limita quartò, in caſu religionis, veluti quando filius ingreſſus eſt religione, & dubitatur, an habuerit animum profitendi: Nam ſuper hoc pater admittitur in teſtem. cap. Sicut 2. q. 3. cap. Præſens 20. q. 3. Vide Menoch. de Arbitr. caſu 102. nu. 11. Maſcard. concl. 1148. n. 15. Farin. d. q. 54. n. 185.

12 Limita quintò, in cauſa ſtatus. Vide Gabri. tit. de Teſtib. concl. 17. n. 13. Maſcard. concl. 1148. num. 30. Farin. d. q. 54. n. 186.

13 Limita ſextò, de conſenſu patris tacito, vel expreſſo reſoluit Farinac. d. q. 54. nu. 189. Cald. Pereira de extinct. emphyt. cap. 17. num. 10. verſ. Infero quinto. Maſcard. concl. 342. n. 25. & concl. 1148. n. 17. Menoch. conſ. 342. n. 25.

14 Limita ſeptimò, in teſtibus inſtrumentarijs, eſt enim filius idoneus teſtis, in inſtrumento celebrato, inter patrem, & alium extraneum. Vide Hippol. in l. 1. §. Ad quæſtionem num. 27. ff. de quæſt. Duen. reg 384. verſ. Limita 2. Menoch. de Arbitr. caſu 105. n. 6. Maſcard. concl. 408. n. 17. & concl. 533. nu. 29. & concl. 1036. nu. 21. & concl. 1148. n. 25. & concl. 1360. nu. 3. Rebuff. de Reprobat. teſtium nu. 381. Farin. d. q. 54. n. 187.

15 Limita octauò, quando lis eſt inter duos filios, quia tunc pater eſt idoneus teſtis, propter parem affectionem. Vide Gom. tom. 3. cap. 12. n. 14. col. 4. Menoch de Arbitr. caſu 106. n. 9. & caſu 152. n. 8. & conſ. 45. n. 27. Maſcard. concl. 408. nu 21. & concl. 533. n. 36. & concl. 1148. n. 29. Farin. d. q. 54. nu. 205. Idem de filio teſtificando inter patrem, & matrē reſoluit Viui. tom. 1. Commun Opinion lib. 4. tit. 10. nu. 273. verſ. Vnde filius pag. 543.

16 Limita nonò, in teſtamento filij, militis teſtantis, de caſtrenſi peculio, in quo patrem poſſe in teſtem adhiberi probat text. in l. Qui teſtamento §. Per contrarium ff. de Teſtam. Vide Maſcard. concl. 1148. nu. 20. Farin. d. q. 54. n. 195.

17 In text. ibi (*quando for a queſtão ſobre ſua idade*) Vide Menoch. lib. 2. de Præſumpt q. 51. nu. 11. cum ſeqq. Stort. de in integ. reſtit. p. 1. q. 37. art. 5 n. 57. Maſcard. concl. 668. à n. 7. & concl. 1148. n. 14. Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Minoribus n. 13. Gutier. alleg. 11. nu. 10. Morl. in emporio iuris p. 1. tit. 11. in prælud. n. 80. verſ. Vltimo Farin. d q. 54. nu. 177. Cardoſo in Praxi iudic. verbo Teſtis n. 10. Et ætas filiorum per librum parentis ſufficienter probatur: Vide Caualcan. de Tutore, & curat. n. 296. Menoch. conſ. 33. n. 34. Morl. d p. 1. tit 5. in prælud. num. 24. Farinac. de Delictis 7. p. in fragmentis crimin. n. 168. cum ſeqq. litera A. *In probatione ætatis filiorū parentes admittuntur.*

18 In text. ibi (*& bem aſſi o auò*) Vide Crot. de Teſtib. p. 4. nu. 110. verſ. Et parentes intelligo: Campeg. eod. tract. reg. 1. verſ. Quod habet locum. Maſcard. concl. 1148. n. 3. Farin. d. q. 54. n. 148.

19 Quæſtio eſt, an ſocer poſſit eſſe teſtis pro genero, & è contra? Vide Menoch. de Arbitr. caſu 348. nu. 14. & conſ. 22. nu. 3. Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 2. n. 31. Maſcard. concl. 1318. n. 52. Surd. de Alimet tit. 1. q. 39 n. fin. Farin. q. 54. num. 11. Dom. Chriſtophor. de Paz in ſcholijs ad leges ſtyli l. 245. à nu. 1. D. Barboſ. in l. Maritum nu. 60. ff. Soluto matrim.

faciunt

Digitized by Google

faciunt quæ Sanch. de Matrim. lib. 4. diſp. 6. n. 26. Verior ſententia eſt non poſſe teſtificari, quia bona in hoc Regno communicantur inter maritum, & vxorem, & licet maritus agat, vel cōueniatur, eſt tamen vxor pro dimidia particeps lucri, vel damni, & ita iudicatum refert Cabed. p. 2. Areſto. 9.

AD §. II

Deſumitur ex gloſ. vlt. verſ. Sed de fratre quæro in l. Parentes Cod. de Teſtibus: Vide Crot. de Teſtibus num 117. Nell. eod. tract. num. 8. Campeg. reg. 5. in princip. Tiraq. de pœnis cap. 22. n. 45. Menoch. de Arbitrar. caſu 104. Pinel in l. 1. in princ. num. 16. Cod. de Bonis mat. Vezin. tom. 1. Commun. Opinion. lib. 4. tit. 10. num. 235 pag. 535. Rebuff. de Reprobat. teſtium nu. 218. Maſcard. de Probat. concl. 811. Farin. in Praxi crimin. p. 2. titul. de Oppoſit. contra perſonas teſtium q 54. num. 85. cum ſeqq. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Teſtis num. 23.

Frater pro fratre nō poteſt eſſe teſtis.

AD §. III.

1 Deſumitur ex l. Qui teſtamento §. Seruus ff. Qui teſtam. facere poſſunt l. Quoniam liberi Cod. de Teſtib §. Sed neque Inſtit. de teſtam. cap. Fotus in fine de verbor. ſignific. Concordat apud Hiſpanos l. 13. tit. 16. p. 3. Vide Nep. de Monte Albano de Teſtib. n. 70. Nel. nu. 23. Farin. in Praxi crimin. q. 55. á nu. 165. Maſcard de Probat concl. 1358. à n. 14. vbi n. 43. de liberto.

Serui non poſſunt eſſe teſtes.

2 Limita primò, non procedere in eo ſeruo, qui communi opinione reputabatur pro libero. Vide Campeg. de Teſtib. reg. 11 limit. 5. Maſc. concl. 1358. n. 17. Farin d. q. 55. n. 169.

3 Limita ſecundò vbi veritas aliter haberi non poteſt. Vide Maſcat. concl. 1358. num. 18. Farin. d. q. 55. n. 172.

4 Limita tertiò, in exceptis criminibus. Vide Nell. de Teſtib. cap. 23. verſ. Et niſi in criminibus exceptis. Maſcard. concl. 1358. nu. 19. Farin. d. q. 55. n. 173. vbi n. 175. etiam limitat in ſeruo, qui actu eſt liber, & potentia ſeruus, & n. 178. in ſeruo facto libero, qui poteſt teſtificari de his, quæ antea vidit ſeruitute.

AD §. IIII.

Deſumitur ex cap. Iudæi de Teſtibus. Vide Crot. de Teſtibus nu. 136. Nep. de Monte Albano eod. tract. n. 100. Don. à Fin. tom. 1. Communium Opinion. lib. 4. tit. 10. n. 74. vbi Viui nu. 134. pag. 525. cum ſeq. Perez l. 7. gloſ. *En todos los pleitos*, & l. 32. gloſ. Teſtimonio tit. 3. lib. 8. Ordin. Seraphin. de Priuilegijs Iuram. priuil. 123. n 4. Rebuff. de Reprobat. teſtium n. 265 Maſcard. de Probat. concl. 944. & concl. 1356. nu. 41. Farin. in Praxi crimin. p. 2. de oppoſit. contra perſonas teſtium q. 56. à nu. 205. Surd. conſ. 19. nu. 15. & 17. Cened ad Decretal. collect. 85.

Iudæus, vel maurus non poteſt eſſe teſtis in cauſis Chriſtianorum.

AD §. V.

Vide Maſcard. de Probat. concl. 818. à n. 1. & concl. 1358. n. 23. Tiraq. de pœnis temper. cauſa 3. á n. 2. Rebuff. de Reprobat. teſtium nu. 222. Farin. in Praxi crimin. p. 2. tit. de oppoſit. contra perſonas teſtium q. 61. à n. 1. vbi n. 13. limita quando furioſus tempore ſanæ mentis deponit de his, quæ vidit tempore furoris.

Furioſi, & mente capti teſtes eſſe non poſſunt.

AD

AD §. VI.

Minor 14 annorum non poteſt eſſe teſtis. Deſumitur ex l. 3. § Lege Iulia ff. de Teſtibus. Vide Crot. de Teſtibus p. 3. n. 7. Nep. de Mõte Albano eod. tract. nu. 51. & 52. Campeg. reg. 112. Nell. n. 21. Clar. §. fin. q. 24. verſ. Vidi quandoquè, Maſcard. de Probat. concl. 1246. Farin. in Praxi crimin. p. 2. de oppoſit. contra perſonas teſtium q. 58. n. 1. cum ſeqq. & conſ. 22. n. 26. & conſ. 29. nu. 1. cum ſeqq. vbi limitat. Curi. Philip. p. 1 §. 17. n. 12.

AD §. VII.

Inimicus capitalis non poteſt eſſe teſtis. 1 Deſumitur ex l. 3. ff. de Teſtibus, Auth. Si teſtis productus l. Si quis teſtib. Cod. eodem, §. Si vero quis dicat in Auth. de Teſtib. collat. 7. cap. Repellantur, cap. Cum oporteat de Accuſar. Vide Campeg. reg. 23. in princ. Nell. n. 3. in princ. Gom. tom. 3. cap. 2. n. 14. Clar §. fin. q. 24. verſ. Item quæro, Viui. tom. 1. Commun. Opin. lib. 4. tit. 10. nu. 137. pag. 527. Menoch. de Arbitr. caſu 110. n. 1. Rebuff. de Reprobat. teſtium nu. 238. Maſcard. de Probat. concl. 899. n. 1. Surd. conſ. 371. n. 15. Morl. in emporio iuris p. 1. tit. 11. in prælud. nu. 42. latè Farin. in Praxi crimin. p. 2. de oppoſitione contra perſonas teſtiũ q. 53. nu. 3. cum multis ſeqq. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Inimicitia n. 5. & verbo Teſtis n. 14. Fr. Paulin. Berti Lucenſ. in Praxi crimin. Regularium tit. 11. cap. 11. nu. 4. Amat. Roder. in Pract. cap. 7. n. 52.

2 Amplia primò, in criminibus exceptis, veluti hæreſis, læſæ maieſt. aut ſimilibus. Vide Viui. d. num. 137. verſ. Ampliatur, Clar. d. q. 24. verſ. Item quæro, Anton. Gom. tom. 3. cap. 12. n. 14. verſ. Et in tantum, Menoch. de Arbitr. lib. 1. q. 28. n. 2. & ſeq. Maſc. concl. 857. n. 40. Farin d. q. 53. n. 5 Fr. Emman. q. Regul. tom. 2. q. 15. art. 2. P. Martin. Delri. Diſquiſ. Magic. lib. 5. q. 2. pag. 439. Fr. Paulin. Berti Lucenſ. d. nu. 6. cap. 10. nu. 40. Maſcard concl. 462. n. 31.

3 Amplia ſecundò, in ſuſpecto de inimicitia capitali. Vide Felin. in cap Cum I. & A. nu. 7. de re iudic. Grammat. deciſ. 33. à nu. 7. Hippol. conſ. 15. n. 7. & conſ. 20. n. 40. & conſ. 31. num 15 18. & 19. Ozaſc. conſ. 66. n. 12. & 26. Maſcard. de Probation. concl. 899. nu. 3. & concl. 1046 nu. 5. Farin. d. q. 53. n. 24.

4 Amplia tertiò, in inimico patris, qui dicitur etiam inimicus filij etiam patre mortuo. Vide Petr. Caballin. in tract. de omni genere homicidij n. 496 Stephan. Gratiam. Marchiæ deciſ. 133. n. 21.

5 Limita primò, in inimico vtriuſque patris. Vide Anton. Gom. tom. 3. cap. 12. n. 14. col. 4. & n. 22. Maſc. concl. 1046. n. 27. Farin. d. q. 53. nu. 66. Curi. Philip. p. 1. §. 17. n. 15.

6 Limita ſecundò, in inimico reconſiliato, & cum quo eſt ſequuta pax. Vide Tiraq. ceſſante cauſa p. 2. limit. 16. nu. 7. Maſcard. concl. 899. n. 10. & concl. 1046 n. 21. Surd. conſ. 371. nu. 17. Fr. Paulin. Berti Lucenſ. d. cap. 11 nu. 9. Azeued. l. 2. n. 53. tit. 8. lib. 4 nouæ Recop. Farin. d. q. 53. n. 58. vbi n. 59. ſublimitat in reconſiliato de recenti.

7 In text. ibi (*& declaramos ſer inimigo capital, &c.*) Inimicitiæ capitales, quæ dicantur? Vide Bart in l. 3. §. vlt. ff. de adim. leg. & in l. Licet vbi gloſ. verbo Capitales ff. de Arbitr. Abb vbi gloſ. Magiſtra verbo Inimicitias in cap. Per tuas 32. de Simonia, Menoch de Arbitr. caſu 239. n. 8. & 11. Card Manti. de coniect. vlt. volunt.

volunt.lib.12.tit.5.n 14. Fr.Emman. Roder.quæſt.Regul.tom.2.q.15. art. 3. Flamin.de Reſignat.lib.5 q.3. nu. 258. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Inimicitia á nu.1.& verbo Teſtis n.15. Menoch.de Præſumpt.lib.5.q. 37. n.26. cum ſeqq. Farin. in Praxi crimin.q 49.n 1.cum ſeqq.

8 In text.ibi (*de todos ſeus bẽes, ou à mayor parte delles*) Vide Viui. tom.1. Commun.Opin.lib.4. tit.10 nu.137. verſ. Et ſic ſecundùm omnes pag. 528. Menoch.caſu 239. nu.11. & de Præſumpt.lib. 5.q.42.n.5. Maſcard. concl.898.n.7. Tiber.Decian.tract. crimin.lib.3 cap.25.nu.56.& 57. p.1. Cald.Pereira d.q.7.nu.22. Farin.d. q.49.à n.1.

Ex lite, & accuſatione criminali, oritur inimicitia capitalis. 9 In text.ibi (*ou tem feito crime*) Vide Hippol.conſ.8.n.7.& in l.1.n.56. verſ Item dicuntur capitales inimici,& n.57.ff.de quæſt. Lanfranc. in repet cap Quoniam contra de Probat.verbo Teſtium depoſitiones n. 50. Menoch.lib.1. de Præſumpt. q. 43. n.4 Maſcard.concl.898 nu.1 & 16. & concl. 899. Decian. in tract. crimin.lib.3.cap.25.n.43.cum ſeqq. p.1. Farin d.q.49.nu.24.cum multis ſeqq. Cald.Pereira d. q 7. num.21. Stephan.Gratian. March. deciſ.133. num.21.

10 Item contrahitur inimicitia capitalis ſi moueatur quæſtio ſtatus. Vide Hippol.conſ.3.n.11.Burg.conſ. 22.n.11. Maſcard. concl.898. nu.6. Menoch. de Præſumpt. lib.5. q.42. n.2. Farin.d.q.49.n.23.Fr.Emman. d.q.15.art.3.verſ.7.

Ex verbis & iniuria perſonali, oritur inimicitia. 11 In text.ibi (*injuria*) Vide Viui.d. n.137. verſ.Imo inimicitia pag.528. Hippol.in l.1.§.Præterea n 57. verſ. Item oritur etiam capitalis inimicitia ex verbis iniuriosis ff. de quæſt. Maſcard.concl.898.num.24. & 41. Menoch. d.q.42. num.17. Decian. d.cap.25.num.52. Farin. d.q.49. à n.38.

AD §. IX.

1 Deſumitur ex l.3.§.Lege Iulia ff. de Teſtib.& ex cap.Si teſtes omnes §.Lege Iulia vbi gloſ. verbo In vinculis 4. q 2. Vide Campeg. de Teſtib. reg 130.in princip.Gom.tom.3. cap.12.num.18.in fine. Maſcard. de Probat.concl.268.& concl.1356. nu. 34. Rebuff. de Reprobat. teſtium n.62. latè Farin. in Praxi crim. p.2. de oppoſit.contra perſonas teſtium q.56.à n.180.& p.4.conſ.39.n.5. *Carceratus non poteſt eſſe teſtis.*

2 In text.ibi(*mas ſendo preſo por feito ciuel,&c.*) Vide Maſcard.d.concl. 268. nu. 4. Farin. d.q.56. num.181. cum ſeq.

Ad tit.57.Ordin.Regiæ. *In antiq. tit.43.*

Que as partes não fallem com as teſtemunhas, depoys que forem nomeadas.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 IN text.ibi(*per ſi,nem per outrem*) Si aduocatus clám loquutus fuit teſtibus,& teſtis hoc confitetur in dicto ſuo,præſumitur,ab ipſo aduocato ſubornatus,& aduocatus notatur infamia ex , Ioann. Baptiſt. Ferret.tom 1 conſ.55.n.11. quem refert Bonacoſ.Commun.crimin.p.2. verbo Teſtis pag.79.verſo. Secùs ſi ab aduocato inſtruatur, in his tantùm, quæ iuris ſunt, vel in ratione reddenda ex Maſcard. de Probat concl.1358.n.4.

2 In text.ibi (*de parte,& sò*) Ergò hæc Ordinatio non procedit, ſi publicè alloquutus ſit,vel det pecuniam iuxta reſoluta per Menoch. de

Arbitrar.caſu 244.num.6.

3 In text.ibi (*per juramento das meſmas teſtemunhas*) Vide Bald.in cap.1. Si de inueſt.inter dominum,& vaſſalum lis oriatur in vſibus feudorum n.7. Hippol.ſing 112. Felin. in cap. Licet cauſam de Probat.n.30. Aduerte pactum,quod de damnis,& intereſſe ſtetur iuramento damnum paſsi,validũ eſſe in declaranda quantitate intereſſe ſi non tractaretur de ſumma conſiderabili , ſiue magna, vt per Chriſt. Robuſter. nouiſſ. Roman.deciſ.467.n.2.p.1.vol.1.Caual. Fiuiz.deciſ.2.n.31.p.2. Surd.Mantu. deciſ.259.n.7. Thomin.Lipſenſ.deciſ.37.n.8.& 9. Maſtrillo Siciliæ deciſ.60.nu.1.nouiſsimè Camill.Borr. in Sum.deciſ.tit.60.de Iura à n.394.

4 In text.ibi(*calem a verdade*)Secùs ſi admoniti de veritate dicenda ex Maſcar.d.concl.1358. nu.4.& 5. Et non dicitur ſubornatus ille teſtis,cui data eſt pecunia,vt veritatem dicat, Mart.deciſ.117. nouiſſ. Aloyſ.Ricci. in Praxi.Eccle.Neap.deciſ.445.n.4.

5 In text.ibi(*do que diſſer teſtemunho falſo*)Infra lib.5.tit.54.§.1.

Ad tit.58.Ordin.Regiæ.

In antiq. tit.44. De repulſis teſtiũ.

Das contradictas, & reprouas.

1 DE repulſis teſtium agit nouiſſimè Mẽdez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſit lib.3.cap.13. Fr.Ludou. Miranda de Ordine iud. q.26.art.1. Amat.Roder.in Pract de modo,& forma videndi, ſeu examinandi proceſſum cap.9. de repulſis contra dicta teſtium, Menoch.lib.1. de Arbitr. q.32. Marant.de Ordine iudic.tit.de Teſtium repulſa.

2 Repulſæ teſtium ſunt defenſiones:Vide Lap.alleg.82.n.9. Auend. reſp.21.n.3.verſ Iſtud tamen in fine, Amat.Roder.d.cap.9.n.21.

3 In ſummarijs cauſis cõtra teſtes non admittitur reprobatio, de quo vide Cou.Pract.cap.17.n.4. verſ.7. Capic.deciſ.55.Afflict.deciſ.351.n.2. cũ ſeqq. Menoch. remed.vlt. retin. n 41.Rebuff.de Reprob.teſtium n.6. Ama Rod.d.c.9.n.21.vbi n.19.& 20. quod repulſæ in perſonas teſtiũ,nõ admittũtur in crimine hæreſis, & in crimine læſæ maieſtatis,& ſimoniæ.

4 An minor reſtituatur in cauſa repulſæ ad obijcienda crimina,& vitia aduerſus teſtes?Negatiuam partẽ ſequuntur, Cou.Pract.cap.26.nu.4. verſ.3. Afflict. deciſ.390. nu.3. & 6. Vincen.de Franc deciſ.421.Rebuff. de Reprobat teſtium n.15. verſ.Tertio, Palat.in Repet.cap §.26. nu.13. Perez l.1 gloſ.Tachar.tit.4.lib.3.Ordin.Soar.de Paz in Pract.p.1. temp. 9. n.8. Amat.Roder.d.cap.9.nu.18. Affirmatiuã tamen opinionẽ quando dicta repulſa non recepta,& probara minor ſuã perderet cauſam tenent Boer.deciſ.245.nu.7. & Cald. Pereira in l.Si curatorẽ verbo Læſis nu.30. & 31. quos refert,& ſequitur Gutier.Pract.lib.q.65.n 2.

5 Vtrum teſtes non improbati in prima inſtãtia,poſsint improbari in ſecunda? Affirmãt Afflict.deciſ 226. Dom. Garci.Maſtr.Siciliæ deciſ.78. Negant.Theſaur.Pedam.deciſ.259. & Gutier.Pract.lib.1.q.64.vbi etiam tenet poſſe improbari in ſecunda inſtantia,ſi repulſa falſitatis,vel corruptionis ſit,vel pars ignorauerit vitia teſtiũ,de quo vide Auend. reſp. 21. n.7.lib.1.Perez l.1. gloſ.*Tachar los teſtigos*, verſ.Dubitatur titul.4. lib.3. Ord Soar.de Paz in Pract.p.1.tẽp.8. n.7 Alphonſ.á Villadieg.in gloſ.l.8. tit.4.lib.2 *del fuero juzgo*, n.2. Amat. Roder.d.cap.9.n 3.

6 An poſsit appellari ſi non recipiantur

piantur huiuſmodi repulſæ? Dic quòd ſic,& vide Menoch. remed.4. Adipiſc. num.817. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 38. num. 4. & 7. Surd. deciſ.36.nu.17. Valaſ.conſ.47.nu.6. & 7. Sed attenta Ordinat. ſupra hoc lib. tit.20. §.33. eſt locum caſus grauaminis in acta proceſſus.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 In text.ibi (*tanto que o juramento for dado*) Ergò in teſtimonio proferendo requiritur iuramentum, itaut abſquè illo nullam fidem faciat l. Iuriſiurandi 8.& l.Teſtium 14.Cod. de Teſtib.cap Fraternitatis 17. cap. de Teſtib.29.cap.Tuis 39.de Teſtib. Vide apud Hiſpanos l.23.tit.16.part. 3. Auend.reſp.1. n.12. Gutier. in repet. l. Nemo poteſt num.229. cum ſeqq.ff.de Legatis 1.Curi.Philip.p.1. §.17.n.17.Math Coleri Germ.deciſ. 192. n.1. nouiſsimè Camill. Bortell. in Sum. deciſ. tit.60. de Iuramento nu.371 cum ſeqq. Amat Roder. in Practic.cap 7.n.41.vbi nu.42. quod teſtis non debet,nec poteſt per procuratorem iurare. Rebuff. de Reprobat teſtium nu.284. Maſcard.de Probat.concl.1364. Menoch.de Arbitr.lib.1. q.26. Surd. deciſ.1[illegible]. nu.7. Coleri.deciſ.196. Rodolph. in tract. de ſuprema , ſeu abſoluta Principis poteſt.cap.6.n 42.Seraph.de Priuil. Iuram. priuil.30. Morl. in emporio iuris p.1.tit.11.in prælud.n.30.Fr.Ludou.Mirãda de Ord Iud.q.23.art.5. Bernard. Græuæ. ad Pract Cameræ Imper.lib.1 concl.101. Et teſtes iurati,die non feriata,poſſunt examinari die feriata. ex Bernard. Muſcatel. in ſua Praxi Aurea Ciuili Neapol. p. 5.gloſ.Citati n.3.pag.686.

2 Iuramentum tamen teſtibus à partibus expreſſo conſenſu remitti poteſt. Vide cap.Tuis 39. de Teſtib. Rutg Ruland de Commiſſar. lib.6. cap.10 nu.5. Soar. in Theſauro recept.lit.T.nu.271. Maſcard.de Probat.in proœm.q.5.á n.103. & concl. 1362.n.19. Gutier.in l.Nemo poteſt n.134. Farin.in Praxi crim.q.74.nu. 83. Bernard. Græuæ. d. concl. 101. conſid.2. Secùs ſi ageretur de diſſoluendo matrimonio,quia tunc remiſsio non datur , ex Maſcar.d.q.5. n.111. Farin.d.q.74.n.94.vbi nu 85. idem tenet ſi ageretur de cauſa criminali,vel ciuili ardua.

3 In text.ibi(*preſente no lugar*) Ideſt præſens in oppido, vel pago , locus enim dicitur quodcunq; continens, ſiue vbi quicquam conſiſtit ſecundum Vario.lib.4 de lingua Latina in princip.& facit l. Vrbana prædia ff.de Verbor.ſignif.

4 In text.ibi (*ſendo a parte preſente*) Vide Menoch. de Arbitr. caſu 236. n.6. Maſcard.concl.408.n.23.

5 In text.ibi (*eſpecificandolhe a cauſa della)* Nota quòd ad hoc vt admittantur obiectiones & repulſæ contra perſonas teſtium ad ipſorum reprobationem non ſufficite quòd in genere tales repulſæ obijciantur,ſed requiri quod in ſpecie facta ſigillatim examinatione criminũ, & aliarum obiectionum reprebentur iuxta textum in cap. Præſentiũ §. Teſtes de Teſtib.lib.6.& in cap.Vt circa vbi gloſ.verbo Omnia de Electi. eod.lib.Marant d.tit de teſtiũ repulſa num.3.Perez l.1.gloſ.Tachar verſ. Repulsã proponens tit.4.lib.3. Ordin. Soar.de Paz p.1. temp.9. nu.11. Amat Roder.in Pract.cap.9 nu.23. Azeue.l.2.à n.1.tit.8.lib.4 Recop.Et ſi opponat de inimicitia debet exprimere causã ipſius. Vide Maſc.concl. 692 Grãmat.deciſ 34.n 24.& deciſ. 88.n.4.cũ ſeqq Menoc.lib.1.de Præſumpt.q.89.n.58. & lib.5.q.43.nu.2. Rebuff.

Rebuff. de Reprobat teſtium nu. 3. Farinac. in Praxi crim. q. 49. n. 127. cum ſeqq.

6 In text. ibi (*não ſendo a parte preſente no lugar*) Vide Maſcard. concl. 408. nu. 23. Viui. tom. 1. Commun. Opin. lib 4. tit. 10. nu. 408. pag. 561. Menoch. de Arbitr. caſu 339. n. 2.

AD §. I.

1 In text. ibi (*ſe intentarão as contraditas, & porão perante o julgador que mandar cumprir a carta*) Quia examinatione teſtium ſimpliciter commiſſa, eorum reprobatio non cenſerur commiſſa, quod eleganter reſoluunt Menoch. lib. 2. de Præſump. q. 56. nu. 4. 5. & 7. Rutger. Ruland. de Commiſſar. p. 1. cap. 2. num. 18. Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 96. conſid. 1. à n. 4.

2 Aduerte quòd terminus, & dilatio in cauſa attentatorum ad reprobationem, & repulſationem ad petitionem partis dari debet, Afflict. deciſ. 351. in fine, Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 86. n. 3. & 4. Herculan. de Attent. appell. pend. cap. 17. á nu. 4. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 47. de Dilation. à n. 125.

AD §. II.

1 In text. ibi (*antes que as inquirições ſejão abertas*) Vide Viui. tom. 1. Communium Opinion. lib. 4. rit. 10. nu. 408. pag 561. De iure Hiſpano per l. 1. tit. 8. lib. 4. nouæ Recup. omni caſu permittitur poſſe aduerſus teſtes opponi crimina vitia, & defectus & repulſoſque obijcere in perſonas & dictis ipſorum ſtatim poſt teſtium publicationem intra ſex dies, refert Amat. Roder. in Pract. cap 9. nu 2.

2 In text. ibi (*não as poderà mays pôr*) Poterit tamen, ſi iudicis facto fuiſſet impeditus, vel illi teſtes ita eſſent inhabiles, vt eorum inhabilitas partium conſenſu tolli non poſsit vt in iudæo, minore, & ſimilibus reſoluit Menoch. de Arbitrar. caſu 239. n. 4 & 5.

3 In text. ibi (*ſaluo, &c.*) Notatur ad hoc quôd quandocunque poteſt obijci de falſitate, & de ſubornatione teſtis ex pretio, vt per Mendoz à Caſtro in Praxi ſeculari Luſit. lib. 3. cap. 13. à n. 2. Amat. Rodr. d. cap. 9. n. 3. verſ. Cæterum in fine, & n. 9.

AD §. V.

1 Vide latiſsimè Farinac. in Praxi crim. p. 2. de oppoſitione cõtra dicta teſtium q. 67. n. 58. cum ſeqq.

2 Excipiens tamen contra teſtes actorem, vel accuſatorem ipſos infamando iniuriarum actione tenetur, ſi infamatoriam exceptionem non probauit, ſecùs verò ſi illam probauit. Vide Clar. lib. 5. §. fin. q. 53. num. 4. Gregor. l. 14. tit. 14. part. 5. Perez l. 1. verſ. Dubitari ſolet titul. 4. lib. 3. Ordin. pag. 556. Ballacomb. tom. 2. Communium Opinion. lib. 9. tit. 25. n. 56. pag. 519. Boer. deciſ. 245. in fine, Rebuff. de Reprobat. teſtium n. 2. Farin. in Praxi crimin. p. 3. q. 105. n. 233. cum ſeqq. & addit. ad eius conſ. 50. verſ. Sic & excipiens pag. 197. plures ex antiquioribus refert Cened. ad Decret. collect. 146. n. 4. in med. Soar. de Paz in Pract. tom. 1. p. 1. temp 9. n. 22. Curi. Philip. p. 1. §. 17. n. 13.

AD §. VII.

Vide latiſsimè Farin. in Praxi crimin. p. 2. de oppoſit. contra perſonas teſtium q 53 num. 3. cum multis ſequentibus. Inimico producto in teſtem aſſerenti ſe inimicum credi-

tur ex Maſcard. de Probat. concl. 1046. num. 29. & faciunt quæ Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 2. q. 15. art. 4.

AD §. VIII.

1 Vide Cott. in Memorab. verbo Inimicitiæ. Cald. Pereira de Renouat. q. 7. nu. 16. verſ. Quamobrem & num. 17. Maſcard. de Probat. concl. 1046. num. 16. vbi num. 17. quid ſi iuſta cauſa fuerit inimicus.

2 In text. ibi (*porque pareça, &c.*) Ergò inimicitia affectata non repellit teſtem à teſtificando. Vide Farin. in Praxi crimin. p. 2. q. 53. nu. 28. & num. 64. nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitaniæ lib. 3. cap. 13 n. 9.

3 Aduerte quòd producens teſtem pro ſe, non poteſt illum reprobare, cum per eius productionem, & præſentationem cenſeatur perſonam illius approbare ex doctrina gloſ. verbo Si quis in cap. Præſentium de teſtibus reſoluunt Gutier. in l. Nemo poteſt à num. 127. ff. de legat. 1. Azeued. l. 1. num. 46. titul. 8. lib. 4. nouæ Recopil. Amat. Roder. in Pract. cap. 9. num. 6. verſ. Primum.

AD §. IX & vlt.

1 Vide Maſcard. de Probat. concl. 412 & concl. 1357. num. 43. Farin. in Praxi crimin. p. 2. de oppoſit. contra perſonas teſtium q. 54. à princip.

2 Limita ſi teſtis conſanguineus teſtificetur contra alterum pariter conſanguineum. Vide Mench. lib. 2. de teſtatoris potentia § 12. requiſitio 5. num. 3. Stephan. Gratian Diſcept. Forenſ. cap. 100. n. 17.

Ad tit. 59. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 45.

Das prouas que ſe deuem fazer per eſcripturas publicas.

De probationibus per ſcripturas publicas faciendis.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 Vide Surd. decif. 43. à n. 1. Gutier. de Iuram. confirmat. p. 1. cap. 66. n. 2. latiſsimè Valaſc. de Iure Emphyt. q. 7. à n. 6. cum multis ſeqq. vbi n. 13. aſſerit hanc legem eſſe exhorbitantem, & contra ius commune. Si aliquis ante Regium diploma impetratum ad probandum per teſtes aliquid requirens probationem per ſcripturam teſtes immature dederit, valida erit probatio ex reſolutis per Stephan. Grat. Diſcept. Forenſ. cap. 138. nu. 30. cum ſeqq. Cald. Pereira de Nomin. q. 21. n. 88. Et facit quod reſoluit Flamin. de Reſignat. lib. 11. q. 7. nu. 90. aſſerentis quòd ſi Papa conceſsit Abbati priuilegium teſtandi, illa gratia facit vt ſuſtineatur teſtamentũ iam factum, licet nulliter, & allegat Iaſ. in l. Quominus n. 129. de Fluminib. Hippol. in Rub. Cod. de Fideiuſſ. nu. 83. & idem Flamin. etiam tenet quod ſi Princeps conceſsit alicui, vt poſsit facere molendinum, illa licẽtia porrigitur ad molendinum prius illicitè factũ, & allegat Paul. de Caſtro in l. Si quis filio §. Irritum n. 5 ff. de Iniuſto rupto, & Iaſ. vbi ſupra nu. 127. & tenet etiam Bellacom. tom. 1. Commun. Opin. lib. 4. de Iure Emphyt. tit. 44. n. 286. pag. 686.

2 Limita primò, hanc Ordin. inter perſonas Eccleſiaſticas, quas illa non comprehendit. Vide Hippol. Rub. de Probat. nu. 41. Fr. Emman. tom. 1. quæſtion. Regular. q. 66. art. 2. verſ. Quinta regula. Cabed. p. 1. deciſ.

Digitized by Google

deciſ. 139. Valaſc. d. q. 7. num. 25. vbi dicit, ſe credere, hanc communem opinionem non ſeruari in practica in hoc Regno, cum nunquam vidiſſet clericũ admitti in iudicio ſæculari contra laicum, ſi non offerat publicam ſcripturã, in caſu quo per hanc Ordin requiritur, quod intelligerem, quando contractus fuiſſet celebratus inter clericum, & laicũ, ſecus ſi inter duos clericos.

3 Limita ſecundó, in literis cambij. Vide Valaſc. d. q. 7. num. 16. & conſ. 176 nu vlt. Gam deciſ. 238. in fine, Azeued. ad lib. 3. nouæ Recop. tit 13. nu. 12 pag 373. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 64. nu. 13. vbi tenet quòd habent vim publici inſtrumenti.

4 Limita tertiò, in confeſsione, nam ea ſupplet defectum ſcripturæ ex l. Cum te Cod. de tranſact. Vide Azeued l 6 num. 17. tit. 6. lib. 5. nouæ Recopil. Gam. deciſ. 43. nu. 2. Menoch. remed. 4 Adipiſc. nu. 103. Surd. deciſ. 10. num 13 Maſcard. concl. 1236. num. 5. Cald. de Poteſtate elig. cap. 7. num. 19. Valaſc. d. q 7 num. 27. vbi n 30. & 31. aſſerit, limitationem procedere in confeſſione iudiciali facta in iudicio, non autem in extraiudiciali. Idem ſi pars faciat eam confeſsionem in precibus oblatis Principi, vel iudici ex reg. l. Cum precum Cod. de liberali cauſa, & Maſcard. de Probat. concl. 368.

5 Limita quartò, in probatione mixta, quam non excludit Ordin. in præſenti, illam ſcilicet, quæ fit per teſtes, & inſtrumentum ſimul, veluti ſi promittat quis reſarcire damnum, & intereſſe. & quantitatẽ damni probauerit per teſtes, valebit enim talis probatio teſtium licet excedat quantitatem legis, ex Bart. doctrina, recepta in l. Certi condictio ff. Si certum per. Menoch. de Arbitr. caſu 48 n 6. & conſ. 100. nu. 56. & 57. & conſ. 180. num. 40. Maſcard. de Probat. concl. 470. num. 5. & concl. 1236. n. 19. & 20. Valaſc. d. q. 7. n 34 Cald. Pereira de Reſolut. emphyt. cap. 11. n. 32.

6 Limita quintò, in probatione qualitatis inſtrumenti. Vide Flamin. de Reſignat. lib. 8. q. 2. num. 25. Gam deciſ. 72. n 4. Maſcard. concl. 1142 n. 16. Gonzal ad reg. 8. Cancel. §. 3. proœm. n. 110.

7 Limita ſextò, vbi Rex diſpenſat vt poſsit fieri probatio per teſtes, vt per Valaſc. d. q. 7. num. 13. ad fin. & num. 22. verſ. Nam reſpondeo, & hæc licentia conceditur per Senatores Palatinos, vſquè ad ſummam 200. miliũ nũmorũ regaliũ, & in ampliori ſumma conceditur per Regem ex ſuo regimine §. 76. de quo Valaſc. conſ. 25. num. 8 & in ea licentia ponitur clauſula quòd poterit probationem facere ea probatione, quæ de iure communi requiritur, quæ ad minus per duos teſtes fieri poterit iuxta l. Vbi numerus ff. de Teſtib. & cap. In omni eod. titul. & tenent Greg. l. 32. gloſ. 2. titul. 16. part. 3 Parlad. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. p 5. § 11. n. 32. Soar. de Paz in Pract. p 4. tom. 1. cap. 3. num. 40. ad finem. Gam. deciſ. 372. Et quando impetratur huiuſmodi gratia, poteſt altera pars per teſtes probare contrarium, vt reſoluunt Rip. in l. Admonendi num. 60. ff. de Iureiur. Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Vel aduerſarij dolo nu. 22. Valaſc. conſ. 25. n. 8.

8 In ext. ibi (*contractos*) Quid in quaſi contractibus? Dic non comprehendi appellatione contractus per text. in l. 2 § Legitis verſ. Omnes

& ibi glof. verbo Dummodò iuncta l. De eo 26. ff. de Iudic. Palat. in repet. rub. §. 68. n. 8. cum ſeq pag. 110. Tiraq. poſt leges connub. gloſ. 5. nu. 120. vt infra probat §. 22.

9 In text. ibi (*renunciações*) Vide Cabed. p. 1. deciſ. 109. nu. vlt. ad hoc reſoluit quòd renunciatio hæreditatis debet fieri in ſcriptis.

10 In text. ibi (*diuiſões*) Concordat alia Ordinat. infra lib. 4 tit. 96. §. 18. & vide Gam. deciſ. 300. n. 1.

11 In text. ibi (*poſto que a parte o não opponha*) Vide Cremenſ. ſing. 42. Menoch. de Arbitr. caſu 63. num. 5. cum ſeqq. Mexi. in tract. taſſæ panis cõcl. 6. nu. 72. Cald. Pereira de Reſolut. emphyt. cap. 17. n. 10. col. 2. D. Barboſ. in l. Si de vi ff. de Iudic. nu. 106. ad hoc quod teſtibus receptis contra iuris prohibitionem, nulla fides adhibenda eſt, & ſententia, lata virtute, talium probationum eſt, ipſo iure nulla.

AD §. I.

Vide Valaſc. de Iure emphyt. quæſt. 7. n. 24. D. Barboſ. in l. Hæres abſens § Proinde nu. 75. ff. de Iudic. In conficiendis enim contractibus inſpiciuntur leges, & conſuetudines locorum, in quibus fiunt ex l. Si fundus vbi Bart ff. de Euiction. l. Si non ſpeciali Cod. de Teſtam. Ozaſ. deciſ. 114 n. vlt. Cald. Pereira quæſt. forenſ. lib. 1. q. 12. n. 1. vbi n. 2. quòd contractus factus à Luſitano extra Regnũ, debet regulari ſecundùm ſolemnitates loci vbi celebratus eſt.

AD §. II.

In text. ibi (*& ſe o cõtracto for por elle eſcripto, & aſsinado*) Vide Cald. Pereira de Empt. cap. 6. n. 14. & 15. ad hoc quod tabellio in hoc Regno manu propria inſtrumenta tenetur ſcribere.

AD §. III.

Deſumitur ex doctrina Bart. in l. Cum de indebito §. Sed hoc ff. de Prob. Vide Cald. Pereira de Empt. cap. 19. n. 15 ad hoc quod contractus, qui apud acta debet fieri, in ſcriptis gerendus eſt, & quod debitorum contractum in publica ſcriptura exoneratio, nõ aliter quam publico inſtrumento probari poteſt, quod extendit non modo quando in publica ſcriptura debitum fuit contractum, ſed etiam in ſimili habente vim publicæ ſcripturæ, qualia ſunt acta iudicij, & inuentarij.

AD §. IIII.

Senatoribus, & omnibus alijs iudicibus prohibitum eſt, ne alias probationes, quàm per ſcripturam recipiant in contractibus, & alijs, in quibus probatio per ſcripturam requiratur, vt per Valaſc. de Iure emphyt. q. 7. num. 20. & 21. quod non ſufficit probationem fieri per quinque teſtes.

In text. ibi (*com quaeſquer teſtemunhas*) Etiam legaliſsimis ex Valaſc. d. q. 7. n. 19. quamuis contrarium teneat Maſcar. de Probat. concl. 1236. num. 31. Nec admittitur pars agens contra alium, vt ſibi de contractu faciat ſcripturam, volens probare per teſtes, vt per Valaſc. d. q. 7. n. 30. quamuis Surd. deciſ. 43. à n. 4. aliud iudicatum referat in ſuo Senatu Mantu.

AD §. V.

Deſumitur ex l. Iuſiurandum 34. §. Ait prætor, & §. vlt. ff. de Iureiur. l. Lata Cod. eod. vide Valaſc. de Iure emphyt.

emphyt. q. 24. nu. 26. optimè Cald. Pereira quæſt. forenſ. lib. 2. q. 30. per totam. Ad hoc quod ſi actor vult reo iuramentum deferre ſuper repetita, reus in iudicio comparebit, qui ſi iurauerit nihil debere abſoluitur ab inſtãtia, & actor expẽſis mulctabitur. Sin autem iuſiurandum ſubire noluerit, tunc actori iuramento delato, reus condemnabitur.

AD §. VI.

In text. ibi (*a perte principal que tem razão de ſaber a verdade*) Vide Bellacomb. tom. 1. Communium Opin. lib. 4. tit. 1. nu. 97. pag. 440. Maſcard. de Probat. concl. 954. nu. 61. ad hoc quod vt poſsit deferri iuramentum in ſupplementum ſemiplenæ probationis, requiritur, vt is, cui eſt deferendum ſit talis, qui veriſimiliter veritatem nouerit per veram ſcientiam, quæ corporeo ſenſu percipiatur.

AD §. VII.

Iuramentum ſup plcto hæredi ſuper facto defuncti non eſt deferendũ. Vide l. Marcellus §. 1. ff. de action. rerum annot. ibi cum iniquum ſit alium de alieno facto iurare, &c. Tiraq. de Retract. lig. §. 2. gloſ. 2. nu. 5. & de præſcript. §. 2 gloſ. 1. pag. 127. Menoch. de Arbitr caſu 190. nu. 6. cum ſeqq. & conſ. 81. n. 21. Marant. de Ordine Iudic. p. 6. tit. de Iuram. & quando deferatur n. 5. Maſcard. de Probat. concl. 954. à n. 63. Et notaſtis ſupra tit. 52. §. 2. Nec iuramentum in litem hæredi defertur, niſi veroſimiliter informato Menoch. d. caſu 190 n 9. Surd. conſ. 24. ſub nu. 15. Baptiſt. Coſt. de facti ſcientia, & ignot. cent. 1. diſt. 99. n. 6. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 52. de Iuram. in litem n 66. Ex deciſionarijs Math. Coleri. German. deciſ. 116. n. 3. & deciſ. 210. nu. 1. Hieronym. de Laurent. Auen. deciſ. 108. n. 2. Martin. Montet. à Cueua Arag. deciſ. 11. Alexand. Raudenſ. Piſan. deciſ. 19 num. 91. & 92. Aldobrand. nouiſſ. Rom. deciſ. 678. n. 1. vol. 1.

AD §. IX.

In text. ibi (*jurar*) Non in depoſitionibus, vt iudicatum fuit in cauſa Ioannis Brandoni contra Ludouicum Valaſcum Caſtaneum, & faciunt quæ Bald. in l. Sed etſi reſtituatur §. Ex quibus ff. de Iudic. Valaſc. conſ. 170. n. 13.

AD §. X.

Vide Coſt. in l. Si ex cautione pag. mihi 234. Maſcar. de Probat. concl. 909. Valaſc. de Iure emphyt. q. 7. n. 20. verſ. Veruntamen. Cald. Pereira de Poteſtate. eligẽ. cap. 7. n. 19.

AD §. XI.

1 In text. ibi (*entre pay, & filho natural*) Idem in nepote iuxta l. Iuſta 199. ff. de Verbor. ſignif. & vide in ſimili Duenh. reg. 87. ampl. 4. *Determinouſe em Relação, que o contrato feyto entre tio, & ſobrinho, do pay, ou da mãy sòmente ſe pode prouar, ſem eſcriptura publica, & não he neceſſario que ſeja yrmão inteiro*, teſte Melchiore Phœbo tom. 1. Areſto 38.

2 In text. ibi (*ou feyto entre ſogro, & ſogra*) Vide in ſimili Menoch. de Arbitr. caſu 348. n. 14. & conſ. 22. n. 3.

3 In text. ibi (*depoys do matrimonio ſer feyto*) Ergo non procedit in promiſsione dotis facta ante matrimonium. Vide Ozaſc. Pedam. deciſ. 53. n. 15. Maſcard. de Probat. concl. 568. num. 2. Gam. deciſ. 264. num. vlt.

D. Barboſ. in l. 1. ff. Soluto matrim. p. 1. num. 13.

4 Limita, in dote promiſſa filio ante matrimonium quia probari poterit per teſtes, prout iudicatum refert Cabed. p. 1. Areſto 72. Dos enim videtur promiſſa marito, & non vxori, maritoque acquiritur dominium rei doralis, & illi competit actio l. Docem ancillam vbi Doctores Cod. de Rei vend. l. Si pro te Cod. de Dotis promiſ. l. de his Cod. de Iure dotium, quæ iura eleganter declarat Cald. Pereira de Poteſtat. elig. cap. 12. n. 14. & 15. & cum tempore promiſſæ dotis non ſit gener, nec illi conueniant verba huius Ordinat. nec eius diſpoſitio conuenire debet ex reg. l. 4. §. Toties ff. de dãno infecto cum alijs, de quibus per Hippol. conſ. 25. num. 10. Gutier. lib. 3. Practic. q. 17. nu. 227. Soluto etiam dotis facta á ſocero, poteſt probari per teſtes ex Cabed. p. 1. Areſto 40.

5 In text ibi (*nem entre yrmãos*) Procedit etiam reſpectu illorum, quæ cum illis contraxerunt matrimonium, quia per matrimonium ſunt duo in carne vna, cap. Sunt qui dicunt 27. q. 2. cap. Debitum de Bigam. Et vna, & eadem res non debet diuerſo iure cenſeri, cap. Cum in tua de Decimis, iunctis alijs citatis á Mexi in tract. taſſæ panis concl. 2. num. 63 Contrarium tamen imo ſub hac Ordin. non comprehendi fratris vxorem, tenet Cabed. p. 1. deciſ. 31. num. 3.

6 *No anno de* 1617 *ſe julgou* in ſupremo Senatu, *que eſta Ordenação que fala em yrmãos, tem tambem lugar em cunhados*, teſte Melchiore Phœbo tom. 1. Areſtò 23.

7 In text ibi (*porem ſe entre eſtas peſſoas, &c.*) Nota quòd reſolutio contractus iudicatur eiuſdem naturæ, cuius eſt contractus, vnde ſi aliquis contractus celebretur per ſcripturã, diſtractus illius non poterit probari, niſi per aliam æquiualentem, vt per Surd. de Aliment. tit. 8. priuil. 22. n. 6. Cald. Pereira de Poteſt eligendi cap 7 num 15. Stephan. Gratian. Diſcepr. Forenſ. cap. 168. n. 7. & 10. cum multis ſeqq.

AD §. XII.

Vide l. 2 §. Ex his ff. de Verbor. obligat. l. Hæredem ff. de Regulis iuris.

AD §. XIII.

Vide Tiraq de Iudicio in rebus exig. pag 44. Valaſc. conſ. 177. ad finem, & de literis cambij dixi ſupra in Princip. huius tit. limit. 2.

AD §. XIIII.

1 Nota quod ad Probationem ſolutionis cenſus, vel emphyteuſis nõ requiritur neceſſariò ſcriptura, ſed ſufficit probari per teſtes, ex Iaſ. in l. 1. nu 64. Cod. de Iure emphyt. Afflict. deciſ. 13. n. 26. Maſcard. de Probat. concl 604. nu. 5. Valaſc. de Iure emphyt. q. 7. n. 8. ad finem. *Scriptura non requiritur ad probationem ſolutionis cenſus vel emphyteuſis.*

2 Nota probationem ſolutionum trium annorum præteritorum ſufficere ad hoc, vt præſumatur annis retrò lapſis ſolutum fuiſſe, ex l. Quicunquè 3. Cod. de Apochis publicis lib. 10. Bellacomb. tom. 1. Communium Opinion. lib. 4. tit. 44. n. 11. pag. 682. vbi Soar. num. 226. & ſeq. Vincent. de Franch. deciſ. 137. Guilhelm. in cap. Rainuntius verbo Si abſquè liberis n. 187. Anton. Gabr. de Præſumpt. concl. 11 n. 2. Maſcar. de Probat. concl. 1321. n. 2. Intelligedummodo ſolutio data non ſit

ab

ab exactoribus, triburorum, cenſuũ, canonum, & ſimilium, qui conſueuiſſent mutari vt in terminis reſoluunt Cor. in Memorab. verbo Solutio pag. 767. Menoch. lib 3. de Præſumpt. q. 139. in fine. Cornazan. deciſ. 96. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 1. collect. 25. optimè Srephan. Gratian Marchiæ deciſ. 152.

AD §. XV.

1 In rext. ibi (*aluaras feitos, & aſsinados*) Vide Cald. Pereira de Empt. cap. 6. n. 18. & cap. 34. n. 45. Item requiritur quod ſimul ſint facta ſcripta eorum manu, & per eos ſubſcripta, nec etiam ſufficit eſſe ſubſcripta tantùm, cum vtrunque requiratur copullariuè, & concurſus copulæ requirit quod vtrunque verificetur ex l. Si hæredes plures ff. de condit. inſtitut.

2 In text. ibi (*Abbades Bentos*) Secùs in rectoribus parochialium Eccleſiarum, qui vulgò Abbates vocantur in hac Interamnenſi prouincia, quia eorum chirographis factis vltra ſummam contentam non adhibetur fides, prout iudicatum refert Cabed. p. 1. deciſ. 239.

3 In rext. ibi (*fidalgos de ſolar*) Qui dicantur: Vide D. Mart. de Iuriſdict. p. 1. cap. 26. à nu. 74. Gutier. Pract. lib. 3. q. 13. n. 2. cum ſeqq. & à nu. 19. Garci. de Nobilit. gloſ. 18. num. 17. & num. 38.

4 In text. ibi (*ou Doctores*) Comprehendit Magiſtros artium, qui Doctorum inſignijs, & priuilegijs gaudent ex Ioann. Martins à Coſta in annot. ad tract. libell annot. 53 à n. 7.

5 In rext. ibi (*feitos em eſtudo vniuerſal per exame*) Hæc poſita ſunt vt excluderentur Doctores creati per Comitem Palatinum, vel alios, qui ad Doctorandum habent facultatẽ, in quibus deficit illa qualitas, quod ſint facti in ſtudio vniuerſali per examen, & vbi deficit qualitas diſpoſitionis deficit ipſa diſpoſitio, gloſ. in l. Mancipia verbo Aduocandum Cod. de Seruis fugit. Camill. Gallin. lib. 4. de Verborum ſignific. cap. 9 n. 9. Fului. Pacian. de Probat. lib. 2. cap. 14. n. 8.

6 Quid in viduis, quæ cum iſtis matrimonio fuerunt copularæ? Dic poſſe procuratorium mãdarum ſua manu conficere argum. l. Cum te Cod. de Nupt. Cap Is qui §. Mulier de ſepult. lib. 6. Tiraq in tract. ceſſante cauſa p. 1. n. 107. & de Nobilit. cap. 18. n. 8. D. Barboſ. in l. Quia talo n. 30. ff. Soluto matrim. Cabed. p. 1. deciſ. 98.

7 In text. ibi (*ſendo contra elles*) Quæ verba includũt caſum, in quo agitur de faciẽda probatione cõtra ipſos, & excludunt alium caſum, in quo agitur de facienda probatione contra alios, eſt enim caſus omiſſus, imò exceptus, & manet ſub diſpoſitione iuris ex l Si cum eodem ff. Soluto matrim. Camill. Gallin. lib. 10. de Verbor. ſignificat. cap. 8. n. 8.

AD §. XIX.

In text. ibi (*pōderão prouar os contractos pelo corrector*) Et ita proxenetæ publicè deputato creditur, vt in terminis reſoluit Gam. deciſ. 32. n. 1. Et valet ſtatutum vt ſoli mediatori credatur ratione euidentis vtilitatis, & neceſsitatis eſt apud Hiſpa. l. 28. tit. 19. lib. 9. nouæ Recopil. Maſcard. de Probat. concl. 1039. n. 15. Lazart. de decima vendit. cap. 18. à nu. 74. Auendan. lib. 1. Prætor. cap. 1. nu. 18. verſ. In materia. Contrarium tamen probari poterit quãdo enim ſtaruto defer-

defertur iuramentum, poteſt probari contrarium, ex gloſ. verbo Vel iudicio verſ. Niſi aduerſatius ff. Si ex noxali cauſa agatur, Tiraq. de Retract. lig. §. 4. gloſ. 1. á n. 12. Cou. lib. 2. Vari. cap. 13. n. 4. Menoch. Recuper. remed. 15. n. 357. Azeued. l. 7. á n. 82. tit. 11. lib. 5. nouæ Recop. de Proxenetis: Vide Cabed. deciſ. 91. p. 2.

AD §. XXI.

Vide D. Barboſ. in l. 1. ff. Soluto matrim. p. 1. nu. 13. & dixi ſupra §. 11. hoc tit.

AD §. XXII.

Vide ſupra in Princip. huius tit. num. 8. vbi dixi.

AD §. XXIII.

In text. ibi (*por hum sò anno*) Ergò ſi ſit facta locatio ad plures annos, non poterit probari, niſi per ſcripturam, & ſufficiet ſaltem fieri ad duos annos, quia pluralis lucutio in duobus ad minus verificatur, ex l. Vbi numerus ff. de Teſtib. l. Libertas 17. §. vlt. ff. de Manumiſ. teſtam. l. Inter illa §. fin. ff. de Verbor.

AD §. XXIIII.

Procedit ex regula iuris, quæ dicta quod inſeparabilibus vtile per inutile vitiatur in l. 1. §. Trebatius ff. de aqua quotid.

AD §. XXV. & vlt.

Vide Boer. deciſ. 12. ad finem. Tiraq. de Retract. lig. §. 1 gloſ. 14. nu. 58. Valaſc. de Iure Emphyt. q. 7. nu. 7. & conſ. 5. n. 21.

2 In text. ibi (*hauemos por bem que tal engano, & ſimulação ſe poſſa prouar per teſtemunhas*) Quot teſtes requirantur vide apud Tiraq. d. gloſ. 14. nu. 57. Ioſeph. Ludou tom. 3. Commun. Opinion. tit. de Simulat. contractus concl. 1. verſ. 25. coniectura, Menoch. conſ. 39. nu. 11. Maſcard. de Probat. concl. 447. num. 2. & concl. 1142. nu. 20. cum ſeqq. Valaſc. conſ. 154. n. 14. & circa probationem ſimulationis inuenies alia lib. 4. n. 71. §. Vni. pag. 150. Aduerte tamẽ quòd in deducendis articulis exprimi debet ſpecies, ac modus ſimulationis, prout reſoluunt Maſcard. de Proba. concl. 448. n. vlt. Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. conuent. lib. 13. tit. 35. n. 5. Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 90. nu. 2. latè Alexand. Trentaſinq. Vari. reſolut. lib. 1. titul. de Simulat. reſolut. 1.

Ad tit. 60. Ordin. Regiæ.

Da fè que ſe deue dàr aos inſtrumentos publicos, &c.

De fide inſtrumẽtis publicis adhibenda.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 Vide Donat. à Fin. tom. 1. Cõmun. Opin. lib. 4. tit 10. n. 60. pag. 567. vbi Mich. Graſſ. nu. 139. Parlad. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. p. 1. §. 12 limit. 2. Maſcard. de Probat. concl. 711. & concl. 928. & concl. 1388. & concl. 1394. Morl. in Emporio iuris p. 1. tit. 11. q. 1. Flamin. de Reſignat. lib. 11. q. 6. à nu. 34. Caſtill quotidian. lib. 2. cap. 16. num. 52. cum ſeqq. Alexandr. Trentaſinq. Vari. reſolut. lib. 2. tit. de Fide iuſtr. pag. 311.

2 Aduerte quod inſtrumenta facta de nocte ſunt ſuſpecta, vt per Hippol. conſ. 83. num. 16. Bellacõb. tom. 1.

tom. 1. Commun. Opin. lib. 4. tit. 11. num 239 pag. 582. Maſc. de Probat. concl. 1094. nu. 38 Menoch. de Præſump. lib. 3. q. 126. num. 10. Et lib. 4. q. 12. num 5. cum ſeqq. Ioſeph Ludou. Peruſ. deciſ. 116. Rebuff. ad l. 2. ff. de verbor. ſignific. pag. 24. & in tract. Nominat. q. 14. nu. 19. Cald. Pereira de Empt. c. 4. nu. 5. Stheph. Gratian. Diſceptation. Forenſ. cap. 199. num. 16. cum ſeqq.

3 In text. ibi (*de q̃ o ſegundo fizer mẽção.*) Quid in inſtrumento fideiuſſoris, in quo eſt facta mentio de principali obligatione? Dic quod tenetur licet de illo inſtrumento non cõſtet ex Gate. de Nobilit. gloſ. 41. ad finem.

AD §. III.

1 In tex. ibi (*a qual foy ſoſpeita por ter algũa razura, &c.*) Nota quod ſi inter exemplum & originale ſit aliqua repugnãtia ſtabitur originali, vt per Bellacom. to. 1. Commun. opinion. lib. 4. tit. 11. num. 142. vbi Vezin. nu. 270. Maſcard. de Probat. concl. 4. nu. 13. & concl. 644. nu. 15. & concl. 740. nu. 32. & concl. 1243. Farinac p. 4. decil 64. & de falſitate & ſimul q. 153. n. 127. cum ſeqq. Card. Thuſc. verbo Originale concl. 202. à nu. 1. Alex. Trentaſinq. Variar. lib. 2. tit. de Fide inſtr. reſolut. 10. á nu 1. Cald. Pereira de Empt. cap. 4. n. 4 cũ ſeqq. & cap. 35. à nu. 1. Vitiato originali non datur fides exemplo non vitiato Menoch. remed. 4. Adipiſc. n. 701. Imo inſtrumentum falſum præſumitur ex quo originale non reperitur Menoch. de Arbitrar. caſu 187. nu. 31. & remed 4. adipiſc. num. 735. q. 86. Stephan. Grat. Diſcep. Forenſ. cap. 187. num. 11. vbi á n. 13. aſſerit quod etiãſi non reperiatur originale non tamẽ eſt detrahenda fides inſtrumento authentico eiuſdem notatij cum ſolemnitatibus requiſitis, & citat Surd. conſ. 173. num. 109. Et de raſura, cãcellatione, vel inter lineatura latè Alexand. Trentaſinq. Vari. lib. 2. tit. de Fide inſtru. reſol. 11. Curi. Philip. p. 1. §. 17. num. 34.

AD §. IIII.

Nota quod licet inſtrumentum habeat aliquod vitium, ille tamen contra quem producitur, præſumitur atque cenſetur illud approbare & fateri verum, ſi nihil cõtra illud apponatur. Ita Cald. Pereira de Extinct. Emphyt. cap. 17. nu. 10. verſ. Infero tertio.

AD §. V.

1 In tex. ibi (*ou ſcriptura publica.*) Dic idẽ in priuata. Vide Auend. ad l. 22. Tauri gloſ. 1. num. 18. Azeued. ad l. 1. num. 28. tit. 21. lib. 4. nouæ Recop. & ad l. 5. nu. 2. eod. tit. & lib. Cabed. p. 1. deciſ. 53. n. 2. Cald. Pereira de Poteſt. elig. cap. 7. n. 17. & de Empt. cap. 1. nu. 20. vbi nu. 22. idem reſoluit in actis publicis.

2 In tex. ibi (*ou per via de excepção.*) Vide Maſcard. de Probation. concl. 739. num. 9. ad hoc quod opponens de falſitate inſtrumenti per modum exceptionis & defenſionis non tenetur ſe inſcribere ad pænam talionis.

3 In tex. ibi (*ſem primeiro ſe obrigar & ſobeſcreuer, &c.*) Aliter tamen erit ſi agat ciuiliter ad effectum dumtaxat annullandi inſtrumentum, quia tunc non tenetur ſe ſubſcribere ex Bart, in l. Si cui ff. de Accuſ. Plat. in l. 1. Cod. de reis poſtul. lib. 10. Gand. tit. de falſarijs num. 2. Nicolaus Milis in Repertorio verbo Ciuilis fol. 30. col. 2. in fine.

AD

AD §. VI.

1 In text.ibi (*allegar que a perdeo*) Qualiter probetur amiſsio : Vide Viui. tom.1. Commun.Opin.lib.4. tit.9.nu.75. verſ. Declaratur etiam pag.486.in fine. Bellacomb. tom.2. lib.7.tit.14.n.91.pag.264. Tiraq de Iudicio in rebus exig pag.79. verſ. 82. Soar.in Theſauro commun. lit. I. num 144. Viui.Neapol. deciſ.105. Maſcard.de Probat.concl.908. Vincent.Hondedæ.conſ.9. vol.1. Seraphin. de Priuileg. Iuram. priuil. 37. Surd.conſ.109.n.8. cum ſeqq. Bernard.Græuæ ad Practicam Cameræ Imper.lib. 2.concl.37.n 7. remiſsiuè Caſtill.lib.3.quotid. cap.18. num.15. Cald. Pereira de Empr. cap.35. n.12. Farinac.in Praxi delictorum 7.p.de fragmentis criminalibus num.207. cum ſeqq. lit.A. Alexand. Trentaſ. Vari.lib.2.titul.de Fide Inſtrum. reſolut.6.

2 In text.ibi (*a nota ſeja perdida*) Nota quòd præſumptio eſt contra notarium celantem protocolum: Vide Maſcard.concl.1094 n.25 Perez l.2.tit.5. lib.2.Ordin. pag.257. Valdeſ. ad Xuar.p.1.pag.89. Et notario dicenti ſe amiſiſſe protocolum non creditur niſi probet, ex Maſcard. concl.740.nu.3.ad finem,quem refert Farin.de Falſitate,& ſimulat. q. 154. n.40. Nec ſtabitur iuramento notarij aſſerentis ſe amiſiſſe inſtrumentum ex Bajard. ad Clar. §. Falſum n.162.& ſeq. Stephan.Gratian. Diſcept.Forenſ.cap.261.n.27.& 52. niſi vltra iuramentum concurrant aliæ præſumptiones quod protocolum fuerit amiſſum ex Menoch. remed.4. Adipiſc..n.739.& ſeq. reſol. uit Farin.d.q.154.n.41.

3 In text.ibi (*& prouando per homẽs diſcretos, & entendidos, que declaradamente digão o theor do inſtrumento*) Vide Bonacoſ. tom.1. Communium Opinion.lib.4.tit.11.n.206.pag.580. Auend.ad l.41.Tauri. gloſ.4. nu.41. Maſcard. de Probat. concl. 908. & concl.245.n.2.& concl.1075. nu.31. & concl.1318.n.15. Menoch.de Præſumpt. lib.1. q.66. Surd.conſ.109. à nu.13. Flamin.de Reſignat.lib.11. q. 14 nu.44.cum ſeqq. Stephan.Gratian.Diſcept.Forenſ. cap.168. à nu. 14. Farinac.de delictis 7. p. in fragmentis criminalibus nu.222. lit. A. Cardoſ.in Praxi iudicum verbo Inſtrumentum n.44. ad hoc quod inſtrumenti amiſsionem probans tenetur probare tenorem inſtrumenti, & omnia ſubſtantialia illius, & quod fuiſſet ſine vllo vitio falſitatis, quæ probatio poteſt fieri per duos, vel tres teſtes,quamuis in inſtrumẽto deperdito plures teſtes deſiderentur ad ipſius validitatem,de quo etiam Alexand.Trentaſinq. d.tit.de Fide inſtrum. reſol.4. num. 1. verſ. Secunda.

4 Nota quòd ſi inſtrumentum deperditum reformetur ex probatione legitima teſtium habebit executionem paratam, vt per Xuar.in l. Poſt rem iudicatam in declarat. legum Regni limit 3. Perez ad l. 4. verſ. *Otras qualeſquier* tit.8.lib.3.Ord. Stephan.Gratian. d.cap.168. nu.17. Contrarium tamen tuentur Bart.in l.1.§ Et cum hæreditate ad fin. ff.de his,quæ in teſtam.delentur,& in l.3. col. pen. verſ. Prædicta intelligo Cod. de Pignorib. Auend. ad l.45. Tauri gloſ.8.n.2. Alexand. Trentaſinq.Vari.lib 2. tit.de Fide inſtrum. reſolut.4.n.1.verſ.Prima.

5 In text.ibi (*farão sòmente mea proua*) Vide Valaſc.de Iure Emphyt. q.7.n.38.col.4.Maſcard.de Probat. concl.

concl. 1236. numer. 22.

6 Notarius, & ſucceſſor illius tenetur acta cuſtodire, & partibus exhibere, aliàs tenentur ad intereſſe. Vide Stephan. Gratian. cap. 262. num 52. cum ſeqq. Et occultans, ſeu ſubripiens ſcripturas, vt veritas non appareat falſum committit Farin. d. q. 150. à num. 154. cum ſequentibus, & occultatio videtur facta ab illo, in cuius commodum cadit, vide eund. Farinac. conſ. 60. num. 18. vbi addit. lit. I. & contra lacerantem, vel comburentem ſcripturas, vt veritas occultetur, iuratur in litem ſuper tenore. Vide Farin. in Praxi crimin. p. 7. q. 176. n. 29.

AD §. VII. & vlt.

1 In text. ibi (*dous inſtrumentos, ou mays que ſejão contrarios*) Vide Menoch. de Arbitrar caſu 187. num. 43. & conſ. 199. num. 16. Boet. deciſ. 252. Maſcard. de Probat. concl. 240. num. 41. Gregor. L. III. verbo *Ninguna* tit. 18. part. 3. Cardin. Thuſc. verbo Inſtrumentum concl. 248. cum ſeqq. & verbo Originale concl. 202. n. 5. Alexand. Trentaſinq. Vari. lib. 2. tit de Fide Inſtrum. reſolut. 5. optimè Farin in Praxi crimin. tit. de Falſit. & ſimulat. q. 153. n. 121. cum multis ſeqq. ad hoc quod falſitas maximè arguitur ex contrarietate, ſeu repugnantia apparente in eàdem ſcriptura, vel inſtrumento, aut etiam inter vnam, & alteram ſcripturam, ſeu vnum, & alterum inſtrumentum & num. 126. reſoluit quòd inſtrumentum non probat, tanquàm de falſo ſuſpectũ, quando eſt diuerſum à protocolo, ſeu ab originali ſcriptura, ex qua eſt ſumptum tale inſtrumentum, & nu. 132. limitat regulam quando contrarietas, ſeu repugnantia non eſt de ſubſtantia, & virtualiter. Quando duæ ſcripturæ productæ ſunt ab eádem parte, & indirectè contrariantur, neutri ſtatur, quãdo verò productæ ſunt à diuerſis partibus, putà vna ab actore, & altera à reo, præfertur illa ſcriptura, quæ continet actum fauorabilem, & piũ, & quæ confecta fuit à notario digniori, & quæ iuuatur maioribus adminiculis, vt per Alexand. Trentaſ. d. tit. de Fide Inſtrum. reſol. 5. n. 6. cũ ſeqq. & n. 14. ſecùs reſoluit in teſtibus. Illa ſemper facienda eſt interpretatio, qua ſcripturæ conſiliantur vt per Burg. conſ. 2. n. 86.

Ad tit. 61. Ordin. Regiæ.

Em que modo ſe darão os traslados das eſcripturas da Torre do Tõbo.

Scriptura, vel inſtrumentum productum ex archiuo publico, vbi ſolùm ſcripturæ publicæ, & inſtrumenta ſolent aſſeruari, facit fidem. Vide l. Cenſus cum gloſ. ff. de Probat. Auth. Ad hæc Cod. de Fide Inſtrum. ibi, item, & charta, quæ profertur ex archiuo publico teſtimonium publicum habet. Cap. Ad audientiam de Præſcript. cap. Peruenit 30. q. 2. Putc. p. 2. deciſ. 440. & 451. Ranchin. p. 4. concl. 274. Vezin. tom. 1. Commun. Opin. lib. 4. tit. 11 n. 104. pag. 572. & Bellacomb. nu. 299. pag. 585. & Suar. nu. 308. pag. 586. Cardoſ. in Praxi Iud. verbo Inſtrumentum n. 7. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. tom. 3. cap. 582. Alexand. Trentaſinq. Vari. lib. 2. tit. de Fide Inſtrum. reſol. 8. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 115. á n. 19. Quarant. & ibi Proſper. de Auguſt. in Summa bullarij verbo Archiuus *De ſcripturis prolatis ab archiuo publico.*

pag. mihi 17. Valaſc. de Iure Emphyt. q 9. num.26. verſ.Rurſus, & numeris ſeqq. Maſcard. de Probat. concl.111.num.9. & 10. & concl.711. nu 61.& concl.973.n.50. Cald. Pereira de Emptione cap.21.nu.19.& 22. Vnde merito, atque optimo iure plena adhibenda eſt fides,ſcripturis deſſumpris, ex archiuo huius Regni publico vulgò,*Torre do Tombo*, vbi publica fide, & auctoritate Regia totius Regni inſtrumenta,& documenta recondita ſunt, Valaſc. conſ 167.num.9. Et huiuſmodi igitur archiuo publico exemplum ſumptum auctoritate iudicis,vel manu commentarienſis, ſeu officialis ad archiui cuſtodiam deſtinati plene proba aliàs non. Vide Cald. Pereira de Empt.cap.35.n 25. in fine. Alexand. Trentaſinq.d.reſol.8. n.2. verſ.Requiritur inſuper.

Ad tit. 62.Ordin.Regiæ.

Dos embargos que ſe allegão às inquirições ſerem abertas,& publicadas.

Ad Princip.Ordinat.Regiæ.

Publicatis atteſtationibus vlterioré teſtium productio reprobatur.

1 NOta publicatis,ſeu editis atteſtationibus vlteriorem teſtium productionem iure improbari per cap.Ex tenore cap.Veniens de Teſtib. Clem. 2. eod.titul. Auth.Atqui ſemel Cod.de Probat. concordant apud Hiſpan. l.5 tit 6. lib.4 nouæ Recop.& l 4. & 5.tit.9. eod.lib. Vide plures Doctores,quos plena manu refert Cened. ad Decretal.collect 27.nu 2. quibus adde Mench. frequent. cap.31. Donat.à Fin.rom 1.Commun Opin.lib 4.tit. de Teſtib.nu.69.pag 520. Garci de Nobilitate gloſ.46.n 2.Morl.in emporio iuris p.1.tit.11.in prælud.n.71. cum ſeq. D.Matt in votis nouiſſ.deciſ.voto 245.à princ. Amat.Roder. in Pract de modo,& forma videndi, ſeu examinandi proceſſum c 8.n.5.

2 Limita primò, in probatione, quæ fit per inſpectionem oculorũ, quæ nunquàm videtur excluſa. Vide Iaſ.in l. Eum qui §. In popularibus num.6 & 7.ff. de Iureiur.Succin. reg. 384. limit. 7. & reg 498. limit. 19. Caſſan. in conſuet. Burgund rub.1.§.6.verbo Par leurs.nu.7. fol. 70. Tiraq.de Retract.lig §.4 gloſ.1. num.36.& 37. Afflict.deciſ.217.n.3. Valaſc. de Iure emphyt.q.7. nu.27. col.2. Pinel.in l.2.Cod.de Reſcind. vendit.p.3 cap.4. num.7. Maſcard. de Probat. in proœm. q.8. num. 7. Cald.Pereira in l.Si curatorem verbo Minoribus num 14. & 18. Stephan.Gratian.Diſcept Forenſ. cap. 277. num.7.

3 Limita ſecundò in confeſsione, quæ poſt terminum, & concluſionem in cauſa, ac contra præſumptionem iuris, & de iure admittitur. Vide Cald Pereira de Poteſtate eligend. cap.7.num.21. Azeued.l 7.nu 122. tit.18.lib.4.Recop.

4 Limita tertiò, quando inſtrumentum facta atteſtationum publicatione teſtibus eſſet probandum: Vide Mench.d.cap.31.n.19 Maſcar. de Probat.concl.1236.nu.24 Surd. deciſ.153.n.22.

5 Limita quartò, in cauſa matrimoniali, in qua poſſunt teſtes poſt publicationem examinari ex cap. Series de Teſtib. Vide Menoch. de Arbitr.q 34.nu.7. Theſaur. Pedam. deciſ.8 n.2. latiſsimè Farin. in Praxi crimin.p.2.q.75. nu.383. cum ſeqq. nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ.p.5.collect 1769.

Limita

6 Limita quinro, ſi publicatio ſit indiſcreta, facta ſcilicet à iudice feſtinanter odio, vel gratia ad impediendum, ne pars faciat ſuas probationes. Vide Succin. reg. 403. limit. 5. Nell de Teſtib. n. 123. caſu 15. Farin. d. q. 75 à n. 375

7 Limita ſextò, quando ad ſuorũ teſtium dicta ſubſtinenda, & confirmanda teſtes alios producere vellẽt aduerſus teſtium reprobatoriorum dicta, quibus probatoriorum atteſtationes euacuarentur. Vide Afflict. deciſ. 216. ſub num. 5. Capic. deciſ. 62. n. 1. Surd. deciſ. 153. ſub nu. 10. & deciſ. 296. ſub nu. 1. Farin. d. q. 75. n. 152.

8 Limita ſeptimò, in criminalibus. Vide Anton. Theſaur. Pedam. deciſ. 262. num. 1. Farin. d. q. 75. à nu. 407. nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in Praxi Eccleſ. Neapol. deciſ. 689. nu. 1. & p. 5. collect. 1768. Sublimitarur deinde hæc limitatio, vt non obtineat in cauſa criminali, in qua de pœna pecuniaria agitur, vel in qua pœna pecuniaria veniret infligenda, ſecùs ſi cum pena pecuniaria concurreret etiam infamiæ nora ex Theſaur. d. deciſ. 262. num. 3. Surd. conſ. 118. ſub num. 11.

9 Limita octauò, quando ex officio publicatis atteſtationibus adhùc teſtes examinare iudex vellet, nam hoc ſibi permiſſum erit. Vide Vinc. Neapol. deciſ. 525. nu. 1. Farin. d. q. 75 n. 412.

10 Limita nonò, in tertio pro ſuo intereſſe principaliter interueniente: nam hic publicatis inter litigantes datis atteſtationibus, non prohibetur ſui iuris probandi cauſa adhùc teſtes producere ante concluſionem in cauſa. Vide Gabri. lib. 1. ſentent. tirul. de Teſtib. concl. 21. num. 99. & 101. Cæſ. de Vrſill. in addit. ad Afflict. deciſ. 235. n. 3 Farin. d. q 75. n. 135.

11 Limita decimò, quando priores teſtes nulliter, ſeu non legitimè antè examinati eſſent. Vide Farinac. d. quæſt. 75. á num. 358. niſi ipſemet pro ſecundo examine inſtans in culpa fuiſſet ex Surd. conſ. 8. num. 26.

12 Limita vndecimò, vbi dictæ priores atteſtationes eſſent deperditæ. Vide Minſing. in cap. Frarernitatis num. 17. verſ. Octaua de Teſtibus. Farinac. in Praxi crimin. q. 6. num. 295. vbi reſoluit quòd tunc teſtes ſemel examinati, poſsũt etiam ad inſtantiam partis iterum repeti.

13 Limita duodecimò conſentientibus partibus. Vide Mench. frequenr cap. 31. num. 20. ad finem. Farinac. d. q. 75. num. 179. vbi plures refert.

14 Limita decimo tertiò, ad declarandum teſtium dicta obſcura, vel ſi fuiſſent male interrogati. Vi. de Anton. Fab. in ſuo Cod. ſub rit. de Teſtibus definir. 2. & 47. Surd. deciſ. 126.

15 Limita decimo quartò, ad repellendam infamiam. Vide Surd. deciſ. 59.

16 Limita decimo quintò, in inſtrumenris, quæ vſque ad concluſionem in cauſa produci poſſunt, vt per Amat. Roder in Pract. de modo, & forma videndi, ſeu examinandi proceſſum cap. 8. n. 16. Perez l. 6. tit. 11. lib. 3. Ord. pag. 675 Graſſ. to. 1. Cõm. Opin. lib. 4 tit. 11 n. 169. pag. 577.

17 Eccleſia ad teſtes poſt publicationem examinandos reſtituitur. Vide Oraſc. Pedam. deciſ. 86. nu. 3. Gabriel. d. titul. de Teſtibus concl. 21. n. 47. Menoch. de Arbitr. lib. 1. q 34. n 11. Sfort. d. q. 65. nu. 7. Mench. d. cap. 31. n. 9. Farin. d. q. 75 nu. 455. vbi á n. 470.

Summa deciſ. tit. 42. de Iudic. n. 83. nouiſsimè etiam Mendez à Caſtro in Praxi Luſitan. lib. 3. cap 14. á nu. 3. & vide infra hoc lib. titul. 63. in Princip. num. 8.

AD §. I.

1 In text. ibi (*ſem as partes ſerem chamadas, nem citadas*) Vide Hippol. conſ. 2. n. 36. & conſ. 12. nu. 7. Farin. conſ 55. n. 2. & n. 36. & dixi ſupra hoc lib. titul. 1. § 13. num. 4. Inſtrumentum etiam teſtium dictis deſumptum abſquè partium citatione comburi iubetur per conſtitutionem de hoc factam Portucalenſi Senatu, anno Domini 1574. die verò 24. Martij in lib. 3. Spheræ fol. 136.

Senatus Portucal. ſtatuit.

2 In text. ibi (*que ſe fação judiciaes*) Deficiente enim citatione partis, elogia non probant cap. Significauit de Teſtib. l. Si quando Cod. eodem Farin. conſ. 75. num. 105. ideò iubetur vt teſtes fiant iudiciales ex eod. Farinac. conſ. 84. num. 9. vbi ſecùs reſoluit in confeſsionibus, & reſponſionibus reorum, non enim neceſſarium eſt quód iterum repetantur In nouiſsima tamen iuſtitiæ reformatione ita conſtitutum eſt. *E para ſe euitarem as dilações, que procurão os delinquentes no fazer. iudiciaes as deuaſſas, no meſmo termo em que lhes for dada viſta para contrariarem, ſe lhes notificarà que fação as deuaſſas judiciaes, &c.* Et ibi in fine. *E os eſcriuães que enuiarem algũas appellações de caſos crimes, ſem irem nellas feytas judiciaes, as deuaſſas encorrerão em perdimento do officio, & pagarão todos os gaſtos, atè as deuaſſas ſerem feytas judiciaes.*

Nouiſsima iuſtitiæ reformatio.

3 Aduerte quòd omnis actus geſtus per notarium ſuſpectum eſt nullus, & inquiſitiones ab illis factæ concremantur, vt per Melch. Phœb. deciſ. 77. num. 4. vbi num. 5. extendit ad examinatores teſtium, vulgò Emqueredores.

4 In text. ibi (*perguntando as teſtemunhas outra vez*) Vide Bart. in l. Legata inutiliter 19. num. 3. §. de legat. 1. vbi reſoluit quòd ſi teſtis inutiliter interrogatus referat ſe ad primum dictum ſolemniter interrogatus propter ſubſequutam repetitionem, & confirmationem ſolemnem, prius dictum aliàs inutile validabitur, & communiter recipitur in d. l. Legata inutiliter ex Alex. ibi nu. 7. & Iaſ num. 16. Boer. deciſ. 108. nu. 9. ad finem, Guilhelm. in cap. Rainuntius verbo Alteroche. Anton. Gom. tom. 1. Vari. cap. 12. num. 23. in fine. Contrarium tamen imò teſtem debere referre extenſe dictum ſuum, nequè ſufficere ſi referat ſe ad prius dictum inutile tenet Bald. per illum text. in l. fin. num. 7. Cod. de Teſtib. quem ſequitur Paul. conſ. 168. num. 2. lib. 1. Felin in cap. Cum in tua num. 1. de Teſtib. Pro concordia dicendum eſt, quòd ſi teſtis depoſuit ſolemniter in alia cauſa, ſufficiet in altera ſe referre ad prius dictum, quia propter relationem perinde eſt, ac ſi expreſsim illud dictum iterum retuliſſet iuxta reg. l. Aſſe toto 77. ff. de hæred. inſtit. & ita Bart. in l. Eos n. 6. ff. de Falſis receptus ex Alexand. conſ. 56. n. 6. lib. 1. Si autem non fuerit examinatus, adhibita ea diligentia, quæ ſolet adhiberi, quando in cauſis plenarijs teſtes examinantur procedet opinio Baldi vbi ſupra.

5. An in repetitione teſtium ſit pars citanda? Affirmatiuè decidit Cæſ. Barzi. Bonon. deciſ. 137. Cum teſtis primo loco examinatus poſtmodum dictum ſuum obſcurum declarare vellet, in tali declaratione

non eſt neceſſaria partis citatio, Hippol. in l. De vnoquoque nu. 76. ff. de Re iud. & in l. 1. §. fin. n. 34. ff. de quæſt. Cæſ. de Graſsis nouiſſ. Rom. deciſ. 592. n. 1. & 4. lib. 1. vol. 1. nouiſſimè Camill. Borrell. in Sum. deciſ. tit. 44. de Citat. n. 445.

6 In text. ibi (*ou mortas*) Vide l. fin. Cod. de Teſtib. Farinac. in Praxi crimin. q. 72. num. 129. cum ſeqq. & conſ 55. n. 37. vbi addit. lit. D. & deciſ. 123. Gutier. Pract. lib. 1. q. 58. vbi reſoluit quòd ſi in actibus annullatis, teſtes iam mortui fuerunt producti eorum dictis fides adhibenda eſt in l. 38. tit. 16. part 3.

AD §. II.

1 In text. ibi (*neste caſo informarſeha o julgador ſobre iſſo*) Vide Cabed. p. 1. Areſto 41. vbi aſſerit iudicatum iudicem actorum hanc iuriſdictionem habere, &c.

AD §. III.

In text. ibi (*ſe lanção pelo coſtume*) Nota quòd ceſſante cauſa refutationis teſtium, ceſſat refutatio. Vide Tiraq. in tract. Ceſſãte cauſa n. 247.

In text. ibi (*ou ſe algũs dizem algũa couſa*) Vide Iaſ. in l. Prætor § Cogentur n. 11. ff. de Edendo.

In antiq. tit. 49.

Ad tit. 63. Ordin. Regiæ.

Que os julgadores julguem pela verdade ſabida, &c.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

Iudices te nentur iu dicare, ata ſententa veritate, quæ ex proceſſu reſultauerit.

C Concorda apud Hiſpanos l. 10. tit. 17. lib. 4 nouæ Recop. Vide Pinell. in l. 1. Cod. de bonis mat. p. 3. cap. 3. nu. 26. Neguzant. de Pignorib p. 8. memb. 1. n. 28. Tiraq. de Retract. tit. 2. ad finem nu. 60. Rebuff. in tract. Exceptionum num. 340. Amat. Roder. in Pract. de modo, & forma videndi, ſeu examinandi proceſſum cap. vlt. p. 2. nu. 18. cum ſeqq. Valaſc. de Iure Emphyt. q. 6. n. 12. optimè Gutier. Pract. lib. 1. q. 98. Brunor. à Sole in locis commun. verbo Iudex 7.

2 In text. ibi (*determinem os feytos ſegundo a verdade que pelos proceſſos for prouada*) Vide Pute. deciſ. 60. lib. 3. Menoch. conſ. 786. n. vlt. Caualcan. deciſ. 25. n. 5. p. 1. & deciſ. 16. n. 61. & deciſ. 23. n. 10. p. 3. Franc. Viui. deciſ. 478. num. 1. nouiſsimè Camill. Borrell. in Sũma deciſ. tit. 42. de Iudic. n. 68. Seraphin. de Priuilegijs Iuramẽt. priuil. 2. Fr. Ludou. de Mitanda de Ordine Iudic. q. 28. art. 3. P. Leſsi. de Iuſtit. lib. 2. cap. 29. dubit. 10. Et in cauſis ciuilibus iudex officium ſuum impartiri non poteſt, quia grauaret adeò, vt ſententia, parte non petente, ſit, ipſo iure nulla, niſi in cauſa fiſcali, vel Reip. ex Stephan. Gratian. — *Iudicandum eſt ſecundum allegata & probata.*

3 In text. ibi (*os feytos*) Tàm ciuiles, quàm criminales vt per Gom. tom. 3. Vari. cap. 11 à nu. 7. Guilhelm. in cap. Rainuntius. verbo Si abſquè liberis o 2. Hippol. ſing. 472. Afflict. deciſ. 83 n. 8. & 9. & deciſ. 250. nu. 4. optimè Gutier. Pract. lib. 1. q. 98. n. 2. Et in auditorio Principis non curatur de apicibus iuris: Vide Palat. in repet. cap. § 34 n. 9. Nec curatur de ſubtilitatibus, Viui. tom. 2. Cõmun. Opin. lib 6. tit. 16. n. 116. verſ. Itaquè ſubtilizare, pag. 103. in fine. Surd deciſ. 284. n. 14.

4 In text. ibi (*não julgando mays do pedido pelo actor*) Ergò iudex non poteſt iudicare ſuper non petitis. Vide Afflict. — *Iudex nõ iudicat ſuper non petitis.*

Afflict. in cap 1. n. 71. & 72. de milite vaſſalo, qui contumax eſt lib. 2. fol 59. Rot. Bonon. deciſ. 44. Valaſc. conſ. 145. n. 8. cum ſeqq. D. Barboſ. in l. Si cum dotem in princip. n. 44. ff. Soluto marrim.

Exprobationibus aptis non poteſt iudex ſupplere, ſi libellus eſt ineptus

5 In text. ibi (*ſe não foſſe dado, ou poſto libello, &c.*) Nota tamen quôd ſi libellus eſt omninò ineptus, iudex non poteſt ſupplere ex probarionibus aptis, niſi per confeſsionem partis ſecundùm Bald. in l. 1. col. vlt. ff. de Iuriſd. omnium iudic. Si tamen ſit cauſa apta probata, licet libellus ineptus ſit, quamuis Reus veniat abſoluendus, debet tamen iudex reſeruare actori facultatem agendi ex cauſa apta per text. in l. Lelius Marcellus ff. de pactis dotalib. ſecũdùm Angel. in l. Claudius ff. qui potiores in pignore hab. vbi dicit quòd illum text. ſemper Baldus dominus ſuus ſolebat habere in ore hæc omnia; refert Iaſ. in l. Edita n. 22. & 25. Cod. de Edendo.

6 In text. ibi (*ou ſe não foſſe dado juramento de calumnia*) Vide ſupra hoc lib. tit. 43. in Princip. n. 2.

7 In text. ibi (*ou não foſſe a lide conteſtada*) Vide ſupra hoc libro titul. 51. in Princip. n. 10. Sententia enim lata ſuper eo, de quo lis non eſt conteſtata, eſt nulla, vt per Surd. deciſ. 295 ad fin.

8 In text. ibi (*ou não foſſem as inquirições abertas, & publicadas*) Vide ſupra hoc lib. tit. 62. in Princip. num. 20. & adde Perez ad tit. 11 in princip. verbo Teſtigos verſ. Ex quo infertur ad lib. 3. Ordin. pag. 669. Gutier Pract. lib. 1. q. 99. nu. 4. Auend. reſp. 1. nu. 8. Azeued. l. 10. n. 2. ad finem tit. 6. lib. 4. nouæ Recopil. Et concluſio in cauſa quando ſit de proceſſus ſubſtantia: Vide Mynſing. cent. 3. obſeruat. 17. Franciſc. Marc. Delphin. deciſ. 796. n. 6. p. 2. Nicol. Reuſner. conſ. 24. num. 39. lib. 2. Perez ad l. 2. tit. 4. lib. 3. Ordin. pag. 563. Bernard. Muſcatel in Praxi Regni Neapol. p. 7. gloſ. De iure ſub nu. 8. verſ. Sed hodie.

AD §. I.

1 In text ibi (*ou que ſendo o feyto de algum menor*) Limita primò, ſi minor agat in iudicio poſſeſſorio, ſolus enim poteſt eſſe in iudicio: Vide Cou. lib. 1. Vari. cap. 5. nu. 8. contrarium tamen praxis obſeruat, & faciunt tradita per Menoch. de interdictis remed. 15. recuper. n. 275. cum ſequentibus.

2 Limita ſecundò, ſi ceſſerit ſententia ad commodum ipſius minoris, vt per text. in l. Non eo minus Cod. de Procurat. reſoluunt Tiraq. de Iure mariti gloſ. 8. num. 68. Viui. tom. 2. Commun. Opinion. lib. 7. tit. 8. n. 30. pag. 244.

3 Aduerte quòd quilibet iudex, coram quo vertitur cauſa, poteſt dare curatorem minori ad litem coram eo agitandam ex l vlt. Cod. de Adminiſt. tutor. vbi Bald Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 225. n. 44. Dic tamen quòd ſi lis eſt ſuper re, in qua poteſt acquiri aliquid patri, vel habere vſumfructum, ſufficiet auctoritas patris, ſed ſi eſſet conuentus ſuper re, quæ ad patrem non pertinet, vt in obligatione perſonali, aut criminali, tunc non ſufficiet auctoritas patris, & dabitur curator à iudice, ita ſeruari teſtantur Perez l. 1. verſ. Eſt tamen dubium tit 4. lib. 3. Ordin. pag. 532. Azeued. ad l. 10. num. 6. tit. 17. lib 4. nouæ Recopil. & ſententia lata contra minorem indefenſum, cui non fuit datus curator, eſt nulla ex Rota Romana per Farin. deciſ. 104. n. 5. in nouiſsimis.

4 In text. ibi (*mande ao marido quando for actor*) Quid ſi mulier poſt ſententiam conſentiat? Videtur ſufficere cum ſit inductum in ſuum fauorem iuxta doctrinam Bart. in l. Iulianus §. Si quis colludente ff. de Action. empti.

5 In text. ibi (*procuração da mulher*) Conſtitutio procuratoris facta ad cauſam iam motam operatur retificationem eorũ, quæ geſta ſunt per eundem procuratorem antequam mandatum ſuſciperet. Vide Menchi Vſufteq. cap. 15. n. 9. Menoch. conſ. 100. n. 41. & 42. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 216. nu. 40. vbi num. 41. id intelligit habita ſcientia eorum, quæ geſta ſunt, nam aliàs conſtituens procuratorem, non videretur per hoc mandatum ratificaſſe.

AD §. II.

1 In text. ibi (*cada hum dos taes erros, &c.*) Faciunt quæ tradit Cou. Pract. cap. 25. n. 1. verſ. Potiſsimum.

2 In text. ibi (*ſuas ſentenças, & autos ſerão nenhũs*) Nota quòd ſi ſententia tantùm ſit nulla ex eiſdem actis, poteſt alia ferri valida, ſi tamen ſententia, & pars actorum non debet ex eiſdem actis amplius procedi, vide gloſ. Notabilem in cap. Nimis in 1. de pace conſt. & Bart. in l. Cum quæritur ff. de Re iudicata, Alex. conſ. 111. & conſ. 181. lib. 5. Gam. deciſ. 219. Lancelot. de Attent. p. 2. cap. 6. n. 53. Valaſc. conſ. 65. ad finẽ. Cabed. p. 1. deciſ. 36. nu vlt. & deciſ. 159. Et poteſt peti á Principe, vt acta reualidentur. Vide Staphilæ de literis gratiæ pag. 445. nu. 15 & 16. Marant. de Ordine Iudic. p. 5. in fine n. 62.

AD §. V.

1 In text. ibi (*com procurador falſo*) Qui ſe facit procuratorem, cum nõ ſit, tenetur pœna falſi, ex l. Si procuratori falſo ff. de condict. cauſa data, cauſa non ſequuta, reſoluit Farin. in Praxi crimin. p. 6. tit. de falſitate, & ſimulat. q. 150. num. 89. cum ſeqq. Et condemnatur in expenſis, Maſcard. de Probat. concl. 1004. n. 6. Et dominus tám minor, quám maior poteſt ratificare ſententiam latam, tám in ſui fauorem, quám in eius præiudicium, vt per Alexand. Trentaſinq. Vari. lib. 2. titul. de Procurat. reſolut. 2.

AD §. VI. & vlt.

Vide Gutier. Pract. lib. 1. q. 100. Pinel. in l. 2. Cod. de Reſcind. vend. p. 3. cap. 3. n. 32. Valaſc. de Iure Emphyt. q. 6 n. 12. ad fin & q. 13. n. 6. col. pen. & Valaſc. conſ. 145. num. 8. cum ſequentibus.

Ad tit. 64. Ordin. Regiæ. *in antiq. ti. 5. li. 2.*

Como ſe julgarão os caſos que não forem determinados pelas Ordenações. *Quomodo iudicandi ſint caſus per leges Regias nõ deciſi.*

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 In text. ibi (*ou eſtylo de noſſa Corte*) Multa de ſtylo, & quod debeat ad vnguem ſeruari congerunt Cardin. Pute deciſ. 353. lib. 3. Rod. Gennenſ. deciſ. 206. Pinel. in l. 2. Cod. de Reſcind. vendit. p 2. cap. 4. nu. 2. Bellacomb. tom. 1. Commun. Opinion. lib. 3. tit. 1. nu. 44. pag. 362. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 96. nu. 7. cum *Stylus Curia eſt ad vnguem ſeruãdus.*

Digitized by Google

eum ſeq. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 4. collect. 794. Gam. deciſ. 17. n 7. Menoch. conſ. 100. num. 74. & conſ. 187. nu. 55. & 56. & conſ. 380. num. 21. Maſcard. de Probat. concl. 1041. Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 237. nu. 18. cum ſeqq. & Diſceptat. Forenſ. cap. 100. n. 61. & tom. 3. cap. 516. n. 32. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 5. collect. 1838. Perez l. 28. tit. 4. lib. 2. Ordin. pag. 251. Soar. de Paz in Pract. in initio à n. 4. cum ſeqq. Ludou. Rodolphin. in tract. de brachio ſæculari, & eccleſiaſtico nu. 31. Ignat. del Villar in Sylua reſpon. lib. 1. reſp. 1. n. 3. Cabed. p. 1. deciſ. 211. in fine, debet ad inſtar priuilegij, & conceſsionis Apoſt. obſeruari vt per Cald. Pereira conſ. 5. n. 7. Et ſtylus Curiæ pro lege ſeruatur, ſiue ſit ad Ordinationem, ſiue ad deciſionem cauſarum, vt per Cacheran. Pedam. deciſ. 22. num. 7. Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 237. n. 18. Alexand. Raudenſ. Piſan. deciſ. 6. n. 67. nouiſſimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 13. de legibus, & conſtitut. nu. 108. Pereg. Iannin. de reali cirat. lib. 1. cap. 1. n. 19. Melch. Phœb. deciſ. 42. n. 8. Flamin. de Reſignat. tom. 2. lib. 10. q. 2. n. 17. Et facit ius, vt per text. in cap. Ex literis de Conſtit. reſoluit Nicol. Garci. de Benef. p. 1. cap. 5. nu. 87. Et ſic facit ius vniuerſale, etiam in partibus ex Grauat. ad Veſtrium in Pract. lib. 5. cap. 3. n. 6. Gutier. Canon. lib. 1. cap. 33. n. 35. in fine. Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ p. 2. q. 135. num. 4. Et ſtylum iudiciorum circa proceſſus Ordinationem, & iudiciorum vſum verſantem pro lege in eodem iudicio obſeruandum tenent Crauet. conſ. 201. nu. 21. Cacheran. Pedam. deciſ. 22. n. 6. & 7. Theſaur. deciſ. 1. nu. 9. Menoch. conſ. 270. nu. 19. & conſ. 110. n. 4. & conſ. 380. num. 21. & lib. 2. de Præſumpt. q. 8. n. 14. & 15. Viui. Neapol. deciſ. 297. n. 1. Marc. Anton. de Amatis Marchiæ deciſ. 32. nu. 27. & procedit etiam in cauſis criminalibus ex Iannin. d. cap. 1. nu. 76. & Menoch. d. q. 8. n. 15.

2 Stylus tamen contra ius non debet obſeruari, & reſoluunt Perez l. 4. titul. 4. lib. 2. Ordinam. verſ. Non obſtar etiam pag. 240. Farin. in Praxi crimin. p. 4. conſ. 85. nu. 18. D. Barboſ. in l. Cum prætor §. 1. à nu. 285. cum ſeqq. ff. de Iudic. *Stylus cõtra ius nõ eſt obſeruandus.*

3 Stylus non præſumitur in dubio, quamuis ſit iudiciorum ex Maſcard. de Probat. concl. 258. ſub num. 1. & concl. 1338. n. 1. Menoch. d. q. 8. n. 7. & conſ. 717. nu. 6. verſ. Reſpondetur primò. Iannin. d. cap. 1. n. 72. Sed alleganti eius probatio incumbit ex Maſcard. d. concl. 1338. n. 2. Farinac. conſ. 59. n. 12. p. 4. excepto ſtylo notorio in Curia, cuius nec allegatio, nec probatio requiritur, ſed iudex ſupplere in eo debet, vt per Viui. deciſ. 297. nu. 6. Plura de ſtyli probatione deſiderant patet Menoch. d. q. 8. Maſcard. d. concl. 1338. num. 3. cum tribus ſeqq. Iannin. d. cap. 1. à nu. 73. Et ſtylum iudici decem annorum ſpatio voluit Rebuff. quem refert, & ſequitur Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 237. nu. 35. Camill. Borrell. d. tit. 13. n. 111. *Stylus nõ præſumitur.*

4 In ſtylo ſtrictiſsima ſit interpretatio ex Flamin. de Reſignat. lib. 3. q. 18. n. 76. cum ſeqq. Et ſolum permittitur ſupremis iudicibus ſtylum introducere, ex Bart. in l De quibus n. 10 ff. de Leg. Farin. qui alios refert d. conſ. 85. n. 17. Menoch. conſ. 187. nu. 56. Et iudex iudicando contra ſtylum, facit litem ſuam, ac ſi faceret, & iudicaret cõtra legem ex Ludou. Rodolphin. d. tract. de brachio ſæcu- *In ſtylo ſtrictiſsima ſit interpretatio.*

lari

lari n.32. quia ſententia contra ſtylum lata nulla eſt, vt per Camill. Bortell. in Summa omnium deciſ. tit.14. de Conſuetudine,& ſtylo nu. 107. Et aduerte quòd potiùs ſtandum eſt ſtylo, quàm conſuetudini, vt per Franc.Marc.Delphin. deciſ. 158. n.3.vol.1. Marc. Anton.Bellon. Genuæ deciſ.206.n.3. Afflict. Neapol.deciſ 79.n.4.& deciſ.135. nu.3. Franc Viui.deciſ.297.nu 1.& 2. Cachetan.Pedem.deciſ.22.n.7.Steph. Gratian. Marchiæ deciſ.237. nu.18. Garſ.Maſtrillo deciſ.1.n 20. Ioſeph. Ludou. Lucenſi.deciſ.39.n.8.Caual. Fruiz decit.6.n.17.& deciſ.19.nu.15. p.1. Barnab.Cornaz.Flor...t. deciſ. 72. n.6.

5 Doctoris inſignis pragmatici ſcripto probatam atteſtationem ſuper ſtylo, & vſu ordinario ſibi cognito, & propinqui loci ordinaria reſpicientibus fidem cæteris paribus facere,donec contrarium probetur, reſoluunt Tibér. Decian. reſp. 18. nu.98. Ioſeph. de Ruſticis in tract. An, & quando liberi ſub conditione poſiti lib 1.p.2 nu 71. cum ſeqq. Maſcard.concl.426 n.11.12.13.& 16. Alexand.Raudenſ.reſp.18.num.76. lib.1. Caualcan. p.3. deciſ.13. nu.95. Ignat. del Villar. in Sylua reſponſ. lib.1.reſp.12.n.16.

Sententia Senatus facit ius quoad ſimiles cauſas.

6 Sententiam Senatus facere ius quoad omnes ſimiles caſus reſoluūt Gam.deciſ 33. in fine, & deciſ.174. num.10.& deciſ.228 Pinell. in l.2. Cod. de reſcind. vendit. p.2.cap.4. n 2. Menoch conſ 59.á num.10. & conſ.180.n 30. Vincent.de Franch. deciſ.238. nu 3. Gutier. Pract lib 3. q.16.num 74. Cald Pereira de Renouat.q.15.nu.27. Cabed.p.1. deciſ. 212. n.1. Vanti. tit ex defectu iuriſdict deleg n.20. Afflict.Neapol.deciſ.169.nu.9. Franciſ.Monald.conſ. 132. n.5. Pereg.conſ.91.nu.29. Menoch.de Præſumpt.lib.1.q.1.n.27.& conſ.671.nu.21.& conſ.676.num.2. Alexand.Raudenſ.reſponſ.47.n.17. vol.1. Ioſeph. Ludou. Lucenſ. deciſ. 90. num.8.p.2. Barnab. Cornazan. Lucenſi deciſ.29. nu.9. Surd. conſ. 310. n.17.& conſ.403. n.83. nouiſsimè Camill Borrell. in Summa omnium deciſ.tit.13. de Legibus nu.15. Inferiorum tamen iudicum ſententias ad exemplum, ſeu ad deciſionē cauſarum allegari non poſſe reſoluunt Menoch.de Præſumpt.lib.1.q. 1. n.20. & conſ.75. à n.93. Euerard. in Topicis legalib. loco Ab auctoritate 95.ſub num.5. Niſi forſan ex iiſdem inferiorum ſententijs conſuetudo eſſet introducta,tunc enim ad deciſionem allegari conuenit ex gloſſ. verbo Magiſtratus in l.Nemo iudex 13. Cod.de Sentent. & interl. Alex. Raudenſ. de Analogis lib. 1. cap.33.n.117. Tiber.Decian.in Apologia pro iuriſp. reſponſis aduerſus Alciat.cap.22.nu.132. Et ſententia lata in cauſa leuioris cognitionis, vel leuioris probationis nunquàm parit exceptionem rei iudicatæ in cauſa maioris inquiſitionis, vt per Surd.de Alim.tit.1.q.126.n.5.

7 Deciſiones Rotæ Romanæ magiſtrales adinſtar particularium deciſionum eſſe tradunt Euerard. d. loco 95 nu 10. Maſcard. de Probat. concl 484 à n.1. Gabri.Roman.lib. 2. ſentent. tit.de Sentent. concl.7. nu. 22. Franc.Viui.deciſ.401.nu.20. Robert.Lancelot.de Attentatis p.2. cap.20.limit.1 nu.2. Tiber. Decian. reſp.19.ſub n.68 & 69. vol.3. Perſiſtit igitur verum,& Rotam Romanam quandoquè rotare ex gloſ.in proœm. reg. Cancellariæ Maſcard. d concl.484.ſub n.9. Magdalen de numero reſtium in teſtamento requiſito

quiſito p. 2. cap. 9. nu. 35. Tiber. Decian reſp. 63. nu. 15. vol. 5. Menoch. lib. 2. de Præſumpt. q. 71. n. 14. Surd. conſ. 403. n. 83. & 84.

8 Deciſiones Doctorum, lege deficiente, plurimum valere reſoluit Surd de Aliment tit. 1. q. 44. nu. 14. quippe, & vnius in terminis etiam ſine lege loquentis deciſio plurimũ valet ex eod. Surd. conſ. 379. nu. 23. quinimò contradictionem ſi paſſa non eſſet omnem controuerſi caſus dubitationem ſubmouet, inſtarquè legis allegari poteſt. Vide Menoch. lib. 2. de Præſumpt. q. 71. num. 16. & conſ. 73. nu. 17. verſ. Reuocantur in dubium Vincent de Franch. Neap. deciſ. 364. nu 4. Viui Neapol. deciſ. 135. n. 4 cum ſeqq. & deciſ. 401. nu. 30. Caualcan. deciſ. 15. nu 4. & deciſ. 30. nu. 38. p. 1. Hieron Magon. Florent. deciſ. 66. nu. 20. Surd. Mantu. deciſ. 229. nu. 2. & conſ. 313. num. 43. Cald. Pereira conſ. 46. n. 2.

Praxis vera legum interpres.

9 Praxis vera legum interpres, vt per Galganet. de condit. & demonſtrat. p. 1. cap. 8. n. 61. Et de Practica multa per Cott. in memorab. verbo Practica. Gemin de Vſuris commento 1. §. 8. n 164. Menoch. de Arbitr. caſu 474. n 61. & conſ. 187. nu. 54. & 55. Bonacoſ. Commun crimin. p. 1. verbo Practica fol. 135. in fine. Rebuff. in commentar ad titul. ff. de Verbor Signific. l. 87. pag 384. Gutier. Pract. lib. 3. q 16 n. 71. & 73 cum ſeqq Gonzal. ad reg 8. Cancel. gloſ. 9. §. 1 n 40. cum ſeqq.

10 Exemplum iudicandum eſt. Vide Ludou. Rodolphin poſt tract. de abſoluta Principis poteſt. concl. 10. per totam.

Conſuetudo ſeruanda.

11 In text. ibi (*ou coſtume*) Vide Alexand. Raudenſ. de Annal. cap 33 nu. 117. lib. 1. Tiber. Decian. in Apolog. pro iuriſp. reſponſis aduerſus Alciat. cap. 22. n. 132. Cald. Pereira de Nominat. q 7. n 11. Valaſc. conſ. 62. n. 9. latiſſimè Camill. Borell. in Summa omnium deciſ. tit 14. de Cõſuetud. Et conſuetudo concernens ordinatoria iudicij ſeruanda eſt ex Steph. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 100. n 61. In quo differat conſuetudo ab ſtylo latè tractant Hippol. conſ. 8. n 27. Menoch. lib. 2. de Præſumpt. q. 8. nu. 3. cum ſeqq. & ex ſententijs diſformibus non inducitur conſuetudo ex Alber. in l. Quæſitum §. Si quid eodem ff. de fundo inſtr. Aym. conſ. 94. n 5. Farinac. in nouiſſ. deciſ. 336. n. 7. Conſuetudo eſt optima legum interpres Tiraq. de Nobilit. cap. 10. nu 9. Afflict. deciſ. Neapol. 166. ſub nu. 9. & deciſ. 173. nu. 3. Menoch. conſ. 32. nu. 44. vol. 1. & conſ. 577. n. 2. & 3. vol. 3. Camill. Borrell. d. tit. 14. de Conſuetud. num. 88. Et conſuetudo eſt interpretatiua contractuum l. Quod ſi nolit §. Qui aſſidua ff. de ædilit. edicto Menoch. de Arbitr. caſu 83. n 10. Magon. Florentina deciſ. 56. n. 3. & Lucenſi deciſ. 7. n. 21. Et conſuetudo facere poteſt, quod facere poteſt pactum Afflict. Neapol. deciſ. 91. nu 9. & deciſ. 258. n. 2. Conſuetudo actuum frequentiam exigit, vt per Cæſar. Barzi. Bonon. deciſ. 95. à n. 7. Anton. Bellon. Genu. deciſ 17. n. 6. Afflict. Neappl. deciſ. 321. ſub n. 17. & deciſ. 388. n. 7. Franciſc. Marc. Delphin. deciſ. 255. nu. 1. vol. 1. Cacheran Pedam. deciſ. 99. n. 45. Franc. Viui. Neapol deciſ. 130. n. 8. Franciſ. Cantu. nouiſſ. Roman. deciſ. 19. n. 4 & 5. vol. 2. Steph. Gratian. Marchiæ deciſ. 148. nu. 10. Maſtrillo Siciliæ deciſ 67. num. 16. Conſuetudo debet eſſe vniformis, non autem diuerſimode obſeruata, vel diuerſis actibus facta Surd. conſ. 254. num. 29. & conſ. 449. num. 7.

Cacher.

Cacheran.d.deciſ.99.nu.7. Caualc. Fiuiz.deciſ.11. nu.51. p.2. Hieron.de Laurent.Auenion.deciſ.20.n.9.

12 Doctori aſſerenti conſuetudinem vigere in loco, in quo verſatur credendum eſt. Vide Bart. in l. De quibus n.21.ff de Legibus. Roch.in cap.fin.de conſuetud.ſect.8. num.9. Galiaul.in l. Gallus §. Idem credendum num. 34. ff. de liber. & poſth. Palat.in repet.rub.§.21.num.1. Rot. Bonon deciſ.65.num.12. Strach.de Mercat.tit.de decoctor.p.5. num.6. Anton. Mariæ tom. 1. Commun. Opin.in princip. lib.1.tit.17.de Legibus n.334 pag 244.vbi Viui.num. 364. Emman. Soar. in Theſauro ſentent. lit C. verbo Conſuetudo non probatur. Menoch. de Arbitr. caſu 360.nu.94.& conſ.1.nu.164. & conſ.54.n.5.& 37. Maſcard.de Probat.concl.426.& concl 528.Ludou. Rodolphin.Vari. quæſt. lib.2. q 51. nu.28.& 29. Surd.conſ.311.n.15.Stephan. Grat.Marchiæ deciſ 130. n.6. Farin in Praxi crimin.p 1 tit.5.q.45. nu.18. nouiſsimè Camill. Borrell.in Summa omnium deciſ titul.14. de Conſuetud à n.132. Et Doctor non poteſt atteſtari de conſuetudine totius orbis ex D.Marc.de Iuriſdict.p. 4. caſu 95.n.24.

13 In text.ibi(*& quando o caſo de que ſe trata, &c.*) Apud Hiſpanos deficientibus legibus regijs, & conſuetudinibus prouinciarum recurrendum eſſe ad ius Canonicum reſoluunt Perez in proœm. Ordin. q.3. Curi.Philip.p.1 §.7.à n.14. Burg.de Paz l.1. Tauri num. 602. cum ſeqq. Soar.de Paz in Pract.in princip.annot 5.ſub n.36. Morl in emporio iuris p.1 tit.1. q 16. nu.36. Flores Vari. lib.1.q.2.n 4. Azeued.ad tit.1. n.18. lib.2.Recop. Amat.Roder.in Pract. cap.10.n.25. Attenta tamen Ordinatione in præſenti ad ius Canonicum tantùm recurrendum eſt, vbi de materia agitur, quæ peccatum concernit.

14 In text.ibi (*ſendo materia que traga peccado*) Ergò lex Canonica in foro ciuili ſeruatur quando agitur de peccato, vt per Doct.in cap.1. & 2. de noui operis nunt.gloſ.in cap. 2. de Arbitris in 6. Surd. deciſ.158. nu.9. nouiſsimé Camill. Borrell. in Summa omnium deciſ.tit.13.de legibus nu 82. & de Aliment.tit.7. q. 29. n.11. Azeued.d. tit.1.num.17.& dùm hæc Ordinatio probat in materia peccati eſſe obſeruandas conſtitutiones Canonicas, intelligitur etiam de ſynodalibus, vt per Cald. Pereira quæſt.forenſ.lib.1.q.25. nu. 28. in fine. In diſpoſitis tamen ad pias cauſas ius Canonicum in vtroque foro ſemper ſeruandum eſt,ex Tiraq.de Priuilegijs piæ cauſæ priuileg.163. quod procedit etiamſi agatur de ſolo veniali peccato, vt per Butri.Imol.& Abb.in cap.fin.de Præſcript. Rip.in cap.Sæpe nu.6.de reſtit.ſpoliat.Alciat.in cap.Nouit n. 19.de Iudic.& in cap.Cum contingat n.5.de Iureiur.& lib 5. Paradox. cap.3 quos refert, & ſequitur Surd. d.q.29.n.12.vbi n.13. aſſerit quod in cauſis matrimonialibus Canones ſunt ſeruandi, de quo etiam Menoch.conſ.18.n.11.

Lex Canonica in materia peccati ſeruatur in foro ciuili.

15 In dubio Canoniſtarum opinio in his, quæ animæ fauorem reſpiciunt, ſequenda eſt. Vide Anton. Mariæ tom. 1. Commun. Opin. in princip.lib.2.tit.9. caſu 30.à nu.152. pag.46. Surd.conſ.11. n.22. Semper illa oppinio eſt ſequenda, quæ magis fauet animæ,quod procedit etiã in pœnalibus, & odioſis, vt per Phœb.deciſ.50.n.7.& 8.

16 In text.ibi (*ſeja julgado pelas leys Imperiaes*

imperiaes) Vide Gregor. l. 6. verbo Por la leis titul. 4. part. 3. Azeued. ad titul. 1. num. 4. lib. 2. nouæ Recopil. pag. 122. Valaſc. de Iure Emphyt. q. 25. num. 25. in fine. Cabed. p. 1. deciſ. 211. num. 8. & p. 2. deciſ. 25. Cald. Pereira de Empt. cap. 1. nu. 5. & 6. Nota quòd quando aliquid ex partium conuentione debet fieri ſecundùm ius, intelligitur ſecundùm leges Regni, non ſecundúm leges Imperiales ex Stephan. Grat. Diſcept. Forenſ. cap. 99. & vide quæ infra dixi in proœmio ad lib. 4. An deficiente lege huius Regni, ſi ſic aliqua lex Caſtelæ ſecundùm eam ſit iudicandum, cum hoc Regnum ſubſit Regno Caſtelæ? Videtur affirmatiuè reſpondendum iuxta tradita per Rebuff. ad l. 114. de Verborum ſignificat. pag. 455. & in tract. nominat. q. 6. num. 15. Cabed. deciſ. 211. in fine p. 1. Cald. in reſponſo pro Duce Paſtranæ num. 7. Valaſc. de Partion. cap. 19. num. 11. & nu. 27. Bernard. Græuæ. ad Practicam Cameræ Imper. lib. 2. concl. 33. num 18. cum multis ſequentibus. Obſtat tamen quòd hoc Regnum Portugaliæ, non eſt vnitum acceſſoriè Regno Caſtelæ, ſed æquè principaliter, ita vt quilibet ſuis legibus regatur, ac ideò conſiderari debent, ac ſi eſſent omninò ſeparata ex Bart. in l. Si conuenerit §. Si iudex ff. de Pignoribus: Vide D. Barboſ. in l. Hæres abſens § Proinde ff. de Iudic. in art. de foro delicti num. 143. Cabed. de Patronat. Regiæ Coronæ cap. 40. num. 3. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 9. num. 14. cum multis ſequentibus, ſed conſiliari poſſunt, vt quando deficit lex huius Regni, poſſit ad leges Caſtelæ recurri, relictis Imperialibus.

AD §. I.

1 In text. ibi (*então mandamos que ſe guardem as gloſſas*) Nota quòd gloſſarũ auctoritas maxima eſt, & omnes alias antecedit, de quod vide Viui. tom. 2. Commun. Opin. lib. 7. tit. 12. de pœna iudicis, qui malè iudicauit n. 20. verſ. Et licet ſimiliter. Barthol. Bolognin. in repet. Auth Habita n. 258. Cod. Ne filius pro patre. Auil. ad cap. 1 Prætor. verbo Fiel. num. 15. Maſcard. de Probat. concl. 842. & concl. 1138. n. 15. cum ſeqq. Morl. in emporio iuris p. 1. tit. 1. q. 12. num. 3. Cepall. in præfat. Commun. contra communi. á nu 61. cum ſeqq. plures refert Doctores Cened ad Decretal. collect. 18. n. 6. & nouiſsimè Practic. ac Canonic. quæſt. lib. 1. q. 8. nu. 19. Amat. Roder. in Pract. cap. 10. n. 33. *Gloſſarũ auctoritas maxima eſt.*

2 In text. ibi (*Accurſio*) Accurſium fuiſſe Azonis diſcipulum, & dignum magiſtro Diſcipulum tradit Tiraq. in l. Si vnquam verbo Torum n. 4. & de gloſsis Accurſii, Vide Francíſ. à Souſa in repet. l. fœminæ ff. de regulis iuris p. 1. n. 252.

3 In text. ibi (*oppinião de Bartolo*) De laudibus, & auctoritate opinionum Bartoli, latè agunt Cott. in Memorab. verbo Iuriſpetiti pag. 486. Tiraq. in l. Si vnquam in princip. num. 154. & ad l. 2. connub. gloſ. 1. nu. 9. Grãmmat. deciſ. 63. nu. 15. Auiles ad cap. 1. Prat. fol. mihi 32. Viui. tom. 2. Communium Opin. lib. 7. tit. 12. nu. 20. verſ. Ex quo auctoritas Bartoli pag. 251. Iaſ. in l. Quidam cum filiũ à nu. 35. ff. de Verbor. Syluan. conſ. 9. n. 18. lucernam, & iuris ciuilis illuminatorem fuiſſe aſſerit Amat. Roder in Pract. cap. 10. num. 23. Et quod ſit conſtitutio in tota Hiſpania quòd Bartoli doctrina habeatur *Bartholi recepta opinio habetur pro lege.*

pro lege aſſerit D.Mart.de Iuriſdict. p.1.cap.26 n.72. & in votis nouiſſ. deciſ.voto 6 n.5.

Communis opinio. 4 In text.ibi (*ſaluo ſe a commum op- poniāo, &c.*) De communi opinione & quod ſecundùm illam, & magis receptam teneatur iudex iudicare: Vide Cott.in Memorab verbo Opinio communis pag. 625. Fichard. Villalob.Soar.& alios tom.1. Commun.Opin.lib.1.tit.17.à n 421. cum multis ſeqq.pag.251. Viui.d.n.20 in princ.Rebuff.in Auth.Habita Cod. Ne filius pro patre verbo Examinatione verſ.5.pag.579.in fine. Paz in procemio legum Tauri à n 251. Caſſador.deciſ 5.n.13.de Conſtit. quem refert Aloyſ.Ricci. in collect. deciſ. p.4.collect.802. Seraphin de Priuilegijs Iuram.priuil.17.n.16. Menoc. lib.2.de Præſumpr.q.71. nu.2. Gutier. Pract.lib.3.q.13.nu.34. Surd. de Aliment.tit.9.q.44.n.60. Petr.Caball.in tract. de omni genere homicidij nu.373.& plures refert Doctores Cened.ad Decretal. collect.84. n.4. Amat.Roder.in Pract. cap.10. n.34. Opinio quippe illa præſumitur verior,adeoquè in iudicando ſequenda erit,quæ à maiori parte Doctorum crebrius recepta exiſtit,pulcherrimi in id textus ſunt in l.Athletas 4. in princip. ibi, & generaliter ita omnes opinantur ff. de his, qui notantur infamia. l. Ita vulneratus 51. in princip.ibi dicitur vulgò ff.ad legem Aquil. l.Vni.ibi ſanè crebrior apud veteres opinio eſt ff. de officio quæſt. l.Diui fratres 17. ibi plurium etiam iuris auctorum ff.de iure patron. Princip Inſtit. de hæred. inſtit. ibi ſecundùm plurium ſententias.

5 Communis tamen opinio,non eſt præferenda illi opinioni,quæ validioribus, & melioribus rationibus fundata eſt. Vide Fichard. d. tit.17. nu 424.pag.251. Farin.in Praxi crimin.p.1.q.15.num.56. Pro Eccleſia vero communis opinio prævalet,ex D.Mart.de Iuriſdict. p.2.cap.6.n.6. & num.7. aſſerit nullum Doctorem poſſe fundare opinionem contra Eccleſiam;& cap.7.n 29.reſoluit quòd opinio,quæ fauet animæ,eſt amplectenda.

6 Conſilia ſunt lectoris anteferenda, maiorquè illis fides adhibenda eſt, cum maturius rem, & factum examinetur in conſilijs, quàm in lectoris. Vide Fichard.d.tit.17.n.429. pag.251. Flamin. de Reſignat. tom. 2. lib 11 q.10 n 31.

7 In delictis mitior ſequenda eſt opinio, ex Petr. Caballin. de omni genere homicidij n.374.

8 In cauſa matrimoniali, propter illius fauorem,poſſumus recedere á communi opinione. Vide Felin. in cap.1.n.1.verſ.Singularis, vt lite non conſtet. Cott in Memorabil. verbo Nuptiarum pag 618.

9 Iudex excuſatur ſi omiſſa recepta communi Doctorum opinione ſequutus eſt illam, quam aliquando eius præceptor verã,eſſe affirmauit. Vide Ferret.caut.31. Rebuff.de Priuilegijs ſchol. priuil.72. & in Auth. Habita Cod.Ne filius pro patre verbo Examinationem verſ. Nonum pag. 580. Menoch. lib. 2. de Præſumpt.q.71.n.51.

10 Opinio probabilis in foro conſcientiæ ſequi poteſt,relicta probabiliori. Vide Armil. verbo Opinio. Arag.2.2 q.63.art.4.vdi Salon controuerſ.2 Bannes q.10.art.1.Barthol. Medin. 1. 2. q.19. art.6. vbi Lorca diſp.39. Salas tract.8.diſp.Vnic.ſect. 6. Valent. tom. 3. diſp.5.q.7. puncto 4. P. Soar.tom. 4. de Pœnit. diſp.22. ſect. 9. num.6. & tom.5 de Cenſur.

Cenſur.diſp.40.ſect.5.n.6.P.Sanch. de Matrim.lib.2.diſp.41.n.30. & lib. 3. diſp.20.n.4.& lib.8.diſp.6.n.18.

In antiq. tit. 48.

Ad tit. 65. Ordin. Regiæ.

De ſententijs interlocutorijs.

Das ſentenças interlocutorias, &c.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

Sententia interlocutoria eſt, quæ ſuper incidentibus, & emergentibus fertur.

1 IN text.ibi (*ſentença interlocutoria he, &c.*) Vide Menoch.conſil. 360. n.1. Azeued.ad l.3.num.7. cum ſeqq.tit.18.lib.4 nouæ Recop. D Barboſ.in l.Si debitori n.97.cum ſeqq.ff.de Iudicijs, Guid.Papæ deciſ.12.quem refert nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ.p.5. collect. 1474. verſ.Quarto limita.

2 Sententia ſuper momentaneo poſſeſſorio lata, an ſit interlocutoria, vel definitiua? Dic quòd eſt interlocutoria, quatenus poſſeſſorium plenarium ſpectat, definitiua verò quatenus cõtrouerſiam hinc inde aſſertæ poſſeſsionis temporariæ definit vni, vel alteri partium. Vide tamen Menoch remed.vlt.Retin, n.46. & 47. Caualc. deciſ.23. ex ordine 69. ſub n.41.& n.106.p.2.Bern.Græuæ. ad Pract.Cameræ Imper.lib.1.concl. 7.conſid.1.n.1.Valaſc.conſ.79.n.18.

3 In text.ibi (*& todo juyz poderà renogar ſua ſentença interlocutoria*) Vide Cardoſ.in Praxi iudic. verbo Iudex n.66. & 67. Franciſ.del Caſtillo Siciliæ deciſ.58.quem refert nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 5. collect.1474. verſ.Quarto limita late, & eleganter Cald.Pereira quæſt. Forenſ.lib.1.q 9.à princip.vbi nu.3. quod iudex etiam ſine cauſa poteſt reuocare ſententiam interlocutoriam, & n.4. quod appellatio interpoſita non impedit ſententiam interlocutoriam reuocari, & conſtitutum eſt in §.4.& n.5.quod eam etiã iudicis ſucceſſor reuocare poteſt, & habetur §.6.& n.7.quod iudex non cogitur illam reuocare, & n.8. quod iudex poſtquàm executioni illam mandauit, non poteſt reuocare, & habetur §.3.& n.9. quod ſententia interlocutoria, quæ finem imponit iudicio, aut proceſſui reuocari non poteſt. Sicut nec poteſt reuocari interlocutoria geminata, vt per Cald. de Poteſt.nomin.cap.2.num.38. Et quæ tranſit decem dies, quia efficitur quoad partes irreuocabilis, Gratian.d.cap.155.n.35.

4 Nota quòd ſententia interlocutoria, non ſolùm ſemel, ſed etiam millies reuocari poteſt, ex Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap.147. n.11 & cap.155.n.16.cum ſeqq.ſecùs tamen de iure huius Regni in §.vlt. huius tit. vbi quod ſemel tantùm reuocari poteſt.

5 In text.ibi (*& aſsi a ſentença definitiua, não poderà ſer, pelo juyz que a deu, mays reuogada*) Vide Cald. Pereira d. q.9.à n.10. vbi etiam reſoluit, quòd nec ex conſenſu partium; & nu.12. quamuis ſit nulla, & inualida. Limitat Theſaur.deciſ.135.in iudice, qui in ſententiæ probatione de intereſſe nihil dicit, poterit illud poſtea declarare, & adiudicare, parte actrice petente, & refert nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ.p. 5. collect. 1474.

AD §. I.

1 In text.ibi (*que não procedia o libello*) Vide Magon. Lucenſi deciſ.32.n.55. Stephan. Gratian. Diſcep. Forenſ. cap.348.n.16. vbi reſoluit quòd abſolutoria ab obſeruatione iudicij dicitur interlocutoria, quando eſſet lata propter libellum ineptum, aut partis abſentiam.

Nn 2 In

2 In text. ibi (*ou abſolueſſe o reo da inſtancia do juyzo*) Nota quòd ſententia abſolutoria ab obſeruatione iudicij magis accedit ad naturam definitiuæ, quàm interlocutoriæ, vt per Stephan. Gratian. d cap 348. n. 14.

3 In text. ibi (*onde o juyz recebeſſe appellação, &c.*) Poteſt tamen appellari à receptione appellationis ad Senatores iuxta Ordinat. lib. 1. tit 58. n. 27. ad finem.

In antiq. tit. 50.

Ad tit. 66. Ordin. Regiæ.

De ſententiis diffinitiuis.

Das ſentenças diffinitiuas.

1 Sententia quæ tranſiuit in rem iudicatam pro veritate habetur l. Res iudicata ff. de Reg. iuris, & facit rem notoriam Maſcar. concl. 1296. à n. 14. Gam. deciſ. 110. n. 5. & habet vim conſuetudinis, & legis Gam. deciſ. 174. n. 10. & præſumitur iuſte lata Cald de Empt. cap. 34. nu. 40. Ludou. Rodolphin. vôto vni. num. 9.

Ad Princip Ordinat. Regia.

1 In text. ibi (*a qual preſumpção he tão vehemente, &c.*) Nota quod præſumptio iuris, & de iure non admittit probationem in contrarium, vt per Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Preſumptio n. 4. Menoc. de Præſumpt. lib. 1. q. 3. Alexand. Trentaſinq Variar. lib. 2. titul. de Præſumpt. reſol. 2. Si tamen obiectum fuit contra præſumptionem iuris, & de iure, parte non contradicente, de ea obiectione diſputandum eſt ex Menoch. lib. 2. de Præſumpt. q. 46. nu. 13 quem refert, & ſequitur Cald. Pereira de Extinct emphyt. cap. 17. nu. 10. verſ. Infero quartò.

AD §. I.

1 In text. ibi (*nem julgarà mays do que he pedido pelo actor*) Fatuus eſt iudex, qui vltra petita iudicat l. Vt fundus, & ibi quæ notant Doctores ff. communi diuid. melior text. in l. fin. ad fin. Cod. de fideicomm. libert. quem allegat Iaſ. in l. Vinum nu. 23. ff. Si certum pet. Vide Azeued ad l. 10. num. 115. cum ſeqq. tit. 17. lib. 4. nouæ Recopil. Sebaſtian. Vanti de Nullit. tit. ex defectu proceſſus n. 97. Cæſ. Barzi. Bonon. deciſ. 33. num. 9. Iafred. Lanfranc. deciſ. 298. incip. Procedit. Nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 49. de libello n. 127. vbi nu. 128. declarat poſſe iudicem vltra petita per libellum in ſententia deducere, & condemnare de his, quæ tacitè, & virtualiter inſunt, purà poteſt ad fructus condemnare, dùm condemnat ad reſtitutionem rei, quia virtualiter comprehenduntur, qui etiamſi petiti non fuerint, poſſunt à iudice ſuppleri, de quo etiam Hieron. Magon. Lucenſi deciſ. 53. n. 18. Anton. Capic. Neapol. deciſ. 10. nu. 24. Et ſententia lata ſuper eo, de quo lis non eſt conteſtata eſt nulla, Surd. deciſ. 295. ad finem. Sententia enim eſt ſtricti iuris, ex Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 5. collect. 2006.

2 In text. ibi (*ſempre darà a ſentença conforme ao libello*) Verba ſententiæ obſcura interpretantur iuxta concluſionem libelli, ex Maſcard. concl. 110. n. 4. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 33. n. 11. & Marchiæ deciſ. 214. n. 5. & 6. Et ſententia debet intelligi ſtricto modo, Surd. deciſ. 261. nu. 7. Farinac. in Praxi crimin. q. 25 n. 65.

3 In text. ibi (*fruytos*) Vide Cald. Pereira

Pereira de Renouar. q. 10. nu. 17. Et ficta litis conteſtatio facta à iudice non ſufficit ad condemnationem fructuum, prout iudicatum refert Melch. Phœb. deciſ. 74. n. 11. & 12.

AD §. II.

Vide infra hoc lib. tit. 77.

AD §. III.

Vide D. Barboſ. p. 3. Rub. ff. Soluto matrim. n. 44. & num. 50. ad hoc quod quando incertitudo tantùm verſatur circa quantitatem, & de ipſo vniuerſo planè conſtat quantitas poterit verificari in executione.

AD §. V.

In text. ibi (*ao contador*) Nota quòd poteſt iudex reſeruare ſibi in ſententia declarationem faciendam poſt liquidationē factam. Vide Azeued. ad l. 20. n. 2. tit. 9. lib. 3. nouæ Recop.

AD §. VI.

Probatio non eſt de eſſentia ſententiæ. 1 In text. ibi (*& a dèr ao eſcriuão*) Ergò proiatio non eſt de eſſentia ſententiæ, de quo vide Viui. tom. 2. Commun. Opinion. lib. 7. tit 8. nu. 32. pag. 245. verſ. Vnde. Menoch. de Arbitr. lib. 1 q. 66. & conſ. 45. n. 3. & conſ. 100. nu. 258. Gam. deciſ. 57. n. 1. Bonacoſ. Commun. crimin. p. 1. verbo Sententia fol. 151. Azeued. l. 10. num 74. cum ſeqq. tit. 17. lib. 4. nouæ Recopil. Gutier. Pract. lib. 1. q. 99. n. 4.

Sententiā diffinitiua in ſcriptis proferēda. 2 In text. ibi (*ſentença diffinitiua*) In ſcriptis ſcilicet. Vide Viui. tom. 2. Commun. Opinion. lib. 7. tit. 8. nu. 32. pag. 244. D. Barboſ. in l. Si debitori n. 138. ff. de Iudic. vbi etiam reſoluit interlocutoriam habentem vim diffinitiuæ debere ferri in ſcriptis, Alexand. Trenraſinq. Vari. lib. 2. tit. de Sentent. reſolut. 2. à n. 1. vbi á n. 4. quod hæc ſolemnitas in cauſa graui, & ponderoſa à partibus remitti non poteſt, ſecùs in cauſis vilis, & modici momenti.

3 In text. ibi (*não tem mays poder de a reuogar*) Vide Capic. deciſ. 1. nu. 26. Menoch conſ. 360. n. 2. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Iudex nu. 68. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 147. n. 9. vbi ampliat ad interlocutoriam habentem vim diffinitiuæ, poteſt tamen incontinenti reuocari ex Tiraq. de Retract. tit. 2. §. 1. gloſ. 5. n. 17.

4 Arbiter non poteſt eius ſententiam corrigere, niſi ſit ei ſpecialiter à partibus commiſſum, nec declarare etiam interlocutoriam, vide Bart. in l. Quid tamen nu. 2. ff. de Arbitr. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 147. nu. 5. & 6. D. Barboſ. in l. Si quis intentione ambigua nu. 110. ff. de Iudicijs.

5 In text. ibi (*algũas palauras eſcuras*) Vide Menoch. de Arbitr. q. 73. n. 23. & conſ. 335. n. 100. vbi quod declaratio dicitur quando verba ſunt ambigua, & poſſunt vno, vel altero modo intelligi, non autem quando alterantur, & mutatur ſententia.

6 In text. ibi (*bem a poderà declarar*) Iudex quando poſsit declarare ſententiam ſuam: Vide Franciſc. Marc. Delphin. deciſ. 546. & 668. p. 1. Anton. Gabri. Roman. lib. 6. ſentent. tit. de Regulis iuris concl. 3. nu. 14. cum ſeqq. Tiber. Decian. reſp. 37. nu. 16. vol. 5. Anton. Theſaur. Pedam. deciſ. 253. Caualcan. deciſ. 7. n. 16. 17. & 19 p. 1. & deciſ. 23. ſub nu. 53. verſ. Accedit interpretatio p. 2. Menoc. de Arbitr. lib. 1. q. 67. nu. 26. & q. 73. *Iudex ſententiam ſuam quā do poſsit declarare.*

Nn 3 n. 21.

Digitized by Google

nu.21.& conſ.159.nu.9.& conſ.160. nu.48. Alexand.Raudenſ. reſp.50. nu.191.& 196. vol.1. Gam. deciſ.110. nu.36. Stephan.Gratian.Diſceptat. Forenſ. cap. 147. à princip. Cald. Pereira quæſt.forenſ.lib.1.q.9. n.15. Bernard.Græuæ. ad Practicam Cameræ Imper.lib.1.concl.116.conſid. 1. Et intellige quòd poteſt declarare, duranteofficio, non autem illo finito Brunor. à Sole in locis commun. verbo Iudex 18.

7 Vtrum ad petitionem partis compelli poſsit non obſtante l.Non quidquid ff de Iudic? Videtur quod ſic iuxta tradita per Gom. tom. 3. cap.13.nu.22.ad finem. Menoch.de Arbitr. lib.1. q.41. Cald. Pereira de Nominat.q 12.n.60.& vtrum citanda ſit pars, quæ lædi poſsit? Vide Barboſ. vbi ſupra nu.117. cum ſeqq. Maſcard de Probat.concl.1358. nu. 68. cum ſeqq. Gratia Diſcept. Forenſ. cap.68.n.26.

8 Intellige vt etiam poſt appellationem interpoſitam poſsit iudex verba ſuæ ſententiæ declarare, vt per Auil. in procem. ad capita Prætor.n.19 & 20. fol.19. D Barboſ. in l.Si quis intentione ambigua n.106. ff.de Iudicijs. Et ſententia ſemper eſt ſtrictè intelligenda ex Stephan. Gratian Marchiæ deciſ.214.n.11.

9 In text.ibi(*ao que lhe ſoceda*) Menoch. d conſ.331. n.102. quòd ſucceſſor non poteſt declarare mentem anteceſſoris.

10 In text.ibi (*appellar*) D. Barboſ. vbi ſupra n.126. ad hoc quod à declaratione iudicis licitum eſt parti appellare.

AD §. VII.

De iure iudex in ſententia non debet exprimere cauſas, quibus nititur ad ita iudicandum.

Deuiat à iure cõmuni in l.In ſumma ff.de Re iudicata, & in cap.Sicut eod titul & in gloſ.in l.Si me, & Titium ff. de Except. rei iudic. Vide Capic.deciſ.1.nu.19. & 20. Clar. lib.5 § fin q 93 n.2. Bonacoſ. Communium crimin.p.2. verbo Cauſa fol. 9. Bellacomb. & Viui. tom. 2. Commun.Opinion.lib.7.tit.14.n.2. & 3. pag.259.& ſeq Farin. in Praxi crimin. p.1. q.17. nu.62. nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi Seculari Luſitaniæ lib.3.cap.17.vbi etiam dicit hanc Ordin. non procedere annullando prohibitiuè, quo caſu valet actus incontrarium.

AD §. IX.

1 In text.ibi (*confeſſarem em juyzo*) Intellige de confeſsione ſine vlla conditione ex Bobadill.in ſua Politica lib.1.cap.13.n.13.

2 In text.ibi(*mas per preceptto de ſoluendo*) Intellige quando confeſsio facta eſt, nullo præcedente libello, nec lite conteſtata in cauſis ciuilibus ex Balb. tom. 2. Communium Opinion.lib.7.tit.19 n.276.pag.301. Nam ſi confeſsio fiat præcedente libello, & litis conteſtatione requirit ſententiam condemnatoriam. Vide Auiles ad cap.10. Prætor.gloſ. Execucion n.27. Marant.de Ordine Iudic.p.6 tit.de Confeſsis nu.30. Xuar. in l. Poſt rem iudicatam notab.3. nu.1.ff.de Re Iudic.Maſcard. de Probat. concl.344. nu.5. Gutier. Pract.lib.1.q.126.Parlad.lib.2.rerum quotidian. cap.vlt. p.1. § 4. num.4. Azeued.l.5.á n.31.tit.21. lib.4. nouæ Recop. Vnde confeſſus debitum ante datum libellum, quia impropriè dicitur condemnatus non ſoluit Regi decimam condemnationis ex D. Barboſ.in l. Si debitori nu. 35. cum multis ſequentibus, ff. de Iudic.vbi num.138. reſoluit quod in præcepto

præcepto de ſoluendo debet proferri ſententia in ſcriptis.

Ad tit. 67. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 51. De condẽ. natione expenſarũ

Da condemnação das custas.

Vide Alexand Trentaſinq. Vari. reſolut. lib. 2. titul. de Expenſis pag. 447.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

Victus victori in expenſis condemnandus.

1 In text. ibi (*ſempre condemnarà em custas, &c.*) Nota victum victori in expenſis condemnandum, vt per l. Properandum 11. §. Sin autem alterutra Cod. de Iudic. reſoluunt Hippol. conſ. 36. nu. 1. & conſ. 44. nu. 23. & 27. Azin. in Praxi Florent. §. 32. cap. 2. n. 1. Bonacoſ. Commun. crim. p. 1. verbo Victus fol. 183. Viui. tom. 1. Commun. Opinion. lib. 4. tit. 1. n. 95. pag. 365. cum ſeq. Rebuff. tom. 3. ad leges Galliæ tract. de Expenſis art. vni. gloſ. vni. n. 6. Seraphin. de Priuilegijs Iuram. priuil. 13. Soat. de Paz in Pract. tom 1. p. 1. temp. 4. num 37. Cened ad Decretal. collect. 60. n. 4. Gutier. Pract. lib. 1. q. 135. n. 2. Steph. Gratian. Diſceptat. Forenſ. cap. 33. n. 39. D. Marr. in votis nouiſſ. deciſ. voto 87. num. 5. D. Barboſ. in l. Eum qui temere ff. de Iudic. Viui. Neapol. deciſ. 47. n. 2. & deciſ. 479. nu. 7. Farin. in Praxi crimin. q. 16. n. 8. Fachin. controuerſ. iuris lib. 1. cap. 42. Aduerte quòd expenſarum condemnatio non fit dum quis ex probatione ſemiplena, & ob declarationem iuramenti obtinuerit Iafred. Lanfranc. deciſ. 171 incip. Quando actor. & deciſ. 334. incipit Actor. Caualc. Fiuiz. deciſ. 15. n. 32. lib. 1. nouiſsimè Camill Borrell. in Summa deciſ. tit. 54. de Iuram. Supletor. num. 61. vbi n. 63. limitat ſi ille, cui iuramentum delatum eſt, pluſquàm ſemiplenè probaſſet, & aduerſarius nihil.

2 Nota iudicem non poſſe, parte non petente, victum in expenſis condemnare ex gloſ. vlt. in cap. fin. de Reſcript. reſoluunt Hippol. in l. Vnius §. Cogniturum nu. 4. & ſeq. ff. de quæſt. & in Rub. de Fideiuſſ. n. 144. & ſeq. Viui. d. tit. 1. n. 95. verſ. Hocquè intelligitur, Cou. Pract. cap. 27. n. 5. Marant. de Ordine Iud. p. 6. tit. de libelli oblat. n. 12. Mynſing. cent. 2. obſeruat. 22. Seraphin. d. priuil. 13. n. 37. Perez l. 1. tit. 15. lib. 3. Ordin. pag. 735. D. Barboſ. in d. l. Eum qui temere à n. 174. cum ſeqq. Amat. Roder. in Pract. cap. 5. n. 34.

3 In text. ibi (*ſem poder dellas releuar cada hũa das partes*) Collige ex hac Ordinat. quòd iudex ommittens condemnationem expenſarum, non videtur ab illis obſeruare, vt per Cou. Pract. cap. 25. n. 6. ad med. Azeued. l. 1. n. 22. tit. 21. lib. 4. nouæ Recopil. prout etiam in Regno Siciliæ expẽſas deberi, quamuis iudex de illis nullam fecerit mentionem reſoluit Caſtill. deciſ. 86. Licet contrariam opinionem ſequantur Bald. per text. ibi in l. Terminato Cod. de fructibus & liti expenſis, & Iaſ. in l. Properandum §. Sin autem alterutra num. 7. Cod. de Iudic. Azin. in Praxi. §. 32. limit. 22. Menoch. de Præſumpt. lib. 2. q. 89.

4 Nota quòd poteſt iudex, à quo grauamen fuit interpoſitum in expenſis condemnare, quando iudex ad quem condemnationem omiſit, ex Philip. Franc. in cap. Si appellator verſ. Quæritur, & in cap. Cum appellationibus in fine de Appellat. lib. 6. Cou. Practic. cap. 25. nu. 6. ad med. Guid. Papæ. deciſ. 416. nu. 62. & eſt optimum conſilium Rolandi

AD §. IIII.

Non procedit hæc Ordinat. in executionibus, & ita ſeruat ſtylus Senatus Supplicationis.

AD §. V.

Clericus prouocans ad ordines ſoluit expenſas. 1 Vide Menoch. de Arbit. caſu 228. n. 8. Rebuff. de Except. n. 201. Soar. in Pratica tom. 2. prælud. 2. n. 11. D. Mart. de Iurid. p. 2. cap. 32. n. 49.

2 Limita in clerico paupere, quia ſi prouocat ad ordines, nec habet vnde ſoluat expenſas remittitur ex. penſis Epiſcopi, ex cap. 2. §. Si iudex de pace tenenda, Cou. Pract. cap. 33. n. 5. Rebuff. in tract. quando iudices ſeculares cognoſcere poſſunt ſuper Eccleſ. num. 69. Cyri. Philip. p. 3 §. 1. n. 11. Soar. de Paz d. n. 11.

AD §. VI. & vlt.

Vide D. Baboſ. in l. Eum qui teme re n. 168 & nu 199. cum ſeqq. ff. de Iudic. Et nota quòd in actis criminalibus, clauſula ſemper eſt ponenda quòd fiat ſolutio in carceribus, Cabed. p. 1. Areſto 101.

Ad tit. 68. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 52.

Da ordem que ſe terá nas appellações, &c.

Appellatio ſumme neceſſaria. 1 Appellatio ſumme eſt neceſſaria, itaut dicat Diuus Bernard. lib 5. de Conſiderat. ad Eugen. col. 1029. fateor grande, & generale mundo bonum eſſe appellationes, idquê tàm neceſſarium, quàm ſolem ipſum mortalibus, & eſſe iuris diuini dicit Puto. de Syndicatu verbo Appellatio cap. 4. n. 1. in fine. Et appellatur teriaca contra iudicum venena Curt. conſ. 163. n. 8. Purpuran l. 1. nu. 87. Cod. de Pactis Grauat. ad Octauian. cap. 5. lit. D. n. 10. Surd. de Aliment. tit 8 Priuil. 60. n. 4. & tit. 9. q 34. num. 63. & ſeq. Bobadill. in ſua Politica lib. 2. cap. 21. nu. 219. Sebaſt. Næui. in l. 1. ff. de quibus appellari nõ licet n. 115. Azeued. ad Curiam Piſanam lib. 4. cap. 6. à nu 47. Appellationi eſt faciendum Surd. deciſ. 36. n. 4. & regulariter magis fauorabilis eſt, quàm ſententia, ex Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 9. §. 1. in annot. nu. 205. Et dicit Puteo. de Syndicatu verbo Appellatio cap. 4. n. 1. in fine appellationem eſſe iuris diuini, Azeued. in l. 1. tit. 18. lib. 4. Recopil. nouiſsimè Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ in proœm. cap. 11. à n. 1.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

In text. ibi (*& não mandem tornar o feyto ao juyz de que foy appellado*) Deſumitur ex l. Eos qui Cod. de Appellat & ex cap. Vt debitus honor eod. tit. Vide Briſſon. lib. 2. Select. cap 18. Menoch. de Arbitr. lib. 1. q 73. nu. 3. & caſu 458. num. 17.

AD §. I.

1 In text ibi (*& condemnem ao appellante nas cuſtas da appellação*) Vide Azin. in Praxi Florent. § 32. cap. 2. ampl 6. Viui. Neapol. deciſ. 47. n. 4. & 5. Fachin. lib. 1. controuerſ. cap. 41. verſ. Altera eſt ſententia. Petr. Gregor. tract. de Appellat lib. 8. cap. 5. ſub nu. 8. verſ. Verum. Caualcan. p. 1. deciſ. 15. n. 5. Æmil. Verall. Romanæ deciſ. 142. aliàs verbo Sententia 29.

Iudex

Digitized by Google

2 Iudex appellationis condemnando appellantem victum in expenſis præſumitur condemaſſe, etiã in expenſis primæ inſtantiæ, ex Menoch.lib.2.de Præſumpt.q.88.Ioan. Franciſc. del Caſtillo decıſ.86. nouiſsimè Aloyſ.Ricci. in collect.p.5. collect.1518. in fine.

AD §. II.

In text.ibi (*ſerà eſperado tres dias*) De his tribus diebus curialibus, vide apud Hiſpanos l.10.tit.7.part.3.

AD §. III.

In text.ibi (*porem ſe o appellante que foy reuel, &c.*) Maior eſt enim actoris contumacia, quàm Rei, quia Reorũ proprium eſt ſubterfugere ex gloſ. in cap. Cauſam quæ de dolo, l.Properandum §.Etſi quidem ibi fugientis Cod.de Iudic.l.Cum non ſolùm §.Neceſsitatem Cod. de bonis quæ liber.

AD §. VI.

In text.ibi (*& mandamos que a ſentença de que for appellado, &c.*) Nota *que os embargos ſe não remeterão ao juyz que deu a ſentença pelo dia de apparecer*, & iudicatum dicit Cabed.p.1. Areſto 64.

AD §. VII.

In text.ibi(*& a appellação hauida por deſerta*) De appellatione deſerta vide latiſsimè Bernard.Græuæ.ad Pract. Cameræ Imper.lib.1. concl.137. cũ ſeqq. vbi conſid 1. quòd appellans deſerta appellatione in expenſis condẽnandus, de quo etiam Borgn. Caualcan.Finiz.decıſ.14.nu.8.& 43. p.1. Cornel. Brederod. in tract. de Appellation. p.1. titul. 9. col. 247. verſ. Sed quæritur primò.

AD §. VIII.

In text.ibi (*não hauerà lugar nos feytos crimes*) Vide Gam.in tract.de Sacramentis præſtandis vltimo ſupplicio damnatis q.6.nu.3. fol.52. ad hoc quod ſententia iudicis, a quo per quam imponitur pœna mortis, nunquam tranſire poteſt in rem iudicatam per deſertionem appellationis ex curſu temporis, & condemnatus in omni tempore, & omni caſu admittitur ad appellandum.

Ad tit.69.Ordin.Regiæ. *In antiq. tit.53.*

Das appellações das ſentenças interlocutorias. &c.

Ad Princip.Ordinat.Regiæ.

1 IN text. ibi (*não poderà algũa das partes appellar*) Ab interlocutoria non appellatur l.1.ff.de Appel. lat. l.Ante ſententiam 7. Cod.quorum appellat. non recipiantur, l. Apertiſsimi 14.Cod.de Iudic.l.Cum ſolitum 15. Cod. de ſentent. & interloc. Conſil.Trid. ſeſſ.24.cap.20. de Reformat.Amat.Roder.in Pract. de modo, & forma videndi, ſeu examinandi proceſſum cap.vlt. p.1. nu.4. Menoch.de Arbitr.caſu 490. n.1. Surd.conſ.288.n.22. Petr. Gregor. Syntagm. iuris tract.de Appellat.lib.2.cap.3.n.7.Bernard.Græuæ. ad Praticam Cameræ Imper. lib.1. concl. 129. Alexand. Trentaſinq. Vari.reſolut.lib.2.titul.de Appellat. reſolut.13.à n.1.pag.437. *Ab interlocutoria non appellatur.*

2 In text.ibi (*que pela interlocutoria ſeja o feyto acabado*) Nota appellationem admitti ab interlocutoria vim diffi-

diffinitiuæ habente. Vide Franciſc. Marc Delphin. deciſ. 314. n. 1. vol. 2. Declan. reſp 62. n. 24. vol. 5. Bernar. Græuæ d. lib. 1. concl. 130. à nu. 1. vbi conſid. 1. n. 1. aſſerit quòd ſententia ab impoſitione perpetui ſilentij in iudicio l. Diffamari eſt interlocutoria, habens vim diffinitiuæ, & nu. 3. idem reſoluit de ſententia examinis in perpetuam rei memoriam.

3 In text. ibi (*ou que, o autor não he peſſoa para demandar*) Dubitatum fuit, *ſe a ſentença dada ſobre habilitação, era caſo de appellação, ou de aggrauo ordinario. Iulgauſe no anno de 1609. que foſſe per aggrauo ordinario. Depoys no anno de 1616. ſe julgou, que não era mays que do aggrauo per petição*, teſte Melchiore Phœb. tom. 1. Areſto 9. Quando tamen poſt citationem tractatur de legitimatione perſonæ, ideſt, quòd quis pronuncietur procurator, tutor, vel quòd quis habeat ligitimam perſonam ſtandi in iudicio, vel non habeat, vtiquè á tali pronunciatione poteſt appellari, vt per Trentaſinq. d. reſolut. 13. n. 10.

Senatus Suplic. iudicauit.

4 Sententia ſuper minori ætate lata, per quam pronunciatur quem non eſſe minoris ætatis habet vim diffinitiuæ, & ab ea poteſt appellari vt per Bellacomb. tom. 2. Commun. Opin. pag. 322. num. 24. Gam. deciſ. 159. n. 2. Valaſc. conſ. 47. nu 4. vbi reſoluit quòd talis opinio non ſeruatur in hoc Regno, quia grauamẽ quod reſultat ex tali pronunciatione poſsit corrigi in ſententia principalis cauſæ.

5 Amplia primò, in admiſsione iniuſta articulorum ex Bald. in l. Poſt ſententiam 9. nu. 4. in fine Cod de ſentent. & interloc. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 9. § 1. in annot. n. 191. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. c. 74. n. 15. Trentaſin. d. reſol 13. n. 14.

6 Amplia ſecundò, quando iudex ſe pronunciat competentem, vel incompetentem. Vide Grauat. ad Veſtri li. 3 cap. 10. n. 6. Marant. de Ordine iudic p 6. tract. de deciſorijs iudicij actu 1. n. 43. pag. 402. Stephan. Gratian d cap 74. n. 15. De iure tamen huius Regni per Ordin. ſupra hoc lib. titul. 20. § 9. expeditur per grauamen, & non per appellationẽ, & docent Gam. deciſ. 159. Valaſc. conſ. 47 nu 5. Cabed. p. 1. deciſ. 156. Trentaſinq. d. reſol. 13. n. 9.

7 Amplia tertiò, in reiectione probationum, vt per Triuiſ. Venetiæ deciſ 4 p. 1. Grauat. ad Veſtri. lib. 3 cap. 10. n. 7. Ozaſc. Pedam. deciſ. 25. n. 14. Menoch. remed. 4. Adipiſc. nu. 87. Surd. deciſ. 36. num. 17. Marant. vbi ſupra n 44. in fine. Attenta tamen diſpoſitione Ordin. vbi proxime, non eſt niſi ſimplex interlocutoria, à qua non poteſt appellari, ex Valaſc. d. conſ. 47. n. 7.

8 Amplia quartò, ab abſolutione inſtantiæ, vide Amatis Marchiæ deciſ. 66. Cabed. p. 2. Areſto 32. in fine.

9 Amplia quintò, in delatione iuramenti alteri parti per iudicem facta, vide Lancelot. de Attent. p. 2. cap. 12. limit. 50. nu. 190. Gonzal. d. § 1. in annot. n. 195.

10 Amplia ſextò, in expreſſa abſolutione expenſarum, à qua poteſt victor appellare ex Stephan. Grat. Marchiæ deciſ. 50. n. 1. & 2. D. Barb. in l. Eum qui temere num. 180. cum ſeqq. ff. de Iudic. Gam. deciſ. 65. n. 1. Cab. d Areſto 78. p 1.

11 Amplia ſeptimò, quando datur dilatio ad probandum adeò breuis, vt ex breuitate poſsit deficere facultas probandi, vt per Trentaſinq. d. reſol. 13 n. 12. vbi nu. 14. quando quis grauatur in non admiſsione teſtium, ſcripturarum, ſeu aliarũ probationũ.

Alios

12 Alios plures caſus, in quibus poteſt appellari à ſententia interlocutoria, vide apud Afflict. in cap. Si inter dominum n. 97. de inueſt. inter dominum, & vaſſalum lib. 1. fol. 96. Guid. deciſ. 75. Bellacomb. Viui. Kirch. & alios tom. 2. Cõmun. Opinion. lib. 7. tit. 24. à num. 18. cum ſeqq. Lancelot. de Attentatis appellat. pendente cap. 12. limit. 1. Menoch. remed 4. Adipiſc. q 99. n. 822. cum ſeqq. Anton. Grauat. ad Praxim Romanæ Curiæ lib. 7. cap. 3. n. 46. Viui. Neapol. deciſ. 302. Tiber. Decian. reſp. 62. vol 5. latè Cornel. Brederod. in tract. de Appellat. p. 1. titul. 20. col. 433. cum multis ſeqq. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 9. § 1. in annot. nu. 191. cum ſeqq. Valaſc. conſ. 47. & conſ. 51. n. 51. Pat. Barboſa in Remiſsionibus ad Conſil. Trident. Seſſ. 24. cap. 20. de Reformat. n. 6. pag. 131.

13 Nota quòd appellatio ab interlocutoria ſententia eſt odioſa, quia habet oculos retrò, ex Steph. Grat. Diſcept. Forenſ. cap. 158. n. 6.

Senatus Supplicat. iudicauit. 14 Dubitatum fuit, *ſe dandoſe ſentença ſobre artigos de Attentado, ſe era caſo de appellação, ou aggrauo per petição:* & iudicatum fuit, *no anno 1616. que sòmente ſe podia aggrauar no auto do proceſſo*, teſte Melch. Phœb. tom. 1. Areſto 22.

Senatus Supplic. iudicauit. 15 Et etiam dubitatum fuit, *ſe da ſentença, que ſe dà ſobre reformação de autos perdidos, ſe era caſo de aggrauo, ou appellação. Iulgouſe no anno de 1614. que era caſo de aggrauo per petição*, teſte Melch. Phœb. Areſto 70.

AD §. I.

Vbi grauamen reparari non 1. In text. ibi (*ſe não poderia repairar o dãno &c.*) Vbi grauamẽ reparari nõ poteſt, in diffinitiua iure quoque cõmuni licita eſt appellatio, l. 1. §. Quæſitum de Appellat. l. Arbitro ff. Qui ſatiſdare cog. l. Intra vtilem in princip. ff. de Minorib. Vide Menoch. de Arbitr. caſu 490. n. 3. Fr. Ludou. Miranda de Ordine Iudic. q. 30. art. 8. concl. 4. Amat. Roder. in Pract. cap. vlt. p. 1. nu. 4. verſ. Veruntamen. Tiber. Decian. reſp. 62. n. 21. vol. 5. Petr. Gregor. in tract. de Appellat. lib. 2. cap. 4. Surd. deciſ. 36. n. 13. Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 202. num. 5. nouiſsimè Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ gloſ. 6. nu. 10. & p. 2. q. 49. à n. 1. *poteſt in diffinitiua licita eſt appellatio.*

2 Amplia, etiamſi tale grauamen poſſet reparari, ſed non ex toto, vel cum difficultate, aut præiudicio partis. Vide Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 9. §. 1. in annot. num. 177. Surd. deciſ. 36. n. 14. & 15. Stephan. Grat. Diſcept. Forenſ. cap. 74. n. 12. & 13. & cap. 77. nu. 9. Bernard. Græuæ. ad Practicam Cameræ Imper. lib. 1. concl. 129. nu. 5. & 6. & filium meum P. Auguſt. Barboſ. in Remiſſ. ad Conſilium Trid. Sect. 24. cap. 20. de Reformat. n. 9. fol. 132.

3 Amplia, etiam quando tale grauamen habet tractum ſucceſsiuum, vide Deci. in cap. Ex parte in 1. nu. 3. de Appellat. Pechi. de iure ſiſtendi cap. 24. verſ. pen. Ranchin. p. 3. concl 109. & concl. 119. Pinell. in l. 2. Cod. de Reſcind. vendit. p. 2. cap. 1. nu. 27. D. Barboſ. in l. 1. ff. de Iudicijs art. 3. n. 18. Farinac. de delictis 7. p. in fragmentis criminalibus num. 236. lit. A.

4 In text. ibi (*aſsi como ſe o juyz julgaſſe que metão algum a tormento*) Similis Ordinat. infra lib. 5. titul. 122. §. 3. Vide Hippol. in l. 1. ff. de quæſtion. n 34. Clar. lib. 5. §. fin. q. 64 num. 27. Azeued. l. 3. num. 6. tit. 18. lib. 4. nouæ Recopil. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. *Tormentis aliquem ſubijcere affert damnum irreparabile.*

Digitized by Google

deciſ. collect. 642. verſ. Secundo, Zerol. in Praxi Epiſcop. p. 1. verbo Appellatio §. 9. quos refert, & ſequitur filius meus d. cap. 20 n. 11. quibus adde Alexand. Trentaſinq. Vari. lib. 2. tit. de Appellat. reſol. 13. n. 15.

5 Amplia primò, in ſententia interlocutoria, vt quis in carcerem conijciatur, quia captura affert damnum irreparabile ex Don. à Fin. tom. 2. Commun. Opin. lib. 9. tit. 3. n. 2. Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Per quod n. 31. D. Barboſ. in l. 2. ff. Soluto matrim. in princip. p. 2. nu. 33. Phœb. tom. 1. Areſto. 101. alios refert Doctores, ac deinde á ſacra Cardin. congregatiône editam deciſionem filius meus d. cap. 20. nu. 10. Captura enim infert iniuriam, quæ non poteſt aboleri ex Rebuff. tom. 1. ad leges Galliæ tract. de ſentent. execut. art. fin. n. 16 pag. 257.

Excõmunicatio affert dãnum irreparabile.

6 Amplia ſecũdò, in ſententia excommunicationis per decretum interlocutorium prolata, quæ cõtinet dãnum irreparabile, vt per Duenh. reg. 52. limit. 2. Rebuff. tract. de friuolis appellat. in rub. ſub gloſ. 1. in fine verſ. Fallit quando grauamen. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 9. §. 1. in annot. n. 197. Et quod excommunicationis ſententia per appellationem non ſuſpendatur, & quomodo hoc intelligatur, vide Alexand. Trentaſ. Vari. lib. 2. tit. de Appellat. reſolut. 5. à n. 1.

7 Amplia tertiò, in ſententia lata, qua quis excluditur ab aliquo officio publico, tanquam infamis, quia ab ea poteſt appellari, ex Gam. deciſ. 139. n. 1.

8 Plures caſus damni irreparabilis vide apud Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 83. Zerol. d. verbo Appellatio §. 6. Quarant. in Sũma bullarij verbo Archiepiſcopi auctoritas pag. 64.

Gonzal. d. §. 1. in annot. nu. 176. cum ſeqq. Ignat. del Villar in Sylua reſponſ. lib. 1. reſp. 5. n. 6.

AD §. II.

In text. ibi (*a tempo que em eſſe lugar andaſſe notoriamente peſte*) Vide Maſcard. de Probat. concl. 1104. n. 11. ad hoc quod citatus ad locum notoriè non tutum, non tenetur ad comparendum.

AD §. IIII.

In text. ibi (*perque aproue a ditta ſentença*) Nota quòd renuntians appellationi, non videtur nullitati renuntiare ex Fichard. tom. 2. Commun. Opinion. lib. 7. tit. 21. n. 168. pag. 312.

AD §. V.

In text. ibi (*darão deſpacho ao appellado*) Vide Bellacomb. tom. 2. Communium Opin. lib. 7. tit. 21. num. 180. pag. 313. Et pro intellectu §. 8. vide Cabed. p. 1. Areſto 43.

Ad tit. 70. Ordin. Regiæ.

In antiqu. tit. 54.

Das appellações das ſentenças diffinitiuas.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 IN text. ibi (*appellarà*) Appellatio eſt regulariter in omni caſu permiſſa, niſi reperiatur expreſſe prohibita ex l. Et in maioribus Cod. de Appellat. gloſ. in l. Reſtituere in fine ff. de Rei vendicat. Vide Tiraq. de priuileg. piæ cauſæ priuil. 153. Surd. de Aliment. tit. 8. priuil. 60. n. 1. & conſ. 271. n. 17. & deciſ. 27. nu. 4. Azeued. l. 1. nu. 71. tit. 18. lib. 4. nouæ Recopil. Melch. Phœb. Areſto 62.

Digitized by Google

2 Et in dubio deferendum eſt appellationi, vt per gloſ. & Doct. in cap. Vt debitus verbo Ex rationabili cauſa de Appellat. & apud Hiſp. l. 13. titul. 23. part. 3. Tiraq. in tract. le morto p. 6. declarat. 6. n. 10. Hippol. conſ. 84. n. 4. cum ſeqq. Surd. d. priuileg. 60. nu. 2. Menoch. conſil. 345. n. 49. Bellacomb. tom. 2. Commun. Opin. lib. 7. tit. 21. num. 137. pag. 310. etiamſi euidens nullitas, & notoria iniuſtitia ſit, vt per Stephan. Grat. Diſcept. Forenſ. cap. 41. n. 7. Iudicibus appellationis ſuſcipiendæ neceſsitas videtur impoſita ſecundum text. in l. Iudicibus Cod. de Appellat. pœnaquè triginta auri pondo puniebantur iudices non deferentes appellationi, vbi deferendum erat ex text. in l. Quoniam iudices Cod. de Appellat. refert Azeued. l. 13. tit. 18. lib. 4. nouæ Recop.

3 Appellationi tamen non defertur in illis quatuor caſibus enumeratis in l. 13. titul. 23. part 3. Primus quando appellatur à ſententia interlocutoria, cuius grauamen poteſt reparari. Sucundus quando partes conueniunt ne appelletur à ſententia ferenda. Tertius in condemnatione debiti fiſcalis. Quartus quando Rex committit cauſam cognoſcendam appellatione remota.

4 Deindè ſeptem caſus ponit text. in l. 16 tit. 10. part. 3. & exempla ponũtur in publicis latronibus, & ſeditioſis, & raptoribus, & qui per vim cognoſcũt mulieres virgines, aut viduas honeſtas, aut religioſas, & falſificatoribus auri, & argenti, & ſigilla Regia adulterantibus, & mutãtibus, & qui veneno, vel proditoriè interficiunt homines. Iura tamẽ, quæ prohibent appellationẽ ſunt odioſa, & ideò ſimul ſtrictè intelligenda Surd. cõſ. 102. n. 1. Phœb. Areſto 62. in fine.

5 Alios tres caſus ponit l. 17. tit. 10. part. 3. Et vnum l. 6. tit. 18. lib. 4. nouæ Recopil. quando ſcilicet iubetur ſepeliri defunctum, vel quãdo agitur ſuper rebus tempore perituris, vel vt colligantur meſſes, aut vindemiæ.

6 Vlterius alij ſunt caſus, quibus nonobſtante appellatione proceditur ad executionem ſententiæ. Primus in cauſa dotis, vide Viui. tom. 2. Cõmu. Opin. lib. 7. tit. 27. n. 6. verſ. Et hinc eſt pag. 325. Surd. de Alim. tit. 8. priuil. 60. n. 6 D. Barboſ. in l. 1. p. 1. nu. 57. ff. Soluto matrim. Menoch. remed. 4. Adipiſc. n. 829. Ozaſc. Pedam. deciſ. 25. nũ. 20. Stephan. Grat. Marchiæ deciſ. 72. & deciſ. 220. n. 4. & deciſ. 214. n. 18.

7 Secundus in cauſa mercedis. Vide Rodoan. de Simonia mentali p. 2. cap. 25. n. 5. Steph. Grat. March. deciſ. 53. nu. 1. nouiſsimè. Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ p. 2. q. 113. & q. 134.

8 Tertius in alimentis futuris. Vide Iaſ. in l. de Alimentis n. 5. Cod. de tranſact. Lar. in §. Si vel parens n. 32. Viui. vbi proximè. Tiraq. de pia cauſa priuil. 153. Menoch. remed. 4. Adipiſc. n. 829. Surd. d. priuil. 60. n. 5. & tit. 1. q. 120. nu. 13. D. Barboſ. d. p. 1. n. 56 Flores Vari. q. 14. n. 4. Gutier. Pract. lib. 1. q. 106. nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſit. lib 3. cap. 19. n. 9.

9 Quartus in cauſa qua quis condemnatur ad ſoluendum ſalarium famulis. Vide Rebuff. de Sentent. prouiſ. art. 3. gloſ. 7. n. 1. Steph. Grat. Marchiæ deciſ. 53. nu. 2. Plures caſus refert Surd. d. priuil. 60. vbi num. 7. quod appellatio non admittitur in cauſis pijs, & n. 9. nec in cauſa ſubſidij charitiui, & num. 10. nec in cauſa penſionis aſsignatæ loco alimento-

rum

rum, & n. 11. nec in cauſis, quæ celeritatem requirũt, alios affert Steph. Gratian in ſuis deciſionibus, prout videre eſt deciſ. 232. quod á ſententia in cauſa præcedentiæ non appellatur, & deciſ. 188. á n. 1. quod nec in cauſis pertinentibus ad viſitationem vbi n. 10. quod nec admittitur à decreto Epiſcopi viſitantis confraternitatem laicorum, & compellentis adminiſtratores ad reddẽdum computa. & deciſ. 100. quando admittatur appellatio in cauſa decimarum. Et à ſententia lata ſuper ſequeſtratione in cauſa maioratus, non poteſt appellari cum Pelaez quem citat reſoluit Næui. ad l. 3. ff. Quis, & à quo appell. n. 80. A ſententia tamen prolata ſuper materia *dos encoutos* datur appellatio prout iudicatum refert in ſupremo Senatu anno 1614. Melch. Phœb. Areſto 62.

10 In text. ibi (*atè dez dias primeiros ſeguintes*) Nota appellationem eſſe interponendam intra legitima tempora appellationi faciẽdæ conſtituta, quæ decem præfiniuntur diebus, cap. Anteriorum 2. q. 6. cap. Romana §. Si vero de Appellat. Ioſeph. Ludou. concl. 14. num. 116. Vincent. Hondedæ. conſ. 83. n. 85. vol. 1. Alexand. Raudenſ. reſp. 23. nu 518. vol. 1. Menoch. lib. 2. de Præſumpt. q. 95. n. 1. Maſcard. de Probat. concl. 114. n. 6. & 7. Fr. Ludou. Miranda de Ordine Iud. q. 30. art. 7. concl. 2. Surd. conſ. 5. n. 38. & conſ. 278. n. 10. latiſſimè Ignat. del Villar in Sylua reſp. lib. 1. reſp. 15. q. 4. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Appellatio n. 3. Alexand. Trentaſinq. Vari. lib. 2. tit. de Appellat. reſolut. 4. à num. 3. & reſponſ. 6.

11 Appellatio non præſumitur intra decendium interpoſita ex Hondedæ. conſ. 83. nu. 85. cum ſeqq. vol. 1. Maſcard. d. concl. 114. n. 11. Lancelot. de attent. cap. 12. limit. 50. n. 197. & 199. Menoch. d. q. 95. n. 11. Et ideò appellans tenetur probare ſe appellaſſe intra illud tempus, vt per Vincẽt. Hond. d. conſ. 83. n. 87. Barthol. Bettaz. in tract. de Clauſulis inſtrum. clauſ. 1. gloſ. 5. n. 26. Maſcard. concl. 114. n. 14. & concl. 1351. n. 10.

Appellatio non præſumitur intra decendium.

12 Nota prædictum terminum ad appellationem interponendam cõceſſum de conſenſu partium prorogari non poſſe, vt eſt gloſ. ordinaria in Auth. Offeratur verbo Viginti ad fin. Cod. de Litis cõteſt. ſimilis gloſ. Magna verbo Tempus in cap. Cum ſit Romana de Appellat. bonus text. iuncta gloſ. verbo Deſertam in Clem. Si appellationem eod titul. l. Nemo Cod. de tempor. appellat. Vi. de Tiraq. de Retract. lig. § 1. gloſ. 10. num. 32. & de Retract. conuent. §. 1. gloſ. 7. n. 29 Bellacomb. & Viui. tom. 2. Commun. Opin. lib. 7. tit. 22. n. 5. & 6. Marant. de Ordine Iudic. p. 6. tit. de Appellat. num. 240. Brunor. à Sole in locis commun. verbo Appellatio 38. Azeued. ad l. 2. n. 4. tit. 18. lib. 4. nouæ Recopil. Theſaur. deciſ. 244. n. 5. Soar. de Paz in Pract. tom. 2. p. 5 cap. Vni num. 5. Bredetod. in tract. de Appellat p. 2. tit. 9. col. 212. verſ. Appellatio eſt deſerta. Gam. deciſ. 217. in fine. Zetol. in Praxi Epiſcop. verbo Inſtantia verſ. 7. Ignat. del Villar in Sylua reſponſ lib. 1. reſp. 15. q. 4. à n. 1. cum multis ſeqq. Cardoſ. d. verbo Appellatio num. 4. Aduerte quòd compromiſſum factum dilatione prædictorum decem dierum ad appellandum pendente, illa dilatio currit, vt per Lancelot. de Attent p. 2. cap. 11. num. 47. Camill. Borrell in Summa deciſ. tit. 63. de Comprom. n. 371.

Terminus ad appellandum non poteſt prorogari de partium conſenſu.

13 Nota quòd dies interpoſitæ

Oo 2 appel,

appellationis non computatur in tẽpore ſex mẽſium ad proſequendam appellationẽ,ex Tiraq in tract.,Ceſſante cauſa nu. 82. Succin. reg.127. verſ.Septimò fallit.Guid.decii.436. n.33. Gutier. Pract lib.1.q.108.

14 Et decendium non currit,pendente cauſa, ſuper nullitate ſententiæ, quando videlicet nullitas principaliter deducitur. Vide Tiraq. de Retract.lig.§.4.gloſ.3.n.2. Perez ad tit.15.lib.3.Ordin.pag.737. Soar.de Paz in Pract. p. 1. tom. 1. temp.12. num.9. Ignat.del Villar d.q.4.n.12. Cald.Pereira de Renouat. quæſt.7. num.14.

15 Nec currit impedito facto iudicis,tenetur tamen de impedimento proteſtari,vt per Ignat.del Villar d.cap.4. num.11. & cap. 5. num.22. quod etiam non currit impedito dolo aduerſarij.

Decendiũ currit de momento ad momẽtum.

16 In text.ibi *(contados da hora em que a ſentença foy publicada)* Imò huiuſmodi decendium currit de momento ad momẽtum.ex gloſ.in cap.Anteriorum verbo Dierum 2.q.6. Vide Vincent.Honded.d.conſ.83.nu.86. Viui Neapol.deciſ.266 n.2.Hieron. à Laurent. Auen. deciſ.53.ſub n.10. Menoch. de Præſumpt. lib. 2. q.95. num. 6. Ignat. del Villar d. cap. 4. nu.16. Alexand.Trentaſinq. d.tit.de Appellat.reſolut.6.n.4.

17 In text.ibi *(ou ſeu procurador)* Si tamen abſque mandato requiritur domini ratificatio intra decendium, vt in l.Bonorum ff |Rem ratam haberi, Gom.tom.1.cap.1. à num.3. & tom.2.cap.11.nu 30.col.6. Tiraq.de Retract.lig.§.1.gloſ.10.n.97. Gutier. de Iuram.confirm.p.1.cap.49.nu.2. Et procuratoris contumacia nocet domino ad appellandum , quando procurator fuit negligens in appellando, ſecùs verò quando fuiſſet verè contumax , vt per Alexand. Trentaſinq. Vari.lib.2. tit.de Appellat.reſolut.4.n.1.

Tempus datum ad appellandum currit à tempore ſcientiæ.

18 In text.ibi *(contarſehão os dez dias do tempo que cada hum delles foy ſabedor)* Ergo à tempore ſcientiæ currit tempus datum ad appellandum ex gloſ. verbo Sciuerit in cap.Concertationi de Appellat. lib.6. Vide Felin. in cap.Quoad conſultationem nu.32. de Re iudic. Tiraq. de Retract. lig. §.1. gloſ.10. nu. 104. & de iure mariti gloſ.8.nu.183. Burg.conſ.12. num.13. Menoch.conſ.120.n.4. Maſcard. de Probat.concl.1200.n.6. Surd. deciſ. 265. nu.19. Stephan. Gratian. Diſcept.Forenſ.cap.161.nu.4. Alexand. Trentaſinq. Vari.lib.2.tit.de Appellat. reſol.4.num.3. & reſol.6. num.3. Cald.Pereira de Renouat.q.6.n.24. & de Reſolut.emphyt.cap.13. nu.8. Ignat. del Villar d.quæſt.4. num.14. & num.15. refert quòd omnes dies feriati,etiam in honorem Dei computantur,de quo etiam Trentaſinq. d.reſol.6.n.2.

19 Quid in contumace , qui fuit perſonaliter citatus , & noluit comparere? Dic decendium currere à tẽpore latæ ſententiæ , ex Stephan. Gratian.Diſcept.Forenſ.cap.364.

20 In text.ibi *(forem abſentes)* In dubio ſententiæ non præſumitur lata parte præſente, ſed abſente. Vide Menoch.lib. 2. de Præſumpt. q.69.

AD §. I.

1 In text.ibi *(hirà appellar à audiencia , perante o julgador)* Vide cap. Vt debitus de Appellat. Honded.conſ. 27. num.22. vol.1. Menoch. conſ. 466. num.36. Et ſi non detur iudicis copia ad appellandum , debet proteſtari. Vide Felin. in cap. Venerabilis num.6. de Iudic. Nau. in cap.

cap. Cum contingat pag. mihi 141. de Reſcript. Viui. deciſ. 266. num. 6. Surd. conſ. 228. num. 8. cum multis ſequentibus, Lancelot. de Attent. p. 2. cap. 12. limit. 50. nu. 205. Gutier. Pract. lib. 1. q. 102.

2 In text. ibi (*contando a ſeys legoas por dia*) Debet tamen dari vnus dies in hebdomada ad quietem, ex Gregor. ad l. 4. verbo *No perdeſſen* tit. 16. part. 2. Sed Menoch. de Arbitr. caſu 2. n. 17. cum ſequentibus, reſoluit quòd laicis, qui continuó diebus Dominicis iter facere conſueuerunt, dies illi non ſunt ſubducendi, ſecùs in clericis, qui Diuinis ſedulo, illis diebus, operam dare debent, in aliquibus verò diebus idem in omnibus dicendum eſt, vt in die Natalis Domini, in die Paſchatis, & Pẽtecoſtes.

AD §. II.

In text. ibi. (*& tanto que a parte appellar*) Nota appellationem poſſe ſuſtineri, quamuis alternatiuè ad talem, vel ad talem facta eſſet, dummodo intra decem dies nominatim iudex, ad quem ex his duobus, ad quos alternatiuè appellatum eſſet ſpecificetur, vt per Franc. Marc. Delphin. deciſ. 270. n. 2. p. 1. Lancelot. de Attent. cap. 12. limit. 50. nu. 230. Soar. recept. ſentent. lit. A. n. 202. Ozaſc. deciſ. 30. quem refert, & ſequitur Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 2. collect. 276.

AD §. III.

1 In text. ibi (*& lhe for recebida a appellação*) Vide Cabed p. 1. deciſ. 40. n. 9. ad hoc quod tẽpus ſemeſtre currit à die receptæ appellationis per iudicem, qui iudex ſemper in auditorio quãdo appellatur, tenetur verbaliter recipere appellationem, & ſcriba, in termino receptionis huiuſmodi menſionem expreſſe facere debet.

2 In text. ibi (*ſeys meſes*) De iure cõmuni annus dabatur cap. Cum ſit Romana ibi huiuſmòdi appellationibus annus indulgetur, cap. Oblatæ 57. ibi appellanti legitimè à ſententia indulgeatur annus à lege de Appellat. Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 141.

3 Menſis quilibet triginta dies continet. Vide Gregor. l. 5. tit. 6 part. 6. Menoch. de Arbitr. caſu 50. n 8. cũ ſeqq. Cald. Pereira de Reſolut. emphyr. cap. 14. n. 2. & de Empt. cap. 4. n. 21. nouiſſimè Melch. Phœb. deciſ. 51. n. 24. tom. 1. Alexand. Trentaſin. Vari. reſol. lib. 2. tit. de Dilation. reſolut. 2. n. 4. & vide ſupra hoc lib. tit. 54. §. 4.

4 Tempus ſex menſium, qui ex forma legis aſsignantur ad appellationem proſequendam, non poteſt á iudicibus, vel à partibus tacito, vel expreſſo eorum conſenſu prorogari vt in l. Nemo in princ. Cod. de tempor. appellat. gloſ. in cap. Cum ſit Romana verbo Reciſius de Appellat. reſoluunt. Bart. in Auth. Si tamen n. 3. Cod. de temp. appellat. Matheſ. norab. 24. incip. Nota quòd tempus Tiraq. de Retract. lig. §. 8. gloſ. 2. n. 14. Auendan. reſp. 2. n. 6. Capell. Tholoſ. q. 197. Bobadill. in ſua Politica lib. 3. cap. 8. nu. 190. Ignat. del Villar in Sylua reſponſ. lib. 1. reſp. 15. q. 5. à num. 1.

5 Contrariam tamen ſententiam minus bene tuentur Marant. de Ordine Iudic. p. 6. actu 2. de Appellat. num. 236. Succin. reg. 226. in fine. Theſaur. Pedam. deciſ. 244. num. 7. Cacheran. deciſ. 28. n. 16.

6 In text. ibi (*haja a appellação por deſerta, & não ſeguida*) Nota deſertæ

appellationis ſententiam inrerlocutoriam eſſe habentem vim dıffinitiuæ, & ab ea dari appellationem. Vide Capell. Tholoſan. deciſ. 364. n.3.verſ.Veruntamen,Rota Romana per Farınac.deciſ.103. nouıſsimè Ceuall. de Cognitione per viã violentiæ in cauſis Ecclcſ.p.2.q.9.n.4. Crauet.conſ.181.num.2. Mynſing. ſent.3.obſetuat.36. verſ.Hoc tamen ira intelligitur. Bellacomb. tom.2. Communium Opinion.lib.7.tit.21. n.123.pag.309. Menoch. de Arbitr. lib.1.q.67.n.5. Franciſc.Marc.deciſ. 1. & deciſ.461.n.3.verſ.Quod quando appellatur ab interlocutoria p.2. Hieron.à Laurent. Auenion. deciſ. 3.n.2. Brederod.tract.de Appellar. p.2.tit.41.col.683. ibi quia ſententia ſuper deſertione, Perez ad rit.16.lib. 3. Ordin.pag.743. Parlad. lib.2. rerum quotid.cap.fin.§.1 n.11. Sebaſt. Næui.in l.Si expreſsim 19. num.26. cum ſeqq. ff.de Appellat. Et attentata poſt appellationem à ſenrentia deſertionis reuocantur Lancelot.de Attent. cap. 12. ampl. 1. Seraphin. nouiſſ.deciſ.300 p 2.

7 In dubio non præſumitur appellatio deſerta, ex Flamin.de Rub. conſ.23.nu.36. Vincent.de Franch. deciſ.351.n.4.Menoch.de Præſump. lib.2.q.96.

Impedimẽtum excuſat à deſertione.

8 In text.ibi (*para dizer ſe tene juſto impedimento*) Nota quòd impedimẽtum excuſat â deſertione, ita Flam. de Reſignat.lib.11.q.13.nu.13. Non excuſat tamen, quando facilé poterat remoueri, Surd.deciſ.189.nu 30. Flamin.d.q.13.n.27.& 28. Menoch. conſ.100.n.127.

Terminus appellãdi non currit pendẽte compromiſſo, nec agenti ſuper attentatis.

9 Nota quòd appellationis proſequendæ terminus non currit, pendente compromiſſo, nec agenti ſuper attentatis, vide Bellacomb. tom. 2. Communium Opinion.lib.7. tit. 32. nu.19.pag 319. nec impedito facto iudicis Ignar. del Villar in Sylua reſp.lib.1.reſp.15.q.4.n.11. Impedimentum eſt probandum, de quo Ioſeph. Ludou. Peruſ.deciſ. 36. Surd. de Alimentis tit.4.q.25.nu.52. Menoch.de Arbitr.caſu 118.nu.2. Flamin.de Reſignat.lib.11. q 13. nu.21. cum ſeqq. Maſcar.de Probar.concl. 116. n.13.cum ſeqq. & concl.884.& concl.1275.num.16.& 17. Bernard. Græuæ. ad Practicam Cameræ Imperial.lib.1.concl.143.conſid.prima. Probatur per coniecturas, per teſtes, vel inſtrumenta quoties non poteſt probari per teſtes, & alios modos arbitrio iudicis relinquendos, vt per Flamin.d.q.13. à nu.21. Si impedimentum probari non poſsit per teſtes, quia difficilimum eſt, poterit probari per iuramentum, dummodo non agatur de magno præiudicio, & homo ſit integer, ita Maſcar. concl.116.n.15. adhùc tamen appellatus contrarium probare poteſt, vt per Maſcard.concl.884. nu.11. Bernard Græuæ.d.conſid.1. num.2. Et quod impedimentum non excuſet, niſi ſit facta proteſtatio, Menoch. conſ.100.n.118. Flamin.d.q.13.n.20. Maſcard.concl.116.á n.7. vbi nu.12. reſoluit quòd ſi impedimentum eſt facto iudicis, debet appellatus proteſtari, ſi vero facto ipſius appellantis, non eſt neceſſaria proteſtatio. Ignat.del Villar d.q.4. n.11. Et nora quòd poſſunt partes in Senatu quãdo appellatio iudicatur ex actis deſerta allegare iuſtas cauſas impedimenti, propter quas acta in termino præſentata non fuerunt, ita Cabed. p.1.deciſ.42.n.7.

Paupertas victi curſum fataliũ ſiſtit.

10 Paupertas victi curſum fataliũ ſiſtit, vt per Anton. Theſaur. Pedam.deciſ.10.n.5. Boer.Burdeg. deciſ.247. ſub n.14. verſ.Et etiam videtur

Digitized by Google

detur idem ſi fuerit impeditus Mynſing. cent. 4. obſeruat. 97. Fului. Pacian. de Probat. lib. 1. cap. 54. nu. 64. Franc. Viui. Neapol. deciſ. 268. nu. 5. Robert. Lancelot. de Atrent. p. 2. cap. 12. ampliat. 1. num. 56. Alexand. Raudenſ. de Analog. cap. 22. nu. 185. nouiſsimè Ceuall. in tract. de Cognitione per viam violentiæ p. 2. q. 112. Alexand. Trentaſinq. Vari. lib. 2. tit. de Appellat. reſolut. 6 num. 5. Quod etiam obtinet quamuis paupertas, culpa appellantis, cauſata eſſet, vt de æquitate eſſe ſuſtentabilem, ex Ioan. And. Imol. & Felin. refert Viui. d. deciſ. 268. num. 8. contra Lancelot. d. cap. 12. n. 160. & Tiber. Decian vol. 3. reſponſo 121. num. 20. Stephan Gratian. deciſ. 34. Trentaſinq. d. reſol. 6. n. 6.

Pauper quis cenſeatur diſcritione iudicis relinquitur.

11 Quis pauper cenſendus ſit diſcretione iudicis commiſſum exiſtit, ex perſonarum circunſtantiarum qualitate, vide Myſinger. cent. 4. obſeruat. 97. Menoch. de Arbit. caſu 65. Tiber. Decian. tract. crimin. lib. 3. cap. 22. Maſcard. de Probat. concl 1154. Menoch. de Præſumpt. lib. 6. q. 25. Surd. de Aliment. tit. 7. q 9 nu. 10. Farin. in Praxi crimin. q. 57. n. 93 cum ſeq.

12 Reſtitutio aduerſus lapſum fatalium interponendæ, introducendæ, & proſequendæ appellationis conceditur, de quo Franciſc. Marc. Delphin. deciſ. 383. ſub nu. 3. verſ. Et iſto caſu p. 1. Caualcan. deciſ. 17. ſub n 21. p. 1. Fului. Pacian. in tract. de Probat. lib. 2. cap. 47. n. 12. 13. & 14.

Minori datur reſtitutio.

13 Minori etiám datur reſtitutio aduerſus lapſum fatalium proſequẽdæ appellationis ob negligentiam tutoris cauſatum, quamuis tutor ſoluendo exiſteret, ita Vincent. de Franch. Neapol. deciſ. 473. num. 3. licet Ignat. del Villar in Sylua reſp. lib. 1. reſp. 15. q. 5. n. 9. dicat quòd minor reſtituitur aduerſus lapſum temporis dati ad appellationem proſequendam, quando tutor, vel curator nõ eſt ſoluendo. Non dabitur tamen ſi minor ſucceſſerit in lite maiori bus, qui fatalia negligenter elabi ſiuiſſent, ita Marc. Anton. de Amatis Rotæ Prouintiæ Marchiæ deciſ. 97.

Reſtitutionem petens an ſe læſum probare debeat.

14 Quæſtio grauis eſt, an reſtitutionem petens læſum ſe probare debeat? Dic quód minor reſtitutionem fatalium petens, neceſſe habet de læſione probare ſe nimirùm bonum ius in meritis fauere, hanc partem nominatim admittũt Mynſing. cent. 4 obſeruat. 17. verſ. Sed Caſtrenſis, Ioann. Vincent. Honded. vol. 1. conſ. 28. nu. 24. Cacheran. Pedam. deciſ. 158. Vincent. de Franch. Neapol. deciſ. 473. nu. 4. Alexand. Raudenſ. lib. 1. reſp. 23. n. 572. cum ſeqq. Marcellus Cala. tract. de modo artic. & proband. gloſ. n. 6. 2. ſub n. 139. verſ. Sed imò quòd non dicatur læſus.

15 Contrarium tamen videntur tenere Gabri. Roman. ſenten. lib. 2. tit. de Minoribus concl. 2. num. 2. Maſcard. de Probat. concl. 1273. nu. 47. Amat. Roder. in Pract. de modo, & forma videndi, ſeu examinandi proceſſum cap. 8. nu. 22. cum ſeq. Sunt qui diſsidentium harum opinionum conciliationem afferant in hunc modum, aut minor eſt reus, & tunc non appellando, dicitur læſus, vt eo ipſo decernatur reſtitutio, aut actor eſt, & tunc non appellando, non dicitur læſus, abſquè alia probatione, ita relati per Roman. d. tit. de Minorib. concl. 2. nu. 3. & diſertè admiſit Cacheran. d. concl. 158. n. fine.

16 Sed aliam conſiliationem ex Sfort. adducit Menoch. lib. 3. de

Digitized by Google

præſumpt.q.82.ſub n.9. aut,inquit, loquimur de aliqua probatione,ſaltem ſummaria ad docendum qualiter de bono iure petentis reſtitutionem in integrum,& hoc caſu vera eſt communis ſententia,quod ſcilicet neceſſaria ſit probatio iuſtæ cauſæ, aut loquimur de probatione plena facienda ſuper bono iure minoris in cauſa principali,& hoc caſu probatio non eſt neceſſaria,ita procedit opinio aduerſus communem. Declaratur tamen hæc conſiliatio vt in caſu, quo ipſe minor neceſſe non haberet probare læſionem,appellato tamen integrum ſit probare minorem non eſſe læſum, ſeu ius non fouere. Sforti. de in integ. reſtir.q.63.art.4.ſub nu.36.p.1. Maſcard de Probat.concl.1273.n.46.

In ſententia lata ſuper deſertione appellationis requiritur partis citatio.

17 In text.ibi (*ſendo primeiro o appellante requerido para a deſerção*) Vide Surd conſ.139.n.13. cum ſeqq. Lancelot. de Attent.cap 12.ampl.1.n.39. cum ſeqq. nouiſsimè Camill Borrell. in Summa deciſ.,tit.44. de Citat. num.213. cum ſeqq. Seraphin. Oliuar. nouiſſ. Roman. deciſ. 300. nu 7.& 8.lib.2.vol.2. Quorum duo vltimi reſoluunt procedere in deſertione appellationis à diffinitiua, ſecùs in deſertione appellationis ab interlocutoria.

AD §. IIII.

In text.ibi (*o appellado quizer ſeguir ſeu direito*)Nota quòd inſtantia proſequendæ appellationis, non currit appellanti, dùm appellatus impugnat appellationem,ſeu dicit eſſe deſertam. Vide Gonzal.ad reg.8.Cancel.gloſ.27.num.49.

AD §. V.

1 In text.ibi(*& ſellada*)Si autem pars diſsigillauerit acta appellationis, debet perdere cauſam, quod videtur tenere Felin.in cap.Cum venerabilis n.20.& 21.ad fin.de Exception.

2 In text.ibi(*trinta dias*)Vide apud Hiſpanos l.23.tit.23.part.3.

AD §. VI.

1 In text.ibi (*ſerà recebida*) Quid ſi non ſit pronunciatum ſuper illius admiſsione,& iudex præfigat terminum partibus ad proſequendam appellationem? Dic quòd ex hoc eam admittere videtur, vt per Azeued.l.2.n.5.tit.18.lib.4.nouæ Recop.

2 In text.ibi (*que caiba em ſua alçada*)Victor poteſt renuntiare reſiduo illud remittendo,non vero ſuſpendendo petitionem reſidui: Vide Vincent.de Franch. deciſ.141, Azeued. ad Curiam Piſanam lib.4. cap. 6. num.12.

3 Quid ſi ſeparatim petantur plures ſummæ,an hæc cumulari poſsint ad effectum,vt ſciatur excedant, ne iudicum iuriſdictionem? Vide Tiraq.de Retract.lig §.23.gloſ.9. n.19. & tit.2.§.2.gloſ.1.n.22. Perez tit 16. lib.3.Ordin.pag.751. Azeued.l.7. n. 17. tit.18.lib.4.nouæ Recop.Cabed. p.1.deciſ.21.per totam, vbi nu.3. reſoluit plures actiones vnico libello, ſeu petitione intentatas efficere vnicam ſummam, ad excludendam iuriſdictionem iudicis, ſecùs verò quando in diuerſis libellis actor prædictas actiones cumulat, & num.7. quod ſi vno proceſſu conuentio, & reconuētio curcat, & vnica ſententia terminetur, vtraquè cumulabitur ad alterandam iuriſdictionem, ſeu alçadam iudicis, & ita iudicatum refert idem Cabed. p.1. Areſto 80.& decretum fuit Portucalenſi Senatu, Gubernatore Petro Guedes, anno Domini

Senatus Portucal. ſtatuit.

Domini 1588. die verò 30. Ianuarij, lib. 3. Sphæræ fol. 219.

4 In text. ibi (*ſaluo ſe a demanda for ſobre juriſdicção*) Cauſa iuriſdictionis nullam recipit æſtimationem, & ſic ſemper excedit iuriſdictionem Gonzal. ad reg. 8. Cancel. §. 8. prooem. n. 29. Cabed. p. 2. Areſto 87. in fine. Idem ſi ſit ſuper omiſſam condemnationem expenſarum, quia in qualibet quantitate poteſt appellari, vt per Gam. deciſ. 65. nu. 1. Cabed. p 1. Areſto 78. & vide ad quid D. Barb. in l. Eum qui temere num. 180. cum ſeqq. ff. de Iudic.

5 In text. ibi (*ou direitos reaes*) Dubitatum fuit, an hoc intelligeretur in actis iudicis Regiæ Coronæ Senatus Portugal. & iudicatum fuit, hanc Ordin. intelligi in actis iudicatis in partibus, & in prima inſtantia, ſed in Senatu Portuc. iudex Regiæ Coronæ habet iuriſdictionem tantùm vſquè ad quantitatem, intra quam iudicat ſine grauamine prædictus Senatus, ita Cabed. p. 2 Areſto 87.

AD §. VII.

1 Nota iudicem ſi admiſerit appellationem non admittendam teneri parti aduerſæ ſatisfacere damnum. Vide Decian. tract. crim. lib. 8. cap 41. Lancelot. de Attentatis cap. 12. ampl. 5. nu. 11. & ſeq. optimè Farin. in Praxi crimin. p. 3. q. 111. n. 550. pag. 721.

AD §. VIII.

In text. ibi (*& a outra parte contraria oppozeſſe por aggrauo, &c.*) Vide Cabed. p. 1. Areſto 44. Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitaniæ l. b. 3. cap. 19. num. 11.

AD §. IX.

In text. ibi (*pelo actor pedida*) Secùs de iure communi vt in l. In offerendis 23. Cod de Appellat. quod attẽto conſtituitur ad cognoſcendum: an ſumma appellabilis necne ſit in ſententia prioris inſtantiæ conſiderandum eſſe quantum iudicatum, non verò quantùm petitum fuiſſet? Vide Marc. Anton. de Amatis Marchiæ deciſ. 5. Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 123. conſid. 1. Soluitur tamen decima attento eo quod petitur in libello, & non eo quod exigitur ſi plus eſt, ſi verò plus petatur in libello, quàm condemnetur in ſententia, attenditur ad condemnationem in ſententia factam, vt de tali condemnatione ſoluatur decima. Ita Cabed. p. 1. deciſ. 16. n. 4.

AD §. X.

In text. ibi (*que ſe aualie a ditta poſſe em menos de ametade, &c.*) Quando in prima inſtantia fit æſtimatio rei petitæ, & cauſæ, & hoc in minori ſumma iuſti valoris, & in Senatu Portucalenſi ſentẽtia fertur, poſtea pars, quæ victa fuit ad effectum, vt ei ſupplicatio concedatur, vult probare quod res petita maioris valoris & æſtimationis eſt, quæritur: an admitti deberet ad hoc probandum? Iudicatum fuiſſe quod non reſoluit Cabed. p. 1. deciſ. 21. n. 15.

AD §. XI. & vlt.

1 In text ibi (*farão louuar as partes, cada hũa em hũa peſſoa*) An ſufficiat vnus arbiter? Videtur quòd ſic per ea quæ Tiraq. in l. Si vnquam verbo

Suſce-

ſuſceperit liberos n.247.. Sed contrarium verius eſt, & Senatus iudicat attenta diſpoſitione huius Ord. quæ duos arbitros requirit, & faciunt quæ Stephan. Grat. Diſcept. Forenſ.cap.235.n.62.

2 In text.ibi (*lhes dem hum terceiro*) Iudex debet dare tertium: Vide Pinel. in l.2. Cod.de Reſcind.vendit. p.3.cap.4.nu.4. Gregor. l.16. verbo *Deue llamar* titul.8.part.5. Gemin.de Vſuris comment.2 §. 5. num. 145. Maſcard.de Probat.concl.653. n.15.

Cauſa libertatis eſt inæſtimabilis. 3 Et arbitratores poſſunt tertium aſſumere ſi á partibus in compromiſſo nõ nominetur. Vide Azeued. ad l.4.n.13.tit.21.lib.4.nouæ Recop. Garci.de Expenſis cap.24.n.27.

4 In text.ibi (*fação aualiar*) Cauſa libertatis dicitur res inæſtimabilis, *Et cauſa iuriſdictionis.* ex l.libertas 107. ff. de regulis iuris. Morl.in emporio iuris p.1.titul.2.in prælud.n.147. & ita decretum fuiſſe afferit Cabed.p.1.Areſto 75.

Et cauſa emancipationis. 5 Cauſa iuriſdictionis etiam non recipit æſtimationem, vt per Gonzal.ad reg.8.Cancel.§ 4.proœm. n. 29. Et ſemper excedit iuriſdictionem, vt per Cabed.p.2.Areſto 87.

6 Cauſa emancipationis filij inæſtimabilis eſt, quia patria poteſtas nullam recipit æſtimationem ex l. Filiusfam.117. §.Secundum vulgarem ff. de legatis 1. D. Barboſ. in l. Si conſtante in princip. n.85. ad finem ff.Soluto matrim.

7 In text.ibi (*a couſa que he pedida*) Quid ſi ſolum appellauerit al aliqua re, in qua fuit condemnatus, & non ab alijs? Dic æſtimationem non eſſe faciendam illarum rerum, de quibus appellatum non fuit, non vero debet fieri omnium quæ in concluſione libelli petita fuerunt, ita Portucalenſis Senatus decreuit, nona die *Senatus Portucal. iudicauit.* Iulij, anno Domini 1596. iudic. DD. Gaſpare da Coſta, & Ioane Ægidio Daureu, ſcriba Didaco Moreira, in cauſa Roderici Aranha de Vaſconcellos Portucalenſi, & Guiomare Soares. Et facit quod in illa re, á qua non appellauit, ſed ſententiæ latæ acquieuit, poteſt victor poſtulare, vt ſibi reddatur ſententia illa, quæ ex actis data executioni mandetur ex l.vlt.Cod.Quando prouocare non eſt neceſſe, cum traditis per Boer.deciſ.73 n.4. Rebuff.ad leges Galliæ tract. de Appellat. art. 8. gloſ.Vni.n.8.pag.916.& gloſ.2.n.34. art.7. & in tract. de Expenſis art. 3. gloſ.Vnica n.15. Bernard.Græuæ ad Praticam Cameræ Imper. lib. 1. concl.110.num.7. Stephan.Gratian. Diſcept.Forenſ.cap.121.n.vlt.& cap. 183.n.30. Ideò non debet fieri æſtimatio eorum, in quibus appellatio interpoſita non fuit, & poterit iudex non expectato exitu appellationis ſuam ſententiam executioni mandare, quia ſunt ſeparata capitula.

Ad tit.72. Ordin. Regiæ. *In antiq. tit.57.*

Que quando os juyzes da alçada acharem que o appellado, &c.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

Vide Anton. Gom.l.22. Tauri n.24.verſ.4.& tom.2. cap.11. nu.16. Azeued.l.3.nu.53.cum ſeqq. tit.8.lib.4.nouæ Recop. Surd. deciſ.143.num.4. Stephan. Gratian. Diſcept.Forenſ. cap.1.num.4. cum ſeqq. ad hoc quod per appellationem vnius condemnati in ducentum eſt conſultum alteri, vt poſſit petere integra tercentum coram iudice appellationis, quamuis ipſe non appellauerit.

AD

A D §. vnicum.

In text. ibi (*poderſeha deſcer da appellação, &c*) Vide Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Vel aduerſarij dolo n. 35. verſ. Sed non ſatisfacit, vbi quod poteſt appellationi renuntiare appellãs etiam poſt cauſam ad ſuperiorem perductam, dummodo non ſit concluſum in cauſa.

Ad tit. 73. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 58. *Que o juyz de que foy appellado, não poſſa innouar couſa algũa.*

DEſumitur hic tit. ex illo ff. Nil. nouari appellatione pendente, & ex l. Appellatione Cod. de Appellat. Concordant apud Hiſpanos l. 26. titul. 23. part. 3. vbi gloſ. 5. & l. 27. vbi gloſ. 8. in princip. eod. titul. Vide Duenh. reg. 42. Bernard. reg. 37. Guid Papæ deciſ. 213. n. 6. & deciſ. 426. num. 21. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Aplatio n. 7. Brunor. á Sole in locis cõmunib. verbo Appellatio 31. nouiſſimè Ceuall. in tract de Cognit. per viam violent. æ gloſ. 6. n. 5. Mendez á Caſtro in Praxi Luſit. lib. 2. cap. 11. à n. 16. Marant. de Ordine Iud. p 4. 6. princ. q. 2. n. 171. cum ſeqq. Don. â Fin. tom. 2. Communium Opin. lib. 7. tit. 21. nu. 80. pag. 306. Cott. in memorab. verbo Appellatione pendente, vel interpoſita. Mench. Vſufreq. cap. 40. n. 21. Surd. de Aliment. tit. 8. priuileg. 10. n. 2. & priuil. 60. nu. 18. Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Per quod nu. 35. & de Nominat. q. 5. n. 25. & procedit quantuncunquè notarium ſit friuole, & iniuſte appellaſſe ex D. Barboſ in l. Si de vi n. 144. ff. de Iudic. Plures limitationes ad hunc tit. inuenies ſupra hoc lib. tit. 70. in Princip. á num. 3. & adde aliam, de qua Gutier. Pract. lib. 1. q. 39. nu. 15. Et poteſt iudex, à quo innouare quando tendit ad faciliorem exitum appellationis, ex Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 155. n. 41.

2 De materia attentatorum Lancelot. in ſpeciali tract. de Attentatis. Menoch. remed. 17. Recup. nu. 24. cum ſeqq. Mench. Vſufreq. cap. 27. Viui. tom. 2. Commun. Opinion. lib. 7. tit. 21. nu. 181. cum ſeqq. Sebaſt. Næui. ad l. Ei cuius 5. ff. de Appellat. recip. Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 70. Valaſc. conſ. 156. Cabed. deciſ. 120. p. 1.

3 Attentatorum iudicium ordinarium proceſſum non requirit. Vide Petr. Gregor. tract. de Appellat. lib. 7. cap. 4. n. 23. Lancelot. de Attent. p. 3. cap. 25. à n. 7. & n. 27. Maſcard. de Probat. concl 146. n. 5. & concl. 147. n. 7. Stephan. Gratian. Marech. deciſ. 70. á n. 2. Bernard. Græuæ. ad Praticam Cameræ Imper. lib. 1. concl. 146 à princip.

4 Attentatum non dicitur, niſi lite, vel appellatione pendente. Vide Rot. Bonon. deciſ. 76. num. 1. Valaſc. conſ. 91. in princip. Cabed. [deciſ. 120. n. 5. p. 1. Et attentatio non dicitur vbi lis nõ eſt, vt per Farin. Rom. deciſ. nouiſ. 693. n. 1. Et tertius non dicitur attentare, nec poteſt contra eum remedio attentatorum vti, vt per Lancelot. p. 1. cap. 3. num. 4. cum ſeqq. Menocb. remed. 17. Recup. n. 44. Pute. p. 2. deciſ. 74. Flamin. de Reſignat. lib. 1. q. 16. n. 44. Bernard. Græuæ. d lib. 1. concl. 72. conſid. 1. & Cabed. vbi ſupra nu. 14. & 18. Et attentati reuocatio ceſſat vbi notorie conſtat, ſpoliatum non habere ius, Cabed. p. 2. deciſ. 15. num. 18. Et

conclu.

concluſio in cauſa excludit remedium attentatorum Hercul. de Attent. cap. 11. n. 2. Lancelot. eod tract. p. 3. cap. 23 à n. 41. Valaſc. conſ. 156. num. 17.

5 Attentatorum iuri ſibi quæſito per deſertionem renuntiaſſe quis non præſumitur, ex Maſcard. concl. 148. n. 18.

6 Attentare non dicitur ille qui vtitur poſſeſsione, qua antea vtebatur, vt per Bertand. conſ. 137. num. 3. lib. 5. Menoch. remed. 17. Recuper. n. 49. & 50. Lancelot. de Attent. p. 2. cap. 4. limit. 1. à num. 2. Flamin. de Reſignat. lib. 2. q. 3. n. 72. & num. 29. Valaſc. conſ. 156. n. 6. Et continuans non videtur attentare Flamin. d. q. 3. nu. 29. Maſcard. de Probat. concl. 148. Flores Vari. lib. 1. q. 10. nu. 67. Lancel. p. 2. in præfat. à nu. 84. & limit. 26. & p. 3. cap. 24. q. 20. Surd. deciſ. 16. nu. 13. & deciſ. 45. num. 79. Farin. nouiſſ. Rotæ deciſ. 693 n. 3.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 In text. ibi (*atè que a inſtancia da appellação ſeja finalmente determinada*) Vide Bellacomb. tom. 2. Commun. Opinion. lib. 7. tit. 21 n. 189. Gregor. L. 27. verbo *A la ſazon* tit. 23. part. 3. Gutier. Prat. lib. 3. q. 37. nu. 9. faciunt quæ Hippol. conſ. 12. n. 31. & conſ. 18. n. 12. & conſ. 29. num. 41. & conſ. 48. n. 31. & conſ. 103. n. 50.

2 In text. ibi (*poſto que a appellação não ſeja recebida*) Idem dic ſi iudex intra decendium datum ad appellandum attentauerit ex gloſ. verbo Sequuta in l. Ex iudicarum ff. de Accuſat. quam dicit receptam Gutier. d. q. 37. n. 9 Hippol. in l. Si quis percuſſorem n. 4. Cod. de Siccar. Viui. com. 2. Commun. Opinion. lib. 7 de Appellat. tit. 21. n. 182. pag. 313. probat text. in cap. Non ſolum de Appellat. lib. 6.

3 Aduerte quòd appellatio ſuper vno ſeparato ſententiæ capitulo interpoſita totam non deuoluit cauſam Boer. deciſ. 73. n. 4. & 5. Bernar. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 110. num. 7.

AD §. I.

1 In text. ibi (*depoys de paſſados ſeys meſes*) Poteſt etiam iudex attentare quandocunque à ſententia non datur appellatio ex Surd. de Aliment. tit. 8. priuil. 10. n. 11. Aduerte quòd ſi appellans turbatur à poſſeſsione per aduerſarium, appellatione pendente, poteſt iudex à quo reformare ſibi poſſeſsionem, quia quando appellatus attentaret aliquid in præiudicium appellationis, poteſt iudex á quo ſe intromittere, & reparare, nõ obſtante appellatione, Marant. de Ordin. Iudic. p. 6. titul. de Appellat. actu 2. n. 194. Viui tom. 2. Commun. Opin. lib. 7. tit. 21. nu. 182. verſ. Imo Surd. de Alim. tit. 9. q. 32. n. 69.

2 In text. ibi (*como diremos neſte liuro*) tit. 84. §. vlt.

3 In text. ibi (*paragrapho E mandamos*) Supra lib. 1 tit. 62. §. 25.

4 In text. ibi (*& o meſmo ſerà*) Supra hoc lib. titul. 25.

AD §. II.

1 Deſumitur ex cap. vlt. de ſequeſt. poſſ. Concordat apud Hiſpanos l. 6. tit. 8. part. 3. Vide Lancelot. de Attentatis cap. 12. limit. 12. nu. 14. Bernard Græuæ. ad Praticam Cameræ Imper lib. 1. concl. 145. conſid. 1. latiſsimè Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 114. Valaſc. conſ. 156. n. 9. Cald. Pereira quæſt. forenſ. lib. 1. *Pendente appellatione, ſi appellans deſipauerit fructus, iudices ſuperiores poſſunt illos ſequeſtrare.*

lib. 1. q. 20. á num. 32. nouiſsimé Mendez à Caſtro in Ptaxi Eccleſiaſtica Luſitan lib. 2 cap. 11. n. 17.

2 In text. ibi (*diſsipa*) Quo pacto proberut diſsipatio: Vide Maſcard. de Probat. concl. 515. Et iudex, à quo poteſt hoc facere. Vide Maſcard. concl. 148. nu. 20. Valaſc. conſ. 156. n 9.

3 In text. ibi (*& gaſta os fructos, & rendas della*) Quamuis in vſus ſuos conuerrantur, vt per Stephan. Grat. d. cap. 114. n. 2.

4 In text. ibi (*mandarão ſequeſtrar eſſes fructos*) An idonea cautione ſequeſtratio tollatur? Dic quòd ſic, vt per Camill. Borrell. conſ. 8. num. 54. Andr. Clud. tract. de Sequeſt. cap. 10. num. 1. Bernard. Græuæ. ad Practicam Cameræ Imper. lib. 1. concl. 148. conſid. 1.

5 Nota quòd deuaſtatio non præſumitur, ſed probari debet. Vide Caualcan. deciſ. 3. num. 34. p. 1. & deciſ. 23. num. 20. Maſcard. concl. 1298. n. 4. Bernard. Græuæ. concl. 147. conſid. 1.

6 In text. ibi (*em mão de hum homem*) Ergò non poterit iudex apud duos ſequeſtros deponere, ne mutuò ſe impediant. Cardin. in Clem. 1. de Sequeſt. q. 24. Ioan. Andr. in addit. ad Specul. titul. de Sequeſtris verſ. Secundo quæro. Rebuff. tom. 3. ad leges Galliæ titul. de Sequeſt. art. 4. gloſ. 2. num. 3. Sed Cald Pereira quæſt. forenſ. lib. 1. q. 21. nu. 48. aſſerit apud nos in foro, & in iudicijs promiſcuè vno, vel pluribus vtimur ſequeſtris.

AD §. III. & vlt.

Deſumitur ex Bart. per text. ibi in l. 1. à pen. de Ventre in poſſeſſ. mittendo, & in l. Poſt contractum num. 19. ff. de Donat. Rebuff. tom. 3. ad leges Galliæ titul. de Sequeſtris titul. 1. glo. 2. num. 9. Strach. de Mercat. titul. de Decototib num. 14. & 15. Lancelot. de Attent appellat. pendente limit. 12. num. 25. & 26. Pinel. in l. 1. Cod. de bonis mat. p. 2. num. 23. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ p 4. collect. 1425. prope fin. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 114. a num. 24 Cald Pereira in l. Si curatorem verbo Læſis nu. 137. verſ. Vltra, & quæſt. Forenſ. lib. 1. q. 21. num. 42.

Ad tit. 74. Ordin. Regiæ. *In antiq. tit. 59.*

Da maneira que ſe terá quando o juyz não recebe a appellação, &c.

AD §. I.

IN text. ibi (*para que juyzo, ou ſuperior aggraua*) Similis Ordinat. ſupra lib 1. titul. 58. §. 25. Et nota appellationem non currere vbi ſimpliciter eſſet dictum appello ad cõperentem iudicem, dummodo intra decem dies declaretur iudex, ad quem appellatur. Vide Soar. in Theſauro Communium Opinion lit. A. num. 200. Camill. Borrell. conſ. 42. num. 3. cum multis ſequentibus, Lancelot. de Attent. p 2. cap. 12. limit. 50. num. 229 cum ſeq. Si tamen appelletur ad plures iudices, quorum vnus ſolus competens eſt, ad eum præſumitur appellatum, vt per Rot. Genuenſ. deciſ. 23. num. 14. Menoch. conſ. 106 num. 165. Aufrer. ad Capell. Tholoſ. deciſ. 475. verſ. Quarto. Appellari deinde poteſt ad talem, vel talem iudicem, dum-

Digitized by Google

modo tamen ſpecificetur vnus iudex ex duobus nominatis intra prædictos decem dies, vt per Franciſc. Marc. Delphin. deciſ. 270. num. 2. p. 1. Ozaſc. Pedam. deciſ. 131. n. 8.

AD §. IIII.

In text. ibi (*& o feyto và por diante*) Vide Cabed. p. 1. deciſ. 59. num. 2. Executio poteſt fieri, appellatione pendente, in omnibus caſibus, in quibus appellatio eſt prohibita, nec geſta reuocantur tanquam attentata. Vide Cou. Pract. cap. 23. nu. 7. Maſcard. de Probation. concl. 148. num. 32. & 33.

AD §. V. & vlt.

1 In text. ibi (*dentro em trinta dias*) Præſentatio inſtrumenti grauaminis vltra triginta dies non admittitur, niſi pauci ſint dies. Vide Gam. deciſ. 132. & deciſ. 211. num. 2. & faciunt text in l. 3 §. Cum igitur ff. de vi, & vi armata l. fin. Cod. de Iudic. Et quæ in continenti fiunt ineſſe videntur l. Lecta ff. Si certum pet. facit doctrina Bart. in l. Ab hoſtibus §. Sed quod ſimpliciter ff. Ex quibus cauſis maior.

2 Dubitatum fuit, *ſe baſta a apreſentação, feyta ao eſtribuidor, com cotta ſua de como ſe lhe apreſentou, ainda que não ſeja eſtribuido o aggrauo dentro dos dittos trinta dias. Determinouſe* in ſupremo Senatu, *que baſtaua eſta apreſentação, & que aſsi fora ſempre eſtylo*, teſte Melchiore Phœbo Areſto 27.

Ad tit. 75. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 60.

Da ſentença que per dereito he nenhũa, &c.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 IN text. ibi (*nunca em tempo algum paſſa em couſa julgada*) Vide latè Cald. Pereira quæſt. forenſ. lib. 2. q. 37. à princip. Azeued. l. 2. n. 28. tit. 17. lib. 4. Recop. Amat. Rodet. in Pract. cap. vlt. p. 2. n. 10. & 11. Et ſententia nulla, non eget reuocatione, ex Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 266. num. 13. quia ſententia nulla non inducit exceptionem litis pendentiæ ex eodem Gratian. tom. 3. cap. 531. num. 61. Et nulla eſt maior iniuſtitia, quàm nullitas, & iudex nulliter procedens ſpoliat, vt per Gonzal. ad reg. 8. Cancelar. gloſ. 9. §. 1. in annot. num. 171. cum ſeq. Sententia poteſt allegari nulla, vſquè ad triginta annos gloſ. in cap. Vnde quæritur 35. q. 9. Viui. & Bellac. tom. 2. Commun. Opin. lib. 7. tit. 15. n. 131. cum ſeqq. Pincl. in l. 1. Cod. de Bonis mat. p. 3. n. 50. & in Auth Niſi tricennale n. 21. Perez titul. 15. lib. 3. Ordin. pag. 738. Tiraq. de Retract. lig. §. 36 gloſ. 2. num. 38. Et aduerte quòd notorietas iniuſtitiæ reddit ſententiam nullam, vt per Corſet. in Sing. Sententia 7. Hippol. ſing. 473. & 592. Anton. Matiæ tom. 1. Commun. Opinion. lib. 3. tit. 12. nu. 24. pag. 52. Cott. in Memorab. verbo Sententia pag. 757. Cou. Pract. cap. 25. n. 2. col. 1. & lib. 1. Vari. cap. 1. n. 10. D. Barboſ. in l. Maritum nu. 51. ff. Soluto matrim. Et intellige ſiue iniquitas deprehendatur ex ſerie ſententiæ, ſiue per relationem, v per D. Barboſ. in l. Si prætor ff. de Iudic. à nu 24. cum ſeqq. Si iudex in ſententia refert ſe expreſſe ad acta, & ex illis

Sententia nulla nũquam tranſit in rem iudicatam.

illis apparet de errore ipſius iudicis, viciatur ſententia,& eſt nulla, vt per Turzan. tom. 2. Cōmun. Opin. lib. 7. tit. 8. nu. 11. pag. 242. Tiraq. de Iure mariti gloſ. 7. n. 184. Duenh. reg. 246. Gam. deciſ. 110. n. 42. Menoch. conſ. 110. n. 67 & conſ. 345. n. 35. Stephan. Grat. Diſcept. Forenſ. cap. 103. à n. 18.

2 Nota quòd nullitati non defertur, niſi ſimul allegetur error, ſeu læſio, vel iuſta cauſa grauaminis, ex Bart. in l. Si expreſsim ff. de Appell. Vanti. de Nullit. p. vlt. n. 188. Parlad. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. p. 5. §. 2. n. 17. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 9. §. 2. in annot. à n. 170. & hæc eſt ſalutifera praxis, qua vtimur, vt per Valaſc. de Iure emphyt. q. 6. n. 14. & conſ. 65. ad finem. Gam. deciſ. 238. n. 2 & deciſ. 324. & laudat Bernard. Græuæ. ad Praticam Cameræ Imp. lib. 1. concl. 37. conſid. 10. ad fin. Valaſc. de Partit. cap. 39. á n. 72. Steph. Grat. Diſcept. Forenſ. cap. 16. n. 35.

3 In text. ibi (*quando he dada, ſem a parte ſer primeiro citada*) Nota quòd ſententia non tranſit in rem iudicatam contra non citatum, optimè Cald. Pereira quæſt. forenſ. conſ. 7. nu. 49. Sayr. in Floribus deciſ. lib. 2. titul. 15. de ſentent. & re iud. deciſ. 1. Et ſententia ex defectu citationis eſt nulla, Farin. deciſ. 1. n. 2. 3. & 4. & deciſ. 41. n. 2, & deciſ. 47. nu. 1. & deciſ. 70. à princ. & deciſ. 81. & deciſ. 121. à n. 1. & deciſ. 185. n. 1. & deciſ. 191. n. 1. Aduerte tamen, quòd ad annullandam ſententiam non ſufficit dicere, quód non fuit citatus, niſi aliquid adducatur quod eſſet oppoſiturus, ex Surd. conſ. 237. num. 17. & conſ. 181. num. 28. & conſ. 227. n. 17. Azeued. ad l. 2. à n. 45. titul. 13. lib. 4. nouæ Recop.

4 Nota de iure communi citationem requiri, ad audiendam ſententiam, aliàs ſentētiam fore nullum, ex Clem. Sæpè verſ. Sententiam verò de Verbor. Signific. vbi gloſ. verbo Ad id. Vide Afflict. Neapol. deciſ. 246. ſub num. 16. verſ. Imo lata fuit omiſſa citatione, nou[illegible]mè Aloyſ. Ricci. in collect. de[illegible] collect. 1480. verſ. Primò, De[illegible] reſp. 43. n. 40. vol. 3. & reſp. 9. n. 20. vol. 5. Menoch. conſ. 345. n. 13. Bernard. Muſcatel. in Praxi Regni Neapol. p. 7. gloſ. Sentētiam n. 3. cum ſeqq. Surd. conſ. 99. nu. 27. Caualcan. deciſ. 19. nu 8. vol. 3. Pereg. de Iure fiſci lib. 4. tit. 5. n. 10. Ioſeph. Cumia in ritibus Siciliæ cap. 3 nu. 22. Afflict. Neapol. deciſ. 346. in fin. Franc. Viui. deciſ. 154. Æmil. Verall. deciſ. 117. n. 1. lib. 1. Flamin. Chartar. Genu. deciſ. 130. n. 33. nouiſsimè Camill Borrell. in Sūma deciſ. tit. 44. de Citat. n. 233. Attenta tamen Ordinatione in præſenti, hæc opinio apud nos non eſt recipienda, quia prima citatio ſufficit vſquè ad ſententiam definitiuam incluſiue, vt videre eſt ſupra hoc lib. tit. 1. §. 13 & ideo quando quis citatur in principio litis, & voce præconis nuntiatur, citatus ad omnes terminos, & actus iudiciales cēſetur, reſoluunt Seraphin. Rom. deciſ. 514. p. 1. Mynſing conſ. 6. nu. 50. Vincent. de Franch. Neapol. deciſ. 467. Alexan. Raudenſ. reſp. 41. nu. 16. vol. 1. Et in Neapolitano Senatu, ac Camera Imperiali idem obſeruari refert Camil. Borrell. d. tit. 44. n. 245 & ſeq.

5 In text. ibi (*ou he contra outra ſentença ja dada*) Deſumitur ex l. 1. Cod. quando prouate non eſt neceſſe. Vide Menoch. de Arbitr. lib. 1. q. 52. n. 2. Cald. Pereira quæſt. forenſ. lib. 1. q. 37. n. 2. Card. in Praxi Iudicum verbo Sententia n. 46. Et intellige quādo prima fuit valida, ex D. Barboſ. in Rub. ff. Soluto matrim. p. 3. n. 57.

Digitized by Google

6 Sententia enim nulla non parit exceptionem rei iudicatæ,l.4. §. Condemnatum ff.de Re iud.Tiraq. de Retract.lig.§ 1.gloſ.2. á n.5. Rebuff. tom.1. ad leges Galliæ titul.de ſentent.ex[illegible]t.art.vlt.n.4. Tiraq.in §.hoc ſe[illegible]im.1.n.9.

7 In t[illegible]i (*ou foy dada por peita, ou preço*) Similis eſt Ordin. infra tit. 87. §. 1. Deſumitur ex l. Venales Cod. Quando prouocare non eſt neceſſe: Concordant apud Hiſpanos l.13. & 24. in fine tit.22. part.3. Vide Menoch.de Arbitr. caſu.343. n.6. Mench.Vſufreq.cap.37. Auiles ad cap. 1. Prætor. verbo Donacion nu.6. Rebuff. de Reprobat.teſtium n.405. Pereg. de Iure fiſci lib.7. tit. 4. n.5. cum ſeqq. Gaſp. Theſaur. q. 12. quem nouiſsimè refert Aloyſ. Ricci in collect. deciſ. p.5. collect. 1499. Farin. in Praxi crimin. p.3. q. 111. n.197. & de pœna corrumpentis iudicem n.94 cum ſeqq. Fr.Emman.quæſt.Regul.tom.3.q.34.art.8. ad finem. Et ſola corruptio teſtium, abſquè probatione falſitatis, ſufficit ad hoc vt repellantur teſtimonio, vel eorum fides improbetur, & teſtis de falſo puniatur. Vide Clar. lib. 5. §.falſum n.12. Mench.Vſufreq.cap. 36. nu.10. Ceuall.Commun.contra commun. q. 178. Amat. Roderi. in Pract.cap.8.n.12. Venalis ſententia arbitri eſt valida gloſ. in l. Ita demũ verbo Exceptio in fine ff.de Arbitr. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ.tit.63.n.384.

8 In text.ibi (*ou por falſa proua*) Deſumitur ex l.1. & 3. Cod. Si ex falſis inſtrum. & l. Diuus ff. de re iudic. Concordat apud Hiſpanos l.13. tit. 22. part. 3. Vide Mench Vſufreq. cap.36. Alexand. Trentaſinq. Vari. lib.2.tit.de Sentent.reſolut.3.nu.13. Curi.Philip.p.1.§.18.nu.12. nouiſsimè Aloyſ.Ricci.in collect.deciſ.p.5. collect. 1502. & vide infra hoc lib. tit.87.§.1.n.2. Et ſententia ex falſis inſtrumentis non tranſit in rem iudicatam, vt per Cald.Pereira conſ. 36. à n.1.vbi n.12.declarat ſi is, qui pro qua lata fuit,ſciat falſas eſſe probationes. Et pendente quæſtione falſitatis ſuperſedendum eſt in cauſa, ad quod plures citaui Doctores in Remiſſ ad lib.5.tit.117. §.15. nu.2. pag.365.

9 In text.ibi (*ou ſe foy dada per iuyz imcompetente*) Sententia ex defectu iuriſdictionis nulla eſt, ex Farin.Rotæ nouiſſ.deciſ.121. nu. 2. nouiſsimè Aloyſ. Ricci. d. p. 5. collect. 1480. verſ. Quarto. Intellige de iudice, cuius iuriſdictio prorogari non poteſt, & ſic conſilianda eſt alia Ordin. ſupra hoc lib.tit.49 § 2.ibi, *ſe elle for capaz de prorogação*: Et iuriſdictionis defectus dicitur inſanabilis, Æmill. Verall deciſ.38 num.2.lib.3. Thom. Triuiſant.Venetiæ deciſ.11. n.2. lib. 2. nouiſsimè Camill.Borrell.in Summa deciſ.tit.41.nu.124. Et ex defectu iuriſdictionis, ſemper poteſt de nullitate dici, quæ nunquam reiecta intelligitur gloſ. in Clem. 1. de Sequeſt.poſſeſſ. Hieron. Magon Lucenſi deciſ.22. nu 18. Verall. deciſ. 97. n 3.lib.1. Nicol. Neuſner. German.deciſ.21. nu.26. lib.4. Camill. Borrell. in Summa deciſ. titul.41. à num.86.

10 Nullitates ex defectu iuriſdictionis manentes, ſumme attendendas eſſe apud omnes in confeſſo eſt reſoluunt Caualcan.deciſ.28. à nu. 46. Azin.in Praxi Florent.§.31.cap. 32. quæ quidem adeò legibus exoſa eſt, vt quamuis ſe de nullitate non oppoſiturum quis iuraſſet tamen hanc nullitatem ex defectu iuriſdictionis opponere poteſt, ex Felin. Ruin.

Digitized by Google

Ruin. & alijs induxit Crauet. conſ. 383. n. 16. & poſt alios reſoluit Anton. Gabri. tom. 3 Commun. Opin. lib. 6. tit. de Statutis concl. 3. num. 7. pag 355. Poteſt tamen huiuſmodi nullitas, parte non opponente, ſuppleri ex Stephan. Gratian Diſcept. Forenſ. cap. 16. n. 35. quamuis reſoluant acta facta per iudicem incompetentis iuriſdictionis nulla eſſe, neo partium conſenſu conualidari poſſe Thom. Triuiſ. Venetiæ deciſ. 68. nu. 4. & 5. lib. 1. Camill. Borrell. d. titul. 41 n. 191.

11 Sententia iuſtè lata ab incompetenti iudice poteſt ex eiſdem actis approbari, ex Barr. & Paul. in l. Si vt proponis Cod. quomodo, & quando iudex, Alexand. conſ. 111. num. 5. Gam. deciſ. 219. Lancelot. de Attent. p. 2. cap. 6. num. 53. Valaſc. conſ. 65. ad finem. Cabed. p. 1. deciſ. 36. n. vlt. Baptiſt. Coſt. de facti ſcientia, & ignor. cent. 1. diſt. 100. nu. 78. Franciſc. Viui. deciſ. 331. Borrell. d. tit. 41. n. 90.

12 Quæſtio dubia eſt, an lata ſententia in Senatu poſsit contra illam excepi, quod iudex, qui in priori inſtantia illam tulit incompetēs erat? Dic quòd non, ex reſolutis per Tiraq. de Iure mariti gloſ. 7. num. 192. Gam. deciſ. 110. n. 6. & deciſ. 238. n. 3. Anton. Gabr. d. tit. de Statutis concl. 3. n. 25. iudicatum dicit Cabed p. 1. deciſ. 48. à princip. Pariſ. conſ. 483. n. 8. vol. 4.

13 Nota ſententiam eſſe, ipſo iure, nullam, ſi lata fuerit præcipitanter, & in tám breui tempore, & cum tanta feſtinatione, quod acta veroſimiliter non potuerunt videri. Vide Bonacoſ. Commun. crim. verbo Sententia fol. 150. verſo. Menoch. de Arbitr. lib. 1. q. 42. Hippol. conſ. 48. nu. 34. Gregor. l. 16. verbo Acabar tit. 8. part. 5. Marant. de Ordine iudic. p. 4. pag. 197. n. 16. cum ſeqq. Balb. tom. 2. Communium Opinion. lib. 7. tit. 8. n. 25. pag. 243. Putе. p. 1. deciſ. 344. Maſcar. de Probat. concl. 240. n. 2. & concl. 241. n. 2. & concl. 1296. nu. 36. Menoch. lib. 2. de Præſumpt. q 67. n. 31. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 46. n. 46. Alexand. Trentaſin. Vari. lib. 2. titul. de Iudic. reſolut. 2. Amat. Roder. in Pract. cap. vlt. p. 1. à nu. 16. Bobadill. in ſua Politica lib. 1. cap. 5. n. 17. Farin. Rotæ nouiſſ. deciſ. 109. n. 3. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 153. n. 2. vbi n. 3. reſoluit procedere etiam in interlocutoria, arbitrarijs, & ſententia Principis, & n. 7. limitat quando iudex in tempore breui poteſt eſſe inſtructus de negocio.

AD §. I.

1 In text. ibi (*porque poys a ſentença de principio foy nenhũa, &c.*) Ergò ſi ſententia appellationis continet errorem, reſpectu primæ, ad quam ex neceſsitate quadam ſe refert, ſicut prima eſt nulla, ita, & ſecunda, reſoluit Menoch. conſ. 345. n. 9. & 34.

2 Aduerte quòd ſi ſententia ſit iuſtè lata, itaùt contra illam nihil opponi poſsit, & aduerſarius objiciat exceptiones, & pars in cuius fauorē lata fuit non contradicat, valebunt geſta ex Cald. Pereira de Reſolut. emphyt. cap. 17. n. 10. col. 6.

AD §. II.

1 Deſumitur ex l. 2. Cod. quando prouocare non eſt neceſſe: Concordant apud Hiſpanos l. 3. tit. 26. part. 3. vbi gloſ. 1. Vide Marant. de Ordine iudic. 3. p. 6. nu. 117. & p. 4. diſt. 16. nu. 74. Tiraq. de Iure mariti gloſ. 7. n. 184. D. Barboſ. in l. Maritum n. 51. ff. Solu-

3 Exceptiones oppoſitæ contra Regium reſcriptum quod præſenta turá partibus, ſi ſtatim ſine cauſæ cognitione à iudice remittantur, ad Senatores Palatij pertinet earum cognitio. Vide Cab. p. 1. deciſ. 38. n. 1.

Ad tit. 77. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 68.

Quando appellarão da ſentença condicional.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 Concordat apud Hiſpanos l. 14. tit. 22. part. 3. Vide Iaſ. in l. Admonendi n. 61. & 62. ff. de Iureiur & in rep. d. l. n. 67. & 68. Maſcard. de Probat. concl. 1296. nu. 40. & vide ſupra hoc libro titul. 66. §. 2.

2 Nota certum non dici quòd per relationem ad aliud incertum reddi poteſt, ex Menoch. de Arbitr. lib. 1. q. 68 n. 43.

3 In text. ibi (*do tempo, & hora em que foy publicada*) Vide ſupra hoc lib. tit 70. n. 10. cũ ſeqq. Cardoſ. in Praxi iudicum verbo Appellatio nu. 5. ad hoc quod appellare debet quis à ſententia conditionali intra decem dies, numeratos à die publicationis ſententiæ, non verò à die completæ conditionis.

Ad tit. 78. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 62.

Quando poderão appellar dos actos que ſe fazem fora do juyzo, &c.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

Facta extraiudicialia non transeunt in rem iudicatam.

1 Nota quòd facta extraiudicialia, non tranſeunt in rem iudicatam. Vide Abb. in cap. Cum ſit num. 19. & 22. de Appellat. Gonzal. ad reg 8. Cancel. gloſ. 9. §. 1. in annot. ſuper nullit. n. 31. vbi n. 29. reſoluit quòd appellatio extraiudicialis non ſuſpendit executionem, nec cauſat attentatum, de quo etiam Lancelot. de Attent. p. 2. cap. 12. limit. 3. à n. 1.

2 In text. ibi (*declarando o aggrauo*) Vide Felin. num. 11. & Deci. num. 28. in cap. Cum ſit Romana de Appellat.

3 In text. ibi (*declarando na appellação*) Vide Abb. in d. cap. Cum ſit Romana n. 20.

AD §. II.

1 Vide Valaſc. de Partit. cap. 39. nu 30. ad hoc quod appellari poteſt à partitionibus non ſolùm factis, ſed iudicatis per iudicem ordinarium, ſedetiam factis á partitoribus, & æſtimatoribus electis á partibus.

2 In text. ibi (*poderà appellar nos dez dias*) Ergò appellatio in extraiudicialibus intra decendium interponi debet. Vide Mynſing. cent. 3. obſeru. 11. Bernard. Græuæ ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 139. Valaſc. de Partit. cap 9. n. 39.

3 In text. ibi (*declarando na appellação a cauſa legitima, & razão de agrauo*) Deſumitur ex Doctrina Bald. in l. Vni. Cod. de his, quæ pœnæ nomine. Vide Succin. reg. 28. limit. 2. Rot. Bonon. deciſ. 15. verſ. Adde.

AD §. III.

In text. ibi (*nem ſerà o que esbulhou relevado da ditta reſtituição, &c.*) Vide D Barboſ. in l. Si de vi à nu. 38 ff de Iudic. ad hoc quod ſi quis tanquam ſpoliatus agat interdicto vnde vi, & reus

& reus opponat de dominio non eſt admittenda hæc obiectio, ſed primum de vi agendum eſt.

AD §. IIII.

1 In text.ibi (*lançando certas pedras na obra*) Vide Alexand. Raudenſ.in tract.de Annalog. cap.7.nu.14. cum ſeqq. Bernard.Græuæ.ad Pract.Cameræ Imper.lib.1.concl.16.conſid.1.

2 An detur reſtitutio minori aduerſus nouum opus nunciatum? Vide Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Vel aduerſarij dolo n. 67. vbi reſoluit minori, qui denunciationi obtemperauit reſtitutionis auxilium denegandum eſſe, ac proindè opus nouum factum poſt denunciationē demoliri debere, & n.69 dicit quod poterit reſtitutionem petere aduerſus non petitam remiſsionem nuntiationis, quam præſtans cautionem poſsit euitare, quæ reſtitutio ſibi erit vtilis, quia ædificium non demolietur, niſi cum aduerſarius iuſtè ſe nuntiaſe monſtrauerit.

In antiq. tit.63.

Ad tit.79, Ordin. Regiæ.

Dos que não ſaõ recebidos a appellar.

AD §. I.

IN text.ibi (*depoys de dez dias contados da hora, & momento, &c.*) Dixi ſupra hoc lib. tit.70. à nu. 10. vbi à n.3. plures enumerantur caſus, in quibus non licet appellare, vt videre eſt apud Anton. Nicel. in tract. de concordantijs gloſſarum concord.6. incip. Refricatur in dubium, n.15. cum ſeq. Bernard. reg. 28. & 35. Duenh. reg. 45. Maranc. de Ordine Iudic. p.6. actu 2. num.255. Ioann. Milium in ſuo Enchiridio appellationum cap. 12. num. 31. cum multis ſeqq. fol.56. Perez l. 25. titul. 19. lib.8. Ordin pag.378. Gom. tom. 3. cap.3. n.31. Azeued. l.1. & l.6. nu.1. cum ſeqq tit.18. lib.4. & l.4. num.38. tit.14. lib.3. nouæ Recopil.

AD §. II.

1 Deſumitur ex l. Ad ſolutionem 5. Cod. de Re iudic. Vide Maſcard. concl.117 n.28. & concl.1263. n.23. Menoch. lib.2. de Præſumpt. q.94.

2 Nota quòd iuri ſuo renuntiare videtur, qui à ſententia contra ſe lata, vel non appellat, vel nihil opponit, ex Farin. nouiſſ. Rotæ deciſ.64.

3 In text.ibi (*per algũa maneira conſentio na ſentença dada*) Intellige tamē niſi compareat cum proteſtatione, quod non intendit renuntiare appellationi, vt per Flamin. de Reſignat. lib.1. q.1. num.27.

AD §. III.

1 Nota quòd verus contumax nō auditur appellans, ex text. in cap. vlt. §. Sunt quorum 2. q. 6. & l. Et poſt 73. §. fin. ff. de Iudic. & l.1. Cod. quorum appellat. Vide Bellacomb tom. 1. Commun. Opinion. lib.3. tit.1. nu. 241. in med. pag.377. Burg. conſ.12. n.16. Gutier. Pract. lib.1. q.50. num.1. Pereg. Vari. lib.1. ad cap. Conſultationibus de Officio deleg. num.52. nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitaniæ lib. 3. cap. 19. n.6. & latè Melch. Phœb. deciſ.79. per totam, nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit.46. de Contum. n.23.

2 Nota illum dici verum contumacem, quem perſonalis citatio apprehenderit, & comparare noluerit. Vide

Vide Bellacomb. d. n. 241. pag. 377. Valaſc. conſ. 51. num. 37. Farin. p. 4. conſ. 85 à nu. 22. Camill. Borrell. d. tit. 46. nu. 175. Franciſc. Viui. deciſ. 138. nu. 35. Bernardin. Muſcatel. in ſua Praxi Autea Ciuili Neapol. p. 5. gloſ. legaliores nu. 20. pag. 705. latè Ignat. del Villar in Sylua reſponſ. lib. 1. reſp. 3. n. 3. & 5. Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Leſis n. 5. Dicitur etiam verus contumax, qui iudicem contemnens, dicit, nolo venire, Camill. Borrell. d. tit. de Contum. nu. 188. Et nouiſsimè Melch. Phœb. deciſ. 79. à n. 7. reſoluit quòd quatenus hæc lex non excludit contumacem à remedio appellationis, niſi fuerit citatus ad appellandum, & ipſe recuſauit ire ad tribunal iudicis: intelligitur in eo caſu, in quo non poteſt leuati è proceſſu ſententia, ſine partis citatione, ad appellandum, & n. 14. reſoluit quòd contumax citatus ad appellandum, & non comparens in prima die, qua iudicium reditum eſt, etiamſi poſt intrà decendium compareat, non admittitur appellans.

3 Quid ſi procurator fuit verus contumax, an propter hoc dominus repellatur ab appellando? Dic quòd non, vt per Abb. in cap. 1. num. 21. & nu. 25. & 26. Vt lite non conteſt. Et aduerte contumacem nec poſſe ſupplicare, vt per Roland. conſ. 38. n. 15. vol. 2. quem citat Camill. Borrell. d. tit. 46. n. 26.

Ad tit. 80. Ordin. Regiæ.

Quando muytos ſaõ condemnados em hũa ſentẽça, & hũ sò appella della.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

Appellatio vnius ex conſortibus cæteris prodeſt.

1 DEſumitur ex l. 1. Cod. Si vnus ex pluribus appell. l. Si quis ſeparatim §. vlt. ff. de Appellat. cap. Vna ſententia pen. de Appellat. cap. Ei qui appellat verſ. Si autem vnus 2. q. 6. Concordat apud Hiſpanos l. 5 tit. 23. part. 3. Vide Viui. Kirchou. Soar. & alios tom. 2. Commun. Opinion. lib. 7. titul. 25. pag. 323. Rebuff. ad leges Galliæ in proœm. gloſ. 5. n. 98. Caualcan. p. 2. deciſ. 30. nu. 115. Valent. Franch. in tract. de Fideiuſſor. cap. 3. nu. 138. Rot. Roman. p. 1. diuerſ. deciſ. 779. incip. Contra ſententiam cantoris n. 3. Æmil. Verall. Roman. deciſ. 37. p 1. Alexand. Trentaſinq. Vari. reſolut. lib. 2. tit. de Appellation. reſolut. 7. num. 8. cum ſeqq. Bernard. Græuæ. ad Practicam Cameræ Imper. lib. 1. concl. 126. conſid. 1. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 115. á princip. vbi nu. 13. reſoluit quòd condemnatus duobus tutoribus reſeruata facultate probãdi remiſsionem debiti, ſi vnus ſuſcepit probationem, ſi alter appellauit, iſta ſententia non proderit alteri tutori.

2 Nota quòd ſi vnus appellet, alter verò non proſequatur appellationem executio quoad hunc deſerentem conſortem, donec appellationis cauſa deciſa ſit, ſuſpendenda eſt: Vide Hieron. à Laurent. Auenion. deciſ. 60 Bernard. Græuæ. lib. 1. concl. 113. conſid 3. & concl. 126. conſid. 1 n. 2.

3 Aduerte tamen quòd ſententia condemnans plures obligatos intelligitur, quod vnuſquiſque, pro rata, teneatur ad expenſas, quamuis obligatio originalis eſſet in ſolidum, reſoluit Stephan. Gratian. d. cap. 33. num. 51.

AD §. II.

Vide Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 115. n. 13.

AD

AD §. III & vlt.

1 Vide de intellectu Cald. Pereireira in l. Si curatorem verbo Vel aduerſarij dolo num. 25. cum multis ſequentibus.

In cauſis communibus priuilegium vnius ſuffragatur alteri.

2 In text. ibi (*ſe a couſa ſobre que era a contenda foſſe indiuidua*) Nota quòd in cauſis communibus, quando ſumus in indiuiduis, priuilegium vnius ſuffragatur alteri, ex text. in l. Si cõmune fundũ 10. ff. quemadm. ſeruit. amit. Vide Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 5. nu. 74. in fine. Surd. de Aliment. tit. 9. q. 14. n. 3. D Mart. de Iuriſdict. p. 4. caſu 12. & caſu 118. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 24. à nu. 52. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 115. à n. 6. & num. 37. vbi nu. 8 agit de ſocio habente priuilegium fori, quod communicatur alijs ſocijs non habentibus illud priuilegium, quando cauſa eſt communis, & indiuidua, & in cauſis connexis, quæ ſimul, & clericum, & laicum, imo, & plures laicos tangunt poſſe ad vnum, eundemquè iudicem eccleſiaſticum iri reſoluunt Tiber. Deci. tract. crim. lib. 4. cap. 9. nu. 44. exactè Bernar. Græuæ d. lib. 1. concl. 37. conſid. 1. vbi num. 2. dicit quòd etiam ad inſtantiam vnius ex laicis hoc caſu remiſsio fieri debet.

Ad tit. 81. Ordinat. Regiæ.

In antiq. tit. 67.

Dos que podem appellar das ſentenças, dadas entre outras partes.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

A ſententia tertius ratione

1 DEſumitur ex l. Ab executore 4. §. 1. l. A ſententia 5. de Appellat. Vide Gail. lib. 1. obſeruat. 70. n. 6. & obſeruat 112. nu. 5. Gregor. l. 4. tit. 23. part. 3. Pute. p. 3. deciſ. 91. Lancelot. de Attent. p. 2. cap. 12. ampl. 14. Bellacomb. tom. 2. Communium Opinion. lib. 7. tit. 14. n. 224. Azeued. ad l. 1. n. 6. tit. 18. lib. 4. nouæ Recopil.

ſui intereſſe appellare poteſt.

2 Intellige dummodò intra decendium, vel à tempore ſcientiæ prolatæ ſententiæ appellationem interpoſuerit, ita Maſcard. de Probat. concl. 114. ſub nu. 15. verſ. Sexto amplia. Lancelot. de Attent. p. 2. cap. 12. limit. 50. n. 185. faciunt quæ ſcribit Vrſill. in addit. ad Afflict. deciſ. 15. n. 3. & 15. vbi reſoluit quòd venditor, qui poſtquam ſententia contra emptorem victum in iudicatum tranſierat primum fuiſſe latã reſcierat, poſsit appellare, & executionem illiuſmet ſententiæ impedire, cui accedit Cephal. conſ. 106. lib. 1. refert Lancelot. d. cap. 12. limit. 50. nu. 186. vbi extendit ex eodem Cephalo hunc venditorem poſſe appellare, quamuis ſciuiſſet litem agitari.

3. Nota quòd tertius interueniens de ſuo intereſſe, ante omnia non docens admittendus non eſt, vt per Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 26. nu. 1. Menoch. de Arbitr. caſu 18. num. 5. Rot. Genuenſ. de Mercatura deciſ. 143. nu. 5. Summariam, ſeu qualemqualem ſufficere probationem admittunt poſt Franc. Marc. Cou. Menoch. Roland. & alios Surd. conſ. 181. n. 22. Pute. Rom. deciſ. 166. n. 3. lib. 3. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 26. nu. 2. & 10. p. 1. Franc. Viui. Neapol. deciſ. 291. n. 2. Anton. del Re Tiburtin. de Iuram. calumn. cap. 15. n. 140. Quia intereſſe ceſſante, non auditur agens, vel excipiens, l. Si vnus §. Antea omnia ff. de Pactis vbi Bart. Surd. de Aliment. tit. 1. q. 33. n. 13. & deciſ. 120. n. 11. & deciſ. 260. n. 3. Bernard. Græuæ.

Græuæ ad Pract. Cameræ Imp. lib. 1. concl. 69. nu. 1. Steph. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 302. num. 30. & cap. 387.

4 In text. ibi (*qualquer outro a que o feyto poſſa tocar*) Vide l. A ſententia, & ibi Bart. ff. de Appellat. Tiraq. in tract. res inter alios acta pag. 15. & pag. 27. limit. 19. Menoch. conſ. 28. n. 28. Caualcan. deciſ. 10. ſub num. 6. Non tamen poterit appellare ſi habuit ſcientiam agitatæ litis, & principalis cauſæ qualitates, ſciuit ante ſententiæ prolationem. Ita poſt Bart. Caualcan. deciſ. 10. nu. 26. p. 1. Menoch. conſ. 79. n. 23. Lancelot. d. cap. 12. ampl. 14. num. 15. Hondedæ. conſ. 25. num. 19. vol. 1. Bernard. Græuæ. ad Practicam Cameræ Imp. lib. 1. concl. 122. n. 7. cum ſeqq.

5 Nota appellare poſſe pro ſuo intereſſe dominum à ſententia aduerſus ſubditum lata, quemadmodū, & aliàs pater pro filio, & viciſsim, pro patre filius, dominus pro ſeruo, tutor pro pupillo, curator pro adulto, feudi dominus pro vaſſalo, & alius pro ſuo ſubdito appellat. Vide Lancelot. d. cap. 12. limit. 50. nu. 42. Ioann. VVameſ. ad cap. Cōſuluit 29. de Appellat. nu. 3. Ferrar. Mont. de Appellat. lib. 2. cap. 1. verſ. Idem facere poterit. Bernard. Græuæ. ad Practicam Cameræ Imper. lib. 1. concl. 125. conſid. 1.

6 Deinde nota victoriam tertij principaliter appellantis iuuare victo, quādo appellatio ficto nomine, etiam eſſet interpoſita intraquè decendium ad appellandum conſtituta. Ita Lancelot. d. cap. 12. ampl. 14. n. 29. p. 2. Et ſententiam in ipſoſmet litigantes, non verò tertium acceſſoriè interuenientem concipiendam eſſe reſoluunt Damhaud. in Praxi ciuili cap. 98. Vincent. Hondedæ. conſ. 25. num. 9. vol. 1.

7 In text. ibi (*poſto que a ſentença, &c.*) Nota quòd ſententia contra reum lata non preiudicat tertio, concordat l. cum filioſam. & ibi Bart. ff. de Verbor. Farinac. in deciſ. Rotæ nouiſſ. deciſ. 372. n. 1.

Ad tit. 82. Ordin. Regiæ. *In antiq. tit. 65.*

Se pendendo a appellação morrer cada hũa das partes, &c.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

IN text. ibi (*paſſarà a inſtancia do feyto a ſeus herdeiros*) Vide quæ dixi latè hoc lib. tit. 27. §. 2. Citatio enim eſt neceſſaria, vt litis pendentia inducatur. Rutger. Ruland. de Commiſſar. lib. 2. cap. 5. n. 6. Bernard. Græuæ. ad Practicam Cameræ Imper. lib. 1. concl. 109. conſid. 2. Cabed. p. 1. deciſ. 120. n. 16. Succeſſor tamen Commendæ, vel beneficij proſequitur litem inchoatam aſq; alia legitimatione, vel citatione, ex eod. Cabed. p. 1. deciſ. 98. Et quando reus moritur, non eſt neceſſe, quòd actor faciat articulos legitimationis, ex eod. Cabed. p. 1. deciſ. 157. n. 11. Et vide ad quid deciſ. 197. p. 2. Ille tamen, qui petit aliquid tanquā filius, vel hæres, debet legitimare perſonam ſuam, vt per Menoch. remed. 3. Adipiſc. nu. 164. & remed 4. n. 441. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 15. nu. 3. & agens contra aliquem, tanquam hæredem, debet probare illū eſſe hæredem, Surd. deciſ. 154. n. 17. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 135. n. 40.

AD §. I.

Deſumitur ex l. Si pater, & l. Quamuis

Quamuis Cod. Si pendente appell. mors interu. Concordat apud Hiſpanos l. fin tit. 23 part. 3. vbi gloſ. 2.

AD §. III. & IIII.

Vide latiſsimè de intellectu Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Læſis num. 25. cum ſeqq. ad hoc quod quando bona veniunt ex delicto confiſcanda per ſententiam, morte Rei extinguitur accuſationis iudicium etiam quoad bona, non ſic ſi bona, ipſo iure erant confiſcata, quo caſu negatur quoad bona extingui iudicium, de quo etiam Tiraq. in l. Si vnquam verbo Reuertatur n. 298. & 302. Anton. Gom Vari. tom. 3. cap 1. n. 80. col. 2. Bonacoſ. Cõmun. crim. p. 2. verbo Mortuo fol. 51. in fin.

Ad tit. 83. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 66.

Quando os litigantes podem alegar, & prouar na cauſa da appellação, &c.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 IN text. ibi (*podem allegar, & prouar na cauſa da appellação qualquer razão noua*) Deſumitur ex l. Per hanc 4. Cod. de tempor. appellat. & ex Clem. 2. de teſtib. & vide Marant. de Ordine Iudic. p. 6. cap. de appell. à n. 147. Soar. tom. 1. Communium Opinion. lib. 4. tit. 10. num. 308. pag. 549. Maſcard. de Probar. concl. 118. Perez l. 4. titul. 11. lib 3. Ordin. pag. 673. Ceuall. Communium contra cõmun. q 350. n. 3. Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 128. Garci. de Nobilit. gloſ. 46 n. 6. vbi reſoluit quòd ſi in eâdem cauſa allegetur noua circunſtantia, vel qualitas reſpectu loci, temporis, vel perſonæ, articulũ nouum, ac nouam probationem facit, latè Azeued. l. 4. tit 9. lib. 4. nouæ Recopil. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 158. & nouiſsimè Mendez á Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan. lib. 3. cap. 19. n. 12. vbi declarat, vt ſcilicet illa ratio, & materia ſit dependens ab ea, quæ in articulis veteribus continebatur faciens ad cauſam, & recipiens primã actionem, de quo etiam Amat. Roderic. in Pract. cap. 8. nu. 7. verſ. Nec etiam.

2 Nota tertium pro ſuo intereſſe, principaliter interuenientem publicatis inter litigantes, datis atteſtationibus non prohiberi ſui iuris probandi cauſa, adhùc teſtes producere. Vide poſt Afflict. & Caſſan. Azeued d. l. 4. nu. 11. Gabri. Roman. tom. 3 Commun. Opinion. lib. 1 tit. de Teſtib. concl. 21. à n. 91 cum ſeqq. Bernard. Græuæ. d. lib. 1. concl. 105. num. 44.

3 In cauſa nobilitatis per l 17. tit. 11. lib. 2. nouæ Recop. apud Hiſpanos diſpoſitum eſt, publicatis atteſtationibus, non eſſe teſtes recipiendos ſuper eiſdem articulis, aut mutuò contrarijs, de quo Azeued. d l. 4. num. 10. latiſsimè Garci. de Nobilit. gloſ. 46. á princip.

4 Teſtium publicatio non obeſt, quin adhuc teſtes á parte produci valeant, ſi priores nulliter, ſeu non legitime, aut rite examinati eſſent. Vide Azeued. d. l. 4. nu. 12. Farin. in Praxi crimin. q. 75. nu. 358. Bernard. Græuæ. d. concl. 105. conſid. 1. nu 31. D. Barboſ. d §. fin. n. 64. Nota quòd ſententia hæc, vt nec in cauſa appellationis teſtes ſuper eiſdem interrogationibus, & articulis produci non valeant, non procedit quando teſtes erant abſentes in prima inſtãtia,

aut

aut de ijs pars non fuit recordata, quando alios produxit, & ſic de nouo reperiantur, tradit Gregor. per l. 29. tit. 16. part. 3. Xuar. alleg. 5. n. 9. & 11. Amat. Roder. d. cap. 8. nu. 7. verſ. Veruntamen.

AD §. II.

1 In text. ibi (*por que ſeria cauſa de ſe fazerem falſidades*) Nota quòd in cauſa appellationis, non poſſunt produci teſtes ſuper eiſdem articulis, vel directo contrarijs, eis, qui in prima producti ſunt inſtantia. Vide Clem. 2. & vlt. de Teſtib. Viui. tom. 1. Communium Opin. lib. 4. tit. 10. nu. 307. pag. 549. Graſſ. tom. 2. lib. 7. tit. 21. n. 15. pag. 318. Gutier. Pract. lib. 1. q. 71. Azeued. l. 4. á princip. tit. 9. lib. 4. nouæ Recopil.

2 In text. ibi (*porem ſe quizerem offerecer eſcripturas, &c.*) Nam cum tunc ceſſet timor ſubornationis, & ſic huius legis ratio, ceſſabit, & eius diſpoſitio, vt inſtrumenta admittantur ſuper eiſdem, vel contrarijs articulis. Vide Azeued. d. l. 4. nu. 2. verbo *Saluo por eſcripturas.* D. Barboſ. in l. Diuortio §. fin. p. 2. num. 65. ff. Soluto matrim.

AD §. III. & vlt.

In text. ibi (*nem dado lugar à proua*) Si ergò fecit articulos in prima inſtantia, & nullos produxit teſtes, poterit in cauſa appellationis teſtes producere. Vide gloſ. vlt. in l. Per hanc Cod. de tempor. appellat. Villalob. & Fichard. tom. 1. Communium Opinion. lib. 4. tit. 10. num. 299. Menoch. conſ. 322. num. 1. Perez ad l. 4. titul. 11. lib. 3. Ordin. pag. 674.

Ad tit. 84. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 77.

Dos aggrauos das ſentenças diffinitiuas.

Dixi ſupra hoc lib. titul. 70. §. 6. cum ſequentibus.

AD §. V.

In text. ibi (*ou o julgador que o ouuer de conceder, o detiuer*) Ergò impedito per factum iudicis, non currit tempus, ex l. Quibus diebus 40. ff. de Condit. & demonſtr. reſoluunt Marant. de Ordine Iudic. p. 5. pag. 227. num. 31. Perez l. 5. tit. 8. lib. 3. Ordin. pag. 647. Flamin. de Reſignat. lib. 11. q. 13. num. 120. Cabed. p. 1. deciſ. 30. num. 6.

Impedito per factū iudicis nō currit tempus.

AD §. IX.

In text. ibi (*ſaluo ſe allegaſſe ſer menor*) Vide Gam. deciſ. 38. num. 1. Cabed. p. 1. deciſ. 42. num. 4. ad hoc quod, elapſo termino grauaminis, non poſſunt iudices amplius, de tali grauamine cognoſcere, etiamſi allegetur aliquod impedimentum, niſi fuerit minoris.

AD §. X.

1 In text. ibi (*ſendo o aggrauante tão pobre, &c*) Paupertas quàm varié conſideretur examinat Menoch. de Arbitr. caſu 65. & lib. 6. de Præſump. q. 25. Mynſing. cent. 4. obſeru. 97. Tiber. Decian tract. crim. lib. 3. cap. 22. Maſcard. de Probat. concl. 1154. Surd. de Alim. tit. 7. q. 9. n. 10. Farin. in Praxi crim. p. 2. de oppoſit. contra perſonas teſtium q. 57. n. 93 & ſeq.

Paupertas excuſationem præbet appellationis prætermiſſæ.

2 Paupertas excuſationem præbet appellationis prætermiſſæ, ſeu non interpoſitæ. Vide l. Si procuratorem 8. §. Si ignorantes ff. Mandati Cott. in Memorab. verbo Paupertas. Ioann. VVamm. ad cap. Ex ratione 8. n. 3. de Appellat. Cornel. Bredcrod. in tract de Appellat. p. 2. tit. 9. col. 212 ad finem verſ. Ita etiam. Stephan. Gratian. Marchiæ decif. 34. à princip. Pauper tamen, viua voce, tenetur appellare à definitiua, in qua expreſsio cauſæ non requiritur, ſecùs ab interlocutoria, quæ debet fieri in ſcriptis. Vide Mynſing. cent. 4. obſeruat. 97. verſ. Quod tamen ad appellationem in ſcriptis reſtringendum. Petr. Greg. de Appellat. lib. 8. cap. 2. nu. 15. Lancelot. de Attent. p. 2. cap. 12. ampl. 1. n. 62. Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 34. á n 6. vbi nu. 8. idem reſoluit in procuratore, qui propter paupertatem appellare non potuit, quia tunc non preiudicat domino, cum non ſit in aliqua culpa.

Paupertas ſiſtit fatalium curſum.

3 Paupertas ſiſtit fatalium curſum, vt per Anton. Theſaur. Pedam. deciſ. 10. n. 5. VVammeſ. ad cap. Ex ratione 8. n. 2. de Appellat. Mynſing. cent. 4. obſeruat. 97. Fului. Pacian. de Probat. cap. 54. num. 64. Viui. Neapol. deciſ. 268. nu. 5. Alexand. Raudenſ. de Annalog. cap. 22. n. 185. Lancelot d. cap. 12 ampl. 1. num. 56. dummodo intuitu paupertatis fatalium curſum ſiſti allegans paupertatem edocuerit. Menoch. conſ. 321. n. 22. & 23.

4 Paupertatis priuilegia plura referunt Rebuff. de Priuil. ſchol. priuil. 90. Gonzal. ad reg 8. Cancel. gloſ. 2. num. 35. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 7. nu 9. & multa in eius laudem refert Paul. Montan. de Tutel. cap. 36. gloſ. 2. à n. 4.

5 In text. ibi (*dizendo na audiencia hũa vez o* Pater noſter *pela alma delRey Dom Dinis*) Refert Eduard. Nunez do Leão *na primeira parte das Chronicas, na vida delRey Dom Dinis*, fol. 128. col. 1.

6 In text. ibi (*dentro no tempo em que hauia de pagar o aggrauo*) Vide Anton. Theſaur. Pedam. deciſ. 10. ſub nu. 5. verſ. Fallit tamen ſi ſtatutum.

Ad tit. 86. Ordin. Regiæ. *In antiq. tit. 71.*

Das execuções que ſe fazem geralmente per as ſentenças.

DE Proceſsibus executionum tractatum edidit Mathias Coletius, & de executione rei iudicatæ agit Alexand. Trentaſinq. Vari. reſol. lib. 2. illo titullo pag. 442.

1 Intereſt Reipubl. ſententias executioni mandari l. Seruo 65. §. Cum prætor ff. ad Trebel. Rebuff. ad leges Galliæ tit. de Sentent. executor. in præfat. nu. 20. nouiſsimè Ceuall. in tract. de Cognitione per viam violentiæ gloſ. 14. n. 10. Et iudex cui ſententia fuit præſentata, debet quam diligentiſsimè eam executioni dare, vt per Cabed. p. 1. deciſ. 210. nu. 1. Si tamen ſit iniqua iudici exequenti, conuocatis amicis, reſiſti poteſt, vt per Menoch. conſ. 28. n. 12.

2 Parum enim prodeſt ſententia, niſi executioni mandetur, ex gloſ. in Rub. ff. de Except. rei iudic. Baptiſt. Azini. in Praxi §. 31. cap. 2. num. 1. Marant. de Ordine Iudic. p. 6. actu 3. num. 1. Bobadill. in ſua Politica lib. 1. cap. 13. num. 31. Bernar. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 113. in princip. Azeued. ad titul. 21. in princip. lib. 4. nouæ Recopil.

Iudicium

3 Iudicium executiuum eſt ſummarium l. A diuo Pio § Si ſuper rebus ff. de re iudic. Auend. de Exequendis mand. p. 2. cap. 30. n. 6.

4 Iudex executionis quis eſſe debeat, conſtitutum reperies apud Hiſpanos l. 16. tit. 17. lib. 4. nouæ Recopil. vbi Azeued. pag. 248. Vincent. de Franch. deciſ. 335. & deciſ. 110. n. 9. Bender. de Reuiſ. concl. 23. n. 6. & 7. Gutier. Pract. lib. 1. q. 97. & lib. 3. q. 95 n. 14. Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 113. conſid. 6.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 In text. ibi (*a mandarà com diligencia executar*) Nota reum condemnatum ex aliqua ſententia, quæ habeat ortum ab actione perſonali deſcendente ex contractu, vel quaſi primo fore requirendum, vt aut ſoluat in ſententia conrentum, aut debet pignora dare, quæ ſatis ſint ad condemnationem, quod ſi ſtatim ſoluere recuſauerint iudicatum, nulla dilatio, vel temporis induciæ dabuntur, ſed ſtatim pignora capientur. Ita Cald. Pereira quæſt. forenſ. lib. 2. q. 33. à princip. vbi etiam latiſsimè de intellectu huius Ordinat. & à num. 2. diſputat an iudex executionis tempus poſsit prorogare, vel minuere. Dubitatur an ille, qui habuit ſententiam in fauorem, & ſentit ſe in aliquo capitulo grauatum, & quoad illum capitulum appellat à ſententia, nunquid quoad reliqua poterit executionem petere? Dic quòd ſic, vt poſt Rebuff. reſoluit Trentaſinq. Vari. lib. 2. titul. de Appellat. reſol. 1. num. 11.

2 Nota quòd ſententia, vſquè ad triginta annos, poteſt mandari executioni. Vide Rebuff. tom. 1. ad leg. Galliæ tract. de Sentent. execut. art. 7. gloſ. n. n. 9. Xuar. in l. Poſt rem iudicaram notab. 1. nu. 3. vbi Valdeſ. pag. 99. Gom. tom. 3. Vari. cap. 14. nu. 15. Tiraq. ad fin. tit. de Retract. lig. n. 32.

3 In text. ibi (*ſerà o condenado requerido que pague*) An poſsit iudex, ſi debitor poſt condemnationem moriatur ad petitionem partis impedire humationem corporis, quouſquè de debito ſit ei ſatisfactum. Vide l. 13. tit. 9. part. 7. vbi gloſ. verbo Reſtar. Cou. lib. 2. Vari. cap. 1. n. 10. & in cap. Rainaldus § 3. nu. 3. de teſtam. Grammat. deciſ. 82. Anton. Gom. tom. 2. Vari. cap. 11. nu. 56. Boer. deciſ. 287. à nu. 2. Vari. tom. 2. Commun. Opinion. lib. 9. tit. 15. pag. 504. Menoch. de Arbitr. caſu 387. nu. 16. & 20. Perez l. 7. in gloſ. *Y que al finado* tit. 1. lib. 1. & l. 4. tit. 8. lib. 3. Ordin. pag. 29. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 78. n. 24. Gutier. de Iuram. confir. p. 2. cap. 4. nu. 17. Sebaſt. Medices in tract. Mors omnia ſoluit p. 2. concl. 17. Parlad. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. § 3. p 5. nu. 26. Spin. in Speculo teſtam. gloſ. 2. princip. num. 10. cum ſeqq. Azeued. l. 6. n. 10. tit. 18. lib. 4. nouæ Recopil. D. Mart. de Iuriſdict. p. 4. caſu 155. à nu. 2. Farin. in Praxi crimin. p. 1. q. 20. n. 139. cum ſeqq.

4 In text. ibi (*ſeja citado*) Vide nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. titul 44. de Citat. à num. 307. Math. Color de proceſſ. execut. p. 3. cap. 7. ſub n. 1. Vincent. Honded. deciſ. conſ. 20. num 43. p. 1. Alexand. Raudenſ. conſ. 28. nu 44. vol 1. latè Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl 113. Si cauſa fuerit à principio agitata cum procuratore ſufficienti, eius domino abſente, habita ſententia, executio poteſt fieri, ſine noua domini citatione, procu-

procuratore tamen citato, prout iudicauit ſupremus Senatus, anno Domini 1607. ſed contrarium idem Senatus cenſuit, anno 1617. teſte Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan. lib. 3. cap. 21. n. 2.

Senatus Supplic. iudicauit.

AD §. I.

1 In text. ibi (*o condemnado não ſerà ouuido com embargos de qualquer qualidade que ſejão, atè pagar, &c.*) Vide quæ infra dixi lib. 4. titul. 72. de clauſula depoſitaria. Cabed. p. 2. Areſto 26. num. 1.

2 Dubitatum fuit in ſupremo Senatu, *ſe quando* in partibus *ſe embarga a ſentença de dia de apparecer ſe ſobreſtarà a penhora, & execução que com ella ſe fazia. Determinouſe que ſe ſobreſtiueſſe atè ſe determinarem os embargos*, teſte Melch. Phœb tom. 1. Areſto 86.

Senatus Portucal. ſtatuit.

AD §. II.

1 In text. ibi (*a quantidade que ſeña de liquidar*, Hoc ſolùm conuenit pecuniæ iuxta tradita per Cald. Pereira de Empt. cap. 32. n. 66.

2 Sententia per inſtrumenta de nouo reperta, per viam reſtitutionis, ex clauſula generali, reſcindi poteſt, ſi conſtet ex malitia, & occultatione victoris non fuiſſe reperta. Vide Soar. tom. 2. Communium Opin. lib. 7. tit. 8. n. 9. pag. 287 Greg. l. 33. tit. 14. part. 5. Gutier. de Iuram. confirm. p 3. cap 7. n. 7. P. Molin. de Iuſtit tract. 2. diſp. 568. n. 6. Pereg. de Iure fiſci lib. 7. tit 4. n. 4. & de tranſauctione Bernard. Græuæ. in Pract. lib. 2 concl. 41. conſid 1. n. 7.

AD §. III.

1 In text ibi (*& vindo com embargos à ditta ſentença*) Nota quòd iudex executionis non poterit cognoſcere de impedimentis, quando per ea directè impugnatur ſententia principalis. Vide Farin. in Praxi crimin. q. 97. n. 74. D. Barboſ. in l. Si prætor n. 61. ff. de Iudic.

2 Nota tertium executionem ſententiæ impedire poſſe. Vide l. Sæpè ff. de Re iudic. Doct. in cap. Cum ſuper eod. tit. Boer. deciſ. 79. num. 1. Azini. in Praxi §. 31. cap. 2. limit. 5. ampl. 5. Viui. Neapol. deciſ. 304 n. 3. Cou. Pract. cap. 16. n. 1. Parlad. lib. 2. rerum quotidian. p 5. §. 11. num. 58. Cald. Pereira quæſt. forenſ. lib. 2. q. 36. n. 20.

3 Amplia primò, tertium interuenire poſſe, etiam ad impediundum executionem trium ſententiarũ conformium. Vide Anton. Gabri. tom. 3. Commun. Opinion. lib. 2. titul. de execut. rei iudic. concl. 1. n. 19. pag. 143. Franc. Viui. Neapol. deciſ. 495. n. vlt. Bernard. Græuæ. ad Practicam Cameræ Imper. lib. 1. concl. 70. n. 15. Et iudicatum fuit in ſupremo Senatu, *que os embargos de terceiro poſſuidor, ſempre impedem execução, atè nas couſas que correm com ſua Mageſtade, & com ſeu procurador da fazenda, & nos que arrecadão via executiua, como ſão os de defunctos, & abſentes*, teſte Melch. Phœb. tom. 1. Areſto 25.

Senatus Supplicat. iudicauit.

4 Amplia ſecundò, in iudicio poſſeſſorio, tertium interuenire poſſe ad eum effectum, vt ſibi, & non ſpoliato, res reſtituatur, de dominio ſuo agendo. Vide Menoch. conſ. 488. à n. 1. Fachin. lib. 1. Controuerſ. cap. 5. Bernar. Græuæ. d. concl. 70. conſid. 1.

5 Limita quando tertius ſciuiſſet litem agitari, & aquieuiſſet, donec ſententia eſſe lata, nam & hoc caſu contra tertium executio competit. Vide Gabri. d. concl. 1. num. 20.

Mynſing.

Digitized by Google

Mynſing. in cap. Veniens 38. num 9. de teſtib. Franc. Marc. Delphin. deciſ. 538. ſub n. 7. verſ. Et maximè p. 2. Hondedæ conſ. 25. num. 20. vol. 1. Surd. conſ. 334. n. 11. & 13. & conſ. 405. n. 8. cum ſeqq. Mendez à Caſtro in Praxi Luſitan. lib. 3. cap. 21. num. 41.

6 Et tertius quando ex ſua ſpontanea volũtate, abſquè alia citatione ſpeciali, vel generali comparet, dicitur actor, vt per Alexandr. Trentaſinq. Vari lib. 2. tit. de Iudic. reſolut. 16. à n. 2. & reſolut. 17. n 49 reſoluit quòd ſententia lata contra ipſum principalem reum, poteſt mandari executioni contra eum, qui rẽ litigioſam emit. Menoch. conſ. 319. n. 4. vbi n. 5. aſſerit quòd debitor, qui paſſus eſt cauſam ſuper iure rei pignori datæ tractari à creditore, ſi is creditor ſuccumbat, non poterit impedire executionem, & nu. 6. tenet idem de fideicommiſſario, qui paſſus eſt tractari cauſa de validitate teſtamenti n. 6.

7 In text. ibi (*o juyz và com a ſua execução por diante*) Secùs in exceptione falſitatis, quia facit vt ſuperſedeatur in cauſa ex Bald. in l. 1. Cod. qui accuſare non poſ. & in l. fin. Cod. de fide inſtrum. & vide quæ infra lib. 4. tit. 54. in fine. Alexand. Trentaſinq. Vari. lib. 2 titul de Sententia reſolut. 3. à nu. 29. Amat. Roder. in Pract. cap. 9. n 9.

8 An exceptio nullitatis impediat executionem ſententiæ? Vide Amat. Roder. cap. vlt. p. 2. n. 12. Cald. Pereira quæſt. forenſ. lib. 2. q. 36. à princip. & á n. 5. An exceptio compenſationis impediat executionem, & á 10. de exceptione nullitatis, fundata in iudicis incompetentia, nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſit. lib. 3. cap. 21. à n. 43. Et exceptio nullitatis, ex defectu iudicis incompetentis quocunque tẽpore, & in quacunque parte litis opponi poteſt, vt per Amat. Roder. in Pract. de forma, & modo videndi, & examinandi proceſſum cap. 1. n. 51.

9 Nota quòd nõ appellatur á pronũciãte de exequendo. Vide Verall. deciſ. 40. p 1. Mench. Frequent. cap. 38. à n. 6. Surd. deciſ. 27. n. 1.

10 In text. ibi (*ſe porà em depoſito*) Aliàs enim qui ſoluere tenetur, non ſatisfacit conſignando, vel depònendo, quia conſignatio, & depoſitio nõ eſt ſolutio. Bart. in l. Item liberatur §. 1. ff. quibus modis pignus. Negùzant. de Pignor. p. 5. memb. 1. n. 4. Menoch. remed. 15. Recuper. n. 645. Rota Bonon. deciſ. 77. n. 3. Azeued. l. 18. n. 2. tit. 21. lib. 4. nouæ Recopil.

11 In text. ibi (*ſe o vencedor quizer dàr fiança*) Non habet locum quando obijciuntur impedimenta chartis diuiſionis in terminis Ordin. lib. 4. tit. 96. §. 2. quia tunc non tenetur ſatiſdare, qui petit fieri executionem per chartam diuiſionum, ita iudicatum vidi Portucalenſi Senatu, in grauamine quodam Benedicti do Rego Barboſa, contra hæredes Ioannis Roderici do Lago.

AD §. V.

1 In text. ibi (*que onde houuer bemfeitorias, ſe faça compenſação*) Deſumitur ex l. Sumptus in fine ff. de Re iudicata. Vide Gam. deciſ. 366. Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 225. nu. 23. D. Barboſ. in l. Diuortio § fin. p. 2. nu. 40. cum ſeqq. ff. Soluto matr. Cald. Pereira de Empt. cap. 27. n. 25. Deinde nota quòd tametſi meliorationũ exceptio impediat executionem ſententiæ, nil tamen obſtat ſi ex aduerſo detur cautio. Vide Pute. deciſ. 471. lib. 2. Maſtrill.

Siciliæ deciſ.98. p.1. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p.1. collect.150. D. Barboſ. d.§.fin.p.2.num.29.

AD §. VI.

In text. ibi (*como diſſemos no titulo, &c.*) Hoc lib. tit. 41. §. 4. & 5.

AD §. VII.

1 In text. ibi (*lhe pregunte ſe tem bẽes moueys*) Executio fit priùs in mobilibus, quàm in immobilibus bonis. Vide lit. A. diuo Pio §. In venditione ff. de re iud. & apud Hiſpanos l. fin. titul. 21. lib. 4. nouæ Recopil. Parlad. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. p. 5. §. 3. n. 2. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 7. n. 25.

2 Quæſtio eſt, an executio ſit nulla, ſi priùs fiat in rebus mobilibus, quàm in immobilibus? Bart. in d. l. A. diuo Pio §. In venditione n. 8. & 9. tenet executionem non eſſe nullam, imò validam eſſe, cum ordo traditus à lege, vt ſcilicet priùs fiat in rebus mobilibus, quàm in immobilibus non ponitur de neceſsitate, ſed fauore debitoris, ſequuntur Viui. tom. 1. Commun. Opinion. lib. 4. tit. 26. n. 82. pag. 622. Bellacomb. tom. 2. lib. 7. tit. 15. n. 64. vbi Mich. Graſſ. n. 114. pag. 282. Gam. deciſ. 199. nu. 6. Azeued. ad l. fin. nu 46. tit. 21. lib 4. nouæ Recopil. Parlad. lib. 2. rerum quotid. cap. fin p. 5. §. 3. n. 4. Gutier. Pract. lib. 1. q. 131. Surd. deciſ. 170. nu. 3. & conſ. 39. nu. 22. Pute. deciſ. 318. lib. 2. quem refert Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 2. collect. 386. Steph. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 7. nu. 25. Alexand. Trentaſinq. Vari. lib. 2. tit. de Expenſis reſolut. 2. à n. 3.

AD §. VIII.

1 In text. ibi (*que quantos razoadamente poſſão baſtar para a condemnação, ou diuida*) Vide Ordin. ſupra lib. 2. tit. 52. §. 5. Et debet fieri ſubhaſtatio præſente pecunia licet alius, qui ſtatim non ſoluit plus licitetur, vt per Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 7. Et ſubhaſtatio, & acclamationes debent fieri in loco, vbi res ſita eſt, vt per Cald. Pereira de Empt. cap. 14. n. 13. Et addictio facta ſine ſolutione pecuniæ eſt nulla, ex l. A Diuo Pio §. Sed ſi emptor ff. de Re Iudic. Farinac. cum quo intellige in Rota Romana nouiſſ. deciſ. 3. & deciſ. 50. nu. 1. & deciſ. 63. & deciſ. 105. n. 3. & deciſ. 247. n 5. & 6.

2 An ſi accipiant pignora vltra modum debitum, poſsit eis reſiſti? Dic quòd ſic, ex Farin. in Praxi crimin. p. 1. q. 32. n. 101. cum ſeqq.

3 Nota quòd volens retractare executionem, tenetur offerre debitum, de quo vide Gam. deciſ. 40. n. 1. & deciſ. 77. n. 1. & deciſ 233. num. 4. Surd. deciſ. 46. nu. 8. & de Aliment. tit. 9 q. 32. num. 49.

AD §. XI.

In text. ibi (*hũa couſa mouel que valha a quantia, &c.*) Aduertas tamen, quód illa res non ſit magna nimis, & debitum paruum, quia hoc caſu non poteſt vendi, nec poteſt capi ſecundùm Bart. in l. Alio hærede ff. de Alimentis, & cibar. legatis nu. 4. refert Afflict. in cap. 1. §. Præterea num. 46. quæ ſit prima cauſa beneficium amittendi lib. 3. fol. 8. Gam. deciſ. 40. nu. 2. & in ſimili Menoch. de arbitr. caſu. 182. num. 34.

AD

AD §. XII.

In text. ibi (*nos bẽes que ahy ſe acharem*) An poſsit fieri executio in actionibus? Vide Guid. Papæ. q. 568. vbi tenet quòd nomen debitoris poteſt pro pignore capi in cauſam iudicati, & quod debitor debitoris actione perſonali conuenitur, ſi debitor principalis non habeat alia bona, in quibus executio poſsit fieri, & ſi debitor debitoris non opponat controuerſiam in debito, ſed confiteatur debitum.

AD §. XIII.

1 In text. ibi (*o não ſoltem*) Adde P. Molin. de Iuſtitia, & iure tract. 2. diſp. 571. n. 13.

2 In text. ibi (*ſeja prezo*) Etiamſi ſit nobilis, vide Gutier. de Iuram. confirm p. 1. cap. 16. n. 14. Aduerte quòd in Senatu Supplicationis iudicatum fuit licitam eſſe conuentionem, qua quis ſe obligat ad carceres non ſoluendo debitum in tempore promiſſo, etiamſi non adſit citatio, nec liquidatio eius debiti, teſte Melch. Phœb. deciſ. 15. & confirmari poteſt ex adductis per Gaſp. Roderi. de Annuis redit. lib. 2. q. 1. n. 1. & 2. Valaſc. conſ. 173. num. 11. & 26.

AD §. XIIII.

1 In text. ibi (*ou ſe prouar que os eſcondeo, &c.*) Quod ſi res alienatæ non extent, poteſt debitor in carcerem poni, donec reuelet perſonas, in quas res alienauit. Vide D. Barboſ. in l. Alia §. Eleganter n. 55. ff. Soluto matrim.

2 Quid ſi clericus occultauit bona, ne in illis fieret executio pro debito creditore inſtante, vide Gaſp. Baeç. de inope debit. cap. 17. num. 12. Gutier. de Iuram. confirm. p. 1. cap. 17. num. 21.

3 In text. ibi (*ſegundo ſua qualidade*) Dixi infra in Remiſſ. ad lib. 4. tit. 76. §. 1. num. 3. pag 155.

AD §. XV.

1 In text. ibi (*aſsinarlheha o juyz da execução termo de dez dias*) Vide D. Barboſ. in l. Si debitori ad finem ff. de Iudic. Et terminus hic à iudice coarctari non poteſt, ex Gam. deciſ. 277. n. 1.

2 In text. ibi (*ſerà citado*) Vide Balb. tom. 2. Commun. Opinion. lib. 7. tit. 15. nu 47. pag. 276. vbi Viui. nu. 89. pag. 279. Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 113.

3 An requiratur etiam quòd citetur vxor in executione ſententiæ quando ſententia lata eſt contra maritum, & vxorem ſuper rebus immobilibus? Vide Cald. Pereira de Empt. cap. 8. n. 14. vbi reſoluit vxoris citationem non eſſe neceſſariam in executione ſententiæ latæ, contra maritum, & vxorem, ſuper qua fuit lis mota, & agitatus proceſſus, ſecùs quando pro expenſis litis, aut pro debito aliquo ſit exequutio in bonis immobilibus.

4 In text. ibi (*ſe tirarà logo em effeito, de poder da parte*) Quid ſi executio nõ fuit ritè facta, an reus poſsit poſtea agere interdicto vnde vi? Vide Gutier. de Iuram. confirm. p. 3. cap. 19. nu. 7. Cott. in Memorabilib. verbo Executio, vbi tenet quòd non debet reuocari, quando de nouo eſſet facienda, de quo etiam Surd. de Alim. ti 9. q. 32. n. 35. & 36. vbi etiam agit de captura, quæ non fuit ritè facta, ſi poſtea conſtat de debito,

Digitized by Google

quod non debeat retractari, quia ſunt euitandi circuitus, vide tamen n.46. cum ſeqq.

AD §. XVI.

Executio fieri poteſt contra tertium, qui acquiſiuit lite pendente.

Vide Bart. in l.1. §. Neceſſario ff. Si ventris nomine mul. faciunt quæ Cou. Practic. cap.15. n.6. & 7. Tiraq. de Retract. lig. §.1. gloſ.18. n.53. & §. 12. gloſ.1. n.17. Franc. Marc. deciſ. 538. nu.4. Surd. conſ. 354. num.13 & conſ. 405. n.4. Cardin. Thuſc. lit. L. concl. 381. n.2. nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſit. lib.3. cap.21. n.41. verſ. Limita quartò.

AD §. XVII.

1 Multa de tertio impediente ſententiæ exequutionem dixi ſupra, in §.3. & vide Cabed. p.2. Areſto 26.

2 In text. ibi (*algũa couſa em que ſe peça a execução*) Nota quòd illiquidum non meretur executionem, & exceptio non liquidati debiti impedit executionem ſententiæ, ſecundùm Bald. in l.1. Cod de Iuris, & facti ignor. & in l.2. nu.9 & 11. Cod. de Except. rei iudic. Iaſ. in l.1 nu.31. de Edendo. Cou. lib.2. Vari cap.11. à n. 1. Rebuff. ad leges Galliæ tom.1. tit. de liber. oblig. art.1. gloſ.9. n.12. cum ſeqq. Gutier. Pract. lib.3. q.39. nu.15. Menoch. de Arbitr. caſu 17. à n.4. & remed.6. Adipiſc. n.135. & remed.5. á n.66. Auil. ad cap.10. Prætor. verbo Execution n.57. Auend. l.4. tit. *de las Excepciones* lib.3. Ordin. nu.22. Soar. de Paz in Pract tom.1. p.4. cap.1. nu. 15. & cap.2. n.16. Farin. in Praxi crimin. q.175. num.240. cum ſeq. Et executio facta, non præcedente legitima liquidatione, eſt nulla, ex Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap.333. n.8.

3 Nota quòd non euitabit condemnationem expenſarum, niſi paratus ſit condemnatus dare fideiſſores pro debito non liquidato. Tiraq. de Retract. lig. §.1. gloſ.19. nu.2. Et condemnatus in fructibus, & expẽſis, ratione ſpolij, vel attentatorum. quandiù liquidatio facta non ſit, poteſt audiri ſuper negocio principali, facta in liquidi ſatisfactione, & data cautione cum conſignatione certæ monetæ in ſignum arrhæ pro liquidandis, ita Lancelot. de Attentis p.3 cap. fin. à n.166. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ.9 §.1. in annot. n.250. D. Barboſ. in l. Diuortio §. fin. p.2. n.32. & 37. ff. Soluto matrim.

4 In text ibi (*o vencedor darà fiança à couſa de que ſe pede execução, & lhe ſerà entregue*) Nota tertium executionem impedire non poſſe, quando do victor præſtaret cautionem de reſtituendo adiudicatum tertio, in caſu, quo vinceret. Vide Boer deciſ. 79. nu.2. Grauat. ad Veſtr. in Praxi Rom lib.5. cap. fin. n.26. Ioſeph Ludou. Peruſ. deciſ. 26. n.8 & 9. Franc. Marc. Delphin. deciſ. 538. n 4. vol.2. Math. Coler. de proceſsibus execut. p.2. cap.3. nu.423. Lancelot. de Attent. p.2. cap.4. in præfat. num.53. Gom. Leonel. Hiſpal. deciſ. 59. nu.6. cent.1.

5 In text. ibi (*& vindo algum terceiro com embargos, &c.*) Nota quòd tertius poteſt impedire executionem, quæ fit in ſententia lata, ſuper actione perſonali, in aliqua re immobili: iudicatum dicit Cabed. p.2. Areſto 66. refert nouiſsimè Mendez á Caſtro in. Praxi ſeculari Luſitan. lib.3. cap.21. num.37.

AD §. XVIII.

1 In text. ibi (*ſerà logo prezo* Aduerte quòd

te quòd debitor condemnatus per ſententiam, ſi in executione non reperiantur bona, ex quibus ſoluat, poteſt in carcerem conijci, & iterum dùm reperiuntur bona, non eſt deueniendum ad capturã, reſoluunt Cou. lib. 2. Vari. cap. 1. nu. 2. Capic. deciſ. 169. Azeued. ad l. vlt. n. 75. tit. 21. lib. 4. nouæ Recopil. Viui. tom. 2. Commun. Opin. lib. 7. tit. 33. nu. 12. pag. 333 & Soar. lib 9. tit. 3 nu. 8. pag. 456. Pereg. Ioannin. de Citat. reali lib. 2. cap. 1. n. 348. Caualcan. Fiuiz. deciſ. 1. num. 1. p. 1. Martin. Monter. Aragoniæ deciſ 9. nu. 44. Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 26.

2 In text. ibi (*conforme a qualidade de ſua peſſoa*) Ergò nobili debet dari palatium, vel domus, pro cuſtodia, quã dicunt liberam, vulgò, *ſobre menagem*. Vide Gam. deciſ. 112. Bald. in l. 1. ad fin. Cod. qui bonis credere poſſ. Alexand in l. Centutio nu. 25. ff. de Vulgari; Bobadill. in Sua Politica lib. 3. cap. 15. n. 20. Balthaſ Ayalam de iure, & officio belli lib. 3. cap. 7. n. 2. Et Doctor debitor ob æs alienum non incarceratur, nec ſtatuto id permittente comprehenditur, ex Bernard. Græuæ. d. concl. 26. n. 11.

AD §. XIX.

In text. ibi (*& em tudo ſe procederà ſummariamente*) Contrarium de iure communi reſoluit Surd. deciſ. 27. num. 8. & 9.

AD §. XXIII.

Relinquẽdi ſunt nobilibus equi, arma, & veſtes.

1 Concordant apud Hiſpanos l. 23. verſ. *Ni les deuen* tit. 21. part. 2. & l. 3. 4. & 5 tit. 2. lib. 6. nouæ Recopil. Vide latiſsimè Gutier. de Iuram. confirm. p. 1. cap. 16. n. 12. cum ſeqq. Azeued. l. vlt. à num. 42. tit. 21. lib. 4. nouæ Recopil. Parlad. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. p. 5. § 3. n 30. nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan. lib 3. cap. 21. n 17.

2 Conſtitutum fuit in ſupremo Senatu, *que o leyto do caualeiro fidalgo, não era bẽes de ſeu vſo, & que ſe fizeſſe penhora nelle, & iſto por que foy achado pelo alcayde, ſem eſtar nelle a cama*, teſtè Phœb. Areſto 64.

3 Nota quòd ſcholaribus libri, & militibus arma non ſunt capiendã pro exequutione gloſ. in l. Nepos Proculo ff. de Verbor. ſignific, quam commendat, Rebuff. tom. 1. ad leges Galliæ titul. de literis obligat. art. 2. gloſ. Vni. nu. 94. cum ſeqq. & art. 4. gloſ. 2. nu. 18. vbi n. 19. reſoluit quòd poterit hoſpes libros retinere pro expenſis factis ad alendũ ſcholaſticum, vel pro infirmitate, aut in funeribus, aut in alijs neceſsitatibus; donec ſibi ſatisfactum fuerit, tenent etiam Azeued. d. l. vlt. nu. 42. Marc. Anton. de Amatis Marchiæ deciſ. 76. Vnde breuiarium clerici; vel horæ dominicæ capi non debent, cum ſint arma Sacerdotum, & clericorum, ex Rebuff. d. art. 4. gloſ. 2. n. 16. Nec in diſtributionibus quotidianis, exequutio fieri poteſt, ex Maynard. deciſ. 17. lib. 1. In vſu tamẽ capellæ, vel ſepulturæ fieri poteſt executio, prout iudicatum refert Melch. Phœb. deciſ. 8.

4 In text. ibi (*poſto que outros bẽes não tenhão*) Vide Gutier. d. cap. 16. n. 13. Et libri aduocatorum, etiam alijs bonis deficientibus, capi in cauſam executionis non debent, ſecundùm Parlad. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. p. 5. §. 3. n. 22.

5 In text. ibi (*& iſto ſe não entenderà nos roubos*) Vide Gutier. d. cap. 16. num. 21.

In

6 In text.ibi(*& malfeytorias*)Veluti ſi cauſa ſit criminalis ex Lar.in l Si quis à liberis § Sed ſi filius num.80. ff.de liber.agnoſc.

AD §. XXIIII.

Boues aratorij ad executionem capi non poſſunt.

1 In text.ibi (*nem nos boys de arado que tiuerem*) Deſumitur ex l.Executores 7.cum Auth.ſeq.Cod quæ res pignori. Concordant apud Hiſpanos l.5.& 6.tit.17.lib.5.& l.25.tit.13. lib.8 Recopil. Vide Rebuff. tom.1. ad leges Galliæ tit.de lit oblig.art.2. gloſ.Vni.n.101. Menoch. de Arbitr. caſu 378. Bellacomb. tom.2. Communium Opin.lib.8.tit.25. num.90. pag.279. Duenh. reg. 275. verſ.Limita 2. Azeued.ad l fin.n.46.tit.21. lib.4. nouæ Recopil. Parlad. lib. 2. rerum quotid.cap.fin.p.5.§.3.nu.16. & 21. Collanres in comment. in fauorem rei frumentariæ,& agriculturæ lib.1.cap.8.n.5.latiſsimè Ignat. del Villar in Sylua reſponſor. lib.2. reſp. 16 cap.1. per totum : optimè Alexand. Trentaſinq. Variar. lib.2. tit.de Executione rei iudicatæ reſol.2.n.1.vbi n.2. quod procedit etiã in prædijs tributarijs,& n.3.etiam in ſubſidium,& n.4.etiam quando expreſsè eſſe factum pactum,vt poſsit fieri executio in bobus aratorijs, & n.5. limitat in bobus indomitis.

2 Boues, vel mulas aratorias ad creditum venditor vendens, quas emptor ad ſolutionem earum, ſpecialiter obligauit, cum clauſula de non alienando poterit,ne venditor pro earum ſolutione virtute, dictæ hypotecæ,in bonis prædictis executionem facere? Dic,quòd non,ex latè reſolutis per Ignat. del Villar d. cap.1.n.14.cum multis ſeqq.& n.28. & 29. tenet priuilegium huius legis, ne cum iuramento poſſe renunciari,& n.37.reſoluit huiuſmodi priuilegium extendi ad agricolas,qui per ſubſtitutum, per ſuoſquè famulos agriculturam exercent, contra Collant.d.tract.lib.2.cap.2.n.1.& 2.

3 Vtrum exequutio fieri poſsit in bobus, & bonis agricolæ priuilegiatis, quæ quis emit,& ſpecialiter obligauit pro ſolutione emptionis prædictorum bonorum,ſi tempore contractus emptor non erat agricola? Dic quòd ſic, cum diſpoſitio huius legis in propoſita quæſtione debeat intelligi, quando tempore contractus reus erat agricola,vt per Ignat. del Villar d. cap.1. nu.36. Alexand. Trentaſinq.Vari.lib.2.tit.de Expenſis reſolut.2.n.2.

4 In text.ibi (*por quaeſquer diuidas, poſto que ſejão noſſas*) Vide Azeued. d. l.fin.à n.46.Ignat.del Villar d.cap.1. ad finem.

5 Notà quòd boues,& alia animalia,ac inſtrumenta aratoria poſſunt retineri loco pignoris,pro penſione debita ipſis dominis prædiorum, ex Collant.d.tract.lib.1.cap.14.n.3.

AD §. XXV.

1 In text.ibi (*os bées moueys*) Mobilium appellatione continentur cuppæ,ſeu vaſſa vinaria, granaria, quæ ſolo affixa non ſunt, Apum aluearia, niſi forſan tanquam partem aluearij illa accipias, putà ſi in ipſum aluearium, quod ex ſolo, & alueis conſtat,executio fiat, tunc enim aluearij vniuerſitatem ſequuntur, & inter immobilia bona connumerantur. Ita Parlad.lib.2. rerum quotid. cap.fin.p.5.§3.à n.7. vbi n.13. reſoluit quòd molendinorum molæ, rotæquè,& ſi quotidie moueãtur,quia tamen ædificio affixæ ſunt inter immobilia computantur. Immobilia

verò

verò bona, quæ dicantur, inuenies infra lib. 4. tit. 48. in Princip. á n. 13.

2 In text. ibi (*que os bẽes moueys não andem em pregão mays que oyto dias*) De iure communi non erat limitatum tempus, vt per Menoch. de Arbitr. caſu 129. n. 2. Azeued. l. 4. n. 15. tit. 5. lib. 7. Recopil.

3 Nota quòd forma huius legis cenſetur ſubſtantialis, & octi hi dies minui non poſſunt, vt reſoluunt Azeued. d. l. 4. n. 5. Parlad. d. p. 5. §. 8. num. 7.

4 In text. ibi (*continuos*) Vide Azeued. d. l. 4. n. 16. Cald. Pereira quæſt. forenſ. lib. 1. q. 3. n. 24. verſ. Sexto ad hoc quod quando fit exceptio per ſententiam per 30. dies præcipitur rem in publica ſubhaſtatione deferri, & in auctionem exponi plus licitanti, hoſquè continuos lex illa exigit, itaut ſi interpollentur, executio currit, & ex integro inchoanda eſt.

5 In text. ibi (*onde aos Domingos, & dias ſanctos ſe cuſtumão fazer as arremataçōes*) Faciunt quæ Parlad. d. p. 5. §. 4. n. 5. & 6. Azeued. d. l. 4. n. 17.

AD §. XXVI.

In text. ibi (*ou villa onde ſe a execução, ou arrematação ouuer de fazer*) Vide Azeued. l. 4. num. 12. cum ſeqq. tit. 5. lib. 7. nouæ Recopil.

AD §. XXVII.

1 In text. ibi (*ſe arrematarão, & venderão, a quem por elles mays der*) Plus enim offerenti eſt danda res licitata Auth. Hoc ius porrectum Cod. de Sacroſ. Eccleſ. l. Si tempora Cod. de fide inſtrument. lib. 10. Vide Azeued. l. 4. n. 22. cum ſeqq. titul. 5. lib. 7. Recop. Auend. de Exequendis mand. d. 2. cap. 12. n. 8. verſ. Et nota.

2 Nota quòd vendita res plus valet quando venditur tota, quàm ſi vendatur per partes, quia prædia vnita ſunt maioris valoris Tiraq. de Retract. lig. §. 23. gloſ. 1. n. 17. Menoc. conſ. 358. nu. 29. & ideò debet æſtimari tota res, non ſingulæ eius partes l. Mæuius §. vlt. vbi gloſ. verba Partes ff. famil. herciſc. Pinel. in l. 2. Cod. de Reſcind. vend. p. 3. cap. 4. n. 36. Surd. deciſ. 155. nu. 3. Garci. de Expenſis cap. 24. n. 6.

3 An per ſecundum maiorem licitatorem liberetur primus, ante eũ minorem ſummam offerens? Dic quòd ſic, quando ſecundus licitator plus offerens fuerit acceptatus. Vide Azeued. d. l. 4. n. 26. Cald. Pereira de Reſolut. Emphyt. cap. 14. n. 12. Auend. d. cap. 12. num 7. vbi reſoluit quòd ſi primus licitator ſuppoſuit, alium, qui plus offerret, vt ſe liberet, non eſt admittendus talis ſecundus licitator, niſi ſit idoneus ad ſoluendum.

4 Nota quòd bonis ſic. venditis euictis non creditor, ſed debitor, cui precij ſolutio profuit tenetur de euictione, quia factum iudicis habetur pro facto partis, vt in l. Si ob cauſam Cod. de Euiction. & in l. Periculum ff. de Pignor. Vide Tiraq. de Retract. lig. §. 1. gloſ. 14. nu. 13. Cald. Pereira de Reſolut. Emphyt. cap. 5. n. 52. & de Empt. cap. 31. n. 20.

5 In text. ibi (*a qual arrematação, &c.*) Vide Aluar. Valaſc. conſ 37. num. 5. Et non ſeruata forma ſubhaſtationis fructus ſunt reſtituendi, tàm percepti, quàm qui percipi potuerunt, ex Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 7. n. 12.

6 In text. ibi (*ſerà para ella requerida a mulher*) In Ordinat. antiqua hoc non erat ita diſpoſitum, & ideò maxima dabatur inter noſtros controuer-

trouerſiæ cauſa, vt videre eſt apud Cald. Peteita de Empt. cap. 8. n. 14.

7 Quæſtio eſt controuerſa, an ſufficiat mulierem condemnati præſentem eſſe executioni, aut habere illius notitiam? Imprimis videtur ſufficere iuxta reg. l. 1. in fine ff. de Actionib. empt. & cap Eum qui certus eſt de regul. iuris lib. 6. Facit etiam quòd quando qui citari debet reperitur præſens in iudicio citatus præſumitur iuxta text. in cap. Bonæ in 2. de Elect. cum alijs, de quibus per Menoch. lib. 2. de Præſump. q. 23 n. 2. Spontanea enim comparatio purgat omne vitium, ex gloſ. in l. 1. ff. de Ferijs, quam Doctores paſſim ſequuntur, vt per Tiraq. de Retract. lig §. 2. gloſ. 2. n. 18. & 20. Menoch. d. q. 24. nu. 13. Accedit quod vbicunquè requiritur expreſſus cõſenſus mulieris, in alienatione bonorum immobilium facta per maritũ, præſumitur conſenſum interueniſſe, ſpacio decem annorum, ex reſolutis per Gam. deciſ. 51. n. 9. & deciſ. 270. n. 2. D. Barboſ. in l. 2. §. fin. nu. 30. ad finem ff Soluto matrim. & cum in iudicijs quaſi contrahatur, l. 3. §. Idem ſcribit ff. de peculio, ergò ſequitur quòd ſicut mulier, quæ in contractu emptionis, quem maritus fecit bonorum immobilium viſa eſt præſtare auctoritatem, tacendo per decem annos, ita etiam erit, ſi requiſita conſenſum præſtare addictioni præditorum bonorum, per decennium tacuerit.

8 Contraria tamen opinio videtur deduci ex hac Ordinar in præcitatis verbis, vbi pro forma requirit, quòd mulier ſit requiſita ad addictionem, non ſufficit ergò ſcientia, ſed debet denuntiatio præcedere, forma enim debet ad vnguem ſeruari, eaquè non obſeruata, corruit actus iuxta tradita per Gam. deciſ. 45. nu. 3. Roland. à Valle conſ. 60. nu. 24 cum ſeqq. vol. 4. Azeued. ad l. 18. n. 4. tit. 21. lib. 4. nouæ Recopil. Tiraq. de Iudicio in rebus exiguis fol. 51. & ferè in terminis de Retract. lig. §. 36. gloſ. 2. à nu. 26. Valaſc. conſ. 133. n. 3. cum ſeq. & conſ. 149. n. 6.

9 Non obſtat igitur fundamentũ illud primæ opinionis, quod ſcilicet præſumitur citatus ille, qui citari debuit, & præſens eſt in iudicio, quia reſpondetur procedere, quando cõtra apparentem proponitur actio, ſed in hoc caſu, contra mulierem nihil oppoſitum fuit, ideò licet comparèat, non poteſt haberi pro requiſita. Nec deinde obſtabit, ſecundũ illud fundamentum, de conſenſu, qui præſumitur per decennium interueniſſe, quia reſpondetur Ordinationem in præſenti nihil agere de conſenſu vxoris, ſed de illius requiſitione ad executionem, cum etiam requiratur mariti conſenſus, ſiue vxor requiratur tempore pignorationis, ſiue tẽpore addictionis, vt per Gam. qui dicit ſufficere deciſ. 203. in fine. Si ergò in actis requiſitio mulieris non inueniatur, addictio annullari poteſt, attenta diſpoſitione §. 29. infra hoc titul. qui tantùm ſupplet defectum præconiorum, quando interpollata fuerunt, non autem defectum requiſitionis, qui quidem maior eſt, & cum ex actis conſtet non interueniſſe requiſitionem mulieris, benè ſequitur, quòd non poteſt ſuppleri ex tempore ſecundùm Cyn. in l. Si certis annis q. 10. Cod. de Pactis. Deci. conſ. 49. n. 12. Menoch. lib. 3 de Præſumpt. q. 132. n. 79. Maſcar. de Probat. concl. 1316. à n. 33. Valaſc. conſ. 162. nu. 20. Deinde cum actus hic requiſitionis non potuiſſet interuenire ante execu-

executionem inceptam, nec poſt illam finitam, & omne quod fit in executione, ſit in actis inſertum ipſius executionis, non poteſt ex tempore præſumi prædicta requiſitio, vt per Doct. ſupra citatos, per inſpectionem enim actorum probatur, an quis fuerit requiſitus, ex Iaſ. in l. 4. §. Condemnatum num. 8. ff. de Re iudic. Vezin. tom. 2. Commun. Opinion. pag 295. num. 167. Maſcar. concl. 291. & omne quod non reperitur in actis, præſumitur non eſſe factum, ex Flamin. de Reſignat. lib. 11. q. 14. num. 67.

AD §. XXIX.

Vide Azeued. l. 4. num. 16. cum ſequentibus tit 5. lib. 7. nouæ Recop. ad hoc quod ſufficit interpolatim preconizati.

AD §. XXX.

In text. ibi (*podeloha fazer*) Vide Cald. Pereira de Emptione cap. 17. num. 27. ad hoc quod nonextante emptore, creditor poteſt licitari ſi velit, quod ſi neglexerit, ſunt illi pignora iuſto pretio, quod iudex arbitrabit, addicenda, & ampliat ibi etiam quando inuehitur emptor minus iuſto pretio licitans, nec æquam rem æſtimationem offerens, quo caſu etiam admittitur creditor plus offerens. An qui licitauit poſſit variare? Vide Tiraq. de Retract. lig. §. 24. gloſ. Vni. num. 7. & 8. reſoluit poſſe ſemper vtrumque variare, atquè ex integro licitari, aut eligere ſi deceptus fuerit alter in licitatione, alter in electione, fraude alterius partis.

Ad tit. 87. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 71 à §. 17.

Dos embargos que ſe allegão às execuções.

Ad Princip. Ordinat. Regia.

1 IN text. ibi (*dentro de ſeys dias*) Exceptiones contra ſententiam debet condemnatus allegare intra ſex dies, á die quo in eius bonis facta eſt captio pignorum, vt per Gam. deciſ. 340. incip. Exceptio. Soar. de Paz in Pract p. 4 tom. 1. cap. 2. nu. vlt. Poteſt tamen, elapſo termino ſex dierum, per viam actionis, nullitatem incompetentiæ deducere, vt acta, & ſententia nulla iudicentur, ex Gam. d. deciſ. 340. nu. 2. Qui terminus etiam ex conſenſu partium protogati non poteſt, vt in ſimili reſoluunt Mench. de Succeſſ. creat. §. 7. n. 40. verſ. Vnde. Azeued. l. 2. n. 48. tit. 17. lib. 4. Récopil.

2 In text. ibi (*& não ſe receberão neſte caſo mays que os embargos, & a contrariedade a elles*) Non procedit in tertio, qui poteſt etiam replicare, & dicit iudicatũ Cabed. p. 1. Areſto 50.

3 In nouiſsima iuſtitiæ reformatione §. mihi 16. ita diſpoſitum eſt. *E para mays breue deſpacho das cauſas, & principalmente das criminaes, & melhor execução da juſtiça, toda a peſſoa que pedir viſta para embargos, não poderà ter o proceſſo mays que hum sò dia para os formar, & o tornar com elles: & o eſcriuão do ditto proceſſo, ſendo paſſados os termos, paſſarà logo mandado para ſe darem os proceſſos, & ſer o aduogado executado por elles na forma da Ordenação* lib. 3. tit. 20. § 45. An impedimenta opposita poſt diem ab hac lege præſtitutam ſint reijcienda? Dic quòd nõ,

Nouiſsima iuſtitiæ reformatio.

quia pœna reſpicit aduocatum, nullitas autem clientulum, ideò actus non manet nullus, iuxta doctrinam Bart. in l. Prætor ait ad finem principij ff. de noui operis recepta, ex Felin in cap. 2. n. 1. de teſtib. & multa fieri prohibentur, quæ tamen facta tenent, ex l. Patre furioſo ff. de his, qui ſunt ſui, vel alioni iuris, ſed contrarium probabili non caret fundamento, quia hæc Extrauag. iubet aduocatum mulctari pœna Ordin. d. §. 45. & ideó manet excluſus ab exceptionibus, quia terminus eſt peremptorius iuxta Ordin. d. titul. 20. §. 44. minor tamen, & Eccleſia via reſtitutionis admitti poſſunt per l. Quod ſi minor §. Reſtitutio ff. de Minorib.

AD §. I.

1 In text. ibi (*foy dada contra parte não citada*) Idem ſi non legitimè citata fuit. Vide Valaſc. conſ. 81. nu. 2. D. Barboſ in l. Alia §. Eleganter à n. 6 & in l. Maritum n. 63. ff. Soluto matrim. Cald. Pereira quæſt. forenſ. conſ. 11. n. 5.

Exceptio falſitatis aduerſus teſtes obijci poteſt, etiam poſt ſententiā.

2 In text. ibi (*por falſa proua*) Vide ſimilem Ordin. vbi addis hoc lib. tit. 75. in princip. n. 8. & deſumitur ex cap. Licet cauſam verſ. Poſt hoc de Probat: & concordant apud Hiſp. l. 13 tit. 22. & l. 2. tit. 26. part. 3. & l. 5. titul. 7. part 7. Anton. Gom. tom. 3. cap. 1. n. 5. Clar. §. fin. q. 51. n. 1. Villadieg. in gloſ. l 8. *del fuero juzgo* tit. 4. lib. 2. num. 4. Amat. Rodet. in Pract. cap 9. n. 9. & 10.

Exceptio nullitatis, ratione incompetētia, impedit executionem.

3 In text. ibi (*por juyz incompetente*) Vide Afflict. in cap. Sancimus in 2. quo tempore miles lib. 1. fol. 90. nu. 49. & 50. Gam. deciſ 342. Cabe. p. 1. deciſ. 22. Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſit. lib. 3. c. 21 n. 44. Cald. Pereira quæſt forenſ. lib. 2. q. 36. à n. 12. Alexand. Trentaſin. Vari. lib. 2. tit. de Executione iudicatæ reſol. 1. n. 8. vbi tenet quòd his defectus impedit executionem trium ſententiarum..

4 In text. ibi (*poderão vir com embargos de compenſação*) De his exceptionibus, vide D. Barboſ. in l. Maritum nu. 48. & in l. Quia tale nu. 64. ff. Soluto matrim. Mendez à Caſtro d. cap. 21. n. 45. Alexand. Trentaſin. Vari. lib. 2. titul. de Except. reſolut. 1. num. 16.

5 Dubitatum fuit, *ſe quando ſe trata de liquidação de algũa ſentença, ſe vindo com embargos de concerto, ſe ſobreſtaria na liquidação.* Iudicatum fuit in ſupremo Senatu, *que ſe não ſobreſtiueſſe; & que os embargos, ainda que de conſerto, correſſem em auto apartado*, teſte Melch. Phœb. Areſto 40.

6 In text ibi (*& outros quaeſquer que forem de calidade, &c.*) Veluti tranſactionis, & præſcriptionis, vt per Mendez à Caſtro d. cap. 21. à n. 46. & veluti retentionis, nam condemnatus ad rei reſtitutionem poteſt excipere de meliorамentis in executione, & rem retinere, donec ſoluatur, quia hæc exceptio non impugnat ſententiam, reſoluunt Neguzant. de Pignorib. memb. 4. p. 5. nu. 10. Tiraq. de Retract. titul. 2. §. 7. gloſ. 1. n. 13. & 14. Menoch. remed 11. Recup. n. 7. & 8. & remed. 15. n. 569. cum ſeqq. Rot. Bonon. deciſ. 77. Gregor. l. 9. verbo Deſpues titul. 2. part. 5. Pinel. in l. 2. Cod. de Reſcin. vendit. p. 2. cap. 3. n. 4. Surd. de Aliment. tit. 8. priui. 162. n. 8. & 9. & deciſ. 311. num. 6. & 7. Valaſc. de Iure Emphyt. q. 25. nu. 23. & conſult. 111. nu. 15. D. Barboſ. in l. Diuortio §. fin. p. 2. nu. 41. ff. Soluto matrim. Cald. Pereira de Empt. cap. 27. n. 6. nouiſſimè Mendez à Caſtro d. cap. 21. n. 49.

n.49. Alexand. Trentaſin. Vari. lib. 2. tit. de Except. reſolut. 1. nu. 8. Nota tàmen quòd non reſtituet fructus eorum, quæ meliorauit, dùm meliorationes illi ſolutæ non fuerint, reſoluunt Gam deciſ. 366. n. 2. D. Barboſ. d. §. fin. p. 1. num 48. Valaſc. de Partit. cap. 6. num. 43. Cald. Pereira de Empt. cap. 27. num. 69. & 75. Et ita iudicatum audiui Portucalenſi Senatu, anno Domini 1593. die verò 12 Augusti, in cauſa Licenciati Ioannis de Valladares Vimaranenſis, iudic. D. D. Simone de Leirea, & Gaſpare da Coſta. Iterum etiam iudicatum fuit eodem Senatu, anno Domini 1608. in cauſa Philipi Franciſci, cum Dominico Pirez Vimaranenſ. Exceptio ne teneatur quis vltra quam facere poſſit, poteſt opponi etiam poſt ſententiam in ipſius executione l. Ex diuerſo §. vlt ff. Soluto matrim. Alexand. Trentaſinq. d. reſolut. 1. num. 9. vbi num. 10. idem reſoluit de exceptione, quæ competit hæredi ex confeſſione inuentarij, & num. 11. de exceptione pretij non ſoluti, & num. 13. de exceptione cedendatum, & n 14. de exceptione diuiſionis, quæ competit pluribus fideiuſſoribus, & n. 15. de exceptione excuſsionis.

7 In text. ibi (*que não offendão*) Concordat l. Ex diuerſo §. Si in iudicio, & ibi Bart. & Scribentes ff. Soluto matrim. cum alijs, quos citat Farinac. in deciſ. nouiſsimis deciſ. 280. num. 2.

AD §. II.

Vide Bart. in l. 1. Cod. de iuris, & facti ignorantia, quem Doctor. communiter ſequuntur, vt per Viui. tom. 1. Communium Opinion. pag. mihi 116.

AD §. V.

In text. ibi (*for preſente*) Nota quòd dicenti ſententiam nullam, non currit tempus appellandi. Vide Tiraq. de Retract. lig. §. 1. gloſ. 10. nu. 40. & 41. & §. 4. gloſ. 3. nu. 2. Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Infra num. 13. & 14. Stephan. Gratian Diſcept. Foreſ cap. 61. n. 3. cum ſeqq. faciunt quæ Geminian. de Vſuris commento 2. §. 3. n. 97.

AD §. VII.

Notatur ad hoc quod appellatio, vel ſupplicatio venit ad iudices, qui ſententiam tulerunt, vt per Mendez á Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan. lib. 3. cap. 21. n. 29.

AD §. XI.

In text. ibi (*juramento*) Vide Cabed. p. 2. Areſto 51. quod in executione procedit.

AD §. XII.

1 Hæc Ordin. in omnibus cauſis obſeruatur, vt per Cabed. deciſ. 47. p. 1. Vide Farin. in Praxi crim. p. 3. q. 97. n. 73.

2 In text. ibi (*a qual appellação, & aggrauo, ſempre darà para os juyzes que a ſentença derão*) Vide Gam. deciſ. 207. incip. Species nu. 6. & vide quid ſuper hanc. Ordin. dicit conſtitutum, Cabed. p. 1. Areſto 64.

AD §. XIIII.

1 Notatur ad hoc quod exceptiones impeditiuas poteſt executor remittere ad iudices, qui ſententiam

tulerunt, vel de illis cognoſcere, & praxis obtinuit, vt ſi cognitio verſatur circa res, in quibus executio facienda eſt, nec impugnat ſententiam executor cognoſcendi facultatem, habebit ſecùs ſi verſatur circa exceptiones, quæ reſpiciunt merita cauſæ principalis, vel directo ſententiam oppugnant, quia tunc executor non poteſt cognoſcere, nec eos diſcutere, ſed remittere debet ad priorem iudicem, vt per Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſit. lib. 3 cap. 21. n. 53. & 54.

Ad tit. 88. Ordin. Regiæ.

Que ſe não venha mays que com hũs sós embargos,

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 NOta non eſſe locum huic Ordinat. ſi de primis exceptionibus non fuit actum, prout iudicatum audiui Portucalenſi Senatu, in cauſa Cosmi Machado de Miranda Vimaranenſis, cum Patritio Machado Vimaranenſi, anno Domini 1605. quia non dicitur vetus materia, quæ fuit allegata, ſi tamen diſputata non fuit: & ſic rurſus allegari poteſt l. Si autem § fin. ff. de Negot geſtis l. Quod in diem § 1. ff. de Compenſat. D Barboſ. in l. Maritum á num 99 ff. Soluto matrim. & in l. Diuortio §. fin. p. 2. num. 55. cum ſeqq. ff. eod.

2 In text. ibi (*ſem lhe ſer dado juramento*) Vide Cabed. p. 2. Areſto 51. refert nouiſsimé Mendez à Caſtro in Praxi Luſitan. lib. 3. cap. 18 n. 1.

3 In text. ibi (*como diſſemos neſte liuro*) titul. 20. §. pen.

Ad tit. 89. Ordin. Regiæ. *In antiq. tit. 72.*

Da execução que ſe faz pelo porteiro, &c.

AD §. vnicum.

VIde Iaſ. in §. Quadrupli n. 3. & 4. Inſtit. de Actionib. Caſſan. in conſuetud. Burgund. titul. des iuſtices §. 7. in gloſ. la mende nu. 46. cum ſeqq. fol. mihi 76.

Ad tit. 91. Ordinat. Regiæ. *In antiq. tit. 74.*

Quando o credor, que primeiro ouuer ſentença, & fizer execução, precederá os outros. &c.

DE priuilegijs creditorum integros tractatus edidere Vandetanus, Hermamnus Meyrer, & nouiſsimè Amator Rodericus.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 Creditor tempore prior an à poſteriore rem condictione repetere poſsit? & quando? Vide Gregor. l. 11. verbo *Que vence* tit. 14. part. 5. & l. 7. verbo *Que las dendas* tit. 6. part. 6. Ioann. Kopp. quæſt. iuris 62. Cott. in Memorab. verbo Creditor. Rebuff tom 2. ad leges Galliæ titul. de Conſtit. redituum art. 1. gloſ. 8. Fuluian. de Cenſib. lib. 3. cap. 3. nouiſsimè Amat. Roderic. de Priuileg. creditor p. 2. art. 1. n. 1. cum ſeqq. Meyrer eod. tract. lib. 1. titul. 12. Menoch. conſ. 25. & conſ. 46. nu. 2. & de Præſumpt. lib. 3. q. 121. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 45. num. 4. Gom. Leon. Hiſpal. deciſ. 36. cent. 1. Auend. ad l. 32.

l. 32. Tauri gloſ. 1. n. 5. Gutier. Pract. lib. 3. q. 100. n. 7. Flamin. Charr. Rot. Genuenſ. cauſ. execut. deciſ. 19. Surd. conſ. 4. & conſ. 436. n. 10. Flores de Mena Vari. lib. 1. q. 6. §. 2. à num. 1. Bapriſt. Coſt. de facti ſcientia, & ignor. cent. 1. diſt. 6. Sayr. in Claui Reg. lib. 10. tract. 5. cap. 10. n. 35. cum ſeqq. Fului. Pacian. de Probat. lib. 1. cap. 19. n. 110. Stephan. Gratian. Diſcep. Forenſ. cap. 304. nu. 2. cum ſeqq. D. Barboſ. in l. 1. p. 6 nu. 20. verſ. Item & ſecundo ff. Soluto matrim.

2 Creditor Chyrographarius, vt priori inſtrumentario potior iure ſit quæ exigantur? Vide l. Scripturas §. Si autem ius pignoris Cod. qui potiores in pignore. Neguzanr. de Pignorib. p. 5. princ. memb. 2. n. 47. cum ſeqq. Colert. de proceſsibus execut. p. 3. cap. 1. à n. 115. cum ſeqq. Gutier. Practic. lib. 1. q. 125. à n. 3. Meyrer in tract. de Pignoribus, & hypothecis lib. 1. tit. 13. num. 10. & 13. Lariſsimè Amat. Roder. d. p. 2. de credit. hypothec. art. 1. à num. 12. Menoch. conſ. 787. Vincent. Caroc. de executſsione bonorum p. 2. q. 65. Azeued. l. 2. tit. 21. lib. 4. nouæ Recop. Franciſc. Viui. Neapol. deciſ. 277. n. 1. & 2.

3 Creditores priuilegiarias actiones habentes, & alij, qui in exactione illius quod cuique eorum debetur, veniunt, præferuntur alijs creditoribus perſonales actiones obtinẽtibus, quoties inter ſe concurrunt, ex nouiſsimè notatis per Amat. Roderic. tract. de Priuilegijs credit. p. 2. de crediroribus priuilegiar. art. 2. n. 1. Et inter priuilegiarios creditores priorem locum obtinent illi, qui rẽ aliquam, vel pecuniam penes nummularios, argentarioſuè depoſuerunt Meyrer lib. 2. de priuileg. cred. tit. 11. à n. 12. poſt Marienſ. & Molin. Roder. d. art. 2. n. 2. per l. quod priuilegium 8. & l. Si hominem §. quoties ff. depoſiti. Deindè adſcribitur funeris impenſæ l. Impenſas 45. ff. de relig. & ſumpt. fun. l. 12. tit. 13. part. 1. Garci. de Expenſis cap. 8. n. 19. & 23. Matienſ. l. vlt. tit. 6. lib. 5. Recopil. vbi gloſ. 3. n. 4. aduertit idem eſſe dicendum in expenſis, factis in curatione infirmitatis debitoris, Roder. d. art. 2. nu. 4. vbi num. 6. dicit quòd inter priuilegiarios creditores ille præfertur, qui nominatim maiorẽ prærogariuam habet, & num. 7. quod ſi concurrunt plures eiſdem tituli, & ex eàdem cauſa, omnes ſimul admittuntur, & alter altero non anteponitur.

4 In text. ibi (*& ouuer contra elle ſentença*) Si proferatur tamen confeſsione debitoris, poterunt creditores prædictam confeſsionem reuocare, ſicut & alienationem per l. Nam poſteaquam §. Sed & ſi quis ff. de Iureiur. l. Si cui Cod. de non numer. pecun. reſoluit Tiraq. de Iure mariti gloſ. 5. nu. 116 & de Retract. lig. §. 1. gloſ. 18. num. 83. Fideiuſſor verò qui ſoluit repetit à debitore principali, licet de ſolutione conſtet per ſolam creditoris confeſsionem, ex reſolutis per Surd. deciſ. 118. nu. 1. & deciſ. 218. n. 2.

5 In text. ibi (*& fizer por ella penhora em ſeus bẽes*) Vide Neguz. de Pignorib. p. 3. memb. 2. num. 8. Gutier. Pract. lib. 3. q. 100. num. 11. nouiſsimè Mendez a Caſtro in Praxi ſeculari Luſit. lib. 3. cap. 21. n. 58. ad hoc quod de iure huius Ordin ille qui prior fecit executionem, alijs omnibus, licet anterioribus creditoribus, etiam habentibus priùs ſententiam, vel actionem realem, in illa re, ſuper quam facta fuit pignoratio, eſt præferendus.

6 In text. ibi (*ſe elle não era no lugar*)

Qui eſt in villa præſumitur ignorare, quæ fiunt in ciuitate, vel in oppido. Vide Farin. in Praxi crimin. p. 5. q. 133. n. 116.

7 In text. ibi (*& o deuedor não tiuer outros bẽes*) Reuocatio tantùm conceditur in ſubſidium, D. Barboſ. d. p. 6. n. 23. verſ. Ad perfectam.

8 In text. ibi (*poſto que o ditto preço ſeja ja entregue ao outro credor*) Quid ſi creditor alius ignorabat eſſe alios creditores potiores, & acceptam pecuniam bona fide conſumpſit? Vide D. Barboſ. d. p. 6. n. 23. verſ. Tota igitur.

A D §. I.

1 Pro foro conſcientiæ aduertas, quòd debitor, qui eſt obligatus pluribus creditoribus, perſonaliter, & non realiter, quia ſunt plures creditores habentes actiones perſonales, non priuilegiatas contra debitores, & non hypothecarias, poteſt ſoluere debitum vni creditori primo petenti cum bona conſcientia imò ad id tenetur, & etiam creditor recipere, etiamſi debitor, & creditor ſciant quod debitor ipſe non remanet idoneus alijs creditoribus, vel vult foro cedere, aut fugere, ſecùs tamen quando debitor, ſua ſponte, non coactus, nequè requiſitus ſoluit poſteriori creditori, quia tunc mortaliter peccat. Hæc concluſio deducitur ex Cou. de Sponſal. p. 2. cap 7. § 7 n. 10. Nau. in Man. cap 17. à n. 47. Sylueſt. in Summa verbo Reſtitutio 6. q. 5 cum ſeqq. Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 6 à nu. 70. & à num 99. Flores de Mena Vari. lib. 1. q 6. § 2. à n. 1. Ex Theologis D. Thom. 1. 2. q. 96 art. 6. Scot. lib. 4. Sentent. diſt. 15. Petr. Nauar. tract. de Reſtitut. lib. 4. cap. 6 dub. vlt. n. 91. Angel verbo Reſtitutio 2. §. 19. Petr. de Arag. 2. 2. q 62. art 8. concl. 5. & vlt. Ioſeph Angles in Floribus 4. ſentent. p. 2. q. 2. de Reſtit. art. 3. concl. 5 Fr. Lũdou in inſtruct. conſcientiæ p 2 cap. 11. Barthol. Medin. lib. 1. inſtruct. conſc. cap. 14. & 33. Fr. Emman. in Summa p. 2. cap. 46. concl. 12. Sayr. in Claui. Regia lib. 10. tract. 5 cap. 10. à n. 35.

2 In text. ibi (*o que primeiro fizer execução, &c.*) Nota verba huius Ordin. reſpicere præuentionem, etiam per momentum initiatam, vt ex Bald. Tiraq & alijs reſoluit Cald. Pereira de Empt. cap. 4. n. 17.

3 Limita primò, ſi vnus creditor rem habuit in pignore penes ſe ex conuentione partis, nam licet alius creditor poſtea habuerit ſentẽtiã, & fecerit priùs executionẽ, in illa re nõ auditur ad perſequendam rem, niſi oblato ei pretio ſibi debito l. 1. 2. & 3. Cod. Si antiquior creditor pignus vend. nouiſſimè Mendez à Caſtro in Praxi Luſit. lib. 3. cap. 21. nu 58. & 59. Limita ſecundò ſi creditor antiquior erat abſens à loco, vbi lis fuit agitata, nec habuit rationem, aut cauſam ſciendi, & num. 60. limitat etiam quando creditor antiquior, qui præſens erat liti motæ, proteſtatus fuit coram iudice, præſente parte, ſe eſſe præferendum, & n. 61. limitat etiam in fructibus fundi, vel domus locatæ, & num. 68. limitat etiam ſi creditor habuit priùs ſententiam, per confeſſionem partis, & n. 65. quando debitor ſoluit per gratificationem ſecundo creditori, & n. 66. limitat etiam contra dotem, & n 68. limitat quoquè contra creditorem, qui minor ſit, & n. 71. limitat etiam non procedere contra Regem, & cauſam fiſcalem.

A D

In antiq. tit. 69.

Ad tit. 92. Ordin. Regiæ.

Como ſe fará execução nos bẽes do fiador que prometeo em juyzo pagar por o Reo, &c.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 Vide Tiraq. in tract. res inter alios acta pag. 14. latè Bernardin. Muſcatel. de modis fideiubendi p. 1. modo 12. Cald. Pereira de Empt. cap. 33. n. 17. & 122.

2 An fideiuſſor ſoluens pro alio poſsit in eodẽ iudicio illũ conuenire? Vide Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 56. n. 12. vbi reſoluit quòd ſic, & nu. 13. idem dicit in ſoluente pro debitore principali fiſci, ſeu emptore alieno nomine rei per fiſcum venditæ, qui poterit conuenire debitores ſuos, & bonorum poſſeſſores coram iudicibus fiſcalibus quemadmodũ poterat fiſcus, quamuis aliàs non eſſent iudices competentes, dummodò pars opponat, & petatur remiſsio; aliàs valebit proceſſus coram iudice ordinario.

3 In text. ibi *(per eſſa meſma ſentença)* Secùs in contractibus per l. Græcè §. Si á debitore ff. de Pignorib. iunctis his quæ Xuar. in l. Poſt rem iudicatam pag. 334. Rebuff. ad tit. ff. de Verbor. ſignif. pag. 537.

4 In text. ibi *(que primeiro ſeja condemnado o principal deuedor, &c.)* Dixi latè in Remiſsionibus ad lib. 4. tit. 59. in Princip à n. 1. & adde nouiſsimè Bernardin Muſcatel. d. modo 12. num. 36.

5 Non procedit in criminalibus, vt per Afflict. lib. 2. conſtit. rub. 10. num. 5. Anton. Gabri. de Fideiuſſor. concl. 1. nu. 95. Idem ſi ſe obligauit tanquam depoſitarius, ex Farin. in Praxi crimin. p. 1. q. 31. n. 87.

Ad tit 93. Ordin. Regiæ.

In antiq. tit. 75.

Como ſe hão de arrematar os bẽes, & rendas dos morgados, &c.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 Vide Molin. de Primog. Hiſpan. lib. 1. cap. 10. num. 1. & 2. Matienſ. l. 6 gloſ. 3. n. 21. titul. 7. lib. 5. nouæ Recopil. Paclad. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. p 5 §. 3. nu. 32. Gutier. Pract. lib. 2. q. 53. n. 2. qui etiã tenent procedere, dummodo prius capiantur bona libera, redditusque primogenij, his verò non ſuppetentibus, tunc ad bona maioratus deueniendum eſt, & in cauſam executionis poſſunt capi. Latè P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. de Maiorat. diſp. 640. per totam vbi num. vlt. diſputat, an actio in hoc Regno detur aduerſus ſucceſſores in maioratu inſtituto ex quota bonorum? an ex re certa? an verò ſolum aduerſus hæredes eius inſtitutoris? Et in Senatu Supplicationis, anno Domini 1604. iudicatum fuit quòd ſucceſſor non tenetur ad debita inſtituentis maioratum, ſi ea contraxit poſt eundem maioratum conditum in contractu, teſte Melch Phœb. deciſ 84 n. 3. vbi nu. 5. ex Pelaez, & Pereg. tradit in huiuſmodi caſu, non poſſe inſtitutorem maioratum obligare, hypothecare, vel vendere in præiudiciũ eorum, qui in ſecundo loco ſunt vocati.

Succeſſor maioratus tenetur ſoluere debita contracta ab eo, qui maioratũ inſtituit.

Senatus Supplicat. iudicauit.

2 In text ibi *(que procedeſſe da peſſoa do inſtituidor)* Secùs in debitis poſt maioratum irreuocabiliter conſtitutum, & traditũ contractis, reſoluũt

 P. Molin.

P. Molin. d. diſp 640. n 5. Cald. Pereira quæſt. forenſ lib. 1. q. 23. n. 65.

AD §. I.

1 Vide nouiſsimè Mendez á Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan. lib. 3. cap. 21. á nu. 18. Parlad. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. p 5 § 3. n. 31. vbi reſoluit maioratus redditus creditoribus addici cum poſſeſſorijs tamen prærogatiua, ideſt, habita ratione ne egeat, & n. 32. dicit idem in clerico.

2 In text ibi (*não ſe poderão arrematar, nem vender*) Poterit tamen maioratus commoditas vendi, & pro exequutione ſententiæ capi, durante, dumtaxat, vita poſſeſſoris, ex citatis per Cald. Pereira de Reſolut. emphyt. cap. 5 n 18.

AD §. II.

In text. ibi (*no titulo em que caſos os ſucceſſores, &c.*) Eſt tit. 101. in lib 4. vbi latè dixi pag. 231. ideo dicta non repeto.

AD §. III.

1 In text. ibi (*ſerão vendidos, & arrematados publicamente*) Vide Flores ad Gam. deciſ 5. nu. 1. Cald. Pereira de Reſolut. emphyt. cap 6 faciunt quæ idem Cald. de Poteſtate nomin. cap. 1. n. 58. D Barboſ. in priuatis ſcholijs ad l. Si finita §. Si de vectigali nu. 15. ff de damno infecto. Intellige quando fuerit emphyteuſis nominationis, cum enim nulla certa perſona ſit expreſſa, cui videatur ius quæſitum procedet executio, de qua hîc, cæterum ſi emphyteuſis concedatur pro filio, fiet quidem executio pro vita patris debitoris, ſed eo mortuo filius reuocabit alienationem, quia in iure ſibi quæſito pater præiudicare non potuit, iuxta text. in l. Peto 71. §. Prædium ff. de legat. 2. Vide Tiraq. de Retract. lig. § 1 gloſ 7. nu. 49. Gam. deciſ. 5 nu 8. Auend. reſp. 13. num. 1. D. Barboſ. in priuatis ſcholijs ad d. §. Si de vectigali n 18. & in l. Apud Iulianum §. Fructus nu. 11. ff. de legatis 1. Cald. Pereira quæſt. forenſ. lib. 1. q. 20 à nu. 32 nouiſsimé Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan. lib 3. cap. 21. n. 22. In re enim prorſus aliena executio fieri non poteſt per l. A Diuo Pio § Si ſuper rebus ff. de Re iudic. l. Ob maritorum Cod. Ne vxor pro marito, etiamſi debitoris bona ſint hypothecata, quia licet in generali hypotheca bonorum comprehendatur, etiam emphyteuſis, vt per Tiraq. de Retract lig. § 1. gloſ 3. & in l. Si vnquam verbo Bona num. 14. Cald. Pereira de poteſt. elig. cap. 4. n. 1 Surd deciſ. 93 nu. 3. & deciſ 160. Bernard. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 2. concl. 25. conſid 1. in coronide nu. 2. tamen cum morte hypothecantis reſoluatur eius ius, cenſebitur etiam reſoluta hypotheca ab eo facta per l. Lex vectigali 31. ff de Pignorib. Izerni. in cap. 1. n. 5. de inueſt. de re aliena. Menoch. conſ. 116 n. 33. Valaſc. conſ. 186. Limita tamen ſupra dicta quando pater fuit primus acquirens, quia tunc accedente domini directi conſenſu, poterit filijs præiudicare, iuxta reſoluta per Valaſc. de Iure Emphyt. q 49 n. 6. ad finem, Flores in addit ad Gam. deciſ. 5. ad finem, Cald. Pereira in reſponſo pro Patribus Societatis Ieſu pag. 220. n. 13. & de reſolut. emphyt. cap 20. nu. 4. & n. 15. & de poteſt. elig. cap 15. nu. 14. & vide alleg. iuris pro maioratu de Belas 2. p. art. 5. n. 146.

2 Si emphyteuſis nominationis iuſſu

iuſſu iudicis capta ſit, vt in ea fiat executio, & debitor moriatur ante perfectã executionẽ, an ſaltẽ tũc pôſ ſit fieri executio aduerſus nominatũ? Vide Gam. deciſ. 5. n. 9. & deciſ. 134. nu. 1. Cald. Pereira de Reſolut. emphyt. cap. 20. n. 8. cum ſeqq. Cabed. p. 1. deciſ. 134. à princ. Ego tamen cum præceprore domino meo D. Petro Barboſa dicendum puto exe. cutionẽ fieri nõ poſſe, limitarẽ tamẽ quãdo ramus á præcone traditur parti, viuo adhùc debitore, licet enim per huiuſmodi traditionem, nec transferatur dominium, nec poſſeſſio Hoſtienſ. in Summa tit. de cauſa poſſeſſ. verſ. Sed quid ergò. Guid. deciſ. 22. tamen quia executio iam videtur incæpiſſe habebitur pro perfecta iuxta doctrinam Bart. in l. Is qui Reip. ff quibus ex cauſis maiores n. 3. Aduertas tamen quòd ſi nominatus in emphyteuſi fuerit quoquè hæres nominantis, tunc aduerſus eum poterit fieri executio in emphyteuſi, vt in alijs rebus hæreditarijs, de quo Afflict. deciſ. 240. nu. 10. Cald. Pereira d. cap. 20. n. 11. Gam. d. deciſ. 5. n. 3. Cabed. d. deciſ. 134. n. 2. Cald. Pereira quæſt. forenſ. lib. 1 q. 20. n. 35. verſ Quod tamen limitat, vbi tenet hoc intelligendum, quando hæres adiuit ſine beneficio inuentarij, cæterum ſi inuentarium faciat, cum tunc ex ſuis rebus, nullo modo teneatur ſoluere debita defuncti, nunquam in emphyteuſi, vel eius fructibus tanquam in re, quam hæres aliunde habet, poterit fieri executio.

3 In text. ibi (*não ſendo achados ao cõdemnado outros bẽes*) Quid in bonis, quæ poſsidet debitor cum pacto de retro, ſi habeat alia bona libera? Videtur non poſſe in illis fieri executio argum. eorum quæ Tiraq. de Retract. lig. §. 1. gloſ. 7. nu. 7. & tit. 2. §. 2. gloſ. 1. n. 9. Cald. Pereira de Reſolut. emphyr. cap. 6 n. 2.

4 In text. ibi (*& iſto ſem embargo, &c.*) Vide Cald. Pereira de Reſolut. emphyt. cap. 7. n. 34.

5 In text. ibi (*porque a ditta clauſula não ha lugar na venda, feyta por neceſsidade*) Vide Cald. Pereira quæſt. forenſ. in comment. ad §. Sed hæc Inſtit. de Inoffic. teſtam. cap. 2. nu. 38. nouiſsimè Franciſc. à Souſa in repet. § Actionum Inſtit. de Actionib. p. 4. n. 153. Alienatio enim neceſſaria nõ eſt propriè alienatio, ex Menoch. de Arbitr. caſu 171. n. 72. D. Barboſ. in l. Vſufructu n. 28. ff. Soluto matrim.

6 In text. ibi (*ſerà porem o ſenhorio requerido*) Vide Cald. Pereira in comment. ad d. §. Sed hæc p. 2. n. 45. cum ſeqq. Non exigitur tamen domini directi conſenſus ſi rei emphyteutæ, aut feudalis fructuum commoditas alienetur. Vide D. Barboſ. in l. Vſufructu n. 14. ff. Soluto matrim. Cald. Pereira de Reſolut. emphyt. cap. 5. n. 18. & nu. 22. aſſerit poſſe emphyteutam citra domini conſenſum commoditatem, ſeu fructuum perceptionem cuipiam cedere, non autem ius vſufructus, & vide quid cap. 16. n. 73 Rebuff ad l. 25. de Verbor. ſignif. pag. 151. & allegar. iuris pro maioratu de Belas 2. p. n. 112.

Ad tit. 94. Ordin. Regiæ. *In antiq. tit. 76.*

Como ſe hão de arrecadar, & arrematar as couſas achadas do vento.

Ad Princip. Ordinat. Regiæ.

1 Concordat apud Hiſpanos l. 6 cum ſeqq. tit. 13. lib. 6. nouæ Recopil. Vide Caſſan. in conſuet.

conſuetud. Burgund Rub. 1. §. 3. fol. 107. Conan. commentar. lib. 3. cap. 4. nu. vlt. ad finem. Rebuff. in concordatis titul. de Conſtitut. verſ. Gallicos prælatos pag. mihi 523. Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 1. q. 58. art. 4. & de foro conſcientiæ Couar. in reg. Peccatum p. 3 §. 1. n. 5.
2 In text. ibi (*qualquer gado*) Et an appellatione pecoris comprehendantur ſues? Dic quòd ſic, per text. in l. 2. ff. Ad legem Aquil. & l. Legatis ſeruis §. Pecoribus ff. de legatis 3. Rebuff. ad l. 89 ff. de Verbor. ſignific. pag. 388.

AD §. I.

In text. ibi *qua(tro meſes)* Intellige continuos, non verò interpollatos, vt per Cald. Pereira quæſt. forenſ. lib. 1. q. 3. num. 24.

AD §. II.

In text. ibi (*as cuſtas que fez em a manter, & guardar*) Ergò ſi dominus inueniatur ſoluet expenſas animalis, ex Surd. de Alim. tit. 1. q. 70. nu. 7. & ipſe tit. 6. q. 23. n. 17. reſoluit cum Guid. & Alciat. quem refert, quòd ſi quis alienum pecus vagabundum retinuit in ſuo ſtabulo, & de hoc conſtet, ſtabitur dicto ſuo, ſi afferat ſe feciſſe impenſam.

In antiq. tit. 78.

Ad tit. 95. Ordin. Regiæ.

Das Reuiſtas dos feytos.

1 DE materia reuiſionum, ſeu ſupplicationum agitur in Iure Ciuili l. 1. Cod. de Sentent. præfecti prætor. & l. Si quis, & Auth. Quæ ſupplicatio Cod. de precibus Imp. offer. & apud Hiſpanos l. 1. & 2. tit. 20. lib. 4. nouæ Recopil. Vide Rebuff. tract. de Supplication. Bender. tract. Reuiſion. Soar. de Paz in Praxi tom. 1. p. 7. cap. Vni. Dom. Chriſtoph. de Paz in ſcholijs ad leges ſtyli l. 171. Valaſc. conſ. 51. Cabed. p. 1. deciſ. 144. & 190. & p. 2. deciſ. 67 & Areſto 47. & 95. Bernar. Græuæ. ad Pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 154. & ſeq. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 2. collectan. 255. nouiſsimè mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan. lib. 3. cap. 20.
2 An reuiſione pendente ſuſpendatur executio? Vide Magonium Florent. deciſ. 20. n. 15. Menoch. de Arbitr. lib. 1 q. 70. nu 3. & conſ. 992. n. fin. Caualcan. deciſ. 14. nu. 42. p. 1. Alexand. Raudenſ. reſp. 24. vol. 1. Lancelot. de Attent. p. 2. cap. 19. num. 16. & 17. Bander. tract. Reuiſ. concl. 20. num. 58. cum ſeqq. Valaſc. conſ. 51. n. 28. Azeued. l. 14. num. 49. tit. 3. lib. 1. Recopil. Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Per quod n. 32.
3 A ſententijs interlocutorijs vim diffinitiuæ habentibus, vel irreparabile damnum inferentibus datur reuiſio. Vide Bander. d. tract. Reuiſ. concl. 10. num. 28. Rutger. Ruland. de Commiſſar. p. 1. lib. 2. cap. 21. n. 6. & ſeq.
4 Remota, vel prohibita appellatione adhùc locus eſt ſupplicationi, vel reuiſioni. Vide Menoch. remed. 4. Adipiſc. nu. 895. cum ſeqq. Guid. Papæ. deciſ. 50. Vincent. de Franch. deciſ. 148. Capic. deciſ. 144. Tiber. Decian. reſp. 47. vol. 1. Surd. conſ. 277. Bander. d. tract. Reuiſionum concl. 27.

AD §. II.

In text. ibi (*& achandoſe pelos juyzes da reuiſta, &c.*) Vide in regimine Senatorum aulicorum §. 37. Rebuff. tom. 1.

tom. 1. ad leges Galliæ titul. de Supplicat. in præfat. num. 60. Soar. de Paz in Pract. tom. 1. p. 7. cap. Vni à num. 131.

AD §. III.

1 In text. ibi *(requeirão atè dous meſes)* Vide nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan. lib. 3. cap. 20. num. 5. De iure communi ſtatutum erat tempus decem dierum ex Auth. Vt ſponſalitia largitas §. Aliud collat. 9. ex quo deſumpta eſt Auth. Quæ ſupplicatio Cod. de precib. Imper. offer. Vide Marant. de Ordine iudic. p. 6. actu 2. num. 16. Lancelot. de Attent. p. 2. cap. 12. limit. 50. à n. 56.

2 In Regno Caſtellæ dantur 40. dies vt per Soar. de Paz in Pract. tom. 1. p. 7. cap. Vni. n. 96. Perez l. 42. tit. 4 lib. 2. Ordin.

3 In Regno Franciæ biennium conceditur, vt per Guillelm. in cap. Rainuntius verbo Mortuo itaquè teſtatore in 1. n. 273. Rebuff. tract. de Reuiſio n. in præfat. n. 75.

4 Minor poſt huiuſmodi duos menſes poteſt reſtitui, & etiam quilibet ex iuſta cauſa, per petitionem Principi oblatam reſtitui debet, prout iudicatum refert Mendez à Caſtro d. cap. 20. num. 6.

AD §. VII.

In reuiſione non admittitur libellus, petitio, nec probatio, niſi tantùm allegatio iuris, vt per Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan. lib. 3. cap. 20. num. 7. vbi etiam quod vidi diploma Regium impetrari, vt inſtrumenta de nouo reperta recuperentur.

AD §. VIII.

Non admittitur reuiſio, ſi non excedat ſummam centum regaliũ, in rebus immobilibus, & in alijs 150. vt per Valaſc. conſ. 51. num. 39. nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitan. lib. 3. cap. 20. num. 11. vbi declarat vt æſtimatio ſemper conſiderari debeat tempore actionis, & rei petitæ, etiamſi tempore ſententiæ creuerit valor.

AD §. IX.

1 Deſumitur ex l. Si quis aduerſus Cod. de Precib. Imper. offer. Concordant apud Hiſpanos l. 17. titul. 23. part. 3. vbi gloſ. 5. & l. 2. titul. 19. lib. 4. nouæ Recopil. Vide Bander. in tract. Reuiſ. concl. 10. num. 31. nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 5. collect. 1518. Dom. Chriſtoph. de Paz in ſchol. ad leges ſtyli l. 171. num. 6. Valaſc. conſ. 51. nu. 49. vbi magiſtraliter docet quando cenſeatur reuiſio ſemel denegata, Cabed. p. 1. deciſ. 12. à n. 7.

AD §. XI.

Vide Valaſc. conſ. 51. n. 52. Cabed. p. 2. deciſ. 67. n. 3. & Areſto 42.

AD §. XII.

Non admittitur reuiſio à ſententia interlocutoria, vt per Valaſc. conſult. 51. num. 50. nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi ſeculari Luſitaniæ lib. 3. cap. 20. num. 12. vbi declarat etiamſi illa habeat vim diffinitiuæ.

AD

In antiq. tit.7.p.3. Extraua.

Ad tit.97. Ordin. Regiæ.

Das eſportulas.

DE ſportulis vide in iure Ciuili tit. Cod. de Sportulis vbi latè Petr. Gilchen. & Sebaſt. Nzui. Alciat. lib.3. Diſpunct. cap.13. & 17. Kirchou. Viui. Soar. & alios tom.1. Commun. Opin. lib.3. titul.2. pag.397. Carot. de Locato titul. de Sportulis fol.20. Guid. Pancirol. in Theſauro Vari. lection. lib. 2. cap. 195. D. Martam de Iuriſdict. p. 4. cent. 2. caſu 103. Cald. Pereira in comment. ad l. Vni. Cod. Ex delictis defunct. p.4. num.22. cum multis ſequentibus, Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. tom. 3. cap. 561. Petr. Gregor. de Republ. lib.2. cap. 6. à num.16.

LAVS DEO.

INDEX RERVM, ET VERBORVM LOCVPLETISSIMVS.

A.

ABBREVIATVRÆ *quæ dicantur? pag.90. col. 1. num.4.*

Abſens *contra quem fuerunt prolata verba iniurioſa poteſt actione iniuriarum agere. pag.52.n.13.*

Abſens coram quo iudice ſit conueniendus. p.108.col.1.n 9.

A*bſens cauſa Reipubl. non poteſt cogi dicere teſtimonium.p.390.col.2.n.4.*

Abſolutio *ab excommunicatione poteſt probari per vnum teſtem.p.365.n.20.*

Accurſius *fuit Azonis diſcipulus. pag. 421. col.2.n.2.*

Accuſator *non poteſt eſſe teſtis contra accuſatum.p.376.col.2.n.2.*

Acta *facta poſt recuſationem ſunt nulla. p.280.col.1.*

Acta vt reualidentur, á Principe peti poteſt.p.416 col.1.§.2.n.2.

Actoris *contumacia maior eſt, quám Rei. p.430.col.1.§ 3.*

Addictio *facta ſine ſolutione pecuniæ eſt nulla.p.462 col.2.n.1.*

Adoptiones *confirmare ad ſolum Regẽ pertinet, ſeu ad officiales ab ipſo ad id deputatos.p.9.§.1 n.5.*

Aduenæ, *& alienigenæ, qui in his Regnis vendiderint, aut permutauerint gabellam ſoluere tenentur.pag.82. col. 2. num.4.*

Adulterium *eſt mixti fori.pag.154. col. 2. num 1.*

A*dulteriũ probatur per auditũ copulæ, vel cõmixtionis ex tenui pariete, cortina, vel palio in nocte.pag.366.col.1.num.3.*

Adulterium probatur per teſtes ſingulares. pag.370.col.2.n.42.

Adulterij teſtis tenetur reddere rationem dicti ſui.pag.372.col.2.n.19.

Adulterium probatur per teſtes de credulitate pag.375.col.1.n.13.

Adulteri á teſtimonio repelluntur. pag. 377.col.1.n.4.

Aduocatus, *ſeu tabellio gratis cum pauperibus ſe habere debẽt.pag.23.§.43.*

Aduocati equitibus, ſeu militibus comparantur pag.27 n.3.

Aduocatus debet eſſe verax in ſermone, iuſtus in iudicio, plenus in conſilio.ibid. num.4.

Aduocati, & iudices debent habere veſtes. pro grauitate.ibid.n.6.

A*duocati Curiæ Supplicationis potiuntur priuilegijs Doctorum, & illis conceditur homagium etiam in cauſis criminalibus. pag.28.§.1. quod etiam obtinet in aduocatis Curiæ Portucalenſis. ibid.§.2.*

Aduocatus cum cliente pactum de quotta litis facere non poteſt.pag.29 § 11.

Aduocatus vni ex partibus conſulere, & pro altera patrocinari non poteſt. pag. 29. §.12.

Aduocatus reuelans ſecreta clientis tenetur pœna falſi.ibid.§.12.n.2.

Aduocati non poſſunt informare Senatores in domo.pag.29.§.13.

Aduocatus non poteſt eſſe infamis.pag.30. §.25.n.1.

Aduocatus non poteſt eſſe, qui portat Crucem in pœnitentiam, quam nos ſambenito vocamus.ibid n.3.

A*duocare qui non poteſt, poteſt conſulere, & dare in ſcriptis ibid n.5.*

 Aduo-

Digitized by Google

Aduocatus poteſt eſſe decurio. pag. 59. num.4.

Aduocati, qui iuſtè legibus vtuntur multum merentur apud Deum. pag.257. col.1.n.8.

Aduocatus immodicum ſalarium extorquens tenetur ad reſtitutionem. pag. 31. §.27.n.4.

A*duocatus habet tacitam hypothecam pro ſalario.ibid.n.5.*

Aduocatus non tenetur gratis conſulere quando id facit ſine labore, & librorum reuolutione.ibid.n.6.

Aduocatus pro modico aduocans contemptibilis habetur.ibid n.7.

Aduocatus domum exiens debet habere ſumptus á ſuo clientulo.ibid.n.8.

A*duocatus proprijs in cauſis patrocinium ſibimet præſtare non poteſt.ibid. num.9.*

Aduocatus inuitus cogitur patrocinium ſuſcipere etiam pro pauperibus, & miſerabilibus perſonis.p.32.n.3.

Aduocatus inimicus contra ſuum inimicum non patrocinatur.ibid.n.4.

Aduocatus, ſeu procurator accuſatoris in cauſa criminali dicitur accuſati inimicus p.33 n.5.

A*duocati non debent á pauperibus ſalaria extorquere.p.*109*.col.*2.

A*duocatus in propria cauſa ſalarium non meretur. pag.* 110*. col.* 2*. & pag.* 111*. col.*2*.n.*4.

A*duocatus quamuis patrocinetur gratis pro aliquo poteſt pars petere ſalarium illius.p.*110*.col.*2*.n.*3.

*Aduocati peccant ſi ſalarium petant à pauperibus p.*111*.col.*2*.n.*2.

*Aduocato ſalarium in initio litis eſt ſoluendum p.*112*.col.*1*.n.*4.

*Aduocato debetur patrocinium, etiam finita cauſa per concordiam. ibidem, num.*5.

*Aduocato debentur expenſa etiamſi alius aduocatus gratis illi patrocinium præſtiteris.ibid.col.*2*.n.*8.

Aduocatus ſalarium illius anni, quo moritur ad hæredes tranſmittit.ibid.n.9.

A*duocato, & procuratori ſalarium taxatur parte non citata.ibid.*

*Aduocatus non poteſt eſſe iudex in ea cauſa, in qua aduocatus fuit, & poteſt in ea vt ſuſpectus recuſari.p.*269*.col.*2*.n.*11.

*Aduocatus maximè attendere debet neverba aliqua iniurioſa ponat, quæ ſi probare non poterit tenebitur actione iniuriarum.p.*274*.col.*1*.n.*6.

A*duocatus in cauſa, in qua eſt aduocatus propter præſumptam affectionem teſtimonium ferre non poteſt. p.* 376*. col.*1*.n* 3.

A*duocati ſedere debent ſecundùm antiquitatem.p.*255 *col.*1*.n.*2.

Ædificatio *permiſſa non eſt ad æmulationem vicini.p.*72*.col.*1 *n.*2.

Ædificare *de nouo non poteſt vicinus portas, vel feneſtras directò aduerſus ianuas, vel vicini feneſtra p.*72*.col.*1*. num.*3.

Ædificia *non deſtrui intereſt Reipublicæ. p.*70*.§.*22*.n.*1.

*Ædificium ſuum vſque ad cœlum extollere vnicuique licet. p.*71*.§.*24.

Aedificijs factis Reipubl. expenſis non poſſunt priuatorum arma depingi.pag. 36*.§.*43*.n.*2.

Ædiles *poſſunt cogere ſubditos ad vendendum cibaria ſoluto pretio. p.* 197*. col.*1.

*Aedilium electione iudex in Camera votum non habet.p.*66*.n.*10.

Aedilium electio, quo pacto facienda. pag. 68 *tit.*68.

*Aedilium cum vnus eſt ſuſpectus non remanet ſocius recuſatus.pag.*277*.col.* 2*. n.*2.

Æſtimatores *debent eſſe periti in illa arte.p.*249*.col* 1*.n.*1.

Æſtimatores poſſunt cogi ad ſuſcipiendum arbitrium in illis locis, in quibus eliguntur, aut deputantur á magiſtratibus, ſeu decurionibus ciuitatum. ibid.

ibid.col.2.num.2.

Æſtimatio probatur per teſtes de credulitate.p.374.col.2.n.6.

Æſtimationis teſtes tenentur reddere rationem dicti ſui.p.373.col.1.n.24.

Ætas *probatur per teſtes ſingulares.pag. 370.col.2.n.42.*

Ætatis teſtis tenetur reddere rationem dicti ſui p 371.col.1.n.12.

Ætas probatur per teſtes de credulitate. p.374.col.2 n.4.

Ætas probatur per teſtes domeſticos pag. 376.col.2.n.15.

Ætas filiorum per librum parentum ſufficienter probatur.p.393.col.2.n.17.

Affinitas *probatur per teſtes de auditu, p.366.col.2.n.9.*

Alimenta *præſtita pro certo ſalario, vel pretio conſtituto non debent gabellam. p.82.col.2.n.5.*

Alimentis *futuris appellatio non ſuſpendit executionem ſententiæ. pag. 434. col.2.n.8.*

Alimenta vſqué ad quam ætatem ſint præſtanda pupillis.p.101.col.2.n 2.

Alimentorum cauſa non requirit libellum p.301.col.2 n.2.

Alimentorum in cauſis tám ſecularis, quàm Eccleſiaſticus iudex competens eſt.p.156.col.2.n.15.

Alimentorum cauſa, & redemptionis á pari procedunt.p.44.§.41 n.2.

Alimenta poſſunt peti feriatis diebus pag. 254. col.2.n 1.

Alienare *non poteſt bona immobilia minor, qui veniam ætatis impetrauit. p.322.col.1.§.2.*

Almiraldus *quis dicatur? p.7.§.12.n 4.*

Amaſius *pro amaſia deponere non poteſt. p.377.col.2.n.7.*

Amicitia *ſimilis eſt conſanguinitati.pag. 282.col.1.n.10.*

Amicitiæ *teſtis tenetur reddere rationem dicti ſui p.373.col.2 n.23.*

Amicitia *inducit cauſam recuſationis. 271.col.1.n.11.*

Amicus *non poteſt eſſe teſtis in cauſa amici.p.377.col.2.n.6.*

Amiſsio *qualiter probetur. pag. 408.col. 1.n.1.*

Ancilla *non poteſt eſſe teſtis pro domino ſuo.p.377.col.2.n 8.*

Annus *in inſtrumentis apponendus. pag. 93.col.2.n.2.*

Antiqua *probantur per teſtes de auditu. p.366.col.1.n.5.*

Antiqua probantur per teſtes de credulitate.p.374.col.2.n.7.

Antiqua probantur per teſtes domeſticos p.375.col.2.n.7.

Apocham *qui negat á ſe factam eſſe, quæ debeat deducere.p 291 col.2.n.6.*

Appellatio *eſt regulariter in omni caſu permiſſa, niſi reperiatur expreſsé prohibita p.433.col 2.n.1.*

Appellationi in dubio eſt deferendum. p.434.col.1.n.2.

Appellatio extraiudicialis non ſuſpendit executionem, nec cauſat attentatum. p.451.col.1.n 1.

Appellatio in extraiudicialibus intra decẽdiũ interponi debet.ibid.col.2.§.2.n.2.

Appellatio quando concedatur de partitionibus factis p.451.col.2 §.2.n.1.

Appellatio vnius ex conſortibus cæteris prodeſt.p.453 col.1.n.1.

Appellare poteſt tertius ratione ſui intereſſe à ſententia.p.454.col.1.n.1.

Appellare qui poteſt pro ſuo intereſſe. pag. 455.col.1.n.5.

Appellatione ſublata non cenſetur ſublatus recurſus ad ſuperiorem. pag. 53. §.28.

Appellationi quibus caſibus non deferatur p.434.col.1.n 3.4.& 5.

Appellatione non obſtante, quibus caſibus procedatur ad executionem ſententiæ. p.434.col 2 n.6.cum ſeqq.

Appellatio eſt interponenda intra legitima tempora appellationi facienda conſtituta.quæ decem præfiniuntur diebus. p.435.col.1.n.10.

Appellatio non præſumitur intra decendium interpoſita.ibid.n.11.

Appellationis terminus non poteſt prorogari de partium conſenſu. ibid. col. 2. n.12.

Appellationis terminus non computatur in tempore ſex menſium ad proſequendam appellationem.ibid.n.13.

Appellationis terminus non currit pendente cauſa ſuper nullitate ſententiæ. p.436.col.1.n.14.

Appellationis terminus non currit impedito facto iudicis.p.436.col.1.n.15.

Appellationis terminus currit de momento ad momentum.ibid n.16.

Appellationis terminus currit á tempore ſcientia ibid.col.2.n.18.

Appellationis terminus in contumace currit á tempore latæ ſententiæ. ibid. num.19.

Appellationis ſemeſtre currit á die receptæ appellationis per iudicem. pag.437. col.1.§.3.n.1.

Appellationis ſemeſtre non poteſt á iudicibus, vel á partibus tacito, vel expreſſo eorum conſenſu prorogari. ibid. col.2. num 4.

Appellatio in dubio non præſumitur deſerta p.438.col.1.n.7.

Appellationis proſequendæ terminus non currit pendente compromiſſo, nec agenti ſuper attentatis.ibid n.9.

Appellatione pendente ſi appellans diſſipauerit fructus iudices ſuperiores poſſunt illos ſequeſtrare. ibid. col.2. §.2. num 3.

Appellatio an concedatur ab executione ſententiæ.p.450.col.1.

Appellatio conceditur ab executore excedente modum executionis.ibid.§.1.

Appellari poteſt á receptione appellationis ad Senatores. pag. 424. col. 1. num.3.

Appellare licitum eſt parti á declaratione iudicis.p 426.col.1.n.10.

Appellatio ſummé eſt neceſſaria. p. 429. col.1.titul.68 num.1.

Appellationi eſt fauendum, quia appellatio magis eſt fauorabilis, quám ſententia.ibid.

Appellationis iudex condemnando appellantem victum in expenſis præſumitur condemnaſſe etiam in expenſis primæ inſtantiæ.p.430.col.1.n.2.

Appellans deſerta appellatione eſt condemnandus in expenſis.ibid § 7.

Appellatio non conceditur à ſententia interlocutoria.p.430.col.2.n.1.

Appellatio admititur ab interlocutoria vim diffinitiua habente.ibid.n.2.

Appellari poteſt á ſententia ſuper minori ætate lata.p.431.col.1.n.4.

Appellari poteſt ab amiſſione iniuſta articulorum.ibid.n.5.

Appellatio an concedatur quando iudex ſe pronuntiat competentem, vel incompetentem.ibid.col.2.n.6.

Appellatio an concedatur á reiectione probationum.ibid.n.7.

Appellatio conceditur ab abſolutione inſtantiæ.p.431.col.2.n.8.

Appellatio admittitur à delatione iuramenti alteri parti per iudicem factæ. ibid.n.9.

Appellatio conceditur ab expreſſa abſolutione expenſarum.ibid.n.10.

Appellatio admittitur quando datur dilatio breuis.ibid.n.11.

Appellatio ab interlocutoria ſententia eſt odioſa.p.432.col 1 n.13.

Appellatio admittitur ab interlocutoria vbi grauamen reparari non poteſt in definitiua.ibid.§.1.n.1.

Appellatio licita eſt in ſententia interlocutoria, vt quis in carcerem conijciatur.p.433.col.1.n.5.

Appellatio admittitur à ſententia interlocutoria ſuper excommunicatione prolata.ibid.n.6.

Appellatio conceditur á ſententia lata, qua quis excluditur ab aliquo officio publico tanquam infamis.ibid n.7.

Digitized by Google

Appellatio á ſententia poteſt probari per vnam teſtem.p.365.col.1.n.17.

Apoſtata *teſtimonium dicere non poteſt. p.377.col.2.n 9.*

Apoſtata Eccleſiaſtica immunitate non gaudet.p.144.col 2.n.3.

Aqua *ſaluber inquirenda. pag.70. col.1. num.3.*

Arbitri, & *Arbitratores qui.p.245. col. 2. n 2.*

Arbitramenti appellatio non conceditur de iure communi.p.246.col 1 n.3.

Arbiter non poteſt eſſe monachus, niſi concurrente licentia ſuperioris, & monaſterij vtilitate. pag. 248. col. 1. num.2.

Arbiter non poteſt eſſe minor 25. annis. ibid col.2.n.3.

Arbiter poteſt eſſe laicus in cauſis clericorum, ſi in ipſum ſimul cum clerico compromittatur.ibid.n.4.

Arbitratores poſſunt tertium aſſummere ſi à partibus in compromiſſo non nominetur.p.442.col.1 n.3.

Arbiter reppellitur à teſtimonio in pertinentibus ad cauſam, de qua cognouit. p 377.col.1.n.5.

Arbiter non poteſt ſuã ſententiam corrigere, niſi ſit ei ſpecialiter á partibus commiſſum, nec declarare etiam interlocutoriam.p.425.col.2 n.4.

Arbiter iuris poteſt recuſari.p.270. col. 1. n.16.

Argumentum *de recuſatione ad appellationem validum eſt. p.268.col.2.n.2.*

Arbitratores ſuſpecti allegari poſſunt. pag. 270. col.2.n.18.

Arbitrator poteſt ius dicere in cauſa propria ſecùs in arbitrio. pag. 281. col.2. num.4.

Arma *non poſſunt depingi in adificijs factis Reipubl. expenſis.pag 36. §.43. num.2.*

Arma prohibita portans, & confugiens ad Eccleſiam non poteſt ibi illis ſpoliari. p.143.col.2.n.16.

Arma militibus non ſunt capienda pro executione.p.465.col.2.n.3.

Arrogationes *confirmare ad ſolum Regem pertinet p 9 §.1.n.5.*

Artifex *vnius officio alterius vti non poteſt, poteſt tamen vti diuerſis negotiationibus.p.92.§.32.n.2.*

Articuli *impertinentes, qui dicantur? p.352.col.2 § n.1.*

Articuli impertinentes non ſunt recipiendi. p.259.col 2 n.14.

Articuli poſitionales impertinentes á iudice non debent admitti.ibid n.2.

Artis *peritia probatur per teſtes de credulitate.p.374.col 2 n.8.*

Aſſaſsinus *Eccleſiaſtica immunitate non gaudet pag.147.col.2.n 3.*

Aſſeſſor *iudicis non poteſt eſſe aduocatus in cauſa clientuli p.270. col.1.n.12.*

Aſſeſſor repellitur á teſtimonio. pag.378. col.1.n.10.

Attentata *reuocantur ſi aliquid innouetur pendente reductione ad arbitrium boni viri p.250.col.2.n.3.*

Attentata *poſt appellationem á ſententia deſertionis reuocantur, p 437. col. 2. n 6.*

Attentatorum iudicium ordinariũ proceſſum requirit p.443 col.2.n.3.

Attentatum non dicitur niſi lite, vel appellatione pendente.ibid.n.4.

Attentatum non dicitur vbi lis non eſt. ibidem.

Attentare non dicitur tertius.ibid.

Attentati reuocatio ceſſat vbi notoriè conſtat ſpoliatorem ius non habere. ibidem.

Attentatorum remedium excludit concluſio in cauſa.ibid.

Attentatorum iuri ſibi quaſito per deſertionem renuntiaſſe quis non præſumitur.p.444.col 1.n.5.

Attentare *non dicitur ille, qui vtitur poſſeſſione, qua antea vtebatur. ibid. num.6.*

Attentare non videtur continuans ſuam poſſeſ-

poſſeſſionem. ibidem.

A*ttentatorum remedium opponi poteſt in quacunquè parte iudicij. pag.*337. *col.*2 *n.*12.

Auctoritas *Epiſcopi in ædificanda Eccleſia præſumitur ſi locus ab antiquo ſit in forma Eccleſiæ vbi Sacerdotes celebrant.pag.*44.§.43.*n.*3.

B.

B Annitus *teſtis eſſe non poteſt. pag.* 378. *col.*1.*n.*11.

Baptiſmus *poteſt probari per vnum teſtem.pag.*365.*col* 1.*n.*24.

Barba *non eſt membrum.pag* 55.*n.*17.

Bartoli *recepta opinio habetur pro lege in Hiſpania.pag.*421.*col.*2.*n.*3.

Beneficia *non poteſt obtinere exterus in hoc Regno, & in Caſtella, ac Gallia. pag.*199.*col.*2.*n.*3.4.& 5.

*Beneficiorum vacantium fructus venditi per laicum adminiſtratorem, & ſequeſtrum non debẽt gabellam.pag.*82. *col.*2.*n.*6.

*Beneficium dicens ſe habere non ſufficit probare titulum beneficij vt gaudeat fori priuilegio, niſi etiam probet illius poſſeſſionem.p.*131.*col.*2.*n.*1.

Beneficiati eximuntur á tributis.p. 160. *col.*1.*n.*10.

Beneficij viuentis impetratio reprobatur. pag 163.*col.*2.*n.*1.

Beneficiorum vacantium poſſeſſio capi non poteſt abſquè Regis facultate. pag. 168. *col.*1.

Beneficialibus cauſis non defertur iuramentum ad ſupplementum probationis pag 346.*col.*2.*n.*11.

*Beneficiorum vnio probatur per teſtes de auditu.p.*366.*col.*1.*n.*4.

Blaſphemia *eſt mixti fori pag.*156.*col* 1. *n* 10.

Blaſphemus *á teſtimonio repellitur.pag.* 378 *col.*1.*n.*12.

*Blaſphemi Eccleſiaſticâ immunitate non gaudent.pag.*144.*col.*2.*n.*4.

Bona *defuncti, quæ venduntur pro animæ expiatione non debent gabellam. p.*82.*col.*2.*n.*6.

*Bona clerici defuncti vendita eius præcepto in teſtamento debent gabellam. p.*83.*col.*1.*n.*8.

*Bona hæreditatis iacentis clerici vendita vt creditoribus ſatisfiat debent gabellam.p.*83.*col.*2.*n.*9.

*Bona filiorum diſsipans pater adminiſtratione priuatur.p.*98.*col.*2.*n.*4.

*Bona patris quatenus benè adminiſtrat non ſunt hypothecata pro legitima, quam filius habuit á matre defuncta: ſed ſi malè adminiſtrat, tunc incipiunt eſſe hypothecata pro mala adminiſtratione.p.*99 *col.*1.*n.*5.

Bona aduentitia filij quando pater poſſit alienare.p 99.*col.*1.*n* 6.

*Bona Coronæ, & Regalia non poſſunt diuidi.p.*188.*col.*1.

*Bona quando dicantur fiſco incorporata, vel Regiæ Coronæ vnita. p.*189.*col.*2.

Bona vacantia pertinent ad Regem. pag. 177. *col.*1.

Bona condemnatorum pertinent ad Regem. ibid.

*Bona committentium crimen hæreſis, vel læſæ maieſtatis pertinent ad Regem. ibid.col.*2.

*Bona contrahentium inceſtas nuptias pertinent ad Regem. ibid.n.*1.

*Bona damnatorum ad amiſsionem vitæ ſtatus, vel libertatis ſine aſcendentibus, aut deſcendentibus vſquè ad tertium gradum confiſcantur.p.*178.*col.*2.

*Bona fides poteſt probari per vnum teſtem.p.*365 *col.*1.*n.*19.

*Bona bello iuſto capta efficiuntur capientium.p.*182.*col.*1.

Bonus *vir aliás dicitur iudex.p.*47. *tit.* 65.§.2.

Boues *aratorij pro executione capi non poſſunt.p.*466.*col.*1.*n.*1.

Brachij *ſecularis auxilium poteſt implorare*

rare iudex delegatus p 153.col.1.n.2.
Brachij ſecularis auxilium poteſt cogi præſtare iudex ſecularis. ibid col 2.n.2.
Brachij ſecularis auxilium non tenetur impartiri iudex ſecularis quando Eccleſiaſticus nulliter proceſſit, vel ſententia eſt nulla. ibid n.1.

C.

CÆcus *á natiuitate á teſtimonio repellitur pag.378.col 1.n.16.*
Cæmiterium *quod dicatur? pag. 150. col 1.n.1.*
Calumnia *præſumi non debet. pag.428. col.2.§ 1.n.1.*
Calumniator *de calumnia condemnatus repelli debet á teſtimonio.p.378.col.1. n.13.*
Cambij *litteræ poſſunt probari per teſtes. p.401.col.2.n.3.*
Cambij littera habent vim publici inſtrumenti, & paratam executionem, ſi acceptentur.p.285.col.2.n.7.
Cancellariæ *iudex Senatus Supplicationis quam habeat iuriſdictionem. pag. 19 tit 14.*
Cancellarius *dicitur à cancellando. pag. 6. n 2.*
Cancellarius maximus quis dicatur? ibid. num 1.
Cancellarius poſt Rectorem ſecundum locum obtinet. p.12.tit.4.
Cancellarius Senatus Portucalenſis. pag. 25. tit.36.
Cancellarij ſubſtitutus honore ipſius vtitur in his, quæ attinent ad iuriſdictionem cauſarum ad eius tribunal pertinentiū, non illis, in quibus ipſe honoratur reſpectu dignitatis, ordinis, vel gradus. ibid.§.vlt.
Canonicus *probat in fauorem ſui Capituli.p.378.col.1.n.14.*
Canoniſtarum *opinio in dubio recipienda eſt in his, quæ animæ fauorem reſpiciunt.pag.420.col.2.n.15.*
Capi *nullus poteſt quin priùs de corpore occiſo conſtet p.52.n.4.*
Captura *decerni poteſt præcedentibus legitimis indicijs.pag.52.n.3. vbi etiam quod vnus teſtis ſufficit vt quis capi poſſit.*
Carcer *virorum, & mulierum debet eſſe diſtinctus.p.24.§.4.n.1.*
Carceris cuſtos, vide cuſtos carceris.
Carceratus *teſtis eſſe non poteſt. p.396. col.2.§.9.n 1.*
Carceratus retineri poteſt pro ſalario cuſtodiæ, niſi pauper ſit.p.77. tit.77. in Princ.n.1.
Carceratus pro cibarijs datis retinetur. ibid.n.3.
Carceratus exiens de licentia cuſtodis pro confeſſo non habetur, nec datur caſus ælogij ſi inueniatur á Prætore extra carcerem.ibid.n.9.
Carceratus dicitur qui ſub fideiuſſoribus eſt relaxatus.p.239 col.1.n.3.
Carceratus non poteſt citari.ibid n.1.
Carceratus poteſt retineri á carcerario pro alimentis.p.24 §.vlt.
Carcerari aliquem iudex mandans non tenetur iniuriarum actione.p.57.n.9.
Carceratus de crimine quod per ſententiam infamaret teſtimonium non poteſt ferre.p.378.col.1.n.15.
Caſtra *debent per dominos cuſtodiri, & reparari tempore pacis, & belli, & non expenſis communibus. pag.75.tit.74. num.3.*
Cauſæ *cognitio quando dicatur adhiberi.p.450.col.2.§.3.n.2.*
Cauſa continentia diuidi non debet. pag. 309. col 1.n.2.
Cautio *idonea dicitur cum pignora, vel fideiuſſores dantur.p.303.col.1.n.6.*
Cautio à Principe remitti poteſt ex cauſa.p.313.col.1.§ 5.
Cedens *pro ceſſionario teſtis eſſe non poteſt p.378 col.2.n.17.*
Cenſus *ſolutionis probatio non requirit ſcripturam.p.404.col.2.§.14.n.1.*

Cenſus conſignatiui ſuper rebus conſtitutio, vel venditio debet gabellam. pag. 83. col. 1 n. 10.
Chartæ tuitiua quæ? p. 10. §. 6. n. 1.
Chartas tuitiuas concedit ſolus Rex, vel officiales ab ipſo ad id deputati, qui ſunt Palatini Senatores. p. 10. §. 6. n. 2.
Chartæ quas vocant de finta per Regem ſolùm conceduntur. p. 9 §. 5.
Charta inimicitiæ per Regem tantùm conceduntur. p. 9. § 5.
Cicatrix ſiſit notoria ex inſpectione oculorum iudex poterit facere condemnationem de ipſa cicatrice ſine medico. p. 56. n. 7.
Cicatrix in facie graue reputatur delictum ibidem.
Citatio eſt omnium actionum principium p. 205. col. 1. n. 2.
Citatio non poteſt tolli. ibid. col. 2. n. 3.
Citationis legitimæ propter defectum totus corruit proceſſus, niſi citatus compareat, quia tunc validatur citatio. pag. 206. col 1. n. 4.
Citatio non præſumitur. ibid. n. 5.
Citatio ſine iudicis mandato nulla eſt. pag. 207. col. 2 n. 6.
Citatio in dubio non præſumitur facta mandato iudicis ibid. col 2. n. 2.
Citationis neceſſarium eſt requiſitum relatio nuntij. p. 208. col. 2. n. 8.
Citari nemo poteſt extra ſuum territorium. p. 209. col. 2. n. 3.
Citatio ad partis inſtantiam committenda eſt. p. 211. col. 1. n 17.
Citatio eſt nulla deficiente aliquo ex requiſitis neceſſarijs. ibid col. 2. n. 2.
Citatus ad vnam cauſam non cenſetur citatus pro alia. p. 212 col 1.
Citatio per edictum quæ ſit. ibid. n. 1.
Citatio per edictum eſt exorbitans á iure communi, & ideo eſt reſtringenda. ibid. col. 2. n 2.
Citantur per editum incerti. ibid. n. 5.
Citatur per editum vniuerſitas. pag. 213. col. 2. n. 12.
Citatur per editum vagabundus. p. 214 col. 1. n. 13.
Citatur per editum terribilis. ibid n. 14.
Citatur per edictum latitans. ibid. n. 15.
Citatio eſt neceſſaria vt litis pendentia inducatur. p. 455. col. 2.
Citatio non ſeruata forma Ordin. eſt nulla. p. 214. col. 2. n. 22.
Citatio dicitur nulliter exequuta quando non eſt ſeruata forma data in executione. ibid n. 23.
Citatio ad domum qua ſit? pag. 215. col. 1. num. 1.
Citatio debet perſonaliter fieri ſi citandus reperiri poſſit, ſi tamen non poſſit haberi illius copia, ſufficit citatio ad domum. ibid n. 2.
Citatio illegitima ſuſtinetur ex comparatione partis. p. 216. col. 2. n. 12.
Citatio ſine die intelligitur ad primum. p. 217. col. 1.
Citatio vna generalis vſquè ad ſententiã incluſiuè valet. ibid. col. 2. n. 1.
Citatio partis requiritur in receptione teſtium. ibid. n. 4.
Citatio in die in honorem Dei feriato exequi non poteſt. p. 219 col. 1. n. 1.
Citatio clariſsima perſonæ requirit ſcripturam. p 220 col. 1. n. 1.
Citatio prima nunquam fit procuratori, niſi in ſubſidium. ibid col. 2. n. 1.
Citatio concilij quomodo fieri debeat. pag. 233. col. 1. n. 6.
Citatio facta in Eccleſia clerico celebranti, vel laico audienti Diuina non valet. p. 238. col. 1.
Citatio requiritur in ſententia lata ſuper deſertione appellationis. pag. 440. col 1. num. 17.
Citatione nulla non manet præuenta iuriſdictio. p. 39. §. 4. n. 2.
Citatio ad executionem teſtamentorum debet fieri per nuntium laicum. ibid. §. 5.
Citatio ſola facit perpetuare iuriſdictionẽ iudicis. p. 122. col. 1. n. 2.

Citatus *á iudice non ſuo comparere debet allegaturus incompetentiam, niſi ſit notoria. p. 214. col. 2. n. 18.*

Citatus ſemel per edictum licet poſt citationem conſtet eum eſſe in loco certo, non debet amplius citari, ſi á principio non conſtabat. ibid. col. 2. n. 20.

Citatus non dicitur in mora non comparendo quando non comparuit is, qui eum fecit citari, & citatio manet circunducta. p. 220. col. 1. n. 2.

Citatus ad vnam cauſam an ſuper aliam eodem termino reſpondere ſit obnoxius. p. 239. col. 2. n. 1.

Citandus habetur pro citato ſi facit vt ad eum citatio non perueniat. p. 215. col. 2. num. 4.

Citatorium edictum regulariter ſufficit affigi in vno loco. p. 214. col. 1. n. 17.

Ciuis *per priuilegium quando efficiatur. p. 200. col. 1. n. 1.*

Ciuis ex priuilegio creatus niſi habitet in ciuitate, oneraqué ciuitatis ſuſtineat, commodis, & priuilegijs ciuitatis non gaudet. ibid. col. 2. n. 2.

Ciuitati *factam iniuriam non poſſunt Rectores remittere p. 52. n. 9.*

Clauſula *ſi preces veritate nitantur. p 192. col. 1. n. 2.*

Clericatus *teſtis tenetur reddere rationem dicti ſui. p. 373. col. 1. n. 26.*

Clericatus non præſumitur, & incumbit onus probandi ei, qui dicit eſſe clericum. p. 130. col. 1. n. 2. & 3.

Clericatus probatur, vel per litteras Epiſcopi atteſtantis ſe contuliſſe Ordines, vel per teſtes, qui interfuerunt actui. ibid. n. 4.

Clericatus poteſt probari per vnum teſtem quando non agitur de alicuius præiudicio. p. 364. col. 2. n. 7.

Clericatus oppoſitio etiam habet locum poſt ſententiam, & omittens huiuſmodi exceptionem opponere condemnatur in expenſis, quam condemnationem poteſt facere iudex ſecularis. pag. 135. col. 1. num. 12.

Clericus *prouocans ad Ordines ſoluit expenſas. p. 429. col. 1. §. 5. n. 1.*

Clerici breuiarium, vel hora dominica capi non debent pro executione. p. 465. col. 2. n. 3.

Clericus quando dicatur potentior ratione fori. p. 316. col 1. n. 2.

Clericus, qui priuilegio fori gaudere poteſt ſi patiatur ſe condemnari per iudicem ſecularem poteſt obijcere exceptionem incompetentiæ. p. 338. col. 2. n. 22.

Clerici, qui á Rege habent officia illis priuantur, ſi prouocent ad Ordines. p. 138. col. 2. n. 1.

Clerici in officio ſeculari delinquentes á iudice ſeculari puniri poſſunt. pag. 139. col. 1. n. 5.

Clerici delinquentes an gaudeant Eccleſiaſtica immunitate? p. 141. col. 1. n. 2.

Clericus poteſt laicos, qui ſibi iniuriam fecerunt accuſare, vel coram Eccleſiaſtico, vel ſeculari iudice. p. 157. col. 2. n. 1.

Clerici non tenentur ſoluere gabellam de fructibus, & redditibus ſuorum beneficiorum. p. 160. col. 1. n. 8.

Clerici quando dicantur per viam negotiationis fieri mercatores. p. 161. col. 1. num. 2.

Clericorum in bonis poteſt fieri executio per exactores gabellarum. ibid. col. 2. num. 3.

Clerici in ſacris, vel beneficiati habent immunitatem á tributis, vel gabellis. pag. 159. col 1. n. 1.

Clerici in minoribus non ſunt exēpti á gabellis, exactionibus, & tributis. ibid. col. 2. n. 6.

Clericus perturbans Rempubl. & eius pacem poteſt ejci é Regno. pag. 164. col. 1. num. 4.

Clerici, & Eccleſiaſtica perſonæ non poſſunt ſuccedere in bonis regalengis. pag. 165. col. 1.

Clerici licité poſſunt teſtari attentata conſuetudine de bonis intuitu Eccleſiæ quæſitis

Digitized by Google

quæſitis.pag.167.col.2.n.3.

Clericus non ſuccedit in bonis Regiæ Coronæ.p.186.col.2.n.1.

Clericus non poteſt ſuccedere in feudo. ibid.n.2.

Clericus in minoribus ſuccedit in feudo. p.187.col.1 n.4.

Clericus habet domicilium, & eſt ciuis illius diœceſis, in qua ſitum eſt eius beneficium.p.201.col.1.n.4.

Clerici ratione originis, & domicilij vaſſalli ſunt illius Regis, in cuius territorio degunt, & ciues illius ciuitatis, ſeu oppidi, in quo nati ſunt pag.17.§.12.in fine.

Clerici non poſſunt eſſe tabelliones. p.89. col.1.n.2.

Clericus citari poteſt ad cauſam diuiſionis faciendæ coram ſeculari. pag 98.col.1. num.6.

Clericus conueniens laicum coram iudice ſeculari, coram eodem reconueniri poteſt á laico.p.118.col.1 n.1.

Clericorum poſſeſſorij cognitio etiam cauſæ ſpiritualis, vel Eccleſiaſtica pertinet ad iudicem ſecularem.p.119.col.2. n.1.

Clericus citatus coram iudice ſeculari dùm laicus eſſet non mutat forum per clericatum, ſed in ciuilibus tantúm tenetur reſpondere coram illo iudice laico, qui ante clericatum de cauſa cognoſcebat.p.122 col.1.n.1.

Clerici in minoribus, ſiue ſoluti, ſiue coniugati ſint, non gaudent fori priuilegio in cauſis merè ciuilibus. ibid col.2. n.1.

Clericus habens feudum á Principe ſeculari conuenitur, & reconuenitur coram temporali iudice.p 124 col.1. n.2.

Clericus hæres laici defuncti capta iam lite cum eo inſtantia ligatur, tenetur què coram iudice ſeculari eam proſequi. ibid. num.1.

Clericus hæres laici defuncti ſi conueniendus ſit in caſu, quo ſucceſſor conuentus fuerat, tunc coràm iudice Eccleſiaſtico conueniendus eſt.p 125.col.1.

Clericus, cui lis eſt denuntiata vt emptorem laicum defendat tenetur id facere coram iudice ſeculari p.125.col 2.

Clerici in minoribus poſſunt cogi per iudicem ſecularem occurrere ad incendij extinctionem, & ad cuſtodiam ciuitatis pro faciendis vigilijs, alij autem clerici in maioribus per Epiſcopos compelli debent.p.126.col.1.n.1.

Clericus patrimonialia bona á Rege habens pro cenſibus, & tributis ipſorum poteſt coram iudice ſeculari conueniri. p.128.col.2.

Clerici coram iudice ſeculari conueniri poteſt ſuper calumnijs, vulgò, coimas pag. 129. col.1.

Clericus factus, vel beneficium obtinens poſt delictum commiſſum, & poſt infamiam ab eo ortam, & à iudice ſeculari perquiſitus, tenetur coram eo de titulo docere vt ad iudicem Eccleſiaſticum remittatur.p.126 col.1.

Clerici in ſacris conſtituti, vel beneficiati notoriè pro talibus cogniti vbiprimùm capti fuerint, ad ſuos Prælatos remitti debent, ſi tamen de clericatu, aut beneficio notoriè non conſtet poſtquàm coram iudice ſeculari de illo per tituli oſtenſionem, vel neceſſariam probationem certum fecerint, remittendi ſunt remoto grauamine, vel appellatione. pa. 129. col 2 n.1.

Clerici remiſſio quando fit ad iudicem Eccleſiaſticum cum eo remittenda ſunt acta de crimine, de quo inculpatur ibid. col. 2.n.1.

Clericus, & laicus ſi ſimul delinquant, laicus ad ſuum iudicem ſecularem, Eccleſiaſticus verò ad Eccleſiaſticum eſt remittendus p.131.col.1.n.4.

Clerici in ſacris, vel beneficiati poſſunt ſpoliari armis per iudicem ſecularem ſi ea deferant prohibita, vel tempore non permiſſo p.132.col 1.n.1.

Clerici in minoribus gaudent priuilegio fori in cauſis criminalibus, ſiue criminaliter

naliter, ſiue ciuiliter intentatis. p.132. col.2.n.1.

Clerici in minoribus coniugati, vt gaudeant fori priuilegio requiritur quod duobus temporibus habitum gerãt, & tonſuram clericalem, tempore ſcilicet delicti patrati, & tempore capturæ. ibid. col.2.n 6.

Clericus in minoribus vt gaudeat fori priuilegio debet probare ſe eſſe addictũ per Epiſcopum ſeruitio alicuius Eccleſiæ. p.134.col 2.n.11.

Clericus in ſacris, vel beneficiarius repertus in flagranti delicto poteſt capi, & incarcerari á iudice ſeculari, vt ad ſuũ iudicem ducatur. p.135.col.2.n.1.

Clericus non poteſt eſſe procurator. p.299. col.1.n.1.

Clericus in minoribus poteſt eſſe aduocatus, dũmmodo non ſit beneficiatus. ibid. col.2.n.2.

Clericus poteſt eſſe aduocatus in Curia Romana in quibuſcunque cauſis, & pro quibuſcunque perſonis. ibid n.3.

Clericus pauper non habens patrimonium, aut beneficium poteſt eſſe aduocatus. ibid.n 4.

Clericus poteſt in camera conſulere, ibiqué conficere iuris allegationes. pag. 300. n.7.col.1.

Clericus poteſt eſſe aduocatus in vna cauſa. ibid n.8.

Clientulus *non poteſt eſſe teſtis pro ſuo aduocato. p.378.n.19.*

Collecta *non imponitur, niſi de licentia Principis. p.62. §.40. & p.101. col.2. num 3.*

Collectas imponendi poteſtas eſt reſeruata Principi. p.166.col.2.n.1.

Collecta non poteſt imponi à ciuitatibus ac communitatibus pro ſalario medici, ſeu aduocati abſqué Regia licentia. pag. 64 n.3.

Colonus *non admittitur in teſtem pro domino ſuo. p.378.n 20.*

Compromiſsum *nõ poteſt fieri in cauſis pertinentibus ad Regiam Coronam. p.26.tit.40.in Principio.*

Compromiſſum non debet gabellam. pag. 83. col.2.n.11.

Compromittere poſſunt partes valide in ſuum iudicem ordinarium, vel delegatum. p 247.col.1.n.1.

Compromiſſum morte vnius ex arbitris ſoluitur p.247.col.2.n.1.

Compromiſſum nullum non eſt compromiſſum. p.249.col.1.n.2.

Concluſio *in cauſa quando ſit de proceſſus ſubſtantia p.415.col.1 n.8.*

Comes *quis dicatur? p.8.n.8.*

Commendatarij *poſſunt ſuper iuribus ipſius Commendæ lites mouere abſqué vxoris conſenſu. p.332.col.2.n.18.*

Compater *pro compatre an poſsit eſſe teſtis? p.379.n.24.*

Concubinarij *laici, vel ſolati poſſunt per Prælatos, ſuosqué officiales tribus concurrentibus admonitionibus diſtinctis temporibus excommunicari, incarcerari, vel ablatis pignoribus mulctari. p.126.col.2.n.1.*

Concubinatus *eſt mixti fori. pag.155. col.1.n.2.*

Coneſtabilis *quis dicatur? pag.7.§.12. num.1.*

Conditionalis *contractus pendente conditione non debet gabellam, qua conditione impleta ſoluetur primo gabellario. p.83.n.12.*

Confeſsio *ſi fiat præcedente libello, & litis conteſtatione requirit ſententiam condemnatoriam. p.426.col.2.n.2.*

Confeſsio ſupplet defectum ſcripturæ. pag. 401.col.1.n.4.

Confeſsio pœnitentialis poteſt probari per vnum teſtem p.365.col.1.n.13.

Confeſſus qui non eſt peccata ſua, nec recipit Corpus Domini in quadrageſima non eſt idoneus teſtis. p 379.n.21.

Confeſsio facta coram tabellione ſine iudicis mandato non nocet confitenti. p.21.col.2.n.2.

Confeſsio

Digitized by Google

Confeſſio criminis per viam exceptionis oppoſiti, vel aliás incidenter emanata an ad condemnandum ſufficiat. p.22. §.20.
Conſeſſio *vt valeat debet redigi in ſcriptis, & ſignari per partem confitentem* p 22.§. 20.n.2.
*Confeſſus debitum ante datum libellum non ſoluit Regi decimam condemnationis.*p.426.col.2.n.2.
Confeſſio poſt terminum, & concluſionem in cauſa, ac contra præſumptionem iuris, & de iure admittitur. p.410. col.2. num.3.
Confiteri *non videtur aduerſarij agentis intentionem, qui ad excludendum ius actoris exceptionem opponit.* pag.334. col.2.n.2.
Confinia *in antiquis probantur per teſtes de auditu.*p.366.col.2.n.6.
Confinia probantur per teſtes ſingulares. p 370.col.1.n.30.
*Confinium teſtis tenetur reddere rationem dicti ſui.*p.372.col.2.n.18.
Confratriæ *quando dicantur Eccleſiaſticæ?* p.44.§.42.
Coniugati *præferuntur non coniugatis.* p.67.n.7.
Conſanguinitas *probatur per teſtes de auditu.*p.366.col.2.n.9.
*Conſanguinitas probatur per teſtes ſingulares.*p.369 col.2.n.23.
*Conſanguinitatis teſtis tenetur reddere rationem dicti ſui.*p.371.col.2.n.4.
Conſecratio *Eccleſiæ poteſt probari per vnum teſtem.*p.365.col.2.n.25.
Conſilia *ſunt lecturis anteferenda.* pag. 422. col.2.n.6.
Conſiliarius *Regis non poteſt recuſari.* p 269.col.1.n.7.
Conſilium *præbere diebus feſtiuis licitum eſt.*p.253.col.2.n.13.
*Conſilium præbere non tenetur gratis aduocatus quando id facit ſine labore, & librorum reuolutione.*p.31.§.27.n.6.
Conſortes *in eádem cauſa teſtes eſſe non poſſunt.*pag.379.col.1.num.25.
Conſuetudo *eſt ſeruanda.*pag.419. col. 1.n.11.
Conſuetudo concernens ordinatoria iudicij ſeruanda eſt.ibid.col.2.
Conſuetudo in quo differat ab ſtylo. ibid.
Conſuetudo non inducitur ex ſententijs difformibus.ibid.
Conſuetudo eſt optima legum interpres. ibidem.
Conſuetudo eſt interpretatiua contractuũ. ibidem.
Conſuetudo facere poteſt quod facere poteſt pactum.ibid.
Conſuetudo actuum frequentiam exigit. ibidem.
Conſuetudo debet eſſe vniformis, non autem diuerſimodè obſeruata, vel diuerſis actibus facta.ibid.
*Conſuetudine probanda non defertur iuramentum in ſupplementum probationis.*p.347.col.1 n.15.
Conſuetudinis teſtis tenetur reddere rationem dicti ſui p.373 col.2.n.29.
Contractus *appellatione non comprehenditur quaſi contractus.* pag 401.col.2. num.8.
Contractibus conficiendis inſpiciuntur leges, & conſuetudines locorum, in quibus fiunt. p 402.col.1.§.1.
*Contractus ab vxore celebratus ſine conſenſu mariti nullus eſt.*p.331.col.6.
*Contractus valere non debet, niſi quandiù ius cõcedentis durat.*p.189.c.2.n.2.
*Contractus non aſſumit robur á nominatione partium.*p 46.§.53.n.3.
Contractus conditionalis pendente conditione non debet gabellam, quæ conditione impleta ſoluetur primo gabellario p 83 col.2.n.12.
Contractus factus inter cuſtodem carceris, & carceratum non valet. p.77. col.1. num.4.
Contumacia *eſt delictum.*p.244.col.2. num.1.
Contumacia non cauſatur ex citatione nulla.

Digitized by Google

nulla.pag.245.col.1.num.1.

Contumacia pœna quæ ſint?p.244.col.2: n.2.

Contumax *non videtur in iudicem conſentire, nec iuriſdictionem prorogare. p. 245.col.1.n.3.*

Contumax verus quis dicatur? pag.452. eo. 2.n.2.

Contumax verus non auditur appellans. ibid.§.3.n.1.

Conuentiones *partium per ſententiam confirmantur.p.81.§ 12 n.2.*

Conuerſi *verè religioſi ſunt.p.137.col.2. n.6.*

Conuerſi gaudent priuilegio fori, & exemptionis á poteſtate ſeculari, & á tributis, & priuilegio Canonis p.137. col.2.n.7.& 8.

Creditor *tempore prior an á poſteriori rẽ condictione repetere poſſit? p.472.col. 2. tit.91.n.1.*

Criminalibus *in cauſis ſemper eſt ponenda clauſula quòd fiat ſolutio in carceribus.p.429.*

Criminalibus in cauſis poſſunt teſtes poſt publicationẽ examinari p.411.col.1.n.8.

Criminalibus in cauſis teſtis debet reddere rationem dicti ſui p.373.col.2 n.32.

Criminalibus in cauſis criminaliter intentatis locum non habet iuramentum in ſupplementum probationis.pag. 347. col.2 n.32.

Culpa *in omittendo leuior eſt quàm in committendo.p.55.n.22.*

Curia *quæ dicatur?p.14.tit.7.*

Curia ſemper intelligitur cum quinque leucis in circuitu.ibid in Princ.& pag. 217.col.1.

Curiæ Supplicationis aduocati potiuntur priuilegijs Doctorum, & illis conceditur homagium etiam in cauſis criminalibus p.28. §.1. quod etiam obtinet in aduocatis Curiæ Portucal.ibid.§.2.

Curialis practica ſeruanda eſt. pag. 5. in princ.§.37.

Curiæ ſtylus: vide Stylus Curiæ.

Curator *datus bonis non poteſt mouere actiones non tempore perituras p.108. col.1.n.7.*

Curator datur illi, cui pater eſt apud hoſtes.ibid.n.8.

Cuſtos *carceris curialis quis ſit? pag.23. tit.33.*

Cuſtos carceris æquiparatur depoſitario. ibid.n.2.

Cuſtos carceris punitur ex omni eo quod imittitur in carcerem.p.24.§.2.

Cuſtodis culpa præſumitur ſi mulier pragnans repertatur in carcere. ibidem, n.3.

Cuſtodis culpa præſumũtur inuecta in carcerem p.24.§.5.

Cuſtos dicitur negligens, & in culpa quando poſuit carceratum contra mandatũ iudicis in aliquo loco non tuto, & ex eo poſtea aufugit, quia ſemper præſumitur ſua culpa.ibid.§.3.n.1.

Cuſtos non eſt in aliqua culpa, vel negligẽtia ſi carcerati aufugerint ex carcere aliquo fortuito caſu ibid.n.2.

Cuſtos excuſatur ex fuga carcerati, ſi nobilis, & bonæ opinionis carceratus pro paruo debito, & leui cauſa criminali detentus ab illo ſit in latioribus ſtantijs, & carceribus, á quibus aufugit. ibid.n.3.

Cuſtos non tenetur ex fuga præparata á carcerato aliquo proditorio modo, qui non poterat á cuſtode præuideri. p.78. col.1.n.5.

Cuſtos carceris non poteſt relaxare captum ſine bulletino relaxationis.ibid.§ 8.

D.

DAmnum *irreparabile affert tormentis aliquem ſubiacere. p 432. col 2.n.4.*

Damni irreparabilis plures caſus. p. 433. col.1.n.8.

Dardanarius *non dicitur vẽdens propria frumenta, vel vina.p.20.tit.18 §.1.*

Datio *in ſolutum voluntaria ſoluit gabellam.p.*84.*col.*1.*n.*13.

Debitor *ex cauſa ciuili Eccleſiaſtica immunitate non gaudet.p.*146.*col.*1.*n.*1.

*Debitor condemnatus per ſententiam, ſi in executione non reperiantur bona, quibus ſoluat poteſt in carcerem conijci, & interim dum reperiuntur bona non eſt deueniendum ad capturam. p.*464.*col.*2.*n.*1.

*Debitor pro ſuo creditore idoneus teſtis nõ eſt.p.*380.*col.*1.*n.*31.

*Debitores falliti immunitate non gaudent.p.*147.*n.*4.

Decimarum *in ſolutione vterque iudex tám ſecularis, quám Eccleſiaſticus competens eſt, & datur locus præuentioni. p.*125.*col.*1.*n.*2.

*Decimales fructus conducti á clericis debent gabellam.p.*84.*col.*1.*n.*14.

*Decima condemnationis non ſoluitur ab eo, qui confeſſus eſt debitum ante ſententiam.p.*416.*col.*2 *n.* 2.

Deciſiones *Doctorum lege deficiente plurimum valent.p.* 419.*col.*1.*n.*8.

Deciſiones Rotæ Romanæ magiſtrales ſunt adinſtar particularium deciſionum.pag. 418. *col.* 2. *n.*7.

Decretum *iudicis præcipit anter emiſſum non præſumitur rité factum.pag.* 104. *col.*1.*n.*4.

Decocti *á teſtimonio repelluntur. pag.* 380. *col.*1.*n.*30.

Decuriones *repræſentant totam ciuitatem.p.*58 *in Princ.n.*1.

Decuriones habent poteſtatem ſtatuendi, ſed non exequendi.ibid.

Decurio electus maior in ætate eſt præferendus in prærogatiua ſedendi alij, qui priùs fuit adeptus poſſeſſionem. ibid.

*Decurionibus tradi debent claues ciuitatis.p.*59 *n.* 2.

*Decurionibus imputatur negligentia in officio.ibid.n.*3.

*Decurio poteſt eſſe aduocatus.ibid.n.*4.

*Decurio non poteſt eſſe mechanicus. ibid. n.*5.

*Decurio habitans ruri poteſt cogi redire ad ciuitatem.p.*59.§.1.

*Decuriones non poſſunt pœnam minuere, niſi data cauſa.p.*60.§.19.

Decuriones de iure communi poterant taxare ſalaria ſuis legatis.ibid.§.21.

*Decurionum intereſt in ciuitate ſtatuere in his omnibus, quæ ciues, & incolas dirigant ad benè, beatequé viuendum, præſertim circa victualia, & opera mechanica.p.*61.§.28.*n.*2.

*Decurio antiquior tenetur congregare ſenatum.ibid.n.*3.*in fine.*

*Decuriones iniuſtam litem proſequentes tenentur iudicati.ibid.n.*5.

*Decuriones ſtatuto poſſunt augere pœnam. p.*69.*in princ.n.*4.

*Decuriones poſſunt taxare numerum cauponarum.p.*69.§.12.*n.*3.

Defunctorum *voluntates inuiolabiliter exequi publicé intereſt.p.*40.§.8.

*Defunctorum voluntatum exequutio quando ſit mixti fori.p.*39.§.4.*n.*11.

Degradatus *á teſtimonio repellitur.pag.* 380. *col.*1.*n.*32.

Delictum *non confitetur, qui illius veniam petit.p.*11.§.10.*n.*1.

Delictum graue reputatur vulnus in facie, ſi ex eo remanſura ſit cicatrix.pag. 56. *n.*7.

Delictis eſt ſequenda mitior opinio. pag. 422. *col.*2.*n.*7.

*Delicti forus tanquam principalis debet attendi.p.*230.*col.*2.*n.*3.

*Delicti loco poteſt quis accuſari, etſi in eo non inueniatur.p.*231.*col.*2.*n.*1.

Delinquens *in Eccleſia immunitate Eccleſiaſtica non gaudet. pag.*145. *col.* 1. *n.*1.

Dementia *probatur per teſtes ſingulares. p.*369.*col.*1.*n.*17.

Denuntiatio *non requiritur ſi offenſus præueniat in accuſando maleficium. p.*75.*col.*1.*n.*2.

Denun-

Denuntiare omittens quando tenetur ex officio peccat.p.75.col.1.n.3.

Denuntiationis cauſa probatur per teſtes de auditu.p 368.col.2.n.10.

Depoſitarius *non poteſt ſe nominari iudex.p.105.col.2.*

Deputatus *ad certa bona diſtribuenda inter pauperes, poteſt in ſe ipſum vti pauperem diſtribuere p.41.n.4.*

Dies *in inſtrimentis apponendus. p. 93. col.1.§.7.*

Dies termini non computatur in termino. p.243.col.2.n.1.

Diffamatus *pro Reo habetur.p.241.col. col.2.n.1.*

Digitus *non eſt membrum.p.55.n.16.*

Dignitatis teſtis tenetur reddere rationem dicti ſui.p.371.col.2.n.8.

Dignioribus *magis creditur, quám minus dignis.p.363.col.2.n.7.*

Dilatio *moratoria non conceditur in cauſis Regijs.p.313.col.1.n.1.*

Dilatio moratoria non conceditur in depoſito.ibid.n.3.

Dilatio moratoria non conceditur in ſalarijs.ibid col.2.n.4.

Dilatio moratoria non conceditur in cauſa alimentorum.p.313.col.2.n.6.

Dilatio moratoria non conceditur in cauſa dotis.ibid.n.7.

Dilatio moratoria conceſſa debitori non prodeſt fideiuſſori.p.314.col.2.n 5.

Dilatio probatoria in cauſa Ciuili eſt peremptoria.p.359.col.1.§.1.

Dilatio omnis probatoria de iure communi eſt peremptoria.p.360.col.1 §.1.

Dilationum materia iudici arbitraria eſt. ibid.col.2.§.3.

Dilatione pendente nihil innouandum. p.361.col.2.§.15 n.1.

Dilatione finita probatio facta eſt nulla. p 362.col.1.n.3.

Dimiſsio *ſimplex, vel refutatio non ſoluit gabellam.p.84 col.1.n.16.*

Diſtributio *facienda ab executore in virgines maritandas non poteſt erogari in ingredientes monaſterium.p.40.§.16.*

Diſtributor *deputatus ad certa bona diſtribuenda inter pauperes poteſt in filios ſuos pauperes fraude ceſſante diſtribuere.p.41.n.4.*

Diuiſiones *ſi fiant per viam refutationis de illis non debetur gabella.pag.84. col.1 n 15.*

Diuitiæ *reddunt quem potentiorem pag. 316. col.1.n.3.*

Diſcipulus *in cauſa magiſtri teſtis eſſe non poteſt.p 380.col.1.n.33.*

Doctoris *inſignis pragmatici ſcripto prolata atteſtatio ſuper ſtylo, & vſu ordinario ſibi cognito fidem facit.p.418. col.1.n.5.*

Doctorum reſolutiones lege deficiente plurimum valent.p.419 col 1.n.8

Doctori aſſerenti conſuetudinem vigere in loco,in quo verſatur credendum eſt. p.420.col.1.n.12.

Doctor non poteſt atteſtari de conſuetudine totius orbis.ibid.

Doctor non poteſt fundare opinionem cōtra Eccleſiam.p.422.col.1 n.5.

Doctor debitor ob æs alienum non carceratur.p.465.col 1.n.2.

Dolus *præſumi non debet niſi clare probetur.p 428.col.2.n.1.§.1.*

Dolus probatur per teſtes ſingulares. pag. 369. col.2.n.19.

Doli teſtis tenetur reddere rationem dicti ſui.p.372.col.1.n.13.

Domeſtici *á teſtimonio repelluntur. p. 375.col.1.n.1.& p.380.col.1 34.*

Domeſtici in quibus caſibus non repellantur á teſtimonio.p.375. col 2.n.2. cum ſeqq.

Domicilium *quotuplex ſit. p.200. col. 1. n.1.*

Domicilium originis eſt immutabile.ibid. num.2.

Domicilium eſt habitatio animi deſtinatione perpetua, in qua quis rerum ſuarum magnam ſummam conſtituit. ibid col.2.n 2.

*Domicilium principalitus inſpiciendum eſt vbi quis diuerſis locis habet domicilium.p.*201*.col.*1*.n.*3.

*Domicilij, vel originis iudex poteſt ad requiſitionem partis inquirere de delicto alibi commiſſo.p.*55*.n.*20.

*Domicilium non contrahit Caſtellanus, ſcholaris.ibid.p.*201*.col.*2*.n.*2.

*Domicilium habet clericus, & eſt ciuis illius diœceſis, in qua ſitum eſt eius beneficium ibid.col.*1*.n.*4.

Dominium *probatur per teſtes ſingulares.p.*368*.col.*2*.n.*10.

*Dominium in antiquis probatur per teſtes de auditu.p.*366*.col.*2*.n.*8.

*Dominio in probando non defertur iuramentum ad ſupplendam probationem. p.*347*.col.*1*.n.*22.

Dominus *iniuriarum actione agere poteſt ſi iniuria fiat ſeruo, vel famulo eius contemplatione.p.*51*.n.*5.

Donati *Sancti Ioannis non potiuntur fori priuilegio.p.*153*.col.*2 *n.*1.

Donatio *bonorum Regia Corona non cenſetur feudum.p.*185*.col.n.*1.

Donatio gratuita, niſi in fraudem gabellæ fiat, non ſoluit gabellam. pag. 84. *col* 1*.n.*17.

*Donationum confirmationes, quæ requirunt inſinuationem per Regem ſolùm conceduntur in Senatu Palatij p.*9*.§.*5.

Donans *pro donatario teſtis eſſe non poteſt.p.*380*.col.*1 *n.*35.

Dos *etiam æſtimata non ſoluit gabellam p.*84*.col* 1*.n.*18.

*Dotis cauſa probatur per teſtes ſingulares. p.*370*.col.*1*.n.*37.

*Dos promiſſa filio ante matrimonium probari poteſt per teſtes.pag.*404*.col.*1*. num.*4.

Dux *quis dicatur? p.*7*.§* 12*.n.*7.

E.

EBrietatis *teſtis tenetur reddere rationem dicti ſui.p.*372*.col* 2*.n.*17.

Ebrius *non poteſt eſſe teſtis.p.*380*.col.*2*. n.*36.

Eccleſia *non poteſt emere bona immobilia ſine licentia Regis.p.*165 *col.*2*.n.*1.

*Eccleſia ex diuturnitate temporis præſumitur ædificata auctoritate Ordinarij. p.*43*.§* 39 *n* 3.

*Eccleſiæ factam iniuriam non poteſt Epiſcopus, vel Prælatus remittere.p.*52*.n.*10.

*Eccleſia non conſecrata, interdicta, vel polluta gaudet Eccleſiaſtica immunitate. p.*141 *á n.*1.

Eccleſia petens per reſtitutionem in integrum reſciſionem contractus debet illam petere in foro Rei conuenti. pag. 123*. col.* 1 *n.*3.

*Eccleſia, Eccleſiaſtica perſona, ac monaſteria patrimonialia bona, vel quidquid aliud á Rege habentes, ſuper eiſdem bonis coram iudice ſeculari Regis ſunt conueniendi.p.*128*.col.*1*.n.*1.

*Eccleſia reſtituitur ad probationem omiſſam.p.*318*.col.*2*.n.*2.

Eccleſia ad teſtes poſt publicationem examinandos reſtituitur. pag. 411*. col.* 2*. n.*17.

Eleæmoſyna *debet dari priùs illis, qui ſunt de ſanguine.p.*42*.n.*7.

Electionem *non rite factam de aliquo officiali ad inſeruiendum Reip. poteſt quilibet de populo impugnare.p.*65 *n.*7

Electionibus quando dantur pares voces ſorte dirimenda eſt quæſtio. pag. 66*. n.*10.

Electi á Rege non poſſunt ſe excuſare niſi coram Senatoribus Sacri Palatij. pag. 65*. n.*6.

*Eligere nemo poteſt ſeipſum. ibidem num.*5.

*Eligendi non ſunt ad officia publica, & honores deſcendentes ex conuerſis iudæis p.*65*.n.*3.

Eligibilis de iure communi fit ineligibilis de conſuetudine.p 65*.n.*2.

Eligi ad officium procuratoris concilij poteſt nobilis, quando conſuetudine introductum

ductum fuit vt huiuſmodi perſonæ ad hæc minus eligantur p.65 n.6.

Eligi poſſunt viles perſonæ quoties Reſpublica, vel Eccleſia idoneorum hominum penuria laborat.pag 66.in Princ. num 4.

Elogia *non probant ſine citatione partis. p.413 col.1.n.2.*

Emancipationes *filiorum expediuntur per eorum patres apud iudices. pag. 10. §.7.n.1.*

Emancipationis inſtrumentum probat patriã poteſtatẽ præceſsiſſe.p.10.§.7.n.2.

Emancipationis cauſa eſt inæſtimabilis. p 442.col.1.n.6.

Emphyteuſis *bonorum Regiæ Coronæ regulantur ſecundùm emphyteuſes priuatorum. p.186.col 2.*

Emphyteuticum ius venditum, ſiue proprietario ipſi, ſiue cuicunquè altero gabellam debet, ſecùs ſi detur pecunia tempore conceſsionis pro ingreſſu.pag.84. col.2.n 20.

Emphyteuta *pro domino ſuo teſtificare non poteſt quando agitur de re emphyteutica.p 380.col.2.n.37.*

Emphyteuſis nominationis ſi iuſſu iudicis capta ſit quando in ea poſsit fieri executio.p.476.§.3.

Emphyteuſis ſolutionis probatio non requirit ſcripturã p.404.col.2.n.1.§.14.

Emptor *debet litem motam venditori nuntiare, vt poſsit contra eum agere de euictione p.327.col.1.§.2.n.1.*

Epiſcopus, *vel prælatus remittere non poteſt iniuriam factam Eccleſiæ. p.52. n 10.*

Epiſcopus in cauſis ſuæ Eccleſiæ, vel Epiſcopatus poteſt ius dicere, ſecùs quando cauſa eſt perſonalis. pag. 281. col.2. num.5.

Eremitæ, *qui nullam profitentur religionem non ſunt exempti à poteſtate ſeculari.p.137.col.1.n 3.*

Eremitæ à collectis, & gabellis non ſunt immunes.ibid n.4.

Eremitæ profeſsionem emittentes à tributis eximuntur.p.159.col.2.n.3.

Euictione *dominus citari debet non procurator.p.327.col.2.n.8.*

Euictio habet locum in beneficialibus. p.328.col.1.n.3.

Euictio habet locum in emphyteuſi. ibid. num.4.

Euictio habet locum in feudo. ibid. col.2. num.5.

Euictio *ceſſat cum quis ſcienter rem emit alienam p.329.col.1.n.5.*

Excommunicatus *ad iudicia procurator eſſe non poteſt ſecùs ad negocia pag. 30. §.25 n.4.*

Ex*communicatus maiori excommunicatione agens non habet beneficium l. Diffamari p.241.col.1.n.2.*

Ex*communicatus maiori excõmunicatione in iudicio aſsiſtere nequit vt actor, nec vt iudex, & aduocatus notarius, aut teſtis. p.339.col.1.§.4.n.1.*

Ex*communicationis cauſa non defertur iuramentum ad ſupplementum probationis p.347.col.2.n.14.*

Ex*communicatus minori excommunicatione non repellitur à iudicio. ibid. col.2.n.3.*

Ex*communicatus non eſt hodie vitandus donec ſit publicatus, & denuntiatus à iudice.ibid.n.4.*

Ex*communicatus non poteſt eſſe arbiter, bene tamen arbitrator.p.340.col.1.§. 5. n.2.*

Ex*communicatus non poteſt eligi ad officia etiam ſecularia ibid.*

Executoris *officium voluntarium. pag. 38.tit.62.in Princ.n.1.*

Executor *teſtamenti etiam præſens, & tacens non videtur acceptare officium, dummodo non ſit coniunctus. ibid.n.2.*

Executor *quod ſalarium habere debeat. ibid.n.4.*

Executoribus *ignorantibus non currit annus.p.39.§.2.n.1.*

Executores teſtamentarij, etſi facultatem vendendi rem alij habeant, ipſi tamen emere ſibi directè, vel per interpoſitam perſonam non poſſunt ibid. §.7.

Executor eligere non poteſt filium ſpurium teſtatoris. p.42.n.5.

Executor poteſt eligere pauperes ſibi coniunctos. ibid. n 6.

Executio fieri non poteſt ex exemplo exempli producto etiam iudicis auctoritate. p.264.col.2.n.3.

Executor teſtamenti non poteſt eſſe teſtis in negotijs per ipſum exequendis. pag. 380. col.2.n.39.

Executio *debet fieri citata parte.* pag. 450.col.2.n.2.

Executio ſententiæ poteſt impediri à tertio. p.460.col 2.n.2.

Executio ſententiæ impeditur per exceptionem nullitatis. p.461.col.1.n.8.

Executio an ſit nulla ſi priùs fiat in rebus immobilibus, quàm in mobilibus. pag. 462. col.1.n.2.

Executio an poſſit fieri in actionibus? pag. 463. col.1.§.12.

Executione ſententiæ in immobilibus, an requiratur citatio vxoris? ibid. col.2. num 3.

Executio poteſt fieri contra tertium, qui acquiſiuit lite pendente. pag.464. col. 1. §.16.

Executio fieri non poteſt in diſtributionibus quotidianis clerici. pag.464. col.2. num. 3.

Executione an ſufficiat quòd mulier condemnati ſit præſens, vel habeat illius notitiam? p.468.col.1 nu.7. cum ſeqq.

Executionem volens retractare tenetur offerre debitum. p 462. col 2.n.3.

Exceptio *ſuſpicionis debet allegari ante litem conteſtatam.* p.335.col.1.§ 1.

Exceptio dilatoria opponenda eſt ante litis conteſtationem ibid col.2.§.2.nu.1.

Exceptio excuſſionis ante litem conteſtatam eſt opponenda. ibid n.2.

Execeptio ſpoliationis ante litem conteſtatam eſt opponenda. p 336.col.1.n.3.

Exceptio continentiæ cauſæ non diuidendæ ante litem conteſtatam eſt opponenda. p.336.col.1.n.4.

Exceptio litis pendentis debet opponi ante litem conteſtatam. ibid.n.5.

Exceptio ſubreptionis ante litem conteſtatam opponi debet. ibid.col.2.n.6.

Exceptio dilatoria in continenti poſt litem conteſtatam opponi debet. p.337. col.1.n.8.

Exceptio defectum perſonæ iudicis reſpiciens opponi poteſt poſt litem conteſtatam. p.377.col.1.n.9.

Exceptio falſi procuratoris in quacunque parte iudicij opponitur. ibid n.10.

Exceptio vt quis non conueniatur niſi in quantum facere poteſt poſt litem conteſtatam opponi poteſt. ibid.col 2.n.11.

Exceptio attentatorum opponi poteſt in quacunque parte iudicij. ibid n 12.

Exceptio non confecti inuentarij opponi poteſt poſt litem conteſtatam. ibid.n.13.

Exceptio ineptitudinis libelli opponi poteſt poſt litem conteſtatam. ibid n.14.

Exceptio quòd debent dari alimenta opponi poteſt poſt litem conteſtatam. ibid. n.15.

Fxceptio rei iudicatæ eſt peremptoria. pag. 340. col.2.n.1.

Exceptio per quam concluditur ius agendi non competere actori de ſui natura litis ingreſſum impedit. p.341.col.1.nu.5.

Exceptio ſolutionis in executionis actu opponi poteſt. ibid.col 2.n.6.

Exceptio pretij non ſoluti eſt peremptoria, & opponi poteſt etiam poſt ſententiam p.342 col 1 n.8.

Exceptio rei non dùm traditæ eſt peremptoria ibid.n.9.

Exceptio non numeratæ pecuniæ, in quacunque parte litis opponi poteſt, & litis conteſtationem impedit. ibid. col. 2. n.12.

Exceptio peremptoria non poteſt opponi ante litis conteſtationẽ. p.343.col 1.§. 2.

Exceptiones contra ſententiam debet condemnatus allegare intra ſex dies, à die, quo in eius bonis facta eſt captio pignorum.pag.469.col.2.titul.87. in Princ.n.1.

Exceptio falſitatis aduerſus teſtes obijci poteſt etiam poſt ſententiam.pag.470. col.1.§.1.n.2.

Exceptio nullitatis ratione incompetentia impedit executionem.p.470.col.1. num.3.

Exceptio retentionis melioramentorum poteſt opponi etiam poſt ſententiam,& illius impedit executionem. ibid.col.2. n.6.

Exceptiones impeditiuas poteſt executor remittere ad iudices, qui ſententiam tulerunt, vel de illis cognoſcere. p.471. col.2.§.14.

Excuſsionis *exceptio ante litem conteſtatam eſt opponenda.p.335.col.2. §.2. num.2.*

Exemplum *non amittit vires ſuas protocollo non apparente.p.79.§.2.n.3.*

Exemplis iudicandum eſt. pag.419.col.1. n.10,

Expenſæ *facta preſente corpore antequam ſepultura mandetur ex communi aceruo ſunt deducenda. p.40. §.13. num.1.*

Expenſis condemnandus eſt victus victori.p.427.col.1.n.1.

Expenſarum condemnatio non fit dum quis ex probatione ſemiplena, & ob delationem iuramenti obtinuerit.ibid.

Expenſis condemnare non poteſt iudex victum parte non petente. ibid. col. 2. num.2.

Expenſarum condemnationem omittens an videatur iudex ab illis abſoluere. ibid.n.3.

Expenſis condemnare poteſt iudex, à quo grauamen fuit interpoſitum, quando iudex, ad quem condemnationem omiſit ibid.n.4.

Expenſis quando quis condemnatur propter præſumptam calumniam, ſi non habet in bonis luat in corpore.pag.428. col.2.n.2 §.1.

Expenſis non condemnatur fiſcus. ibid. §.3.

Expenſas *ſoluit clericus prouocans ad Ordines.ibid n. 2.*

Expenſis eſt condemnandus appellans deſerta appellatione.p.430.col.1 §7.

Expenſis condemnando appellantem victum iudex appellationis præſumitur condemnaſſe etiam in expenſis prima inſtantia.ibid.n.2.

Expenſa iuxta qualitatem perſonæ miniſtrantur.p.111.col.1.

Expreſſum *dicitur quod ſub ratione legis comprehenditur.p.194. col. 2.*

Extraiudicialia *facta tranſeunt in rem iudicatam.p 451.col.1.n.1.*

Exulatus *ad locum incertum tranſacto tempore poteſt liber exire.p.11. §.12.*

F.

FAmam *reſtituere pertinet ad Regem.p.9 §.2.n.1.*

Fama probatur per teſtes ſingulares. p.369 col.1.n.4.

Fama in probatione non defertur iuramentum in ſupplementum probationis p.347.col.1 n.16.

Fama teſtis tenetur reddere rationem dicti ſui.p 372.col 1.n.9.

Famam reſtituere delinquenti,& iuris infamiam ex delicto incurſam tollere poteſt Rex,non tamen remouere infamiā facti p.9 §.2.n. 2.

Familiares *alicuius non admittuntur pro eo ad teſtificandum. pag.380.col.2. n.40.*

Famulus *pro domino non admittitur ad teſtificandum p 381 col.1.n.41.*

Fatuus *eſt iudex qui vltra petita iudicat p.424.col.2.§.1.n.1.*

Feriæ *ruſticales tacitè,& expreſsè renuntiari poſſunt p.254 col.1.n.1.*

Feriatis diebus tutor dari poteſt.ibid.

Feriatis diebus de alimentis poteſt contendi.ibid.col.2.n.1.

Feriatis diebus poteſt contendi de expulſione domorum ibid.n.2.

Fideicommiſſarius *vniuerſalis non poteſt eſſe teſtis in teſtamento.p.381.col.1.n.42.*

Fideiuſſor *idoneus dicitur qui habet immobilia pag.290.col.2.n.6. & p.303.col.2.n.8.*

Fideiuſſor in cauſa, in qua fideiuſſit teſtis eſſe non poteſt contra creditorem debitoris, pro quo fideiuſſit. pag.381.col.1.n.43.

Fideiuſſor ſoluens pro alio an poſſit in eodem iudicio illum conuenire. pag.475.col.1.tit.92 in Princ.n.2.

Filiatio *probatur per legitimationem petita á Principe.p.9.§.1.n.4.*

Filiatio probatur per teſtes de auditu.pag.367.col.1.n.13.

Filiationis quaſi poſſeſſio probatur per teſtes ſingulares.p.369.col.2.n.27.

Filiatio probatur per teſtes de credulitate.p 374.col.2.n.5.

Filius *poteſt accuſare patrem propter mortem matris, quam ipſe pater occiderat.p.51.n.7.*

Filius tenetur ſoluere pecuniam creditori, qui patri mutuauit ad alendos filios, & vxorem p.99 col.1.n.7.

Filius per matrimonium eximitur á patria poteſtate.p.99.col.2.n.9.

Filij patrem ſine venia in ius vocare non poſſunt.p.234.col.2.n.1.

Filius fam. *non poteſt ſine patris conſenſu eſſe in iudicio.p.236.col.2.n.1.*

Filiusfam. agit ſine patris conſenſu in caſtrenſibus p.235. col.1.n.3.

Filius quamuis ſexagenarius ſemper eſt in patria poteſtate.p.237.col.1.n.2.

Filius agens tutorio, vel procuratorio nomine poteſt vocare patrem in ius ſine venia.p.238.col.1.

Filij non ſunt citandi mortua matre pre re, in qua pater habet vſumfructum. p.298.col.1.n.13.

Filius emancipatus non poteſt eſſe teſtis in cauſis patris.p.392.col.1.n.5.

Filius adoptiuus an poſſit eſſe teſtis in cauſa patris.ibid.n.4.

Filius legitimus, naturalis, ſpurius, atque inceſtuoſus teſtis eſſe non poteſt in cauſis patris.ibid.col.2.n.6.

Filius ſpiritualis an poſſit eſſe teſtis in cauſa patris ſpiritualis.p.394.col.1.§.2.

Fiſcus *non condemnatur in expenſis. p.428.col.2.§.3.*

Fiſcali in cauſa non defertur iuramentum ad ſupplendam probationem. pag.346.col.2.n.13.

Fraus per hæredem in hæreditate commiſſa probatur per teſtes de auditu. p.367.col.1.n.16.

Flumina *nauigabilia ſunt de iuribus regalibus.p 175.col.1.*

Fœmina *curatrix bonorum abſentis an poſſit conſtitui.p.107.col.2.n.4.*

Fœmina non ſuccedit in bonis Regia Corona.p.185.col.2.

Fœmina in Caſtella, Portugalia, Aragonia, Sicilia, & Legione ſuccedunt in Regno. p.186.col.1.

Forenſis *alio in loco domicilium habens an debeat collectari ratione bonorum immobilium, quæ habet in loco, in quo Eccleſia conſtruitur.p.46.§.76.n.3.*

Fortalitij *quomodo reficiendi. p.64. §.67.n.3.*

Fortalitij dominus non poteſt compellere ſubditos ad cuſtodiam nocturnam faciendam in caſtro, vel fortalitio. pag.75.tit.74.n.2.

Fortitudo, *& magnanimitas ſocia ſunt nobilitatis.pag.75.tit.74. in Princip.num.1.*

Fratres *tertij Ordinis Seraphici Franciſci an ſint perſonæ Eccleſiaſticæ, & an gaudeant priuilegio exemptionis á ſeculari poteſtate, & á tributis.p.136.col.2.n.1.& n.2.*

Fra-

Fratres tertij Ordinis in communitate viuentes ſunt perſona Eccleſiaſtica.pag. 138. *col* 1.*n*.12.

*Frater non poteſt cogi dicere teſtimonium contra fratrem.p.*390.*col*.2.*n*.8.

Frater pro fratre non poteſt eſſe teſtis.pag. 394. *col*.1.§.2.

Fur *á teſtificando repellitur.p.*394.*col*.2. *n*.45.

Furioſus *non poteſt eſſe teſtis p.*394. *col.* 2. § 5.

Furor *probatur per teſtes ſingulares.pag.* 369.*col*.1.*n*.16.

*Furoris teſtis tenetur reddere rationem dicti ſui.p.*372.*col*.2 *n*.15.

Furor probatur per teſtes domeſticos. pag. 375. *col*.2.*n*.8.

Furtum *an præſumatur commiſſum ab illo penes quem res furatæ reperiuntur.* *p*.325.*col*.2.§.1.

Fuſtigatus *á teſtimonio repellitur. pag.* 381. *col*.2.*num*.46.

G.

GAbella *quam vocamus ſiza, & Hiſpani alcauala. vnde dicatur. pag.* 82.§.14.*nu*.2 *&* 3. *vbi numeris ſeqq. ex quibus contractibus debeatur.*

*Gabella de venditione bonorum immobilium ſoluenda eſt in eo loco, vbi ea bona, quæ venduntur, ſita ſunt. pag.*86. *n*.39.

*Gabellam non fuiſſe ſolutam probatur per librum exactoris.p.*87.*col*.1.*n*.42.

Gabella reſtituitur emptori annullata venditione.ibid.n.43.

Gabella ſi non fuit ſoluta nulla eſt ſubhaſtatio p 87.*col*.2.*n*.46.

Gabellas imponere pertinet ad Regem. *p*.175 *col*.2.*n*.1.

Gloſſarum *auctoritas maxima eſt.pag.* 412.*col*.2.*n*.1.

Gratia *litteris non expeditis dicitur informis.p*.191 *col*.1.*n*.2.

H.

HAbitatio *probatur per teſtes ſingulares p.*370.*col*.1.*n*.34.

Hæreditas *relicta ſub tacita fide de reſtituendo incapaci pertinet ad Regem.p.*178.*col*.1.*n*.1.

*Hæreditas aditio probatur per teſtes ſingulares.p.*370 *col*.2.*n*.29.

*Hæres eſt conueniendus in loco, in quo defunctus, non obſtante quocunque priuilegio ipſius hæredis.p.*240.*col*.2.*n*.1.

Hæreſis *cauſa probatur per teſtes ſingulares.p* 367.*col*.2.*n*.2.

Hæreſis probatur per teſtes domeſticos. *p*.367.*col*.1.*n*.11.

*Hæreſis teſtis tenetur reddere rationem dicti ſui.p.*373.*col*.2.*n* 31.

*Hæreſis in crimine admittitur teſtimonium parentum contra filios.pag.*392. *col*.2.*n*.9.

Hæreticus *non admittitur in teſtem.* *p*.381.*col*.2.*n*.4.

*Hæreticus Eccleſiaſtica non gaudet immunitate.p.*144.*col*.2.*n*.2.

Hiſtriones *á teſtimonijs repelluntur.* *p*.381.*col* 2.*n*.48.

Homicidæ *teſtimonium reprobatur.* *ibid.n*.49.

*Homicida voluntarius immunitate Eccleſiaſtica non gaudet.p.*148.*col*.1.*n*.7.

Honeſtatis *qualitas non præſumitur.* *p*.226.*col* 2.*n*.8.

Hora *in inſtrumentis non apponenda.* *p*.93 *n*.1.*in medio.*

Hoſpitale *magnum Ciuitatis Olyſiponenſis p*.20.*tit* 16.*n*.2.

*Hoſpitale quando locus pius, & religioſus dicatur.p.*44.§.42.*n*.1.

Hoſpitalia non poteſt viſitare iudex Eccleſiaſticus contra præceptum teſtatoris.ibid.

Hoſpitale Epiſcopi auctoritate inſtitutũ immunitate gaudet Eccleſiaſtica. pag. 142.*col*.1.*n*.6.

Idonei

I.

IDonei *qui magis dicantur. pag. 66. num.4.*

Ignorantes *ius verſantur in dolo. p. 12. tit. 5. n. 3.*

Ignorantia, *& copula in omittendo leuior eſt, quàm in committendo. p. 55. n. 22.*

Ignorantia veriſimilis cauſa poteſt probari per vnum teſtem. p. 365. col. 1. n. 14.

Immunitas *Eccleſiaſtica an fuerit inuenta de iure Diuino? p. 140. col. 1. nu. 2.*

Immunitate gaudet confugiens ad Eccleſiam non conſacratam. p. 141. col 1. n. 1.

Immunitate an gaudeant clerici delinquentes. ibid. n. 2.

Immunitate gaudet delinquens confugiens ad Eccleſiam interdictam. ibid. col. 2. n. 4.

Immunitate gaudet Eccleſia polluta, ſeu eius cæmiterium. ibid. n. 5.

Immunitate gaudet aer ſuper atrium Eccleſi. ibid. n. 7.

Immunitate gaudent oſtium, ſcala, & porticus, quæ Eccleſiæ quomodolibet adhærent. ibid. n. 8.

Immunitate gaudet confugiens ad clericum portantem per viam Sacratiſſimum Corpus Domini noſtri Ieſu Chriſti. ibid. col. 2. n. 9.

Immunitate gaudet palatium Epiſcopi, ſi Eccleſiæ adhæreat intra paſſus quadraginta, vel ſaltem habeat Oratorium. ibid. n. 10.

Immunitate gaudet monaſterium religioſorum. ibid. n. 11.

Immunitate gaudet palatium Regis. pag. 143. col. 1. n. 12.

Immunitate non gaudet Eccleſia deſtructa cum auctoritate Superioris, vel ſine ſpe readificationis ibid. n. 13.

Immunitate non gaudet oratorium priuatum. ibid. n. 14.

Immunitate non gaudet ductus per Eccleſiam vinctus ab officialibus iuſtitiæ. ibid. n. 15.

Immunitate non gaudet quis ad hoc vt excuſetur in exilium mitti. p. 144. col. 1. n. 20.

Immunitate non gaudent mauri, iudæi, hæretici, apoſtatæ, blaſphemi, ac ſodomitæ. p. 144. col. 2. n. 1. cum ſeqq.

Immunitate non gaudet in Eccleſia delinquens. p. 145. col. 1. n. 1.

Immunitate non gaudet non ſolùm delinquens in Eccleſia, ſed etiam prope Eccleſiam ſub ſpe, & fiducia ad Eccleſiam confugiendi. p. 145. n. 4.

Immunitate non gaudet delinquens in Eccleſia, *non ex propoſito, ſed in ſubitanea rixa. ibid. n. 5.*

Immunitate non gaudet exiſtens in Eccleſia, & ex illa exiens ad comittendum delictum ibid. n. 6.

Immunitate non gaudet, qui extra Eccleſiam, & ex loco prophano ſagitta, iaculo, aut ſcloppo exiſtentem in Eccleſia percuſſerit. p. 146. col. 1. n. 7.

Immunitate non gaudet, qui exiſtens in Eccleſia alium extra Eccleſiam exiſtentem percuſſerit. ibid.

Immunitate non gaudet publicus latro, & agrorum depopulator. ibid. n. 1.

Immunitate non gaudet debitor ex cauſa ciuili. ibid. n. 1.

Immunitate non gaudent debitores falliti, ſeu decocti. p. 147. col. 1. n. 4.

Immunitate non gaudent pyratæ ibidem. num. 5.

Immunitate gaudet fabricans falſam monetam. ibid. n. 6.

Immunitate gaudet mittens ad infideles pecuniam, arma, vel equos. ibid. n. 7.

Immunitate non gaudet proditor, & per inſidias delinquens ibid. n 1.

Immunitate non gaudet aſſaſſinus. ibid. col. 2. n. 3.

Immunitate non gaudet propinans venenum. p. 148. col. 1 n. 4.

Immunitate non gaudet incendiarius. ibid.

Digitized by Google

ibidem, num. 5.
Immunitate *non gaudet homicida voluntarius.p.*148.*col.*1.*n.*7.
Immunitate non gaudet ſeruus fugiens dominum ad Eccleſiam.*ibid.col.*2.*n.*1.
Impedito *per factum iudicis non currit tempus.p.*457.*col.*2.§.5.
Imperator *non poteſt recuſari. p.* 269. *col.*1.*n.*4.
Impoſsibilia *deponentibus non creditur. p.*381.*col.*2.*n.*50.
Impubes *á teſtimonio repellitur. ibid. n.*51.
Incendiarius *non gaudet immunitate. p* 146.*col.*1.*n.*5.
Inceſtus *eſt mixti fori p.*155.*col.*2.*n.*6.
Infançones *qui dicantur. p.*172. *col.*1. *n.*6.
Infamia *facti probatur per teſtes ſingulares.p.*369.*col.*1.*n.*15..
*Infamia teſtis tenetur reddere rationem dicti ſui.p.*372.*col.*1.*n.*10.
Infamis non poteſt eſſe aduocatus. p. 30. §.25.*n.*1.
Infidelis *Eccleſiaſtica non gaudet immunitate.p.*144.*n.*1.
Ingratitudinis *in cauſa non defertur iuramentum ad ſupplendam probationem.p.*347.*col.*1.*n.*16.
Inhibitio *quibus caſibus fieri poſſit? pag.* 164.*col.*2.
Inimicus *aduocatus contra ſuum inimicum non patrocinatur. pag.*32. §.28. *num.*4.
*Inimicus accuſati dicitur aduocatus, ſeu procurator accuſatoris in cauſa criminali.p.*33.*in princ.n.*5.
*Inimicitia aduocatione contracta non eſt conſideratione digna.p.*33.§.28.*n.*4.
*Inimicitia teſtis tenetur reddere rationē dicti ſui.p.*373.*col.*1.*n.*23.
*Inimicus á teſtimonio repellitur.pag.*382. *col.*1. *n.*54.
*Inimicitiæ capitales quæ dicantur?p.*395. *col.*2.*n.*7.
*Inimicitia capitalis oritur ex lite, & accuſatione criminali.p.*396 *col.*1.*n.*9.
*Inimicitia capitalis contrahitur ſi moueatur quæſtio ſtatus.ibid.n.*10.
*Inimicitia capitalis oritur ex verbis, & iniuria perſonali.ibid.n.*11.
*Inimicus capitalis teſtis eſſe non poteſt. p.*395.*col.*1.§.7.*n.*1.*cum ſeqq.*
*Inimicus capitalis quibus caſibus poſſit eſſe teſtis.ibid.col.*2.*n.*5 *cum ſeqq.*
Iniuria *non ſolùm dicitur verbalis, quæ dicitur verbo tenus, ſed & ea, quæ ſcribendo fit, quia ſcriptura loquitur. p.*50.§.35.*n.*2.
Iniuria irrogatur ſi quis dicat, tu mentiris, & tenetur actione iniuriarum.pag. 51. *n.*3.
*Iniuria non eſt dicere, tu dicis falſum.ibid. n.*4.
*Iniuriarum actione dominus poteſt agere ſi iniuria fiat ſeruo, vel famulo eius cõtemplatione.ibid.n.*5.
*Iniuriam factam pupillo non poteſt tutor remittere.p.*52.*n.*12.
*Iniuria facta monacho cenſetur etiam facta Abbati, vel monaſterio, & pro ea competit actio Abbati, vel monaſterio. ibid.n.*11.
*Iniuria grauior dicitur, quæ fit á conſanguineo.ibid.n.*15.
*Iniuriarum actione damnatus an efficiatur infamis.ibid.n.*16.
*Iniuria dicitur inferri per verba generalia, veluti, ite in pace, quia in meo genere non ſunt iudæi, mauri, latrones, &c. ibid.n.*17.
Inquirere *poteſt iudex ex officio in atrociſsimis.p.*53.§.31.*n.*2.
Inquirens *iudex malitioſé, & iniuſté contra aliquem condemnatur in expenſis.ibid.*
*Inquiri non poteſt ante mortem. ibidem, n.*5.
*Inquiſitio ſuper delicto non punibili non poteſt firmari.ibid.n.*3.
*Inquiſitio non poteſt firmari quin priùs de delicto conſtet.ibid n.*6.

Inqui-

Inquiſitor *contra hæreticam prauitatem non poteſt recuſari.p.269 col 1.n.6.*
Inquiſitores ſunt viri grauiſsimi, æquiſsimi, ac prudentiſsimi.p.151.col.1.n.4.
Inquiſitorum mandata tenetur iudex ſecularis celeriter exequi.p.150 col.1.n.1.
Inſtructus *á parte non probat.p.382.col.1.n.55.*
Inſtrumentum *debiti creditor petens illud ſoluit, & non debitor.p 79.n.4.*
Inſtrumentum recuſans facere tabellio tempore habili periurus eſt, & debet officio priuari.p.80.§.3.
Inſtrumentum abſque teſtibus non probat. p.80.§.4.col.1.n.3.
Inſtrumentum interlineatum, ſeu reſeruatum ſi redigatur in publicam formam debet notarius in tranſſumpto mentionem facere de interlineamentis, ſeu raſuris: aliás manet ſuſpectum.p.81.col.1.n.9.
Inſtrumentum factum á notario per verba obſcura, & non intelligibilia non eſt validum.ibid.n.10.
Inſtrumentum emptionis quando tendit in commodum emptoris, & venditoris ambo tenentur ſoluere. p.88. col.1.n.48.
Inſtrumento dies, annus, & locus apponendus.p.93.§.7.á n.10.
Inſtrumentum habens debitam formam ex longinqua regione allatum fidem facit.p.262.col.2.n.1.
Inſtrumenta confecta á notarijs Eccleſiaſticis in rebus ſecularibus non faciunt fidem.p.168.col.2.n.1.
Inſtrumentum laceranti non eſt deferendum iuramentum ad ſupplendam probationem.p.348.col.1.n.35.
Inſtrumenti reprobationis teſtis tenetur rationem dicti ſui reddere.p.371.col.2.n 6.
Inſtrumentum eſt probatio probata. pag. 283.col 1.n 1.
Inſtrumentum facit rem notoriam. ibid. col.2.n.2.
Inſtrumentum qui habet pro ſe, habet intentionem fundatam.ibid.n.3.
Inſtrumenti verba ſunt attendenda. pag. 283. n.4.
Inſtrumentum habet executionem paratam ſi contineat cauſam debiti. p.285. col.1 n.6.
Inſtrumentum locationis non poteſt exequi pro tacita reconductione.ibid.col.2.n.8.
Inſtrumentum purum non habet paratam exequutionem, quando non fuerit liquidum.ibid.n.9.
Inſtrumentum conditionale non mandatur executioni, niſi priûs appareat conditionem extitiſſe.p.286.col.1.n.10.
Inſtrumentum defectiuum circa ſubſtantialia non habet paratam executionem. p.287.col.1.n.18.
Inſtrumentum nullum non habet paratam executionem.ibid.col.2.n.20.
Inſtrumentum ſimulatum non habet paratam executionem.ibid.n.21.
Inſtrumentum vſurarium non habet paratam executionem. pag.287. col.2.n.22.
Inſtrumentum vt paratam habeat executionem requiritur, quod petatur ab eiſdem perſonis contrahentibus.p.293. col.1.n.1.
Inſtrumentum conceptum nomine mariti ſine commemoratione vxoris eo mortuo, an poſsit exequi pro dimidia vxoris?ibid.
Inſtrumenta, quæ habent executionem paratam non poſſunt exequi ad inſtantiam ceſsionarij. ibid.n.2.
Inſtrumenta publica executioni mandari poſſunt etiam contra ſingularem poſſeſſorem rei ſpecialiter hypothecatæ.ibid. col.2.n.3.
Inſtrumentum factum á notario in vtilitatem vxoris valet.p.300.col.2.n.1.
Inſtrumentum producens, vel illo vtens cenſetur approbare contenta in eo.pag. 391.col.2.n.2.

Inſtrumento celebrato inter patrem, & alium extraneum filius eſt idoneus teſtis.p.393.col.1.n.14.
Inſtrumenta facta de nocte ſunt ſuſpecta. p.406.col.2.n.2.
Inſtrumentum amiſſum ſi reformetur ex probatione legitima teſtium habebit executionem paratã. p.408.col.2.n 4.
Inſtrumentum falſum præſumitur ex eo quo originale non reperitur. pag.407. col.1.§.3.n.1.
Inſtrumentum prolatum ex archiuo publico facit fidem.p 409.col.2.tit.61.
Inſtrumenta vſque ad concluſionẽ in cauſa produci poſſunt.p.411.col 2.n.16.
Inſtantia *capta cum defuncto an & quando tranſeat in hæredem pag.297. col.2.n.3.*
Inſtantia cepta per patrem ſuper emphyteuſi accepta pro ſe, & filijs tranſit ad filios.ibid n.4.
Inſtantia capta per reſignantem tranſit in reſignatarium.p.298.col 1.n.8.
Interlineaturæ *faciunt inſtrumentum ſuſpectum.p.80.n.8.*
Interpretari *illius eſt, cuius eſt condere. p.12.§.5.n.3.*
Interlocutoria *eſt omnis vox iudicis faciens ad cauſam.p.22.§.19.n.4.*
Intereſſe *habens in cauſa teſtis á teſtimonio repellitur.p.382.col.2.n.56.*
Intereſſe probando non defertur iuramentum ad ſupplendam probationem. pag. 347. col.1 n.17.
Intereſſe teſtis tenetur reddere rationem dicti ſui.p.372.col.1.n.14.
Iracundiæ *teſtis tenetur reddere rationem dicti ſui.p.373.col.1.n.25.*
Irregularitas *probatur per teſtes ſingulares.p.370.col.1.n.32.*
Inuentarium *quo pacto ſit faciendum. p.97 col.1.n.1.*
Inuentarij in confectione ſolemnitates á iure communi requiſitæ poſſunt omitti ex conſuetudine.ibid col.2.n.2.
Inuentarium poteſt facere iudex orphanorum de bonis presbyteri defuncti vbi eſt inſtitutus hæres laicus ibid.n.5.
Inuentarium tenetur facere pater legitimus filiorum adminiſtrator. pag 98. col.2 n.3.
Inuentarium tenetur facere mulier, & ruſticus.p 99.col.2.n.2.
Inuentarium non conficiens dicitur eſſe in dolo præſumpto p.100.col.1.n.4.
Inuentarij non confecti exceptio opponi poteſt poſt litem conteſtatam. p. 337. col.2.n.14.
Iudæus *non poteſt eſſe aduocatus. p. 30. §.25.n.2.*
Iudæus, & Maurus non poſſunt eſſe teſtes in cauſis Chriſtianorum. p.394. col.2. §.4.
Iudæi immunitate Eccleſiaſtica non gaudent.p.144.col.2.n.2.
Iudex *Regiæ Coronæ Senatus Portucalenſis cognoſcit de cauſis pertinentibus ad Regiam Coronam eo modo, quo cognoſcit iudex Regiæ Coronæ Senatus Supplicationis. pag.26. tit.40. in Princip.*
Iudex Indiæ, & Minæ quam habeat iuriſdictionem.p 33.tit.51.
Iudex ſecularis competens eſt ad faciendũ contribuere clericos pro readificatione Eccleſiæ p.46.§.76.n.1.
Iudex vnus non poterit contra alium conindicem delinquentem procedere, & illum punire.p.47.tit.65.in Princip.
Iudex imperitus debet requirere aſſeſſores litteratos pro ſententia ferenda. pa. 48.§ 9.n.2.
Iudex poteſt ex officio in atrociſsimis inquirere.p.53 §.31.n.2.
Iudex malitioſè, & iniuſte inquirens contra aliquem condemnatur in expenſis. ibid.n.3.
Iudex originis, vel domicilij poteſt ad requiſitionem partis inquirere de delicto alibi commiſſo p.55.n.20
Iudex, qui videt aliquos rixari, & nõ impedit illos, debet officio priuari p.56.n.6.

Digitized by Google

Iudex, qui indebitè mandat aliquem carcerari iniuriarum actione non tenetur. pag. 57 n. 9.
Iudex inferior in foro etiam interiori pœnam minuere legalem non poteſt ſine cauſa p. 60. §. 19.
Iudicis decretū præcipitanter emiſſum nō præſumitur ritè factū. p. 104. col. 1. n. 4.
Iudicis decretum ex falſa cauſa eſt nullum. p. 104. col. 1. n. 2.
Iudicis decreto omnia præſumuntur ſolemniter facta, & decretum requirit ſententiam ibid. n. 4.
Iudex non poteſt ſe nominare in depoſitarium p. 105 col. 2.
Iudicis officium eſt nobile. p. 113. col. 2.
Iudex poteſt recuſari ne iudicet in cauſa filij ſpiritualis. p. 269 col. 2. n. 9.
Iudex requiſitus pro exequutione litterarum precatoriarum poteſt cogi per ſuum ſuperiorem, ad quem partes poſſunt recurrere via grauaminis. p. 209. col. 1. n. 2.
Iudex, qui iuſtè vtitur legibus multum meretur apud Deum. p. 257 col 1. n. 8.
Iudex poteſt recuſari in cauſa ſuæ amaſiæ. p. 270. col 1. n 3.
Iudex recuſari poteſt, qui animi ſui opinionem aperuit, vel votum ſuum propalauit. ibid. n 14.
Iudex recuſari poteſt, qui audit partem ſecretò, vel in aure ſecum alloquente, niſi ſtatim referat quod audiuit ſecretè. ibid. n. 15.
Iudex inimicus, etiamſi dolo partis, recuſatur p. 271. col. 1. n. 22.
Iudex, qui differt partem ſalutare prout antea ſolebat, poteſt vt ſuſpectus recuſari. ibid. n 23.
Iudicis recuſatio poteſt à partibus renuntiari. p. 272. col 1. n. 2.
Iudex poteſt ſibi ius dicere in cauſa propria in notorijs. ibid. col. 2. n 6.
Iudex poteſt cognoſcere de iniurijs ſibi illatis, & punire inferentem, vbi probabiliter conſtat illatas ſibi fuiſſe intuitu officij. ibid. num. 7.
Iudex nō poteſt ferre teſtimonium in cauſa coram eo pendente. p. 381. col. 2. n. 52
Iudex vtrum poſſit cogere teſtes alterius prouinciæ vt veniant ad locum vbi ipſe eſt ad teſtificandum. p. 387. col. 1. §. 6. n. 2.
Iudex tenetur iudicare ſecundùm veritatem quæ ex proceſſu apparuerit. pag. 414. col. 1. tit. 63. n. 1.
Iudex debet iudicare ſecundùm allegata, & probata. ibid. col. 2. n. 2.
Iudex non iudicat ſuper non petitis. ibid. n. 4.
Iudex an poſſit ſi debitor poſt condemnationem moriatur ad petitionem partis impedire humationem corporis quouſq; de debito ſit ei ſatisfactū p. 459. c. 2. n. 3.
Iudex non poteſt ſuppleri ex probationibus factis ſi libellus eſt ineptus. p. 415. col. 1. n. 5.
Iudex quilibet coram quo vertitur cauſa poteſt dare curatorem minori ad litem coram eo agitādam. ibid. col. 2. n. 3.
Iudex iudicando contra ſtylum facit litem ſuam. p. 417. col. 2. n 4.
Iudex excuſatur ſi omiſſa recepta cōmuni opinione Doctorum ſequutus eſt illam, quam aliquando eius præceptor veram eſſe affirmauit. p. 422. col. 2. n 9.
Iudex fatuus eſt qui vltra petita iudicat. p 424. col. 2. §. 1. n. 1.
Iudex quando poſſit condemnare vltra petita. ibid.
Iudex quando poſſit declarare ſententiam ſuam. p. 425 col. 2 n. 6.
Iudex an poſſit compelli ad petitionem partis declarare ſententiam ſuam. pag. 426. col 1. n. 7.
Iudex poſt appellationem interpoſitam poteſt verba ſuæ ſententiæ declarare. ibid. n. 8.
Iudex in ſententia non debet exprimere cauſas, quibus nititur ad ita iudicandum. ibid § 7.
Iudex non poteſt parte non petente victū

in expẽſis condẽnare.p.427.col.2.n 2.

Iudex omittens condẽnationem expenſarũ non videtur ab illis abſoluere. ibid.n.3.

Iudex á quo grauamen fuit interpoſitum poteſt in expenſis condemnare quando iudex ad quem condemnationem omiſit.ibid.n.4.

Iudex appellationis condemnando appellantem victum in expenſis, præſumitur condemnaſſe etiam in expenſis primæ inſtantiæ.p.430 col.1.n.2.

Iudex Eccleſiaſticus *cognoſcit de bonis Eccleſiæ, quæ eius ſunt quoad vtile & directum dominium, niſi reus laicus neget res illas eſſe Eccleſiaſticas. p.123. col.1.n.1.*

Iudex Eccleſiaſticus competens eſt circa ſolutionem penſionis, quam laicus tenetur facere durante Eccleſiæ locatione, & duobus annis vltra p.125.col.1.n.1.

Iudex Eccleſiaſticus *, & ſecularis ſi contendant inter ſe ſuper iuriſdictione alicuius cauſæ, cognitio pertinet ad iudices Regiæ Coronæ, dummodo aggrauans ſit laicus.p.127.col.2.n.1.*

Iudex Eccleſiaſticus in criminibus mixti fori poteſt iam punitum per ſecularem iterum punire.p.157.col 1.n.16.

Iudex Eccleſiaſticus inhibetur á ſeculari ne pendente appellatione ad Romanã Curiam in cauſa procedat. p.168.col.1.n.1.

Iudex Eccleſiaſticus *poteſt inhiberi á ſeculari ne procedat appellatione pendendente ad effectum, ne cenſuris alicui fiat iniuria.ibid.col.2.n.3.*

Iudex ſecularis *competens eſt ad faciendum contribuere clericos pro reædificatione Eccleſiæ.p.46.§.76 n.1.*

Iudex ſecularis competens eſt ſuper iuribus portus, ac Baſilicá mercium, gabellis, portorijs, ſi contentio ſit inter clericum, ac conductorem prædictorum iurium.p.128.col 2.

Iudex ſecularis non eſt competens quando vertitur quæſtio de valore tituli clericatus, ſecùs verò quando non vertitur niſi factum ipſum, an ſcilicet habeat litteras, vel aliás probationem clericatus p.133 col.2.n.5.

Iudex ſecularis an debeat cognoſcere de habitu clericali.p.134.col 1.n.8.

Iudex ſecularis in cauſa hæreſis eſt merus executor.p 151 col.1.n.5.

Iudex ſecularis non præſtat auxilium Eccleſiaſtico, quando de eius incompetentia conſtat p.154.col.1.

Iudex *ſecularis tenetur mandare exequutioni ſententiam Eccleſiaſtici. ibid.*

Iudicium *propriè dicitur poſt litem conteſtatam, impropriè ante conteſtationem.p.343.col.2.n.2.*

Iudicium executiuum eſt ſummarium. p 459 col.1.n.3.

Iudæus *non poteſt eſſe teſtis contra Chriſtianos.p 394 col 2.§ 4.*

Iudæus non poteſt eſſe aduocatus.p 30. §. 25. n.2.

Iuramentum *in principio examinis præſtandum.p.95 col 2 n.1.*

Iuramentum in teſte neceſſarium.ibi.n.2. Et in eo deſideratur tactus Euangeliorum.n.4.

Iuramentum in teſtimonio proferendo requiritur, nec expreſſo partium conſenſu remitti poteſt p.398.col.1 n 1.& 2.

Iuramentum ſuppletiuũ *non datur cõtra iudicẽ in ſyndicatu.p 347.c.2.n.29.*

Iuramentum hoc datur in cauſis, in quibus dolus obijcitur.ibid.n.30.

Iuramentum huiuſmodi an ſit deferendum Reo, vel Actori.ibid n.36.

Iuramentum *hoc non præſtatur in cauſis magni valoris.p 349.col.1 n.40.*

Iuramentum hoc non datur non habẽnti notitiam rei.ibid col.2 n 1.§.2

Iuramentum huiuſmodi non eſt deferendum hæredi.p.350.col 1 n.50.

Iuramentum hoc eſt deferendum ſi pars petat.p.345.col.1.n.2.

Iuramentum hoc vſqué ad concluſionem in cauſa eſt deferendum ibid.n.4.

Iuramenti huius delatione pars aduerſa

eſt citanda.ibid.col.2.num.5.

Iuramentum huiuſmodi defertur ſi non probetur perfectè laſio circa pretium. p.346.col.1.n.6

Iuramentum hoc defertur in iudicijs poſſeſſorijs.ibib.n.7.

Iuramentum hoc defertur quando probatur mutui numeratio per teſtes, qui nō recordantur de quantitate.ibid.n.8.

Iuramentum hoc in quibus caſibus non deferatur.p.346.col.2.n.9.cum ſeqq.

Iuramentum hoc deferendum eſt, ſi is, cui deferendum venit, ſit legalis, & fide dignus, & non infamis infamia facti, vel iuris, periurus. homicida, vſurarius, &c. p.350.col.1.n.3.

Iuramento litis deciſorio *ſi peieratum ſit non poteſt fieri querela, nec accuſatio.p 350 col 2.§.3.*

Iuramentum calumniæ *lite conteſtata præſtādū p.322.col.2 tit.34 in Prin n.1.*

Iuramentum calumnia an ſit de iudicij ſubſtantia p 323.col.1.n.2.

Iuramentum calumnia ſtatuto tolli non poteſt.ibid.col.2.n.3.

Iuramentum calumnia poteſt exigi per iudicē in quacunq; parte iudicij.ibid n 4

Iuramentum calumnia ſemel præſtandum ibid n.5.

Iuramentum calumnia recuſans. ſubire, quas pœnas incurrat. p.324.col.1.n.7.

Iuramentum calumnia vt praſtari poſſit procuratori debet oſtendere ſpeciale mandatum ibid.col.2.§ 3.

Iurare in animam propriā tenetur procurator exigēte aduerſario.ibid.col.1.§ 2.

Iuriſdictio *preuenta non manet per citationem nullam.p.39 § 4 n.2.*

Iuriſdictionis cauſa eſt inæſtimabilis.pag. 441.col 1.n 4 & p.442.col.1.n.5.

Iuriſdictio in genere probatur per teſtes ſingulares p.368.col 2 n.9.

Iuriſdictio iudicis orphanorum poteſt prorogari.p 97.col.1.in princ.

Ius ignorantes *verſantur in dolo.p.12. tit.5.n.3.*

Ius regale, *& iuriſdictiones praſcribi nō poſſunt etiam tempore immemoriali. p.195.col.2.n.1.*

Ius ſecundum *quod aliquid debet fieri ex partium conuentione intelligitur ſecundum leges Regni, non ſecundum leges Imperiales.p.420.col.2.n.16.*

Ius in loco conſueto reddi debet.pag.47. §. 4.

Iuſpatronatus *Regium primogenito defertur p.186.col.1.*

Iuſpatronatus non venit in donatione generali facta á Rege, niſi de eo ſpecifica fiat mentio p.189.col.2

Iuriſpatronatus cognitio tanquam ſpiritualibus annexi pertinet ad iudicē Eccleſiaſticum, in determinatione tamen iuriſpatronatus Regis cognoſcit iudex cauſarum fiſcalium p.123 col.2 n.1.

Iuſpatronatus in tēpore antiquiſſimo probatur per teſtes de auditu.p.366.col.2. n.7.

L.

L*Æſio enormiſſima nunquam videtur excluſa.p 251.n 4.*

Laſa maieſtatis crimine admittitur teſtimonium parentum contra filios.p 392.col.2 n 8.

Laicus *detentator rei Eccleſiaſtica, vel rei alicuius clerici, vt quia ſpoliauit eum vel Eccleſiam á poſſeſſione, poteſt coram iudice Eccleſiaſtico conueniri pag.122. col.2.*

Laicus conuentus de vtili dominio Eccleſia, aut de cauſis circa ipſum motis non tenetur reſpondere coram iudice Eccleſiaſtico p.123.col.1.n.2.

Laicus citans laicum coram iudice Eccleſiaſtico in caſibus, in quibus iuriſdictio competit ſeculari mulctatur pœna 30. aureorum.p.127.col.1 n.1.

Laicus non præſtat auxilium Eccleſiaſtico quando de eius incompetentia conſtat. p.154.col 1.

Laicus iudex ſententiam Eccleſiaſticam

tenetur

Digitized by Google

tenetur mandare executioni. ibid.

Laicus *poteſt eſſe arbiter in cauſis clericorum, ſi in ipſum inſimul cum clerico compromittatur. p.248.col.2 n.4.*

Laicus contra clericum in cauſa criminali teſtis eſſe non poteſt, p.382.col.2.n.58.

Latro *publicus Eccleſiaſtica immunitate non gaudet. p.146.col 1.n.1.*

Laudum *vitiat falſa cauſa. p. 249. col. 1. n 2.*

Laudum arbitratoris requirit partis citationem. ibid n.3.

Laudum nullum erit ſi vltra ea, quæ in compromiſſo expreſſa fuerunt, prolatũ fuerit. p.250.col 1.n 3.

Legatarius *quando ſit idoneus teſtis? p.383.col 1.n.58.*

Legatum *relictum ſub tacita fide de reſtituendo incapaci pertinet ad Regem: p.178.col.1.n.1.*

Legatus à latere *non poteſt recuſari, p.269.col 1 n.5.*

Legitima *poteſt peti viuo patre ſi ſit diſſipator bonorum. p.310.col.2.n.5.*

Legitimare *pertinet ad Regem. p.8. tit. 3. §.1.n.1 & p.179.col.1.n.4.*

Legitimari debet priùs perſona in omni iudicio. 262.col 1 n 4.

Legitimatio *probat filiationẽ. p.9. §.n 4.*

Legitimationes in hoc Regno non ſunt veræ, ſed potiùs diſpenſationes pa.179. col 1 n.5.

Legitimatus *per ſubſequens matrimoniũ eſt verè legitimus p.187. col.1n 1.*

Legitimatus per ſubſequens matrimoniũ ſuccedit in maioratu, & admittitur ad Sacros Ordin. ac Epiſcopatũ ibi. n.3 & 4.

Legitimatus per ſubſequens matrimoniũ non ſuccedit in bonis Regiæ Coronæ in emphyteuſim cõceſſis. p.187.col.2.n.5.

Legitimatus à ſeculari Principe ad Eccleſiaſticam emphyteuſim admittendus non eſt. p. §.1.n.3.

Lenocinium *eſt caſus mixti fori. p. 5. col 2.n.5.*

Lenones *à teſtimonio repelluntur. p.383. col.1. num.59.*

Leucæ *menſurari debent per viam conſuetam, & frequentiorem. p.14. tit.7. in Princ. & p.110.col.1.*

Lex *humana neminẽ obligat priuſquàm promulgetur p 6. §.10.*

Lex quando aliquid prohibet ſimpliciter intelligitur ponere clauſulam annullatiuam ſi contra fiat. p.282. col.1. n.8.

Lex Canonica in materia peccati ſeruatur in foro ſeculari. p.420.col.2.n.14.

Lege huius Regni deficiente, & iure communi non diſponente, recurrendum eſt ad leges Regni vicini. ibid n.16.

Legibus Regijs Hiſpanorum deficientibus, & conſuetudinibus prouinciarum apud illos recurrendum eſt ad ius Canonicum. ibid. col.1.n.13.

Libellus *eſt in ſcriptis offerendus p.158. col.2 n.3.*

Libellus debet rem petitam, & certam continere. p.259.col.1.n.4.

Libellus generalis, & incertus non valet. ibid.n.5.

Libellus incertus ſuſtinetur in petitione fructuum vſurarum, damnorum, expenſarum, & intereſſe ibid.n.6.

Libellus incertus ſuſtinetur in ciuilibus parte non opponente. ibid n.7.

Libellus incertus ſuſtinetur in petitione hæreditatis ibid n.8.

Libellus alternatiuus non valet. ibid. col. 2. n.10.

Libellus ineptus quis dicatur? p 260.col.1. n.15.

Libellus poteſt emendari ante litem conteſtatam retento eodem themate. pag. 261. col 1.n.2.

Libellus non requiritur in cauſa alimentorum p 301 col. 2.n.2.

Libellus non requiritur in cauſis fiſcalibus, vel executiuis, ac in cauſa reuocatorum attentatorum. p.302. col.1. n.3.5. & 6.

Libellus non requiritur in legitima quam poſcit filius ad ſe alimentandũ ibid.n.4.

Libelli ineptitudinis exceptio opponi poteſt ante litem conteſtatam.p.337.col. 2. n.14.
Libri *ſcholaſticorum non ſunt capiendi in exequutione.p.465.col.2.n.3.*
Libri non debent gabellam. p.84. col.2. n.21.
Libertatis *cauſa eſt inæſtimabilis.p.442. col.1.n 4.*
Libertus *non poteſt cogi ad ferendum teſtimonium contra patronum. p.391. col.1 n.9.*
Lis *probatur per teſtes ſingulares p.370. col 1.n.36.*
Lis quando dicatur inchoari. p.221.col 1. n.3.
Lis morte finitur.p.297.col.1.n.2.
Lis incæpta cum poſſeſſore maioratus tranſit ad ſucceſſorem. ibid.col. 2. n.7.
Litem iniuſtam proſequentes conſules ciuitatum, & alij adminiſtratores tenentur iudicati.p.61.n.5.
Litis expenſa, & alimenta quando præſtari debent pauperibus.pag.109.col.1. n.1.
Litium plura incommoda. pag.256.col.2. n.2.
Litis pendentia *vt inducatur citatio eſt neceſſaria.p.455.col.2.*
Litis pendentis exceptio debet opponi ante litem conteſtatam.p.336.col 1.n.5.
Litis conteſtatio *eſt terminus ſubſtantialis iudicij p 344.col.1.n.11.*
Litis conteſtatio fit reſponſione per verbum credit, vel non credit ibid.n.7.
Litis conteſtatio fit quando reſponſio eſſet conditionalis.ibid.n.8.
Litis conteſtatio non requiritur in iudicio reuocandorum attentatorum, nec in cauſa appellationis, nec in iudicio poſſeſſorij recuperandæ. p. 344. col. 2. n.12.
Litigans *facilé, & continué repellitur á teſtimonio p.383.col.1.n.60.*
Locatio, *& conductio non debent gabellam.p.84.col.2.n.22.*
Locatio facta ad duos annos non poteſt probari, niſi per ſcripturam publicam. p 406.col.1.§.23.
Locus *in inſtrumentis apponendus. pag. 94. col.1.n 3.*
Locus periculoſus dicitur vltra mare, & ciuitas infecta peſte.p.213.col.2. nu.11.
Litteræ *precatoria quæ? pag.209. col.1. n.1.*
Litteris precatorijs non obedientes, quibus pœnis afficiantur.ibid.n.2.
Litteris precatorijs vel in citatione citandi nomen, cauſa, iudicij locus, & dies eſt apponenda.ibid.col.2.n.6.8.9. & 13.
Lupam *prægnantem interficiens non debet habere præmium pro lupinis in vtero exiſtentibus p 50.§.21.n.2.*
Luſores *regulariter á teſtificando repelluntur.p.383.n.61.*

M.

MAcellarij *poſſunt compelli exercere artem ſuam.p. 69.§.12.n.2.*
Macellarij qua pœna afficiantur, ſi carnes infirmitate mortuas vendant.ibid.n.4.
Macelli *reficiendi.p.46.§.67.n.4.*
Maioratus *eſt cum inſtituens dixerit quòd ex redditibus bonorum certa aliqua Miſſa dicantur, aut quauis onera perſoluantur, & reſiduum maneat penes ipſum adminiſtratorem, ſeu poſſeſſorem.p.45.§.53.n.1.*
Maioratus vnius viuo poſſeſſore ſequens non poteſt petere vt declaretur morte illius maioratum ad ſe pertinere, niſi poſſeſſor viuus in alium transferat, vel diſſipet bona maioratus. pag.310.col.2. n 6.
Maioratus ſucceſſor tenetur ſoluere debita contracta ab eo, qui maioratum inſtituit.p 475 col 2.tit.93.in Princ. n.1.
Maioratus redditus creditoribus addici poſſunt, cum poſſeſſoris tamen prærogatiua,

gatiua, ideſt habita ratione ne egeat. p.476.col.1.§.1.n.1.

Maioratus commoditas vendi poteſt, & pro exequutione ſententiæ capi durante dumtaxat vita poſſeſſoris.ibid.nu.2.

Maioratus cum poſſeſſore lis incæpta tranſit ad ſucceſſorem.p.297 col.2.n.7.

Machanicus non poteſt eſſe decurio. p. 59. n.5.

Magiſtratus creare pertinet ad Regem. p.174.col.1.

Maior reſtituitur ad examinandum teſtes poſt publicationem ex generali clauſula ſi qua mihi, &c.p 412.col.1.n.20.

Mala fides probatur per teſtes ſingulares.p.369 col.2.n 18.

Mala fides poteſt probari per vnum teſtem p 365.col.1.n.21.

Maleficium eſt mixti fori. p.156.col.1. n.8.

Maleficium etiam dicitur quod verbis committitur.p.233.col.1.n.4.

Maleficium poteſt probari per vnum teſtem.p 365.col.1.n.22.

Maleficus á teſtimonio repellitur.p.383. col 1.n 62.

Mandatum procuratorium non valet factum per notarium Apoſt. niſi in terris imperij.p.169.col.1.n.4.

Mandatum procuratorium de iure communi poteſt probari per teſtes. p.221. col.2.n.6.

Marchio quis dicatur?p.7.§.12.n.6.

Mariſcalis quis dicatur.ibid.n.5.

Maritus poteſt agere contra iniuriantem vxorem.p 51.n 7.

Maritus non poteſt ab vxore vocari in ius ſine venia.p.235.col 1.n 6.

Maſculis plus creditur quám fœminis. p.363.col 1.n.6

Matrimonium eximit filium á patria poteſtate.p.99 col 2.n.9.

Matrimonij in cauſa non defertur iuramentum in ſupplementum probationis p 346.col.2 n 9.

Matrimonij impedimentum antequam contrahatur poteſt probari per vnum teſtem.p.364.col.2.n.9.

Matrimonij cauſa probatur per teſtes de auditu.p.367.col.1.n 4.

Matrimonij in cauſa admittitur teſtimonium parentum in fauorem filiorum. p.392.col.2.n.10.

Matrimonij in cauſa propter illius fauorem poteſt recedi á communi opinione.p 422.col.2 n.8.

Maurus non gaudet Eccleſiaſtica immunitate.p 144 col 2 n.1.

Media præſumũtur eſſe illius, cuius ſunt extrema.p.73.§.36 n.3.in fine.

Medici non debent á pauperibus ſalaria extorquere p.109.col.2.

Membrum quod dicatur.p.55.n.15.

Memoria hominum probatur per teſtes de auditu.p.367.col.1.n.18.

Mendacium poteſt probari per vnum teſtem.p.365 col.1 n.22.

Mendax á teſtimonio repellitur. p.383. col.1 n 63.

Menſis quilibet triginta dies continet. p.437.col.2.n.3.

Mentecaptus teſtis eſſe non poteſt. pag. 383.col.2 n.64.

Mercedis cauſa appellatio non ſuſpendit executionem ſententiæ pag 434.col.2. n.7.

Meretrix probatur per teſtes ſingulares. p.369.col.1.n.13.

Meretrix á teſtimonio repellitur. p. 383. col.2.n 65.

Metalla poſſunt fodi in fundo alieno. pag. 184.col.1.

Metus probatio in cauſa matrimoniali poteſt fieri per teſtes de auditu. p.367. col.1 n.15.

Metus probatur per teſtes ſingulares. pag. 370.col.1.n.28.

Metus teſtis tenetur reddere rationem dicti ſui.p 373.col.2.n.28.

Militares S. Ioannis Hieroſolymitani ſunt veré Religioſi, itaut per illorum ſolemnem profeſſionem dirimatur matrima-

trimonium.p.136.col.1.n.4.

Militaris Ordinis profeſſus in officio ſeculari delinquens á iudice ſeculari puniri poteſt p 189 *.col.1 n.5.*

Militares eximuntur á tributis, & an hoc competat eorum vxoribus. p.162. col.1.n.1.& 3.

Militares Hieroſolomytani non ſuccedunt in feudis.p 187*.col.1.n.2.*

Militaribus Ordinibus profeſſi an ſint veré Religioſi.p.162.col.1.n.1.

Militares etiam non profeſſi ſunt Religioſi.p.163 col 1.n.2.

Militum *arma non ſunt capienda in exequutione ſententiæ. p.465.col 2.n.3.*

Miles *exiſtens in militia non poteſt eſſe procurator.p.298.col.2.n.1.*

Minæ *probantur per teſtes ſingulares. p. 369. col.2.n.20.*

Mina non *probantur per iuramentum ſuppletorium.p.347.col.2.n.31.*

Minor *qui inuentarium non conficit tempore conſtituto à lege poteſt implorare in integrum reſtitutionem, & interim pendente cauſa reſtitutionis, non debet in illum fieri exequutio. pag.99.col.2. n.3.*

Minor ſi habeat patrem legitimum adminiſtratorem valet alienatio ab eo facta ſine decreto p.104.col.1.n.5.

Minores 25. annis officia publica habere non poſſunt.p.113.col.1.n.1.

Minor 25. annis non poteſt eſſe arbiter. p.248.col.2.n.3.

Minor poſt ſententiam latam poteſt iudicem recuſare per reſtitutionem.p.272. col.1.n.3.

Minor reſtituitur aduerſus recognitionem abſque tutoris auctoritate factam.pag. p.292.col 2.n.12.

Minor reſtituitur aduerſus ſententiam etiam Principis.p.317.col 2.n.1.

Minor quando reſtituatur aduerſus tres ſententias conformes.ibid.n.4.

M*inor reſtituitur aduerſus terminos ſibi lapſos ad appellandum. p.318.col.1.n.1.*

Minor reſtituitur ad probationem omiſſam.ibid.col.2.n.2.

Minor qui veniam ætatis impetrauit non poteſt bona immobilia alienare.p.322. col 1.§.2.

Minor non reſtituitur aduerſus omiſſam exceptionem declaratoriam fori.p.338. col 1.n.17.

Minor 14 *annis teſtis eſſe non poteſt.pag. 395. col.1.§.6.*

Minor reſtituitur ad examinandos teſtes poſt publicationem p.412.col.1 n.18.

Minor ſi agat iudicio poſſeſſorio an ſolus poſſit eſſe in iudicio.p.415 col 2.n.1.

Minori datur reſtitutio aduerſus lapſum fatalium proſequendæ appellationis ob negligentiam tutoris cauſatum.p.439. col.1.n.13.

Minori an detur reſtitutio aduerſus nouum opus nuntiatum. p.452.col.1.§.4.n.2.

Miſerabiles *perſonæ habent priuilegium trahendi ad Curiam.p.225 col.1.n.1.*

Miſerabiles perſonæ non poſſunt renuntiare huic priuilegio p.226. col.2. n.9.

Miſerabiles perſonæ quæ dicantur? p.226. col.2.n.9.

Miſerabiles perſonæ ad examinandum teſtes poſt publicationem reſtituuntur. p. 412. col.1.n.19.

Miſericordiæ *confraternitas vbiqué terrarum celebratiſſima.p.20.tit 16.*

Miſſarum *ſuffragia non poſſunt celebrari vltra locum á defuncto deſtinatum. p.40.§ 13.n.2.*

Miſſam ſi teſtator mandet celebrari in tali altari, ſeu capella, ad quam conſtat habere deuotionem non erit licita loci mutatio.p.44.§.41.n.3.

Mobilium *appellatione quæ contineantur.p 466.col.2.n.1.*

Monachationis *in cauſa non defertur iuramentum ad ſupplendam probationem.p 346 col 2.n.10.*

Monachus *poteſt eſſe elector pauperum. p.42.n 9.*

Monacho facta iniuria cēſetur etiam facta Abbati,

Abbati, vel monaſterio, & pro ea competit actio Abbati, vel monaſterio. pag. 52. n 11.

Monachus poteſt iniuriam ſibi factam remittere abſque ſyndico, non vero poteſt in iudicio ipſius vindictam petere. p 52. n. 11.

Monachus repertus in flagranti delicto poteſt à iudice ſeculari capi vt ad ſuum superiorem remittatur pag. 135. col. 2. n. 2.

Monachorum appellatione veniunt moniales p. 59 col. 2 n. 2.

Monachus non poteſt eſſe arbiter, niſi concurrente licentia ſuperioris, & monaſterij vtilitate. p. 248 col 1. n. 2.

Monetam cudere pertinet ad Regem. p. 174 col 2.

Monetam falſam fabricans gaudet Eccleſiaſtica immunitate p 147 n 6.

Monaſterium religioſorum gaudet Eccleſiaſtica immunitate. p 141. n. 11.

Mortis teſtes tenetur reddere rationem dicti ſui. p. 373. col. 1. n. 22.

Mulier de iure Canonico in cauſa criminali teſtis eſſe non poteſt. p. 383. col. 2. n. 66.

Mulier grauida non poteſt cogi ferre teſtimonium in iudicio. p. 390. col. 2. n. 3.

Mulier non reſtituitur ad examinandos teſtes poſt publicationem p. 412. n. 21.

Muri ſunt reficiendi. pag. 46. §. 67. nu. 1. & 2.

N.

Naturales qui ad officia aſſummuntur exteris ſunt praeferendi. p. 75. tit. 75 in Princ. n. 1.

Neceſsitas multa fieri ſinit, quae alioquin crimine non vacarent. p. 67. n. 10.

Negans per errorem, ſeu ignorantiam excuſatur p. 316. col. 2. n. 4.

Negatiua eſt improbabilis. p 354. col. 1. §. 10 n. 2.

Negatiua coarctata eſt probabilis. ibi. n. 3.

Negatiua per confeſsionem probatur ibid. col. 2. n. 5.

Negatiuam probans tenetur reddere rationem dicti ſui. p. 371 col. 1 n 3.

Negotiorum geſtor an poſsit eſſe teſtis pro domino p. 38. col. 2 n. 67.

Neptis in filio maſculo teſtatoris dicitur deſcendens per lineam maſculinam. pag. 108. col 1.

Nihil, & inutile aequiparantur. pag. 263. col. 1 n 4.

Nobilitatis ſociae ſunt fortitudo, & magnanimitas. pag. 75. tit. 74. in Princ. n. 1.

Nobiles praeferuntur ignobilibus pag. 67. n 9.

Nobilitas auorum probatur per teſtes de auditu p. 366 col. 2. n. 10.

Nobilitatis teſtis tenetur reddere rationem dicti ſui. p. 371 col. 2 n. 7.

Nobili in executione relinquendi ſunt equi, arma, & veſtes. p 465. § 23. n. 1.

Nobili debet dari domus ſeu palatium pro cuſtodia. p. 465 col. 1 n. 2.

Nobili plus creditur quàm ignobili. p. 363. n. 5.

Noctu dicitur illatum vulnus, quando tam erat tenebra poſt occaſum ſolis, vel antelucana hora, vel ſummo mane antequam aurora oriatur. p. 67. n. 9.

Nominis ſimilitudo non inducit ſuſpicionem. p. 270. n 19

Notarius debet eſſe vir omni exceptione maior, vt eius inſtrumentis plena fides adhibeatur p. 79 col 1. n. 1.

Notarius nemo praeſumitur niſi ex longinqua poſſeſsione, in qua quis tanquàm notarius ſtetit, & actus fecit [illegible] artis conuenientes. ibid n. 2.

Notarius debet in ſcriptis ſignum apponere. ibid. n. 3.

Notario creditur de amiſsione inſtrumenti quando adſunt aliqua coniecturae. p. 79 §. 2. n. 2.

Notarius ſcribens contractum vſurarium qua poena puniatur. p. 82. col. 1. §. 13.

Notarius

Notarius inſtrumentum illis tantùm edere tenetur, ad quorum inſtantiam confectus eſt. p.88. §.19. n.2.

Notarius deputatus ad ſcribendum certum genus actorum non poteſt alia diuerſa ſcribere etiam de conſenſu partium. p.89. col 1. n.3.

Notarius non poteſt conficere inſtrumentum publicum extra territorium eius, qui eum creauit notarium, etſi partes conſentiant. ibid. n.4.

Notarij ordinati á Regibus, & alijs inferioribus intra Regnum tantùm conficere poſſint inſtrumenta, ſecùs tamen in creatis á ſummo Pontifice, vel Imperatore. p.94. col 1. tit.81.

Notarij non debent á pauperibus ſalaria extorquere. p 109. col.2.

Notarius celans protocollum habet contra ſe præſumptionem. p.408. col.1. n.2.

Notario dicenti ſe amiſiſſe protocollum non creditur niſi probet. ibid.

Notarij iuramento non ſtabitur aſſerentis ſe amiſiſſe inſtrumentum. ibid.

Notarius ſuſpectus facit actum geſtum nullum p.413. col 1. n.3.

Notarij *teſtis tenetur reddere rationem dicti ſui. p.372. col.1. n.11.*

Notorio in probando non defertur iuramentum ad ſupplendam probationem. p.347. col 2. n.27.

Nouitius *non eſt conueniendus coram iudice ſeculari. p.137. col.2. n.10.*

Nullitati *non defertur, niſi ſimul allegetur error, ſeu læſio, vel iuſta cauſa grauaminis. p. 447. col.1. n.2.*

Nullitates ex defectu iuriſdictiones manantes ſunt ſummé attendendæ. pag. 448. col.2. n.10.

Nullitates huiuſmodi poſſunt parte non opponente ſuppleri ibid.

Nullitatis exceptio ratione incompetentiæ impedit executionem. p.470. col.1. §.1. n 13.

Nuntius *ſi habuerit mandatum ad citandum aliquem, & pendente citatione iudex moriatur, poterit citare ſine alio mandato ſucceſſoris, & valet citatio. p.207. col.2. n.1.*

Nuntio publico creditur in ſpectantibus ad eius officium. pag.208. col.1. & pag. 364. col.2. n.11.

Nuntio publico non creditur cum citandus conjecturis, & præſumptionibus oſtendit ſe non fuiſſe citatum. ibid. n.4.

Nuntio publico non creditur affirmanti citatum reſpondiſſe ſe non eſſe venturum. ibid. n.5.

Nuntio publico non creditur dicenti ſuper citationis actu verberatum, ſeu iniuriatum fuiſſe. ibid. col.2. n.6.

Nuntij relatio eſt neceſſarium requiſitum ad validitatem citationis. ibid. n.8.

Nuntij relatio fieri debet iudici, ac de ea debet in actis conſtare. ibid. n.9.

Nuntij relatio vt valeat requiritur ne fiat die in honorem Dei feriato. ibid.

Nuntiatió *ante teſtium publicationem facienda eſt. p.327. col.2. n.5.*

Nurus *non poteſt eſſe teſtis pro ſocero. p.383. col.2. n.68.*

Nutrix *pro ſuo alumno teſtis eſſe non poteſt. p.384. col.1. n.69.*

O.

OBlati *qui ſe, & ſua in totum religioni tradiderunt gaudent priuilegio exemptionis á tributis. p.137. col.2. n.9.*

Obligationes *factæ penes acta valent ſine teſtibus ſi iudex mandet illas fieri. p.22. §.21. n.1.*

Officiali *finito officio tempore ſyndicatus idem honor debitus eſt, qui antea præſtabatur in memoriam priſtinæ dignitatis. p. 36. tit. 60. n.3.*

Officialis pro minimo non eſt ſyndicandus ibid. n.2.

Officia *publica an poſſit vendere Rex? p.114. col.1. n.2.*

Officia publica non poſſunt capi in cauſam iudicati, niſi deficientibus alijs bonis, poſſunt tamen hypothecari.ibid.n.3.

Opinio *recepta Bartoli habetur pro lege, illa deficiente.p.421.col.2.n.3.*

Opinio communis quæ ſit, & quod ſecundum illam, & magis receptam tenetur iudex iudicare p.422.col.1.n.4.

Opinio illa præſumitur verior, & in iudicando ſequenda, quæ á maiori parte Doctorum crebrius recepta exiſtit. ibidem.

Opinio communis non eſt præferenda illi opinioni, quæ validioribus, & melioribus rationibus fundata eſt.ibid.n.5.

Opinio communis pro Eccleſia ſemper prævalet.ibid.

Opinio quæ fauet animæ eſt amplectenda. ibidem.

Opinio mitior ſequenda eſt in delictis. p.422.col.2.n.7.

Opinio probabilis in foro conſcientiæ ſequi poteſt relicta probabiliori.ibid.n.10.

Oratorium *priuatum Eccleſiaſtica immunitate non gaudet.p 143.col.1.n.14.*

Ordinarij *auctoritate præſumitur Eccleſia ædificata ex diuturnitate temporis.p.43 §.39.n.3.*

Originarij *ſemper præferuntur peregrinis p.66.in princ.n.5.*

Orphanus *dicitur qui patre caret. pag. 225. col.1.n.2.*

Orphanus habet priuilegium trahendi ad Curiam.ibid.n.1.

Orphanus reſtituitur ad examinandos teſtes poſt publicationem. pag.412.col.1. n.19.

Oſtium *Eccleſiæ adhærens Eccleſiaſtica gaudet immunitate.p.141.col.2.n.8.*

Oratoriæ *quæ dicantur? p.26. tit. 40. §.1.*

P.

PAlatium Epiſcopi *gaudet Eccleſiaſtica immunitate ſi Eccleſiæ adhæreat intra paſſus 40. vel ſaltem habeat oratorium.p.141.col.2.n.10.*

Palatium Regis *gaudet immunitate.pa. 143.col.1.n.12.*

Papa *non poteſt recuſari. pag.266.col.1. n.3.*

Paries *quando eſt communis in extremitatibus præſumitur quoque eſſe communis in medio p 73.§.36.n.2.*

Pater *pro iniuria facta filio agere poteſt nomine proprio p.51.n.6.*

Patrem poteſt filius accuſare propter mortem matris, quam ipſe pater occiderat. ibid.n 7.

Pater filio emancipato, vel vxorato legitimam tenetur reſtituere. p.99. col.1. n.6.

Pater quando poſſit alienare bona aduentitia filij.ibid.

Pater non poteſt eſſe teſtis in cauſis filiorum. p.392 col.1. §.1.nu.1.cum ſeqq. Et in quibus caſibus poſſit eſſe teſtis. col.2.n.8.cum ſeqq.

Pater eſt idoneus teſtis quando lis eſt inter duos filios.p.363.col.1.n.15.

Pater poteſt eſſe teſtis in teſtamento filij militis teſtantis de caſtrenſi peculio. ibid col.2.n.16.

Pater admittitur in probatione ætatis filiorum.ibid.n.17.

Patria poteſtas *ſoluitur quando per banum pater poſſet impune offendi.p.99. col.1.n.8.*

Patriæ *plurimum debemus, cuilibet eſt dulcis, & charior amor patriæ. pag. 152. col 1 n.7.*

Patronus *non poteſt à liberto in ius vocari ſine venia p.235 col 2 n.12.*

Patronus poteſt ſine venia in ius vocari à liberto tutorio, vel procuratorio nomine agente.p.238.col.2.

Pauperibus *quando ſunt diſtribuenda bona ex verbis teſtatoris concedi non debet vni tantum totum teſtatoris patrimonium.p.42 n.8.*

Pauperum electior poteſt eſſe monachus. ibid.n.9.

Pauper-

*Pauperibus quando litis expenſa , & alimenta praſtari debeant.pag.*109.*col.*1.*n.*1.

Pauper dicitur miſerabilis perſona, & potitur priuilegio trahendi ad Curiam. p.226.*col* 2.*n.*9.

*Pauper non eſt idoneus teſtis.p.*384.*col.*1.*n.*72.

Pauper quis dicatur? pag. 439.*col.*1.*n.*11.

Paupertas *varie conſideratur pag.*457.*col* 2 §.10.*n* 1.

Paupertas victi curſum fatalium ſiſtit. pag 438.*col.* 2. *num.* 10. & *pag.*458. *col* 2.*n.*3.

Paupertas *executionem praſtat appellationis prætermiſſa pag.* 458.*col.*1.*n.*2.

Paupertatis plura priuilegia vide ibi n. 4.

Pecuniæ *pupillares in fidem publicam deponi & deferri debent pag.* 105. *col.*2.

Pedagium *defraudans an teneatur ad reſtitutionem.p.*176.*col.*1 *n.*2.

Peritis *in arte non creditur ſine iuramento p.*57.§ 38.*n.*2 *in medio.*

Periurium *eſt mixti fori. pag.*156 *col.* 1. *n.*11.

Periurium committit reſpondens poſitionibus ſi conuincatur de mendacio pag. 352. *col.*1.*n.*3.

*Permutatio ſoluit gabellam.pag.*84.*col.*2. *n.*4.

Petitio *à libello in quo differat. p.*301. [illegible]

Peremptoria *exceptio : vide Exceptio peremptoria.*

Phreneticus *non poteſt eſſe teſtis pag.* 384.*col.*2.*n.*73.

Pyratæ *non gaudent Eccleſiaſtica immunitate.p.*147.*col.*1.*n.*5.

Piſcationis *ius pertinet ad Regem. pag.* 176.*col.*1 §.14.

Pœna *fuſtigationis non dicitur capitalis.* p.144.*col.*1.*n.*21.

*Pœnam parti applicandam non poteſt Princeps remittere.p.*11.§.9 *n.*2.

*Pœnis non defertur iuramentum in ſupplementum probationis. p.*348 *col.* 1. *n.*33.

Pœnitentes *ſeculari iudicio ſunt ſubiecti.p.*137.*col.*1.*n.*5.

Ponderibus *falſis vtentibus qua pœna ſint ſtatuta.p.*69.*col.*1.*n.*3.

Portarius *quis ſit. pag.*206.*col.* 2.*n.*1.& *vide in verbo Nuntius.*

*Portoria defraudans an teneatur ad reſtitutionem? p.*176.*col.*1.*n.*2.

Portus *pertinent ad iura Regalia.p.* 175. *col.*2.

Pons *non poteſt fieri ſupra viam publicam.p.*72.§ 31.*n.*2.

Poſitionibus *ſimpliciter, & non qualificaté eſt reſpondendum pag.*351 *col.*2. *n.*2.

Poſitionibus non cogitur quis reſpondere ſi articuli ſe inuicem contrarientur. p 353.*col.*1.§.5.

Poſitioni negatiua non eſt reſpondendum. p.354 *col.*1.§.10.*n.*1.

Poſitioni criminoſa non eſt reſpondendum. ibid col 2.§.11.*n* 1.

*Poſitionibus contumaciter non reſpondens habetur pro confeſſo. p.*355.*col* 1. §.*vlt n.*1.

Poſitionibus reſpondens debet habere ſpeciale mandatum. pag. 356. *col.* 1. *n.*12.

Poſſeſſio *probatur per teſtes ſingulares.* p.368.*col.*2.*n.*8.

Poſſeſſorium *poteſt probari per vnum teſtem.p.*365.*col* 1.*n.*18.

Poſſeſſorium probatur per teſtes de auditu. p.367.*col.*1.*n.*17.

*Poſſeſſorijs in ſummarijs teſtium repulſa denegatur.p.*333.*col.*2.*n.*10.

Potentior *quis dicatur ratione priuilegij.p* 315.*col.*2 *n.*1.

Præceptor *non poteſt á diſcipulo in ius vocari ſine venia p.*235.*col.*1 *n.*5.

Prægnans *reperta in carcere præſumitur culpa cuſtodis.p* 24 §.4.*n.*3.

Præſides *prouinciarum non poſſunt inquirere de officialibus prælatorum.* pag.

Digitized by Google

pag.35. §.34. num.2.

Præſcribi *quando poſsint quæ ſunt in vſu publico.p.59.§.11.n.2.*

Præſcriptione *in probanda non defertur iuramentum ad ſupplendam probationem.p.347 col.1.n.18.*

Præſumptio *iuris, & de iure non admittit probationem in contrarium.p.424. col.1.n.1.*

Praxis *eſt optima legum interpres. pag. 419. col. 1.n.9.*

Primicerius *notariorum quis dicatur? p 7 § 12.n.3.*

Princeps *ſecularis non poteſt directè, vel indirectè ad ſpiritualia ſubditos legitimare.p 8.tit.3 §.1.n.2.*

Princeps non poteſt remittere pœnam parti applicandam p.11.§.9.n.2.

Principis mandatum ſcriptis, & ſubſcriptione ipſius probari debet. pag. 191. col 2.n.2.

Princeps poteſt tollere ſuſpicionem, & committere cauſam ea remota.pa.271. col.1.n.25.

Principi ſolùm competit concedere moratorias inducias.p 314.col.1.n.2.

Pretij *teſtis tenetur reddere rationem dicti ſui p.373 col.1.n.24.*

Priuilegijs *in dubio derogatis non intelligitur de inſertis in iure. p.193. col. 2. n.2.*

Priuilegium in cauſis communibus vni conceſſum ſuffragatur alteri. pag 454. col.1.n.2.

Priuilegiatus *contra pariter priuilegiatum non vtitur priuilegio ſuo. p.224. col.2.n.1.*

Probatio *non eſt de eſſentia ſententiæ. p.425.§.6 n.1.*

Procurator *Regiæ Coronæ quis dicatur? p.18.tit 12.*

Procurator Regiæ Coronæ in partibus qui pedanei dicuntur in ſedendo & loquendo omnes alios, licet antiquiores, precedit.p.18.tit.12.

Procuratoris officium eſt vile.p 30.§.22.

Procurator ad iudicia non poteſt eſſe excommunicatus: ſecùs ſi ſit ad negotia. ibid.n.4.

Procurator ad lites ante litis conteſtationem nequit alium ſubſtituere, niſi mandatum habeat cum ſpeciali clauſula ſubſtituendi.p.32.n.2.

Procurator Concilij nobilis non poteſt eligi, ſi in oppido vel ciuitate conſuetudine introductum non erat ad tale officium nobiles aduocare p.74.tit.69.

Procurator debet eſſe certus, & nominatus, & qui acceptet mandatum p.221. col.1.n.2.

Procuratoris reuocatio debet intimari parti, & iudici p.294.col 2.n.2.

Procuratorium mandatum non præſumitur p.262.col.2.n.2.

Procuratoris falſi, vel reuocati acta poſſunt per dominum rata haberi, ſi antea pars non opponat de falſitate mandati, & etiam poſt ſententiam. ibid.n.3.

Procurator ſimpliciter datus ad agendum tenetur appellare.p.295.col.2.n.1.

Procurator exigente aduerſario tenetur iurare in animam propriam. p.324.col. 1. n.1.

Procurator ad iurandum de calumnia debet habere ſpeciale mandatum ibidem, col.2 §.3.n.1.

Procurator fiſci non iurat de calumnia. ibid.n.2.

Procurator, in cauſa in qua eſt procurator teſtis eſſe non poteſt.p.384.col.2. n.74.

Procuratoris conſtitutio facta ad cauſam iam motam operatur ratificationem eorum, quæ geſta ſunt per eundem procuratorem, antequàm mandatum ſuſciperet.p.416.col 1.n 5.

Procurator factus cum non ſit tenetur pœna falſi.ibid col.2.§.5.n.1.

Procuratoris falſi exceptio in quacunque parte iudicij opponi poteſt. p.335. col.1. num. 10.

Prodigalitatis *teſtis tenetur reddere rationem dicti ſui. pag.* 373. *col.* 2. *n.*30.

Prodigus, *cui interdicta fuit bonorum adminiſtratio teſtis eſſe non poteſt. p* 384.*col.*2.*n.*75.

Prodere *quid ſit?p.*147.*col.*2.*n.*2.

Proditor, & per inſidias delinquens non gaudet Eccleſiaſtica immunitate. pag. 147.*col.*1.*n.*1.

Præmiorum *exhortatione boni efficiuntur.p.*5.§ 45.*n.*2.

Promiſsio *de vendendo non ſoluit gabellam.p.*84.*col.*2.*n.*25.

Prouiſor *reſiduorum quis? pag.* 33. *tit* 50.

Protocollo *non apparente exemplum non amittit vires ſuas. pag.* 79. §. 2. *n.*3.

Proxeneta *teſtis eſſe non poteſt in negotio, in quo fuit mediator.pa* 384.*col.*2. *n.*76.

Prudens *eſt, qui intelligentia ſua aliquid cognoſcit.p.*2.*n.*3.

Puteus *publicus reaptandus eſt per vicinos.p* 72.§ 31.*n.*2.

Pupillo *factam iniuriam non poteſt tutor remittere p.*52.*n.*12.

Q.

QValitas *alicuius rei poteſt probari per vnum teſtem. pag.* 365. *col.*1. *num.*15.

R.

RAſuræ *faciunt inſtrumentum ſuſpectum.p.*80.*col* 2.*n.*8.

Rationes *ſemel reddita non ſunt vlterius calculanda. pag.* 109 *col.* 2. *n.*3.

Rector *iuſtitiæ Senatus Supplicationis debet procedere ex nobili familia, & eſſe prudens, magna auctoritatis, litteratus ſi fieri poteſt, incola Regni, ac timorata conſcientiæ.p.*1.& 2.

*Rector iuſtitiæ curare debet vt eiſdem Senatoribus Rex retribuat ſecundùm eorum merita.p.*5.§.40.

Rector Senatus Supplicationis eiuſdem Senatus ſalaria perſoluere iubet.pag 5. §.40

Rectores non poſſunt remittere iniuriam factam Eccleſiæ.p 52.*n.*9.

Rector antiquior tenetur congregare Senatum. pag. 61. §.28. *numer.* 3. *in fine.*

Reconuentioni *locus eſt, etiamſi actor á conuentione deſiſtere velet. pa.*306. *col.*1.*n* 2.

*Reconuenìens non poteſt iterum à conueniente reconueniri.ibid.n.*3.

*Reconuentio fit coram iudice conuentionis.ibid.col.*2.*n.*1.

*Reconuentio non admittitur in cauſa ſpolij.p.*307.*col* 1. *n* 1. *de alio tamen ſpolio admittitur.col.*2.*n.*2.

*Reconuentio non habet locum in criminalibus.ibid.n.*5.

Reconuentio habet locum in cauſis ſummarijs.p 308 *col.*1.§.6.

*Reconuentio non habet locum in cauſa appellationis.ibid.col.*2.§.7.

Recuſatio eſt proponenda in ſcriptis pag. 273.*col.*2.*n.*4.

Recuſare *nemo poteſt vltra numerum tertium.p.*271 *col.*1.*n.*24. *& vide latè à p.*269 *& verbo Suſpicio.*

Recuſatione iudicis non defertur iuramentum ad ſupplendam probationem. pag. 347.*col* 1.*n.*21.

Reditus *venditio debet gabellam. p.*85. *col.* 1.*n.*27.

Reguengarij *ſunt exempti ab officijs etiam nobilibus Concilij, quia Regalia prædia tenentur exarare, & ideò ab oneribus perſonalibus ſunt immunes. p* 67.§ 10.

Religionis *caſu, quando ſcilicet filius illam ingreſſus eſt, & dubitatur an habuerit animum profitendi pater admittitur*

Digitized by Google

mittitur in teſtem.p.93.col.1.n.11.

Remedium *ordinarium vbi datur non conceditur extraordinarium. pag.316. col.1.n.4.*

Remiſsio *cuius expenſis ſit facienda pag. 64. §.44. & p.131. col.1. nu.3. vbi de remiſsione delinquentis.*

Reſcriptum *eſt ſubreptitium in quo non ſit mentio de lite pendente. p.192. col.1.n.3.*

Reſcriptum impetratum contra ſententiam ea tacita dicitur ſubreptitium, & nullum.ibid.col.2.n.6.

Repulſæ *teſtium ſunt defenſiones. pag. 397. col.1.n.2.*

Repulſa ſi non recipiantur an concedatur appellatio? ibid col 2 n.6.

Reſiduorum *prouiſor quis? pag. 33. tit.50.*

Reſpondere *verbum quid ſignificet? p.231.col.2.n.2.*

Reſpublica *illa cenſetur beata, quam docti adminiſtrant.p.68.§13.n.2.*

Reſtitutionem *petens debet probare quod eſt intra quadriennium, nec excedit 29 annum p.320.col.2.n.2.*

Reſtitutionis remedium conceſſum vxori minori prodeſt marito etiam maiori 25. annorum.p.322.col.1.§.3.

Reſtitutio aduerſus lapſum fatalium appellationis interponendæ, introducendæ; & proſequendæ conceditur.p.439. col 1 n.12.

Reſtitutionem petens an læſum ſe debeat probare. ibidem. col. 2. num.14. cum ſeqq.

Reſtitutio an concedatur minori aduerſus nouum opus nunciatum.pag.452.col.1. n.2.

Reuiſionum, *ſeu ſupplicationum materia agitur.p.478.col.1.tit.95.*

Reuiſione pendente an ſuſpendatur executio ibid.col 2.n.2.

Reuiſio datur á ſententijs interlocutorijs vim definitiuæ habentibus, vel irreparabile damnum inferentibus ibidem,numer.3.

Reuiſioni adhùc locus eſt remota, vel prohibita appellatione.ibid.n.4.

Reuiſio non admittit libellum,petitionem, aut probationem: ſed tantùm iuris allegationem.p.479.col.1.§.7.

Reuiſio non admittitur ſi cauſa non excedat ſummam centum regalium in rebus immobilibus, & in alijs. 150. ibid col.2.§.8.

Reuiſio á ſententijs interlocutorijs non admittitur.ibid.§.12.

Retentionis *melioramentorum exceptio poteſt opponi etiam poſt ſententiam, & illius impedit executionem.p.470. col.2.n.6.*

Rex *de eo quod vendit, vel emit non debet gabellam.p.85.col.1.n.28.*

Regum præcipuum officium eſt populos ſibi ſubiectos, & oppreſſos iniuſté á iudicibus Eccleſiaſticis cum moderatione inculpatæ tutelæ defendere, & obuiare abuſui notorio, & Eccleſiaſticæ poteſtati ne pax perturbetur.pa.10. §.6.n.3.

Regi competit exilium remittere. pag. 11. §.10.n.2.

Regi qua ætate ſit tradenda Regni adminiſtratio.p.103.col.2.n.3.

Rex an poſſit vendere officia publica? pa. 114.col.1.n.2.

Rex poteſt reuocare officia ad libitum.pag. 115. col.1.n.1.

Rex non poteſt reuocare ſine cauſa officia publica,quæ conceſſit conſtituto pretio, vel ob benemerita.ibid n.2.

Rex poteſt promittere officia, quæ non dùm vacant.ibid.col.2 n.2.

Rex non poteſt modum imponere rebus per eum donatis propter benemerita. p.185.col 1.n.3.

Rex ſolutus eſt legibus.p.189.col.1.n.1.

Riqui homines *qui dicantur? pa.71.col. 2. n 5.*

Ruſticus *adhibito procuratore etiam aduocato inſtruente poſitionibus reſpondere*

Digitized by Google

pondere poteſt.p.357.col.1.n.13.

S.

SAcræ res, *& religioſa non poſſunt emi,vel vendi.p.172.col.2.n.2.*

Sacrilegium *eſt mixti fori pa.156. col.1.n.9.*

Sacrilegium committentes in Eccleſia non gaudent eius immunitate. p.145.col.1. §.2.n 2.

Salaria *perſoluere iubet Rector Senatus Supplicationis Senatoribus eiuſdem* Senatus.*p.5.§.40.*

Salaria Doctorum, ſcholaſticorum, Iudicum, Litteratorum, Aduocatorum, & ſimilium habent priuilegia inter omnes creditores, & æquiparantur doti, & fiſco, & habent tacitam hypothecam inductam cum priuilegio prælationis.p.112.col.2.n.7.

Salarium vbi quis condemnatur ſoluere famulo appellatio non ſuſpendit executionem ſententiæ.p.434.col.2.n.9.

Salinarum redditus pertinent ad Regem. p.176.col.2.

Salarium quod debeat habere executor. p.38.tit.62.n.3.

Satiſdare *non tenetur poſsidens immobilia.p.302.col.2.n.2.*

Satiſdare non tenetur habens annuos redditus ſuper immobilibus.ibid.n.3.

Sciens *eſt,qui alterius iudicio rem percipit p.2.n.3.*

Scientia *in dubio præſumitur.p.6.§.10. n.3.*

Scholaſticus *nemo dicitur niſi nomen ipſius ab Vniuerſitatis ſecretario matriculæ adſcriptum ſit. pag. 243. col.1. n 2.*

Scholaſtici,qui non ſtudent,& ſcholas non frequentant non gaudent priuilegijs ſcholaſticorum p.224 col.1.n.6.

Scholaſticus ſi habeat ſuſpicionem contra aliquem Doctorem,ſeu Cancellarium, in examine ſuo poteſt eum,vel eos,qui ſibi exiſtunt ſuſpecti,recuſare. pa.270. col.2.n.20.

Scholaſticorum libri non ſunt capiendi pro exequutione.p.465.col.2.n.3.

Scribæ *non poſſunt per ſubſtitutos officia ſeruire.p.114.col.2.*

Scripturam *ſubſcribere debent contrahentes.p.80.col.2.§.4.*

Scripturæ vitium,ſeu defectus quando patet euidens dicitur, & non ſuppletur ex tempore.p.86.col.2.n.40.

Scriptura priuata recognita habet vim confeſsionis, & pro ea conceditur executio.p.291.col.1.n.2.

Scriptura priuata eſt,quæ á priuatis perſonis ideſt, non publicis, confecta eſt. ibid.n.4.

Scripturam priuatam diei, & temporis omiſſa ſolemnitas non vitiat. ibidem. n.5.

Scriptura priuata penes acta de conſenſu partium lata habet vim ſententiæ iudicis, & facit tranſitum in rem iudicatam, & habet executionem paratam ibid.col 2.n 8.

Scripturam occultans, ſeu ſubripiens falſum committit.p.409.col.1.n.6.

Semper *dictio idem importat quod omni tempore,& omni caſu. p.263.col.2. n.1.*

Senatores *in Senatu tempus in colloquijs priuatis non conſumant, ſed cauſas diligenter expedire curent. pag. 3. §.2.n.2.*

Senatori ægroto ſalarium debetur. p.9. §. 31. n.2.

Senatori abſenti de licentia Regis, ſeu Præfecti prætorio ſalarium debetur.pag. 5. §.41.n.3.

Senatores Palatini recuſari poſſunt.pag.6. §. 7.

Senatores iuramento poſſunt ſe eximire á munere iudicandi. pag.277.col.1. §. 18.

Senatoris ſolius teſtimonium non probat. p.364 col.1 n.3.

Senes

Senes *præferuntur iunioribus. pag.* 67. *n.*6.

*Senes valetudinarij ante litem conteſtatam, vel moram examinari poſſunt actore petente. pa.*389.*col.*1.*num.*1. & §.7.

*Senes qui dicantur? ibid.n.*4.

Senes non poſſunt cogi ferre teſtimonium. p 390.*col.*2.*n* 2.

Senioribus *magis creditur. p.*363.*col.*2. *n.*9.

Sententia *lata contra fiſcum abſente eius procuratore eſt nulla p* 16.§.3.

*Sententia debet ferri à iudice in ſcriptis, vel ſaltem debet eſſe ab eo ſubſcripta. p.*21.§.19.

*Sententia ſecundum medicorum, aliorumque in arte peritorum iudicium lata an & quando in rem iudicatam tranſeat: p.*57.§.38 *n.*3.

*Sententia qua non tranſiuit per cancellariam, vel non habet ſigillum ſolitum apponi, non probat.p.*191 *col.*2. *n.*3.

*Sententia in retractanda non defertur iuramentum ad ſupplendam probationē. p.*347.*col.*2.*n.*25.

*Sententia iudicum inferiorum ad exemplum ſeu ad deciſionem cauſarum allegari non poſſunt.p.*418.*col.*1.*n.*6.

Sententia lata in cauſa leuioris cognitionis, vel leuioris probationis nunquam parit exceptionem rei iudicata in cauſa maioris inquiſitionis.ibid.

Sententia interlocutoria eſt qua ſuper incidentibus, & emergentibus fertur. pa. 423. *col.*1.*n.*1.

Sententia *ſuper momentaneo poſſeſſorio lata an ſit interlocutoria, vel definitiua ibid n.*2.

*Sententia interlocutoria non ſolùm ſemel, ſed etiam millies reuocari poteſt. ibid. col.*2.*n.*4.

*Sententia interlocutoria poteſt reuocari à iudice etiam ſine cauſa. ibidem, col.*1. *n.*3.

Sententiam interlocutoriam reuocari non impedit appellatio interpoſita. ibidem.

Sententiam interlocutoriam reuocare poteſt iudicis ſucceſſor.ibid.

Sententia ſi ſit nulla ex eiſdem actis an poſſit alia ferri valida. pag. 416. *col.*1. *n.* 2.

Sententia contra ſtylum lata eſt nulla.pag. 417. *col.*2.*n* 4.

Sententia Senatus facit ius quoad omnes ſimiles cauſas.p. 418.*col.*1.*n.*6.

*Sententiam interlocutoriam non cogitur iudex reuocare.p.*423.*col.*1.*n.*3.

Sententiam interlocutoriam non poteſt iudex reuocare poſtquam illam mandauit executioni.ibid.

Sententia interlocutoria, qua finem imponit iudicio, aut proceſſui reuocari non poteſt.ibid.

Sententia interlocutoria geminata reuocari non poteſt.ibid.

Sententia interlocutoria, qua tranſijt decem dies reuocari non poteſt.ibid.

*Sententia abſolutoria ab obſeruatione iudicij magis accedit ad naturam definitiua, quàm interlocutoria.p.*424. *col.*1. *n.*2.

*Sententia, qua tranſiuit in rem iudicatam pro veritate habetur.ibid.n.*1.

*Sententia verba obſcura interpretantur iuxta concluſionem libelli. ibid. col.*2. *n.*2.

*Sententia definitiua in ſcriptis eſt proferenda.*425.*col.*1.§ 6.*n* 2.

Sententia interlocutoria qua habet vim definitiua debet ferri in ſcriptis ibid.

*Sententia poteſt declarari à iudice ibidem. col.*2.*n.*6.

Sententia definitiua an poſſit reuocari? ibid.n 3.

*Sententiam an poſſit cogi iudex declarare? p.*416.*col.*1.*n.*7.

*Sententia verba poteſt iudex declarare etiam poſt appellationem interpoſitam. n.*8. *ibid.*

Sententia lata ſuper eo, de quo lis non eſt conte-

conteſtata, eſt nulla. p. 424. col. 2. n. 1.
Sententia eſt ſtricti iuris. ibid.
Sententia ſemper eſt ſtricté intelligenda. p. 416 col. 1. n. 8.
Sententia iudicis á quo per quam imponitur pœna mortis nunquam tranſire poteſt in rem iudicatam per deſertionem appellationis ex curſu temporis. p. 438. col. 2 §. 8.
Sententia non præſumitur lata parte præſente ſed abſente. pag. 436. col. 2. §. 1. n. 1.
Sententia appellationis deſerta eſt interlocutoria habens vim diffinitiuæ. pag. 437. col. 2. n. 6.
Sententia lata ſuper deſertione appellationis requiritur partis citatio. p. 440. col. 1. n. 17.
Sententia nulla nunquam tranſit in rem iudicatam. p. 446. col. 2. n. 1.
Sententia non tranſit in rem iudicatam contra non citatum. p. 447. col. 1. nu. 3.
Sententia ex defectu iuriſdictionis nulla eſt. p 448. col. 2. n. 9.
Sententia iuſtè lata ab incompetente iudice poteſt ex eiſdem actis approbari. p. 449 col. 1. n. 11.
Sententia lata in Senatu non poteſt contra illam excipi quod iudex, qui in priori inſtantia illam tulit incompetens erat. ibid. n. 12.
Sententia eſt ipſo iure nulla ſi lata ſit præcipitanter, & breui tempore. ibid. n. 13.
Sententia contra reum lata non præiudicat tertio. p. 455. col. 2. n. 7.
Sententia vt executioni mandetur intereſt Reipubl p. 438 col 2. n. 2.
Sententia parum prodeſt niſi executioni mandetur. ibid n. 2
Sententia vſquè ad 30. annos poteſt mandari executioni p. 459 col. 1. n. 2.
Sententia per inſtrumenta de nouo reperta per viam reſtitutionis ex clauſula generali quando reſcindi poſſit. pag 460. col. 1. §. 2. n. 2.
Sententia executio poteſt impediri á tertio. p. 460. col. 2. n. 2.
Sententia executionem impedit exceptio nullitatis. p. 461. col. 1. n. 8.
Sententia iudicis: vide Iudicis ſententia.
Sepulturæ vſus venditio non ſoluit gabellam. p. 85. col. 1. n. 30.
Sepultura electio probatur per teſtes ſingulares. p 369. col. 2. n. 25.
Sequeſtratio tollitur idonea cautione. p 445 col. 1. n. 4.
Seruus fugiens ad Eccleſiam non gaudet eius immunitate. p. 148. col. 2. n. 1.
Serui, qui in clericorum dominio ſunt, & alij miniſterio Eccleſiæ perpetuò addicti gaudent priuilegio exemptionis á tributis. p. 173. col 1. n. 2.
Serui non poſſunt eſſe teſtes. p. 394. col 1. § 3. nu. 1. vbi à nu. 2. in quibus caſibus poſſint eſſe teſtes.
Signum ſi non afferatur á iudice, poteſt ei reſiſti, nec reſiſtens punitur offendens officialem. p 42 §. 1.
Signum apponere in ſcriptura debet notarius quod mutare non poteſt. p. 79. col. 1. n. 3.
Simonia eſt mixti fori. pag. 156. col. 2. n. 14.
Simonia probatur per teſtes ſingulares. p. 369. col. 2. n 21.
Similem cauſam habens eſt ſuſpectus. pa. 385. col 1. n. 79.
Similitudo nominis non inducit ſuſpicionem, ſed quandam affectionem pag. 270. col. 2. n. 19.
Simulatio probatur per teſtes ſingulares. p 369. col. 2. n. 22.
Syndicandus non eſt officialis pro minimo. p. 36. tit 60 n. 2.
Syndicatus tempore idem honor debitus eſt officiali finito officio, qui antea præſtabatur in memoriam priſtinæ dignitatis ibid n 3.
Syndicator ſi ſtatuat certum tempus partibus, eo elapſo partes non audiuntur ſi in termino non venerint. pag 36. tit. 60.

titul. 60. §. 1.

Syndicatus fugiens ad Eccleſiam non gaudet eius immunitate.p.37.§.3.n.2.

Societatis contractus ſuper capitali, etiã ante factum computum, vel rationes calculatas, habet paratã executionem. p.284.col.2.n.3.

Societas probatur per teſtes ſingulares.pag. 370 col 1 n.36.

Socius priuilegiatus non excuſat ſocium á ſolutione gabellæ p.85.col.1.n.29.

Socius omnium bonorum in cauſa ſocij teſtis eſſe non poteſt. p.385 col 1 n.80.

Socer pro genero, vel é contra teſtis eſſe non poteſt.pag 384 col.2.num.78. & p.393 col.2 n.19.

Socer, & ſocrus non poſſunt cogi ferre teſtimonium contra ſuum generum, & nurum, vel é contra ibid n.7.

Sodomia eſt mixti fori. pag. 155. col 2. n 4.

Sodomiæ delictum probatur per teſtes ſingulares.p 368.col.1.n.3.

Sodomita non poteſt eſſe teſtis.pag.385. col.1.n.82.

Sodomitæ Eccleſiaſtica immunitate non gaudent.p.144.col 2.n 5.

Solicitudo eſt cum moderamine, cura verò ſine moderamine.p.2.n.11.

Solicitator electus à principali non poteſt eſſe teſtis in eádem cauſa, in qua ſolicitauit.p.385.col.1.n.82.

Solutio vt præſumatur annis retro lapſis factam fuiſſe, quæ requirantur. pag. 404. col.2.§ 14.n.2.

Solutionis exceptio in executiuis actibus opponi poteſt.p.341.col.2.n.6.

Soluere qui tenetur non ſatisfacit conſignando, vel deponendo. p. 461. col. 2. n.10.

Spoliatus an reſtituatur non ſolùm ad poſſeſſionem, & fructus, ſed etiam ad expenſas, damna, & intereſſe. pag.121. col.2 n.10.

Spoliator poteſt conueniri in eo loco vbi committit ſpolium.p.242.col.1 n.2.

Spoliationis exceptio ante litem conteſtatam eſt opponenda.p.336. col.1.n. 4.

Spurius filius teſtatoris eligi non poteſt ab executore.p.42.n.5.

Spurij non ſunt teſtes integræ fidei, nec omni exceptione maiores.p.385.n.83.

Statutum debet eſſe commune, nec enim poteſt concedi in odium certarum perſonarum, itaut liceat ab huiuſmodi iniquitate appellare.p.61.§.29 n.1.

Statutum poteſt fieri contra ruſticos vendentes ligna, & vt pondus appareat maius, vtquè carius vendatur, ſcindunt ligna, eaquè componunt ad fraudendos emptores p.69.col.1.n.2.

Styli obſeruatio pertinet ad officium Rectoris iuſtitiæ.p.4.§.37.

Stylus obſeruata per caput debet vbiquè obſeruari.p.5.col.1 §.37.

Stylus Curiæ eſt ad vnguem obſeruanda. p.416.col.2.tit 64.n 1.

Stylus Curiæ pro lege ſeruatur. pag.417. col.1.

Stylus Curiæ facit ius.ibid.

Stylus Curiæ facit ius vniuerſale, & in partibus.ibid.

Stylus iudiciorum circa proceſſus ordinem, & iudiciorum vſus verſans pro lege in eodem iudicio eſt obſeruanda.ibid.

Stylus contra ius non eſt obſeruanda. ibid. col.2 n 2.

Stylus non præſumitur in dubio. ibidem, n 3.

Stylus ſolum introduci poteſt á ſupremis iudicibus.ibid.

Stylo potiùs ſtandum eſt, quám conſuetudini.ibid.

Subſcribere pro pluribus litterarum ignaris poteſt vnus teſti. pag 80. col.2. n.6.

Subſcribere ſcripturam contrahentes debent.ibid.n.4.

Subſcribere poteſt pro alio alius ſtante impedimento, vel neceſſitate.ibid n.5.

Subſcribens videtur ſcribere.pag.292. col.1.n.11.

Digitized by Google

Subhaſtatio *nulla eſt ſi gabella non fuit ſoluta p.87 col.2.n.46.*

Subhaſtationis forma non ſeruata fructus ſunt reſtituendi.p.467.col.2.n.5.

Subhaſtatio debet fieri præſente pecunia, licet alius, qui ſtatim non ſoluit plus licitetur.p.462.col.2.n.1.

Subreptio *vitiat ipſo iure. p.193.col.1. n.9.*

Subreptionis exceptio ante litem conteſtatam opponi poteſt.p.336.col 2.n.6.

Suburbium *non dicitur locus, quem diuidit fluuius á ciuitate.p.207 col.1.n.3.*

Succeſsione *Regia Coronæ patruus præfertur nepoti filij primogeniti. pa.185. col.1.n.1.*

Sues *per plateas ambulare non debent permitti.p.70.§ 22.n.3.*

Suſpicio *poteſt remoueri á Principe, & cauſa committi ea remota.p.271.col.1. n.25.*

Suſpectus eſt ſimilem cauſam habens. pag. 278. col.2.n.19.

Suſpicionis exceptio debet allegari ante litem conteſtatam.p.271.col.2.nu.1. & p 335 col 1.§.1.

Suſpicionis cauſa an ſit exprimenda. pag. 237. col.1 n 1.

T.

TAbellio, *vel notarius aliquando ad intereſſe tenetur partibus ſi ob illius ſolemnitatis defectum inſtrumentum corruit, & deinde tenetur pœna falſi ſi omittat ſcribere ſolemnitatem. p.22 §.21.n.2.*

Tabellio, ſeu Aduocatus gratis cum pauperibus ſe habere debent.p.23.tit.43.

Tabellionis officium poſſunt infames exercere.p.88.tit 79.n.1.

Tabelliones non poſſunt eſſe clerici. p. 86. col.1.n.2.

Tabellio factus á Rege non poteſt extra Regnum facere inſtrumentum. p. 89. §. 4.

Tabellio ſicut non poteſt ſcribere niſi iudice mandante, ita etiam non poterit alicui, eo non mandante, actorum copiam dare.ibid.§.5.

Tabellio tenetur ad intereſſe ſi partibus præiudices defectu alicuius ſolemnitatis.p.90.col.1.n.2.

Tabelliones creare pertinet ad Regem.pag. 174 col.1.

Tabellio no poteſt conſtituere procuratorem in ſua cauſa propria per inſtrumẽtum publicum á ſe factum.p.300.col.2. n.1.

Tabellio æquiualet duobus teſtibus.p.305. col.2.n.2.

Tempus *quando probetur per teſtes ſingulares.p 368.col.1.n.4.*

Termini *dies non computatur in termino.p.243.col.2.n.1.*

Territorium *quod dicatur.p.209.col.2. n.3.*

Tertius *executionem ſententiæ impedire poteſt.p 460.col.2 n.2.*

Tertius interuenire poteſt etiam ad impediendam executionem trium ſententiarum conformium.ibid.n.3.

Tertius an interuenire poſsit in iudicio poſſeſſorio ibid.n 4.

Tertius executionem impedire non poteſt quando victor praſtaret cautionem de reſtituendo adiudicatum tertio in caſu quo vinceret.p.464.col.2.n.4.

Tertius poteſt impedire executionem quæ ſit in ſententia lata ſuper actione perſonali in aliqua re immobili.ibid.n.5.

Teſtamentum *non eſt contractus. pag. 88. §.19.n.1.*

Teſtis *dictum in meliorem partem eſt interpretandum, & eius mens potius quám verba eſt attendenda. pag.363. col 1 n.2.*

Teſtium dicta intelliguntur ſecundum communem vſum loquendi ibid n.3.

Teſtibus peritoribus maior fides adhibetur.ibid n.4.

Teſtis dictum non annullatur qui negauit affi-

affinitatem p.90.col.1.§.11.

Teſtis extra articulū deponere non debet. p 96.col.1.n.1.

Teſtis non dicitur teſtificari extra articulos quando tractat de declaratione dicti ſui.ibid.n.2.

Teſtis ſuper eiſdem repetendus relatiue deponere poteſt ſi iudex relatiuam depoſitionem admittat. pag.246.col.2. n.4.

Teſtis in vno iudicio ſi contrarietur dicto ſuo in alio ſtatur priori dicto. ibidem, n.6.

Teſtis in reproductione coram iudice ſuper eiſdem capitulis examinatus coram arbitro tenetur iterum iurare.p.247. col.1.n.6.

Teſtis vnus non probat, & quando probet, & in quibus caſibus. p.364.col.1. n.1.cum.ſeqq.

Teſtis vnus ſufficit vt quis capi poſſit.pag. 56. n.3.

Teſtis vnus poteſt pro pluribus contrahentibus litterarum ignaris ſubſcribere. p.80.col.2.n.6.

Teſtis de auditu alieno non probat, & quando probet, & in quibus caſibus. p.365.concl.1.n.1 cum ſeqq.

Teſtes ſingulares non probant, quando probent,& in quibus caſibus.pag.367. concl 1.n.1.cum ſeqq.

Teſtis non interrogatus non tenetur reddere rationem dicti ſui, quando teneatur, & in quibus caſibus. pag.371. concl.4.n.1.cum ſeqq.

Teſtis de credulitate non probat, quando probet,& in quibus caſibus. pag.374. concl.5.n.1.cum ſeqq.

Teſtis domeſticus á teſtimonio repellitur, & in quibus caſibus admittatur. pag 375. concl.6.

Teſtis maior omni exceptione ille dicitur, qui nulla legitima exceptione repelli poteſt.p.376.concl 7.

Teſtes debent concordari quantum fieri poteſt.p.379.col.1.n.26.

Teſtis contrarius nihil probat.ibid.

Teſtis offerens ſe vltro examini tanquam ſuſpectus non probat. pag. 284 col.1. n 70.

Teſtis ſimilem cauſam habens eſt ſuſpectus p 385 col 1.n 79.

Teſtis qui tractat de ſe exonerando nullam fidem facit.ibid col.2 n.84.

Tiſtis non creditur cum nimis animoſe deponit.ibid.n.85.

Teſtis reſpondens vltra interrogata eſt ſuſpectus.ibid.n 88.

Teſtium numerus effrenatus cohibendus eſt á iudice.p.386.col.2.§.2.n.1.

Teſtis regulariter tenetur in figura iudicij,& viua voce, non in ſcriptis ferre teſtimonium.p.387.col.2.n.4.

Teſtis eſt euocandus, & alimentandus ſumptibus producentis. pag.388.col.1: n 6.

Teſti nobili & egregio equus, vel vectura ſuppeditandus eſt.ibid.col.2.n 8.

Teſtis ad perhibendum teſtimonium cogi poteſt p.390.col.1.§.11.n.1.

Teſtē producens debet approbare eius perſonam.p.391.col.1.§.vlt.n.1.

Teſtium repulſa ſunt defenſiones. p.397. col.1 n.2.

Teſtes non improbati in prima inſtantia an poſſint improbari in ſecunda. pag. 397. col.2.n 5.

Teſtem producens pro ſe non poteſt eum reprobare.p 400.col.1.§.8.n.3.

Teſtium vlterior productio reprobatur publicatis atteſtationibus.p.410. col.1. n.1.

Teſtium productio quando admittatur poſt publicatas atteſtationes.ibid.col.2. á n 2.

Teſtis non publicatus nihil probat.p.412. col.2.n.23.

Teſtium publicatio an ſit de ſubſtantia iudicij.ibid.

Teſtium repetitione an ſit pars citanda? p.413.col.2.n.5.

Teſtium publicatio non obeſt quando adhuc

Digitized by Google

adhùc teſtes à parte procedi valent ſi priores nulliter, ſeu non legitimè, aut non rite examinati eſſent.p.456 col.2. n.4.

Teſtes non poſſunt produci in cauſa appellationis ſuper eiſdem articulis, vel directo contrarijs eis, qui in prima inſtantia producti ſunt.p.457.col.1.§.2. n.1.

Tranſactio *non ſoluit gabellam, ſecùs quando qui poſſidet dimittit rem pro pecunia.p.85.n 31.*

Tutor *iudicis auctoritate tenetur pupillum bonis moribus inſtruere, facereque eum legere, ſcribere, nec non & officiũ ſuæ conditioni, & facultatibus ſuis aptiùs diſcere, & iuxta eas alere.pa.101. col.2 n 3.*

Tutor pupillum deſpondere non poteſt. p.102.col.1.n.2.

Tutor ſuſceptam ſemel tutelam demittere non poteſt.ibid col.2 n.3.

Tutorum libris creditur in veriſimilibus, ſecùs in non veriſimilibus.p.103. col 1. n.4.

Tutor ſi non oſtendat librum contra eum iuratur in litem.ibid.n.5.

Tutor de rebus minoribus compromittere non poteſt.ibid.n 6.

Tutor. ſeu curator creatus, ſi tempore creationis vendat, licet interueniat iudicis decretum venditio eſt nulla. p.108.col. 2. n.1.

Tutor durante tutela res pupilli, nec per ſe, nec per interpoſitam perſonam emere poteſt p.104.col.2.n 1.

Tutor de iure communi poterat contrahere cum pupillo palàm, & bona fide.pag. 105. col.1.n.3.

Tutor finita tutela res pupilli emere poteſt.ibid

Tutor præſumitur emiſſe bona pupilli per interpoſitam perſonam cum poſſidere reperitur.ibid.col.2.

Tutor nomine pupillorum orphanorum trahens alium alterius domicilij, iniudicium coram iudice orphanorum Rei cauſam agitare debet.p.106.col.1.n.2.

Tutorum ſalaria quæ conſtituantur ſecundùm varias gentium regiones.ibidem, col.2.n.1.cum.ſeqq.

Tutori apud Luſitanos conceditur vigeſima pars fructuum, qui percipiuntur ex bonis pupilli.ibid.n.2.

Tutori malègerenti non debetur ſalarium ibidem, num.6.

V.

Vacillans *deponendo varia, & diuerſa præſumitur falſus.pa.386. col.1.n.90.*

Vario *teſti, & ſibi ipſi contrario non creditur.ibid.n.91.*

Varians *in teſtimonio.p.96 col.1.n 3.*

Valor *probatur per teſtes de credulitate. p.374.col.2.n.6.*

Vaſſallus *poteſt vocare dominum in ius ſine venia.p.235.col 1.n.7.*

Vectigalia. *& gabellas imponere pertinet ad Regem p.175.col.2.n.1.*

Vectigalia iuſta defraudans an teneatur ad reſtitutionem:p.176.col.1.n.2.

Venæ *metallorum pertinent ad Regem. p 176.col.2.n.1.*

Venæ perquiri poſſunt in fundo alieno.pag. 184. col 1.n 1.

Veniam delicti petens non confitetur ſe illud commiſiſſe.p.11.§.10.n.1.

Venditio *cum pacto de retro ſoluit gabellam, ex reuenditione autem alia non debetur.p.85.n.32.*

Venditio reſoluta, aut reſciſa per remediũ l.2.Cod.de Reſcind. vendit. debet gabellam.ibid.n.33.

Venditio, vel permutatio reſciſa doli mali metuſuè cauſa ſoluit gabellam.pag.86. n.34.

Venditio neceſſaria debet gabellam. ibid. n.35.

Venditio rei habita fide de pretio celebrata ſtatim debet gabellam.ibid.n.36.

Vendita

Digitized by Google

Vendita res plus valet quando venditur tota quám ſi vendatur per partes. pag. 467. col. 2. n. 2.

Venditor *in cauſa rei venditæ teſtis eſſe non poteſt pro emptore. pag. 386. col. 1. n. 92.*

Verbum reſpondere quid ſignificet? p. 231. col. 2 n. 2.

Veſtes clericales *quales eſſe debeant. p. 134. col. 1. n. 9.*

Via vicinalis *quæ appelletur. p. 72. col. 1. §. 26.*

Vicecomes *quis dicatur? p. 8. n. 9.*

Vicini *tenentur pro puteo publico reaptando. p. 60. §. 24.*

Vicinus non poteſt de nouo ædificare portas, vel feneſtras directò aduerſus ianuas, vel vicini feneſtras. pa 72. col. 1. n 3.

Victus *verbo habitatio continetur. p. 50. §. 20. n. 2.*

Victus victori in expenſis eſt condemnandus. p. 427. col 1. n. 1.

Viduæ *habent priuilegium trahendi ad curiam p. 225. col. 2 n. 4.*

Viduæ luxurioſé, & inhoneſté viuentes non potiuntur hoc priuilegio pag. 226. col. 1. n. 7.

Vidua quando dicatur viuere caſtè. p. 243. col 1 n. 1.

Viduæ quæ cum Doctoribus matrimonio fuerunt copulatæ, poſſunt procuratoriũ mandatum ſua manu conficere. p. 405. col. 2. n 6

Vidua reſtituitur ad examinandos teſtes poſt publicationem. pag. 412. col. 1. n. 9.

Vinum limphatum *vendens quam pœnam incurrat p 68 §. 10.*

Vir bonus *dicitur iudex. p. 47. §. 2.*

Vitricus *in cauſa præuigni teſtis eſſe poteſt. p. 386. col. 1. n. 93.*

Vitricus non poteſt cogi dicere teſtimonium contra præuignum, & é contra. p 390 n. 6.

Vniuerſitas *priùs debet ſuos redditus excutere, antequàm particulares exigat. pag. 62. §. 40 num. 3.*

Vniuerſitas non poteſt vocari in ius à ciue ſine venia. p. 235 n. 7.

Vniuerſitates, & communitates, quæ non habent iuriſdictionem, ſed ſunt ſubditæ, & ſubiectæ ſub alio domino non poſſunt facere collectas, ſeu tallias. p. 63. §. 41.

Voluntatis *declaratio probatur per teſtes ſingulares. p. 370. col. 1 n. 12.*

Voluntas, & animus probantur per teſtes ſingulares. ibid. n. 35.

Votum *quis priùs debeat dare. pag. 4. n. 2.*

Votorum maiori parti ſtandum eſt. pag. 3. §. 9. n. 1.

Vox *iudicis faciens ad cauſam eſt interlocutoria. p. 22. §. 19. n. 4.*

Vrbis *appellatione veniunt continentia. p. 201.*

Vſura *probatur per teſtes ſingulares. pag. 369. col 1. n. 12.*

Vſura eſt mixti fori. p. 156. col. 2. n. 12.

Vſurarum in cauſa non defertur iuramentum ad ſupplendam probationem. p. 346 col 2. n. 12.

Vſurarius *à teſtimonio repellitur. pag. 386. n. 94.*

Vulnus *minimum non dicitur vulnus. p. 54. n. 14.*

Vulnus in facie, ſi in eo remanſura ſit cicatrix, graue reputatur delictum. pa. 56. n. 7.

Vulnus mortiferum an ſit iudex ex medicorum inſtruet iudicio, & illud dicitur cuius curatio, vel omnino impoſſibilis, vel difficillima eſt. p. 57. §. 38. n. 1.

Vulnus non fuiſſe mortiferum in dubio iudicandum. ibid.

Vxor *non poteſt eſſe teſtis in cauſa mariti p. 386. n 95.*

Vxor de licentia mariti, vel iudicis poteſt

teſt ſuam iniuriam proſequi, & accuſare in iudicio p.51.n.8.

Vxores Senatorum viduæ gaudent virorum priuilegijs p.203.col.2.n.1.

Vxores Militarium non ſunt exemptæ á tributis.p.162.col 1.§.vlt.

Vxor ſi celebret contractum ſine conſenſu mariti, contractus eſt nullus. pag.331. col.1.n 6.

Vxor condemnati debet eſſe requiſita perſonaliter ad addictionem, & non ſufficit præſentē eſſe.p.468.col.1.n.7.& 8.

Vxoris nouum mandatū non requiritur in executione ſententiæ, ſi á principio litis interuenit. p 330.col.2.n.4.

Vxoris citatio requiritur ſi maritus conueniatur ſuper iurepatronatus Eccleſiarum. p.332.col.1.n.15.

Vxoris citatio requiritur in lite ſuper iuriſdictione. ibid n.16.

Vxoris citatio non requiritur quando maritus ſuper iuribus ſuæ Commendæ litem mouet. ibid col.2.n.18.

LAVS DEO.

Digitized by Google

INDEX DE ALGVS CASOS QVE SE DECIDIRAM, E IVLgarão no ſupremo Senado da Supplicação, & caſa do Porto,que vão neſtas Remiſſoẽs.

A.

ABilitação de herdeiros he neceſſaria quando ſe pede reviſta na meſa do Paço, ſe então ſe faleceo algũa das partes pag.298.col.2.n.14.

Abſent e não pode ſer citado por tarta de edictos para ſua alma.pag.212.§.8.n.1.

Abſente para ſe citar por edictos, he neceſſario aſsinarlhe termo ſegundo a diſtancia do lugar em que ſe diz eſtar. ibidem.

Abſente que eſtá em Lisboa para ſer citado he neceſſario declararſe a rua, & caſa onde mora p.213.col.1.n.7.

Abſente que está em partes remotas, & maritimas ſem ſe ſaber certeza do lugar, poſto que ſe nomee provincia, ſe ha de citar por edictos.ibid.n.8.

Aduogados da caſa da Supplicação tèm homenagem nas cauſas crimes.pag.28.§ 1.

Aduogar podem dous irmãos juntamente em hum auditorio ex communi conſuetudine, & legitimé praſcripta.p.92.§.pen

Aduogados ſaõ officiaes de juſtiça para effeito de ſe deuaſsar delles como dos mais, & não para outros caſos pa.282.n.13.

Alhear ſe podem bẽes reguengos ſem conſentimento do direito ſenhorio.pa.181.tit.30.

Almoxariſes que ſaõ requeridos, ou chamados, ou per obrigaçaõ de ſeus officios vèm dar conta à Corte não podem nella ſer citados.p.222.col.2.n.4.

Appellações, & aggrauos que as partes intimarem do Almotàce mòr, & Apozentador da caſa do Porto vão ao Gouernador, que com os Deſembargadores que lhe parecer as poderà deſpachar. p.26.col.1.§.3.

Appellantes que vèm com appellações à Corte, ou ſejão de caſos tratados in partibus, ou de cáſos tratados nos juyzos da ditta Corte não podẽ nella ſer citados.p.223.col.1.n 6.

Appellar ſe não pode de ſentença dada ſobre artigos de attentado, por ſer sòmente aggrauo no auto do proceſſo.pa.432.col.1.n.14.

Appellar ſe não pode da ſentença que ſe dás ſobre reformação de autos perdidos, por ſer caſo de aggrauo por petição. p.432.col.1.n.15.

Arbitradores terceiros ſe não podem dar. p.251.in princ.n.2.

Artigos ſe não podem acrecentar eſtando ja o feito poſto em dilação, poſto que não eſtiueſſe dada teſtemunha nenhũa. p.261.col.2.§ 8.

Aualiação ſegunda ſe não pode arguir de leſaõ, nem pode hauer terceiro louuamento p.251.col 1.in princ.

C.

CAmaras deſte Reyno nas poſturas q̃ fizerem não podem applicar parte aos captiuos.p.62 in princ.

Caualeiros das Ordẽes Militares deſte Reyno gozão sòmente em ſuas peſſoas no criminal dò priuilegio do foro, & não outras peſſoas, ainda que ſejão ſeus filhos, & eſcrauos, & criados. pag. 163. col 1 §.1.

Caualleiros do habito de São Ioão do Hoſpital de Hieruſalem neſtes Reynos, & Senhòrios de Portugal communicão sòmente nas cauſas criminaes os priuilegios que lhe ſão concedidos a ſeus eſcrauos, & criados que viuerem com elles das portas a dentro, ou tiuerem delles ordenados de que ſe ſuſtentem. p.173. col. 2 n 3

Caualleiros das Ordẽs Militares que não ſão profeſſos, gozão dos priuilegios que tem os profeſſos. p.163. col. 1. n. 2.

Chanceller quando pode dár juyz em lugar de alguũ ſoſpeito, a elle pertence determinar as duuidas que ſobre iſſo ſe mouerem, ſe o juyz dado o pode ſer, ou não. p.25. tit. 36.

Certidão de ſiza ſe ha de incorporar nas vendas que ſe fazem per eſcriptura particular da contia em que ſe pode fazer. p 86 col.1.n.37.

Citação feita por edictos a hum abſente para ſua alma he nenhũa. pag. 212. §. 8. n. ...

Citação ſe pode ſer feita a hum abſente: vid. Abſente.

Citação feita para todo o neceſſario que ſe faz quando ſe a parte abſenta fora do Reyno, dura para o caſo do aggrauo, & appellação. p. 217. § 13. n. 2.

Citarſe o procurador baſta para ver jurar teſtemunhas, ainda que a parte eſteja prezente no lugar quando nunca peſſoalmente appareceo em juyzo, & de fora mandou feito ſeu procurador por ſeu aſsinado, ou eſcriptura publica. pag. 218. col. 1. n. 5.

Citados não podem ſer na Corte os Almoxarifes que ſão requeridos, ou chamados a ella, ou por obrigação de ſeus officios vém dar conta. p. 222. col. 2. n. 4.

Citado não pode ſer na Corte o que a ella vem com appellação de cauſa tratada in partibus, ou de cauſa tratada nos juyzos da Cidade. p. 223. col. 1. in princ.

Conhecimento liquido a que ſão aſsinados dez dias, deuẽ parar ſe dentro nelles ſe pedirão noue dias de doente, que ſe concederão. p. 287. col. 1. n. 17.

Contador, ou outra peſſoa a que ſua Mageſtade comete que proceda executiuamente como coſtuma a mandar ſobre ſintas, ou em outras ſemelhantes materias, ſe não pode recuſar de ſoſpeito. pag. 279. col. 2. n 3.

Contador da fazenda de ſua Mageſtade quando ſe recuſar he obrigado o recuſante a depoſitar dez cruzados de caução, ſaluo nas couſas que ao ditto ſenhor pertence. pag. 280. col. 1. in princ. §. 1.

Conteſtação feita sòmente ſe faz para ſolemnidade do juyzo, & della ſe não ſegue perjuyzo ao R. pag. 342. col. 2. n. 4.

Contrato feito entre tio, & ſobrinho do pay, ou da mãy sómente ſe pode prouar ſem eſcriptura publica, & não he neceſſario que ſeja irmão inteiro. p. 403. §. 11. n. 1.

Corregedor da Corte pode mandar vir a ella as teſtemunhas nos feitos que ſe proceſſaſſem diante delle. p. 388. col. 1. n. 5.

Cunhados podem prouar os contratos feitos entre ſy ſem eſcriptura publica. pag. 404. col. 1. n. 6.

D.

D*Epor na cauſa de bẽes moueis he obrigado o marido, & mulher ambos juntamente. Porem o A. ou R. quando eſcolhe que deponhão ambos, ha de ſer cada hum em artigos repartidos. p. 353. §. 6. n. 3.*

Depoi-

Digitized by Google

Depoimento ad perpetuam rei memoriam ſe pode tomar allegando o R. que o A. he muyto velho, & doente. pa.389. col.2.n.7.

Deſaforamento feito em algũa eſcriptura publica por o pay, ou auós do memenor, ſendo depois demandado o ditto menor ſerá obrigado reſponder para onde ſe deſaforarão ſeu pay, ou auós, ſem poder declinar. p.229. col.1. n.26.

Deſembargadores hão de ſer ſeis ao votar ſobre o recebimento da contrariedade, ou dar da ſentença nas cauſas em que pode hauer pena de cortamento de membro, ou degredo para ſempre. p.3. col.2 §.6.

Deſembargador que faz as audiencias dos aggrauos pode conhecer quando ſe requere contra algum aduogado a pena da ley por não dar o feito no termo: & em auto apartado ſe pode requerer diante delle ſobre eſte incidente. pa.4. col 2.§.32.

Deuaſſa começada dentro nos trinta dias da Ordenação que por ſe não acharem então mais teſtemunhas ſe não acabou ſenão daly a cinco ou ſeis mezes, não he baſtante para por ella o delinquente ſer pronunciado á priſaõ pag.55.col.2. n.23.

Deuaſſa ſe não pode hauer por ſerrada com dez teſtemunhas sòmente, & ſaõ neceſſarias ao menos trinta, & baſta eſte defeito para ſe annular a deuaſſa. p.57. §.39

Deuaſſa ſe não pode tirar do prezo que o Corregedor achou fora da cadea, por ſe hauer ſaido della com licença do carcereiro p.70.n.9.

Deuaſſar dos peccados publicos pode o juyz da Chancellaria por prouiſaõ que ſe naõ eſtende mais que a cidade de Lisboa. p.19.§.1.

E.

Eleiçaõ quando foy embargada pendendo os embargos, o eleito não pode ſeruir, nem tomar juramento, em quanto os embargos naõ forem findos. p.65 col.2.n.8.

Eleição dos Almotaces ſe faz em Camera ſem voto do juyz. p.66.col 1.n.10.

Eleiçaõ aonde os votos eſtão iguaes ſe ha de determinar per ſortes, ou ſe hão de chamar outros votantes dos da gouernança, & principaes da terra. ibidem.

Eleito que não ſeruir no ſeu anno por ſer embargada a ſua eleição, não poderá ſeruir em outro anno o tempo que perdeo por razão dos dittos embargos. p.67.§.9.

Embargos ſe naõ remetem ao juyz que deu a ſentença pelo dia de apparecer. p.430.§.6.

Embargos de terceiro poſſuidor ſempre impedem execuçaõ, atè nas cauſas que correm com ſua Mageſtade, & com ſeu Procurador da fazenda, & nos que arrecadaõ via executiua, como ſaõ os de defunctos, & abſentes pag 460. col.2. n.5.

Eſcriuaẽs de hum juyzo, ou de diuerſos quando contendem ſobre quem ha de eſcreuer em algũs autos, o conhecimento deſta cauſa pertence ao juyzo da chancellaria, & naõ ao dos aggrauos. p.19 §.2.

Eſcriuaõ nenhum pode ter mais de dous eſcreuentes que teraõ cartas de eſcreuentes paſſada pela chancellaria, & ſe deuaſſará delles, &c. pag.21.§.15. & p.58.§ 62.n.2.

Eſcriuaõ que ſeruio de ſeruentia hum anno, & mais, no tempo da reſidencia naõ ſerà obrigado a hirſe fora da terra donde ſeruio. p.37. in princ. col.2.

Eſcriuaẽs das ſizas naõ ſaõ officiaes da

juſtiça ſenão da fazenda, & por iſſo os juyzes ſyndicantes não podem tirar reſidencia delles. ibid.

Eſcriuães, Tabelliães, & mais officiaes de juſtiça, poſto que dem reſidencia de tres em tres annos, ſe manda deuaſſar delles pelos Corregedores, & Prouedores das Comarcas. p.58.§.62. n.1.

Eſtudante he peſſoa poderoſa por razão do priuilegio, em quem ſe não pode treſpaſſar a couſa, nem o direito que ſe nella tem, ainda que ſeja de pay para filho. p.316.col.1.in princ.

Execuções começadas com os defunctos hão de proſeguir as viuuas, & outras peſſoas no juyzo onde a cauſa eſtá começada p.229.col.1.n.26.

Execução que ſe faz por ſentença não admitte recuſação do juyz que a manda executar. p.279.col.2.n.3.

Execução que ſe faz com ſentença de dia de apparecer ſe ſe embargar, ſe ha de ſobreſtar nella atè ſe determinarem os embargos pag.460.col.1.§.1. n.2.

Eſcriuão das appellações, & aggrauos, ou outro da Corte podem citar ſeus contendores para ſerem conſtrangidos a reſponder nella. p.224 col.2.§.2.

F.

Familiares dos Collectores que gozão nas cauſas criminaes do priuilegio do foro, ſão aquelles que actualmente os ſeruirem, & que viuerem do que elles lhes dão. pa.136.col.1. n.3.

Fiança não he obrigado a dar o vencedor vindo a parte com embargos á execução. p.289.col.2.§.3.

Força noua não tem mais que petição & conteſtação, & não ſe aſſina mais que hũa sò dilação para a terra, & para fora toda juntamente, porem quando ſe trata de força incidentemente ha de correr plenariamente ſeguindo a natureza da cauſa primeira, & principal. p.334.col.1.in princ.n.2.

G.

Genro não pode citar ſeu ſogro ſem licença, & os autos proceſſados ſem ella preceder ſão nullos. pag. 236. col.1.num.5.

I.

Immunidade da Igreja goza o que ſe lançou ſobre o adro della, ainda que no ar foſſe tomado, ſem por o pè nelle. pag. 142. col.1.n.7.

Injurias verbaes deſpacha em Camara o juyz com os Vereadores, & podem condenar até ſeis mil rẽs, & não mais, porque naquillo em que exceder ſe annullará a condenação, & ſe poderá appellar, & não deferindo á appellação ſe agrauará para o Corregedor da Corte do Crime. p.50.col.2.n.2.

Inſtrumento de teſtemunhas que for feito ſem citação da parte ſe manda queimar. p.413.col.1.n.1.

Inuentarios, & partilhas de bẽes dos orfãos não podem mandar fazer os Prouedores das Comarcas. pag.97. col 2. n.3.

Irmãos podem ſer aduogados em hum auditorio ex communi conſuetudine legitime praeſcripta. p.92.col.2.§ pen.

Iulgador triennal durante o ſeu triennio ſe quizer accuſar a algũa peſſoa crimemente he obrigado a apparecer peſſoalmente. p.234.col.1.n 8.

Iuyz da Chancelaria pode auocar a ſeu juyzo as culpas de algum eſcriuão para ſe liurar diante delle por noua aução. p.19.col 1.§.1.

Iuyz da Chancelaria pode conhecer dos feitos

feitos dos juramentos dos Procuradores que ſe ruem ſem carta do Chanceler mòr ibid.
Iuyz da Chancelaria pode conhecer da appellação que algum tabelião tirar por ſer accuſado pela juſtiça, ou per outrem por algum erro, que no tal officio cometeſſe ibid.
Iuyz da Chancelaria não tem alçada para tomar querela de erros dos officiaes que os cometeſſem fora das cinquo legoas da Corte ibid.
Iuyz da India, & Mina não pode conhecer das couſas da India Occidental, nem a ſentença que elle der pode ſer executada em outro juyzo, mais que em o ſeu. p. 33. tit. 51.
Iuyz de India, & Mina pode conhecer das auções que ſe mouerem ſobre couſas da India, ainda que nellas ſejão partes eſtudantes, Deſembargadores, ou outros quaeſquer priuilegiados, os quaes de nenhũa maneira poderão declinar ſeu juyzo. pag. 33. col. 2. in Princ.
Iuyz de India, & Mina não pode conhecer dos ſeguros que ſe fazem para a India. p. 33 §. 3.
Iuyz da India, & Mina não pode paſſar carta para fora de ſeu limite, nem cartas, & mandados para ſerem citados Sacerdotes ibid.
Iuyz de fora não tem voto na eleição dos Almotaces. p. 66. col. 1. n. 10.
Iuyz recuſado, ou julgado de ſoſpeito pode cometer em audiencia a hum aduogado os requerimentos que ſe fizerem ſobre a cauſa em que eſtà recuſado. pag. 272. col. 2. n. 7.
Iuyz em quem as partes ſe louuarão por ſer ſoſpeito o que conhecia da cauſa, ainda que depois venha outro ſem ſoſpeito, não ſe lhe ha ja de tirar a cauſa de poder p. 275 col 2. §. 6 n. 2.
Iuyz dos reſiduos que procede executiuamente nas contas dos teſtamentos, & obrigação dalma ſe não pode tentar de ſoſpeito. p. 279 col. 2. n. 3.
Iuyz não pode conſtranger teſtemunhas de outro termo, & juriſdição a que venhaõ teſtemunhar diante de ſy pag. 387. §. 6. num. 2.

L.

Libello antes da demanda conteſtadaſe pode mudar offerecendo outro em ſeu logar, & deſeſtindo do primeiro. p. 261. col. 1. n. 3.
Liquidação em que ha artigos, & contrariedade admitte ſuſpeiçaõ pag. 281. col. 1. n. 3.
Liquidaçaõ de algũa ſentença quando ſe trata vindo com embargos de concerto ſe naõ ſobreſtará na liquidaçaõ, & os embargos correraõ em auto apartado. p. 470. col. 2. n. 5.
Licença para ſe articular de nouo sò pode dar o ſupremo Senado hindo a cauſa per appellação. p. 265. col. 2. §. 28.

M.

Mendicantes ſe entende sòmente quanto aos priuilegios de miſeraueis aquellas Religiões que não poſſuirem em commum, como he São Franciſco, & a caſa profeſſa de São Roque de Lisboa, & outros ſe os ouuer ſemelhantes. p. 227. col. 2. n. 15.
Mempoſteitro mòr dos captiuos aſsi como ſe lhe entregaõ os bẽes do defuncto que morre abinteſtado ſem herdeiro, da meſma maneira ſe lhe entregaõ os bẽes dos abſentes, de que ſe não ſabem nouas. pag. 108. col. 2. §. 1. n. 3.
Menores orfaõs podem eſcolher juyz, & os R. R. tem obrigação reſponder diante delle. p. 228. n. 21.
Menor na ſuſpeição que intentar não

 pode

pode depois de nomear hũas teſtemunhas nomear outras por reſtituição. p.274.n.7.

Meſtre em artes goza dos priuilegios de Doutor.p.63 §.42.n.2.

Mulher que demanda os deuedores de ſeu marido, não como herdeira, mas como companheira o pode fazer per aução de dez dias.p.294.col.1.n.7.

Mulher que eſtá em cabeça de caſal baſta citarſe para cauſa noua não hauendo ainda petição, mas para habilitação em cauſa começada com o marido he neceſſario citaremſe os filhos, & herdeiros todos p.298.col.2.n.14.

O.

Officios pode elRey prometer ſem eſtarem vagos p.115.col.2.n.2.

Officiaes, & miniſtros do Sancto Officio da Inquiſição gozão inteiramente dos priuilegios que lhe ſaõ concedidos, tirando nas cauſas tocantes á fazenda de ſua Mageſtade, porque eſtas ſe tratão no juyzo della pag.136. col.1. n.2.

Officiaes que ſaõ requeridos, ou chamados, ou per obrigação de ſeus officios vém dar conta á Corte não podem nella ſer citados p.222.col.2.n.4.

Officiaes da Alfandega não eſtão ſogeitos ao Corregedor para poder deuaſſár delles, por ſe não poder entrometer em couſas della p.35.col.1.§.34.

P.

Rezos que ſe liurão pella miſericordia não pagaõ mais que meyo ſalario, ainda que no meyo da demanda ſejaõ aceitados pelos irmãos da Miſericordia.pag.94 col.2.tit.83.§.17.& p.111.col.1.§ pen.

Pobres que a caſa da ſancta Miſericordia liura por ſua pobreza ſer notoria, ſem outra juſtificação, nas ſoſpeições que poem não depoſitaõ caução, nem a caſa da Miſericordia que corre com o liuramento dos dittos pobres.p.280. in princ.n.2.

Prouedores das Comarcas não podem mandar fazer inuentarios, & partilhas de bẽes de orfãos. pag.97. col. 2. num.3.

R.

Reguengos bẽes ſe podem alhear liuremente ſem conſentimento do direito ſenhorio.p.181.col.2

Reualidação dos autos concedida aos Deſembargadores do Porto. p.13.col.1. §.12.n.1.

Reualidar ſe podem os autos que vierem á Relação por algum modo, & tiuerem defeito na ſolemnidade, & não os que forem ſentenceados.ibidem. num.3.

Rendeiros do verde não ſaõ officiaes de juſtiça para ſe deuaſſar delles nas deuaſſas geraes.p.58 col.1.n.3.

S.

Sacerdotes não podem ſer citados por cartas, & mandados do juyz da India, & Mina. pag.33. col. 2. §.3. n.2.

Sentença ſobre habilitação não admitte mais que aggrauo per petição. pa.431. col.1.n.3.

Sentença ſobre artigos de attentado admitte sòmente aggrauo no auto do proceſſo.p.432.col.1.n.14.

Sentença que ſe dá ſobre reformação de autos perdidos admitte aggrauo per petição. ibid n 15.

Siza ſe paga da tranſaução em que ouue tranſlação do dominio & poſſe. p.85. col.2.

Siza ſe paga da venda de bẽes de rayz feita

feita por aſsinado na ſoma em que ſe pode fazer. p. 86. n. 38.

Siza ſempre ſe ha de pagar no lugar da venda. ibid. n. 39.

Siza ſe paga da compra feita em almoeda, & a certidão ſe ha de incorporar na carta de arrematação. pag. 87. col. 2. n. 46.

Soſpeição primeiro que ſe ponha por eſcripto ſe ha de auerbar, & não ſe fazendo aſsi hirá o juyz por diante, & valerá ſeu procedimento. pag. 274. in princ.

T.

Teceloẽs ſaõ eſcuſos de tér pezos. p. 20. col. 2. § 3.

Tempo conueniente, & conforme a diſtancia do lugar ſe ha de dar para virem os papeis que eſtão fora do Reyno, & entretanto ſe manda ſobreſtar na cauſa até que venhão dentro no tempo que ſe aſsina, jurando a parte que não pode contrariar ſem elles. pag. 265. col. 2. §. 26.

Teſtemunhas pode o Corregedor da Corte mandar vir a ella nos feitos que ſe proceſſaſſẽ diãte delle. p. 388. col. 1. n. 5.

Teſtemunha pode ſer nas ſoſpeições a parte per cujo meyo ſe poem a ſoſpeição ao julgador. p. 375. col. 1. n. 11.

Tranſaução podem fazer os Vereadores, ou outro official da Camara para quitar coima quando pendião demandas. p. 60. col. 2. §. 21.

Tranſaução de que ſe não pagou ſiza hauendo tranſlação de dominio, & poſſe he nulla. p. 85. col. 2.

V.

Vedores da fazenda podem trazer ſeus contadores á Corte, ainda que eſtejão abſentes. p. 224. col. 1. n. 6.

Vereadores, ou outro official da Camara podem per tranſaução quitar coima quando pendião demandas. p. 60. col. 2. §. 21.

Vereador que for mais velho em idade ha de ſer preferido ao que primeiro tomou poſſe. p. 67. col. 1. in princ.

Vezinho quando ſe queixa do outro dizendo que inquieta a vizinhança, ou com ſeu mao falar demaſiado, & eſcandaloſo, ou com ſeu mao viuer, & proceder, como ſe ha de lançar da vizinhança. p. 255. col. 1.

Viuua por razão do priuilegio de viuua pode trazer citados ſeus contendores, á Corte, ainda que foſſe em caſos de partilhas, & ouueſſe menores. p. 229. col. 1. n. 27.

LAVS DEO.

Digitized by Google

CASTIGATIONES
ET
ADDITAMENTA
AD REMISSIONES LIBRI QVARTI ET QVINTI ORDIN. REGIARVM.

IN QVIBVS PRÆTERMISSÆ Doctorum reſolutiones, & nonnullæ rerum ciuilium, & criminalium in Senatu Supplicationis tractatarum deciſiones dilucidè continentur, & ſuis in locis ſuccinctè addaptantur.

AD ILLVSTRISSIMVM ET REVERENDISſimum D. D. Alphonſum Furtado de Mendoça Archiepiſcopum, & vrbis Bracharæ Dominum, Hiſpaniarum Primatem digniſsimum, &c.

PER P. AVGVSTINVM BARBOSA Presbyterum Vimaranenſem.

Cum facultate Sanctæ Inquiſitionis, Ordinarij & Regis.

VLYSSIPONE.

Ex officina Petri Craeſbeeck.

Anno Dñi 1620.

Digitized by Google

ILLVSTRISSIMO, AC REVERENDISSIMO DOMINO D. ALPHONSO FVRTADO DE MENDOÇA Archiepiſcopo, & vrbis Bracharæ Domino, Hiſpaniarum Primati digniſsimo, &c.

PRætermiſſas Doctorum reſolutiones, Illuſtriſſime Domine, & nonnullas rerum ciuilium, ac criminalium in Senatu Supplicationis tractatarum deciſiones breuiter, & ſuccinctè collegi, eaſq; noſtris Remiſſionibus in quartum & quintum Regiæ Ordinat. libros addendas curaui. Conceptis his fœtibus, quos difficili ſanè parturiens puerperio, obſtetricante tandem labore pepereram tibi conſecrandos duxi, qui inter omnes Chriſtianorum Dinaſtas ſolus es mihi viſus, cui omnia mea opera, & me ipſum iure optimo deuoueam, & ad te ipſum perexiguo hoc, & qualicunque munuſculo veneraturus accedam. Per te enim elaboratiſsimas Pontificij, & Cæſarej iuris Remiſsiones prælo committere exopto, vt ſi quid parum doctè, & circunſpectè dictum fuerit, tu, qui es norma & canon, quē Iuriſconſulti inſpicere debent, corrigas & emendes. Noui ego propenſiorē tuum in litteratos animum, tuarū laudum præconem optimū, quo omnes ſub tuo præſidio & clientela benignè refoues, cuius monitu & impulſu non parum etiam ad mētem meam adieci, vt humanitati iſti tuæ in his dicandis laboribus non diffiderem, nec ſpes animū fallit, nec fallet certè, à te enim vno ſperare quicquam non licet, quod ſpem ipſam non vincat.

Et

Digitized by Google

Et ſanè hoc ipſum debitum eſt virtutis tuæ & ſingularis prudentiæ, qua iuſtitiæ, & iuris participas miniſteriũ, tantamq; molem ſuſtines & moderaris. Hîc verò præteritorum malorum non nihil attingam, vt tua beneſitia recognoſcas, nam etiam medicos morborũ, quos ſanarunt meminiſſe iuuat. In magna verſabamur viuendi libidine, & deprauatiſsima morũ licentia, vetus illa Eccleſiaſtica diſciplina penè deſerta, quippè remoto ſupplicij metu, non gradu, ſed præcipiti curſu à rectis deſcitũ, ad praua tranſcurſum. Sed vbi primùm clauo aſſediſti, eradicato, profligatoq; faſcinore, ſuffocata peccandi audacia, ita remediorũ celeritate vitia extinxiſti, vt à ſcelere ad meliorẽ frugem, colendamq; iuſtitiã, mutatis moribus vberrima virtutũ ſeges incipiat pullulare. Ita enim tota vi ingenij, & animi alacritate, conſiliorũ ratione, ſtudio vehementi, indefatigabili patientia, tuorũ ſubditorũ dignitati, incolumitatiq; proſpicis, vt ſperare liceat breui veterẽ illam viuendi innocentiam, & diſciplinã, quæ olim apud nos feliciſsimè viguit, ad nimiã iam ſenectutem productã, reddita iuuentute, vires recuperaturam, ad priſtinumq; florem reuerſuram. Quod non tam pœnæ mètu effeciſti, quã virtutis amore. ita tamen vt iuſtitia clementiæ permixta, & veniæ & ſupplicio ſuus ſit locus: proniorem te tamen ad miſericordiam, & admiſsi criminis abolitionem præbes, quàm ad ſeueritatem, & punitionem. Si ergò nimis fortaſsè apud te audax videri potero ſolita, qua fulgès, miſericordia vtere, meq; in tuorum numerum vt cooptes, quod vnum oro obteſtorq; begnitati impera tuæ, impera & humanitati. Benè diuq; vale in Chriſto Ieſu, Primas ornatiſsime, quem ipſe prouehendis bonis litteris inſtaurandæq; pietati quàm diutiſsimè ſeruet incolumem.

Veſtræ Illuſtriſsimæ Dominationis

Minimus, ſed obſequentiſsimus ſeruus

P. Auguſtinus Barboſa.

CASTIGATIONES, ET ADDITAMENTA AD REMISSIONES ORDINAT. REGIÆ LIBRI QVARTI, ET QVINTI COLLECTÆ.

PER AVGVSTINVM BARBOSA Preſbyterum Vimaranenſem, & Auctoris filium.

Incipit liber quartus.

Tit. 1.

1 AD *tit.1.§.1.nu.3.* adde. Pinel. in Rub. l. 2. Cod. de Reſcind. vendit.p.2.cap.1.nu. 7. Bernard. Græuæ. ad Practicam Cameræ Imper.lib.1.concl.108. num.6. reſoluit quòd in mutuo vbi probata fuerit numeratio per teſtes, quantitas, ſeu ſumma mutuò datæ pecuniæ iureiurando ſuppletiuo per ipſummet agentem probari poteſt, & Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap.144.num.45. reſoluit iuramentum in ſupplementum ſolùm dati circa probationem quantitatis, ſi priùs conſtâret de ſubſtantia debiti, & reus qui ſubſtantiam doloſè negauit cõuictus de mendacio probata poſtea per actorem dicta ſubſtantia, poterit probare quantitatem per iuſiurandum, ex Menoch.conſ.81.n.19. aſſerit Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 109. nu.59. Vnde iuramentum in litem deferendum eſt, quando actor dicit mutuaſſe certam quãtitatem, putà mille, non tamen illam probat, ſed teſtes deponunt vidiſſe numerare reo pecuniam, neſcire tamen illos quantitatem, Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ.100.nu.2. & 3. Pereg. conſ.71. n.11. vol.1. Borrel. in Summa deciſ. tit.54.n.35.

2 *Add §.1.n.7.* adde: emptio, & vẽditio valet, ſi pretium in alterius certæ perſonæ arbitrium conferatur, veluti quanti Titius rem æſtimauerit tanti ſit empta, & huiuſmodi cõtractus propriè non dicitur conditionalis, ſed ſimpliciter eſt abſolutus, nondùm completus, atquè perfectus, eoquòd nullum ſit pretium quouſquè à tertia illa perſona definiatur, ſed ſi ille qui nominatus eſt, vel noluerit, vel non potuerit pretium definire, nullius momenti intelligitur venditio, quaſi nullo pretio conſtituto. Ita l.vlt.Cod.de Contrah.empt. §. Pretium Inſtit.eod.l.2. ff.eod. Cardin. Mantica de tacitis, & ambig.conuent.lib.4.tit.19. n.19. P.Molin. de Iuſtit. tract.2. diſp.337. n.8. & 9. reſoluit hinc ſequi non ſolùm non deberi gabellam antequám pretium conſtituatur, ſed etiam conſtituto pretio non retrottahi debitum tributi illius ad tempus, in quo

Digitized by Google

facta fuit conuentio. Et nota quòd ſi declaratio fuerit in Titium collata, declaratio fieri poteſt, etiã poſt mortem contrahentium, quia tanquam pactum tranſit ad hæredes; vt per Card. Mantica d. tit. 19. n. 43. & n. 44. tenet quod fructus percepit ante declarationem pretij debent in ſortem imputari.

3 *Ad d. §* 1. *ibi (o preço certo)* Adde quòd ſufficit vt pretium ſaltem pro aliqua parte ſit certum, quamuis pro altera ſit incertum l. Hæc venditio §. vlt. ff. de Cõtrahenda empt. Card. Mantica d. tit. 19. nu. 45. cum ſeqq. & n. 50. tenet quòd etiam pretium ex futuro euentu poteſt declarari, veluti ſi aliquis vẽdiderit frumentum eo pretio quo valebit menſe Maij.

4 *Ad* §. 2. adde P. Molin. d. diſp. 337. n. 12. vbi n. 13. reſoluit validã eſſe emptionem quando ſtatuitur certũ pretium relatione facta ad aliquid aliud, vt ſi dicatur, emo à te hanc rem, quanti eam emiſti.

Tit. 2. 5 *Ad tit.* 2. *in Princ. n.* 7. adde Mendez à Caſtro in Praxi Luſitana lib. 4. cap. 8. nu. 2. & dic vſumfructuarium vendentem rem tanquam dominũ teneri ad intereſſe, vt per Gam. deciſ. 248. n. 3. Surd. deciſ. 326. n. 48.

Tit. 3. 6 *Ad tit.* 3. adde quòd venditor regulariter tenetur rem liberã tradere l. Si in emptione §. Vacua ff. de acti. empti. Tiraq. de Retract. lig. §. 1. gloſ. 9. n. 57. & §. 32. gloſ. Vni. n. 6. Surd. deciſ. 253. n. 7. & deciſ. 264. n. 9. & res ſemper videtur vendita libera Cald. Pereira de Empt. cap. 22. nu. 7. Et venditor tenetur exprimere omnes rei qualitates, & conditiones l. Si vina verſ. Plane ff. de periculo, & cõmodo rei vend. Surd. d. deciſ. 253. n. 12. & deciſ. 265. n. 7.

7 *Ad tit.* 3 *in Princip. n.* 3. adde quòd faciens melioramenta in re hypothecata pro illis habet retentionem vt per Cald. Pereira de Emptione cap. 27. num. 78. cum ſequenti.

8 *Ad §.* 1. *ibi (moradores em hũa Comarca)* Prouintia dicitur illa, quæ gubernatur ſub vno, & eodem regimine, & ſub vno præſide. Vide Felin. in cap. Rodolphus nu. 15. & ſeqq. de Reſcript. Gregor. l. 19. verbo De la prouincia titul. 19 part 3. Caſſan. in Catalogo gloriæ mundi p. 7. conſid. 19. ad finem. Morales de antiquit. Hiſpaniæ p. 2. fol. 34. Balb. de Præſcript. 1. p. 4. principalis q. 4. num. 5. Xuar. tit. de los emplazamientos §. Vlterius quæritur nu. 13. Molin. de Primog. lib. 4. cap. 4. n. 14.

9 *Ad tit.* 4. §. 1. *n.* 1. *pag.* 7 *col.* 2. *(juſto preço)* Venditionem fuiſſe factam iuſto pretio præſumptio iuris eſt, gloſ. in l. Si fundus ff. de rebus eorũ, notant Menoch. conſ. 358. num. 23. Maſcard. de Probat. concl. 1225. & concl. 1400. Burg. conſ. 4. num. 24. Surd. deciſ. 248. n. 7. Ex quo conſequitur teſtes pro venditione deponentes eſſe præferendos cum pro illis ſit iuris præſumptio, Maſcard. concl. 1396. nu. 12. & eſt doctrina Innoc. recepta in cap. Auditis nu. 4. de Præſcript. vbi dicit illos teſtes eſſe præferendos, qui iuri communi conſonant, quaſi veriſimiliora deponentes, & ideo licet pauciores ſint, præferuntur. Vide Rebuff. de Reprob. teſtium n 120. Menoch. conſ. 1. nu. 417. cum ſeqq. Valaſc. conſ. 145. n. 16. Et teſtes qui dicunt rem valere centum, ſi non dicunt non valere plus, non excludunt probationem, quæ dicit rem valere plus. Vide Maſc. concl 656. num. 9. 21. & 23. Matienſo l. t gloſ. 2. num 49. & ibi Azeued. n. 23, tit 11. lib. 5. Recopil. *Tit.* 4.

10 *Ad tit.* 5. *in* §. 1. *nu* 7. *pag.* 10. *col.* 2. adde Farin. nouiſſ. Rotæ deciſ. 50. n. 1. *Tit.* 5.

n.1.& deciſ.61.& deciſ.101.num.3.& deciſ.247.n.5.&.6.

11 *Ad d.§.1. n.8.* adde Surd. deciſ. 305. nu.39.& 40. Bernard. Græuæ. d. lib. 2. concl 3. conſid.1. Galganetto de Condit. & demonſtrat. p. 2. cap.1.q.96.n.2.

12 *Ad §.2.pag.11.col.1.* adde Galganet.d.q.96.n.5.& rem alteri vendere poteſt Menoch.conſ.381.n.19.

Tit.7. 13 *Ad tit.7.in §.3.* adde iudicatum fuiſſe in ſupremo Senatu quòd venditor, qui accepto pretio promiſit emptori de venditione ſcripturam facere, & poſtea antequám fieret ſcripturam ipſam rē alteri vendidit poteſt illi tradere ſine metu huius Ordin. & infra lib 5. titul.65. vt per Phœbos deciſ 99.

Tit.9. 14 *Ad tit.9.n.7.in fine pag.18. col.2.* adde Gutier.de Iuram. confirm p.1. cap.39.nu.7. Farin. nouiſſ.Rotæ deciſ.229.n.3.

Tit.12. 15 Ad *tit.12.poſt n.10.* Limita tertiò, quando adeſt aliquod factum cum præſentia,& taciturnitate,quia tunc filius videtur conſentire, vt per Cal.Pereira de Reno.q.16.n.49.

16 Limita quartò, in venditione à patre facta filio ſui iuris palàm, & bona fide coram amicis, vt per Gam. quem ſequitur licet corruptè citet Cardoſo in Praxi iudicum verbo Emption 66.& iudicatum refert in ſupremo Senatu Melch. Phœbos Areſto 80. Sed contra prædicta facit, quia lex iſta nullam conſtituit diſtinctionem generaliterquè loquitur, ideó generaliter eſt intelligenda iuxta vulgaria iura, ratioquè poſita in principio illius militat tàm in filio emancipato, quàm in poteſtate ad euitandas fraudes, quas præſentia amicorum,& conſanguineorū multoties tollere non poteſt,niſi alij fratres,quibus præiudicium ex tali alienatione infertur adſint,vel Regi ſupplicetur pro conſenſu præſtando,& habita informatione, & cauſæ cognitione ab eo præſtetur,& non ſufficit dicere quòd hæc Ordin. non procedat niſi in filijs, qui ſunt ſub patria poteſtate,nepos enim non eſt in poteſtate aui, ex Ordin.lib 4.tit. 87. §.7.& nullo modo ab auo emere poteſt per Ordin. in præſenti, ideoquè in terminis huius Ordin. ceſſat Bart.doctrina in l.Frater á fratre 51. ff.de condict. indebiti,de qua Menoch.lib.3. de Præſumpr. q.128. & conſ.22.nu.19.& remed.1. Recuper. n.266.

17 *Ad tit.13. in §.5 nu.1. in fine verſ.* *Tit.13.* *Nihilominùs pag.28. col 2.* adde quod enormiſsimè læſus perpetuo agere poteſt,vt reſoluit Cabed.d.deciſ.70. n.3. Fallit tamen in hærede emptoris poſsidente per tempus longiſsimum, quia præſcriptione ſe tuebitur, & hanc ſententiam dicit veriorem cum alijs, quos citat Stephan. Gratian.Diſcepr.Forenſ.cap.52. nu. 25. licet contrarium aſſerat ſeruandum in vtroque foro Cou. in reg. Poſſeſſor.p.2.§.9.à n.1.

18 *Ad d.§.5 n.2.*Exceptionē huius legis longiſsimi tēporis præſcriptione non excludi aſſerit Bern. Græuæ. ad Pract.Cameræ Imp. lib.2. concl. 47. n.10. vbi etiam reſoluit quòd remediū huius legis,vel agēdo,vel excipiēdo,vel replicādo opponi poteſt.

19 *Ad §.6.n.8.pag.30 col.1.* Quæſtio eſt hîc addenda quomodo emphyteuta poſsit contra dominum directum agere remedio huius legis, ob immodicàm penſionis impoſitionē, & verior eſt ſententia vt reſpectus non habeatur ad fructus ex fundo prouenientes, ſed ad pēſiones in illa [illegible]gione imponi ſolitas ita Cremenſ. in l.2.Cod.de.Reſcind.vend. Qua-

Digitized by Google

ranta in Summa bullarij verbo Alienatio pag.13. Flores ad Gam. deciſ. 258. faciunt quæ Menoch conſ.358. n.15. Maſcard.concl.1396.nu.34. Et quod non debeant attendi reditus fundi in emphyteuſim conceſsi reſoluunt Ruin.conſ.50. num.8. lib.1. Brun. in tract. de Augmento concl. 14. nu.11.vol.17.tract. Bero.in cap.1. de in integrum reſtit.n.48.Maſcard. concl.603.num.25. Cald.Pereira de Nominat.q.7.n.25.& de Empt.cap. 2. n.8. Quando enim magna penſio conſtituitur,non dicitur emphyteuſis, ſed potiùs locatio Soccin.in l.Gallus §.Etiamſi nu.6. ff.de liberis, & poſth. Alciat. in l. 2. in princip. n.22.ff Si certum pet.Cagnol in l.2. n.203. Cod de Reſcind.vendit.Valaſc.de Iure Emphyt. q.11 ad finem, & q 27.nu.11.col.2. Surd.deciſ.198. n.1. & ſicut in locatione fit remiſsio penſionis l.Si merces §.Vis maior ff. Locati, cap.Propter ſterilitatem de locato, ita etiam in emphyteuſi, in qua impoſita penſio fructibus reſpondens ſecundùm communem ex Valaſc.de Iure Emphyt.q.29. n.24. & q.27.num.7 & 11.& 13. Maſcard. concl.1333.n.10. D. Barboſ.in l. Diuortio §.fin p.1 n.70. ff.Soluto Matrim. Surd.d.deciſ.198.nu.1.& n.20. Cald.Pereira de Extinct cap.2,n.8.

20 *Ad tit.17.n.4 pag.35 n.2.* adde
Tit. 17. Mendez à Caſtro in Praxi Luſitana lib.4.cap.8 n.16.& n.17.

21 *Ad d. tit 17. in Princip.* adde iudicatum fuiſſe hoc anno 1619. *que eſta Ordenação ſe entendia em eſcrauos de qualquer parte que vieſsem, que não foſſem de Guinè, porque o § 7. sò neſtes procedia*, teſte Phœbos Areſto 35.

22 *Ad d.tit.17.in Princip n.2 pag 36. col.1.* adde Mendez à Caſtro in Praxi Luſitana lib.4.cap.8.num.14.

23 *Ad d. tit. 17. §. 4. in fine.* adde hanc legem non habere locum quãdo vitium fuerit manifeſtum, vel probetur emptorem de vitio fuiſſe certiorem, vt per Mendez à Caſtro in Praxi Luſitana lib.4.cap.8.n.14.

24 *Ad d.tit 17.in § vlt.pag.38. col.1.* adde quod redhibitoria competit etiam in libris ſi propter vitium latens expediat eos non habere, vt multum impediatur eorum vſus, vt per Farin. nouiſſ. Rotæ deciſ. 833. num.1.

25 *Ad d.§.vlt.ibi(quer de rayz)* Deſumitur ex l. Si prædium Cod. de Aedilit.action.exempla ponit Mendez de Caſtro in domo,in qua phantaſmata reperiuntur, in Praxi ſeculari Luſitan.lib 4 cap.8.nu.12. vel ſi ædes malos habeant vicinos,& venditor non denuntiauit redhiberi poſſe tradit idem Caſtro vbi ſupra n.13. & de malo vicino vide multa per Tiraq. de Pœnis temper. cauſa 23. n.6.Gemin.de Vſuris commento 2. § 5.num.131. Viui.tom.1. Commun. Opinion.pag.637.nu.28. Menoch. de Præſumpt.lib.3.q.83.n.9. Pineda in vita Diui Ioannis Baptiſtæ lib.1. art.1.cap.4.pag.56.

26 *Ad d §.vlt.* aduerte quòd quãdo promiſſum reſpicit qualitatem, ſeu bonitatem rei eſt locus redhibitoriæ l. Redhibere ff. de Aedilit. edicto Farin. in nouiſſ. Rotæ deciſ. 362. n 5.

27 *Ad tit.19.in Princip. n.3. pag. 39. col.1.* adde quòd ad præſumendum Tit. 19.
titulũ emphyteuſis ſecularis, requiritur tempus triginta annorum, in emphyteuſi verò eccleſiaſtica quadraginta annorum, vt per Maſcard. de Probat. concl. 603. Gam. deciſ. 127. 244. 276. 297. Camill.Borrel. in Summa deciſ.tit.33.n.371. & longiſsimo temporis curſu omnia ſolẽniter interueniſſe præſumuntur Mich.

Digitized by Google

Mich. Graſſ. tom. 1 Commun. Opin. lib. 4. tit. 9. n 348. pag 511. Surd. deciſ. 231. n. 19. Flores Vari. lib. 3. q. 23. nu. 40. & 89. Auend. ad l. 42. Tauri gloſ. 2. n. 7. etiamſi expreſſus requiratur conſenſus de ſolẽnitate, vt per Maſcard. concl. 2. n. 9. & concl. 154. Valdeſ. ad Xuar. p. 2 pag. 43. D. Barboſa in l 2 ff. Soluto Matrim. §. fin. n 30. & 31. Solemnia tamen requiſita non præſumuntur interueniſſe ex temporis diuturnitate, quando ex inſpectione inſtrumentorum apparet ea non interueniſſe, aliàs ſecùs, vt per Bellacomb. tom. 2. Commun. Opin. lib. 7. tit. 14. n. 229. pag. 274. Menoc. d. q. 131 n. 79. Anton. Gabri. lib. 1. de Præſumpt. concl. 1. nu. 57. Maſcard. concl. 1140. à nu. 25. & concl. 1316. à n. 33 Auend. ad l. 41. Tauri gloſ. 3. n. 5. Pereg. de Iure fiſci lib 6. tit 8. nu. 25. Valaſc. conſ. 162. n. 20. Steph. Grat. Diſcept Forenſ cap. 268. n. 4. Cald. Pereira de Empt. cap. 35. n. 40. Nec etiam præſumitur ſolemnitas extrinſeca quando eſt talis, cui partes renuntiare non poſſunt Surd. de Alimentis tit. 8. priuil. 56. n. 112.

28 Titulus præſumptus induci nõ poteſt vbi conſtat de initio tituli, quod fuit ex locatione, & ſimplici colonia ex Iulio Clar. §. Emphyteuſis q. 1. verſ. Sed pone. Ruin. conſ. 63. n. 21. lib. 1. Pariſ. conſ. 23. nu. 11. lib. 4. Et præſumptio cedit veritati l. Ille aut ille §. Cum in verbis ff de Legatis 2. l. Continuus §. Cum ita ff. de Verborum, & quando tempus concurrit cum titulo, non attendimus, niſi ad vires tituli, Paul. conſ. 424. n. 2. lib. 2. Aym. de Antiquit temporum §. Materia iſta nu. 3 Molin. de Primog. lib. 2. cap 6. nu. 65. Mexi. in tract taſſæ panis q 1. n 137.

29 Forma articulandi pro titulo præſumpto tradit Cald. Pereira de Renouat q. 15. n. 11. Nec ſolutio penſionũ probata cenſetur ex ſolutione trium annorum præcedentiũ, vt per Cort. in Memorab. verbo Solutio pag. 766.

30 *Ad tit. 20. in Princ.* ad hoc quod *Tit. 20.*
fructus conſumpti intelliguntur, qui non præſumuntur amplius extare, cũ triennium tranſactum fuerit, vt per Farin. nouiſſ. Rotæ deciſione 837. num. 2.

31 *Ad tit. 21. n. 1. pag. 40. col. 2.* adde *Tit. 21.*
quod creditori inuito aliud pro alio ſolui non debet ex Farin. in nouiſſ Rotæ deciſ 682. n. 1. & quod ſolutio debeat fieri in monetis currentibus, & ordinarijs tempore contractus, ſi illæ tempore ſolutionis reperiantur, maximè cum ea cenſeatur mens contrahentium, vt de currentibus tempore contractus intelligatur facta promiſsio, Farin. in nouiſſ. Rotæ deciſ 759 n. 1. & 2. Et ſpecies vbi certæ monetæ eſt promiſſa, quæ exiſtat tempore fiẽdæ ſolutionis, ita ſolui debet Farin. deciſ. 761. & deciſ. 683. n. 2. Et ſpecies certæ monetæ vbi eſt promiſſa, quæ extet tempore, quo fieri debet, vel illa ſpecies ſoluenda eſt, vel eius æſtimatio, vt per Farin nouiſſ. Rotæ deciſ. 899. n. 1. & deciſ. 903.

32 *Ad tit. 21. n. 6 pag. 41. col. 2.* adde Menoch de Arbitr. caſu 316. nu. 47. Cabed. p. 2. deciſ. 45. à n. 5.

33 *Ad tit. 21. nu* 13. Vide *Damião de Goes na Chronica delRey Dom Manoel* p. 4. cap. vlt.

34 *Ad n* 15. adde *que os cruzados ſe começarão a laurar em tempo delRey Dom Affonſo o V. anno de* 1453. *por Dom Aluaro Gonçaluez Biſpo de Lamego alcançar do Papa Nicolao V. a Cruzada contra os Mouros de Africa conforme o que diz o Padre Ioão de Mariana na hiſtoria de Heſpanha* p. 2. lib. 22. cap. 13 *no fim.*

Digitized by Google

35 *O valor das moedas em Caſtella he differente, porque hum eſcudo de ouro val agora là treze reales menos dous marauedis, que ſaõ* 440. *marauedis.*

36 *Dous eſcudos em hũa moeda, a que chamão dobla, ou doblon, val vinte & ſeis reales, menos hum quarto.*

37 *Quatro eſcudos em hũa moeda, que chamão dobla, ou doblon de a quatro, val cincoenta & dous reales, menos oito marauedis.*

38 *Dez eſcudos em hũa moeda que chamão dobla, ou doblon de a diez, ainda que deſtes ha poucos, val agora cada hum dos que ha, cento & trinta reales, menos vinte marauedis.*

39 *Nas moedas de prata, ha em Caſtella hum real, que val trinta & quatro marauedis.*

40 *Meyo real que val dezaſete marauedis.*

41 *Dous reales em hũa moeda valem ſeſenta & oito marauedis.*

42 *Quatro reales em outra moeda, val cento & trinta & ſeis marauedis, a eſte chamão real de a quatro.*

43 *Oito reales, a que chamão real de a ocho, val duzentos ſetenta & dous marauedis.*

44 *Hum ducado de onze reales, val trezentos & ſetenta & quatro marauedis.*

45 *Ad tit.* 23. §. 2. adde Menoch. de Præſumpt. lib. 3. q. 85. Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 119. Relocatio enim operarum medici, & aduocati dicitur repetita cum eiſdem qualitatibus, de quibus in prima cõductione. vt per Stephan. Gratian. d. deciſ. 119. n. 3. & 4. Cardin. Mantica de tacitis, & ambig. conuention. lib. 5. tit. vlt. n. 12. & fin.

Tit. 23.

46 *Ad* § 3 *n.* 1. Iudicatum fuit in ſupremo Senatu anno Domini 1619. *que o alugador que he achado na caſa, he obrigado a pagar o aluguel de todo o anno, poſto que não viueſſe nas caſas mais de quinze dias,* teſte Melch. Phœb. Areſto 34.

47 Hypotheca tacita datur in bonis inuectis, & illatis in domũ conductam, tàm in prima, quám in tacita reconductione l. Certi iuris, & l. Legem quidem 16. Cod. Locati. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 68. n. 1. Cald. Pereira de Empt. cap. 33. num. 69.

48 Beneficium hypothecæ in bonis inuectis, non competit ceſsionario, vt per Stephan. Gratian. cap. 117. n. 16. & cap. 149. n. 14. & 15.

49 Inuecta, & illata ab emphyteuta etiam ſunt hypothecata, vt per Valaſc. de Iure Emphyt. q. 20. nu. 17. Cald. Pereira d. cap. 33. nu. 70. & 97. Maſcard. concl. 210. n. 8.

50 Inuecta, & illata in prædium ruſticum non ſunt ipſo iure tacite obligata, niſi dominus prædij ſciat res eas inductas, vt per Bellacomb. tom. 1. Commun. Opinion. lib. 4. tit. 43. nu. 36. pag. 656. in fine. Cald. Pereira d. cap. 33. n. 98 cũ ſeqq. eoquòd indiſtinctè inuecta in fundum ruſticum conductum ſint hypothecata reſoluit Maſcard. d. concl. 210. n. 14. Vide latè Mench. Vſufreq. cap. 57. Menoch. remed. 3. Adipiſc. num. 34. cum ſeqq.

51 In bonis illatis coloni partiarij datur eadem hypotheca, vt per Maſcard. concl. 210. nu. 12. Menoch. remed 3. Adipiſc. nu. 83. Neguzant. de Pignorib. 4. membro 2. partis n. 138. quod videtur intelligi quando aliqua penſio, aut aliquid ad eam ſpectans ſuper fundo imponitur, ex quo inſurgat locatio, vel alia conuentio ei ſimilima, quãdo verò nulla cõſtituta eſt merces, & incertiſsimum debitum, quia neſcimus quot fructus, qualeſuè naſci debeant, nullam ſimilitudinem locationis hæc conuentio

Digitized by Google

uentio habet, ſed magis ſocietatis l. Si merces 28. §. Vis maior in fine ff. Loeati, Ozale. deciſ. 8. n. 5. Menoch. d. remed. 3. Adipiſc. n. 87. Valaſc. de Iure Emphyt. q. 30. nu. 3. cum ſeqq. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 149. n. 2. vbi nu. 4. reſoluit quòd partiarius colonus tanquàm ſocius debet alijs præferri.

52 Fructus qui proueniunt ex prædio ruſtico remanent tacitè obligati domino illius prædij ruſtici, l. In prædijs ff. In quibus cauſis pignus, vel hypoth. & quamuis fructus iam collecti ſint, ſi tamen adhuc ſunt intra fundum, poterit dominus eos fructus extantes retinere, & prohibere, ne colonus exportet quin prius ſibi ſolutũ ſit, vt per Bonacoſ. d. tit. 43. nu. 36. Valaſc. q. 20. num. 15. col. 1. Stephan. Gratian. cap. 25. nu. 14. Conductor enim fructus ſuos non facit, niſi ſoluta penſione, ex Bald. in l. 2. Cod. de rerum permut. per text. in l. Si ſeruus §. Locaui ff. de Furtis. Soar. de Paz in Pract. tom. 3. cap. 2. §. 4. num. 9. Cald. Pereira de Empt. cap. 33. nu. 106. Et etiam emphyteuta non facit fructus ſuos, niſi ſoluta penſione, vt per Cald. Pereira de Empti. cap. 23 num. 13. nouiſsimè Mendez á Caſtro in Praxi Luſitana lib. 3. cap. 21. n 61. & lib. 4. cap. 4. n. 9. Farin. deciſ. 783. Et ex fructibus perceptis ex ipſo fundo locato dominus præfertur anterioribus creditoribus, cum illi ſint tacitè obligati ipſi domino pro penſione, Surd. deciſ. 97. n. 4. Stephan. Gratian. d. cap. 25. n. 9. Et aduerte quód decimã priùs debet ſoluere emphyteuta, & poſt penſionem, Gam. deciſ. 150. num. 1. Capic. Neapol. deciſ. 20 nu. 14. & 15. Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 19. num. 75.

53 In hypotheca generali, quæ compræhendantur? vide Menoch. remed. 3. Adipiſc. n. 125. cum ſeqq. & n. 134. & 144. Mench. quæſt Vſufreq. cap. 56. Et an venalia comprehendantur? Strach de Mercat. tit. Mandati verſ. Reliquum eſt n 1. Pinel. in Rub. Cod. de bonis mater. p. 1. n. 49. Neguzant. de Pignorib. p. 2. memb. 4. n. 153. vbi quid in libro debiti, & de mercibus Menoch. d. remed. 3. n. 130. Matãta de Ordine Iudic. p. 4. nu. 109. cum ſeqq. pag. 154. Farin. in nouiſſ. Rotæ deciſ. 230. nu. 1. vbi reſoluit quòd hypotheca generalis omnium bonorum etiam merces venales comprehendit in tantum, vt licet ſuper diuenditis extinguatur, remaneat tamen in ſubrogatis.

54 *Ad tit. 23. §. 3. n. 7.* adde quòd inuecta, & illata in domum conductam per minorem ſunt tacite obligata pro penſione, quamuis non interceſſerit decretum, aut ſolemnitas vt per Suar. tom. 1. Commun. Opin. lib. 4. tit. 43. n. 35. pag. 655. Tiraq. l. 16. connub. gloſ. 3. nu. 189. Surd. de Alimentis tit. 9. q 44. n. 15. & deciſ. 287. n. 25. Ceuall. Communium contra communes q. 132. in fine, D Barboſ. in l. Si conſtante in princip. nu. 132. ff Soluto Matrim. Morl. in Emporio iuris p. 1. q. 10. titul. 4. Stephan. Grat. Diſcept. Forenſ. cap. 27. nu 44. cum ſeqq. & cap. 68. n. 5 quamuis contrarium teneant Menoch. remed. 3. Adipiſc. n. 66. & 82. Cald. Pereira ad l. Si curatorem, verbo Cum non abſimilis n. 39. verſ. Et ideò contrariam ſententiam per gloſ. in l. Item quia, verbo Illata, ff, de Pactis.

55 Bona minoris ſunt tacitè obligata pro dote, vt per Viui. tom. 1. Commun. Opinion. lib. 5. tit. 12. nu. 26. pag. 740. Cald. Pereira d. verbo Cum non abſimilis nu. 38. & verbo Contractum num. 13. ad fin. Ludou.

Peruſ. deciſ. 75. Menoch. de Præſumpt. lib. 3. q. 6. Stephan. Gratian. d. cap. 68. n. 7. Valaſc. de Partit. cap. 15. num. 23.

56 *Ad d. §. 3. n. 2. pag. 47. col. 1.* addo quòd locator in bonis inuectis, & illatis præfertur anterioribus creditoribus, vt reſoluit Mench. lib. 3. quæſt. Vſufrequent. cap. 57. n. 7. nouiſsimè Mendez á Caſtro in Praxi Luſitan. lib. 3. c. 21. n. 61. Licet hoc tātū procedere quando locatur domus pro cōſeruatione rerum, quaſi dictus locator non præferatur anterioribus creditoribus, quando principaliter domus datur ad inhabitandum, aſſerant Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 84. p. 2. & Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 68. n. 4.

Tit. 24. 57 *Ad tit. 24. in Princip. n. 5. pag. 49. col. 2.* adde nouiſsimè Benedict. Ægid. in tract. de Iure, & priuil. honeſtatis art. 9. n. 8. Vnde infero quòd ſi conductor inducat in domum meretrices, aut malos homines, qui ibi inhoneſtos actus exerceant, ex quibus damnum aliquod honeſtis vicinis inferatur, vel ſi aliquod detrimentum ex hoc generetur locatori, vel ipſi domui, conductor expelli poterit, ex Valaſc. de Iure Emphyt. q. 23. in princip. Menoch de Arbitr. caſu 78. n. 9. Limita tamen ſi domus eſſet iuxta lupanar, vel ad talia conſueta, quia etiamſi conductor in eam meretrices inducat non poteſt expelli prout poſt Valaſc. reſoluit P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 499. n. 12. & poſt illos Benedict. Ægid. d. art. 9. n 8. in fine.

58 Meretrices etiam á vicinia expelli poſſunt, vt per Viui. tom. 2. Commun. Opinion. lib. 9. tit. 12. n. 11. ver Eſt benè verum pag. 488. Cou. de Sponſal. p. 2. cap. 8. §. 11. num. 5. Anton. Gom. tom. 3. Vari. cap. 6. n. fin. verſ. Et ex ſuperioribus, & l. 62. Tauri nu. 3. verſ. Item adde Peguer. deciſ. 12. Menoch. de Arbitr. caſu 78. n. 11. & caſu 328. n. 1. & caſu 535. n. 16. Rebuff. tom. 1. ad leges Galliæ tract. de Sentent. prouiſ. nu. 135. pag. 149. & in comment. ad titul. ff. de Verbor. ſignif pag 627. & ſeq. Vincent de Franchis deciſ. 316. Maſcar. de Probat. concl 1066. n. 8. Bened. Ægid. d. art. 9. à n. 4. plures Doctores ex antiquioribus refert Cened. ad Decretal collect. 140. n. 4. quibus adde Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 135. n. 20.

59 Amplia primò vt etiam dominus domi propter vitæ turpitudinē à domo propria, ac vicinia ſit expellendus, vt per Menoch. d. caſu 535. n. 17. Bened. Ægid. d. art. 9. num. 10. vbi etiam contra Valaſc. d. q. 23 ante fin. idem reſoluit in emphyteuta.

60 Amplia ſecundò, in muliere coniugata, quæ meretricio more viuit, cuius maritus eſt vilis, & ipſius vxoris leno, vt tradit Menoch. d. caſu 535. nu. 19. & Benedict Ægid. d. art. 9. n. 11. Auendan. de Exequendis mand. p. 2. cap. 6. nu. 4. cum ſeqq. vbi etiam extendit ad vxoratam habentem domum propriam. Et aduertendum eſt quòd ad hoc vt expellantur huiuſmodi meretrices, vel homines vicinias perturbantes ſcādaloſis loquelis, & inhoneſtis actibus debet præcedere monitio, & pœna vt ab his actibus ſe abſtineant, prout iudicatum fuiſſe in ſupremo Senatu refert Phœbos Areſto 161. Ita etiam emphyteuta, ſi re emphyteutica malè vtatur, expelli nō poteſt, ſed moneri, quòd benè vtatur, vel illam derelinquat, vt per Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 33. n. 210.

61 Amplia tertiò, in ea quæ non quæſtus gratia, ſed captá alicuius amore

Digitized by Google

amore illi ſui copiam facit, cum inhoneſta dicatur prout reſoluit Bened. Ægid. d. art. 9 n. 6. in fine, & n. 7. quamuis hanc mulierem non poſſe á vicinia expelli teneant Menoch. caſu 328. n. 14. Maſcard. concl. 1066. n. 8 Farin. in Praxi crimin. p. 3. q. 98. nu 6. Et vnico tamen actu meritricio non poſſet quis expelli de vicinia honeſta, vt nouiſsimè tenet Aloyſ. Ricci. in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ. 63. n. 6. p. 1.

62 Aduerte tamen quòd non peccat mortaliter, qui facit, vel locat domum meretrici, dummodò nec principaliter, nec etiã minus principaliter meretricium vſum in domo conducta exercendum intendat, vt per Fr. Emman. in Summa p. 1. cap. 203. concl. 1. Beja reſponſorum caſuum conſcientiæ p 1. caſu 27. plures Doctores refert Cened. ad Decretal. collect. 140. nu. 5. quibus adde Petr. Ledeſm. in Summa p. 2. tract. 27. cap. 9. concl. 6. dubit. 3. verſ. *Digo lo ſegundo*. P. Molin. diſp. 500. nu. 3. P. Azori. Inſtit. Moral. p. 2. lib. 12. cap. 18. q. 3. P. Rebello de Obligat. Iuſtit. lib. 14. q. 17. n. 8. in fine p. 2. P. Sanch. in Præcepta Decalogi lib. 1. cap. 7. nu. 20. nouiſsimè Benedict. Ægid. d. art. 9 n. 4. in medio, P. Leſſ. de Iuſt. tom. 1. lib. 12. cap. 14. dubit. 8.

Tit. 28. 63. *Ad tit. 28. in Princip. pag. 56. col. 1.* adde quod famulus infirmus durante infirmitate ſalarium non meretur vt per Cou. lib. 3. Vari. cap. 13. num. 8. Greg. l. 7. verbo *El ſeñor* tit. 2. part. 5. Viui. tom. 1. Commun. Opin. lib. 4. tit. 43. n. 84. cum ſeq. pag. 659. Auiles ad cap. 1. Prætorum fol. 56. n. 20. Flores de Mena Vari. lib. 1. q. 7. §. 2. n. 17. Surd. de Alimentis tit. 4. q. 23. n. 33. Cald Pereira quæſt. forenſ. lib. 1. q. 3. n. 3. nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in deciſ. Curiæ Archiepiſ. Neapolit. p 2. deciſ. 220. numer. 11.

64 *Ad tit. 29. in §. Vni. pag 56. col. 2.* adde quod in cauſa mercedis fit exequutio non obſtante appellatione Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 53. n. 2. Et ſalarium promiſſum pro labore ſolui debet in fine Rebuff. de Sentent. prouiſ art. 5. gloſ. 7. n. 3 quẽ refert Stephan. Gratian. deciſ. 201. n. 6. Perez l. 1. verſ. Quæro tit. 2 lib. 1. Ordin pag. 38. Tit. 29.

65 *Ad tit. 27. in Princ. n. 4.* adde nouiſsimè etiam pro numeris ſeqq. Benedict Ægid. ad l. Ex hoc iure ff. de Iuſtit. & iure cap. 9 de Locato, & conducto n. 48. cum multis ſeqq. vbi ſemper domino meo citato materiam huius Ordin. proſequitur. Tit. 27.

66 *Ad tit. 30. in princ.* ibi comittendo, lege cõittando, & ad n. 2. adde Surd. de Alimentis tit. 8. priuil. 55. n 10. & ad n. 3. ibi præſtitutus, lege præſtitit. Tit. 30.

67 *Ad tit. 31. §. 5 pag. 58. col. 2.* adde P. Azori. Inſtit. Moral. p. 2. lib. 2. cap. 39. q. 9 pag. 247. Tit. 31.

68 *Ad tit. 31. §. 10. pag. 59. col. 2.* adde quod excuſabitur etiam prælatus à ſymonia ſi beneficium conferat famulo propter obſequium exhibitũ, dummodò ſoluta ſit merces pecuniaria. ita Sot. de Iuſtit. lib. 9 q. 7 art. 3. ad 1. Rebuff. in Praxi benefic. tit. quot modis beneficia acquir. nu. 5. Fr. Emman. in Summa tom. 2. cap. 59. nu. 9. Cardin. Tolet. in Summa lib. 5. cap. 90. n. 4. Nauar. in cap. Inter verba 11 q. 3. concl. 5. corol. 2. nu. 24. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. §. 4. procem. num. 51 & 52. Sayr. in Claui Regia lib. 10. tract 5. cap. 7. nu. 9. P. Soar. de Religione lib. 4. de Symonia cap. 39.

69 Iudicatum fuit in ſupremo Senatu, *que as moças que entrão em moſteiro, para ſe recolherem, & ſeruirem o*

conuento

conuento como recolhidas, não podem pedir ſeruiço, por aſſi eſtar em cuſtume immemorial, teſte Phœb. Areſto 49.

Tit. 34. 70 *Ad tit. 34. in Princip. n.* 2. adde ibi (*deuelhe tornar*) Concordat l. 8. tit. 4. lib. 4. fori legum, & vide multa per Gutier. de Tutelis p. 3. cap. 14. n. 28. cum ſeqq.

Tit. 35. 71 *Ad tit. 35 in Princ. n. 4. in fine pag. 63. col. 2.* adde P. Azori. Inſtit. Moral. p. 2. lib. 2. cap 39. q. 5. Surd. de Alimentis tit. 4. q 23. nu. 35. Et aduertte quòd modicas impenſas tenetur dominus facere in curatione famuli, immodicas autem tenetur famulus ſoluere, ſi habeat vnde ſoluat P. Azori. d. cap. 39. verſ Vnde quæritur pag. 246. Surd. d. tit. 4. q 5. n 5.

72 *Ad d. tit. 35. in Princip. n* 5. adde Farin. in Praxi crimin. p. 1. tit. 1. q. 2. n. 20. & p. 6. q. 176. n. 14. Et aduerte quòd famulo infirmo non debetur ſalarium, ſolùm tamen tenetur dominus illi dare cibaria, ac modicas, & leues expenſas nempe per octo, vel decem dies, prout pluries reſolutum fuiſſe refert nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in deciſ Curiæ Archiep. Neapol. deciſ. 220. n. 11. p. 2.

73 *Ad tit. 36. in Princip. pag. 64. ibi* (*poſſeſſaõ algũa de foro*) Aduerte quòd emphyteuſis non poteſt fieri de manſo, ſeu paſſalibus Eccleſiæ, neq præſcriptio, aut præſumptus titulus admitti poteſt, vt optimè reſoluit Cald. Pereira de Renouat. q. 15 n. 15. & Menoch. de Præſumpt. lib. 3. q. 108. n. 9. & faciunt quæ idem Menoch. conſ. 143 nu. 22. Maſcard. de Probat concl. 1371. n. 108 & Extraua. Paulinam facere ius commune, & in dubio præſumi vſu receptam aſſerit nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in Praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 95.

Tit. 36. 74 Res tamen conſueta emphyteuticari, vel infeudari poteſt iterum cõcedi in emphyteuſim, ſi ad Eccleſiam reuerſa ſit, ſine ſolemnitate requiſita in alienatione rerum Eccleſiaſticarum, vt probat text. in cap. 2. de Feudis, & refert plures Doctores Cened. ad Sextum collect. 32. nu. 3. quibus adde Menoch. de Arbitr. caſu 81. n. 5. cum ſeqq. & conſ. 66. n 31. & conſ. 79. n. 1. cum ſeqq. & conſ. 90. n. 22. Gam. deciſ. 24. & deciſ. 36. n. 6. Stephan. Quaranta in Summa bullarij verbo Alienatio rerum Eccleſiæ nu 39. & 40. pag. 29. Zerol. in Praxi Epiſc. p. 1. verbo Alienatio §. 3. pag. 11. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 6. n. 194. Ceuall. Communium cõtra cõmun. tom 4. q. 897 à n. 899. Phœbos deciſ. 82. nu. 34. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa omnium deciſ. tit. 33. de Iure Emphyt. nu. 129. cum ſeqq. Aloyſ. Ricci. in Praxi rerum fori Eccleſiaſtici deciſ. 125. & in bonis Eccleſiaſticis in emphyteuſim ſemel conceſsis quod poſsint in poſterum concedi tradit Cald. Pereira de Renouat. q. 16. n. 71. Et vt bona in emphyteuſim concedi ſolita dicantur, ſufficit vnica conceſsio, & eſſe elapſos quadraginta annos, vt per Rebuff. de rebus Eccleſiæ non alien n 33. Gam. deciſ. 342. n. 4. Camill Borrell. d. tit. 33. n. 136.

75 Emphyteuſis renouatio facta lite pendente nulla videtur per text. in Auth. in medio litis ſacras iuſsiones non fieri §. 1. ibi vacantibus, & nullam vim habentibus, & toto titulo, vt lite pendente, & in terminis eſt conſilium Pauli de Caſtro conſ. 72. vol. 2. incip. In Chriſti nomine. Menoch. conſ. 2. nu. 290 cum ſeq. & conſ. 79. nu. 5. Lancelot. de Attent. p. 2. cap. 4. limit. 20. num. 22. fol. 137. Sed contrarium ſequitur Cabed. p. 1. deciſ. 120. n. 6. cum ſeqq. & faciunt quæ Flamin. de Reſignat. lib. 2.

q. 3.

q.3.n.35. Menoch. conſ.79. num.5.

76 Emphyteuſis accepta pro ſe, & vxore, & filijs poteſt deuenire ad filios ſecundi matrimonij ex Bald. in Auth. qui rem n.5. Cod. de Sacroſ. Eccleſ. quem ſequuntur Gam. deciſ. 351. Menoch. conſ.40. n.25. & lib.4. de Præſumpt. q.21. num.8. Camill. Borrell d. tit.33. nu.37. Sed quando conceditur, pro filijs vtriuſquè reſoluit contrarium idem Gam. deciſ. 233. n.2. & 13. Cald. Pereira de Nominat. q.15. n.25. cum ſeqq.

77 *Ad d. tit. 36. in §. 1. nu. 6. pag. 65. col. 1.* adde. In hac Regione Interamnenſi emphyteuticos fundos diuidi poſſe de generali conſuetudine, tradunt Gam. deciſ. 78. & deciſ. 268. num. 2. Valaſc. de Iure Emphyt. q. 13. n.1. verſ. Hoc autem, & de Partit. cap.25. nu.31. Cald. Pereira de Extinct. Emphyt. cap.8. n.18. & 19. Molin. de Iuſtit. tract.2. diſp.483. n.4. In conceſsione enim emphyteuſis attenditur conſuetudo, ex Anton. Gabri. lib. 6. Commun. tit. de Conſuet. concl.1. nu.9. Et diuiſio fit per ſepes, & foſſata gratia vberioris culturæ, & ita ſuſtinetur in hac Regione, ex Cald. Pereira d. tract. de Extinct. Emphyt. cap.5. nu.34. licet dicat emphyteuſim diuidendam inter hæredes per æſtimationem Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit.33. n.260. vbi citat Gam. deciſ.50. n.1. & deciſ.233. n.4. & deciſ.286. n.1. Ego tamen diuerſimode iudicatum vidi, cum prædicti Doctores non poſſent atteſtari de conſuetudine huius Regionis, quia nunquam in ea ſunt morati, ex Rebuff in commentar. ad tit. ff. de Verbor. ſignif. pag. mihi 502. ſed propter auctoritatem doctiſsimi Cald. Pereira in hac Regione commorantis, & illius pleniſsimam in diſcutiendis emphyteuticæ materiæ quæſtionibus diligentiam, contra atteſtatam conſuetudinem non ſum auſus conſulere.

78 *Ad d. tit. 36. in § 1. ibi (ſatisfazendo aos outros)* Facta ſcilicet æſtimatione, quæ debet fieri de toto, & non de ſingulis rebus in particulari, ex Bald. in l. fin. §. Præterea n.6. in fine ff. de Iure dotium l. Mæuius §. fin. vbi gloſ. verbo Partes ff. Familiæ herciſc. Bart. in l. Vxorem §. Agri plagam ff. de Legatis 3. Roland. à Valle conſ. 71. nu.16. vol 3. Pinel. in l.2. Cod. de Reſcind. vendit. p.3. cap.4. num.36. Garci. de Expenſis cap. 24. num.6. Surd. deciſ.155. nu.4. Res enim minus valet cum non tota, ſed pars venditur, & prædia vnita ſunt maioris valoris Tiraq. de Retract. lig. §. 23. gloſ.1. n.17. Menoch conſ.358. n.29. Et vera rei æſtimatio diminuitur propter onus quod habet annexum. Vide Pinel. in l.2. Cod. de Reſcind. vendit. p.3. cap. vlt. nu.19. Cou. lib.2. Vari. cap.3. n.4. verſ. Quinto, Tiraq. in Præfat. retract. lig num.27. Viui. tom. 2. Commun. Opin. pag 644. n.6. Menoch. conſ 358. nu.26. Surd. deciſ.155. num.10. Gam. deciſ.87. nu. 3. & deciſ. 138. nu.2. & deciſ. 256. Valaſc. conſ.43. & conſ.70. nu.4. Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo ſua facilitate nu.8. ad finẽ, & de extinct. emphyt. cap.4. nu.2.

79 *Ad d. tit. 36. in §. 2.* pag 65. col. 2. adde quæ in argum. tradit Cabed. p.2. deciſ. 23. nu. 31. vbi tenet quod ille, qui habet à Rege facultatem nominandi vnum ex filijs in officio, ſi decedat nullo filio nominato, cẽſetur nominatus natu maior.

80 *Ad d. §. 2. ibi (ſempre o mayor dos filhos aja o foro.)* Adde quod filio maiori repudiante erit locus ſequẽti vt per Cald. Pereira de Nominat. q.13. nu.3. facit in confirmationem quod

quod hærede proximiore repudiante admittitur ſequens, ex l. 3. ff. de acquir. hæred. Srephan. Gratian. Diſcep. Forenſ. cap. 63. num. 6. cum ſeqq. vbi etiam idem reſoluit in tutela legitima, de qua Surd. deciſ. 230. n. 4.

81 *Ad d. tit. 36. §. 4. n. 2. pag. 66. col. 2.* adde, ſpurij, & alij filij illegitimi non ſuccedunt in Eccleſiaſtica emphyteuſi. Vide Clar. in §. Emphyteuſis q. 30. Paleoth. de Nothis, & Spur. cap. 30. Vincent. Carot. caſu 8. nu. 7. Gam. deciſ. 2. n. 1 & deciſ. 37 nu. 5 & deciſ. 72. n. 6. & deciſ. 206. num. 16. & deciſ. 377. n. 2. Barnab. Cornaz. Lucenſi deciſ. 67. n. 1. P. Molin. de Iuſt. tract. 2. diſpur. 475. n. 7. Cald. Pereira de Nominat. emphyt. q. 7. n. 39 & q. 19. à n. 28. Cardin. Mantica de Tacitis, & ambig. conuent. lib. 22. tit. 11. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 218. à n. 35. nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. titul. 33. de Emphyteuſi n. 41. cum ſeqq.

82 Limita primò, ſi à principio Eccleſiaſtica emphyteuſis capta ſit pro ſe, & filio ſpurio, quia tunc admittitur quaſi in vim alimentorum, vt per Gam. deciſ. 2. n. 8. & deciſ. 149. nu. 2. Surd. de Alimentis tit. 2. q. 15. n. 1. & 2. Camill. Borrell. d. tit. 33. nu. 42. vbi n. 43. ſublimitat non procedere hanc limitationem in ea quantitate, quæ alimentorum quantitatem excederet, quia in illo exceſſu agnati ſuccedent, & ſpurium poſſe vocari ſi concedatur emphyteutæ facultas libere nominandi quem voluerit tenet Phœbos deciſ. 30. n. 6.

83 Limita ſecundò, in legitimato ab habente poteſtatem delendi hac maculam. Vide Gam. deciſ. 72. n. 6. & deciſ. 387. nu. 4. Paleoth. de Nothis, & ſpur. cap 31. ſub n. 3. Cardin. Seraphin. nouiſſ. Rom. deciſ. 151. n. 1. p. 1. vol. 1. Stephan. Gratian. d. cap. 218. à n. 38. Camill. Borrell. d. tit. 33. à num. 46. nouiſsimè Aloyſ. Ricci in Praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 128. vbi n. 4. reſoluit quamuis ſint inceſtuoſi, vel ſacrilegi, putà nati ex Sacerdote, vel moniali profeſſa, & Gratian. d. cap. 218. n. 44. tenet quòd debet eſſe ſpecialiter legitimatus, vt in dicta em phyteuſi poſsit ſuccedere.

84 Emphyteuſis Eccleſiæ tranſit ad extraneos hæredes, vt per Afflict. deciſ. 386. n. 7. Clar. §. Emphyteuſis q. 28. verſ. Sed aduertendum. Vincent. de Franchis deciſ. 235. num. 2. Alexand. Raudenſ. Vari. lib. 1. cap. 14. n. 49. & cap. 16. nu. 31. & 50. & de iure huius Regni hanc opinionem veriſsimam putat Gam. deciſ. 50. n. 5.

85 Contrariam tamen opinionē imo emphyteuſim Eccleſiæ non tranſire ad extraneos hæredes tenet Menoch. conſ. 129. n. 26. & remed. 9. Recup. n. 82. Emman. Soar. in Theſauro recept. ſentent. verbo Emphyteuſis n. 65. Pereg. de Fideicommiſ. art 32 n. 53. Hieron Magon. Lucenſi deciſ. 12. nu. 7. & Florent deciſ. 117. n. 21. Cuall. Commun. contra commun. q. 194. Surd. deciſ. 11. num. 8. Camill. Borrell. d. tit. 33. nu. 15. Aloyſ. Ricci in Praxi deciſ. 132.

86 Filiæ fœminæ ſicut, & filij admittuntur ad ſucceſsionem emphyteuſis Eccleſiaſticæ, licet ſit facta cōceſsio pro ſe, & liberis, ita Vincent. de Franch. deciſ. Neapol. 30. Surd. Mantu. deciſ. 95. n. 14. & 31. Andræ. Fachin. controuerſ. iuris lib. 8. cap. 97. Menoch. conſ. 111. n. 57. Camill. Borrell. d. tit. 33. n. 29. vbi n. 30. ſecùs dicit in caſu ſtatuti excludentis fœminas exiſtētibus maſculis. Quamuis contrarium, ex eo quia filiorum appellatione in conceſsione emphyteuſis maſculi tantum admittuntur, teneant

tenéant poſt Clar. Ioſep. Ludou. Lucenſi deciſ. 29. n. 26. Hieron. Magon. Lucenſi deciſ. 7. n. 14 & nouiſſimè Aloyſ. Ricci. deciſ. 127.

87 Emphyteuſis Eccleſiaſtica quando eſt conceſſa pro ſe, & hæredibus, ac ſucceſſoribus quibuſcunque cum placito Sedis Apoſt. tranſit ad hæredes extraneos, Vincent. de Franchis deciſ. 235. n. 2. Hieron. Magon. Florent. deciſ. 117. nu 45 & 46. Matta in votis nouiſſ. deciſ. voto 207. n. 3 Camill. Borrell. d. tit. 33. n. 17. Aloyſ. Ricci. in Praxi. deciſ. 132. n. 2. & nouiſsimè in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. p. 1. deciſ. 136. à n. 11.

88 Emphyteuſis Eccleſiæ conceſſa patri ſimpliciter abſquè mētione filiorum cenſetur pro ſe & filijs non vt hæredibus, vt per Verall. Roman. deciſ 302. n. 1. lib. 1. quē refert Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p 4 collect. 777. verſ. Dico ſecundo, nouiſsime Camill. Borrell. d. tit. 33. nu. 12. Si tamen conceſſa ſit pro hæredibus, & deſcendentibus non comprehendit deſcendentes, qui etiam hæredes nō ſint, vt per Valaſc. de Iure Emphyt. q. 44. n. 18 & q 48. n 4. Cald. Pereira de Nominat. q. 22. n. 35. Et Emphyteuſis conceſſa pro ſe, & filijs comprehendit etiam filios naſcituros nō dùm natos, Gam. deciſ. 233. n 7. quē refert Camill Borrell. d. tit. 33. nu. 35. quæſita pro ſe, & filijs poteſt vni filiorum aſsignari, ex eod. Borrell. d. tit. 33. nu. 36. Gam. deciſ 233. num. 7. Surd deciſ. 209. n. 16.

89 *Ad d. tit 36. in §. 2. num. 2. pag. 65.* ibi quia vtile dominiū eſt quid prophanum, & ſuper eo poſſunt Principes ſeculares ſtatuere, adde Gam. deciſ. 50. num 2. & deciſ. 387. num. 7. Camill. Borrell. d. tit. 33 num. 360. vbi dicit hoc intelligendum non ita ſimpliciter, ſed tantùm ſi Eccleſiæ vtilis eſſet, & non aliter.

90 *Ad tit. 37. in §. 4. num. 3. pag 70. col. 2.* adde quòd nominatio tacta in teſtamento nullo, ex quo nec legata, nec aliquid in eo relictum valet, nō eſt valida, vt per Melch. Phœb. deciſ. 30. n. 17. vbi etiam tenet quòd de teſtamento prorſus nullo loquitur Ordin. in præſenti.

91 *Ad d. titul. 37. in § 6. pag. 71. col. 2.* adde quòd emphyteutico titulo nō dùm finito poteſt res alteri in emphyteuſim concedi, dūmodo ſecunda inueſtitura prima durante facta, extincta prima conualeſcat, vt per Gam. deciſ. 36. nu. 1. Cald. Pereira de Nominat q 15. n. 20. & de Emptione cap. 10. n. 8. Surd. deciſ. 230. n. 11. licet aliter Cabed. p. 1. deciſ. 138.

92 *Ad §. 6. n. 3. pag. 71 col. 2.* Ad illud quod ibi dixit dominus meus, patrē ſcilicet non poſſe præiudicare filio quoad emphyteuſim non hæreditariam, ſed ex pacto, & prouidentia conceſſam, adde Gam. deciſ. 8 à n. 1. & deciſ. 151. n. 1. Steph. Grat. March. deciſ. 65 Camill. Borrell. d. tit. 33. nu. 295. & n 300. Et ſi pater huiuſmodi emphyteuſim alicui tertio venderet, reſcindi poterit venditio à filio, quāuis filius teneretur emptori pretiū pro ſua parte reſtituere, ſi patris hæres ſit, prout iudicatum dicit Gam. d. deciſ. 8. n. 4. quem refert, & ſequitur P. Rebello de Obligat iuſtit. p. 2. lib. 13 q. 15. n 6 propè finem. In dubio tamen ſi pater vendat videtur vendere ius ſuum, & non filiorum, Surd deciſ. 172. nu. 7. Valaſc de Iure Emphyt. q. 49. nu. 6. col 6. Cald. Pereira de Renouat. q. 16. nu. 38. & de Poteſtate eligendi cap 3. n. 38. & cap. 19. nu 22. Et alienatio durabit tantùm in vita alienantis per ea quæ reſoluit Flamin. de Reſignat. lib. 6. q. 2. n. 90. & 91.

Digitized by Google

93 Limita primò, ſi emphyteuſis ex re, vel pecunia patris acquiſita ſit, tunc enim poteſt pater filijs alienādo nocere. Vide alleg. iuris pro maioratu de Bellas p.2.art.5.nu.146. Valaſc.q.49.n.70. Flores ad Gam.deciſ.5.ad finem. Cald.Pereira in reſponſo pro ſocietate Ieſu nu.13.& de Extinct.cap.20.nu.4.& 15.& in comment.ad §.Sed hæc Inſtit.de Inofficioſo teſtam.cap.2.n 27.

94 Limita ſecundò, quando pater fuit primus emphyteuſis acquiſitor, tunc bene poteſt eam alienare in præiudicium comprehenſorum, vt per Ambroſin.Epiſc Peruſ.14.quam refert Aloyſ.Ricci. in collect. deciſ. p.3. collect 690. verſ. Limita 2. P. Rebello d.lib.13.q.15.n.6. Præcipuè accedente domini conſenſu Valaſc. d.q.49.num.6. Surd.deciſ.11.in fine. Pereg.de Fideicom.art.6.n.24. Stephan. Gratian.d.deciſ.65 à num.8. Borrell.d tit.33.n 298.

95 Emphyteuſis per aliquē capta pro ſe,& fratre abſēte quæritur eidē fratri eius ſubſequuta ratificatione, vt per Surd.deciſ.159 n.12.quem refert Camill.Borrell.d tit.33.n 336.

96 Poſſeſſor rei emphyteuticæ tenetur ad ſolutiones præteritorum, vt per Surd deciſ 32.nu.5. & 9. Camill.Borrell.d.tit.33.nu.228. etiamſi ſit pro illo tempore, quo ille nō poſſidebat, vt nouiſsimè tenet Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p.5. collect. 1538. Vnde tertius poſſeſſor conuentus pro cenſu rei emphyteuticæ non poteſt opponere exceptionem excuſsionis reſoluunt Surd. d.deciſ. 32. nu.15. Carot. in tract. de excuſſ. bonorum p 2 q 94. Camill.Borrell, d.tit.33.nu.346. vbi num 415 aſſerit quod emphyteuta dicitur perſonaliter obligatus ad ſolutionē canonis.

97 Emphyteuta non poteſt recedere á tenore cōtractus emphyteutici Gam. deciſ.234. incip.Accepta n.13. Corbul.in tract.ex quibus cauſis amittatur emphyteuſis cap. de cauſis priuationis ob non obſeruationem pactorum, Molin. de Primog.lib.1.cap.2.n.24. Cald. Pereira de Nominat.q 7. n.7. & ſeq. Steph. Gratian.Diſcept.Forenſ.cap.88.n.1. nouiſsimè Aloyſ.Ricci.deciſ.Curiæ Archiepiſ.Neapol.p.1.deciſ.25. n. 2. & tenor inueſtituræ ſpectandus eſt Menoch. conſ.148. nu.20. Et pacta omnia in conceſsione emphyteuſis poſita ſeruanda ſunt, etiamſi contra emphyteuſis naturā eſſent,& illa nō obſeruans cadit in cōmiſſum prout tenet Borrell.d.tit.33.n.283.

98 *Ad tit.*38 *in Princ. nu* 2. *pag* 72. *col.*2. adde Brauum nouiſſ.Rom. deciſ.466.nu.2.p.1.vol.1.D.Garci.Maſtrillo Siciliæ deciſ.71.nu.6. Camill. Borrell.d.tit.33.n.246. *Tit.*38.

99 *Ad n* 8.*pag.*73.*col.*1. adde Amadæ.de Ponte laudem.q.38.nu.3. Camill.Borrell.d.tit.33.n.78.

100 *Ad n.*13.*pag.*73.*col.*2. adde Stephan.Grat.Marchiæ deciſ.56.n.2.

101 *Ad n.*11. adde Gam. deciſ.342. n 4.Camill.Borrel.d tit.33.n.126.

102 *Ad n.*14. adde Stephan. Grat. Diſcept. Forenſ. cap. 377. & Marchiæ deciſ.56.n.3. Camill.Borrell. d. tit.33.n.342.

103 *Ad n.*17.*pag.*74 *col.*1. adde poſſe emphyteutam conſtituere cenſum ſuper re emphyteutica ſine directi domini conſenſu, vt per Cot.in memorab. verbo Emphyteuta non poteſt. Franc. Milanenſ.Siciliæ deciſ.17.n.2.lib.2.Camill.Borrell.d.tit. 33. n.170.vbi nu.172. declarat quód quando reddit emphyteuſis ad dominum reſoluta dicentur omnia iura emphyteutæ, & ceſſabit ius cenſus ſuper emphyteutica re conſtituti,&

alle-

Digitized by Google

allegat Pettum de Gregor. Siculum de Cenſib.q.6.n.33.cũ multis ſeqq.

104 *Ad n.*18. adde quòd emphyteuta inuito domino emphyteuſim renuntiare non poteſt, vt per Franc. Marc. Delphin.deciſ.325.nu.3. 6. 7. vol.1. Theſaur.Pedam.deciſ.20.n.2. Camill.Borrell.d. tit.33.nu. 137. vbi num.139. limitandum cenſet ſi caſu emphyteuſis eſſet capta per matrem pro ſe,& filijs,quia niſi filiorum ratificatio ſubſequatur, filij illam renuntiare poterunt, & allegat Stephan. Gratian.Marchiæ deciſ.88.n 3.

105 *Ad n.*19.adde Cald.Pereira de Empt.cap.8.nu.46.ad finem, & relatos per Cened.ad Decretal.collect. 144. n.10.

106 *Ad n* 20.ad hoc quod per alienationem nullam non caditur in commiſſum adde Redoan.de rebus Eccleſiæ non alien.tit.de caducitate ob alienat.cap.2.incip.Emphyteuta quoquè nu.45. Corbul. tit.de cauſ. priuat. ob alienat. irreq. dom. limit. 22.n.1.Camill.Borrell.d.tit.33.n.91.

107 *Ad num.*22.*pag.*47. *col.*2. adde Cald.Pereira de Extinct cap.7. nu. 18. P.Molin.de Iuſtit.diſp.459.n.21. Valaſc.q 38.n.15.

108 *Ad nu.*25.*pag.*75. *col.*1. ad hoc quod ſeruitutem emphyteuſi poteſt emphyteuta etiam inuito domino imponere, adde Gam deciſ.214 n.1. Octau.Cacher.Pedam.deciſ.156.n.8. Flamin.Charrar.Genuenſi deciſ.87. n.10. Camill.Borrell.d.tit.33. nu.51. vbi n.52.declarat hoc procedere donec emphyteuſis durauerit apud ipſum emphyteutam,ſed ſtatim quod apperiretur domino,& apud illũ reuerteretur,ſeruitus impoſita dominũ non afficit,nec ei præiudicat,& allegat Surd.deciſ.286. nu.12. & Marc. Anton. de Amattis Marchiæ deciſ. 92.n.5.& 6.& idem Camill.Borrell. vbi ſupra nu.53. poſt Boeri.Cacher. & alios ſublimitat hanc declarationem procedere ſi iure dominij ob ius prælationis, vel ob caducitatem canonis non ſoluti, ſecùs verò ſi perueniret ad manus domini tanquàm ad priuatum alio titulo, putà emptione, donatione, vel legato ab ipſo emphyteuta, quia ſeruitus ex modo impoſito durabit.

109 *Ad n.*27.ad hoc quod pignori dare, vel rem emphyteuticam hypothecare emphyteuta poteſt,adde ibi citatis Gam.deciſ.5.n.8.& deciſ.28. n.2. Emman. Soar. in Theſauro recept.ſentent. verbo Emphyteuta n. 105. Aurel.Corbul.tit. de cauſa priuat. ob rei alienat. limit.33. Redoan. de rebus Eccleſiæ non alien.titul.de caducit. ob rei alienat.cap.2. incip. Emphyteuta quoquè nu.31. Surd. deciſ.93.n.10 & 11. & deciſ.160.nu.1. & deciſ.173.n.12. Octau.Cacheran. Pedam.deciſ.156.n.8. & 13. Cened. ad Decretal.collect.144.nu 59. Camill.Borrell.d.tit.33.n.116. Cald.Pereira de Empt.cap.8.n.32. Et huiuſmodi hypotheca non præiudicat domino,niſi eidem hypothecationi, & pignorationi conſenſiſſet, Gam. deciſ.214.n.4. Camill.Borrell. d.tit. 33.n.117.& 118. Et in generali obligatione bonorũ facta expreſsione rerũ emphyteuticarum eadẽ emphyteuſis includitur,Surd.deciſ.160.à num. Anton.Gabri.commun.tit.de regugulis iuris concl.12.n.19.Camill.Borrell.d.tit.33.n.120. cũ ſeq. vbi n.123. reſoluit quòd tũc hypothecatio, vel pignoratio abſq; domini conſenſu nulla eſt quãdo emphyteuſis pro tãta quãtitate hypothecata,vel pignorata eſt,vt nulla ſit ſpes luitionis.

110 Morte autem hypothecantis finitur hypotheca iuxta reg.l.Lex vectigali fundo ff. de Pignorib. & tra-

dita per Stephan. Grat. Diſcept. Forenſ. cap. 88. n. 40. domino vero directo conſenſum præſtante durabit hypotheca vltra vitam hypothecantis, ex Ordin. Regia lib. 4. tit. 95. §. 1. ad finem. Farin. in nouiſſ. Rotæ deciſ. 183. n. 13. vbi n. 12. reſoluit quòd ſi res emphyteutica cedeat ad dominũ non vti priuatum ex acquiſitione habitâ ab emphyteuta, omnes obligationes, & onera per emphyteutã impoſita extinguitur, & res reddit libera ad dominum, de quo etiam Camill. Borrell. d. tit. 33. à n. 121.

111 *Ad n. 28. pag. 75. col. 2.* adde Cened ad Decretal. collect. 144. nu. 10. Quando enim emphyteuſis tranſit ad comprehenſos in inueſtitura in ea trãslatione non requiritur domini conſenſus, nec ſoluitur laudemiũ, Valaſc de Iure Emphyt. q. 18. n. 28. & conſ 71. num. 16 Cald. Pereira de Nominat. q. 10. n 30. D. Barboſa in l. Vſufructu n. 28. ff. Soluto Mat. Gam. deciſ. 116. n. 5. Cab deciſ. 103. in fin. p 1.

112 *Ad n. 29* adde Camill. Borrell. d. tit 33. n. 88. cum ſeqq.

113 *Ad n. 30* adde Gaſp. Anton. Theſaur. quæſt. Forenſ. lib. 1. q. 34. nu. 36 Cened. ad Decretal. collect. 144. n. 39. Camill. Borrell. d. tit. 33. á num. 70.

114 *Ad n. 32. pag. 76. col. 2.* vbi citauit l. vlt. lege l. 1. & adde Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 36. nu. 33. & ſupple ſecùs eſſe ſi in titulo emphyteutico alienatio reperiatur.

115 Ob deteriorationem rei emphyteuticæ poteſt ſtatim emphyteuta expelli, vt per Doct. in Auth Qui rem Cod. de Sacroſ. Eccleſ. Clar. §. Emphyteuſis q 25. Franciſ. Milanen. Siciliæ deciſ 17. n. 44. & 45 & 52. cũ ſeqq. lib. 2. Barnab. Cornaz. Lucenſ. deciſ. 65. nu 2. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 22. & 94. D. Barboſ. in l. Diuortio §. Si fundum n. 15. cum ſeq. ff. Soluto Matrim. latè Aurel. Corbul. in tit de cauſa priuat. ob rei deteriorat. plures Doct. refert Cened. ad Decretal. collect. 144. num 23. Camill. Borrell. d tit. 33 à n. 192.

116 Amplia primò, procedere ſi ſit notabilis deterioratio, vt per Gam. deciſ. 17. n. 1. & deciſ. 342. nu. 1. Surd. deciſ. 102 nu. 7. & deciſ. 286. num. 9. Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 174. á nu. 5. Ex modica enim deterioratione, iuramento etiam non obſtante, de æquitate canonica com miſſum non committitur, ex Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 22. num. 19. Seraphin. de Priuilegijs iuram. priuil. 84. n. 11. Stephan. Gratian. d. deciſ. 174. n. 13. Quamuis ex minima deterioratione cadat in commiſſum ille, qui promiſit rem meliorare, & non deteriorare, vt per Surd. deciſ. 102. nu. 9. Franciſc Milanenſ. deciſ. 17 n. 31. lib. 2. Camill. Borrell. d. tit. 33. n. 201. & 202.

117 Amplia ſecundò, vt in pœnã commiſsi cadat emphyteuta, qui rẽ deteriorauit in arboribus, & ædificijs, quas ipſe plantauerat, ac ædificia conſtruxerat, cum cedant ſolo, & dicantur pars rei, & ſpectent ad dominum, quo inuito nõ poſſunt tolli, vt per Surd. deciſ. 78. nu. 10. & deciſ. 300. à n. 1. Stephan. Grat. Diſcept. Forenſ. cap. 21. nu. 33 & ſeq. Camill. Borrell. d. tit. 33. n. 208.

118 Amplia tertiò quod deteriorans vnã tantùm rem emphyteuticã cadit à tota, vt per Gam. deciſ. 291. n. 2. Camill. Borrell. d. tit. 33. n. 195. & n. 194. declarat deteriorationem debere eſſe ad perpetuum rei emphyteuticæ detrimentum, & citat Stephan. Gratian. d. deciſ. 174. n. 14.

119 Limita in deterioratione quam

emphy-

emphyteuta facit euellens arbores à re emphyteutica, & illarũ loco alias plantans, quia tunc non incidit in commiſſum, vt per Ioſeph. Ludou. Peruſ.deciſ.94.n.13 Gam.deciſ.147. n.5. Alexand.Raudenſ. Vari.reſolut. lib.1.cap.27.ſub nu.10.plures refert Cened. d collect.144. n.24. Valaſc. conſ.50.nu.5.cum ſeqq. vbi reſoluit non incidere in commiſſum, qui euellit oliuas,& loco illarum plantat vineas,cui tamen in hoc ſe non ſubſcribit Camill.Borrell.d.tit 33 num. 197. ſed tantùm in euellente vineã, & plantante oliuas, cum vineæ durent modico tempore, oliuæ verò ad quingentos,& plus annos.

120 *Ad d.tit.38.in Princip.n.36.pag.* 77.*col.*1. ad hoc quod emphyteuta ſecundus alienare volens non primi emphyteutæ conſenſum, ſed directi domini habere debet, adde Gam. deciſ.244.n.7.& deciſ.329. n.t. Camill.Borrell.d.tit.33. nu.126. Aloyſ. Ricci. in deciſ. Curiæ Archiepiſ. Neapol.p.1.deciſ.27.

121 *Ad n.*39.*pag.*77. *col.* 2. ad hoc quod alienatione rei emphyteuticæ facta per emphyteutam ipſam vendendo dominus directus iure prælationis poteſt illam capere adde Rebuff.tom.2 ad leges Galliæ titul de Conſtit.redit.art.1. gloſ.17. num.15. Octau.Cacheran.Pedam. deciſ.156. n.1.Vincent.de Franch.Neapol.deciſ.226.n.2. Surd. deciſ.39.n.10. Camill.Borrel.d.tit.33.n.106.vbi n.107. limitat in donatione,& num.109. in permutatione, de quo etiam nouiſſimè Aloyſ. Ricci. in deciſ. Curiæ Archiep.Neap.p.2.deciſ.58.in fine.

122 Dominus tamen directus ſuũ dominium directum vendere poteſt non requiſito emphyteuta, vt tradunt Bald n.13. Salicet & Iaſ.n.17.in l.vlt. Cod.de Iure Emphyt.Cardin. q.11.& Imol.9. in cap Potuit de Locato Greg.l.55.titul.5. part.5. verbo Communalmente,Pute.deciſ.39. p. 1. Menoch.conſ.116.n.5. Perez l.14. tit.11.lib.4. Ordin. Surd.de Alimẽtis tit.8.priuil.42.& tit.9.q.22.n.29. D. Barbol. in l.2. ff.Soluto Matr p 2.in princ.n.41 cum ſeqq.& hoc licet in materia feudali ſit dubium, in emphyteuſi tamen de plano procedit, fallit tamen quando emphyteuta ex venditione à domino directo facta damnum ſentiret in iugationibus,& ſimilibus, à quibus immunis erat propter dominum directum, quibus carere debet apud emptorẽ,vt probat text in cap.1 §.Ex eàdem,de lege Conradi,& eſt recepta ſententia ex Grato conſ.147.à n.5.lib.2.Duenh. reg.215 Menoch conſ.32 à n.22.

123 Poteſt maritus ſine vxore his alienationibus conſenſum præſtare ptout reſoluit Cald. Pereira de Extinct.emphyt.cap.12.n.10.

124 Idem in Prælato Eccleſiæ collegiatæ, vel monaſterij, qui abſquè Capitulo poterit conſenſum præſtare alienationi rei emphyteuticæ ad Eccleſiam pertinentis,cum ante cõſenſum res non dicatur radicata penes Eccleſiã, iuxta tradita per Iaſ.in l.2.Cod.de Iure Emphyt.n.127. Vnde merito ſubiacet diſpoſitioni ſolius prælati arg. gloſ. vlt. in cap. vlt. 16.q.6.receptæ per Hippol ſing.194. Palat.in rep.rub.§ 47.n.5. Cald. Pereira in l.Si curatorem verbo Aduerſarij dolo n.82.P.Sanch de Matrim. lib.6.diſp.4.n.13.cum ſeqq.

125 *Ad tit.*43.*pag.*77.*col.*2. ad hoc quod emphyteuta abnegans domino emphyteuſim illa priuatur adde Camill.Borrell.d.tit.33.n.215. & nu. 217. ampliat etſi à principio iuſtam cauſam dubitandi habuerit, an rem emphyteuticam poſſideret,& demũ

B 3 factis

factis probationibus conſtito de negotio, & ipſis prælatis, perſeueret, nec liti cedat, ſi tamen ante litis cōteſtationem veniam petierit, & pœniteat emphyteuſi non priuabitur ex eod. Camill. Borrell. d titul. 33. nu. 216. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 109. à n. 27.

126 *Ad n.* 44. *pag.* 78. *col.* 1. ad hoc quod dominus non eſt præferendus ſi vellet emphyteuſim pro alio amico, vel ſimili, adde Cacher. Pedam. deciſ. 156. num. 1. Antonin. Theſaur. deciſ. 170. ſub nu. 2. Camill. Borrell. d. tit. 33 n. 108. Prælatio enim domino directo tantummodò competit, etiamſi conſenſiſset alienationi ex Aloyſ. Ricci. d. deciſ. 58. nu. 1. & 2. vbi nu. 3. reſoluit quòd ius prælationis cedi non poteſt.

127 *Ad n* 45. adde quòd emphyteuta volens melioramenta vendere, & alienare, dominis potiuſquàm alijs vendere cogitur, vt per Surd. deciſ. 19 n. 10. & deciſ. 78. n. 16. Camill Borrell d. tit. 33. nu. 219. Et dominus directus præfertur creditoribus in meliorationibus Aloyſ. Ricci. d. deciſ. 58. n. 6.

128 *Ad n* 47. adde quòd in emptione directi dominij emphyteuta, alijs non pręfertur Cald. Pereira de Extinct. emphyt. cap. 12 n. vlt. Aloyſ. Ricci. d. deciſ. 58. n. 4.

129 *Ad n.* 48. *pag.* 78. *col.* 2. adde quòd dominus debet concedere aſſenſum emphyteutæ alienanti, ſi is in quem fieret translatio ſit habilis, & non ſit inimicus domino, vt per Surd. deciſ 55. n. 109. Camill. Borrell. d. tit. 33 n. 281.

130 *Ad n.* 49. adde quòd emphyteuſis poteſt ſine conſenſu filiæ in dotem dari, vt per Gam. deciſ. 127. n. 2. Camill Borrell. d. tit 33. nu. 352. Flamin. Chartar. Genuenſi deciſ. 78. n. 11 & 12. & faciunt quæ Surd. deciſ. 160. num. 3. & 4. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 159. n. 34. cum ſeqq. D. Barboſ. in l. Vſufruct nu. 25. ff. Soluto matrim.

131 *Add. tit.* 38 *num.* 51. *pag* 79. *col.* 1. adde de laudemijs tractatum editū à Franciſco Salſona Hiſpano, & de illis latè agentem Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 35. de Laudemijs.

132 *Ad num.* 57 *pag* 79. *col.* 2. adde Camill. Borrell. d. tit. 33. n. 345.

133 *Ad n* 58. ad hoc quod laudemium debetur ex datione in ſolutū adde Camill. Borrell. d. tit. 35. n. 37. & n. 38. ampliat procedere etſi datio in ſolutum mediante iudicis decreto ordinaretur, & n. 39. limitat in datione in ſolutum neceſſaria.

134 De vendione cum pacto de retrouendendo ſoluitur laudemium vt per Gerard. Maynard. Tholoſ. deciſ. 38. lib. 4. Antonin. Theſaur. Pedam. deciſ. 75. ſub nu. 2. & 3. Camill. Borrell. d. tit. 35. n. 72.

135 De diuiſione rei emphyteuticæ debetur laudemium, vt per Tiraq. de Retract. lig. §. 1. gloſ. 14. n. 77. Camill. Borrell. d. tit. 35 n. 41.

136 Limita tamē in diuiſione hæredum neceſſaria, vt per Baptiſtam Coſt. in tract. de facti ſcientia, & ignor. cent. 1. diſt. 11. nu. 23. Surd. deciſ. 305. nu. 30. Mathi. Coleri. German. deciſ. 33 n. 43. Camill. Borrell. d. tit. 35. nu. 42. & nu. 43. ſublimitat ſecùs eſſe ſi res fuerit toti vni applicata, & alteri pecunia.

137 *Ad num.* 59. *pag.* 79. *col.* 2. adde quòd donec exiſtit conditio ex venditione conditionali laudemium nō debetur Camill. Borrell. d. tit. 35. nu. 70. Et ex contractu nullo nullum debetur laudemium Theſaur. Pedam. deciſ. 75. nu. 4. Camill. Borrell. d. tit. 35. à n. 27.

Ibi,

Digitized by Google

138 Ibi, nec ex venditione facta cũ pacto legis commiſſoriæ adde Camill. Borrell. d. tit. 35. n. 87. quia non operatur contractus alienationis ante impletam conditionem Cacher. Pedam. deciſ. 5. n. 9. Triuiſ. Venetiæ deciſ. 46. nu. 18. lib. 2. Magoni. Florent. deciſ. 128. n. 8.

139 Ibi, non debetur ex retrouenditione, intellige ſi pactum de retrouendendo, vel retroemendo ſtatim ſit factum in eodem inſtrumento, in eodem loco, menſe, die, notario, & teſtibus, ſecùs ſi præfecto primo alienationis contractu, & facta rei venditæ traditione, factum ſit. Vide Antonin. Theſaur. Pedam. deciſ. 75. num. 3. Gerard. Maynard. Tholoſ. deciſ. 38. lib. 4. Hieron. de Laurent. Auenion. deciſ. 123. in fine, Camill. Borrell d. tit. 35. n. 73. vbi nu. 74. reſoluit quòd quando perfecta venditione, & communi voluntate venditor, & emptor ab emptione diſcedunt debetur nihilominùs laudemium domino, cui non fit per ipſorum voluntatem præiudicium, quando res non eſt integra. Ex diſtractu tamen cum ſit caſſatio, & cancellatio primi contractus laudemium non debetur, ſi de eo non fiat nouus contractus, ex eodem Camil. Borrell. d. tit. 35. á n. 75.

140 Ibi, nec ex venditione vſusfructus, adde Cald. Pereira de Extinct. emphyt. cap. 16. n. 73. D. Barboſ. in l. Vſufructu nu. 14. ff. Soluto Matrim. Vſufructus autem differt à commoditate fructuum vt nouiſsimè deciſum refert Aloyſ. Ricci. in deciſ. Curiæ Archiep. Neapolit. p. 1. deciſ. 118.

141 Ibi, nec ex diuiſione, addidi ſupra in verſ. De diuiſione, cum ſeq.

142 Ibi, nec ex tranſactione, adde Cald. Pereira de Extinct. cap. 13. nu. 25. Farin. in nouiſſ. Rotæ deciſ. 765. n. 1. Camill. Borrell. d. tit. 35. à nu. 89. Debetur tamen laudemium de illa pecunia, quam emptor venditori dedit in ſupplementum pretij iuſti, quia læſio contingit vltra dimidiam, & emptori lis mota fuit á venditore, & lis per tranſactionem ſopita, reſoluit Cald. Pereira de Extinct. cap. 16 n. 52. Quid ſi tempore venditionis fuerũt diuerſi locatores laudemiorum, vnus tempore venditionis, & alter tempore ſupplementi, an primo ſit ſoluendum laudemium dicti ſupplementi? Dic quòd ſecundo, ex Cald. Pereira d. cap 13. nu. 26. & faciunt quæ Tiraq. de Retract. lig. §. 1 gloſ. 18. n. 55. & de Retract. conuent. ad finem tit. n. 168.

143 Ibi, nec ex permutatione, adde quòd ex permutatione rei immobilis, cum immobili non debetur laudemium, vt per Camill. Borrell. d. tit. 35. n. 78. vbi n. 79. limitat ſi permutatio fiat de immobili cum rebus mobilibus, vel ſpeciebus conſiſtentibus, pondere, numero, & menſura, & n. 84. declarat quòd quando fit cõmutatio rei immobilis cum immobili, & datur tamen ex vna parte quantitas aliqua pecuniæ, pro æquãdo valore alterius partis, tunc ſi eſt maior pars pecuniæ cenſetur emptio, & venditio, ſin autem minor erit permutatio, & primo caſu laudemium exigetur, ſecundo vero non.

144 Ibi, nec ex alienatione voluntaria per donationem debetur laudemium, adde Gerard. Maynard. Tholoſ. deciſ. 41. lib. 4. Camill. Borrell. d. tit 35. n. 61. dummodò huiuſmodi donatio non fiat animo fraudandi laudemium, & gabellas Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 8. n. 1. Amplia primó etiamſi fieret donatio matrimonij fauore, & fuerit æſtima-

ta, vt nec pro ea laudemium debeatur, ex eod. Borrell. d tit. 35. nu. 63. & & n. 64. ſecùs reſoluit in donationibus ab extraneis factis etiam fauore matrimonij. Amplia ſecundò in donationibus quas faceret pater, aut mater filijs, & ècontra filij in patrē, aut matrē, ex Borrell. d. tit. 35. nu. 66. vbi n. 67. laudemium deberi aſſerit quando facta eſt bonorū omniū donatio cum onere alimentandi, vel quod donatarius donantis debita ſoluat, cum non ſit pura donatio.

145 Ibi, nec ex venditione nulla, adde Tiraq. de Retract. lig. §. 1. gloſ. 2. nu. 7. & de Retract. conuent. §. 6. gloſ. 2. n. 6. Cald. Pereira de Extinct. cap. 16 nu. 67. & ſeq. & intellige ſi nullitas ſit ex cauſa præcedente Camill. Borrell. d. tit. 35. n. 28. Et reſciſo contractu ex remedio l. 2. Cod. de reſcind. vendit. reſtituere debet dominus laudemium ſibi ſolutum. vide Lazarte de decima vendit. cap. 14. n. 13. Parlad. lib. 1. rerum quotid. cap. 3. § 5. num. 5. Pinel. l. 2. Cod. de Reſcind. vend. p. 2. cap. 3. n 35. P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 349. verſ. Dubium eſt. Gutier. de Gabellis q. 12. Quid ſi inter emptorem, & venditorem fuit mota lis ſuper læſione contingente in venditione, & iudicatum fuit interueniſſe enormiſsimam læſionem, quæ facit contractū nullum, & per arbitros iubeatur ſuppleri pretium, eo tempore quo iam datur alius directus dominus, qui nō erat tempore primi contractus? Dic ſoluendum fore laudemium ſecundo domino, ex Cald. Pereira de Extinct. cap. 16. n. 6. & 51 & faciunt tradita per eundem cap. 13. n. 26. Secùs ſi detur læſio vltra dimidiam iuſti pretij, & ſuppleatur, quia de ſupplemento ſolui debet ſecundo domino vt tradit Pinel. in d. l. 2. p. 2. cap 3. n. 42. iuncta additione poſita à fratre ipſius in initio libri.

146 Quæſtio eſt non vulgaris in dotibus ruſticorum ſæpè cōtingens, quam in praxi vidi deductam, ſolent enim collocantes filias, & prædia iuris emphyteutici dotantes aliquas pecunias exigere à generis, vel ab eorum parentibus, vt ex his pecunijs alijs filiabus, vel filijs ſatisfaciant partem æſtimationis debitæ per obitum parentum in prædijs, vel melioramentis, domini enim directi contendunt ex iſtis pecunijs ſibi laudemia deberi, quia pro pretio ſoluto prædia data ſunt. Quod ex huiuſmodi contractibus laudemium non ſit ſoluendum iudicauit Senatus Portucal. in cauſa Emmanuelis Delgado, qui à Canonicis Regularibus D. Auguſtini conduxerat reditus, & prouentus monaſterij de Villela, contra quoſdam agricolas emphyteutas illius monaſterij: non enim contractus iſte emptionis, & venditionis appellari poteſt, aliàs non ſubſiſteret attenta prohibitione leg. Regiæ hoc lib. tit. 12. erit potiùs quidam contractus do vt des, nec enim pecunia datur à genero, vel à parente illius aliam ob cauſam, quam vt liberum fiat prædium in dotem datum ab obligatione aliorum filiorum, quibus per obitum parentum æſtimatio debetur, vel aliquo debito à poſſeſſore contracto, vtpote ſi domino directo pēſiones ſolutæ nō ſint, vel ære alieno pater grauatus ſit, vel filiā velit collocare cum onere debita ſoluendi. Contrarium tamen dicendum fore arbitror ſi aliquis conſanguineus prædium emphyteuticum donaret, vel in dotem daret alij conſanguineo pro aliqua magna pecuniæ quantitate, quæ dimidio iuſti pretij reſponderet, quia tūc fraudis ſuſpicio oriri

poſsit

poſsit ſaltem quando dimidia, vel tertia pars pretij iure laudemij ex conditione appoſita foret in contractu, quia tũc fraudis ſuſpicio erit, ſecùs ſi pro donatione prædij aliquid minus dimidiati valoris donetur: vt enim in permutatione alicuius rei pro alia non iudicatur emptio, quando ex vna parte pecunia interuenit cum re pecuniæ non æquiualenti, ex reſolutis per Bart in l. Ariſto ff. de Donation. & iuxta ea quæ tradit Camill. Borrell. d. tit 35. n. 79. eodem modo iudicabitur donatio quando id, quod datum fuit non excedit dimidium valoris rei donatæ, quia ſi venditio iudicanda foret, poterat donator donatarium conuenire, & contractum reſcindere remedio læſionis vltra dimidiam iuſti pretij.

147 *Ad d. tit 38. in Princip. n. 60. pag.* 80. *col.* 1. ad hoc quòd laudemium vſufructuario, & non proprietario debetur adde Alciat. conſ 154. lib. 5. & lege Guid. deciſ. 477. Menoch. de Præſumpt. lib. 4. q. 142. n. 22. Cened. ad Decretal. collect. 144. nu. 38. nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in deciſ. Curiæ Archiepiſ. Neapol. p. 1. deciſ. 25. n. 3. Camill. Borrell. d. tit. 35. n. 95. & n 96. declarat quòd ius inueſtiendi, ac faciendi reuocationes inueſtiturarum, aut capiendi feudum, vel rem emphyteuticam ſpectat ad dominũ, ſiue proprietarium, cui etiam quæritur vtilitas commiſsi, vt per Gutier. de Tutelis p. 3. cap. 24. n. 3.

148 Laudemium ſolui debet ab emptore, non autem à venditore, dummodò tamen locorum conſuetudines attendantur, vt per Corbul. tit. de cauſa priuat. ob alienat. irreq. dom. ampl. 17. nu. 4. Cened ad Decretal collect. 144. num. 44. Camill. Borrell. d. tit. 35. à n. 31. In ſoluendis enim laudemijs attendi debet conſue udo patriæ, & regionis Caſtan. in conſuetud. Burgund. rub. 10. § 9. n. 1. pag. 341.

149 Si primus dominus fecit conceſsionem emphyteuſis, & iſte alteri cum cõſenſu eiuſdem domini conceſsit, primo domino laudemia debentur, vt per Camill. Borrell. d. tit. 35. n. 100. nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in collectan. deciſ. p. 5. collect. 1537. ampl. 1.

150 *Ad d. tit. 38. in Princip ibi (ou dotar não lhe pagarà quarentena)* Nota, & adde quòd alienatis bonis ex cauſa dotis laudemium non debetur. Vide latè Camill. Borrell. d. tit. 35. à nu. 51. & n. 58. refutat opinionem Vaſaſci conſ 113. n. 18. reſoluentis quod debeatur ſemper laudemium quando datur dos ab extraneo.

151 Ex omni venditione, & alienatione neceſſaria laudemium non debetur, vt per Camill. Borrell. d. tit. 35. n. 44. vbi n. 45. cum ſeqq. ſubdeclarat neceſſarias cauſas eſſe putà religionis fauore, fauore libertatis, ædificiorum publicorum intuitu, & etiã de neceſſarijs dicuntur omnia, quæ ad vrbis decus, vel ad publicum vſum pertinent.

152 *Ad nu. 62. in fine pag.* 89. *col.* 2. adde Cald. Pereira de Extinct. Emphyt. cap. 14. n. 20. cum ſeqq. Quid ſi intra iſtos triginta dies dominus directus oppoſuit exceptionẽ quod non tenebatur conſenſum, & auctoritatem præſtare venditioni, quia venditor non habebat ius, & ſuper hoc lis pendeat per plures menſes, quouſquè ſententia feratur, in qua emptor victor euadat, an iſti triginta dies numerentur â tempore latæ ſententiæ, & poſsit dominus directus rem venditam ſibi capere ſoluto pretio, pro quo fuit diſtracta? Dic

quod

quòd ſic per reg. l. Contra maiores Cod. de Inoffic. teſtam. iunctis reſolutis per Tiraq. de Retract. lig. §. 1. gloſ. 10. n. 40. cum ſeq. Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Infra n. 14. & de Renouat. q. 7. num. 14. faciunt quæ idem Cald. de Extinct. cap. 14. n. 3. Nec interim dum lis pependerit, poterit emptor in impeditam poſſeſsionem pedem ponere, aliàs incidet in commiſſum, quia abſquè domini conſenſu non potuit ingredi ante iudicis ſententiam.

153 *Ad d tit. 38. in §. 1. nu. 5. pag. 83. col. 1* adde quòd melioramenta facta in emphyteuſi deperdita ob commiſſum non reficiuntur ipſi emphyteutæ à directo domino Vincent. de Franch. Neapol. deciſ. 191. Ioſeph. Ludou. Peruſ deciſ. 117. n. 33. Camill. Borrell. tit. 33. de Emphyteuſi n. 220. Si vero alio modo emphyteuſis apperiretur domino, putà ob finitam generationem, aut alio ſimili modo, tunc dominus meliorationes reficere debet, vt per Gam. deciſ. 22. nu. 1. Valaſc. de Iure Emphyt. q. 25. nu. 6. Vincent. de Franch. & Ioſeph. Ludou. vbi proximè. Camill. Borrell. d. tit. 33. n. 221. Et etiam hæredibus emphyteutæ eo mortuo debentur, quamuis ſint extranei, Gam. deciſ. 22. n. 1. Camill. Borrell. d. tit. 33. nu. 222. & 223. vbi n. 224. tenet deberi hæredibus vltimi emphyteutæ, & n. 225. quod ſi emphyteuta ſua ſpõte emphyteuſim domino cederet non poſſet repetere meliorationes.

154 *Ad d §. 1. n. 6 pag. 83. col. 1.* adde quòd dominus non poteſt contra hæredem emphyteutæ declarare commiſſum incurſum ſi in vita eiuſdem tacuit. Vide Gam. deciſ. 41. n. 2. & deciſ. 175. nu. 2. Cald. Pereira in l. Si curatorẽ verbo Sua facilitate n. 69. & de Extinct. Emphyr. cap. 18. nu. 13. Surd. de Alimentis tit. 1. q. 48. à nu. 45. Flamin. de Reſignat. lib. 6. q. 3. nu. 26. Valaſc. conſ. 71. nu. 13. & conſ. 101. nu. 5. Camill. Borrell. d. tit. 33. nu. 92. Declaratio enim domini exigitur, vt cadat emphyteuta in cõmiſſum, vt per Aloyſ. Ricci. in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. p. 2. deciſ. 142. n. 6.

155 *Ad tit. 39. in Princip. n. 2. pag* 84. *col. 1*, adde quòd agens contra emphyteutam ad caducitatem incurſam debet probare dominium, vt per Farin. in nouiſſ. Rotæ deciſ. 721. & 723. n. 2. nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in deciſ. Curiæ Archiepiſ. Neapol. p. 2. deciſ. 133. n. 1. vbi n. 2. dicit quòd probatio hæc debet fieri per ſcripturã, vel ſaltem per ſolutionem continuatam per 30. vel 40. annos, quæ coadiuuetur ſcriptura facta de emphyteuſi, vel alia coniectura euidenti. Et an ex inſtrumento emphyteutico probetur dominum directũ emphyteuticantis? Vide Valaſc. de Iure Emphyt. q. 9. num. 3. cum ſeqq. Gam. deciſ. 12. vbi Flores, Menoch. conſ. 86. n. 95. cum ſeqq. *Tit. 39.*

156 *Ad n. 3.* ad hóc quod etiamſi in vno nummo canonis deficeret, pœnam commiſsi incurrit, adde Gam. deciſ. 41. n. 2. & deciſ. 119. n. 1. Valaſc. conſ. 35 n. 1. Verall. deciſ. 182. nu. 2. & deciſ. 300. n. 3. lib. 1. Barnab. Cornaz. Lucenſi deciſ. 1. n. 33. Alexandr. Raudenſ. Vari. reſolut. lib. 1. cap. 17. ſub n. 27. nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. p. 2. deciſ. 142. n. 2.

157 *Ad n. 4.* adde quód dominus ſolutionem ab alio quam emphyteuta recipere non cogitur, vt reſoluunt Aurel. Corbul. tit. de cauſa priuat. ob non ſolutum canonem limit. 7. n. 2. Redoan. de rebus Eccleſiæ non alien. q. 19. tit. de Solut. can. emphyr. cap 3.

Digitized by Google

cap. 3. incip. Sed emphyteuta creditor n. 7. Ioſeph Ludou. Peruſ. deciſ. 35. nu. 5. Caualcan. Fiuiz. deciſ. 29. ſiue 73. n. 40. p. 2. Cened. ad Decretal. collect. 144. n. 19. Camill. Borrell. d. tit. 33. n. 329. & n. 330. aſſerit ex his inferri non euitari caducitatem ob ſolutionē, quæ fieret ab altero, quā emphyteuta domino inuito, vel nolente, & citat Baptiſt. Coſt. de reme. ſubſid. remed. 121. ſub num. 10. & idem Borrell. vbi ſupra n. 331. declarat non procedere quando ſolutio fieret à creditore emphyteutæ.

158 *Ad n. 5. pag. 84. col. 2.* ad hoc quod domino petenti rem emphyteuticam tanquam commiſſam ob non ſolutionem canonis poteſt ab emphyteuta opponi tu tantundem mihi debes, & ſic obſtat exceptio compenſationis, adde Gam. deciſ. 91. ſub n. 2. Cened. d. collect. 144. n. 26. Valaſc. conſult. 71. n. 14. Camill. Borrell. d. tit. 33. n. 124.

159 *Ad n. 10. pag. 85. col. 1.* adde Camill. Borrell. d. tit. 33. n. 382. cū ſeqq.

160 *Ad n. 11.* adde Caualcan. Fiuiz. deciſ. 30. n. 120. p. 2. Camill. Borrell. d. tit. 33. n. 102.

161 *Ad n. 15.* ad hoc quod paupertas emphyteutæ excuſat à caducitate defectu non ſolutionis canonis, adde Cornel. Benincaſ. de priuil. paupert. in nono ſpeciali contract. n. 9. 31. 34. & 38 Redoan. de Rebus Eccleſiæ non alien. titul. de caducit. ob non ſolut. canon. cap. 3. incip. Sed quod n. 9. Camill. Borrell. d. tit. 33. n. 166. vbi n. 169. declarat excuſari ob paupertatem etiamſi culpa ſuā obueniſſet non ordinata ad caſum, vt excuſaretur à canonis ſolutione.

162 *Ad n. 16. pag. 86. col. 1.* ad hoc quod emphyteuta canonem ſoluere non tenetur quandiù poſſeſsionem non accepit, adde Gam. deciſ. 83. nu. 2. in fine, Kirchou. tom. 2. Commun. Opinion. in fine tract de feudis tit. 8. n. 6. pag. 632. Surd. deciſ. 6. nu. 4. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 35. nu. 7. Dom. Garci. Maſtrillo Siciliæ deciſ. 15. n. 1. Camill. Borrell. d. tit. 33. n. 337. vbi n. 338. declarat ſecùs eſſe ſi culpa, defectu, aut dolo ſuo deſiſſet poſsidere.

163 *Ad n. 17.* ad hoc quod remiſsio canonis emphy. fit ob bellum quod durauit duobus, aut tribus annis, ad de Franc. Viui. Neap. deciſ. 500. nu. 5. Camill. Borrell. d. titul. 33. nu. 162. vbi n. 163. declarat remiſsionem ob bellum tunc fieri, quando concurrunt quod emphyteuta non potuerit ad rem emphyteuticam accedere, & quod fructibus ex illa accipere nequiuerit, & nu. 165. etiam declarat ſi bellum fuerit in illis regionibus, in quibus eſt fundus, ſiue res emphyteutica.

164 *Ad n. 18.* adde quòd deſtructa in totum re emphyteutica ceſſat cenſus ſolutio pro ea re, & domino remanet ſolum. Vide Anton. Theſaur. Pedam. deciſ. 20. nu. 4. Camil. Borrell. d. tit. 33. á nu. 229. & nu. 232. limitat quando paulatim deſtructa eſſet negligentia emphyteutæ, quia tunc debetur domino integra penſio.

165 *Ad n. 26.* adde Camill. Borrell. d. tit. 33. à n 318.

166 Adde aliam limitationē quando emphyteuta ſoluit canonem illi, qui publicè gerebatur pro procuratore domini, quia liberatus intelligitur ex ſolutione illi facta, vt per Surd. deciſ. 181. n. 7. & 9. Caualcan. Fiuiz. deciſ. 30. nu. 20. p. 2. Baptiſt. Coſta de facti ſcientia, & ignot. cent. 2. diſt. 54. nu. 8. Camill. Borrell. d. tit. 33. n. 103.

167 Emphyteuta recipiens emphyteu-

phyteuſim ab Eccleſia ſine ſolemnitatibus, nullitatem contractus allegare non poteſt, teneturquè canonem ſoluere, vt per Vincent.de Franchis deciſ.296. Surd.deciſ.108. n.14. Camill.Borrell.d.tit.33.n 324.

168 *Ad n.* 22. adde Menoch. de Arbitr.q.68 n.31.& conſ.155.n.17.& conſ.182. num.11. Gonzal. ad reg.8. Cancel.gloſ.56.nu.53. D. Barboſ.in l.Si quis intentione ambigua n.72. ff de Iudic Cened.ad Decretal.collect 144. num.15. Et aduerte quòd præiudicium inferretur creditoribus, quibus huiuſmodi bona erant hypothecata Vide Farin. in nouiſſ. Rotæ deciſ 809. n.1. Stephan Grat. Diſcept Forenſ.cap.88.nu 39. cum ſeqq Cald. Pereira de Extinct. Emphyt.cap.5.n.74 & cap.13.n.35.

169 *Ad d tit.*39.§.1.*pag.*87. *col.*1. adde Camill.Borrell.d.tit.33. à nu.145. Et aduerte quòd mandatum ſpeciale requiritur ad remittendam caducitatem,vt per Surd.deciſ.181.nu.15. Menoch.conſ 460.nu.14. Stephan. Gratian Marchiæ deciſ 49.nu.25.& 34 Surd deciſ.181.nu 14. & 15. Camill.Borrell.d.tit.33.n.151.& nu.153. reſoluit quòd ad remittendam in rebus collegij,vel vniuerſitatis caducitatem totius collegij,& vniuerſitatis conſenſus exigitur.

170 *Ad § 2.n.*4 *pag.*88.*col.*1.ad hoc, quod dicitur celeriter ſoluere ante litis conteſtationem, adde Menoch. de Arbitr.caſu 7.nu.9. & 10. Steph. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap.378. n.12.cum ſeqq Camill Borrell.d tit. 33. à n 178. nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in deciſ.Curiæ Archiep. Neapol. p. 2. deciſ.142.n 9.

171 *Ad tit.*40. adde. Limita primò hanc Ordin.in domibus Eccleſiarũ in emphyteuſim conceſsis, niſi longo vſu in tribunalibus Eccleſiaſticis idem receptum ſit, Valaſc. de Iure Emphyt.q 20.num.6. P. Molin. de Iuſtit tract.2.diſp.446.n.3.in fine.

172 Limita ſecundò, in collocatione cenſus,panis,vini, aut alterius ſimilis rei in domibus, aut in earum ſolis. Vide P.Molin.diſp.389. nu.13. vbi etiam reſoluit diſpoſitionem huius Ordin.eſſe exorbitantem à iure communi, nec extendendam ad alium caſum.

173 *Add. titul.*40. *pag.*89. *col.*1. *ibi* *Tit.*40.
(quaeſquer aues) Dic quòd viuæ præſtandæ ſunt ex Bart.in l. Quod te in fine ff.Si certum pet.& alij,quos refert Perez ad l.11. verbo Capon tit. 11. lib.4 Ordin. Azeued.ad l.11.n.2. tit 3.lib.5.nouæ Recopil. Extendenda etiam eſt hæc Ordin.ad perdices, & coturnices, aliaſquè aues,quæ in laqueis,vel retibus capi ſolẽt,& mortuæ præſentantur ex Valaſc.d.nu 6. ad finem. Idem fortaſſe in cuniculis,& leporibus dicendum foret,niſi Ordin.vſa fuiſſet verbis excludentibus vltra pecuniam, & aues omnia alia ibi sòmente a dinheiro,& dictio, sòmente, quæ idem ſignificat quod ſolum,vel tantum,eſt taxatiua,& excluſiua ex l.Aduerſus Cod.Si aduerſus rem iudic. l. His ſolis Cod. de Reuocandis donat. cum alijs, de quibus per Azeued. ad l.2. in princ. titul.13.lib.8.nouæ Recopil. Cott.in Memorab.verbo Tantum pag. 839. Surd deciſ.291.n.19. & de Alimentis tit.1.q.2.nu.2 9.& 10. Cald. Pereira de Renouat q.11.n.15.

174 *Ad tit.* 41. *pag.*89. *col.* 2. adde *Tit.*41.
quòd maioratus bona non poſſunt in emphyteuſim concedi. Vide Molin. de Primog. lib.1.cap 21. à nu.31. Pinel.in l.1.Cod.de Bonis mat. p.3. n.65. Valaſc.de Iure Emphyt. q.25. n.35 & q.29.n.11. Gam.deciſ 16. nu. 3. & deciſ.192.& deciſ.222. num.3.

cum

Digitized by Google

cum ſeqq. Cabed. deciſ. 130. n. 1. p. 1. Cald. Pereira de Renouat. q. 16. n. 7. Valaſc. conſ. 95. n. 2. & 9. D Barb. in l. Quia tale num. 86. & 88. ff. Soluto Matrim. Melch. Phœb. deciſ. 6. Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 33. à num. 255. Cald. Pereira de Empt. cap. 26. n. 20. vbi dicit quòd conſenſus filij in vita patris præſtitus illi nocebit.

175 Si tamen huiuſmodi bona data ſint in emphyteuſim per multiplicatas ſucceſsiones accedente longiſſimi temporis curſu ſucceſſor tenetur renouare, Cald. Pereira d. q. 16. n 7 ad finem. Quarant. in Sũma bullarij verbo Alienatio rerum Eccleſiæ nu. 39. cum ſeq. pag. 29 Farin. in nouiſſ Rotæ deciſ. 722. nu. 3. Camill Borrell. d tit. 33 n. 258.

Tit. 43. 176 *Ad tit. 43. pag. 89. col. 2.* ibi Ceſmarias lege Seſmarias, dicitur autem ſeſmaria à nomine ſeſma quod eſt ſexta pars alicuius rei, de quo Nebriſſenſ. in ſuo Dictionario Hiſpanico verbo Seſma, Sebaſt. Orozco en el Theſoro de la lengua Heſpanhola verbo Seſma, quia autem ex iſtis terris incultis datis ad meliorandum, ſoluebatur ſexta pars fructuum, ideò appellari ſolent terras dadas de ſeſmaria.

177 *Ad §. 9.* adde Cabed. p. 2. deciſ. 112.

178 *Ad §. 15.* adde eundem Cabed. d. deciſ. 112. n. 4.

Tit. 46. 179 *Ad tit. 46. aa §. 1. nu. 13. pag. 96. col. 2.* Vide quid dicendum in melioramentis factis à marito, & vxore conſtante matrimonio in re emphyteutica ad maritũ pertinentem, quã propter delictum, vel commiſſum amiſit, an vxor amittat ſuam partem melioramentorum? Negatiuè reſoluit Cald. Pereira de Empt. cap. 27. n. 81. vbi etiam aſſerit communia fieri melioramenta à marito facta ante matrimonium quando contractum fuit per chartam medietatis.

180 *Ad tit. 47. ad §. 1.* adde quòd ſi quis ex præmortua vxore filios habuerit, vel alios deſcendentes, & ſecundo nupſerit, quod non poterit ſecundæ vxori arrharum donationẽ conſtituere excedentem tertiam partem bonorum, quæ tunc temporis mariti eſſent, ex Valaſc. de Partit. cap. 23. n. 10. Phœbos deciſ. 71. imò talis arrharum promiſsio deducenda erit ex tertia defuncti, ex Gam. deciſ. 370. nu. fin. & deciſ. 308. nu. 14. Azeued. l. 12. tit. 6. lib. 5. Recopil. n. 4. Valaſc. d. num. 10. ad finem. Et hunc §. procedere in eo, qui tempore promiſsionis arrahum non filios, ſed ſolummodo aſcendentes habuiſſet in ſupremo Senatu dicit iudicatum idem Phœbos deciſ. 71. vbi plures refert Doctores. *Tit.* 47.

181 *Ad tit. 48. in Princ. pag. 98. col. 2.* adde quòd non poterit præſtare cõſenſum alienanti rem, in qua maritus ius habet tradit Cald. Pereira de Empt cap. 8. n. 32. *Tit.* 48.

182 *Ad num 10. pag. 99. col. 2.* adde quòd Gam. deciſ. 108 reſoluit de iure huius Regni fas eſſe marito hypotheeare ſine conſenſu vxoris rem immobilem, quam ſine eiuſdem vxoris conſenſu nõ poteſt alienare, ſecùs ſi res hypothecetur pro tãta quãtitate vt ſpes non ſit eam redimendi, ſequitur P. Molin. de Iuſt. tract. 2. diſp. 422. n. 11. Et facit pro hac parte Ordin. in præſenti, quæ vtitur verbo *Vender* ſub quo hypotheca non cõtinetur iuxta reg l. In quorum ff. de Pign. reſoluũt Caſſan. in conſuet. Burgund. rub. 9. §. 10. n. 41. fol. 113. Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Vendediſti n. 3. Accedit quòd prohibitio huius Ordin. eſt poſita ſuper perſonis, &

C non

non ſuper rebus ibi, *que o marido não poſſa vender*, & vbi Ordin. non ſuper re, ſed ſuper perſona conſtituitur nõ videtur prohibita pignoratio, ex Bart. in d. l. In quorũ, quem plures ſequuntur vt per Tiraq. de Iure mariti gloſ. 5. n. 108. Neguz. de Pignor. p. 2. memb. 3. nu. 70. Duenh. reg 31. verſ. Sexto fallit.

183 A *d n. 12 ibi in electione, lege, in nominatione*, & adde tertiam Limitationem in conſenſu domini directi ad alienandũ, vel vendendam emphyteuſim, quem vir abſq; vxore ſua præſtare poteſt, ex Cald. Pereira de Extinct. Emphyt. cap 12. n. 10.

184 Adde quartã limitationem in promiſsione dotis, quam poteſt vxor facere ſine conſenſu viri, quando executio cõfertur in tempus, in quo matrimonium ſeparatur, & maritus nõ recipit dãnum, nec diminutioné partis ſuæ argum. text. in l. In tempus ff. de hæred. inſtit. Vide tamen Larã in l. Si quis à liberis §. Si quis ex his nu 259 ff. de liberis agnoſc. D. Barb. in l. 1. ff. Soluto Matrim. p. 4. n. 95. in fine. P Rebello de Obligat. Iuſtit. p 2. lib 5. q 6 In ſupremo tamen Senatu fuiſſe iudicatum quòd non valeret dos facta à matre eius filiæ ſine conſenſu mariti aſſerit Melch. Phœbos deciſ. 98.

185 *Ad n. 19. pag.* 100. *col.* 2. adde quòd cenſus inter immobilia connumeratur, vt per Fatin. in nouiſſ. Rotæ deciſ. 328. n. 9. Sicut etiam annui redditus habentur loco immobilium, vt per Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. collect. 668. & in Praxi fori Eccleſ. deciſ. 44. & nouiſsimè in deciſ. Curiæ Arch. Neap. p. 1. deciſ. 134.

186 *Ad n. 25 ibi, quam ſi iniuſtam iudicauerit, lege iuſtam*, & adde quòd vir poſt ſeparatum matrimonium inter illum, & vxorem iudicio Eccleſiæ factis inter eos partitionibus omnium bonorum poteſt vendere, & alienare bona immobilia ſine conſenſu ipſius vxoris, prout iudicatum fuiſſe in ſupremo Senatu refert Phœbos deciſ. 72.

187 *Ad d titul.* 48. §. 3. *pag.* 103. *col.* 1. ſuper illis verbis, *hauendo conſentimento de ſua mulher*, adde quòd licet ex lõgiſsimo temporis curſu omnia ſolemniter interueniſſe præſumantur ex Mich. Graff. tom. 1. Commun. Opin. lib. 4. tit. 9. n. 348. pag. 511. Surd. deciſ. 231. nu. 19. Flores Vari. lib. 3. q. 23. n. 40. & 89. Auend. ad l. 42. Tauri gloſ. 2. n. 7. etiãſi expreſſus requiratur conſenſus, vt per Maſcard. de Probat. concl. 2. nu. 9. & concl. 154. Valdeſ. ad Xuar. p. 2. pag. 43. D. Barboſa in l. 2. ff. Soluto Matrim. §. fin. n. 30. & 31. tamen vbi conſenſus requiritur in ſcriptis, vel vbi actus pro ſui ſolemnitate ſcripturam requirit, curſu temporis conſenſus, vel ſolẽnitas non præſumitur Menoch. lib. 3. de Præſumpt. lib. 3. q. 108. n 1. & q. 132. n. 87. Nauar. conſ. 3 de Cenſib. n. 7. Burgos conſ. 44. nu. 2. Mench. Illuſt. cap. 61. n. 14. Sicut etiam non præſumitur quando ex inſpectione inſtrumenri apparet ſolẽnitatem nõ interueniſſe vt reſoluunt Bellacom. tom. 2. Cõmun. Opin. lib. 7. tit. 14. n. 229. pag. 274. Menoch. d. q. 132. nu. 79. Maſcard. concl. 1140. á nu. 25. & concl. 1316 à nu. 33. Auend. ad l. 41. Tauri gloſ. 3. n. 5. Anton Gabri. lib. 1. de Præſumpt. concl. 1. n. 57. Pereg. de Iure fiſci lib. 6. tit. 8. num. 25. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap. 268. num. 4. Valaſc. conſ. 162. num. 20. Cald. Pereira de Empt. cap. 35. n 40.

188 *Ad tit. 49 in Princip. ibi, da gouernança das Cidades, & Villas*, Dic idem in municipijs, quæ vulgo, *Con-* *celhos*

celhos, appellamus, cum illis eadem militet ratio, ergó idem ius ſtatuendū eſt, ex reg.l.Illud ff.ad legē Aquiliam, facit Ordin.lib.3.tit.1.§.1.ibi, *por o Concelho de algũa Cidade, Villa, ou lugar que juriſdicção tenha.*

189 In text.ibi (*ſejão priuados dos officios*) An ipſo iure, vel per ſententiā? Videtur quòd ipſo iure cum dicat ſit priuatus, ex gloſ. in l. In criminali Cod. de Iuriſd. omnium iudic. vbi Bart. & ſcribentes cum traditis per Tiraq.in l.Si vnquam verbo Reuertatur n.32.& n.184.

190 In text.ibi (*por ſy, nem por outrem*) Qui enim prohibetur facere per ſe, nec per interpoſitam perſonā poterit ex l. Pupillus §. Sed etſi per interpoſitam ff de Authorit. tutorū cum alijs, de quibus per Maſcard.de Probat.concl.815.num.43.& concl. 1236. n.101. Et ſi reperiantur poſsidere depoſitum in alterius perſona conſtitutum præſumptiue probatur fuiſſe factum ex interpoſitione perſonæ, ex facto enim ſubſequuto declaratur animus præcedens ex text. in §.Pauonum Inſtit.de rerum diuiſ. l Sed Iulianus §. Proinde ff. ad Macedon.Menoch.de Præſumpt.lib.6. q.35.n.23.vbi n.24 cum Fabiano de Empt.tradit illū, qui reperitur poſsidere, & fructus percipere, præſumi emiſſe contra legis prohibitionē ex l.Vxor marito ff.de Don. inter virū, & Farin.in Praxi crim. q 89. n.128.

191 In Senatu Supplicat.anno Domini 1609. iudicatum fuit quòd cōtra depoſitatium nulla poteſt vti compenſatione, teſte Melch Phœb. deciſ.89.à n.1.& nu.4. reſoluit quòd nec vti poteſt retentione pro expenſis factis in re depoſita.

192 *Ad d.tit.49 in §.1.ibi, noue dias,* Procedit hæc Ordin in caſu præſenti, in alijs autem ſeruabitur diſpoſitio l. Si quis 11. Cod. Depoſiti ibi, illico, & vide ad hoc quod priuilegium conceſſum vero depoſito non habet locum in confeſſato, Maſcar. de Probat concl. 509.n.vlt.Kirchou. & Bellacomb.tom 1.Cōmun.Opin. lib.4.tit.23.n.18 pag.609 D. Barboſa in l. Diuortio §. Ob donationes n.14. ff.Soluto Matrim.

193 Pœna carceris depoſitario impoſita, qui intra huiuſmodi nouem dies à die notificationis depoſitum tradere recuſat, intelligitur quando pecunia non ſignata eſt depoſita, ſecùs ſi de mero depoſito quantitatis agatur, in quo depoſitarius aliā conſimilem pecuniā reddere poteſt, ita Melch Phœbus deciſ.89.n.6.& n.8. aſſerit hanc Ordin.procedere in depoſitario iudiciario, & in illo, qui fit de neceſsitate iudicij, alia vero Ordin infra hoc lib.tit.76. §.5. agit de depoſito voluntario, & num.7. reſoluit quòd quando adeſt ſola confeſsio eius, qui dicit depoſitum accepiſſe, non habet locum Ordin. in præſenti.

194 *Ad tit.51.in Princip pag* 106 *col.* 2. Adde quòd exceptio non numeratæ pecuniæ habet locum in promiſsione dotis. Vide Campeg. de dote q.93.in fine p.2. Cou.lib.1.Vari. cap. 7. verſ. Eſt & alia, Menoch. lib.3.de Præſumpt.q.12. Surd deciſ. 116. Farin. in nouiſſ. Rotæ deciſ.55. n.5. Stephan. Grat. Marchiæ deciſ. 164. à n.12. *Tit.51.*

195 *Ad n.9 pag.* 107.*col* 1. adde decimam limitationem in depoſito, nam in eo non admittitur exceptio non numeratæ pecuniæ ex text in l. In contractibus § 1.Cod de non numerata pecun. reſoluunt Tiraq. de Retract. tit.2. §.4.gloſ 6.num 8. D. Barboſa in l.Diuortio §.Ob Donationes n.14.ff.Soluto Matrim.

Digitized by Google

196 Adde vndecimam limitationem in geminata confeſsione, quæ exceptionem non numeratæ pecuniæ excludit, ex Valaſc. conſ. 5. n. 9. Menoch. de Præſumpt. lib. 3. q. 12. n. 54. D. Barboſ. in l. 1. p. 6. n. 56. ff. Soluto Matrim.

197 *Ad n. 2.* ibi relatum Gratianū deciſ. 165. lege deciſ. 164. nu. 3. Et ad n. 5. adde eundem Gratian. d. deciſ. 164. n. 6. Et ad n. 8. ibi nummeclatio, lege numulario.

Tit. 54. 198 *Ad tit. 54. §. 1. n. 2. pag. 111. col. 2.* ibi exequeretur, lege exequetur, & ibi ſuperſedi, lege ſuperſederi.

199 *Ad d. §. 1. n. 2.* in fine ad hoc quod poſſeſſor bonæ fidei non tenetur fructus perceptos ex melioramẽtis ab ipſo factis compenſare cum ſumptibus, itaut ad eum pertineant, & retentionẽ non excludant, adde Gam. deciſ. 366. vbi latè Flores, D. Barb in l. Diuortio §. fin. p. 1. n. 48. ff. Soluto Matr. Valaſc. de Partit. cap. 6. n. 43. Cald. Pereira de Empt. cap. 27. n. 69. & 75.

200 *Ad § 3. pag. 112. col. 1.* adde Stephan. Grat. March. deciſ. 221. n. 3. Et conductor negando reſtituere rem conductam locatori dicitur illū ſpoliare, vt per Steph. Grat. d. deciſ. 221. à n. 1. Et furtum committit ex Farin. in Praxi crim. p. 6 q. 168. n. 10.

Tit. 55. 201 *Ad tit. 55. pag. 112. col. 2.* adde quòd in feudo prohibetur executio quia in eo præſtatur ſeruitium perſonale iuxta cap. 1. §. fin. in quibus cauſis feudum amit. & eſt inæſtimabile ex l. Illud Cod. de Excuſat. mun. lib. 10. dominoquè præiudiciū inferri poterit ſi feudum ad alium peruenerit, cum operæ hominum inter ſe differant l. Si non ſortem §. Libertus ad finem ff. de Condict. indeb. l. Nemo eſt ff. de duobus Reis, & cōmuniter recipitur, ex Alexand. in d. §. Si de vectigalibus n. 12. Si autẽ in feudo vel in bonis Regiæ Coronæ præſtetur ſeruitium reale appellabitur emphyteuſis, ex Bald. in l. Liberti 36. Cod. de operis libert. Alexand. conſ. 136. lib. 1. & ſeruabitur quod diſpoſitum eſt in Ordin. lib. 3. tit. 93 §. vlt.

202 *Ad tit. 56. in Princ. nu. 3. pag* 113. adde Farin. in Praxi crim. p. 6. q. 175. n. 211. vbi n. ſeq. reſoluit idem eſſe ſi ſimpliciter pactum fuerit vt pretio non reſtituto intra præfixum tẽpus res remaneat emptori, quia tunc intelligitur vt remaneat pro iuſto pretio, & n. 213. tenet quòd valet hoc pactum etiam contra hæredem debitoris, quamuis hæres ſit pupillus. *Tit. 56.*

203 *Ad tit.* 57. adde latè Farin. in Praxi crimin. q. 175. n. 174. cum ſeqq. & n. 226. cum ſeqq. p. 6. *Tit. 57.*

204 *Ad §. Vni.* adde eundem Farin. d. q. 175. n. 51.

205 *Ad tit. 58. in Princ. n.* 10. adde quòd procedit hæc Ordinat. etiam in mobilibus, quod pet §. Sed ne dum talia Inſtit. vi bonorum raptor. reſoluit nouiſsimè Camill. Borrell. in Summa deciſ. tit. 49. num. 135. cum ſeqq. *Tit. 58.*

206 *In eod. Princ. ibi (ſeja logo conſtrangido)* Vide ſupra Ordinat. Regiā lib. 3. tit. 40. §. 2. Et conſulens ſpoliatori tenetur in ſubſidium quando ſpoliator non fuerit ſoluendo, vide Farin. in Praxi crimin p. 5. q. 129. nu. 47. cum ſeqq. & quando ſpolium fuit factum à filiofam. vel famulo videtur factum de mandato patris, vel domini, & cōtra eos agi poteſt ciuiliter, vt per Farin. vbi ſupra q. 134. n. 70. & 79.

207 *Ad d. Princip. in n. 14. ibi (perca todo o direito)* Pœnas iſtas iam receſsiſſe ab aula, & communi totius orbis vſu, & praxi antiquatas eſſe, & loco earum imponi pœnam arbitra-

riam

riam reſoluit Farin.p 5 q.175.n.144. & vide ad quid Camill. Borrell. in Summa deciſ.tit.49.n.139.

208 *Ad d Princip.in n.*17. ibi apellationi,lege appellationis.

209 *Ad §.2 n.*1.adde Farin.de Delictis p.4 conſ.65.n.65.cum ſeq.

210 *Ad d.§.2. n.2.* adde ex interuallo incurri pœnas huius legis, ex Farin.d.q.175.n.79. vbi nu.80. dicit ſecùs in continenti,de quo idem Farin.in fragmentis crimin.p.7. lit.A. num.258.

211 *Ad §. 3.* adde Farin.in nouiſſ. Rotæ deciſ.857.

212 *Ad tit.59.ad Princip.num.1. pag.* 118.*col.2.* adde limitationem in mercatore,ſeu campſore fideiubente,vt per Mench.controuerſ. cap.33. nu. 23. Cald. Pereira de Empt. cap. 33. num 26.

213 Dubitatum fuit in ſupremo Senatu, *ſe hum fiador,ou abonador que fica para ſe entregar a tutoria que ſua Mageſtade manda dar por ſua prouiſão, ſe paſſados dez annos, ou outro algum tempo pode pedir que o deſobrigue da obrigação, ou fiança? Iulgouſe que não podia ſer deſobrigado em quanto duraua a tutoria*,teſte Melch.Phœb. Areſto 55.

Tit.59. 214 *Ad d.tit.59.* §.4. Dubitatum fuit,an hæc Ordin.procedat in duobus reis debendi,qui pro parte obligantur in ſolidum? Videtur non habere locum cùm legiſlator de his non fuerit loquutus,ſed de fideiuſſoribus tantùm, ideoquè inſolidum conueniri non poſſunt, niſi hoc ſit renuntiatum per text.in Auth. hoc ita Cod.de duobus reis, vide Gom. l.61.Tauri n.3.&tom.2.Vari.cap.12. n.1.in princi.Gutier.de Iuram.confirm.p.1 cap.23.à n.8.Sed Cald.Pereira de Empt.cap.33. n.52 arbitratur in hoc Regno non obſtante diſpoſitione d.Auth Hoc ita, poſſe debitores inſolidum obligari,quemadmodum fideiuſſores,vnde Bart in l.Reos nu.3. ff.de duobus reis aſſerit quód vbi ſunt duo Rei,& vnus ſolidum ſoluat, nihil poteſt repetere á correo, extollit Marheſil ſing.120. Afflict. deciſ.309. in fine, Gutier. allegar.2.nu.10. Contra prædictam Cald. reſolutionem obſtat quòd ſi Ordinatio voluiſſet in duobus reis debendi obſeruari,quod diſpoſuit in fideiuſſore id expreſsiſſet iuxta reg. l. Vni. § Sin autem ad deficientis Cod.de Caducis toll. & attento iure communi quilibet tenetur pro ſua parte d. Auth.Hoc ita, & tenemur ſeruare Leges Imperiales, quādo legem Regni non habemus, ex Ordin.lib.3.tit.64. §.1. In tribus tamen caſibus ſi contingat vnum inſolidum conueniri,& ſolidum ſoluere, poterit à correo petere quaſi ſoluerit fideiuſſorio nomine, primò ſi hoc actum eſt expreſsè,ſecundò ſi ſunt correi obligati ex cauſa lucratiua, & ſunt ſocij omnium bonorum, vel illius obligationis, tertiò quando ſunt obligati ex cauſa oneroſa. Ita Valaſc.conſ.127.n.8.

215 *Ad d.§.4.n.2.pag.122.col.2.* adde Camill. Borrell. in Summa omnium deciſ.tit.49.n.133.

216 *Ad tit.60. in Princip.* In Senatu Supplicationis iudicatum fuit, quod maritus fideiubens ſine vxore poteſt reſtitui ex capite eiuſdem vxoris minoris, teſte Melch.Phœb. deciſ.61. *Tit.60.*

217 *Ad tit.63 §.7. in nu.4.pag.132. col.2.* adde Tiraq. in l. Si vnquam verbo Donatione largitus nu.278. & 289. Surd.de Aliment.tit.7.q.17. num.3. *Tit.63.*

218 *Ad tit.64.in Princip. nu.7.pag.* 134. *col.1* adde quòd vxor abſquè marito non poteſt filiæ dotem con- *Tit.64.*

ſtituere ex D. Barboſa in l.1.ff.Soluto Matrim.p.4.n 93. vbi nu.95. reſoluit quòd nec ſoluto matrimonio vxor ex promiſsione dotis facta filiæ communi conueniri poterit.

219 Adde etiam quòd dos quam maritus dedit filiæ prioris matrimonij ex bonis quæſitis conſtante ſecundo matrimonio non præiudicabit iſti vxori, quia tantundem deducet vxor ex bonis lucratis Vide Gutier. Pract. lib.2. cap.128. ad finem, D Barboſa d.p.4.n.93.cum ſeqq. & faciunt quæ Surd. de Alimentis tit. 6. q.13 n.2. Et vxor conſentiens, vel dotans ſimul cum marito tenetur pro dimidia, Gam.deciſ.310.num.9. Surd d.q 13.n.13.idem reſoluentes in viro dotante prægnam ſimul cum vxore.

Tit. 65. 220 *Ad tit 65 in Princ.n.7.pag.136. col.*1. adde quòd in ſupremo Senatu anno Domini 1612. iudicatum fuit quod vt donatio remuneratoria nõ reuocetur natiuitate filiorum neceſſum eſt quòd benemerita probentur æquiualentia rei donatæ, aliâs ſi benemerita importent æſtimationem verbi gratia decem, & res donata viginti quoad decem tantùm cenſebitur donatio remuneratoria, & quoad alia dicetur ſimplex, teſte Melch. Phœb.deciſ.86 à n.1.& nu.11. etiam aſſerit neceſſum eſſe quòd in ſpecie de benemeritis fiat mentio, & quod non ſufficit generalis aſſertio beneficiorum.

221 *Ad n.* 10. *pag.136. col* 2. adde quintam limitationem in donatione facta amico maxima amicitia coniuncto. Vide Succin. conſ. 39. col.vlt lib.3 Tiraq. in l.Si vnquam verbo Libertis n.107. Surd. de Alimentis tit.6.q.21.nu.11. Steph.Grat. Diſcept Foreſ.cap.200.n.9.

Tit.66. 222 *Ad tit 66.pag* 139. adde Farin. fragment.criminal.p.1.lit.C. n.542. cum ſeqq.

223 *Ad d. tit. 66. in Princ. n.*1. ibi, procedit in milite armatæ militiæ, ad hoc quod concubinæ, ſeu meretrici donatio, ſeu legatum factum à milite non valet, adde Cardin. Thuſ. verbo Concubina concl.568.n.11.& verbo Donatio concl.700. nu.18.& n.21. latè Farin.fragment crimin. p. 1. lit.C.n.565.vbi n.569. dicit etiam procedere in militibus noſtri temporis, & num.570. cum ſeq. reſoluit quòd donatio, ſeu legatum factum à milite ſuæ concubinæ, ſeu meretrici fiſcus aufert ab ea, tanquam ab indigna, niſi concubina præmortua fuerit militi relinquenti, quia tunc fiſcus ſic relicta non aufert.

224 *Ibi,* & in milite cœleſtis militiæ, ad hoc quod concubinæ, ſeu meretrici legatum, ſeu donatio facta à clerico non valet, adde Cardin. Thuſc.verbo Cõcubina concl 568. n.22 & concl.700.nu.30.& 31. Farin.d lit C.n 573.& num 576. tenet quòd ſi clericus confiteatur ſe debitorẽ ſuæ cõcubinæ ex aliqua re talis confeſsio non valet vti facta inter perſonas prohibitas, & in fraudem legis, & n.577. quòd clericus emens prædium nomine ſuæ concubinæ, talis emptio præſumitur facta de pecunijs clerici, & n.578. quòd clericus ſeptuagennarius, & octuagennarius non præſumitur carnaliter cognouiſſe mulierem domi ſuæ retentam.

225 *Ibi,* & in doctore, licentiato, vel aduocato, ad hoc quod concubinæ, ſeu meretrici donatio, ſeu legatum factum ab aliquo doctore, licẽciato, vel aduocato non valet, adde Cardin.Thuſc.d.concl 700. nu.47. Farin.d.lit.C.n.581.

226 Adde quòd ſicut iſti non poſſunt

poſſunt donare concubinis, ita nec donatio facta à concubinis valebit ſi iſtis fiat. Vide Viui.tom.2. Comun. Opinion.lib.8.tit.32.de Donat.n.15. pag. 407. Pereg.de Iure fiſci lib.2. tit 9.n.16.pag.99. Nec etiam valebit legatum factum adultero per adulteram, ex Stephan.Gratian.Diſcept. Forenſ.cap 31.n.10.vbi n 11.idem reſoluit in donatione, vel legato facto per mulierem vxoratam clerico.

227 Limita in eo quod datur pro cauſa doris concubinæ iſtarum perſonarum, quia valet donatio, vt per Stephan.Gratian. d cap.31. num 35. Pereg,d.tit.9.num.12. Farin. d lit.C. n 600.

228 Limita ſecundò, ſi detur concubinæ alterius, vt per Stephan.Gratian. d.cap.31.num.33. Farin.d.lit.C. n.608.

229 Limita tertiò, ſi ceſſet cauſa concubinatus, vt per Guillem. Benedict.in cap. Rainuntius verbo Et vxorem deciſ.5.nu.161. Steph.Grat. d.cap.31.nu.29.cum ſeqq.& faciunt quæ Rebuff ad l.144 ff de Verbor. ſignific. pag. 528. Capic. deciſ.102. Et dicitur ceſſare ſi tranſactum ſit triennium arg. Auth. de monachis § Sancimus collat.4.

230 Limita quartò, in donatione facta à milite Principe concubinæ ſuæ, quia valet, ex Farin.d.lit.C. nu. 551.& n.583.

231 Aduerte quòd hæ donationes inter prædictas perſonas fieri prohibitas non confirmabuntur iuramento, vt per Gutier.de Iuram.confirm.p.1.cap.6. nu.13. Farin. d.lit.C. n.602. cum ſeqq. Pereg.d.tit.9. nu. 13. Stephan.Grat.d.cap.31.n.21.

232 *Ad tit 66 in Princ.n.2.* ibi, doctorem, vide Stephan.Grat.d.cap.31. num.14.

233 *Ibi*, pro meritis, adde Farin. d. lit. C. numer. 593.

234 *Ibi*, merita tamen, adde Gutier.d.cap.6.n.11. Pereg.d.tit.9.n.11. Stephan.Gratian.d.cap.31.nu.27. & 28. Et intellige vſque ad concurrentem quantitatem meritorum, Farin.d.lit.C.n.594 & debent probari nu.595. & non eſt ſtandum confeſſioni donantis n.596.

235 *Ad tit 67. in §. 1.nu.4. pag.143. col.2.* adde D.Barboſa ad l.2.in Princip.n.40. ff.Soluto Matr. P.Sanch. de Matrim. lib.7. diſp 87.n.30. Sed contra tenet Stephan.Gratian Marchiæ deciſ.126. *Tit. 67.*

236 *Ad § 2 pag.144.col.1.* adde nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi Luſitana lib 2.cap.22.n.29.

237 *Ad § 5.in n.1.pag.145.col.1.* adde eundem Mendez à Caſtro d. cap. 22. n.29.

238 *Ad tit.70.in §.1.pag.146. col.2.* adde licitum eſſe apponere in huiuſmodi contractu, vt poſt ſententiam ſoluatur loco expenſarum aliquid taxarum pactum conuentione, licet excedat expenſas a lege conſtitutas, non enim hoc ſub pœna conuentionali comprehendi poteſt. *Tit. 70.*

239 *Ad §.3 n.3.in fine pag.148.col.2.* adde quòd donatio omnium bonorum reſeruato vſufructu valet, ſi vſuſfructus ſit ſufficiens ad alimenta, vide Cou.lib.3. Vari.cap.12. nu.3. verſ. Tertio eàdem ratione. Viui. tom.2. Commun Opinion.lib.8.tit.32. nu. 17. verſ. Tertio limitatur pag. 407. Kirchou.d.lib.8. tit.32. nu 192. pag. 420 Vincent.de Frãchis deciſ.168. Menoch.conſ.92.nu.43. Gutier.de Iuram.confir.p.1.cap.11.n.14. Gam. deciſ.166.nu.5. Cardin. Mantica de tacitis,& ambig. conuent. lib.13. tit. 31. n.2. Stephan. Grat.Diſcept.Forenſ.cap.120 n.5. & Marchiæ deciſ. 39. n.1.& 7.

Tit. 71. 240 *Ad tit.* 71. ſtatim in princip. n.6 pag.150.col.2.adde Steph. Grat. Marchiæ deciſ.90. num. 2. Cardin. Mantica de tacitis, & ambig. conuent.lib.13 tit.35.n.5.

Tit. 72. 241 *Ad tit.72.pag.151.col.*1.de clauſula depoſitaria latiſsimè agunt nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi Luſitana lib.3.cap.22. num.30. cum multis ſeqq. & Melch.Phœb.deciſ. 12. & Areſto 75.

Tit. 73. 242 *Ad tit.73.in Princip.* ibi, promiſſorium iuramentum, ſecùs in aſſertorio,vt per Mendez à Caſtro in Praxi Luſitana lib.3.cap.22.n 27.

Tit. 74. 243 *Ad tit 74. in Princip.* Iudicatũ fuit in Senatu Supplicat. *que naquelles caſos pode pedir alimentos o prezo condemnado a ſeu credor, em os quaes pode ter lugar a ceſſaõ de bẽes*, ex Melch. Phœb. Areſto 2.

244 Ad §.2. Iudicatum fuit in ſupremo Senatu, *que não goza da eſpera o deuedor que tem eſpera de algũs acredores, & que pode ſer executado pelos maes quando a execução corria, & eſtauão os bẽes mandados arrematar*, teſte Phœb. Areſto 97.

245 Ad §.4.Etiam in Senatu Supplicationis iudicatum fuit, *que quando o deuedor tiuer eſpera dos acredores de mòr contia ſerão obrigados eſperar os de menor, ainda que a eſpera não ſeja julgada por ſentença, & ſobreſtarſeha na execução*, teſte Phœb. Areſto 96.

Tit. 76. 246 *Ad tit.76, in Princip. ibi* (*como diſſemos no terceiro liuro*) tit.31.§.2.& 3.

247 Ad § 1. ibi, Parlad. lib.2. rerum quotit cap.fin.lege p.4.§.1.n.7.

248 Ad d §.1.ibi (*porem dando lugar aos bẽes*) Quid ſi egeat, nec habeat vnde ſe alat? Dic poſſe agere contra creditorem, vt ſibi prouideat de alimentis, aliás à carceribus relaxabitur, ex gloſ.verbo Agnoſcere in l.vlt. Cod.de erogat.milit.anno.lib.11.vbi vide poſita, Perez.l.25. tit.14. lib.2. Ordin. pag. 345.cum ſeq. Rebuff. ad l.43.ff.de Verbor.ſignif.pag.237. Valaſc.conſ.1.n.8. nouiſsimè Aloyſ. Ricci.in deciſ.Curiæ Archiep.Neapol. p.2.deciſ.209. á n.1. vbi n.4. reſoluit quód debitor carceratus alendus eſt etiam à ceſsionario creditoris,& nu.9. dicit quòd Eccleſia alit delinquentes,qui ad eam confugiũt.

249 *Ad d.§.1.n.3.* adde ſecùs eſſe in delictis ex Ordin.lib.5.titul.86 §. 23.in fine,Mendez à Caſtro in Praxi Luſitana lib.5.cap.1.n.18. Nobilis autem pro debito in carceribus non eſt detinendus, vt per Mench. de Succeſſ.creat.lib.3.§.22.nu.74.cum ſeqq & illuſtrium cap 97. nu.7. P. Molin.de Iuſtit.tract.2.diſp.571.nu. 10. Si tamen renunciet priuilegio poterit pro ciuili debito in carcerẽ detrudi. Vide Parlad. lib.2. rerum quotid.p.5.§.6.n.11. Garc. de Nobil. gloſ.6. nu.18. Ceuall. Communium contra communes q.688 D.Barboſa in l.Alia §.Eleganter n.13.ff.Soluto Matrim. P. Molin. d. diſp. 571 num.16.

250 *Ad §.2.in n.*1.adde P. Molin d.diſp.571.n.3.

251 Ad §.6. *& vlt.* adde P. Molin. d.diſ.571 n.6.

252 Ad d.§.ibi, quæſtio eſt, vbi citatur Bernard. Græuæ. ſupple lib.2. & adde P.Molin.d.diſp.571.n.8.

253 Ad tit.77.pag. 157.col.2. adde in Senatu Supplicat. conſtitutum Tit. 77.
fuiſſe,*que o prezo contra direito não póde ſer recomendado*,teſte Melch.Phœbos Areſto 134. & tenet nouiſsimè Aloyſ.Ricci.in deciſ.Curiæ Archie. Neapol.p.2.deciſ.201.vbi n.2. reſoluit quòd iudex aliquem indebitè carcerans tenetur in ſyndicatu, & malè aliquem inquirens tenetur ad damna,& intereſſe. Etiam in eodem

Senatu

Senatu iudicatum fuit, *que os preZos em custodia não podião ſer embargados*, teſte Melch. Phœb. Areſto 152.

254 *Ad tit.* 78. ſtatim in princip. n. 2. adde Camill. Bottell. in Summa deciſ. tit. 49. n. 160.

255 *Ad d. tit. 78. in Princip. n. 3. pag.* 158. *col.* 2. adde Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 47. n. 5.

Tit. 80. 256 *Ad tit.* 80 *in Princ. n. 2. pag.* 164. *col.* 1. adde Hortenſ. Caualcan. in Practica de teſtibus lib. 2. n 60.

257 *Ad* §. 1. *n.* 2. ibi Maſcard. de Probat. concl. 1253. n. 51. dele, & lege concl. 908. & concl. 1352. nu. 52. adde Farin. fragment. crimin. p. 1. lit. A n. 225.

258 *Ad d.* §. 1. *n.* 4. adde Farin. in nouiſſ. Rotæ deciſ. 54. n. 4.

259 *Ad* §. 5. adde Anton. Gom. l. 3. Tauri nu. 49. Gam. deciſ. 46. nu. 1. Spin. in Speculo teſtam. gloſ. 31. princip. n. 23. Hortenſ. Caualcan. d. lib. 2 n. 78.

260 *Ad n.* 7. adde eundem Hortenſ. Caualcan. d. lib. 2 n. 77.

261 *Ad* §. 3. aduerte quòd ſi teſtes interrogati abſquè citatione partis mortui fuerint licet poſtea citatio interueniat teſtamentum non ſuſtinebitur ita Senatus Portucal. cenſuit in cauſa Emmanuelis de Mello Conimbricenſis.

Ad tit. 80. *in Princip n. 7. pag* 165. *col.* 1. adde ſufficere ad ſuſtinendum teſtamentum conſtituere executorē, vt per Mendez à Caſtro in Praxi Luſitana lib. 1. cap. 3. nu. 21. vbi dicit ſic fuiſſe iudicatum cum Valaſco, quem citat conſ. 68. n. 3. & P. Molina de Iuſtit. tract. 2. diſp. 248. nu. 1 & 2. Et teſtamentum ſuſtinetur ſine inſtitutione hæredis quando quod in eo diſpoſitum habetur eſt pro exoneratione animæ, & ad pias cauſas, ex Valaſc. conſ. 145. nu. 3. Tiraq. de pia cauſa priuil. 16. Maſcard. de Probat concl. 1170. num. 20. Gutier. Pract. lib. 3. q. 46. nu. 11. Gam. deciſ. 382. in fine, Phœbos deciſ. 75. n. 10. Et ex clauſula codicillari adiecta teſtamentum ſuſtinetur, & hæredes abinteſtato quaſi per fideicommiſſum cēſentur grauati diſpoſita in teſtamento adimplere iuxta l. Vlt. verſ. Illud. Cod. de Codicillis. Gam. deciſ. 196. in prin. Valaſc. conſ. 155. n. 8.

261 *Ad* §. 3 *n.* 2. *pag.* 167. *col.* 1. ibi & conſ. 313. ſupple Menoch. & adde Clar. in §. Teſtamentum q. 4. nu. 3. & q. 36. n. 2. Anton. Gabri. lib. 4. Commun. titul. de Teſtamentis concl. 11. nu. 4. cum ſeqq. Molin. de Primog. lib. 2. cap. 8. n. 11. & 12. Negreiros in introduct. vltim. volunt. cap. 7. n. 11. Gutier. Pract. lib. 2. q. 41. n. 5. Mench. contiouerſ. vſufreq. cap. 29. nu. 2. refert aliquos Valdeſ. ad Xuar. p. 2. pag. 69. & Gutier. vbi proxime affirmat ſufficere ſcriptam eſſe ſchedulam manu alterius, licet multi teneant manum propriam requiri, quos refert Menoch. conſ. 313. n. 45. & idem Gutier. tenet quòd eſt probandum quod ſit eadem, ad quam ſe teſtator retulit, de quo etiam Molin. d. n. 11. Menoch. d. num. 25. quæ probatio duobus teſtibus eſt facienda, Menoch. conſ. 176. n. 6. Ioſeph. Ludou. tom 3. Communium Opin. tit. de Teſtam. concl. 11. verſ. Limita 1. pag. 569.

263 *Ad d.* §. 3. *n.* 3. ibi Menoch. conſ. 311. n. 22. lege conſ. 313. nu. 27. & adde apud Hiſpanos l. 4. vbi Greg. tit. 2. part. 6. Anton. Gom. l. 3. Tauri num. 36.

264 *Ad* §. 4 *n* 2. *pag.* 167. *col.* 1. adde quòd ſufficit quod teſtes conueniant in ſubſtantia, licet in verbis nō concordent, vt per Farin. in nouiſſ. Rotæ deciſ. 403.

Ad

Tit. 81. 265 *Ad tit.*81.*in Princ.n.*3.*pag.*168. *col.*1.adde Cardin.Thuſc. verbo Furor concl.544 nu.11.22.& 23. Farin. Farin.fragment. crimin. p.1. lit.F. á num.325.

266 *Ad n* 4.*pag.*169. *col.*1. Cardin. Thuſc. d. verbo Furor concl. 542. n.2.& concl.543.num.5.19.& 24.& concl.550 n.1.Farin.d.lit.F.n.317.

267 *Ad n* 5.adde Fuluium Pacian. de Probat.lib.3.cap.43. n.45. Card. Thuſc.concl.541 n.21. Farin.d.lit.F. nu.293. Aloyſ.Ricci.in deciſ. Curiæ Archiep.Neapol.p.2.deciſ.1.

268 *Ad n.*6. quod magis creditur deponentibus de ſana mente quam deponentibus de inſania,adde Maſcard.concl.827.n.11 & 12.& concl. 1045.nu.11.& 13. Menoch. lib.6. de Præſumpt.q.545.n.21. Farin.d.lit.F. n.306.

269 *Ad n.*7. adde quòd plura furoris ſigna adducunt Cardin.Thuſ. verbo Furor concl. 539. cum pluribus ſeqq. Farin. d.lit.F.a n.278. Et quando dicatur furioſus nu. 212. & furioſorum ſpecies n.218.

270 *Ad n.*10. *pag.* 170.*col.*1. adde Farin.in nouiſſ Rotæ deciſ.387.

271 *Ad d.tit.*81.*§.*3.*n.*3.*in princ. pag.* 171. *col.* 1. adde Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ.61.n.9.

272 *Ad §.*4 *n.*1. *pag.*171.*col.* 2. adde Farin.Fragment.crimin.p.1. lit.F. n. 7. & ſeq. vbi nu.1.cum ſeqq. agit de excommunicato.

273 *Ad d §.*4.*n.*4.*pag.*172.*col.*1. adde Gam.deciſ.309.nu.2. Et aduerte quòd nec conſuetudine introduci poteſt vt monacho ius teſtandi cõcedatur, vt per Stephan. Gratian.

Tit. 82. Marchiæ deciſ.61.n.8.

274 *Ad tit.*82.*in §* 1. *nu.*5.*pag.*174. *col* 2.adde idem eſſe in coitu damnato non punibili per leges, vt in vulgo quæſitis,vel in filio coniugati, & ſolutæ,quam cognouit per tranſitũ, quia is matri ſuccedit, & poteſt impugnare teſtamentum. Vide Steph. Gratian.Diſcept.Forenſ.cap.35.nu. 5. & 11.

275 *Ad d.§.*1.*n.*15.*pag.*175.*col.*2. adde quòd nominatio facta in teſtamento nullo ex cauſa exhæredationis eſt valida, & non obſtante dicto exhæredationis defectu omnia teſtamenti legata ſuſtinentur, vt per Melch.Phœb.deciſ.30.n.16.

276 *Ad §.*5.*n.*3.*pag.*176.*col.*2. adde quòd in Senatu Supplicat. iudicatũ fuit partum editum in vndecimo menſe,& aliquibus diebus amplius, eſſe verum, & legitimum reſoluit Melch.Phœb.deciſ.51. *Tit.* 84.

277 *Ad tit.* 84. *§.* 4. *pag.* 177. *col* 2. adde in ſupremo Senatu iudicatum fuiſſe quòd de iure valet teſtamentum quod fecerat vxor maritum inſtituendo ad eius importunas preces, quia non probabantur minæ, ſed ſolum blanditiæ, teſte Phœbos deciſ.25. *Tit.* 88.

278 *Ad tit.*88.*§.*1. *in nu.*5 *pag* 187. *col.*1. adde nouiſs. Mendez à Caſtro in Praxi Luſitana lib.4. cap.8.n.59. Melch.Phœb.deciſ.45.n.5.

279 *Ad d.§.*1.*num.*16.*pag.*188. *col.*2. in illis verbis, *ſerà desherdada*, adde quòd hæc verba cum alijs ſequentibus tacitam exhæredationem inducunt,vtpote quia pater, & mater filiæ improbauerint ſuam incontinẽtiam, & de ea conqueſti fuerint, aliàs verba illa, *ſerà desherdada*, ſententiam requirunt iuxta tradita per Cabed.p.1.Areſto 73.ad finem.Cald. Pereira de Poteſtate elig.cap.10.nu. 24. Sed ſufficiunt verba illa ibi, *por eſſe meſmo effeito*, id eſt ipſo facto,vel ipſo iure,quæ ſunt latæ ſententiæ ex gloſ.vlt in Clem.Attẽdentes de ſtatu monach.cum alijs citatis à Tiraq.

in

in l. Si vnquam verbo Reuertatur n.143.

280 Adde quòd pater poteſt dotem filiæ non conſtituere, quæ ſine eius conſenſu matrimonium contraxit antequam compleuerat vigeſſimum quintum annum, vt per Phœbos deciſ. 45. à princip. & n.14. reſoluit quòd exhæredatio parentis contra filiam, quæ ante 25. annum nupſit ſine conſenſu parentis nocet etiam nepotibus, & n.18. quod non procedit ſi filia contrahat matrimonium ſpirituale intrando religionẽ.

281 *In eod § 1. ibi, poſto que por elles expreſſamente não ſeja desherdada*, adde etiam quòd ſi filia nupſerit vno ex parentibus viuo, altero tamen mortuo, ſolum priuatur bonis viuentis, vt per Phœb. d. deciſ. 45. à n.17.

282 Adde etiam quòd filia exhæredata à patre, quia ſine eius conſenſu ante 25. annum matrimonium contraxit, poteſt poſt mortem patris cogere fratrem diuitem vt ſibi congruè dotem, & alimenta præſtet Phœbos deciſ. 46.

283 *Ad § 13 pag. 189. col. 2.* adde quòd hic § deſumitur ex l. 2. Cod. Si quis aliquem teſtari prohib. & Phœbos deciſ. 25. nu. 10. vbi ampliat, licet poſt illam prohibitionem iuſte potuerint parentes teſtari, & nu. 11. licet prohibitio non habuerit effectum, & n.13. quamuis prohibitionis commiſſæ filius pœnituerit.

Tit. 90. 284 *Ad tit 90. in § 1. num 7. pag. 191. col. 1.* adde Farin. fragment criminal. p.1. litera C. n.545.

285 *Ad n.9 pag. 192. col. 1.* adde idẽ in habentibus duas concubinas, vt per Farin. in Praxi crim. q.56. n.288.

286 *Ad n.11.* adde Farin. in Praxi crim. q.56. nu. 296. vbi reſoluit quòd de iure ciuili non repellitur teſtis propter peccatum mortale, aut propter crimen, niſi de illo fuerit legitimè condemnatus.

287 *Ad n.13.* adde Farin. d. q.56. n.240.

289 *Ad titul. 91. § 2. pag. 193. col. 1.* adde in Senatu Supplicat. fuiſſe iudicatum quòd propter ſecundum matrimonium vxor á marito relictũ legatum amittit, quia ab eo per tranſitum ad ſecundas nuptias tacitè reuocatum cenſetur, etiãſi maior, & exuberans clauſula apponeretur, teſte Phœbo deciſ. 87. à n.1. & à nu. 4. aſſerit in eodem Senatu fuiſſe iudicatum quòd ſi mater conuolauit ad ſecundas nuptias priuaretur ſucceſsione filij inteſtati, ſaltem quoad proprietatem bonorum, quæ à patre ipſi filio obuenerunt, & quod tenetur omninó reſeruare ea bona filijs prioris matrimonij manente ſibi vſufructu ſolo talium bonorum dum vixerit. Tit. 91.

290 *Ad tit. 92. in Prin. n.7. pag. 194. col. 2.* adde quòd habens filium Epiſcopum gaudet ob filij dignitatem prærogatiua nobilitatis, vt non reputetur plebeus, vt per Gam. deciſ. 112. vbi Flores. Farin. in Praxi crim. p.1. q.141. n.60. nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in Praxi deciſ. 545. Tit. 92.

291 *Ad n.9. pag 195. col. 1.* adde quòd Pharmacopolæ, vulgo, Boticairos, non connumerantur inter plebeos, vide Phœbos Areſto 65.

292 *Ad num. 10.* adde nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in Praxi deciſ. 588 n.6.

293 *Ad n. 11.* adde quòd officium actuarij non confert dignitatem, vt per Gam. deciſ. 324. nu. 4. Caſſan. in Catalogo gloriæ mundi p. 11. conſid. 19. Menoch. conſ. 18. num. 1. 17. & 18. Zazi ad l. 2. ff. de origine iuris pag. 69. Gregor. ad titul. 19. in princip. part. 3. verbo Eſcriuano. Viui. tom. 1. Commun. Opinion. lib. 2. tit. 8 de

Procurat.

Procurat. nu. 17. pag. 314. Azeued ad l. 22. nu. 5. tit. 14. lib. 6. nouæ Recopil. & ad l. 7. n. 16. tit. 9. lib. 3. pag. 343.

294 *Ad n.* 13. De famulis à calcaribus Regis, quos moços da eſtribeira appellamus quód ſint pedeſtres, vulgò piães, dicit fuiſſe iudicatū Cabe. p. 1. Areſto 48 & ante eum idem dixerat Gam. deciſ. 324. incip. Fuit olim. n. 3. Contrarium tamen reſoluit per bona fundamenta Caſſan. in Catalogo gloriæ mundi p. 6. conſid. 27. & 28. vbi de coquo Regis, & de medicis, & obſtreticibus Regis, de quibus etiam l. 15. & 20. tit. 14. part. 6. Tiraq. de Nobilit. cap. 30. n. 10. Cott. in Memorabil. verbo Cocus, Hojed. de incōpatibil. benefic. p. 2. cap. 10. n. 14. Cabed. p. 2. deciſ. 73 n. 4.

295 *Ad n* 14. de laudibus pictorū vide Plinium naturalis hiſtoriæ lib. 35. cap. 10. Sipontin. ad Martial. epigr. 27. pag. 801. cum ſeqq. Fr. Hieron. Roman. lib. 8. de Republ. Gentil. cap. 2. Et pictorum artem non eſſe inter mechanicas numerādam deciſum eſt ſententia Senatus Supplicat anno 1594. in cauſa Franciſci Ioannis Eborenſis per Senatores D. D. Gaſparem de Mello, Antonium da Gama, Ioannem Mello, Gaſparem Pereira, idē in ſculptoribus etiam deciſum fuit in cauſa Ioānis Fonſequæ ſculptoris Portucal. ſententia Senatus Portucal. & de laudibus ſculptoriæ artis, vide Fr. Hieron. Roman. de Republ. Gentil. lib 5. cap. 19. pag. 221. verſo, Olaum magnum in proœmio libri ſui fol. 2. verſo. Et quæ ex iſtis artibus ſit alteri præferenda non eſſe adhùc definitum, litemquè ſub iudice eſſe teſtatur Dom. Sebaſt. Orozco en ſu Theſoro de la lengua Heſpanhola verbo Eſcultor.

296 *Ad n.* 15. adde Gutier. lib. 3. Pract. q. 13. n. 97. Et negotiatio non dicitur quando quis vendit vinum, vel oleum ſuum, ex Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 5. n. 29.

297 Mercatores minutatim vendentes, quos vulgo de tetalho, ou trapeiros vocamus com tenda aberta no portal nobilitate, ſi quam habent, non potiuntur. Vide Alciat. in l. Mercis appellatione ff. de Verborū ſignif. Rebuff. tom. 2. tract. de mercat. art. 1. gloſ. 1. n. 19. & gloſ. 15. in cauſa ciuium Portucalenſium ita reperi iudicatum Eboræ anno Domini 1537. per grauiſsimos Senatores Palatinos, D. D. Chriſtophorum Stephanum ab Eſpartagoſa, & Ludouicum Ioannem, circa contributionē centum millium aureorum, quæ populus Regi Ioanni II. obtulit.

298 *Ad n.* 16. adde latè Tiraq. de Nobilit. cap. 32. Et aduerte quòd ſi iſti in operibus aliorum agricolarum ſe exerceant pro pretio accepto, vel compenſando aliud ſeruitium ſibi impenſum non gaudebunt priuilegio nobilitatis ſi quam habent iuxta tradita per Tiraq. de Nobilit. cap. 27. à princip. donec à vili miniſterio deſiſtant, vt per eund. ibi n. 5. & Rebuff. ad leges Galliæ tom. 2. tract. de Mercat. min. vend gloſ. 1. n. 21. Mexi. in tract. taſſæ panis gloſ. 6. num. 24. Garci. de Nobilit. gloſ. 1. §. 1. n. 58.

299 *Ad n.* 17. adde quòd non requiritur vt filius dicatur naturalis quòd præciſe naſcatur ex concubina, ſed ſufficit naſci ex muliere ſoluta, vt per Melch. Phœbos deciſ. 76. n. 11. cum ſeqq.

300 *Ad tit 95. in Princip. pag. 202. col. 1.* Iudicatum fuit in Senatu Supplicat. *que para hũa mulher hiner de ficar em poſſe, & cabeça de caſal, he neceſſario qui ao tempo da morte de ſeu marido eſteja em caſa teuda, & manteuda como mari-* Tit. 95.

marido, & mulher, teſte Melch. Phœbo Areſto 83.

301 Dubitatum fuit in eodem Senatu, *ſe as mulheres que caſão por dote, & arrhas, as quaes não ficão em poſſe, & cabeça de caſal, como as mulheres que caſão por carta de ametade, ſe podem ſer demandadas pelos acredores que paguem as diuidas. Iulgouſe que ſy*, teſte Phœbo Areſto 18.

302 *Ad d. tit. 95. in Princ. n.* 1. addo Valaſc. de Partit cap. 6. n. 60.

303 *Ad n.* 4. intellige ſi maritus poſsidebat eo tempore, quo è vita diſceſsit, ſecùs ſi poſſeſsio tunc temporis erat penes tertium, quia non potuit transferri in vxorem hæc ciuiliſsima, & ficta poſſeſsio iuxta tradita per Panorm. in cap. 2. nu. 10. verſ. Item intellige de Conſuet. Tiraq. in tract. le mort. p. 5. declarat. 3. num. 2. & faciunt quæ Valaſc. de Partit. cap. 3. n. 10. Vxor verò poteſt agere ad recuperandam poſſeſsionem á marito dimiſſam rei immobilis quia ſine illius conſenſu illam dimittere non poterat iuxta tradita per Cald. Pereira in l. Si curatorem verbo Cum non abſimilis nu. 33. & prohibitus alienare non poteſt actũ facere per quem ſequatur alienatio l. Codicillis §. Mortem ff. de legat. 2. vbi Bart. Surd. deciſ. 101. n. 21. & deciſ. 326. n. 27.

304 *Ad §. 1. pag. 202. col.* 2 ibi, ou do preço que cuſtarão, adde quòd cũ Ordin. propter melioramenta vxori concedat retentionem rei, quaſi in ea ius habenti atq. l Interdum ff. qui potiores, pro eis experiri vxor debet aduerſus mariti hæredes, qui ſi ſoluendo non ſint, & res emphyteutica ad dominum directum deuoluta ſit eum poterit conuenire, quaſi habens hypothecam pro ſua parte pecuniarum expenſarum, ita reſoluit Cald. Pereira de Empt. cap. 27. num. vlt.

305 *Ad n.* 9. ad hoc quod meliorationum æſtimatio facienda eſt ſecũdum præſentem ſtatum, vel quod fuit impenſum, dummodo ſemper id repetatur quod minus eſt addo Valaſc. conſ. 161. n. 10. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 24. num. 25. Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 225. nu. 18. cum ſeqq.

306 *Ad §. 2. n* 2. adde Surd. de Alimentis tit. 1. q. 70. n. 6. *Tit. 95.*

307 *Ad tit. 96.* ſtatim in princip. n. 1. adde nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi Luſitaniæ lib. 4. cap. 3.

308 *Ad n. 6.* adde quòd filius non poteſt pro ſua legitima vnam rem eligere, vt per Farin. in nouiſſ. Rotæ deciſ. 429. n. 1.

309 *Ad d. tit. 69. §. 2. pag* 205. *col.* 2. adde quòd in Senatu Supplicat. iudicatum fuit anno Domini 1613. *que para ſe fazerem partilhas ſe hão de citar todos os herdeiros, inda que algum delles eſteja em parte remota*

310 *Ad §.* 10. *pag.* 206. *col.* 1. addo Menoch. conſ. 121. n. 103. Vincent. de Franch. deciſ. 160. Cald. Pereira de Empt. cap. 9 n. 19.

311 *Ad §. 12. pag.* 206. *col.* 2. addo quòd iudicatum fuit in ſupremo Senatu, *que eſta Ordenação que manda fazer ſecreſto nos bẽes da peſſoa que retarda as partilhas, não procedia nas cauſas que correm por libello ordinario em que ſe pedem as taes partilhas*, teſte Melch. Phœb. Areſto 90.

312 *Ad §.* 18. *n.* 4. adde nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi Luſitana lib. 4. cap. 3. n. 10.

313 *Ad §. 22. n* 1. *pag.* 207. *col.* 1. adde quòd in iſta Ordin. non obſeruabitur alia, de qua ſupra tit. 86 §. 3. diſponens vt propoſitis à reo impedimentis, & facta depoſitione pecuniæ

teneatur actor, qui traditionem petit dare fideiuſſores de reſtituenda re, caſu quo per impedimenta ſententia reuocetur, in hoc autem §. non ſic, quia ſine fideiuſsione res victori reſtituenda eſt, ita iudicatum fuit in Portucal. Senatu inter Benedictum do Rego Barboſa, & hæredes Ioannis Roderici do Lago, quia iſta lex non iubet fidanciam præſtari, & ſi voluiſſet expreſsiſſet ex l. Si ſeruum §. Prætor ait verſ. Non dixit Prætor ff de Acquir. hæred. cap. Ad audientiam in 2. de Decimis, & vbi lex antiqua eſt generalis, & datur lex noua diſponens in caſu ſpeciali, lex antiqua cenſetur correcta, & limitata in illo caſu ſpeciali, ex gloſ. in l. Sciendum ff. Qui ſatiſdare cog. D. Barboſa in l. 1. ff. Soluto Matrim. p. 1. nu. 8. Et quòd vna via prohibetur non debet alia aliquo colore admitti, l. Nec per ſe Cod. de hæred. inſtit. & ius abhorret actus fruſtratorios l. Hæc ſtipulatio ff. Vt legat. ſeu fideicom. nom. cau.

314 *Ad n.*3. *pag.* 208. *col.* 1. ſuper hoc quod ex reſtitutione iure minoris ſuſpendi non poteſt executionũ partitio referunt in ſupremo Senatu iudicatum Melch. Phœbos Areſto 77. & Mendez à Caſtro in Praxi Luſitana lib. 4. cap. 3. n. 9. vbi quod etiam partitione facta executio non retardatur prætextu rationum reddendarum, de ijs quæ in adiudicatione incerta poſtea apparuerunt, vbi refert ita decidiſſe Senatum Supplicationis, & nu. 10. dicit quòd ex defectu citationis partitio annullari poteſt.

315 *Ad* §. 23. ibi, ſe todos, ou a mayor parte, adde quòd eſt præferendus qui in his maiorem partem habuerit, prout iudicatum refert Mendez à Caſtro d. cap. 3. n. 2.

Ad §. 24 *pag.* 208. *col.* 2. ad de quòd emphyteuſis in perpetuum conceſſa filijs, & deſcendentibus, quam maritus fuerat aſſequutus ante contractum matrimonium non communicabitur cum vxore per æſtimationẽ, nec cum eius hæredibus: communicabitur tamen inter hæredes mariti, ſcilicet filios, & nepotes, licet hæredes non ſint, facta incapitatione pro æqualibus portionibus, vide Valaſc. hic citatum, & lata fuit ſententia in Senatu Portucal. confirmata in ſupremo Supplicationis in gratiam Petri annes Geſteira oppidi de Villa de Conde, contra Gaſparem Beça de Barros anno 1604. per Senatores Senatus Supplic. D. D. Gaſparem à Cõſta, & Aluarum Lopez Moniz, ſcriba Ioanne Roderico Nouaes.

316 *Ad tit.* 97. *in Princ. n.* 7. *pag.* 210. *col.* 1. adde Mendez à Caſtro in Praxi Luſitana lib. 4. cap. 3. n. 8. *Tit.* 97.

317 *Ad n.* 9. *pag.* 210. *col.* 1. adde quòd habitans domum cuius partem habet pro indiuiſo non tenetur ſocio penſionis partem ſoluere. Vide Gregor. l. 20. verbo Entendeſe prope finem titul 8. part. 5. Vincent. de Franch deciſ. 160. Menoch. conſ. 121. n. 103. Valaſc. de Partit. cap. 4. n. 18. cum ſeq. Cald. Pereira de Empt. cap. 9. n. 19 cum ſeqq.

318 *Ad n.* 10. adde Valaſc. de Partit. cap. 13. nu. 33. ad hoc quod alimenta filijs data non conferuntur, licet cõtrarium videatur ſentire Farin. nouiſſ. deciſ. 429. n. 1.

319 *Ad n.* 12. adde nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi Luſitana lib. 4. cap. 3. n. 7.

320 *Ad* §. 11. *pag.* 214. *col.* 1. adde Farin. in nouiſſ. Rotæ deciſ. 548. nu. 3. ad hoc quod datum alicui contemplatione alterius acquiritur perſonæ con-

contemplatæ, quando agitur de perſona in alterius poteſtate conſtituta, & n. 4. limitat in filio emancipato.

321 *Ad §. 12. pag. 214. col. 1.* adde quòd officium publicum quod pater ex beneficio Principis filio renuntiauerat, quamuis ſua pecunia illud in vita comparaſſet, non eſſe conferendum, bis iudicaſſe Senatũ Supplicat. refert Mendez à Caſtro in Praxi Luſitana lib. 4. cap. 3. nu. 8. vbi etiam dicit poſtea eundem Senatum contrarium iudicaſſe anno 1617. per l. Omnimodo §. Imputari vbi gloſ. Cod. de Inoffic. teſtam.

322 *Ad §. 16 in num. 1. pag. 214. col 1.* adde quòd confeſsioni partis ſtandum eſt ſi ſit veroſimilis vt per Surd. deciſ. 55 n. 4.

323 *Ad §. 21. ibi, por contemplação de ſeu pay, &c.* adde quòd dos ab auo relicta nepti contemplatione filij relicta cenſetur, vt per Farin in nouiſſ. Rotæ deciſ. 262. nu. 1. & nu. 2. quod imputatur filio in legitimam, & nepti etiam petenti legitimam in bonis auitis ex perſona patris, & n. 3. quod hæc lex non procedit vbi apparet neptes non fuiſſe dotatas contemplatione filij.

Tit. 100. 324 *Ad tit. 100. in Princ. num. 5. pag. 228. col. 1. ibi, ſe guardarà o que he diſpoſto por direito commum*, ſic lege ibi poſita. Quo attẽto inter collaterales non eſt locus repræſentationi excep tis patruis, & ipſorum filijs iuxta auth. Poſt fratres à 1. Cod. de legit. hæred. & hoc procedit quando contenditur inter aliquos de ſucceſsione, qui á primo inſtitutore maioratus non deſcendunt, quia tunc proximior abſquè repræſentatione ſuccedit, & ideò Ordin, in præſenti de iure communi loquuta eſt, vt teijceret dubitationem ortam ex l. 40. Tauri. Vide Anton. Gom. l. 8. Tauri n. 19. Azeued. ad l. 5. nu. 3. tit. 7. lib. 5. nouæ Recop. Gutier. Pract. lib. 3. q. 67. nu. 33. & q. 66. nu. 20. cum ſeqq. Flores in addit. ad Gam. deciſ. 59. Melch. Phœb. deciſ. 22. & deciſ. 39.

325 *Ad d. tit. 100. §. 2. nu. 2. pag. 229. col. 1.* ad hoc quod in ſucceſsionibus maioratuũ ſemper præfertur proximus vltimo poſſeſſori adde Phœbos deciſ. 22. n. 21. & intellige dummodo ſit ille, qui ſucceſſurus eſt do ſanguine primi inſtitutoris, qui filios, vel deſcendentes, vel conſanguineos vocauit ad ſucceſsionem, vt per Valaſc. conſ. 123. nu. 7. Flores ad Gamam deciſ. 7. verſ Quintus caſus eſt. P. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 627. n 12.

326 *Ad tit. 101. in Princ. nu. 1. pag. 231. col. 2.* adde Cabed. p. 2. deciſ. 110. n. 5. & ad nu. 2. adde eundem Cabed. d. deciſ. 110. n. 3. Tit. 101.

327 *Ad §. Vni* adde in ſupremo Senatu iudicatum fuiſſe anno Domini 1604. quòd ſucceſſor non tenetur ad debita inſtituentis maioratũ ſi ea contraxit poſt eundem maioratum conditum in contractu, teſte Melch. Phœb. deciſ. 84.

328 In eodem Senatu etiam iudicatum fuit quód ſucceſſor bonorum Regiæ Coronæ tenetur non ſolùm ad debita parentis, ſed etiam ad alia aui ſui, vt per Melch. Phœb. deciſ. 1. per totam, & præcipuè n. 6.

329 *Ad tit. 102. in Princip. pag. 232. col. 2.* adde requiri quod legitimè conſtet de tutela illius, qui alienauit quando allegatur interueniſſe in aliquo actu, ſufficit tamen vt quis pro tutore ſe geſſerit, & eius geſta habuerint effectum, vt adminiſtratio tutelæ probetur, ita Farin. in nouiſſ. Rotæ deciſ. 201. n. 2. & à n. 8. Tit. 102.

330 *Ad §. 1. n. 2.* adde Caualcan. de

D 2 tutore

tutore,& curat.cap.1. nu.294. quem referr,& ſequitur Stephan.Gratian. Marchiæ deciſ.134.n.11. vbi reſoluit per dationem tutoris probari minorem ætatem, quod intellige in præiudicium illius ad cuius inſtantiam fuit datus, ex Farin. nouiſſ. Rotæ deciſ.50.n.4.

Ad §.1.*n*.3 *pag*.232.*col*.2. adde Petrum Godifredum in Dialogo de Amoribus lib.2.cap.6. pag.248. vbi refert auctoritates Deuteron. cap. 20. & 24. & tradit de proximo matrimonium contrahentes non forè aptos ad bellum propter vxorum immenſam dilectionem,imò reddere alios milites timidiores ſuo contubernio. Pro quo cum legerem libellum conſcriptum de obſidione illa memoranda anno 1560. apud oppidum Mazaganum de iuuene quodam, qui cum deſiderio vxoris captus, cum qua illi erat matrimonium, defenſione oppidi deſerta, in qua erat,nauim aſcendit, & ad vxorem remeauit, nec proficere potuerunt ſodalium obiurgationes,& ficta debita oppoſita,quæ indebitè ſoluit, itaut etiam armis relictis diſceſſerit exauctoratus.

331 *Ad n*.7. adde in Senatu Supplicat.anno Domini 1607. iudicatum fuiſſe, *que o tutor teſtamentario ſendo pobre não tinha obrigação de dar fiança, ſaluo ſe mudaſſe eſtado*, teſte Melch. Phœbus Areſto 50. vbi etiam *que das contas tomadas aos tutores não ſe dá viſta das proprias,ſenão do treslado.*

332 Ad § 3 *n*.8.*pag*.235. *col*.1. adde Cott. in Memorab. verbo Mater pag.569, Surd.deciſ.106.

333 *Ad n*.20.*pag*.236.*col*.1. An mater,vel alia tutrix filiorum pro debito tutelari poſſit in carcerem cōiici? Vide pro vtraque parte citatos Doctores in Remiſſ. ad hunc lib. tit.76. §.vlt.

334 *Ad* § 5.*n*.9.*pag*.236. *col*.1. addo quòd debet eſſe locuples ſecundùm quantitatem inuentarij, ex Gutier. de Tutelis p.1.cap.12.n.22.

335 *Ad tit*.103.*pag* 237.*col*.2. ſtatim in princip.n.2. adde Farin.in fragm. crimin.p.1.lit.F.à n.211.cum ſeqq. *Tit*.103.

Ad n.3. adde Farin.d.lit.F.nu.212. cum ſeqq.& nu.274. quòd furioſus probatur per dationem curatoris.

336 *Ad n*. 4. adde Farin. d. lit. F. n.230.

337 *Ad tit*.105. *in Princip.nu*.3. *pag*. 271. *col*. 2. adde Baptiſtam Fulgoſ. dictorum, factorumquè memorabilium lib.1.cap.8. quem refert Iodoc. Cocci. tom. 2. Theſauri Catholici lib.5.art.6.in fine. *Tit*.105.

338 Adde in Senatu Supplicat. anno Domini 1612. iudicatum fuiſſe quòd inter hæredes mulieris quinquagennariæ non datur communicatio in bonis mariti, teſte Melch. Phœb.deciſ.93.à nu.1.& nu.4. aſſerit procedere hanc Ordin.etiam in alienatione, quæ fit ad piam cauſam,& nu.5.tenet etiam locum habere caſu quo mulier quinquagennaria vnicū filium, vel deſcendentem tantùm habeat,& nu.6. limitat in viro quinquagennario, & n.7. aſſerit quòd vt diſpoſitio huius Ordin. habeat locum requiritur quòd mulier quinquagennaria habeat deſcendentes.

INCI-

Digitized by Google

INCIPIVNT CASTIGATIONES, & Additamenta ad Remiſsiones Ordin. Regiæ libri quinti.

Tit. 1. 1 AD *tit.* 1. *in Princ. nu.* 10. *pag.* 249. *col.* 1. adde Pereg. de Iure fici lib. 5. tit. 1. nu. 124. Maſcard. de Probat. concl. 1158. num. 10.

2 *Ad tit.* 1. *notab.* 4. *pag* 251. *col.* 1. adde quòd ſi maioratus habet clauſulam in inſtitutione vt hora præcedente ante commiſſum, maioratus tranſeat in ſequentem, valet huiuſmodi inſtitutio, nec dicitur clauſula hæc appoſita in fraudem fiſci, licet in vita delinquentis priuetur commoditate, ex Bald. in l. Parentes n. 1. Cod. de Teſtibus Telli. l. 27. Tauri à n. 18. Molin. de Primog. lib. 2. cap. 12. n. 56. & lib. 4. cap. vlt. n. 16 Greg. l. 6. verbo Que la no pudieſſe tit. 11. part. 6. Menoch. lib. 3. de Præſumpt. q. 224. n. 50. & conſ. 91. n. 6. Pereg. de Iure fiſci lib. 5. tit. 1. n. 103. D. Barboſa in l. Ab hoſtibus §. fin. nu. 21. ff. Soluto Matrim. Gutier. Pract. lib. 2. q. 66. Cabed. p. 2. deciſ. 96. num. 3. P. Sanch. in Præcepta Decalogi lib. 2. cap. 30. n. 4. & cap. 18. n n. 25.

Tit. 2. 3 *Ad tit.* 2. ſtatim in principio n. 1. pag. 242. col. 2. adde nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in Praxi rerum fori Eccleſiaſt. deciſ. 374.

4 *Ad n* 5. *pag.* 243. *col* 1. adde eundē Riccium d. deciſ. 374. limit. 1. Et ad nu. 7. ibi obſciſione lege abſciſione, & ad nu. 8. ibi eorum erroribus lege ſuis erroribus.

Tit. 3. 5 *Ad tit.* 3. ſtatim in principio pag. 254. col. 1. adde latè Fr Raphaelem de la Torre in 2. 2. Diui Thomæ tom. 2. q. 95. cum multis ſequentibus & ibi de lanijs lege de lamijs.

6 *Ad* §. 1. *n.* 1 *pag.* 255. *col.* 1. adde Fr. Raphael de la Torre d. tom. 2. q. 95. art. 3. diſp. 3. art. 4. pag. 209.

7 *Ad n.* 3. *pag.* 255. *col* 3. de materia incantationum, ſeu ſortilegiorum ad amorem factorum adde Fr. Raphael. de la Torre d. tom. 2. q. 96. art. 1. diſp. 2. pag. 367. nouiſsimè de Incantationibus elegantem edidit tractatum Luſitanus noſter Emmanuel do Valle de Moura.

8 *Ad* §. 2. *n.* 1. adde Raph. de la Torre d. tom. 2. q. 95. art. 1. cum ſeqq.

9 *Add* §. 2 *n.* 4. adde Fr. Raph. de la Torre d. to. 2. q 95. art. 8 pag 330.

10 *Ad n.* 10 *pag.* 256. *col.* 1. Sprenger p. 1. mallei q. 7. & 8. Syluest. de Strigimag. lib. 2. cap. 6. puncto 2. Nicol. Remig. lib. 2. de Monolatria cap. 5. Fr. Raph. de la Torre d. tom. 2. q. 96. art. 10. diſp. 10. pag. 414. cum ſeqq.

11 *Ad* §. 3. *n.* 2 *pag.* 256. *col.* 2. adde Fr. Raph. de la Torre d. tom. 2. q. 95. art 6.

12 *Ad n.* 3. adde Barthol. Valentin. en el Repertorio del mundo lib. 2. cap. de Aſtrologia Fr. Raphael. de la Torre d. tom. 2. q. 95. art. 5. pag. 231.

13 Adde quòd furta inueſtigare eum incantationibus, & malis artibus prohibitum eſt, vt per Farin. in Praxi crim. p. 6. q 176. n. 95.

14 *Ad n* 4. *pag.* 257. *col.* 1. adde Fr. Raph de la Torre d. tom. 2. q. 95. art. 3. diſp. 3. de Necromantia pag. 195. cum ſeqq.

15 *Ad n.* 5. adde Fr. Raph. de la Torre d. tom. 2. q. 95 art. 5. verſ. Septima ſeſsio ſit pag. 251. & de chiromantia

Digitized by Google

latè agit eadem q.95. art.7. diſp.3. pag.326.

16 *Ad tit.5. in Princip. n.1.* adde Pined. in Monarchia Eccleſ. lib. 17. cap.12.§.3. Illeſcas in Chronica Pōtificiali lib 4.cap.11 fol.143.

17 Adde tertiam ampliationem in conuiuijs ſi cum irreuerentia loci ſacri celebrentur, quia tunc peccatum erit mortale ea in Eccleſijs facere, nullum tamen erit peccatum ſi conuiuium frugale, & parcum in angulo Eccleſiæ ſine tumultu, ſine luxu, & perturbatione adſtantium fiat ex cauſa rationabili, v. g. quia non eſt alius locus ſufficienter accomodatus, ita Fr. Raph. de la Torre in 2. 2. D. Thomæ tom.2. q.99. art.3. diſp.7. pag 621. cum ſeq.

Tit. 6. 18 *Ad tit.6 §.1. num.3 pag.259. col.1.* adde nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in Praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.165.

Tit. 10. 19 *Ad tit. 10. pag. 266. col.1.* addo quòd mendacium in vno dicens in omnibus præſumitur dixiſſe, vt per Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 227. n.8.& 9.

Tit. 16. 20 *Ad tit.16.§.1 nu.4. pag.274. col.2.* adde Farin. in Praxi crimin. p.1. q.17. n.49. & p.5. q.124. & conſ.60. nu.5. vbi addit. Stephan. Gratian. Diſcept. Forenſ. cap.36. n.53. cum ſeqq.

Tit. 17. 21 *Ad tit.17 in Princip. n.2. pag.275. col.1.* adde Farin. p.4. conſ.66. n.2.

22 *Ibi, ou outra aſcendente*, adde quód inceſtus committitur per patrem carnaliter cognoſcentem filiā, aut aliam deſcendentem vſquè in infinitum, & Clar.§ Inceſtus num.3. ſub verſ. Sed quæro quæ ſit pœna, teſtatur quendam, qui filiam violauerat fuiſſe furcis ſuſpenſum, & Boſsi. in titul. de coitu damnato, & punib. num 6. dicit quòd parentes propter coitum habitum cum filiabus fuerunt igne combuſti, & furcis ſuſpenſi. Menoch. de Arbitr. caſu 502. n.36. aſſerit quòd quidam Boniæ mortis pœna damnatus fuit, qui propriam filiam ſtuprauerat, vide Petr. Cabellum reſolut. crimin. caſu 200. nu.6. Farin. in Praxi crim. p.5. q.149. n.64.

23 *Ad §.1. pag.275. col.2.* ibi, *com ſua hirmāa*, Pœnam fuſtigationis, & relegationis ad perpetuas triremes cognoſcenti carnaliter ſororem fuiſſe impoſitā refert Theſaur. Pedam. deciſ.100. n.5. quem citat Menoch. d. caſu.502. n.39. Sed pœnam mortis imponendam eſſe aſſerit Farin. d.q. 149. n.82.

24 *Ad §.1.* ibi, *madaſtra*, Inceſtus committitur à præuigno cognoſcēte ſuam nouercam. Vide Menoch. d. caſu 502. n.1. & à n.6. Petr. Caball. reſolut. crimin. caſu 200. nu.2. & 9. Farin. d.q.149. n.66.

25 *Ibi, com ſua enteada*, Inceſtus etiā cōmittitur à vitrico carnaliter cognoſcente ſuam præuignam, quia loco filiæ reputatur. Vide Petr. Greg. Syntagm iuris lib.9. cap.11. n.3. Petr. Caball. d. caſu 200. nu.2. & 9. Farin. d.q.149. n.70.

26 *Ibi, ſua ſogra*, Inceſtus etiam cōmittitur per ſocerum carnaliter cognoſcentem nurum ſuam. Vide Caball. d. reſolut. 200. n.2. & 9. Farin d. q.149. n.73.

27 *Ad §.3 pag.275. col.2.* ibi, *ſe for no terceiro, ou quarto grao*, adde inceſtum non committi in iſtis gradibus niſi quando affinitas fuit contracta per copulam licitam nempe matrimonialem: quando enim fuit contracta per illicitam, ex Concil. Trid. Seſſ.24. cap.4. de Reform. vltra ſecundum gradum non extenditur, nec vltra dictum gradum inceſtus committitur, & licet dictum decretum ſolum loquatur quoad matrimonium

monium contractum dirimendum, idem tamen eſt iudicandum, quoad contrahendum ex conſtit. Pij V. Vide Salzed. ad Bernard. cap. 84. lit. D. verbo Hodie vero. Caball. d. caſu 200. nu. 48. P. Sanch. de Matrim. lib. 7. diſp. 15. num. 4. verſ. Sed hodie, optimè Farin. d. q. 149. n. 100. & vide quæ ego ipſe in meis Remiſſ. ad prædictum locum Concil. Trident.

Tit. 23. 28 *Ad tit. 23. ad Princip. pag. 281. col. 2. ibi, atè noſſa merce*, adde quòd hæc pœna non expirat per obitum Principis, ex Farin. fragment. crimin. p. 1. lit. B. n. 106. & ſeq.

29 *Ad n. 26. pag. 283. col. 1.* Quid ſi præſentauerit ſe cum literis ſecuritatis, & non habeat bona, ex quibus poſsit ſoluere condemnationem, an pars aduerſa poſsit petere cautionē de ſtando in iudicio? Dic quòd ſic, eſt enim hæc cautio fideiuſſoria, cautio verò quam iubet hæc Ordin. præſtari ab illo, qui in carceribus detinetur, vt ab illis liberetur, eſt per depoſitionem pecuniæ, vel auri, & argenti, vnde ſubſequitur reg. l. Plus cautionis ff. de regulis iuris, non præſtitita autem fideiuſsione poterit nō obſtantibus prædictis literis ad carceres mitti, argum. Ordin. ſupra lib. 5. tit. 31. §. 2. & 3.

30 *Ad §. 1.* adde in Senatu Supplic. fuiſſe iudicatum non eſſe locum homagio, teſte Phœbos Areſto 109.

31 *Ad §. 2. pag. 283. col. 2.* adde quòd ſi ſtuprator moriatur ante litem motam, vel ante litem conteſtatam tenebuntur hæredes ſatisfacere damnum virgini ſtupratæ illatum, vt per Anton. Gom. tom 3. Vari. cap. 1. nu. 84. verſ. Ex quo Ego.

32 Adde etiam quòd in Senatu Supplicat. iudicatum fuit, *que a mulher corrompida não pode demandar ſua honra ciuelmente, nem pedir ſatiſfação della paſſado o anno*, teſte Melch. Phœbos Areſto 149.

33 *Ad §. 3. n. 2.* adde quód non dicitur honeſtè viuere, quæ ſponte patitur virorum amplexus, & turpiter conuerſatur, etſi ſtuprari non patiatur ex Galganet. de Condit. & demonſt. p. 1. cap. 11. n. 25.

34 *Ad tit. 24. pag. 283. col. 2.* adde quòd hæc Ordin. quæ punit grauiter famulos acceſſum habētes ad famulam domini, cum quo vixerint, intelligenda eſt de famulis, qui actu ſeruiunt, & continuò in domo domini eius expenſis, veſcūtur, & apud eum comedunt, & ideò non habet locum in operarijs, quos vocamus obreiros de tenda, prout ſupremo Senatu iudicatū fuiſſe refert Melch. Phœb. deciſ. 40. á num 1. vbi etiam quod poteſt dominus propter acceſſum accuſare famulum ad pœnam huius Ordin. etiamſi eum atrociter caſtigauerit.

35 *Ad tit. 25 §. 6. pag. 288 ibi. que a eſſe tempo tiuer*, Secùs in poſtea acquiſitis, ex Gam. deciſ. 207. n. 9. Tit. 25.

36 *Ad d. §. 6. n. 6. pag. 288. col. 2.* adde quòd mulier propter adulterium à marito commiſſum lucratur ipſius bona de iure huius Regni, vt per Melch. Phœbos deciſ. 72. à num. 4. Sententia lata pro adultero prodeſt adulteræ, condemnatio autem non nocet, vt per text. in l. Denuntiaſſe §. pen. ff. ad leg. Iul. de Adulter. reſoluit nouiſsimè Ricci. in deciſ. Curiæ Neapol p. 2. deciſ. 281.

37 *Ad tit. 28. pag. 290.* adde quòd in Senatu Supplicat. iudicatum fuit *que ſe não podia accuſar por barreguice a mulher que ſe cuſtuma dàr a homēs por dinheiro*, teſte Melch. Phœb. Areſto 145. Vnde etiam concubinatus verè non dicitur quando eſſent duæ concubinæ, ex Farin. in Praxi crimin. Tit. 28.

p.5 q.138. n.21. & facit dictum illud Regis Ioannis II. relatum in Chronica cap.102. *que quem tinha mancebas não tinha manceba, que o al he ſer hum homem amigo de mulheres.*

Tit. 32. 38 *Ad tit.32.§.2 pag.293. col.2*, ibi *em ſua caſa*, adde quòd, accomodãs domum ad committendum adulteriũ, ſtuprum cum puella, vidua, vel maſculo dicitur leno, & lenocinij pœna tenetur, vt per Farin. in Praxi crim. q.144. à n.42. cum ſeqq. vbi nu.48. ampliat etiamſi domus ſit aliena, & n.49. licet loco domus accommodauerit agrum, vel vineam.

Tit. 39. 39 *Ad tit.39. in Princip. n 6 pag.305. col.* 1. adde iudicatum fuiſſe in ſupremo Senatu, *que o arrancamento na Corte ſe não entende ſenão do moſteiro de Sanctos o velho atè Sanctos o nouo, & atè o chafaris de Arroyos*, teſte Melch. Phœb. Areſto 115.

Tit. 43. 40 *Ad tit.43. pag 308. col.2.* adde in Senatu Supplicat. iudicatum fuiſſe anno Domini 1610. *que não hera deſafio mandar, ou lançar eſcripto à parte de palauras*, teſte Phœb. Areſto 150.

41 *Ad tit 45. pag 309. col.2.* ſtatim in principio adde Farin. p. 4. conſ. 66. nu.6. cum multis ſeqq. & addit. lit. E.

Ad tit.37. pag.302. col. 2. in Princip.
Tit. 41. *ibi (a ſeu amigo)* Idem etiãſi viduæ habenti filios offenſio fiat, quia pœna huius Ordin. plectetur, maſculinum enim etiam in pœnalibus fœmininũ comprehendit Clem.1. cum gloſ. de Regular. in his ſcilicet. quæ fœminis poſſunt adaptari ex Baldo in l Seruus Cod. Communia de Succeſſ.

In text. ibi (*como ſe lhe dormiſſe, &c.*) Hæc verba ſunt poſita gratia exempli, & non arctant regulam ex gloſ. 1. in l 1. Cod. de his, qui ad Eccleſ. confug. cui ſimilis in cap. 1. verbo Præſidentes de Reſcriptis, ſed dubium tollitur ex verbis §.1. ibi (*& outros ſemelhantes.*)

42 *Ad tit. 45. in Princip. n.1.* adde quòd oportet à principio eſſe congregatos, ex Farin. p.4. conſ. 66. n.19. & 20.

43 *Ibi. entrar em caſa de alguem*, adde quòd offenſio, ſeu inſultus factus ad domum alicuius grauior multò reputatur, quam factus extra domum, vt per Farin. fragment. crimin. p.1. lit. D. n.231. vbi n.232. Quòd appellatione domus non venit apotheca, ſtatio, ſeu taberna offenſi, & nu.234. nec illa quam offenſus non inhabitat, & n.237. quod appellatione domus venit etiam porticus, & n.239. reſoluit quòd domi dicitur facta offenſio etiam quòd quis ex via lapides proijciat, baliſtam, ſeu archibuſium exoneret in exiſtentem domi, & n.240. quod etiam dicitur offenſio facta domi, quæ fit molendino, vel naui alicuius.

44 *Ad tit.48. in Princ. nn.3. pag.312.* Tit. 48.
col.1. Qua pœna puniatur ille qui tẽtauit fugere à carceribus, & cum lima ſecuit cancellum ferreum, ſed præuentus fugere non potuit? Vide nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in Praxi rerũ fori Eccleſ. deciſ.373. vbi dicit in Curia Neapol. fuiſſe condẽnatum per decennium ad remigandũ vltra pœnã delicti, reſoluit tamen pœnam eſſe arbitrariam cum Claro, & alijs, quos citat, nec pœnam ita grauem imponi, quod etiam repetir nouiſsimè in deciſ. Curiæ Archiep. Neap. p.2. deciſ.102.

45 *Ad §.3. pag.313. col.1.* adde nouiſſimè Aloyſ. Ricci. in Praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.373. in fine.

46 *Ad tit.49. in Princ. n.3. pag.314.* Tit. 49.
col.1. adde Farin. p.4. conſ.100 n.1.

47 *Ad §.2. n 2.* adde quòd Vaſeus etiam in ſua Chronica Hiſpaniæ Diuum

Diuum Damaſum Vimaranenſem ſcribit citans ad hoc codices precarios Eccleſiæ Bracharenſis antiquiſſimos.

49 Ad §. 11. *ibi, o poderà o ditto official, &c.*) An procedat in priuatis perſonis habentibus licentiam capiendi. Vide Farin. p. 4. conſ. 55. num. 84. vbi alia notabilia numeris ſeqq.

Tit. 50. 49 *Ad tit. 50. pag. 315. col. 2.* addo quòd iudicatum fuit in ſupremo Senatu, *q̃ a offenſa feita ao official depois de acabado o officio por cauſa delle, foſſe havida por reſiſtencia, como ſe lhe fizera nò tempo que ſeruia actualmente*, teſte Melch. Phœb. Areſto 113. Et Areſto 114. *diz que tambem ſe julgou que a injuria feita a hum partidor dos orfaõs não era reſiſtencia, por ſe não comprehenderẽ nos officiaes da juſtiça, de que falà eſta ley.*

Tit. 51. 50 *Add. titul. 50. in Princip. ibi, & elle meſmo o julgarà*, adde *que pode o julgador ſer parte quando o R quizer impugnar os autos que o ditto julgador preparou*, ex Melch. Phœb. Areſto 129.

51 *Ibi, por hum enqueredor*: Quid ſi ille, qui à iudice de iniuria accuſatur opponat coram quæſitore de inimicitia capitali contra teſtes á iudice nominatos, quis cognoſcet de iſtis impedimentis? Dic quæſitorem licet condemnatio pœnæ iudicis arbitrio commiſſa ſit, reliqua verò quæſitori, cui enim aliquid cõmittitur, &c. l. 2. ff. de Iuriſd. omnium iudic. cap. Præterea de offic. deleg.

52 Ad *n. 6.* intellige facta partis citatione, ex Phœb. Areſto 114.

53 Ad §. 4. *ibi, procede nos recebedores das ſizas*, lege *nos repartidores*, qui diſcuſſores appellantur, vt habetur in nouo regimine gabell. §. 60.

54 *Ad tit.* 53 ſtatim in principio nu. 2. pag. 318. col. 2. adde quòd in dubio facienda eſt interpretatio, per quam falſitas euitetur, Menoch. conſ. 311. nu. 20. vbi n. 19. aſſerit quód falſum dici non poteſt, quod habet veritatis primordium.

55 *Add. tit. 53. in Princip. n. 4.* adde Farin. in Praxi crimin. q. 176. nu. 19. & fragment. crim. p. 1 lit. F. n. 220.

56 *Ad tit. 54. §. 1. pag. 322. col. 2.* adde teſtium ſubornationem probandam eſſe per alios teſtes quám per eos, qui dicunt ſe fuiſſe corruptos cap. Sicut nobis, & ibi Doctores de teſtibus, Farin. nouiſſ. Rotæ deciſ. 234. n. 3. cum ſeqq. Tit. 54.

57 *Ad tit 55 pag. 323 col 1.* adde caſum in materia teſtium teſtificantium de partu ſuppoſito, quem refert Menoch de Arbitr. caſu 474. n. 67. Maſcard. de Probat. concl. 1311. num. vlt. Tit. 55

58 *Ad tit. 58. pag 324. col. 1.* adde quòd Sebaſtianus Rex anno 1575. quia diuerſis menſuris, tam panis, quàm vini in aliquibus locis ſui Regni ſubditi ſui vtebantur, omnes menſuras ad vnam tantùm reduxit oppoſita pœna vtentibus alijs menſuris, qua tenentur, qui falſis vtũtur, quæ iſta lege continentur, ſed in hac Regione Interamnenſi non fuit obſeruata lex Sebaſtiani Regis, & ſine incurſione pœnæ menſuram antiquam, quam nominant, *raza velha*, ſeruatur, & in vini, & olei menſura idem in vſu eſt, licet etiam noua menſura accepta fuerit à Decurionibus, & per eam adæquentur aliæ, quæ dari ſolent ijs, qui vendunt, frumentum, vinum, & oleum. Tit. 58.

Ad tit. 60. §. 3. n. 6. pag. 326. col. 2. de bullatione, de qua hic agitur addo Farin. in Praxi crimin. p. 6. q. 170. nu. 94. Imperator Conſtantinus vultus deturpationẽ lege vetuit, ſic reſcribens ad Eumelium. Si quis in ludum fuerit, vel in metallum pro criminé depræhẽſorum qualitate damnatus minimè

minime in eius facie ſcribatur, dùm in eius manibus, & in ſuris poſsit pœna damnationis vna ſcriptione comprehendi, vide Cardin. Cæſar. Baron. in addit. ad Martyrolog. Roman. die 22. Decembris, ideò auricularum abſciſio, quæ in Ordin. antiqua lib. 5. tit. 37. §. 2. permiſſa erat, poſtea fuit ſublata.

Ad § 5 num. 7. pag 327. col. 2. adde quòd res furtiua penes eum reperta, qui talia emere conſueuit non facit contra eum indicium, qui verò non eſt mercator ſi ſit malæ famæ, & non docet à quo habuerit rem furtiuam poteſt torqueri vt nouiſsimè reſoluit Aloyſ. Ricci. in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. p. 1. deciſ. 50.

59 *Ad §. 7. pag 328. col. 1.* adde Farin. in Praxi crimin p. 6. q. 167. n. 93.

60 *Ad §. 8. ibi, fugir,* adde iudicatum fuiſſe in Senatu Supplicat. *que era neceſſario conſtar primeiro da fugida para ſe poder proceder a querela em petição de aggrauo*, vt per Melch. Phœb. Areſto 112.

61 *Ad n. 5.* adde Farin. in Praxi crimin. p. 6. q. 168 n. 6. & q. 169. n. 2.

62 *Ad §. 10. pag. 328. col. 2.* adde quæ Farin. d. q. 176. n. 84.

63 *Ad § 11.* de furante marſupium, in quo nihil numorum inuenit, vide Farin. q. 174. n. 71.

Tit. 64. 64 *Ad tit. 64. pag. 330.* adde quòd nautæ, caupones, & ſtabularij tenentur pro furtis factis in eorum hoſpitio, naui, & ſtabulo à famulis ſuis, ſeu alijs ſeruientibus in illo exercitio latè Farin. fragment. crimin. p. 1. lit. C. n 14 cum ſeqq. & n. 43. quod non tenentur quando ipſi expreſſe proteſtati ſunt quod non intendunt curã, & cuſtodiam habere de rebus viatorum.

Tit. 65. 65 *Ad tit. 65. §. 1. num 1. pag. 331. col. 1.* adde Menoch. de Arbitr. caſu 381. à n. 19. Phœbos deciſ. 99 n. 4.

66 *Ad tit. 66. §. 2. pag 332. col. 2.* adde iudicatum fuiſſe in ſupremo Senatu, *que quando o deuedor chegou a hauerſe por quebrado, & falto de ſeu credito, poſto que tenha eſpera dos de mayores quantias, não ſerão os de menores obrigados a eſperar,* teſte Phœb. Areſto 96. in 2. p. Tit. 66

67 *Ad tit. 69. pag. 333. col. 2.* adde quòd zingari pro furto etiam minimò, vt pro furto gallinarum, puniebantur, ex Farin. in Praxi crimin. p. 6. q. 168 n. 30. Tit. 69.

68 *Ad tit. 74. pag. 335. col. 2.* adde quòd adminiſtrator non præſumitur factus diues de bonis adminiſtratis dummodò ſuæ adminiſtrationis rationem reddiderit, & fidelis repertus fuerit, aliàs ſecùs, laté Farin. fragment. crimin. p. 1. lit. A. à num. 35. vbi n. 38. idem reſoluit in officiali, & n. 39. tenet quòd adminiſtrator tutor, qui tutelæ onus inops ſuſcepit, ſi finita tutela diues euaſit abſquè dubio non præſumitur ditatus de pecunijs, & bonis pupillaribus, de quo etiam Caualcan. de Tutor. & curat. n. 223. cum ſeq. Menoch. de Præſumpt. lib. 3 q. 52. n. 5. Tit. 74.

69 *Ad tit. 76. in Princ. n. 3. pag. 336. col. 2.* adde Farin. fragment. crimin. lit. B. n. 58. & lit. C. n. 175. nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in Praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 375. n. 10. Tit. 76.

70 *Ad n. 4. & 5.* Vide Farin. fragment. crimin. p. 1. lit. B. n. 47. & 48.

71 *Ad §. 5. n. 2. pag. 337. col. 2.* adde quòd ſtatuta prohibentia extractionem frumenti non extenduntur ad eos qui frumenta extrahunt pro ſuo, vel ſuæ familiæ vſu, ex Farin. d. lit B. n. 55. vbi nu 57. tradit probari iuramento extrahentis, quod quis frumentum extraxerit pro vſu ſuo.

72 *Ad §. 8. ibi, & a ditta terça parte poderà*

Digitized by Google

poderà tirar, fallit ſi extrahat ex ſuis prædijs pro vſu ſuo, ex Farin.d.lit.B. n.16.& 55.

Tit.77. 73 *Ad tit.77.in Princ.nu.1. pag.338. col.1.* adde quòd ſtatutum puniens venditorem cenſetur etiam punire emptorem, tanquam correlatiuum, licet de eo mentionem non faciat, ſi vnum non poteſt prohiberi ſine altero, ex Farin.fragment.crimin.lit. E. à nu.40. Sed contrarium in vendentibus tenendum eſt, & in praxi ſeruatur, qui enim vendit vinum, vel oleum, iuſtè poteſt ignorare animū emptoris, an emat ad reuendendum, an vt domi ſuæ expendat, & in dubio non debet præſumi delictum l. Merito ff. Pro ſocio.

Tit.78. 74 *Ad tit.78. in Princip. pag.338. col.2.* adde limitationem quartam in filijs ciuium Olyſiponenſium, & Portucalenſium, & ita fuiſſe iudicatum in Senatu Supplicat. refert Melch. Phœbos Areſto 79.

75 Adde quintam limitationem in illo qui fuit repertus cum luminarijs, ex eodem Phœb.Areſto 166.

Tit. 80. 76 *Ad tit.80.§.1.n 5.pag 342.col.1.* Quid ſi quis vulnus inferat cum armis prohibitis, an puniatur duplici pœna veluti impoſita delationi armorum, & alia ob vulnus? Dic quòd vna tātùm quando maior illarū imponitur, ita nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in Praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 356. & dicit quòd pœna delationis armorum confunditur cum ipſo delicto vulneris inflicti idem repetit nouiſsimè in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol.p.2.deciſ.57.

77 *Ad §.6.* adde etiam idem iudicatum fuiſſe in ſupremo Senatu, ex Melch.Phœb Areſto 144.

78 *Ad §.13. n.4. pag. 343. col.2.* ad hoc quod nobiles non damnantur ad triremes adde nouiſsimè Aloyſ. Ricci.in Praxi rerum fori Eccleſ.deciſ.360. vbi limitat, Melch. Phœbos Areſto 148.

Ad d. §.13. n.2. pag.343.col.2. adde quòd non dicitur aſportare arma, qui non aſportat ea apta ad nocendum. Vnde clericus aſportans archibuſectum abſquè ſilice, ſiue fuſili, vel cane arrorato non incidit in pœnas latas contra aſportantes talia arma. Ita nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol.deciſ. 93. p.1.

79. *Ad tit.83.* ſtatim in princip. n. 1.pag.346.col.2. adde Melch.Phœbos Areſto 167. qui tradit hoc tantùm procedere in gratiæ negotiatione, non verò in his, quæ pertinent ad iuſtitiam, & ita fuiſſe iudicatum, & annullatam quandam querelam. Tit. 83.

80 *Ad tit.87.* ſtatim in princip. n. 3. pag.349.col.2. adde Steph.Grat. Marchiæ deciſ.57.n.12. Tit.87.

46 *Ad d.tit.87.in Princ.num.1.* ad hoc quod damnum datum in frumento debet æſtimari habito reſpectu temporis, adde Caſſan. in conſuetud.Burgund.tit.des iuſtices rub. 1. §.6.in fine n.9. Stephan.Gratian. d. deciſ.57. per totam, & in huiuſmodi damnorum æſtimatione non tantùm præſens tempus, quo damnum fit, ſed etiam futurum attenditur Auend.de Exequendis mand.p. 1. cap.13.n.2.

82 *Ad tit.91.pag.351.col 2.* adde Farin. in Praxi crimin.p.6.q.174.n.94. Steph.Grat.Diſcept.Forenſ.cap.139. n.12.cum ſeqq. Tit.83.

83 *Ad tit.92.§.6.pag.353. col.2*, ad hoc quo pacto nobilitas probetur Cabed.p.2.deciſ.73.à n.11. Farin.in Praxi crimin. p. 1. q. 47. num. 101. Et nobilem ſe faciens, cum ignobilis ſit, tenetur pœna falſi, ex Farin.

Digitized by Google

Farin.p.4.conſ.73.num.8.

84 *Ad* §.7. adde quòd in ſupremo Senatu iudicatum fuit quòd contra maritum non procederet accuſatio ſi fortè eius vxor aſſumeret indebitè nobile nomen de Dom, teſte Melch. Phœb. deciſ.16. à nu.1. vbi á n.6. reſoluit quòd ſi quædam auia, quæ erat nobilis, & quæ potuit de iure ſibi ſumere titulum illum de Dom, & eius filia per ſuperbiam, aut negligentiam hoc nomen non habuit, poteſt neptis impune illum accipere, & deciſ.17. per totam reſoluit quòd mulier, quæ primò nupſerat viro nobili de Dom, ſi eo mortuo ſecundò nubat, cum alio non tam nobili, poteſt ſe nominari illo titulo abſquè pœna huius Ordin.

Tit.103 85 A*d tit.* 103. *pag.* 356. *col.* 1. adde quòd exactores maximi in prouincijs à Rege pro colligendis elæmoſinis ad redimendos captiuos conſtituti poſſunt concedere licentias ad annum tantùm duraturas fratrijs certo pretio, in quo conuenerint vt extra Eccleſias poſsint petere, cuius compoſitionis immunes ſunt fratriæ Sanctiſsimæ Euchariſtiæ, & ſodalium Miſericordiæ, hoc ita diſpoſitum eſt in Regio diplomate conceſſo à Rege Philippo II. anno Domini 1610. die veró nona Iulij.

Tit.104 86 A*d tit.* 104 *pag* 356. *col.* 2. adde quòd excuſatur mulier ſi capta amore cuiuſdam viri eum receptauerit cum rebus furto ſubtractis, ex Caſt. & Clar. refert Farin. in Praxi crim. q.98.n.85.

Tit. 111. 87 *Ad tit.* 111. *pag.* 360. *col.* 1. adde quòd ille qui prohibetur alienare non poteſt actum facere, per quem alienatio ſequi poſsit, ex gloſ. in l. Item quia ff. de Pactis nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in Praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.93. nu.2. vbi nu.1. aſſerit quòd nec poteſt facere procurationẽ ad alienandum, ex qua poſsit ſequi alienatio, & tranſactio facta ab his perſonis dimittendo non valet, ſecùs ſi retinendo vt per Farin. nouiſſ. Rotæ deciſ.765. nu.1. & faciunt quæ Cald. Pereira de Extinct. cap. 16. num.49.

88 *Ad tit.* 117. ſtatim in principio, pag.362. col.1. adde quòd ſi actum ſit ciuiliter non admittitur querela prout iudicatum refert Melch. Phœbos Areſto 169. Tit.117.

89 A*d tit.* 117. *in Princip.* adde iudicatum fuiſſe in Senatu Supplicat. *que ſe pendendo a aução ciuel ſobre hũa cauſa ſe querelaſſe della que a querela era nulla*, ex Melch. Phœb. Areſto 154.

90 *Ibi, ou que matou alguem*: Quid in abortu fœtus animati? Videtur non procedere cum ante natiuitatem homo non ſit l. Inter. metores Cod. de Fideicomm. Vide Farin. in Praxi crimin. p.5. q.122. nu.135. Ordin. ſupra lib.1. tit.65. §.31. ibi ſobre as mortes, & cum iſtæ leges non loquantur per verba morte de homem, videntur procedere in partu abortiuo animato, facit l. Cicero ff. de Pœnis.

A*d tit.* 117. *in Princ. ibi* (*no qual he poſta certa pena, &c.*) Quid ſi delinquẽti ſit ab aliqua lege huius Regni impoſita pœna pecuniaria, & non valenti ſoluere indicatur pœna fuſtigationis, vel exilij temporalis vt in caſu Ordin. ſupra tit.23. An ſit admittenda querela parti offenſæ? Et affirmatiuè reſpondendum: ſufficit enim quòd aliquo caſu poſsit pecunia conuerti in pœnam corporalem verberum, vel prædicti exilij, pro quibus querelari poteſt arg. text. in §. His autem verbis Inſtit. de lege Aquilia, & in l. Si cum exceptione §. Satis clementer ff. Quòd metus cauſa, & facit Bart. doctrina in l.2. n.3. & ſeq.

& ſeq. ff. de Publicis iudic. vbi tradit iudicium dici capitale licet á principio initium habeat in pœna pecuniaria, vtpotè ſi dicat ſi pecunia non ſoluerit intra decem dies capite plectatur, vel manus amputetur, ſequuntur relati per Perez l.2. verſ Tertiò conſidera titul.15. lib.8. Ordin. pag. 295. & faciunt quæ Menoch. de Arbitr. lib 1 q.8. nu.20. Farin. in Praxi crim. p.3. q.99. n.77. cum ſeqq.

91 *Ad § 2 pag. 364. col 1. ibi, de negar o coſtume ſe não pode querelar*, Ita refert iudicatũ in ſupremo Senatu Melch. Phœbos deciſ.127.

92 *Ad d. §.2. n* 2. idem refert Senatum iudicaſſe Phœbos deciſ.103. Et adde quòd non erit locus querelæ in iuramento calumniæ, vel depoſitione, vt per Clar. §. fin. q.45. nu.10. Maſcard. concl.952. nu.19. Phœbos Areſto 140.

93 Adde etiam ſupremum Senatũ iudicaſſe, *que eſta Ordenação em quanto permitte ao inimigo querelar do que deu teſtemunho falſo, não tinha lugar no que dera teſtemunhas falſas*, teſte Melch. Phœbo Areſto 120. & Areſto 122. dicit etiam iudicatum, *que ainda que hum denunciante ordenaſſe muytos capitulos contra algum criminoſo, que não podia ſer parte na accuſação ordinaria mais que nos que lhe tocaſſem a elle.*

94 Ad §.3. adde ſupremum Senatum iudicaſſe, *que nenhũa peſſoa condenada em feito ciuel, ou crime poſſa querelar em caſo algum de peſſoa que contra elle ouue ſentença atè ſer executado com effeito em todo o em que for condenado*, teſte Phœbo Areſto 133.

95 Iudicatum item fuit in Senatu Supplicat. anno Domini 1610 *que o alcaide pode querelar como peſſoa do pouo, quando ſe lhe applicar algũa pena, ou tiuer intereſſe della*, ex eodem Phœbo Areſto 143.

96 *Ad §.15.* adde iudicaſſe ſupremum Senatum, *que ſe não podia dar querela da parte que para a cauſa induzia teſtemunhas falſas*, ex eodem Phœbos Areſto 119. contra Cabed. p.1. deciſ. 23. n.1.

97 *Ad §.19. pag.365. col.1 ibi, para lhe ſer julgada emenda*, à contrario ſenſu quoad pœnam iuſtitiæ ſic vt habetur hic in fine ibi, *para ajudar à juſtiça* tanquam offenſionem paſsi, & poſſunt nominare teſtes vt habetur ſupra §.6. & informare promotorẽ ad replicandũ, vt habetur infra tit.124. §.18. & poteſt replicare d. titul.124. § 2.

98 *Ad §.21. ibi, ſempre ſerão obrigados a apparecer em juyzo peſſoalmente*, adde Senatum ſupremum iudicaſſe quód reus non tenetur comparere in cauſa criminali quando agitur de cauſa incidenti, vt per Phœbos deciſ. 64.

99 *Ad tit.119. pag.366. col 2.* adde in Senatu Supplicat. conſtitutum fuiſſe, *que vindo precatorio em que vieſſe incerta a culpa tendo os delinquentes carta de ſeguro conforme, que o deprecado lhas podia guardar ſem ſerem prezos*, vt per Luſitan. Melch. Phœbos Areſto 135. *Tit.119.*

100 *Ad ti 120. in prin. n.7. pag.367. col. 2.* adde quòd iſto priuilegio non potientur centutiones vulgó Capitães, ſigniferi vulgò Alferez, & Sargenti conſtituti in ordinationibus militaribus à Rege noſtro per loca diſpoſitis, qui licet equitum priuilegio fruantur, non tamen equitum confirmatorum, de quibus agit iſta lex, ita modernus Luſitanus allegat. 13. num.246.

101 *Ibi (morte natural, ou ciuil)* Deducta fuit hæc Ordin. ex l.1. ff. de cuſtodia reorum, circa quam videndus eſt Lucas de Peña in l. Mulieris col.5.

Cod. de dignat. lib. 12. Alciat. in l. Qui neque §. Solutum ff. de Verbor. ſignif. Xuar. in tit. de fideiuſſor. in cauſa criminali. fol. 109. Cou. lib. 2. Vari. cap. 8. n. 5. Auend. iuni. ad l. 4. Tauri gloſ. 3. Farin. in Praxi crimin. p. 1. q 19. n. 15. & vide l. 2. tit. 18 part. 4. & ibi Gregor. Vincent. de Franch. deciſ. 116. Peguera deciſ. 41. num. 6. Pereg. de Iure fiſci lib. 3. tit. 5. nu. 11. Menoch de Arbitr. caſu 330. Verùm illa ſententia eſt amplectenda vt ad ſolam deportationem, quæ ciuilis mors eſſe dicitur, hæc verba referantur, vt probat text. in l. 1. §. vlt. ff. de contra rabul. & in l. Si necem §. Si deportatus ff. de bonis libert. & in §. Cum autem Inſtit. quibus modis ius patriæ poteſtatis ſoluitur, aliás licet nobiles, de quibus hîc, delictum cõmittant, propter quod perpetua relegationis pœna plecti debeant adhùc poterunt implorare beneficium huius Ordinat. cum per relegarionem, licet perpetua ſit, nemo ciuiliter mori dicatur, vt probat l 2. ff de publ. iudicijs, gloſ. in l. 2. ff. de pœnis, quod nota ad Ordin. lib. 2. tit. 5. § 4. & hoc lib. tit. 15. §. 1. & tit. 35. §. 4. & tit. quadrageſimo, & tit. quadrageſimo quinto § 4

Tit. 122 100 *Ad tit.* 12. *in Princ. n.* 4 *pag.* 369. *col.* 2 adde quòd facit etiam quia iſte offenſus, elapſo anno, poteſt inſtare tribuendo adiumentum pro iuſtitia vt reus puniatur vt habetur ſupra tit 117. §. 19. & adhùc partis vices ſuſtinet ad promouendam accuſationem vt pœna infligatur, ideoquè poteſt indulgentiam præſtare, licet annus elapſus ſit.

101 *Ad tit.* 122. §. 3. In cõtrouerſiã ſæpè vocatur à iudicibus, vtrum ad ſuperiorẽ prouocare teneatur quando de querela pro ſimplici virginis defloratione lata quis conuenitur, & ante ſententiam defloratæ veniã fuit conſequutus? In quo etiam dubitari ſolet, qua lege Regia admittantur huiuſmodi querelæ cum in tit. 117. huius libri non reperiatur caſus iſte, & tamen reperitur quòd pro ſimplici defloratione poteſt quis carceri mancipari, cum depoſita pecunia, vel auri, aut argenti pignoribus, arbitrio iudicis poſsit, qui in vinculis detinetur, relaxari, vt habetur hoc lib. tit. 23. in Princ. verſ. Porem ſendo prezo. Vt autem quis ex querela poſsit apprehendi, & ad carceres duci neceſſe eſt, quòd teſtes interrogentur, vt per eos conſtet de crimine vt habetur d. tit. 117. §. 12. & hoc pacto probatur caſum ſimplicis deflorationis commiſſæ ſine vi eſſe ex comprehenſis in querelis. De appellatione ergò agendum, & abſquè dubio facta remiſsione delicti ante ſententiam ab accuſatrice iudicis officium conquieſcit, nec vltra procedere poteſt, ſola enim ſatisfactio in pecunia requirebatur ex d. Ordin. d. tit. 23. in fine princ. ibi *ſeja ſatisfeita eſſa mulher de ſua virgindade pela ſatisfação*, quia paria ſunt ſatisfacere de crimine, vel pœnam criminis eſſe ſolutam, ex l. Sed ſi vnius §. Sed ſi ante ff. de Iniur. cum alijs, de quibus per Iodoc. Damhoud. in enchirid. parium, & ſimilium verbo Satisfacere de crimine: ceſſatquè reparatio grauaminis, quam hic §. in appellationis inſtantiam conferebat, & ſecundùm iſtam ſententiam pluriès iudicauit Senatus Supplicationis, prout fecit anno Domini 1576. in grauamine Euſtachij de Faria, cum Florentina Pauli ex oppido Vimaranenſi à Præſide Curiali Franciſco Caſado de Carualho, tenor ſententiæ talis eſt. *Acordei, &c. que o ſupplicante Eſtacio de Faria he aggrauado pelo*

pelo Ouuidor em appellar por parte de juſtiça o caſo da querela que deu da ſupplicante Florentina Paula, & renogando ſua pronunciação, viſtos os autos, & como a dita querela he de ſimples virgindade, & não he caſo de appellação conforme a Ordenação, por não hauer parte. Mando q̃ ô ditto Ouuidor não va pelo ditto feito em diante, & dê ſua ſentença à execução, &c.

104 In dubium etiam poteſt venire, an puella ſtuprata ſi non ſit ſui iuris, & habeat parentes poſsit dotẽ remittere ſtupratori? Et reperi iudicatum fuiſſe ſententia Senatus Supplicationis anno 1533. Eboræ eo tẽpore exiſtentis in cauſa cuiuſdam Arij de Sancto Palagio cum Ioanne Annez oppidi de Barcellos validam exiſtère quitationem, quam dedit puella remittendo quidquid poterat ſibi iudicari pro ſtupro, & iniuria, etiamſi ſub patris poteſtate eſſet conſtituta, & fuit dicto parenti pro iniuria certa pecuniæ ſumma iudicata, ad quod videndi ſunt Salzedo in practica Bernardi cap. 83. num. 9. quem refert, & ſequitur cum alijs, quos citat Farin. in Praxi crimin. p. 5. q. 147 nu. 117. qui reſoluunt remiſſionem puellæ parentibus non inferre præiudicium, ideò in cauſa de Barcellos fuit pro iniuria dicta pecunia parenti adiudicata.

105 Ad §. 4. Quæſtio eſt non vulgaris quam habui de facto. Quidam in elogio inculpatus de crimine cõmiſſo coram iuſtitiæ miniſtris per tempus viginti annorum publice incedens; elapſo prædicto tempore prehenſus, & in carcerem coniectus excipit de præſcriptione l Querelam Cod. de Falſis, iudex protulit ſententiam, in qua iudicat accuſationem eſſe præſcriptam: dubium oritur, an ex officio ad ſuperiorem teneatur appellare? Ego in ea ſemper fui ſententia non teneri, quia per exceptionem præſcriptionis impeditur litis ingreſſus, ex Ordin lib. 3. tit. 50. in princ. & poſt præſcriptionem delictum remanet impunitum, ergò accuſatio ipſo iure non ſubſiſtit argum. l 1. §. Accuſationem ff. Ad Turpil. & quia poſt præſcriptionem perinde eſt ac ſi delinquens delicto ſatisfeciſſet l Sed ſi vnius 17. §. Si ante ff. de Iniur. notat Boer. deciſ. 26. n. 10. nam ſatisfactum eſſe de crimine, & pœnam criminis eſſe ſolutam, vel præſcriptum eſſe cognitioni criminis, paria ſunt, vt poſt Aretin. & alios dicit Iodoc. Damhouder. in enchir. parium, & ſimiliũ verbo Satisfacere de crimine. Cumquè accuſationi locus non ſit, nec elogium proceſſui accedat, ſed ſolum de præſcriptione tractetur, non procedet hæc Ordin. attentis verbis ibi, *Em que ſe junte deuaſſa para juramento*, & ibi, *em que dè iuramento*, & ibi, *para iuramento da parte*: tenebitur excipiens articulare, & probare ſe palàm incediſſe coram miniſtris iuſtitiæ per totum prædictum tempus, vt poſsit præſcriptione ſe tueri.

106 *Ad* §. 4. addequòd non appellatur pro parte iuſtitiæ à pronuntiatione elogij, quod nõ obligat quando aliquis ex ijs, quos deliquiſſe prætenditur non eſt in vinculis detentus, ſecùs ſi ſit in vinculis ex Cabed. p. 1. Areſto 56. appellationis autem acta in caſu, de quo hìc ad auditores criminales dirigi debent, ita habetur in lib. 3 Sphæræ Senatus Portucal. decreto lato die 29. Auguſti, anno Domini 1596.

107 In Senatu Supplicat. iudicatum fuit, *que quando os Iulgadores tirão deuaſſas, & as pronuncião, que das taes prenunciações não tinhaõ obrigação de appellar, & de tal appellação ſe não toma*

conhecimento ſaluo ſendo algum dos pronunciados prezo, teſte Melch. Phœbo Areſto 160.

Tit. 124 108 *Ad titul. 124. in Princ. nu. 6. pag.* 371. *col.* 1. adde ſupremum Senatum bis iudicaſſe anno Domini 1604. teſte Melch Phœb. Areſto 137.

109 *Ad* §. 7. adde in ſupremo Senatu iudicatum fuiſſe anno Domini 1612. *que à inſtancia da parte que tinha denunciado ſe não podião perguntar mais teſtemunhas depois de cerrada a deuaſſa, & as que ſe perguntarem depois della ſerrada ſaõ nullas*, teſte Melch. Phœbo Areſto 136.

110 *Ad* §. 8. *n.* 2. *pag* 372 *col.* 2. Quid ſi literas ſecuritatis negatiuas impetrauit: an poſsit in contrarietatis articulis fateri homicidium perpetraſſe ad ſuam neceſſariam defenſionem? Videtur poſſe non impetratis ſecundis literis iuxta formam huius Ordin.

111 *Ad* §. 9. *n.* 1. *pag.* 372. *col.* 1. adde quòd filij poſſunt accuſare patrem propter mortem matris, quod Senatu Supplicationis iudicatum fuiſſe refert Phœbos Areſto 23.

112 Adde etiam quód ille, qui chartam ſecuritatis habuerit, aut carceratus, qui voluerit ſe eximere à caſu mortis, de quo timet accuſari in iudicio, præciſe tenetur citare conſanguineos mortui, qui in Regno fuerint vſquè ad primum gradũ incluſiue, facta in gradibus computatione iuxta iura Canonica, & ſi nõ ſint conſanguinei primi gradus tenebitur citare, qui fuerint in ſecundo, & qui voluerit liberari à caſu mortis non tenetur citare conſanguineos mortui vltra primum, vel ſecundum gradum, poterit tamen hoc facere ſi voluerit, &c. Ita Melch. Phœbos deciſ. 9 per totam.

113 *Ad* §. 14. *n.* 1. *pag.* 373. *col.* 2. Quid in grauamine interpoſito à conceſſione, vel denegatione literarum ſecuritatis? Dic poſſe fieri per procuratorem in caſu, de quo in noua reformat. ad finem princip. Et defenſor, ſeu inſtructor innocentiæ poterit proponere, & probare hominem qui dicitur occiſus, ſuperuiuere, & quod ille qui prætenditur occiſus ab inquiſito, fuit occiſus ab alio, prout reſoluit Farin. in Praxi crim. p. 3. q. 99. n. 60.

114 *Ad* §. 5. adde quòd ſi contra prouiſionem altera pars opponat per ſubreptionem fuiſſe impetratam tenetur reus interim, dùm lis pendet, ſuper hoc comparere perſonaliter, prout iudicatum refert Melch. Phœb. Areſto 165.

115 *Ad* §. 15. *n.* 2. *pag.* 375 *col.* 1. *in fine* adde ſupremum Senatum iudicaſſe, *que nos caſos de querela, & deuaſſa, ſaõ obrigadas a apparecer as peſſoas nobiliſſimas quando querem accuſar*, teſte Phœbos Areſto 132.

116 *Ad* §. 20 verſ. *Porem, &c.* adde ſupremum Senatum iudicaſſe, *que ainda q̃lo que ſe liura cõ carta de ſeguro foſſe prezo, por não reſidir nas audiencias, ſe com tudo foy prezo dentro nos quinze dias que lhe concedeo eſta Ordenação foſſe ſolto, & ſe lhe não ouueſſe ſua carta de ſeguro por quebrada*, teſte eodem Melch. Phœbos Areſto 111.

117 *Ad tit.* 125. *pag.* 376. *col.* 1. adde in Senatu Supplication. iudicatum fuiſſe, *que ſe não corre folha aos que tem carta de ſeguro*, teſte Melch. Phœbos Areſto 157. Tit. 125.

118 *Ad titul* 129. *pag*, 379. *col.* 2. *in Princip. ibi, for informada*: Ergò omiſſa cauſæ cognitione, & non facta notificatione modo hìc prætaxato inualidabitur ſecuritatis conceſsio. Vide Felin. in rub. de treuga, & pace n. 10. Tit. 129

nu. 10. addit. ad Capell. Tholoſ. 489. Pariſ. conſ. 168. num. 9. vol. 4. Clar. §. fin. q. 47. num. 3. Menoch. de Arbitr. caſu 338. num. 9. Maſcard. de Probat. concl. 1370. Bonacoſ. commun. crimin. p. 2. verbo Securitas fol. 76. verſo. Cabed. p. 1. deciſ. 29. Bernard. Græuæ. ad Practicam Cameræ Imper. lib. 1. concl. 4. conſid. 1.

119 Aduerte quòd iſta ſecuritas conceſſa procedente cauſæ cognitione operatur vnũ ſingulare, quod ſi ille, cui eſt præſtita repetiatur mortuus, vel vulneratus præſumitur factum ab illo, qui præſtitit talem ſecuritatem arg. Auth. Si quis Cod. de Adulter. ad minus vt poſsit torqueri, ita expreſſo tenet Guilhelm. de Cugne. in tract. de Securit. n. 17. quæ etiam ſunt notanda ad Ordin. infra tit. 135.

120 *Ibi, que ſegure aquelle*: An debeat facere præſtita cautione fideiuſſoria? Vide Anton. Gom. tom. 3. cap. 6. n. 16. Clar. §. fin. q. 47. n. 5. Et ex cautione de non offendendo probatur inimicitia ex Farin. p. 4. conſ. 30. num. 32. vbi addit. lit. G. Et pax dicitur rupta per ſolam illationem metus, & per ſolas minas, vel per ſolam iniuriam verbalem, ex eod. Farin conſ. 31. nu. 2. vbi Centol. in addit. reſoluit quòd per ſubſequutam pacem præcedens cautio de non offendendo cenſetur extincta.

Tit. 129 121 *Ad titul. 129. ſtatim in principio*, adde Farin. fragm. crimin. p. 1. lit. C. n. 55. cum ſeqq.

122 Ad *d. tit. 129. in Princ. nu. 1. ibi, ſe algum homem*, hæc verba erant in Ordin. antiqua, & lege, *a peſſoa que ſe teme.*

Tit. 130 123 *Ad tit. 130. pag. 380. col. 2.* adde quòd literas ſecuritatis Commendatarijs ordinum Militarium concedit iudex dictarum Ordinum, quemadmodum Vicarius generalis clericis tribuit, ita Eboræ Senatum cenſuiſſe reperi anno 1533. & praxi eſſe receptum. Notarijs delinquentibus in citationibus factis in fauorẽ alicuius ad Romanam Curiam cõcedit Præſes cauſarum criminalium, etiamſi acta conſcripta ſint apud iudicẽ, qui de cauſis Regiæ Coronæ cognoſcit.

124 *Ad d. titul. 130. ſtatim in Princ. p. n. 3.* adde Gam. deciſ. 311. incip. Communiter obſeruatur n. 1.

125 *Ad d. tit. 130. ſtatim in Princip. n. 4.* ad hoc quòd charta ſecuritatis accepta per carceratum de alio crimine non valeat, adde Melch. Phœbos Areſto vlt. vbi ita dicit ſupremum Senatum iudicaſſe.

126 *Ad d. tit. 130. in Princ. nu. 2.* adde ſupremum Senatum decreuiſſe, *que baſtaua em caſos de morte eſtar pronunciado á prizão o que pede carta de ſeguro para logo ſe tratar em Relação da conceſſaõ della, ou confeſſatiua com defeſa, ou negatiua coarctada, ainda que a deuaſſa não eſtiueſſe acabada*, teſte Melch. Phœb. Areſto 25. & Areſto 126. aſſerit etiam iudicatum quód ex confeſſione facta in literis non manet probatum delictum, de quo etiam nouiſsimè Mendez à Caſtro in Pract. Luſitana lib. 5. cap. 1. n. 24.

127 In ſupremo Senatu iudicatum fuit, *que nos caſos de morte não pode o delinquente que ſe liura com carta de ſeguro, ou com aluará de fiança entrar no lugar do delicto, & que ſendo alli achado, ſe lhe hauerá a carta de ſeguro por quebrada, & ſe procederia á priſão*, teſte Melch. Phœb. Areſto 158. vbi limitat *quando os delinquentes vão citar as partes ſe os querem citar, ou vão fazer ſua inquirição.*

128 *Ad §. 2. ibi, & a quebrar*, adde ſupremum Senatum iudicaſſe, *que baſta*

apreʒentarſe em tempo hũa peſſoa com ſua carta de ſeguro, ainda que eſteja por ſe liurar hum anno, & mais. & ſem citar a parte para a accuſação não ſe lhe ha a carta de ſeguro por quebrada, ſaluo ſe lha ouuerem por quebrada, com termo feito nos autos, teſte Phœb. Areſto 107.

129 *Ibi, & nas petições que fizer para as cartas de ſeguro, &c.* Iudicatum fuit in Senatu Supplicat. *que hũa carta de ſeguro negatiua tomada em hum caſo de morte, & depois ſobre o meſmo tomada ſegunda confeſſatiua concedida em Rolação era nulla, por ſe não fazer nella menção da primeira*, teſte Phœbo Areſto 155.

130 Ad §. 3. Iudicauit Senatus Supplicationis, *que baſtaua eſtar hũa carta de ſeguro no ſacco para ſe paſſar pela Chancellaria pera valer como ſe fora paſſada*, teſte Phœbo Areſto 171.

131 *Ad §. vlt.* adde Senatum Supplicat. decreuiſſe, *que as negatiuas coartadas ſe não podem pedir, nem conceder, ſenão paſſados os trinta dias, ou tres meſes deſta Ordenação: porque em tudo ſe regulão como as negatiuas ſimples*, teſte Phœbo Areſto 138.

132 Item ſupremus Senatus iudicauit, *que nas deuaſſas que ſe tirão por prouiſaõ delRey, ſe coſtumão guardar as cartas de ſeguro negatiuas*, vt per Melch. Phœb. Areſto 102. Mendez à Caſtro in Praxi Luſitana lib. 5. cap. 1. n. 20.

133 Etiam iudicauit idem Senatus, *que hũa deuaſſa começada por juyz ordinario, vindoſe depois a acabar, ou pronunciar pelo Corregedor do crime da Corte valia neſte caſo carta de ſeguro negatiua ſimples, por nelle não hauer lugar eſta Ordenação*, teſte Phœb. Areſto 141.

134 *Ad tit. 131. pag. 381. col. 2.* adde Tit. 131. ſupremum Senatum iudicaſſe, *que ſe não podem acumular ao liuramento do R. outros autos, de que ja eſtaua liure*, teſte Phœb. Areſto 110. *Nem pode ſer admitido a accuſar pelos caſos que lhe não tocão*, ex eodem Phœb. Areſto 122.

135 *Ad d. tit. 131. in Princip. ibi, ſe algum dos que não forão citados, &c.* Adde quòd ſi ſecurus, aut in vinculis poſitus citauerit conſanguineos primi, aut ſecundi gradus, aut tertij, vel quarti, ſi fortè aliqua perſona ex illis omittatur in citatione, hæc de nouo poterit venire ad accuſationem, quia vnicuique eorum, dummodo ſit intra quartum gradum, acquiritur ius in ſolidùm in dicta accuſatione, vt per Phœbos deciſ. 9. num 8.

136 *Ad tit. 132. in Princip.* Dubitatum fuit in Senatu Suplicat. *ſe o fiador de aluarà de fiança ſerà obrigado por razão da ditta fiança a pagar a condenação pecuniaria em que for condenado o R. originario, & ſe a parte vencedor poderà cobrar a condenação pelo ditto fiador.* Iudicatum fuit anno Domini 1612. *que o fiador em todos os caſos era obrigado*, teſte Phœbo Areſto 81.

137 *Ad tit. 133.* ſtatim in principio adde nouiſsimè Mendez à Caſtro in Praxi Luſitana lib. 5. cap. 1. n. 26. cum ſeqq.

138 *Ad tit. 134. in Princ. nu. 3.* adde licitum eſſe occiſum corpus exhumari ad vulnera inſpicienda, vt per Farin. in Praxi crimin. p. 1. q. 2. nu. 5. & dicit in ſupremo Senatu iudicatum, Phœbos Areſto 151.

139 *Ad n. 4.* adde Farin fragment. crimin. lit. C. n. 1. An Epiſcopus abſquè irregularitatis metu poſsit concedere licentiam iudici laico exhumandi corpus, vt inſpiciatur an vulnera illata fuerint lethalia? Dubitat Aloyſ Ricci in Praxi deciſ. 530. ſed fuiſſe permiſſum aſſerit, & ſecurè tenet Marc. Anton Genuenſ. in Praxi Curiæ Archiepiſ. Neapol. cap. 34. num. 10.

140 *Ad §. 4.* adde quòd aliàs non poteſt

poteſt deferri, ſed debet ſtatim executioni mandari ex l. Cum reis Cod.de Pœnis, Farin.fragmen.crim. p.1.lit.C.n.610. & numeris ſeqq. teſtett caſus fallentiæ.

141 *Ad tit.139.pag.392.col.1.* adde Senatum ſupremum iudicaſſe, que a pena de mão cortada, ou doutro membro era vil, teſte Melch.Phœbos Areſto 147.& Areſto 148 Tambem diz que ſe julgou eodem Senatu, que a pena de gales era pena vil.

142 *Add tit.139.* ſtatim in principio n.2. adde hoc idem ſeruandum in maſculo eiuſdem qualitatis, & ita iudicauit Senatus Supplicat in cauſa Domni Alphonſi de Noronha, & in cauſa Dom.Ioannis de Vargas teſte Phœbo Areſto 18.

143 *Ad tit.139. in Princ. n.1.* adde nouiſsimè Aloyſ.Ricci. in Praxi rerum fori Eccleſ.deciſ.355.n.3.

144 *Ibi, filhos de juyzes*, adde iudicatum fuiſſe in ſupremo Senatu hanc Ordin.intelligi in filijs iudicũ ciuitatum, aut ſaltem oppidorum, non autem in filijs iudicis pedanei, teſte Melch.Phœbo deciſ.53. à nu.1. & Areſto 124.

145 *Ad §.2.* adde ſupremum Senatum decreuiſſe, que em caſo de virgindade ſe não hauia de dar homenagem ao nobre, teſte Melch. Phœb.Areſto 109.

146 *Ad tit.142. in Princip.* ibi, & o que entrar nos lugares, &c. Quid ſi pro alio crimine accuſatur, an teneatur ire ad exilium ante finitam accuſationem? Dic quòd non, ex Bart.in l.Is qui reus n.12.ff.de Publicis iud.

vlt. 147 Ad *tit.vlt.* adde quòd bannitum extra territorium aſsignantur triginta dies, vt eat in exilium, finitoquè tempore exilij non tenetur probare quod confinia ſeruauit, ſecùs ſi ad certum locum relegetur, vide l.Relegatorum §. His qui relegantur ff.de Interd.& releg.Camill. Borrell. in Summa omnium deciſ. tit.47.n.47.cum ſeqq. Aloyſ.Ricci. in Praxi rerum fori Eccleſ deciſ.630. faciunt quæ Farin.fragmen.crimin. p.1 lit.B. n 97. cum ſeq. Et relegatus poteſt finito tempore reddire abſquè licentia ad locum, à quo fuit relegatus, prout deciſum refert nouiſsimè Aloyſ.Ricci. in deciſ. Curiæ Archiep.Neap.p.2.deciſ.62.& 132.

148 *Ad d.tit.vlt. ſtatim in princ n.2.* adde nouiſsimè Aloyſ.Ricci.in Praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.628. vbi dicit hoc procedere ſi per iudicem ſtetit quòd carceratus non accedat ad ſeruandum exilium, quia tunc tempus carceris computabitur in exilio, & repetir nouiſsimè in deciſ. Curiæ Archiep.Neap.p.2. deciſ 45.

149 Adde quòd ſi res mobiles, quas hoſtes ceperant, poſtquam in locum tutum ab illis delatæ fuerint, ceſſante iam prælio, in quo captæ fuerunt, ac militum inſecutione, denuò capiantur ab alijs eiuſdem factionis militibus, res ſuas faciũt, nec prioribus dominis reſtituere tenẽtur quia poſtquam ab hoſtibus captæ, & in tuto repoſitæ fuerunt, priores domini illarum dominium amiſerunt; ſi veró antequàm in tuto reponant, ab illis auferantur, prioribus dominis reſtituendæ erunt, tanquàm veris adhuc rerum dominis, quia non videntur res captæ, nec de illorum, cuius erãt, dominio exijſſe, quæ in cõtinenti recuperantur arg.l.3. § Eum igitur ff.de Vi, & vi armata. Vide P. Molin.de Iuſtit tract.2.diſp 118. col. 479. Vincent. de Franch Neapol. deciſ.268 Farin.de Delictis p.4.deciſ.120. Morla in Emporio iuris p.1. tit.12.q.6.n.7. verſ Sed in hac controuerſia Balth. Ayala in tract de Iu-

Digitized by Google

re, & officio belli lib. 1. cap. 5. à n. 37. Cardin. Thuſc. tom. 1. lit. B. concl. 42. n. 2. latè, & eleganter Bened. Ægid. ad l. Ex hoc iure ff. de Iuſtit. & iure cap. 1. nu. 14. vbi nu. 15. reſoluit quòd res hoſtium effecta, ſiue virtute bellica, ſeu cōmercio recuperata pleno iure acquiritur ei, qui eam recuperauit, ſeu redemit, & limitat vt non procedat in ijs, in quibus poſt liminio locus eſt, & n. 17. tenet quòd capta ab hoſtibus in territorio Principis, cum quo non eſt bellum capientiū non fiunt, & n. 18. aſſerit quòd capta à prædonibus, & pyratis eorum nunquam fiunt, & ſi ab illis eripiantur, ſemper reſtitui debēt veris dominis mercede laboris, ac periculi refuſa, & redemptionis pretio, ſi quod datum fuit, exſoluto.

150 *Ad d. tit. vlt. in Princ. n.* 1. adde text. in l. Aut damnum §. Quiſquis ff. de Pœnis, & tradita per Farin. fragment. crimin. p. 1 lit. B. n 82. cum ſeqq. vbi multa de iſtis bannitis, & relegatis.

151 *Ad n.* 2. adde Farin. d. lit. B. nu. 89. cum ſeqq. nouiſsimè Aloyſ. Ricci. in Praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 588. n. 3. & 4. & deciſ. 697.

152 *Ibi, ſeja logo prezo*: An iudex teneatur in iſtis duplicationibus, & commutationibus appellare ex officio, vulgò, por parte da iuſtiça? Videtur quòd non, quia ab iſta lege pœna imponitur ipſo iure, & dictio, lógo, non ſolùm refertur ad capturā, ſed etiàm ad condemnationem, & dictio mox, confeſtim, & ſimiles quando iunguntur verbo futuri tēporis ſunt latæ ſententiæ, ex gloſ. in Auth. de Inceſtis nupt. in princ. verbo iminere collat. 2. cum traditis per Tiraq. in l. Si vnquam verbo Reuertatur n. 109. cum ſeqq. ideòquè commutatio pœnæ executioni mandabitur, nec appellatio interponenda eſt, quia nō fuit actis addita inquiſitio aliqua iudicialis, nec elogium, nec querela, quo caſu iudici imponitur obligatio appellandi per Ord. ſupra hoc lib. tit. 122. §. 4.

153 *Ad tit. vlt. in Princ. n. 2. pag.* 394. *col.* 1. Ad hoc quod clericus, qui dùm eſſet laicus fuit relegatus à iudice laico, & pendente relegatione effectus eſt clericus, ſi frangat relegationem poſtquám aſſumpſit clericatū non poteſt puniri à iudice laico pro fractura prædicta, ſed eſt puniendus ab Eccleſiaſtico, cum ſit nouum delictum commiſſum à perſona, cuius ſtatus eſt mutatus, & effecta exempta, adde Vincent. de Franch. deciſ. 395. optimè Marc. Anton. Genuenſ. in Praxi Curiæ Archiepiſc. Neapol. cap. 8. n. 2. Sed dubium eſt: An clericus relegatus à Curia Eccleſiaſtica ſi durante relegatione efficiatur laicus, & frangat relegationem, poſsit puniri pro fractura prædicta à iudice Eccleſiaſtico, & duplicari pœna? Imprimis Albert. quem refert, & ſequitur Vincent. de Franch. vbi proximè, tenet quòd non ab Eccleſiaſtico, ſed à laico iudice condemnari debet, quia eſt nouum delictum cōmiſſum à perſona, cuius ſtatus reperitur mutatus, & effectus non ſubditus. Sed Marc. Anton. Genuenſ. d. cap. 8. nu. 3. aſſerit in contrarium ſe habere obſeruantiam Curiæ Arch. Neapolitanæ, quam ibi pluribus nititur defendere rationibus.

INDEX

Digitized by Google

INDEX RERVM, ET VERBORVM, QVÆ IN HIS ADDITAmentis continentur.

A.

ACTVARII *officium non confert dignitatem. pag.35.n.293.*
Adminiſtrator *non præſumitur factus diues de bonis adminiſtratis, dummodo ſuæ adminiſtrationis rationes reddiderit, & fidelis repertus fuerit.pag.46.n.68.*
Adultera *non poteſt legatum facere adultero pag.31.n.226.*
Adulteri condemnatio non nocet adulteræ, lata tamen ſententia pro adultero prodeſt adulteræ.pag.43.n.36.
Aduocatus *non poteſt donare concubinæ.pag.30.n.225.*
Aduocati relocatio dicitur repetita cum eiſdem qualitatibus, de quibus in prima conductione.pag.6.n.45.
Æſtimatione *damnorum, non tantùm præſens tempus, quo damnum fit, ſed futurum attenditur.pag.47.n.46.*
Æſtimatio debet fieri de toto, & non de ſingulis rebus in particulari.p.11.n.78.
Æſtimatio vera rei diminuitur propter onus quod habet annexum.ibidem.
Affinitas *quando contracta fuit per copulam licitam nempe matrimonialem committitur inceſtus in tertio, & quarto gradu: quando vero fuit contracta per illicitam vltra ſecundum gradum non extenditur.pag.42.n.27.*
Agere *perpetuò poteſt enormiſsimè læſus.pag.3.n.3.*
Agricolæ *ſi in operibus aliorum agricolarum ſe exerceant pro pretio accepto, vel compenſando aliud ſeruitium ſibi impenſum, non gaudebunt priuilegio nobilitatis ſi quam habent.p.36.n.298.*
Alienatio *nulla non facit cadere in commiſſum.pag.11.n.106.*
Alienare, *& vendere bona immobilia ſine conſenſu vxoris poteſt vir poſt ſeparatum matrimonium inter illum, & vxorem iudicio Eccleſiæ, & factas inter eos partitiones omnium bonorum. pag.26.n.186.*
Alienare qui prohibetur non poteſt actum facere per quem alienatio ſequi poſſit. pag 48.n.87.
Alimenta *filijs data non conferuntur. pag.38.n.318.*
Arma *aſportare non dicitur, qui ea non aſportat apta ad nocendum.p.47.n 78*

B.

BAnnito *extra territorium aſsignantur 30. dies vt eat in exilium, finitoquè tempore exilij non tenebitur probare quod confinia ſeruauit, ſecùs ſi ad certum locum relegetur.pag.55.n.147.*
Bona *illata à colono partiario in prædium ruſticum ſunt hypothecata, quãdo aliqua penſio, aut aliquid ad eam ſpectans ſuper fundo imponitur, ex quo inſurgat locatio, vel alia conuentio ei ſimillima pag 6.n.51.*
Bona minoris ſunt tacitè obligata pro dote.pag.7.n.55.
Bonorum Regiæ Coronæ ſucceſſor tenetur non ſolùm ad debita parentis, ſed etiam ad alia aui ſui.pag.39.n.328.
Bona maioratuum. Vide Maioratuum bona.

Capta

Digitized by Google

C.

Capta *ab hoſtibus, poſtquam in locum tutum ab illis delata fuerint ceſſante iam prælio, in quo capta fuerunt, ac militum inſecutione, ſi denuò capiantur ab alijs eiuſdem factionis militibus, illorum fiunt, nec prioribus dominis reſtituere tenētur p.*35.*n.*149.

Capta ab hoſtibus in territorio Principis cum quo non eſt bellum capientium nō fiunt. pag.56.*n.*149. *Vbi etiam quod capta à prædonibus, & pyratis nunquā fiunt capientium.*

Carceratus *ſi propter iudicem non accedat ad ſeruandum exilium tempus carceris cōputabitur in exilio.p.*55.*n.*148.

Caupones *tenentur pro furtis factis in eorum hoſpitio.pag.*46.*n.*64.

Cenſus *inter immobilia connumerantur.pag.*26.*n.*185.

Clauſula *depoſitaria quos effectus habeat? pag.*32.*n.*241.

Clauſula in maioratuum inſtitutione appoſita, vt hora præcedente ante commiſſum tranſeat in ſequentem, valet, nec dicitur appoſita in fraudem fiſci. pag.41.*n.*2.

Charta *ſecuritatis accepta per carceratū de alio crimine non valet.pa.*53.*n.*125.

Clericus *non poteſt legare, ſeu donare ſuæ concubinæ.pag.*30.*n.*224.

*Clericus, qui dum eſſet laicus fuit relegatus à iudice laico, & pendente relegatione effectus eſt clericus, ſi frangat relegationem poſtquam aſſumpſit clericatum non poteſt puniri à iudice laico.pag.*56. *n.*153.

*Clericus ſeptuagennarius nòn præſumitur carnaliter cognouiſſe mulierem domi ſuæ retentam.pag.*30.*n.*223.*in fine.*

Concubinæ, *ſeu meretrici facta donatio à milite non valet.pag* 30 *n.*223.

*Concubina alterius poteſt miles, vel clericus donare.pag.*31.*n.*228.

Concubinatus *cauſa ceſſante poteſt miles, vel clericus donare concubinæ. pag.* 31. *n.*229.

Concubinatus veré non dicitur quando eſſent duæ concubinæ.pag 43.*n.*145.

Conductor *fructus ſuos non facit, niſi ſoluta penſione.pag.*7.*n.*52.*in medio.*

Conductor ſi inducat in domum meretrices, aut malos homines, qui ibi inhoneſtos actus exerceant, ex quibus damnum aliquod honeſtis inferatur, expelli poterit.pag 8.*n.*57.

Conductor non poteſt expelli ſi in domum meretrices inducat, ſi domus eſſet iuxta lupanar, vel ad talia conſueta.ibid.

Conductor non poteſt expelli de vicinia ex vnico actu meretricio.p 9.*n.*61.*in fine.*

*Conductor negando reſtituere rem conductam locatori, dicitur illum ſpoliare. pag.*28 *n.*200.

Confeſsio *geminata excludit exceptionē non numeratæ pecuniæ.p.*28.*n.*196.

*Confeſſio facta in litteris non probat delictum.pag.*53.*n.*126.

Confeſſioni partis ſtandum eſt ſi ſit veriſimilis pag. 39.*n.*322.

Conſenſus *vbi requiritur in ſcriptis, vel vbi actus pro ſui ſolemnitate ſcripturam requirit curſu temporis conſenſus, vel ſolemnitas non præſumitur. pag.*26.*n* 187.

Conſulens *ſpoliatori tenetur in ſubſidiū, quando ſpoliator non fuerat ſoluendo. pag.*28.*n.*206.

Contractus *nullus non debet laudemiū.* pag.42.*n.*17.

Corpus *occiſum licitum eſt exhumari ad vulnera inſpicienda.p.*54.*n.*138.

D.

Damnum *datum in frumento debet æſtimari habito reſpectu temporis.pag.*47.*n* 81.

Datio *in ſolutum ſoluit laudemium.pag.* 18. *n.*133.

Decimam *priùs debet ſoluere emphyteuta, &*

ta,& poſt penſionem.p.7 n.52.in fine.
Depoſitum non admittit exceptionem non numerata pecunia.pag 27.n 195.
Debitor carceratus poteſt agere contra creditorem vt ſibi prouideat de alimentis,aliàs à carceribus relaxabitur. pag 32. n.248.
Deterioratio quam emphyteuta facit euellens arbores à re emphyteutica, & illarum loco alias plantans,non inducit commiſſum pag 16.n.119.
Deterioratio modica commiſſum non inducit.pag 16.n.116.
Deteriorans vnam tantùm rem emphyteuticam cadit à tota. ibid.n.118.
Diuiſio rei emphyteuticæ debet laudemium,niſi ſit diuiſio hæredum neceſſaria pag. 18.n.135.& ſeq.
Dominium vtile eſt quid profanum. pag.13.n 89.
Dominium debet probare agens contra emphyteutam ad caducitatem incurſam pag.22.n.155.
Dominium directum emphyteuticantis, an probetur ex inſtrumento emphyteutico.ibidem.
Dominus directus iure prælationis poteſt capere emphyteuſim venditam ab emphyteuta.p.17.n.121.
Dominus directus ſuum dominium directum vendere poteſt non requiſito emphyteuta.pag.17 n.122.
Dominus directus non eſt præferendus ſi vellet emphyteuſim pro alio amico,vel ſimili.pag.18.n.126.
Dominus directus debet concedere aſſenſum emphyteutæ alienanti,ſi is,in quē fieret translatio ſit habilis, & non ſit inimicus domino. ibid.n.129.
Dominus directus præfertur creditoribus in meliorationibus. ibid n.127.in fin.
Dominus non poteſt contra hæredem emphyteutæ declarare commiſſum incurſum ſi in vita eius tacuit p.22.n.154.
Dominus ſolutionem ab alio quam emphyteuta recipere non cogitur.p.22.n.157
Dominus domi propter vitæ turpitudinem á domo propria, ac vicinia expellē poteſt.pag. 8.n.59.
Domum meretricifaciens,vel locans nō peccat mort. dummodo nec principaliter,nec etiam minus principaliter meretricium vſum in domo conducta exercendum intendat.p.9.n.62.
Domum habitans, cuius partes habet pro indiuiſo non tenetur ſocio penſionis partem ſoluere pag.38.n.317.
Donatio quando ſoluat laudemium? pag.19.n.144.
Donatio remuneratoria vt non reuocetur natiuitate filiorum neceſſum eſt quòd benemerita proferentur æquiualentia rei donatæ.pag.30 n.220.
Donatio omnium bonorum reſeruato vſufructu valet ſi vſusfructus ſit ſufficiens ad alimenta.pag. 31.n.239.
Donatio facta amico maxima amicitia nō reuocatur natiuitate liberorum. pag. 30. n.221.
Donatio facta á milite ſuæ concubinæ, vel meretrici non valet. p.30 n.223.
Donatio facta concubinæ cauſa dotis valet.pag 31.n 227.
Donatio facta á concubinis clericis,vel militibus non valet.pag.30.n.226.
Dos, quam maritus dedit filiæ prioris matrimonij ex bonis quæſitis conſtante ſecundo matrimonio non præiudicabit iſti vxori, quia tantundem deducet vxor ex bonis lucratis.p.30.n.219.
Dos ab auo relicta nepti contemplatione filij relicta cenſetur.pag.39.n.323.
Dotis promiſsionem poteſt vxor facere ſine conſenſu viri quando executio confertur in tempus, quo matrimonium ſeparatur.pag.26.n.184.

E.

Emphyteuſis non dicitur ſed potius locatio,quando magna penſio conſtituitur.p.3.n.19.in medio.

Emphyteusis penſio fructibus reſpondens propter ſterilitatem remittitur. ibid. n.19.in fine.

Emphyteuſis ſecularis titulus præſumitur tempore 30 annorum, emphyteuſis verò Eccleſiaſtica 40 annorũ p 4.n.27.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica quando eſt conceſſa pro ſe, & hæredibus, ac ſucceſſoribus quibuſcunque cum placito Sedis Apoſtol tranſit ad hæredes extraneos. pag 13.n.87.

Emphyteuſis renouatio facta lite pendente nulla videtur.p 10.n.75.

Emphyteuſis accepta pro ſe, & vxore, & filijs, poteſt deuenire ad filios ſecundi matrimonij.p.11.n.76.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica conceſſa patri ſimpliciter abſquè mentione filiorum, cenſetur pro ſe, & filijs non vt hæredibus.pag.13.n.88.

Emphyteuſis ex pacto, & prouidentia vendita á patre alicui tertio poteſt reuendicari á filio, quamuis teneatur emptori pretium pro ſua parte reſtituere, ſi patris hæres ſit.pag.13 n 92.

Emphyteuſis primus acquiſitor poteſt eam alienare in præiudicium comprehenſorum pag.14 n.94.

Emphyteuſis per aliquem capta pro ſe, & fratre abſente, quæritur eidem fratri, eius ſubſequuta ratificatione. pag. 14. num.95.

Emphyteuſis poſſeſſor tenetur ad ſolutiones præteritorum annorum.p.14 n.96.

Emphyteuſis includitur in generali obligatione bonorum facta expreſſione rerum emphyteuticarum.p.15.n 109.

Emphyteusis quando tranſit ad comprehenſos in inueſtitura, in ea translatione non requiritur domini conſenſus, nec ſoluitur laudemium.p 16 n.111.

Emphyteusis, emphyteutico titulo non dùm finito, poteſt alteri concedi, dummodo ſecunda inueſtitura prima durante facta, extincta prima, conualeſcat. pag. 13. n.91.

Emphyteuta *quomodo poſſit contra dominum directum agere remedio l. 2. Cod. de Reſcind. vend. ob immodicam pensionis impositionem.p.3.n.19.*

Emphyteuta non facit fructus ſuos, niſi ſoluta pensione.pag 7.n.52.in fine.

Emphyteuta ſiue emphyteutica male vtatur expelli non poteſt, ſed moneri quod bene vtatur, vel illam derelinquat. p.8.n.60 in fine.

Emphyteuta non poteſt recedere á tenore contractus.p.14.n.97.

Emphyteuta poteſt conſtituere cenſum ſuper re emphyteutica ſine directi domini conſenſu.p.14.n.103.

Emphyteuta inuito domino emphyteuſim renuntiare non poteſt.p.15.n.104.

Emphyteuta ſecundus alienare volens non primi emphyteutæ, ſed directi domini conſenſum habere debet. p 117.n.120.

Emphyteuta abnegans domino emphyteuſim illa priuatur.p.17.n.125.

Emphyteuta poteſt ſine conſenſu domini emphyteuſim filiæ in dotem dare. pag. 18. n.130.

Emphyteuta canonem ſoluere non tenetur quandiù poſſeſſionem non accepit. pag. 23. n.162.

Emphyteuta ſi ſoluat canonem illi, qui publice gerebatur pro procuratore domini, euitat pœnam cõmiſſi.p.23.n.166.

Emphyteuta recipiens emphyteusim ab Eccleſia sine ſolemnitatibus, nullitatem contractus allegare non poteſt, teneturquè canonem ſoluere p.23.n.167.

Emphyteutici *canonis remiſſio fit ob bellum, quod durauit duobus, aut tribus annis.p.23.n.163.*

Emphyteutica re deſtructa ceſſat cenſus ſolutio pro ea, & remanet domino ſolum. ibidem n.164.

Emphyteuticam rem commiſſam ob non ſolutionem canonis domino petenti poteſt ab emphyteuta opponi, tu tantundem mihi debes.ibid.n.158.

Emptio, & *venditio valet ſi pretium in alterius*

alterius certa perſona arbitrium conferatur p.1.n.2.
Epiſcopum filium habens gaudet ob filij dignitatem prærogatiua nobilitatis, vt non reputetur plebeus. p 35 n.29.
Epiſcopus abſque irregularitatis metu poteſt concedere licentiam iudici laico exhumandi corpus vt inſpiciatur, an vulnera illata fuerint lethalia. p.54.n.139.
Emphyreutici fundi diuidi poſſunt de generali conſuetudine regionis Interamnenſis.p.11.n.77.
Emphyteuticari, vel infeudari res conſueta poteſt iterum concedi in emphyteuſim ſine ſolemnitatibus, ſi ad Eccleſiam reuerſa ſit p.10.n.74.
Exactores maximi captiuorũ poſſunt cõcedere licentias ad annum tantùm duraturas fratrijs certo pretio vt poſsint petere elaemoſinas extra Eccleſias. pag. 48. n.85.
Exceptio non numeratæ pecuniæ habet locũ in promiſſione dotis. p.27.n.194.
Exceptio non numeratæ pecuniæ non admittitur in depoſito p.27.n.195.
Exceptionẽ non numeratæ pecuniæ excludit geminata confeſsio p.28.n.196.
Exceptionem excuſsionis non poteſt opponere tertius poſſeſſor conuentus pro cenſu rei emphyteuticæ.p.14.n.95.
Executorem conſtituere ſufficit ad ſuſtinendum teſtamentum.p.33.n.261.
Executio prohibetur in feudo, quia in eo præſtatur ſeruitiũ perſonale.p.28.n 201.
Executio fit in cauſa mercedis non obſtante appellatione.p.9.n.64.
Exhæredatio parentis contra filiam, quæ ante 25. annum nupſit ſine conſenſu parentis nocet etiã nepotibus p.35.n.280.

F.

FAmulus infirmus durante infirmitate ſalarium non meretur. p.9.n 63.
Famulus infirmus immodicas expenſas factas á domino in curatione, tenetur ei ſoluere, ſi habeat, modicas verò per octo vel decem dies tenetur dominus facere. p.10.n.71.& 72.
Famuli á carcaribus Regis dicuntur plebei pag.36. n.264.
Filia exhæredata á patre, quia ſine eius cõſenſu ante 25.annũ matrimonium contraxit poteſt poſt mortem patris cogere fratrem diuitem, vt ſibi congruè dotẽ, & alimenta præſtet. p.35.n.282.
Filiæ non tenetur pater dotẽ dare, quæ ſine eius conſenſu matrimonium contraxit antequam compleuerat 25. annum. p.35.n.280.
Filiæ fæminæ, ſicut & filij admittuntur ad ſucceſſionem emphyteuſis Eccleſiaſticæ, licet ſit facta conceſsio pro ſe, & liberis. p.12.n.86.
Filio maiori repudiante erit locus ſequenti p.11.n.80.
Fructus conſumpti intelliguntur, qui non præſumuntur amplius extare, cum triẽnium tranſactum fuerit.p.5.n.30.
Fructus, qui prouenıunt ex prædio ruſtico, remanent tacitè obligati domino illius prædij ruſtici.p.7.n.52.
Fructus ſuos non faciunt conductor, & emphyteuta niſi ſolutis pẽſionibus.p.7.n.52.
Fructus ſunt adeò tacite obligati ipſi domino pro penſione, vt etiam præferatur in illis anterioribus creditoribus.d. n.52.in fine.
Fugere tentans á carceribus qua pæna puniatur.p.44.n.44.
Furta inueſtigare cum incantationibus & malis artibus prohibitum eſt.p 41.n.13.
Furtiua res penes eum inuenta, qui talia emere conſueuit, non facit contra eum indicium.p.46.n.58.

H.

HÆres emptoris poſsidens per tẽpus longiſsimum præſcriptione ſe tueri poteſt aduerſus venditorem enormiſsimé læſum.p.3.n 17.
Hypotheca tacita datur in bonis inue-

 ctis

ctis, & illatis in domum conductam, tam in prima, quàm in tacita recondu. ctione. p. 6. n. 47.

Hypotheca beneficium in bonis inuectis non competit ceſſionario. p. 6. n. 48.

Hypotheca generalis omniũ bonorum, etiã merces venales comprehẽdit p. 7. n. 53.

Hypotheca morte hypothecantis finitur. p. 15. n. 110.

Hypotheca nõ præiudicat domino, niſi ejdẽ hypothecationi conſenſiſſet. p. 15. n. 109.

Hypothecare rem emphyteuticam poteſt emphyteuta. p. 15. n. 109.

Hypothecare fas eſt marito ſine conſenſu vxoris rem immobilẽ, quàm ſine eiuſdem vxoris conſenſu non poteſt alienare, niſi hypothecetur pro tanta quantitate, vt ſpes non ſit eam redimendi. p. 25. n. 182.

Honeſtè viuere non dicitur, quæ ſponte patitur virorum amplexus. p. 43. n. 33.

I.

INceſtus cum quibus perſonis committatur. p. 43. n. 22. cum ſeqq.

Inhoneſta dicitur, quæ capta alicuius amore illi ſui copiam facit. p. 8. n. 61.

Interpretatio in dubio facienda per quã falſitas euitetur. p. 45. n. 54.

Inuecta, & illata ab emphyteuta ſunt hypothecata pro penſione. p. 6. n. 49.

Inuecta, & illata in prædium ruſticum nõ ſunt ipſo iure tacitè obligata, niſi domi. nus prædij ſciat res eas inductas. pag. 6. n. 50.

Inuecta, & illata in domum conductam per minorem ſunt tacitè obligata pro penſione, quamuis non interceſſerit decretum, aut ſolemnitas. p. 7. n. 54.

Iuramentum in ſupplementum ſolũ datur circa probationem quantitatis, ſi priùs conſtaret de ſubſtantia debiti. p. 1. num. 2.

Iuramentum non confirmat donationes factas à milite, vel clerico ſua concubina p. 31. n. 231.

Iudex aliquem indebitè carcerans tenetur in ſyndicatu. p. 32. n. 253.

L.

LAudemium in quibus caſibus ſoluatur habes. p. 18. n. 133. cum ſeqq.

Laudemium vſufructuario, & non proprietario debetur. p. 21. n. 147.

Laudemium ſolui debet ab emptore, non autem à venditore, dũmodo tamen locorum conſuetudines attendantur. ibid. n. 148.

Laudemium non debetur ex bonis alienatis ex cauſa dotis p. 21. n. 150.

Laudemiũ non debetur ex omni venditione, & alienatione neceſſaria. ibid. n. 151.

Locator in bonis inuectis, & illatis in domum conductam præfertur anterioribus creditoribus. p. 8. n. 56.

M.

MAndatum ſpeciale requiritur ad remittendam caducitatem. p. 24. n. 169.

Maioratus bona non poſſunt in emphyteuſim concedi. p. 24. n. 174.

Maioratus bona data in emphyteuſim per multiplicatas ſucceſſiones accedente longiſsimi temporis curſu ſucceſſor tenetur renouare. p. 25. n. 175.

Maioratuũ in ſucceſſionibus ſemper præfertur proximus vltimo poſſeſſori. p. 39. n. 325.

Maioratus ſucceſſor non tenetur ad debita illud inſtituentis, ſi ea contraxit poſt eundem maioratum conditum in contractu p. 39. n. 327.

Maioratus ſi habet clauſulam in inſtitutione vt hora præcedente ante cõmiſſum tranſeat in ſequentem, valet, nec dicitur appoſita in fraudẽ fiſci. p. 41. n. 2.

Melioramenta faciens in re hypothecata pro illis habet retentionem. p 2. n. 7.

Melioramenta facta in emphyteuſi deperdita ob cõmiſſum non reficiũtur ipſi emphyteutæ à domino directo. p. 22. n. 153.

Merca-

Mercatores *minutatim vendentes, nobilitate, ſi quam habeant, non potiuntur. p. 36. n. 297.*
Meretrices *ſi conductor inducat in domum cõductã expelli poterit. p. 8. n. 57.*
Meretrices etiam à vicinia expelli poſſũt. p. 8. n. 58. vbi n. 59. quamuis habitẽt in domo propria. & n. 60. etiamſi coniugata ſint.
Meretrici qui locat domum quando peccet. p. 9. n. 62.
Meretricio vnico actu non poteſt quis expelli de vicinia. p. 9. n. 61. in fine.
Medici *relocatio dicitur repetita cum eiſdem qualitatibus, de quibus in prima conductione. p. 6. n. 45.*
Monacho *nec conſuetudine ius teſtandi conceditur. p. 34. n. 273.*

N.

Naturalis *vt dicatur filius non requiritur quod præciſe naſcatur ex concubina, ſed ſufficit naſci ex muliere ſoluta p. 36. n. 299.*
Nobilis *pro debito in carceribus non eſt detinendus. p. 32. n. 249.*
Nobilem ſe faciens, cum ignobilis ſit, tenetur pœna falſi. p. 47. n. 83.
Nobilitas *quo pacto probetur: ibid.*
Nominatio *facta in teſtamento nullo, ex quo nec legata, nec aliquid in eo relictum valet, non eſt valida. p. 13. n. 90.*
Nominatio facta in teſtamento nullo ex cauſa exhæredationis eſt valida, & nõ obſtante dicto exhæredationis defectu omnia teſtamenti legata ſuſtinentur. p. 34. n. 75.
Numeratio *vbi probata fuerit per teſtes quantitas ſeu ſumma mutuò data pecunia iureiurando ſuppletiuo per ipſummet agentem probari poteſt. p. 1. n. 1.*

O.

OF Fenſio, *ſeu inſultus factus ad domum alicuius grauior multò reputatur, quam factus extra domum. pag. 44. num. 43.*
Officium *publicum quod pater ex beneficio Principis filio renuntiauerat, quãuis ſua pecunia illud in vita comparaſſet, non eſt conferendum p. 39. n. 321.*
Operarij *vulgò obreros de tenda, non incidunt in pœnas latas contra famulos habentes acceſſum ad famulam domini. p. 43. n. 34.*

P.

PActa *omnia in conceſſione emphyteuſis poſita ſeruanda ſunt, etiamſi contra emphyteuſis naturam eſſent. p. 14. n. 97. in fine.*
Partitio *executionũ ex reſtitutione iure minoris ſuſpendi nõ poteſt. p. 38. n. 314.*
Partus *editus in vndecimo menſe, & aliquibus diebus amplius, eſt verus, & legitimus. p. 34. n. 276.*
Pater *poteſt vendere filio ſui iuris palam, & bona fide. p. 3. n. 16.*
Pater nõ poteſt præiudicare filio quoad emphyteuſim ex pacto, & prouidentia pag. 13. n. 92.
Pater ſi in dubio vendat, videtur vendere ius ſuum, & non filiorum ibid.
Pater poteſt filiã dote priuare, quæ ſine eius conſenſu matrimonium contraxit antequã cõpleuerat 25 annũ p. 35. n. 280.
Pater carnaliter cognoſcens filiam, aut aliam deſcendentẽ vſque in infinitum, inceſtum committit. p. 42. n. 22.
Pax *dicitur rupta per ſolam illationem metus, & per ſolas minas, & per ſolam iniuriam verbalem. p. 53. n. 120.*
Permutatio *quando ſoluat laudemium? p. 19. n. 143.*
Penſio *emphyteuſis fructibus reſpondẽs propter ſterilitatem remittitur. pag 4.*
Pharmacopolæ *vulgò Boticarios, non cõnumerãtur inter plebeos. p. 35. n. 291.*
Pictorum *ars non eſt inter mechanicas connumeranda p. 56. n. 295.*
Pictorum ars an ſit ſculptoriæ arti præferenda ſub iudice lis eſt ibid.

Pignori dare emphyteuſim poteſt emphyteuta ſine conſenſu domini.p.15.n.109.
Prælatio domino directo tantummodo cõpetit,nec cedi poteſt.pag.18 n.126.
Prælatus á ſimonia excuſabitur,ſi beneficium conferat famulo propter obſequium exhibitum,dummodo ſoluta ſit merces pecuniaria.p.9.n.68.
Prælatus Eccleſiæ Collegiatæ,vel monaſterij poteſt abſquè Capitulo conſenſum præſtare alienationi rei emphyteuticæ. pag.17 n.124.
Præuignus cognoſcẽs ſuam nouercam inceſtum committit.p.42.n 24.
Pretium in emptione ſufficit quòd pro aliqua parte ſit certum.p.2 n.3.
Princeps miles poteſt donare ſuæ concubinæ.p.31.n.230.
Promiſsionem dotis poteſt vxor facere ſine conſenſu viri,quando executio confertur in tempus, quo matrimonium ſeparatur.p.26.n.184.
Prouintia *dicitur illa, quæ gubernatur ſub vno,& eodem regimine,ac ſub vno Præſide.p.2 n.8.*
Poſſeſſor *bonæ fidei non tenetur fructus perceptos ex melioramentis ab ipſo factis compenſare cum ſumptibus, itaut ad eum pertineant,& retentionem nõ excludant.p.28.n.199.*

R.

Redhibitoria *competit in libris ſi propter vitium latens expediat eos non habere.p.4.n.24.*
Redhibitoriæ locus eſt, quando promiſſum reſpicit bonitatem,ſeu qualitatem rei. ibid.n 26.
Reditus *annui inter immobilia connumerantur p.26.n.185.*
Relegatus *poteſt finito tempore redire abſquè licentia ad locum, à quo fuit relegatus.p.55.n.147.*
Relocatio *operarum medici, & aduocati dicitur repetita cum eiſdem qualitatibus,de quibus in prima conductione. pag.6.n.45.*

S.

Salarium *non meretur famulus infirmus durante infirmitate. pag.9. num 63.*
Salarium promiſſum pro labore debet ſolui in fine.p 9.n.64.
Scripturam *promittens de venditione facere, & antequam faciat rem alteri vendiderit, non incidit in pœnas Ordinatas contra vendentem rem duobus.p.3 n 13.*
Securitas *conceſſa præcedente cauſa cognitione operatur vnum ſingulare,quod ſi ille,cui eſt præſtita, reperiatur mortuus,vel vulneratus præſumitur factũ ab illo,qui præſtitit talem ſecuritatem. pag 53.n.115.*
Seruitutem *emphyteusi imponere poteſt emphyteuta inuito domino.p.15 n.108.*
Seſmaria *á ſeſma dicitur, quod eſt ſexta pars alicuius rei p.25.n.176.*
Socer *carnaliter cognoſcens nurum ſuam inceſtum committit.p.42 n.26.*
Solemnia *requiſita non præſumuntur interueniſſe ex temporis diuturnitate, quando ex inſpectione inſtrumentorũ apparet ea non interueniſſe, aliás ſecùs. p.5.n.27.in medio.*
Solemnitas *extrinſeca non præſumitur, quando eſt talis, cui partes renuntiare non poſſunt.p.5.n.27.in fine.*
Solemniter *omnia interueniſſe præſumuntur ex longiſſimo temporis curſu. pag.26.n.187.*
Solutio *penſionum non cenſetur probata ex ſolutione trium annorum præcedentium p.5.n.29.*
Sororem *carnaliter cognoſcenti pœna fuſtigationis,& relegationis ad perpetuas triremes eſt impoſita,vel ſecũdùm alios mortis pœna imponenda.p.42.n.23.*
Spurij,& *alij filij illegitimi nõ ſuccedũt in emphyteusi Eccleſiaſtica.p.12.n 81.*

Spurius

Digitized by Google

Spurius *admittitur ad emphyteuſim Eccleſiaſticam ſi á principio capta ſit pro ſe,& filio ſpurio.p.12.n.82.*
Statutum *puniens venditorem, an cenſeatur punire emptorem?p.47.n.73.*
Stuprata *puella ſi non ſit ſui iuris,& habeat parentes, an poſſit dotem remittere ſtupratori?p.51.n.104.*
Subemphyteuta *alienare volẽs nõ emphyteuta,ſed directi domini conſenſum requirere debet.p.17.n.120.*
Subornatio *teſtium probanda eſt per alios teſtes,quàm per eos, qui dicunt ſe fuiſſe corruptos p.45.n.56.*

T.

Teſtamentum *ſuſtinetur ſine inſtitutione hæredis, quando quod in eo diſpoſitum habetur eſt pro exoneratione animæ.p.33.n.261.*
Teſtamentum quod fecerat vxor maritũ inſtituendo ad eius importunas preces valet, dùm non probentur minæ. pag. 34. n 277.
Teſtes *pro venditione deponentes ſunt praferendi cum pro illis ſit iuris præſumptio.p 2.n.9.in medio.*
Teſtes qui dicunt rem valere centum, ſi non dicunt non valere plus,non excludunt probationem,quæ dicit rem valere plus.p.2.n.9.in fine.
Teſtes interrogati abſquè citatione partis ſi mortui fuerint,licet poſtea citatio interueniat, illa non ſuſtinetur. pag 33. n.261.
Teſtes in teſtamento ſufficit quòd conueniant in ſubſtantia, licet in verbis non concordent.p.33.n.264.
Teſtibus magis creditur deponentibus de ſana mente,quàm de inſania. pag. 34. n.268.
Titulus *emphyteuſis ſecularis præſumitur tempore 30. annorum,emphyteuſis verò Eccleſiaſtica 40. annorum. pag. 4. n.27.*
Titulus præſumptus induci non poteſt vbi conſtat de initio tituli, quod ſcilicet fuerit ex locatione, & ſimplici colonia. p 5.n.28.
Tranſactio *non ſoluit laudemium. pag. 19. n.142.*

V.

Venalia *ſub generali hypotheca omnium bonorum comprehenduntur.p.7.n.53.*
Venditio *á patre facta filio ſui iuris,palam, & bona fide valet.p.3.n 16.*
Venditionem fuiſſe factam iuſto pretio præſumptio iuris eſt.p.2.n.9.
Venditio cum pacto de retrouendendo ſoluit laudemium.p.18.n.134.
Venditor *regulariter tenetur rem liberam tradere, & exprimere omnes rei qualitates,& conditiones.p.2.n.6.*
Vitricus *carnaliter cognoſcens ſuam præuignam inceſtum committit. pag. 42.n.25.*
Vſusfructuarius *vendens rem tanquam dominus tenetur ad intereſſe. p.2.n.5.*
Vſusfructus *venditio non ſoluit laudemium pag.19.n.140.*
Vulnus *inferens cum armis prahibitis nõ punitur duplici pœna, impoſita ſcilicet delationi armorum, & alia ob vulnus. pag.47.n.76.*
Vxor *propter adulterium á marito commiſſum lucratur ipſius bona p.43.n.36.*
Vxor poteſt facere dotis promiſſionem quando executio confertur in tempus, quo matrimonium ſeparatur. pag. 26. n.184.
Vxor abſquè marito non poteſt filiæ dotem dare.p.19.n.218.
Vxor conſentiens, vel dotans ſimul cum marito tenetur pro dimidia. pag. 30. n.219.

FINIS.

Digitized by Google

INDEX DE ALGVS CASOS QVE SE DECIDIRAM, E IVLgarão no ſupremo Senado da Supplicação, & caſa do Porto, que vão neſte additamento.

A.

ACCVMVLAR ſe naõ podem ao liuramento do R. outros autos, de que ja eſtaua liure. pag.54.n.134.

Accuſar ſe naõ pode por barreg ice a mulher que ſe coſtuma dar a només por dinheiro. pag 43.n.37.

Accuſar quando queremas peſſoas nobiliſsimas nos caſos de querela, & deuaſſa ſaõ obrigados a apparecer. pag.52. n 115.

Accuſar naõ pode o denunciante ao criminoſo ſenaõ na quelles capitulos que lhe tocaõ. p 49.n.93.

Alcaide pode querelar como peſſoa do pouo quando ſe lhe applicar algũa pena, ou tiuer intereſſe della. p.49.n.96.

Alimentos pode pedir o prezo condenado a ſeu acredor, naquelles caſos, em os quaes pode ter lugar a ceſſaõ de beẽs. p. 32.n.243.

Alugador que he achado na caſa he obrigado a pagar o aluguel de todo o anno, poſto que naõ viueſſe nas caſas mais de quinze dias. p.6.n.46.

Arrancamento na Corte ſe naõ entende ſenaõ do Moſteiro de Sanctos o velho atè Sanctos o nouo, & atè o chafaris de Arroyos. p 44.n.39.

Armas ſe podem leuar depois do ſino com lume. p.47.n.75.

Auçaõ ciuel pendendo ſobre hũa cauſa ſe ſe querelar della, a querela he nenhũa. pag.48.n.89.

B.

BOticarios naõ ſaõ plebeos. pag. 35. num.291.

C.

CArta de ſeguro ſe naõ ha por quebrada, ainda que o que ſe liura com ella foſſe prezo, por naõ reſidir nas audiencias: ſe com tudo foy prezo dentro nos quinze dias que lhe concedeo a Orden. p 52.n.116.

Cartas de ſeguro concede o juyz das Ordẽs Militares aos Commendadores. pag.53.n.123.

Carta de ſeguro pode pedir em caſos de morte o que eſtiuer pronunciado â priſaõ, para logo ſe tratar em Rolaçaõ da conceſſaõ della, ou confeſſatiua com defenſa, ou negatiua coarctada, ainda que a deuaſſa naõ eſtiueſſe acabada. p.53.n.126.

Carta de ſeguro val com apreſentaçaõ, ainda que eſteja algum tempo por ſe liurar. p.53 in fine n.128.

Carta de ſeguro negatiua tomada em hũ caſo de morte, & depois ſobre o meſmo tomada ſegunda confeſſatiua concedida em Relaçaõ, he nenhũa ſe ſe naõ fizer nella mençaõ da primeira. p.54. n.129.

Carta de ſeguro para valer baſta eſtar no ſacco para paſſar pela Chancellaria como ſe ja fora paſſada. p 54.n 130.

Cartas de ſeguro negatiuas ſe coſtumaõ guardar nas deuaſſas que ſe tiraõ por prouiſaõ delRey. p.54 n.132.

Carta de ſeguro negatiua ſimples val em hũa deuaſſa começada por juyz Ordinario, vindoſe depois a acabar, ou pronunciar pelo Corregedor do crime da Corte. p.54.n.133.

D.

DEuaſſas quando os julgadores tiraõ & as pronunciaõ, das taes pronun-

ciações

l.

ciações não tem obrigação de appellar, nem da tal appellação ſe toma conhecimento, ſaluo ſendo algum dos pronunciados prezo. p.51.n.107.

Deſafio naõ he mandar, ou lançar eſcrito à parte de palauras injurioſas. pag.44. n.40.

Deuedor que tiuer eſpera dos acredores de mayor quantia, lhe ſeraõ obrigados eſperar os de menor, ainda que a eſpera naõ ſeja julgada por ſentença, & ſobreſtarſeha na execução. p.32.n.245.

Deuedor naõ goza da eſpera, que tem de algũs acredores, & pode ſer executado pelos mais, quando a execução corria, & eſtauaõ os bẽes mandados arrematar. p.32.n.244.

Deuedor que chegou a hauerſe por quebrado & falto de credito, poſto que tenha eſpera dos de mayores quantias, naõ ſeraõ os de menores obrigados a eſperar. p.46.n.66.

Doação remuneratoria, para ſe naõ reuogar per natiuitatem liberorum, he neceſſario que as boas obras ſe prouẽ equiualentes a couſa doada. p.30.n.220.

E.

Ecrauos de qualquer parte (tirando de Guinè) que vierem doentes de infirmidade, que lhes tolha ſeruirem, os podem engeitar os compradores a quem lhos vendeo, prouando que ja erão doentes em ſeu poder: com tanto que citem o vendedor dentro de ſeis meſes, do dia que lhes foraõ entregues. Mas os eſcrauos que forem de Guinè ſe engeitaraõ dentro de trinta dias. p.4 n.21.

F.

Fiador de aluarà de fiança he obrigado, por razaõ da ditta fiança, a pagar a condenação pecuniaria em que for condenado o R. originario, & a parte que vencer a pode cobrar pelo ditto fiador. p.53.n.136.

Fiador, ou abonador que fica para ſe entregar a turoria que ſua Mageſtade manda dar por ſua prouiſaõ naõ pode ſer deſobrigado em quanto dura a tutoria. p.29.n.213.

Filhos podem accuſar ſeu pay por matar ſua mãy. p.52.n.117.

Folha naõ ſe corre aos que tèm carta de ſeguro. p.52 n.117.

H.

Homenagem ao nobre ſe naõ ha de dar em caſo de virgindade. pag.55. num.145.

I.

Injuria feita ao partidor dos orfaõs naõ ſe regula como feita a official da juſtiça p.45.n.49.

Iulgador pode ſer parte, quando o R. quizer impugnar os autos, que o ditto julgador preparou. pag.45.n.50.

Inimigo capital naõ querela do que deu teſtemunhas falſas. p.49.n.93.

M.

Mercadores de retalho naõ ſaõ nobres. p.36.n.197.

Moças que entraõ em moſteiro para ſe recolherem, & ſeruirem o conuento como recolhidas, naõ podem pedir ſeruiço. p.9. in fine n.9.

Moços da eſtribeira delRey ſaõ piães. p.36.n.294.

Mulher que ouuer de ficar em poſſe & cabeça de caſal he neceſſario que ao tempo da morte de ſeu marido eſteja em caſa teuda, & manteuda como marido, & mulher. p.36.n.300.

Mulheres que caſaõ por dote, & arrhas, que naõ ficaõ em poſſe, & cabeça de caſal como as mulheres que caſaõ por carta de ametade, podem ſer demandadas pelos acredores que paguem as diuidas. p.73.n.301.

Mulher corrompida nao pode demandar ſua honra ciuelmente, naõ pedir ſatiſfaçaõ della paſſado o anno. p.43.n.32.

N.

Negatiua coarctada ſe naõ pode pedir, nem conceder, ſenaõ paſſados os trinta dias da Ord. porque em tudo ſe regulaõ como as negatiuas ſimples. p.54.n.134.

Index de algũs caſos que ſe decidirão,& julgarão

O.

OFFenſa feita a official depois de acabado o officio por cauſa delle,ſe ha por reſiſtencia,como ſe lhe fora feita no tempo que ſeruia actualmente. p.45.n.49.

P.

PArtidor dos orfaõs naõ he official de juſtiça,nem a injuria que ſe lhe faz he reſiſteucia.p.45.n.49.

Pintores naõ ſaõ machanicos.p.36.n.295.

Prazo para auôs,& geraçaõ que o marido acquirio antes de caſar naõ ſe communica com a mulher,nem com ſeus herdeiros per eſtimaçaõ,mas communicarſe-ha com os filhos , & netos do marido, ainda que naõ ſejaõ herdeiros per encabeçamento.p.38.n.315.

Prazo reguengo naõ tem commiſſo,& na prouincia dentre Douto,& Minho he couſa ordinaria leuarſe dinheiro pela nomeaçaõ,ſem por iſſo ſe reputar por venda,nem ter effeitos della:aſsi ſe julgou na caſa da Supplicaçaõ,entre partes o Marquez de Alanquer contra Eſteuaõ Fernandez de Couas da Freguesia de S. Eſteuaõ de Vrgezes termo da Villa de Guimaraẽs , eſcriuaõ Pero de Almiranta. Diz aſsi a ſentença. Acordaõ em Relaçaõ,&c. Naõ he bem julgado pelo Prouedor Iuyz do Tombo em condenar os R. R. larguem ao A. os prazos da contenda por hauerem caido em commiſſo. Reuogando ſua ſentença, viſtos os autos , & como os prazos ſaõ reguẽgos, nem ſe moſtra ſerem entregues por venda perfeita contradiçaõ, antes o vendedor ficar ſempre ſenhor delles,declarando na eſcriptura que ficaria ſempre ſenhor dos dittos prazos, pelo que naõ podiaõ cayr em commiſſo ,naõ ſe treſpaſſando dominio,nem poſſe:nem a clauſula conſtituti podia obrar o contrario E o leuarſe dinheiro pela nomeaçaõ he couſa ordinaria em a prouincia dantre Douro,& Minho , nem por iſſo ſe repura por venda,nem tem effeitos della,& ſe dà o dinheiro para os nomeantes ſocorrerem ſuas neceſsidades,& remedio de outros filhos, & eſſe he o cuſtume antiquiſsimo da ditta prouincia, o que viſto,com o mais dos autos: reuogão a ditta ſentença , & abſoluem os R.R. do pedido pelo A. ao qual condemnaõ nas cuſtas delles.Lisboa 6. de Feuereiro de 1620. Carlos Brandaõ, Gama, Cardenas.

Prezo contra direito naõ pode ſer recomendado.p.32.n.153.

Prezo em cuſtodia naõ pode ſer embargado. p.33.in princ.n.253.

Q.

QVerelar ſe naõ pode da teſtemunha que negar o cuſtume.p.49.n.91.

Querelar pode o inimigo do que deu teſtemunho falſo,& naõ das teſtemunhas falſas.p.49.n.93.

Querelar naõ pode nenhũa peſſoa condenada em feito crime, ou ciuel em caſo algum de peſſoa que contra elle ouue ſentença,ate ſer executado com effeito em todo o q̃ for condenado p.49.n.94.

Querelar ſe naõ pode da parte,que para a cauſa induzia teſtemunhas falſas. pag. 49 n.96.

Querela de ſimples virgindade , quando naõ oune parte naõ admitte appellaçaõ por parte da juſtiça.p.50.n.101.

S.

SEcreſto ſe naõ faz nos beẽs da peſſoa que retarda as partilhas quando a cauſa corre per libello ordinario , em que ſe pedẽ as taes partilhas.p.37.n.311.

T.

TEſtemunhas à inſtancia da parte que tinhi denunciado ſe naõ podem preguntar depois de ſerrada a deuaſſa , & as que ſe perguntarem , depois della ſerrada,ſaõ nullas.p.51 n.109.

Tutor teſtamentario ſendo pobre naõ tem obrigaçaõ de dar fiança , ſaluo ſe mudaſſe eſtado.p 40 n 331.

LAVS DEO.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by

Digitized by Google